SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowérnik. 1,51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2,25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihliščerńja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaź, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 125 — Budyšin — Sobotu, 1. junika 1929 — Bautzen — Lětnik 33

Předsydstwo socialdemokratiskeje strony Němskeje so z nowa wuzwoliło.

Na socialdemokratiskim sjězdu w Magdeburgu žu dotalne stronine předsydstwo z nowa wuzwolili. S hromadże 368 hłosow staj nětčišćej předsydaj **Wels** a **Crispien** 306 poniženje, 273 hłosow dostaloj. Městno sprjewneho předsydy žo za němskeho kanclera próžne wostaji, runje tak předsydowe městno za němskeho finanzneho ministra.

Kandidataj opposizije za nowe předsydowe městno staj njes druhim **Fleißner a Levis** jenož 130 hač 150 hłosow dostaloj. Tež kontrollowaza kommisija je žo we detailnym sestajenju z nowa wuzwolila.

Rospravnik, němskožerjemski sapółłanz **Schreck**, wobsamknjenje poručeńowaše, po kotrymž stronine sjězdy wažny nadawk w spěchowanju a podpěranju dźěłačerskeho sportoweho hibanja widźi, za kotrehož runoprawnosć dyrbi žo w komunach, krajach a gnejnach wustupować.

Tomule wobsamknjenju stronineho sjězda bjes debatty přichłosowaše. Dale němskožerjemski frakciju nametowachu, so by němskemu korczmarskemu zakonjej požytknjene zakitanje młodźiny přichdata.

Se zwjazanymi słowami stronimy předsyda Wels na stronimu snutskownu krutosć a złynjosć posłuchowaše. Na měšačerjanšku stronu žo wón z přichwalenjom wobroći, so socialdemokratija nicže za nich njerješi, wona wšcho jenož za dźěłačerskim worschu cźini. Jendželskemu dźěłačerstwu so zwjazopřichajcy telegramom z wołam pózdka a z wuspěwanjom internazionale je sekretary sjězd skónči.

Wunošk jednanjow wěcywustojnych w Parizu.

Pjatk je žo njes němskimi a zwjazkarskimi wěcywustojnymi we wšěch wažnych praschenjach, potajkim też we **němskich** wumjenjenjach, pschesłjenosć dospika. Tekst wumjenjow ma žo jenož hischcze nastajić.

Jenički praschenje, we kotrymž žo hischcze njeje dosćinało, je žadanje Belgiskeje za zarunanjom za němske pjenjezy, kotrež je němske wójsko w Belgiskej wudako.

Njepřihódne hospodarske położenje cokrowcje industrije.

Słowna zhromadźizna towarstwa němskeje zokrowcje industrije je tele dny w Drježdźanach wo zwojej hospodarskej nuzy radu składowała. Němske knjeżerstwo bě ministerialneho radźićela **Schustera** na zhromadźiznu wotpósłało. Wón hospodarsku krisu zokrowcje industrije we Němskej a w druhich europiskich krajach rospominaše. Wona je z pschenaplahowanjom zokornizy (rěpy) nastała.

Tajny radźićel **Klin** je sakskeho hospodarskeho ministerstwa tehorunja nusu zokornizu plahowaneho ratarstwa pschipóznawaše a na to pokaza, so je sakske knjeżerstwo žo loni nasynu zokrowe žo poručało. W sajimje pschetrjebarjow by bylo, so by žo najwyšschcha bursowa zokrowa płacźizna postajiła.

Direktor **dr. Preißler** wo hospodarskim położenju zokrowcje industrije rěčeše. Nětčišća płacźizna 1,38 pj. za zentnar zokornizy pornjo 1,57 hr. w předawarskich letach niže wupłokowćkeje płacźizny leži. Powschitkowna hospodarska nuza je žo někto też na krajiny wupschestrěła, dokelž žo zokornizu intensiwnje płahuje. Nikke płacźizny na zokrowych wikach žu wožebje **z pschenaplahowanjom zokrowcje sčinjy na kupomaj Zadje a Kubje** nastale. Tam je plahowanje zokrowcje sčinjy wo 50 prozentow pschiwótało. Kuba je nětkle milijon tunow zokora wjazy na wšěch pschinjeseła dyžli předawarske léta. Se schkodu je też internazionalne njedojednanje wo šwětowej zokrowej płacźizny.

Zokrowa płacźizna na šwětowych wikach je wot meje 1928 z pschewótka 13,50 hr. hač na 10,25 hr. w meji 1929 spadła. Mjez tym je płacźizna hischcze dale wróčo šła. Měrjacźna pschewótkowa płacźizna je za zentnar běłeho zokora w Magdeburgu bjes měcha a dawka z 20,30 hr. w haprelji 1928 hač do novembra wo 3 hriwny po zentnarju wróčo schła. Nadźijeja žo někto, so žo poradźi, njejsu najwyšschcheje płacźizny z 21 na 22 hriwnow pomyslićej. Wobdra milijona zentnarjow wutrajneho zokora njejsu wulke sypki njewočakaneho tukrajneho naplahowanja nětkle 37 milijonow zentnarjow z połepschenju płacźiznow dóńcź dale. S teho žo też njelpokojaza zokrowa płacźizna wujarni.

W zwisku z tymle pschednoschkom wo plahowanju zokornizy a jejnych zinjach žo wožebje na nusu zokornizu plahowaneho hospodarstwa pokazowasche. Wobčežnosće hodźa žo jenož je sjednoczenjom wschěch wobdźělenych woistronicź.

Nowa belgiska komora.

Poměry zwjelnosće w nowej belgiskej komorje žu zdźěłowaze: Katolikow 76 (pornja 78 pschi wólbach 1928), 70 socialistow (78), 28 liberalnych (23), 11 Flamow (6), 1 kommunist (2), 1 dźiwi. Shromadna liczba sapółłanzow 187 wuczinja. — W senacze njeje žo wo poměrach zwjelnosće katolikow a liberalneje stronu wjele pscheměniło. Socialistojo žu tři zhdła Flamam wotedali.

Internacionalna dźěłowa konferenca w Genfu.

Dwanata internazionalna dźěłanska konferenza je žo z hrjedu w Genfu wotewrika. Přejedawschego němskeho dźěłoweho ministra dr. Brauns zu sa jeje presidenta wuzwolili. Tutón wólbu z dźakom pschijatoschi na dołholetne wutwarjenje němskich dźěłowych zakonjow pokasa. Němska ma za zwoju zwjatu winowatosć, po tymle puću dale kročić. Pschi konferenzy žo 50 statow z 90 knjeżerstwowymi zastupjerjemi, 40 dźěłodawarjemi a runje telko zastupjerjemi dźěłačerjow wobdźěli.

We wotewrjazej rěči president dr. Brauns we kollektiwnym prawje na dźěło, wo zobuikutkowanju dźěłodawarjow a dźěłačerjow z jenakim prawom pschi postajenju dźěłanšćich wumjenjenjow a wo wuspěschnym skutkowanju dźěłačerskich zwjazkow rěčeše. Wjacy dyžli sto milijonow dźěłačerjow, kotrjž po wójnowm hobdźinskim dźěle dźěłanje wopuschczeja, trjebaju składnosć k wuzitnej a zdobnym spokojazej, wodychnjenje dawajcej dźěławoscj. Najlepschu składnosć k tomu zamknu dom poschcza. Wažnosć domjaceho hospodarstwa zjebi hospodarjazy a zozalni politikow dźeń a bóle waža. Wotstronjenje wobydlenskeje nuzy je z hłownym wumjenjenjom za wulke pschewórchotowanje europiskich ludow po powołanju a bydlenju. We wobydlenskim hubjeństwje wjele wulkich městow najwjetsche zakondźenje pschedwójnkeho czasa leži.

W Československej so zaso dwójne swjate dny zawdźu.

W Czjekłokowakskej běchu psched někotrymi lětami jutry, zwjatki a hody druhemu zwjatemu dujej zańcź dali. Lud pak je žo tomule nowotarstwu pschecźiwjał. Po něcźim zamo knjeżerstwowe wyschnoscze a wustawy, pósta, żelesnija a schule rócźne czasy druhi dźeń swjećachu. Nětko žo je zakonjom druhi zwjaty dźeń rócźnych czasow jako zawjedźe. Cźłowjeej je trjeba, so žo wob lětko někotre krócź dwaj dnjej wot wschědneho dnja wuwotpocźuje.

Porażki konservatiwnych při jendźelskich wólbach.

Pschi wólbach do parlamenta su konservatiwni zwoju wjetschinu zhubili. 618 zydłow noweho parlamenta žo najskerje na złedowaze wuschnje rozdźeli: 289 dźěłačerska strona, 269 konservatiwnych, 60 liberalnych, 5 druhich. Poslednischi móža žo jako pschecźiwnizy dźěłačerskeje strony wobhladacy. W nowym parlamencze potajkim ani dźěłačerska strona, ani konservatiwni wjetschinu njemjeja. Najskerje wjednje liberalnych, Lloyd Georg, zyta, pschi samknjenje ke konservatiwnym namakacy, z kotrymiž je hižo sa czaż wójny a po njej swjasany byl. Zyle wusamknjene je, so bychu liberalni z dźěłačerskej stronu hromadźe schli.

Złožow je žo wotedało sa dźěłačersku stronu 8 260 580, sa konservatiwnych 8 123 875, sa liberalnych 5 026 306, sa druhe strony 190 083.

Jendźelski kral shorił.

Jendźelski kral je nadobo žo nasymnischi shorił a dyrbi we tóju leżeć.

Statna rada, kotraž je žo sa czaż krałowske chorosće postajiła, njeje pokne regentstwo w smyśle zakonja a nima prawo, město krała wróćostupjenje Baldwinowcho kabinetta pschijeć a ruhemu politikej poručeć, so by nowe knjeżerstwo sestajał. Pschi tychle wobstejnosćach budźe Baldwin najskerje nusowany, byrnjež wjetschinu w delnim

wotewri, namjetnyć, so by žo krótki regentstwowy zakoń wobsamknył. S nim dyrbi žo zakoński krałowny zastupjeć postajicź, pschedy hač žo do politiskeje krisy zandźe.

Proces dla frčelency w Skupštinje.

Schtwórty dźeń dunjsteho jednanja pschecźiwo mordarjam w Skupschtinje žu przedawschego Skupschtinineho kluzownika **Miłkawscha Miliczja** złyschcheli. Swědk je tři dźeń złyschał, kak je Pernar Raczicza wobschudźerja mjenował. Tón je na to wot Skupschtinineho pschedsydy žadał, so by Pernara pokłusał, hewak by žebi dyrbjał jam zadosćinjenje pytacź. Prénje wutsčle zaschłyschawschi, je zwěsć z někotrymi zapółłanzami a Skupschtininym pschedsydu cźeknył. Jedyn zakitał prodkej porokowasche, so je někto hinak wuprajił, hač w protokollu stejі. Na to Milicź wotmolwi, so cźisku wernosć rěcźi. Potom je žo hischcze dopomnił, so je mordarski dźeń pola Pernara revolwer widźał.

Lékař **dr. Dragiczewicź**, kotryž prěni sranjenym pomoz podawasche, w zwojim protokolu prajі, so je jemu Raczicź w jenym wubjerkowym pożedźenju rjekł, so budźe do Skupschtinskeho Sserbow tśelicź.

Sapółłanz **Kemtjel** je pjeza złyschał, kak je sapółłanz Tona Popowicź rjekł: „Tu dyrbi krej běcź, a budźe to krej Schcźěpana Radicźa". Też sapółłanz Sselicź je žo protokollarijej podobnje wuprajił. Jemu je Raczicź rjekł: „Dyrbimy žo wjecźicź a budźemy žo wjecźicź. Spočatk kritiskeho skupschtinineho pożedźenja je sapółłanz Tona Popowicź pjeza rjekł: „Rukuju je zwojej hłowu sa to, so hłowa Schcźěpana Radicźa padnje." Po wuprajenju sapółłanza Sselicźa je Radicź zyle symnokrejnje tśelał. Tele wuprajenja žu też druzy sapółłanzy potwjerdźili.

W protokollarijim wobjwědczenju Sswětosara Pribiczewicźa žo mjes tym praji: „Sswm w pożedźenju wot zpočatka pschitomny byl a na prawizu wot Radicźa žedźał. Hdyž Tona Popowicź rěcźeschе, wulka hara nasta. Sso rosnjemdrimschi je Popowicź Raczicźej praji: „Hdyž Radicź njepschestanje, tu krej poběri." Wobročiwschi žo na pschedsydu, prajiju: „Njeschpschicźe, so žo tu z mordarskim hrošu?" Hdyž bě žo pożedźenje na krótki czaż pschetorhło, Raczicź praji, so dha pschichodnje druhe bróńe trjebacź, na cźož žym z nowa pschedsydu namolwił, so by zakročźił. Słyschjachi potom tśelicź a widźach Pernara padnyć. W tymle wokomiku žo Raczicź do nascheje kawki měrjeschce. Stanych, so bych zapschimnył, tola złędowaze žo je spěschnoseju błyska wotehra.

Za Račića, Iowanowića a Popowića so smjertne khłostanje namjetuje.

Poschónčenju pschesłyschenja świedkow statny rěcźnik na wobstórźbje wobsta a namjetowasche, wschitkich tśioch wobskerjenych k śmjerći sajudźićź.

Na to jako Raczicźowy zakitał złowinski rěcźnik Minko Ssorz rěcźeschе. Wón wobstejnosće wopisowasche, w kotrychž je Raczicź wotrosił. Jeho zwójba je lětstotki dołho do najnahladnischeje cźornohórskeje zwójby Waszojewicźow złuschała. Raczicź je žo wot młodych lět pschi wschěch bitwach Sserbow pschecźiwo njepschecźelam wobdźělił. Wón je žo tranił a je sa zwój kraj najwjetsche wopory pschinjesł. Jeho cźinowy žu je stajnym wojowanjom cźerpnyć. Wobsedni parlament je pólwrowy žud byl, a schkrizcźa je dożahała, katastrofu sapkonjenicź. Tale schkrizcźa běchu złyschawschi zwjedźe Hłowa dr. Pernara. Po cźornohórskim mjenjenju dyrbjesche žo tole złyschawschi wotpokucźicź, dokelž by wón hewak w zwojej cźornohórskej domisnje wotbyty muż był a njeby mohł nikomu do wócźka pohladacź. S Pernarowym poczinanjom je žo Raczicź nimomerny rozhorił a rosnjemdrił. Njewědźo je po smuczenym waschenju k revolwrej pschimnył. Po zwojim myślenju je wón mjenił, so budźe žo dr. Pernar a jeho pschecźelio zakitacź a so žo do njeho dadźa. Jeho tehdomnischa rozpyrjenosć kóždu złohotlanja pravinu zamołwitosć wusamknje. Zakitał tohodła namjetowasche, so bychu wobskerjenemu wuwinowali.

Nabožeńska sekta „Fedorowcow" z ruskimi bolšewikami wojnje.

Ruske nowiny „Ssegodnja" w Rizy (w Lotyskiskej) pawědźa, so žu z bolschewiskeje Ruskeje nowe powěsće wo tym doschło, so bolschewikojo wěrjuwych khcheścźijanow pschesćehuja. S dobom z tymile powěsćemi pak też powěsće wo duchownym nowonarodźenju ruskeho luda pschikła-

dźeja. Wěriwi kschesćijenjo žo w zyrkwinskich organisazijach sjednocuja, kajkež je bratrowstwo žwjateho Tichona, kotrež je we Woronežskej guberniji mnich Fedor Rybalkin założił. Wo tymle bratrowstwoje, kotrehož hobustawam bolschewikiske nowiny „Federowzy“ rěkaju, bolschewikiski cžasopiš „Bjesbožnik“ pische:

Sćěhuje dny so Fedorowzy běły drastu z naschitym cžornym tschijom wobklekaju. Mužojo maju běłe koschle a kholowy, zony běły pjesł a běłu šuknju. Na mutrobnju swjerchnjeje drastu je běły abo módry kschiž. Też wobhladenja „Fedorowzow“ so wot wokolnych domow rozesnawaju. Na wokenzach z běłej barbu a na murjach z cžornej barbu je namalowany kschiž a pižmikaj „Kh. B.“. Fedorowzy wožamocženi bydla a so mjes sobu sthadźeja. Spěwaju psalmy, cžitaju žwjate sćenja a bibliju. Sćěhuje dny pilnje Boże službu wopytaju, a na jaranych zhromadźiznach so jenož tohodla pokasaju, so bychu wobsamknjenje teho abo tamneho praschenja sujemóžnili. Wo cžim so bustawy bratrowstwa w swojich zhromadźiznach rěcža, je pokazniso sa njeswědomnych. Po swojim jenakim poczinanju, rěcžach a wobkhadźenjom z ludom su dospołnje dišziplinowana organisazija.

Sałožer tuteje organisazije, mnich Fedor Rybalkin, kotryž je, nichtó njewě, z wotkel a z kajkich stron pisched nekotrymi lětami pschischol, je wulku cžesć a ważnosć wuživał, je bosy a w łymje a w łěcže bjes cžapki khodźił. Wschitkeje bliski kónz žwěta a sanđenje „Antikhrystoweho kuježerstwa“. Ssam žebi „Tichonowy“ rěkasche, a też Fedorowzy so z tymle mjenom mjenuja. Rybalkinowe wuschcženje wo sanđenju „Antikhrystoweho kuježerstwa“ je sjawne sympathije mjes wschěm pschecžiwobolschewikiskim wobydlerstwom namakało. Skónczenje wyschnosć Rybalkina dla „sjawneje pschecžiworewolucije“ sajsa a jeho wupokasa. Tola dźeł jeho wěscženja so dopjelnił, pokasachu so „Fedorowzy“. S wopředka so w zamotach Pótropawskeje krajiny pokatowachu, podsčisko pak so jich sekta puscha do wjes druhich krajinow dobywać a so wokoło zurkujsko organisować. Fedorowzy njewobkładuja so jako sektarja. „Njejsmy sektarja, ale prawoskrowni“ (grichisko-katolsy), praja, a w tym nastupanju maja prawo, pschetož wschě dotalne sekty su so rozsčehe z zurkwju, mjes tym so su „Fedorowy“ z njej we wěstym wobthadze. S wobhderšenjom so rozwučuja „Fedorowzy“ wěscheja, so so bórzy „běli jězdni“ pokaża, kotrychž njebjesći kral pósčesće, so bychu z skomjenjatymi mjeczemi wschitkich njewěrjazych Antikhrystow sahubili. Antikhrysta „Fedorowzy“ w bolschewikiskim kuježerstwje widźa. „Běłych jězdnych“ pak w běłej gardze do kotrejež njejsu nadźiju zhubili.

Cžasopiš „Bjesbožnik“ dale powě, so su loni w Leningradže sćatki rozsčerili, w kotrychž so młodźina, bolschewikisku wojerišku a namórsku službu cžinjaza, namolwjesche, so by so w kschesćijanskich wotdźelenjach organisowała a je by z cžapkow a druheje drasty pjerckowzatu hwězdu, symbol Antikhrysta-certa, wottorhnyła a so by žebi módry njeje módry kschiž, symbol Khrysta Sbóžnika, pschitykła.

Ze Serbow.

W Budyschinje, 1. junija 1929.

Wo wjedrje. Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 743 hygrometer +2 a thermometer wonjo +24 stopj. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 746, hygrometer +2,5 a thermometer w nozy +10 stopj. Wjedro budże dale ſuche. Schkleńza sajsa skerje na rjane stupa. S Azorskich kupow pschikhadża nowa wyschina. Dalsha leži z wjeczora Europy a haja hacž do lodoweho morja. Tehodla šmjeny rjane, wodnjo cžopłe a w nozy šymne wjedro wocžakowacž. Nad Fryedšnosemskim morjom nišina leži. Jeli nasche strony pschecžehnje, kaž so to rady stawa, šmjeny so njewjedrow se šyłnymi deschcžemi nadźecž. Nasch wjedrowustojny wocžakuje, so nam junij wjele rjanych dnjow pschinješe, tohodla budże trochu wětrowity. Sa pschichodny tydźeń ma ješčhowaze wjedro sa możne: Njedźelu a pónđelu rjenje a cžopło ale njewjedra su możne, wutoru a štrjedu rjenje, ſuchu, cžopło a wětrowite, schwórtk a pjatk šamróčene, sobotu pscheměnjate a schjerjate. Jutrje prěnju njedźelu po žwjatej Trojizy ithadża šlónczko 3,45 hodź. a khowa so 8,11 hodź. Mšacžk sthadża na ranje 1,42 hodź. a khowa so pop. 1,27 hodź.

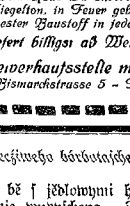
Junij abo šmažnik.

Niana mela ię naš wopuschczila. Rad na tutón krajny měsaz spominamy, kiž je wschitko žiwe je žwojim cžopłym šlónzom, milymi deschcžemi, wokschewli a też žwježeli. Natak drje běsche lětża z plódnym mejskim wjedrom spokojom a wonkach na polach a łukach je mejo wjele nakhwatała, schtož je dołha šyma sadźerżała a schtož je so w šaznim nalěcu sakomdźiło. Nětk nastupimy junij abo šmažnik, kiž pychu krašnoje Božeje pschirody pschewoschnje a hischcže wudospołnja. Rjane podlěcžo so bliži.

Boże šlónczko je skoro dozpělo wyschinu žwojeho lětneho pucża. Sćěcże cžopłe pruhi na semju, z kotrymiž rostu a srawja rostliny k sežiwjenju cžłowjestwa a swěrjenu. Wšitko so raduje rjaneho cžasa, dźěcži wjesele běhaja a so kupaja, pilni ludźo dźěłaju i łóschtom na žwojich polach, stari wohrěwaju so na šlónczku žedźo a wujšiwaju milu žiwjenišći wjeczor. Njech naš prawje dołho wokschowa radosthe lěcžo a njech nasche hona wostanu pschelitowane pisched wschelakej schkodu.

— **Budyšle haptyki** su wschědne dny hacž do 7 hodź. wjeczor wotewrjene, njedźelu pak samknjene. Nózun šłužbu a njedźelu wotewrjene wot 9 hodź. do 1 hodź. w mešačnym wotmělenjom. W juniju je to Dwórnischcžowa hapiyka na Bismarckskej dróży.

— **Paduschtwo.** Kradnyk je nětčo w nozy k 31. 5. 29 z jenje pschedawarnje wocžišćiwjenskich nawojow we wulhoožowanischcžach, blisko póšty, połnomločnu schtomowu skoru z worjechami, worjechowu schokoladu, Drophowe płody, Drops-měschane płody a mjatličzkowe płazki Teo. Schtóž może k tutomu nutsdobywanju něschto wosjewicź, so prošu, so by so pola kriminalneho wotrjada w Budyschinje, Burgplatz 6II, telefon cžo. 2802 samolwił.

FÜR JEDEN BAU!

Dem Ziegelstein rot oder braun
Darfst Dein Haus Du anvertraun.
Denn Ziegelton, in Feuer gebrannt
Bleibt bester Baustoff in jedem Land!

Jede Menge liefert billigst ab Werk oder frei Bau

Ziegelverkaufsstelle m. b. H. Bautzen
Bismarckstrasse 5 – Fernruf 2163

— **Dźeuńnische wiki.** Butra płacjesche dźenża 1,05 hacž 1,10, jeja 11 pj., kwaroh 25 pj., libjata 3—4 hr. hušy z pekinim pjerjom 8 hr., kóšlata, punt 85 pj., Rešelenowych wikach płacjesche punt cžerwjeneho kalu 30—35 pj., běłeho 20—25 pj., zyble 20 pj., rjewjerjo (Rhabarber) 10—15 pj., jedźnoje łobedy 20 pj., kulerepy 15 pj., kolrabija 15 pj., korkow 90—100 pj., róża šydrowtcho kalu 40—100 pj., punt hromata (Spargel) 80—120 pj., kerćž šolatowje 10—20 pj., walcžk radikkow 10 pj., punt ßellerija 40 pj., jablukow 20—50 pj., běrnow 6 hacž 8 pj., litr laneho wolija 1,80 hr.

— **Njeßoże na dróży.** Dźenża dopołdnja potorhny wožobowy automobil na Lubijskej dróży pisched Budyschinom tudomneho, něhdże 50 letneho cžeßliskeho połěra Mikawskeho Mlynka. Mlynk je žwojim kokom na dróhu padny a so na wócžku, ramjenju, nohu a kkribjecże krani. Jeho kolo so też thětro wobschkodźi. Snjesbożeneho dowjesechu se sanitetnym autom do jeho bydlenja na Mužakowskej dróży.

S Běłych Nołliz. Jako pónđelu motorowy koleßat po Demjanitz—Drjeczinskej dróży pschijědże, saběhachu na dróhu 3 žwinje Demjanikeho knjeżeho dwora. Motorowy koleßat jene žwino pschejedże a mori, wdu žam so pschi padnjenju lohko krani.

S **Buńez.** Knjes Mrós, w naschej wšy šnaty wobthadnik, kiž też wschelake šwjeßelerike, khcžišćinowe a kwaßne ješčhy wukonja, je žebi nowy automobil sa ješčhcź wožobowy kupił a kaž dotal, tak też w pschichodże, sa pschijomne a tunje autowe woženje rukuje. Poručuje so też w nawješčitkach Sserb. Nowin.

S **Barta.** Ssodarske towarišwo sa Bart a wokolinu wotmě swoju 2. zhromadźiznu w Rakojdach. Knjes wyschi wučzeł Lodny powita w mnohej licžbje pschitomnych a pokasa na wulwežinu dźěławoješ hałke mlodeho towarišwa. Najprjedy stejesche na dnjowym porjedże wozntanje žadowerju sahrodow. Pschi poldrahodźinikim wodźenju voda knjes ratarski rada Umhauer z Budyschina praktiske a ważne pokiwy wo hadźenju, pschirěsowanju, thorosćach, schkodnikach a smjerschowych schkodach wschelakich žadowych druzinow. W ješčhowazym pschednoschku w Sendźiz salirosłoži, so so schkodniki še šykanjom, špkowymi powjasami a z pschiprawjenjom kukawoho najšerje šanicžeć hodża. Też stat k temu pschipomoz podawa. K špčhowanju žadarstwa je też šwomožne, hdyž šebi wobsedżeć pczoły dżerži. Dale poda pschednoscher wschelaku radu k wotstronjenju schkody, kotruž je smjerik nacžinik. Też nasche ratarstwo dyrbjało so pschezo bóle sa žadarstwo sajimowacź, so by še wukrajom konkurenzu wudżerżało. S płahowanjom žadu najšerjschoje hdonsoże pomhaju k powschitkownemu wobšhnjenju zyłeho naschoho hospodarstwa. Po pschedwoschku, kotryž pschitomni z wulkim pschipósnaczom pschijachu, poda žiwa rosmołwa mnoho powuczazych mytlicžkow. 25 kukawow so łkasa. Blišcha zhromadźizna budże 25. augusta w Bukojnje k studowanju žadu na šchtomach je pschednoschkom wo dźełanju łłódkeho žadoweho moschta.

S **Jatšobja.** Sandźenu njedźelu popołdnju wulecžo žebi špěwny wotrjad Lichańskeho herbskeho towarišwa „Serničzki“ k nam do nascheje herbskeje kurczny knjesa Cžabrana. Pschi dobrej schkleńzy piwa so bórzy wjesele žiwjenje roswi a pod nawjedowanjom pschednoždy, knjesa Schibaka, so mlode knježny a pachołjo do najrjeńscheho herbskeho špěwa sanórichu. Spěwachu jara rjenje a špěwarjo sałkuja žebi jara wulku thwalbu a tuž so jim na tutym mětnje dżak wupraji. Bóh daj, so bychu Jatšobjanjo starschi so pisches tutón wopyt žwojeje historizny šnateje herbskeje sandźenoscje dopomnili a naschu herbsku rěcž jako žwójbnu rěcž šlajnje šałhowali.

Z **Koćiny.** Tudomne burske kubło Jakuba Francka je přišło do rukow speditéra Bocka w Freitalu, kiž je jo kupił.

Macžerny dwór.

Halliski roman.

31] (Pokračowanje.)

Pastor Licht bě też połny radosće. Pschetwž dokelž bě wowka žebi kwaž se starymi nałožkami požadała, tak krytjesche so to tón krócž i cžasto a rady nałožowanym Durinskim waschnjom, pschi žohnowanju žebi pjerschcženjej wumněnicź.

„Wjeßelcže so! A ßaso praju wam: Wjeßelcže so!“

Manne Wögens ſ zwlek mozu na harmoniju ßahra. Bě to wyšk a pschimanje, so so kwaßnym hoßcžom kwitrooa rošcžéri a roswjeßeli. Potom pschicžele mjelczachu, a Manne Wögens ßłuchajo na wokschewjazu wěrowanišku rěcž pomyšli skradzu pschi žebi, hacž wažny, dostojny duchowny Licht njeje napoßledku žwoju wjeßelu, žilowatu Luišku k wobdźělanju tuteho žwjedženskeho predowanja žobu póđla měł. —

Wuschedschi z zyrkwje bu njewjesta ſ cžestnym wutřelom powiana, potom hibasche so cžah do wulkeje „warhy“, a ßa schtwórcź hodźiny powita jeju wowka na prjoßy macžerneho dwora. Hajdi, kak šmahowachu a strowjachu khorhoje na wobwěsowanych schcežerach!

Wschitcžy běchu wulcy pohnuczi, hdyž pjecžawóżnidźeßacžlétna mlodu žonu žwjatocžnje witasche a žwoje hrónczko prajesche. Ale Ohm Rickert cžischcžesche so k njewjesce a woprascha so: „Mamy-li cže potom ſ kuczika won wurejowacź?“

Tu wona ßapłóschena wrócźa stupi, a wowka dyrbjesche jeho dla tohole njeluboßneho mylenja naßwarjecź.

„Schto dha chcjeże, wowka?“ won ßabórcża, „tutowa reja je tola ſ rhły Halliskim walschnjom!“

„To drje, ale zyle njepękna. A ja chcu, so bychu jenož dobre nałožki so njeßabyle. —“

„Reja ße zokrowanym „Köhm“ je kóždy cžaß ješčhto dobre, pschida wuj Rickert hnėwny. „Ódy pak wy to njechcaże, . . . to mózemy něšto ßa blido hicź. —“

Wšchčch Ø hromadże ßa jenz Vido,

Potom hospoßa nawodżi, schto rěka hospodarcžił.

Po pschednjeßenju špěwa žedźachu ßaso wschitcžy ßcžcha. Nemine bě mały ßapiżnik wucžabnyka a pišaße do njeho ſ małym wołojnikom. Njenapadne tykny ßapišku na hakožku a wjesełsche tele małe žanki po rubje k Manne Wögensej. Wón cžitasche:

„Pschipóſnajcże, so ßcże pschewinjeny? My bychmy mohli sto krócź wjeßelschi bycź bjes tutych nałožkow a bjes tehole ßastarßkeho bjesrosumneho mjelczenja.“ —

Na to pschikhadżesche hnydom jeho wotmołwa: „Nawopak, žohnuju tole mjelczenje. Pschi tom móju tola na waß khladacź a namakam, so ßcże dźenża njerwšchdnje rjana. Woprawdźe, kaž woprawdźiła Halliska dźowka. Tola tak rucže hacž rěcźicże, roswucžujerce też.“

Tu wona ßapišku ßaßkobjena ßažwa.

Młoda Melenka bě so też frisowsku narodnu drastu wobłekła. Kußtorjana bě, dobyczerśti napohlad mjelczche holczka. Ale jeje poczinanje běsche njerwšdane. A we jeje wocžomaj bě wuraß popadleje dźiwnoty.

Manne Wögens ſhladowaßche ſ jeneje štorny na druhu a wjesche ſ hłowu.

Wuj Rickert, kiž pódła njeho žedżesche, ßežěhowaße ßa jeho ßpohladnjenjom.

„Kaž tajtej dwaj wobrasaj ſtej holzy“, won ßcheptasche. „Rjanej wobě dwě, ale ßa ßchelaki poßtód. Jena pschedstaja žiwjatu a druha . . .“

„Pšt“, napominaße wucžeł.

„Haj, wy budżeże tak dołho „pšt“ cžinicź, dóniž je ßameho mjelczenja a potajenja parnik njerosbuchnje. Potom budże wam trjeba, žebi wot toho wubicha wuschi ßadżerżowacź. — Ta jena „trada ßa wědomoßcu“, mėnt Ebdeſ. Nó, derje tak, to njeje ßa powschitkownoßcź ßraßchna wěz. Ale Melenka ße ßwojim tradanjom ßa žiwjenjom . . . .“

Wucžeł pomyßli khwilku, hacž też to wuj Rickert njeje trochu pschewjele prędnył.

(Pokračowanje ßcžehuje.)

Z Khróšćic. Kadupodawanje za maćerje budże njedźu 5. junija popoldnju w 2 hodź. w hoseńcu. Lěkař budże přitomny.

Ze **Stróže pola Wulkich Sdźar.** Na pśichodnu njedźelu ho nascha wjeśna młodosć zasy wjeśeli. Sćeśi ju dwaj tśiny zamjeźeleńśi śwjedźeń. Tón śćaśi pśeto, ako nješto hódne dokonjeś a pokazaś. Kóždy wjeczor ho młodźina shromadźuje a wuwuczuje, to by potom nam tudym nješto hódne pokazaś mogła. Teź mjeńšo zamjeźenja ho wośebje wuppśiśi. Sćo wjeś, ju ho teź na wsy pśiśihoty a dowźełkne wjeśele njeśakśne byle.

Z **Kulowa.** Wulki procesijón na swjedźenju Bożeho Śěła po krasnje z wěncami a bźezowymi stonikami wupyšenych dróhach našeho města, wotmó so po swójim starym rjanym waśnju. W prjedawśich lětach běše swjedźeń Bożeho Śěła teź w nětkotrych evangelskich wokolnych wsach za ratarjow mały swjaty dźeń. Dźensniši dźeń pak našim na pśikład w Spalach a Wulkich Zdźarach na tutym dnju na polach njedźełaja. — Khěžu twarskeho předewzaćela Jurja Kochty z Hannovera na Hózkowskej dróży je sobi zamkaŕ Jan Popjela kupił. Kupny pjenjez wuńdźa pśeća 5000 briwnow.

Ze **Wótrowa** pola Klětneho. Kaž ložje léto, tak imaja ho teź Łuśa nad naśkej wóu rjana meja, kótruž je kłosćibne towaŕśtwo stajiło. Tule njedźelu, 2. junija dźe ju delebrowaś. Na śwjedźeńskim popołdnju wótmě ju teź tśiśenje a kehelkulenje. Wjeczor pśichamtnu ho pśiśne reje.

Z **Krunhelcy.** Dokeľ tudomna śkula wjazy pśichodźowanych njedośahaśe, je ho wobśamknło, nowu natwaŕiś. Śniježenu njedźelu, 26. meje bu śwjatoćnje zasajźenu lemjeń "Śkeny. Knjes faraŕ Malink ś Łasa měješe pśichi tutej śkładnosći khutnu a jimazu śwjedźeńsku rěź. K tutej wośebitej śwjatoćnosći bźeše ho zgła schułśta wokada shromadźiła.

Z **Wukrańcy.** Sańdźenu wutoru saćahnu nowy duchowny do lutherskeje Wukrańcańsko-Klětnjańskeje wosady. Tohodla shromadźichu so pśicheń wjeczorom pśichi farskim domje sastupjerjo zyrkwinskeho pśiwótśiśelstwa, zyrkwinski chór a posawnišći chór kaž też mnohi dalšći wobsedni. Po posćiśenym chorału posawnišćeho chóra a po wuśpěwanju zyrkwinskeho chóra powita zyrkwinski pśiwótśiśel Wótrach knjeza duchownego a jeho knjeni mandźelsku. Jemu pśichamtnu go wjednik zyrkwinskeho chórow. S pśichewodom posawnow wuśpěwachu shromadźeni „Khwał teho Knjeza". Na tónzu porěcża knjez duchowny Günther słowa wutrobneho dźaka wśichkim, kótrjž su jemu pśichi jeho ławźenjenju swoje dowěrjenje a luboseć wopokasali. Na jeho pśicheze wuśpěwa ho shromadnje „Daj wśmi ty ruzy mojej". Sćiwatoćne kopkałanje nowego fararja budże pśichi Bożej słužbje njedźelu 9. junija. Jeho sapokaże knjes superintendent Eichmann ś Freystadta.

Z **Barschcje.** Podobnje jako łońske léto ho nad Borschćańskimi honami pśichi pondźelnišćim njewjedrje śiwoju deśicu ljeśeše. Se śyłnym deśećom bu źito, kótrež bźeše pozłodnje buł nahle rostło, stamane a k semi klońcene. Ninjo teho we wśěch śmuhach teź krupy padachu, kótrež ś mnohimi wjeczor hišće njeźěcu rostałe. Pśeśiwźiwa krupam ma najmjeńše naśich ratarjow jałoweńe. Pśichi tutom śyłnym njewjedrje dyrbi blysk do króže tudomnego źiwnoseźerja Ssmołły a mori jeho ći tramy a śnieźi śynowy śkład. Nastała śchoda njenarona ho se sawěcenjom. Dale dyrbi blysk hišćeze do domu tudomneho wjeśeńskeho mišćitra Sdwanna, nałim pak jenoź śmahnu śchodu.

Ze **Srodźa** Sśrjedu wjeczor we 8 hodź. wyšeše Sślonjeńskeho mosta kupazeho wiolińśeja sajaahu. Wón by ho we hłubokej wodze podnórił, njeby-li jemu cłowjeŕ, kótaŕ zwonka sdraźeny do wody skoźi, na pomoz pśichkhwatał a wobłakńjeneho se śtracha wukhował.

Ze **Wětśichowa.** Pśichi połśednjej wustajeńźy, na kótaŕ teź Delnjołużyśy Sserbja śjawnje wustupichu, śmješe śe mětśaćo Wětśichow sapiśaś 32000 wopytowaŕow zatorńeje wustajeńźy. Tak mjeńśe wustajeńśa dobry idealny kaž drje teź pjenježny wuśpěch.

Z Łužicy.

* Ze **Zitawy.** Sakśy bźimaśy mišćitrjo śkhadźowachu so w Zitawje. Na śkhadźowanju wobdźělichu so mjeśćańskeje sakupjerjo, wubjerk rjemjeźnišćich jednotow, sakupjerjo rjemjeźnišćeje a pśichemyślowśkeje śchule, pśichemyślowśkeje komory, sawśiśeńje sakśkich pśichemyślowśkich komorow, pśichemyślowśkeje banki atd. Teź zwjatkowy pśichedźeńca Kirchhof ś Barlina běśe pśichtomny. Pśichedźeńca sakśkeho knjeza Wünschmann ś Lipśka poda rozprawu dźiłanowśeje, ś kótaŕejž wuśpěchadźeśe, so je dźeło pśichběrało. W bźezdźeśu śkhadźowanja śtejeśe pśichednośći knjezowego revizora Herrticha ś Dybina wo sakśkim rjemjeśle a jeho realnych dawkach, w kótaŕymž rańśe a jaśnje žadanja rjemjeśła wupraji a bohaty pśichśeś namała. Po wśelakich wuradźowanjach wo powołańśkich pśichemjach poćahu ho sa bliźiše bźeśaśke śkhadźowanje Drježdźany.

Cyrkwinske powěsće.

1. njedźelu po swj. Trojicy, 2. junijaj 1929.

Z Budyšina.

Předowański tekst: Luk. 16, 19—31.

W **Pětrowskej zyrkwi ma rano 1/8 hodź. faraŕ** Große předowanje (zyrkw. hudźba); pśip. w 12 hodź. ma faraŕ Berg předowanje. Kemšenje za dźeći 1/12 hodź. dyrbi so dla swjedźenja Božeho Śěła w Tuchoŕskej cyrkwi wotmeś.

W **Marśinej a Marćinej cyrkwi ma rano we 8 hodź.** faraŕ Schneider spowědź a swj. wotkazanje, dop. w 9 hodź. faraŕ Berg předowanje a w 11 hodź. faraŕ Große kemšenje za dźeći.

W Tuchoŕskej cyrkwi ma dop. 1/12 hodź. faraŕ Schneider kemšenje za dźeći **Pětrowskeje cyrkwje a** wječor w 6 hodź. wječorna nutrnosć.

Zbórka za sakske zastaranje nadróżnych.

Póndźelu pop. 1/4 hodź. wosadne žónske towaŕstwo w naturskim domje pśi Delnjokinjanskej dróży. — Wutorn pop. 3/4 hodź. je w Pětrowskej cyrkwi nutrnosć za njedźelniće; wječor we 8 hodź. je w Pětrowskej cyrkwi duchowny wječorny koncert; wječor we 8 hodź. ma faraŕ Berg biblisku nutrnosć w ev. towaŕstwowni. — Srjedu wječor we 8 hodź. je w Tuchoŕskej cyrkwi nješto biblisskeho wječora spěwny wječor dwójnoweho kwarteta fararjow evang. ćěskeje bratrowskeje cyrkwje. Hesło: Ćěske cyrkwinske kěrluže wot Husa hač do dźensnišich dnjow. — Stwórtk wječor we 8 hodź. ma faraŕ Paul zhromaždźinu Módrećo kśiża w ev. młodźinowni na Hrodowskej hasy 6. — Pjatk pop. w 4 hodź. je w „Societät" Gustav-Adolfske žónske towaŕstwo.

Kśenja ma w Pětrowskej cyrkwi faraŕ Schneidar a w Marijnej-Marćinej cyrkwi faraŕ Berg.

Z Hućiny.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska Boża słužba, 1/10 hodź. kemšenje za dźeći. Kolekta. 1/3 hodź. towaŕstwo knježnow na farje.

Z Bukec.

Dop. 1/2 hodź. němska spowědź, w 9 hodź. němske kemšenje, 1/11 hodź. serbska Boża słužba. Zbórka. — Póndźelu rano w 7 hodź. piskanje na wěži a rańša nutrnosć.

Admiral Scheer a „zbožatkarstwo".

Z Wojeŕ ruchu sajaty je admiral Scheer lonk nasymu ś tuteho śpjeta wotesćeł. De mortuis nil nisi bene —? Ow, kaŕ rjenje by było, śmjełoli ho to rjeś! Zyłe śpjetowe stawizny bychu byle śrudna bažnicžkowa kniha, ždyž bychu byle śpisane po sajadźe. Jo běchu śtutki śmjertnych jenož khwalobne a dobre. Schto rěka dozwa „dobre" a „śle" pśichi posudźowanju wójskeho wjednika abo politikarja. Schtož ho jenemu dobre lyšeł, to wobhładuje druhi hižo za jara śle. Ždyž je tu wo Němśkej rěcži, chźemy ho praśeś: Je Bizmarck dobry? Bě schpatny? Wildźeśaŕki bołho bě won tón statnik Němśkeje. Jako 1864, 1866 a 1870 wójny pśichitowansche, kaž léta 1878 sozialistiśtiśi jakoń pśicheźiśchcja, bě to dobre abo schpatne? Jako bě jónu shromadnje ś hišćeze dwěmaj druhimaj ministrowaj k pruśkemu kralej poruczeny a ždyž jako pśeni do pśichedźeńs sastupi, je po Emiln Ludwigu pjecza ke kralowemu adjutantej rjekł: „Njejstaj tu tamnaj jebaćaj hišćeze!"

Njerěcži ho tu wo dobrym abo słym Scheeru, ale wo woprawdźitosćach, kótaŕ běchu sa wośud Němśkeje ś nimo měry wulkim wliwom.

*

Na pławazych kaśchezach, dla kótrychž dyrbjeśe ho Němśka ś zyłym śwětom śnjepśecźeśeliś, bě mnoho muźstwa, kótaŕ ljubjeśe hižo wot léta 1910. Sśydom, wóśom lét na ramjenje łódźi a to pod wobśtejnoścami, kótaŕ bywachu hórśe léto wot léta, potom wot mjeźaza k mjeźazej, donjž njeběchu śtónczne ani k śnjeźenju. Sastaranje bě pśichi śpoczatku wójny na łódźach lepśe, hač pola wojowanych wójśkow w Franzowskej, Ruśkej a na Balkanje, potom pak bywaśe dźeń wote dnja hubjeńśe. „W Rendsburgskej khlostarni bě leźiwnje léta 1918 hišćeze lepśe hač léta 1917 na łódźi „Biedrich Wulki", tak wupraji ho dla słužkarja. K 15 létam khlostarnje sajimdźeny muźstwa. Khłostjanja pjpachu ho na módrych hólźow kaž hame krupy. Wot spoczatka wójny hač do końca léta 1917 bě ho na łódźach hižo 180 lét jastwa, 181 lét a mježaz khlostarnje, kaž teź 10 śmjertnych wuźudow wuprajiło.

*

Dnja 1. a 2. augusta bě na łódźi „Prinzregent Luitpold" k podawkam dójśło, kaž běchu ś pśicheźimi, wójnśkodnišće pśchepytowanje sawjeśeś, kaž śtóncži ho je śmjertnymi wuźudami a sajźudźenjemi ke khlostarni. Wójnśky śudniśky radźićeśeljo běchu ho do dźeła dali, to śuchu wotkryli śpśichjahańśtwo. Woni wumyślichu ześi śwój mjes U. S. P., kaž je ześi na łódźach pjecza zentrale wutwaŕiła, so by mohła revolucźiju naśchkaraś a na tajte waśchnje zyłe łódźtwo śmotaś. Taśke śwjeźenja pśichepołožiśchu ho pśchepytowańśkemu wubjerkej w němśkim ześimje. Kaž mójeśche Dittmann dopokasaś, njeje U. S. P. ś revolucźionaŕnymi pśchedewjaćemi a ś łódźitwom niczo cźinicź měła.

Do pśchepytowanja saplećeni matrosojo buchu pśichi pśchepśichtowanju śwédskow pod najnowśichi cźichcy śtejeni. Kaž je ho wupokalało, je ho teź wjele ś wobjakami dźěkało. Wśichtzy wot wójnśkich śudniśkich radźićeśelow pśchepśichtowanje matrosojo a tejerjo mjenowachu jako pśicźicźinu njepokojnosće: Pśchemało jédźe, skažena abo hubjena jédź wotpokalanje dowolenźu, njeźdne wobkhapdźowanje. Na śwoje wobeśeźowanje bě ho matrosej Calmušej ś łódźe „Rheinland" wot rostajowarja takle wotmołwiło: „Hač Wjp śłakńjeźe abo niź, to je nam zyle wścho jene, hkowna wéś je, so je łódź na bitwu pśichibotowana." Na kaśke waśchnje śo śudniśki rada Dr. Dobring śwoje wobśtórźby sastupowaś próźuje, wukhadźa je śeśchołwaśych śpadow: „Organizacźija, kótaŕejž śrjedźeśchcźo na śo na J. M. „Bjedrich Wulki" pytaś, śteji ś U. S. P. w świśu. Wona próźuje ho wo propagandu a śmjdomny měr, wotpokazujo wśchě wójnśke śrědki, potajkim teź wójnśku śłužbu."

Dopokasaćej je ho mohło, to běchu wśchě tute wudawanja wopaćne. Njedźiwajo toho bu pśichi wuprajenśu wuja wopaćne. Njedźiwajo toho bu pśichi wuprajenśu wuja śuda wścheźem wobśtorźenym bjes prawnišćitich podlokow „śbožatkarśtwo we wójnje" a „wójnśka pścherada" podtajena. Mnohy buchu sajudźeni ke khlostarni, nimo toho bu 26. augusta 1917 pjecź śmjertnych wuźudow wuprajenych. W jenym prawnišćitym dobrosdaću, kaž bu śtatnemu sekretarej Capellej do wuźuda pśchednjeńene, bě admiralny ratarej Dr. Felich rjekł: „Pśenje wumjenjenja dokonjaneho śtótnistwa njemóža ho jako dopjelnjene wobhładowaś, dokeľ k wopraŕdźitemu śbožatkarstwu njeje dóśchło. Worzakowaś ma ho tohodla jenježny potkhostanje dla posłpta." Njedźiwajo to buchu śmjertne wuźudy wuprajene. Po wojeśkim statno-źudniśkim porjadze dyrbjeśe ho k wobkrućenjeńemu wukaźej, potajkim teź hišćeze po wuźudźe, prawiśnišće dobrosdaće podaś. Wśichtzy wójniśki śudniśki radźićeśel je poda. Wón praji to śamtne, schtož admiralny radźićeśel Felich, tak ho ho njeśmědźišće śmjertny wuźud wuprajiś.

W śwojej léta 1925 wudatej knihy „Wot płachtaŕeje łódźe k podmórnikej" pśiśe admiral je Scheer:

„Wobkrućenjeśke prawo wuźudow leźeśche w rukomaj łódźitwowneho schefa. Wych ho toho mohł śdaś a je najwyśchńemu wójnśkemu wjednikej k rozśudźenju mohł pśchedpołožiś, kiž by ho ś tym skónczyło, so by krajnowonjeśke śudniśtwo dobrosdaće wotedało, kotreuż by ho kśjor po wśchěm śdaću pśchijaśnyk. Cźohodła pak dyrbjach samolwitojej kśjorej wotśtupiś, ždyž wobkrućenjeśke prawo w mojimaj rukomaj wotpoczowaśche; mi saleźeśche na tom, rasnje wuśtupowaś. Na dwěmaj błownymaj wjednikomaj śym śmjertny wuźud pśchewjedł."

Schef łódźitwa je Scheer bě ho potajśim bojał, so by kśjor na podkoły nowego dobrosdaća sa wobhnadźenje wuprojiś dyrbjał.

Se Scheer je śtónczne teź tón był, kiž je matrosow pśches śwoju samopaschnoś pśchećiwo knjeźeśtwu na końcu léta 1918 hakle ś śpjeźowanju pśchećiwo jeje wjednikam namołwjał a ś tym ś Kiela wuthadźaju „revolucźiju" śaplomjeńk. Haćkuli ześi chyśche knjeźeśtwo prynza Maksa Badeńskeho na Lubendorffowu próśtwu ś amerikańskim presidentom Wilsonom jednaś daćj, a dźiwajo na to ze wójna podumórnikow śaśtajeś byrjała, dyrbjała Scheer na śamtnu ruku pśchećiwo knjeźeśtwu. Kaž sam wudawa, je kśjorej hižo léta 1916 śćeśkowaze pišaŕ: „Njemóże zaneho dwéła byś, je ho śamo najśłožonnišći wuthod bitwy na morju Jendźelśku w tutej wójnje k měrej nuśowaś njebudże." Po Lubendorffowym telegramje śkoŕ śeptembra 1918, tak łoźeśi w śwojej knihy, bě Scheer tuteho pśchedźiwdźeńca: „Po śwjatańnu Bulgarskeje a Awstrikeje njewośta wjeźo žadyn druhi puć a wuśnaće, so ś my wójnu ześubiłi." Niedźiwajo toho, tak rjej pjecź mjeńśchinow do końca, pśchindże łódźitwowemu śchefej nadobo do mojśow, so źnadź może Jendźelśku tola hišćeze kśiże śdóś. Tohodła wuda dnja 28. oktobra 1918 (!) śeźehowazy pśchikas: „Wśchě muży na śchórkim morju maju ho k naddźeju a bitwje pśchećiwo jendźelśkemu łódźitwu pśchihotowaś."

Muśiśwo źhoni, to maju ho łódźe ś wobśtadku bjeśśmyślnje wopruwaś, śpjeźowachu ho tohodła, i łódźemi wujeźd. Wy-li ho Scheerowa poruczeńosć pśchewjedła, njeby to na końcu wójnu ani to najmjeńśche pśchemjeńśo, ale tyšazy a śaso tyšazy wjazy wudowom a śyrotow bychu źarowale a dźeńśa bychmy ho dyrbjeli nimo druhich teź wo nje śtaraś.

*

Hišćeze nětkotre njedźele do śwojeje śmjerśe próśowaśche ho Scheer podarmo, śwoje śadźerźenje śamoknjeś. Pospyt dyrbjeśe dopokasaś, so wutkadowachu wśchě Scheerowe pśchikały ze śprawneho wótcźinśtwa, so je ho wobkrućenje śmjertnych wukudow w cźejśej śtarośći wo derjemźeśe naroda śtało. Pśchećiwo tomu wutkupjeli, by było wójso bjeś śmiśła — nam wo to dźe, śtawiśnišće podamki śwéśeźe. Kak maju ho jenotliwje a w śwójśku pohódnośći, śmě ho w mérje naśchim potomnikam pśchewjośtaś.

Na'nowiše z cyłeho swěta.

Schkrowa powěsć wo wjedrje za jutśje njedźelu: Rjenje, śuchu a khłódno. W Jenjeźiśkej pomaku wjeczerpluje, w połnóznej Europje hišćeze śyma.

*** Po knjeźeŕśtwowej rozprawje ho dokhody wobhładleśtwa Sjednoćenych śtatow połnóznje Ameriki w lěcze 1928 na 89 milijardow, to je 745 dollarow na hłowu, wobliczeja.**

*** W Biśkopśkich śtronach jedyn śapaleŕ wobhdźerjow traśchi. W nozy ŕ pjatkej je ho w Bühlowje domśe śe pśchiśtwarjenej bróžnju źiwnoścźerki Linu Hanswaldoweje wotpalił. Sapaleŕ je wuheŕ je śapaleŕśkim liśtom pśchipowédźił. Pśchi pohrjebniśchćejowych durjach zedźu namakachu, na kótrejž bě napiśane: Tónle tydźeń woheŕ. Na śadnjej śtronje ći mjena śtejachu, mjes nimi mjenje wobśedźerja w Rózałowach a wobśedźerki w Bühlawje, w kótrejuž śtotkomaj je ho woheń śałoźił.**

*** Cźiwila wulkich myśchow w Moskwje je tak wulka, so ho ńamo w Moskowśkim revolucźijnim dźiwadle njemóża jich wobrózi. Wone ju wjele pśchihładowarjow śtrašate. Wulke myśche wośebje ludźi nadpadowachu, kótiž mějachu pjeźiwa pśchi śebi.**

*** Podśemśke śtorki w Argentiniśkej dale traja. We Villaineiu ju twarjenja wupuśćene. W Melvinas je ho 18 ludźi morikło a 40 ho śranilo. Dwanaśe po śemjerśnju śnjehowe mjerjele śakhadźachu, kótrež ho ś wurjadnej śmu pśchewodźachu. W Argentiniśkej je nětkole śymśki cźaś.**

*** W Ameriźy nimomóry wulka horźota knjeźi. We Newyorku ju śchtyri wobźoby na horźoku wumrěło, dźewjeć je ho pśches kupanje tepiło. W Bośtonje je pjeć wośobow na śeźahanje błónza wumrěło a śchtyri ju ho tepiłe.**

*** Drohotnu pychu Habsburgskich, kotruż ju pśchi revoluźiji kradnyli, je jedyn Italijan w Marakeschu w Marokkowśkej śpytał pola jeneho źida pśchedaś. Tón polizijit powěźeś da, kotraż Italijana śasa. Bódnośći pychi ho ś 9 milijonami frankow wobliczja.**

Zjawne namołwjenje k wozjewj. žadanjow ze zašłych nalutowańskich knižkow.

Po § 4 třećeho postajenja k přewjedźenju nahódnosćenja nalutowankow z 30. julija 1927 nimaja so wupłaćenja, kiž su so wot podpisanych nalutowańjow stałe na nalutowańske knižki po 14. juniju 1922, wjacy po mjenowej sumje na mjenowu sumu (Nennbetrag) wobličić, ale jenož po hódnosći po złotej hriwnje na dnju wupłaćenja.

Z tym dostanu mnohe lutowańske konta prawo nahódnosćenja, z kotrychž buchu pjenjezy po 14. juniju 1922 wotzběhnjene a kotrež so po dotalnym předpisamje jako zašłe konta njetrjebachu nahódnosćić. Činimy mjićelow tajkich zašłych lutowańskich kontow z tutym kedźbnych na jich nahódnosćeńske prawo a namołwjamy jich po § 6 postajenja wospjet, zo bychu najpozdźišo hač do 30. junija 1929 podpisanym nalutowańjam pisomnje abo ertnje dopokaz přinjesli, zo maju prawo na dostaće nalutowanja, potajkim maju dopokazać, zo jim prawo na nahódnosćenu nalutowanku přisteji.

Zo by so njedorozumjenjam wobarało, so wuraznje na to pokazuje, zo maju jenož tući wěrićelju dopokaz swojeho prawa přinjesć, kotrychž žadanja su pod prjedawšimi předpismami zašte, ale po § 4 třećeho postajenja k přewjedźenju nahódnosćenja nalutowańkow ze 30. julija 1927 zaso wožiwja (zańdźene konta). Na wšitkich druhich nahódnosćeńskich wěrićelow so tuto namołwjenje njepočahuje.

W Budyšinje, 29. meje 1929.

Nalutowarnje:

w Budyšinje, Biskopicach, Zemicach-Tumicach, Wulkej Hartawje, Korzymju, Rakecach, Lubiju, Wjazońcy, Šěrachowje, Sohlandze, Wiednarjecach, Wjelećinje a Žitawje.

Płaćizny

Su Wam naše płaćizny znate? Budźemy tute w bliškim času też na tutym městnje wozjewić. Budźeće překwapjeni kak přijomni možeće naše jako

kajkosnje dźěło

znate meble dostać. Zahorjene připóznate wopisma předpołožimy Wam rad we originalach. Docyla było radźomnje hdyž byšće naše wudźěłki sebi derje wobhladali. Nimamy docyla ničo přećiwo tomu hdyž sebi wěcywustojneho k radźenju sobupřinjesećе, kaž je so to hižo čaščišo wot našich spokojenych wotebérarjow stało. Za bjezporučne a dobre twory rukujemy.

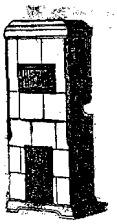
Při płaćenju z hotowymi pjenjezami pokładn. rabat

Přiwjezemy kupjene meble darmo

Nizke płaćizny! / Małe napłaćowanje z 18 měsačnymi dźělbami

Möbelheim samske dźěłarnje w Budyšinje na Kamjentnej hasy **w Lawje**

Štóž kachle

abokuchinski pjecak

trjeba, tajke ma dobre a tunjo

Martin Teutscher

hornčerski mištr
w Budyšinje
na Kamjentnej hasy 33

Najwjetši skład
přijomne płaćenja

Wšitke picowadła

Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach

Jan Petřkec nasl.
mějićel E. Schulz
w Khrósće
poručuje k nałětu:
wulki wubjerk rjanych nowočasnych **woblekow** za holey a žony, tkaninowe a somočano wot 13—35 hr.
Zonjace a dźěćace šaty atd.
Na wšě twory 5% rabata!

Čitajće „Serbske Nowiny“

Magnetny dom!

Serbow hupny dom

Schaaf

Meissner Porzellan

Wolmjane museliny a pisane šidy za šórcuchi
zelene, čefwjene a módre sukno za suknje
čorne počehnjenje za kóntuše
pisany barchent za kóntuše
čorne wobsadki za kóntuše
pisane wobsadki a banty wokoło žiwota
wolmjane tkaniny a šidy za nahłowjace rubišća s přihodźacymi šidźanymi francami, chenillowe rubišća

Wosebje tunjo:

satinowe šórcuchi, pisane a jenobarbne	3.50
hotowe kapy a banty za holcy	0.95
čorne, běłe a różobarbne Moiréjowe banty	2.50

Serbow hupny dom

Serbow hupny dom

Dobre čehnje k sebi!

Wupjeńki, šaty do ložow, frotěr šaty, bildowe-, konopej.-, ložowe-, a komodowe přikrywy, košle, nahłow. rubješka, šantki poruča tunjo

Emil Wehrle

Bohata hasa 9 **W Budyšinje** Bohata hasa 9

Wosebity wobkhod
za
nawočnicy, šciparje, (Klemmer)
dalokowidy atd.

Specialist
nowočasneje wočneje optiki

Erich Lenz

W Budyšinje na Hošće hasy (Nowotwař khorobn. kasy)

Do Budyšina přišedši zetkujemy so stajnje

W Lehmanec kofejownji

na Serbskej hasy čo. 8 — telefon 3118

ff konditorske twory / najlěpše napoje
kojejowe pjećwa / jědźny lód
štomowe tykancy / šokoladu

Wosebitosć: torty

z kóždym lubym napismom k wšěm składnosćam so hodźacy dar

Najkedźbliwišo zawalamy dla rozesłanja

We přećelnych **rumnosćach kofejownje** wšědnje popołdnju a wječor **koncert**

Fotowe projekcijowe powjetšeńske domj. kinowe } **aparaty**

a wšě wěcy za amatěrske fotografowanje. ◆ **Fotowy dom**

Richard Hutha

mějićel Arno Lehnert
w Budyšinje
na Serbskej hasy čo. 13

Wuwiwanje filmow a platow kaž też wotdaht wěcywustojnje a najspěšnišo.

Skótne samonapojaki

poručuje w najlěpšim wuwjedźenju
Najlěpše referency

Gustav Schneider
w Budyšinje
na Różowej hasy 8 a 13 Telefon 2847

Hypotheki

na ležownosće w měsće a na wsach. **Požčonki** na zastojnikow a kruče přistajenych z wotpłaćenjom po měsačnych dźělbach. **Kupowanje a předawanje ležownosćow a wobkhodow** kóždeje družiny. Dowěrliwe zaradźowanje a pomoc we wšěch pjenjezinych należnosćach a sudniskich wěcach. Mnoho připóznaća.

Hypothek. büro Wenzel
na Hornčerskej hasy 11 Telefon 6903

Emil Höhne w Bukecach

zamkarski mištr

Skleńčane-, porcelinowe- a niklowe twory, darjeńki kóždeje družiny a wšě **hospodarske wěcy.**

Pawoł Schreiter w Bukecach

sedlarski mištr

poručuje stupnje we wulkim wubjerku, kłobuki a čapki, hotowe wobleki, kožane twory, kufry, wołmjane twory. Sedlarnja grata a wutykarnja

Handrij Mróz w Bukecach

Kolesarnja. Casnikař. Wuporjedźerńja. Centrifugi.

▶▶ Wotnajeński awto ◀◀

za kwasy, křižna atd. najtuńšo. — Telefon Pomore 323

K 1. julijej pytam

mlodeho překupca

wokoło 20 lět stareho kiž je wuwučeny za kolonialne twory a winowu wikowarnju ze destilaciju a porjedźenje napojow.

Zamołwjenja ze zdźělenjom mzdy njech podaja jenož tajcy, kotriž maja zasobuwustajene najlěpše wuswědčenja.

Serbska rěč so přeje, tola njeje wumělnjenje.

Richard Hahnewald
we Wojerecach.

Wšě wobuća a wuporjedźenja wobućow spěšnje

derje a tunjo

wobućowy dom Mark w Kukowje

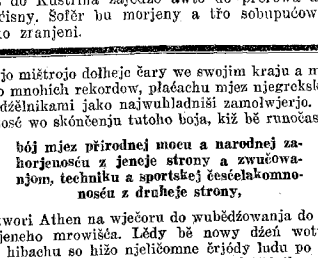
Příloha k číslu 125

SERBSKE NOWINY

Sobota, 1. junija 1929

Z evangelisko-lutherskeje krajneje synody.

Wothdźelenja (frakcije) a wubĕrki běchu swoje dźěła wot wutory hač do dźeńnišnjeho dnja tak daleko spędowałe, so móžeše so pjatk, 31. mej t. l., dop. w 9 hodź. jako sławne pohrjebenje wotmjeć. Na dnjowym porjadźe 8 dnjow sćežesche. — Wólbypruwowańšći wubjerk 63 po swědomitym pśichpytowanju wótkich na wólbu šo powšahowazych podložkow synodże namjetowaŕ, nowowólby, kiž šu šo stałe, sa płaćiwe pśichipónjaś a po namjece teš šo wobsamknu. Schtož wólbu naschego nałynu sandźeneho lĕta wulwoleneho synodale tśišesa K. Krawza-Wujeźdźańskeho nastupa, wschak žanjeho dźěła njeběše, so je płaćiwe; pśichetož 490 hłosow bź tehdy sa njeho, 413 hłosow na druheho knjesa padnyło a 5 hłosow njeplaćeschе. To bě 1. dypk dnjoweho porjada. — Se sćežowazych hydom dypkow chu wusměrjnjeŕ, kotrež bychu sa wschitkich wobjezbe mohle sajimake bycź. Najprjedy nacźišć zyrkwinskeho sakonja, po kotrymž šmě krajne konsistorstwo wschelake sastojnźe nadawki, kotrež ma jako najwyšschа wyschnosć krajneje zyrkwje šo hač dotal płaćazym sakonju wobstaraćź, superintendentam a wobrjezkam zyrkwinskim wyschnosćam pschepokazaćź. Tutón, iwe dźeńnišnjich pohrjebenju jenohłósnje pśichijaty sakoń je ważnišći hač šo na prĕnje pohladanje sda bycź. Hdyž na wschĕch polach sarjadowanja sjawnych nałeżnosćow w naschim cźasu žiwi žadaju, so by wschо bjes wokolopuśćow a bjes skondźenja tak rucze kaž možno šo stało, mamy jow rjany spočatk nusnjeje nowoczašnjeje reformy. Hač runje šmy z tym mólno njeje, pjenjeły saluitowaćź, je tak wóste, so šo na tajke waschnje wjele njewitaneho njerjesanja saluituje a šo teš na móź a cźaš tych, kiž maju te wězy wobdźĕłaćź, dźiwa. A to wschо ma wjele prajićź, wopomnjiśeli, so šo tu jedna wo zylu krajnu zyrkej ze wjele milijonowe duschom. So by na sławne pschiśchło, wobhladnjiwje jeno na cźaš hač 31. měrza 1934 wobmjerowaŕ. — Swjatk śichericźijanskich starschiśtich towarschtwow bź šo na synodu z wulkej ćežbu namjetowu wobrozĕli. Wona wuradźowanje dźenja wo namjece, w běhu tuteho lĕta, hdźež je šo runje 400 lĕt minyło wot nastaćza a wudaća naschego makeho Lutherowego katechizźma w zyłej krajnej zyrkwi dary sbŕaćź, so by šo wschitkim schulskim dźěćom tuta śwjata mała knjižka do ruki dała! Sjonichmy, so je woprawdźe, wobsebje we wulkich městach, wjele schulskim dźěćom katechizźmus doczišła njesnata wĕź. Dokelž pak je tola też wjele woładow, hdźež maju dźěći swój katechizźmus a tam ležeśta schtó by był sa tute sbŕki, a dokelž šo sa druhe nałeżnosće Bożeho kralestwa, kaž w bliźišnim tydźenju sa śmutkowne mizionstwo, sławne sbŕki wotmĕwaju, šmy šo na to sjednośći, so maju zyrkwinske wołady sa swoju pschisłuchajosć mĕćź, ja to šo postaraćź, so mały Lutherowe katechizźmus wschitkich dźěći, kiž nabožinsku wuczbu wopytaju, po nĕcźim, šnano wot 5. schulskeho lĕta sem, do ruki dostawaju. — Kak šwěru synoda, wobsebje we swojich wabjerkach žebi rozsudnja, so by wschitkim nadawk, kaž najwetšchim tak najmjeńšchim, to pomhało, kak wjele je we cźłowješkich mozach, kak wona też wjele próstwow, z kotrychž wjele dóndże a husto šu też tajke, kiž s. lĕta do lĕta nimale w šamźnej mysli šo pschez-saho wotpjetuje, dokładnje pschepytuje, dopokaza dźeńnišche wuradźowanje wo finanzowych nałeżnosćach a wosebje wo nacźišku sakonju wo zyrkwinskich dawkach za lĕto wot 1. haprelse 1929 hač do 31. měrza 1930. Buch wschitkim, kiž šo dla zyrkwinskich dawkow wobcźežuja, pschaj, so bychu mohli sami pódła bycź a je swojimaj twojchomaj šilschećoj, schtož šu w synodze wuznatožni wo tym prajili a tak šu wo tym rozprawjeli. We nastupanju sbŕanja dankow je zyrkej wjasana na krajny sakoń a też njedowola hač dotal a tak też na nowe lĕto žanehо dohańanego połpischenja. Sčasmo šo rośmi, je zyrkej pschezo znowa wschu próznu nałožuje, schtož budże ji mózno cźiniśi, so by w Sakskej hinakši krajny sakoń bo wobsamknuł, dźiwajo na to, so w druhich krajach naschego stata, tak w pruskej hinaschi, sa i zyrkej Khjchi krajny sakoń hižo maju. Hač šu wuhladny, so też pola naš tak budże, njeđodźi šo w tu thwilu hischeze rjeź. Hdyž šu cźi, kiž šu próstwy na synodu japodali, na to pokasali, so by šo wulkej nuhy potrjechenych woładow hnydom móhło wotpomhaćź, dyž-li šo wšo we wjele powpschemy krajnozyrkwinski dawk zawjedź, z kotrehož wunoschka by potom łóžda wołada, schtož na nju pschindże, dostała, šu w synodze šo pschećiwo tutomu mĕnjeniu na šamostatnosć jednotliwych woładow powołali. Šamostatnosć woładu šo sapochina pschi jeje finanzach, za kotrež ma kóžda šama śejeć. Duž zeli njemóžemy pschikrótschiśeć. Wopomnjeć je nimo tehо, so wjazy jich je z jeneho hornza a wjazy po šnatnym jhonjenju, kóždy šam za śebje žada a pyta. Hdże bychmy my pschišli, hdy by jednotliwa wołada pschi śwojich wudawkach na pschikład pschi śwojich twarach, kotrež wobšamknje, šo wjazy njetrjebała zabŕaćź i praschenjom: Kak pak swjedźeny njenjesły sa tutu wĕź a by šo spokrjećiź mohła z trojchtom: Ach, to wschеk šo wschо płaćiś i powschitkowneje potŕadnje! Tak też njeźdźe, kak wschełaŋ śebi wĕź myślał! Teź dyrbimy sa lubo wjacź z finanzownymi wobstejnosćenemi w zyrkwinskim žiwjenju, kajšeź nĕtk šu, doniž njebudże nadźijomnje bórzy powschitkenje. — Njeje mózno, z wulzy sajimaweho pohrjebenja wjazy hdźiśeź, hač runje bychu też wjele druhe dopŕi śebi to sahrajśiśe. Bliźše sławne pohrjebenje budże póndźelu, 3. junija, dop. w 11 hodź. G. S.

Awto powróćeny w přerowje. Na drózy z Barlina do Küstrina zajěźdże awto do přerowa a so přećisny. Sofer bu morjeny a tŕo sobupućowacy ćežko zranjeni.

Pój, mój hólčko pój!

(Wobras je wbzy.)

„Ale žona ," praji Handrij k Wórschi, hdyž njedźelu popołdnju po połach so pschethodźaja a klepa j kjejschkom na mĕśnik, „khóts bracź" tola, njebudź takle lĕnja nahubu a króśka napyschećo hólzej! Je dha cźi pawk nadobo huba łapschadł? To jemu daj dopołnu wotmołwu, hdyž šo cźe nĕschto prasscha. Hdyž šo jo mnu hadrujeśi, to cźi huba dźe, kaž płužne kolejo. Abo hdyž ras tróschku połdźe i piwa domoj pschińdu, to šo na mnje rozšypaśi kaž tajke śe njedobre. Tehdom śkowow namakaźeh, to šo cźi śkowa njepschećelozhnu a šo njesorjeknjeśi, hyrnjej wobkredź nozu bytо abo na hermanku w mĕśeje kaž wótdy. Khóts wjedro, naśch hólź je mudry a chże wschо wědźeć. Budź wjeśkota, so ma telko łajima sa wschо. Pój, Janko, pój ke mni. Njech macź dopredka dźe. Cźerchamoj powalu za njej a budźemój jej nĕschto powědaćź. Njepjidźimaj mje sa kij, ale daj mi ruchku. Tak šo lĕpje dźe. Widźiśeh, to je kmanschо. Niž runje do łóžeje knotoseje hromadki i cźrijemi łopaćź. Tajke nĕschto duschmy hólcźi njecźini. Sću tola vjenje wurześane a šo śwĕcźa. Cźehodźa to śwĕrzo knot rźka? Hlej, łóžze śwĕrzatko ma śwoje mjeno. Krowa rĕka krowa, tón, tón atd. Teź tódy cźłowjek ma śwoje mjeno. Tak ty rĕkaśch Jank. A to žane wólbrne mjeno njeje. Njebychu-li śwĕrjata žane mjeno mĕśe, kak mĕśi je wołaćź? To by šo śwĕrzo, wo kotrymž chjeźch rĕćźeć, bo dyrbjało dołho wopschašowaŕ. Na pschikład nazha kócźka. Njebu-li mjena mĕśa, kak mĕśo šo to rjeź, hdyž šo wo njej rĕćźi. To dyrbjeli rjeź, to mała śwĕrzo, fiź ma mjehki łožuch, fiź pschezy w jśiwi śedźi, druhdy na tšachlowej sawzy leźi a baśnicźki baje, w bróźni mnjche leźi a dołhu wopuśch ma. Runje tak je to z knotom."

„Nĕ, nano, mĕnju, cźehodźa wón runje knot rĕka. Mhohok tola teź druhe mjeno mĕćź."

„Sso wě, mój hólcźo, mohł to. Najšerje je Bóhłoh Knjes hižom w paradišu jemu tuto mjeno dał, kaž šo to w bibliji pišа. Hlej, jenoź, tu je Hantuschez pluh. Tón hižo dołho tu leźi. Cźi móhli jón teź domoj wsaćź.

„Na cźim dha widźiśeh, nano, so je to Hantuschez pluh Steji tu mjeno napisane?"

„Nó, dokelž je to Hantuschez polo. Wot jow hač tam do šadu šo cźehuje. Hdyž takle nĕschto stejo abo leźo widźiśeh na nim, to šluschka temu wołsebjerjej. Wšich tola, so mu [illegible] wonka wostajimy."

„Hdyž pak takle njebarało na macź śwarjeł, dokelž bĕ zhaji pśches nós wiśało wostajiła a prajił, kak lohzy mohł je nĕschto prećź wsaćź."

„Haj, pola schatow je to nĕschto hinasche, mój hólcźo Hladaj tamle lebjerka — widźiśch na Schołcźiju polu? Khóts jene wjedro, tajśile thadła. Nĕ, hólcźe, to žadyn bacźon njeje, ale żurawu, nĕmšćo šo praji Kranich. Bacźon je bóle cźerny a bĕły."

„Cźehodźa śej jeho Scholcźij domoj njewosmu? To je tola jich."

„Hdźe teź to, hólcźe, to njeje Scholcźij żuraw, tón sjyka nikomu njeślušcha." — „Komu dha słuschа?" — „Nó, Bohu lubemu Knjesej."

„Zsym hałe prjedy runje rjekł, nano, jo wschо, schtož štyrjo mištrozjo dołheje čary we swojim kraju a mĕjišćeołjo mnohich rekordow, płaćachu mjez njegrekskimi wobdźĕłnikami jako najwuhładniši zamołwjerjo. Napjatosć wo skónčenju tutoho boja, kiž bě runočasnje

bój mjez přirodnej mocu a narodnej zahorjenosću z jeneje strony a zwučowanjom, techniku a sportskej česćelakomnosću z druheje strony,

přetwori Athen na wječoru do wubĕdźowanja do rozhorjeneho mrowišća. Lĕdy bĕ nowy dźeń wotućił, dha hibachu so hižo njeličomne čŕjódy ludu po dróhach do Marathona. Wjeśi dźĕł wobdźĕłnikow při wubĕdźenju bĕ so hižo wječor prjedy do Marathona podał, hdźež bě za přihodny nóćełh postarane. Tak so teź hišće poslednje přihoty w dobrym mózachu so teź hišće swjatočne bĕchu přihoty Grekow.

W přepjelnjenej cyrkwi w Marathonje

poskići jim duchowny Božu wječeŕ. Z dypkom w 1 hodźinje buchu 17 bĕharjo na wobćežne pućowanje póslani. Někotre wokomiki pozdźišo bě so wšo — bĕharjo, přewodźacy jěcharjo, kołojězdni, lěkarjo a wozy — w hutsych próšnych mróćelach zhubiło. Stadion, posledni cył Marathonskeho bĕha, měješe dźensa jon, posledni dźeń. Po powěsćach Athenskich nowin swój najwjetši dźeń. Po powěsćach Athenskich nowin njejesu 100 000 přihladowarjow jenož wšě městna k sedźenju a staću w stadijonje pjelnili, ale teź kóždy kusćiček zemje kołwokoło stadijona, kiž na zbožo we dole leżeše. W kralowskej łožі bě so kralowska swójba zhromadźiła, kaž teź mnozy čestni hosćo a najba zhromadźiła, kaž teź mnozy čestni hosćo a najba. Hłowniše wosoby statnych a měšćanskich wyšnosćow. Mjez tym zo druhe wotměwace wubĕdźowanja njezamóchu přitomnych putać. Jenož jena myśl bě we mochu přitomnych putać. Jenož jena myśl bě we wšĕch přihladowarjach žiwa: Marathon! Njeměrna, wulka čaka sbŕa so tu z nadźijomna napjatosć leži nad cyłym cuzemu lĕdy zapŕijomna napjatosć leži nad cyłym stadijonom. Njeměr, z kotrymž su tute čŕjódy napjelnjene, da jim lědy hišće na jich městnach wutrać. Nimowólnje nanuzuje so cuzemu mysl: Sto budźe, dobudźe-li wukrajnik? Pozdźišo zhonichmy, zo bě we padźe wudyrjenja njeměrow

cyła Athenska garnisona k alarmej přihotowana.

Nadobo přihna kołojězdny z najwětšej spěšnosću do areny, přepodajo wubĕdźowanskemu sudej powěść. Wšitcy postanu z městnom, činja dźiwje znamjenja a wočakuja wozjewjenje powěšće. Tola prjedy hač ke wozjewjenju přińdźe, zarži wutrěł z kanony po stadijonje, k znamjenju, zo je prěni bĕhaŕ mjezu města překročił.

Nětko bě napjatosć swój wješk docpěła: „Je to Grek abo cuzbnik?"

Teź tuto prašenje wostanje bjez wotmołwy, přetož wot nětka kopja so podawki.

Zaprošeny, w poće so kupacy jěchaŕ a kóń, přihna jězdny oficěr do areny, zastajiwši so před kralowskej łožu a poda powěść. Blědy a rozbudźeny pozběhnje so kral, kronpryne Konstantin a jeho bratŕa khwataju k hłownym wrotam, čŕjódy přitomnych postanu tohorunja zo swojich městnow a čišća so k hłownym wrotam.

Tola hižo zastupi zaso měŕ, přetož w zakhodże zjewi so wot słónčka spaleny, z próchowej skoru poćchnjeny, čělnje čerstwy a čily, wuzki, wysoki, młody muzški, zdrašćeny do grekskich barbow, dobyćeŕ Marathonskeho bĕha,

grekski bur Louis

ze wsy Marussi. Přewodźany wot kronprynca Konstantina a jeho bratrow, běži hišće předpisane poslednje kolo w stadijonje, pokłaknje so potom před kralowskej łožu a koši kralej rucy. Kral sam je tak hnuty, zo jemu hłós zapraji a sylzy so jemu po licomaj kuleju. Wón zbĕhuje klečaćeho, wobja jeho njedźiwajo procha a mazanosće a koši jeho. Potom pak sćehnje sebi swoju čapku z hłowy, wjechluje z njej k wyskacym přitomnym a salutuje hłuboko před Marathonskim dobyćeŕjom, runje hišće njeznatym burom Louisom. Kronprync Konstantin a jeho bratŕa su Louisa mjez tym na swoje ramjenja wzali a noša jeho po arenje.

Na slĕdach Marathonskeho bĕharja.

Dobyće, dobyće, dobyće!

Wozjewimy tu dopomnjeńku olympiskeho wojowarja a dobyćerja při Marathonskim bĕhu lĕta 1896 w Athenje.

Dopomnjeće na „Marathonskeho bĕharja" budźe pola wšĕch narodow znajdźe žiwe wostać. Tamny Athenski měšćan, kiž lĕta 490 do Khr. ze wsy Marathona bjez přetorhnjenja w skoku do Athena bĕžeše, zo by žónskim, starcam a dźĕćom, kiž bĕchu w měśe wróćo wostali, wozbožacu powěść wo dobyću małeho grekskeho wójska pod Miltiadesom nad wójnskej mocu Persow, kiž bĕchu na ličbje wo wjele wjetši, přinjesł, je sebi njesmjerstnosć dobył. „Dobyće, dobyće, dobyće"! wołaše, jako bě na torhošćo w Athenje dobĕžał a — zwjeze so mortwy. Tutón bĕh dyrbješe so k prěnjemu razej na klasiskej zemi jako sportsko wubĕhowanjo při olympiskich hrach w Athenje 1896 wospjetować. Grekojo pak, kiž drjo maja wubjernje wušikanych ludźi, sportscy pak hišće w pjeluškach leža, wobhladuja tutón bĕh mjenje jako sportski, ale jako narodny podawk.

„Marathonski bĕh słuša Grekam!"

Tuto hesło wobknjeźeše mnohich grekskich narodowoow hižo měsacy do wubĕdźenja. Wulke napinanja bĕchu trĕbne, zo bychu so přez wupruhowanske a zwučowanske bĕhi najspěšniši a najwutrajniši bĕharjo zwěsćić móhli.

Najlěpši z nich zhromadźichu so nětko k hłownej pruzy na historiskej čarje. Dwanaco najspěšniši tutoje poslednjeje pruhi wobdźĕlichu so potom na woprawdźitym wubĕhowanju, mjez nimi jako prěni, Louis, rólny dźĕlaćeŕ, kiž bě 42,2 kilometrow dołhu čaru bosy za tři hodźiny a dwě mjeńšinje přebĕžał. Stawizniski předmjet tutoho Marathonskeho bĕha pak bě sebi teź we wukraju přećelow dobył. Přede wšĕm Awstralčan Flack, Francowza Lermuseau, Američan Black a Wuheř Kellner, wšitcy

na polu je, tenu wobkedźerjej kluscha. A někto rěčny sahy hinak."

„So mje prawje srozumisch. S wusaćom ptaćkow, te nikomu nješkuscheja."

„Komyhl hej nano, Schewzeš wuj pak łži." — „Tak? Čzehodla dha?"

„Nó, dokelž pschezy praji, so je to jeho ptaćk, tiž ma w klětzu na ječzenje wihajo."

„Haj, mój hólčko, to je sahy něschto hinasche, teho je hej wón kupił."

„Wot Boha Knjeza?" — „Hdže teš to, wot někajkeho cžłowjeka, tiž ptaćki pschedawa."

„Dha Schewzeš wuj tola łžał njeje. Ty pak žy prjedy prajił, so ptaćki nikomu nješkuscheja. Tak drje je to Schokcžiż žurawk?"

„Kedźbuj jenoż, hólčko, so ś druhej nohu nastajnje do kolije njestupasch. Hladaj, někto wotlećił. Je naš pschinćewidźał a tuj hej myślił, lépje je, so cžekniješch."

„Ach, tón je dale a njeschi. Kak žo to stanje, nano?"

„Nó, to je pola wichkich wězow. Dale žu a mjeńsche žu."

„Čzehodla to. tak je. Te móhli tak wulke wostaćz kaž žu."

„We wopraudźitosći drje tak wulke wostanu. To žo nam jenoż łda."

„Čzehodla žo nam to tak łda, so žu mjeńsche?"

„Mój jejmierich ně, to cźi tak dockisła rospowedaez njemóžu. To tak je. Hladaj, mój hólčze, kak rjenje hižom wowoš steji. A te rune rynczki žu wot žywawy. Hej, kak jenak wschо steji."

„Něk mi tola praj, čzehodla je wowoš a wscho druhe takke selene. To móhło runje tak derje teš bźe bycź."

„To móžu cźi nadrobnje rosjaśnicź. Hdyż na pschikład jenu rostlinu do cźmoweje pinzy tknjesch, to cźi wostanje bźła. Dokelž žana žiwětkosć k njej njemóže. To žu potom te ślónczne pruhi, psches kotrež žo potom seleni."

„Ale nascha łkeja tola teš na ślónczku steji a wostanje pschezy bźła. Čzehodla to za jenje njeseleni."

„Nó haj, mój hólczko, to je něschto zyle hinasche. To je kheža a žana rostlina. Widźiśch tamle sajaza, kak nóžkuje. Něłko cźini muzikli."

„Dacź je to jutrownu sajaz?" — „Sso wź." — „Hdźeha sajazy žem pschińdu?" — „Hdże jow pschińdu? Bóhłby Knjes je je stworił kaž wscho druhe. Schto žej tola myślisch, kelko druzinow śwerćatow je na žemi."

„Čzehodla dha telko druzinow, nano?"

„Hólcže, ty žo njeżmějsch nastajnje praschecź, čzehodla. To wschak cźi dokkadnje wscho roskłoźicź a rosskłasć njentóžu. Hladaj jenoż, kak rjany dżeń dżeńnuschka njebźela je. Prjedy sé samrócżene a wětśikoste. A wětśik je žo schikwanje sblenył."

„Nano, kak žo to ma, so wětśik druhdy duje a potom sahy niz?"

„Ach hólcże, tu wjedrowa kórka, to nasch jedyn žo ś tobu pschechodźuje a chże cźi to a tamne rosskłasć. Nastajnje žo tak błapikoje a jawjerćanje praschesch, so dyrbiśch žej kuncje pschestaesć, schto mam cźi na twoje praschenja wotwinić. Mje wot teho hižom hłowa boli. Měnisch dha, žym wschetko wědomy abo puczowazu lekkikon."

„Sdźiw to je tajki lekkikon?"

„Djerź hubu a cźiń, so k macźeri pschińdźesch!"

Přilopk.

* Samjerne njeshoże ś motorskim kolom. Kožowy wikomaj Stieglitz ś Greiffenberga w Schlesyjskej, tiž schtwórtk na ranje wokoło 2 hodź. ś Lubanja do Greiffenberga domoj jédźeschе, pschi żelesniskim pschekhodże ku Langenółsu ś njesnateje pschicźiny kwjeśiwo ünd motorskim kolom shubi a sajdźe do schtoma, so žo jeho kolo do pschérowa wjerchu. Stieglitz ś nim slecźa do druheho kamjenja, pschi cźimž so jemu nov dospolnje rosbi.

Nětko pozbožnje so wysk a jusk w stadijonje, kajkiż tute wuběhowaniščo drej hišće żenje dożiwiło njebě. Přitomni holdźa dobyćerjej, holdźa kralej, holdźa Grekskej. Burej Louisej přinjese pak dobyće też dosć přijomny wuspěch materielneho razu. Swój prěni dar dosta hnydom při zastupje do stadijona. Młoda wosebna Grekowka ze Smyrny, sobu storhnjena wot powšitkowneje zahoritosće, wotpołoži swoju cylu drohotnu pychu a přepoda ju dobyćerjej. Wot kralа Jurja spožči so jemu jara drohotne čestne myto a naposledk přiźdże to najrjeńše: Grekski stat dari Louisej wulke burske kubło.

Někotre słowa wo sportskej stronje tutoho wubědźowanja njech su hišće prajene a rozpominane, kak bě móżno, zo móżeše nowotař Louis nazhonitych a wupruhowanych sportarjow kaž Awstralčana Flacka, Francowzu Lormousowa a někotrych druhich zbić a nad nimi dobyć. Grekski Marathonski běh wubědźi so při tropiskej horcoće, započa so w 1 hodźinje přiwołdnju, jako słónco najwyšše steješe, a wotmě so zwjetša na pućach, kiž sebi mjeno puć lédma zaslužа. Nimale 25 kilometrow daloko wjedźeše puć po kamjejhojtej, njewutepтanej, z časami nahłoj zemi přez wudoliny a lěsy Pentelikona, zbytny puć bě pěskoty a prózny a běharjo běchu njesmilnemu słóncu wustajeni. Woni dyrbjachu potajkim wšelake wobcźežnosće přirody přewinyć, štož bě burej Louisej mjenje strašne a wobcźežne, hač čućiwym wukrajnym sportarjam, Po 35. kilometru přeščahny Louis Awstralčana Flacka, kiž bě hač dotal z prěnim był. Black njebě palacemu słóncu, pěskej a prochej a wobcźežnym pućam dosć zrosćeny a zwjeze so krótko před cylom. Louis bě 2 hodźinje 58 mjeńšinow a 50 sekundow běžał. Wot wukrajnikow dobźa swój cyl jako jenički Wuher Kellner, kiž bě štwórty, mjez tym zo mòžachu wot Grekow hišće wosmjo běh skónčić.

Grekska, to rěka w tutym padze přirodna móc a narodna zahoritosć, dobu potajkim nad techniku, sportskim nazhonjenjom a sportskej česćelakomnosću.

* **Sydom wołobow w prósnjenzy sahnynjene.** Pschi žylnym njewjedrje žo žydom wołobow w Lěsu pola Cassina w Italiskej blisko znateje abtowneje Benediktinskich Monte Cassino w prósnjenzy skhowa, so bychu psched njewjedrom schćitane byłe. Tola žylny wichor a woda, kiž žo pschiwali, prósnjenzu sahynynschtej a wschitke žydom wołobow, pjeć dorosćenych a dwě dźesći, morschtaj. Dotal njejsu hischće wschitke cźełka pod kamjenjemi zwcźahaćz mógli.

* **Schtyri wopory błyska.** Pola Lychena w Braniborskej pytaschtaj lětsnaj dźeławerjej pschi njewjedrje schkit pod schtomom. Do tuteho schtoma nadobo błyst dyrł a sdonk dospołnje rostschésikowa. Jeneho ś dźeławerjow na městnje soraby, druhi pak na woběmaj nohomaj wokhromi. — Pola Bydgoszcza (Bromberg) zadasche bebi Boże njewjedro tehorunja cźłowjeske žiwjenje k woporu. Dźeławerjesej mandżelskaj Grabowskaj w Luczinje pola Jordana w Bydgoszczińskim wokrjesu hedźeschtaj pschipołdnju w 12 hodź., jako njewjedro sakhadźeschе, w kuchinje swojeho domcźka. Muż pschebywasche blisko kachlow, žona pak pschi blidze něschto cźinjeschе. Nadobo dyrł błyst do wuhnja a psches jón do kuchnje. Muża hnydom mori, žonu pak cźełko wopali, so dyrbjachu ju do khorownje dowjesć.

Pućowanje je wótčerstwjenje za cźeło a dušu!

[B-ß.] So žo też nasche herbiske towarstwa za puczowanske wotrjady zajimuja, so chzedża systematisiy psches naschu ludowanu a krażnu domisnu puczowacź a dale, je jara swjeselazy dypt, kotrež budże, prawje wuwjedźenu, wšesce ś wulkim dobytkom za naschu młodźinu. Sa 90 prozentow naschego ludа je nascha Luźiza, Hornja kaž Delnja, tak derje kaž njesnata. Haj Błóta (Spreewald) lépje wulkomeschćenjo (Barlinfzy a druhy) znaja, hač naschi ródni. A to w cźasu, hdyż ma kóżdy hólz a holza koleso! Hdyż to pomyślu na cźasy psched 30—45 lětami, hdyż hischće žanych kolesow, žanych żelesnizow, autowad. njebě, a hdyż nascha w Drjezdźanach sluzaza młodźina po swojatki bobotu wjecźor w 9 hodź. na nohi nastajł k puczowanju do domisny a zyłu nóż pschepuczowajo njedźeli dopołdnja runje kemscham domoj dóndże, dha so tutom naschi dżeńnischi cźas pschirunacź njehodźi. Dha šmy my khudschi.

Puczowanje bě někdy šamorosumna žiwjenska nusnota wschitkich cźłowjekow. Ludy cźahachu se swojimi stadkami ś jeneho pasliwischcźa na druhe. Hoitinyerjo dachu so za dźiwinu a wojazy cźahachu pschi ś jeneho kraja do druheho. Wschо puczowasche a naschi rjemjeślnizy hischće dżenża „wandruja", so bychu śwět sesnali a swoje rjemjeśko dopołnje nawukhnyli. W prastarych cźasach puczowachu zyle ludy a my Sserbja šmy runje kaž posdźischo też Němcy na šamžnym puczu do kraja pschischli. Też dżenża puczuja hischće hobrike cźyłody dźeławerjow po dalokich puczach na swoje dźěło.

Pschi tutych puczowanjach pobrachuje pak w dżeńnischim cźasu wažne karakterske šnamjo, bjes kotrehoż je kóżde puczowanje wosłudne a njewjesołe. Puczowacź dyrbi so puczowanja dla! Puczowanje bo pschirody ś jeje wječnymi rjanosćemi a dźiwami wosnamjenja wupschehnjenje a wustrowjenje. Cźełko a duscha žo wocźerstwja a sebjnja a tak je puczowanje žorło mozy sa zykeho cźłowjeka.

Wschelazy muzjo žu posdże doscź spósnali dobroty puczowanja a dżenża je puczowanje w schulach wot knjeżeństwa obligatorilzy postajene do schulskeho plana a płacźi jako najlepšeja wurżba. Mnohe towarstwa saděraja žo dale ś puczowanjom młodźiny, ale wjele stowtyhaz steja myśli puczowanja wotpokasajo a bjes toluma napschecźo. Woni hladaja jenoż na wurostki, njewidźa pak wulkosć a wažnosć zyłeje wězy.

Mischczenjo žu sa pschirodu szyła shubjeni w jich kamjentnych murjach. Pschibźeraza industrija ze žobupichtnješe. Kak straschnje ruce to dże, widźimy ś teho, so wjetšny lud w běhu 50 lět wot léta 1875 hacź do léta 1925 wo 25 proz., ś 61 proz. na 36 proz. žo pomjeńschi. Pschirodne wozusłonjenje a twórjenjenje postupuje še hórkimi krocźelemi. Wulkomeschćenjo žu pschirodże hižo tak wozusłonjeni, so ju szyła wjazy njecźuja. Woni steja pschi sastupje paradiża pschirody, hladaja nuts, dźiwaja a žo wjeseło, ale tklěw wulkeho města storhnje jich sasy wróćo a wurubi jich zykeho Bożeho žohnowanja, kotrež pschiroda sa cźeło a duch, sa duschu a cźucze tak njeżebićźiwje se stajnje polnymi rukami posłica. Wschо pak by lépje było, niż najpołedk cźłowjeswo, bychu-li wjazy puczowali do pschirody.

Psches wědomostne pschepr... ...ženje a wažењe je dopokasane, so puczowanj... ...wotu stopnuje, dychanje połěpschuje a krej cźiśeji, ...ešnyli a hischće mnoho druheho, ś jenym słowom ... ...nieliczomne hobnosće bari. Jadro do kojeżow, krej do ... ...worzał do cźurow žebi kóżdy pscheze a strowsch, žym... ..., a wutrajnosć žu bjesc dwělowanja sodk cźłowjeskho zboża. Mnichan pak tajke kubła do klina njepadaja. Swětło, powětr a — niz najpołedźej hibanje žu lékarjo cźłowjeswa, so je zortom rjekuje. A to je wopraudźe tak. Pschi puczowanju cźłowjeskej pschcza lépje błodźi a jednora jédź derje khutni. Cźełowjene liza błyscźa žo ś derjemcźom a powyschcneho žiwjenskeho cźuća a noweje dźełańskeje samóžnosće.

Ale też duscha ma swój dobytk, haj wón je krucze ś tym swjasany. Schtóž je ras zyle bjes dohladowarja šam na žo pokasany a njetrjeba na nikoho pobłuchacź, schtóž cźe, tón natwuknje dobru schulu šamostatnosće a šamostatneje wole. Wón dóstanje nasłonjenja, kotrež domach nihdy a nanihdy njedóstanje a kotrež móża być sa zyłe žiwjenje ś swjatkim dobytkom. Tehodła je puczowanje młodźiny też tak wažne wukubłanistke dźełło schule.

Wot šmajomnosće domisny hacź k lubosći domisnje pak je jenoż krocźel. Tehodła je runje sa naš puczowanje tak wažne. Schtóž žywoju domisnu lubuje, njebudże ženje swój narod sabjeć. Tón budże też runje tak swój narod žebi ważiеć a lubowacź. Chzemy wjeseli bycź, ša mamy hischće tajku krażnu domisnu. Mischczenjo žanej domisny nimaja. Woni ju pytaja a ženje wjazy njemamaja, dokelž žu wukorjenjeni. Wjeźinjenio hladaja na mészczańskich puczowarjow, kotliż wonka žywoju domisnu pytaja, kotruż žu domach shubili. A tola może jenoż puczować žywoju domisnu sažonamakacź. Kajke traśne sacźucze cźehnje psches wutrobu, hdyż nědże we wjeckownym měrze pschihladujemy majestotnemu khowanju słónczka sady łśatych horow a hdyż potom ś blischeje wjeski ś zyrikow wjeczorny šwónczk k měrej šaswoni a hwězdate nóżne njebio we žywojej wječnej krażnosći nad nami šo syholi, dha cźehnje sahrósche nětchto kaž styknje po domisnje psches naschu wutrobu. A hdyż nano sahe na wyschinje hory stejimy a wobdźiwamy, kak kokowokolo wscho k nowej krażnosći wotucźa, dha śpěwamy ś połnej dušu:

„O ty dźiwowpołna domisna, ty mój drohi žerbśi wótzny krajo, budź nam sdźerżany, wěcźnje!"

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S Drjezdźan. (Kołko a muż bo Łobja.) Pónđźelu popołdnju cźiśny tudomny 27-lětny pohonc Teuber se Marijineho mosta žywoje jésdne koło bo Łobja a klocki na to w šamomordarskich myślach šam bo wodu, tiž na tutom městnje njeje hłuboka. Cźežkosranjeneho jeho wucźahnychu a bo hojenje a wothładanje dowjesechu.

* S Drjezdźan. (Wobeń ś njekedźbliwosću nastał.) Na knježim dworje w Kreischa wudyri schiwórtk popołdnju wobeń, tiž je ś tym nastał, so je pschi pschekładowanju ślomy njedźiwajcy sakasa nětchto kurit a tak wobeń samischkrił. Zyła ślěcha něhdże 60 metrow dotheje bróżnje žu wotpali.

* Se Schwarzenberga. (Skhadźowanje hoscźenzarjow.) Kaž hižom piśachmy, skhadźowachu so sakżaj hoscźenzarjo w Schwarzenbergu k žwojemu 43. sjedźbu. Wutoru wotměchu žo wólby, pschi kotruchž wustupjazych žobustawow pschedźiwdźiwa jenohlóżnje sažo wolachu. Sa městno blischeho hoscźenzarskeho skhadźowanja postaji so Lublj. Wutoru wjecźor wotmě schtaj so wulkaj komerkaj.

* S Lipska. (Licźba tych, kotśiż w Lipsku studuja.) Pschi lécźnim semestru 1929 šmě Lipscźanska universita psches 2000 nowych studowazych sapiśaćz. Universita wopschija še 6319 immatrikulowanymi studowazymi najžyłniščo wopytowu licźbu, kiž je hdy měła.

* S Halle. (Swójóbna struchłohra.) W nozy k wutoru sbrabny 20-létna mandżelska polizajskeho sastojnika po swadźe se žywojim mužom mandżelskeho ślužbnu pistolu a tśeli žwojej dwělětnej dźowcźičzky kulku do wutrobna. Na to tśeli žo wona šama do žywota. Macź a dźecźo cźełkotrauenju do khorownje dowjesechu.

* Se Stuttgarta. (Ssylne njewjedro.) Nad Stuttgartom a wokolinu rosspuschcźi žo cźežke njewjedro, kiž wosebje w sahrodach a winizach wulku schkodu nacźini. Na mnohich městnach sabéża woda do pinzow a powodźi tam kładoby. W Untertürkheimje njemóžachu dźeławerjo wjetschje fabriki žwoju dźełańnju wjazy wopuschcźicź, dokelž bźsche wokolo twarjenja wschitko powodźene. Dyrbjachu wohnjowon woborou na pomoz sawołacź. W Uhlbachu runachu žo bróhi torhazym rékam. Tu sbrabny woda winizarja, kiž dźiwsche wrota žwojeje pinzy pschecźiwo žo pschiwalowazej wodże schkitacź a storhnuj jeho žobu do pinzy.

* S Hamburga. (S jastwa cźekajo wo žiwjenje pschischoł.) Na kupje Hahnöfersand we Łobju steji Hamburgske młodźinske jastwo. S tuteho jastwa žo 18-létny tykotaz Korn wudobu. Wón chzyše Łobjo pschepłuwacź a cźekny. Tola mosły jeho wopuschcźicźu, pryedy hacź może ś brjohej dozpźcź a tuž žo satepi. Schtwórtk žu jeho cźełko ś wody wucźahnyli.

Kak daloko so žiwe a morwe bydła na swěcźe za zekundu pohibnu.

To chzemy podacź w metrach, dźesećinach, stocźinach a tyšacźinach metra. Pohibuja žo ša sekundu w metrach

Schlink	0,0015	m.
Rak	0,07	m.
Lodowzy žewjerneho cźopa	0,10	m.
Golsowe prudy (Aequatocialströme)	0,5	m.
Woda we wjetschinje wkow	1	m.
Kóń, hdyż pomałku dże	1,2	m.
Sslaby wětśik	3	m.
Kóń w skoku	4,5	m.
Mórska łódź	5	m.
Wulka mórska łódź	12	m.
Tworowe cźahi	12,5	m.
Mórske žołmy	13,5	m.
Wichor	15—30	m.
Zeppelinowy powětron	21	m.
Wažobinske cźahi	10—22	m.
Auta	21—25	m.
Kóń w zyrkusu	25—26	m.
Spěschnik	23—28	m.
Worjow	31,5	m.
Najspěschnischi spěschnik (Camden Atlantik City)	31,2	m.
Ltadło še žriedźnej spěschnosću	48	m.
Auto B. L. Kenelem Lee		
Gyinej na Brooklandskej koliji	68,1	m.
Sastojcźka	90	m.
Ltadło Pr. L. Manghan we Mount Clemens l. 1922	111,1	m.
Swuk (Schall)	330	m.
Semja žo wobwjertnje	465	m.
Semerženje	250—500	m.
Kulka ś rilby	645	m.
Semja wokoło słónza	29 760	m.
Milina po grocže	11 800 000	m.
Sswětło	3 00 000 000	m.
Milina we powětśe	300 000 000	m.
Milina w mjedź. grocže	300 000 000	m.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. „Bjesada“ skhadźuje so kóždu póndźelu we Serbskej kofejowni.

Budyšin. „Nadźija“. Zhromadna spěwna pruha za mjny zlět w Kluksu budźe dźensa sobotu wječor 1/9 hodź. w Serbskim Domje. Wšitke sobustawy „Nadźije“ maju so wobdźělić. — Wutoru wječor je zwučowanje serbskich rejow a na to měsačna zhromadźizna. — Srjedu spěwna pruha za wulki koncert. Předsydstwo.

Hornja Hórka. „Łužica“. Předsydstwo zeńdźe so njedźelu 2. junija wječor w 7 hodź. w piwarni w Mnišońcu. Předsyda.

Khróšćicy. Jednota Sokoł zwučuje kóždu wutoru pola Wjeńkec.

Kedźbu! Towarstwa: „Nadźija“-Budyšin, „Łužica“-Hornja Hórka, „Radosć“-Bukecy a „Zernička“-Lichań činimy hišće raz skedźbnych na dźensa wječor 1/9 hodź. w zali Serb. Domu w Budyšinje so wotměwacu zhromadnu spěwnu pruhu. Kóždy budź přitomny! Župne wjednistwo.

Kamjenc. Towarstwo „Žižka“ w Kamjencu přeprosy wšěch Serbow na swój dźensniši swjedźeń w Bernbruchu pola Kamjenca. Přińdźće w bohatej ličbje.

L. S. S. Z. Přichodne zwučowanje za Póznan budźe njedźelu 2. VI. dopołdnja 1/11 hodź. w Delnim Wujězdźe. Zwučuje so z hudźbu. Kóždy ma tam być.

Minakal. Statok w Minakale ma přichodnu njedźelu pop. w 3 hodź. w Lipiču zhromadźiznu. Kóždy sobustaw so należnje prosy, zo by z wěstosću přišoł dla župneho zlěta w Kluksu. Předsyda.

Prožšku ježbu nastupajo. Dowěrnicy njech mi hač do wutory (4. junija) wozjewja, kelko je so wšěch k ježbje zamołwiło. Je-li budźe ličba přemała — na př. w cyłej Khróšćanskej wosadźe je so jenoż jedyn zamołwił —, dha so njehodźi ježba po wubuchu swój wotpohlad hač do nazymy wróćo stajić dyrbjeli. Na tute dny so zwjetša wšitcy zajimcy hotuja. J. Słodeńk.

Radwoŕ. „Serbski Ratarski Dorost“ za Radwoŕ a wokolinu ma přichodnu wutoru, 4. junija 1929 wulět na Mišońsku horu. Wotjězd z Radworja z kolesami rano w 7 hodź. pola Kralec. We 8 hodź. w Budyšinje pola „Serbskeho Domu“. Z tutym wšitkich towaršow a wosebje wjele knježnow, kaž tež lubych hosći, na tutón rjany wulět přeprošuju. Předsyda.

Sokolske jednoty narańšeho wokrjesa zwučuja přichodnu póndźelu wječor 1/9 hodź. w Droždźiju. Njech žadyn bratr njewuwostanje, dokelž je to poslednje zwučowanje za Klukšanski swjedźeń.

Tydźeńska skhadźowanka a wědomostna zabawa sobustawow Maćicy Serbskeje je kóždu póndźelu nawječor wot 6 hač 9 hodźin w Serbskej kofejowni w Serbskim Domje.

Wojerowske serbske burske towarstwo. Njedźelu 2. junija mamy wulět do Deln. Wujezda k župje Handrij Zejler. Sobustawy, tež ze žonami, zhromadźa so dop. 10 hodź. při Wojerowskim dwórnišću. Wróćimy so wječor w 9 hodź. z Wujezda. Tež hosćo móža so wobdźělić. Předsydstwo.

Za Budyšskich a wokolnych spěwarjow. Přichodna zhromadna pruha budźe srjedu 5. junija z dypkom 1/9 hodź. w Serbskim Domje. Nadźijomnje přińdu muzske hłosy w bohatšej ličbje hač posledni raz. Za dirigenta runje pozběhace njeje, hdyž widźi, kak snadneho zajima za tutón narodny skutk polna někotrych knježi a kak malo swědomja sej wšelacy činja. Njech njeje tute namołwjenje podarmo. Hłowny dirigent.

Zajězd do Póznanja. Přizjewjenja wobdźělnikow maja so hnydom najpozdźišo hač do 1. VI. pola jednačela Sok. Zwjazka w Budyšinje wotedać. Bliše rozpisanje hlej Sokolske Listy čo. 3.

Župa „Jan Arnošt Smoler“. Naš lětuši župny zlět wotmějemy njedźelu 9. junija w Kluksu. Nadrobny narys zlěta wozjewichmy hižo w „Serb. Nowinach“. Kóždemu našemu podrjadowanemu towarstwu so tajki připósła. Towarstwa „Zernička“, „Nadźija“, „Łužica“ a „Radosć“ prosymy, sebi naspomnjene tři khóry přiswojić dla zhromadneho spěwneho wustupjenja. Zlět budź dźeń zjednoćenja wšěch našich towarstwow.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Do registra lubłowjeho prawa je so dźenja zapisało, zo po mandźelskim zrěčenju z 30. meje 1929 bekarske M. Jan Schabel w Budyšinje swoje prawa, zarjadowacej a wuživacej samoženje swojeje mandźelskeje Rosy Libby rodź. Weceerej.

W Budyšinje, 30. meje 1929.

Hamtske sudnistwo.

Skótne wiki w Njeswačidle

srjedu 5. junij 1929 — Gmejńska rada

Hospodarski rozhlad.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,191	100 pólsk. złotych	47,10
1 jendźelski punt	20,324	100 čěskosł. krónow	12,415
100 šwajc. frankow	80,68	100 franc. frankow	16,38

Barlinska burza započa wječera pichi spočatku sešłabjenje efektowych kursow, na kónzu wikow zaso powupowachu. Na wikach z dołhimi a rentowymi liščinami běchu kursy powschitkownje stučene.

Produktowe wiki tež wječera w sešłabjenju płaćizow poskupowachu. Pšenica a rožka pichitaj dźěrjachu pomjo schwatkich zašo 10 pj. po zentnarju, nazymski jačmjeń 10—30 pj., nalětny jačmjeń a wowš na dolanych płaćišnach wobstawaschtaj. Wječera płaćejsche zentnar

w Barlinje

pšenicy 10,05—10,10 hr., rožki 8,75—8,85 hr., jačmjenja nalětnjeho 10,25—10,90 hr., nazymskeho 8,50—9,00 hr., wowša 8,75—9,10 hriwnow,

w terminowym wikowanju

za mju: pšenicy 10,40 hriwnow,

za julij: pšenicy 10,67½—10,65 hr., rožki 9,87½—9,85 hr., wowša pak 8,95—8,85 hriwnow,

za september: pšenicy 11,21¼—11,17½ hr., rožki 9,75—9,65 hr. a wowša 9,07½ hr. hač 9,02½ hriwnow,

w Drježdźanach (jadźenu pondźelu):

pšenicy 10,15—10,40 hr. (10,45—10,27 hr), rožki 9,10—9,35 hr. (9,40—9,65 hr.), jačmjenja nalětnjeho 11,25—11,60 hr. (11,40 hr. hač 11,75 hriwnow), jačmjenja nazymskeho 8,90—10,00 hr. (9,00 hr. hač 10,50 hriwnow), wowša 9,50—9,75 hr. (9,75—10,00 hriw.)

w Shorjelu:

pšenicy 10,00—10,40 hr., rožki 8,75 hr., jačmjenja nalětnjeho 9,75—10,50 hr., wowša 8,00—8,50 hriwnow,

butra 3,80—4,20 hr. kilo, jeja 10—12 pj., běrny zentnar 2,50 hriwnow.

Pichitalenja:

Dźěłaćelki, knježi dwór we Walowach pola Lubija.

Dźěłaćelki, šahrodnik Rěpka w Budyšinje, Wjelećanska dróha 58.

Dźěłaćelny, Wolf Jaffe w Riśkej.

Dźěłaćer w Hródku, Lěšna haša 11 I.

Dźěłaćerjo, spušćejomny w Stachowje 1 c.

Dźěłaćerja do kuchiny, rěznik Haubold w Budyšinje, Drježdźanske wiki 14.

Dźěłaćer do domu, w Budyšinje, Fichtowa haša 6.

Dźěłaćer, knježi dwór w Pjowjach.

Na pschedań:

Koło, žonjace sa 45 hr. w Jěžowje 16.

Kolo, motorsče, Block w Kamjenzu, Ostar[illegible]owa haša.

Krowa, wyšokoběłcelna w Skažowa 24.

Konjaj, 7lětnej a rěšat, Haasa w Jěžowje.

Sčyno, knježi dwór w Jabłonzu.

Sčyno, 10 zent., Schneider w Jěšoru pola Riśkej.

Sčoma, 4 zent., ržana, Kubjenc w Sdzarkach.

„ Łahnik w Khojanach pola Hródka.

„ ržanu a pšeničnu, Schibat w Pschišchczach.

Krowa, wyšokoběłcelna, we Wolschnizy 17 p. Lubija.

Konjaj, starši, knjesi, kosol a wol, Fischer w Hornych Kósłach pola Wóslic.

Koło, komoda a blido w Hródku, Siedlišćo 15.

Wóz, tasloju, Haubold w Budyšinje, Drježdźanske wiki 14.

„ ručny, pišanske blido, gramofonowy khamor we Budyšinje, Hausenowa haša 97.

Waha, dezimalna w Budyšinje Drježdźanske wiki 2.

Sobotu 1. junija 1929.

Sčehowanje na pschedań

póndźelu, 3. junija 1929.

W Jamarju w hoscenzu, dop. 1/10 hodź.: sofa;

w Khróšćizach, w hoscenzu „Serbskej grychcy“, pschip. 1/2 hodź.: 5½ zent. čehowjeneho běcelowego rjumja a 1½ zent. běłeho běcelowego rjumja;

w Malbizach, w hoscenzu „Serbskej grychcy“, dop. we 11 hodź.: sbite twarske a podkopkowe drjewo.

wutoru, 4. meje 1929.

w Nowej Wjsy pola Khrjebje w Halerej hoscenzu, pop. w 2 hodź.: hobanka;

w Khrjebi, w hoscenzu „Ke króni“, pschip. we 12 hodź.: waha a kuchinski khamor.

Sčud je dyrbjenje pschedańdźowanje Laserej ležomnoscow we Lupoji na 11. julija 1929 postajene sčehnyło.

Skrowe depeše.

Produktowe wiki dopołdnja 3/11 hodź. w Barlinje: W žitnych wikach mało, skerje žu płaćišny stučene. Dop. 3/12 hodź.: Kaž pšched hodźinu.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tunu abo 1000 kg, hewak 100 kg Płaćizny po złotej hriwnje

	31. 5.	30. 5.		31. 5	30. 5.
Pšenica	201-202	203-204	nuny	22-24,00	22-24,00
rožka	175 177	177-179	woka	28-30,00	28-30,00
nat. jačmjeń	205-218	205-218	nadne łupiny	17-18,50	17-18,50
naz. jačmjeń	176-180	176-182	žolte łupiny	23-25,00	23-25,00
wows	170 180	175 181	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	18-18,50	18-18,90
pšeńć muka	23-27,50	23-27,50	lany wosušk	21-21,60	21-22,00
ržana muka	24-26,50	24-26,50	locen. melasa	—	—
nź. wotruby	—	—	běrnj. kruški	15 15,80	15-16,00
ržane „	—	—	syro, 50 kg	4,00-5,00	4,30-5,40
lane symjo	—	—	ržana sloma	1,60-1,85	1,55-1,60
ječeń, Viktor.	41-48,00	41-48,00	pšeńć. „	1,80-1,60	1,35-1,60
raps	—	—	ječna „	1,50-1,65	1,65-1,80
pjelušk	25-26,50	25-26,50	ječna „	1,40-1,60	1,45-1,60

Płaćizny rěznego skotu na Barliuskich skótnych wikach.

31. meje 1929. *Płaćizny po centa. z zł. hriwnach*

Skótne družiny a woznamjenjenje.

Woły: 641.

Polnomjasne, wukormjene, najwětšeje rěznje hódnosće hač do 6 lět	57—59
Młode njejasne, njewukormjene, starše wukormjene	52—55
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	47—50
Mjenje picowane wšěch starobow	41—44

Byki: 684

Polnomjasne, wurosćene, najwětšeje rěznje hódnosće	52—53
Polnomjasne, młódše	49—51
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	47—48
Spatne	45—46

Jałojcy a kruwy: 1270.

Polnomjasne, wukormjene kruwy najwětšeje rěznje hódnosće	42—47
Polnomjasne, wukormjene jałojcy najwětšeje rěznje hódnosće hač do 7 lět	35—41
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	29—34
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	23—28
Mjenje a spatnje picowane	—

Ćelata: 2350.

Najlěpše wukormjene (2. druž.)	75—85
Mjenje wukormjena a tajke wot cyca (3.)	60—73
Spatne (4.)	48—58

Wowcy: 7824.

Młódše a starše wukormjene (1. družina)	64—67
Starše wukormjene (2.)	58—63
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.)	55—55

Swinje: 10811.

Polnomjasne, wosebitych rasow a jich křiżenjow, hač do 1¼ lět stare	70—70
Wukormjene	70—70
Mjasne	70—71
Spatne	69—69
Rancy a kundrosy	64—65

Drježdźańska burza (31. V.),

Pšeńca	203-208	běrnjace kružki	17,30-18,00
rožka	182-187	pšeńć. wotruby	12,60-13,00
nalětni ječmjeń	225-232	ržane wotruby	13,20-14,40
nazymsk. ječmjeń	178-210	pšeńčna muka	37,50-39,00
wows	190-195	ržana muka	30,00-31,00
čehwjeny dźěcel	145-155	woka	33,00-34,00
raps	-	pjeluški	31,50-33,00
kukurica (Mais)	212-214	hróch	31,50-35,00
suche truhančki	13 14,00	cokrowe truh.	17,00-18,00

Drobnowikowanske płaćizny w Budyšinje.

1. junija 1929 po hamtskim postajenju,

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Twors		najniš. płaćizny hr	najwyš. płaćizny hr
Howjace mjaso z kosćemi	1 kg	2,00	2,40
Celace mjaso	1 „	2,40	2,80
Skopjace mjaso	1 „	2,80	3,00
Swinjace mjaso	1 „	2,20	2,80
Tukrajny swinjacy šmałc	1 „	2,40	3,20
Pšeńčna muka	1 „	0,44	0,56
Ržana muka	1 „	0,44	0,46
Khlěb	1 „	0,35	0,37
Jědźene běrny	1 „	0,10	0,14
Rajs	1 „	0,48	1,20
Hróch	1 „	0,60	1,00
Soki	1 „	0,60	1,20
Amerik. swinjacy šmałc	1 „	1,56	1,80
Sušeny połd	1 „	—	2,80
Dobre mloko	1 lt.	—	0,28
Jědźna butra	1 kg	4,20	4,60
„ „ wukrajna	1 „	—	—
Jeja	štuka	0,10	0,11
Jědźne buny	1 kg	0,50	0,80
Cokor drobny	1 „	—	0,60
Petrolej	1 „	—	0,40
Kamjenite wuhle (domj. tepj.)	1 ctr.	—	2,20
Brunicowe briketty	1 „	—	1,40

Wiśne płaćizny w Budyšinje.

1. junija 1929.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Předmjet		najniša płaćizna	najwyša płaćizna
Pšeńca, nowa	50 kilo	9,75	10,00
Rožka, nowa	50 „	8,50	8,75
Ječmjeń	50 „	—	—
„ nazymski	50 „	—	—
Wows	50 „	9,00	9,25
„ nowy	50 „	—	—
Raps	50 „	—	—
Běrny (we wjetš. dźělb.)	50 „	3,25	4,00
Butra	1 „	4,20	4,40
Syno, nowe	50 „	6,50	7,50
Sloma, z maš. młóć., pras.	50 „	2,80	3,00
„ „ „ k zasł.	50 „	2,60	3,00
„ z cypami młóćena	50 „	—	—
Pšeńčna muka, 60%	50 „	16,00	17,00
Ržana muka, 60%	50 „	15,00	16,00
Pšeńčne wotruby	50 „	—	7,50
Ržane wotruby	50 „	—	7,60
Jeja	1 štk.	0,10	0,11
Prosata 832 štuk	1 štk.	28,00	40,00

Na wikach so prosata pomalku kupowachu.

Najlěpše twory so hišće wyše płaća.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoler w Budyšinje. Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dudman w Budyšinje. Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brězowcu. Za nawěsćidło: G. Jasak w Budyšinje.

Pokiwy k wukubłowanju młodźiny.

Młody człowjek dyrbi pschezo wjele wukmyć. Mnohi by radu trochu pschistojnosćo nawukmył, ale njetrjebdże. Tuž chcemy někotre rjadki k tomu wěnować a naschej młodźinje ważne pokiwy do žiwjenja dać.

Widźimy-li něhdże wufinanneho pschistojneho człowjeka, so nad nim radujemy. Mnohy měnja, so ma někotry człowjek hnydom pschistojnosć pschinarodźenu. To njeje wěrno. Tu stej dwě pschičinje. Někotry człowjek je wobdarjenischi a druhi sajo sdźěłanischi. K wukunjenju pschistojnosće drje wulka sdźěłanosć třěbna njeje. Jenož trochu dobreje wole. A čehodla dha so někto wschitzy ludźo pschistojnje njesadźerža? To je runje s winu, so to w žiwjenju młodych lětach nawukmyli njesmu.

Chcemy hnydom s khodźenjom sapoczeć. Kak mamy khodźić?

Nic pschejara runje, ani wjerzo abo jako bychmy rejwać chcyli.

Też jara wjazo (schleichend) njesmědmy khodźić. Pschi khodźenju tykamy porsty wot žebje, pjaty hromadże. Mnohy ludźo psches palc khodźa!! Njethodź jako wolazy, ale też nic jako wojak, kotryž paradu čini. Njewobhladuj so pschezo! To je wobzebje njerjane waschnje, a sda so, jako by projicy chył: „Ludźiczka hladajće. Bjanakez wšomnjak nimo dźe. Kak kražnje je wupikany."

Nihdy njekhodź pak też horbacze, ani jara pschesshibnje. To njeje jenož njerjane, ale je njestrowe.

Wo staczu.

Njestoj sproscze, ale rjenje runje.

Mužojo ani hólzy njesmědźa ženje s roskoczenymaj nohomaj stać. Njesłušaj so ženje na sčenu, wschojene hač barbi abo njebarbi. Njesměja so też ženje na wobłożenje stólczka, na kotrymž něchtó druhi sedźi. To je jenož s wuwzaczom dowolene. Na swój pschedsedsczeńnik abo kij možesch so sepjerać.

Njenaczahaj so też s woknom won, je-li hischcze něchtó wo jstwje. Čehodla?

Rěčisch-li s někim, njestup ženje pschebliško a też nic pschedaloko.

Kak mamy sedźeć.

Njeleż ženje lěnje to stólczku. Też njenaczahaj nohi tak dołhe hač žu. Też jene koleno psches druhe ženje njetykaj. Tónle njepoczink njerozhladźimy jenož druhdy mjes wosobnymi knjesami, ale też mjes wobojnymi knjenjemi. Sónska njesmě pschi sedźenju też jenu wisočel psches druhu położyć. Njeczumpaj je stólczkom. Čehodla? Też njeszuwaj njepschestawajcy se stólczkom. To na cžuwy khori cžinja.

Schto mamy s rukami a nohomaj cžinić?

Sedaj měrnje s rukomaj, nic kelkelizy. Njemachaj se rukomaj też pschezo we powětrje. Njewolej so s rukomaj na blidze abo njedrapaj žebi sa blidom hłowu.

Njetykaj ruzy do kapsy, wobzebje nic do kholowow, hdyž s někim rěčisch. Też do sady ruzy njetykaj, hdyž s někim rěčisch. Njetykaj palzy do lazowych rukawow. Njewjerć stykowyschi ruzy s palzomaj.

Bužedla njepokasuj na žanebo wonka s porstom, so praschejo: „Schtó tole tamle je?"

Stojisch-li psched wukładowym woknom, njepokasuj na wězu s porstom, kotrež so cžł lubja. Je-li žu nuczeny, wopraudźe něschto pokasowacź. pokasuj jenoż s pokasowakom.

Sču někotři ludźo, kotříž dyrdża pschezo něschto s rukomaj cžinicź. Pak s něczim hraja abo na něschto dypaju, pak korhaja so sa knefle, hładźa žebi swoju brodu, wobkuzuja žebi wušy. To so njesłuschi. To cžinja nerwosni.

Hischcze gravocžiwische je, hdyž žebi psched někim nóz dypamy. To možemy samo druhdy pola wobzebnych ludźi wobsedźowacź. Ani s rubischkowym różtom njesmějmy psched nikim w nozu wjerzecź.

Druhy žebi sajo wuschi a wocži rjedźa, nohcze kuzaja atd. Wschě tajkele a podobne dźěła mohli tola wschěhnje bjes zwědkow cžinicź. Suby možemy pak žebi po jědzi sa blidom wukawacź, ale niz napadnje. Pschi tym dźerżmy žebi ruku psched hubu.

Mnohy ludźo sajo njewědźa, so njesmějmy žebi klobuk, schanjko abo podobne wězy na blido położyć.

Też dźěrži dyrbimy hnydom na to swuczicź, so mału wězy žbehnjecź, žu-li někomu wupadźe. Knjezna pak je tole jenoż winowata pschecžiwo swojemu pschedstajenemu, abo jenemu staremu knjesej.

Schto mamy s hubu cžinicź.

Pschede wschěm holzy — mało rěczecź! Hewak praja, so žu hužyza abo kacžka. Budź sledźiwa w rěczach. Njerěcź njepschemyślnje. Rěcź jenoż to, schtoż mózesch samołwicź. Wobzebje dźeł so na kedźbu, so by wo blizschim throhle njesłyšiła.

Pschede wschěm hladaj so kleśkow. Njerěcź hrubje, ani njehańbicźiwje. Też njerěcź pleńcźicze. Njetrjebaj też po możnosći zuze złowa, masch-li sa to dobre žerbicze.

Njerěcź pschesyčchnje, ani pschepomałku. Też njerěcź pschewyšoko. To blizschemu wuschi njesłyšu.

Njerěcź pschemjetcžo, ani pschewótsje.

Też na žmjecze dyrbimy kedźbowacź. Někotři se žwojim žmjeczom też druhich swjesela. Druhy sajo žměja so hrubje, jako bychu rjehotali a mjakotali. Po žmjeczu możemy cžłowjeka žudźicź kak sdźěłamy je.

Pschipokuchamy-li někomu, njesmějmy hubu wocžinjecź, jako bychmy jeho schlapnycź dyrbli.

Holsam też njepschilušeli wulke juškanje a hwijdanje.

Někotrym ludźom njelubje s huby wonja. To je s pschicžinu wukrażenych łubow abo njejsmy žebi dosć derje hubu wopłukowali. Wostudźe je, dyrbimy-li s tajkim cžłowjekom pschebliško rěcźecź.

Pola někotrych ludźi sajo wucžujemy, schto su psched khwilku jědli abo pili. Chcemy-li něhdże mjes ludźi hicź, njejemy na pschikład twarožk abo njepijemy pałenz abo podobne. Też njesmějmy jenemu, kotryž cžita, psches ramjo hladacź, dokelž s tym na njeho dychamy. Ženje njekaschi-lujemy na někoho. To je jara njestrowe. Njenawidźcy so dale, bjes pschicžiny kaschlowacź. Też pluwacź njesmějmy hnydom hdyž stojimy, wobzebje niz na khodu abo s woknom won.

(Pokračowanje ze)

Wulčty do horow a na hory su so započale. Zwažliwi ležerjo drapaja so na nahle skały. Druzy zaso skakaja přez hrozne skałoby. Žadyn dźiw, zo mnohi při tajkim strašnym ležanju a skakanju žiwjenje přisadźi.

Mój luby Budyšin!

Jutrje, lubi cžitarjo, wobradźi nam Bóh Knjes njedźelu, dźeń wocžerstwjenja, swobody a cžełesowonosće!

Mój luby Budyšin! tak radośnje sawołamy, je tak pschewjele kražny. Njejsmaju naš jenož twarzy starodawne, ale też pschiroda, kiž jón tak rjenje wupyschi, stare murje a domy wobwěnzowawschi. Mesa je naš wopuschczitla, ale kcžiżaju kražnosćo je nam sawostajiła. Hladajmy tola ras k „Rybarskim wrotam", tam hdyž khodźeli wjedu k Rybarskej haży. Na prawo, tam kuka s mórbreje bojoweje kraży khěžka kaž sjewjenkach je starodawna. Bojowy kcžeŋ je ju wobrawdźe sakusał. Dale delekach, tam žydli na seleným trawniku „khěža kulainecze", sajimawosćo Budyschina. Na wotnjeżkach wuhladamy kwětki, młodnosć pschitula so starobje — wobras žiwjenja! Kroczimy-li dale, nimo stareje wodatnje, psches mósć, na prawo so sawinuwschi po schodźenkach horje na Hrodźischko, tak hnydy pschekwapjeni nad kulstolnej rjanoscžu, kiž wócžko puta. Delekach we blubinje cžełenje Schprewja swoju sriźbornu cžaru, horjeka na skale strażnje hród. W sahrodach pschitulazych domcžkow kcžeże bós. Dolina ma napohlad módrokwětneho raja. Pohladajch-li horje k hrodej, k rospadańkam Miklawschka, na stare murje, wschudże strowi módrina s kcžežiwom a schkalobow a nad wyschkimi wězemi města — njebjesko módrina. Mózeschli žebi rjenischi napohlad pschecz hač starosawnosćo w kcžežiatej pschitomnosći. To polnicži jeniczky nalcžo w naschim prastarym Budyschinje. Hlej, na seleným trawniku, tam hrajkaju dźěcži, nalcžo žiwjenja. Sdźěwa seleninu cžełenje so cžełowjeka nitka, pucz, kiž wjedże na Zidow, po schodźenkach dele do raja sawdźenosćo. Je tu tak cžicho, tak měrnje. Psched domcžkami šedźa wobydlerjo, wuživaja njimy seny njedźelski měr. Spěchamy-li dale, horje, do města, n „Tżinit" a psches njón — do „naschich wukhobżowanischow", dha naskyczi so duscha a wutroba rjanoscže, łupa so wócžko sbožownje w kwětnym morju, wocžerstwi so cžłowjek, wubłecże so wschědnosće a zaslupi do wulkeho raja idealnosće. Wopraudźe hordźi žměny my Budyschinja na naschе wukhodżowanischcza być. Schto praja słowa? Jara malo! Tuž so žiwi pschesswědczmy! — Sčmy-li wschitke rjanoscže wobdźiwali, naschi staroźiwjeny Budyschin žebi hischcze bliže wobhladali, potom budźemy tola sprawneje [illegible] je pschewschcho rjany.

[illegible]

[illegible]ny. Njetrjebacze měsacznje wot 100 hr. a 60 hr. (60 proz. sa cžežkosrahnjenych) dawka płacžicź. Też wot dokhodneho sdźěła może so wěsty dźěl pschikhódschicź. Jako žeńseny sće swobodny wot dawka.

G. K. Na nowischich žudnischich rossudach maja so wulke schaty w plokatni płokacz. Jedna pak so mjes tym žnadź wo dźěcžoze schaty, sale, nohajzy atd., dha žnadźa so taike małe schaty w bydlenji, potajkim w kuchni, płokacz. Też statny žud w Lipšku je tutón rossudź w płokatni pschipósnał. Hospodar chze je swojej sakasanju sadźiwacź, so njeby sara wobydlenju schkodźała. Tola njese pschi małych schatach kuchni schkódna.

Nowe knihi

W Serbskej kniharni na Lawskich hrjebjach

Škowrončk ze serbskich honow
Nowe spěwy za měšany, mužski a žónski khór.
Wudał Bjarnat Krawc hr. 0.80

Na farje - Halički
wot Terezy Nowákoweje. Přełožił dr. M. Krječmař. Zawod napisał dr. Jos. Páta jako 12. čisło zbórki „Dom a swět" hr. 1.50

Raj myslow, sonow z Łužiskich honow Basnje Pawoła Krječmarja. Drjeworězby Měrčina Nowaka jako čo. XIII. zbórki „Dom a Swět" hr. 1.50

Pěsnje
Mato Kósyka. I. dźěl zběrał a zestajał Bogumił Šwjela. Wobrazy kreslił Fryco Latk XIV. zwjazk zbórki Dom a swět 152 str. hr. 1.50

Jan Kollár
Ze žiwjenja, dźěła a serbskich počahow wulkeho Słowjana wot prof. Oty Wićaza čo. 4 zbórki Słowjanske rozhlady hr. —.60

Wendische (Sorbische) Bibliographie. Wot dr. Wjaclawka
353 str. hr. 20.—

Das Wendenthum in der Niederlausitz und im Spreewald. Wot G. Šwjele. 16 str. hr. 0.30

Hdyž chceće
woprawdźe dobry wobraz
měć, dha dźiśe do fotografiskeho ateljeja
Richard Hutha
mějićel Arno Lehnert
w Budyšinje
na Serbskej hasy čo. 13
Kóždu njedźelu wot 1/2 11—3 hodź. wotewrjene

Etamina 150 šěroka **65** pj.
gardiny, kromki, canki, přikrywy na sofy a diwany, hlidowe přikrywy najtuńšo.
J. Erler n. Zw. Lawsk. hasy 10 rózk Krónpr. mosta

Wšě družiny Knojidłow
ma stajnje na składze
Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach

Cehniwa kruwa
je na předań
w Přiwćicach čo. 25

Młoda wysokosućelna
kruwa
je na předań
w Radworju č. 52

Syru wołmu
kupuje po najwyššich płaćiznach
Otto Osswald
nohajcowa fabrika
na Kamjentnej hasy

Pytam
spušćomneho, pilneho pučowarja z dobrym rukopisom za nadu a provisiju.
Zitna wikowańnja
Jurij Zschornak w Ralbicach
póst Worklecy pola Kamjenca

Młoda sućelna kruwa
je na předań
we Wjeselu čo. 27
[illegible] Minakała.

HOSPOZY
po dołhej zymje posleźca čisćić! Nócny pót a druhe su husto přičina čežkich khorosćow. Wuspěšne čisćenje w nowoćasnej parnej desinficěrarni posleśćow a pjerjočišcerni.
E. Schwarz w Budyšinje
Schülertor 6 Telefon 3351
Najlěpše wupjerki a pjerjo TUNJO

Vogtl. gardiny
štory, rolleaux, voilowe a muselinowe kromki, canki zara tunjo
J. Erler na Zw. Lawsk. h. 10 Rózk Krónpr. mosta

Dźěłarn. awtow. khłódźakow Wuporjedźerńja
EWALD KÜHN w Budyšinje
na Drježdźansk. dr. 18 ◆ Blizk. Nawječ. garažow

Wuporjedźenje a nowozhotowenje khłódnikow wšěch systemow kaž też bencinowych tankow, motorsk. přikrywow (Hauben) najtuńšo
Autogeniske kowanje

Nawěšćiki přinjesu wužitk!

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1.51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišć Smolerjec knihićišćerња, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežuje so stajace nawěški a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 126 — Budyšin — Pónđżelu, 3. junija 1929 — Bautzen — Lětnik 88

Wutworjenje knjeżerstwa w Sakskej.

Na sjeđze socjalđemokratiskeje strony w Magđeburgu žo pjeczа mjes jenotliwymi wjednikami socjalđemokratiskeje strony w Sakskej a zastupjerjemi pschedžydstwa němskeje socjalđemokratiskeje strony a socjalđemokratiskeje němkoržemnjeje frakzije wo wutworjenju knjeżerstwa we Sakskej jednako. Pschedžydstwo socjalđemokratiskeje němkoržemnjeje frakzije a stronine pschedžydstwo stej žo jara prózowakoj, koaliziške knjeżerstwo w Sakskej wutworić. Sakžu wotpósłanzo na stroninym sjeđzu žu w tymle praschenju rozschežkjeni byli. Radźiko je žo, žadyn sjeđ krajneje strony swolacź, ale ſ pomozu wobjamknjenja sakskeho krajneho pschedžydstwa ke koaliziji dóńcź.

K wulkej koaliziji, ke kotrejž na sjeđzje socjalđemokratiskeje strony w Magđeburgu radżachu, ſ cżeżka dóńđże. Sosobitu běchu žo krajne inſtanzy sakskeje socjalđemokratije w Drježđżanach seschle, so bychu žo wo knjeżerstwowym praschenju wuprajile. Kaž je sakſko-cżeżka korrespondenza ſ wobhoniteje strony zhonila, žu pschecżelio wulkeje koalizije wulke porazenje poscżerpili. Se wschitkimi pschecżiwo dwěmaj hłosomaj žu stronine inſtanzy łóžu koaliziju ſ měšcżanskimi stronami wotpokasali. Chcżeja ſ nowa taktiku léta 1926 nałoźić, mjenujcy jeneho socjalđemokrata jako kandidata za městno ministerskeho presidenta postajić a knjeżerstwowy program nacźišnyć, kotryž dyrbi wón pschewjeść.

Stahlhelmowa parada w Mnichowje.

W Mnichowje je žo Stahlhelmowy 10. sjeđ frontskich wojakow sobotu sapoczał. Hoczrunjeż wulka wjeschina Mnichowskich nowin, kotrež, kaž je znate, industrialnym sajmanzam zwonka Bayerskeje žkuschcheja, se zahorjenjom wo Stahlhelmu pische a hižo někotre dny napomne, ſ domowy khorhoje wupowěźnyć, je hacź dotal jenož malo khorhojow widżeć.

Mjes Stahlhelmarjemi, kotrež po dróhach thođża, žo jasnje tři družiny rosesnawaju, industrialni, klublerjo a podobni, kotrež ſ offizěrskimi waschnjenemi swětoweje wójny wustupuja, dale mali měšcżeńcżo ſ pokrožnjeje frtđżeje Němskeje, kotrež rad składnosć wuzija, se zwjózbu na tunje a powólne waschnje Mnichow sesnacź, stónczenje wulka hromada tych, kotrež saczińskej cżinja, so rad na komando pośluchaju. Drasta je nowa a dobra. Kiże ſu drje žo žobu pschinjeżte, tola dyrbja žo w kwartěrach wostajicź. Wobkhađżenske waschnje je gyle po pschedwójnskim cżasu napodobnjene, pjeńkaj žo k žebi praktiskcżiaj, schwórcżo žo pisches nóž rěcźi a podstajenym, kotrymž dźeđża swoju pschikhilnosć pokasacź, žo na ramjo plaża.

Sjeđ je žo pjatk wjeczor se sjawnej ſhromadźiznu we korcżmje lawiskeje piwarnje sapoczał, pschi kotrejž je žo někotre 2500 ludźi wobžělilo, mjes nimi wjele ſ medailami wupyschenych generalow a pruzy pryncza Eitel Bjedrich, Oskar, August Wilhelm a Wilhelm a jako wjednik Stahlhelmowych automobilow nětkuschi Koburgski wójwoda, kotryž je, kaž je znate, jeđżelski princ. S generalow stareho wójska wobźělischtaj žo Mackensen a Owen, kotryž je pruskich wojakow pschi porażenju Mnichowskeje radżiceje republiki nawjedował.

Zaso swoboda za demonstracije.

Parlinſti policajſti prejdże je sakasanje wschich ſhromadźiznow pod holym njebjom, 13. dezembra 1928 wudate, a po dróhach cźahanje, wot 3. junija 1929 płacźaje, wrócźił, dokelž sjawnej bjesstrachowosć strach wjazy njehrožu.

Ebertowy wopomnjenšći kamjeń w Küstrinje.

W Küstrinje-Drewjach žu njeđżelu popoldnju je žiwym wobđżelenjom wobydlerstwa, wyschnoscźow a we pschitomnosći knjeżerstwoweho presidenta Bartelsa a presidenta němskeho jezma Ebertowy wopomnjenšći kamjeń poswjeczili.

Zjězd kommunistow w Eberswalde.

Kommunistiska strona bě sa njeđżelu 2. junija wulke sekkanje w Eberswalde poruczika. Nětkuže 800 wobđżelnikow bě ho seschło. 70 kommunistow, kotrež běchu w sachanej uniformje cźerwjenych frontskich wojowarjow pschischli, policija saja. K wjetschim srażenjam njeje doschło.

Tež pschi „cźerwjenym sekkanju", kotrež je žo wczera do Braunkowa skasało, žo kommunistoho policiji spjeczowachu. Policija bě ſ karabinarami a maschinskimi pistolemi wobwonjena. Hđyž dopołdnja někotre cźežite automobile kommunistow na torhoschczo w Braniboru pschiwjeschu, policija wschelakich kommunistow saja, kotrež běchu žebi znamjeschto cźerwjenych frontskich wojowarjow pschityknyli.

Jeđnacże němskich wuměnjenjow w Parisu pschijeli.

Pjatk žu němšcy a swjatkarjo wězywustojni wschě wažne praschenja, kotrež žo hischcze njeběchu wuprawile, potajkim po hłownym đżelu naležnosć tak mjenowanych němskich wuměnjenjow, dojednali. Text někotrych dojednanjow dyrbi žo hischcze nastajeć.

Němšcy wotpósłanzy Rady swjasła Ludow do Madrida wotjeli.

Němšcy wotpósłanzy ſa wuradźenja Rady Swjasła Ludow w Madridże žu njeđżelu ſ Barkina wotjeli. Statny sekretar Schubert jich nawjeđuje. Němski ſwonkowny minister Stresemann žrjeđu sa nimi pojeđże.

Měrowy zwjazk němskich katolikow pola Woldemarasa zakročił.

Měrowy swjasł němskich katolikow je w naležnosći studentow, kotrychž žu sajeli, dokelž žu pjeczа do attentata pschecziwo litewskemu ministerskemu presidentej Woldemarasej zapleczeni, sćeđowazu telegram Woldemarasej pósłali: „Wodpišana, 40 000 žobustawow wopschijaca němska katolska měrowa organizazija Waschu excellenzu prosźy, so by wot žmjertneho khłostanja pschecźiwo schtyrnacze wobstorżenym studentam wothladała. Měrowy swjasł němskich katolikow."

Jeneho čěskoslowakskeho oficěra dla spionaże w Prazy zajeli.

W Prahy su jeneho stabowego offizěra cźěskoslowakskeho wójska sajeli. Na njeho tukaja, so je spionaju za Němsku đźełak. Tónle padawk w Cźěskoslowakskej wulke spodźiwanje sbudźuje. Psched někotrymi dnjemi na Prażskim letanischczu wacźok namakachu. Na njón bě po sdaczu paźażer sabyk, kotryž bě žo ſ puczowańskim paźom, na mjeno Friedl wustajenym, wupokasał. Hđyž wacźokowe wopschijesce wohlađachu, w nim někotre tajne wojerske dokumenty namakachu. Bórzy ſ Drježđżan telegram nětko sajateho offizěra dóńđże ſ pornczenjom, so by žo wacźok w Sčkodowych đźełarnjach thował. Hđyž offizěr po wacźok pschińdże, njewjeđżo, so žu jón pschepytali, jeho sajachu.

Strajk Parižskich listnoscerjow.

Parižzy listnoscherjo žu pjatk strajkowali, so bychu sa wjetschu mjeru demonstrowali. 191 mjes nimi, kotrež žu swojich towarschow k strajkej wobrěcźeli, žo na jedyn měsaz je žłužby wujzanku. Sa tón cźaš žwoju mjeru zhubja. Tele krute khłostanje nowy strajk sbudźi.

Zana absolutna wjeschina ſendżelskeje đźełaćerskeje strony.

Po pschedlednjej knjeżerstwowej rosprawje je žo do nowcho parlamenta wupowołało: 288 pschiwolnowarjow đźełaćerskeje strony, 51 liberalnych, 252 konserwatiwnych a 5 njewotwisnych. Đźełaćerska strona je 129 žydłow dobyła a jenoż 4 zhubiła. Konserwatiwni pak žu 140 pschehrali a jenoż tři dobyli. Liberalni žu 30 dobyli a 19 pschehrali. S 19 wólbnych wokrjesow na wotlećanych kupach njeje hischcze wólbny wunoschk znaty.

Jako wěste maju, so Baldwin 25. junija psched nowy parlament stupi a so liberalnym zamołwitosć pschewostaji, so dotalne konserwatiwne knjeżerstwo srwroća. Dokelž by, hđyž bychu so liberalni ſ konserwatiwnymi sjednacźili, jich wjetschina trochu mała była, je też móżno, so Baldwin žo k měnjenju rażsudźi, so njebudże knjeżerstwo móz na wušitne waschnje dale wjeđeć.

Rusla jako wulkowobjeźerka Fordowych automobilow.

Mjes ruskim knjeżerstwom a towarschom Fordowych automobilow je žo srěcźenje wobſamknło, po kotrymž žo Ruska swjasła, so ſa schtyri léta ſa 30 miljonow dollarow Fordowych automobilow nakupi. Fabrika, kotraž sa sčło 100 000 automobilow nadźěła, dyrbi žo po Fordowym ſystemje w Nižnim Nowgorodźe natwarić.

Rusko-chineski konflikt.

Chineskemu diplomatiskemu zastupjerjej w Moskwje je ruske knjeżerstwo dla nadpada chineskeje policije na ruski generalny konsulat w Kharbinje notu pschepodało. Nota pschecźiwo policajskej njewuschnosći najrazniſcho protestuje a žada, so bychu žo wschitcy sajeći hnydom na swobodu puschczili a so bychu žo wschě sebrane pisma a kradnjene wězy a pjenjezy wrócźile.

Dokelž chineske wyschnosće, tak žo w nocźe dale praji, se swojim postupanjom swoje sjawne wuchyłcze a njekhmanosć pokasuja, žo po powschitkownje płacźajcych prawnych normach složowacź, zaczjuwa ruske knjeżerstwo, so nje we pschichodże na powschitkownje płacźaze internazionalne prawne nałožti znapschecźa chineskeho zastupjerstwa we Moskwje a chineskich konsulatow swjasane, kotrymž žo dale exterritorialnosć wjazy njepschisłuschnawa. Ruske knjeżerstwo žo próżuje, pschecźelne poczahi k chineskemu ludej wudżerżeć, ma pak sa nuzne, Nakgnitże knjeżerstwo nanajrazniſcho warnowacź, scźerpnosć ruskeho knjeżerstwa ſ wuźadowanymi cźinami a se franjenjom srěcźenjow a dojednanjow wusphitacź.

*

Tule nóc dostawschi, je chinesti ſwonkowny minister dr. Wang chineskemu diplomatiskemu zastupjerjej telegrafiſcy porucził, so dyrbi najpodźiſcho sa tydżeń je wschém pósłanſtwowym personalom Moskwu wopuschczicź a žo do Chiny wróczicź.

Kobrski woheń petrolejowych žórlow w Rumunskej.

W krajinje petrolejowych žórlow w Moreni w Rumunskej je woheń wudyrił, kotryž je hobrſkich rosměrow nahył. Płomjenja 60 hacź 70 metrow wyſoko ſapaju. Woi pjatka žu we wohnjowej stronje žylne ſatchapanje ſemje pytnyć. Wokrowne ſchkleczy khežow w kole jeneho kilometra žu žo ſ powětrowym cźišchcźom ſattócźile. Jedyn khěž je žo ſapałił. Licża ſ tym, so njebudża pryđy dwojcźi dnjow móz woheń ſhasćeć. 30 metrow hłuboki a 25 metrow dołhi tunel žu ſapoczeli twarić, so by žo mohł plun wotwodźić.

Strajk w bolharskich tobakowych fabrikach.

Psched někotrymi dnjemi žu dźěłacerjo tobakowych fabrikow w Haikowje strajkowacź poczeli, so bychu wjetschu mjeru dosahli. Dokelž dźełodawarjo jich prośbam wotpohadachu, je žo strajk też na tobakowe fabriki w Plowdiwje Stanimaer a Dupolnitz rosschěrił. Nětkuže 25 000 dźełacerjow strajkuje, schtož je ſa bolharske wobstejnosće wulke liczba. Knjeżerstwo je ſpytało, posrědkowacź, tola njeje wuspěch mjeło. Pjatk je žo strajk też do tobakowych fabrikow w Sofiji rosschěrił.

Račičkowy proces.

Pjatk popoldnju je jako Raczjczony sakitak dalmatiſki advokat Ljubiej rěczał. W někotrehodźinſkej rěcźi spytowaše dopokas pschewinjenja, so je kwawny cźin wukhorzeneho we njerozdźelnym swisku ſ juhoſłowjanſkim praschenjom. Rozsudźichu, so dyrbi ko khorwatſti a słowinſki partikularizmus do jenotneho juhoſłowjanskeho ludu ſwjasacź. K konfliktej w ſtupschtinje je tohodla doschło, dokelž ſu politiſcy demagogowie, wo móz w ſtatu wojowali, khorwatſkich wuſwolerjow na njeprawe pucże dowjeđli. S teho je ſ srażenju mjes wjednikami wobeju stronow doschło, wo žebje mjes Raczjczom a Pernarom.

Wojowanje w Tripolisu.

Napschecźiwo hewaschim powěsćam, so w italiſkej pod nánno-afrikej kolonji Tripolisu měr knježi, je wot tam wo wulkim „dobyżu" italiſkich wojakow nad sdźěrkarjom powđ. Pschi wschelakich wojowanjach pola Gudamiš žu demonstrowali pjeczа a nětkuže ſta mortwych a hischcze wjazy ſranjenych zhubili. Pódła teho žu jim Italiſenjo tyła wjelkubdow a 6000 howjadow wotewſali. Nadpadnu mała je liczba jatych, kotrež po knjeżerſtwowej rosprawje jenož schćeż wuczinja. Na italiſtej stronje je pschi tej expedizji 24 muži padło, mjes tym, so je žo 77 muži mjes nimi schtyrjo offizěrojo, franilo.

Přeches 3000 woporow semjerjenja w Perfiskej.

Po rosprawje gouverneura thorassanskeje provinzy je přchi semjerjenju 1. meje w tejle provinzy 3258 ludźi życwenje shubiło. Liczba franjenych je jara wulka. Semjerjenje je 88 wosow wupuściło.

Parlamentowy bojkott w Indiskej.

Indiſk měſtokrat je ſo ſapowědźił, indiſti zentralny parlament a wuběrki rospuſcheńcej, kotrychž cźaſ, na kotryž su wuſwolene, je wobeźał. Dźeńſkiſi wuběrk indiſkeho nazionalneho kongreſa je tohodla wobſamknył, měſtokralej ſ parlamentowym bojkottom wotmołwicź. Parlamentthym zobuſtawam, kotrejž kongreſej pſchiſłuſchcźeja, je ſo poruczíło, ſo bychu ſo kóždeje dźeławoſcze w parlamentu a w jeho komiſijach wuſtajiłe, doniž ſo tole poruczenje njewotwoła. Tónle bojkott wobſeže poſtydanje zentralneje jakonje dawajeje ſhromadźiznu w Simli naſtupa, kotraž ſo w bliſchim cźaſu ſapoczńje.

Wothłoſowanje deputěrtſkeje komory wo pſchipóſnaczu wójnſkeho dołha w Amerizy.

Finanzny wuběrk deputěrtſkeje komory je ſo pjatk ſ potwjerdzenjom dojednanja wójnſkeho dołha ſaběrał a ſapódſtajerjej Franklinej Bouillonej porucził, ſo by knjeſerſtwu ſdźělił, ſo finanzny wuběrk měni, ſo móże ſo potwjerdzenje hakle po wothłoſowanju w deputěrtſkej komorje a w ſenatu ſtacź. Poincare je rjekł, ſo ſo ſ tym ſpokoji, ſo ſo w komorinym ſchtwórtkowanym poſeđzenju tele praſchenja rospraja.

Ze Serbow.

W Budyſchinje, 3. junija 1929.

— **Wo wjedrje.** Dźeńſa rano we 8 hodź. barometer 739, hygrometer +9, thermometer w nozy +13,5. Wuhlady na wětrojte, ſnadź deſchczkojte wjedro. — Hižo ſchtwórtk pińachmy, ſo nam ſa někotre dny deſchczik kiwa, je-li niſkina, nad Serjeńſanſkimi morjom ſežaza, naſche ſtrony pſchecźeſnje. Wečera na popołdnje wocźopli a na wjeczor ſo počza mihotlicź. W nozy ſo ſ khwilemi khłaſche. Mjes tym nowa niźina ſ wjeczora pſchikhađża. Schkleńza je tež trochu na hroſne ſchła. S Azorſkich kupow wſchak ſo wyſchina bliži. Tuž ſo ſnano ſaſo bórzy wumrjedri. Njejwjedra, dźenſa tydźenja naſche ſtrony pſchecźahnuwſchi, ſu tu a tam błyſkowu ſchkodu ſawinowałe. Na dróſy mjes Kłukſchom a Salhowom je błyſk do pſchidróżneho buba dyrił, na puczu ſ Delnjeho Wujeźda do Manjowa do pſchidróżneje bréhi. Teſe ſtoru wotběli wot pjeńka hacź do króny. — Jutſje wutoru ſkhađża ſlónczko 5,43 hodź. a khowa ſo 8,13 hodź. Měſaczk ſkhađża rano 3,11 hodź. a khowa ſo wop. 4,16 hodź.

— **Wuwiſli měſchczanſka dr. Förſter na 12 lět ſapowuſwojenj.** S najwažniſchim dypkom poſlednjeho poſjedźenja Budyſſich měſchczanſkich ſaſtupjerjow bźeſche wólba knjeſa měſchczanoſty dra. Förſtera, kiž je był dotal 6 lět ſ měſchczanoſtu, ma dalſche 12 lět. Sa njeho khłoſowaſche pramiza, kotraž měſeſche wjetſchinu. Sozialdemokratoja a kommunistoja bźchu pſchecźiwo jeho dalſchemu wuſwolenju. Pſchicźkżna teho je, ſo je knjes měſchczanoſta dr. Förſter ſoobom policajtſki dezernent a ſo ſo jeho krute ſapſchimnjenje hnydom pſchi ſpoczatku jeho ſtutkowanja pſcheciwo kommunistiſkim nemſkim ſtronam ſ tuteje ſtrony hiſchcźe dźenſa njewoda. Sa měſchczanoſtu dra. Förſtera wuteda ſo 21 khłoſow, pſchecźiwo jeho jatowuſwolenju pak 10 khłoſow.

— **Paduſchſtwo.** Kradnyk je něchtó w cźaſu wot 29. 5. 29 wjeczor hacź 30. 5. 29 pſchipołdnja ſ wotamknjeneje woſoweje kólnje w Sſmolicach ſonjaze koło ſnamki „Sieger". Koło měſeſche cźorne krožna a błótowaj ſchkitakaj, ſołte ſwjeſna, jendźelſke wodźidko, běſche bjes ſpinadła, měſcheſche cźerwjenej gumijowej pſchimadle, lohko ſeſerſatowjene ſpinadło, wórzoſtuwne ſpinadło, kilowaty ſwónczk ſ dwójnym ſynkom, cźerwjenej gumijowej wobrucźi. Wołeźbje je koło ſpóſnacź na tym, ſo je prédku wuſkoke. — Wo wjeſenje ſdźělenja proſzy kriminalny wotrjad w Budyſchinje.

— **W Budyſchinje ſatoſchiſe wotnoſzu Němſkeho létaſcheho ſwjaſka.** Po pſchiwabjeńſkim wjeczoru, kiž ſo wutoru w „Měſchczańſkej ſahrodze" wotmě a pſchi kotrymž ſtud. rada Opitz rěcźeſche wo themje „Schto ma kóždy Němc wědźeć wo létaſtwje", ſalożichu Budyſki wotnoſzu Němſkeho létaſkeho ſwjaſka. Sa prěnjeho pſchedſydu wuſwoli ſo ſtud. rada Thalmann pſchi induſtrijnej a pſchemyſłowſkej ſchuli. S prawnym pomnożnikom bu knjes měſchczańoſta dr. Foerſter.

— **Saſſonwoſładanje 18. huſarow.** 8. a 9. junija ſeſdu ſo w ſtarej garniſonje we Wulkim Hajnje pſchiſłuſchnizy nĕhdźiſcheho 1. huſarſkeho połka krala Alberta cźo. 18 a reſerwneho huſarſkeho połka.

— **Kat jara je dźiwina pod ſandźenej ſurowej ſmu cźerpika,** ſpóſnajemy ſ teho, ſo je jenoż w Saſſkej pſches 7900 ſtornow a nimale 13 000 ſajazow tónz wſałe.

— **Poknogumijowe wobrucźe pola ſamokthodow** maju ſo wot 1. julija t. l. ſakaſacź, pola pſchipowĕſchakow wot 31. januara 1930. Wołſtejerjo nakładnych automobilow pak ſtejbi ſadaju, ſo byſchtej ſo tutej termiji hiſchcźe wotſtorcźiłej. Němſkoſtatne wobkhodne miniſterſtwo pak ſo njemóże k podĕleſchenju roſtudźicź. Elaſtiſke wobrucźe ſu nuſne k ſchkitanju dróhow a ſo twarjenja njeſmychu dale ſ khańenjom ſchkodowake.

— **Hdże tźi rubiżny mordat Vieluſ?** Wſchelake żandarmſtwa a kriminalne policije doſtachu w poſledninm cźaſu ſe ſtrony wobhladĕrſtwa woſpjet powdźeć, ſo ſu rubiżneho mordarja Vieluſa widźeli abo ſnóhmali. W kóždym padźe pak ſo podhlad njeſpotwjerdźi, ale je pak ſe habrym dopokazom, ſ kajkim ſajimom wobhladĕrſtwo ſo na pytanju ſa ſtraſchnym ſlóńnikom wobhrożża. Njedawno ſu pola Drjeżańan nadbadnjeriſki kommando Drjeżańſkeho policajſkeho preſidija a kriminalnych ſaſtojnikow do wokoliny Hellerſkeje korczmy ſawołali, hdźež mńnjachu, ſo tam Vieluf pſchebywa. Policajſtojo podhladnu wołoſbu też wuſkhódźichu, tola pytany njeběſche Vieluf.

— **Druhi żupny ſlĕt żupy „Jan Arnoſcht Sſmoleŕ"** budze, każ je ſo hižom woſpjet w „Sſerbſkich Nowinach" woſiewiło a każ je bórzy po ſerbſkich wſach wupowĕſnjene płakaty woſjewieja, pſchichodnu njedźelu 9. junija w Klukſchu. Wſchitke ſerbſke towaſtwa żupy „Jan Arnoſcht Sſmoleŕ" a mnohy Sſerbja a Sſerbowki ſ bliſcheje a daleſcheje wokoliny pſchińdu ſobuſtawjeńcźi ſwójſkow ſwjeđźeń. Też daleſcha wokolina, haj Sſerbja je wſchĕch kóncźin ſerbſkeho kraja ſo na njón hotuja a ſu lubje njeproſcheni. Sſwjeđeńſki porjad, kiž je jara ſajimawy, je ſo hižom woſpjet woſjewił. Wocźiſchcźimy tu hiſchcźe raz ſwiſti ſ autobuſom a ſe żeleſnicu.

Parjadne ſwiſti ſ póſtowym autobuſom

Budyſko-Suborniczańſkeje cźaſy.

8.10	14.30 ſ Budyſchina	do	19.50
8.48	15.08 puć ſ Hucźiny do	Klukſcha	19.12

*

Budyſko-Mużakowſka autobuſowa cźara

11.40	ſ Budyſchina	do	22.45
12.05	do Sdźerze	ſe	22.21

Żelſnińke cźaſy

11.42	ſ Budyſchina	do	19.38
11.20	ſ Nakez	do	19.56
12.32	do Kluſicha	ſ	18.44
9.45	13.20 ſ Wóſporta	do 18.38	23.44
10.16	13.53 do Kluſicha	ſ 18.01	23.15

Sarjadniſtwo ſo prózuje, pola pósty a autobuſowego towaſtwa wo ſapoſożenje woſebitych autobuſow pſchipołdnju a wjeczor.

— **47. duchowny wjeczorny konzert** bliſchu wutoru wjeczor we 8 hodź. w Pětrowſkej zyrkwi. Dźěła ta wiſchcźele wot Mikławſcha Bruhnja, Jana Walthera, J. S. Bacha, orchеſtrowe dźěła wot Jana Rosenmüllera a Archancelo Corellia. Andantino wot Ph. E. Bacha ſa 2 huſle a pſchiſchcźele. Wuwjeđźaju: Margareta Nowakez, Gottfried Strojcher (huſle), ſtud. rada Neumann (huſlowe cello), cellegium muſicum (huſleiſki orcheſter), domſki organiſt Horſt Schneider (pſchiſchcźele a nawjedowanje). Doſpołne programy po 30 pj. ſu pſchi zyrkwinych durjach doſtacź.

— **Na wulkowupſchedawanje** ſnateho, wulkeho a tunjeho kupneho doma Maxa Herde pokaſujemy też na tutym měſtnje. Możeźe tam kupowacź po płacźiſnach, kiž ſu ſdźěła hacź na połoju ſnižene.

S Delnjeje Kiny. Sſawny puć ſ Hajniz do Khójnicźki je dla nażywowanja na Bĕlczańſkich a Khójnicźanſkich honach wot 3. junija t. l. hacź na dalſche ſawrjeny. Jĕſdny wobkhad pokaſuje ſo na Wowcźu horu abo na wjeſerſke wuſcźowaniſchcźo.

S **Bĕlſchcźa.** Sſawny puć ſ Hajniz do Khójnicźki je dla nażywowanja na Bĕlczańſkich a Khójnicźanſkich honach wot 3. junija t. l. hacź na dalſche ſawrjeny. Jĕſdny wobkhad pokaſuje ſo na Khójnu.

Ze **Suborniczki.** Sſawny puć ſ Barta do Suborniczki je dla nażywowanja na Suborniczańſkich honach wot 3. hacź do 15. junija t. l. ſawrjeny. Jĕſdny wobkhad pokaſuje ſo na Hlinu a Hucźinu.

S **Cźerwjenych Nożkiż.** Pſched nĕhdźe tydźenjom ſadĕrżachu w Lĕſu pola Cźerwjenych Nożkiż zyganſku zwólbu, kotraž ſ 11 wołoſobow wobſtejeſche. Wĕchu to tſjo muſojo, ſchtyri żony a ſchtyri cźĕłcźne dźĕcźi. Zyganow do Wijſzopſkeho hamtſkeho ſudniſtwa wotwjedźechu, hdźež dyrbjachu dla njeodwołaneho pſcheſtupjenja mjeſow, wołeńſadźĕłanja w lĕſu a proſcheńſtwa tydźeń jaſtwa wotſtejcź. Cźĕſchne dźĕcźi dyrbjachu pola maćerjow woſtacź. Pjatk ſu zyganow pſches mjezy wupokałi.

Z **Nowoſlic.** Sobotu wjeczor bĕ ſej nĕchtó „żort" ſcźinił a we wſy hromadu hałzow zapalił. We ſuſodnej wſy ſej myſlachu, ſo je tu woheń wudyrił a dachu to hnydom přiſtejacemu policajej k wědźenja. Tón da powĕſć wo wohnju telefoniſey do Pančic a tak mějeſe ſo Kłóſtrſka awtomobilna ſykawa do ſpĕcha. Hdyž tam přijědźe, bĕ wězo woheń haſnył a tak tam njetrjebawſi poby. Też wujata zirena w Pančicach bĕ ludźi podarmo na nohi ſtajiła a zdźěła ze ſpanja budźiła. Tajkich „żortow" měli ſo w přichodźe woſtajić.

S **Kamjenza.** W jenej ſkale ſta ſo ſrjedu rano njeſložeje. Pſchi wotwjeſenju wjetſchepho kamjenja wóſ ſ kolijow wuſkoči a kamjeń padźe ſkałarjej ſ Jĕžowa, kiž ſo njemóżeſche ſ cźaſom wuthłowacź, na nohu a ruku, kotrejž jemu cźĕſko ſmjerce. Snjeſbożnego dyrbjachu do tudomneho Miłoſtneho wuſtawa dowjeſcź.

S **Kamjenza.** Sandżen pjatk ſmĕdźeſche tudomny cźaſnikarſki mjſchtr Jan Nedł ſdobom ſe ſwójbnym ſwjeđeńjom woſwjeźicźą 70létne wobſtacźe wokhoda, kiž je jeho nan w ſwojim cźaſu ſałožił.

Se **Stróże** pola Wulkich Sożarow. W naſchej wſy je wi ſo lětſa woſebitu łóſcht k żeitnje. Wobydlerjo, kotrychž je tu nimale 300 a to ſwjetſcha ſerbſkich ſkoro wjazy ſ kwaſnow njepſchińdźe. W poſledninmaj měſazomaj je ſo tu hižom ſydom kwaſnow ſwjeſcźiło a na tom hiſchcźe njeje doſcź. Wečera njedźelu ſwjeſcźeſche ſo woſmy kwaſ. Młodźina ſo wjeſeli, ale ſtari praja, haj to je wſchitko derje, ale kwaſ ſtajnje khětro do mółchnje pokuka. Nadźijomnje ſo żeitnjy wſchitke derje poradźa a baba, ſmĕje junu dobre żně w naſchej wſy.

S **Bĕłeje Wody.** Wot dźeńſniſcheje póndźele 3. junija jĕdźitaj mjes Bĕłej Wodu a Mużakowom a wróćza na poſpyt nowaj wjeczornaj cźaſaj. Cźaſ wotjedźe je

Maćerny dwór.

Halliaſki roman.

32] (Pokračowanje.)

Na tom pak bĕ widźecź, ſo je jara ſtaroſcźiwy, a hdyž bĕ ſo jednora kwaſna hoſcźina ſłónczita a wichitzy ſtawachu, dźĕſche wuj Rickeri k młodej holcźy a plazny ju na ramjo: „Nó, ſotſinka Melenka, wjeſelich ſo kwaſneho dnja twojeho bratra?"

Ta ſo hanjeriſay wuſmja. „Tu moh ſo cźłowjek ſadużycź", ſawoła nimale wótſje. „A wotſuda cźe ſeſerje. Je dha to też kwaſ? Hdźe ſu herzy? Ja bych wſchón maćerny dwór hromadu ſrejowała."

„To wſchak też ſmĕſch, moja holcźa. A tu pſchikthađżeſa też piwowi hußlerjo. A je-li cźi powĕtr tudy pſchekwadnuſchki, dobĕhń pſched durje, ſaduwa pĕkny Halliaſki wětr. Kedźbuj jenoż rjenje, dźowcźicźka, ſo cźe njeſaſnjeße. —"

„Njecziń ſtejbi ſtaroſcźow wo mnje a kedźbuj radſcho na ſwoju ſchenwcźu reju", ſnapſchecźiwi jemu Melenka pokhmurjenje.

Tu ſahudźichu też hižo hußlerjo na hußlach a baßu, a ſchtyrjo „Junggaſterjo" wuſkocźichu, pokłaknychu ſo, ſaſpĕwachu, powĕdachu a ſarejowachu pſched młodymaj mandźelſkimaj:

„So ſteckt he ſin Nadelje, ſo trekt he ſin Dradelche,
So kloppt he ſin Ledder up Ledder.

Na, Schohmaker, kumm morgen wedder!"

Wuj Rickert bĕ tak prawje wjeſoły. Hdyž jenemu ſe „Junggaſterow" pſchi nahłem ſkhilenju „dat Krüz verrenkte" (w khiżej potłó), ſaſkoči ſtary hnydom na jeho měſtno a rejwaſche a ſpĕwaſche, ſo ſtamo wowka ſo ſ nim wujedna.

Potom rosmachny ſo ſtary cźaſnik w kaſchcźu a ſchĕcź ras bĕ ſ njeho khżiſchcź. Jaſno hra ſwónczkow ſcźehowaſche: „Poruczĕ Bohu ſwoje puczе". Tu ſtyknychu wſchitzy ſwoje ruzy.

A wowka paraſche ſo ſ kluczowej wobrucźku, kiž pſchi jeje cźornożidźanej ſali wiſaſche, a jeje ſtchepotajej ruzy pokożiſchcźej kluczk k „ſwjatej komorje" do Edlefoweje ruki. Ta wobja jón kruczе, a ſdobom wobjachu jeho ſpohladnjenja nĕżnu poſtawu ſwojeje młodeje żony w njewurjekanitej lubożći. Paſtor Licht dohlađa ſo na tuto ſpohladnjenje, a wón ſo jara nad tym ſwjeſeli. „Nĕkto wonaj naß wjazy njetrjebataj", rjekny wón k ſwojej Luiſy. Zyle ſcźicha ſawdaſchtaj młodymaj ruzy a wotendźeſchtaj ſ maćerneho dwora.

Ruku w ruzy kroczejchtaj Edlef a Maren ke kóždemu jednotliwemu kwaſnemu hoſcźej a pſchijimowachtaj jich ſbożopſcheća. Nĕkotry wupraji jimaj też nawuknjene hrono, nĕkotſi ſaſo prajachu jenoż „ſ Bohom" abo „wjele ſboża!"

Bratr Manne ſawda Maren jenoż ruku. Wona njeſpohladny na njeho, ale ſtłóczi kruczе jeho prawizu. Tu bóndże k wujej Rickertej. „Sſwakowa Maren", ſchepitaſche wón naſejnje, „dźeſch-li hiſchcźe ſprawnu dobru radu ſe ſemje ſobuwſacź, prjedy hacź do njebeſ dźeſch?"

Maren Holgers ſwaha kiwny.

„Tuj ſłuchaj. Jſtwa hodźi ſo jenoż je ſoſa wobkſnjeźicź! Njebydźi ſo pſchezo jenoż na ſtólcźk, ty maka, błĕda madam!"

„Wat hebd he ſeggt (Schto je wón rjekł)?" wopraſchachu ſo wokoloſtojacy.

Ale wuj Rickert njeſwoljpjetowaſche ſwoje hrono hiſchcźe ras. Pſchetoż hłowna wĕż ſa njeho bĕ, ſo běſche jeho „maka, błĕda madam" ſroſumiła. S wulkimaj módrymaj wocźomaj ſpohladny Maren Holgerſowa na njeho: „Mĕjcźe ðjak, wujo Rickerto! Toho hłowa běſche mi nuſnje trjeba! Cźhżu jemu poſkuſchna byćź!"

*

Hußle wſkachu, baß bórczejſche a pſchicźahowa żaloſczeſche, bĕ wulka hara. Rejwachu wumjezenje. — Pſchetoż hiſchcźe wokało ſedmich wjeczor cźhżyſche łódźnik nĕkotrych dalokich kwaſnych hoſcźi do Pellworma pſchewjeſcź. A hdyž běſche młoda dwojiſka hižo dawno ſo pominyła a hara najwjetſcha, běżeſche młodyſchka Melenka pſched khĕżu, ſo by po wuju Rickertowej radźe ras — dycha nakóſika . . .

*

Najſajtra běſche wulke dźĕło w univerſicźe na ſchulk. Kóżdy mějachu wſchitzy cźerwjenu hłowu a wucźeŕ k tomu. Manne Wögens njemóżeſche ſo dożyła napowĕdacź we němſkej roſwucźowańſkej hodźinje, a dźĕłaſche ſ wulkimi, jako by na puſtej Halliaſkej kupje njeżeđźak, ale ſ wubranym cźłowjeczim materialom w prinje abo ſekundże gymnaſija. Kajzy cźerſtwi běchu hółzy! Kajzy kędźółiwi! Kak jemu ſłĕdowachu! „. . . a tohodła wam praju, dobra kniha je ſ najwjetſchim pokładom. Chżu pomhacź, ſo możeźe żebi maku, dobru knihownju ſakoſicź. Pſchinieſeſe mi wſcho, ſchtoż doma macźe. Wupytam a wulběram, a potom hebi po nĕcźim nowe nakupimy. Praſeże żiwotmaj ſtarſchimaj doma, ſo pſchejeceże hebi ſ narodninam knihu. Shotowju ſapiſ, a wy możeźe ſebi wupytacź. Ale do pſchichodnych narodnin pożcźu kóždemu po knihi wot ſebje."

To pak wonſ ſ radoſcźu wubuchnychu. „Nó, Onnen Holgers, mój ſynno", wopraſcha ſo Manne Wögens, „ja bych ſebi myſlił, ſo ſłyſchu twój hłóſ najwótſtiſcho wołacź. Mĕſto toho hładaſch ty ſ wokna won. Pytaſch-li traſch wczeraſchi dźeń? Haj, mój hółcźo, tón je prjecź, proſchu, wróćź ſo tola do pſchitomnoſcźe — —"

Onnen Holgers ſo wſchón ſaczerwjeni. „Wĕſo wjeſelu ſo na knihi", wón wuraſy, „jenoż tam wonka, — to je Nomine. Schto dha ta nadobo w ſchuli dcźe . . .?!"

„Son of grot Mäten geht ni mehr to Schol. — (Tajka ſtara wulka holza wjazy do ſchule njekhodźi)!" da ſo jedyn ſ najmłódſchich ſchulerjow ſłyſchcźeć.

Ale khżeż wucźeŕ wulkoczi ſ wotmachomi ſ durjemi wonka. Najſkerſcho mjerſaſche ſo wonka ſtamach nad ſwojej ſpĕſchnoſcźu, na kóždy pad wróćźi ſo po ſamtżnem puczu a ſawoła na ſwoje ſtadleſchko: „Bije jĕdnaczich, ſłoſcźe poſmakła a poriadne ſwoje wĕży!"

(Pokračowanje ſcźĕhuje.)

wieje Wody 21,30 hodź., ſ Lětneho domu 21,36 hodź., Kijowskeje Hěty 21,42 a pichijěchje do Mužakowa 21,46 hodź.

S **Mužakowa wotjěchje cłah sa 20.54 hodź.**, ſe Kijowskeje Hěty 21,59 hodź. ſ Lětneho domu 22,06 a pichijěchje do Wětreje Wody 22,12 hodź.

S **Nitšeje.** **Kaj ſo powě, ſhubi ſo pjched někotrymi njemi dotal kruče pichitajeny gmejnſki ſekretar Hoffſchter we Wódrjeńy.** Pſchi ſagmejnowanſkich dźełach na Kijeńzkej radniży, kiž nastachu pſchi ſjednoćenju Wódrjeńy ſ Nitšej, wotkrychu njedoſtatk we Wódrjeńſkej poſadni. Hoffrichter pak je ſo ſaſo wrócił a ſo tam ſamoſtatnu ſtajił. Jeho ſu do Shorjelſkeho pſchepytowanſkeho jatwa wotwjedli. Pſchekſchiwinjenja wučinjeja pjeć někotre tyſaz hriwnow.

S **Khoječbuſa.** **Swoju lohkomyſlnoſcź dyrbjeſche ſe ſunjerczu ſaplackiczć motorowy koleſaŕ, kowaŕſki pomagnik ſe Stareje Darbnje.** Wón běſche ſnjeſboſkił pjatk pſchipoſedniu na jenej ſ błownych dróhow w **Kalawje.** Se Kalawſkeho kraſneho radźiczeſtiwa pſchijěchżo, hdyž běſche ſwoje nowe motorſke koło dał kolkowaczć, cźerjeſche po wuwrajenju wocźitych ſwědkow ſ njemdrej ſpěſchnoſcźu domoj. Jemu pſchijěchże napiſchecźo ſapiſchaŕ, ſ kaſnjacymi nakładkami. Jako ſkanſke ka ſapiſchaŕ ſ bróſtu minuc a běſche k temu też ſnamjo dał, njemóżeſche motorowy koleſaŕ pſchi ſwojej wulkej ſpěſchnoſczi koło wjacy ſaſtajicź a ſraſy ſ nim do prědnjeho wojoweho kola. Snjeſbożeneho, kiž běſche ſebi nop puknył, dowjeſechu do khoječbuſkeje khorownje, hdyž hižom pjatk wječor wumrě.

S **Khoječbuſa.** Pſched Khoječbuſkim ławniſkim ſudom wotmužu ſo wutoru ſchtyri proſeżu dla njekaſanſtwa. Mjedaŕ mużej mějeſchtaŕ ſo ſamolwicź dla pſcheſtupjenja § 175. pſchekupż Kürſten dla njepóźcźiweho ſadźerżenja mlodſnich hołcanj, dźěłaczeŕ M. dla njekaſanſtwa a pohonc Görſdorf, kotrehož běchu pjched 4 njedźelemi ſajeli, dla kwaſnweje haniby. Prěniſchej młodaj mużiſaŕ buſchtaŕ ſ jaſnowm a pjerſiejnym khłoſtanjom pokhłoſtanaj. Wonaj ſtej ſo hnydom pſchećiwo wuſudej powołkałoj. Kürſten ſ ſwojejmu khłoſtanju wo 2¼ lěta khłoſtańſe hiſchcźe dalſchej nětżaſaj khłoſtaknje pſchidóſta. Wobſtorżeneho M. ſtejd wuwinowa. Görſdorf pak, kiž běſche ſo na ſwojej małoſtnej dźiwoju cźełko pſchecſchoł, bu na poldra lěta do khłoſtańnje pótżany.

S **Barſchcźa.** **W nozy wot pjatka k ſobocźe je ſo tu twarjenje ſaſnyplo, ſ kotrehož běchu wobydlerjo hakle nětkotre hodźiny pjched ſaſnypnjenjom na pichikas polizije wucſahnyli.** To běſche ſ wulkim ſkodom, pſchetož hewak bo ſo ſnadne njeſtało.

Naš wopyt Strasburſkich podkopkow a Leunadźełarnjow.

Pjóndźelu a wutoru po ſwjatej Trojizy mójachu ſobu pſchedſydſtwo nětkotrych ſuſiſkich druſtwow dźełarnje wumiejſtſich abo pſchikhwanych hnojow pola Staſſfurta a Merſeburga wobhladacź. Pobachmy ſo póndźelu rano w 4 hodź. ſ Budyſchina ſ autobuſom, autom a motorkolom ſ pſchisboczhym wofom pſches Drježdźany, Lipſk, Halle do Staſſfurta, hdyž dóſtachmy najprjedy wobjed k poſtyłnjenju. Potom dojěchżechmy ſa někotre mjeńſchiny k podkopnej jamje Berleſpſchowej. Dyrbjachmy ſo pſchewobleka, ſuchmy taſay fotografowani a potom wjeſechmy ſo ſa 1 mjeńſchinu 400 m. hluboko do ſemje dele, hdyž bě wěcźna nóż ſ mnohimi elektriſkimi ſwěźami roſwuſwětlena. Po někotrych kroczelach ſehudachmy ſo na mału żeleſnicź a wjeſechmy ſo 2½ km. dale k měſtnam, hdyž ſo kaliſowa ſyra ſól (Kaliroh ſalz), na pſchikład Karnallit lama. Wuhladachmy wulke próſtnjenjay, wokoło 200 m. dołhe, 65 m ſchěrokе a 35 m wyſoke, ſ kotrychż bě kaliſowa ſól wukopana a ſwotwożena. To móżeſchi ſebi myſlicź, ſelko ſele je ſ jeneje takeje dźěry wuwożenej! Ale tute próſtnjenjay potom ſaſo ſ druhej kamjentnej ſeku, kotruż njetrjebaja, ſaſtnypuja. Po nałchich podſemſkich puczach ſo wſchudżom ſcźeny błyſchcźachu, pak běłe, pak cźerjeſnjene. Spóſnachmy też wětrowanje podſemſkich puczow. Tajka ventilacija je ſa hórnikow, kiž tam 8 hodźin dźełaja, jara muſna. S wodu nimaju wojowcź, bě wſchudżom ſucho. Widźachmy też majchinu, kiž ſ elektriſkej mozu do kamjentneje ſele dźěru wjerceſeſche, ſo hy ſo potom ſól roſtřělila. Napoſledku pſchihódżechmy ſaſo do wulkeje próſtnjenjay, tak mjenowaneje ſwjedźenſkeje ſale, kiž ſu kraſnje ſ elektriſkim ſwětłom woſwětlena. Bě 35 m dołha, 20 m ſchěroka a 8½ m wyſoka. Scźeny a wjerch ſu kraſnje ſyholachu. Sa dołhe żelowe błida mógachmy ſo ſehudacź a do pomjatneje ſkuli ſapiſacź. Nikto pak żehdyžkuli ſaſo ſa niedźeſſim ſwětłom. Dwě hodźinje běchmy w ſemi byli, jaſo ſo jaſo na ſwětło horje wjeſechmy. Horka ſu we wulkich dźełarnjach kamjentne ſele roſmělja a ſ wěſtym ſuhom (Lauge) (Chlormagneſiumlauge) roſpuſchcźeja a dale po wſchelakim waſchnju naſche kaliſowe ſele, na pſch. 40 proz. kali, dźełaja. Nadu ſo nětko hórnikiu draſtu wuſleczeſchmy, ſo wumychmy a ſ hjakom ſa wſcho nam pokajane ſo wotſalichmy, ſo bychmy na nóż do Halle dojěli.

Wutoru dopołdnja ſdźěkachmy pſches Merſeburg do Leuna, hdyž ſo dusnykowe hnoje (Stickſtoff) dźełaja, woſebje ſyrnowokowy ſchtapik (Schwefelſaures Ammoniak) a wapnowy draſticzity duſnyczhatan (Kalkſalpeter). Hižom ſ daloka widźiſchi wyſoke wuhłowe pjche wſchu mēru wulkich twornjow, kiž buchu hakle w lěcze 1917 ſałożene. Dopowědka cźasu naſpomnicź, ſo tu njeje możno, wſcho nadrobnje roſpiſacź, ſchtož mójeſch tam widźeć, każ też je njemóżne, ſa někotre hodźiny wſchitko wobhladacź. Sču naſ tam 3 hodźiny wokoło wodźili a nam nětkoże 8. dźěł wſcheho pokaſali. Sdźiſcha tola tutym twornjam 800 hektarow. Wulkoſcź a wobſchěrnoſcź tutych ſłoſbow (Anlagen) chyli też ſ teho ſpóſnacź, ſo ſu tam w nozy 52 000 elektriſkich ſwěźow ſwěcźi.

Dobywaja tu ſ pomozu wuhla duſnyk (Stickſtoff) ſ powětra a wodźik (Waſſerſtoff) ſ wody, a dźełaja ſ teho ſchtapik (Ammoniak) a dale duſnycźiku kiſałinu (Salpeterſäure), ſ kotrejż potom też wapnowy draſticzity łčo 500 000 tunow abo 10 miljónow zentnarjow duſnyka wuhdźłacź a ſ teho 50 miljónow zent. pchiſłupduſnycźnatan (Kalkſalpeter) dźełaja. Tak móżeja tu wob neho hnoja. W 50 m wyſokim a 500 m dołhim twarjenju ſu ſkładowe cumnoſcźe ſa kalkſalpeter a w druhim 345 m dołhim, 55 m. ſchěrokim a 35 m wyſokim móże 5 miljónow zent. ammonijaka leżeć.

Twornje maja ſwoje ſamſne wuſłowe podkopki, ſwoju elektrarnju, ſwoje ſamkarſke dźełarnje, ſwoje żeleſnicź atd.

Pódła twornjow je nowe měſto naſtało, kiž ma hižom 6000 wobydlerjow.

Też tu dóſtachmy bobry wobjed darmo, a potom podachmy ſo na dompucź. J. Sch.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

S **Kinsbórta.** Njedźeli tydzenja dopołdnja poſtyjeſchi a wotkry ſo tu natwarjeny jornowazowy pomnik ke wopomnjeńcu ſławneho ſtareho ſakſkeho wójſka. Sa měſtacźko bě to jara wulkotny ſwjedźeń, dokelž kompanija ſtatneje wobory ſ 52 khorhojemi wſchěch ſtarych ſakſkich połkow ſ Drježdźan, hdyž ſo we wójſkowym muſeju thowaja (arſenału) pſchindże. Hižo w Drježdźanach běchu dróhi ſyłnje wobſtupjene, hdyž ſ tutymi khorhojemi, „pod kotrymiż też ſkoro wſchitſy ſerbſky ſynojo ſłužachu a do ſwětoweje wójny cźeſnjechu“, na dwórnischczo cźahnychu. W Kinsbórku bě zyle měſtacźko na nohach, kotreż je ſ wulkohdom wójny ſwój zyły wuſnam ſhubiło. Wonkach w nowym lěhwje na wumuczowanſchczu, je ſo rjany wulki pomnik w formje pomnikow Auguſta **Sſylneho** natwarił. Dwórſki prědaŕ Kirchbach **jón poſwjeczi.** General Stülpnagel wot ſtatneje wobory jón pſchewza. Hudźba pſchałcze: „Tebje my Boha khwalimy a pſchi preſjentowantſkim połhodże padny płacźeż. Pod ſwukami ſpěwa: „Sa mějach towaŕſcha“, wěnowachu ſo wot ſa ſtupjerjow połkow a druhich kraſne wěnzy. Mnohe wojerſke towaŕſtwa běchu ſaſtupjene. Kinsbórſkeho muſſke ſpěwne towaŕſtwo porjeſnichi ſwjatoczniſcź ſe ſpěwom. Wječor wokoło 5 hodź. cźehnjeſche khorhojowa kompanija ſe ſtarymi khorhojemi w Drježdźanach ſ hłowneho dwórniſcźa pſches zyłe měſto ſaſo do muſeja, pod wulkim ſaſtimom zyłeho Drježdźanſkeho wobhlećiwa. H-ſ.

Hospodarski rozhlad.

Póndźelu, 3. junija 1929.

Berlinſka **burſa** wukmanjeſche ſo ſańdźenu ſobotu ſe ſwojim wobhodom a ſtruczenymi kurſami. Też na wótkach ſ dołżnymi a rentowymi liſtcźinami kurſy poſtupowachu.

Produktowe wiki ſo ſobotu trochu ſtruczene wupołachu. Żito je na wótkach zyle żadne. Sa tak niſke płacźiny, każ nětkole, burja ſ polnym prawom ſwoje żito na wiki njeſwoża. Dotalne pſchenińſke płacźiny ſu wěcźe jeſchtaj ſtabilizowały. Płacźiny ſa hotowe ſorno wostachu na pjatkowym ſkhodźenku. Wowoß ſamo wo 5 pj. poſtupi. Ssobotu płacźeſche zentnaŕ

w Barlinje

pſchenicźy 10,05—10,10 hr., rożki 8,75 hacź 8,85 hr., nahymitſeho jeczmjenja 8,80 hr. hacź 9 hr., wowſa 8,80—9 hr.,

w mum mikowanju

ſa julij: pſchenicźy 10,75—10,70 hr., rożki 9,42½—9,45 hr., wowſa 8,80 hr.,

ſa ſeptember: 11,32½—11,30 hr., rożki 9,80—9,82½ hr., wowſa 9 hr.

Wobſtejnicźa.

Domownika, Sſerba, hoſpodnicź „K Slotemu ſtłonje“ we Kamjenzu.

Dźiwaŕerja, Adolf Sinapius w Hródku.

Pohonca, w Stachowje 16.

Dźiwaŕerſki. C. Richard w Hródku.

„ Biesold w Tšłanach.

„ hoſpodnicź we Worzmje.

Dołżu do domu, rołnik Krätzſchmar w Hródku, Bjedrichowa haſa 27.

„ k 15. 6. abo 1. 7., knježi dwór we Lomiku pola Minakała.

„ knježi dwór we Wownjowje.

„ dr. Schmutzlerka w Hródku.

Sſkowarzu, Gruha a ſyn w Budyſchinje, . 6.

Hoſpoſu, w Karlsbrunje 8.

Schöffra, Schiffner we Ratarjezach.

Bildaſſkeho, Henczka w Raſchowje.

Kowaŕſkeho, Rüdiger w Khwaržiſach.

Kupuja:

Bihaŕ, nětkże 80 ptw., w Budyſchinje, Stiftsſtr. 8.

Na pſchedaŕ:

Pſchejzada, w Kulowje, Jarowſka dr. 25.

Bjerny jedźenc, Pohl w Kulowje, Kocźinſka dróha a Zyrkwinſka haſa 7.

Słoma 100 zent., w Jurizach 10.

„ a wóß njedźeliſki, w Njechornju 16.

„ ſiwobodne kubło w Bónjezach.

„ Winkler w Bórku.

„ w Nowżezach cźo. 6.

„ w Lichanju 27.

„ wiežeńe kubło w Konjezach p. Kubſchiz.

„ Biesold w Tšłanach.

Słyne, knježi dwór w Jablonju.

Centrifuga, ſmjehnizny hud a wótſawa, piwaŕnja we Cźerwjenych Rożłizach.

Kolo žonjaze, nowe, w Lubiju, Leſſingowa h. 5.

„ mużaze w Wuoſchcźinje, Hoſchcź haſa 241.

„ motorſke, we Wurizach 12e.

Płat żeleſny, w Budyſchinje, Nowoſalzaſka dr. 81.

Wós hoſpodaŕſki, ſokli, w Kamjenzu, Budyſka dr. 125.

„ ſportſki, w Wětej Wodze, Sahrodkowa haſa 20 d.k.

„ dźěczaży w Wětej Wodze, Alexandrowa haſa 1, delka na ſkwo.

„ dźěczaży, w Budyſchinje, Hauſezowa haſa 103.

„ ſportſki w Budyſchinje, Drjewowe wiki 131 na l.

„ dźěczaży w Budyſchinje, Hórika haſa 511.

Krupa ſ cźeleczom w Němſkich Paſlach 16.

„ wyſokoſuczelna, Bumbel we Wulkim Bukowje p. Hródka.

„ wyſokoſuczelna, w Radworju 52.

„ wyſokoſuczelna, w Kortnizy 12.

„ wyſokoſuczelna w Brěſkach 23.

„ ſ druhim cźeleczom, w Dalcźach 45.

Kóń 5-létny, a jedym ſtarſchi, knježi dwór w Tumizach.

„ ſrjednjołétny, Koch w Brěſowje.

„ 4-létny, w Bróżanach 31.

Drašta wſchelaka, w Budyſchinje, Kotolſka haſa 14 II.

Kłachidło, Walzer we Sſlonjanſkich zyhelniży p. Hródka.

Meble ſe ſawoſtajeſtwa, w Hródku, Hrodowſka haſa 3 a Barlinſka dróha 131 na prawo.

„ wuhotowanje łkaŕnje, w Běłej Wodze, Schillerowa haſa 121.

Widžk. w Budyſchinje, Kotolſka haſa 161.

Wěrtn. Knježi dwór w Straſowje pola Hródka.

„ ſkótne, knježi dwór w Dźěwinje.

„ ſkótne, a k jeżi, a ſłoma, Heima we Hlupońzy.

„ k jeżi a ſłoma rżana a wowſena, knježi dwór we Wježiżach.

„ ſkótne, w Kulowje, Hóſkowſka haſa 48.

„

Skrowe depeše.

Produktowe wiki dopołdnja 3/11 hodź. w Barlinje: Płacźiny ſo ſ nowa ſtruczuja. Żito je żadne.

Dop. 3/12 hodź.: Kaj pjched hodźinu. Pſchenica 10 hacź 15 pj. drójſcha, rożka 5 hacź 8 pj.

płacźizny na Barlinſkich produktowych wikach.

Żito a wolijowe ſymjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg. Płacźizny po złotej hriwnje.

	1 3.	31 5.		1. 6	31. 5.
Pšenica	201-202	201-202	buny	22 24, 0	23-24,00
rožka	175 177	175-177	woka	28-30 00	28-30 00
nal. jačmjeń	—	176-180	módre łupiny	17-18,50	17-18,50
naz. jačmjeń	176-180	17 -180	žołte łupiny	23-25 00	23-25,00
wows	170-180	175 181	ſerradella	—	—
kukurica	—	—	rapa. wosuſk	18-18,50	18-18,50
pšeńč. muka	23-27 50	23-27 50	lany wosuſk	21-21,60	21-21,60
rżana muka	23-26,50	24-26,50	poon. melasa	—	—
oš. wotruby	—	—	běrnj. kruſki	15 15,80	15-15,80
rżane „	—	—	ſyno, 50 kg	4,00-5,00	4,30-5,40
lane ſymjo	—	—	rżana ſłoma	1,60-1,85	1,55-1,60
bróch. Viktor.	41-48,00	41-48,00	pšeńč. „	1,30-1,60	1,30-1,60
raps	—	—	wowſena „	1,50-1,65	1,55-1,80
pjeluški	25-26.50	25-26,50	ſena „	1.40-1,60	1.45-1,60

Najnowiše z cyłeho ſwěta.

Skhrowa powěſcź wo wjedrje ſa jutſe wutoru: Wſchudżom łhódniſcho a trochu pſcheměnjate wjedrjo. Podobnje w Jendelſkej a połnóżnej Europje.

*** S automobilom njedźeli popołdnju ſ Drježdźan jědżo je łekaŕ dr. Kirchner ſ Radeberga ſe ſwojim wofom do dróżoweho ſchtoma ſawadźił. Jeho żona je pſchi tym ſ hłowu do ſchtoma dyrila a tak cźeſke ſranjenja pocźerpiła, ſo je bórſy po tym wumrěła. Dr. Kirchner a jeho ſobudźejaza ſwakowa ſu jenoż lołko ſranjeſchtaj.**

*** Pjatk w nozy w Hamborugu tſi ſabadjeni rubježnizy do pokładnje ſaſtupichu, hdyž ſo tam wołliczowaſche. Pokładniny personaſ ſ revolwerami ſatrašchichu a nětkże 1300 hriwnow rubichu.**

*** Pjatk rano ſo w ſkale Franza Rudolfa w Delnim Ehrenbergu poła Rumburga njeſbożeje ſta. Wobhdżeſt ham ſamanje. kamjenjom ſ hałwam wodźeſche. Ale jena matrona pjched cźaſkom wubuchny a jene zyle natyłanje Rudolfej do wobliczja ſlecza. Wobej wocźi ſo jemu wupaliſchtej a zyle jeho ſranjenje je tak cźeſke, ſo ſo jemu ſcźeſka ſiwjenje ſakhowa.**

*** W Hněžnje w Pósnańſkej ſu pomnik Bolešława Khrobrego pſchi ſkładnoſcźi dźeſwjeſtoteho łekneho dnja jeho krónowanja poſwjeczili. Bolešław Khrobry je najmóżniſchi połſki kral był. Nětżom bě kraj k ranju wot Lobja wotdobył. Dołhe lěta je wón w Budyſchim hrodże ſydlił.**

Listowanje.

B. S. Hdyž ſo wobſtejeſ a podružnik dla podružneho pjenjeſa wujednakoj njeſtaj, nima wobhdżeſt prawo, ſebi wudawki abo ſadanjenje wobſtwětleńſeſe pſchiprawy ſadacź. Sakoniſki puć je jenoż tón, ſo na podružnikow wujednaniſki hamt wobroczicź. Tón budże hinaſche ſarjadowanje podružneho pjenjeſa poſtajicź. Je-li je pſchemělnjenje wobſtwětleńſeſe pſchiprawy wulkich wudawkow ſebi ſadało, ſ cźohoż mokło ſo na powpſchicźenje podružneho pjenjeſa jednacź. Hewak taſa pſchiprawa tak wuſkoło do pjenjeſ njepada. Poſtajicź ma to, każ hižo ſpomnichmy, podružniſki hamt.

S. R. Słotohriwnaŕiſke ſumy ſu prawe hacź na tamne 5,50 hr., kotreż po wobliczeńſkej tabeli 2,28 hr. hriwnow wuczinja. Dołżnik ma wot zyleje ſumy (to by 400,10 hr. było) jenoż 25 proz. wupłaczicź. Poſtne naſhódnoſcźenje — potajſim 100 proz. — pſchińdże ſo pra-ſchenja, hdyž ſo wo tak mjenowanu ſpodobnu poſczonku (Gefälligkeitsdarlehn) jedna. Pſchecźiwo tomu rěcźi wot Waſ naſpomnjene żadanje. Tola po tak dołhim cźaſu wobhładanje żudniſtwo taſtu poſczonku jako ſałożbne ſamożenje (Vermögensanlage) o ta ma ſo ſ 25 prozentami naħódnoſcźicź.

Prěni župny zlět župy „Handrija Zejlerja“ w Delnim Wujezdźe.

Mjetko też nasche towaŕstwa w Pruskej sćěhuja pschikład swojich bratrow w Sakskej. Wčera sarjadowa župa Handrij Sejler prěni slět w Delnim Wujěždźe. Runje tu je prawe mětno sa tajki slět. Tu steja w serbskim towaŕstwje a w jednoćze Sokoł muzojo se stotej wutrobu a s worzołwym ryapom. Jednota Sokoł wsa wschě wobstaranja do rukow a wěz so krasnje poradźi, krasnje sa nasche poměry w pruskich Serbach. Wona wuhotowa hosćstwi swjedźeń. Na njón pscheproschowschi serbske towaŕstwa w pruskej serbskej Hornjej Łužicy. Hlej, wschě běchu na pscheproschenje pschischle. Sastupjene běchu towaŕstwa s Blunja, se Sslepcho, s Wochos a s Łaša a Wojerowske burske towaŕstwo. Sokolske jednoty w Sakskej běchu sloro wschě někotrych bratrow wotpósłałe. S Njebjelčźicy, pod Kamjenzom, nětkle 50 km. dalene, běchu pschijěli 10 bratrow. Sława tajkim junakam sa tajku horliwosć. Ju sebi cźim bóle wažimy, dokelž je je swjedźenk jednoty a bratrowstwa mjes naschimi Sokołami.

Rano duchasche wětr jěry a njemdry. Ale cźim blize k popołdnju, cźim bóle so lětasche a też woczołi. Jako po puczikach a holanskich lchcźećkach gmerni Serbja a nasche rjane Serbowki k Wujěždej khwatachu, so pschezo bóle wucźahowasche a ramo Boże błónećko so psches mróczele pschebrě a Bożu stworbu w nalětnej rynche stejazu, postoćowasche.

S dypkom w 2 hodź. sestupa so nahladny cźah pschez Haschkez hosćenzom. Ssobustawy pscheproschenych towaŕstwow a nźehźe 100 Ssokołow s dźerżazym wotdźělenjom tworjachu cźah. Pyschna khorhoj Porschtikeje jednoty a khorhoj Wujěždźanskeho serbskeho towaŕstwa gmahowaschtej so nad cźahom. Ale też mjesnjche serbske khorhojcźki pikzanjachu so wo pschemo s lubosnej brastu rjanych Wujěždźanskich a Sslepjanskich hosćićow. Wujěždźanskjy herzy hudźachu wusskoźnje sokolske pschespola. Cźah hlwasche so na swjedźenjske mětno. Tute, nimale pschede wšu rjenje sa cźichim lejesche. Knjes Zyž dł mětnosć Ssokołam rad pschewostajił.

Na swjedźenischcźo dozpiwschi, poręcźa towaŕstwam a zykam luda starosta Wujěždźanskeje jednoty, bratr Měrćink jadriwe hłowa, hłowa poćneho zapala a saworjenja. Jeho hłowa wukhadźachu jasnje a rasnje s cźopleje, sa swój mały lud saworjenje wutrobu. Tohodla hnujachu a rad wěsće toho abo tamneho sapopadnyle. Mózuje saklincźa narodna hymna „Rjana Łužica“. Dale porěrjeschtaj wo nadawku swjedźenja župan knjes pschekupz Hajesch s Łaša a hłowny starosta Serbskeho Ssokolskiwa bratr Schajba s Budyschina, kotryž dł na cźole pschedbyddstwa, je sastupzom župy „Ssmoleŕ“, na žadny swjedźeń pschikhwatał.

W tšoch prosinych wustupjenjach smućowachu pod synkom hudźby pisches 50 Ssokołow. Jich exaktne a wěste pohiby wubudźachu powschitkowny sajim a wobdźiwanje. Ssame pschipósnacze žnjěachu smućowazy Ssokoljo na prěkuschu a bradach. Ssyjne ale pruzne, we hłónzu hižo wušmanjene stawy naschich junakow jewjachu, so we krutym a strowym cźele hydli też strowa duscha. Kajku radošcź wuwabi a lubosny wobras posticzi wustupjenje Wujěždźanskich najmłódschich Ssokołow. Se swojimi khorhojcźkami w rukomaj hibachu so pod synkami hudźby, tak wěsće a sebjewědomnje, so bě ramo wjesele jim pschihladowacź. Bratraj Měrćinaj staj s nimi dźe wjele prózy mětoj, ale s radosću so sholaze wóczka najmłódschich a dźakne wjesele starschich, žu jimaj wěsće myto wyschsche stoteho. Kaj schěre plischći sa schkrahołzom puschćićchu so spěšne młode nóžti sa poprjanzowym mužom. Po někotrych wokomikach na nim njesły ani jeneho poprjanczka.

Schkoda, na wjeczor poča so saso deschcźik miholicź. Tola derje poradźeny swjedźeń bě so pominył. Do cźaha sestupachu so saso wobdźělnizy a podachu so saso k Haschkezom. Psched Haschkez hosćenzom kaž nad swjedźenischcźu smahowachu so khorhoje w serbskich, statnych a łužiskich barbach. Župa „Handrij Sejleŕ“ je so wczera hódna wopokasała swojeho mjena.

Pschichodnu njedźelu pschińdźecze tola wschitzy do Klukscha!

Hornja Hórka. „Łužica“ wobdźěli so njedźelu 9. junija na zlěće župy „Jan Arnošt Smoleŕ“ w Klukšu a wotjědže dop. ½11 hodź. z Mnišońskeje piwarnje. — Dale wuleći sebi tow. njedźelu 16. junija do Błótow (Spreewald). Sobustawy, kiž chcedźa so wobdźělić, maju so hač do 5. junija pola dowěrnikow abo předsydy zamołwić, dokelž ma so auto zwěsćić. Też druzy móża sobujěć, dalokož su městna prózdne. Jězba z autom płaći 7 hr. Wotjědźemy rano we 4 hodź. z Hornjeje Hórki a smy wječor zaso domoj.
Předsydstwo.

Khrósćicy. Jednota Sokoł zwučuje kóždu wutoru pola Wjeńkec.

Lichań. „Zernička“ ma srjedu wječor ½9 hodź. pola Rudolfec poslednju pruhu za zlět. Dźěłamy pilnje do časa, zo by wuspěch dobry był.

Nadźiji, Radošći, Łužicy a Zerničcy! Hłowna spěwna pruha za župne wustupjenje je na zlětnym dnju sanym (9. junija) přip. wot 1—¾2 hodź. w zali Šusterec hosćenca. Spěwać budźa so sněwy: 1. Krasna družka. 2. Trawaŕka. 3. Płakała Hanica.

Radwoŕ. „Serbski Ratarski Dorost“ za Radwoŕ a wokolinu ma přichodnu wutoru, 4. junija 1929 wulět na Mišońsku horu. Wotjězd z Radworja z kolesami rano w 7 hodź. pola Kralec. We 8 hodź. w Budyšinje pola „Serbskeho Domu“. Z tutym wšitkich towaŕšow a wosebje wjele knjeżnow, kaž też lubych hošći, na tutón rjany wulět přeprošuje.

Radwoŕ. Hu. Je. Mužscy wutoru ½9 hodź., žónske pjatk ½9 hodź. na starej šuli delka. Prosy M. N.

Sowrjecy. Jednota Sokoł zwučuje wutoru wječor. Po tym wažna zhromadźizna.

Zajězd do Póznanja. Přizjewjenja wobdźělnikow maja so hnydom, najpozdźišo hač do 9. VI. pola jednaćela Sok. Zwjazka w Budyšinje wotedać. Bliše rozpisanje hlej Sokołske Listy čo. 3. Jězba budźe nětkle 25—30 hr. płaćić. Pas pak ma so hnydom wotedać.

Towaŕstwowski powěstnik.

Budyšin. Bjesada sc dźensa wječor we 8 hodź. skhadźuje. Knjez kantor Šołta rěći wo swojim pućowanju do Dalmacije.

Budyšin. „Nadźija“. Jutře wutoru wječor we 8 hodź. je zwučowanje serbskich rejow a na to měsačna zhromadźizna z ważnym porjadom. — Srjedu wječor z dypkom ½9 hodź. je zaso spěwna pruha za wulki koncert, dokelž hłowny dirigent sam přińdźe, prosymy, zo bychu wšitcy spěwarjo, wosebje też mužscy přišli. Předsydstwo.

Drježdźany. „Hromadnik“ ma swoje měsačne posedźenje štwórtk 6. smažnika wječor ½9 hodź. pola Gusty Zmija, Christianska dróha 22. Předsyski. Wšelčizny. Hosćo su witani. B. Kr.

Wšć šulske knihi
dostanjeće
w Serbskej knihaŕni w Budyšinje
na Lawskich hrjebjach 4

Druhi župny zlět župy „Jan Arnošt Smoleŕ“

budźe njedźelu, 9. junija 1929 w Klukšu

Serbjow cyłeho serbskeho kraja, Hornjeje a Delnjeje Łužicy, wosebje Serbjow Klukšanskeje wosady a jich přećelow wutrobnje přeprošujemy. Pójće, radujće so z nami, swjećće z nami naš

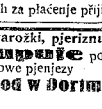
wulki serbski swjedźeń

Wobkedźbujće rozpisanje w dźensniše Nowinje!

Wot štwórtkarano mam nowy transport młodych jara sylnych wysokosućelnych o riginal rańoprusko-nižozemskich

kruwow
kaž 2 připušć.
bykaj

ze zapis. knihi plahowańskeho towaŕstwa w Kralowcu (Königsberg), w swojich hródźach w Hotelu Kurwjerch w Budyšinje jara tunjo na předań.

Emil Gräfe skótna wikowaŕnja
Telefon 2063 a 2418

N. B. Rězny skót po najw. dnjowk. płaćiznach za płaćenje přijimam.

Mlok. a bursku butru, jejka, twarožki, pjerizny dźiwinu, kołbasy, pleca atd. kumpanje po najwyšich dnjowych płaćiznach za hotowe pjenjezy
Aug. Vieht, zeziw. wodnoh w Dortmund
Fliederstr. 32

Serbske Nowiny
słušeja do kóždeho serbskeho domu!

Domjace nałuowanske kšinki
(Heimsparbüchsen)
jara rjane spodobne, kruto
dostanje kóždy pola
Serbskeje Ludoweje Banki
a jeje filijalkow a zastupjerjow

Jara ważne za woteběrarjow „Serbskich Nowin“

(Tu wutrhać).

Junij 1929

50 pj.

(Podpismo woteběrarja „Serbskich Nowin“.

Tutón wotrězk płaći za nawěšku w měsacu junija 1929

Zo bychmy wšěm našim česćenym čitarjam składnosć dali, zo móhli wšo, štož maju na předań, abo jeli chcedźa sebi něšto kupić, abo maja někajku druhu naležnosć,

z nawěškom w „Serb. Nowinach“

wozjewić, smy k lóspišnje wozjewjerjow wotrězki zawjedli. Kóždy čitaŕ „Serbskich Nowin“, kotryž při skazanju abo přispěšanju nawěška wotrězk předpołoži, dostanje nawěšk wo 50 pj. tuńšo hač hewak płaći. Wotrězk smě so jenož w **postajenem měsacu** wužić. Skazane nawěška ma swoje połne mjeno a wjes podpisać. Nowy wotrězk so kóždy měsac wožišći.

Nakład. „Serb. Nowin“.

Vogtl. Madras. Mull. **GARDINY** vitraže kromki tunjo
J. Frier na Zwonk. Lawskej h. 10, rózk Krónprync. mosta w Budyšinje

Makulaturu
ma na předań
Smolerjec knihićišćerńa

Visitne khartki
zhotuje spěšnje a tunjo
Smolerjec
knihićišćerńa
w Budyšinje.

Wšć wobuća a wuporjedzenja wobućow spěšnje
derje a tunjo
wobućowy dom Mark w Kukowcu

Předźena
wot lětow 1855—18

wšě lětniki spisane wot założ[illegible]
k. farara † Rjedy-Bartskeho [illegible]
w Serbskej knihaŕni w Budyšinje

Příloha k číslu 126 **SERBSKE NOWINY** Pondźelu, 3. junija 1929

Swjedźeńska njedźela za Michałsku wosadu.

Swjedźeńskej předowani z přiležnosću prěnjeho zwonjenja nowcu zwonow.

Njedźelu zwjateje Trojizy pobu žrěbi Budyšća Michałka wošada ſ bohatym wobdźělenjom po ſwojej nowej ſwonaj, kiž běšche žrěbi ſ dobrowólnymi darami měła tamneju, kotrejuž je we wójnſkim czasu ſ wěže wſacz rozbiła dyrbjała, lecź data. To běšche radośny dźeń a wſchitkich žwěrnych wošadnych, jako jeju pſchi najſpeſitſchim meſſkim wjedrje pſchewodźeſche ſ wulkotnym swjedźeńſtim czahom k Božemu domu. A wječerawſchu nowinju njedźelu po ſwj. Trojizy ſtkyſchesche nutrna wosada na žerbſtim a na němſkim ſwjedźeńſtim kemſchenju prěnjemu raſej ſwonicy ſwoje nowe ſwony. Na wosadnej Božimaj ſłužbomaj pjetnjeſche zyrkej bohata kemſcherjow, kiž žrěbi we khutnych a połběhowanych nach ſwjedźeńſkeju prědarjow da na wutrobu połne khuboke myſle ważneho wuſnama zyrkwinych ſwonow ſa zjiwenje kóždeho jenotliweho.

Rano we 8 hodź. ſapocza ſo němſke ſwjedźeńſke nabożenſtwo. Duchowni, zyrkwinſzy pſjódſtejerjo a towarſchi ſ khorhojemi běchu ſo ſeſnydali pſched wokſtarjom. Jawodnym kěrluſchu měſeſche kaž na němſkej tak teſ žerbſtej Božej ſłužbje prěni duchowny pſchi Michałzyrkwi, knjes farař Tiſcher wokſtarnu Bożu ſłužbu. Pſchi kotrejž ſo woſebje džakowaſche wſchitkim, kotſiž ſej woporniwolczu a ſkutkom dopomhali k nowym ſwonam. Do ſwjedźeńſkeju prědowanjow ſpěwaſche zyrkwinſki chór pod nawjedowanjom knjeſa wuſchſcheho wuczerja a kantora Polaka khwalbny ſpěw „Knjeſowa je ta dožaha kaž njebjeſa daloko,“ pſchi kotrymž wožebje dobre wurjekowanje pſchijomnje ſkutkowaſche. Kěrluſche wožady pſchewodźeſche pak žobu Budyſki miſijonſki dujeſki chór a pſchinoſchowaſche ſe ſwojim žobuſkutkowanjom wjele k nutrnoſći kemſcherjow.

Na němſkim kemſchenju měſeſche knjes ſuperintendent Fröhlich ſwjedźeńſke prědowanje, kotrež běſche ſakoſit na 100. pſalm. K ſawodej dopomni pokaſajo na ſwjedźeń poſwjeczenja ſwonow, kiž je dźeń zyle woſebiteho rafu, kak je runje Michałka zyrkej bya w ſandźenoſći hušto měſtno khwalenja a džakowanja. Dopomni ſenoſ na nadběh Huſitſkich w lěcze 1429, jako bu město Budyſchin na džiwne waſchnje wumožene, a na ſto 1643 woſrjedź 30lětneje wójnu, jako ſo zyły Budyſchin motnali hacź na Michałſku zyrkej. Tehdy ſu ſo wukhowani měſchczenjo kóždy raz w Michałſkej zyrkwi Bohu džakowali. Dźenja pak wošada Bohu ſwój džak najlepſche pſchinjeſe, hdyž ſo ſwonam pſchezo ſaſo k njemu wołacź dawa. Swony wołaja wošadu k Bohu a pſchiwołaja ji ſ prěnja: Dajcze jemu cześcź, kiž jemu ſłuſcha; ſ druha: Skſuczze jemu wſchitke hodźiny ſ wjeſelom.

Prěnju myſl roſkoſi ſwjedźeńſki prědaŕ ſ khutnym pokaſom na dźeń ſamokwjenja, kiž junu pſchińdże a hłaſajo na nuſu, kiž naſ dźenſa wſchudźom wobdawa napominajcze wón, ſo ma cźłowjek do Boha bóle wěricź dyrjli do nuſy a ſo jeho ſylnym rukam dowěrić, kiž je jeho njeſu jako worjowſke khidła pſches horjo tuteho žiwjenja. Tele troſchtne wěrnoſcze dźedźa nam ſwony na wěſt pſchezo ſaſo prajicź a dźedźa nam dacź ſpóſnacź, ſo ſa wſchitkimi jenjſtimi ſtawiſnami ſtejí tón Knjes.

Pſchi druhim dźělu ſwojeho prědowanja, w kotrymž je ſapalnymi ſłowami roſkładje, kak mamy Bohu ſłužicź w kóždej hodźinje, ſtají knjes ſuperintendent Michałſkej wošadźe pſched wocźi arzyjandźela ſwj. Michała, tuteho wojowarja Božeho, ſa pſchikład a ſnamjo. Kaž wobras na wultim ſwonu ſwj. Michała pſchedſtaja, kiž nad ſtym hakuhár, tak maju teſ woładni ſłužbu, nałożowanje pſchipowědźicź. Maju Bohu ſłużicź we wſchědnym ſiwjenju a powołanju — ſe ſprawdoſczu, dokelž mér jenoſ tehdy k nam pſchińdże, hdyž ſmy cźłowjekoſo měra. Najrjeńſcha ſłużba pak je Boża ſłużba, tu cźłowjek njeſmé ſanjechacź, ale ſo wot ſwonow pſchezo ſaſo k njej wołacź dacź, ſo by wošada kruce ſtejała jako wojowarka Knjeſowa a ſo by ſmjertne ſwonjenje ſa kóždeho było ſwonjenje k njebjeſkemu měrej.

Jako běſche prědaŕ ſwoje wutrobu wubudźowaje prědowanje ſkóncził, knjeſeſche ſwjata cźiſchina a zyła wošada poſłuchaſche nutrnje na ſaſwonjenje jenotliwych a ſtónczenje wſchitkich ſwonow. Pſchi ſwonjenju wſchitkich ſwonow ſtupaſche ſwjaty Wótczenaſch ſ džakných wutrobow k thrónej Najwyſchſcheho. Tale ważna khwilka ſmjeſe drje we wutrobje kóždeho, kiž je ju dożiwił, pſchezo ſwój ſkhow.

*

Na žerbſtej ſwjedźeńſtej Bożej ſłużbje, kotraž ſo ½10 hodź. ſapocza a na kotruž běchu teſ towaršiwa ſe khorhojemi pſchitkwatale, prědowaſche ſwjedźeńſkej wošadźe knjes wyſchſchi farař Sarjeńt ſ Khwaczicu.

Swoje prědowanje, pſchi kotrymž ſo žerbſtej wošadźe doſta khuboke natwarjenje, běſche ſakoſit na pſalm 103, 20 a na Hebr. 1, 14. K ſawodej dopomni na ſruzobu pſch poſlednim ſwonjenju ſtarych ſwonow, kotrejž je nětko ſcźehował dźeń wjeſela, hdyž ſu pſchiſchłe nowe ſwony a nowej Michałſkej ſwonaj ſtaj jako jandźelej a wukonjetaj ſwjatu jandźelſku ſłužbu a to ſ prěnja: Bohu k cześći a ſ druha: ſuſchaм k ſpomożenju.

Prěnja ſłużba jandźelow je Boha khwaliciź, też cźłowjekej je pſchirodźena tuta ſłużba Boha khwaliciź, kiž je pſches kóždu druhu ſłużbu a je powołanje a ſłużba wſcheho ſtworjenja. Tak je też Michałſka wošada ſwoje nowe ſwony wobſtaraka k Bożej cześći a niz žebi ke cześći. Swony ſu też najrjeńſchi grat a nałroſ k cześći Bożej.

Wulku ważnu jandźelſku ſłużbu maju pak ſwony też k ſpomożenju duſchow bokonjecź, kaž to žerbſti ſwjedźeńſki prědaŕ tak rjenje roſkłoži. Wón ſpomni na ſłowo „Bohu k cześći a Sſerbam k wužitku,“ kiž ſo hušto rad trjeba, a wulběhny wošedźe, ſo je Michałſka wošada po ſwojim naſtaczu žerbſka a dyrbi ſo też woſtacź. Tehdla maju ſo też Sſerbja měcź po tamnym ſłowje „Sſerbja, ſałkowajcze ſwéru ſwojich wótzow rěcź a wéru.“ Sſerbam nihdy njemóže dobre bycź, hdyž ſo wjdadźa namrěwſtwa ſwojich wótzow. Sſtowo „Duſchам k ſpomożenju“ pak hiſchcze wjazy praji. Sa cźełne potrěbnoſcze wošada wěcze wjazy njeſmje pſches ſwoje nowe ſwony, ale ſa duſchu. Swony dźedźa jako jandźelſo na naſchim wobcźežnym puczu nam byćź ſ wodźerjemi a wotarjemi do hołpody Bożeho doma, ſu wſchak wone hušto w roſkudnej hodźinje cźłowjeſej najwjetſchu ſłużbu wopokaſałe. Pſches jeho zyłe ſiwjenje pſchewodźuja cźłowjeka. Po łubſnej ſtawiſnjej wo prěnim ſicheſcźanſkim ſwonu ſłónczi knjes wyſchſchi farař Sarjeńt žerbſke ſwjedźeńſke prědowanje pokaſujo na prěnje ſwonjenje nowych ſwonow, kiž byrbi byćź wošadźe ſa ſnamjo, ſo je Knjes pſchi njej.

Też tu wotmě ſo ſtamſtna cźicha khwilka kaž na němſkim, w kotrejž nutrni kemſcherjo na prěnje ſwuki nowych ſwonow poſłuchachu a Knjeſowu radoſtiwu wuſpěchu.

Na woběmaj Božimaj ſłužbomaj ſpěwaſche knjes farař Kapleŕ ſo wotměnjeſo ſ wošadu khwalobne Tedeum „Cźe Bożo khwalimy“. Pożohnowanje wupraji w kóždym kemſchenju ſwjedźeńſti prědaŕ a ſ mózným kěrluſchom „Njech Bohu džakuje“ Boża ſłużba wuſkinczja.

Pſched zyrkwinymi durjemi ſběrasche ſo kollekta ſa elektriſe ſwonjenje.

Pokiwy k wukubłowanju młodźiny.

(Słónczenje.)

Kak mamy ſo draſcźicź.

Cźiſcze a jednorje, ale też kaž ſo ſłuſcha. Mójmy zyle jednorje ſdraſcźeni byćź a toła doſcź rjany ſacźiſcźcź na druhebo cźiniciź. Njeſmímy pſchewjele draſty na ſebje napoſchcźicź. Draſta pak njech je pſchezo w najlepſchim porjedźe. Rjana njeje: maſana, błakata draſta, trundlate kholowy abo ſuknije, roſtorhane cźiſije abo khſchiwje ſteptane pjeſki.

Draſcź ſo pſchezo kaž je k cźaſej a ſa cźłowjeka pſchimérjene. Stary ma ſo hinak draſcźicź kaž młody, wulki hinak jako mały, toſtły hinak jako ſuchi, khudy hinak jako bohaty, khory hinak jako ſtrowy.

Njedraſcź ſo woſebje żenje napadnje.

Napadne by na pſchikład było, kdy by wulka żona we wyſokim kłobuku khodźiła, abo by-li nęchtó pißany khodźił jako barbowy kaſchćik. Barby draſty dyrbja byćź k ſebi pſchimérjene.

Żenje njeſmětej też mać a dźowka jenakej ſdraſcźenej khodźiciź, też niz ſotrzy, ſu-li wjazy hacź dwě. Kupujeſch-li

J. Symank.

Přinoški k stawiznam hornjoserbskeje rěče a literatury.

(Pokračowanje.)

II. b.

6. Legendy- -pokěrluški.[1]

Najstarše naše powěsće wo swjatym maja swój zakhod z doby młodeho křesćanstwa mjez Serbami. Jim přikładžowaše wone: pak ze strony Frankow (wosebje w nawječornym a sewjernym kraju bydlacym narodam) — pak wot Polakow (wosebje w času Bolesława. Khrobłeho), pak wot Čechow (Morawskich; (swj. Prokop a dr.) abo połobskim Serbam wosebje přez swj. Bena, kotryž 1066—1106 Mišnjansko biskopstwo nawjedowaše. Sebi předewzawši, Serbow za křesćanstwo dobyć, přiswoji sebi serbsku rěč. Rad sydleše ze swojej maćeru Bezelu mjez Serbami w „Godowi“ (w Hodžiju)[2]. Wot tam pućowaše přełowajo a křćijo po serbskim kraju a sćeleše tam měšnišow, serbskeje rěče mócnych.

Ze spomnjenych stron a časow pokhadźeju serbske legendy. Też (tak mjenowana) němska kolonizacija, kotraž so srjedź 12. lětstotka započa a přez dwaj lětstotkaj traješe, je serbskemu ludej zawěsće mnohe tahońe powědańćka přinjesła.

„Bože słowo chce z wutrobu wuknjene być.“ Legendy pak rěča čućiwej wutrobje — kaž dźensa tak tehdom. „A jadriwe hrono předuje lépje dyžli holbe rěčenje.“ Tohodla nětdy křesćanscy posłowje khętne wěrnosće křesćanskeje wěry a krute zasady křesćanskeje póćiwosće w nježnych hronach powučacych legendow a pokěrluškow poskićowachu.

Serbja přiwzachu legendarne abo bibliske podaćki a podobnichu je swojim wašnjam předstajowanja (přir. čo. 7 a 8) a připrawichu je swojemu časej (čo. 4., 5.), swojim domjacym a narodnym wosobam a swojim domjacym městnosćam (čo. 3.)

Najstarše drje su te legendy, kotrež su združene z nějakajkej mythu (čo. 1., 2., 6.), su z časa najpřenješeho pohańskeho přewróta. Z nich wuklinčuje rudź a radoba prawótcow, hdyž dyrbjachu stareje wěry a starych bohow so wzdać, a hdyž dyrbjachu dla swěry starej nabožinje swoju, jim drohu domiznu wopuśćić.

1. Hilža.

Na horje při rěcy Orla stoji Ranišhród. Tu knježe ńěhdy bohaty župan Ranisław. Měješe jenič̆ku dźowčič̆ku, z mjenom Hilžu, wurjadnje rjanu a pócźiwu knjeżnu. Nan pak, mjerzacy, zo syna za naſlědnika nima, swoju dźowku hidźeše, ju z hrubymi tryskami hněwaše a ju k njepěknym towaršam přiliśeše pytaše. Tuž wopuśći Hilža wóteny dom, zo by měr, spokojenje a wjeselo w rjanej přirodźe pytała. Po zelenych honach pućujo wuslyša njenadźicy nježne zynki a klinki. Překwapjenja pozasta, — słucha, — nózkota dale, — stupota a ńětk je w podzemskej khódbje — drypota hładki pućik — a nadobo stoji w luboznym, rajskim dole — wobswětlenym z kuzłańskim swětłom — stoji na trawje, mjehkej kaž móšk, a tysacy, pisanych kwětkow ju witaju. Samy błyšć a sama wóń po dalokim dole.

A što so tam hiboce a što so tam mjerwi mjez trawičkami a kwětkami? Syły drobnych ludźičkow: łutkow-palčikow tu skakotaju, hrajkaju, rejuja a spěwaju. Rjanu Hilžu wuhladawši, k njej so tulki bliža, ju witaja, so po njej smyčkuja a ju po dźěsćowskim wašnju koša.

Hilža so z dźiwnuškim ludźikom bórzy zezna; ji so mjez nim lubješe. A ji spodobachu so wosebje też wowcki, kotrež na łucy so pasechu: zlote wowcki. „Dajće mi być pastyrka wašeho złoteho stadła!“ tak prošeše Hilža. Rad łutki do jeje přeća zwolichu, a ji złoty pastyrski kij přepodawši přistajichu ju za pastyrku žadneho stadła — za čas žiwjenja. Léto wot léta, wěk wot wěka paseše ńětko Hilža swoje złote wowcy a bě cyle zbožowna a stajnje wjesoła.

A kajku dóstawaše mzdu za swěrnu słužbu? Hlej! Jeje knježniska rjanosć so nihdy njepominy a jeje młodostne mocy nihdy njewotbjerachu.

Jeneho dnja palčiki po pryzlowych rejkach podrěmkachu. Dźiwna bě tu ćišina. Hilža dopomni so na swoje dźěćcowstwo a na swój wóteny dom. Ji so zastyska.

Łutki wocućichu a k Hilži přišeđši so njemałó dźiwachu, hdyž ju stulenu a zrudnu nadeńdźachu. Prošo wona dźeše: „Dowolće mi, zo jenož jónkróć na horni swět pohladam!“ Łutki zastrózene ji wotradźowachu. Tola holčka prošeše dźeń a naležniśo, dóniž łutki ji po woli njeběchu. Hilža dźěše. O kak radowaše so, wuhladawši jasne słónco, módrę njebjo, płódne hona, ćěmne lěsy, žołmičkojtu Orlu a domizniski hród! Cuješe so cyle doma, ale jenož na krótku khwilu, potom pak so zastróži. Widźi wysoki twar, — z jeho wěže klińca cuze zynki, zynki zwonow, — ludźo khwataja do doma, ji cuzeho: do křesćanskeje cyrkwje. Dźe z nimi. Cuze wšo koło wokoło! Cuzy je měšnik a wołtař, cuzy je wopor a kěrluš. Ńěhduše swjatnicy, stari bohojo, wobrjady a pěsnje k jich cześći; wšo je so minyło. Cuza mjez cuzymi ludźimi a cuzymi wašnjemi khwata wróćo do raja łutkow.

Ale po jeje zbožu a po jeje měru ńětk běše. Cyle rozbudźena zwěri sebi po krótkim času jónu z wjećorka zaso na horni swět a zasta tam njedaloko wulkeho hata. Mjez tym, zo so jeje wóčcy radowaštej, hladajo na jeny nésała a na zyłata kwětki, wustupi z hata hobr — zły duch —, bliže so rjanej knježnje a ju namołwješe, zo by so rozžohnowała ze drobnymi palčikami a zo by swoje złote wowcki přinhnała do jeho dola, rjeńšeho a přihódniśeho dyžli łutkowy dół je. Hilža da so naréčeć.

Njedźiwajo na wotradu a płać přećelnych palčikow wopuści Hilža ze swojim stadłom hospodliwy podzeński raj. Hobr připokaza ji za nowu dominzu krajinu mjez Orlu a Solawu a zawrje ji krutu mjezu. Hižom po krótkich dnjach žadaše hobr rjanu knježnu za swoju mandźelsku, ta pak jeho wotpokaza. To zleho ducha rozmjerza a wón chcyše so wjećiś. K tomu namka bórzy přićiny. Jeneho dnja běchu někotre Hilžine wowcy mjezy łuki překročile. Z tym pak zhubi so knježnje slubjene prawo a hobr zakuzla ju do podzemskich honow pod Radišhrodom. Tam ńětko wosamoćena z małym zbytkom swojeho ńehdušeho stadła do wšěch časow přebywa.

Hdyž swěrne łutki wo Hilžinym njezbožu zhonichu, hotowachu so hnydom na wójnu přećiwo njeknič̆omnemu, zlemu hobrjej, brónjachu so a chcychu jeho ze zhromadnymi mocami přewinyć a zbić Wulke jich wójsko wućahny do kraja při Orli.

Lědma běše tam doćěło, runjee tehdom zazwonichu zwony z křesćańskich cyrkwjow a zaklinčachu křesćańske kěrluše k cześći a k khwalbje wulkeho Boha. Tajki dźiwny podawk zlemi wšitku móc nježnych łutkow, wza wbohim wšě jich zbožo a zawrje jim jich jasny raj. W ćěmnych rowach, pod popjelnicami a skalnych skałobach so nětk khowaju a wočakuja časy, hdyž wonemja křesćanske kěrluše, hdyž Swjatewit znowa knježstwo nastupi a lud zaso spěwy zanošuje k jeho cześći.

(Pokračowanje sćěhuje.)

[1] Č. M. S. 1866 str. 407, 1868 str. 73, 1869 str. 8, 1871 str. 92, 1874 str. 116, 1880 str. 15. Haupt-Smolerowe wudał M. Nawka w l. 1923.

[2] Najstarša cyrkej we Łužicy je cyrkej na křižowej horje w Jaworniku z l. 967. Druha-najstarša je cyrkej swj. Mikławša w hrodźe Ortenburg z l. 997.

žebi draſtu, dyrbiſch wodžeć, hač čheſch w njej wječor pſchi žwęzy abo wodnjo chodźić.

Dyrbimy módu ſobu činić abo niz?

Haj, ale jenoż hač do wěſteje měry. Njeſmėmny ženje pod módu wrócźo wołtaſ, ani módu pſchěhnaś. To ſame płaćji ſ włoſami. Wěſo móżemy žebi druhdy friſuru pſcheměnić, tola niz pſchebuſto.

Móżemy parfum nakoſowaś? Haj, — ale też ſaſo jenoż hač do wěſteje měry.

Něſchto wo ſmorknіku.

Njewoteńdź, dóniż njeſmy žebi wěźiy, hač maſch ſmorknik pſchi žebi. Pſchiſtojny człowjek ma ſamo w nozy pod hłowu ſwój ſmorknik tyknjeny.

Sśmorkaſch žebi nóſ, njeroſwoal ženje ſmorknik zyle. Sśmėſchne by ſo też ſdało, chzyl-li jón potom ſaſo po ſadach hromadu ſawalićź. Też po ſmorkanju do ſmorknika njehladaj. Njeſmėmny też jara wótſje a ſylnje ſmorkaś. To ſo k prěnjenu hroſnje poſłucha a k druhemu poletujeny ſ tym k nóſtřerawjenju. Cźujemy-li ſo nuzcźeni porſkaś, wuczeſnjenemy ſpěſchnje ſmorknik. Hinak porſkaś je njepſchiſtojne.

Dyrbimy žebi mjeſ ſobu „Bóh daj ſtrowoſcź“ praji̇ć abo niz?

Někotſi praja, ſo to wjazy móda njeje, tola my ſo dale ſtrowimy po ſtarym žerbſkim waſchnju a njedźiwajmy na kóžde nowotaſtiwe.

Swjećka rjany ſcźeſany — ſpody druhdy maſany.

To je rjane žerbſke pſchiſłowo, druhdy wěrne. Na pſchikład, holza dźe rjana ſtraſćena po ſcźeſćeju. Tu dyrbi pſches nětkajk hrjebju ſłoćźeć abo pſches ſłužićźu wody. Tu widźimy cźaſto roſtorhane nohaſzy abo maſane ſpódnje ſukuje.

Pſchiſtojny człowjek na to dźerži, ſo je też ſpódnja draſta w rjedźe. Ale hiſchcźe wjazy. Tajſi człowjek też na to dźerži, ſo je pſchezo cźiſty wunuty.

Něſchto wo jědźi.

Tu chcemy wožebje wo wobjedźe mjeſ hoſcźemi rěcźeć. Sśmy-li nětkdy k wobjedu pſcheproſcheni, dyrbimy wotmolwićź, hač pſchińdźemy abo niz, ſo hoſpoſa zyle wěſcźe wě, na kelko ludźi ma wobjed pſchihotowaćź. Sśmy-li nětko w jedźerni pſched blidom, wočaknemy tak dołho, dóniż ſo dawaceſ wobjeda ſam prěni njeſpydnje. Njeměmy dźe, hač ſo najprjedy ſhromadnje pomodliću njebudźemy. Potom ſo ſeſpydamy a pſchejemy žebi jedyn druhemu „Bóh žohnuj“, na cźoż ſo druhi bźakuje. Na to wośmjemy žebi ſerwietu a roſwalimy ju na kolena, niz na wutrobnje. Sśmy-li pola někoho ſ hoſcźom, njeſmėmny ſe ſerwietu najprjedy talež a grat wótrećź. To móżemy jenoż w korcźmach a w ludowych jedźerńjach, hdźež cźiſtoſći gratu tak prawje njewěrimy. Na hoſcźinje bychmy ſ tym knjeni abo hoſpoſu ſranili. Se ſerwietu žebi też njeſmėmny hubu a nóſ trećź. To njeje žadyn ſmorknik. Sśmy-li mjeſ ſobu, móżemy ſerwietu ſaſo ſawalićź, niz pak jako hoſcźo.

Kak mamy něſko jěſć?

Njeſmėmny łžicu jara krótko dźerżećź, też niz poſledniu njeczu poliwki do łžicy doleć. Khlěb kraćź na rubje njeſmėmny. Też njeſmėmny žebi wſcho nadobo na talerju roſtſukowaćź a potom ſo ſaſobu ſ wotmachom do jědźenja dać. Widliczki ſłuſcheja do lěweje a nóż do praweje ruki a woboje mamy porjadu trjebaćź. Sśmy-li po jědźi, položmy grat na talež, niz pódła. To by ſo ſdało, jako bychmy hiſchcźe na něſchto cźakali. Też njeje pſchiſłojne, jara pomałku jěſć.

Jara njepſchiſtojne je, pſchi jědźi ſ hubu mlaſkaćź. Njeſmy pſchewulke kuſti jědźe nadobo, ani njenatykajmy žebi hubu pſchejara. Picź hałe móżemy, žmy-li roſtſukowaźi jědź ſpóżeraći. Też porſty pſchi jědźi do huby njetykajmy. Njetrěźimy žebi hubu ani ſ rukawom, ani ſ rubom. Koſcźe, pócźki atd. njepſtuwajmy na blido, ale na talež.

Straſchne je:

1. Wulke kuſti nadobo jěſć;
2. rěcźeć, mamy-li něſchto w hubje. Tu bychmy mohli ſo ſadaćź;
3. pócźki póżeraćź abo druhe twjerde wěźy. S tym móżemy žebi cźrjewa, a woženje ſlepe cźrjewo wobſchkodźićź.

Njeſtrowe je:

1. Njeroduje kuſaćź abo dozyła niz kuſaćź;
2. pſchejeſpěſchnje jěſć;
3. pſchehorze jěſć;
4. pſchewjele jěſć.

„S jědźenjom dyrbimy pſcheſtaćź, runje hdyž nam najlěpje ſłodźi!“ — „Schtóž mało jě, je derje žiwy!“

Něſko hiſchcźe wſchelake drobnoſtki.

Łžicu dyrbimy tak dźerżećź, ſo mamy palź ſmjerćha na toporu. Jenoż-li poliwku, njeſmėmny mlaſkaćź. Też do łžicy abo do poliwki buć njeje dowolene.

Nóż a widliczki mamy tak dźerżećź, ſo ſu palzy ſpody, potajſim nіj jako łžicu. S nožom njeſmėmny do huby kamaćź. To móżemy cźaſto wobkeſkowaćź. Nóż łžuſcheja jenoż ke kranju, hewak k niczomu druhemu. Jenoż widliczki łžuſcheja do huby. Widliczki też njeſmėmny pſche runje dźerżećź, hdyž njaſzo krajemy. Hewak móża ſo nam widliczki wobžmuwnyć a njaſzo ſo ſ talerja ſmuwaś. Też hladajmy, ſo ſ widliczkami na talerju njepiſkamy.

Je-li jědźe po blidźe do kola wokolo podawaju, njebjeź žebi niczo ſ twojimi widliczkami abo ſ twojej łžicu, ale ſ tym gratom, kotryž je k jědźi pſchipołożeny. Też kedźbuj, ſo by ſamne widliczki ſ twojimi njeſamėnił.

Mjes tym hač žebi twój ſuſod nėſchto ſ talerja bjerje, njewupytaj žebi hižo ſa ſebje kuſt mjaſa.

Też žebi ſe ſwojej łžicu na talež njeſypaj.

Pſchinjeſu na pſchikład jědźe na blido, kotreż ty njeſnajeſch, wſuni žebi też wěſe nėſchto i toho, tola kedźbuj, kak ſ tym cźinja, prjedy hač ſam hrjeć abo jěſć ſapoczńjeſch. Bojiſch-li pak ſo, ſo by ſ njeſchitnoſcźu pſchi tejle jědźi draſtu twojeho ſuſoda nakidał, dha radſcho tule jědź wotſtaj.

W tutym naſtupanju hroſy nam najwjetſchi ſtrach pſchi žierſinowych ſpeczeńkach. Tu móżeſch też jenoż widliczki a nóż trjebaćź a niz žebi zyle jednorje tſchaſku do horſcheźe wſaćź a ju ſe wſchěch ſtronow wobłukowaćź.

Jenoż raſi móżeſch ſ porſtami wobdźeławaćź.

Rybu móżemy jenoż ſ widliczkami jěſć. Widliczki do praweje ruki a do lěweje kuſt khlěba. S khlěbom pſchidźerżujemy běli rybu, ſ widliczkami mjaſo wobtorhamy a jěmy.

Khlěb njeſmėmny kraćź, ale jenoż po małych kuſtach łamaćź. Wot zyleje pomaſki kuſaćź njeſmėmny.

Móżemy khlěb w juſchcźu tunkaćź? Nė! Szyła žebi hnydom ſe ſapoczatka wjele juſchći braćź njeſmėmny. Potom dyrbimy bladaćź, ſo kóždy kuſt mjaſa w juſchcźu wotunkanjeny. Sbytnu juſchću woſtajmy na talerju. (Doma tole wěſo njepłaćźi, tola pola zuſych ludźi.)

Szyła njeje wożebne, ſ talerja wſcho ſ prochom a ſe mochom jěſć. Hórje je hiſchcźe, talež ſ khlěbom wuhładaćź abo na pośledku ſ jaſykom wulizaćź.

Sſad žebi ſ nožom wobėlimy a potom dokoła wokolo wobkrajemy a jěmy. Niz wot zyleho jabłuka kuſaćź. Běłne truſkalzy jěs ſe cźiſtku, domjaze ſe ſahrodky ſ ruku.

Sśuche pječźmo mójeſch žebi ſ ruku na talež połožićź, tola jenoż tych kuſtow mójeſch ſo dótknješ, kotreż chjeſch žebi wopraſtadźe wſaćź. Sśy-li ſo jeneho dótknył, dyrbiſch žebi jón też wſaćź, a też, žy-li wina, ſo je ſo kuſt wukulił.

Je-li nam dawaceſ winu porjedźi, nalije najprjedy ſam žebi pol ſchkleńcźy. (To tohodła, ſo by ſtyki ſatykowacźa, kotreż ſu po ſatykowacźu woſtake, ſwopłokował.) Pſchi picźu pſchimń ſchkleńcźu pſchezo ſ prawiźu, a to zyle deleko. Je-li něchtó na tebje rěcźi, hdyž runje ſchkleńcźu poſdėhnjeſch, ſo by pił, dha najprjedy ſchkleńcźu ſtaj, wotmoh jemu a potom pij.

Blido rumowaćź je wěź hoſpoſy. Stanjeſch-li ſam prjedy, jednaſch njeſwórlivje.

K tomu hiſchcźe nėkotre dodawki:

1. Mjes pſcheſtawkami wobjeda njehrajkaj žebi ſ gratom.
2. Njedźėkaj kužmochi ſ njeſchkeho khlěba.
3. Je-li kóſej pſchejeſchoru, njelij jón do ſpódneje ſchkleńcźki, ani do njeho njeduj.
4. Pſchikuſti ani njenamocźej, ani w kóſeju njetunkaj.

5. Dźěcźom pomałku pomaſajmy. S toho njech žebi małe ſiderki kraja, ale njech njewotkuſuja. Zyle małym dźěcźom, kotreż hiſchcźe ſadyn nóż w horſchcźi měli njeſju, pomałku nakrajeny. Doroſcźeni pak njech žebi telko butry na talež wſmu, kelkoż trjebaja a pomaſaju žebi najprjedy jenu pomaſku, potom druhu, ſu-li prěnju ſjedli.

Kak dyrbimy rěcźeć?

Rěcźeć dyrbimy tak, ſo je to też bliźſchemu pſchijomne. Rěcź jaſnje. Pſchi rěcźenju ſdźerż ſo wſchelakich geſtow. Rěcź radſcho wo něſchto pomałſcho hač pſchеſpěſchnje. S kimž rěcźiſch, tomu też do wocźow hladaj.

Rěcźe-li nėchtó ſ někim wyſchim, dyrbimy jemu nimo „wy“-rěkana też titulowaćź.

Njenawucźmy ſo wſchelake ſmėſchne dowuprajenja we rěcźi, na pſch.: „Hm, — potajſim, — mnjłi žebi, — małe lěpje. — Ty žej mnjłiſch, — roſumiſch“ atd.

Wo cźim mamy ſ ludźimi rěcźeć? Wo wjedrje???

Nė, ale wo wěźach, kotreż bliźſcheho ſajimuja. Pſchebywſchim njeſmėmny wo bliźſchim kleſkać.

Wo cźim njeſmėmny we wjeſołej ſabawje rěcźeć? Njerěcźmy wo tym, ſchtoż ſami dopołnje njeroſumimy, hewak bychu ſo nam druſy wuſmjeli, koſtiſ wjeſ lěpje roſumja. Możebje ſkedźiwi budźmy pſchi žortowanju. Nad ſwojimi ſamėnjnymi žortami ſo jenje ſmjeć njeſmėmny.

Njerěcźmy też jenje wo njepſchijomnych dopomnjenkach druhich (na pſchikład wo domje, hdźež je ſo nėchtó powźnył, njerěcźmy jenje wo powjaſu.) Też njerěcźmy jenoż wo jědźi a picźu.

Hdy njeſmėmny rěcźeć? Hdyž ſtarſcha wożoba abo pſchedńjaſy rěcźi.

Budź ſkedźony, chce-li ſo cźe nėchtó nėſchto ſwuwoprašchowaćź. Sſtyſchiſch-li nėſchto rěcźeć, ſchtoż lěpje wěſch, njepraj jenje, to wėrno njeje, ale praj: „Sśym to trochu hinak powėdaćź ſłyſchał“, abo „Kaž ſym ſłyſchał, měješe ſo wėź talle . . .“

Hdyž ſ někim djemy.

Starſcha wjetſcha wożoba, abo wjetſcheje cźeſcźe hódna, dźe na prawej ſtronje. Du-li ſtjo hromadźe, dźe wjetſcheje cźeſcźehódny ſrjedźa, najniżſchi na lěwej ſtronje.

To ſu krótke pokiwy k wukubkanju młodźiny.

Listowanje.

M. H. 1. Jenoż hdyž ſo ſ dobrym ſ podrużnikom wujednacźe, móże ſo dla płaćenja podrużneho pjenjeſa hinak poſtaćź. 2. W pſchedležazym padźe ma ſo po powſchitkownym waſchnju podrużny pjenjeſ na prěnim dźelawym dniu měźaza kuſtaćź. 3. Hdyž ſcźe podrużnićź w ſwojim cźaſu dowolić, podpodrużnika žebi pſchiwſaćź bjeſe wſchěch wumėnjenjow, dha to płaćeji dale a njemóżeće bjes dohańaźych winow dowolnoſći wróćźeć. Je-li móżeće dopokaſaćź, ſo ſam tute bydlenje nuſnje trjebaćźe, dha dyrbiće po pſchedpiſanym puću pjeſes ſudniſtwo wupowėdźićź. Hač pak ſmėjeće ſ tym pſchi nėtčźiſchim njedoſtatku na wobydlenjach wuſpėcźa, je jara dwėlomne.

P. S. Hdyž je wobjedźeć nózne elektriſke wobſwėtlenje pſchiprawiť, pſches cźoż je ſo hódnoſcź wobydlenjow bjes dwėla powyſchiła, a wjetſchina podrużnikow tutej pſchiprawje pſchihłoſowała, mjes tym ſo ſo mjeńſchi dźěl ſapowėdźa, wot wobjedźerja žadane pſchiſkaźi płaćźićź, dha móże wotnaježi po § 13 a ſtatneho podrużneho ſakonja ſ wuhładom na wuſpėch ſo na podrużny hamt wobroćźićź, ſo bychu ſo ſa ſapowėdźazych podrużnikow pſchiſkaźi poſtajiłe. Hač je jich wyſokoſcź pſchimėrjena, njeſmėdźi ſo wot tuđ roſſudźićź. Wotnaježi ſmė na podkładu ſakonja wėſte ſadanjenje ſa wobſwėtlenje naloženeho kapitala ſej žadaćź a to we wėſtej pomėrje dowójniſtkeho podrużneho pjenjeſa. Hódnoſcź wobydlenja je ſo pſches to bjes dwėla powyſchiła. To dowidźećź njeje wopraſudźe cźeſćo.

Hłowny redaktor a ſamodawiś za pólitiku: Marćo Smoleſ w Budyšinje. Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. Za ekspedicźiju: Ludowe nakładnistwo a Serbska Bank w Budyšinje. Za nakładnik: G. Jakubaſ w Budyšinje.

Nalětna znromadźizna zjednoćenstwa ſerbskich wučerjow.

W Budyšinje, 1. smažnika 1929.

Ke khutnemu dźěłu za šulu a narod zwoła předsyda, knjez wyšši wučeŕ Kŕal-Zaŕěčanski, swojich swěrnych sobotu do Maćićneho Doma. Nimale poł kopy sobustawow bě so zešło, mjez nimi veteranaj serbskeho wučeŕstwa, kk. kantoraj Symank a Rězak, też wyšši šulski rada Krawc z Kamjenca bě přikhwataŕ. Tutych troch powita předsyda hišće wosebiće. Najwažniši dypk dźeńšeho porjada bě nowa zběrka serbskich spěwow za šulske dźěći. Dotalna „Spěwna radosć“, kiž bě w nakładze Maćicy wušła, je rozpředata a tak steji serbske wučeŕstwo před nowym nadawkom. Naš mištr Bjarnat Krawc je drje w swojim času knihu za šulske potrjeby „Khwataće, ale spěwajće“ wudał. Tola w běhu časa so wupokaza, zo njeje za wše wósom lětnikow dosahaca, też někotre spěwy za naše wobstejnosće njepřihodźace. Nětko je so znowa do dźěła dał a zběrku z 200 spěwami zhotowił, kotreż na nakładnika čakaja. Trěbne pjenjezy dyrbja so na někajke wašnje zwjesć. Něšto stow hriwnow staji Maćica k dispoziciji. Matej so wosebitaj zešiwkaj připrawić za delni a horni skhodźeńk a to w dotalnym analogiskim prawopisu a kóždy po 2000 eksemplarach. Spěwy su zarjadowane po počasach a powšitkownym wobrazu, pódła teho hry a rejki a też někotre kanony. Cyły material ma hišće so raz wubjerkej předpołožić, do kotrehož kk. Łódnja (Bukečanski), Nawka, Hajna (Komorowski), Jenč a Słodeńk słušeja. Tón ma so wo wotpisk postarać a znajmjeńša dźěl jenemu nakładnikej předpołožić, zo mohł po nim wysokosć płaćizny posudźować. Dla dozarjadowanja maćicnych zeńdźe so wubjerk z autorom sobotu 22. junija w Serbskim Domje. Hodźina skhadźowanski so hišće postaji.

Skorźeše so, zo so serbske knihi kaž Kwětki, Zahrodka, Na wsy a druhe dosć njekupuja, byrnjež tuńše byle. Po tysacach leža hišće na składźe a čakaja na wotebĕrarjow. Wězo eyle darmo so wotedawać njehodźa, płaćizna je tak niža hač za podobne němske knihi. Přeješe so, zo by so swójstwo na mjenowanych knihach a noweje so čišćaceje zběrki šulskich spěwow dočista mjez Maćicu a Zjednoćenstwom rozrisało. Dźaknje so připózna, zo je Maćica hač dotal rumnosće za skład přewostajiła.

K dlěšej rozmołwje dóńdźe dla dalšeho wudaća „Raja“. Knjez redaktor Rězak naspomni, zo dóstaty manuskript k. Nawki wot prjedawšich wučinjenjow a wobzamknjenjow wotkhila a měješe tehodła swoje wobmyslenja. Z tuteje přičiny je so z wudaćom prjenjeho čisła za běžne lěto trósku dliš. Maćicna njeje za čas přihódna a tuž dyrbi wo nowu prosyć. K temu wšěch k sobudźěławosći namołwja a prosy. Při tym bě so też nowy skrótšeny prawopis nałožował, štož by wšaty njeměr a njewěstosć do čitarstwa přinjesło. Z nim mělo so dočakać, doniž so rěčespytny wotrjad abo k temu postajeny wubjerk za so wuprajił njeje. Naši rěčewustojni prjedownicy su sej dołhi čas hłowy łamali, doniž bu nětčiši analogiski prawopis zhotowjeny. Też druzy so podobnje wuprajichu a žadnehu sej dotalny prawopis. Knjez Nawka nochce někajku anarchiju w prawopisu, chce jón jenoż po wěstych zasadach zjednorić a skrótšić a tak jeho nawukanjenje wołožić. Zwjetša jedna so wo wotstronjenje jotowanja, na jeho město ma so na předkhadźacy pisnik dypk stajić, kaž su to naši spisowaćeljo (wosebje nabožnych knihi kaž Walda a druzy) w času do analogiskeho prawopisa činili. Złožuje so při tym na delnjołužiski, kiž ma hižom město j čarku. Tak so našim delnjołužiskim bratram zbližimy. Też wučiskanja husćišo njetrjebawšeho h by wšelake njejasnosće wotstroniło. Autor je z pedagogiskeho a praktiskeho stejišća za wołóženje prawopisa.

Kkóńčnje so jenohłósnje wobzamknу, zo ma so Raj w běžnym lěće po dotalnym wašnju wudać nastajo maćicnu a prawopis a to we 8 čisłach. Při tym naspomni redaktor wosebje samodźěławosć dźěći. Při tym wukuju pisać a čitać.

Wotmysleny kurzus za hłosowu kulturu, kotryž chcyše knjez Krawc dźeržeć, dyrbi so lětsa wotstorčić, dokelž so runje w Budyšim wokrjesu tajke a podobne kurzy wotměwaju a budu so wotměwać. Tola so ze strony młodych wučerjow **methodiski kurzus w serbšćinje a blizkich předmjetach** namjetowaše, kaž běchu so před lětami wotměwałe pod nawjedowanjom k. Nawki a pjenježnej podpjeru ministerstwa. Namjetowarjo prošа, zo by so wo tym bórzy rozsudźiło.

Knjez pokładnik, kantor Łódnja, namołwješe k zapłaćenju přinoška na lěta 28 a 29. A hłowny dirigent zwjazka spěwnych towaŕstwow prošeše wo podpjeru při wuwjedźenju nazymskeho koncerta, na kotrymž ma so cyle Kocorowe „Naléčo“ předwjesć. Jeho prózstwa padny na płódnu rolu a wšitcy slubichu, tak dołho hač zadźewani njejsu, tutón narodny skutk podpjeraś, štož je jara khwalobne. Wokoło šesćich skónči so zhromadźizna.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N.“ płaća měsačnje we wudawanji 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1.51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišć. Smolerjec knihičišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mni-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 127 — Budyšin — Wutoru, 4. junija 1929 — Bautzen — Lětnik 88

Železniske njezbože pola Kinsbórka.

Dźeżdżańska direktzija němskeje železniźy powě: Dla błischcze njewujaśnjene pschiczyny je žo ſ wojeńskeho cźaha, je Schlesiſkeje do Kinsbórka jědzażeho, na dwórnischczu we Luźnizy pola Kinsbórka póndźelu popołdnju ¼6 hodźin ſ muſſtwami a konjemi nakładzeny wozeńſki tworowy wós ſwrócźił a žo powalił. Pschi ſnjeſboženju buchu schtyrjo wojazy němiſkotańskeje wobory mozeni a dwjeju lohko ſranjenaj. Lěkaſka pomoz a ſanitetne muſſtwa hnydom pschikhwatachu. Runje tak pomozny cźah, Dźeżdżańska wohnjowa wobora a wohnjowe wobory ſuſodnych wſow, jara rucze k měſtnu njeſboża pschijědżechu a žo ſa ſpěšchne wotſtronjenje ſadźěwka postarachu.

Kak je žo njeſboże ſtało? Wo tym žo hodźi malo rječ. Sady ſaſtawańſkeje khěžki dwórniſchcza we Luźnizy w połedniej tſeczinje 57 wosow wopschihajeho wojeńſkeho cźaha žo wós ſwróćźi, w kotrymž běchu ſcheſcźo wojazy ſe ſwojimi konjemi. Hdyž žo wós powali, món prjedy njeho jědżazy wós ſe ſadniej wóſtu ſe ſchénow bórny. Wjaſba žo rostorhny a mjes tym ſo lokomotiwa ſ wjeſchim dźělom cźaha dale jědżeſche, žo **powróčeny wós je 17 ſa nim fśedowazymi wosami ſ nimoměry wulkim wotmachom nehdźe 80 hač 100 metrow dale ſuwaſche.**

Hižo hdyž je žo wós na bok położił, ſtaj žo po ſdaczu **dwaj wojataj ſ nieho wierhnyłoj.** Wonaj mjes wosowu ſcźěnu a khódnikowu pschikromnu hrjadu padnuſchtej a žo ſmjerzeſchtaj, ſo njeběſchtaj wjazy ſpóſnacź. Dweju druheju **morweju ſu po ſdaczu dźiwje kopazy konje hižo prjedy cźežko ſranili a žo ſ wotewrjenymi wosowymi durjemi wuczěkнуłoj a žo rosmjatkoj.**

Jenož jeju dwaj towaršej ſ lohkimi ranami woteńdżeſchtaj. S konjow je žo po ſdaczu jenož jedyn bóle ſranił. —

S cźahom žo 1. a 2. ſchwadrona 1. eſkadrony jěſdnego *regimenta* cźežko 7 we Wrótźławju wjeſeſche. Wojazy běchu póndźelu rano ſ Wrótźławja wotjěli, ſo bychu žo pschi ſnuczowanjach w regimentowym jwſaſu na Kinsbórſkim woješkim ſnuczowanjiſchczu wobdźělili. Tak krótko pſched **wottyknjenym** kónzom ſnjeſboženi wojazy běchu hižo ſwoje konje ſedlali a ſebi worzłowe helmy ſtajili. Wſcho hromadźe bě 220 muži a 250 konjow we njeſbožownym cźahu.

Pomozny cźah ſa krótki cźaſ na měſtno njeſboża pschijědże. Sa krótki cźaſ žo ſwróčeny wós, kotrehož koła wyſoko ſtejachu, na koła ſtaji, a morwi wojazy žo wotkrychu. Kinsbórſka Jandarmerija nuſne policajſke naprawy cźinjeſche.

Njeſbožowe pschicźiny ſu hišcźe njewujaſnjene. Měſte je, ſo na personalu žana wina njeleži. Nadrobne techniſte pſcheptanje njeſbožoweho woſa dźe pschicźiny rosjaſni. Cźahowy wobkhad bě jenoż někotre hodźiny pschetorhnjeny. Hižo wokoło 9 hodźin wjeczor porjadny dźěłaceŕſki cźah pisches měſtno njeſboża jědżeſche.

Hospodarski plan za zežiwjenske ministerstwo so přijało.

W němſkim ſejmje je žo póndźelu hoſpodarſki plan ſa ſežiwjenſke ministerſtwo přijał.

W debaczje mějeſche demokrat **Tantza** wobmyſlenje *pschećiwo* podprjerańkej politiźy. Rybaſtwu na wyſokim morju ſo nětkole derje dźe, ſo žo njetrjeba dale podprjerać. Pschi kóżenju jerjow wěc hižo hinak leži. Tu pak dyrbja žo poměry mjes ſkami a podprjeru do drobna rosjaſnicź. Rybaſtwo pschi brjoży je we wobcźežnym położeniu a dyrbi žo na ſkutkniwe waſchnje podprjerać. Motoriſowanje ratarſtwa ſtajnje dale dźe. S teho pak ſa wſchelake wotnoſći ratarſtwa kriſoſe poměry naſtawaju. S demagogiſkimi namjetami pak žo ratarſtwu njehodźi pomhacź. Powſchitſne jitnych płaćiſnow njemóže położenje ratarſtwa polepſchicź, hdyž žo ſnohom kupowańſka móz njepowjeſchi. Ratarſtwo dyrbi ſebi ſ pomozu druſtwow ſame pomhacź. **Kaž pſched wójnu dyrbi ho dowoſej howjadow a howjaſeju mjaſa w měſtach wot augusta hač do nowembra ſadźěwacź.**

Kirſchbaum ſ němſkeje burſkeje ſtrony praji, ſo wjeſnjenju dla nuſy ratarſtwa do měſtow cźěkaju, mjes nimi ſu też žonjo a dźowki ratarjow. Napſchećźiwo temu žo pschezo powyſchacze **mídy** ſaſtojnikow powjeſchesa. **Wopschiſerza kaž tydźenſkowy kónz, prózdniny a wójamhadźinſki dźeń ſu ratarjam njeſnate.** Dawkowa cźeża dyrbi žo ſmjeńſchicź, też ſ dokładnej reformu ſawěſćenje dźěłonjemějerjow. Skotarſtwo a mlokarſtwo dyrbitej žo lepje ſchćitaćź.

Ministerſka rada wo ſawěſćenju dźěłonjemějerjow.

Němſki kabinet je žo w pjatkowym poſedźenju ſe ſawěſćenjom dźěłonjemějerjow ſaběrał. Na podłožku tehole wurjadźenja němſke dźěłowe ministerſtwo blížſche dny pschedłohu ſhotowi. Knježeŕſtwo budźe ju potom najprjedy ſe ſaſtupjerjemi knježeŕſtwowych ſtronow rosprajeć. Dale je knježeŕſtwo ſaſtawy ſa ſeſtajenje kommiſije wežywſtojnych a praſchenja poſtaſiło, kotrež žo jej pschedpołoża. Kommiſija dyrbi ſwoju rospraſwu tak rucze pódaćź, ſo móže ſo w ſeptembrje doſtónčny program pschedpołożeć.

Politiske położenje w Sakſkej.

Sozialdemokratiſke kraſne inſtancy ſu ſobotu w Drježdżańſkej ſejmowni wo wutworjenju nowehoſakſkeho knježeŕſtwa jednali. Wobſamkło je žo, prjedawſcheho ministra Fleißnera jako kandidata ſa měſtno ministerſkeho pschedſydy ſchzeża ſapołožanza Weckela wuſwolićź. Dale ſu politiſki program naſtajili, kotruž dyrbi žo po możnoſći w nowym ſejmje pschewjeſeſ. Koalizija ſ měſchczańſkimi ſtronami je žo jenoż pschećźiwo dwěmaj hłoſomaj ſaćźiła. Sozialdemokratoje ſu žo ſ tym ſami wot knježeŕſtwa we nowym ſejmje wuſamknyli. Měſte je, ſo budźe jara cźežki nadawk, nowe knježeŕſtwo ſeſtajeć. Jeli ſo žo ſozialdemokratoje kóždemu ſobudźěłu ſ měſchczańſkimi ſtronami ſapowědża, dyrbja ſ tym ſamoſtwićźi być, ſo žo nazionalni ſozialiſtoje do knježeŕſtwa pschijimaju. Se ſwojej diſtanu Hitlerowym pschiſwitowarjam pucź do knježeŕſtwa pschihotuja. Cźežko je wěrićź, ſo wjetſchina ſozialdemokratiſtich wuſwolerjow taſkemu poćźinanju pschihłoſuje. We oppoſiziji budźa ſozialdemokratoje kóždemu wuſpeſchnemu parlamentariſkemu dźělu w Sakſkej ſadźěwacź. To by kónz dźěławoſcze ſakſkeho ſejma był.

Stahlhelmowy zjězd w Minichowje.

S wobhladniwoſtnymi naprawami poltizije je mózno było, w dujach Stahlhelmoweho ſjěda w Minichowje wjetſchim ſrażenjam ſadźěwacź. Policija je wſcho hromadźe jenoż 25 wožobow ſajała. Kommunijtiſka „Neue Zeitung“ je žo wot 1. junija ſchćeſcź krócź konfiſkowała. Pschi Stahlhelmowym cźahu po měſcze je žo pjeża 100 000 muži wobdźěliło. Porjad žo njeje kaſył.

Pschi wjeczornym ſwjedżenju w Minichowſkim ſtadionje ſu pódła ſwjaſkowju wjednikow Seldtу a Düſterberga pschede wſchém **połneho marſchałła Mackenſena** jako ſwjaſkowy cźeſny ſobuſtaw jara żiwje powitali. Pódła njeho ſu žo wulkoadmiral **ſ Tirpitz, bayerſkaj prynjaj Alphons a Ludwig Ferdinand** a **generalny wyſchi ſ Boothner** jako cźeſtni hoſcźo pschi ſjěſdże wobdźělili. **Ludendorff** bě ſ wulkemu appelej njedźelu tohorunja pscheproſcheny, tola bě dla ſwojeje ſwady ſ bayerſkimi generalami wotrjekł. Sa to pak bě prajił, ſo je ſwólniwy, **Stahlhelmowy wobjedu paradu pſched ſwojej villu w Minichowje** wotewjacź. Na to jenm Stahlhelmowe wjedniſtwo njeje ani wotmotliwo. S Hohenzollerſkich prynzow Eitel Bjedrich, Auguſt Wilhelm a Oskar njedźelu ſ Potsdamſkej měſtnej ſkupinu ſobu cźahnychu, mjes tym ſo bě kronprynz pschi ſwjatoczinoſći ſa padnjenych žo jako ſchćitkownik cźeſnego kampagnije ſtupił.

Sjězd žo njedźelu popołdnju ſ pjeć hodźin trajażym nimoceſhnjenjom ſkónči. Pschi nim žo też nehdźe tyſacź Awſtrijſkich wobdźěli. To pak njeběchu domowinſky wobcźerniſch, ale ſobuſtawy Hitlerſkeho ſjednoczeńſtwa. Ssobuſtawy bayerſkeho knježeŕſtwa a wjednizy bayerſkeje ſudoweje ſtrony žo wot ſjěſda jara wróćźo dźerżachu.

Attentat na Oldenburgſki financzny hamt.

Póndźelu rano krótko po 3 hodźinach je žo na krajny financzny hamt w Oldenburgu bombowy nadpad ſtućźił. **Wubuchowa móz bě tak wulka, ſo žo wſchě wokna krajneho finanzneho hamta na ſtronje Lamberſkeje zyrkwje wutłukachu.** Też w ſnapiſchczeża leżażej zyrkwi je žo wulka liczba wokonow pukła, runje tak w twarjenju krajneje naſtupowańſje, kotraž je nehdźe 56 metrow wot měſta wubucha ſdalena, je ſedma jene wokno zyłe woſtałe. W twarjenju ſinanzneho hamta ſu pódła teho pschi wubuchowej ſtronje wſchě durje wutłóčene a ſe ſamkow wutorhnjene. Bomba bě žo ſwonka twarjenja tłóſtro hłuboko położiła. **Wſcho na to pokaſuje, ſo je attentat derje pschihotowany byk.** Pschicźinu a winikow njeſnaju. To je nětko hižo ſchćiwórty bombowy attentat, kotryż je žo w połnóżnej Němſkej ſtućźił. Pschi kóżdym padże ſu winikojo njewuſłedźeni woſtali.

Jednanje mjez Belgiſkej a Němſkej.

Sa cźaſ ſwětoweje wójny je Němſka w Belgiſkej ſa nehdźe ſchćeſcź miliardow papjerjanych hriwnow wudała. Belgiſka běše ſa tule ſumu ſarunanje žada. To dyrbi žo na to waſchnje ſtaćź, ſo Němſka 37 lět dołho Belgiſkej lětnje 25 milijonow hriwnow wuplaćuje. Němſka žo pschećźiwja, tule ſumu pschipóſnaćź. Belgiſcźenjo žo boja, ſo poſtdźiſcho lědma nětkaſe ſarunanje dóſtanu, jeli ſo žo naležnoſcź nětkle njewuprawi.

Franzowſke nowiny radża, na Němſku žiwne cźiſchcźeć, ſo by Belgiſkej ſchkodu ſarunała. Tak Paryſki „Journal“ piſche: „Njerozumje wo to, ſo Barlin nětkaſku wuprawu pyta, ale dźe wo to, ſo němſke knježeŕſtwo ſaplaćenju 37 lětnych płaćenjow po 25 miljonach hriwnow pschihłaſuje. Swjatſkaſke knježeŕſtwa ſu pjeża Belgiſkej ſlubike, ſo jej k jejnemu prawu dopomhaju.

Wosudna přerada Československeho wójska.

Prażiſke wyſchnoſcze ſu ſłeb ſpicnaże namakali, wo kotrejž hiſchcze njerozdża, kak daloko je dožahała a kelko ſchkody je nacźiniła. Jeje wuſłedźenje ma ſo hołemu pschipadej pschipiſacź. Sańdżenu ſrjedu popołdnju ſo żandarm, kotryż mějeſche na Kbelſkim łétanijſchczu ſłużbu, dohlada, ſo bě w cźakańi złowiſtwa, kotruž wſchitkżo do wukraja puczowazy puczowarju pſchekhodża, aktowa toſcha leżo woſtajiła. Żandarm teſchu k ſebi wſa a ſa ſnamjenjom pytaſche, kotreż by jemu toſchineho mějeczela ſpóſnacź dało. Pschi tym widźeſche, ſo bě w toſchinym ſamku kruch papjery ſatłuſtnjenej, na kotrejž mójeſche kruchi tekſta cźi... Schtoż cźitaſche, jeho tukanje ſłoudźi, pschetoż ſpóſna toſcha pišma wójniſkeho miniſterſtwa wopschijeſche. Letadło, mjes kotrehoż puczowarjemi mějeſche ho ſchkodować pytaćź, bě ¾4 hodź. popołdnju do Drježdżan wotleczało, do kotrychż bě ¼6 hodź. pschileczało. Wjeczor w 6 hodźinach žo ſ Drježdżan Kójeſke łétanijſchczo ſ telefonom ſawoła a žo wopraſcha, hač žo na łétanijſchczu njeje aktiowa toſcha namakała. Po poruczniſoſći wojeńſkeje wyſchnoſcze, kotrejž bě žo mjes tym powěſć dała, wopraſchany ſaſtojnik po możnoſći njenadpadnje wotmołwi, ſo je žo toſcha namakała a ſo móże ſebi ju ſchkodowany wotewjacź. Muż pſchi Drježdżańſkim telefonje na to praji, ſo wjeczor po toſchu do Prahi pſchińdże, njech žo wona tam pola wótnika Schkodowych dźěłarjow ſa njeho woteda. To žo jemu ſlubi.

Wjeczor dwaj detektiwaj dom Schkodowych dźěłarjow, kotryż wobjeżdż měſta leži, wobkeſdźowaſchtaj. W 11 hodźinach w nożu pſched hłownym ſakłodom automobil ſe Němſkeje ſaſta. Mużiſi ſ njeho wuſtupi a wot wótnika ſwoju toſchu ſadaſche. Jemu dachu ſaſtupicź a pſchi ſłudże jeho hnydom ſajachu. Też Drježdżański automobil žo ſa dźerża. Schofér praji, ſo je njeſnaty knjes jeho wotnajał a ſo ma ſa jěſdu wucźinjenu płaćiſnu 210 hriwnow dóſtaćź. Sajaty najprjedy praji, ſo toſcha jemu njeſłuſcha, ale jenemu Drježdżańſkemu pſchećelej, kotryż bě jeho prožył, ſo by po nju ſchoł. Bórzy pak pſchikłhadnika **jako** ſtaſowebo kapitana S. ſwěcźicźu, kotryż rosnmožowaze kenzliju wójniſkeho miniſterſtwa pſchibłuſcheſche.

Ludowe nowiny piſchu: Schkoda, kotraż je žo ſ tymle ſpionom naćźinika, je njeczłeke dźěło najlepſchich hłowow naſcheho wójſka ſnjeſhodnoſćika. Spion je na ſłedowaze waſchnje dźěłał: Wobſtarał je ſebi woteſſiſcheze kluczow nekotrych worzłowych khamorow we hłownym ſtabu. Dešebi kluczе ſhotowiecź a ſobotu ſ kaſchczikow ważne pišmu wubra. S nimi je ſa mjeſy jěſdźił, hdyž ju žo w nětkaſkim wobhonjeńſkim ſrjedźiſchczu fotografowałe. Póndźelu žo ſpion wróćźi a pišma ſaſo do kaſchczikow połoži. Sa měſaz meje je ſ łétakłom raz w Barlinje a dwěſy w Drježdżanach pobył. Wróćźo je pak po żeleſnizy abo ſe automobilom jěſdźił. Jeho ſpionaża je žo derje płaćiła.

kaž je žo sam wusnał, je sa nju měžačnje něhdže 50 000 krónow (8000 hriwnow) dóstawał.

Pšcheradniski offizěr je pola žuda pěšcheje divisije w Prahy zaty.

*

Njedźelu su pšcheradnika dale wobstajeli a wusłoschowali. Stabowcho kapitana Aloisa S., jeho mjenu žo hischcze samjelezuje, je žo policajskej direkziji pšchedwjedł a pšcheštyschał. Dže pšchede wschěm wo to, swésćicz, kak dalako je jeho žona jeho plany a dźěławosć znała. Sanaty je jedyn se starowstriskich feldwéblow, kotrychž je cźěskokšowaliski stat pšchewjał a pohšidcho offizěrow sčinił. Po pšchewrótu je khwilu sakitańskemu ministerstwu pšchdźelený był a je potom słužbu pola Pilsenskich artilleriskich dźěłarjow sastawał. Pósledniej dwě lécze je sažo w sakitańskim ministerstwje dźěłał. Mójsesche k registratursrkim khamoram pšchistupicź a je žeby k nim bjes dwěla paklucze wudźěłacź dał. Akty je w nozy fotografowacź dał a je nasajtra sažo do khamorow położił.

Sozialdemokratiske nowiny „Prawo Lidu" pischu, so je sajaty na dotal njewujasnjene waschnje **schiffrowy kluč** (tajne pišmo) **sakitańskeho ministerstwa wobstarał.** Pódla teho pola njeho puczowański paž namakachu, kotryž běchu jemu němskostatne wyschnosće na mjeno Friedländer jako němšknu stacźanej wustajiłe. Fotografije tajnych pišmow je wón pjeza swojeschja **„němskemu spionažnemu žrjedźischcu w Drježdźanach"** wudał, wot kotrehož je mjeńačnje 8000 hriwnow dóstawał. Mjes pscherahźenymi wězami su pjeza wažne potajnosće němskeho stata. Spionažne dźěło je něhdže dwě lécze cźinił. Po wudawanju nowin je wukrał z kapitanowej pscheradu wjetschi dźěl mobilisazijskich planow, pschede wschěm pak plany letadźiwa do rukow dóstał. Na podstoku dotalnych wuslědźenjow je žo hischcze wjazy jimanišskich wukasow wudako, wo nowych sajećach pak njeje dotal ničźo znate.

Jendźelske konservatiwne knježerstwo wróco stupiło.

Baldwinowy kabinett je wobsamknył, hnydom wrócźo stupicź. Po **jenohodźinskim** rosprajenju je žo tak **rozhudźił.** W tutkhwilu njeje hischcze znate, kajke dalsche kročele budźe Baldwin cźinicź, tola je wěste, so **wjednik dźěłaćerskeje strony Macdonald nowe knježerstwo wutwori.**

Jendźelske wukrajne ministerstwo je póndźelu wosrewiko, so Chamberlain do Madrida k pohyadanjam Rady Swjasła Ludow njepojědźe. Město njeho budźe pjeza sir George Grahan Jendźelsku w Radźe Swjasła Ludow sastupowacź.

Dźěłaćerska strona hižo pschihoty cźini, so by knježerstwo pschewsała.

Račič je ienoż za spytanje mordarstwa nóslonca Pernara zamołwity.

Sakitarjo Punischa Račicza pšched sudom w Beograd̄e bytaju dopokasacź, so žo Račičowy cźin jako njepschihotowany wobhladowacź, z cźinu pada pod stawk 156 khlostańskeho sakonja a niz pod stawk 155, kaž statny rěčnik praji. Sakitarjo maju za to, so ma so Punischa Račicza jenoż za spytane mordarstwo pschećiwo zapósłanzej Pernarej žudźicź, a so maju so lědowaze mordarstwa jako sćěhowk prenjeho cźina wobhladacź. Ssudnistwe jednanje je žo bobotu wječor 1/8 hodźin pschetorhło; dalsche budźe hakle tutoru, dokelž je póndźelu zwjatny dźeń.

Strajk w Chikagu.

Dźěłacerjo železnistich konstrukcijow w Chikagu dla mjdowych swadow strajkuje. Wjcho twarske dźěło je tohodla sastałko. Dźěłacerjo 1 dollar 62 zentiwe hodźinskeje mjdy **žadaju, mjes tym so chcedźa twarzy jenoż 1 dollar 52 zent. dacź.**

Ze Serbow.

W Budyschinje, 4. junija 1929.

— **Wa wjedrje.** Schkleńza je jara na hrońe spadła. Nižina, hacź sady Nowodźelskeje Hałoaza, cźełnje w polnozy nimo. Jeje wuběrki pschinjesu nam rjanke, wosebje pšstam witane deschcze. Dla žiwnje nižiny wyschina se Azorskich kwowu hischcze jara postupiła njeje. Wjes dwěla tola žo w bliskich dnjach hacź k nam wupschestrče a nam wjedro porjedźi. — Jutśe hriedu sthadża jólnicźo 3,43 hodź. a khowa žo 8,14 hodź. Mšnacź sthadża rano 2,28 hodź. a khowa žo pop. 5,35 hodź. — Wcźera wjeczor we 7 hodź. barometer 736, hygrometer +1, thermometer we dnjo +18. — Dźensa rano we 8 hodź. barometer 734, hygrometer —1,5, thermometer w nozy +13.

— **Padnischtwa.** Kradnyk je nětko w nozy k 2. 6. 1929 z jeneje Schreberskeje sahrodki pschi Wurišim puczu cźornej Minorka-kokoschi. Pabuch je jej na mětnje sarčał. Wo *wěžowne pšchešenja proty kriminalnym wotrjadam w Budyschinje.*

— **Sbórka po domach a na dróhach za Smutskowne misionstwo.** Spomožejske ministerstwo je dowolilo sbórku po domach za Smutskowne misionstwo wot 2. hacź do 9. junija. Sobom smě žo w tutym cźasu na dwěmaj dnjomaj po domach sbórcź. W Budyschinje stanje žo to 8. a 9. junija. K wujašnjenju sa wobydlerstwo njech je pajene, so ma kóžda lisćina, do kotrejež dźauli pschećeli darischelo swój dar, hynujcź tej najmjeńschi był, zapisacź, polizajski kolk. Hromadźerjo a hromadźerki maju pschi sebi wupokas wot pschedstydy krajneho słužaka Smutskowneho misionstwa Jeho exellenzy hrabje Vitzthuma z Eckstädta w Drježdźanach a wot wobkhodnych wjednikow ev. spomožerskeje słužby, za město Budyschin wot sararja Groß a za Budyšle wšy wot sararja Ssykory we Wjednarjezach. Njech kóždy na tute wupokazy kedźuje, dokelž pschi krajnych sbórkach tež rad njesprawni ludźo wustupuja, kiž je sbórku niczo zhromadneho nimaju. Tajke wobkhodźowanja njech žo hnydom mjenowanymaj wobkhodnymaj wjednikomaj abo tež policajti wosjewja. So žu dźensnischi dźeń take sbórki za skutki lubowjece k bliščemu nimje, kóždy dopósnaje, kiž musu cźasa znaje. Tež nimo mnohich wustajowu Smutskowneho misionstwa njeje tuta nusa schła. Wulkosć tuteho žohnowaneho skutka Smutskowneho misionstwa móžemy nětkaž **dopósnacź** na wobšazu wschěch wustajowu Smutskowneho misionstwa w Sakskej. Wone bychu tworile město z něhdže 1000 twarjenjemi. W nich wudźerżuja Smutskowne misionstwo 15 000 ložow, so by žo „město Smutskowneho misionstwa" městu Grimma runacź mohło. Tuto wulke dźěło Smutskowneho misionstwa móže pak žo jenoż potom dokonjecź, hdyž jo zyke evangelske khcheśćanstwo njeje; tehodla wobrocźi žo tež nětk z wutrobnej próšbu na wschitke stawy zyrkwje, so žo njebychu wusankle namołwjenju, pschi sjawnej sbórzy wopruwacź swój dar za tutón skutk Smutskowneho misionstwa, kiž so stawa k khcheśćanu zyłeho ludu.

— **40 lět w słužbje.** Dnja 1. junija běsche žo 40 lět dopjelniło, so knjes wyschschi hamtiski twarski mischtr Damme do słužby statneho sarjadnistwa za twarjenje dróhow a wody stupi. S tutej pschiczinu zhromadźichu žo sastojnizy a pschistajeni Budyskeho dróhowego a wodowego twarskeho hamta sobotu dopołdnja k małej zwjatocźnosći a pschepodachu jemu po tym, so běsche knjes knježerski twarski rada Müller jako sastupjeř zkhorjeneho pschedstyhy twarskeho hamta na zasłužbny jubilaru pokasał, smyslapolny dar.

— **Delnjołužiski katolikojo** sthadźuja žo **k** swojemu Delnjołužiskemu sjězdej katolikow bliščzu njedźelu 9. tunija w Lubinje (Lüben) w Błótach. Ssowjedźenske kemšchenje zapoczinje žo 1/4 10 hodź. Hudźbny a spěwny dźěl je spěwny wotrjad „Kolping" katolskeho pomocznistwa swjatka w Khrośćicach pod nawjedowanjom dirigenta wučerja Teicha pschewsał.

— **Dźenża wjerżor** je dalsicha swučowańska hodźina serbskich narodnych rejow, kiž sarjadnje Budyske šerbske towarstwo „Nadźija. Sapoczatk z dypkom 1/9 hodź. Mšnosć: Serbski Dom. Wosebje bohate wobdźelenje je: strony muzikeho sylaha so pschede. Budźemy z dypkom, pschetož rejowanju pschijamknje so hnydom spěwna pruba sa Klukich a krótka mšnacźna shromadźizna.

— **Mšnacźna rosprawa zanjaranstwa Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa.** W mšnacźu meji wotedachu žandarmiju sašonizy we wokrjesu Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa 1376 wosjewjenjow, mjes nimi 23 wosjewjenjow wo sajećach, a to: 2 dla wopacźneje pschijahi, 9 dla njekasańswa, 7 dla sfkihwdźenja a cźełnego sranjenja, 1 dla skónzowanja, 1 dla sacźerjenja, 57 dla paduschstwa, pschekschiwjenja a pschekhowanja, 19 dla wobschkodźenja a falschowanja liscźinow, 4 dla wobschkodźenja wězow, 11 dla zapalerstwa, 4 dla sakasaneho sadźerżenja pscheźiwo hońtwjerstwu, 4 dla hrubeho slěpzowstwa a kazenja měra, 3 dla proschcerstwa a dundaranja, 168 dla pschestupjenja pschedpisnowu dróhoweje policije, 17 dla pschestupjenja pschedpisnowu pschemytnoloskeje policije, 132 dla stranjenja hewaschich khostańskich postajenow, 16 dla pschikaza sajeca a wupišanja w słědźerskich kopjenach a 921 hewaschich słužbnych wosjewjenjow. — Sajatych bu 33 wosobow a to: 2 dla njekasańswa, 1 dla morjenja, 5 dla paduschstwa, a pschekschiwjenja, 1 dla falschowanja liscźinow, 1 dla zapalerstwa, 3 dla proschcerstwa a dundanja, 13 dla pschestupjenja paženowych pschedpisnow a njedowoleneho pschekrocźenja mjerow, 6 po pschikazu sajeca a wupišanja w słědźerskich kopjenach. — Wosjewjelo je žo 10 cźełkich a 40 jednorych paduschstwow, i nich bu wujašnjenych 7 cźełkich a 25 jednorych. Dale běsche 12 wohnjow, pola kotrychž je było z pschicźinu w 6 pschipadach wotnyschlene zapalerstwo, w 5 pschipadach njerodne zapalerstwo a w 1 pschipadze zapalenje z błyskom. — Dale stachu žo 4 zamomordarstwa a to 3 z powdźerżenjom a 1 je zatepjenjom. Smjertnje njeswožiła je 1 wosoba z elektriskim prudom.

— **Wólby do starschiskich radow w Budyschinje.** Sanđdźemu njedźelu wotmeschu žo pschi schihyrjoch Budyskich ludowych schulach wólby do starschiskich radow. Wotedało je žo za kschescźanske lisćiny dosła 1347 hłosow a za sjwětne lisćiny dosyła 460 hłosow. W jenotliwych schulach su takle wolili: W Pestalozzijskej schuli woteda žo 516 kschescźanskich a 198 sjwětnych hłosow, w Lutherskej schuli 400 kschescźanskich a 86 sjwětnych hłosow, we Lessingskej schuli 302 kschescźanskich a 89 sjwětnych hłosow a w Fichtowej schuli (na Židowje) 129 kschescźanskich a 87 sjwětnych hłosow. Wuwolilo je žo 24 kschescźanskich a 9 sjwětnych sastupjerjow.

— **Sćejkwki cźorneje jěchy.** Dźěłacźeř, **kiž w jenej trobnej autowej wuporschedźerni dźěła, wujědże žebi sandźenu nóz z automobilom k tak mjenowanej „cźornej jěšbje".** Jako běsche jenym loscźenzu se snatym dlěschi cźaš pił, jědźesche z nim a hišchcze z dalschimaj muzikmaj, kotrejuž běsche žobu namołwił, wokoło 1 hodź. dale. Na Bismarckłej drośy je žo automobil potom, dokelž je wodźidło pjeza saprajiko, powročźił, wšak cźinmj je žo jedyn z nutskasedźazych z kruchami schkitazeje schtleńzy na hłowje a na rukomaj srěkał. Sranjenemu žobustawy dobrowólneje sanitetneje kolony hnydom pomoc poskicźichu. Automobil policija swěsći a prawemu wobsedźerjej pschepoda. Wjednik automobila, kiž tež njemějesche trěbneho wjednistwo wopišma, žo wyschnosći wojiewi.

— **„Jelešny Gustav",** snaty Barliniki drózkař, kiž loni z drózku z Barlina do Pariża jědźesche, wohyta

Maćerny dwór.

Halligski roman.

33] (Pokračowanje.)

Potom wocźini fahrodzyne wrótka a wuhlada Nomine Holgerjez, pschiwkleny k jenomu se žadowych schtomow. Samuczenej běschtej jeje wócźzy a błęde jeje rjane, mudre wobliczo. „Chcźyh waš jenoż prošyć", wona spěchnje praješche, „hacź njemóžeće Onnen a Karen pschi žebi sdźerżecź, dokelž dźensa doma wuschnej njejsće . . ."

„Sšnadź je žo nješchto jara wažne stało, knježna Nomine?"

„Haj, — Melenka je stradźu woteschła. Wcźera wjeczor je žo najsćersćho tym pschespolnym do Pellworma pschidruźika, ale ani poslowy łódźnik ju pósnał njeje . . . Naidźechmy list wot njeje. Jara njeschwarny, njepěkny . . . Božedlacze, Manne Wögens, wowka! Ta je wschě wokelźzy w domje zawrěła, jakoby Melenka morwa była."

Manne Wögens cźekło z hłowu satschaže. „To mózu žebi myślicź. Wowka šnaje jenoż pak — pak".

Nomine sastupischtej žo wócźzy se žylsami, ale wona je spóźera. „Wboha Maren!" wona prajesche. „Edlef je hnydom dźensa rano z łódźnikom Erichsenom do Pellworma a dale do Hamburka jěł, wschudźe dże žo wobhonjecź. — Wona je tola nalcha žotra! Budźešche-li jenoż dowěru ke mni měła."

Nomine njemóžeesche dale rěcźecź, dźěcźi stojachu wschitke w durjach a cźakachu na dowolnosć wucźerja, jo žmědźa domoj leccź.

Tu poda wón jej ruku „Budźće bjes starosće! Chcu žo wo Onnen a Karen źwědomicźe staracź, kaž wo zwojej. Dźicźe božemje domoj. Jutśe žo wopraschcham, kak žo na maćerźnem dworje wjedźe. —"

„Dźakuju žo!" wona jenoż rjekny a woteńdże, — trochu mjenje wupinjena, kaž horda Nomine hewak krocźeschе. —

„Schto to je?" wopraschcha žo Onnen Holgers naležnje a hladaschе wuschkuschujo na wucźerja. Tón rjekny z hłosom, so mózachu drje wschitzy jeho słyschecź: „Twoja žotra Melenka je zkhorjela a žo z maćerźneho dwora wotšalita." A hdyž běchu druhe dźěcźi z tutej nowinku prjecź běžałe, pschida dobrocźiwje: „Nad tym žo waschi doma jara rudźa, Onnen, mój hólcźo. Něšto pak wój pola mje wostanjetaj."

„Oh", prajesche Karen z hluboka sawyhkajo, „to pak je žmjerci rjenje". A dowěrliwje pschimny wona jeho ruku. Onnen pak běsche sažonjeny.

„Mi žo sda, so je Melenka dawno hižo khora była", měnjesche wón mudrje. „Ja prajach jej to tež wcźera, hdyž tak dźiwje rejmaschе. Tu žo roshněva. — Ja žym pjeza khupy hóły. — Ale cźtorjek njeje pschjezo khupy, hdyž je młodny."

„Zyle wěsće niz, ty stara hłowa na młodymaj ramjenjomaj", šmějesche žo Manne Wögens. A tola žo jemu tak prawje žmjerć njechaschе.

„Wy šaiwěsće tež měnicźe, so bych měł domoj hicź", rěcźesche Onnen naležnje dale. „Wy žo mi zyle tajki bycź šdaće."

„Ty tola nježmějesch myšlicźi cźitacź chcyež, ja mam za zyle prawje, so ty jom wostanjesch."

„A ja tež", wobtrucźeschе mała Karen.

„Ale ja mohł wowcźy a macźeri pomhacź dźěłacź", wobsta Onnen na žwojim. „Nomine je tajka njepraktiska. A ja žym žo žmjercź wjeselił na nowu žotru Maren, — ta je lubosna."

„Haj, widźischće, tuž mójesch žebi derje pschedstajicź, kak žym j a žamotny bjes tuteje lubosneje žotry. Wschо je mi macźerny dwór wsał", žortowaschе Manne, „a ty chcyesch mje teź nětko hischcze wopuschcźicź?"

Hnydom pschimny Onnen jeho ruku. „Na to ani šnajmjenšcha pomyślił njejsym", šawoła wustrópany, „to wschak nětko radłubje pola waž wostanu, knjes wucźeř."

Potom zhromadnje powobjedowachu. A wčo žłodźesche jednora jědź w zujem domje tuhaz krócź lépje hacź žbytki po kraźnej kwaźnej łosćinje doma. Sšlužobna žo pošmějewaschе psches zyle wobliczo, tak wjeselesche žo nad młodymaj jědźkomaj. A starý, khcźiwy cźeładny mějesche: „Knježe wucźerjo, takle dźěcźi žtuscheja žem na schulu, dajcze žo mi toho hischcze docźakacź!"

Popołdnju cźinjeschtej dźěcźi swoje schulske dźěła. Karen molowaschе z licźkowaj, i horliwoscźu žo pyrjazymaj, žwoje žady na tafln. Ale pilnosć bě wjetscha wobdarjenosće, hłowa stojachu jara khcźiwje na rjadkach, haj nekotre pišmiki žo psches nje psches hłowu mjetachu. Wucźeř njebě spokojom, a Karen sćahowaschе i hubu.

„Pschejo lépje hacź hdy by Nomine pišała", rjekny Onnen z wěžywustojnym spohladnjenjom na tafln. „Oha, kajke koliki žy ty tola nagadźała!"

„Ty žy dźensa tajki wojeński pscheźiwo žwojej najstarschej žotrje", měnjesche Manne Wögens. „Dokelž je tebje tu wostajila? To drje tej wowka a macź tak pośtajiłej. A wój běschtaj tola hewak tajkaj dobraj pschećelelej. Nomine je žo mi žama dowěrika, jo je žo najbóle na tebje wjeselika."

Onnen hladaschе z njewěstosću na njeho a jeho wócźzy žo sacźemnischtej. „Ja wschak žym žo teź na nju wjeselił", wusna žo je satorhowazywmaj hubomaj. A potom cźišnje nadobo wobé ruzy na blido, stoji hkowu na njej a plakasche hórko a žałosćejo.

„Je tale hromadka njesboża mój Spartanski hólcźeo?" wopraschcha žo wucźeř pschesrašnjeny.

Tu pschestaschе spkakowanje. A hdyž Manne Wögens na njeho dobrocźiwje spohladny a po jeho kudźerjawej źwětkowjanej hłowcźy hładješche, sawoła pachoł ležy dycha do kójtowschći: „Wona cźe nje ƒ Halliga prjecź měcź. Haj, to Nomine chce. Ja mam na gymnasij do Husuma khodźicź a podźišcźo studowacź. To žamužne studowacź, ichtoš Nomine. Ale mi njecha žo ƒ Halliga prjecź, ně, to ja nibdy njemóžu!" Zyle cźornej stojeschtej Onnenowej wocźi we roshorjenem wobliczu. —

„Tak? Prjecź chce cźe wona měcź?" wospjetowaschе Manne Wögens sćicha, jako jam sa žebje. „Tak jara je žo do mozy města knihow dała?"

(Pokračowanje sćehuje.)

wječera a dźenża naš Budyšchin. Gustav Hartmann pichiješe jako sozius z motorskim kolom do Budyšchina. Wón je na puczowanju pschez tři kraje, Němsku, Schwajzarsku a Awstriju a je 11. meje z Hamburga wotšoł. Koło wječe motorski sportaŕ Benno Köhler z Hamburga. „Železny Gustav“ wobhlada sebi wječera staŕy dźěł Budyšchina a pschenozowasche w „Markthradi“. Dźenża dopołdnja, na swojim 70. narodnym dnju, wopuschči wón sajo Budyšchin, so by do Drježdżan dojeł.

— **Wjedro w juniju** po skoršenej pyrotyzy. Po 100-lětnej protyzy dyrbja buch prénje 3 dny junija rjane a czopłe, 4 a 5. bluke a kurjawoite a 7. ma so deschczowacz. Wot 8. hacz do 26. junija wěschczi so potom sajo czopłe a fuche wjedro a wot 27. hacz do 29. deschczę. Pschekwapjace je, so so 30. junija jara symna nóz wěschczi.

S **Maleho Wjelkowa.** Sjawny pucz z Maleho Wjelkowa do Lubochowa wostanje na honach Malo-Wjelkowskeje kolonije hischcze hacz do 7. t. m. sawrjeny.

S **Kubšchiz.** Swój sloty kwaŕ świerčeschtaj sańdźenu njedźelu tudomny żelesniški pschekhodny strahowaŕ na wotp. Korla August Njenez a jeho mandźelska, wobdataj wot dźěsći a dźěćidźěći.

S **Bukez.** Njedźelu wotmě nasche narodne serbske towarstwo swoju hłownu schromadźiznu, kotraż pak běsche sławje wopytana. Pokładnik Jan Husak rosprawjeshe wo samoźenju towarstwa a wo wudawkach. Też jednasche so, kak chcemy dale dźěłaczaz sa nasch narod, sa nasche Serbstwo wot wótzow namarše. Schromadźeni pschichłosowachu namjetej bratra Jana Hajnjki, po kotrymž mješe so też schromadźizny towarstwa cżaschischo w druhich wbach nasheje wosady wotměwacz. To so nětko też bórzy stanje, prénje na njedźe su Miseričiju. Do nascheho towarstwa słuschcze hischcze 60 porjadnych wobstatowow. Nasche towarstwo ehze so też pschichodnu njedźelu z khorhoju na zupnym sljeze w Klukschu wobdźělicz a wocakuje so, so towarstwowe wobstatowy sešhnja w bohatej liczbje pschehroschenju do Klukschu.

S **Kuporz.** Nasch hoscżenzaŕ knjez Mojig pschetwarja nětko swojmu rejwarskim lubju do sitwow sa pschehrowanje ludźi, kotrjž lěczne wocżerstwjenje pytaju. Tak słubimy my Koperczenjo naschu rejwarsku lubju. Schkoda, nětk smy my stari też do Bukez pokasani na kermuschne reje. Też nasch wolenkaŕ knjez Höfer je rumy w swojej leżownosczi shotowaŕ sa taschich hosczi. Dokelž je nascha wjeska nimale zyła herbiska, tuž tej njech Sserbjo, kotrjž móża tajki lěczny pschebywk zhebi popschecz. Sacżahnuu do tutych domow.

S **Hodźija.** Sjawny pucz z Hodźija do Njelsdaschez je dla twarjenja wonzucha na Hodźijskich honach wot 4. hacz do 6. junija t. l. sawrjeny. Jšdny wobkhad pokasuje so na Maku Prahu.

S **Klukscha.** Nasche wjesne wobhospodarstwo ma nětko po wjecżerach chětro mjuno, wosebje młodźina. Chodźa tola sobustawy sjupje „J. A. Smoler“ wodrjadowanych towarstwow hódnje powitacz pschichodnu njedźelu 9. junija. Radostne a dźaknete myśle chcedża tutón dźeń z wulkej liczbu pschitkhadźazych towarstwow sobuswjeczicz. Wsja je pletwy a wěnzy, kiž maju bebjeć domy a dróhi, też Boži dom, w kotrymž budże pop. w 2 hodź. światoczna Boża słužba sa evang. wobdźělnikow. We dworach klepaju so stany, kiž maju so w poslednich dnjach na świedżenišcz luzy (to rěka na jej pschimjesowazej) postajicz je wschitki możnymi wocżerstwjenjenci. Też skladnoscz k zlězenju do tarcże so pschipravi. Wšo cżumpjete a karuśele je sebi świedżeniški wuběrk kruce sakasaŕ, pschetož to by mylilo świedżeniški porjadk. Taste piskanje klusčka na hermank. S wupowěsnjenych plakatow je kóždy spóznaŕ, so jara rjany świedżeń so bliži. Zyłe wobydlerstwo wosady, bliščsche a dalsche wokolinh, haj hłuboko do Pruškeje nuts, hotuje so na radostny dźeń. Też hesło sakiskich herbiskich krajanow reka : njedźelu 9. junija jědnemy wschitcy do Klukscha, z radoscu z tym wobkrucżo, so je serbski lud **ž i w y lud!**

S **Barta.** Tudomny Schusterez hoscżenz wotnaja sebi wot sańdźenje sobotu nětkuschi hoscżenzaŕ w Bórku, knjes Maiwald. Knjes Schuster a mandźelska, kotraż tu wjele let korczmarjeschtaj, staj sebi je swojim pschecżelnym waschnjom pschikhilnjoj hoscżi dobyłoj. Se strowotnišich pschicżinow so wonaj rozsudźischtaj, so jenoż hischcze klamarstwo dale powjedżetaj.

Hospodarski rozhlad.

wutoru 4. junija 1929:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,190	100 pólsk. złotych	47,125
1 jendźelski punt .	20,319	100 čěskost. krónow .	12,41
100 šwajc. frankow .	80,68	100 franc. frankow .	16,375

Na **Barlinskej bursy** pschi żiwym wikowanju kursy pschekow wječera dale postupowachu. Podobne běchu wiki i dołhżimy a rentowymi liščanami.

Na **produktowych wikach** płaczischny żita wječera sajo postupichu a to pschenża a rožka wo 10 pf. po zentnarju a wowiž wo 5 pf. Klešnjenje płaczischnow na wikach w poslednich tydźenjach bě tola wěsche cżiš špekulazije. We termijnowym wikowanju běchu płaczischny za meju pschedněkotrymi měšazami jara wyšoke. Cżi, kotrjž běchu tehdom sa meju drohu pschedawali, nětk, hdyž mězachu podowacz, płaczischny cżišnych a żito tunjo kupowachu a sa drohi tehdom wucżinjene pjenjes pschedawachu. Na brózy bura so wohowarža, hdyž toho, so bychu wožrědk swój mjenowali. Wječera płaczeschce zentnaŕ

w Barlinje

pschenży 10,15—10,20 hr., rožki 8,85 hr.
hacz 8,95 hr., najpmjeńscho jecżmjenja hr. 8,80—9 hr., wowša 8,55—9,05 hr.,

w termijnowym wikowanju:

za julij: pschenży 11 hr., rožki 9,65 hacz 9,62½ hr., wowša 9—8,96¼ hr.,
za september: pschenży 11,50—12,60 hr. rožki 10—10,12½ hr., wowša 9,20 hr. hacz 9,15 hrivnow,

w Drježdżanach (pjatk)

pschenży 10,20—10,45 hr. (10,15—10,40 hrivnow),
rožki 9,15—9,40 hr. (9,10—9,35 hr.),
jecżmjenja najwyschscho 8,90—10,50 hr., (8,90—10,50 hr.),
jecżmjenja nalětnjcho 8,90—11,10 hr. (11,25 hacz 11,60 hr.),
wowša 9,55—9,80 hr. (9,50—9,75 hr.)

Pschistajeja:

Rotetzkeho, Tjaden w Mužakowje.
Polzu do domu, Otto Müller w Hróbku, Rhein
haša 1.
„ knježi dwór w Pšowjach.

Na pschedaŕ:

Krowa wyšokoszuczelna, w Dažinku.
„ wyšokoszuczelna, w Sslonej Borschczi
Pata, Kubjen w Sdźarkach.
Sslama, w Porchowje cżo. 8.
Kóń 9-lětny, Rich. Puschmann w Hróbku.
Wós dźěłaczy, w Budyschinje, Schäfferowa haša 321 na lěwo. — W Budyschinje, na Karlskej dr. 9 delka.
Bjerny, jedne, Melcher w Smolizach.
„ klětne, knježi dwór w Krakezach a tachantske kubło w Hrubjelczizach.

Ssudnišcy na pschedźadowanje

Grjedu 6. junija 1929:

w Khrósczizach w Herbstej grychcze pschihp. ½1 hodź.: motorstke kolo a radio,
w Dažinje w Kalichej hoscżenzu: schijacza maschina. Hdyž je knjes cżaŕaŕ sadył pschijpomnicz,
w Niffej w hoscżenzu „K hwězdże“ dop. w 10 hodź.: dubowy bùfej, pišaniski stroj, běrnywujesdźowaŕ,

schtwórtk 6. junija 1929

w Budyschinje na Budyšinskim dop. w 9 hodź.: wjelakte meble, hudźbne stroje, dźěłacze hrajeli, zigary, zigarety, žonjaze, muzaze a dźěłacze wobucża, koże, schijaze maschiny, auto, radio, dźěłacze wosły, pišaniske stroje, cżakanki, tyčiby, ložowe pocżełnjenja a płachty, muzaze łhabaty a cżapki.

Ssudniške pschesadźowanje skałow a leżownoscżow.

Do konkursa Ernsta Marczinka w Dobrošchezach słuschaze jeho leżownoscże w Dobrošchezach, Skały pola Delnjeje Hórki a Schpricżewina łuka w Brězynkezańskich honach pschihódu schtwórtk 6. junija we Wagnerez hoscżenzu w Delnjej Hórzy na ſudniške pschesadźowanje.

Skerowe denješe.

Produktowe wiki dopołdnja ¾11 hodź. w Barlinje: Po twarjenych wikach je słožujo žu płaczišny znowa skrjeczene.

Dop. ¾12 hodź.: Płaczišny postupuja, žito je žadne.

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaczizny po złotej hrivnje.

	3. 6.	1. 6.		3. 6.	1. 6.
Pšenica	203-204	201-202	buny	23-24,00	23-24,00
rožka	177-179	175-177	woka	28-30,00	28-30,00
nal. jačmjeń	—	—	modre łupiny	17-18,50	17-18,50
nal. jačmjeń	176-180	176-180	žołte łupiny	23-25,00	23-25,00
wows	171-181	170-180	seradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosuk	18-18,50	18-18,50
pšenč. muka	23-27,50	23-27,50	lany wósuk	21-21,60	21-21,60
rżana muka	24-26,50	24-26,50	ocen. melasa	—	—
pš. wotruby	—	—	běrnj. kruški	15-15,80	15-15,80
rżane „	—	—	syno, 60 kg	4,00-5,00	4,30-5,40
lane symjo	—	—	rżana słoma	1,60-1,85	1,55-1,80
hróch, Viktor.	41-48,00	41-48,00	pšenč. „	1,30-1,60	1,30-1,60
raps	—	—	wowsana „	1,50-1,65	1,55-1,80
pjeluški	25-26,00	25-26,00	jačna „	1,40-1,60	1,45-1,60

Drježdżanska burza (3. VI.).

Pšenica	204-209	běrnjace kruški	17,30-18,00
rožka	183-188	pšenč. wotruby	12,60-13,00
nalětni jačmjeń	222-232	rżane wotruby	13,20-14,40
nazymsk. jačmjeń	178-210	pšenična muka	37,50-39,00
wows	191-196	rżana muka	30,00-31,00
čerwjeny dźećel	145-155	woka	33,00 34,00
raps	-	pjeluški	31,50-33,00
kukurica (Mais)	206 208	hróch	31,50-35,00
suche truhančki	13-14,00	cokrowe truh.	17,00-18,00

Płaczizny rěznego skotu na Drježdżanskich skótnych wikach.

3. junija.

121 woł., 452 byk., 365 jałojc. a kruw., 1084 čelat., 515 wowc., 3693 swini.

Płaczizny za

woły: 1. 55—59, 2. 45—52, 3. 37—42;
byki: 1. 54—57, 2. 48—53, 3. 43—47;
kruwy: 1. 49—52, 2. 41—46, 3. 31—37, 4. 27—29;
jałojcy: 1. 54—59, 2. 42—50;
wowcy: 1. 63—70, 2. 54—60;
čelata: 1. 80—85, 2. 70—77, 3. 62—68;
swinje: (přez 300 pt.) 71—72, 2. (240—300) 73—74, 3. (200—240) 71—72, 4. (160—200) 70—71.
Rancy 60—65.

S **Wujeźla pola Wólporka.** Sjawny pucz z Wujeźla do Hrodźiščicza je dla nałypowanja na Wujeźčanskich honach wot 4. hacz do 7. t. m. sawrjeny. Jšdny wobkhad pokasuje so na Wichowy.

S **Hornjeho Hbjelska.** Sańdźenu pjatk wumrě najstarschi wobydleŕ nascheje wsy, žiwnoscżeŕ Korla Fiebiger, 87½ lět staŕy.

S **Khrapowa.** Sjawny pucz z Khrapowa do Schpikalow je dla nałypowanja wot 4. junija hacz na dalsche sa wschitkón jšdny wobkhad sawrjeny. Wobkhad pokasuje so na Trußeczańsko-Schpikalski pucz.

S: **Schpikalow.** Sjawny pucz se Schpikalow do Cżornjowa je dla nałypowanja na Schpikalskich honach wot 1. junija hacz na dalsche sawrjeny. Jšdny wobkhad pokasuje so na Wujeso.

S **Minakala.** Sjawny pucz z Budyschina do Minakala je dla nałypowanja na Minakalskich a Kamjenjanskich (Hajskich) honach wot 4. hacz do 14. t. m. sawrjeny. Jšdny wobkhad pokasuje so na Adolfiku Hěu—Khróst.

S **Brěžnu** pola Kamjenza. Pschi masanju rjeczała na grótowym sdźhadle w Schelzigez skale dźěłaczeŕ Emil Fröhlich z Halschtrowa z ruku straschnje do njesboża pschidźe, so dyrbjachu snjesbožanego do Kamjenskeho Misłotneho wustawa dowjesecz.

S **Hójnu.** Nału snjercerč namaka tudomna 68-lětna wudowa Bürgerowa sańdźenu pjatk. Wona pschi Slo-Komorowskich haiach trawu žnjesche. Nadobo bu ji hubjenje a wsoha padże na hłowu do ¾ metra hłubokeho pschěkrowa. Po chwili ju jeje hyn satejnu namaka.

S **Nowicu.** Wližschu njedźelu 9. junija chze tudomne wojeńske towarstwo swoje 25lětne wobstacże woswjeczicz. Towarstwo je świedżeń derje pschihotowało, to może so ličicz na najlěpsche poradźenje. Někotre wonkowne towarstwa su wosjewile, so so na świedżenju wobdźěla.

S **Mužakowa.** K wječerawschej rosprawje wo snjesbożenym mu[illegible] Schneidera z Brunoja, kotrehož krótka psched Mužakowom pjatk wječor motorske kolo pschejedże, ma so hischcze dodacz, so su snjesbożenego do Khorczebinskeje khorownje dowjesli, hdyž je wón njedźelu wječor na swoje cżežke sranjenje wumrěł.

S **Mužakowa.** Pod motorske kolo pschiźidże pjatk wječor po 8 hodź. muzjeŕ Sch. z Brunoja, jako do Brunoja domoj dóješe. Pschejedżeny wosta ležo i dwójzy puknjenym nopom a slamanej nohu, so dyrbjachu wobžarowanemu do Mužakowskeje khorownje dowjesecz. Motorowy kolešaŕ a jeho sobuježdżaz so pschi padnjenju ležischo franischtaj.

S **Mužakowa.** Jako dźěłaŕnjeri mjichtr, kiž we Wjeży pola Mužakowa bydli, w 12 hodź. w nozu domoj duješe z lešniški pschekhod po Kijowskej drózy pschekročí, strjesche tam njesnaty a sa nim tři. Skukka pak na swoje mišiny. Wožbołu njesnateho tłeza njeišu hischcze wuslědžiłi.

S **Běleje Wody.** Tu je hebi invalid H. na Młynskej haju z wobwěsnjenjom žiwjenje wsał. We swym bydlenju ruku na so złoži. Pschicżina k srudnej krocżelu je derje tuho dopołnite rostschasnje cżynom.

S **Běleje Wody.** Pošledne tři dny sańdźeneho tydżenja su w Bělej Wodze schtyri wožboży dla proschestwa a sakalaneho posticżenja twarow po domach a cżěłeho pabuschstwa sajeli a hamtskemu ſudnišcu pschepodali.

S **Lubnjowa** w Błótach. Niedźiważy symneho a njekubeho wjedra běsche sańdźena njedźela mnoho žuhych do rjanych Błótow nawabiła. Se wschěch kónzin pschijěżdżechu wožbite cżahi a z omnibušami pschiwjesechu so cżrjódy turistow. S khwilemi wulkotnizy na dwórnischczu a pschi pschistawje skoro mjetna njemějachu.

S **Běleje Góry** w Delnjej Łužizy. Njewjedobny podawk, so wowczeški poš pjenjezy krádnje, je so njedawno w Bělej Górje stał. Plahowaŕ kur Bjarnat połoži móschnje 5e 100 hrivnanni na blido. Nadobo paŕ běchu so pjenjezy hubiłe. Po dołhim pytanju bohdaj so Bjarnat, kak jeho poš na dworje w tschěskach hrjebasche. Njemało so dźiwasche, jako pytny, so běsche poš móschen z pjenjezami krádnył a chžyjsche ju někto skhowacz spytacz.

Z Łužicy.

* **Se Schčrachowa.** Njedźelu rano pschelecża powětrowy balon nasche město a so na Khemberskej wyschinje do žitneho pola detepuschczi. Balon, z kotrehož cżołnika 4 wožboży wustupichu, pschiležeła z Hannowra. Wot Schčerachowskeho dwórnischcza balon se żelesnizu do Hannowra wrócżo dowjesechu.

* **Se Salomja** (Sohland). Tudomny bólkny mołeśći mjichtr Grunert je tele dny na sajedźenje krwe wumrěł. Wón běsche hebi na prawej ruzy jěłeschcze rozdrapnył a z ranu do barwy pschijschoł, kiž wosoj wospalenjesche. Hačrunjež so hnydom k lekarjej poda, njeběsche wjaży mózno jeho wukhowacz.

* **S Noweho Gersdorfa.** 26-lětny blidaŕski Robert Neumann z Filipowa je hebi sam žiwjenje wsał. Wón skoczi schtwórtk rano wokoło 6 hodź. do zyrkwinskeho hata, z kotrehož jeho mórwebo wuczahnychu. Mlodeho cżłowjeka hu pjecza cżežke myśle do smjerce zahnale.

* **S Biskopiz.** Pschi połnym dźele pola Weickersdorfa namakachu wérowanški pjerschcżeń se lěta 1746. Do njeho bě zarute C. St. Z. 1746. Wérowanški pjerschcżeń běsche za hróbnimy sub wišnjo wostak. Hischcze derje sdźerżany pjerschcżeń bu potajkim psched 183 lětami pschiprawjeny.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Dla wuhadźenja Kamjeńtneje haje z kamjenjemi mjes Lotzeńej dróhu a Drjewowymi wikami je mušne, so žo tutón dźeł Kamjeńtneje haje za pschekhódny jšdny wobkhad wot 3. junija 1929 sawrje, dóniž dźěło njebudże dokonjane. Pschekhodny jšdny wobkhad pokasuje so na Lotzeńku dróhu, Rózowu haju a Walšku dróhu.

W Budyschinje, 1. junija 1929.

Měschczańska rada, policajski hamt.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Kinsbórka.** (Wulki woheń.) Wječora póndźelu wječor ¾10 hodź. wuduri w hrjebźnim dźělu pizowego magazina, kiž ke Kinsbórskej wojeńskej sprjewjezowarni Sluscha (stare ryczertuble Steinborn) a mjes wojeńskim Khwom a sprjewjezowanischczom stej, wulki woheń. 70 metrow dołhe a 15 metrow schérokе twarjenje, w kotrymž so wjele tonow a tyna khowasche, so bórzy po zdyhym palesche a so dołhi wotpali. S wohnjom je wulka schkoda nastała. Pschičina wuhoryenja wohnja wjeje hischcze wujasnjena. Wojazy a kriminalne wyschowsche pschi wotdźerjowanju wczinych zohubkukkowachu. Wjele zbytkowych bęsche k haschenju pschikhwatało, mjes nimi też Kamjeńska parna spkawa.

* S **Drježdżan.** (W jastwje so wobwěznyk.) Psches 20lět starý a hižom wopjet khlostany dźěłaczeł Fagaginsky, kotrehoż bęsche policija w nowischim czasu padufschiwa dla sajala, je so w jastwje s rostorhnjenej łožowej pkachtu wobwěznył.

* S **Brunndźory** w Bogtlandskej. (Sloty kwaš hušletwarza). Hušletwarz Adolf Herold źiwjeczesche je swojej mandźelskej sloty kwaš. Mjes zhožopschečejemi bęsche też zhožopschejazy list němskeho prezidenta Hindenburga. Dale pschindże z dala telegram, w kotrymž stejesche: 18000 hušlow se wscheho świeta strowja mischtra k slotemu kwašej.

S **kohowa.** (Woheń.) Ssobotu rano wokoło 4 hódź. wudyri w Fiedlerskim młynje woheń, kiž bęsche s hischcze njesnateje pschičiny w hródźi wuschoł a so spěschnje na wobschěrne twarjenje wupschestrě. Wohnjowa wobora dyrbjesche so pschi haschenju wobmjesowacz na sozerzenje zhuzodnych twarjenjow, tankowarjow a autowych garapkomjenjach stat też konjej kónz wsałoż a pjerlinowy zow. Hrobźne twarjenja so hacz na murje wotpali. We zkót je so zohu spalik. Nimo teho śnieži woheń hischcze nźkotre motorske kola a motorski czołn.

* S **Bayreuthu.** (Autobuž bo schule sajeł.) W nahłym sawinjenju we Wüstensełbjach sajźdże njedźelu popołdnju nakładny automobil se 17 kopanzu-hrajerjemi do schulskeho twarjenja a so rozbi. Sydom mužow bu jara ezežko sranjenych, dweju sranjenju dyrbjachu do Meničhowskeho lazaretta dowjesez. Tamnych 5 sranjenych dowjesechu do Bayreuthskeje khorownje.

Styrjo człowjekojo so spalili.

Hróibne wohnjowe njesbože potrjechi źwójbu rěsniskeho mischtra Pajonczaka we Wischizach pola Kółkow w Hornjej Schlesyskej. W jeju domje pocza so w nozy wot soboty k njedźelu palicz. S njemdrej spěschnosczu wupschestrechu so płomjenja po zyłym twarjenju, w kotrymž też Pajonczakowy bratr se źwójbu bydleschę. Tuta źwójba wobstejesche se 5 hydom wołozkow. S tutych mózachu so jenoż śi wutkowacz, schtyri su so spalile.

Zyła źwójba: muż, żona, schtyri dźěći a wowka, leżachu we hłubokim sparje. Hałe jako so durje palicz poczachu, żona wotuczi. Wona samó so s woknom wuskoczywschi wulkowacz. Nan wosta w bydlenju, so by dźěći wulkował. Swopředka mózesche jenoż najmłódsche wulkowacz a spyta potom shromadnje s wohnjowej woboru, so sajšo do saplomjenjeneho domu dobycz. Tola podarmo. Stónczinje dźensche so 74lětna wowka s 2½lětnej wnuczku psches wokno wulkowacz a 16lětny syn dźensche sa njej skoczicz. W tutym wokomiku pak so zwisle sażpnychu a pohrjebachu wowku s tśomi dźěćimi dźěćimi pod rospadankami. Jich cźěła posdźischo zyle zwuhlene wuczahnychu.

Na!nowiše z cyłeho swěta.

Schkrowa powěsć wo wjedrje sa julske śrjedu: Scherjate, khłódne, wětrate. W Jendźelskej so wuczahuje ale je hischcze khłódno. W połnocznej Europje khłódne a scherjate.

*** Tydźenik „Welt u Montag" je plan wo marschu Stahlhelmarjow na Barlin wozjischczał. Po pósce je so létźa w februarje s Magdeburga do Barlina 14 thartow pókłało, na kotrychž su pschikhadne pucze do Barlina sa Stahlhelmarjow wotnamjenene. Barlin je s Stahlhelmarskimi kollonami mohł rjez wobstupjeny. Wo Stahlhelmowym wobhodźenju brónjow so praji, so ma 50 brónjownych skadow. Wone su pschi pschikadnych dróhach do Barlina schowane.**

*** Hdyž su so póndźelu Stahlhelmarjo s Mnichowa do Barlina wrócili, je jim policija na Anhaltskim dwórnischczu kije zebrała, dokelž bě mózno, so buchu Stahlhelmarjo do cźaha so sekupatwschi po dróhach cźahnyli.**

*** Póndźelu popołdnja je so w Darmstadtu hessiska policajska straża wotewrita. Nemški minister Severing pschi tym rozłoži, so je sakasanje czerwjeneje fronty nusne było. Statej straschne organizajzije lewizy a prawizy dyrbja so kruce wobkedźowacz, dokelž wjeda, so su politiscy dohospodarile, hdyž swoje puchorjenje bórzy do skuka njestaja. Stahlhelm a nazionalni sozialistojo su so sbratrowali, a kommunistojo su k 1. auguscej revolucijun pschipowědźili. To sa to rěcźi, so chcedźa tele organizajzije je stutkami wustupicz.**

S Morawskeje Wostrawy 28 sobustawow jeneho dźěłaczerskeho kluba s cźežkim automobilom njedźelu ke njeżeli do Czopliz jědźesche. Po puczu so automobil do njerjanja da a ze hwórozi. Jena wosoba bu sarasn. Wjednik jěby, jedyn pschecurski, so tak cźežko srani, so so jemu scźežka żiwjenje jakhowa. Schesć druhich wosobow je cźežke sranjenja porjerpiło. Automobilowemu schoferu su sajeli.

*** Dotalny grichifski president je so póndźelu s nowa na 4 léta wuwolił.**

*** W Neapolu je so dźeł pjecz postkhodow wuhoreze khěže sażpnyli. Tři wołozby su so s tym morile a 20 so sranile.**

Swójbne powěsće.

Sslubjenaj: Johanna Scholczij w Budyschinje a Arnoscht Urbanšk w Merseburgu.

Swěrowanaj: Korla Girka w Budyschinje, s Ellu rodź. Schlenterez w Jenkezach.

Semrěłoj: Helena swud. Schröterowa bywscha swud. Kalichowa w Budyschinje, 79 lět. — August Ewald Seydelsdorff w Barcze, 71 lět.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. „Nadźija." Dźensa wutoru wječor wo 8 h je zwučowanje serbskich rejow a na to měsačna zhromadźizna z ważnym porjadom. — Srjedu wječor z dypkom ½9 hodź. je zaso spěwna pruha za wulki koncert, dokelž błowny dirigent sam přińdże, prosymy, zo bychu wšitcy spěwarjo, wosebje też mužscy přišli. Předsydstwo.

Budyšin. Naša jednota „Sokol" ma swoje zwučowanje kóždu srjedu wječor we 8 hodź. w towaršowni na Hornječešskej hasy (Christl. Vereinshaus).

Drježdżany. „Hromadnik" ma swoje měsačne posedźenje štwórtk 6. smažnika wječor ½9 hodź. pola Gusty Zmija, Christianska dróha 22. Přednoški. Wšelčizny. Hosćo su witani. B. Kr.

Drježdżany. Wšitcy Drježdżanscy Serbja wobdźěla so přichodnu njedźelu 9. junija na župnym zlěće we Kluksu a je kóždy Serb wutrobnje přeprošeny. Wotjědźemy ¼10 hodźin z khorhoju z hłownoho dwórnišća. Njech so wšitcy, kotříž sobu jědu zo časom zeńdu. Jědźemy na njedźelsku kartku. Bohate wobdźělenje wočakujemy. Wićaz.

Hornja Hórka. „Łužica" wobdźěli so njedźelu 9. junija na zlěće župy „Jan Arnošt Smoler" w Kluksu a wotjědże dop. ½11 hodź. z Mnišońskeje piwarnje. — Dale wuleći sebi tow. njedźelu 16. junija do Błótow (Spreewald). Sobustawy, kiž chcedża so wobdźělić, maju so hač do 5. junija pola dowěrnikow abo předsydy zamołwić, dokelž ma so auto zwěsćić. Też druzy móża sobujěć, dalokož su městna prózdne. Jězba z autom płaći 7 hr. Wotjědźemy rano we 4 hodź. z Hornjeje Hórki a smy wječor zaso domoj. Předsydstwo.

Lichań. „Zernička" ma srjedu wječor ½9 hodź. pola Rudolfec poslednju pruhu za zlět. Dźělamy pilnje do časa, zo by wuspěch dobry był.

Radwoř. „Serbski Ratarski Dorost" za Radwoř a wokolinu. Dźensniši wulět hrozneho wjedra dla wupadnje, budże pak za to jutře srjedu, 5. junija. Wotjědźemy rano w 7 hodź. z Radworja. Wšěch towaršow a wšě towařski z tutym přeprošuje.

předsyda.

Radwoř. Hu. Je. Mužscy wutoru ½9 hodź., žónska pjatk ½9 hodź. na starej šuli delka. Prosy M. N

Sowrjecy. Jednota Sokol zwučuje wutoru wječor. Po tym ważna zhromadźizna.

Zajězd do Poznanja. Přizjewjenja wobdźělnikow maja so hnydom, najpozdźišo hač do 9. VI. pola jednaćela Sok. Zwjazka w Budyšinje wotedać. Bliše rozpisanje hlej Sokolske Listy čo. 3. Jězba budźe nóhdże 25—30 hr. płaćić. Pas pak ma so hnydom wotedać.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoler w Budyšinje. Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. Za hospodarstwo: Hěrb

Gumijowe twory
za żony a mužow
woplokowadła, żiwotowe wobwjazki, měsač. wobwjazki a tajke přez wustupowanje. Wobroćo so dowěrliwje na
Wagnerowu
w Budyš. před Sulefsk. wrotami 9

Hygieniske wecy
za żony a za mužow
żiwotowe wobwjazki a tajke přez wustupowanje, bjedr. formarje, statčiki, podłožki, pjeluchowe khołowčki
Wagnerowa
w Budyš. před Sulefsk. wrotami 9

Britwje, truhanske aparaty a nožiki,
:: wótřeńske rjemjenje ::
poruča w najlěpšim wuwjedźenju
Ernst Frick, britwjowa točerńja na Třešlanskej drózy 4
Wosebita točerńja britwjow a chirurgiskich instrumentow kaž też wšeho krawskeho gratu.
Pučowacych a zběrarjow ja won njepósćelu.

Ličće!
Za čas našich přiwabjacych dnjow wot
wot 23. meje do 6. junija płaća:

3 tafle kremow. sokolady	100 gr.	-.75 -.50
3 tafle zemsk. worj. sok.	100 gr.	-.66 -.60
3 tafle loda-kremow. sok.	100 gr.	-.60 -.56
3 tafle połnomlok. sokol.	100 gr.	-.90 -.70
3 tafle smjetanoweje sok.	100 gr.	1.35 1.-
kóžde ¼ punta kisałych plackow		-.20 -.15
porožniske měšeńcy dobr. konf. pt.		1.20 1.-
likěrowe buny	punt	1.- -.90
keksy	punt	1.- -.78
kakao	punt	1.- -.75
paket słodoweho kofeja	punt	-.55 -.40
puding-prošk	100 gr.	-.25 -.15

ze 6% rabata
Přeswědče so z pospytom
Dobytk je Waš!
KURI- w Kamjencu
na Bismarckowej hasy 7
blizko financneho hamta znapřeča restauracije „Sachsentreue"

Serbski Hospodar
ratarske wulkowikowarske towarstwo
z wobm. ruk.
Telefon: w Budyšinje 3510, w Khoćebuzu 1247
Naš młyn w Delnim Wujezdże telef. čo. 13 dźěła nětko też
dejwo spěchowacu picu
z ržanych a pšenčnych wotrubow, rajsoweje mučki a mučki wolijowych wosuchow po receptach nazhonitych skotarjow, wše dźěle w najlěpšich a najčišćišich kajkosćach.
Tutu picu předawamy jako
Łužisku dejwo spěchowacu picu
I. družina wopřija 18,06% proteina a 8,42% tuka, škrobowa hódnota (Stärkewert) je 58,1 kg., poživajomny bělk (Verdauliches Eiweiß) 13,1%.
II. družina wopřija 19,48% proteina a 7,83% tuka, škrobowa hódnota (Stärkew.) 63,3 kg., poživajomny bělk (Verd. Eiweiß) 14,20%.
Wobě družinje stej po wobswědčenju statneje přepytarnje w Möckernje pola Lipska njeskaženej a čistej.

Barbjerńja a chemiska čišćerńja
M. Schubärth w Budyšinje - Telefon 3758
Fabrika na Fabriskej drózy 10
Čišćenje a barbjenje žonjaceje a mužaceje drasty, portěrow, tepichow, kóžkow a gardinow. Barbjenje po mustrach. Wobsebitosć: znowa-barbjenje kožanych jakow, čapkow a nutřkowne čišćenje awtow.
Samsne klamy: na flošic hasy
Přijimarnje:
w Budyšinje: Max Seifert na Kamjentnej hasy 29
Seidelec drastownja na Sedansk. dr.
Manufakturowy wobkhod na Kaeublerskej drózy
Božidar Stärsch, Pod hrodom 4
w Arnsdorfje: Jan Noack na Hłownej drózy
we Wjelećinje: Sperlingec kupny dom
w Kamjencu: předešnikowy wobkhod Graf
we Wojerecach: Willy Terf na Torhošću 10
Prošu kedźbujće na moju firmu

Hamburgski kofelowy skład
w Kamjencu
pola Thams & Garfs
su zaso wurjadne dny

2 puntowska tyza młodeho hrocha jenož		0.73 hr.
2 „ „ kulrabi krany		0.75 hr.
2 „ „ měš. zeleniny		0.85 hr.
2 „ „ jabłuk. mučka		0.85 hr.
2 „ „ truskalcow		1.98 hr.
2 „ „ krušwowo połojčki		1.05 hr.
Rajs połne zorna punt z 28, 30, 35 a 40 pj.		

hejduška pt. 28 pj., sočki pt. 40 pj.

Za wulke plokanja

ryhel wutkniweho mydła 100 gr. čerst.		0.95 hr.
2 ryhelaj „ „		0.35 hr.
2 „ „ „		0.45 hr.

měšk (4 kusy) toiletoweho mydła jenož 80 pj.

Pječene jerje a-jerje w gelee tyza		0.95 hr.
Najlěpše Bismarckjerje 2 šk.		0.25 hr.
Najlěpši měšany sad punt		0.65 hr.
Najlěpše slowki		0.45 hr.
Najlěpše sušene jabłukowe rynki		0.95 hr.
Połnomločna sokolada 200 gr.		0.65 hr.
3 tafle połnomločne 100 gr.		0.90 hr.
5 tnflow kodowokremowych 100 gr.		1.— hr.
5 taflow sadokrejcowe 100 gr.		1.— hr.
½ punta sakskeje měšeńcy		0.65 hr.
½ „ dźiwadłoweho konfekta		0.46 hr.
½ „ worješkowych drjebjeńkow		0.85 hr.
½ „ płodowych waflow		0.48 hr.
½ „ keksowych waflow		0.48 hr.
½ „ keksowych rynkow		0.30 hr.
¼ „ najlěpš. smjetanowych kulkow		0.45 hr.
½ „ Hamburgskeho měšenja		0.28 hr.
½ „ čitr. a złot. jabłuk. kuskow		0.40 hr.
½ „ kokosowych kružkow		0.28 hr.

Čerstwy paleny kofej
¼ punta 0.70, 0.80, 0.90, 1.—, 1.10 a 1.20 hr.
Kakao po waze pt. **0.90** hr.

Wulka dźělba jara tunich
dźěćacych wobłeckow
Walter Noebel
w Budyšinje na Bohatej hasy 14

Wše šulske knihi
su dostać
w Smolerjec kniharni, zap. dr. z w. r.
na Lawskich hriebjach 4

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowórnik. 1.51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec kniniščiśćerńa, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšći a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 128 — Budyšin — Sriedu, 5. junija 1929 — Bautzen — Lětnik 88

Křesćijanske Zadanje w Sakskej.

Ev.-luth. krajne schulske towaršstwo za Sakšu je žo na žiwojim wjednikim a dźěłaćerskim sjězdźe w Můlsenc-St. Niklasu sandźenu njedźelu z trajazymi schulsko-politiskimi dnjowymi prašcheńemi saběrało. Sjězd žo je žwjeźenšej Bożej słužbu wotewrił, w kotrejž farar Klee z Drježdźan hódnosć kśesćijanskeho wocźehnjenja doma, we schuli a zyrkwi rozłožił. W kśědowazym zastupjerstwie sjězdźe sekretar Vetters z Drježdźan wobšérnu rozprawu wo schulsko-politiskim położenju poda. Po pschisamknjenej debaće dr. Kropaczek wo kśědowazych sjoch wobsamknjenjach, kotrejž žo jenomnyšlenje pschijachu, rěcźeše:

1. Ev.-lutherske krajne schulske towaršstwo žo pscheciwo jenosthronskemu žadanju za **jenicźkim schulskim knježitwom** stata wobara, kotrejž je žwjatkowny sjězd nemšeho wuczerskeho towaršstwa w Drježdźanach wuprajił. Tomu napscheciwo na wustawinym podłožku žada, so by žo na **starschiske prawo** (stawaj 120, 146,2) w zdłym schulskim wocźehnjenju, kaž teź z pschisprawjenjom žiwobudnych wusnawańskich schulow zjawneho prawa dźiwało. Schulska wyschnosć stata njeźmě na žane waschnje do žiwobudy wěry a kśědomoja starscheju, z wustawu sarucźeneje, pschimaca.

2. Wobaranu žo pscheciwo tomu, so žo w někotrych nowych **podkrjesnych planach** pscheciwo knježitwowemu wukosej baśki a powědańcźka pódła biblistich stawiznow w naboženskej wucźbje wužija.

3. **Mały katechismuš**, tole ludowe wusnaće nascheje zyrkwje njeje žo jako wucźidło a nawukniydło w naboženskej wucźbje naschich ludowych schulow hischće pschesco pschipóznał, mjes tym so žo katolscej zyrkwi jenuk katechismuš pschipóznał. Tola naboženska wucźba bjes maleho katechisma jako wucźidła a nawukniydła zašadam nascheje zyrkwje njewotpowěda, kaž to wustawa pschedkładuje. We lećje schtyrištotehe jubileja tuteje drohoczinki nascheje zyrkwje žadamy, so by žo jako wucźidło a nawukniydło w naschich schulach sašo satwdź. Snajnjenšicha isi prěnje holopschitki maleho katechisma dyrbja žo jako wucźidło **za nasche dźěći** pschijeć. **Pschejo sašo žadamy kśesćijanske wusnawanišu schulu z biblizu, ćełowaćimi a katechizmom.** Kaž dołho němšostatne knježeństwo tele žadanje z prawdosćiwym němšostatnym schulskim zakonjom njedopjelni abo krajne knježeństwo žo po nim pschi nastajenju nucźeneho nawukniydła njesłožuje, dyrbi kśesćesćijanski dom w swjatku z zyrkwju nětdy kśesćene dźěći z domjazym abo zyrkwinskim rozwucźenjom do ludoweho wusnawańskeho pšima nascheje zyrkwje (katechisma) sawjeźć a jim jo njesłubjomne zwjóstwo sćinić.

Namjet na powyschenje běrnoweho a butrowehо žła.

Němšonazionalni a kśesćesćanska burska strona žu we pschesjenosći z wjednikami ratatiskich nacźelnych organizacijow Brandeje, Schiele, Hermesa a Fähra w němšim žemje namjet na powjetschenje běrnoweho a butrowehо žła zapodali.

Wo nasylnosćach w Opolu.

Pśched Opolskim lawniskim žudom je žo wutoru pśezeń pscheciwo kažerjam měra zapocźał, kotryž žu 28. haprleje w Opolskim dźiwadle pschi pschedwidźenju pólskeje opery žmjerdźace bomby mjetali a potom žobustawy pólskeje opery na Opolskim dwórnischcu nadpadowali a nabili. Někotrym pólskim dźiwadłownikam běchu žo pschi tym stawy stamałe a žo hudźbne instrumenty rozbiłe.

Najwjetši je žo dźeńcź wošobow pśched žud stajiło, kotrejž žu w dźiwadle měre kasyke. Wošmjo z nich nazionalnej sozialnej dźěłaćerskej stronje pschiślušowachu. Wschitkich wobtorzenych dla zhromadnebo kaženja domjazeho měra i jastwu na dwě njedźeli sajudźichu. Jedyn z wobškorzenych, kotryž bě žo statnej mozy spjeźił, jako pschidawk ke kłostanju tydźeń jastwa pschidosta.

Piatk so konferenca wěcywustojnych w Parizu skónči.

Konferenca wězywustojnych žo piatk skónči, kotrejž pschesenje wotschkodźenja němškich hrjiwnow mjes Belgiskej a Němšej njehyło rozrisane. Wiśće druhe jenotlive prašchenja, kotrejž reparaziski plan nastupaju, žu žo mjes tym wuprawile. Amerikanšy wězywustojni žu žo tohodla rozsudźili, žobotu do Ameriki wotjeź. Po słoźach Pariskich wutornych wječornych nowin žmě pak žo z tym lićiś, so žo zadźěwk belgiskich žadanjow wotstroni, a so wschitcy wězywustojni Youngowy plan podpischu.

Česskoslowakski spion je kapitan Faloni.

Cźěskoslowakski sakitański minister je mjeno kapitana mjenował, kotrehož žu dla špionaže sajeli, wón rěka Falout. 43 létny Falout je žo hižo wuznał, so je **špionažu za Němsku dźěłał.** Sakitańske ministerstwo twrdawa, so žu powěcźe, po kotrychž je Falout ważne mobilisaziske plany pscheradźił, pschepytnate. Falout je žo wschelakich tajnych pišimow, kotrejž žo na cźěskoslowakske ktarstwo a sdźela na namórske plany poćahuja, smjeował a pak je wotpišał a pak do Němskeje sobu wsał, hdźež žu žo fotografowale. Hdyž je žo je žnowjich pućowanjow do Němskeje, sa kotrejž je kśałko wuźił, wrócźił, je pišma njewobschkodźene na jich městno połoźił.

Dale pjecza njeje wěrno, so je Falout z worzłoweho chamora generalneho staba pišma brał. Tónle chamor je tódźemu njewuschnemu cźłowjekej njepschistupny. Sa njón staj jenoź dwaj kluczaj wudźełanaj, z kotrejuž na jedyn schef generalneho staba, Sšyrowy, a jeho namjetnik, general Wotruba. Pódła toho je konstruktźija kluczow tajna, so žo njemóžetaj podrazowaćz. Kluczaj staj sdźěłanej a samkaj móžetaj žo hakle po ekstrocźnym wobwjertnjenju po wěsym hejše wotamknyć. Tole dźěło někotre njenschiny traje a schtóž hejło njeje, njemóže chamor zjsyła wotewrić. Falout bě jako jara pilny sastojnik znaty. Swopródka jako sastojnik operazijeje kenzlije generalneho staba dźěłasche a měješe akty khowacź, rosmnožićź atd. Sa cźaš žwětoweje wójny běchu jeho Ruskoju jako awstriskeho feldwebla sajeli. Wón tam do cźěskeje legije sastupi a žo w ruskej wobydlerskej wójnje na offizira powyschi. Jako tajki žo wón po założenju cźěskoslowakskeje republiki do cźěskoslowakskeho wójska pschija. Se swojej pilnosću žebi dowěru žwojich pschedstajenych dobu, ža posdźišco do Pilsena pschesadźi, tola žo pscheh nětdźe dwórnaj kětomaj do Prahi wrócźi.

Falout bě léta dołho jednorje žiwy był. Sšo wojeniwschi pak žo sadołži. Druhdy sa měšaz po wocźehnjenju wschelakich dołżerskow jenoź 500 krónow dosta. Jeho finanzne położenje žo žamo tak žhubjeńcźi, so dyrbjesche žebi z podpjerańskeho fonda offizerow 25 000 krónow požećź. Jeho pjenjezne cźěžno bě wěso wschitkim offizram znate. Tohodla žo jara dźiwachu, hdyž móješe nadobo žwój zyły dołh sapłaćić. We wotdźělenju generalneho staba, hdźež žo offizerjo mjes sobu wobkedźbuja, to hnydom nadpadže a ministerstwowe powěsćeńe wotdźělenje měješe žo z tutej nalejnosću saběrać. **Falouta pod dohlad stajichu.** S operazijskeho wotdźělenja generalneho staba jeho do registratury pscheńadźichu. Tale naprawa bě pak, kaž je žo wupokałało, njedobałaja. Falout měješe z pomozu žwojeho znajomstwa mjes offizeranu hischće pschezo pschistup do operazijskeho wodźělenja, hdźež wschelake wurěcze wužiju pola registraturskich chamorow khramosćeńe. To wěso njebě nadpadne, hdyž po stónczenju sastojnskich hodźinow w ministerstwje wosta a tam dźěłasche, dokelž bě jeho pilnosć powschitkownje znata. Tele hodźiny pak wón wužiwaše, so by žo dokumentow smjezował.

Falloutowe wobydlenje žu wospjet pschepytali. Pschi tym žu zyłe listowanja a wschelake akty sebrali. Teź Falloutowe pišanjśe blido w ministerstwje žu wotewrili a pschepytali. Njedźelu žu jeho žonu, jenu Němzowku, kotraž cźěsti jara schpatnje rěcźi, do polizajskeje direktazije zawołali a pschešćišcheli. Hdyž pak bě žo wupokałało, so do njeskutka žwojeho muža njebě sapleceńa, ju sa někotre hodźiny puschesćichu.

Pschepytanje pscheciwo Falloutej je jara wobcźežne, dokelž njewědźa, kak je tajne pišma do rukow dostał. Wschě ważne akty a mobilisaziske plany žu we worzłowych khamorach khowaju, sa kotrejž staj, kaž je žo hižo prajiło, jenoź dwaj kluczaj wudźełanej. Wocźišnjenje žebi khětry cźaš žada. Wójnske ministerstwo žo z myślu troschtuje, so žo Falloutej njeje pśedałko, žebi ważne pišma pschiswojiłź. Teź palluće žebi wón njeje mohł wudźełaćź. Tale należnosć budźe žo teź w parlamentu rosyminaćź. Napołeł je Falout z pschedstejićerjom jeneho wotdźělenja kenzlije sakitańskeho ministerstwa był, Legionar wyschi Łusar bě jemu pschedstajeny. Němšostatna wyschnosć bě Falloutej pućowańśi pał na mjeno němšekeho staćana Friedländera wustajiła. Pišma, kotrejž běchu jemu do rukow padłe, je pał žam w Prahy fotografował, pak we Drježdźanach fotografowaćz dał a fotografije špionažnej zentrali w Drježdźanach pschepodał. Sa to je pjeza mjeńcźnje 8000 hriwnow dostawał. Se špionažu je žo nětdźe dwa lećze saběrał. Kaž chjedźa cźěste nowiny wědźećź, je němški generalny stab z Falloutowej špionažu wjetschinu mobilisazijskich planow do rukow dostał, pschedbe wschém tych, kotrejž žo na ktarstwo poćahuja. Wojeńska pscherada, wo kotruž žo tu jedna, žo z cźeskej khłostarńu na 3 hacź 5 kł., pschi poćeżowanych wobstejnoseach na 5 hacź 20 kł abo na cźaš žiwjenja khłosia.

Pólsko-Zydowske nasylnosće w Lwowje.

Kaž pólske nowiny z Lwowa powěźa, žu tam **so žydowskeho gymnasija do prozejsna Bożeho cźěła kamjenje mjetali.** Pódźelu popołdnju dwě seći studentow psched žydowski gymnasij w Siegmundskej dróży pschicźeże, so by žo tam demonstrowało. Demonstrazija pak bórzy do **pukow mjes pólskimi a žydowskimi studentami** pschenjde, pschi kotrychž žo teź nadróżni ludźo wobdźěłachu. Policija njemóže potócźi a **někotre** wožoby saja.

Kaž pólska telegrafna pawěsćenja powě, žu žo pódźelu wjecźor w Lwowje nowe nazymy nastałe. Wjele młodych ludźi, mjes nimi studentoju, žo do tworjenja žydowskich nowin „Chwila" dobuchu a pytachu nabobu wupuscźić. Dwě druhej cźrjódźe pytachtej žo z mozu do domu žydowskich studentow a do žydowskeho gymnasija **we** Siegmundskej dróży dobyć. Policija demonstrantow wotehna a schtyrzeći wožabow saja.

Strajk Parizskich listownošerjow.

Strajk Parizskich listynoscherjow je žo wutoru zapocźał. W prěnich wóžom Parizskich wokrjesach njeńdu žo wutoru ani listy ani cźišćecźane wězy wunjeśe. W druhich wokrjesach je žo wunoschenje žźěła se schtyrjanjom policije normalnje stało. Strajkowazy listynoscherjo su někotre zhromadźizny měli, na kótrych pak žu měr schowali. Jenoź pschi brjoły Jemapes je cźrjódła strajkowarjow pytała, jedyn pótšli automobil do kanala storcźiś. Pschi pósće 20. wokrjesa kommunistiskeho agitatora sajachu, kotryž zastojnikow namokrjeschće, so bychu žo strajkej pschisamknyli. Nowiny łewizy praja, so je khłostanje sa krótki demonstrazijski strajk listynoscherjow pschekrute. Wotcźehnjenje jenomnkaćnje msdy sa tihodźinske zastajenje słužby jako pokuta je krute khłostanje za tihodźinske žwójbowe nanow. Knježeństwo budźiske lékje cźinjko, hdy budźiske w tymle padźe łahodniško zapschimnyło.

Ministrejo žu žo wutoru k ministerskej radźe seschli, so bychu pokojenje, z podźělnym strajkom nastałe, pruhowali. Wobsamkło je žo, so by žo deputerskej komorje namjeło, so by žo schtwórtk rosprajenje wo napraschenju sa strajkom dale wjedło.

Macdonald wo swojich wotmyslenjach.

Wjednik jerdźelskeje dźěłaćerskeje strony Ramsay Macdonald je pódźelu Lodonskemu dopitowarjej Parlinskeho „Vorwärtsa" rosrěcźenje pschiwolił. Macdonald žo je spokojenjom wo wurjadnje pschitłódnym wólbnym wunoschku wuprajił. Dale praji: Nasche dobyće je nam nimomerny wulku hromadu telegramow je wschěch krajow žwěta pschinjeśło. Wschě kraje mjes nimi namakamy, **jenoź Rusku nic.** Wólby žu pschede wschém dwě wězy jaśnje dopokałako: **Krajne dowěrjenje** k dźěłaćerskej stronje a pschećeje, so by dźěłaćerska strona w knježeństwje jeho sajimy sastupowała. We wěstym wostawku by hischće mohło ko tśeće špótnaće z wuthoda wólbow woitwodźićź: Lud ma łóżdu tśeću stromi za njelubu. Skoro hnémny Macdonald praji, **so jeho liberalni njesajimaju,** wuprajenje, kotrejž posdźišco hischće ras z wulkim dowarom wospjetowasche.

Na praschanje, hacź měni, so by Jrndźelika w swonkownej politiźy mohła z wusměchom wurjadne frećele cźinićź, Macdonald wotmołwi: „Pschejo je na cźaju, nješto cźinićź a wězy bo prědka honićź. Hdyž jusse k mozy pschińdźeny, blišći dźeń sapocźnjeny położenje wuhotowaćz a maśadła wuthkaćź."

Macdonald žo pscheciwo pospytej wobroći, jeho na wěste prawidło žwjasaćź. Prawa methoda je, žo najprjódy je statnikami a dyplomatami rosrěcźeć a tola internazionalne rosprajenje w běhu a hibanju dźerźeć, so by žo sadźewało, so by hacźenje kaž nětcźišche nastało.

Wo praschenju wotbronenja wjednik dźěłaćerskeje strony wažne złowo praji. Macdonald sašadny **rosdźěł** mjes mahimi a wulkimi ludami cźinjesće. Wobaj staj w zyle njejenakim położenju. Janeho makeho luda njeje, kotrejž by žo mohł woprawdźe sakitaćź. Hdyž jón nadpadnu, jemu 16 000 muži a panzerowany khćišćak nicźo

njepomhatej. Wón ło wojeńzy a politiszy njemóże schkitacʼ a sawěsćicʼ. Wulki lud je w zyle druhim położenju. Wón może ło politiszy hacʼ bo wěsteje měry schkitacʼ, tola też wón njemóże zanej wójnje sadźěwacʼ. Jeho wojeńka moż sa njón žadźbu pschedstaja, ł kotrejž może jednacʼ. Wón może tohodla hakle wotbronicʼ, hdyž wschě kraje tohorunja wotbronjeja. Tohodla dyrbi ło jeho politika, schtoż wotbronjenje nastupa, sa to dźěłacʼ, so by ł tajkemu internazionalnemu wotbronjenju doschło .

Mac Donald so ke kralej powolał.

Do wróćostupjenja konserwat. kabinetta swolnoschi je kral wjednika dźěłaćerskeje strony Ramsaya Macdonalda pschepročyłk, so by hrjedu 5. junija do Windsorskeho hroda ke audienzy pschischoł.

Po swučenym waschnju budże Macdonald jako pschichodny ministerski president mjena wołobow mjenowacʼ, kotrejž chże do žiwojeho kabinetta pschiješcʼ. Kaž je žiwoschcʼ, dyrbja dostaćʼ: Thomas jwonkowne ministerstwo, Snowden pokkadnistwo, lord Justice Sankey lordkanzlerske sastojnstwo, Henderson abo Delton jnutskowne ministerstwo, lord Olivier indiske ministerstwo, Trevelyan ministerstwo roswuczenja, Graham wikowarske ministerstwo, Johnston ministerstwo za Schottisku, Attler wójnske ministerstwo, Lee Shmith admiralstwo, lord Thomson letarstwo, Greenwood strowotnistwo a Roberts ministerstwo penzijow.

Ruśko-chinejski konflikt.

Kaž ło ł Mandźuli powě, žu chinejzy wojazy ruskeho generalneho konsula w Mukdenje, ruskeho naměstneho konsula w Kharbinje a ruskeho direktora chinejskeje rańšeje železnizy hižo njedźelu w železnišću cžahu sajeli.

Habib Ullah kandahar wobsadźił.

Wójsko Habiba Ullaha je Kndahar, něhdyšneho operazijke sepjeranischcio Amana Ullaha, bjes wojowanja a krejpschelecja wobsadźiło.

Z evangelisko-'utherskeje krajneje synody.

We wčzerawschim (póndźelnym) sjawnym pošedźenju, kotrejž ło doy. w 10 hodź. sapocka, synoda wuradowanje schołża druhi krócʼ wo sastojnstkich a hospodarskich naležnoščach krajneje zyrkwje. — Dležschi cžaš ło namjet rospominanje, jednotlinym wołsadam mjenu stajicʼ, kotruž n ʼ ńčle w naklawanju zyrkwinskeho dawka pschekročicʼ, na psch. so njeběmše sa krajnu zyrkeʼ a sa wosadu hromadźe wjazy hacʼ 20 proz. dokhodneho dawka, sa kiž pryedy sakładzeneho, sběracʼ. Schtoż by potom jednotliwym wołsadam lětnje pobrachowało, dyrbjało ło jim ł pokladnje krajneje zyrkwje wupłaćicʼ. Skónčnje ło tutón namjet hospodarskemu wubjerkej pschepoda, so by ło tón najpryedy wo nim wuprajił. — Dale rěčesche ło wo . so, hdyž schulske sastupjeńskwo wobsamknje, schulskim dźěkrom knihi, jeschiwći a tehorunja darmo dawacʼ, tam njeběmšoja nabožne knihi atd. wusamknjene byćʼ, pschetož po wukławje je schulske roswuczowanje we nabožinje runje tak porjadne polo roswuczowanja kaž roswuczowanje w druhich wědomoščach a wustojnoščach. S pschičinu tuteho rospominanja běchu jednotlive schule, w kotrychž bě ło runje ša nabožinu tajke darmotne podawanje nusnych knihow atd. wusamknjo.

Dźensnišche sjawne pošedźenje, kiž ło sašo dop. we 10 hodź. wotewri, mějesche na žiwojim dujowym porjerjedźe jenoż jedyn, sa to pak cžim wobschěrnischi dypk, mjenujzy namjet hospodarskeho wubjerka k hospodarskemu nacžiśtej sa krajnu zyrkeʼ na cžaš wot 1. hapr. 1929 hacž 31. měrza 1930. Hospodarski wubjerk je wschitke jednotlive dypki spomnjeneho nacžiśta nadrobnje pschedźěłał a jeho namjet ło po dosćim wuradźowanju pschija, haczrunjeż měšachu někotři sa pschichod hischcze pschecža wuprajı, kak mohło to a tamne k tým po jich měnjenju ło hischcze hinak sestajecʼ. Pschi sestajenju a wuradźowanju hospodarskeho nacžiśta je ło pschečo na finanzne wobstejnoscze krajneje zyrkwje, kaž na jejne nadawki a pschihlušnoscze se žiwdomitoscu dźiwolo. Dokhody a wudawki na hospodarske lěto 1929 žehi runowahu dźerża ł 7,95, potajtim nimale 8 mill. hrivnow.

S.

Ze Serbow.

W Budyschinje, 5. junija 1929.

— **Wo wjedrje.** Wčzera wječor w 7 hodź. barometer 735, hygrometer 0, thermometer wo dnjo +19. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 737, hygrometer —6, thermometer w nozy +7. Wuhlady na chłódne wjedro a pomrócžene njebjo. — Schkleńza pschezo hischcze na njewobšajne wjedro pokasuje. Tola je ło wčzera hižo a też dźensa rano wo stopjenk na rjane hmuła. Na nasche wjedro słuchuja pschezo hischcze niżiny, w połnozy ło nimohibaze. S wječzora Europy wischak leži dosć wobschérna wyschina, hahaza wot Biskanskeho saliwa hacž do połnóžneho lodowego morja. Tohodła žmenu ło nadźecʼ, so ło wjedro skónčnje sašo stajı. Nozy drje wschak symne wostanu. Wo dnjo pak ma słónczko wulku moc a powsčr pschehrěje. — Jutrje schtwórk skhadza słónczko 3,42 hodź. a khowa ło 8,15 hodź. Měsačk skhadza rano 2,50 hodź. a khowa ło wječor 7,06 hodź.

— **Jězba na žwjatoku tydženja do Krkonoschow 15. a 16. junija.** Kaž w nawěschtku dźensnischeho cžišła cžitacʼe, sarjaduje wobkhadny hamt němskostatneje železnizy w Torgawje też lětża jěbu na žwjatoku tydženja do Krkonoschow (Riesengebirge). Sniženje płaczišny wuczinja pschi wužiću tuteho cžaha 33⅓ prozentow. Schulerjo płacza pschi schulskich jězbach 50 prozentow wschědneje jězdneje płaczišny. Jězdne liscžiki płacza po wolenju kóžbeho do Oberschreiberhawa abo do Zillerthala-Erdmannsdorfa a wróćo ł jeneho tuteju dwórnischcžom. Sa dobry a tuni pschebytk w hórskich hoscženzach je starane, skajanki na pschebytk a sežiwjenje po snižených płaczišnach pschihlimuja ło hacž najpozdiščo 12. junija we wudawarnjach jězdnych liscžikow. Też wobkhadny hamt němskostatneje železnizy w Torgawje je rad žwólniwy k pomozy ł radu a skutkom. Wschitko nadrobnische wo jězdnej płaczišnje, pschebytku, sežiwjenju, puczowanjach atd. wopschijeja pschewodniki, kiž su we wudawarnjach jězdnych liscžikow darmo dostaćʼ.

— **K jraženju mjes nakładnym autom a limušinu** dóńdže wčzerawschu wutoru popołdnju ½2 hodź. pola hoscženza „Sstónza.“ Po Garbarskej haży horje pschijedže limušina a mjes starymi kašarnami a „Sstónzom“ nakładny auto ł Drježdźan do njeje sraży. Wošaj ło khětro do ło satkušnyschtaj, njejsta pak ło pschejara wobschkodźikoi. Ludźom ło też žaneje schkody njesta.

— **Papušstwo.** Kradnyło je ło ł nutsbobyczom we nozy ł 3. 6. 29 se sastajenje Hirna a Co. tu na Butrowych wikach: Sloty žonjazy pjerschčenʼ ł brylantomat do platina sasadźenymaj, sloty žonjazy pjerschčenʼ ł brylantom a rubinom, sloty žonjazy pjerschčenʼ ł 3 safʼrami a brylantowej allianzu, sloty žonjazy pjerschčenʼ ł ametistom a 8 róžemi, sloty žonjazy pjerschčenʼ ł „japanskej parlu markiskeje formy, 7 mužazych a žonjazych pjerschčenjow, doublé, swjetscha ł cžerwjenymi kamuschkami, brylantowy ržeku ł malymi kamuschkami, brylantowy rjeczašʼ ł kamuschkom w módrym etwiju, slotu narucznizu 585/000 se schupisnowym mustrom, tehorunja ł panzerskim mustrom, sloty mužazy cžažnik, 18 karatsi, Glashüttski, stary system, kiž ło ł kluczikom nacžahuje, sloty cžažnikowy rjeczaš 585/000 ł drobnymi wójmidlami, 3 šlžborne mužaze cžažniki, schwizarske dźěła ł 15 kamuschkami, nowe, šlžbornaj mužazaj naruczniżowaj cžažnikaj ł kožanym paskom, žonjazy naruczniżowy cžažnik, plaque ł brokatowym paskom, tehorunja ł cžornym ripšowym paskom. Wo wžowne sdźelenja wo zkhowje kradnjenych wžow abo wo wobkedžbowanju paduchow ... ʒy sdźelnje kriminalny wotrjad w Budyschinje, tel ... 2802.

— **Sastaranje leżownoscžow na Drježdźanskej dróhi** ł wam. Smjerkowe schkody w tutym wodowodźe, wo kotrychž hižom raz pisachmy, njejsu pschezo hischcze zyle wotstronjene. Nětkle dźěłaju na wotstronjenju 10. rospuka. Kaž je znate, je rola, kotraž je znutskach w pschetrěchu 200 mm schěrvka a ho hakle loni k sastaranju nowych Schreberskich sahrodkow pschi Drježdźanskej statnej dróhi ł wodu se 14 000 hr. wudawkow pschepołožena, pschi pošledním žnjelym smjerku sanjersła. Lód je dźěł rolow rospukał. Rospukti po dołhosći wupschestrěwaju ło žnjsto na někotre roły. Se strony sajimzow ło hórscha, so dźěła špěchnischo njepostupuja. K temu ma ło prajicʼ, so pschi spočatku, jako běsche hischcze lód w role, njeběsche možno, swěsćicʼ, hdže běchu roły rospuknjene. Hakle po wottacžu lodu, kiž ło hischcze na tónzu haprleje w rolach nadeńdże, cžischcheschce ło woda na jenym městnje na dróhowy wjerch. Wodowódł dyrbjesche ło na to hnydom sawrjecʼ, so ło dróhowy krywy na dalokej cžarje njeby wobschkodźił a ł tym sa wósny wobkhad k wulkim stracham njedóščcho. Hakle po samjenjenju rolow móżesche ło sašo woda do rolow puschcicʼ, doniž sašo na jenym městnje woda se semje njestupasche a nowy rospuk njewotsjewjeschce. Dźěła buchu też pschetorhnjene ł krajnej jězdu motorskich kolow pschi spočatku sańdźeneho tydženja. Nadźijamy ło, so budże rospuk, na kotrymž ło někto dźěłasche, pošledni. Po rjanym deschczu pak sa sańdźenja w Schreberskich sahrodach žadyn strach wjazy njebudże. Też móża žehi Schreberšzy sahrodniczy wodu ł khydrantoweje roły pschi Drježdźanskej dróhy bracʼ. Pschcežiwo wocžakowanju hischcze wjetsche schkodowanja Wšo dyrbjeli tule wodu dalóko nošycʼ. Dyrbjało-li ło na wodowodźe pokasowacʼ a žodom jara šuchu byćʼ, dyrbjało ło na wschém pošledku woda ł krjepjenšimi wosami pschiwožowacʼ. Pschi tutej składnosći ło wschitcy Schreberšzy sahrodniczy, kaž dožyła wschitcy, kotšiž maju sahrodki, namolwjeja, so dychu wodu šuttninje pschetrjebali a w deschczowym cžažu też wodu ša cžaš šuchoty hromadźili, pschetož kaž nimale wschudžom, tak też w Budyschinje sastaranje ł wodu ł wobcžežnošcžemi swišuje. W pošlednich lětach je dla njedóstacžaceho deschcžow podsenska woda khětro wróćoschła a wožebje w sańdźenej hmje to sacžuwacʼhmy, pschetož też hnžh podsenšej wodze wjele njepomhasche, dokelž ło woda po smjeršej **semi** sóžka. Dozyła ło w Budyschinje hižom dlšchi cžaš prózuja, sastaranje města ł wodu khětro powjetschicʼ. K temu budże wšo wjele pjenjes trěbne.

— **Towarschne jězby do Barlina k wustajeńzy „Plun a woda“.** Měschčanska plunarnja a wodarnja nam pische: Wotmyślemy wožebity cžaš k wopytej „Němskeje wustajeńzy pluna a wody“ w Barlinje njenamaka trěbnewobdźělenistwo. Se sadźewkom je wožebje nusna shromadna napjetna jězba, kotraj wschitkich wobdźělnikow na žamžny pschebywanišći cžaš wjasa. Někto ło porucža, so bychu ło sajimzy dla tunich jěbow na žwjatoku tydženja kóždu žobotu hacž žobu do 20. julija ł puczowanišćim burowom Alfreda Rohna w Drježdźanach, Prager Str. 26, telefon 18 322 a 14 930, do swójska siupili. Wš Budyschinje wukasujetej tej dalšche měschčanska plunarnja a wodarnja, wotrjad za šwonkuu šłužbu, na Kamjeńtnej haży 36, telefon cža. 3608, a Drježdźanska wikowanška banka akz. tow., wotnožka w Budyschinje na Dźiwadłowej haży 8.

S **Maleschcz.** Sańdźenu njedźelu prědowaschce w nascžim Božim domje sašo knjez kandidat Rößler. S tuboscžu k nam Sserbam je naschu cžežku ale rjanu macžeknu rěcž nawukknył. Hižo loni smy jeho słyschcheli a běchu nam jeho zimaze słowa hischcze w dobrym pomjatku. Tónle ras spósnachmy dalschi wulki postup we trjebanju naschcze šerbskeje rěcže. Knjes kandidat je ło polnje ponórił do nžknoscžow, hłubokoscžow a wožebitoscžow šerbskeje rěcže. To šwědoczi wo wulkej luboscži

Maćerny dwór.

Hallignski roman.

34] (Pokračowanje.)

Kaž ł wusłatej ruku sjedže žehi po cžole: „A cžehodła njemóżeschch dha ł Halliga prjecʼ, Onnen, mój hólcžko? Pomyślił tola, so chże cže šotra něschto naiwuknycʼ dacʼ a ty dže tak rad wukniješch. Wona dha cže wjele wjazy nawuknycʼ dacʼ, hacʼ samóžu cži ja šam dacʼ. A stanješch žo ł wulkim knjesom, Onnen, — pschetož wěšzenje je móż. A na khudu, malu Hallig poškabudźeschch . . .“

„Ta nje nje khuda a mała“, šapkachy Onnen dźiwje. „A wy nježměcže tak rěcžecʼ, knježe twcžerjo, — wschako je to waschcha domišna . . . ach, wostajcže mje jow, ach wostajcže mje jow!“

Tu wsa jeho Manne Wögens ł žiwojej wutrobje. A malu Karen šěhaŋy na klin a smérowa ju, pschetož ronjeschе horze žyšły, dokelž widżeschе, kak jeje bratr płaka. „Haj, ty dyrbiješch jow wostacʼ, Onnen, mój hólcžko. Ja budu wo tebje wojowacʼ. Hallig trjeba žywotich žynow, a cži najlěpschi žynojo ju runje dobri dosć sa nju.

Hólcžej spohladny ł luboscži na njeho. „Wutwcžej wschak chzu jara“, ło won wuznawaschе, „chzu do Fusuma na nješchto lět, ma-li to woprawdźe tej byćʼ, ale ja dyrbju ło wróćicʼ šmědʒ. Tu je ło „Lüttwarf“ wuživobodźika, — tu bych chžał radżubje mécʼ, jeli to pschiwuznistwo dowoli. A na saraczenišťwo bych chžał dokładnje studowacʼ. Tu chžył jónu něschto rjecʼ mécʼ.“

„Ty hižo dopuščka myślischch, Onnen, ale to ło mi na tebi lubi. Nad chzu ł tobu wschitko pschewunknycʼ, chzu cži „Schiffsten, Allmende, Mähden a Weideland“ na kartach a w pschirodze pokasacʼ. Chzu cži też stare „Jennlisćiny“ a prawisna pschedsćitacʼ, so by ty trochu wo naschim sarjadnistwje sapschijałʼ.“

„Hajdi! Tuž niech mi Romine jenoż pschinidże“, wyskasche Onnen. „To budźemoj mój dwaj muzej pschecžiwo jenej žónikej.“

Wučzeł Wögens sežahny se žiwojimi brjowkami. „To budże cžežka wójna ł hordulu“, rjekny khutnje. „Ale ty chzeschch ło tola toho hódny ježinicʼ, so bych wo tebje ło kědźił, Onnen, mój hólcžko?“

Hdyž wječzor měšacʼk polny a wulki nad Halligom stojeschе, ljadaschе tej do Marenineje wopuschcženeje jśiwicžki a šwědżeschе na měrnje wotpočžowazej dźěsći, kotrymajž bě ło na ložu a josje rjane wotpočžowańcžko pschiprawiło. Wobaj staraj cžłowjekaj, khchiwy cžeładny a stara dźowka, njemóżeschtaj ło nahladacʼ na cžełwjenoliczkatymaj Holgerj-a dźěsćomaj. Po žiwojej jśiwje pak pschekhodżowaschе ło Manne Wögens tam a žem, a wutroba a hłowa dźělaichtej w dźiwim njemérje.

Pschichodne dny njepschinjeschcžu pschemėnjenja.

Wonka lijeschе ło deschcž a wichorjeschе, a wón sežerża žehi tohodła dźěsći ł žiwojenu wjeselu pschi žehi na schuli. Wón šam pak pscheběžži ło ł wulkej prózu druhi dźeń hacž k wulkej „warfje“ a nadeńdże macžerny dwór pschezo hischcze cžemny a njepschistupny, jako by šmjercʼ tam sacžałnyła. —

Wuj Rickert pschińdże jemu napschecžo, wocžiwidno wjeselu, so je někoho ł bjeżadowanju nascholi. Wowka je khora a wschitke žónišće su pschi njej.

„Haj, něšto je parnik rosbuchnył“, wón mėnjeschе.

„Wowka njeje ženje na tejerja studowała, a mje stareho łódžnika njeje chzyła mécʼ za radnika. „Zyły cžaš pak žym pschezo pschemyślował: Melenka! Melenka! Kak móżu dźowku Melenku mjenowacʼ! To réka Marja Madlena. To je sle pschedšnamjo!“

„Mjeno je próżdny šmuk“, wobarasche Wögens, a potom wopraschа ło staroscžiwje: „Rimacže hischcze powěscže wot Eldefa?“

„Jane. — Wón je nam to hnydom „prajił. Njenadu-li holzu, njebudu ło dołho ł pišanjom sadżerżowacʼ. Namakam-li pak ju, dam hnydom powěscʼ. Nó derje. To wschak njeje žadyn rjany sapočzatk sa njeho a jeho młodu žonu. My budźechmy tola dyrbjeli njewjesłu „ł kucžika won wurjesnacʼ. Potom by wschitko derje było. To je se starym Halligskim waschnjom. Někto dyrbi w kucžiku wostacʼ, ta młoda kreiv.“

„Schto wy rěcžicže, wujo Rickerto!“ Manne Wögens poda jemu ruku na rozžohnowanje a rukaje žehi pucʼ pisches schwikaŋy wětr. Jenicki cžłowjek ło ł nim jetka, to běsche pastor Efraim Licht: „Hlej jenoż, pschecžel Wögens. Wy, mi ło ła, pschikhadżeeže ł toho měšina, hdyž chzych ja runje hicʼ. Cžeta Frauke běsche mje pschi kwaŋu wo moju radu prošyła w naležnoscži namrěwtwa. Jěcžka, dźiwna to ła žónika, ale mi a naschej starej Halligskej zyrkwi je žiwerna pschecželiniza. Kak ło młodymaj wjedże? S njeju budźetaj staršchej, kajkeż by žehi Bóhłby Knjes njemohł kraŋnišcheju wuwypytacʼ, — Manne Wögensjo, nad tymaj ło wjeselu.“

Tak bjeżadowaschе stary knjes.

„Někto wschak wulkeje radoscže njemėnjeeže nad macžernem dworom, knježe duchownyˮ A wučzeł rosprawjeschce skrótka wo podawkach.

Pastor Licht ł dołha sahwijdny. Jako by jemu žwótko nad žiwojim šamžnym mjenom sekhdżałko. Ale jeho myślke njemėjachu niczo ł cžeknjenej Melenku cžinicʼ. Won ło na blaku sawróćił, sapoživny ło pola wučzerja ša ruku a kročežeše ł wulkej prózu šako ł zyrkwi wróćo. „Hlej, hlej“, rjekny rosmyślnjo, „Bóh luby Knjes chże šam woroku „mores“ nawucžicʼ, ł tomu wšo žaneho pastora njetrjeba.“

To běsche wschо, schtoż žehi duzy po wichorosthym puczu prajischtaj. Na khchiżnischcžu ło muzej rožžohnowaschtaj, a Manne Wögens žejmowaschе khłobuk, mješ tym so pastor Licht žiwoju schkitazu kapiczku žehi njesčažnyˮ, ale jenoż wutrobnje ł ruku khwny.

(Pokračowanje ješchuje.)

z ćwědomliwosćej, ł kotrymaž je jo swojemu nadawkej pěnowak. Bóh mytuj jemu bohacze wšchm nam Sserbam wopokazanu luboseć a pśiwótźiwliwosć. — Hdyž wiźimy, kak wjele Sserbow a też serbskich starschich swoju maćerźnu rěcź sarćej nimaja, chźiż taśi nadobny pśikład knjeza kandidata jich nakazaćz a wobroćiś.

S Lusta pola Pomorz. Sobotu a njedźelu źiwjesćenje tudomna dobrowólna wohnjowa wobora swoje 25-lětne wobstaśe. Pśiłne ruzy běchu wjeś ł cźestnymi wozami a pśetwarili wupyšchśe a za wóźu swjedźenśichcźo pśihótowiśe. So by jo cźas gmejna mogła na swjedźenju wobdźěliś, wotmě jo sobotu wjecźor komers w Pawolitej hoscźencu, kiž mějesche bohaty program. Po powitańskich słowach nětcźišchego statnika knjesa Pětśichka, kiž źebi też za pśichod nětcźišche bobre pocźaśi mjes gmejnu a wobom pśichajesche, pocźeśeli knjes wjejnjanosta Kmoch we mjenje krajneho swjasta wohnjowych woborow 4 towaršejow, a pśichwała jim nosćne cźestne znamjeńśicko ł wopśimnom sa 25-lětne bobustawstwo. Pocźeśeni su towaršejo Gruhl, Urban, Procźno a Schneider. Knjeza Fiźa Procźnez pśichodnjeźe derje źwjedźeńśi wrołog, kotrěž běśche Max Zeibig-Budyšći šwětnik. Na to pśichwjedźachu Sserbjo ludowi dźiwadźelnizy dźiwadło: „Łorla ł Cźornemu Běźa abo město a wjeś". Hačcźuwšej tute dźiwadło se źiwjenja wzate, a jo derje pśichodstajesche a jo pśichpośłuchaźo teź se srosumjenom pśichajchu, by hnadź tola kruch domišlny abo samo herbitki a krótśichi naš hišćeše bóle swjeśeli. W krótkej pśichestawy běchu pśiłne ruzy bliźa w sali pśichitnte ł pampuchowymi horami a wonjatym kofejom, so śebi tóžby źiłodźeź da. S wośebitym pśichekwapjenjom běśche, so jo bliźny śpew pśichodnje, pśichi kotrymž dyrbjesche tóžby źiłyśchaś, schtož hewak rad njeźiłyśchi. A pśichi wjećerjej reizy źwostachu źwjedźeńźy hyšće hač do dnja běłeho mjes sobu. — Njedźelu pśipołdnju wot 12 hač 1½2 hodź. běśche witanje woborow, kiž běchu w nahlednej liczbje pśichišćke. ½2 hodź. pruhowasche wjejnjanja krajneho swjasta wohnjowych woborow našeju woboru, kotraž śebi „jara dobru" chwalbu dobu. Nětk sestupa jo źwjedźeńśiśi cźah, jako běchu do teho sydlawu wupyšchili. Cźah hibaśe jo nimo hrodu pola knježi dwór a wjeś na źwjedźenśichcźo. Tam knjes Pětśichk hišćece ros wšchich witasche a podźakowa jo wschitkich hišćece ras wšchich witasche a podźakowa jo wschitkim cźoź knjes wjejnjanosta Kmoch w krótśichi narcźeźi poda pśicheład 25lětnych stawišnow wobory. Na to hladaśe hóžby sa sabawu a sawjeśelenjom, sa kotreż běśche jara

perje postarane. Wjedro mějesche jeźerlíwosć, pśicheź hakle bliźe k wjećerjoru pocza jo deschcźowaćz, tola potom pytaću mnohy wukhow pśchi rejach we wjeńnym hoscźencu. Wschitkim pak, młodym a starym, kotśiž su tak abo hinak pomhali wuhotowaćz rjany źwjedźeń, bě pak prajimy, na tutym městnje knjesej hrabi ł Breślerej, gmejnskej radźe a na jeje cźołe knjesej wjejnjanosće Kmochej a knjesej rentmišćirej Metze. „Bohu k cźešći a bliźńchemu k wóborje" njech pak wostanje dale hyšćo jubilejśśeje wobory, pod kotrymž chaźa śebi bycź śtajnje wědomna swojich pśichiłuschnosćejow k bliźńchemu w jeho nuźy.

S Lubija. Jako chaźyśche do Drježdźańskeho cźaha stupiećz, snjesłowji bohoh dopołdnja na tudomnym dwórnischcu khowańz, kiž běśche ł wustawa a Hornich Kundracźach puschcźeny. Wón padźe na nastupnu beku a śebi nětótre rjebła ślama. Snjesłoženo dowjesłemu do tudomneje měśćeńśkeje khorownje.

S Nakeź. Wobswědźeć tak mjenowaneje „Kaczeje korcźmy", knjes Jan Bjenada, wjedźe na połdra lěta fórzdu pschećźiwo Nakeźańskemu knjeństwu. Saśdźeny pjatk je wyjschi krajny sud w Drježdźanach swój wunsud wosjewił. Na wim. je knjes Bjenada w cźłym nastupanju a dopołnje dobył. Jedna go wo wyšśoke sarunanje ja cźełne sranjenje, kotreż je knježi rybak sawinował, so je we nowembru 1927 do knjesa Bjenady cźełił bjes pschicźiźiny a je samsźłokom. Knjes Bjenada bě wjecźor na swojej farhrobje, pschi małym hatku, ł kotrehož chaźyśche rybły wsacź. Te bě jemu jeho bratr, wobswědźeć młyna w Biebrucźanach pódlał. Wodnjo k tomu njeběš khwile mět a pśches nóź wonka wostajićź, jo bojesche, so je jemu kradnu. Knježi rybak, je śtužbnej cźełbu, kotruž bě jemu knjeństwo dało, pśches mjesu do knjesa Bjenady cźełi, a jeho tak straschnje srani, so je na cźaś źiwjenja braschmy a do žaneho dźała wjazy ł trjebanju. Knjeństwo bě rybakej cźełbu dało, hacźrunjeź praxiva nima cźełbu nošyć. Wusud najwyschschcźeho saśtkeho śuda je nasche wobswědźestwo jara spokojiś.

S Kamjenza. W bliźśichim cźasu chcźeja w naschim měśće katolśi Dom swój. Jurja natwaricź, kiž ma wospiśicź bydlenje sa šotry ł wotthladarnju sa bźeźi a dom sa starych ludźi. Se sbérkami a dobrowólnymi darami je jo sa tutón samér hižom 52000 hriwnow nahromadźiło. K temu je Budyške wokrejne heftmanstwo dalšchu sbérku w měśće Kamjenzu a w Kamjeńśtim hamtśim heftmanstwje w cźasu wot 1. hač do 30. junija t. l. dowoliło. Na město zemrěteho architekta Egera nětko k. architekt Zyž-Khrósćańśki plany sa wotmyślene nowotwary dale wobdźěła.

Z Koćiny. Na Koćinskich honach je njedźelu rano powětrowy balon na zemju dele pśileźał. Wón běšo so sobotu wjećor w Hannovru na powětrowe pućowanje podał a běše nuzowany tu pśistajiś, dokelž běše jemu płun khětro wušoł.

Z Kulowa. Kaž je znate, je so zaśdźeny tydźeń zała tudomneho Brauneroc hosćenca wotpaliła. Nětko wobsteji podhlad, zo je zlóstniska ruka woheń załožiła. Wobšérne pśepytowanja su so hižom zapocałe a krajna kriminalna policija prosy wšitkich, kotśiž móża k temu nješto zdźěliś, zo bychu so pola Kulowskeho měśćanosty zamolwili. — Wobžarujomne njezbožeći tudomneho wyšśeho primara Alfreda Jäckela. Wón wjećor na dworje z bleśu pśez dóńcu padny a so na prawej rucy strašnje zrěza.

S Klitmow. Saśdźenu njedźelu popołdnju měśeśche w tudomnej staroluthersśej zyrkwi knjes farar Njota je Nakeź šerbśe pśedowanje, na kotreż běchu naschi Sserbja dawno cźakali. K pśedowaniu pśichśamknu so źwjeźenje Bóžeho wotkazanja.

S Rogowny pola Khorcźebuša. Cźežke njezbože ł automobilom sta so póndźelu popołdnju wokoło 4 hodź. na Khorcźebušćo-Mužakowskej drohi blišo Rogowny. Automobil pśichejmja Willija Stelinskeho, kiž wobswědźeć sam wodźeše a w kotrymž hišćeše wobswědźerjowy bratr se mandźelskej a pśiwušći šoforjom, wschitkaj ł Kandrzina we Hornjej Schlejskej śedźachu, cźasnje automobilej, kiž ł Mužakowskeje strony pschijźeše, wuźeźe. Wón je pschi tym na pjelšej drohi wobhnuny a jako běchu so někotre wobruče puśke, pschećźiwny ko wóś pschi polnej jadze a pobrjeha ludźi pod sobu. Wobswědźerjowy bratr a jeho mandźelśka so khětro se schkleńsanej srěšachtaj a dyrbjeschtaj khórkiu pomoz pytaćź. Wobswědźeć a saśotnik se lóźichim sranjenjom woteńdźeschtaj. Automobil je zyle sničzowany.

Hospodarski rozhlad.

Pjetku 5. junija 1929:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1910	100 pólsk. złotych	47,10
1 jandźelski punt	20,316	100 čěskosł. krónow	12,409
100 swajc. frankow	80,64	100 franc. frankow	16,375

Barlinska kursa bě wježera sajo jara źiwa, kursy efektow postupowachu. Podobnje bě na witach ł dołžnymi a rentowymi liśeźinami.

Produktowe wiki pschinjeśechu wježera dalśche postupjenje žitnych pśaćźinow. Pśichi tom je źito hišćece źadne. Pšenźcza a wowsa běchtaj sajo wo 20 pj. drósźchej pomjo pónđźelśtim wilam. Rožta tehorunja 15 pj. dobu. Wježera pśaćźeśeche zentnar w Barlinje

pšenźcy 10,35—10,40 hr., rožli 9—9,10
„ najsmjk. jećźmjenja 8,80—9 hr., wowsa 8,75—9,20 hr.,

w termijowym wikowanju:

sa julij: pšenźcy 11,10—11,20 hr., rožli 9,80—9,85 hr., wowsy 9,17½—9,25 hr.
sa september: pšenźcy 11,75 hr., rožli pak 10,25—10,32½ hr., wowsy 9,32½—9,45 hrywnow,

Zasuga w Budyšchinje, Hornjerźeńska haja 28 l.

Pśichitajśa:

Holzu do domu, w Budyšchinje, Nenatušowa haja 16.
„ do Hródka, k 15. 6., Bjedrichowa haja 8 delka.
„ do Hródka, Schwarzowa, Bjedrich-Ebertowa h. 65.
„ Hornufowa w Bišofapjazach, Stare Torhoschcźo 28.
„ Hauskellerka w Bišofapjazach, Lutherowa haja 5.
Sjenotypistka, prosć. dr. Heš w khorownji w Budyšchinje.
„Union" Ostjašchiśe Textilwerke A. G. w Korsymju.
Molerišcho, Thomasch w Mužakowje.

Na pschedań:

Klawér w Budyschinje, Hauensteinska haja 6II na 1wo.
Wérny, Klemm w Hodźiju.
„ stólne, knježi dwór w Krakezach.
Krowa wyborokśucźelna w Hnaschezach 6.
Schula stara w Koćinje. Dalśche wukaluje pśiwobjuda schulskeho swjasta Th. Wels w Koćinje.
Sstonu proźata a pschećźaśu, knježi dwór w Darinje.
Natatstwo, hnydom pschenajecź, abo pschedacź, we Wusjedze pola Kettig.

Pschenajecze trawjenja

schtwórtk 6. junija 1929 wjećor w 7 hodź. pschi mězachańśkim hacźe w Kulowje.

Sstudnizy na pschedźadowanje

schtwórtk 6. junija 1929:

w Ludwje na žudnišćowje dop. w 10 hodź.: mjeble, pišańśt stroj, gramofon, ł desćami, hušli, śiś, satin, radio, hyšćawa, pišańśte błido,
w Kamjenzu w kasarnach w komornym domje maśchinskich śkłbow dop. w 9 hodź.: wschelake mjeble, tkaniny na wobleki, koło, hobańka, drasty, pišańśki stroj, wschelake lampy a kupańśke wanje,
w hoscźencu „ke krónprynzej" pop. w 3 hodź. wschelake hornay,
we Sserńjanach w hoscźencu dop. w 10 hodź.: 8 cbm. khójnowych deśkow,

Škrowe depeše.

Produktowe wiki dopołdnja 3/11 hodź. w Barlinje: Sšnadny wobrot, žito je žadne, płaćźiny dale postupuja. Dop. 3/12 hodź.: Kaj pśched hodźinu. Pšcheńca a rožka nětkaž 15 pj. pornjo wutori drósźchej.

Płaćźiny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symje po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

	Płaćźiny po Stotej hriwnje.				
	4. 6.	3. 6.		4. 6.	3. 6.
Pšeńca	207-208	201-202	bury	22-24,00	22-24,00
rožka	180-182	175-177	woka	28-30,00	28-30,00
nal. jećmjeń	—	—	modre lupiny	17-18,50	17-18,50
naz. jećmjeń	176-180	176-180	žołte lupiny	23-25,00	23-25,00
wowsa	175-184	171-180	keradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	18-18,50	18-18,50
pšeńć muka	23-28,00	23-27,50	lany wosušk	21-21,60	21-21,60
rźana muka	24-27,00	24-26,50	boch. metasa	—	—
00 wotruby	11-11,75	11,50	běrnj. kruški	15-15,80	15-15,80
rźane „	11-11,75	11,50	syno, 50 kg	3,30 3,80	4,00-5,00
jane synjo	—	—	běžana sloma	1,50-1,75	1,60-1,85
nrčch, Viktor.	41-48,00	41-48,00	pšeńć. „	1,25-1,40	1,30-1,60
raps	—	—	wowsna „	1,40-1,50	1,50-1,65
pjeluški	25-26,00	25-26,00	jeśna „	1,30-1,45	1,40-1,60

Płaćźiny rěžneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

4. junija 1929. Płaćźiny po centn. a zt. hrywnach

Skótne družiny a woznamjenjenje.

Woły: 232.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rěžneje hódnosće hač do 6 lět	58—61
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	54—56
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	48—52
Mjenje picowane wšěch starobow	40—46

Byki: 274

Połnomjasne, wurośćene, najwjetšeje rěžneje hódnosće	53—55
Połnomjasne, młódše	50—52
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	48—49
Spatne	45—47

Jałojcy a kruwy: 512.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rěžneje hódnosće	44—48
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rěžneje hódnosće hač do 7 lět	38—42
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	30—34
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	22—28
Mjenje a špatnje picowane	—

Celata: 2600.

Najlěpše wukormjene (2. druž.)	78—83
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	62—75
Špatne (4.)	50—60

Wowcy: 5379.

Młódše a starše wukormjene (1. družina)	65—68
Starše wukormjene (2.)	60—64
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.)	50—55

Swinje: 10 651.

Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křižanjow, hač do 1½ lět stare	75—76
Wukormjene	75—76
Mjasne	73—75
Špatne	72—73
Ranez a kundrosy	68—70

Z Łužicy.

* S Penzig. Pjatk popołdnja padźe wósmy August Köhler, kiž pola tśěchkrjejśerskeho mišchtra Handrika dźěłasche a popowu tśěchu Stratośkich dźěłaćerjow mjes Langenawu a Penzigom terawasche, so picheładawschi, 6 metrow wyšoko dele a swóju žebi schiju. Wobkrutowany, kiž běšche hakle 39 lět stary a nježenjeny, bźeše wožeźe ł wustojnym a pilnym dźěłaćerjom.

* S Korjymja. Póndźelu rano wumrě po dlšchej khorośći we 70. lěśe swojeho žiwjenja priv. fabrikski wobswědźeć Karla Wilhelma Paul. Semrěty běšche je sałoźerjom a lětdźesatki bohu žam wobswědźeć firmy C. W. Paul, kiž je nětk dźěł Sjednoćenjeju pschadowanjow a tkajernjow Augusta Petza a C. W. Paula, tow. ł wob. ruk. w Korjymju. S njesrośnjinej dźěłaćerjowźu je swoju dźěłarnju, kiž po pschikładnych sašadach wodźeše, posćěhnył ł małeho sapoćatka k wulkemu pschedewsaću.

Serbske blido w Lipsku poswjećí serbsku khorhojćku.

Zdawna sem skhadźowachu so Serbja w Lipsku ze hromadnej serbskej zabawu. Tak to běše za čas Ducźmana-Wolšinskeho, tak so to teź dźensa hišće stawa. Kóždu wutoru zeńdu so swérni pśi „Serbskim blidźe." Přebywaja duchownje we swojej dominje, kotruž hišće horco lubuja.

Jónu w měsacu zarjaduje so přednoškowy wjećor, z wuwzaćom akademiskich prózdnin. Tajki wjećor běše 14. meje.

Knjez wyšši wučeŕ Bjedrich witaše wutrobnje malu, ale swérnu cźójdku Serbow a słowjanskeju bratrow. Wosebite słowa postrowa wěnowaše knjezej stud. inr. J. Cyžej, kiž nětko w Lipsku we swojich studijach pokročuje. Po rjanych zynkach serbskeho spěwa jima so přednošowaŕ, knjez stud. philos. P. Nedo słowa. Thema přednoška je: Wobsah někotrych serbskich nalětnych wašnjow. W dlšćich zawodnych słowach rozłoži, što je młoda wědomosć, kiž so mjenuje ludowěda. Wona přepytuje skrótka wšo, štož je z primitivneje kultury cyłeho naroda wurostło. Zaběra so z narěčemi, ludowej pěsnju, bajkami, starinkami, wašnjemi, drastami atd. Přednošowaŕ rysuje a wulożuje někotre karakteristiske serbske wašnja, kaž rybyjěd'enje, biće z bŕežowcami, jejkajeńe, jutrowne jěchanje, palenje khodojtow atd. Z wulkej kedźbnosću sćěhowachu wulcy zajimawym a wubjernym wuwjedźenjam. Wone wubudźichu žiwu debatu, hač je kulojć, serbska drasta něšto specifiscy serbsko-słowjanskeho abo nie.

Někto přińdźe ważny a swjatočny wokomik: poswjećenje serbskeje blidneje khorhojćki. Nětkuši swérny blidaŕ, knjez cand. theol. Božidaŕ Roesler běše jako dźak za krasne hodźinki při „Serbskim blidźe" pyšnu khorhojćku daril. Knjez Bjedrich přepoda ju ze swjatočnymi słowami swojemu zdobnemu zamérjej, napominajo přitomnych, wobkhować swěru serbskej khorhoji. Wutrobny dźak teź na tutym městnje nadobnemu daŕićerjej!

Khorhojćka je wumělscy w serbskich barbach wuwjedźena a nosy napismo „Serbske blido w Lipsku". Pyšnje budźe nětko kóždu wutoru wjećor na blidźe stać a Lipsćansey Serbja budu so wokoło njeje hromadźić.

Njech je khorhojćka z nowej dobu za Serbske blido. Njech hromadźuje wšitkich w Lipsku přebywajcych Serbow a njech so postara, zo njeby luboseć ke serbskej dominje hasła, zo bychu pěstowali swoje Serbstwo teź daloko wot wótcenego kraja.

Přichodny přednoškowy wjećor budźe 11. junija 1929. -n.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Drježdżan.** (Měšćeńanski rada dostanje léto jastwa.) Drježdżański zhromadny kawnistl ɦud jadowši pondźelu wuczerja a něhdyšeho kommunistiskeho Drježdżańskeho měšćeńanskeho radu Waltarja Hermanna Zinku k jenemu léru jastwa, dokelž je ɦo jako předsydowniczk na dźěłach, kiž buchu jemu dowěrjene, na njepožćiwe waschnje pśeśewšoch. Dwaj mužaj pśepytowańskeje jatby ɦo jako ɦłosćanje wobliczi.

* S **Lipska.** (Kśeśeńćanske dobyśe pśi wólbach do starśišćiskich radow.) Pśi wólbach do starśišćiskich radow w Lipsku ɦu kśeśeńćanske liśćiny 333 sastupjerjow dostale, liśćina sozialdemokratow dosta 270 a liśćina kommunistow 58 sastupjerjow. Kśeśeńćanjaj ɦu 42 ɦydłow dobyli, sozialdemokratoju sɦubichu 25 a komunistoju 17 ɦydłow. Pśiliczimy ɦišchcze 7 ɦydłow katolskich schulowpotom je kśeśeńćanska wjelschina ɦišchcze wjetśsha.

* S **Lipska.** (Powotanski prozeß pśeciwo Winterej.) Dnja 8. nowembra 1928 běśe Lipśeańskl kawnišk ɦud snateho wołkɦodneho rěčnika Wintera dla trajneho wołschudźenstwa k 1 ɫetu a 3 měsjazam jastwa a 20 000 hriwnam pjenjezneho ɫɦłostanja sajudźił. Winter je ɦo pśeciwo tutomu wuśudej powołał. Tohodla je ɦo sobotu pśed śesśetej ɫɦłostańskej komoru sapoczało powołańske jednanje. Mjenja, so budźe prozeß nėhdźe měsaz trać.

* S **Kohlfurta.** (Cježke njeśoże na wuhlowej jamje.) Na wuhlowej jamje „Město Shorjelj" pola Kohlfurta je na jaminej żelesniju wožobowy wóz, kotryž lokomotiva cźehnjeśe, do wuhlowego cźaha frafył. Na wožobowym wosu pśechowowaśe 34 wuhlowych wikowarjow a hórniśki direktor Strangfeld. Pśi srażenju bu sranjenych 24 wožobow, ɦ nich pjeć cźežko. Mjes cźežkotranjenymi je też direktor Strangeld. Snjesoɦożenych po ɦwobalenju swjetśha do jich domow ɦwoɦchu. Dotal njeje pola žanoɦo strach wo žiwjenje.

* S **Prahi.** (Cježke njeśoże na dróɦowej żelesniju.) Pondźelu dopoldnja sta ɦo na Hjakowje w Prahy, cźežke njeśoże na dróɦowej żelesniju. Po nahlej dróɦy dele pśichiźeco storcźi cźerjeńśi wós dróɦowe żelesniju na jenym sastanišcźu ɦ wulkim wotmachom do cźaha dróɦowe żelesniju, kiž tam śtejeśche. Sadni nastup pśichowańcźaka, do kotreɦož cźerjeńśi wós storcźi, ɦo smjeśe a wśitke wotnowe schkleńzy ɦo rospukachu. Sranjenych bu 16 wožobow, mjes nimi 5 cźežko. Kaž wocźiły ɦwožy wobkruczeja, wjednikeł cźerjeńśeɦo wosa, kiž je ɦo pocźał ɦuwacź, niedźiwajucy ɦuɦdomneɦo ɦpinanja a ɦypanja pśita, njebéśche možno, wós sadżerżeć.

* S **Newyorka.** (Newyork budźe najmjeńśe město ɦwěta.) Newyorska ɦagmejnowańska komisija je nėtko podała ɦwoju rospravu, na kotrejž je ɦydom lět dźěłała. Projekt žada ɦebi ɦagmejnowanje wśěch mėstow a městačkow do Newyorka, kiž hač do 80 kilometrow dokólkoło Newyorka leža. Kommisija je wobliczila, so budźe Newyork ɦa 30 lět tak daloko wutwarjeny. Pśchiwja-li ɦo tónle projekt, by nastało město, kiž by mėło 20 milijonow wobɦdlerjow.

Přilopk.

* **Pśiches 3000 woporow ɦemjerjenja w Persiskej.** Po rospravje gouvernera Khorassańskeje provinzy je pśichi ɦylnym ɦemjerjenju 1. meje w tutej provinzy 3253 cźłowjekow wo žiwjenje pśichiśło. Licźba ɦranjenych je wurjadnje wulka. Se ɦemjerjenjom bu 88 wžow ɦapuśczenych.

* **Wulki cźěrny woheń na kupje** Sachalinje. Po pomėcźi ɦ Tokia je ɦo w japanskej krajinje na Sachalinje na diwjacźej městnach lěź ɦapałk. We wobśěžnych cźěrnych wohnjach je pjeca 18 cźłowjekow wo žiwjenje pśichiśło.

* **Sadźo wulki woheń** w Pólsku. We wśy Sagorze ɦebi ɦydomkitny hólcźej ɦe ɦapałkami ɦrajkał a woheń sadźěłał, pśichi kotrymž ɦam wo žiwjenje pśichiźe. Zyła wjeś, kotraž nėhdźe 170 twarjenjow wopśiśeśeśe, ɦo wotpali. Pśchi haśenju a wukhowanju bu pśches 20 wožobow ɦranjenych, mjes nimi tśi cźežko.

* **Rosbuchnjenje we wolijowej fabrizy.** W měścu Pavia w Italskej ɦo je rosbuchnjenje w fabrizy industrijnych wolijow, pśchi cźimž bu śćěśeć dźěłacźerjow ɦdźěła cźežko ɦranjenych. Dwaj dźěłacźerjej staj hišcźe ɦmjertnaj.

* **Schlinki sadźerja żelesniśki cźah.** Wo podawku, kiž drje w ɦtawišnach żelesniźow ɦwojeɦo runjeńca ɦnta, powź ɦo ɦ Casablanki w Marokkowiśej. Cźežko nakładowny tworowny cźah jėdźeśeśe ɦ Casablanki do Kourighi, jako ɦo żelesniźarjo dohladachu, so ɦu żeleśniśke kolije ɦolne schlinkow. Krótki kónz samo lokomotiwa hišcźeże daleńécź a ɦo pśches haczaze schlinki pśecźėcźiźcź, bórhi pak wona wušła, dokelž koleśa w rosmėdże rosmjeńcźenych schlinkow tcźaju woztachu. Dyrbjachu druɦu lokomotiwu na pomoz ɦawolacź, ɦ kotrejž pomozu ɦo cźah sajo hibacź pocźa.

* **Protyka na dróɦy w Parisu.** Pariźenjo ɦo njetrjebaju wjacy praśeć, kotryž dźeń ɦu źiwi. Měśćeńanske ɦarjadniśtwo je ɦo ɦa to postaralo, so nichtó wjacy njeɦapomni, kajki dźeń mėzaja ɦo pśiche. K tutemu je na rózkach hlowných dróɦow taśle postajilo, kotrež kóżdy dźeń prawy datum pokazuja. Po prawym mėli ɦo dźiwacź, ɦo ɦu hakle dźeńa na tutu mɦśl ɦapadnyli, pśchetoż ɦdyž prawje wobmɦślimy, je praśchenje ɦa dnjom nimale runje tak ważne kaž praśchenje ɦa dnjowym cźaɦom. Cźažniki na dróɦach mamy hižom lėtdźeżaśki dołho, ale nichtó dotal hišcźeże njebéśche na wubjernu mɦśliczku ɦapadnył, nimoduźym ludźom na dróɦach pokaɦowacź, kotry dźeń ɦo pśiche.

* **Najpriedy cźežna horzota, potom źnėɦowe mjeczele.** Kaž je ɦnate, mėjachu w narańśchim dźėlu Polnóżneje Ameriki njedawno nėkotre dny ɦatrašchnu horzotu. Tam pak je ɦo wjedro nėtko hišcźeże hórje pśchećėɦnyło dyžli pola naɦ. Sa horzotu dobu ɦo nabodło wopraɦdźita ɦyma do kraja. Sźnėżowe mjeczele ɦonjacźu ɦo po jemi a ɦ temu hišcźeże ɦylnje mjertnjeśche. Pśchi tutym nahlym pśchemėnjenju je wjele ludźi ɦtorito a wumrėło.

Najnowiše z cyłeho swėta.

Schkrowa powėścź wo wjedrje ɦa jutśe ɦchtwórk: Sšo wuczahuje a pomałku woczołpluje. Podobne wjedro w Jendźelskej, w połnóżnej Europe hišcźeże khłodne a ɦcherjate.

* **W brunizowej jamje „Jama města Shorjelja" pola Kohlfurta lokomotiwa, kotraj wožobowy wós cźahnjeśe, w kotrymž bė 34 wuhlowych wikowarjow ɦe Shorjelja, kotśij chżychu ɦebi podkopki wobhladacź, do wuhloweɦo cźaha ɦatwadźi. Wožobowemu wosej ɦo ɦadna ɦcźéna ɦatkóźi. 24 wožobow ɦo ɦrani, mjes nimi 5 cźežko.**

* **W Koblenzu je w ɦkorowni katolskich ɦotrow wutoru rano woheń wudyril, kotryž ɦu ruczе na ɦyle rańśche ɦchidło a po ɦyłej tśešće wupśchejśił. Jejna weża ɦo ɦaɦpnyła. Też na pśchimjesowaju kapalu ɦo ɦlomjenja pśchenjeśechu. Pśchi wulkhowańśkim dźėle ɦo pódła wohnjowych woborow tej wotdźėlenje franzowńśeje wobkadki wobdźėli. Franzowśzy wojazy dźėl khorych do ɦnžɦodneɦo nėhdušeɦo wojeśśkeɦo lazareta donjeśechu, kotryž franzowśka wobkadka nėtkole wužije.**

* **Musſolini je ɦ amerikańskej nowinſkej powėśćenju ɦwoje mėnjenje roščėrjeć dał, ɦo ɦo zeppelinſka powėtrowa lódź ɦa pśchesmórſki wobkhad dla wohnjoweɦo ɦtracha, wulkośće, njebėźitkliwośće a wobthadźeńśeje wobcźežnośće njepśchihodża. Dr. Eckner je powėtrowe lódźe pśchećiwo tymle porokam ɦakitał. S 40 000 pažažerow powėtrowych lódźow njeje ani jedyn ɦ wohnjownej njehodu abo na nėkajke druɦe waschnje do ɦchkody pśchiśchoł.**

* S **Neapla ɦo powė, ɦo Wesuw ɦylnje woheń ɦapa a lavu wumjetuje. Wobydlerjo městačka Ottojana a wɦow Terzigna a Mariglicma ɦo ɦotuja wuczahnjeź.**

Sokolstwo, šport a pućowanje.

Zjednoćenstwo za zajimy Budyskich turnarskich sportskich towarstwow.

Zjednoćenstwo wotmė póndźelu wječor we „Słońcu" posedźenje, na kotrymž so wobzamknу, zo maju so towarstwa, we wobėmaj zwjazkomaj (Dźěłaćerski sportny kartell a wubjerk za cźłowuczowanje) zjednoćenstwa wopśijate, pśeprosyć, zo bychu so ze zastupjerjom sobotu 8. junija wječor w 9 hodź. w Kehelerni na posedźenju wobdźėliłe. Rozdźělić maju so hrajerske časy za wśitke měšćanske sportniśća, za Hurarske kasarny, Němski dom w Sćijecach, Bismarckski haj a Młynkec luku. Towarstwa, kotraž dotal ɦišće žane sportniśćo njewuživachu, abo kotreż chcedźa měr druɦi čas a druɦe městno pśidźelene, móża namjety nėtko hižom pisomnje na pśedsydu, knjeza Wilh. Stoewera na Fabrikskej dróży 13 zapodać. — Zdobom budźe w Kehelerni samsny wječor we 8 hodź. posedźenje zhromadneho pśedsydstwa

Listowanie.

E. N. we W. Ɦdyž tamna wobydlerka ɦamžneho domа, w kotrymž Wy bydlicźe, wė, hdźe Wy Wasche ɦolo ɦtajeśe, dha je to jeje wina, ɦdyž we cźimowej wołkźi pśches nje padnje. Dozyła hodźi ɦo na Waśche praśchenje dokkadnje wotmołwicź, ɦdyž bliźśche pomėry ɦnajemy, na kotreż ɦo ɦtajnje wulka waɦnoɦcź kładźe. Seźe-li pak ɦwoje kolo jenoż ɦuwoɦaźnje jónu na městno ɦtajili, hdźej je ɦewak njeɦtajeśe, dha ɦo po naśchim wobɦonjenju Wam njemóże wina dawacź, jeli śeźe móżnoɦcź ɦnjeɦbożenja dopśeda ɦwobmɦślili a koło tak ɦtajili, ɦo na puću, hdźej ɦo ɦhodźi, njeɦteji.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

S evangelsko-lutherskeje krajneje ɦynody.

W měšćańskej ɦlownej kenzlili — na radniźy po 1 ɦhodźe — ɦu ɦwupoložene cźišła 17 hač 22 pśinjeɦo dźěła a cźišła 24 hač 29 druɦeɦo dźěła nėmɦkotlatneɦo ɦakońśkeɦo ɦopjena ɦaž też cźišła 12 hač 14 ɦaśkeɦo ɦakońśkeɦo ɦopjena w bliźśichimaj tydźenjomaj k nutśɦpohladnjenju ɦa kóżdeɦo.

W Budyšinje, 3. junija 1929.

Budyska měšćańska rada.

Towarstwowski powėstnik.

Drježdźany. „Hromadnik" ma ɦwoje měśane posedźenje ɦtwórk 6. smažnika wječor 1/2 9 hodź. pola Gusty Zmija, Christianska dróha 22. Pśedноški Wšelčizny. Hosćo su witani. B. Kr.

Hornja Hórka. „Łužica" wobdźėli so njedźelu 9. junija na zlėce župy „Jan Arnošt Smoler" w Klukšu a wotjėdźe dop. 1/2 11 hodź. z Mnišońskeje piwarnje. — Dale wuleći sebi tow. njedźelu 16. junija do Błótow (Spreewald). Sastawšy, kiž chcedźa so wobdźėlić, maju so hač do 5. junija ɦoja, ɦowėrnikow abo pśedsydy zamołwić, dokelž ma so auto zwėścić. Też druzy móża sobuјėć, dalokoż su městna prózdne. Jėzba z autom płaći 7 hr. Wotjėdźemy rano we 4 hodź. z Hornjeje Hórki a smy wječor zaso domoj. Pśedsydstwo.

Khróścanski Ratarski Dorost ma pśichodny ɦtwórtk wječor po nyšporje zhromadźiznu pola Sołćic we Wotrowje. Njech wšitcy pśińdu. Pśedsyda.

Pančicy. Jednota Sokoł ma ɦóždy ɦtwórtk wječor we 8 hodź. w Pančicach na žurli zwučowanje. Swjedźeń je blizko. Načolnik.

Hlowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoler w Budyšinje. Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Duchman w Budyšinje. Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Bórnowicy. Za nawėźenje: ... nosk w Budyšinje.

Druhi župny zlėt župy „Jan Arnošt Smoler"

budźe njedźelu, 9. junija 1929 w Klukšu

Serbjow cyłeho serbskeho kraja, Hornjeje a Delnjeje Łužicy, wosebje Serbjow Klukšanskeje wosady a jich pśećelow wutrobnje pśeprošujemy. Pójće, radujće so z nami, swjećće z nami naš

wulki serbski swjedźeń

Wobkedźbujće rozpisanje w dźensniśej Nowinje!

Jurij Hänsel w Budyšinje

na Sukelnskej hasy 34 :: Telefon čo. 2736

Hlowna pśedawarnja Rudolfa Sacka z Lipska

= w Budyskim hamtskim hejtmanstwje =

Sklad ratarsk. mašinow a gratu wšech druzin

Cehnjenje 2. rjadownje

sakskeje krajneje loterije

Póndźelu, wutoru a srjedu

10., 11. a 12. junija 1929

Hlowne dobyće: **hr. 40.000**

Kupna płaćizna	1/10	1/8	1/9	1/1
	8.—	10.—	40.—	80.—

Losy poručataj statnej loterijnskej běrcaj w Budyšinje

Friedrich Rother na Kěžorskej dróży 22 — **Ernst Lehmann** na Kamjeńtnej hasy 45

Warnowanje

Warnuju z tutym kóždeho, kotryž njewėrne powėdanja wo mni rozběrjuje, hewak bych dyrbjał sudniscy zakročić.

Jaŋ Kubaŋk z Bronja

Zarjadniski wosebity cah

15. a 16. junija 1929 do Krkonošow

(Riesengebirge, Krummhübel, Oberschreiberhau)

Pospėšena jėzba! 33 1/3 % zniżenje jėzdneje płaćizny!

Pućowanje pśez wjerśki Krkonošow Swjatok tydźenja w hórskich hoscėncach

Pśizjewjenja za pśebytk a żeziwjenje po zniżenych płaćiznach pśijimuja wudawarnje jėzdnych lisćikow.

Žadajće sebi pśewodnik za wosebity cah w bliźšej wudawarni jėzdnych lisćikow!

W Torgawje, w junija 1929.

Wobkhadny hamt němskostatnеje żeleznicy

Telefon čo. 83

Młodostne dźěłaćerki

so pśijimuja

Pśipowjedźenja kóżdy cas pola wrótnika

H. Schomburg & Söhne w Margarećinej hėće pola Wulkeje Dubrawy

Spóznata wosoba, kotraž je d. junija wječor wokoło 1/28 h. na puću mjez **Pėskecami a Smjerdźacej**

mech z konjacym gratom

zběhnyła, chcyła to ɦnydom (za zarunanje) wotedać w wjesnej korćmje w Konjecach

Młok. a bursku butru, jejka, twarožki, pjeriznu dźiwinu, kolbasy, pleca atd. kupuje po najwyšich dnjowych płaćiznach za hotowe pjenjezy

Aug. Vicht, zeziw. wobkhod w Dortmund Fliederstr. 32

Wóskowany rub 100 cm śeroki m 1.60, zbytki, lnoleumowe běhaki, tepichi 2 + 3 = 17 briw. wšo tunjo **J. Erler** Lawskej h. čo. 10, Rózk Kronpryne mosta.

Narysowanja ručnych dźěłow a drastow

Knjeni Solotow

na Stiebrskej dróży 61, II

Syru wotmu

kupuje po najwyšših płaćiznach

Otto Osswald

nohajcowa fabrika na Kamjentnej hasy

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowérnik. 1.51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihiščerňa, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšiki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pf. Wobčežnje so stajace nawěšiki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pf. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pf.

Čisło (Nr.) 129 — Budyšin — Štwórtk, 6. junija 1929 — Bautzen — Lětnik 88

Wudawki za němske wójsko.

Wuběrk sa hospodarstwi plan němskeho žejma je wutoru počał wo wudawkach sa němskostatnu woboru jednacu.

Rosprawnik, sozialdemokratiski sapóstłanz **Sticklin**, pjenjezenje wojetskich starych składow wótro kritisowasche. Podobne pschestupowanja kaž w Sonnebergskej khlostarni žu jo też w Rańschej Prusej stałe. Njetrjebamy wschě możnosce Versailleskeho sprjezenja wuwuzicj, pschetož to je k rosbrojenju pjenjez bohdlo, na pschikład **k wudżerżenju njewuschnych kavallerijskich regimentow.** Tu dyrbi jo lutowacj. **Němske wobrone ministerstwo** na wójazy personala dyžli stare wójnske ministerstwo sa wulke wójsko.

Rěčnik wobežje tajne fondy kritisowasche. Po jeho ménjenju žu tele pjenjezy pjezcj cišnjene.

Demokratiski sapóstłanz **dr. Külz** wolu k slutniwosci pschipósna, tola sarjadnisti aparat sa jo jemu pschestupity być. Podobne je se stajanjom munizije a brónjow, kiž sej njeje konkurrenzy. Město stareje tradizije dyrbi jo tradizija němskostatneje woborny wutworicj. Stary kastowy duch drje so tu a tam namaka, tola powschitkownje jo pschezija, pschisamknjenje k wschém ludowym worschtam pytacj.

Woborowy minister Gröner w rosprawje praji, so je poručił, so dyrbi jo narunanje offizěrow z zukeho wobydleństwa bracj, so je offizěrski korps najskerschi a so najbohatsche wobžiwiny roswiwa. Po pohledninm liczenju jo němskostatne wójsko na sledowaze waschnje sestaja: 40 prozentow z industrije a pschemytła, 23½ prozenta z ratarstwa a podobnych powolanjow, 11 prozentow z witkowanja a wobkhada, 3 prozenty se swobodneje służby, 11 prozentow z ludzi bjez powołanja.

Lětša woborny minister manevram wupadnycj da. Jene lěto może jo tak cinicj, nekotre léta niz. Stejinny na wobwrótu wójnskeho wumělstwa, do kotreje strony pucj póndże, njetwémy.

Wo prašenju wulkeje koalicije w Sakskej.

Starosozialistiski „Volksstaat" pische, so je jo w poslednjeju sozialdemokratiskich krajnych instanzow a zjemjskeje fraktzije sandżenu sobotu 36 hłosow pschesitowo jednanju z měschczanskimi stronami wotedało, mjes tym so je 17 wobdżelnikow sa to hłosowało. Wobežbje je noworustwoleny sapóstłanz Arndt, wjednik dżełaczerskeho swjasta, sa koalizinu, wusnupowal a je w Lipinskim, Dobbertu, Wjeli, a žanno w Liebmannu a Geiseru pomocnikow namakał. Najwótrischo pschecziwo koalizinji žu jo Weckel, Fleißner a Artzt wuprajili. Zweilig z Plawna je žanno namjetował, so by jo na to dżełało, **so by jo zasłi jejm znowa rospuschczili.**

Kaž jo dale powe, je sozialdemokratiska fraktzija sapóstłanza Böchela sa pschedbydnu wusmolika. Pschedbydnstwo dale sapóstłanzy pschichłuschcheja: Graupa, Schöning, Nebrig a Kautzsch. Jako sapiśowarjej w jejmje dyrbitaj jo sapóstłanzaj Mucker a Kautzsch namjetowacj.

Nowy mzdowy tarif za dżełaczerjow němskeje pósty.

Jednanja wo nowy mzdowy tarif dżełaczerjow němskeje póšty žu jo stónczite. Sakkadne mzdy jo wot 31. měrza 1929 za mzdowe skupiny 1 hač 7 w mzdowej stronje 1 wo 4 pjenjezki a w mzdowymaj stronomaj 2 a 3 wo 3 pjenjezki na hodźinu powjetschka. Za mzdowu skupinu 8 sakkadne mzdy 73 prozentow žadneje mzdoweje skupiny 7 wuczinjeja. Na městnach z městnymi mzdowymi pschiwotrakami powjetschenje hodźinkeje mzdy hač 7 pjenjezkow wuczinja. Pschiwotrażk na njedżelske dżeło je jo na 20 prozentow powjetschik. Pschi skhorjenju, kotrejž dłeje dyžli tši dny traje, jo wot schtwórteho dnja, po tym hač dżeło traje, hač do dwanaceje njedżelskeje pschiwotrażk ke skhorjenemu pjenjezej we wyšokosci dwana, so skhorjeny tu žannu sumu jako podpjeru dostawa, kotruž je do jowojeho skhorjenja jako mzdu dostawał. Sa dżełaczerjow z wojazy dyšli 15 służbnymi lětami a starobu psches 40 lět, je jo dowolnuja na 21 dnjow powjetschika. Dojednanje hač do 31. měrza 1931 płaći.

Belgiske knježerstwo wurunanju z Němskej přihlosuje.

Belgiska ministerska rada je srjedu popołdnju dojednanje wo wotschkodźenišćim prašenju na wědomosć wsała a bé z namakanym rosrjadowanjom prašenja spokojena. Dale je jo wobjamkło, so dyrbi jo borsy mjes němskim a belgiskim knježerstwom wo prašenju 6 miliardow němskich hriwnow jednacj, kotrejž je Němska sa cłaj zwołoweje wójny w Belgiskej roschčerła. Kaž je belgiski finanzny minister na konzu pożedżenja nowinarjam rjekł, Belgiska na swojich žadanjach po hłownym dźelu wobstawa. Wo prašenju, hač jo jednanje w Brüsselu abo w Barlinje wotmeje, wo tym jo hischcze njeje rosżudźiło.

Wuznaće spiona Faloula.

Spionažnu należnosć w Prahy pschepytuje, chodża wożebje wuzjednerjo, hač je Falout akty pschez sabo na městno położił, na kotrymž žu jo dowale. Falout wudawa, so je jenoż njewažne dokumenty pscheradźił. Mjes druhim je wón po wschém znaczu kritiku wo lonschich manevrach spionažnej zentrali w Drježdżanach pschedał. S swojeskeho stejnischcza je tónle dokument wjelo jara wažny. Wón wopitanje toho wopschija, schtož je generalny stab žebi wot manevrow lubił, kaž wschě smylki, kotrejž žu jo w manevrach stałe, pódła teho nadrobne wopitanje wójskoweho wuhotowanja a wuwucjenja.

Faloutoweho pschedstajeneho žu póndżelu naswarili. Offizěrojo spionažneho wotdźelenja žu jo, kaž dalako žu na dowolenšy byli, hnydom wróco sawołali. Take naprawa z tukanjom swižnje, so snajmjenšcha dźeł porucejrow abo pschipomborjow w Prahy pschebywa. W tymle smjehle je hižo policija śledźiła. Póbła toho je poslednju nóz wósom detektiwow Faloutowe wobydlenje pschepytało. Sćikny žu jo wotkłepałe, domjezo nadoba jo pschepytała a někotre pisma žu jo sebrałe. Faloutowu żonu, kotraž wo spionaži swojeho muża ničo njewě, žu w swobodze wostajili. Falout je jo žanno wuznał, so je jako mjdu 8000 hriwnow dostał. Ssobuwinikow wón pjecza nima.

Wopowědźenje w parlamentu.

W parlamentowym poředżenju je Inježeršiwowy pschedsyda a minister sa narodne sakitanje Udržał wo Faloutowej spionažnej należnosći rosjašnjenje podał. Napschećiwo spšóschnikowym nowinskim powěsćam może dźenża z połnej wěstosću rjec, so jo njeje žana liščina zhubiła, so jo njeje ničo tradnyho ani ničo jo słubiło, schtož by mohło bjezstrachnosć stata wohrožowcj, haj, so jo njeje ničo pschekschiwiło, schtož by mohło dźeło wohrožowcj, kotrejž je na bjezstrach stata složene. Zdyž budże pschepytanje skónczene, wón parlamentej nadrobnu rosprawu poda.

Spionaža w Českosłowakskej za Madźarsku.

Njedawno žu Prazske nowiny powěsć pschinjesłe, so žu w Bratisławje Arnoschta Messingena sajeli, kotremuž žu spionažu sa Madźarsku dopokasali. Messinger, kotryž bé wot swojeho Prazskeho regimenta cekunk, w Budapeštu pokiwy dostał, kak ma spionažu dźełacj. Messinger je pschipomborjow w Bratisławje sa spionažu namakał. Tam žu pschisłuschejowo madźarskeho łódźnistwa towarstwa Michała Homanya, Ludwika Gyorgya a Antonina Talacsa jako Messingerowych towarschow sajeli. Policija je wobydlenja wschitkich tšoch pschepytała wulku hromadu wobcezowazeho materiala namakała. Spionojo swopredka prezjachu, tola widżo, so žu pschewokasani, so k někotrym padam spionaże wusnachu. Wschitkich žu z madźarskej spionažnej zentralu wobkhadżeli. Jej žu powěsće wo wobronjenju, rosměsćenju a wuwucjenju cjeżkołodowskeho wójska, wożebje pak wo lětakstwje a wo technistkim wójsku powěsće podawali. Dokelž jo na to tuka, so žu tuczi spionojo druhich pomocnikow měli, je jo nowe pschepytanje sawjedło.

*

Bratisławska policajska wyschnosć je wojjewika, so je 5. meje policija cjeżkołodowskeho wojerskeho cjeknjenja Arnoschta Messingera sajała, kotryž je jo Bratisławskemu diwijonenu žudej dla cjeknjenja wot khorhoje a dla njestutka wojerskeje pscheradźby pschepodał. 6. meje žu Antonina Petaka, 17. meje Michała Homanya a 29. meje Ludwika Gyorgya sajeli. Jich žu dla njesłutka wojerskeje pscheradźby tudomnemu wojerstwu žudej pschepodali.

Hooverowe słožopschecze jendżelskemu kralej.

Jendżelski kral je póndżelu 64. narodniny w dospokojnym měrje pschebył. Mjes wjele tyšacz słožopschejazymi telegramami bé słožopschecze presidenta Sjednoczenych statow, Hoovera.

Kral je Macdonaldej poručił, nowe knježerstwo zestajeć.

Jendżelski kral je wjednika jendżelskeje dżełaczerskeje strony, Macdonalda, w audienzy pschijał a jemu poručił, nowy kabinett wutworicj. Macdonald bé krótko po 10 hodźinach se žiwojim žynom Malcodu z automobilom se Londona do Windsore pschijeł. Wulka cžrjoda ludzi bé žo na drohy sesćka a noweho ministerskeho presidenta žiwje powita. Kralowny nahoženy adjutant, wyschi Ssemour, Macdonalda pschija a jeho do kraloweje spanjskeje jitwy dowjedże. Tu kral Macdonaldej poruczi, kabinett wutworicj. Macdonald tule poručnjosć pschija.

Cyle nowy čas.

Macdonald je jenej žobudźełaczerjow „Petit Parisiena" rosrěcenje pschijiwolił, kotrejž do pschichodneje jendżelskeje politiki pod knježerstwom dżełaczerskeje strony pohladacj da. Macdonald praji, so budże dżełaczerska strona chze zyle nowy cžaž europiskeho žobudźełanja samjesć. **Njesmě žanych wubjehowanjow, žaneje tajneje diplomatije wjazy być,** žanych sprjezenjow, sa jedyn kraj abo pschecžiwo jenemu kraj. Powěsć, žiwjeło a dobru wolu."

Na praschenje: „Wěricže, so dojednanje, kotrejž jo we Parizu wożałuje, praschenje wójnskeho wotschkodźenja a swjatscžeskeho dołha dołkónczne wuprawi?" Macdonald wotmolwi, so jo njejmětej dwě wschelakej praschenj samnicj. **Wójnske wotschkodźenje a dołh njeje to žame.** Dołh by jo poslednje praschenje pruhowało, bychu Sjednoczene staty měte wjele prajicj. Rosprajenje dyrbi jo na nowym podłožku sabo sapoczecj. W praschenju dołha, kaž w praschenju wotkronjenja chze dżełaczerska strona z amerikanskim presidentom hnydom jednacj a we wuskim dorozumjenju hromadże dżełacj.

Ruski protest we Waršawje.

Ruski późłanz we Warschawje, Bogomolow, je w półskim swonkowny ministerstwje pschecžiwo tomu protestował, so jo sastupjerjo półskich wyschnosćow pschi zwjatocznosćowaj woddżełuja, kotrejž sej jo pschi składnosći lětneho dnja georgiskeje njewotwisnosće a lětneho dnja smjerzce kosakskeho hejtmana Petljury wotměwej. Połłe nowiny se spokojenjom pischu, so je naměstnik swonkowneho ministera Wyhozki, kotruž je ruskeho późłanza pschijał, njedopuschczene mészenje Ruskeje do późłskich smutskownych należnosćow wotpokasał.

Knježerstwo měra.

Poměry k Ruskej.

Macdonaldowe knježerstwo jo hnydom wutwori, kaž borsy jo jednanja wukonjazeje rady dżełaczerskeje strony dżenża stónczał. Macdonald, z wólsnym wojowanjom jara pschenapinany, pscheje šebi, so by jo po możnosći borsy mohł do Schottiskeje dojwjesć, so by trochu wodychnył, prjedy hač jo nowy parlament sendże. Schtož je jo wo sestajenju noweho kabinetta wosjewiło, ma jo jako pschedczažne wobkładacj. Politiski dopitżował dżełaczerskich nowin „Daily Herald" bjenża praji, so budże Macdonald w nowym kabinettu woprawdże „minister pschecžiwo bjesdźełnosći". Nowe knježerstwo cjesći w tym połta, so w stawiznach **knježerstwo měra** rěka. Wone k wulkim prašenjam poczahowo Jendżelskeje k Sjednoczenym statam, wotbronjenju, stejiščcžu Jendżelskeje k Swjatej Luboh, z kotrymiž je jo Chamberlain na zyle niedożahaze waschnje sabérał, žiwoju zuku kedżbliwosć pschiwobroćił. Póbła toho žmě wo wocžakacj, so jo też ruske praschenje z wuzikom Jendżelskeje a Ruskeje wuprawi. Rosnicže ruskeho praschenja hižo ważnu pruhu pomérow noweje wjetschiny w delnim žejmje pokaže.

Sa cžaž lěcžneho pożydanja, kotrejž budże krótke a žanych ważnych a sawadźnych sakonjowych pschedłohow njepschinjeże, njebudże žo wschak z tym liczicj móz, so žo ruske praschenje w parlamentaru rosniwje. Někajke wobcežnosće z wjetschinu njejžu tohodla w tymle pożydanju wocžakacj, a to cžim mjenje, dokelž žo z rosšudnede **konserwatiwneje strony** wuraznje praji, so budże ko wona sa cžaž lěcžneho pożydanja derjemnjazeje neutralnosće dźerżecj, so by žo nowym ministram khwila wostajiła, sa

bychu mohli směrom dźełacź. Stejišćecho liberalneje stronu je w tukhwilu mjenje jaśne. Parlamentarišće wobčesnosće njejsu teź wot njeje wočakacź, tola ẑebi liberalni pšeseda, so by ẑo jich stejišćecho k nowemu knježeństwu bórzy rozjaśnikło. Macdonald nochce ẑo pjecźa z nimi na ẑane waschnje swjasacź.

Amerika pjecź z nowa namjetuje, zo by so na morju wotbroniła.

Amerika ẑebi wopraudźe na to myślił, na morju wotbronicź. General Dawes je pjecźa ẑendźelskemu knježeństwu plan wo wotbronjenju wójnskich łódźstwow pschedpodał. Po nim budźe president Sjednoczenych statow, Hoover, namjetowacź, so by Jendźelska dotwarjenje sčełcź ẑo twarjazych kschižakow sastajała, ẑo natwarjenja njedawno pschiswobodzenego druheho kschižaka wostajiše, nětkotre starsche kschižaki, kotrež ẑu hischcze w słužbje, do stareho żeleza cźiła a dalsche kontrakty wo twarjenju wójnskich łódźstwow rospuschcźała. Hkowne namótše staty dyrbjałe pak ẑo najwodźišćo hacź do 1. augusta wo wotbronjenju dorěcźeć. Amerika je swólniwa, ẑo natwarjenja pjatnacźe kschižakow wostajicź, kotrež je njedawno parlament pschiswolił. To pak móże ẑo jenoź hacź do 1. augusta stacź, dokelž dlěše ẑo łódźstwowy program Sjednoczenych statow njebodźi wottworcźeć. We łódźstwowych a diplomatiskich kruhach we Washingtonje wschak njewěrja, so ẑo dorěcźenje mjes Jendźelskej a generalom Dawesom tak rucźe skónczi, so budźe ẑo president twarjenja prěnich pjeć kschižakow móz wotrjez.

Nabožeńska wójna w Mexiku so skónčła.

„Paris Times“ ẑu 3. junija z Mexika powědźiše, so je president Portez Gil wukas dał, z kotrymž ẑo nabožeńska wójna w Mexiku skónči. Po wukasowym wopschijecu, kotrež 1. junija do płacsenja słupi, maja katolizy duchowni, kotśi ẑu ẑo z kraja wupokazali, prawo, ẑo do Mexika wróćicź a budźa z nowa móz Boże słužbu wukonjecź.

Ze Serbow.

W Budyschinje, 6. junija 1929.

— **Wo wjedre.** Wjedro ẑo hischcze stajiło njeje. Sekkleiza je sterje nětkotre skopjelki na hrosne schła a pokasowasche na njewobstajne wjedro wczera rano. Nižiny z wječora Europy leżaze, spěschnje pschikhadźeja a cźahaja w pelnosu nimo. Zich wubłuki pschihonja nam dale maczate wjedro. Tute nižiny sadźewaja, so ẑo wyschina z Azorskich kupow tak spěschnje hacź k nam pschedobudźe. S najnjeńscha ẑo ẑa, so wjedro dale njewobstajne wostanje. — Jutśe piatk słhadźa ẑlóczko 3,42 hodź. a khowa ẑo 8,16 hodź. Mšacźk słhadźa rano 3,21 hodź. a khowa ẑo wječor 8,35 hodź. Jutśe je młody mšacźk. Pschedcźacnak ẑeja deschcze a njewjedro. — Wczera wječor w 7 hodź. barometer 738, hygrometer +2, thermometer wo dnja +15. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 734, hygrometer +4, thermometer w nozy +9.

— **W Schajaẑej kupnym domje na Bohatej haśy kupuja jenotliwje, wošebje pak nasche serbske towarstwa, pschihódnje tkaniny sa khorhoje, schnóry, cźecze atd., wschitko w ẑerwjenich barbach, módrej, cźerwjenej a bělej. Jeli serbske towarstwa pschi swojich zwjedźenjach tute wězy potrjebuja, njech ẑo na Schajaẑej kupny dom wobroczа, tam jim derje a serbsky pohłuża. Teź nasche knježnje a knjenje dóstanu tam wschitke potrjebki za serbsku drastu.**

— **Sakska krajna loterija.** 2. rjadowanja 195. sakskeje krajneje loterije počełnje ẑo pónđźelu, wutoru a strjedu, 10., 11. a 12. junija 1929. Ponowjenje losow 2. rjadowanje ma ẑo ẑuhdom stacź a najpozdźišo hacź do 8. junija 1929 z pschedpołoženjom losow 1. rjadowanje w loterijinej kolekći, kotraž je na losu wosnamjenjena. Na łoźu, kiž ẑo z cźasom njeẑaplacźa, ẑo po §5, wotst. 1 loterijineho porjada niemóże dobywcze žadacź. Zyle wobseże pak na to pokasujemy, so ẑmě loterijina sdźěłarnja łóź 2. rjadowanje jenoź na pschedpołoženy łóź 1. rjadowanje wotedacź, potajiłm ma ẑo łóź 1. rjadowanje pschi ponowjenju na kóždy pad dobupschinjeć.

— **Trichiny- a mjaẑowobhladowarjo** wotmučhu sańdźenu njedźelu w Zitawje swój 39. sjeźd krajneho swjaska. S 28 wokrjesnych towarstwow bě ẑe 50 zastupjerjow pschitomnych. Wuradźowanje ẑo wo ważnych praschenjach mjaẑowobhladowarskeho powołanja. Wuzisća hłowna zhromadźizna budźe k Łtu w Kamjenicy.

— **Saksti stenografiski swjaẑk** wotmětwa wot 15. hacź 17. junija t. l. swoju 69. hłownu zhromadźiznu w Budyschinje. Sobotu 15. junija wječor budźe ẑo jednacź wo wobthadnych a organisatoriskich praschenjach, njedźelu wotmětwa ẑo napischemo-pisanje, kotrehož wuznoschki ẑo w swjedźenskej zhromadźiznje pop. w 4 hodź. w Krónje wosjewja. Pónđźelu je wuslět do Bukez a na Cźornobóh.

— **Cźestne powołanje.** Na město wustupjenecheho mješcźanoſty dra. Kubiźy bu knjes mješcźanski rada dr. Krüger w Budyschinje za ẑohnstawa spomožerskeho wubjerka sakskeho gmejnskeho ẑesma wuswolenу.

— **Schadźowanje Lužiskich směrzow.** Směrzy wokrjesa Budyskeho krajneho ẑudnistwa, kiž klušicźa do sakskeho směrzowskeho krajneho swjasta, seẑdźechu ẑo na pschevrosschenje wokrjesneho zastupjerja, směrza wyschschego wuczerja R. Seideła w Salomju (Sohland) sobotu k prěnjemu rasej w Zitawje. Nimo wuradźowanja wo wschelakich ważnych praschenjach wobsamknychu, jo měle ẑo wokrjesny Zitawskeho, Wulkoschunowskeho, Wostrowskeho a Rychnowskeho hamtskeho ẑudnistwa, kotrymž podsteji 40 směrzow, do jeneho wokrjesa sjednoczicź a je jenemu wokrjesnemu wjednikej podstajicź. Sa tutoho wuswolichu je nochłóšnje lokalneho ẑudnika Kurta Steckera w Zitawje.

— **Skóne khorosće w sakskej Hornjej Łužiy.** Po rosprawje sakskeho krajneho hrowotnikeho hamta měsachmy w Hornjej Łužiy 31. meje 1929 tele skóne khorosće: 1. Skotnjowosć (Milzbrand) w 2 gmejnomaj a 2 dworomaj Kamjeńskeho hamtskeho hejtmanstwa. 2. Skaẑenosć w 1 gmejnje a 1 dworje Budyskeho a 2 gmejnomaj a 2 dworomaj Zitawskeho hamtskeho hejtmanstwa. 3. Natykliwa khudokrjewnosć kopytaczow w 1 gmejnje a 1 dworje Kamjeńskeho a w 1 gmejnje a 1 dworje Lubijskeho hamtskeho hejtmanstwa. 4. Sahorjenje mošhow a rjapoweje mošhowiny pola koni w 1 gmejnje a 1 dworje Lubijskeho hamtskeho hejtmanstwa. 5. Pežołaze khorosće (hnitz) w 1 gmejnje a 1 dworje Kamjeńskeho, w 1 gmejnje a 2 dworomaj Lubijskeho a w 1 gmejnje a 1 dworje Zitawskeho hamtskeho hejtmanstwa.

— **Dla ẑamołapalenja njepałeneho wapna** sapali ẑo wczera wječor wokoło 8 hodź. tak mjenowana twarska buda na Stiebeńskej dróhy. Pomozni mužojo a nětkotři sawołani wobnjowi woborniźu woheń ẑ cźasom załachu a dalschi strach wotwtronichu. Nastała schkoda je ẑmadna.

— **Automobil a motorske kolo do ẑu ẑrasiłoj.** Wczera wječor wokoło 8 hodź. na tschižnišćeschcu Moltkoweje dróhi a Ssukelnišeje haśy motorowy koleśat a wošowy automobil do ẑu ẑrasyschcźaj. Motorowy koleśat ẑo na nosy ẑrani. Jeho kolo ẑo pschi ẑrażenju thětro wobschkodźi. Wina na njeẑobu pada ẑwjesicźa na wjednika automobila, dokelž je pjecźa pschespěschnje jěł.

— **Paduschstwo.** Krałnył je nětšo 4. 6. 29 psched wječzerom ẑ jeneho domu na Bismarckowej dróhy muzaże jěẑne kolo znamli „Sieger“. Wono mješesche niske cźorne krośna se słotnymi ẑmuzkami, cźornymi njedźawymi ẑwjenami a błótowymaj schkitakomaj, jendźelske wobdźidło ẑ cźornymaj celluloidowymaj pschimadkomaj, Torpedoski hamobžh, ẑwónczé ẑ napišmom „Glück auf“, Continentalskej wobruczi, prědku běłu, sady cźežwjenu, brune ẑedło, tehornuja tśirółkatu gratowu toschku. Krośna su prědku kowane. — Wo wózowne ẑdźełenja proẑu kriminalny wotrjad w Budyschinje.

— **Paduschstwo.** Krałnył je nětšo 26. 5. 29 je zacźinjeneho kuczowneho wosa, tu na Zitnych wikach małу cźorny dalokowid, kiž bźiche ẑes ẑmanjenja a mjena firmy. — Dale je nětšo 3. 6. 29, dop. w 9 hodź. natudomnym dwórnischcu krałnył ruczny toschu ẑ brunweje koże, na mšicht podobnu, w kotrejž běsche nacźerwjen mošchnicka, bělej schantzu ẑ „M. B.“ wotnamjenjenej, por schérych ẑonjazych domjazych ẑuwnjow, ẑimny kluč, sawěsćeništi ẑluč, małу schpihel. — Wo wózowne ẑdźełenja proẑu kriminalny wotrjad w Budyschinje.

— **Krajne premije za wulkopschne lojene pižmowych schcźurkow.** Hospodarske ministerstwo je w lěcze 1928 ẑisom najlěpschim sakskim lojerjam pižmowych schcźurkow pschipósnawajo jich sasłużbły wo saniczenju pižmowych schcźurkow spožčiło wosebite premiji. Waltar Uhlig w Limbachu dosta sa 498 morjenych pižmowych schcźurkow 250 hriwnow, Pawoł Möbius w Lichtensteinje-Callenbergu sa 397 pižmowych schcźurkow 200 hriwnow a Oskar Zschocke w Rossenje sa 247 pižmowych schcźurkow 150 hriwnow. Sobom jim statna ratałska ẑyptarnja w Dźeẑdźanach jako hłowna wyschnosć sa schkit rostlinow, wuprajі ẑwoje pschipómnacźe sa dźeło, kiž ẑu we hamtskej słužbje saniczenja pižmowych schcźurkow dokonjeli.

— **Njeẑoże w skale.** Wutoru dopołudnja ẑo w Zenkerez skale pschi Muzakowskej dróhy kamjenje wotwałichu a skałarja Matźa Stühnera ẑ Budyschina, na Wyšokej haśy 12 hydlazeho, cźežko sranichu. Nimo druhich sranjenjow běsche ẑebi wobzarujomny nohu słamał, hłowu cźežko rosbił a mošhy schchażł. Jeho ẑohubdźełacźerjo dowjeschu sniẑeẑoženeho do mješcźanskeje khorownje.

— **Delnjeje Kiny.** Tudomny zhyłeniski wobẑedźer knjes Tannert je njedawno błisko swojeje zhyłemjacy schtyri młode lischki wurył. Schtyri ẑo sa tute swórkatka zajimuje, temu je knjes Tannert rad pscheẑeła. Młode lischki ẑu nimale tak wulke jako łóczki. Pschecźerjo swórzatow njech ẑo pschi potrjebje na knjeła Tannerta wobroczа.

Maćerny dwór.

Halligski roman.

35] (Pokrjacowanje.)

Popołdnju seẑdźechu ẑo jaẑo wschitke Halligske dźeći w schuli. A dokelž wichor tak słě wokoło rózkownej thěẑe załkadźeše a woheń w kachlach wuhaśny, zhromadźi mučer Manne Wögens wschěch swojich trabantow w hydleńsej ẑiwi wokoło seẑe. To bě něchto noweho a rjaneho, a pschi tom powědasche mučer teź hischcze sławišnišći. Najprjedy ẑałostnje struchłu ẑ cźitanki „wo słuhdźenym ẑynu“, a potom jara wjeselu wo pólnej wyschi, kiž chżyše ẑo ẑ mješcźanskej myschku stacź, a tohodla wupuczowa. Ale bě tola jara ẑiwnje, ẑo knjes mučer ẑrudnu biblisku stawišnu zyle wjeselе powědasche a pschi pólnej myschi pak jara ważne wobliczo pokasowasche. —

Na pózdnje popołdnju pschińdźe ẑebi ẑuẑoạ Luersen po Holgersez dźeẑeć, so byschtej pola nich poẑwačitej. „So by ẑebi knjes mučer wot pěstowanja wotdychnył“, wujaẑnješe pschiczinu ẑwojeho wopyta. S połtuchowej harn powitachu Onnena a Karen, a kóždeho cźahachu ẑujni pohoseće ẑ na druhu stronu. Schtyri jara ẑiwi Luersez hółzy ẑakhadźachu w małej ẑiwicźay, a pjate schkrěcźeše w kolebzy, so ledy dycha doloji.

„Ty drje njejsy zyle pschi rosumje“, ẑwarješe Luersez maẑ ẑwojeho ẑamopschnjeho muża. „Pschiwołeẑeše hischcze wjazy drohjasa ẑemi? Njemóẑeẑeš wěẑe teho doẑeẑ krydnycź?“

„Wot Luersez wschak mam hižo doẑeẑ“, znapscheẑiwi cźiwilowany hospodar ẑuchu, „ale Holgersez dźeẑeẑi stej rosumneho a měrneho waischnicźka, tej nicźo njepotrjebatej a njerozstorhatej a khěẑu tej njesapalitej.“

„Tak?“ horješe ẑo hospoẑa ẑ hněwom. „Mi ẑo ẑa, so Holgersez waschnicźko nawopak cźini. Khiba ẑo Edlef ẑnadź njeje pola nasheje Atke woheń załoẑił? A potom ẑlub ẑamał a wschitko spowałał?“

Jona zapłaka. „Ẑdy by Edlef był ẑebi Atke ẑderzał, njebdy ẑebi wona něito puti dostawała wot toho wobuzneho Hamburgskeho.“

„Ach, ma-li ẑo ta wěz takle?“ wopraschа ẑo Luersenez nan mašnje. „To je tola derje, so skradu wo twojej Hamburgskej ẑesłoje nješchto shonju. Puki ẑydaja mojej małej Atke? To je derje, to je jara derje.“

„Haužby dojeẑ!“ załwoła Luersenez maẑ. „Sey-li ty teẑ nan? Najprjedy poczinjeschе ẑo mješcźanski knjes pschichodny ẑyn, jako by jemu tajka dźiwoja holza na wschu ẑwaẑliwa, najsłubcha była. A kóždemu jeze ẑortej ẑe ẑo wschcźerał jako by ẑo chżył puknycź, a ẑo ẑidy a ẑomota je ju załwołał, do bydlenja je ju poẑaẑdźił kaẑ do hrodu. Ale nětko je ẑ jeho ẑonu a tuẑ dyrbi ẑo tuleć. To njeẑmě rěcźeć a tamne njeẑmě cźinicź. Dokelž ẑu jeho mješcźanskaju pschecźelelo a pschiwinjeni hewak „ẑenerowanti“. Ale Atke je ẑiwobodne frisowske holicźo, a to ẑebi wona nihdy lubicź njeda.“

„Maczi, ty běsche tola pschezo tajka mudra holcźka. Schtoẑ pak nětko bamborischo, to njeẑohdźi ẑo na ẑanu kruwjazu kožu. Nasch mješcźanski pschichodny ẑyn ma ẑa ẑadu: Dwjerdu muzyku ruku mécź! To ẑa jemu dozywa ẑa sło nimam. Mój ẑmoj to wobaj pola mateje Atke ẑanjechaloj, dokelž dyrbjeschе ty pschezo ẑa nowymi dźećimi kójicź. Wschako wěch, maczi, na drje morja pola Elke Nekkepennowej ẑony. Pschi wschej prózy a starosći je mnohimi dźećimi ẑmoj na prut sapomnikoj. Ẑdyż to pschichodny ẑyn nětko doboni, móże ẑo ẑ Atke hischcze nětchto schwarneho nakhwataczi.“

„Ale wona je jara njesbożowna“, załoscźeše ẑona.

(Pokraczowanje seźěhuje.)

S Němzow. So tej kusłaŕ pšeczejšwo paduschtwu schkitanu njeje, dopokaża tu podawk. Jako snaty kumschtaŕ Pomróno Bellachini w hoseženzu pschehrwasche, pytny nadobo, so bjesche jo jemu móżeń shubila. Jemu bjesche ju nječtó je žortom ſ bydlaka wuczahnuł. Wjeſele wjeſo bě wulke, jako dyrbjeſche kuſłaŕ pschidaŕ, so bu pschelesčeny.

S Wukrancžig. Bliščku njedželu jo na hlownym kemschenju nasch nowowuſwolenej duschowpaſtuŕ, knjeſ faraŕ Günther, ſwjatoczinje ſapokaża. Zyrkwinſke pridšteſtwo je wobſtaroſchko, so ma ſo kemſchenje tule njedželu dźiwajo na wonkownych hoſcži hakle w 9 hodź. ſapoczeč. Popołonju w 3 hodź. ſmije knjeſ faraŕ Könik ſ Wósporka prědowanje, k temu pschijimkinje jo hišče jerbſka rěcz knjeſa faraŕa Mrósaka ſ Barta.

S Khorczebuſa. Dyrdomdej dowoli ſebi tu 18-lětny pschekupčí wuczobnik. Wón wupiſa ſebi ſtantemu ſchek wo nječtóže 1000 hriwnow, falſchowaſche podpiſma a bješche ſebi po pjenjeſy. Na to pscheproſy ſebi pschecželniza, 18-lětnu holzu ſ jeneho Khorczebuſkeho pschedmětſa k ſawjeſeleciſſemu wuczahowanju. S wopytka ſu wobaj hišče ſ rjanej braſnu ſaſtaraſchtaj a potom puczowaſchtaj ſ lětadłom na Drježdźany do Muničowa, kjež běſchtaj nježtore dny w najrjeńſchim wjeſelu žiwaj. Tola ſa tajte žiwjenje ſnano tyhazhrunał dałoko njedobaha a bórzy dyrbjeſchtaj ſebi dyrdomdejnikaj mytnicu na puczowanje do domiſny. Mjłko wichaŕ ſo jimaj wjazy tak lohko njepuczowaſche, dokelž ſaczuwaſchtaj, ſchto na njeju czaka. Na Khorczebuſkim dwórnišczu ſebi podzjija młodeho kawaléra ſwječži, jeho towaršſchki pak pójła k ſtarſchimaj domoj. K tutomu ſawjeſeleńſtwenu puczowanju dyrje ſo pschiſtamknje dobra pschedi ſudnikom.

Sokolstwo, sport a pučowanje.

Wulet towarstwa Radosće.

Naš budźak z cyłej šiju šćerći, tak njejapcy, zo wustróżany z łoża skoču, trochu zaspany wězo, dokelž je rano w 3 hodź. Ale zymna woda, w kotrejž so dokładnje wumyju, mj. hnydom wócerstwi. Turistisku potrjebu: pomazki (bjez kołbasy), bublene jejka, jódny plan, kartu, pućowańske knižki, pas a zwjeſnik mam bórzy w khribjetniku. Na Pomorčanskej ſtaciji Radoščanjo čakaju — 25, mjez nimi też luby ſtary přećel, kiž tu ſtajnje je, hdyž ſebi nječtóže wulećimy. Jězdźenje po żelezny na rjanych niedźelach njeje runje ſpodobne, přetož čahi bywaju ſtajnje přepjelnjene. A maš ſwoju nuzu, zo ſo ći žana wowcka njeſkubi. W Johnsdorfje bě ſtadleſko zaſo hromadźe. Wjeſele ſtupamy z cyłej črjódu druhich pućowarjow přez Johnsdorf, potom na nahły a ſkalojty Nonnenfelſen. Po lěſnych pućikach dóńdźemy bórzy k ćownej ſtraži. Stejimy pod Lawšu. Na prawiey wuhladamy Waltersdorf, Wulku Šěnu a Warnsdorf. Lěs po horje je krasny a dokelž je ſo ſobotu doſć deſćowało, ſměmy čerſtwy wonjacy powětr ſrěbać. To je wokřewjenje. Stó chcył radšo zady pjecy ſedźeć? Za ¾ hodź. ſmy na wjeřſku. Korčma je nimale polna. Namakamy pak přijomny kućik w hoſcency, hdźež ſo ż dóbrem kofejom abo z citronowej wodu wokřewimy. Smy ſo podarmo wjeſelili, zo tu bratrowſke tow. Zerja, kiž chce też na Lawšu přińć, trjechimy. Naš předsyda měješe ſwoju powitansku rěč hotowu, a jedyn z našich bratrow chcyše Zerjanam rjany kwěćel ze ſerbſkeje domizny přepodać. Čakamy też hišće cyłu hodźinu podarmo. Potom ſo na puć podamy. Lědma ſmy někajke 10 mjeńšinow šli, hdy prěnich, najſpěšniſchich Zerjenjow zetkamy. Po ſamſnym puću kročimy zaſo dele, wuwinjemy pak wokoło Nonnenfelſen a dóńdźemy po wuzkich ſčeżkach při palacym ſłońcu wokoło připodnja Krombach. Před nami jako hobr Hochwald z wyſokej wěžu ſteji. Pozaſtanjemy, pojěmy abo wobjedujemy — kaž ſo kóždom ſpodoba, potom ſo zaſo na puć naſtajimy. Čopło je, a nichtó mi ſkorži, zo ma pucherje na nohomaj. Hewak pak ſu wšitcy wjeſeli, žortuja a ſmeja ſo. Na Hochwaldže nas někotři přećeljo, kiž ſu doprědka khwatali, powitaja. Staj tam dwě korčmje: němſka a češka. Jako němcy ſtaćenjo wězo do němſkeje dźemy. Někotři pak ſu wučuſlili, zo w tamnej dobre češke piwo toča, a dołho njetraje, dha je tam cyła črjódka. Tola chcemy hišće na Oybin, tuž tu njeſmějmy dołho wostać. Po puću — kajke dźiwanje ſłyſimy ſerbſke zynki — Wotrowſcy ſokoljo tu přiźdu. Postrowimy jich lubje a ſpěchamy po kamjenjatym puću přez Hain na Oybin. To je wulcy zajimawa hora. Bě nědy rubježne hnězdo, pozdźiſo pak klóſtr. Rozpadanki to rjenje dopokazuja.

Přeńdźemy cyłu horu po wuzkich pućikach, wohladamy ſebi rozpadanu cyrkej a wopytamy wězo też camera obscura. Tuta nam cyłu wokolinu na małe hlidko kuzła. Potom pomału na dwórniſčo dźemy. Po puću ſtupimy hišće do cyrkwički při horje ſo tulneji. W Oybinje ſu tysacy ludźi, turiſtojo, a tajcy, kiž tu na wóčerſtwjenju přebywaju. Wokoło dwórniſča ſo wšo roji. Kóždy 10 mjeńšin jedyn čah přijěžže abo wotjěžže. A wšě ſu přepjelnjene. Tohodla ſo z časom na naſtupišču podamy, zo bychmy ſedźeć mohli. Potom jěžčemy, kóždy w druhim wozu domoj. Smy dže ſpróčni, ale njekajemy ſo, smy krasno krajiny widźeli. Ženje njezabudźemy rjany wulět do Žitawſkich horow. W-a.

Zwjazk němſkich kolesarjow.

Budyſka 36. ſkupina wotmě zańdźenu njedźelu ſwoju lětuſu muſtwowu dwojojězbu mjez Werminghoffom (ſtart a cyl) a Budyšinom a wróćo. Puć je 58 kilometrow dołhi. Za ſtart přizjewjenych 9 muſtwow běše wot 7 hodź. ſem při zawrótčenju w Budyšinje, wone dobychu ſebi tele časy a myta:

Kolesarſke tow. „Worjol“, Wilow-Baršć, 1. muſtwo:
1 hodź. 44 mjeńš. 12,2 sek.: 1. myto;
kolesarſke tow. „Worjol“, Wilow-Baršć, 2. muſtwo:
1 hodź. 54 mjeńš. 5,2 sek.: 2. myto;
kolesarſke tow. „Diamant“, Budyšin:
2 hodź. 3,2 sek.: 3. myto;
kolesarſke tow. „Worjol“, Wojerecy, 1. muſtwo:
2 hodź. 4 mjeńš. 5,1 sek.: 4. myto;
kolesarſke tow. „Zugvogel“, Werminghoff:
2 hodź. 14 mjeńš. 31,4 sek.: 5. myto.

Njedźiwajcy njepřihódneho wjedra móżeſe ſo jězdźenje we wšitkich ſwojich dźělach za derje poradźene wobhladować.

Bliže jězdźenje budźe njedźelu 9. junija w Kamjeńcu na bělaniſču měšćanſkeho ſportniſča jako wšelake wujězdźowanje.

Ze Sakskeje a dalšich kraiow.

* S Kinsbórka. (Wo wohnju na wojerſkim ſwuczowaniſchču.) Po dotalnych pſchepytowanjach wo wohnju, kiž je nadobo na tſjoch mſtnach wudyrił, ſebna drje ſo bjes dwěla wo ſapalerſtwo. Kaž ſu tam poměry byle, njemóže ſo jedyn wo njeſkedźiwe kurjenje, ſofanjenje mjeſa a ſamoſapalenje. Spalilo je ſo nječtóže 4000 zentnarjow ſyna a ſłomu. Kamjeńſka autowa hſkowa, kotraž bješche krótko do połnocy haſcherjej pſchiſłała, dźěſche hač do rana w 4 hodź. Wohnjowym wobornikam a pſchiſłuſchnikom nimóſtatnje wobornu poradźi ſo je

Hospodarski rozhlad.

ſchtwórtk 6. junija 1929:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,190	100 pólſk. złotych	47,10
1 jendźelski pund	20,318	100 čěſkoſł. krónow	12,408
100 ſwajc. frankow	80,625	100 franc. frankow	16,375

Barlińſka burſa wječera ſe ſtruczenymi kurſami do wſchěcnych wobłkoda ſaſtupi, w běhu dnja jo kurſy ſeſłabjowachu. Wodownje bě na wikach ſ dołhimi a rentowymi liſczinami.

Na produktowych wikach bě žito wječera ſajo jara žadne a mohł rjeż ſkakajo poſtupowaſche. Pſchedewſchěm powyſchuja ſo płaczizny muki a to wo 50 pj. po zentnarju, wowjaſ wo 25 pj. a nadymki jačmjeń wo 10 pj. Wjes dwěla honi ſpekulacija płaczizny ſajo do wyſokoſcže. Poſoſtałe termije ſamo wo 50 pj. poſtupichu. — Wječera płaczejſche zentnar

w Barlinje

pſchenicy 10,65—10,70 hr., rožki 9,30 hr.
hacz 9,40 hr., jačmjenia nałymſkeho 8,90—9,10 hr., wowſa 9—9,50 hr.,

w termijowym wikowanju:

ſa julij: pſchenicy 11,42½—11,55 hr., rožki 10,20—10,35 hr., wowſa 9,90 hr.,
ſa ſeptember: pſchenicy 11,95—12 hr., rožki 10,80—10,85 hr., wowſa 9,95 hr.,

Wječerawſche płaczizny ſ Drježdźanſkich wikow.

Libjata 3,50—6 hr., kačata 1,50—2 hr., kurpy ſtare 3—5 hr., młode 3—6 hr., hołbje 1—3 hr., ſarčane huſy (po puntach) 2—2,20 hr., kački 1,50—1,70 hr., kurpy ſtare 1,20—1,60 hr., młode 1,40—1,80 hr., hołbje 0,50—1,— hr., raki 10—70 pj., liny 2,20 hr., ſchčuki 1,20—1,30 hr., běrny zent. 5 hr., po puncze 5—7 pj., hromał 0,80—1,30 hr., jěžna loboda 15 pj., morchel 30—35 pj., zyła 15—20 pj., karoty 20—30 pf., ſyrobrojty kał 70—1,10 hr., čerwjeny 40 pj., běły 40 pj., kolrabi nowy 20—50 pj., ſelerij 15—20 pj., ſołotej 8—15 pj., rjenjeſch 12—25 pj., kišały kał 30 pj., butra 1,80—2,20 hr., ſeja 12—14 pj.

Pschiſłeczenja:

Murzerjow, Oskam w Wětej Wodźe.
Holzu do domu, Winkler w Lubiju, Budyſka dróha 12.
Dźiłacžerja, młokałnja w Wózganach.
Rohoncža, do Bukez 69.
Kuchafku a ſtwinſtku, knježi dwór w Hornich Brušach.

Na pschedań:

Photographiſka pschiprawa w Wětej Wodźe, Schweigowa haſa 61 na lěwo.
Wałka ſtare, Lachmann w Lubiju, Dwórniſchczowa haſa 17.

Kruma młoda, wyſokoſmužčelna, w Kukowje 42.
Proſnata, knježi dwór w Sſemichowje.
Pſchehada, Fiedler w Kamjenzu, Hrodowſka haſa 2.
„ Franz w Pſchiſchczach.
Schunowowrozjak, buhon, Vetters w Dažinje 15.
Běrny ſtótne, Träger w Kelčjach 60.
„ ſtótne a ſyna, w Porſchjach 44.
„ młózne, 10 zent., Sſmochczjach 4.

Sſudnizy na pschedawanje
pjatk 7. junija 1929:

w Malerſzjach w hoseženzu pop. w 4 hodź. wulka dźěłba wurſchnych tworow,
w Njebjelčicach w Herbſtej gryčcže dop. 1/9 hodź.: mlócžarnu, ſundźik kognaka a 175 bleſchow wina, ſchtučkowy wóz,
w Halſchtrowje w radnizy dop. w 10 hodź.: 4 ſymſke mantle, 3 ſymſke khabaty,
w Hórlach pola Njeſwačidła w hoseženzu pſchipołonju w 1 hodź.: ſkript,
w Biſkopizach na ſudniſtwje dop. w 9 hodź.: wſchelake moble a drašty, klawěr, rěbłowany wóz, kramſka ſchijaza maſchina, wſchelake knihi, lěpt a wołojuki,

Dobrowólne pschedawanje
w Karlsbrunje pola Kellig njedźelu 9. junija 1929 pop. ½2 hodź. khěža čo 4 ſ 3 kórzami pola.

Škrowe depeše.

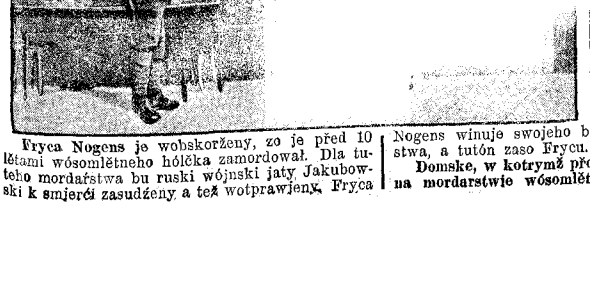
Produktowe wiki dopołdnja 3/11 hodź. w Barlinje: Wiki ſu ſajo ſłabſche, pſchenica pſchiſkadźi 5—7 pj., rožka nječtóže 10 pj.

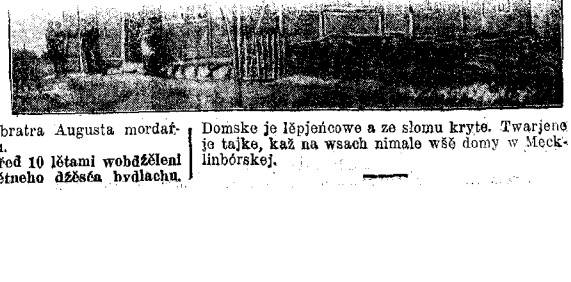
Dopołdnja 3/12 hodź.: Płaczizny dale ſpaduja.

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe ſymjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaczizny po złotej hriwnje.

	5. 6.	4. 6.		5. 6.	4. 6.
Pšenica	213-214	207-208	puny	22 24,00	22-24,00
rožka	186-188	180-182	woka	27.80,00	27.80,00
nal. jačmjeń	—	—	módre lupiny	17-18,50	17-18,50
naz. jačmjeń	178-180	173-180	žolte lupiny	24-25,00	23-25,00
wowſ	180-190	175-184	ceradella	—	—
kukurica	—	—	capa. wosuſk	18-18,50	18-18,50
pšenič. muka	24-28,50	23-28,00	ſany wosuſk	21-21,60	20-21,60
ržana muka	25-27,50	24-27,00	poon. melasa	—	—
wš. wotruby	11-12,00	11,75	běrnj. kruški	15-15,80	15-15,80
ržane „	11-12,0	11,75	ſyno, 50 kg	3,30 3,80	4,00-5,00
lano ſymjo	—	—	ržana ſłoma	1,50-1,75	1,60-1,85
hróch, Viktor.	41-48,00	41-48,00	wowſowa „	1,35-1,40	1,30-1,60
raps	—	—	wowſna „	1,40-1,50	1,50-1,65
pjeluški	25-26,00	25-26,00	ſěna „	1,30-1,45	1,40-1,60

Fryca Nogens je wobskorżeny, zo je před 10 lětami wósomlětneho hólčka zamordował. Dla tuteho mordarſtwa bu ruski wójnski jaty Jakubowski k ſmjerći zasudźeny a też wotprawjeny. Fryca Nogens winuje ſwojeho bratra Augusta mordarſtwa, a tutón zaſo Frycu.

Domske, w kotrymž před 10 lětami wobdźělenl na mordarſtwie wósomlětneho dźěsća bydlachu.

Domske je lěpjeńcowe a ze ſłomu kryte. Twarjene je tajke, kaž na wſach nimale wšě domy w Mecklinbórſkej.

napinazym prózowanjom tśeśi dźěl wulkeho kwartenja pśeco śniežanjom zakhowaca.

* S Radewiz pola Rossena. (Dźowka se schłu cźeladnego zmjertnje franiła.) Niedźelu so na jenym kubłe cźeladnj se słužobnej dźowku swadźi, dokelž běšche so pjecźa k wobjedu zakoundźił. Sso wobaraju dyrt dźowka cźeladnika se schłu na hłowu. Mkodemu cłowjekej pocźachu mosny kwawicź a jeho dyrbjachu do Rossenskeje khorownje dowjesć, hdyž je hižom bliščhu nóz wumwél. Sstużobnu wotwjedźechu do Rossenskeho hamtskeho sudnistwa jastwa.

Nanowiše z cyłeho swěta.

Schkrowa powěsć wo wjedrje za jutśišći pjatk: Ssylnje pomróčzene a dešcźe, jenož trochu cźopłiše. W Jenbjelskej trochu cźopłišo a dešcźowate.

*** Eskadra 37 nadmórskich letadłow italskeho letarskeho łódźstwa pod wjednistwom generała de Pinedo z Roma na leczenje k Cźornemu morju wotlećeli. Letarjo w etappach po 400 kilometrach nad Athenom a Konstantinopłom hacź k Odeźy a wot tam wróćo polecźa. Někotśi wojerźy attaschejojo wukrajnych mozow so pśichi leczenju wobdźěla.**

*** Straśt Parizźich liftynojcherjow je so słóncził. Se strajkom bě so wunoschenje listow a cźišcźanych wězow skoro w cyłym Parisu sastajiło.**

*** W Spilimbergu w Italskej je so we wojerśkim muniziśtim składze wutoru wjeczor rozbuchnjenje stało. Wschitkim dźěłacźerjam so njeporadźi, z cźłonom cźełnjeć. Dwanacze dźěłacźerjow bu morjenych, 11 je so śranko.**

*** Wumjetanje łavy z Vesuva je wutoru w nozy tak pschiběrało, so žu so rozkuždźili, wješ Terzigno, kotrejž prénje khěže žu hižo z lavu pschikrynte, wopuschćicź. Se pschewodom żandarmow, kotśiž dyrbja sa tym hladacź, so nichtó we wohrożenej stronje njewoštanje, žu wobydlerjo z domow wucźahnyli, mnosy z hłosom płakajo, mjes tym so so je wschém śpěchom wjeśnjanostowe akty na automobil cźišnuchu, so bychu so wukhowale. Wobydlerjo w Terzigu žu banjez telegram pósłali, w kotrymž wo dobroprošenje jeho modlitwy prošcha.**

Wobkedźbowatnja na Vesuvu powě, so žu zyłu nóz žylne wubuchi žłuschcej byle, mjes tym so so z wotwjerch makeho žapazeho kehela nowe réki lavy wubźějale. Nano wokoło 4 hodźin mózne wohnjowe trubjele hacź 500 metrow wyšoko žapachu. Žyle snutskowne městno wulkeho kratera je žo do płonjenjateho morja pschemėniło. Straschne je, so kraterowym kromam pschibliźujcź.

Clowjek ženje njedowuknje.

Cźichi ozean je runje tak wulki kaž wschě kraje naschcje semje hromadźe.

Kóždołětnje dobudźe so 1 400 000 puntow złota se semje, ale jenož 19 400 puntow platina.

Forma kótwiczkow je w běhu něhdźe 2000 lět njepschemėnjena wostała.

Kurjaze jejko ma 53 hacź 56 prozentow bělka a 33 hacź 34 prozentow cźworka.

Argentinska wuwožuje nětkole sa něhdźe 2 milijardźe hriwnow pschenicy. Psched něhdźe dwacźcź lětami dyrbjesche tutón kraj hischcze pschenicu z wukraja dowožowacź.

Julius Cźasar Scaliger (1484—1558) nawukny sa 21 dnjow zyłeho Homera a sa schtyri měsazy nimale wschě wupłody grekskich basnikow.

Po najnowischim pschepytowanju se strony spuschćomnych wědomostnikow ma ßónzo temperaturu 5950 stopnjow po Celsiju. Jako najhorzysche cźełeso na njebjesach je žo hwězda Gamma we hwězdowym wobrazu Pegaza swěcźicź mohła, kotrejež temperatura je žo se 400 000 stopnjow wobliczyła.

Listowanje.

Do Pruskeje. Maja so wuhnje wot tśěchi rjedźicź, dha dyrbja tam wokna dyrbjeć, z kotrychž może jej mjeczeć na tśěchu salśeć. A to tajke wokna, kotrež so hodźa oczyścź wocźinjecź. Wot tśěcha nabla, dha maja so desći k běhanju pschiprawicź. Sću-li tśěchne wokna tak wyhake, so so njehodźa wot hornjeje lubje z rěblom dožahnuć, dha maja so w hembjerkach rjady pschicźinicź a na nje krute rěble stajicź. Tute sa mjeczerjow pschedpisane schtitaze rjada, sa Lětniczańskich wokrjeż wot 27. decembra 1922. naprawy postaja § 20 zifr 5 knježeńskeho twarkeho poŽe-li jej myślicźe, so mjeczeńki mischtr tamne desći k běhanju na njeprawe waschnje žada, dha Wam radźimy, so na wjesnu polizju — to je hamtski pschedstejicźer — wobroćicź a wo jeje rozsud prošyć. Ta se k temu pschistejna.

Towaršwowski powěstnik.

Budyšin. „Nadźija" wobdźěli so njedźelu 9. junija na župnym zlěcu w Klukšu. Kotřiž z autobusom abo cźahom pojědu, njech so 1/12 hodź. při dwórnišču zeńdu, kolesarjo zhromadźa so najpozdźišo 3/12 hodź. w Serbskim Domje. Dele pojědźetaj dwaj autobusaj. Mjez Zdźerju a Klukšom je tež autowy zwisk připrawjeny. Wosebity autobus z Klukša do Budyšina pojědźe 1/1 hodź. w nocy. Njech so sobustawy bohaće wobdźěla, hosći, kiž chcedźa z nami jěć, lubje witamy. Předsydstwo.

Bukecy! Höferec auto wotjědźe njedźelu 1/12 hodź. wot Stangec. Někotři móža hišće sobu jěć, dyrbja pak so hnydom zamołwić.

Kluks. Stóž z kolesom na zlět přijědźe, njech je do skhowa da župnej khowarni kolesow, kiž budźe wosebje woznamjenjena.

Rakecy. „Lipa" wobdźěli so přichodnu njedźelu na župnym zlěcu w Klukšu. Zhromadźimy so hižo 1/11 hodź. pola Hönčec w Rakecach a wotjědźemy ze dypkom 3/11 hodź., dokelž so wjednikej awta hinak njehodźi. Knježa dowěrnicy njech to kóždemu wozjewja, zo bychu tam wšitcy z časom byli. Jězba płaći jenož 1 hriwnu tam a sem, je-li so sobustawy trochu bohaće wobdźěla. Předsyda.

Zlět w Klukšu 9. 6. 29. Zupa J. A. Smoleŕ přeprošuje hišće raz wutrobnje wšě evangelske a katolske towarstwa a sokolske jednoty Domowinje přizamknjenych župow. Budźmy sebi bratřa w skutku. Župne wjednistwo.

Jězdny plan autoweje pósty z Budyšina do Minakała

wot 15. moje 1929.

					Železniske přizamknjenja					
5[35]	9[17]	—	—		z Drježdźan . . . . do	8[21]	—	:12[48]	—	:20[01]
7[09]	10[47]	—	—		do Budyšina . . . . z	6[34]	—	:11[50]	—	:19[00]
—	—	—	—		ze Zhorjelca . . . do	—	8[37]	—	15[25]	20[02]
—	—	—	—		do Budyšina . . . . z	—	7[14]	—	14[10]	19[00]
W 5[57]	8[24]	11[36]	18[13]		z Wjelećina . . . . do	S 7[10]	7[41]	14[43]	14[43]	20[16]
W 6[28]	8[54]	12[01]	18[41]		do Budyšina . . . . z	S 6[40]	7[14]	14[14]	14[14]	19[48]
5[28]	10[26]	—	W17[46]		z Kumwałda . . . . do	7[30]	—	13[49]	—	22[29]
6[07]	11[10]	—	18[41]		do Budyšina . . . . z	6[58]	—	13[10]	—	21[50]
2	**4**	**6**	**8**	**Tarif km**	**Jězbne čisło woza**	**1a**	**1**	**3**	**5**	**7**
7[40]	11[15]	13[10]	20[05]	—	z Budyšina, dwórniščo	S 6[24]	W 6[52]	11[40]	13[35]	18[30]
7[43]	11[17]	13[13]	20[08]	1	„ pósty . . .	6[20]	6[47]	11[35]	13[30]	18[25]
7[46]	11[19]	13[16]	20[11]	1	„ Žitne wiki	6[16]	6[43]	11[31]	13[26]	18[21]
7[49]	11[21]	13[19]	20[14]	1	„ Drjew. wik.	6[13]	6[40]	11[28]	13[23]	18[18]
7[51]	11[23]	13[21]	20[16]	3	„ pohrjebn.	6[10]	6[37]	11[25]	13[20]	18[15]
7[54]	11[25]	13[24]	20[19]	4	Bórka, hoscenca . . .	6[07]	6[34]	11[22]	13[17]	18[12]
7[58]	11[28]	13[28]	20[23]	6	dróhi do Dobrošec †	6[02]	6[29]	11[17]	13[12]	18[07]
8[03]	11[33]	13[33]	20[28]	8	Delnjeje Hórki	5[59]	6[26]	11[14]	13[09]	18[04]
8[09]	11[39]	13[39]	20[34]	9	Ješic	5[52]	6[19]	11[07]	13[02]	17[57]
8[13]	11[43]	13[43]	20[38]	11	Khwačic	5[48]	6[15]	11[03]	12[58]	17[53]
8[17]	11[47]	13[47]	20[42]	12	puća d. Mał.Dubrawy†	5[44]	6[11]	10[59]	12[54]	17[49]
8[25]	11[55]	13[55]	20[50]	13	Wulkeje Dubrawy . .	5[40]	6[07]	10[55]	12[50]	17[45]
8[33]		14[03]	20[58]	15	puća d. Adolfsk. Hóty †	5[30]	5[57]	10[45]	—	17[35]
8[37]		14[07]	21[02]	16	Khrósta	5[27]	5[54]	10[42]	—	17[32]
8[45]		14[15]	21[10]	18	Łomska, pósty	5[20]	5[47]	10[35]	—	17[25]
8[50]		14[20]	21[15]	19	puća do Drobow † . .	5[15]	5[42]	10[30]	—	17[20]
8[55]		14[25]	21[20]	21	do Minakała, pósty . . .	S 5[10]	W 5[37]	10[25]	—	17[15]

† Zastanje po potrjebje ↕ = spěšne cźahi W = jězdźi jenož dźěławe dny S = jězdźi njedźelu a swjate dny.

Nowe knihi

W Serbskej kniharni na Lawskich hrjebjach

Škowrončk ze serbskich honow
Nowe spěwy za měšany, mužski a žónski khór.
Wudał Bjarnat Krawc hr. 0.80

Na farje - Halźki
wot Terezy Nowákoweje. Přełožił dr. M. Krječmaŕ. Zawod napisał dr. Jos. Páta jako 12. čisło zbérki „Dom a swět" hr. 1.50

Raj myslow, sonow z Łužiskich honow Basnje Pawoła Krječmarja. Drjeworězby Měrčina Nowaka jako čo. XIII. zbérki „Dom a Swět" hr. 1.50

Pěsnje
Mato Kósyka. I. dźěl zběrał a zestajał Bogumił Šwjela. Wobrazy kreslił Fryco Latk XIV. zwjazk zbérki Dom a swět 152 str. hr. 1.50

Jan Kollár
Ze žiwjenja, dźěła a serbskich počahow kulkeho Słowjana wot prof. Oty Wićaza čo. 4 zběrki Słowjanske rozhlady hr. —.60

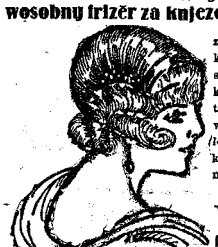
Wendische (Sorbische) **Bibliographie.** Wot dr. Wjacławka 353 str. hr. 20.—

Das Wendentum in der Niederlausitz und im Spreewald. Wot G. Šwjele. 16 str. hr. 0.30

Walter Rinnelt

na Kamjenin. hasy 17 **W Budyšinje** při hotelu „Krony"

wosobny frizěr za knjezow, knježny a knjenje

zhotowja wšě włosowe dźěła, kaž wotřihanje po wašuju bubiskim a paźskim (Bubi u. Pagenköpfe). Najwjetši skład wšěch toiletowych tworow. / Připrawjenje towarstwowych a dźiwadłowych, njewjegdźinskich kaž też kwasnych frizurow. Najspěšniše a porjadne posłuženje. —

Wosebity dom cigarow a cigaretow

Handrij Štrumpa w Budyšinje
na Róžowej hasy 15
poruča
meble a pólstrowane twory
Sym Serb!

Kofej prad kolonialne twory
KURIO
na Zwonk. Lawskej hasy 24

Autowe najeńske a zabawne jězby
wuwjedźe
A. Schiemann
młyn w Hermanecach p. Łaza
Tel. Łaz čo. 23

2 kórcaj stejaccho dźećcła
ma na předań
w Smjerćecach čo. 5.

Łožowe šaty pisane a běłe wupjerki, kołe, suknje, gardiny, vitraży, tunjo **J. Erler** na Zwonk. Lawskej hasy 10 w Budyšinje

Wysokosućelna młoda wužitkowa
kruwa
je na předań. — Bliže Pawol Suška w Delnim Wujezdźe.

Što přinjese wulke konkurzowe wupředawanje ?

dźěćace nohajcy	por 0.19
dźěćace krótke nohajcy . .	por 0.29
dźěćace šlupfry wšě wulkosće . .	0.49
ručne dźěła dobra składnosć . .	0.75
hołcace šórcuchi wšě wulkosće .	0.95
pikrywki z klepr. cank.	0.19
Wulki skład wšěch wěcow kaž žonjaceje a mužaceje drasty. Pacholace wobleki	wot 9.75

Hdźe?
płokajomna žida mtr. 69 pj. — w kupn. Domje MAX HERDE w Budyš. — polno-voile 100 šěroke 95 pj.

Konkurzowy zarjadnik

WBudyšinje napóstowe naměsće

konditorija a kofejownja Müller

Staroznata a radywopytana
Najl. konditaŕske wudźěłki

Nawěštki přinjesu wužitk!

Wšě šulske knihi
dostanjeće
w Serbskej kniharni w Budyšinje
na Lawskich hrjebjach 4

Příloha k čísłu 129

SERBSKE NOWINY

Stworik, 6. junija 1929

Župny domowinski zlět w Delnim Wujezdźe.

(Druha rozprawa).

Sajdźenu njedźelu, hdyž w Wětšinje tuhajkim ćěrjenje sołoženja města a z tym sapoczatk sahudby Serbow wobwjeselachu, na hamtźnym dnju, hdyž wjednik Stažkhelma w Mulchowje k wróćenju Bismarckowej policizy hyrješe pjatše namołwjesche, kotruž na tehdy pruscy Serbjo na hiwoncej łoži saćěrowali, hdyž buchu z pruskich schulow wschitke serbske knihi wunjesene, dokelž pischemčenjenje Serbow pischewomatku dźěsche, haj na tutym hamtźnym dnju seidźechu so Serbjo pruskeje horneje Łužicy w Delnim Wujezdźe, zo bychu tam zaklad położili k wotmołwanju zapnych hiwodźenjow. Tute župne hiwodźenje a zlěty trjebamy tehodła tak mjenje, so buchu wschitke serbske towarstwa w pruskej hornjej Łužicy so zlětuje jónu raz sejsche, hdyž muža so mjes sobu sejmarj a hdy rozpowědach, schto ma so cźinić, jo so nam Serbowstwo tudy zule njesłubi. Tute hiwodźenje dyrbja wohoł ja tajkich być, kotrjž su na pichichodze Serbowstwa sadwołowali, so bychu hdy tu woni nowych mozow nabrěkali a so z noza do dźěła za naschu hiwjatu wěc dali. Tohodła wotmołwaja so na tutych hiwodźenjach zahorjace rěče, wjesołe hrow, zajmawe hry a zchabi z łóšchtnej hudźbu, schtož cźłowjeka tak prawje rostšechaše, schtož krej žitźišćo cźini, myśl zajmišchu a łóschtnischu a wolu kmotrischu. My Serbjo smy cźežko- a zymnokrejny lud, my trjebamy wjazy hromadu do naschich wutrobow hač druhe ludy, naschi lud dyrbi tajke wjeselischi, radostnischi być, wón dyrbi bóle se sobu won hić a so na Božim śišnoćku wohrjewacz, wschudźom a kóždy cźas, hdyž a hdyž jomu wone sahrjewźi. A tajke hłownje dny su naschi hiwodźenja a zlěty.

We Delnim Wujezdźe běchu wschitke serbśki towarstwa w pruskej hornjej Łužicy do župy z mjenom „Handrij Zejler" hromadnje, sahrjepjene. Las. Wojerecy, Mužiju, Slepo a Wochozy. Hyšće tam kahnjene, z dźěła za z swojich narodnych drastach. Zsebnje Sokoł běše tam hišće wobdźělcny a běše hiwodźenju zyleho hiwodźenja.

Snata, wubjerna W[illegible]ańska hudźona kapela wotewri hiwodźenje, dopołdnja 11 hodź. na dwórnischcu, kotrež běše so k po[illegible] kujesow z wschudźobydlnja Jana Handrij Zejler[illegible] a potom šich w łóschtnym wobsaze k Hajschkez[illegible]wjedle.

Dokelž běše dopołdnjo[illegible]chorjało a wjedro trochate njedźechu towarstwa z polnoćnje wuchodźeć, tak mohło so to wočakować. Najebrachu tehodła pak so zjadły narunachu z jednotliwzami, kotrjž se wschich łónzow na hiwojich worzołowych konikach dołhowatachu.

Wjes běše z girlandami a mejkami zbyła wupyšena a serbske postrowy witachu ludźi do hiwodźenja wša. W hamtźnej cźiwi, hdyž běchu wšitcy hosćo zhromadu, wotewri so wobsahowy nan pruske kujerstwo dla. Serbskich schulow w Pruskej wuradźowali — (za ministra dału zawołane napraschenje wšitkich hač dotal wotmołwy dostali njejsmy) — swjedźechmy so dźensa sajo, niz pak tónras k wuradźenju problemow a praschenjow, ale k praktiskemu dźěłu.

Popołdnjo wupjelni hiwodźenjski cźas pisches wješ a pischedstajenja Sokoła na šitnischcu. Tute městno leži idealnje, pschi wšej wot łóšu wobdate. Stany běchu tu postajene, hdyž běsche wschitko za łaćne, hłobne a chłóschcze huby dostač. Wšćko wołschewjesche so na pischedstajenjach Sokoła pschi wabjazej hudźbje Wujezdźanskeje kapały a z mejkami wuwyschenym podźiu, pod zmahowaznymi chorhojemi.

Słowa pschedhowoy župy knjesa J. Hajscha a Ssokołskich bratrow starostu D.-Wujezdźanskeje jednoty Mórcźina a zwjazkowego starostu Schajby pschimachu k wutrobje. Zane tutych słowow njeje so w harje słubiło. Tute wušate hromadźenje zonjcu bohate płody.

Wječorne reje w Hajschez žurli dołhonjcu hiwodźenja. Wjele narodnych pěsni saklinča wjeczor kaž też hižo powołanju na šćěstnischcu hwězdźo wo wjesełej myśli wschitkich wopytarjow.

Za pruske pomery móże so pěsni šćit jako poradźeny mjenować. Sćmy tu sabo widźeli, so program za šćety njetrjeba pschebohaty być. Na šćetach lud pomałku myśli a wězam kedźbnosć pschiwobroca. Ludźo maja pschewjele se sobu hamtźnymi cźinić. Tši hłowne dypki abo pschedstajenja a wjesele dołhe wotstawki mjes pschedstajenjemi, to dopołnje dołhaja. Hdyž Sokoł sobu pomha kaž we Wujezdźe, tam dyrbi so kóždy šćet poradźeć. W Pruskej by tajki šćet bjes Ssokoła zwažliwe spóčinanje było.

Klětu ma so župny šćet wopjetowacz a to najšerscho dale dełkach w hoti. Tam budźe sawěsće też Sokoł sajo pódła. Trasch je tam sa njeho jene sokolske hnězdo. Schtó móże to wschitko wobźerć?

Duchowni z Českeje spěwachu we Tuchorskej cyrkwi w Budyšinje.

Čescy a němscy duchowni evangelskeje bratrowskeje cyrkwje w Československej běchu wčera do Budyšina přijeli, zo bychu w tudownej Tuchoŕskej cyrkwi z dwójnym kwartetom wustupili a staroćeske kěrluše poskićeli. Jich krasny spěwny porjad běše stajeny do wobłuka biblijskeho wjeczora, kajkež knjez superintendent Frühlich kóždu srjedu k natwarjenju wosady wotměwa. Wosada běše so bohače zešła a njelubješe cyle njedawno porjedowjer Boži dom.

Českich duchownych bratrow a wosadu strowješe knjez superintendent Frühlich wosebje wuzběhnjo, zo wěra do Boha njeznaja žanych mjezow mjes krajemi a ludami.

Knjez dr. Schmidt poda k hłubšemu zrozumjenju poskićenych kěrluskow, kiž běchu zwjetša drohe parle z časa českeje reformacije a předźiwnje reformacije, někotre wujasnjenja. Tute kěrluske maja husto pohlad k staremu nakonjej. W nich leži docyła cyły dóst protestantizma w Čechach, z nich rěči jasnje a razuje wojowarska móc, samowobkrućenje wěry. Hudźba tutych kěrlusow steji mjez němskej a ruskej a klinči k woběmaj a zynkowe twórby su stare ze srjedźeneho wéka (Mittelalter). Knjez dr. Schmidt też rozjasni, kak so husto samo rhytmus w kěrlušu samym wotměnja. — Bratrowska cyrkej w Čechach je wušła z husitisma, ze škrićkow, kiž so pod popjełom daležichachu, jako běše zwoprólka čisty woheń wěry so podusył njekhwalobnje. Dóst reformacije w Čechach bu docyła zazyglowany z bitwu na Běłej Horje, jako romska napječiwna reformacija dobu. Mnozy evangelscy dyrbjachu na to wukhow we wukraju pytać. W tutym času założi so też Ochranow (Hernnhut), z kotrehož je hižom njewobliščomne žohnowanje do swěta wukhadźało. A dźensa so bratrowska cyrkej z mócu w Českej rozsěrja. Z cźrjódami čišća so ludźo k njej, éně su wulke, za kotreż chcył Knjez žnjow dosahacych dźěłaćerjow a sćědkow wobradźić.

Nutrnje posłuchaše wječorna wosada na tamne kěrluše a hłosy z časa wótcow evangelskeje wěry. Sydom fararjow a jedyn farski syn wustupichu na woltarnišću. Němcy a Česa, bratŕa we wěrje, spěwachu wosadźe do wutrohy z němskim a českim jazykom. Začuwachmy, kajku móc a wjesełosć su starym rjekam wěry dawałe tamne kěrluše polne wojowarskeho ducha.

Hłuboko natwarjeni z tutymi staroćeskimi kěrlušemi a skónčenju słowami knjeza superintendenta, kiž w přizamknjenju k poskićenemu 84. psalmej Boha jako słónco a skit a jako dawarja wšeje hnady wosadźe sobu na puć da, wróćichu so kemšerjo do swojich domow.

Serbski wječor we Wětošowje.

Pschijp. red.: Podamy tule rozprawu hischcze, dokelž wobkhwalitše wosebje serbske pomery w Delnj. Łužicy.

Wětošowske městačko Wětošow mějesche 24.—27. meje *rólnikarsku a industrijnu wustajenju*. Wětošowow je bhł a je po prawom hischcze dźensa tajkupne městno do Wětošow. Wot tam jźdże autobus ša krótki cźas do Bórkow. Mnohich mělčichanoša knjes Rohła ma dobre rozsunjenje za duchownu hódnosć ludowódy a za domjace serbske tuostwo. Tak njeje dźiw, so pschi hiwodźenju tež Serbstwo je hódnje zastupjene było. Zapschihnjenju knjeza faraja Wiegera ma so dźakować, so je so to pschistupje stało. Hižom to je za tajke hiwodźenje, z najmjeńscha tudy rědka wěc, so so z kemschu zapoczinaju. Rhodźeli rano běsche serbska kemša, kotraž běsche derje wuzwitana: Liturgija a kěrluske běchu na lopjerskach cźichcźane. Pschi tym chcu na to dopomnić, so so we Wětošowje hižo dołho wjazy serbśki wobdowało njeje a so so tež prjedy, hdyž wschitcy farar Rocha tam stutkowasche, pschi serbskej kemschi njeběše spěwasche. Tohodła běsche to wschitko cźiste nowe, so so tež serbski spěwasche.

Popołdnju běsche ludowódny cźas, pschi kotrymž dwaj kwajnej cźahaj, serbska pschasa a cźełowanje, powschitkownu kedźbnosć sbudźischtaj.

Hdyž by Němska wójnu dale wjedła

Schto by so 1919 stało.

Snadź wójnjcy wjednicy, na prěnim městnje Ludendorff, wusćahowaju hdy pschi wobsahowanju kónčenja wójny tš dźensa hischcze k tak mjenowanej „Dolchstoß"-theoriji: wo tich pschesnjesćenju by Němska wójnu pschećiwo entente hischcze njewobmyslowany cźas dale wjesć mohła, wjelbicźelo-li politiske opposicionelne strony němški tuła te zabrańcźi za khibjetom hamtźnjeho wójska sawjedte.

Pschi wschém wobdźělowanju za dobre a najwoporniwjše wójsko a jeje wuwjedźi a wutrajnjerjo, kiž we wójnišći stawišnach hiwojeho runjeza pytaju, njedamoze rozumna kritika tajkim nahladom pschihłosowaćz. Kajkosć a porjad poślednich němšćich reserwow, kajkeź buchu najmu 1918 z domišny, kiž bě po schtyrilětnej blokadze dospołnje wuzyzana a wušćěnjena, do pola pósłane, wjemjenny z tej pschirunacz, kiž tychi zapoczatku wójny wuczahny. To wobźa tej wuznamnij mužnjo rehowniczho wójnješeho wjedźiwa. Ale, chcemy dźiw jako tajki wobhladować, so by duch fronty a reserwow hamo w dwanatej hodźinje hamtźny wostał: też najwjetšichi wjednik njemóże z duchom wójny ludowu dale wjesć, hdyž nima *materijalnu*.

Dospołne wuznamnjenje mačźišna, to rěka najmuńšeho wójnjeho materiala w Němskej, kiž bě wot źiwelowneho dowoza dospołnje wotrězhnjenja, pokazuje najzjawnischo w zwinjenym cźasu runjenom hornjo pschihódnje załarenje na stronje ententy z wójnjskim materiałom. Pschichwalowaju toho liczańch jeje wjednizy — niekedźonja hrožownje wotrazneho nadběha pola Amiens, w Champagniji a wujbźelnje pschimoważenje *napschećiwneje* ofensiwy z lěta 1918 — z rozumnym dobyćzom wójny hakle lěta 1919.

Kak bě wjednizny tute dobyćze pod dwaźownym wjedźenjom britiskeho ministra Winstona Churchilla, kiž bě z wjes wschitkimi statnikami a wjednikami źiwelowje wójny wojnownamnišćeho wosłoda, materijalje pschihotowało, to chcemy tu z pomocu oficijelnych, zchódy krucze potajnych liczow podać. Sich dopokaznosć njesamóże nichtó wotpokać.

Sćwjedź lěca 1918, — potajkim w hamtźnym cźasu, hdyž njepschećelstwo namóż dźeń wob dźeń němske nawjedźenje frontu wotrěsć po wotrěsku na tak pschemożace wobłamy wróćo „tankowasche", so słónčnje jenož hischcze jenicźka njepschećelstwowana diwizija pohźedźnju němsku reserwu pschećiwstajesche — poda shromadne dźiwo jendźelskeho a francozskeho ministra Churchilla a Loucheura je zastupjerjom amerikanskeho wójnskeho departementa Mr. Stettiniusa ześkhowazy rosćah:

„Wójnski departement Sjednoczenych statow staji 80 dewizijow hač do kónca 1919 do wójnskeje słužby. S tutych maju kónz 1918 hižo 48 dewizijow w Franzowskej być. 80 dewizijow sylne wójsko trjeba pak minimale 12 000 tankow. Hdyž Sjednoczene Staty w tutym cźasu też wjac hač 1000 tšělinow wschelakich druzin dotwarić, njemóża, dha je jim tola móżno, tak wjele tšelinow podawacz, so by Franzowzika w swojich hobriskich tworjanch 8000 a Jendźelska 3000 tšělinow natwarić mohła. Sa podawanje munizije staraju so Sjednoczene Staty."

Tute tři staty běchu potajkim *jeneho* mjenjenja: lěta 1919 mjeńsche hó „cźiły mechanizka bitwa" wotmjezi!

A Mister Churchill pišaše, dopołdła zhładnju, hižo 21. junija 1918 namjetnemu schefej britiskeho generalneho staba, generalej Haringtonej, pot „krucze potajne":

„To prěnje, schtož dyrbimy psched wocźomaj mjeć, je: Hdy ma so pschichodna bitwa bicź, po kajkim waschuju a w kajkich rozmjerach?

K wotmołwje na tuto praschenje dyrbimy powschitkowny pschehlad wo naschich pomocnych žórłach, narunanich hrěchach a możnosćach bohaca. Zdźamy-li kaž dotal dale, sunkjemy hač do 1. haprjele 1919 3629 tankow typy V. a druhich podobnych cźežkich a hrěnich tankow potrjebnych. A dźźamy-li se hamtźnej mozu dale, powyschi so liczba we dalsche 810 cźežkich a 370 hrěnjeho ranu. Firma Chatcauroux ma hač do 1. haprjele 975 tankow natwarić a by hač do junija dalschich 900 cźežkich tankow podać mohła. K tutej liczbje maju so hižo hotowe tanki typy IV, wobźaš 480, pschitiliczeć.

Dyrbjale so druhe tanki abo wjetšina liczba za nujnu wospałosć, potom měše so druhe pucze a hródki namakać.

Mimo naspomnjenych wulkich a hrěnich tankow wtchéch druzin je nam hischcze jara wulka liczba — 8000 hač druzin je nam hischcze jara wulka liczba — 8000 hač 10 000 — mjetšich tankow (Renaultš), rostšelane a słubjene tanki wotliczene, z ruzy . . ."

A w tajnej rozprawje ministra na britiski wójnski kabinett w juliju 1918 wéka:

„. . . Wo dalsche staraja so Amerićenjo, kotříž maja pisches dźesać milijonow muži w starobje mjes 20. a 30. Krom ja wójnjse sameźy z rukomaj. Woni pschiwoźuja stajnje wjaz a wjaz — pisches 270 000 žu w jenym jenicźkim měsaczu do Franzowskeje pschinjesli. Amerićenjo pschewoźmu z hłowna zastarenje fronty z wojakami sa lěto 1919. Dwaj milijonaj Amerićanow steji hižo psched njepschećelcom, tři milijony budu hač do 1. septembra 1918 pod thoroju ententy wojowacz, a hač do 1. januara 1919 pschihotuje wójnski departement wuhotowanje za schtyri milijony muži . . .

Sjednoczene Staty žu dostałe dalschi nadawk k twarjenju 10 000 nadkrajnych hnjazdnych leczakow. Mister Henry Fordowej organizaziji poradźi so w towarstwje z druhimi amerikanskimi firmami bjes pschetorhnjenja jich druhich winowatosćow tute dźěła wuwjesć. Dotwarjenje tutych 10 000 wlećakow je so hač do nalěca 1919 zarućiło".

Kajku běchu sebi hłowni wjednicy ententy rosćěrbu bitwu w nalěcu 1919 myślili:

Najprjedy maju 10 000 tankow wujěcz, wulke a małe, jemi, po kotrejež maju so do prěcka wjez, pschimérjene, wschitke runocźahnjene pod schkitkom artilerije a to na nadběhowanišći frowcze 300 hač 400 kilometrow; za nimi puschcza so, z nimi dźěłajo, jendźelske, amerikanske a franzowske pěschkowstwo; a za nimi saho 10 000 njezwobrońenych hnjazdnych leczakow: kóždy z nich dowoźuje proviant, munizju, wujotowanje a wschon druhi naporjadk, kiž wójsko trjeba, pisches pola a pschérowy dopołdka, mjes tym so su pucze a dróhi pokrocźowanju artilerije a reserwow wotewrjene. Nade wschém pak, jako „lowna podpjera, nadběh naschego powótrowego wójska, kotrehož hłowny a direktny sameź w tom wobsteji, němskemu wójsku pschi nawjecźornej frowcze jeje pośledniu mózwjacz. Powótrowa offensiwa tyhaz leźałoby na to potajkim tak sarjadowacz, so jeej hłowne niczaze dźěło z naschej powschitkownej offensiwu ruku w ruzu bźe. . . ."

Mjes tym bě Němska wójnu podmórskimow jako njewuspěšnu sastajiła — hobr Amerika mózesche njesadźewany Wulke Morjo pschepruwować. Pola nań pak běchu hižo swonj z zyckwjow storhali a je rozschkrěli, so bychu najmjenscha něschto wójnskeho metalla dobyli. A wschednje mrějachu tyhazy po błowje z hłodom . . .

Sajšłi němzy wójnjzy wjenicy pak chzyli wójnu dale wjesć.

Sa naß najwažnišche bšche wječor ſ cžišche ſerbſkim programom. Też tuton domowniny ſtwjedżeń ſe ſwjeżkeŕ na ſadanje knjeża Biegera ſarjadował, a knjes wučeŕ Jordan we Wyſokej ſo prózowaſche wo wuwjedżenje. Jomu je ſo poradżiło, naſkepšcheju dirigentow zyleho wokrjeſa ſa ſwojedżeń dobyweż, knjeża wučerjo Gołaſche ſ Werbna a knjeſe wučerja Merſchanza ſe Zylowa. Sa njeju a ſpěwaŕſkich ſobuſtutkowazych ſe cžim kwalobniſcho, dokeż dyrdżachu popołdnju w Prjawoju pſchi poſwjeczenju khorhoſe tamneho ſpěwaŕſkeho towaŕſtwa ſpěwacz a potom ſ koleſom 20 km do Wětſchowa khwalacz. Pſchi tym je jedyn Wjerbnjanſki ſpěwaŕ ſ nieſhožił, won hu wot motorſkeho koleſarja pſcheježdżeny. Hačrunjež někotre cžiſła wotpadnychu, bšche program jara bohaty a wopraudże kraſnje wuwjedżeny. Wjerbjanſki mješany khor ſpěwaſche: „Sgubjony paſtſchaznik“, Paſtyt a Hanka, Saſowy, Jdylka. Zylowſki khor ſpěwaſche: „Sa Kamtſchatzom, Do dżewa, W Choſchobuſu na hermanku. Huſzanſki mužſki kwartett pod wjedniſtwom knjeſa Jordana, ſpěwaſche: „Moj dom, Błotka lube, Kak ſtupa ſo liſchtne, Sto lět każ mi dżenż je“. Wožebny dżak ſłuſcha knjeżnje Esmokerjez, kotraż balaki puczowaſche wot Budyſchina njeje lutowała, ſo by wona tudy pomhała. Jara rjane a hoſtojne bšchu ſerbſke reje, wot Wjerbnjanſkich wuwjedżene, też naſcha Mina Witkoja je ſobu rejowała ſ jeje Bórkoſkim ſnuſobom, pjeża je wona też tu reje nawuczila. Wſchitke tute poſticzenja ſu najlepſchi ſaczišchež cžinile a Sserbſtwo derje ſaſtupowake. Też wobſamkowazy dżiwadłowy kruch bšche derje hraty, wſchitzy ſobuſtutkowarjo prajachu ſwotu wež ſ khowy. Tola je wulki njedoſtaŕk w naſchim dżiwaſtwje, ſo nimamy prénjotnych kruchow, ſ khubiny ſerbſkeje duſche cžerpanych a na ſerbſkim podłożku ſtworjenych.

Potajkim — poſticzenja bšchu kraſne. Wopyt pak bšche ſlaby. Wulkěhnjež chżu, ſo knjes měſchczanoſta wot ſpeżatka hacž do konża tam bšche a jara pſchipółnowache, wožebje ſpěwanje a reje. Widżachmy też ſpěwkrunych ſerbſkich pſcheżelow ſ Khoczebuſa, Schlichowa, Schkodowa, Dżenowa a Noweje Wži. Ale runje ſe ſtamžneje wožady bšche jich malo. Wina leži jara na tym, ſo ludżo ſu byli jara ſprózni, hdyż zwiły dżeń ſu we wuſtajeżay khodżili, dale ſo wonkach pſched żurlu bšche wulke hrajniſchczo polne wſchelakich ſwjeżelenjow a też na tym, ſo lokal je jara ſ dalene wot dwórniſchcža a wot ſerbſkich wjeſow.

Cžežemy pak ſo wjeſelicz teho, ſchtož je ſo dożpilo, ſo ſerbſki wječor je był, ſo naſchi ludżo ſu widżeli, ſchto móża dokonjecz, a ſo Wětſchowſke měſtne ſaſtupniſtwo ſwoju pſchikhilnoſcz k nam je ſpewiło. Dobre ſkutki roſtu w pſcheſjednoſczi. Tohodła ſo nadżijamy, ſo też ſ tuttym wječorom naſcha ludowa wěz ſo ſpěchuje. S.

Nowy dom za młodžinu w Smječkecach.

Hižom khdżeżatk dołho ſetkowachu ſo w evangelſkim ſarſkim domje w Smječkezach mnohy puczowazy młodzi ludżo. Smječkezcžanſke ſtkhadżowanja młodoſtnych wopytachu pſchiwiżnizy wſchelakich ſwjaſkow, kiż tam pytachu ſjednoczenſtwo a wuprajenje. A to wupłodži żadanje po młodżinſkej hoſpodze. Smječkezcžanſka diaſporałka woſtada, na kotrejež farkej horje ſo młodżina ſetkowaſche, ſo ſ wulkej lubożcu ſa natwarjenje młodżinownje ſajimowaſche a wopruwaſche. Sserbſki pomhachu ſwjeſej Krajne konſiſtorſtwo, Guſtav-Adolfſke towaŕſtwo, Sniſſowne miſionſtwo a Dżełowe a ſpomożerſke miniſterſtwo.

Młodżina hama pilnje na ſwojim domje dżełaſche a wukonja nimale 4000 hodżin rjeſerſkich dżełow. Pod wjedniſtwom architekta Trögera ſ Drjeżdżan je pſchikładny dom ſa młodżinu naſtał. Rjana pſchebywarnja, ſtuwa ſa wjedniſkow, bydlenje ſa wothładarja a ſpańſke měſtnoſcze ſa 60 puczowazych wopſchija nowy twar na połodniſchim nowiſu ſarſkeje hory, ſ kotrejž ma rjany wuhlad na łużiſke hory.

K poſtwjeczenju młodżinownje ſaſidżenu njedżelu bšche ſo wjele ſtaro młodych ludżi w Smječkezcžach ſešchło. Na ſwjeżeńſkim kemſchenju předowaſche tajn. konſ. rada D. Hempel. Na ſwjeżeńſkiež cžu pſched nowej młodżinowinju dżakowaſche ſo woładuy faraŕ lic. Fröhlich wjchitkim pomoznikam pſchi natwarjenju doma. Mnohy rěcžnizy hiſchcže ſkożopſchejcżaze ſłowe porěcžachu.

Dżeń Łužičanow na Drjeżdżanskej wustajeńcy.

Najrjeńſche wjedro ſaſidżenu njedżelu runje njebešche ſpożczene a tuż też wopyt wuſtajeńcy tajſi njebšche, kajſiż by pſchi rjeńſchim wjedrie wěcže był. Njedżiwajcy wſchcho pak je dżeń Łużičanow jara dobry ſaczišchež ſawoſtaſił a to wožebje tohodła, dokeż ſo w pſchedwjedżeńſach a wuſtupach jewjeſche njenakażena ludowa kultura a zimaza rjanoſcz a móż domiſny.

Pſchipołdnju ſhromadżichu ſo we wuſtajeńſkim kinowje k raŕſkej ſwjatoczneſcži, w kotrejž ſwjeſcha ſnaty němſki łużiſki bałnik Oskaŕ Schwaŕ ſ němſkimi łużiſkimi bałnjemi a romanami pſchitomnych do łużiſkeho pijmowſtwa ſwjedże.

Popołdnju wot 3—5 hodż. pſchedwjedżechu ſo na powſchitkownym měſtnje pſched ſwjoraſnym kulowatym domom wſchelake domiſniſkeje reje, mjeſ nimi też naſche pſchjeżo rjane ſerbſke narodne reje. Tute reje ſtukowachu na pſchihladowarjow wožebje móżnje, dokeż ſ nich wěje duch prawneho, ſ nowocżaſnej kulturu njenakażeneho ſtrowego ludſtwa, kajkeż je ſo bohużdżaŕ w naſchich wſeſkach hiſchcže ſakhowało.

Wulku kedżbnoſcz ſłudżi też ſerbſki kwaß a wjecžor wožebje też ſerbſke pſchaſa. Dożyła ſo na ſali hłowneho hoſcženja hiſchcže mnohe kraſne parle ſ naſcheje rjaneje łużiſkeje domiſny poſticzižich wulkoměſchczeżanam, kiż wſchitko ſ dżakom pſchijimachu.

Přilopk.

* **Niż jenoż dżeń maczerje, ale też dżeń nana.** W Spaniſſej je też hižom wot někotrych lět dżeń maczerje ſnaty. Nad tym pak ſo někto mużoje, wožebje nanojo pożhórſchuja a cžuja ſo wróckoſtajeni. Tehodła ſu ujedawno we hłownym měſcže Madridże towaŕſtwo ſakożili, kiż ſo próżuje, ſo by knjeżerſtwo też „dżeń nana„ ſawjedko. Towaŕſtwo ma hižom pſchez 150 000 ſobuſtawow; pſchetož telko podpiſmow wopſchija próſtwo, kotruż ſu njedawno na knjeżerſtwo ſapodali, ſo by dżeń nana w Spaniſſej poſtajiło.

* **Vatikanſke pjenjeſy.** Italiſſe nowinu piſchu, ſo budże Vatikan dacz bicz pjenjeſy ſ kopra, nikla, ſlébra a ſkota. Pjenjeſy ſmeja na prédnej ſtronje hłown bamża, na ſadnjej ſtronje pak jich hódnoſcz wołnamjenjemn. Nowe pjenjeſy ſo bórſy wudadża.

* **Eſydom cžłowjekow ſmjerſnje ſnjeſbożiło.** Na jenym żeleſniſtim pſchekhodże we wokolinje měſta Buenos Aresa w Argentiniſſej ſtrabiny cžah automobil, w kotrymž żydom wołzoſom żedżeſche, a roſbi jón dołpołnje. Wſchitzy żedmijo bnchu morjeni.

* **Muż, kiż pża ſkuża.** Pżyeża ſtawiſna, kotraż je jara ſpodżiwna a ſażo jónu pokaże, ſo ſo tola hiſchcže nječhto nowe pod ſłońcom ſtawa, powě ſo ſ Dundeja w Schotiſſej. Tam je muż pża ſkużał. Potajkim muż pża a niż nawopak, każ ſo to hewak ſtawa. Wěżka poda ſo na ſcžehowaze waſchnje: W Dundejſkim parku wulkhodżowaſche ſo John Campbell, młody pſchiſtajeniż w jenym kuntorje, ſe jenej hołzu. Bě ſo kraſny wjecžor, kiż bě mnoho ludu wuwabił. Ale niż jenoż ludżi. Tam bě też wulki wołoczérſti peż, kiż ſo w parku wudżehowaſche. Wón bě po ſdacżu wożebite ſpodobanje na John Campellowej hołzy namakał. Wón bežeſche ſtajnje ſa njej a wobcžuchowaſche ju. Tajke nječhto ſo John Campellej njeſpodobaſche, a wón do pża kopny. To njebě rjenje wot njeho, a poż ſtebi to też lubicz njedaſche. Ale, — każ pży nětko jónu ſe cžażami ſu, — njewali ſo wón na młodeho mużiſkeho, ale na hołzu. A kuſny ju do briſtiwje. Hołza ſaſchkrěża, każ to hołzy w taſkich padach ſtaſnje cžinja. John Campbell bě kavaléŕ a puſchci ſo ſmužicže na pża. Ale to wſcho nicžo njepomhaſche. Poż bě ſtebi nětko jónu briſtwiſu Johnetweje pſchelwodżecki do hłowy ſtajił a njepuſchcżi ju. Tu pſchińdże młody mużiſki na originalnu ideju . . . Wón cžiſtny ſo na ſemju, pſchimny pża ſa wuchu a kuſny do njeho! Niż bojaſliwje, ale ſ żyłej mozu, a niż jenoż jómu, ale pſchcżo ſaſo. Taſkile dospołny pſchewrót pſchirodżenych ſaſadow poż tola niebě wocżakał a bu pſcheſkłapjeny. Wón puſchcżi briſtwju hołzy, hołza wjoży njeſchkrěcżeſche, a nkoły mužiſki pſchesta kuſacz. Poż bě ſo w ſamžnym wokomiku mjes ſchtomami ſhubił. Ale ſchcżeżka krewje na ſemi bě ſ dopokaſom, kak wuſpěſchnje ſo nadběh John Campbella ſkónczi . . .

* **70 morwych a 200 franjenych pſchi ſemjerżenju we Argentiniſſej.** Poſłednje powěſcže ſ Argentiniſkeje ſdżeluja, ſo je pſchi ſhłynym ſemjerżenju 70 cžłowjekow we żiwenje pſchiſchło a ſo bu nětko 200 wožobow franjenych. W Los Malvinas ſo podſemſke ſtorki nětkże tiſichtwórcy hodżiny dołho wotpjetowachu. Też w Mendożaſkej proprowinzy je ſemjerżenje někotre wjeſcže a mjeńſche měſta ſapuſcżiło.

Listowanje.

Do Prußiſeje. Wobſtarujże ſebi jedyn poſ poła kraſneho radu, ſtaji ſo na 3 hriwny a płaczi 3 Lěta. S tym możeczе wſchudże puczowacz, bo zuſnych krajow. Tuſiſche je wuſłane wopiſmo, kotreż bola Waſcheho gmejnſkeho pſchedſtejicżerja dóſtanjeczе. Te płaczi někotre dny a ſmě ſo jenoż w namjeſnym wobſtħadże wużicz. ó

O. M. Hdyż podrużnik njedżiwajo na wotpjetnu ſaſtnu hoſpodarja (wobżedżerja) dale pinzu tak wonjeżedżi, dha jemu podrużnu wež njewużitnje trjeba. Tuż ma wotnajeŕ prawo, na woiſtronjenje tuteho njedoſtatka korżicz a to po § 550 ſtat. ſak. knihi a ma ſo wſcha natata ſchkoda farunacz. Je-li ſo tuto njewużitne wotrjebanje dale ſtawa, dha ſmě wotnajeŕ po podrużnym ſakenju na ſkěhnjenje podrużniſtwa pola ſudniſtwa ſkorżicz, hdyż wjetiſche ſchkodowanje pſchedżeži, każ ſo to po Waſchim dopiſu byczż ſda. Tajka ſkórżba może ſo też ſapodacz, je-li ſkuczeŕ tuteho njedoſtatka a ſchkody podrużnik ſam njeje, ale ſo to wot wożobow ſtawa, kotiſi do jeho domjaznoſcze ſłuſcheja, na pſchikład ſwójbni, pſchimuſni abo pſchiſłajeni. Wěſo dyrbi ſo tute ſchkodowanje dopokaſacz.

K. H. Tehdomniſchi kupny pjenjes wuczińſelſche żnadż 900 ſtotych hriwnow. Pſchi nětrjiſchim pſchedacżu je hódnoſcz wo wjele poſtupiła a tak budżeczе ſ 800—1000 hriwnami pſchiſłporneho dawka — Zuwachsſteuer — liczicz dyrbjecz. Bliſſche ſhonicze na finanzamym hameże. Wy jako pſchedawaŕ maczе jenoż tużon dawk płaciczz, mjeſ tym ſo ma kuż dawk na dobytnu leżownoſcz (Grunderwerbsſteuer) — wuczińi 5 proz. płacziwoſcze leżownoſcże — khóſty kupjenja a ſapiſk njeſcz.

Směški.

** **Spodżiwanje ſłudżuże nawěſchtki.** Jedyn krawz, kiż derje ſedżo ſwonka doma dżeła, może ſo ſamotwicz na Wiczynym naměſtnje cžo. 10. — Do pſchiſtojneje ſwójby pyta ſo dżećaza holza k nowonarodżenemu dżećerju, kiż płatacz a wuſchiwacz może. — Tſi tuczne ſwinje ſu na pſchedań na Hornjej dróſy 181. K rěcžam wot wjecžor 6 hodż.

Hamtſke wozjewjenje z Budyſina.

Na łopjeno 644 wikowańſkeho regiſtra naſtupaju Zyhelowu pſcheda waŕnju ſwob. ruk. w Budyſchinje, je ſo dżeńſa ſapiſało, ſo je fabrikſki wobſedżeŕ Anton Porak w Hajnjach jako wobkhodny wjedniſ wuſtupił.

W Budyſchinje, 4. junija 1929.

Hamtſke ſudniſtwo.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoleŕ w Budyſchinje. Za lokalny dżeł a feuilleton: A. Dučman w Budyſchinje. Za hoſpodarſki dżeł a anonzy: Karl w Budyſchinje. Za nawjedżenje w Budyſchinje

W Nowych Třělanach w Mecklenbórskej wotmėwa ſo tukhwilu zajimawe ſudżenje. Před 10 lětami bėchu tam ruſkeho jateho wšeteho Jakubowſkeho k ſmjerći zasudźili a też wotprawili. Jcho winowachu, żo je wósomlětneho hólcka morił. Jakubowſki hač do poſlednjeho wokomika wobkruczowaše, żo je njewinowaty. Nětko 10 lět po jeho ſmjerći, ſu ſpóznali, żo je był wopraw-dże njewinowaty. Farać tamniſeje wosady wupraji, żo je był dobry człowjek a żo ma jeho za njewinowateho. Nětko je ſud 4 wosoby, wobſkorżił, jako woprawnych mordarjow woneho dżeſeća. Su to na naſim wobrazu z lěwicy, k prawicy: August Nogens, Blöcker, Kählerowa a Fryca Nogens.

Drohotne kamjenje kradnychu w zemjańſkej ſwójbje.

Na naſim wobrazu widżimy ſtejo hrabinku Hermesbergsku. Wona je ze ſwětkom přeciwo ſwojej přiwuznicy, komtescy, z Monroy. Na naſim wobrazu zady njeje pokhilena ſedzi. Ta je ſwojej dżeć hrabinccy, Hermersbergſkej drohotne kamjenje kradnyła. Nawoženja komtesy, rytmiſtr z Wadel je drohotne kamjenje předawał. Jako ſo paduſtwo wukopa, ſo rytmiſtr zatrěli. Před ſudom hrabinka Hermesbergska ſwojej přiwuznej woda. Tuż komtesu z Monroy, hnydom z jastwa puſcichu.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N.“ płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1.51 hr., pod křižu zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihićišćerja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěsćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěsćki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 130 — Budyšin — Pjatk, 7. junija 1929 — Bautzen — Lětnik 88

Sakski sejm.

Sćrjedu pśichipoldnju je nowowuwolony sejm swoje pśwje póstajenje wótměł. Pśezident stareho sejma, Schwarz, je **wotewrił**. Wótmy je mjena sawołachu, so pokasa, so bychu wschitcy sapósłankzy pśichitomni. Potom k wuschparanju z kommunistami dóńdże.

Kommunist **Renner** so wobcežeńowaše, so jemu pśezident njeda rěcježeć. Njedźiwajcy jeno so wón głowa jima a praji, so je zyle wschitko jene, **kak** je swejm sestajenym, dźěłazy lud mima na zadyn pad wot njeho pomoc wočakowacy. Teź sozialdemokratoju do bloka pśeciwo**wo**revolucionarnych stronow gluscheja.

Pśezident **Schwarz** rěcznika wospjet pśechtorhnje a hrosy, so jeho z pótajenja wupokasa.

Renner na to k rozsudźenju dóńdże, so jeho kwalizja njemóże žanehu sozialdemokrata za swjetnowego pśezidenta wuwolić, dokelž so sozialdemokratoju njemóża jako ludowi zastupjerjo wobhladacz. Kommunistojo jako swjetnowego pśezidenta kommunistiskeho sapósłanza Herrmanna namjetuja.

Pśichi śledowazych wólbach sozialdemokrata **Weckela** za pśezidenta, nimskonazionalneho sapósłanza **dra. Eckardta** za pśenjeho měšćopśezidenta a **Hickmanna** z nimskeje ludoweje strony za druheho **měšto**pśezidenta wuzwola.

Potom ministeriski pśezident **Heldt** se śledowazej rěcu pśichwalowł, so dotalne knježeństwo wrócyło stupi:

„S wólbu pśezidija je so swjem sakóžił. Tohodla mamy swój mandat pokazujo na § 26 wustawy wotstajił 2 z tym do swjetnowych rukow wrócyć. S knježimi ministrami wosjewjam, so swym swólniwoj, knježeństwowe dźěła hacj do nowowuwitworjenja knježeństwa dale sastaracy. Hospodarski plan, kotryž je hižo staremu swjetnej pśchedpołożeny był, zmy swjetnej znowa pśchedpołožili. To by so mohło sdacy, kaž so bychmy chcyli do prawa pśichódnjeho knježeństwa pśichinnyć. Temu wšo tak njeje. Jenož cyłkowna nuza žada, statne rosticzenje hnydom **sajo** pśchedpołožić a Waš proshnej, so byschće jo po **mo**žnosći borzy dowurazyli. Snate je, so so w hospodarskim planje srědki sa wjetschu liczbu nowottwarow žadaju. S pohladom na bjezdźěłnosć a powschittkowne położenje hospodarstwa je nušne, so so dźěła hnydom sapoczynu.

Pśichódnemu knježeństwu budże so salježecy, mózne pśchemjenjenja w statnym rosticzenju namjetowacy. Wot cyłka, so je so hospodarski plan sestajał, su so statne finanzne poměry pohubjerschichte, teź tohodla, dokelž nimska finanzna politika k temu wjedźe, so krajam pśchezo wjazy dotkodnych górkow bjeru. Tak pśichimawschi bych hischcze tak chcył w knježeństwowym mjenje proshnej, so by so statne rosticzenje po możnosći dowurazyło.

Pśezident **Schwarz** praji, so žebi pścheje, so by so porazyło, sa najkrótschi cyłk k dźěłu khmane knježeństwo wutworicy.

Rosrihaju wuzud wo powjetschenju mjdy železnizarjow so jako wjasazy wuprajik.

Nimski dźěłowy minister je rosrihaju wuzud wo mjdowej swadźe nimskeje železnizy za wjasazy wuprajił.

Nimska železniza budże hnydom z nimskim knježeństwom radu składowacy, na kotre wosjewnje maja so nowe nastawaze wudawki wurunacy. Wona stejischcego sastupuje, so so njemóża žane nowe wudawki bjez wotpowědźaceho pśichinjenja pśchewjacy. Pśchede wschim budże so nimske knježeństwo wunoschka nimskeje železnizy dyrbjecy wotrjezy. Wunoschk, kotryž ma nimska železniza nimskemu statej wotedacy, 290 milijonow hriwnow wuciniła. Hacj dotal je so ta wotschkodzenje wuźił, kotrej ma Nimska dobyczerskim statam płacyć. Lětsa budże po sawjedźenju dwajskažowego systema tón wunoschk khętro wjetschi. Wudawki nimskeje železnizy so lětnje z polěpschenjom mjdy železnizarjow wo něhdże 50 milijonow hriwnow powjetschcha. Pśichi tychle wobstejnosćach njeje wočakacy, so so železniske tarify podróża.

Nadpad nacionalnuch socialistow na sobustawy nimskostatneje khorhoje.

Pśched lawnistkim sudom w Kólnje mějachu so žedniżo nazionalni socialistojo dla ćaženja krajneho měra samokwiec. Pśchi skladnosći zjupneho sjědła delnjorheinskeje nimskostatneje khorhoje 18. měrza běchu sobustawy nimskostatneje khorhoje nadpadowali. Mjes druhim běchu młodu holzu se železnym kiom porabili a jeneho 60lětneho pschišłuchnika nimskostatneje khorhoje tak pokopali, so dyrbjeschе so cyežkostrańenju do khorownje dowjesć. Staty rěcznik pśchećiwo tym wobstorzenym, kotrychž wina bě dopokazana, jastwo na wóśom měsazow namjetowasche. Sud tónle namjet pśchekrocźiwschi tych wobstorzenych ke jastwu po 18 měsazach a k zaplaczenju 100 hacy 700 hriwnow pokuty za trańenych sałudźi. We wuzudźe so praji, so je so pśichimérjenje khłostanja pschiwótsitko, dokelž su wobstorzeni w swojej hidźi pśchećiwo druhim stronam z wopraudźe dwérjacznej hrubosću njewinowatych, na niczo steho myślazych ludźi nadpadowali, kaž dźiwoje swérjała, kotrejž su sa woporami pytnale.

Njepreziznosć mjez sociademokratiju a nimskim hospodarskim ministrom dr. Curtiosom.

Nimski hospodarski minister dr. Curtius je žebi se swojim stejischcom pśchećiwo sawěsćenju dźěłonjemérjerjow sozialdemokratow roshnéwał. Minister je pśchipowědźił, so ma so pśchi reformje sawěsćenja dźěłonjemérjerjow ličba k sawěsćenju pśichipuschcenych snjeńchcich. Pśchede wschém dyrbja so saisonowi dźěłacerjo se sawěsćenja wusamknyć. Woni w lécze w cźaśu mjeseo wjedra wjazy dnjśi druhy dźěłacerjo sastupaja, so móża so sa cźaś bjesdźěłosće w symje sami wudźerżeć. Sa powjetschenje pśchinoschka so w nimskim stejnje wjetschina nienamaka. Nimskostatna kaša pak njemóże dale sta milijonow hriwnow sa sawěsćenje dźěłonjemérjerjow wudawać.

Minister potom wo zlownej politiży rěcježeše. Wěrno je, so zlowna politika poczina bo pschejnacy. Njezmémy samkne khłosty z powjetschenjom zlow wurunacy. Dohž su druhe staty tak njemudre, murje schkitarśiich zlow pschezo dale powyschicy, njetrjebamy tu samu njemudrosć sobu cźinicy. Ssamtkne khłosty dyrbja so w nastupanju danje a dawkow snjiźeć. Kriża w ratarstwje pak so njemóże se sałudnym sapowědźenjom kóždeho powjetschenja zła rosrihaty. Steju w tymle praschenju na stejischcu sejmjerjiskeho ministra. Sapowěduju pak so zadanju nimskonazionalnych, ratarstwo z wikowańskich trećenjow wuwjacy.

Sozialdemokratojo pśchećiwo nahladam hospodarskeho ministra dr. Curtiusa na tym wobstatwaju, so ma so pschinoschk sa sawěsćenje dźěłonjemérjerjow powjetschicy a so so saisonowi dźěłacerjo njeźmědźa se sawěsćenja wusamknyć.

Sociademokratija nochce so ze „lžu wo wójnskej winje“ nakładować.

Barlinski „Vorwärts“ pischе: 28. junija dźeńaty lětny dźeń podpisanja Versailleskeho trećenja so demonstrazije „nadstronskeho charaktera“ w Nimskej pschihotuja. Spytako je so, wschelake ludowe sastupjerstwa za tutu wéz sajimowacy. Tak je mjes druhim sjedź nimskich městow swojim hobustowskim městam namjet dale dał, so bychu pschi demonstrazijach pśchećiwo **„lži wo wójnskej winje“** so wobdźélike. Pschi tym dyrbi so pśchećiwo tomu proteśtowacy, so je Nimska zama gródźerowu wójnu zawinowała. So bychu so wschе njedorosumjenja wusamkle, njech je swěsćene, so so sozialdemokratija tychle planow sdaluje a so so pschi jich wuwjedźenju njewobdźeli. Sozialdemokratiska strona žebi njepomyślł, so pschi demonstrazijach wobdźélcy, z kotrymiž dyrbja so po wotmyślenju wschelakich jich wobdźělnikow nazionalistiske pożadliwosće wuschcežuwacy.

Wuspěch Parizskeje wotskodźenskeje konferency.

Kendźelske a franzowske nowiny dojednanje, w Pariźiskej wotschkodźenskej konferency dospite, se spokojnosću rospominaju a na wobežnyj puć pokazuja, kotryž je k temu dowjedł. „Times“ a „Morning Post“ sćerpliwosć a pak pschedbyhdu Owena Younga pschipóśnawaju. Wutspěch je, so so su so płaczenja Nimskeje sawěsćiske. Najspokojnjischa może Amerika być, pschetož wjetschina płaczenjow Nimskeje do Ameriki wobźeji. Pariźski „Matin“ so wuwjerschuje, so je so praschenje wotschkodźenja stónčnje rospischе, so je so praschenje wotschkodźenja stónčnje rosprischе, so je so praschenje wotschkodźenja stónčnje rosprischе, so je so praschenje wotschkodźenja stónčnje rospr

Bamžowy dopis přeciwo Mussolinowemu wustupowanju.

Bamžowe nowiny „Osservatore Romano“ su bamžowy dopiš, statnemu sekretarej kardinalej Gasparej adresowany, wosjewite. W tymle dopišu bamž sacišćeju wospjetuje, kotryž staj Mussolinowej rěcźi w sejmje a senatu za njeho cźinitej, a praji, so je měnjenje wopacne, so ma stat w Italskej nadkuježerstwo nad zyrkwju, a so móže jam wulke rozsudźenja cźinicź. Bamž nahlad sastupuje, so ma so w katolskim statu zwoboda swědomja po sadach katolskeje zyrkwje skofowacź. Zyrkwiny dopomoc wocźehnjenišći nadawk njeje na wuwucźenje naboženstwa wobmjesowany bycź, a stat jemu přichi tym njeje wobcźežnosće cźinicź. Bamž dale přicheśiwo Mussolinowemu wuprajenju na stejišćeju stej, so nichtó njebudźe katolikow nusowacź, so bychu so dali zyrkwinsce swěrowacź. Bamž přicheśiwo temu praji, so budźe zyrkej na zyrkwinskim wěrowanju wobstejecej jako na winowatoscźi, a so hižo někotre kóždeho katolika wusamknje, kotryž so jenoš z zjiwilnym swěrowanjom spokoji.

Bamž dale zjawoju njeluboscź nad pschipowědźenjom wuprajt, so duchowni, kotriž su zwólnej wopuscheźili a su statnu službu namakali, so se sastojnstwa njepuscheja. Se wulkim doraśom praji, so sjednanske sćerźenje a konkordat njerosdźělny zuk tworitej a so z jenym teź druhe pada.

Ze Serbow.

W Budyšinje, 7. junija 1929.

Wo **wjedrje.** Dźensa je mlody mšančk, šmano nam pschinjesše wumysledrjenje. Schlesiza wschak na njewobstajne wjedro pokaluje. Rano su sćrje stopjenk na hrosne hnu, może šnadź bycź na wótr. Tutón je mróčele rosehnał a šuchi puće a hona. Wjele trochu ležaze žita sejodźa, hewak njemohźe wukeźeć. Nad rańšcej Europu so po soarcu šylnišco wyschina twori. Tuž je mózno, so nětkole sasu wobstajniše wjedro sadrući. — Jutše šobotu šhada šlónčko 3,41 hodź. a khowa so 8,17 hodź. Mšančk šhada rano 3,21 hodź. a khowa so wjecor 9,54 hodź. Wječera wjecor w 7 hodź. barometer 734, hygrometer +6, thermometer we dnjo +15. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 734, hygrometer +8 a thermometer w nozy +9. Wuhladny na pschijomne wjedro.

— **Wótrjenje wotrěsnerho wubjerka** Budyšinskeho hantšeho hejtmanstwa budźe pjatk 12. junija 1929, dop. we 10 hodź. w pobudźerni radnizy w Biskopjacach. Wobdźělnizy wotjedu ½10 hodź. wot hamtšeho hejtmanstwa w Budyšinje. Sćawny dnjowy porjad wopschija po dotalnym sdźělenju 20 dypkow.

— **Lětusche Wulke tšelenje w Budyšinje** wotmrěje so wot njedźele 30. junija hać do njedźele 7. julija, kaž je měšćanski policajski hamt wosjewja. Kaž bźesche dotal kóžde lěto waschnje, poczahnu tšelzy na woběmaj njedźelomaj popołdnju w 3 hodź. w paradnym cźahu wot Radnizy na Tšelnik. A pjatk wjecor ma so sasu wulki wohnjostroj wotpalicź. Nadźijomnje je šlawenemu Budyšenmu tšelenju lětša rjane wjedro spožcźene.

— **Na dróhy do njeswoja pschišła** je wutoru wjecor wokoło 6 hodź. mandźelska twarza Warnaeja, jako bźesche wona po puću s bydlenja do sahrodki pschi Malo-Wjetkowskej dróhy. Hnydom psched městom sajědze motorowy kolesaŕ do njeje, kotraž s ruchanym wosom na lěwej str. nje dróhi jědźeše. Wschi padnjenju so wona khětro hrani. so dyrbjachu ju do jeje bydlenja dowjesć.

— **Sewěrna žonowdźelezetka.** Psches 25 lět bjes pschetorhnjenja w schtrumpowej fabriky Gustava Langi dźěłaza pschekalatka knjeżna Marta Hańža Mitašcźez na Hosćiz hasu 9 bu wežena na radźinym městnje wot knjeza měšćanowsku dra. Förstera s pschepodaczom měšćańskeho pschipósprawazeho wowsšmna sa jeje dołholětnu swérnu službu wuznamjenjena, šobom ji wón k jubilejej swojo pschejesće. Pschi pschepodaczu cźestneho wopisma bźesche měšćel firmy, knjes Kurt Lauga, pschitomny.

S **Dobrušce.** Wodaŕnišći swjask „Sprjewiny dol“ šeźe so pschichodnu póndźelu wjecor we 8 hodź. we dwórnischczowym hosćenzu w Dźěžnikecach k swojej hłownej šhromadźišnje, kiž ma bohaty a ważny dyslowy porjad. Mjez druhim ma so wo pschihamknjenju nowych górlow rěcźecź abo swjask ma so na wobstaranju Dieselšich motorow w industrijinym dworje wobdźělicź.

S **Maleho Wjelkowa.** Tu na naschim wusławje (Anstalt) wot wójny sem skutkowazy wučźeŕ Seibt pschestyhdli so w blížšim cźasu jako misionar do južneje Afriki na dalšche 6 lět. Knjes Seibt skutkowasche hižo do wójny na 12 lět jako misionar w južnej Afrizy a bu we wójnje tam wot Jendźelcźanow wupokasany a na wschelakich městnach internérowany, hacź won šlónčnje po dołhich wobcźežnosćach s dwuhimi jatymi do Němskeje pschiźe. Sajimawe su jeho powědanja wo cźełnych krajach, hdźež w nozy lawy a podobne swérjata sa woparanu ruju. Wotjěd z Hamburka stanje so lónz julija a sćěha traje 47 dnjow kołwokoło Afriki. Psches Sueźski kanal so jěcha we 14 dnjow pschikrótschi.

S **Wulkeho Wjelkowa.** Hakle wot jutrowu tu na naschej schuli na wupomoz pschijatjeny młody wučźeŕ Thomas s Budyšinca satšeli so wczera schtwórtk rano na połnym puću pola Cźerwjenych Nošćiz. Thomas skutkowasche teź pomoznje na schuli w Bolborzach. Wo pschicźinje srudneho podawka njeje nicźo znate. Kaž so powěda, bźesche Thomas šhorowaty.

S **Njeswaźidła.** Stótne witi saźdźenu šrjedu bźechu sašo derje wowytane. Na pschedaŕ bźeše wjele skotu. Teš kupzow bźeše wjele pschišchło. Placźiny sa howjazy šłot, kotrehož bźeše psches połdra sta schtuk na wiłach, hjerzachu so na šnatej wyschinje, nětkuše 300 hacź 700 hr. Mjes howjadlami šmužźachmy teź dobry cźornopišany niźinski šłot wobkedźbowacź. Wikowanje s howjazym šlotom bźeše šrjenje. Prošatow bźeše nětkuše 80 na pschedań. Tu pak bźeše wikowanje žiwišče. Placźiny hibachu so mjes 30 a 42 hrinwanti. Sa bźehaki placźachu nětkuše 80 hrinwnow sa zentnaŕ.

S **Nakza.** Wušło Schibjećicźnych kerkow šrjedu wjecźor jedyn tudomny wobydlaŕ nětkuše sto metrow wot Leimertez plahowańnje kur napol sawobšćete cźełko mužźeho we naschpschich lětach namaka. Pódła njeho leżeše wapjelujena aktowa tołcha. Knjes dr. Szykora s Nakza a Njeswaćidliši žandarm, kiž Nakeźańskeho policajskeho jatrojnika sašmuwowasche, bórzy pschikhwataschtaj. Pola mjerwego namakachu listy na jeho šmrschcźu atd., s kotrychž wukhadźeche, so je morwy dragowy puczowazy Pšchtel z Budyšinca, kiž je so w lěcźe 1895 w Nakezach narodźił. Won měješe papjery a 20 pf. pschi sebi. S listow dasche wukhadźa, so je Pšchtel chcył w Nakezach swoje žiwjenje skónčicź, dokeź je so tu narodźił. Won je so sajědźeł a drje špěchnu šmjerć namakał. Kaž z listow dale wukhadźa, su najšćerje hłuboke mandźelske rozšćahanja młodeho muža z tutej sadwołowanišćej krocźeli pohnule. Mjerwego dowjezechu do Nakeźańskeje cźełownje.

Z **Konjec.** Pučowace radupodawanje za maćerje w Konjecach a Smjerdźaczej budźe srjedu 12. junija popołdnju w 2 hodź. na šuli w Konjecach a ½4 hodź. w Smjerdźaczej pola Krawcec. Lěkaŕ budźe přitomny.

Z **Pančic.** Radupodawanje za maćerje w Pančicach budźo pjatk 14. junija popołdnju w 2 hodź. w hosćencu. Lěkaŕ budźe přitomny.

Z **Njebjelčic.** Srjedu popołdnju znjezboži w Thonbergu w. tamnišej šamotowni na małej železnicy dźěłaceŕ Jurij Probst z Njebjelčic. Won přińdźe při ranžérowanju mjez lowriji a złama sebi nohu wyše kolena. — .

S **Rakeźicznjy pola** Lubija. Cźežke njeschoze sta so na statnej Dańinskej dróhy schtwórtk popołdnja. Modešo cźeladneho kubleŕa Hübnera, kiž na dróhy kanjenje waschesche, kopny kóń do njeswocźa a jeho na brodze cźežko rani. Sšobustaw Lubińskeje dobrowólneje sanitelneje kolony Cźerwjeneho kschiża poskicźi sranjenemu prěnju pomoz a s khorobnym autom dowjesechu snjeschoženeho do Lubińskeje khorownje.

S **Cźělnerho.** Naschi gmejna je nětko twobjamkła, so two wšy posłaji pomnik na swojatow, kotryž su we swótowej wójnje padnyli. Twar je hižom twarkemu mišterej pschepodaty. Nowy pomnik ma so spocźatk augusta wotkryć.

S **Wojerez.** Na rótku Halschtrowskeje a Dwórnischczowje dróhi automobilej do so srašyschtaj. Po Halschtrowskej dróhy pschijědźe nakładny auto a so na rótku khětro nahle sawinu, tehodła wošobowy automobil, tiž se streny Torhoschcza pschijědźe, do nakładneho auta sraš. Na šhoże staj so jenoš wosaj wobschkodźiłoj a ludźo njejsu do schkody pschischli.

Cehodla swjećimy župne swjedźenje?

Schto je župa?

Župa je zyłk jednoty, do kotrehož słuschechu mnohe, w Domowinje organisowane towarstwa.

Tajka župa je teź župa „Jan Arnoscht Smoler“, do kotrejež słuscha 28 towarstwow a mnoho swjasłow a sjednoczeństwow.

Cźehodla sarjaduja tute župy župne swjedźenje?

So bychu so towarstwa dźeń a bliže sesnale, w sjednoczenym słuzbu wuwjedle nješchto sdobneho a wulkutneho!

Mytujmy tutu prózu!

Klukisch je hežło pschichodneje njedźele 9. junija.

Tam swjeći so wulkotnje župny słet župy „Jan Arnoscht Smoleŕ“.

Wobsedźbujmy dźensajšnje wosjewjenje w „Serb. Nowinach“: 1) schto so poskića. 2) kak tam dojědźemy.

Serb k Serbej!

Kruce, rasnje, njebojasnje dopredka!

Jadym Serb wobeju Lužizow njesakhomdź tutu narodnu manifestaziju!

Pokažmy, kak herdostnje swjeca Serbja swoje swjedźenje s tyšacorym wopytom!

Na sdar!

Z Łužicy.

S **Wjasońcy.** Pschi liczenju howjaseho skotu a swinjow 1. junija su we Wjasońcy naliczili 22 cźełatow, 81 młodych skoczatow, 548 dójnych krowow, 54 mužiskich howjaschich skoczatow, 268 prošatow, 109 běhakow, 27 plahowańskich swinj a 75 hewaschich swinj.

* S **Bejerez.** Pschi tšelenju do tarcze tudomneho tšelzowskeho towarstwa su jedyn wutši pschesahe pschejeli. Kuska sajěźe domoj duzenu tšelzej Korle Richterej do ruki wsche łoscza.

Jězda do Prahi.

Jězda do Prahi je zwěsćena. W poslednich dnjach je liča wobdźělnikow na 41 zrostła. Stóž chce hišće so zamolwić, ma čas hač do póndźele 10. junija dopołdnja, pak pisomnje, ertnje abo telefoniscy. Popołdnju wotpósćele se zapisk a próstwa (dla zhromadneho pasa) na wyšnosć. Stóž ma sam wosobinski pas, tomu so podźěši čas hač do 16. junija. Někotři dowěrnicy njejsu mi nicźo připósłali a tak drjo so pola nich nichtó zamolwił njeje. Pjenjezy njech so nětko direktnje na mnje póscelu. Wšelacy su hnydom cylu sumu pola swojeho dowěrnika zapłaćili. Prošu, w přichodze „Serbske Nowiny“ porjadnje přehladać dla wosebitych wozjewjenjow, jeli budu tajke trěbne. Wšě dalše informacije, program a pokiwy dostanje kóždy wobdźělnik někotre dny do časa do domu. **J. Słodeńk**, zarjadnik.

Maćerny dwór.

Sadtiski roman.

36) (Pokračowanje.)

„Wschitke holzy su njeswožowne, hdyž žebi wot najlubšcheho puti krydnu“, měnjesche nan njehnuty. „Dobre pokaja so hakle pospšitšicho.“

Mjes tym stojesche we schuli Edlef Holgers psched pschecźelom.

„Ty pschikhadźesch tola pschezo kaž Deus ex machina“, šputa Manne sajortowacź. A hnydom na to wažnje a staroscźiwje: „Mój wbohi Edlefo, to je cźe krucze pschimko. Nětko pospydź so najprjedy ke mnje a wuwotpocźni so.“

Edlef puščeži so cźežko do lenošchi. „Hańba na maćerźnem dworje je nješchto njeswucźeneho“, wón žantorjesche. „A to dyrbi runje na ß trjechicź. Maćerźny dwór je so daloko a schěroko sdoba błyschcźit.“

„Sšnadź je wam to pschejara do hłowy stupiło“, měnjesche wučźeŕ rozwažnje. „Ssamosprawnosćej njestoji mjes žydmimi šmjertnymi hrěchami, ale naš Knjes a Bóh, so mi sda, su najcźežšicho khtośita.“

„A runje nětko!“ mórcźeješe Edlef. „Hdyž sym žebi twoju Maren do dwora sawjedł . . .“

„So by jej pokałał“, rjekny Manne Wögens wažnje, „kak pschewažasa dyrbi cźesćej sa wucźeńšku holzu bycź, — njeje-li tomu tak?“

Edlef njewěšeše na njeho pohladny. „Ssamo so rosumi, so tomu tak nje je“, rjekny spěšnje. „Ja běch jenoš jara hordy . . .“

Manne Wögens poplazny jeho na ramjo. „Tajki wschak dyrbich teź wostacź. A Maren, — ta wschu horjo s tobu ponjeze. Wona by cźi šamo do njesawitowaneho njeschoza sćěkhowała. A schtož je někto na waš wschišchko. niežmé wojc šlemicź“

„Wowka je so nam šlemiła, Manne Wögenso. Cźesćej maćerźneho dwora bě s jeje rjapom.“

„A to wschitko dla kołwotneje młodeje, dźiwjeje holzo!“ šwarjesche Manne. „Prošchu cźe, Edlefo, hišcheze wjele dźěcźi cźeknu s wótzneho statoka, dokeź bě jim cźehnidła pschekruta. Cźim krucźišchi dyrbi dom swostacź, so by šhow posticźił, hdyž wotpadnjeni s ranjenej wutrobu a bolozymaj nohomaj ho nawrócźa. Žadyn starschišći dom njemóže tak kruty bycź, kaž to lube, mile žiwjenje, kraśny žwět tam wonka . . .“

„To je mi Maren teź prajiła. Ale tajke pschicźiny mje hišchcze njepokoja. Ja mam so po ludźimi. Po wuznamješchenju a njeczesćejowanju. Schto budźa ludźo rjec! Ležy šwoju žebi woczi połdrhnyć. To je š mojim njeschožownym Holgerjez waschnjom.“

„Do toho so njesakłasi, Edlefo. Pohladaj radscho wokoło, kelko sprawneho Halligiskeho šmuhlenja chze s wami to sło šnjesć.“

„Ty dyrbiš prawje měcź, Manne Wögenso. Ja drje šym trochu jara s tkěšti won. Pomyšli, so wulećeš s njewjesćijinkeje komory do plachtateje tódże . . . tuž je ho mi nunowaha do wody kiwka.“

„Tohodla žebi ju saso wukhowaj. Masch tola šotru Maren ša wunnoźerku doma . . .“

Tu so Edlef Holgers wschón roswjeseli. „Haj, ja chzu domoj, a bratra a šotru žebi hnydom šobu domoj wosmu. Měj dźak, najlubšchi, so šy mje saso šrunak.“

„Pschi tom wschak nicźo dale dobroh' nje, Edlefo. Wobaj najmłódšchej s maćerźneho dwora staj rysły Holgerjez. Wjele radoscźe pschinjesetaj do domu. Twój młody Onnen budźe ša Hallig hišcheze nješchto zyle wožebiteho jónu, — ja cźi to praju.“

„Je-li mójeju jenoš radostneho wěšchcźicź! Luta jaznoscź wot tebje wutkadża, ja bych chzył, so bych tebje žebi mohł do cźemnoscźe naschepo dwora šobu wsacź, Manne Wögenso.“

„Tule pschikhadża šwětko maćerźneho dwora“, sawoła wučźeŕ. „Tule!“ A won wotewri schěroko durje a puščeži šmějacyj so dźěcźi nuts. Wonej daschtej so do powědanja. Telko noweho běschtej mjes wulkej cźjišdu Luerjenez dźěcźi nawědźikej, a jenoš j wulkej prózu daschtej so pohnucź, šmérom žiwoje wóžki sapakowacź.

Wulki bratr pschejědże jimaj hładžo po šwětkojasnych włosach. „Sacźintaj wšitku“, wón pohonjowasche. „Ssotra Nomine by waju rada hischcze wobladała.“ Won wobroczi so na Wögensa. „Chze dźensa wjecźor hischcze w Pellwormie być a jutše rano wrócźo do Kiela dojěcź. Wona měni, so budźe najlepje, hdyž macź a wowka a my wschitšy tudy do stareho měra pschińdźemy.“

„K staremu měrej . . .“ wospjetowasche Manne Wögens šwaha. Žyle šhańkej špohladnyschtej jeho woczi na pschecźela. „Tak bórsy, tak bórsy?“ wopraschа so wón kaž by žebi rady njetwědźał.

Edlef je prawje njerosumi. „Haj wšo, dyrbimy domoj khwatacź. Njesahinbźicej so podjakowacź, dźěcźi. Bohemje, Manne Wögenso!“

„Ja so teź hischcze wjele krócź djakuju“, sawoła Onnen wutrobnje. „Ja wschak dyrbu teź kotšje Nomine prawje rjec, so na Halligu wostanu.“

„Haj, — rjekń ji to tak prawje.“ S cźełkej wutrobu wuronichu so žłowa j erta Manne Wögensa.

Potom bě won šam. Khwilku posałta won hischcze w pschedkhěži na prohy a kiwasche tjom. Pschetoż pschezo šašo kiwaschtej dźěcźi strowjo j ruckomaj. Na wobšorje šotšeche šłónzo Voże kaj cźerwjena kula a šcźelesche swoje posłednje pruhi pšches šelene morzo a po domišnje kołdokoła. Potom nurjesche so šłónczko do morja. — Kak bu nadobo tak khma! Mucźnje tałasche so Manne Wögens do šwojeje wožamocźeneje šłwy. Jeho wošybaschе hacź do kośeki. — —

(Pokračowanje šcźehuje.)

* S Leutersdorfa. Wot 27. meje je fo tudomny cžilchcžeŕ Josef Kaufmann fhubit. Je mózno, fo je hebi 50-letny muž fam fiwjenje wfak.

* Se Seiffhennersdorfa. W Seiffhennersdorfje padże pola Jenczej firmy mlody cžłowjek do barbowcžo fudobja a fo tak cžefko wopari, fo fiwy f njeho njefchinde.

Ze Sakskeje a dalfich krajow.

* S Kinsbórka. (Wo pfchicžlinje żelesniskeho njeswoża w Kinsbórku.) Wfchi pfchepytowanju powroczenego a f kolijow wufkocženeho wofa wutoru w pfchitomnosci fanitejerjow ftatneho rcžnifiwa w Drjezdżanskej żelesniskej wuporjedżerni je fo wupokazało, fo bżiehat wobaj wofaj bjes kożdeho poroka. Też pfchi dokładnym pfchepruhowanju hornjeho twara na mesnifie njeswoża njejfu fo żane njedoftatki pokasale. Rżek żebi myfla, fo je fo dla nal[illegible] cžaha jena wófta powroczeneho wofa nadpjedy wuskdynyła, fo ftaj fo kole pódła kolijow ftajiłej, i cžinu je fo wós powroczik a druhi wós f kolijow wutorhnył.

Puchowaca wjes.

Mała wjeś Montagnon w schwizarskim kantonje (wokrejsu) Waadt żiwa fo pomału po nakloninach (Vergabhang), na kotrejż je natwarjena, dale a bóle deke do hłubiny. Jeje najżiwnischa „puczowanje“ leżi mjes letami 1870 a 1890. W tutych lětdżesatkach wothali fo na 15 metrow wot dotalneho mesta a fmiży fo na pjecz metrow fwojeje wyfokosci nad morjom. S kamjenja zwarjene domike dyrbjachu fo tehdom kożde leto fwuporjedżecz a kżenżnje wupufchczischu je bydlerjo. Drjewjane thże djerżachu fo lepje na „puczowanju“. W pożlednich letach je fo wjesta na „puczowanje“ podawa. Pfchi tym je fażu na 25 metrow dale fiła a wfo też fwoju wyfokosci nad morjom nechto metrow fnifika. Rżeko żeczinaju fchiny drjewjanych ftokowow fo ftrafchnje fchibowcz. Wfelka leżi w blifkosci Martigny a liczi na 160 wobydleri. Wyrnjeż je jich polożenje w pożlednim cżafu dżeń a bóle krutke, fpieczuja fo wobydlerjo, fwoju domifnu wupufchczicz, żafla je ke gmejnje fluchażu kraj khoro ptónu.

Niewsedny pinćnik.

W mesce Milanje femrě pfcheb nekotrymi dnjemi pinćnik f njemom Giovanki Giorgi, kotrejż je hebi pódlewnu fławnosc dobył. Wón bě mjenujay jedyn f naj-kubchich fnajerjow bażnika Dante w naschim cżafu. Wón [illegible]możefche jenoż zylu „Divina Commedia“ wot fpocżatka hacż do konza f hlowy, ale możefche też kożdy wotrizk njesmjertneho dżela wobfchérnje wobfmuttkicz. Swoje powolanje wukonjefche po prawom jenoż pfchipódła, bjes wofebitcho fajima, dokelż dże cżłowjek bohużel wot Dante f cžo żiwy bycz njemożefche, wjefe mjenje żonu a dżżeżo fwou fcżmez. Ale w kożdej fwobodnej njeńefchinje wknowafche fo pinćnik f njewofmjefowanym podaczom ftudije najwjetfcheho italifkeho bażnika. Hofcżeńz, hdżeż wón pofluchowafche, bż dołhi cżaż f hromadżifchczom literatow, filologow a ftudowazych, kotrymż wofebite wjefele pfchifpiwowafche, wurjadny pomjatk „Cameriere dantofilo“ pruhowa[illegible]. Mjes tym fo wón hofcżow żażze pfchinofchowafche, żeże poruczefche abo pjenjefy pfchijimowafche, rezicowafche po pfchecżu hrónczża f „Paradifa“ abo f f „Je[illegible]. Mjes fchklami pieczenjow, kiwom tobaka a piwowymi fchklenzami bż njemylenje żiwy w pifanym, wobkużażym raju Dantowych fantasijow. Wón wumrě f pjeta fchtyrzeczi letami, fajaty f Bożej ruczku.

Listowanje.

P. F. Spefchnje fkutkowazy hrédk pfchecżiwo wofmudłym tak mjenowanym rybiczkam je dobry perjiski pulver napfchecżo pfchekażanzam (infektam). Swerżatka khowaja fo we wlożnych kucżikach, drjewje a wobleczenjach. Najfkerje fu do pfchiprawjeneho bydlenja f Waschimi nowymi meblemi fażahnyte. Sfwylażeje i nekajkej infektowej fwalwu do wfchech meblow a kucżikow a do drasty. Tak budżefče tutón wofmudły prak bórzy wotbycz.

Klukš.

Jezdny plan statneho autobusa z prileżnoscu żupneho zleta w Klukšu.

Tule njedżelu, 9. junija, hdyż żupa „Jan Arnošt Smoler“ swój żupny zlet w Klukšu swjeći, je statne autobusowe towarstwo w Budyšinju powjetšiło jezdny plan autobusow mjez Budyšinom a Klukšom a wróco. Jezdny porjad autobusow je sćehowacy:

Z Budyšina, dwórniška	5,40	11,40		13,30
z Budyšina, Drjew, wiki	5,42	11,42		13,32
z Klukša, dwórniška	6,05	12,05	12,35*	13,55*
do Klukša, hosćenca	—	12,20	12,55	14,10
Z Klukša, hosćenca		18,15	22,00	24,30
z Klukša, dwórniška		18,35*	22,20	24,50
do Budyšina, Drjew. wiki		—	22,43	1,13
do Budyšina, dwórniśco		—	22,45	1,15

* woznamjenja, zo ma autobus přizamknjenje ke cahamna Klukšanskim dwórniścu z Budyšina a do Budyšina.

Nimo toho jezdźi autobus po potrjebje na Lichań-Kobjelń

Z Klukša	19,35
do Komorowa	19,55
do Běleje Wody	20,50
z Komorowa	23,30
do Klukša	23,50

Lisćiki z Budyšina do Klukša płaća za jězbu tam a sem 1,80 hr., za jednorn jězbu wot Drjewjanych wikow 1 hriwnu.

Żeleznisko zwiski z Klukšom.

Za wopytowarjow żupneho zleta njedżelu w Klukšu, kotřiż chcedża sebi ze żeleznicu do Klukša dojeć, wozjewimy tu hišće raz zwiski żeleznischich cahow. Z Budyšina wotjědże cah dopołdnja 11,42 hodźin na Radwor do Klukša. W Radworju móża přistupić wopytowarjo zleta z Njeswačidlskich a Rakečanskich stron, cah wotjědże z Rakec 11,20 hodźin. Do Klukša dojědże 12,32 hodźin. Za Serbow z rańšich stron jědże přihódny cah z Wósporka 13,20 a přijědże 13,53 hodź. do Klukša. Wječor domoj je z cahom přileżnosć do Wósporskeje strony z Klukša 18,01 a 23,15 hodźin. Do Radworja, Rakec a Budyšina 18,44 hodźin, cah přijědże do Budyšina 19,38 a do Rakec 19,56 hodźin.

Swjedżeński porjad żupneho zleta w Klukšu.

kiž so přichodnu njedżelu wotmětwa, njech tu hišće raz z krótka wozjewimy. Popołdnju wot 1 hač 3/4 h. je witanje towarstwow. Wot 2 hač do 3 hodźin stej Bożej służbje w Klukšu a Zdżeri. Wot 1/4 hač do 4 h. swjedżeński cah. Wot 4 hodźin wotmětwa so swjedżeń na łucy, při kotrymž wustupi něhdże 100 spěwarjow ze spěwnymi khórami. Sokoljo zwnčuja a narěč so poskići. Wječor wot 7 hač 8 hodźin su reje w Systerce hosćenću w Klukšu. Wot 8 hodźin wječor poskića so wječorny koncert a předstaja so dźiwadło. Na to je zaso přileżnosć k hromadnej wječerji w Klukšu a Lichanju. Kóżdy Serb njech sebi dojědże njedżelu na żupny zlet do Klukša, kiž ma wjesć Serbow hromadże a jich zahorjeć za swój serbski narod.

Nanowiše z cyłeho świeta.

Schkrowa powješć wo wjedrje fa jutfje hodowu: Rjenje, fnchno, wětrojte, ale hifćcże khłódno, ale fnchno. Podobne wjedro w połnócnej Europje.

* W Zwikawje fu 31 letneho dżełaczerja fajeli. Se fajedojczernym kakaom je fpytał, fwojej żonje a fwojemu wófomletnemu bżeżcu fawdacz.

* 16. mesca fu w Grunewaldże 24 letneho fchofera f tżelnej ranu w fpanju morwcho namakali. Po wuprajenju jeho ujewjetfh, 18 letneje pfchedawarki, bż żo wón ham fatżelił. Nżiko je żo wukopało, fo je holza fwojeho nawożenju, hdyż bżeżchaj żo wopiłoj, fatżelita. Praji, fo fiaj wobaj dżiwoj wumrżeczj. Nawożenju je po jeho żadanju fatżelita. Na to pak fo njeje mohła hama bżeże morzecz.

* Wjeż Terciano pod labu pluwazym Vesuvom je fo na bżiwne waschnje fahubjenju wutkowało. Lawina rżeka, kotraż bż frjedu hżo prenje twarjenja wży dofażła, je fo pfchi fahubże do wży dżżita a je na bokomaj wży nimo bżżała. Wjeż, kotruż fu wubydlerjo wupufchczili, każ kupa nad lawinej rżeku fteji. Jena f rżekow le Capitellu bżi, druha k Adinu. Nadżijeja fo, fo fo też tejle wży fahubjenju wutkowatej. Wjeż Pagani je runje każ Terciano f lawinej rżeku wobdata, tola fo njeje wupufżita. Wfche tele wży na małych hórkach fteja a tomu maja fo bżżołowacz, fo fo njejfu fnicżile. Vesuvowy krater je nétkle wehnjownemu morju runa. Żołmy tehole morja fu wżju wyfoki broh pfchetorhle, a też f Neapla je widżecz, fo trubjele kura kilometry wyfoko fapaju.

Profesor Mallagra we wobkedżowarni na Vesuvu praji, fo nétżifche wupuchanje fo wupuchanjam létow 1810 a 1822 runa. Sadwélowanje cżekanjeju fo njehodji wopifacz. Nékotrymżkuli, kotryż je cżaż żiwjenja we fwojim ftatoku hofpodarił, dyrbi fo f mozu wotwjeżecz.

S nétżifchim wupuchanjom lavy je fo dotal 75 ratafkich dworow fdżża abo zyle wupufżito.

* W Newyorku fu wjednika pfchefmykarjow alkohola, framjowfkeho hrabju Polignaza, fajeli. Pola Polignaze fu hobrife fkłady fchampanfkeho wina a likera febrali. Wón ma wjele kobulwinikow.

Okansaski brodutruhaŕ.

Pfcheł. A. Br.

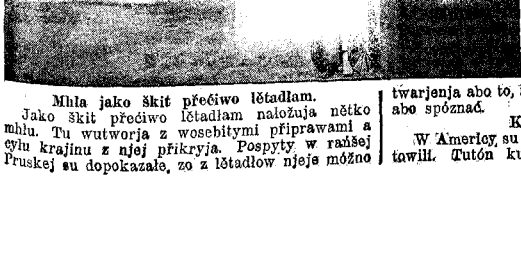
Njedawno fhonich, fo je we Wilnom Schai Teitelfohn na prawdu Bożu woteschoł. Knjes Teitelfohn bé brodutruhaŕ w krajnym méśtaczku Okanfy. Wón bé fo fe fwojej britwju franił a na to wumrél. Sdym fo wo tym wobhonjak: wón je fpodżiwny wopor fwojeho powolanja.

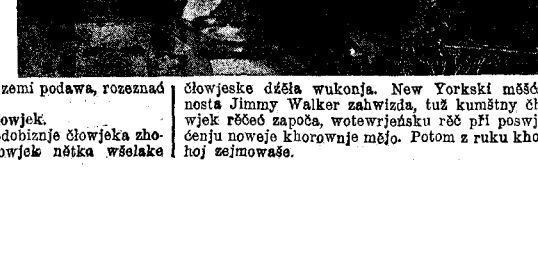
Snaju knjesa Teitelfohna, fnaju też tutu njewidżedomu britwej. Mona bé kożcż dołha a fhibujena każ turkowfki tefak. Dyrbju fo wufnacz, fo fym fo njemato nafrożał, jako fo mi maly pfcheżelny knjes f tajkim tefakom we horfchczi k prénjemu rafej blizefche. A fym pfchi tutym prénim pożedżenju wopraswdże tfchepotak. Tola to wupokaja fo jako njetrjebawfche. Jenje njeje tu na femi nżchto nżnifcho brodu truhaŕ hacż Schai Teitelfohn fe fwojim turkowfkim tefakom. Jeho truhanje bé zunje, runja dyżhej lubowaneje. Sdym fo mnohich wunopraschował. A woni fu mi to wobkuczili. Druhdy, hdyż pod pilu nékajkeho nawjeczorno-europiskeho truharskeho radżicżela ftonam, dopominam fo na lubofne dżżto knjesa Teitelfohna. Pfchetoż zunjosć truhanja njeje na żadyn pad technika, ale wumjelfwo każ nżnosć rjaneho hłoża abo lyrifki dyrbi bażnje.

Cżłowjek je to dyrbjał widżecz, każ Teitelfohn fwojeho pationtu f jenym pohladnjenjom wobja, każ njemżnje we tutym mużu dżżkasche, fchto fo f teho, fchtoż wobliczo cżłowjeka wobdawa, f malo fżedkami a wjele fantasiju fcżinicz hodżi. Cżłowjek by tajfeho wothladaneho muża pfched a po pożedżenjom fotografowacz dyrbjał. Nichtó njehy rjekł, fo je to żamżna wożoba, kotruż na wobrafomaj widżi. A burja, f kotrychż fo w tamnej kónczinje nétorżkuli jenoż fa dżżacz lét jónu bo jimy brodutruharja fwaji, njefesna fo hufto fam wjaży, hdyż jeho Teitelfohn je fwojeju dżżkaweju rukow pufchczi. Pfchi tom bóndże wofpjet f wfchelakim fabawjazym, ale też mjenje fwjeżelazym podawkam. A dyrbi fo bohużel rjez, fo je knjes Teitelfohn fwoje wumjelfwo fe fmjerczu fapłaczicz dyrbjał.

Dopredka njech je naspomnjene, fo w tamnej kónczinje dalsko fady Wilna, hdżeż krajne méśtaczko leży, burfki ras bydli, kotryż w żiwjenju malo fkładnosże namaka, pfcheczelny bycz. Ssamota je wulka. A cżłowjek móże dny dołho wokolo jefdzicz, bjes teho, fo by wopraswdżitu wjeż namakał. Ssu tam ludżo, kotiż hifćcże żaneje żelesniży wohladali njejfu. A widżach tam fónsku, kotraż f prénjemu rafej njejapży auto wohladajo na kolenje padny a płacżo fo modlicz fapoca.

Bur Wrubel, w hamtiskich liśeinach Wrublewski mjenowany, bydlefche w dwaczeji zutrow wulkej hufczinje (Waldbichtung), kotruż tak dałoko wot fwéta fche, fo możefche fo fe fwojej żwójbu runje najżcż [illegible] warcże tohodła

Mula jako skit přećiwo lětadłam.

Jako skit přećiwo lětadłam nałożuja nětko mnohi. Tu wutworja z wosebitymi připrawami a cylu krajinu z njej přikryja. Pospyty w rańšej Pruskej su dopokazałe, zo z lětadłow njeje možno twarjenja abo to, štož so na zemi podawa, rozeznać abo spóznać.

Kumštny cłowjek.

W Amerikoy su stroj w podobiznje cłowjeka zhotowili. Tutón kumštny, cłowjek nštka wšelake cłowjeske dźěła wukonja. New Yorkski měšćanosta Jimmy Walker zahwizda, tuž kumštny cłowjek rěčeć započa, wotewrjeńsku rěč při poswjećenju noweje khorownje měje. Potom z ruku khor[illegible]hoj zejmowaše.

na njeho, so njedź pilnischi, pschetož hdźe dyrbjesche dźe se swojimi wupkodami, hdyž by na pschichodne wiki ifi dny dołho rěcz dyrbjał, a pschi puću jenoż někotre wopuschczene domczki ležachu, hdyž prawcho puća dozhła njedź a jenczki konik po schescżich dźelawych dnjach wotpoczinka potrjebasche, njeśmérna syna pak napinazemu wobaranju hłóbowych wjelkow płaczesche? Skrótka: Polštałkiny Wrubel bě jenoż schtyri abo pjecz krócz w swojim żiwjenju w Okansy powył. To sta so pschezo potom, hdyž bě cżiche słowo se jermankowymi kojemi mél. Tónkrócz bě žebi na połsta kožoł nahromadźił. A woda so na puć do Okansy, so by žebi tam dalscheho konika wuwikował. Wschо schlachczesche so lepje, hacž bě so nadźak. Po dokonjanym wikowanju słodżesche dołho parowana wódka. A jako so potom po dróhach městańcka cżumpasche, to a tamne sa swojich doma hiśchcze nakupiwschi, wuhlada klamy brodnutruharja Teitelsohna. Pschinnywschi žebi do swojeje njeczežaneje a njepěstowaneje brody, myślesche žebi, so może žebi ju tola też jónu troschku pschemėnicz dacz. Dopomni so, so je sabo jónu na cżahu, so jemu macz blachowy hornj na nop staji, so by psches krómu tschaze włosy se jersawymi nożiżami wotskubała. (To jara bolesche, a sta so kóżde pół léta jómu.)

Tak wón sastupi a stojesche pruhowagenu wóczku Teitelsohna napischeczéwo. Tutón wosta se spodżiwanjom a strożeleni stejo każ stoły. Kajke to wobliczo! Tajka skladnosć, swoje wunmjeńtwo dopokasacz, njebě so Teitelsohnej hiśchcze w zylym swojim żiwjenju posczicżała! Tute wubierne wobliczo žebi takle sarosczé dacz! To bě njeżiwschane, — żyle njeżiwschane!

A wón wali so i zyłej swojej roswólnosczu na tutón pralěž brody a włosow. Wón radowaschе so snutkownje, hdyž jemu na mnohe prascheńja nastupajo dospołne wotstronjenje hobrskich włosow jenoż mózne pschikmkowanje i słowu wotmołwjesche. Stónczńje bě pazient zmje drémnył. A knjes Teitelsohn możeše swoje mischtrske dźełо njemylenу stónczicz.

Jako bě Wrubel wotucżił a so w nakhilenym hladadle wuhlada, połkoni so psched słowu, kotraż bjes dwela někajkemu wyšokemu knjesej słuschesche. A trajesche żyku khwilu, dóniż so na żiwotich jemu pschinarodżenych pobiłach njepschežnědczi, so tutón zusy knjes nichtó druhi njeje hacz wón sam. Energiśe wobliczo wusoběhowasche so jasnje, a na słowje mężesche krótke wótsti, i zyle runej hastu. Małe słabe wuży pod nosom spożczichu wobliczu żiwy wuras.

„Dyrbicze je někotre dny prawje wjercżecz“, wosnanjeni knjes Teitelsohn. „A hdyž a hdyž tule pastu we włosach a wušach luboscziwje rosmasacz.“

Na drósy dźěchu ludźo tutonu knjesej Wrubelej i cżežkowotnosczu i puća, a dompucz sta so i hordosczu, kotraż bu jenoż wot jeho łuśoba njepschecżelskeho pschikrótschena, hdyž wón pschenozowasche. Wrubel wulicżi žebi, so tale njepopschatosczi jenoż i druhim nowym konjom żwitsuje.

Dwě wersczi psched swojim wobsedżeńskim sadżerża Wrubel konikaj, wucżeše žebi łapżyne hladadło, pruhowasche w nim kóżdy dźěł swojeho wobliczа a namasa žebi wot poruczenеje wonjazeje pomady bohaty dźěł do włosow a wušow, je žebi wjercżo a cżežaco, tak so so włosy a wuży, tak daloko hacz bě je jemu knjes Teitelsohn stejo wostajił, pschilěpjene hyzź sdachu. Wotruhana broda bě troschku módru barbu dostała a słutkowasche nětko hiśchcze zutkisko we wurubanym wobliczu. Tak wyšokospokojeny jědżesche wón do dwora. Jeho wutroba łapasche psched hordym wocżakowanjom.

Żona a żydowm dźěczi stejachu w jenym rjedźe. Prěni sacżišchej bě: njeśmérne strózeńe we wschěch wobliczach. Potom bě żona, kotraż jako prěnja swojeho muża i młodych lět spóznа. Bě to wésće a zyle wożebite wjesełe, jeho tak młodneho widżecz, — sdobom pak cżichi dwél, so je jeho nětchto śe k tutej krocżeli dowjesczi mohło. Pschetož we tutych kónczinach sta so tajke nětchto jenoż potom, hdyž bě nětchto se sakonjom do konflikta pschischoł. Starschej żynaj wot pjatnacże a wóżomnacże lět wostaschtaj druhich tohodla stejo a dźeschtaj hnydom do hróbże. Młódsche dźěczi rejachu a njeběchu smérowacz. Żusy muż bě so zyle jednorje draštu nana wobleśk. A to bě też nahlad starschich.

Tuta njelubosnosć, kotruż Wrubel sacżuwasche, bě se pschicżinu, so jeho błóż hinak klincżesche hacz hewak, a sadwělowaze smyślenje roślehny so po zylym domje. Scżěhowaza nóż bě bróšna. Na swoje pschijědże nasajtra dopołdnja hejtman, so by lětny dawk sbérał. Ale sa Wrubela bě to wschо druhe hacz słoże. So by žebi hejtmana sa žebje dobył, dyrbjesche nětchtożkuli dobrowólnje pschiswoliсz, schtoż bě jemu hewak lětdźeżatki pobrachowało. Hejtman bu pschezo njedobwérliwischi, dźeše nadoło won — Wrubel cżiche sa nim — a wonkodżeny bur bě je źwdżelkom, kak starschej żynaj sa hródżu wobskorżowaschtaj. To njeje na żadyn pad jeju nan, ale tutón cżłowjek je zyle wésće nana skónzowalschi so jeho draštu wobleśk a hraje tutu komediju i wědżenjom macżerje. Hejtmanej bě to na kóżdy pad wéry hódne. Bě to zyle wożebita cżaśka sa njeho. Wón saja żonu a muża. Ssusżoš, pola kotrehoż hejtman pschenozowasche, pschihkożowasche jeho nahladej dospołnje.

A tak pschinńdżeschtaj Wrubel a żona do Okansjaskeje khłódy. Tši dny trajesche dyrdombej. Stónczńje dyrbjesche knjes Teitelsohn pschińcz. Wón możeše Wrubelowu brodu hiśchcze pokasacz. A Wrubel bě wumóżeny.

Ale Wrubel a żona mějeschtaj hiśchcze pjeczdnjowski pucz psched sobu, kotryż dyrbjeschtaj pěschi hicz. A k tomu bě Wrubel cżłowjek, kiž możeše swoju kamżnu khuposczu na cżłowjekach wjeczicz.

„Nó cżakaj“, rjekny wón k żwojej żonje, jako nimo Teitelsohnowych klamow pschińdżeschtaj.

Teitelsohn bě runje pschi dźele a puschcżi, zyle nastróżany psched tutym roshorjenym wobliczom, żiwši tuchowski teptak pschespěschnje i ruki, tak so jemu wótra strona britweje na lěwu ruku padny.

Dla wusmupowaseje krewje spuschcżi Wrubel swoje wotmyślenje, a spokoji so i tym, so se swojej kožmatej pjaśeru do śrjedź salonowego hladadła dyri, psched kotrymż jedyn namjidleny młodżenz śedżesche.

Wrubelowemu nawrótej njestajichu so żane sadżéwki wjazy do puća, dokelž běchu so dźěcźi po minjenych dźesacz dnjach na krótkowložateho nana nětkaj swuczile a směrowale.

Knjes Teitelsohn bě dyrbjesche so po nětkotrych dnjach do jeneje kliniki we Wilnom pschewinjesci dacz. Do rany bě nětchto njeczistego pschischło. Dyrbjachu jeho na ruży rězacz. Bě pak to hižo sapodżejena krocżel. A dyrbi so bohużel wěrnosczu rjez: wón njeje żaneje łohkeje żmjerze wumrěł.

Towaršwowski powěstnik.

Budyšin. „Nadźija“ wobdźěli so njedźelu 9. junija na župnym zlěcu w Klukšu. Kotřiž z autobusom abo cżahom pojědu, njech so ½12 hodź. při dwórnišću zeńdu, kolesarjo zhromadża so najpozdźišo ¾12 hodź. w Serbskim Domje. Dele pojědźetaj dwaj autobusaj. Mjez Zdźerju a Klukšom je też autowy zwisk priprawjeny. Wosebity autobus z Klukša do Budyšina pojědże ½1 hodź. w nocy. Njech so sobustawy bohaće wobdźěla, hosći, kiž chcedża z nami jěć, lubje witamy. Předsydstwo.

Bukecy. „Sokoł“ zwučuje jutře sobotu wjeczor we 8 hodźin.

Bukecy. Bukečanske serbske towaršwo so njedźelu na zlěcu w Klukšu wobdźěli. Starše sobustawy wotjědźeja dopołdnja w 11 hodź. z awtom.

Předsydstwo.

Drježdźany. Wšitcy Drježdźanscy Serbja wobdźěła so příchodnu njedźelu 9. junija na župnym zlěcu we Klukšu a je kóżdy Serb wutrobnje přeprošeny. Wotjědźemy ¼10 hodźin z khorhoju z hłowneho dwórniśża. Njech so wšitcy, kotřiž sobu jědu ze časom zeńdu. Jědźemy na njedźelsku kartku. Bohate wobdźělenje wočakujemy. Wićaz.

Hornja Hórka. „Łužica“ wobdźěli so njedźelu 9. junija na župnym zlěcu župy „Jan Arnošt Smoleŕ“ w Klukšu a wotjědże dop. ½11 hodźin z Mnišońskeje piwarnje. **Předsydstwo.**

Kluks. Štóž z kolesom na zlět přijědże, njech je do skhowa da župnej khowańi kolesow, kiž budże wosobje woznamjenjena.

Łužisko-Serbski Sokołski Zwjazk. Njedźelu 9. junija dopołdnja ½11 hodźin zwučuje so za Póznań we Klukšu. Žadyn nima pobrachować.

Lichań. „Zernička“ ma sobotu wjeczor ½9 hodźin pola Susterec w Klukšu spěwnu pruhu. Přińdźe wšeše wšitcy a připrawće wšitko derje. **Předsydstwo.**

Minakał. Towaršwo „Statok“ zeńdże so njedźelu 9. junija ½1 hodźin pola sobustawa Pilopa w Minakale k wotjězdej do Klukša. Kóżdy sobustaw so wutrobnje prosy, zo by so wobdźělił. Też kóżdy dobry Serb je nam wutrobnje witany. **Předsyda.**

Njeswačidło. „Jutrnica“ jědże njedźelu dopołdnja ½12 hodźin wot Njeswačidła přez Radwoŕ do Klukša. **Předsydstwo.**

Nadźija, Radosći, Łužicy a Zerničcy! Hłowna spěwna pruha za župne wustupjenje je na zlětnym dnju sašmym (9. junija) přip. wot 1—¾2 hodź. w zali Susterec hosćenca. Spěwać budża so spěwy: 1. Krasna družka. 2. Trawařka. 3. Płakała Hanica.

Našim župnym towaršwam. Předsydstwo a wubjerk, připrawjacy zlět njedźelu 9. 6. w Klukšu, přeje sebi, zo bychu so wšě župje přizamknjene towaršwa korporativnje w sylnej ličbje wobdźělíło na swojim druhim župnym zlěcu. Swjedźeński porjad je wulcy zajimawy. Zlět budże měridło mocy župy a dowěry k swojemu wjednistwu. Žane towaršwo, žadyn sobustaw njewuwostań. Khorhoj nic doma wostajić! — Knježa předsydża njech sebi zlětne znamješka za towaršwa cylkownje wotewzać.

Župne wjednistwo župy „Jan A. Smoleŕ“.

Poršicy. Jednota Sokoł a serbske towaršwo „Swěra“ wobdźělitej so na župnym zlěcu w Klukšu. Zestupamy so ¼2 hodźin w Zahłowje. Wo bohate wobdźělenje so prosy.

Sokołskim jednotam. Jednoty, kiž maju wotrjad buh. narjow a hwizdarjow, so lubje proša, zo bychu z nim naš swjedźeński čah pomhali wožiwić.

Župa „J. A. Smoleŕ“.

Tydźeńska skhadźowanka a wědomostna zabawa sobustawow Maćicy Serbskeje je kóždu póndźelu nawječor wot 6 hač 9 hodźin w Serbskej kofejowni w Serbskim Domje.

Zwjazk Serb. Rat. Dorosta. Wubjerk Z. S. R. D. ma příchodnu njedźelu dop. ½11 hodźin (hnydom po kemšach) ważnu zhromadźiznu w Serbskim Domje w Budyšinje. Jeli ma něchtó wotpohlad do Póznanja sobu jěć, njech wšitke naprawy (pas atd.) sobu přinjese. Wšitkich towaršow wubjerka cyle wěsće wočakuje **předsyda Z. S. R. D.**

Zlět w Klukšu 9. 6. 29. Župa J. A. Smoleŕ přeprošuje hišće raz wutrobnje wšě evangelske a katolske towaršwa a sokołske jednoty Domowinje přizamknjenych župow. Budźmy sebi bratřa w skutku.

Župne wjednistwo.

Zajězd do Póznanja. Přizjewjenja wobdźělnikow maja so hnydom, najpozdźišo hač do 9. VI. pola jednaćela Sok. Zwjazka w Budyšinje wotedać. Bližše rozpisanje hlej Sokołske Listy čo. 3. Jězba budże něhdźe 25—30 hr. płaćić. Pas pak ma so hnydom wotedać.

Župa „Jan Arnošt Smoleŕ“. Naš lětuši župny zlět wotmějemy njedźelu 9. junija w Klukšu. Nadrobny narys zlěta wozjewichmy hižo w „Serb. Nowinach“. Kóždemu našemu podrjadowanemu towaršwu so tajki připósła. Towaršwa „Zernička“, „Nadźija“, „Łužica“ a „Radosć“ prosymy, sebi naspomnjene tři khóry přiswojić dla zhromadneho spěwneho wustupjenja. Zlět budź dźeń zjednoćenja wšěch našich towaršwow.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoleŕ w Budyšinje. Za lokalny dźěł a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. Za hospodarski dźěł Arnošt Bart w Budyšinje.

Serbski Hospodaŕ

ratařske wulkowikowarske towaršwo z wobm. ruk.

Telefon: w Budyšinje 3510, w Khoćebuzu 1247

Naš młyn w Delnim Wujezdźe telef. čo. 13 dźěła nětko też

dejwo spěchowacu picu

z rjanych a pšeničnych wotrubow, kajsoweje mučki a mučki wolijowych wosuchow po receptach nazhonitych skotarjow, wšě dźěle w najlěpšich a najčisćišich kajkosćach.

Tutu picu předawamy jako

łužisku dejwo spěchowacu picu

I. družina wopřija 18,06% proteina a 8,42% tuka, škrobowa hódnota (Stärkewert) je 58,1 kg., požiwajomny bělk (Verdauliches Eiweiß) 13,1%.

II. družina wopřija 19,48% proteina a 7,83% tuka, škrobowa hódnota (Stärkew.) 63,3 kg., požiwajomny bělk (Verd. Eiweiß) 14,2%.

Wobě družinje stej po wobswědčenju statneje přepytarnje w Möckernie pola Liska nieskaženej a čistej.

Wulke měšć. tŕěl. 1929 w Budyšinje

budże wot 30. junija do 7. julija

Na woběmaj njedźelomaj pop. ½3 hodź. paradnaj wučahaj

Srjedu wulki brilantny wohnjostroj

Wutoru a pjatk wulke koncerty na swjedźeńskim městnje

K bohatemu wopytej přeprošuje **předsydstwo měšć. tŕěleow**

Hólčace a holčace kolesa

we wšěch wulkosćach jara tunjo wotedawa

J. Schieback w Budyšinje

na Mužakowskej drózy 4

Wikowařnja z jězdnymi kolami Fuhrmann

w Budyšinje na Hornjoŕskej hasy 10

jězdne kola, šljac. mašiny, žimace mašiny, gramofony z platami

Wěcywustoj. wuporjedźerńja

— Wulke a małe awtowe drožki. — Wulki omnibus za křćzna, kwasy a wuléty towaršstwow. :: Telefon 3004

Elektr. motor

3 PS wjerćaty prud, na předań **na Sulešskej hasy 3,II Kluge**

Vogtl. gardiny

story, rolleaux, volfowe a musilinowe kromki, canki jara tunjo.

J. Erler na Zw. Lawsk. h. 10 Rózk Krónpr. mosta

+ Hygieniske wěcy +

za žony a za mužow

žiwotowe wobwjazki a tajke pře wustupowanje, bjedr. formarje, staćiški, podłožki, pjeluchowe kholowški

Wagnerowa

w Budyš. před Šulešk. wrotami 9

Wulka dźěłba jara tunich

dźěćacych wobłokow

Walter Noebel

w Budyšinje na Bohatej hasy 14

Serbske Nowiny

słušcja do kóždeho serbskeho domu!

Přiloha k číslu 130

SERBSKE NOWINY

Pjatk, 7. junija 1929

„Syn zboža".

Spodźiwne podobidźe je policajski mischtr Sgura we Warschawje doživił. Hdyž jeneho ranja z nóžneje słužby sy wróći, namaka pisched swojimi durjemi tři mjezy stare dźěćo, ke kotremuž bě zdobuła pschinata z napiśmom: „Tutón hólčcej je syn sroža. Sdźěj jeho pschiwotnje a woćehnje, njebudźe to wobžarowacź".

S dowolnosću swojeje žony, kiž žanych dźěći njemějesche, sthowa policajta dźěćo. Hižo nasajtra pschindże pojot a pschinjese w pschikasni njemjenjeho 500 złotych (250 hrivnow.) To sy tódy mišaj wobjedowacha. Mandźelskimaj sy dźěćo lubjesche a też mězachu pschiležk a tak wobsamknyschtaj, so byschtaj sej tutu pobjerna swójskiloj, dźěćo adoptěrowacź, t. r. jako swoje pschiwoja. Tuta myslitźa sy sawlaczi. Nětko dosta policajski mischtr hnydom 20 000 złotych. Tute wuzuka sama činjesche jeho njemjerneho a z wojoscu, so mohł so do nekajkeho skandala zapleć, kiž mohł jemu zastojnstwo zbić, wosjem wšej swojej pschichodnjej wyschnoći. Tola też tutej so njeporadźi, wšaku wujasnić, wosebje potajny wotkud dźěćo a pjenježnu darizelu wuzbudźeć. Pospr, kiž bě jemu prenje pjenjezy pschinjesł, mějesche jenož rjec, so je pjenjezy wot jeneje wosobiny z brašćenje knjente dostał, kiž z jeneho znajwobjemschitego mězchanskeho hotela pschindże. Někotre dny pozdźišo dosta strażnikschtr pschipokazanku na 100 000 złotych a list, w kotrymž so namołwjesche, swojej słužby so wzdać, dokelž nadeńdu kubło w blišcej města dźěć kupicź a tam se žonu a dźěćom so zjawicź. Strażnikschtr nadeńdźe dźěć to dwójzy kasaci, a cźinjesche po poručenju.

Mjez tym bu też nowinarstwo na tutón pad kedźbline. Redaktorjo a fotografojo nawalichu so do domu policajskeho strażnikschtra a dźěchu z njeho to a tamne wuskuschicź. A „jeho syoża" je wulka senzacija we Warschawje. Wo pochodźe dźěćeja be wschelake wjesći powědaja.

Diplomatija.

Stawizna bjes politiki.

Jedyn je światłastawnych boyow, kotrychž wyšoke klubki pschez sajo spodźiwanje wopytowarjow města Etona budźeja, bě jeneho dnja do schule słomdźił. Wón samowit so z tym, so je dyrdźał swoju jelwju (Schildkröte) pizowacź. Wšěm wobsta kujes ordinarius na tom, so pschindże najprjedy ischuła a potom hakle jelwja, a so by mlodemu pschećelej świerjatom tule sajkadu saschczěpił, pschaju jemu pišmne dźěło jako khłostanje, nastawk z napismom „Ziwjenje jelwje". Někotre dny běchu so winuli. Bjez toho so bě so nastawk wotedał, tak so so wuczeł za napołożenym dźělom wopraschacź rosćudźi. wanje zhonicź, so je nastawk njepschewjedonomny, a to Tu pat dyrbjesche k swojemu najwjetschemu spodźiwodoła, dokelž je jelwja hišće žiwa. Kak może potatkim wěchto jeje žiwjenje wopisowacź?

Sa wokomik ordinarius njewědźesche, schto ma z tutej wotmołwu sapočecź, dokž so njejapuy dopomni, so starobu dožiła. Dyrbjesche-li so potajkim na žmjerć zjawja k tamnym świerjatam stušcha, kotrejž jara wyšoku njeenowanje jelwje cźakacź, potom mohł wuczeł dawno na prawdu: Bóh je bycź, priedy hacź je naspomnjeny nastawk špotowjeny.

Cźonšemu wucźerjej bě potajkim bjese wschego jasne, so dźěchu to hólcźezowe myslic. Je-li je byl mudry, potom je jemu khłostanje nadpadnyć njeschło.

Pschetoż Eton njeje k temu, so by wocźahnył fanatikarjow dyplomonosće, ale statnych wjednikow Jendźelskeje. A njeje khłostalstwy rjeł tuteje stawiny dopokasał, so wobsteji diplomatiski dar, kiž je trěbny k nawjedowanju wulkeho kraja.

Woheń w khorowni w Koblencu.

W khorowni katolskich hotrow „Marijinym dworje" wuhori wjetši woheń. Płomjenja wupschestrěchu so ruče na syte narańsche skhibło połnoznego błoka twarjenja a šyrachu so tež zylu tšchu. Woheń pschecźera so tež hacź k bliskej kapale a jeje wežu so sapalichu. Pschi wukhowanju khorych wobdźěli so nimo zyjece mězchcźanske wohnjowoje woboty też wotdźělenje franzowiskeje wobsadki, kotraž bě khorych do šuzbnoho wojerskeho lazareta snošu, kiž wona hanta wuzliwa. Hačle po dwěhodźinskim napinazym prózowanju bě woheń wotdźělenje tak daloko załaty, so dalschi strach wjacy njeewobstejesche. Cźłowjekoju njeńa do skhody pschischli, dokelž běchu khorobne šotry, kiž w hornim poschkodze byhlachu, hižom do wudyrjenja wohnja swoju słužbu naskupić. Sanitetni strażnicy khorych z delnjeju poschkodu wohroženeho twarjenja swunosbychu. Sa pschicźinu wohnjowoho njeńoża maju sobapinjenje mišiny.

Cyrkwinske powěsće.

2. njedźelu po swjatej Trojicy, 9. junija 1929.

Z Budyšina.

W Michałskej cyrkwi rano ½8 hodźin serbske Boże wotkazanje, ½9 hodźin serbska Boża słužba, w 10 hodź. kemšenje za dźěći (farar Kapler). Popoldnju ½ 3 hodźin na farje młode holćki.

Krajnocyrkwinske zjednoćenstwo w Budyšinje při Pólnym hrodźiku 6.

Njedźelu dop. ¼11 hodź. njedźelska šula. Wječor we 8 hodź. evangelisaciska zhromadźizna (knj. wyšši wučeŕ Hämš z Porsic). — Póndźelu wječor ½9 hodź. zjednoćenje kŕesć. żeleznicarjow (knjez farar Paul). — Wutoru wječor we 8 hodź. zwjazk młodźiny za rozsudź. kŕesćanstwo za młodźeńcow; thema „Nješto z wšědy wo duši". — pokračowanje. — Srjedu wječor we 8 hodź. zwjazk młodźiny za młode holcy. — Stwórtk wječor we 8 hodź. biblijska hodźina.

Zjednoćenstwowy wothladar Zimmermann změje biblisku hodźinu njedźelu popoldnju ¼4 hodź. w diakonišce w Njeswačidle. — Póndźelu wječor ½9 hodź. w Budestecach (w młodźinowni). — Njedźelu wječor w Lubiju. — Srjedu w Korzymju. — Stwórtk w Budyšinje. — Pjatk w Hornjej Hórcy.

Zjednoćenstwowy wothladar Křižan změje biblisku hodźinu póndźelu w Kumwaldze. — Wutoru w Trjebjeńcy. — Srjedu w Zemicach. — Stwórtk we Wjelećinje. — Pjatk w Tućicach.

Z Barta.

Rano we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boża słužba, prědowanje so čita.

Z Budestec.

Rano w 7 hodź. němskas powědź. dop. we 8 hodź. němske a ½10 hodźin serbske kemšenje, w 11 hodź. kemšenje za dźěći.

Z Bukec.

Rano we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boża słužba. Prědowanje so čita. — Zemrěła: Johanna Christiana zwud. Bäslerka, rodź. Dietrichec, wumjeńkarka w Błócanach, 82 l., 2 m. a 27 dnjow stara.

Z Budyšinka.

Dop. ½10 hodź. němska Boża słužba, po njej němska spowědź (farar Handrik-Poršiski).

Z Hodźija.

Rano w 7 hodź. změje farar Wjezař serbsku spowědź, farar Voigt wo 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje. W 11 hodź. rje Boża słužba za dźěći a popoldnju w 2 hodź. roz rěčenje ze žónskej młodźinu.

Z Hrodźišća.

Sobuswjećenje 100lětneho šulskeho jubileja. Ra no we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boża słužba. Zběrka za našu cyrkej.

Z Klukša.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, z Božim wotkazanjom, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. dźěćikemšenje. Pop. w 2 hodź. serbska swjedźeńska Boża słužba, při składnosći župneho swjedźenja w Klukšu. — Zemrěł: Jan Gerhard Brodźic, synk Gertrudy Brodźic z Přišec, w Kobjelnju, 21 dnjow stary.

Z Kotec.

Rano we 8 hodź. so němske prědowanje čita (kantor Hoker).

Z Łupoje.

Rano we 8 hodź. so němske prědowanje čita.

Z Małešec.

Rano we 8 hodź. němske a dop. ½10 hodź. serbske kemšenje. W 11 hodź. dźěćikemšenje. Pop. w 2 hodź. cyrkwinske rozrěčowanje. — Zemrěli: Marja zwud. Lišnina, žiwnosć. wumjeńkarka we Brěžyncy, 74 l., 3 m. a 27 dnjow. — Morwonarodźena madź. dźowčička Jana Suberta, skalafskeho dźělaćerja w Delnej Hórcy.

Z Minakała.

Rano we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje, w 11 hodź. dźěćikemšenje (kand. Rösler). — Srjedu 12. junija, pop. w 5 hodź. serbska Boża słužba ze spowědźu w Paowjanskej šuli.

Z Njeswačidła.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje. Pop w 2 hodź. kemšenje za dźěći (Knjez farar Renč Łupjanski). Pop. ¼4 hodź. biblisku hodźinu na kaplaństwje (knjez zhrom. zhładowar Zimmermann z města). — Kemšenje w Zarčcu dyrbi so přepołožić. — Zemrěła: Hana Marja Jannašowa rodź. Jatzkec ze Zarčca, 68 l., 10 m. a 18 dnjow stara

Z Nosačic.

Rano we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boża słužba.

Z Poršic.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska Boża słužba. Pop. ½2 hodź. dźěćikemšenje w Poršicach za starše a młódše dźěći. — Wutoru pop. w 3 hodź. žónske towaršstwo pola Lindnerec w Poršicach, wječor rozwučowanje pozawnistow.

Z Wósporka.

Dop. w 9 hodź. so prědowanje čita (kantor Seiba ½11 hodźin kemšenje za dźěći.

Wokomik ordinarius.

Powěsć z wjesnjanskeho žiwjenja.

Wot Jurja Wjelana.

(Dokónčenje.)

Wokomik ordinarius bě so wjesela, so je wón tak wjele wuknył, so je tak wjele wědźał, so je tak wjele wuměł. Wón bě so wjesela, so je wón tak wjele wuknył, so je tak wjele wědźał, so je tak wjele wuměł. Wón bě so wjesela, so je wón tak wjele wuknył, so je tak wjele wědźał, so je tak wjele wuměł.

Z Wóslinka.

Rano wo 8 hodź. serbske a dop. w 9 hodź. němske kemšenje. Zběrka. ¾11 hodź. Boža služba we Cisowej. Pop. ¼4 hodź. Boža služba k Lěskej.

Wusudźenja.

§ Malu khłostanisku komoru w Budyšinje. Privatnu słóžbu a napschečiwnu słóžbu dla fšichiwdźenja běžkatej pschekupzaj Arno Grünert ſ Budyšina a Pawoł Engemannu ſ Budestez sapodalo. Budyški hamtiski sud jako prěnja instanza běsche Engemannu k 40 hriwnam pjenježneho khłostanja safsudźił, Grünerta pak iwwinował. Sa safsudźeneho běsche jeho sakitał, rěcznik Kalauch ſ Budyšina žo pscheczíwo wuſudź powołał. Lóni nasymu běsche žo Engemann ſ pschewodom Grünerta a diwju holzow ſ Lubija a Hołbina ſe ſwojim privatnym autom na sobawsu jěchu podał, ſobi poſudźiſcho wot Grünerta polozu nastatych wudawkow ſadał a jeho słónczníe k płaczenju wobſtorkił. Po jenej ſudniſkej termiji je wón pjecza Grünertowemu ſastupjerjeſej pschiſłodźaze ſłowa na Grünerta prajił. Engemannowe powołanje Mała khłostaniſka komora ſaczíſnyła. Jeho napscheczíwna słórzba pscheczíwo Grünertej pak mježesche wuſpěch, ſo bu wuwinowanje ſłóžnjene a bu Grünert dla fšichiwdźenja k 10 hr. khłostanja safsudźeny. Engemann ma njeſej khłóſty a wudawki jednanja pscheczíwo Grünertej, Grünert pak wudawki, a khłóſty, kiž ſu ſ napscheczněj słórzbu nastale. Grünerta ſakitowaſche rěcznik dr. Krjeczmar, Engemann pak rěcznik Kalauch ſ Budyšina.

Pscheczíwo bydleńſkemu ſakonjej běsche žo ſiwnoſcéſ Arnoſcht Weiſe ſe Seifhennersdorfa pscheſchoł. Wón běsche bydlenje, kiž bu w jeho leżewnoſci zwobudne a kotrejž běsche gmejnſki wobydlenſki hamt ſa ſebje ſwjeſcéſ, ſamomóżnje dale pschenajał. Hamtiſki ſud we Wulkim Schunowje běsche jeho tohodla k 20 hriwnam pjenježneho khłostanja safsudźił. Wežera wón ſwoje powołanje, kiž njeměješeſche wuhłada na wuſłech, do jednanja wróczoſcéhnyły.

Listowanje.

J. A. Hdyž ſeče hacź do haprleje 1926 invalidne marki łépił a běſcheče 7 měſazow bjes dźěła, dha ſeče tola podperju bjeſdźełnych dóſtał. W tym czaſu je Wam dźěłowa ſaradźenja ſawěſčeniſku khartu wotewſała, ſo by dale Waß ſawěſčiła. Je tomu tak? — Ńeńko, hdyž ſeče ſamoſtatny, dha móżeče pſches dobrowólne łépjenje markow — tydźeńſku 60 pj. — Waſche prawo na ſawěſčenje wobkhowaceź. Njeje traſch dźełowa ſaradźenja ſ nětkańkeje pſchiczíny ſa Waß marki łépił, hdyž běſcheče bjes dźěła, dha ſo hnydom na nju wobroczíče a ſabaječe ſwej Waſche prawo. Ale doſrjaduječe tu wěz ruče.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Wuhotowanja

pſchi Wulkim měſchczańſkim ſtrělenju naſtupaze,

kiž ſo wotměwa wot 30. junija hacź do 7. julija 1929. Hudźbne poſticzenja, ſpěwne pſchednoſchti, wuſtajenja, **cze a hewaſche** ſwjeſelenja, wuhracźa atd. na Tſělniku **ſmědźa** ſo jenož potom wotměcź, hdyž je ſebi ſarjadowaŕ **dopołdka trěbnu polizajſku dowolnoſcź** wobſtaraŕ. Teſorownja je korczmarjenje a drobnowikowanje ſ palenzom na Tſělniku jenož tym dowolene, kotſiž maju k tomu wožebitu dowolnoſcź.

Pŕóſtwy wo dowolnoſcź maju ſo najpoźdźiſcho hacź do **ſobotu 22. junija** pola měſchczańſkeje rady, na poliźajſkim hamcze w Kupnizy po 2 ſthodomaj ſ pſchedpołożenjom trěbnych wupokaſnych papjerow ſapodacź.

Pola ſamnjenje ſłužbneje wyſchnoſcźe ſu wupołożene **powſchitkowne polizajſke poſtajenja** wo pſchipuſczenju wuhotowanjow k Wulkomu měſchczańſkemu ſtrělenju, wo poſtajenju, wobſtwěłenju a wupyſchenju ſtanow, budow atd. na Tſělniku ſ 22. ſept. 1914 k wobhladanju, na kotrychž wopſchiječe ſo ſ tutym pokaſuje.

Pſcheczíwne ſadźerjenje pscheczíwo tutym poſtajenjam ſo, dałokož ſo nimaju naložowacź powſchitkowne khłostańſke poſtajenja, ſ pjenježnym khłoſtanjom hacź do 150 hriwnow abo ſ jatbu hacź do 14 dnjow khłoſta; nimo teho maju ſo pscheczíwjazy woczałacź, ſo by ſich woſ chod hnydom ſaſtajił abo jich měſtnoſcź ſawrje.

W Budyſchinje, 4. junija 1929.

Měſchczańſka rada, polizajſki hamt

Hospodarski rozhlad.

pjatk 7. junija 1929:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1895	100 półsk. złotych	47,10
1 jendźelski punt .	20,316	100 čěskosł. krónow .	12,404
100 šwajc. frankow .	80,635	100 franc. frankow .	16,375

Barlinska bursa wožera trochu wjaſny a kurſy efektow wołłabnychu. Wiki ſ dołżnymi a rentowymi liſtami woſtachu pscheczelne.

Na **produktowych wikach** ſaſtupi wožera ſnadne woſłabnjenje ſitnych płaczíſnow. Hačzrunjenje ſtej pscheńca a rožka na wikach jara žadnej, pschiſłodźiſchtaj tola 5 pjenježkow po zentnarju. Druhe druzíny žita na ſobotnjſchich płaczíſnach wobſtawachu. Wežera płaczeſche zentnaŕ

w Barlinje

pscheńcy 10,60—10,65 hr., rožki 9,15 hr.
hacź 9,35 hr., jeczmjenja naſymſkeho hr. 8,90—9,10, wowſa 9,00—9,50 hr.

w termińowym wotkowanju:

za julij: pscheńcy 11,30—11,17½ hr., rožki 10,15—10,20 hr., wowſa 9,60 hr.
za ſeptember: pscheńcy 11,75—11,72½ hr., rožki 10,60—10,50 hr., wowſa 9,75 hr.,

ſchtwórtk w Lubiju:

pscheńcy 10,00—10,40 hr., rožki 8,90—9,25 hriwnow, jeczmjenja naležnjeho 9,75 hr. hacź 10,50 hr., wowſa 9—9,25 hriwnow,

ſchtwórtk w Kamjenzu:

pscheńcy 9,80—10 hr., rožki 8,90—9 hr., wowſa 9,15—9,25 hriwnow,
proſata 33—47 hriwnow,
běhaki 75—87 hriwnow,

Wiki ſchtwórtk w Kamjenzu.

Krěſi 1,20 hr., kokraši 30 pj., ſybrojty kał 0,70—1 hr., jědźna loboda 10—15 pj., morchej 25 pj., zybła 25 pj., jabłuka 35 pj., bźły kał 35 pj., butra punt 1,80—1,90 hr., jeja 10 pj., cźerwjeny kał 35 pj., ſołotej kŕeſk 8 hacź 15 pj., rhabarber 15 pjenježkow.

Witi ſaudźenu ſchtwórtk w Lubiju.

Butra 1—1,10 hr., jeja 11—12 pj., twaroh 25 pj. a łany wołij 1,80 hr., kulerźpa 15 pj., rjetkej 25 pj. a morchej 20 pj., měd 1,40—1,60 hr., zybła 15 pj., běrwy 6 pj., ſelerij 50—80 pj., jabłuka 20 pj., bźły kał 35 pj., cźerwjeny 35 pj., karoty 30 pj., ſybrojty kał 60—100 pj., jědźna loboda 15—20 pj., ſołotej 7—8 pj.

Witi ſaudźenu hrjedu w Halſchtrowje.

Pscheńca 9,80—10 hr., rožka 9—9,25 hr., wowſa 9—10 hr., proſata 35—45 hr., běhaki 75—87 hr., butra 1 hr., zybła 25 pj., hołbje 1 hr., jeja 10 pj.

Wiki w Khoczebuſu.

Howjaze mjaſo 1—1,40 hr., cźelaze 1—1,20 hr., ſkopjaze 1,20—1,40 hr., ſwinjaze 1,10—1,40 hr., jeja 10—11 pj., butra 1,90 hr., twaroh 30 pj., łany wołij 1,50 hr., liny 1,70 hr., ſarpy 1,40 hr., ſchćzuki 1,40 hr. a hołbje 70—1,20 hr., kury punt 80—100 pj., kapony punt 60—100 pj., cźerwjeny kał 35 pj., bźły 30 pj., zybła 25 pj., kačźi 2,10—2,20 hr., ſołotej 10 pj., rhabarber 15 pj.,

Słótne witi ſchtwórtk w Barlinje

(Magerviehhoff Friedrichsfelde).

Pschihnali běchu 562 howjadłow, mjeſ nimi 531 bejnych kruwow a wyſokoſmuczeńſkich jałowjow, 30 prołdnikow a nimo toho 146 cźelatow. Wiki běchu pomałku a dźěł ſkotu woſta njepschedaty. Wone płaczachu

młode bójki a wyſokoſmuczeńſke kruwy 290—580 hr.
wyſokoſmuczeńſke jałowy 270—480 hr.

Na ſwinjaze wiki:

tam běchu pschihnjeſli 325 proſatow a 219 běhakow. Te płaczachu

běhaki:

wulke	90—110 hr.
ſrjenje	65—90 hr.

proſata:

wulke	48—65 hr.
ſrjenje	40—48 hr.

Na ſwinjaze wiki wožera ſchtwórtk w Khoczebuſu

běchu pschihnjeſli 1172 proſatow a 230 běhakow. Wone płaczachu

proſata:

małe	25—32 hr.
ſrjenje	32—38 hr.
wulke	38—45 hr.

běhaki;

małe	45—65 hr.
ſrjenje	65—90 hr.
wulke	90—110 hr.

Pschihtajeja:

Holzu do domu, konditorna **Edelweiß** w Kamjenzu.
„ Leißnerka w Mužałowje, Dwórniſchcowa haſa
Muczožnika, rěſnikeho, **Kójka** w Jabłońzu.
Pjekarſcheho, Tepper w Hródku.

Na pschedań:

Pſcheſtada, knježi dwór w Jabłońzu.
Sſoma, we Wuježdźe 43 pola Keŕliz.
„ hajnkownja, w Cźornym Łuhu pola Hródka.
Běrny jědźne a ſłótne, knježi dwór we Wujeriu.
Krowo młoda, wyſokoſmuczeńa, w Sſmochcźizach 21.
Proſata, ſchkoda w Boſchezach.
Wohniſchcza żeleſne (Herd) w Biſkopizach, Bismarckowa haſa 12u na prawo.
Sénno, wós, w Kſchidole 1.
„ 3 zentnarje, w Budyſchinje, Bleichenſtr. 3.
Wós dźěcźazy, w Raſchowje 28.
„ dźěcźazy, Kreutzinger we Wuhelzu.
„ dźěcźazy, w Budyſchinje, Kartowa haſa cźo. 6 [illegible] ka na prawo.

Ssudniſzy na pschedawanje

ſobotu 8. junija 1929:

w Biſkopizach na ſudniſtwje dop. w 10 hodź.: [illegible] a ſekretiar, ſoſa a fotografiſka pſchiprawa,
w Kanezach pola Biſkopiz w Lindnarez hoſcźenu dop. w 9 hodź.: blido a ſchijaza maſchina.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki dopołdnja ¾11 hodź. w Barlinje: Płaczíſny ſu ſnowa ſtrujene wobrot.

Dop. ¾12 hodź.: Płaczíſny dale poſtupuja, jito je žadne.

Płaczíny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wołijowe ſymjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg. Płaczíny po złotej hriwnje.

	6. 6.	5. 6.		6. 6.	5. 6.
Pšeńca	212-213	213-214	buny	22-24,00	22-24,00
rožka	185-187	186-188	woka	27-30,00	27-30,00
nal. jačmjeń	—	—	módre lupiny	17-18,50	17-18,50
naz. jačmjeń	178-183	178-182	žołte lupiny	24-25,00	23-25,00
wows	180-190	180-190	żeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosuſk	18-18,50	18-18,50
pšeńć muka	24-28,50	24-28,50	lany wósuſk	21-21,60	20-21,60
rżana muka	25-27,50	25-27,50	poon. melasa	—	—
pš. wotruby	11-12,00	11-12,00	běrnj. kruſki	15-16,00	15-15,80
rżane „	11-12,00	11-12,00	ſyno, 50 kg	3,30-3,80	4,00-5,00
lane ſymjo	—	—	rżana ſłoma	1,50-1,75	1,60-1,85
brčch. Viktor.	41-48,00	41-48,00	pšeńć, „	1,25-1,40	1,30-1,60
raps	—	—	owſana „	1,40-1,50	1,50-1,65
pjeluški	25-26,00	25-26,00	ječna „	1,30-1,45	1,40-1,60

Płaczíny rězneho ſkotu na Drježdźanskich ſkótnych wikach.

6. junija.

4 woł., 29 byk., 26 jałoje. a kruw., 915 ćelat., 93 wowc., 407 ſwini.

Płaczíny za
ćelata: 1. 77—83, 2. 68—75, 3. 60—67;
ſwinje: (přez 300 pt.) 72—73, 2. (240—300) 74—75, 3. (200—240) 70—71, 4. (160—200) 70—71.

Wiſne płaczíny ſtwórtk	w Kamjencu	w Lubiju
6. VI. Wšo po złotej hriwnje	za 1 centn.	za 1 centn.
Pšeńca	9,80—10,00	10,00—10,40
Rožka	8,90—9,00	8,90—9,25
Jeđmjeń (nalět.)	—	9,75—10,50
Wows	9,15—9,25	9,00—9,25
Syno	4,50—6,00	3,50—4,25
Słoma z maš. młóć.	3,00—3,25	2,50—3,00
Słoma k zaslanju	2,50—2,50	2,50—3,00
Słoma z ruku młóćena	—	3,50—3,75
Běrny pola ratarja	3,50	3,50—4,25
„ hač na żeleznicu	—	—
Butra	1,80—1,90	1,00—1,10
Jeja	0,10—0,10	0,11—0,12
Pšeńčne wotruby	7,00	7,40—7,60
Rżane wotruby	7,50—8,00	7,50—7,70
Pšeńčna muka	19 00—20,00	15,50—16,00
Rżana muka	15,00—15,25	14,75—15,25
Prosata, wulke	75,00—87,00	—
„ „ srjenje	36—47	—
„ „ małe	—	—

kow bu přez smjerć arcywójwodki Sofije, maćerje kěžora, wotstronjeny, a kěžorowe puđowanje do Barlina bě wobzamknjene. Nětko běchmy zaměrej blizko, wo kotryž bźchmy so tak wutrajnje prócowali, z kěžorom Francom Józefom a hrabju Andrassom w Barlinje móžachu so přećelne poćahi do wjazaceje, hdyž też hišće nic do kruteje formy přinjesć. Tu přińdże kěžor Alexander na prěki; list nehđušeho dwórskeho dźiwadźelnika dwórskeho radu Louisa Schneidera, kiž sebi z dowolnoscźu našeho khěžora z ruskim dopisowaše, bě dał nastork, zo car swój wopyt přizjewi."

Wylem II. chce Turkowsku rozdźělić.

Skónčnje njech je hišće na rozmołwu mjez kěžorom Wylemom II. a Schweinitzom dopomnjene, kiž bě 29. awgusta 1895 a wo kotrejž general mjez druhim piše: „Lord Salisbury, tak powđaše mi kěžor, je rjekł, zo so Turkowska njehodźi wjacy zdźerżeć a zo dyrbi so **rozdźělić**: A nětko rysowaše kěžor tutón rozdźěleński program, po kotrymž dyrbješe Ruska Konstantinopel a Dardanele a dźěl Małeje Asiskeje, Awstriska Saloniki, Italska Tripolis, snadź też Albanisku dóstać; Egyptowska wosta drje wězo Jendźelskej reservowana; za Francowsku njewosta nicco. „A što dóstanjemy my?" woprašach so. „My budźemy w Africy nješto dóstać," bě wotmołwa; **„ to najwažniše je, zo Francowska ničo njedostanje a so na tajke wašnje z Ruskej znjepřećeli.**" Prócowach so, kěžora přeswědčić, **zo so** Turkowska njebuđże dobrowólnje rozdźělić dać, **zo wo**bsedźi sylne, wěriwe, palenc **zac**pjwace wójsko a zo drje Rusojo w nowej turkowskej wójnje na wulke zadźěwki storča. Kěžor rjekny, zo móża woni kóždźički dźeń ze swojimi pancerowanymi łódźemi Bosporus přejěđźiwši, so před Dolmabagdschom přistajić; Sultan to dosć derje wě a poda so swojemu wosudej; wón hidźi Jendźelčanow a strachuje so před Rusami, pokoja pak so z tym, zo so druzy mohamedanscy knježerjo, kaž Emir Bucharaski, pod ruskim dohładom zbožowni čuja, zo smě sebi swój harem wobkhowaŕ atd. Wuprajich kěžorej swój dwěl, zo budu Rusojo Bosporus přewinyć móc, a Wylem wotmołwi, zo je sebi z Goltzom Paschu tamniše wobtwjerdźenja wobhładaŕ; při skałojtym brjozy je tam wójsko kaž w paslach a njemóže cołać, hdyž so z wotrělanymi kruchami skalnych sćěnow posypa; nimo toho njezamóża jich kanony ruske pancery přerazyć; woda w Bosporusu běži tak sylnje, zo so tam podmórske miny njehodźa zaměstnić, nimo toho bychu so před ruskimi wójnskimi łódźemi druhe łódże k wotstronjenju torpedow a minow wupośłałe. Kěžor naspomni, zo je Jendźelčanam prajił, zo njesmědźa so dźiwać, hdyž je jeneho dnja ruski admiral w Konstantinoplu zrěčenje ze sultanom wobzamknył, prjedy hač móhli tam dóńć. Tajku móżnosć přidach, prajach pak, zo je njekrjewne dźělenje Turkowskeje abo też jenož balkanskeje połkupy, njemóżna wěc; móżach jenož krótka na to pokazaŕ, zo je so Bismarckowa ideja wobmjezowanja ruskich a awstriskich mócnarskich wobwodow jako njeprěwjedźomna wupokazała, hižo dźiwajo na Čornohórsku.

ſchcſćmy a ju ſtwaſkimy. Tak bórſy hacź je ſako niemérna, nohi ſnowa poſdźerjenemy. To tak dołho wospjetujemy, dóniž ſo jałozja njeje njepocźinka wotwucźiła. Se ſcźełpliwoſcźu a mérniwoſcźu ſmy to bórſy dozpěli. Jenje njeſmémy kruwu bicź abo hrubje ſ njej wobkhadźecź. Wěſty kubłeŕ, kotryź ma zyke tćźo ſtót wonka na paſtwje, nam icźehowoze piſche: Moje jałozy, kotreź ſu zyle łćźo wodnjo a w nozy wonka, njedaja ſo ſ wopŕedka dejicź. Je-li je nětko nźchtó doſećź cźiſcźe njerwudeji, a je-li wumjo na ſcźełnjoŕki toho ſahorjene, dha hakle dozpła ſměrom njeſtaja. Wot nětkotrych łét ſem pak nětko ſ mojimi jałozjami zyle hinak wobkhadam, a ſ tym ſym je tola ſłudźił. Njeda-li ſo nam ſkoćźo dobrowólnje dejicź, ſtajimy je ſ łéwym bokom k muri. Na to ſwjaſamy ja kłóda (Feſſel) praweje pŕedneje nohi powjas a cźehnjemy nohu do pŕedka. Tak ſteji kruwa nětko na ſadnich nohach a móžemy ju dejicź. Ssmy-li tole nětotre dny ſaſoboru wospjetowali, dha nimamy ſ dejenjom žane wobcźeźnoſcźe wjazy. Tajte poſtupowanje je praktiiſe a njeźada wjele wobcźeźnoſcźe. Nadźimy wſchém, ſo bychu to ſpytali. Nětotre kruwy ſu tohodła k dejenju ſtajeja, dokelź je njeleppe deja. Druhe kruwy móža ſaſo jenoź wěſte wobłoby dejicź. Prawje dejicź dyrbimy ſo wěſo natwuknyć, ale ſkoćźo ſo bórſy na noweho dejerja ſwucźi. Ssamo ſo roſumi, ſo ſo kruwy ſtajeja, bywaju-li ſ dejenjom cźiſtowane. Nětotre kruwy ſu teź na wumjo thore a tohodła ſo njedaja dejicź. Tajte kruwy maja druhdy ſahorjenje wumjenja a podobne. Te dyrbimy wěſo najſkedźbliwiſcho dejicź. Toſame płaćźi wo tajkich kruwach, kotrymź je po cźelenju wumjo ſacźekało.

Wſtajimy. Nětko wino k kuhenemu raſej wocźahujemy. Ze łećźe ſo wino hiſchcźe jónu drožđźi. Njeſe-li pak ſo wino hacź do ſapoczatka junija drožđźito, móžemy je do bleſchow wotcźahacź. Je nětko hotowe k piću, ale je pak tola hakle ja dwě abo tři łéta doſpołnje ſrake. Cźim ſtarſche truſkalzowe wino je, cźim łépſche.

Drožđźi-li ſo wino w łéće, dha dyrbimy ſ wocźahanjom cźakacź, dóniž ſo wino doſpołnje ſmérowało njeje a dóniž njeje doſpołnje jaſne. Bleſche dyrbimy derje ſakórkowacź a ſaſiglowacź. Dyrbimy je w khłódnym a łežo khowacź.

S powoſtankow po truſkalzach, ſ kotrychž ſmy juſchtu wintokli, móžemy dobru marmeladu pſchihotowacź. K jenemu kg. wuprażowankow pſchidamy punt cźerſtwych truſkalzow a połkra punta zokra. Wſcho hromadźe warimy wokoło hodźinu pſchi ſłabym wohnju a njepſchestawajcy měſchamy. Słónczenje nawar pſches ſchidku pſchetołcźemy. Pſchetrjebamy-li marmeladu ſami doma, njetrjebamy ju ani pſches ſchidku pſcheiće. Marmeladu dyrbimy bórſy pſchetrjebacź. Hewak nam wotkiſnje. Chcemy-li marmeladu pſches ſymu thowacź, dha pſchilinjemy nětchto mało zitronowoje abo winikowoje kiſalinu (Weinſteinſäure). Nakidamy ju do horngow abo ſchkleńcow a ſudobja ſ pergamentowej papjeru ſarjowjamy.

Dom a kuchina.

Truſkalzowe wino.

Truſkalza drje njeje žana winowa jahodka, tola truſkalzowe wino je nimo měry dobre a ſtrowe. Tohodła ſa nim mnoſy hrabaju.

Praja, ſo mamy ſ kěžnych a ſ měžaćnych truſkalzow najlépſche wino. Wěſo mamy ſ nich najlépſche wino, tola je ſahrodnych truſkalzow pak mamy wjele wjazy wina a je tohodła jara dobre.

Chcemy-li ſ truſkalzow wino pſchihotowacź, dyrbimy je nětchto pŕedy naſchcźipacź, hacź ſu doſpołnje ſrake. Srake truſkalzy ſu hižo najlépſchi aroma ſhubiłe a nimaja teź telko kiſalinu. Shnite a nahnite truſkalzy dyrbimy na kóždy pad woiſtronicź. K 20 litram wina trjebamy 12½ kg. truſkalzow. Te dyrbimy do wulkeho kamjenjeneho hornza nawubjeracź a ſ 10 litrami wotwarjeneje a na 20 ſtop. C. wuſtudnjeneje wody połecź. Tak woſtajimy je dwaj dnjej rjenje ſawoddźete ſtejo. Na to wſcho hromadźe pſches ſerwijetu pſcheſkcźimy, ſo bychmy juſchku wucźiſchcźeli. Juſchku potom ſaſo do kamjenjeneho hornza wróćźo wotlijemy. Na to pſchidamy 5 kg. zokora, 20 gr. winoweje kiſalinu (Weinſteinſäure) a 20 gr. zitronoweje kiſatiny. Spomnjenu zokor w kiſalinowaj roſpuſchćźimy. Tole pak najthmańſcho ſcźinimy, hdyž zokor a kiſalinu hromadźe do maleho měſchka ſcźinimy a do juſchki powěſnjemy. Je-li wſchitko roſpuſchćźene, linjemy wſcho hromadźe do maleho 22—25 litrowſkeho ſudła k drožđźenju. K tomu dyrbimy nětchto mało cźiſtych drožđźi pſchiměſchacź, a to druźinu „Lauraire“ (riz ſuchich drožđźi). Drožđźe doſtanjemy ſ drožđźarnje w Geiſenheimje nad Rhynom. Ssud ſ drožđźazym truſkalzowym winom dyrbimy w měſtnoſći ſtejo měcź, hdyž je 20—25 ſtop. cźopłoty po C. Wino drožđźi ſo 6—8 njedźeli. Tak bórſy hacź ſu ſo drožđźe ſadźiłe, móžemy wino wocźahnyć. So pak bychmy ſurd ſaſo doleli, dyrbimy jabłukowe wino abo podobne pichiłecź. Ke kóždemu pſchidatemu litrej wina pichiłhynjenemu pak nětko 200 gramow zokora. Nětko ſud kórkowacź a ſaſyglowacź. Dyrbimy je w khłódnym a łežo*

Prašenja a wotmołwjenja

Praſchenje: Mam dwě kokoſchi, kotrejž matej na nohach ſylne ſchupiſiny. Spody matej wjetſchi trup abo ſucźk. Dawam jimaj měſchanu pizu. Kukurizu, pſchenicu a jećźmjeń, nimo toho nźchto ſeleneho a wotpadkow ſ kuchnje. S wotkel ſu tute ſwobidźenja a kak móžu je woſtronicź. Ssym nohi ſ waſelinu pomaſał a ſ tym ſo pŕenje ſchupiſiny puſchćźachu. Jedyn ſucźk ſym wotŕěſnył. W nim bě źiwe mjaſo a noha kwaiwjeſche. Kury hewak njekromja.

Wotmołwa: Waſche kury maja tak nſenowane wołmowe ſucźki (Gichtknoten). Tajte ſucźki naſtanu pak teź druhdy po tym, hdyž kury ſ wyſokoſcźe na tworde dele ſtakaju. Macźe ſnadź ſydaze ſerdźi w kurjeiću pſcheroſtoko. Tu ſaſcźełcźe ſ pochorwinu. Ssucźki maſajcźe ze rheumiſanom. Ssucźki drje móžecźe teź roſrěſnyć. Tola dźeń prjedy nohi ſ 3 prozentowſkej cellokrewolwej roſpuſchcźlinu wumyjcźe. Ranu ſamu teź ſ njej wumyjcźe a ſawobalcźe. Dale maja waſche kury tak mjenowane wapnowe nohi. Te ſ 5 prozentowſkej mordaczowej roſpuſchcźlinu namaſajcźe. Ssu-li kury pſches 3 łéta ſtare, móžecźe je ſaréſacź a ſebi potom nowe mlodźicźki wotſtajicź.

Praſchenje: Mój hacź dotal ſtrowy kóń paźeſche ſo po jutrach k pŕenjemu raſej na ſahrodźe. Na tymle dnju běſche ſhěrno wětrojte. Bórſy po tym jemu nohi ſacźełachu. Sacźełcźiſny drje ſo na nźchto dnjow ſhubichu, tola na prawym kolenu je hijcźe ſacźełcźina woſtała. Kóń drje ſerje, tola pak njemóže ſam ſtawacź. Dyrbimy jeho kóžde ranje ſkěhacź. Ssmy drje jemu ſe ſpiritueſom nohi maſali, tola to nicźo njepomhaſche. Schto mamy cźinicź?

Wotmołwa: Waſch kóń je na ſakſy a ſerchenje wokromiź (verſchlagen). Tu wam nicźo druhe njeſhłowa, hacź, ſo konja ſkótnemu łékarjej pokaſacźe. Potom cźińcźe, ſchtož wam ſłóiny łékař wukaja.

Praſchenje: Naſcha ranza mějeſche pſched dwěmaj njedźełomaj proźata, a nětko wjazy njeźerje. Schto je tu ſ winu?

Wotmołwa: Smětcźe pizu. Běži-li ji ſ poźledka, dha ju ſmutſka ſ łyſolom wopſkukujcźe. Porad bě ſnadź je winu, ſo ranza njeźerje. Dźerźcźe ranzu prawje cźopło a ji cźaſto ſuche ſaſcźełcźe.

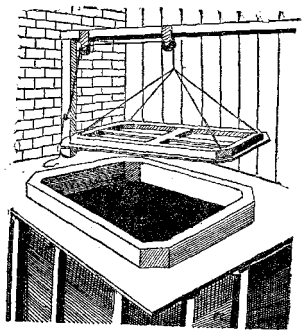
Časopis za serbskich ratarjow

Cisło 22 Budyšin, 7. junija 1929 Lětnik 37

Wěko sila.

(S wobrasom.)

Silo je po prawom wulke ſudobje abo wěja ja kiſanje jeleneho, kaž dźeſcźela, traiwy, nacźe a podobnych roſtlinkow. Tajki ſilo tworicź ſamóźa jenoź ſo na to wuſtejaze **woſobły.**

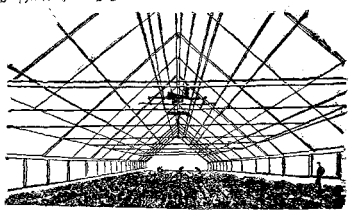

Jara waźne je, kak ſo ſelenina nakładuje. Woſobje we **małym** ratarſtwje njemóźa ſilo ſ jenym raſom napełnicź. Tu nakładuja pizu do ſila w pſcheſtawkach a po něźim. Tajki ſilo dyrbja woſobje derje ſamrjewacź, ſo hornja **worſchta** w ſilu ſnowa kiſała njeby. Tohodła je jara waźne, ſo wěko ſila derje ſamka. Sa tajte ſamkanje twarja **woſobite** praźy. Rjedliſche je cźeźke, derje ſamkaze wěko. Tute poſcźeźuja hiſchcźe ſe ſelezom a ſamjenjemi. Sa wyſoke, derje wuhładkowane ſila je tajke wěko cźim thmańſche. Wuhlikowa kiſalina (Kohlenſäure) ſ kiſazeho ſeleneho ſtupa k wjerchej. Pod wěkom ſo hromadźuje a pod njej kiſaze ſelene pſched pſchijimpom cźerſtweho, kaźenje pſchechowazeho powětra wobarnuje. Sso wě, je wuhlikowa kiſalina pod wěkom ſtraſchna. Pſchi inſpěhnjenju je **radno,** ſo na kěžku bracź, ſo njeby nikoho duſźyła.

Krjepjenje we wulkich tepjernjach.

(S wobrasom.)

Sahrodniźy ſo nětko pſchezo bóle na to połoźa, wo cźaſ ſymſkich měſazow jeleninu we wulkich tepjernjach

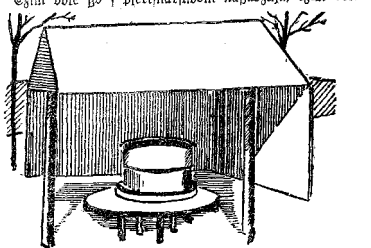

plahowacź. Pod wjerchom pſchiprawja trubki. Tute ſu ſ dźerkami pſchetoczene. Hdyž maja ſo roſtlinki krjepicź, puſcźcźa do nich wodu. Woda kaž deſcźcźik na roſtlinki pada a je poji. Woda naſtrěſi powětr ſ wótźnotu, roſtlinam howźaju. Wona naźrěba ſo pſchi krjepjenju kiſlika a wuhlika a roſtlinkam ſobom hnoji.

Picowańska priprawa pod trěsku.

(S wobrasom.)

Cźim bóle ſo ſ pjerinſtwom naſadźuja, cźim bóle

na ro hladaja a ſa tym ſteja, ſo by wunoſchne bylo. Ra- rom oawaju woſobje njeźenjeſpěchowazu pizu a poda-

waja ju we [illegible] ogórkach abo awtentach. Pica wopschija [illegible] drobne muki a drjebjenički. Byli pschiprawa pod holym njebjom stała, by wětr drobne a lohke, a póla drobe muki wotnjesł. Dejchežkit by je rozmacżat. Zyła pschiprawa by žo falěpyła a piza wotiskła. Tohodla tute pschiprawy pod ličichku stajeja, hdjež žu pschez wětrom a dejchežom wobarnowane.

Wothladanje rózowych kerčkow a štomikow w lčce.

Schtó ſ naschich wjeſnjanow drje dſenja žaneje cjerwjenje róže na ſahrodže nima. W měſchczanſkich ſchrebarſkich ſahrodkach możemy wichelake druzjny widżeć. Wſchě róže, hacż žu tajke abo hinaſche, chodża w lečze derje wothladane być, dokelž róže maja w ſahrodže wjele njepſchecżelow.

Na prěnim měſtnje žu to rózaze wſchi, kotrež rózam jara wadża. Pod kopjenami widżimy cżaſto zyle hromady wſchow ſtkowane. Tajke cżerniki abo kerczki dyrbimy wjeczor ſ quaſia = roſpuſchczelinu pokrjepjeċ. Quaſia doſtanjemy w dokſich tubach na pſchedań a móżemy ju jara roſsłdnyċ. S tajkej potom wſchě ſchtódniki cżernikow ſniczimy. Dyrbimy hižo nalěto ſ cżaſom ſa ſchtódnikami mjes ſahrodnymi rózemi hladaċ. Někotre cżerniki wutworja w lěcże wjele njetrjebawſchich pruczikow. Te potom jenož njetrjebawſchi ſ cżernika wutki ſrěbaja. To płaczi wožebje ja wyżoke a połwyżoke ſchtomiki, ſ kotrychž druhdy na boku wſchelake dżiwje wotnożki won roſtu. Te najlěpje ſ nóżſchczom wothypnjemy, ſo móża hiſchcże we prawym cżaſu ſarożeċ. Ssu-li pak też w kónje tajke njetrjebawſche wotnożki, dha dyrbimy też te ſnydom wotſtroniċ. Te jenož kerczk ſkabja, kotrež potom kmanje njekcżěje. Też wſchě dołhe pruczíki, tak mjenowane wodane pruczíki, knydom wotrěſamy. Rami njetrjebamy ſ niczim ſamaſaċ. Ta bjes toho ſaſo ſarożċe. Druhdy žo nam ſtanje, ſo wětſik ſchtomik wot kolika wottorhnje a tak krótku wobſchkodži. Druhdy wětſik ſamo kerczk ſkama. Dżerži-li žo kerczk hiſchcże po jenej ſtronje, ſtruamy jón a ſwjaſamy. Kedżbujmy pak, ſo wſchě roſtſchczepjene kónczki a tſchěſti derje hromadże pſchiléhaja. Na to wobmaſamy zyłu nakamanu ranu ſe ſchczěpjeſtkim wóſkom. Dołho njetraje, a rana zyle ſarożċe. Je-li pak tajſi cżernjowy ſchtomik zyle wotkamany, dha jón trunje wotrěſnjemy a to ſady jeneho wóczka. W běhu lěcża potom wjazy pruczíkow wubiwaja. Nětko žebi na ſdonku naježnitniſchi iwupytamy a wſchě druhe wotrěſamy. Tónle pruczík potom ſnowa woſchczěpimy. Chżemy = li, ſo bychu nam róże w junija a juliju prawje dołho kcżeſte, wjeczor kóżdej różi nějchto wody pſchilijemy. Hewak nam pſchejſahe pſchekcżeja a ſwotpadaju.

Kak začěrimy wóhniſco?

Wóhniſchczo dyrbimy w prawym cżaſu nicziċ, wožebje pak wokolo zinjow, njejſmy-li prjedy ſapocżeli. Mamy-li ſwjatow ſe ſamokwotbjerakom, móżemy ſady ſa blido kónz ſtareje tſěſchneje roły pſchicżiniċ. Tam potom ſymjo narodże napada a te wniſypamy do ſtarych měchow, wěſo niż dżeratych. Poſdżiſcho dyrbimy ſymjo waricż, chżemy-li je pizowaċ. Njewarjene njeſmějmy na żane waſchnje pizowaċ. Hewak by na njeſpożiwane ſnowa ſkhadżało. Też móżemy je do jamy ſeſypaċ. Ssmy-li wapno też ſobu naměſcheli, dha po cżaſu ſwoju ikhadżazu móż ſhubi a móżemy je ſaſo jako kompoſt na łuki woſyċ.

Wonka na polu móżemy na ſloje waſchnje wóhniſchczo niczicż, a to ſ naſymniſim woranjom, je ſaſnym włóczenjom nalěto a je wſchelakimi chemiſkimi ſrědkami.

S naſymniſim hłubokim woranjom rozele wóhniſchczo weho ſymja ſobu wutworamy. Tak potom ſymjo w ſymje ſmjerjnje. Polo njeſmějmy pak potom nalěto hiſchcże jónu woracż. S tym bychmy ſaſo nowe ſymjo do ſwjerſcha ſworali.

Na najſhmaniſche a najtuniſche waſchnje móżemy njerodż ſniczicż, hdyż nalěto, tak bórzy hacż je rola wuſkhnyła, ju ſ lohkimi brónami pſchewłóczimy. Bórzy móżemy wobkedżbowaċ, kelko ſeſthkadżaneje njerodże wuſkhnyteje ſwercha leżi. Cżaſamy-li pak tak dołho, bóniż wóhniſchczo małe ſelene kopjeſchka nima, potom je ſ brónami wjazy njeſniczimy. Byrnjeż bychmy młode roſtlinki natorhnyli, dha tola ſaſo bórzy dale roſtu. Polo pak dyrbimy nalěto wjazy krócż pſchewłóczicż.

Njemóżemy-li pak takle ſ włóczenjom wóhniſchczo niczicż, dyrbimy chemiſke ſrědki nałożowaċ. Wjedro roſſudſi, hacż mamy tajſe ſrědki krjepicż abo próſchicż. Mamy-li wobſtajne wjedro, roſmjetamy wot ranja, tak dołho hacż je hiſchcże vjoſa, 3—6 zentnarjow wóhniſchczoweho kajnita. Deſchczuje-li po mjetanju, dha ſo wěſo kajnit ſaſo ſwopłokuje a niczenje je bjes wuſpěcha. Najpſchidhódniſchi cżaſ je tehdom, hdyż ma wóhniſchczo wokolo 3—5 kopjeſchkow. Roſtlinka je tehdom hiſchcże cżuciła, tola ſahinje jenož potom, je-li kajnit runje na kopjeſchka padnył. Kajnit njeje ſhubjeny. S nim ſymy hiſchcże nimo toho polo pohnojili. Po nim ſtwjelja prawje ſeſymja a tak ſo nam wonż njelehnje. Póla wóhniſchczoweho kajnita móżemy hiſchcże pol zentnarja njewolijowaneho wapnodużyka (Kalkſtickſtoff) roſmjetaċ. Tón pak njeſmějmy na jeczmjeń mjetaċ. Też móżemy 4 zentnarje próſchneho kajnita ſe 40 puntami wapnodużyka ſmješchcż a na jutro roſmjetaċ. Pſchi njewobtajnym wjedrje dyrbimy 15 prozentowſku roſpuſchczlinu drażkawych żeli abo ſymikoſchtapika (Schwefelamoniak) nałożowaċ. Też móżemy 20% roſpuſchczlinu ſeleneje ſkaliży (Eiſenvitriol) pſchi kłónczným wjedrje nałożowaċ, a to tak bórzy hacż ſu roſtlinki prěnje kopjeſchka twoſtworiſe. Poſdżiſcho niczo wjazy njepomha. Ssmy-li dżeżel do wowſha ſyli, njeſmějmy żane roſpuſchczlinu nałożowaċ. Wobhladamy-li żebi wſcho derje, dyrbimy wuſnaċ, ſo drje je naléne wjazykrótcżne włóczenje najſhmaniſche niczenje njerodże Na druhim měſtnje je niczenje ſ kajnitom a wapnodużykom.

Dobry domjacy napoj.

Naſche nětcziſiche hoſpodarſke położenje nucżi naß k najtruczíſchim lutowanju. Njeżměmy niczo njetrjebawſchi kupowaċ. To płaczi też wo domjacznoſczi, ſchtoż wožebje kupowanje piwa a wina a podobneho naſtupa. Nichtó pak radu dobry napoj njeparuje. Móżemy pak żebi żami wino pſchibotowaċ a njetrjebamy k tomu winowych kcżi. Ssadowe wino móżemy ſe wſchěch móżnych płodom pſchihotowaċ. K tomu njehodża žo jenož tajke, kotrež pſchejara ja ſwojim aroma płodża, jako truſkalzy a maleny. Pola tajſich napojow pſchidate drożdże niczo njeſkutkuja.

K pſchibotowanju domjacżeho wina njehodża žo jenož ſahrodne płody, każ kożmacżki, Janſke jahodki, rjewjeń, wiſchnje, ſłowki, ſpadany kiżaty ſad, ſtrale jabłuka a kruſchwy, bojanka, ſchipleńki, banje, melony, bobliny, ale też druhe jako lěżne a półne płody, cżernowe jahodki, wěrobas a rěpa.

Płody ſ horjeż wodu polijemy, a to tohodla, ſo bychmy wſchě nakażliwiny na nich ſniczili a ſo bychu ſmjehkli. Tak juſchka kmanjſcho ſ nich ſtupa. K tomu żymjemy je do drjewjaneje abo emalijowaje dóńży. Hdyż je ſad wuſtudnył, pſchidamy drożdże. Sa 24 hodżinow pſchidamy k tomu trěbny zokor. Ssudobje dyrbimy derje ſawodżeċ. Tak bórzy hacż je ſo zokor roſpuſchcził, ſad roſtokcżemy. K tomu ſu praży najſhmaniſche. Wutokcżenu juſchku ſlijemy do wožebiteho ſudła k drożdżenju. Dokelž je mjes juſchku khětro wjele wody, dyrbimy zokor pſchidatwaċ. Zokor dopomha k drożdżenju. Zokor pſchidamy wſchelako, a ło po tym, ſa tym hacż wzemy wino pſchihotowaċ, żyłne abo ſłabe, hórke abo ſłódke. Zokor ſo na alkohol a wuhliżnatu kiżalinu pſcheměni. S dwojich dżełow zokora nastanje jedyn dżeł alkoholа.

Najważniſcha wěż k pſchibotowanju wina je drożdżenje. Drożdżicż może ſo nětchto je ſkutkowanjom drożdżeńſkich cżiwakojzowy (Bakterien). Tute ſu po prawom we płódże, ale dostanu ſo ſa cżaż lěcża na winowe tićże abo druhi ſad. Tam ſo prawje pſchijſporjeja, dokelž je to prawe měſtno ſa nje. S roſtokcżenjom winowych kcżi, jahodłow a ſadu woſtanu we wutokcżenej juſchy. Po tym dostanje hakle wino ſwój prawy aroma, to rěka wożebity pſchijſtod. Wino wěſo wſchelako ſłodżi, ſa tym hacż je ſad był.

Wſchelazy pſchihotuja ſ jahodkow wino bjes teho, ſo ſychu drożdże pſchidali. W tutym padże ſkutkuja jenož tak mjenowane dżiwje cżiwakojzy, to ſu te, kotrež ſu na jahodkach byle. Takſe wina ſu wěſo jara dobre, tola po nich ſymy bórzy pjeni.

Kóżde wino ma ſwoje ſamżne drożdżeńſke cżiwakojzy. Wěżywuſtojnym je ſo poradżiło tute wſchelake druzjny konſerwowaċ. Biesſwadny ſuſchenj ſad ſ winowymi cżiwakojzami ſchczěpja a dale ſuſcha. Tak wotſtanu cżiwakojzy ſměrom, to rěka, wone ſo dale njedrożdża. Tak bórzy hacż pak je něchtó namocżi, dha ſaſo k nowemu żitnjenju wotucża. Je-li pſchihodna cżopkota, dha ſo nimo měry pſchijſporja. Ssu mjenujzy cżiwakojzy, abo lěpje rajene, drożdże ſa wſchelake wina, jako ſa rhynſke, moſelſke, ſaarſke, frankiſke, burgundiſke, tokajiſke, madżarſke, malagiſke, marſalſke, chablíſke, portowe atd. Ssu-li kóżdemu winu ſwoje ſamżne drożdże nałożowane, kotrež jemu ſtuſcheja, dha je tajſe wino zyle tajſe jako pſchirodne. Je jara dobre a ſtrowe. Kóżdy może ſebi potajkim ſe ſwojich jahodkow abo ſadu ſwoje domjace wino pſchihotowaċ. Pſchi tom wużije derje ſad a jahodki a ſalutuje wjele pjenjes. Wěſo mamy ſ tym też něſchto malo wudawkow, tola te wjele krócż drohe wudawki kryja, kotrež bychmy hewak bjesdżak do korczmy ſnoſyli. Njech kóżdy ſam ſpyta a wěſcże ſo njebudże łacż.

Cerwjeny pobčžk pola swini.

Hdyż pócżnje cżopło być, ſapocżnu žo też ſaſo wſchelake natykhowace khoroścże njes ſłotom. Jena ſ tajtich tak mjenowanych lěcżnych khorośczow je cżerwjeny poběżk (Rotlauf). Wěſo maja też nětkotre ſwinje ſ ſymje cżerwjeny poběżk, tola ſrědka. Je zajimawe, ſo khoroścż bóle na blinjanych leżownoſcżach a w blitkoſczi ſtejatych wodow a w runinach ſakhadża hacż na pěſkoćżnych pódach abo w horach.

Cżerwjeny poběżk pſchijſporja žo ſ nakażliwinami, kotrež žo pſchi wulkej cżopłoćże we włóżnych a ſtuchtych khlěwach cżim ſpěſchniſcho pſchijſporjeja. Zyłe młode ſwinje na njón tak bórzy njeſkhorja. Swjetiſcha ſu to tajke we ſtarobje wot 3—12 měżazow.

Najtruczíſche pſchiceżiwo cżerwjenemu poběżkej je wjeżne ſwinjo (gemeines Landſchwein). Zuſe ſwinje, k nim pſchiwjeſene, ſłerſcho podleża.

S powětra žo ſwinjo żenje natykhnyċ njemóże. Khotroścż, abo lěpje rajene, nakażliwiny, žo cżim ſpěſchniſcho ſ ſwodu a ſ pjerſchcżu pſchenjeſu. Na pſchikład: W jenej wżu wſchě ſwinje cżerwjeny poběżk doſtachu, dokelž běſche weſty wobkedżeż tajſe ſwinjo doreſał a krej do rěki wulał. Druhi wobkedżerjo wěſo wodu ſwinjom ſ rěki bjerjechu. Też ſ njerjadom a ſ mjaſom po tajſich ſwinjoch móżemy ſebi ſwinje natykhnyċ. Jenje njeżměmy na pſchikład pomnje po mjaſu ſwinjom kidacż. To ſame płaczi wo ruſchy po naßelenym mjaſu.

Na tſeċim abo ſchtwórtym dnju po natykhnjenju khoroścż nadobo wudyri. Sswinje pſchestanu żracż, wróceja ſe druhdy a maja wulku halczíku (Fieber). Sahrjebaja žo rady do ſłomy a wokromja cżaſto na ſadni dżeł.

Najzrěſniſche, ſchtoż je nam napadne, je, ſo ſo barbo toje pſcheměni, a to najbóle na delnim brjuſche, na ſnutſkownej ſtronje na ſadnich nohach, na wuſchomaj a ſchiji. Blaki ſu najprjedy jaſno-cżerwjene, pozdżiſcho módro-cżerwjene, hacż ſo ſkónczníe na wulke módro-cżerwjene blaki roſsběhnu. Poſdżiſcho doſtanu ſwinje hiſchcże driſte a ſapocżnje jim dych pobrachowaċ. Skoćo ſa diwaj abo ſchtyri dny ſahinje, druhdy też ſa 24 hodżinow.

Lóżſchi cżerwjeny poběżk ſu ſwinjaze wożypiſny (Backſteinblattern). Prěnje ſnamjenja ſu runje tajke jako pola cżerwjeneho poběżka. Na prěnim abo druhim dniu po ſapocżatku khoroścże widżimy na khribjeċe, na ſchiji a na ſwonkownych dżełach ſadnich nóhow ſchtyriróżkate blaki. Te ſu cżěmno-cżerwjeneje abo ſtkerje cżorno-cżerwjeneje barby. Tak bórzy hacż pak wożypiſny doſpołnje wudryja (na ſmjerch ſtupja), je ſwinjo wjerſchk khoroścże pſchětrało. Skoćo ſapocżnje ſaſo ſracż a ſa 10—12 dnjow je ſaſo doſpołnje ſtrowe. Mało ſwini na tule khoroścż ſahinje.

Wěſo cżerwjeny poběżk, każ też wożypiſny dyrbimy hnydom wuſchnoſcżi woſſetwicż.

W prjedawſchich cżaſach płaceſche cżerwjeny poběżk mjes ſwinjemi a hoſpodarja jako woprawdżita cżiwila. Mnohi ſhubi doſpołnje łóſcht k płahowanju ſwini. Tak bórzy hacż pak ſapocżachu ſwinje pſchećeſtwo cżerwjenemu poběżkej ſchczěpicż, ho jeho wjazy njebojimy. Pſched ſchczěpjenjom w létach 1895—1905 ſahinu na cżerwjeny poběżk 91—95 proz. Wot teho cżaſa ſem, hacż bu ſchczěpjenje ſaſnydżene, ſtoro jane ſwinjo wjazy na cżerwjeny poběżk njeżwitnje. Schczěpjenje ſwini je potajkim ſ woprawdżitym żohnowanjom ja hoſpodarja.

Hłowna wěż wěſo je, ſo ſtoćo w prawym cżaſu ſchczěpiny a njeczaſnany, dóńż pſchepoſdże njeje. Njeżměmy potajkim hakle potom ſchczěpicż, hdyż je ſwinjo hižo natykhnjene. Naikhmaniſchi cżaſ ja ſchczěpjenje ſwini je meja a junij. Njeżżmy-li prjedy, móżemy też hiſchcże poſdżiſcho.

Roſjednawany dwoje ſchczěpjenje. Jene mjenujemy wobaraże ſchczěpjenje, kotrež ſwinjo na 5 měżazow pſched natykhnjenjom wobara, a druhe je tak mjenowane hojeniſke ſchczěpjenje, kotrež tehdom naložujemy, hdyż je ſo cżerwjeny poběżk hižo ſapocżał. Wožebje dyrbimy hojeniſke ſchczěpjenje też hiſchcże w naijóriſchim pſchipadże nałożowaċ, njeje-li hiſchcże pſchepoſdże.

Wſchelazy hoſpodarjo dadża ſwinje ſ dwojim ſchczěpidłom (Impfſtoff) ſchczěpicż, ſchtoż je khmaniſche. Sswinjo je też żyle lěto pſchećiwo cżerwjenemu poběżkej ſchkitane, je-li je po wěſtym cżaſu hiſchcż jónu ſ druhim ſrědkom woſchczěpimy.

Wyżko ſwuproſchne ranzy njeſchczěpimy, khiba ſo mamy runje mjes naſchimi ſwinjemi abo we ſnużoſtwje cżerwjeny poběżk. Też niz pſchemkode proſata.

Jenje pak njeżměmy żane wopacżne ſchczěpjeńſke ſrědki (Kurpfuſcher-Mittel) nałożowaċ. S tym mamy jenož njetrjebawſche wudawki a ſchczěpjenje niczo njepomha. Wratoje a ſ wěſtoſcżu woſchczěpi nam ſwinje jenož ſtótnu lěkař. Tohodla jeho w prawym cżaſu ſawołajmy.

Hdyž kruwy mloko zadžeržuja.

Kruwy dadża ſo hewak radu dejicż, je-li pſchi tym mike ſ nimi wobkhadżanu, dokelž dejenje jim derje cżini. Pola jałojzow móżemy drje cżaſto wokedżbowaċ, ſo ſo pſchi dejenju ſtajeja abo ſo nochżedża ſměrom ſtacż. Dyrbimy je hižo do cżaſa pſched cżelenjom na dejenje pſchihotowaċ. Dyrbimy wumjo ſchamacż, ſłabje ja ſchtyrchi cżahacż a jim pſchirěżowaċ. Tajſe pſchihotowane jałojzy žo bórzy na dejenje ſmucża. Njecha-li pak kruwa pſchi dejenju ſměrom ſtacż, dha ſběhnjemy ji prědmu nohu a ju pſchi tym hładkujemy. Steji-li ſměrom, nohu ſaſo pu-

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N.“ płaca měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósce a pola dowérnika 1.51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihličišćerja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšiki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšiki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 131 — Budyšin — Sobotu, 8. junija 1929 — Bautzen — Lětnik 33

Dr. Stresemann, minister zwonkownych naležnosćow, je do Madrida přijěł, prawa narodnych mjeńšinow zakitować.

W žanej jeniczkej schuli w pruskich Serbach serbske dźěći w serbskej rěči njeroswučuja. Pruska schulska wyschnosć je serbsku wučbu w Kulowje, Strózi pola Wulkich Sdzarow, w Delnim Wujesdźe a w Krjebi, hdyž běchu ju po žadanju starschich zawjedli, zaso wotstronika. Sserbscy starschi w Pruskej namaja se zwojimi dźěćimi němsku rěč, hewak je wučerjo khłostaja, hdyž do schule pschińdu a němsgu njerosumja. Staw 113 wustawy němskeje republiki praji:

Die fremdsprachigen Volksteile des Reiches dürfen durch die Gesetzgebung und Verwaltung nicht in ihrer freien volkstümlichen Entwicklung, besonders nicht im Gebrauch ihrer Muttersprache beim Unterricht, sowie bei der inneren Verwaltung und der Rechtspflege beeinträchtigt werden.

A dr. Stresemann, minister zwonkownych naležnosćow němskeje republiki, je do Madrida pschijěł prawa narodnych mjeńšinow zastupowacj!!!

Rada Zwjazka Ludow wo prašenju ludowych mjeńšinow.

Radźiny komitej w Madridu je pjatk počzał, w njejsławnym pożedźenju wo Londonskej mjeńschinowej rosprawje jednacj. Pršni je **Don Durand** z Kanadskeje praješe, so je pschećiwo kóždemu wobsamknjenju w komitoju, dokelž je rosprawa zyle njedožahaza. Tohodla namjetuje, wobsamknjenje wotstorčiłch.

Němski statny sekretar se Schubert na to w jenohodźinskej rěči rosklabje, so je **Němska z rosprawu pschekwapjena a wotstrohjena**, dokelž zu žo jeje žadanja wotpokałe. Jedyn z najwjetschich nadawkow Swjasta Ludow je, mjeńschiny schkitacj. Stejischčo Londonskeho komiteja žo znatej Clemenceauowej nocze wo mjeńschinach pschećiwja. Němska dyrbi žo toho dźerżeć, so na Swjatk Ludow nadawk, rěčenja mjeńschinow trajnje dohladowacj. Ke tomu je trjeba, so žo trajna komisija mjeńschinow postaji. Na podkožku Londonskeje rosprawy njehodźi žo jednacj. Tohodla wón, Schubert, namjetuje, so by Radźiny komitej nowu rosprawu wudsěłacj dał. Franzowski zwonkowny minister **Briand** pak sa to rěčeše, so by žo rozerčenje dale wjedło, dokelž ma juristiski jenož Rada prawo wotstorčeć, niż pak Radźiny komitej.

Radźiny komitej, w kotrymž žo sastupjeć Finskeje, Protopz, tohorunja sa to wupraji, so by žo rozerčenje wotstorčiło, **zwoje wuradzenje w 1 hodźinje skónči.** We rosprajenju dyrbi žo žobotu w **11** hodźinach pokračowacj, pschi tym budże Saleski w mjenje Pólskeje a Titulesku w mjenje Rumunskeje rěčecj.

Zalcski wo prašenju mjeńšinow.

S Madrida žo powě: Pólski zwonkowny minister Saleski je jenym Madridskim nowinam rozerčenje pschiswolił. W nim je rjekł, so žo wo naležnosći Němcow w pólskej Hornjej Schlesyskej njebudże w Madridskim pożhdanju jednacj, khiba so z cźasom wobcežowanje we Němskej hydlazych Polakow dóńdże.

Youngowy plan so podpisa!.

Po schtyrimjeśaczinym napinazym wuradzenju je wotschkodźenska konferenza w Pariśu swoje dźeło pjatk skónčiła. W hotelu „Jurij V“, w kyždle wšězwuslojnych, běchu žo wschitzy konferenzne zobustawy zhromadźile, hdyž bu tam rosprawa wo konferenznych wobsamknjenjach poślednji króć cźitatsche.

Prjedy hač rosprawu podpiśachu, žo pschesłapjazy podawk sta. Se zwětkownjetakom, kotryž bě žo sady jeneho sawěschća w khódniku stajił, bě žo jedyn sawěschk zapalił. S powětrownym cźehnjenjom žo woheń rosčěri, a strach bě, so tež na druhe sawěschki pschepschimnje. Wulka burina schtkeriza, kotruž sawěschk pschikrywasche, žo wot horka hač dele pukny. Se wschěm spěchom žo dwóje ze durje wotewrichu, kotrejž z verandy do dwora wjedu. Duchapschitommemu wšězwuslojnemu žo poradźi, palazy sawěschk dele storhnyeź a woheń z haschadłom podusyeź. Wobzedźenje žo nakhwilnje pschetorhny.

Po tymle podawku žo pożedźenje zaso wotewri. Owen Young mějesche krótku rěcź, w kotrejž žo wšězwuslojnym za jich wopornitve a spróżnitve dźěło dźakowasche.

W mjenje wschitkich pschitomnych žo gouverneur Franzowskeje banki, Moreau, dźakowasche. Jemu tónle nadawk pschipadże, dokelž je Franzowska hospodowazy kraj była.

Na to žo durje wotewrichu, a nowinarjam a fotografam žo dowoli sastupicj. Pschi wujeńkotanju fotografiskich apparatow žo rosprawa podpisowasche. Jendźelski tekst prěni podpisma belgiskich wšězwuslojnych, franzowski tekst podpismo dr. Schachta a tajneho radźićela Kastla dosta. Podpisanje nětkuže pok hodźiny trajesche.

Po podpisanju žo Owen Young hišće raz zkowa zimasche, prajizy: „Rosprawa je žo podpisała. Ssměmy žebi zboże pschećej k zwožowanemu skónčenju naschich dźěłow. Nadawk bě wobcežny. Plan njeje w potajnym nastał.“

Na tónzu žo pschedźowa wšězwuslojnych wopraschа, hač ma nječto nješto napschećiwicj. Dokelž žo nichtó njesamolwi, wón wosjewi, so je konferenza skónčena.

Konflikt w němskim knježerstwje.

Mjes němskim hospodarskim ministrom dr. Curtiusom, kotryž němskej ludowej stronje pschiślušscha, a sozialdemokratiskim dźełowym ministrom Wissselom je swada mjenujenjow nastała. Wissel temu wobara, so by žo we sawěrjenju dźełonjemjerjow podawanje podpjerow wobmjesowało. Pschećiwo nětkjišchim wobcežnjenjam namjetuje, pschinoschi powjetschicj, mjes tym so je němski hospodarski minister pschećiwo powyschenju pschinoschow. Dr. Curtius je žo rosćudźił, němskostatnu kasu wot dalschich wudawkow za sawěrjenje dźełonjemjerjow wuswobodźicj. Dokelž je wjednik sozialdemokratiskeje fraktije němskeho zejma njes tym z dr. Curtiusom jednał, žo nadźijeja, so žo tónle konflikt w němskim knježerstwje wotstroni. **Hač žo tale nadźija dopjelni, na tym wischał žo dwěluje.**

K tomule programej jendźelskeje dźěłaćerskeje strony, kaž daloko wón wupróśnjenje Porheinskeje wot zuseho wójska nastupa, je Parižski dopisowar Londonskeho „Daily Expreß“ pjeza z derje wobhoniteho žórka thonik, so žu žo hižo pschihoty za wucźehnjenje jendźelskeho wójska z Porheinskeje za 1. oktobra cźiniche. Jendźelszy wojazy žo do jendźelskeho pólneho lěkwa pschewjedu, kotrejž je žo poslednje měsazy z wulkimi khostami znowa wutworiło. Dalsche nadrobnosće njemóže dopisowar podacj. Pschispomnicj pak žo ma, so je tón samy dopisowar sandźene léto prěni był, kotryž je zwětkownym nowinam wo wotmyślenym smjeńschenju jendźelskeho porheinskeho wójska powěsćź dał, kotrejž je žo posdźischo woprawdźe do skutka stajiła.

Prašenje wutworjenja knježerstwa w Sakskej.

Wjetschina sozialdemokratiskich sapósłanzow sakskeho zejma je žo, kaž je žo hižo zdźěliło, sapowědźiło, hromadźe z měšcźanskimi stronami nowe knježerstwo wutworicj. Pschedźowa němskonazionalnoreje fraktije dr. Eberle je žo tohodla nazionalneho sozialistiskeho sapósłanza z Killingera za wotmyślenjemi a samerami jeho fraktije wopraschał. Tutón je wotmołwił, so budże jeho strona pschećiwo marxistiskemu (sozialdemokratiskemu) knježerstwu wojowacj. Měšcźanske knježerstwo by wona wšo radscho podpjerała. Dale tychle powschitkownych dypkow njeje rozerčenje pschijschło. Někajke wěste pschilubjenje njeschu nazionalni sozialistojo dali. Hdyž tohodla němsko-nazionalni po tymle rozerčenju žo nadźijeja, so budże žo hižo 18. junija móz nowe knježerstwo sestajecz, sda žo to jara pschekhwatane byeź.

Drjezdźany a Prazska spionaža.

Kaž Prazjske nowiny pischu, je fšédźenje sa winikami hejtmana Faloute, spitowane dla sajatcho, nješchto wulpscha měło. Swěsćiło je žo, so je Falout kradnjene dokumenty w Drjezdźanach zonje, kotrejž je pjeza znata jako straschna spionka, pschepodawak. Tutej zonje je Falout też instrukcije spionažneje zentrale dźěłił. Tale žona je žebi zuse mjeno „Charlotta Wolffowa pschidała.

Falout je žo pjeza se Charlottu Wolffowu w nekotrych Drjezdźanskich korcźmach setkawał. Charlotta Wolffowa žo wožebnu draštu wobleka. Kaž je znate, ma wona w spionažnej zentrali nadawk, z wožobinskim wliwom offizjerow dobywacj, kotříž maja pschisinu k tajnym wojeskim pitzmam. Powěda žo, so je Charlotta Wolffowa žona była, kotraž je njesnatemu muža pschewodźała, hdyž je tón jeneho Prazjskeho prawisnika jako sakitarja za Falouta dobyeź chcył. Žona, kotraž je po wopitzanju žo spionzy Charlocje Wolffowej runała, je pjeza kapitana Falouta na jeho puczowanju z Drjezdźan do Prahi hacź k němskej mjezy pschewodźiła.

Konkordat mjez Pruskej a Vatikanom

Wopschijesce konkordata, kotryž ma žo mjez Pruskej a Vatikanom wobsamknjeć, je žo zobustawam pruskeho zejma zdźělił. Po wuprajenju wobdźělenych politiskich stronow je wjetschina za nacźisk sawěscźena. **Němska ludowa strona** znadź žo wotpłosowanja wostaji. Ministerski president Braun je fraktaje prošył, so bychu jemu hacź do 13. junija zwoje stejischčo k konkordatej zdźělili.

Hdyž budże konkordat wobsamknjeny, budże žo **evangelisej zyrkwju** wo podobnym srěcźenju jednacj.

Po konkordatowym nacźisku žo dwě nowej biskopstwje w Aachenje a Barlinje a dwě arzybiskopstwje w Paderbornje a Wrótzlawju sałoža. Statne wudawki sa katolsku zyrkej žo z tym z 1,4 milijona na 2,8 milijona hriwnow powjetschа.

Jena z najwažnischich konkordatowych postajenjow je, so ma pschi wólbje biskopow najprjedy bamž lisćinu namjetow zhbwalicź, prjedy hacź žo wona pruskemu knježerstwu pschedpokoji.

Wopyt jendźelskich wójnskich łódźow w Gdyni.

Kaž narodnodemokratiska „Gaseta Warschawska“ powě, **jedźe junija jendźelska eskadra**, wobsiejaca z wulkeho bitwiskeho schkipzaka, tjoch mjeńschich schkipzakow a flotille wulkich torpedowskich cźołmow, Baltiske morjo wopyta. W Kopenhagenu pobywschi, jendźelske wójnske łódźe do Gdynje pschijedu, so bychu pólske wójnske łóstwo wopytale. Gdynja je jenicźki pólski pschistaw, won je žo hakle létża wutworił. Też pólske wójnske łódźstwo hakle nastawa. Sa njo žo w Franzowskej mjeńschе wójnske łódźe twarja, kotrejž dyrbja Gdynski pschistaw pschećiwo njepschećelskim nadpadam jakitacj. S Gdynja jendźelska eskadra Revał, Rigu a Helsingfors wopyta.

Nowe krute słowa w pólskim sejmje.

Pschećiwo prjedawkownemu pólskemu finanznemu ministrej Cźechowiczej žo w bliźischim cźasu psched statnym sudom proješ dla pschekrocźenja sumow wotewri, kotrejž je jeźim pschisłuchił. Marschall Pilźudski je sudownemu pschedsydźe pišmo pósłał, w kotrymž pódla druheho praji, so je žo rozsćerjenje po jeho nastorku a na jeho samokwitosć jako tehdomnischeho knježerstwoweho schefa pschekrocźiło. Jako ministerski pschedsydźa je marschall finanznemu ministrej Cźechowiczej porucźił, so by kražne rezerwy k mužitnym sameram, wobzebje k wojiwnju twarskeho bibanja, nałožił. Marschall Pilźudski je poslednji jeźim za korrumpowanu zhromadźiznu měł a njeje pschipuschcził, so by žo tajkemu jeźimej dobawkowe finanzne rozsćerjenje k zhwalenju pschedpokoji.

Strajk na polskich wysokich šulach.

Pólszy nazionalni studentojo žu strajk na wschěch wyšokich schulach w Pólskej wuwołali, so bychu wunuzowali, so bychu žo studentojo z jatby puschczili, kotříž žu žo pschi njemerach zajeli. Pódla toho žu studentojo jrjedu we Lwowje wulke zhromadźizny a cźahi po dróhach wuhotowali. Po powěsćźi zydowskich nowin „Naich Pschegląd“ žu studentojo jeneho zydowskeho lekarja pschebili. Pa měšcźanskich dróhach žu pożylnjene policajske patrouille thodźike, so by žo porjad zachował. Zydowske wobydlerstwo je jara njesmérnjene. Klamy běchu hižo wot 6 hodź. zawrjene.

Italska lětarska eskadra w Grichiskej

Sersjedu dopołdnja žo w lětańskim pschistawje Faleronu pola Athena italska letańska eskadra na morjo puschcheži, kotraž je na wuppt balkanskich statow wulećała.

Hdyž eskadra hladko pschistaji, statny podsekretar we mjenje grichiskeho knježerstwa hoscheži powita. Po swjedženskim wobjedze w italskim pósłanzstwje jich grichiski statny president Konduriotis a ministerski schedźyda Venizelos pschija. Pjatk je eskadra ke Konstantinoplej, Warnje a Odeźy dale leća.

Macdonaldowy program.

„Manchester Guardian" je swonkownopolitiski program wejsewik, wo kotrymž bychu žo dźełacźerska strona a liberalni dojednacź mohli. Pschede wschim by žo jendźelske wójsko hnydom bjes wumělenja w pschesijenosći z Francowskej a Belgiskej mělo z Porheinskeje wróćo wjacź. Wójsko by pak žo tež mało do Jendźelskeje wróćiło, hdy bychu tej Francowska a Belgiska wocźehnjenju njepschichilskotowałoj.

Potom by žo ruske knježerstwo dyrbjało bjes wumělenja pscheprožowć, jo by w Londonje diplomatiske sastupjenje pschipraviło.

W prašenju wotbronjenja wójska dyrbi Jendźelska dalschenu potrjećenju njeschinow napschećo stupiš a sa to wustupowacź, so žo wobsamknjene srěčenja dźerža.

W prašenju wotbronjenja wójska dyrbi Jendźelska pschihłosowanje konservatiwneho knježerstwa wróćiłoj, po kotrymž žo wumuwzene reserwy do stejaceho wójska zobu njelicźa. Jelt je žo wotbronjenje wójska na tym rossrasy, dyrbi jendźelska politika risiko pschewjacź, so žo prózuje, militarizmus w Europje wotstronjoćiłoj.

Wo wotbronjenju wójnskich kódźtwow njeju mědźa wzgwustojni wójnskich kódźtwow, ale statnizy jednacź. Dale dyrbi žo jendźelska swonkowna politika wo jendźelsko-amerikanske dojednanje prózowacź. Jenož jene sawěsčenje měra je, a to je politiski tśirókt London—Washington—Genf.

„Manchester Guardian" je pjeca tónle swonkownopolitiski program dźełacźerskeje stronj z pschichłosowanjom wjednikow dźełacźerskeje stronj a liberalnych wosjewik.

Macdonald chce bjesdźělosći w Jendźelskej wotpomhacź.

Dźiwaju na to, so je dźełacźerska strona w poslednich wólbach z heslom **„wotstronjenje bjesdźělosće"** bobyła, chce dźełacźerske knježerstwo tomule praschenju swojoj hłownu kedźbliwosć pschiwobroćiłoj. Wustojnenu wjednikej dźełacźerskich swjazkow, Thomasej, žo nadawk dowěri, z najmjenscha z tśjoch ministrow **hospodarski generalny štab** wutworićź. Hižo psched schtwórjonej lětanj je Macdonald knježerstwo pschewjeschawschi spytak, jendźelskim dźełacźerjam dźěło zmóžnićź. To pak žo jemu bohužel njeje poradźiło.

Juhosłowjanska a wolškodźenje.

Po słónčenju wotschkodźenskich jednanjow w Pariśu ma žo w Juhosłowjanskej praschenje rospominacź, každy podźěl Juhosłowjanika z němskich płacźenjow dostanje. Juhosłowjanska je hacź dotal pjeć pok miljardy slotych hriwnow na wotschkodźenje dostała, a to 70 hacź 80 miljonow wjazy, hacź je do teho cźasa měła dostacź. To je žo tohodła stało, dokelž žo Juhosłowjanska pjeć podawanjom wězow njewobara, kaž druhe staty, kotrež žo nusowane, žiwju domjacu industriju schkitacź. Wschu hromadze ma Juhosłowjanska hischcze 1¾ miljardy slotych hriwnow dostacź.

Kaczica ke khłostarni na 20 lět zasudźiła.

Proješ pschećiwo Punischi Kaczicej, Popowiczej a Jowanowiczej dla tśělenjy w skupschtinje je žo pjatk słónčk. Punischu Kaczicza, kotryž je sapódłanzow Baćarczika a Pawoka Radicza załožił a Schećerjana Radicza smjertnje sranił, žu ke khłostarni na 20 lět zasudźili. Skodbnowobskorźeneju Popowicza a Jowanowicza žu wuwinowali.

Ze Serbow.

W Budyschinje, 8. junija 1929.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 738, hygrometer +5, thermometer wo dnjo +21. — **Dźenża rano we 8 hodź.** barometer 742, hygrometer —3, thermometer +12. Schkleniza stupa pomałku na rjane. S toho móžemy sudźiłoj, so wyschina z Uzorskich kupow na mozy dobywa a so syhlna nad rańschej Europu z pschibźerazej mozu na nasche wjedro skutkuje. Tohodła mamy nadźiju, so smě z u p n y s ł ě t jutśe njedźelu w K l u k s c h u pschijtśonne wjedro. Nasch pschećel, knjes Mětrach, je wczera pschi najrjeńschim zynowym wjedrje swoje zymo z luki domoj wsał, kotruž je słětej dobroczuje pschewostajił. Swjedźeńschczo je runje idealna měłkoteć. Měrnje wala domowniska Schprewja swoje zołmy nimo luki. K połodnju shladuje wócźo na płódne z luźnej trawu porosćene luki, se selenej kećzinu wobhroseźene. Luboźne serbske wjeski posćkuja so zołmajcych žitnischczow a seleneje schtomowiny. Nadala liwa sahadźita wuža Božcho doma we šuboných Maleschczach. K połoncu strowja módre hory luźiše. Stare buby wobrubjeja na połońschej stronje swjedźeńischcze. Tuž, lubi bratśja z błiska a daloka, na strowe sahonwidźenje jutśe w pschećeźelnym Klukschu. Nasch wjedrawustojny ma sa pschichodny tydźeń schźěkowaze wjedro sa możne: wot njedźele hacź do schtwórtka rjenże, pjatk pschemjenjate. Ssobotu so wjedro pschećźiśnje. — Jutśe **njedźelu** [illegible] słónčko 3,41 hodź. a khowa so 8,18 hodź. Mšacźk schadźa rano 5,04 hodź. a khowa so wjeczor 10,54 hodź. —

— **Dźenźnjske wiki.** Butra płacźeschе 1,05—1,10 hr., jeja 10—12 pj., twaroh 25 pj., libjata 3—4 hr., huśa 7—8 hr. Na seleninowych wikach płacźeschе punt cźerwjeneho kalu 30 pj., běłeho 20 pj., róża syndrotjeho kalu 50—100 pj., punt zgble 20 pj., morcheje 20 pj., rjewjenja 10—15 pj., hromaka (Sparget) 80—140 pj., jódźeneje łobady 20 pj., łórkow 80 pj., selleraja 40 pj., kolarabija 15—20 pj., kerćźi žołoiwje 7—10 pj., walcźi ra-

FÜR JEDEN BAU!

Der gebrannte Ziegelstein war der Baustein der Vergangenheit,
Der Baustein der Gegenwart
Und wird der Baustein der Zukunft bleiben.

Jede Menge liefert billigst ab Werk oder frei Bau

Ziegelverkaufsstelle m. b. H. Bautzen
Bismarckstrasse 5 - Fernruf 2163

Pschichodny wotpohlad. Wot 1. junija płaći za wotpohlad 1 hr. 50 pj. Wotpohlad płaći za 1 dźeń, 3 dny, 7 dnjow, 14 dnjow, 1 mjasec, 3 mjasecy, 6 mjasecow, 1 lěto. Wotpohlad płaći za wosobu, za familiju, za wosobu z familiju, za wosobu z familiju a hosćencu, za wosobu z familiju a hosćencu a wosebite autobusy z Hrodźišća do Budyschina. Wobsedźer wotpohlada je Hrodźišćanski Kulturny Zwjazk. Wotpohlad je we wulkasarni w Hrodźišćanskim hoscheńcu Schonicy.

— **Sašo wohenj w twarskej budze.** W twarskej budze na Stiebertschej dróze, hdźež běsche se šamosapalenjom njepalenego wapna psched někotrymi cźasami wohenj nastał, wudyri saidźenu nóz w 12 hodź. sašo na šamjenje waschnje woheń. Kedźbnosćej a skutkownemu sakročenju hłužbu wukonjazeho policajskeho sastojnika a někotrych nimodstojnych ma žo dźakowacź, so bu woheń z cźełom salaty. Sawołana wohnjowa wobora, kotraž z motorskej rukawu pschikhwata, njetrjebasche hakle sapschinnjcź.

— **Požedźenje wokrjeskule sakaranskeje pódlanskeje rady sa Budyšk wjzy** budze pjatk 14. junija 1929, pop. we 2 hodź. w radnizy w Kinsbórku jako pschisłamknjenje k wobhladanju wschelakich spomožerskich wustawow w Kamjenskim wokrjeżu.

— **Tśelenje z pistolemi wokrjeżnych gmejnskich policajskich sastojnikow.** Dnja 4. junija wotmě žo na tśelnischczu němsko-stanje woboch w Delnjej Kinje tśelenje z pistolemi gmejnskich policajskich sastojnikow Budyškeho hantiskeho hejtmanstwa pod nawjedowanjom knjesa knježerskeho rady dra. Batera. Tśelesće žo w tśjoch śwjeczowanjach na 25 metersku dalenosć do figurowoje a kolelatoje tarcźe. Najlepschi tśelcy běchu policajski sastojniz Hensel-Soblandški, Hila a Běrka-Wjeleczanjo.

— **Schkitajcze kožuy!** Cźaš gnnowych žnjow je blizu. W tutym cźasu stanje žo z njekedźbliwosću kóžde lěto z kosami wjele njebožow. Tehodła njech kóžny, kiž z kožu pisches wješ abo luku dže, zu na boźnaha waschnje schkita. Też na luzy dyrbi kóžny z kosu pschedhladniwje wobkhadźeć. Pschetoż husto so ludźo z kosu tak cźežko smjesdoživili, so žu zyle živtenje na to cźerpicź měli. Tehodła je napominanje „Schkitajcze kožuy!" zyle na cźasu.

— **Sašowohladanski žwjedźeń 103. pěscheho polka w Budyschinje.** Wot dźenźnjischeje žobroty hacź do póndźele sthadźuja žo w Budyschinje towaršchoju wschich formaziow nětdyscheho 4. pěscheho polka cźo. 103. Dźenża žobotu wjeczor w 7 hodź. je witanje towaršchow na dwórnischczu, we 8 hodźinach powitanski wjeczor we wojerskej swuczowarni. Njedźelu dopołdnja w 9 hodź. je swjedźenski cźah po měsće do kasarnow k połnemu kemschenju, počeschenju padnjenych towaršchow pschi pomniku 103. polka. Popołdnju budźe naměšny konzert a wjecźor žwjedźenski bal. Póndźelu popołdnju wuleća žebi towaršchoju do Hrubjelcźiz, hdźež budźe kapała němsko-stanje wobory konzertowacź.

— **Wumrěł je w nozy k pjatkej 54 lět staty** šnaty Budyski mšešcźan knjes rěmiski mischtr a klórny wilowak Emil Gräfe. Semrěty połkhada se stareje Budyskeje žiwólby a z nim je žo poslednji se schtyrjoch synow pominył kiž běchu Gräfiz žiwólbje spodźeli. Jenož wobstarna macź a šotra steji hischcze žiwej a dyrbitej někto poslednjeho žyna a brata k khłódnej semi pschepodacź. Mjes šerbstkimi ratarjemi běsche knjes Gräfa stara wožoba.

— **Budyske haptyki** su wschědne dny hacź do 7 hodź. wjecźor wotewrjene, njedźelu pak samknjene. Nósny hłužbu a njedźelu wotewrjene ma jenož jena haptyka z měšacźnym wotmělenjom. W juniju je to Dwórnischczowa haptyka na Bismarckskej dróze.

Macźerny dwór.

Halligski roman.

37] (Pokracźowanje.)

Pastor Efraim Licht běsche chźył na žwoju cźichu Hallig rjany nałoź pschinjesć, kiž běchu w jeho wóży žwojeje Durinkskeje wožadny tak cźasto a rady pěstowali. „Pschelcźu hjeßadu" chžischče na kemjeru sawjesć. S kolwrotom a schtrykowanskimi nohajcami dyrbjachu žony pschikhadźeć, z dobrej knihu abo z putacej a powucźacej statwinu mužow — Halligske baje a basći dyrbjachu snotwa postawarź, so hychu sa potomnikow žo hromadźile a sakhowale. Praschenja, kiž Halligśka wožada njerosrišane że bobu nošu, méte žo doma sapiśacź a wo nich méte žo potom sjawnje jednacź. Abo też jenož wot erta k ertej w cźichej studijnej jitwiczby duschowpastyrja. Kaž dźeći žo na hody wjeselachu, tak běschtaj žo wobaj fararjej cźłowjekaj na tule „žwjezku" wjeselikoj, kiž měješche žo we wulkej jitwi na sarje sažwěcźicź a žwěcźicź. W postajenej hodźinje pschindźechu też to wschitzy hromadźe. Ssnadź cźi najbědnischi jenož pobrachowachu, kiž njesamóchu wjazy pisches wulke tawki „priela" kasnyć ani pisches wschelake rěcźi pschejakowacź.

Bě to dołhi, mjelcźazy, dźiwny cźas.

„Hlej jenož, Luiśa, pschithadźeja kaž na khowanje", rjekny pastor Licht. A pastorez mandźelskaj wobkedźbowaschtaj z tajnym strachowanjom wažne, skradźne wobliccźa pomałku a z cźežkim stupom postupowazych.

Horjeka wo jitwi postajichu kolwrotły a pschimachu žo za schtrykowanske nohajzy a druhe ruczne dźěło a bórzy dachu žo do dźěła. S wotmołwjenjemi na praschenja, kotreż jim pastor Licht a jeho Luiśa dawachu, běchu bórzy hotowi, potom nichtó ani słowa wjazy njepraji. Jenož schwórcźenje kolesłow a klepotanje kleprowanja bě žiwschcź.

Prošeni wo rjanu, dźiwnu Halligsku stawišnicźku hladachu z wulkimaj wocźomaj na duschowpastyrja, a Boy Boyson měnješche masnje: „K tomu je tu tola pastor."

„Ssmějo bě jim pastor Licht k woli a powědaschе wo tom a tamnem še žwojeje bohateje prjedawschcźe dźěławosće a z poklada žwojich nasbonjenjow. Tola hdyž běsche słónčk, pschimachu žo žónske saso žwojich kolwrotow a krocźachu z khutnym: „Fahre wel" (Budźcze božemje!) pisches hoscźinski próh. Mužojo sažełachu žebi z jara wulożenej wutrobu žwoje dymki še žurowym Hollandskim knastrom natykane a w žwojej radosći, jo móža žo sasu domoj wróćiź, žamo njesabuchu rjez: „Dźakujemy žo jara, pastoro!"

Někotre stare žónki wostachu hischcze žedźo. Hdyž pak widźachu, so někto niczo wjazy njebudźe, sećinichu też wone kniks a cźumpachu domoj.

Pschichodny krócź pschińdźechu žony žame a z tutych jenož wošom. A napośledku bě tu jenož stara Stinamelerka žedźo wostała, kiž běsche nimale šlepa a jara khipra, a wona dowěrliwje wupowěda, jo je mjeńschego stólza dla pschischła, w kotremž móże tu wjele lépje spaeź hacź doma we ložu leżo.

Pastor Efraim Licht běsche žmjercź pschežkapjeny, so běchu so jeho plany tak njeporadźile, a Luiśa bě zyle sadwělowana.

Wonaj wopraschescheźaj so wucźerza Manne Wögens wo radu.

Tón žo wjeselе wuśmja derje srosumjo. „Knježe duchownh, wy sće z Durinkskeje. Wy chcźeze žwoju lohkorejnu, pschećelnu, a luboscźiwje dowěrlivu prjedawschcźu wosadu, tak zyle z wutrobu Němsčeze won. Halligskim wobydlerjam sa pschikład dacź. To žo njehodźi. Wschako wot žwojeje Durinkskeje macźerje wém, kak bě wona powědała, kak móješche hjesadowacź. „Schmutteln" mjenowasche to dźeń z Rudolstadta. Tu njebě žanych potajnstwow, tu njebě žaneho njesaźneho, njewobsmuženeho městna w cźistej wjeselej žónskej wutrobje. Halligśy ludźo pak zawěrjowaju wschě žwoje doživjenja a doživjenja žwojich *pratwóizow* a starschich z dźeśaćorymi samkami a šaćuwakami. Jeniczki pschećeźel, do kotreho wschitko šakoła, to je jich „cźažowa kniha". Jej žwonkownje wjazy dowěry hischcze špoźa hacź Bohu Knjesej. Wyschcźe-li moht w starych khinach błędźicź, knježe duchowny, to byschcźe pokładu namakaf. — — Njeležі-li trasch w hódźej khźinje zyła kniha, to tola ſ najmjeńscha *někotre* popišane łopjena, dźěła do biblije prawótzow salépjene, na kotrychž su najwažnische doživjenja sapišane."

„Tuž Hallig poprawom žaneho „duschowpastyrja" njetrjeba, ale jenož někoho sa žwonkowne zpzkwinske wobrjady", měnješche pastor Licht makomyślnje.

Wucźeź wjeschе ſ hłowu. „Ssnadź! Halligśy ludźo dźerża ko ſkowow: „Chźeźch-li žo modlicź, dźi do žwojeje komorki a zaćźin durje sažobu." Ja njetwérju, so žo wjele w z y r k w i modli. Ale rad wam pschipośłuchaju, knježe duchowny. Wołna zyrkej dyrbi wam ſ dopołkałom sa to byeź. Luby knježe pastoro Lichto, wy sće tu hižo prawy muž na pratwem městnje."

Farak žo žmějkotaschе. „Měłko žo luboscźiwa Durinkska macź teź pola waš pschera dźa, knježe wucźerjo, a wy powědaeźe mi rjane wšzo . . ."

„To je wérnoscź", rjekny Manne Wögens cźopłe. „Ja žym wam hižo dawno chźył waschcźeho rivalu pokalacź, knježe pastoro, . . . „cźažownu knihu" Halligskeho cźłowjeka. Bychu-li mi wschitzy Halligśy žwoje „cźažowe knihi" sawostajili, knježe duchowny, to běch nadobo šohatnyk na hódnostnej macźišnu sa Halligśku ludowédu."

„Wažisće-li wy žebi to tak wyšoko? A wy žami, Manne Wögens? Macźe-li wy teź žam tajnu cźažownu knihu, kajkuž my pola naš njedorosćenym holzam pschewostajimy?"

Wucźeź žo spratwnje sažmja. „Ja žym Halligski cźłowjek ſ cźełom a duschu njedźiwajzy Durinkskeje krwé. A mam žwoju „cźažownu knihu" kaž kóždy druhi tudy. Hein Hasseldick, tón wulki słóstnik, kiž je w Lübelu na kole wumrěł, je njepokutnje a ſe sapréczom stóncził, ale we žwojej „cźažowej knihi" je žo wschcźeho wusnał."

(Pokracźowanje sćěhuje.)

S **Pschischez. Stawowy** pucz ſ Pschischez do Hrubjelczij je dla nażypowanja na Pschischeczańskich honach wot 8. hacz do 15. t. m. sawrjeny. Jeſdny wobkhad pokazuje żo na Dobruſchu a na Wſaſonſku hrońu.

S **Bónjez.** Sańdżenu niedżelu żiwjeczeſche tudomny żiwnoſczeſ Pawoł Meyer ſe ſwojej mandżelſkej ſlotu kwaſ. Bohużel pak bêſche tutón cześny dżeń, na kotryż bêchu żo hižo pschihotowali a wjeſelili, trudny dla pohrjeba wnuczka ſlotoju mandżelſkeju, kiż bêſche ſchwórtk do teho ſ motorſkim kokom ſmjertnje ſnjeſbożił. Pó pohrjebnej ſwjatoczniſoſci farar Bója jubilarow w Budeſteczańſkim Bożim domje pożohnowa a jimaj też cześne wopiſmo evang.-luth. krajneho konſiſtorſtwa w Drježdżanach pschepoda.

S **Wyſoke je pola Kubſchiz. Tele dny je tudomny** blidarſki miſchtr Wieczas w **Budyſchinje do njeſboża** pschiſchoł. Jako ſe ſwojim jêdnym kokom ſ Budyſchina domoj jêdżeſche a nimo pêſchich kaſarnow pschijêdże, pschijêdże runje wojaſ ſ kokom ſ kaſarnſkeho dwora a do Miczaſa ſajêdże, tiż tak njeſbożownje padny, ſo żebi nohu ſłama.

S **Dżêżnikez.** Sławny pucz ſ Budyſchina do Wjeſecina je dla nażypowanja na Dżêżniczańſkich honach wot 9. hacz do 16. t. m. ſawrjeny. Jêdny wobkhad pokazuje żo na Dżêżnikezy a Cżorne Noßliży abo na Bêlſchez a Raſchow.

S **Nowe je Wży** pola Huſti. Tudomna dobrowólna wohnjowa **wobora** poda żo jutſe njedżelu pod inſpekziju, **kotraż je** kóżde 5 **lêt** pschedpiſana. Wukonja wſchelake ſmuczowanja. Jako pschedkhyda pruhowanſkeje komiſije ſtukuje knjes wopalny direktor Jan Weinecke ſe Serbja-Tumiz.

S **Khelna.** Wczera pjatk 7. junija pschipołdnju w 12 hodź. ſta żo na ſtatnej dróży na Khelnſanſkich honach wobkhadne njeſboże. Hanownag, kiż ſ Mało-Wjeſkowſkeje ſtrony pschiſchôże, pschiſchôże na dróży dużeho 68lêtneho rentiſtowſkeho wótca ſ naſcheje wſy. Wón wot ſady do njeho ſajêdże, ſo na dróżu padny a żebi wop **pużny.** Knjes dr. med. Schellig ſ Budyſchina poſliczi ſranjenemu prênju pomoz. Pschiſłużny żandarm **podawk** na mêſnje ſtanym ſapiſa.

S **Kayorz.** Wczera popołdnju ſabêża na dróży psched tudomnej kowarnju ſchulſki hólz ſ Bróżan do automobila a żo khêtro na hłowje kraſi, ſo dyrbjeſche jeho auto k lêkarjej dowjeſć. Na wulke ſkoże je mógł wjednik auta ſwój wóz hnydom ſaſtajiċ, hewak by njeſboże hiſchcze hórſche było.

S **Brêtnuy** pola Huczinu. Wczera popołdnju we tżeċej hodźinje wotdali ſo ſ zyhelnom kryta brózeń tudomneho żiwnoſczerja Worjecha. Nimo wjeſneje ſtyka wy pschijêdże k haſchenju prênja Huczinjańſka, druha Małaſchanka a tżeċa Stróżańſka ſtykawa. Kak je woheń naſtał, njeje ſnate.

S **Ströże** pola Huczinu. Sańdżenu wutoru żo tuſi termiji nêkotſi ſajimżu. Tola dotalny najeſk łubkeſ Sander ſ Małeſchez hońtwu na dalſche 9 lêt ſaſo doſta. Wotmażeńſki pjenjez wuczinja lêtnje 300 hriwnow.

S **Hrodżiſchcża.** Dżeńſa ſobotu a jutſe njedżelu ſwjeċi naſka ſchkoła ſwój 100lêtny jubilej. S pschiłeżnoſczu tuteho waż. ſwjedżeńſkeho dnja pschińdu wjele ſtari nêkdyſchi Hrodżiſchcżańſcy ſchulerjo a ſchulerki do naſcheje **wſy a do wokolnych wſow, kiż do naſcheje ſchulſkeje** wohady ſłuſchcża. Chżedża dweċ ſwêtkowjo ważneho a cześneho dnja ſwojeje lubowaneje ſtareje ſchule, w kotrejż ſu ſi nêkdy ſwêrni wuczerjo duchowny grat na puċ do żiwjenja ſoby dali. Niech je tohodla jutſiſchemu dnjeſ ſwożczene rjane ſłóncżne wjedro, ſo by ſo 100lêtny jubilej na kóżde waſchnje derje poradżił.

domna gmejnſka hońtwa pschenaieſche. Seſchli bêchu żo

S **Wósporka.** We naſchim mêſcze tele dny wobſchérny dżeł dróhi ſ kamjenjemi wuſadżuja. Hižo psched dżeſhim czaſom bêchu drobne pleſtrnaki nawoſyli. Sańdżeny tydżeń póndżelu ſapoczachu dróhu ſ parnej walzu horjeworaċ. Po nowoczaſnym waſchniu żo hórkti ſwotnoſchuja a ſawinjenja żo powyſchuja. Wot żeleſnjay hacz do mêſta mêri dróha, kotraż ma żo wuſadżeċ, nêkdże 400 metrow. Dokelż pak żo wona ſ wuſadżenjom powyſchi, maju żo też **kromowe kamjenje** ſpódnikow, kiż buchu hakle loni pschipraſwjene, powyſchiċ. Nimo je, ſo żo worſchta ſpódnich kamjenjow ſ moſta pſches Lubatu wotſtroni. Wuſadżeniſte dżeła, kiż budża nêkotre tydżenje tracż, je pschewſaka H. Gubiſchez firma w Zitawje. Dróha żo njeſawrſe, dokelż żo naiprjedy pokoja a potom druha pokoja wuſadżuje.

S **Prochnowa.** Lêta w mêrzu wumrê w naſchej wſy mloda holza Hana Neumannez. Jeje ſmjerċ je żebi jeje bratr, tudomny njeċjenjeny ſkałaċ Richard Neumann, tak ſ mutrobje wſat, ło je na cżuwy ſhorił. Wobżarujomneho 27lêtneho mlodeho cżłowjeka dyrbjeſchu do hojenje ja cżłowjekhorchy dowjeſć.

Z **Kukowa.** Wotnożka nêmſkeho zwjazka wójnſkich wobſkodżenych a zawoſtajenych zmêje porjadnu zhromadżiznu njedżelu 9. junija popołdnju w 4 hodźinach pola towaſka Mikławſka Sucheho w Smjeċkecach. Wokrjeſny kaſérar, k. Zſchiedrich, budże pċitomny a wo zaſtaranju poreċi. Tuż je żeſcówna winowatoſć za kóżdeho ſobuſtawa, zo priñdże. Priwjedżeże też zajimcow ſobu. Wulkeſ do Smjeċkec, do Bożeje ſtwórby, hdyż nêtko w najrjeńſej pyże ſteji, je zdobom za wóċko a ducha wokrêwjenje. Tuż pċihkwataje wſitcy!

Z **Kukowa.** Wotdżêlenje za wojeſke zaſtaranje Kamjenskeho wokrjeſneho zaſtaranſkeho zwjazka zmêje ſrjedu 12. junija 1929 dopołdnja wot 1/2 9 hać 1/12 hodźin w Natuſoc hoſcencu rêċny dżeń.

S **Koſchke.** Dróha ſ naſcheje wſy do Klêtneho a Zamneho, kotraż bu we ſwojim cżaſu ſawrjena, dokelż mêſcze żo wutwaricż, je nêtko ſaſo ſa wobſkhad ſwobodna. S porjadżenym puczom je żo ſaſo dżeł naſchich pêſkojtnych puczow ſkubił.

S **Bêleje Wody.** Dla njekedżbliwoſcże dyrbjeſche ſchtwórtk wjeczor 2lêtny ſynk tudomneho klampnarſkeho miſchtra Hoffmanna wumrêċ. Hoffmannowo wuczohnik bêſche bleſchu ſeloweje kiſaliny ſ njekedżbliwoſcżu le tżeżinym durjam ſtajiċ a chżyſche dżêlaknu ſamknyċ. W tutym wokomiku wſa hólezk bleſchu a napi żo hnydom po lêkarſku pomoz pókłachu, niemożachu dżêcżo wjazy wukhowaċ, wono wumrê pod żałoſtnymi koloſcżemi.

Kralowa kucharkow w Nêmſkej. Z 45 kucharkow, kotrež wo pêmo warjachu, zwari wêſta Geißlerka za krótki cas z mało płunom ſnêdanje, wobjed a wjeċer. Myta dosta 3000 hr. a mjeno kralowa kucharkow.

Z wokrjesneho sejma Lubijskeho hamiskeho hejtmanstwa.

Na pożedżenju hejma Lubijſkeho hamiſkeho hejtmanſtwa, kiż ho wutoru wotmê a na kotrymż żo też wokrjeſnju hejtman Richter wobdżêli, poda hamiſki hejtman dr. ſ Burgdorff najprjedy lêtnu rosprawu. Wobjebje rasnje wuſtupowaſche hamiſki hejtman bjiwajo na cżeſke njeſbożo na njeſchkitanym żeleſniſtim pschethodże pola Eibawy, ſo bychu żo żeleſniſke pschekhody ſaſo ſe ſawjerami ſchkitale. Nimo Eibawy mamy hiſchcze ſtraſchne njeſchkitane pschekhody we Mopakej, Kettlizach, Kumwakdże, Niederſtrahwałdże a Schumbachu. Pornjo loſiſchemu lêtu je bjesdżêſkoſcż w Lubijſkim wokrjeſnju hiſchcże wobſkarujomnje wulka. 31. meje naliczichu 3530 dżêkonjemżajuch pornjo 1795 na ſamżnym dnju loſiſcheho lêta. We ſpomożeſtwje ma żo w pschichodże wjazy ważnoſcże klaſcż na wobaraze naprawy, wożebje pola tuberkulozy a bêdnych. Po dżeſchej rosmotrjenje pschija wokrjeſnju bjiwajo. Hoſpodarſki plan żo pschija.

Z Łužicy.

* Se **Salomja.** (Sohland.) Tudomny żandarm jâża tłaża E. P., kiż we wjeſnym dżêlu Hrjehowzu bydli, dla ſacżêrjenja cżêłneho płoda a wichcżowa ſeho Schkrachowſkemu hamiſkemu ſudniſtwu. P. je hižom lêta dołho ſamodrżomne żónſke ſ anonymnymi liſtami do wſêtkich kónċa. Cżeſto ſkałaċ a tam njedowołene ſaſchôdnjenja ſpytaċ a ſhżêła też wumjeċ.

* S **Wulkeho Schunowa.** W nozy wot njedżele ke póndżeli nadpadnychu na tudomnej Waltersdorfſkej dróży tudomnaj wobydlerjej tłaża Willija Hoffmanna, jako wón domoj dżêſche. Wonoj jeho ſ nêcżim tak ſhiſchtaj, ſo wón kwaſoło a bjes wêdomja leżo woſta. Taſkeho jeho draſy tudomni wobydlerjo namakachu. Nadpadnjerjo trjebaſche lêkarſke pomoży, dokelż bêchtaj nadpadnikaj jemu cżeżke rany na hłowje ſhiſoj. Pschicżina nadpada je pjeża ta, ſo je Hoffmann ſ njewjeſu jeneho ſ nadpadnikow reſiwał. Należnoſcż drje ſo hiſchcże ſudniſtwu pſchepoda.

* Se **Zitawy.** Sſmjertnje ſnjeſbożiſ je tudomny 36-lêtny elektrik Kurt Pawoł Praże. Wón póndżelu na Kêjor-Wilhelmiſtim nameſcże na powodże ſpłniwo pruda nêſchto wuparjedżeſche a padny pſchi tym ſ rêbła. Cżeżko ſranjeneho dowjeſechu jeho do mêſchczańſkeje khorownje, hdżeż wón ſaſdżenu ſrjedu wumrê. Praże, kiż bêſche jara ſpuſchczomnu dżêlaczeſ, ſawoſtaji żonu a dżowczeſczku.

* S **Nychbacha.** Wutoru ſta żo na tudomnym tworowym dwórniſchczu wobkarjomne njeſboże. Pschi wotkładowanju dołheho drjewa wobżuny żo pohonecż Wünſchez tak njeſbożownje, ſo żo ſnutſkach cżeżko ſranì. Jeho dyrbjachu do wokrjeſneje khorownje dowjeſeċ.

* S **Nychbacha.** Pschi kopaniżyhraczu je tudomny friſerſki wucżobnik Appelt cżeżko ſnjeſbożiſ. Wón je żebi **ruku ſłamak.**

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Drjezdżan.** (Sajatej ſapalerjeſ.) Njedawno bêſche w Leubenſkim wokrjeſnym wuſtawje woheń wudżrił. Kriminalna polizija je dotal hižo dweju khowanzow ſajała, kotraż ſtaj ſapaleſtwa ſpżiwje podhladnej.

* S **Drjezdżan.** (Duży ſ lêkarjeſ wumrêła.) Sſrjedu ſta żo w Albertſkim mêſcze ſrudny ſmjertny pschipad. Pêches 60 lêt ſtara wudowa ſtrażniſchcira Breßlawſkeho cżujeſche żo khora a dżêſche ſ lêkarjej. Duża po puczu pak żo wona njemóżna ſwjeſe a wumrê hnydom ſ Bożej ruċżku ſajata.

* S **Wilsdruffa.** (Twarjenje żo ſaſpżypko.) S dotal njeſnałeje pschicżiny ſaſpżypny żo we Wilsdruffie pschi dżelu khêża na Hornczeſtkej **haſzy.** W twarjenju bêſche ſamêſtnjena winowa pinża. Lêwy dżêl twarjenja wot tſeċi hacż do pinzy ſpżyny żo hromadże. Też kojage a żwinjace khlêwy żo żoſu ſaſpżynychu. Dwê koſy buſchcżej pod roſpadnikami pohrjebanej. Cżłowjekoju njeſtu ſnjeſbożiłk.

* S **Lipſka.** (Wulke paduſchſtwo.) W nozy ſ ſrjedże bohuchu żo paduſchi do hałle njedawno wotewrjeneho Merfeldez juwelerſkeho wobſkhoda na Goethowej dróży a kradnychu ſa nêhdże 2500 hacż 3000 hriwnow ſłotych a ſlêbrownych tworow. Paduſchi ſu njeſpóſnacżi cżekli.

* S **Kamjenjiz.** (Tyſacz poſawnow w Kamjenjiz.) Wot dżeńſnjiſcheje żoboty hacż do póndżele wotmiwa żo we Kamjenizy 28. krajny poſawniſki a mlodżińſki ſwjaty dżeń. Tutón poſawniſki ſwjedżeń ma bycż, każ w ſtarej knihy ſa wêżnych dujerjow ſteji, „ſnamjo mêra a wjeſhela“ w cżeſkim khutnym cżaſu. S ſwjedżeńſkeje wuſtupy ſawożnu żo ſobotu wjeċor ſ wjeċornym poſtrowom w Markowej zyrkwi. Niedżelu rano je na wſchelakich mêſtnach mêſta ranſcha budżka. Potom wotmiwaju żo ſwjedżeńſke **konſchenja** w 5 zyrkwjach. Wulki namêſtny konżert pschihałduju wot 12 hacż do 1. hdż. na Dżimadłowym namêſcze pschenjeſe żo ro radio. S ſwjedżeńſkeho zhiełho wulkeho ſwjedżenja je ſwjedżenika hromadżiſna w Pschekuſchkej towarſchowni, w kotrejż rêżitaċ wojaſkowy pschedkhyda wyſchſchi zyrkwiny rada Reimer a ſwjatkowy poſawniſki miſchtr farar Adolf Müller. Niedżela wobſamtnje żo ſ wjeċornej hudżbu na Janſkim pohrjebniſchcu. Pódżełu wotmiże żo ſhromadżiſna dujerjow a wulkeſ do Lichtenwałdy.

* S **Plawena.** (Skok je żeleſniſkeho mosta.) Wutoru popołdnju je 19 lêtna holza, kotraż ſ Cżech pokhadżeſche a tu pola ſwojeju ſtarſcheju bydleſche, je żeleſniſkeho mosta w Syrakim dole beleſchczika a żo ſarahyła. Khoroſcż je była pjeża ſ pschicżinu ſamomordarſtwa.

* S **Breitenbrunna** w Rudnych horach. (Woheń rubi tſjom ſwójbam bydlenje). S dotal njeſnałeje pschicżiny wudhri woheń w domſtim a bróżni żiwnoſczerja Grośera a pschewobrocżi zoły ſtatok do popjela. S wulkej próżu ſamóchu ſtót a nêſchto inwentara wulhowarz. S wohnjom ſu tſi ſwójby wo bydlenje pschiſchċe.

* S **Kohlfurta.** (Njeſboże ſ motorſkim kokom.) Lokomotivnik Nawrot chżyſche trjedu psched wjeċorom je ſwojim motorſkim kokom do Shorjeſza na pschednoſchi dojeżd. Krótko psched Cżeżwjenej Wodu dyrbjeſche ſwoje koło ſaſtajiċ. Wón jo pschenahle ſaſpina, ſo żo wono ſ nim pschecżêżiny. Nawrot wosta ſ ſwójżaj pułnjenym nopom, cżeżży ſkchażenymi moſhami, ſtamaneż wobrucżka a cżeżkimi wobodrjeżanami leżo. Fêtaċ, kiż **runje** ſ autom nimo pschijêdże, ſnjeſbożeneho ſwobała, na cżoż je ho ſe żelesnizu do Shorjeſkeje khorownje dowjeſechu.

* S **Barlina.** (Pschecżiwo ſaſnowidżerjam a wêſchcżerjam.) Barliniſka polizija nêtkle pschecżiwo ſaſnowidżerjam a wêſchcżerjam kruċże ſaſkroċuje.. Pschecżiwo nêhdże 20 „wobthodniſam“ je żo pschepytaſke jednanje dla wobſchudżeńſtwa ſapoczało. S tym pak poſtupowanje njeje ſłóncżene.

* S **Potsdama.** (Pschi wudżenju wułżnyk a ſo ſatepiſ.) Psched tak mjenowanym Kiewittom padże 47 lêtny cżêſła Guſtav Schleifer ſ Barlina ſe ſwojeho wudżeńſkeho cżołma a ſo ſatepi. Schleifer je naſkerje pschi dokhim ſmêrom ſedżenju żebi wułżnyk a pschewahu doſtawſchi do wody padnył.

* S **Heilbronna.** (Krtwawa ſwada mjes 12lêtnymaj). Wutoru ſo 12lêtnaj ſchulſkaj hólzaj ſwadżiſchtaj. Wonaj bêſchtaj w pobledniem cżaſu hujeſkiſcho na ſo wołaloſ a jehyn druheſmu puſti hrożboſ. Pschi ſwadże kóż jedyn ſe ſchuliſkeju hólzow druheho ſ mjeniſchim płuċżakżnym nożom bliſko wutrobh. Po njeſkutku cżêżnyj hólz trjebamy nóż do drożhowcho ſchachta. Skałaneho dyrbjachu do mêſcheczańſkeje khorownje dowjeſeċ. Kakaċ wudawaſche, ſo je pjeża ſa nożom pschimnył, dokelż je był jeho pschecżiwnik żihnitſchi hacż wón.

Nanowiše z cyłeho swêta.

Schkrowa powjeſcż wo wjedrje ja jutſe njedżelu: Njenje, cżaſpiſcho, njewjedra żu możne. W Jendżeliſkej podobne wjedro. W połnożnej Europje khłodne, macżaſte wjedro.

---

* **Hacż do pjatka 7. junija bê żo hakle 200 miljonow nêmſkoſtatneje pożczonki podpiſało. Podpiſcheny cżaſ ke podpiſanju je djenża żobotu wotbêżał.**

* **Wobydlerſtwo Nêmſkeje wjazy njepſchiwêra. Pożledneje lêta je wobydlerſtwo w pschereſtu lêtnje wo 250 000 duſchow wotebrało.**

* **Lawa, kotruż je Wesuw pożlednje dny wuſtorkał, żo na dżeſacż miljonow kubikmych metrow wobliża. Jaſna rêka je wot kraterowego ſzſchedſiſchcza hacż k prênim khêżam Terczigno nêhdże 10 kilometrow pschebêżała. S mêſtnami bê lawina rêka kilometer ſchêroka a 5 hacż 12 metrow wyſoka. Lawa poczina ſtwjerdnyċ. Tohodła je wſchón ſtrach nimo. Wesuw pak hiſchcże pschezo woheń bluwa.**

* **Italiſke wyſchnoſcże ſu „ſtotodżêżarja“ Tauſenda a jeho ſynow bayerſkim wyſchnoſcżam pschepodałe. Tauſend je w Nêmſkej ludżom, kotſij jemu wêrzachu, ſnajmjeńſcha 2½ miljona hriwnow wuwêſchcżił.**

* **Po wjeleměſacżnym wótrym wojowanju pſchiwiżowarjow ſakaſnje alkohola ſu tuczi ſwoje prênje dobycże pschecżiwo diplomatiſſemu alkoholej, kotrnż ſapoſchtanu pod ſchkitom exterritorialnoſcże pija, ſcżinili. Jendżeliſki poſtanż Howard, kotryż je hižo njedawno wojſewiſ, ſo by do namakonjenja amerikańſkeho knjeżerſtwa, ſo by poſtanżſtwo wużuſchiſ, rad ſwolił, je ſe ſamżneho pohnucża poſtanżſtwo i tym wużuſchiſ, ſo je ſo ſapowêdżił, dalſche transporty diplomatiſſeho alkohola ſ Baltimore do Waſhingtona dowolicż. Jendżeliſzy diplomatojo, kotſij ſu we Waſhingtonje wobtrucżeni, njemóża tohodła żadyn alkohol wjazy po diplomatiſkim puczu doſtaċ.**

625 hr. jenož

Wysoki rabat za hotowe pjenjezy
Přijmjemy wotpłačowanje w dźělbach

płaći pola nas
prawa dubowa spańska jstwa
ze krystalowym hladadłom a prawym běłym marmorom, za hotowe pjenježy **jenož 593,75 hr.** Tež druhe kajkošćne meble su woprawdźe tunje a my Wam radźimy nas bjez kóždeho zwjazanja wopytać, zo widźiće kajke wuźitne meble mamy. Přińdźće k nam, Wy budźeće spokojom.

Přihotowanje darmo do domu

Möbelhaus samsne dźěłarnje
w Budyšinje
na Kamjentnej hasy **w Lawje**

Brennabor

Vermittelt auch Ihnen ungetrübte Freude am Fahren

hervorragend federnd, spielend leicht laufend, stabil und zuverlässig kurz,

Das Produkt 50jähriger Erfahrung

Verkaufstelle: Pannasch Kubschütz

Hozpozy

po dołhej zymje posleńca čisćić! Nócny pót a druhe je husto přičina čežkich khorošćow. Wuspěšne čisćenje w nowočasnej parnej desinfiěrarni posleńcow a pjerjoćišćerni

E. Schwarz w Budyšinje
Schülertor 6 Telefon 3361
Najlěpše wupjerki a pjerjo TUNJO

Młoda wysokosuśelna

kruwa

je na předań w Kobelnju č. 8

Fotowe projekcijowe powjeśeńske domj. kinowe **aparaty**

a wšě wěcy za amatěrske fotografowanje. ◆ **Fotowy dom**

Richard Hutha

mójišej Arno Lehnert
w Budyšinje
na Serbskej hasy čo. 13

Wuwiwanje filmow a platow kaž tež wotčahi wěcy wustojnje a najspěšniše.

Emil Höhne w Bukecach

zamkarski mištr

Skleńčane-, porcilinowe- a niklowe twory, darjeńki kóždeje družiny a wšě **hospodarske wěcy.**

Pawoł Schreiter w Bukecach

sedłarski mištr

poručuje stupnje we wulkim wubjerku, kłobuki a čapki, hotowe wobleki, kožane twory, kufry, wotmjane twory. Sedłarnja grata a wutykarnja

Handrij Mróz w Bukecach

Kolesarnja. Casnikař. Wuporjedźernja. Centrifugi.

Wotnajeńske awto

za kwasy, křižna atd. najtuńšo. — Telefon Pomoc 323

Domjace nalutowanske křinki

(Heimsparbüchsen)

jara rjane spodobne, krute dostanje kóždy pola

Serbskeje Ludoweje Banki

a jeje filijalkow a zastupjerjow

Wosebity wobkhod

za

nawočnicy, šćiparje, (Klemmer)

dalokowidy atd.

Specialist nowočasneje wočneje optiki

Erich Lenz

w Budyšinje na Hosće hasy (Nowotwař khorobn. kasy)

Hypotheki

na leżownosće w měsće a na wsach. **Pożrouki** na zastojnikow a kruće přistajenych z wotpłaćenjom po měsačnych dźělbach. **Kupowanje a předawanje leżownosćow a wobkhodow** kóždeje družiny. Dowěrliwe zaradźowanje a pomoc we wšěch pjenježnych należnosćach a sudniskich wěcach. Mnoho připóznaća.

Hypothek. büro Wenzel
na Hórnčefskej hasy 11 Telefon 6063

Fotografowy Meister

ateljer w Budyšinje na Pječorsk. dr. 15 kóždu niedźelu wotewrjene

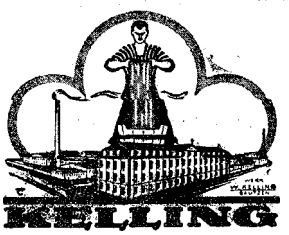
Zhotowjenje portrétow, wobrazow do pućowańskich pasow, wobrazow za industriju, kwasnych a njewjesćinskich wobrazow, też na wsach. Tel. čo. 2438.

Hosćenc w Pěskecach

jutře njedźelu

reje

wot pop. 3 hodź. spěwny koncert

MELING

Barbjenje - chem. čisćenje

muž. wobleckow	meblow. tkaninow
žonj. wobleckow	tepichow
mantlow	přikrywow wšěch druž.
njepřem. kabatow	žonj. pjelsć. kłobukow
portěrow	rukajcow

Plókařnja gardinow

Wosebita plókařnja zwjerśnich košlow, kornarjow, manšetow.

Wěcywustojne wjednistwo. Dołholětnje wupruhowany personal. Najnowočasniše připrawy.

Najlěpše rukowanje za individuelne dźěło

Samsne přijimarnje:

w Budyšinje na Kěžorskej drožy čo. 6 na Přiležańskej drožy 16 telef. 3698

w Khočebuzu - telefon 1774 - na Hrodkowskej drožy čo. 4 a na Drježdźańskej drožy 143

we Wojerecach na Cyrkwinskej drožy čo. 22

w Běłej Wodźe na Bismarckskej drožy čo. 26

Do Budyšina přišedši zetkujemy so stajnje

w Lehmanec kofejowni

na Serbskej hasy čo. 8 — telefon 3118

ff konditorske twory / najlěpše napoje
kofejowe pječwa / ljedźny lód
štomowe tykance / šokoladu

Wosebitosć: lorty

z kóždym lubym napismom k wšěm składnosćam so hodźacy dar

Najkedźbliwišo zawalamy dla rozesłanja

We přećelnych **rumnosćach kofejownje** wšědnje popołdnju a wječor **koncert**

Skótne samonapojaki

poručuje w najlěpšim wuwjedźenju
Najlěpše referency

Gustav Schneider
w Budyšinje
na Różowej hasy 8 a 13 Telefon 2847

Wšě wobuća a wuporjedźenja wobućow spěšnje

derje a tunjo

wobućowy dom Marka w Kukowje

Konje k rězu

kupuje kóždy čas po najwyšších płaćizn.

Kurt Kaiser w Budyšinje,
na Humboldskej hasy a při Mjas. jatkach. Tel. 2403

Předźenaki

wot lětow 1855—1888

wšě lětniki spisane wot założerja Předźenaka k. fararja † Rjedy-Bartskeho su na předań **w Serbskej kniharni w Budyšinje**

Mlok. a bursku butru, jejka, twarožki, pjerizny dźiwinu, kołbasy, pleca atd. kupuje po najwyšich dnjowych płaćiznach za hotowe pjenjezy

Aug. Vieht, zeztw. wobkhod w Dortmund
Fliederstr. 32

Hosćenc w Njebjelčicach

Njedźelu 9. junija 1929 „Kwětkowy bul“
Započatk we wosmich
Na njón přeprošuja Njebjelčanske holcy.

Příloha k číslu 131

SERBSKE NOWINY

Sobotu, 8. junija 1929

Serbska młodźina, studentski dom a młodźinownje.

(Zapósłane.) W Sakskej mamy tukhwilu najwjetšu němsku młodźinownju cyłeho swěta. Je to k temu připrawjeny hród a prjedawša twjerdźizna Hohnstein w Sakskej Swicy. Wo njej pisaja wukrajenjo, zo je złoty w horach skhowany kužoł, z kotrehož so woprawdźite bohatstwo Němskej žórli. Druhe hospody abo młodźinownje su připrawjene w skoro wšěch wjetšich městach, dale w Ostrawje w Sakskej Swicy, w Rudnych horach atd. Młodźinownja Marijna Hwězda njeje so cyle bjez wotpohlada do ryzy serbskeho kraja stajiła, kotrejž je so před krótkim hišće druha w Smječkecach přidružiła. Město Drježdźany ma na Łobju samo pluwacu młodźinownju. Nimo mnohich małych su to snano najwažniše we Sakskej. Wuzběhnyć móže so tu hišće, zo su tute hospody też k wužiwanju wotewrjene za našu młodźinu. Snano ničo škodźało njeby, bychmy-li je prawje pilnje wužiwali. Hermetiske wotzamknjenje nikomu ničo njepomha, ale wšudźe druhdźe móže so nješto nawuknyć a nazhonić.

Na lětušej Drježdźanskej wustajeńcy je příkładomna młodźinownja. při Herkulesowej aleji natwarjena a k wothladanju kóždemu wotewrjena. Wona přiwabja po wustajenju do Hellerawy pola Drježdźan, hdźež budźe so praktisce wužiwać. Wosebje zajimawe su pola njeje nimo jara higieniskich rumnosćow elektriske příprawy. Z elektriskim prudom so wšo dokonja: wari, tepi, samo elektriski ručnik njepobrachuje. Na přihotach k natwarjenju druheje wulkotneje młodźinownje w Drježdźanach hižo dawno dźěłaja. Wona zmeje wosebity wuznam na přichodnej internacionalnej higieniskej wustajeńcy. Dale budźe wona służić šulskim pućowanjam k wobhladanju rjanosćow sakskeje stolicy. Tak je Sakska nanajintensivniso wutwarjena z hospodami za młodźinu. —

Cyłe pućowanje młodźiny je wotwisne wot přenocowanja a wotpočowanja. To rěka tunjeho přenocowanja. Temu służa tute młodźinownje. Z maleho započatka do wójny su so wone hakle po wójnje derje wurostłe. Z jich čistosću a porjadnosću dyrbi młodźina nawuknyć dypkownosć a porjadnosć. Čim rjeńso je wšo připrawjene, čim prjedy młodźina to nawuknje. Haj někotre su prawe myće hakle w tajkich młodźinownjach nawukli. Tuž ma znutřkowne wuhotowanje tajkich rumnosćow nic naposledk wakuhlańsku hódnosć.

Ale też na duchowne rozcenje młodźiny maja tajke hospody wulki wliw. Wo wšěm možnym so tam powěda a tak duchowny horicont so powjetši. Młodźi človjekojo nawuknjeja samostatni bywać. Łoža w młodźinownjach nalutuja nimo teho tak a tak **wjele łožow** w khorownjach. Pućowanje skutkuje **wurjadnje** na cyłeho młodeho človjeka a wuhoji ćeło a dušu. Tak skutkuja młodźinownje a hospody wuhjernje na młodźinu a dale dźěłaja systematiscy za narodnosć.

* * *

A nětko k našemu serbskemu studentskemu domu w Budyšinje. Za njón so hižo dłeši čas kroski zběraja. Při znatej woporniwosći našich krajanow budźe pak drje to hišće kwilku trać, doniž tak daloko budźe. Ale čehodla runjewon studentski dom? Čehodla tak wulkotne mjeno za dom za serbskich šulerjow? Studentske domy maja hač dotal jenož we wulkich městach z universitami a wysokimi šulemi. W Budyšinje naše šulerjo na gymnasij, realku atd. khodźa a studować du do wulkich městow. Tuž by tajke mjeno pola cuzych wopačny začišć zbudźiło, kotryž by nam snano škodźeć mohł!

Ale čehodla jenož dom za studentow? Naše młodźinownje w Sakskej su za cyłu młodźinu wotewrjene. Hač su to šulerjo, dźěłaćerjo, holcy abo hólcy, hač su woni praweje abo lěweje politiskeje strony, wšě maja jenak přistup. W tym leži runje wulka wukubłańska hódnosć a też my so ji wotrjec njemóžemy.

Dom za našu serbsku młodźinu je nuzny, jara nuzny. Ale nic jenož za našich šulerjow a studentow, ale za cyłu serbsku młodźinu. Cyle **wopačnje je wutworjenje wosebitych worštow.** Naša intelligentna młodźina budźe tak nanajlěpje swojich krajanow znać. Ale też naša dźěłaćerska a ratarska młodźina budźo so přez to duchownje zběhnyć a dyrbi so zběhnyć. Naš serbski lud trjeba duchownje wujasnjenych krajanow hišće nuzniso hač pozdźiso swój lud wjacy njeznajacych intellektuellnych, kaž dźensa tak často widźimy. Wězo móžeja naši studentojo wosebite rumnosće w domje za swoje potrjeby zarjadowane dóstać. Z tym pak dyrbi swój kóne měć.

Runjewon idealny by tajki dom jako srjedźišćo serbskeje młodźiny w Budyšinje był. Też druzy Słowjenjo, kotřiž Łužicu wopytuja, móhli tam přenócować. Snano by so to potom časćišo stało a serbski lud by wot wukrajencow so čim lěpje zeznał. Ale wjacy mohło so w tajkim domje hišće zjednać.

We přichodźe budźe so w Budyšinje serbska dźěćaca zahrodka zarjadować. Też tuta by w domje serbskeje młodźiny rjenje zaměšćena była. Rumnosće z rjanej zahrodu a druhe potrěbne příprawy dyrbjeli so za to přewostajić.

Też Sokoł chcyše sebi sokolnju w Budyšinje natwarić, dokelž mjeješe často starosće dla wuwučowanja. Też tajka sokolnja mohła so přitwarić k domej młodźiny a Serbja njebychu byli wotwisni wot druhich. —

Nimo měry ważny je tutón cyły komplex prašenjow. Nadźijomnje so bórzy do skutka staji, najmjeńša na puću darow. Snano so za dom serbskeje młodźiny w Budyšinje lěpje dari a zběra! Dźěło a zajimanje našeje intellektuelneje młodźiny je wšak wysokozwjeselace, ale k wosebitnemu domej je liča přemała. Wězo dyrbi so w prěnim rjedźe za nju starać, ale dom dyrbi so natwarić za **cyłu serbsku muzsku a žónsku młodźinu.**

Tehodla w přichodźe nic wjacy studentski dom, ale — **dom za serbsku młodźinu.** H-s.

To wšak hišće ničo cyłe njeje.

(Wobraz je wźaty.)

Sšušćodźe, ſłuchaj raś jow, chcu rad wjedźeć, ſchto ty k tomu měniſch. Njejſu runje na hłowu ſlepnjeny a njejſu ſchći do tych hłupych. Wo tebi nichtó rjec njemóže, ſo maſch wowcu abo huſaju hłowu. Sšy ju hewak jako tajſi wupokaſaŋ, tiž trawu rjeć a ſunniwory porſtaś ſłyſchiſch. Ty ju tola też ſa poſtup a maſch ſajim na tym, ſchtož ſo djenjniſchi dźeń wſcho ſtawa a wunamaka. Wěrmi, niczo zyłe pak to hiſchće njeje. Du tak rjeć wokoło wěſyŋ ſaś ſaćeła wokoło horjeje politiki. A mnoho, ſchtož wunamakaja, ſda ſo mi druhdy bóle ſaś hraſta byś. To ſu jenož take moje myſlicźi. A te wjele winojte njejſu. Rodźu bojeła ſanemu wuſłyſchjerjej nihdźe bliſſo ſtupiś. Te rapaki hiſchće ſkónčnje nješchto pſcheſiwo mi wunamakaja a potom maſch bobriju hotowu. Tym wjele k wěrjenju njeje.

Njech je ſaś chze, ale runje najważniſche a najnuſniſche wěſy, kotreż bychu ſnajwjetſchim wuſitkom byłe, te njewunamakaja. Tym du ſ pucźa. Daj ſej tola rěcźeś, ſuſodźe, ſchtoha cſi pomha, ſo wó ſtwje pſches radio ſłyſchiſch Barlin, Prahu, Wien, Wróćtſlawju a wſchón dundr na ſwěcźe, ale doma na dworje njeſłyſchiſch, hdyž cſi ſchcźěpku drjewa abo ſamo ſwinjo pokradnu. Abo hdyž dyrbiſch ſo na ſmjerc khory na polu wurjecź, hdyž někajke ſto krocźeli ſdaleny wot ſuſoda ſtejiſch, ſo by jedyn druheho ſroſumił. Schto dha pomha, hdyž budźemy we nětajkim kaſchćiku hać do Ameriki bladacź móc, ale do wołsadneje wěſy ani na wěſyŋ cźaſnik njewidźiſch. Tu pſchiſłyſzemoj hromadźe, ſuſodźe. Taſke apparaty dyrbjeli nječ, kaj je w praktiſkim ſiwjenju trjebamy. To bychmy doſcź wunamakanjow trjebali. Ach, ſuſodźe, ty měniſch na pſchikład prochſrěbak. Haj, to dźěn ſu moje rěcźe, du wokoło wěſy. Niz nětajki apparat, tiž proch ſrěba, nětaju mechaniku dyrbja wuſłědźiś, ſo ſtyła ſadyn proch wjeſy njenaſtanje. Runje tak je ſ broduſtrubanjom. Pſchejo nowe kremy a aparaty wunamakaja, ale ſrědź, jo muſej ſtyła ſane ſerſchcźe njeroſtu, wo to ſo podarmo prózaja. Wſchako pola jónſiſch też ſane njeroſtu. Kaj ſym raś ſtyłchiſkat, by-li dyrbjałe byś, taſke ſrědźi hižom dawno ſu, ale bolběrzojo njepſchidaja, ſo by ſo ſ taſimi wězami wikowało. Potom ſaneho dźěła nimaja. Sšo wě, cſi chcędźa też ſiwi byś. Ale to mohło ſo tak ſarjadowaś, ſo ſmědźa jenož cſi ſ tym wikowaś. To mohło tak drohe byś kaž truhanje, a tak by jim a nam ſpomhane hyło. Bychu ſwoje pjenjezy lóžo ſaſtuſili a my ſej njetrjebali ſrobotu a druhe dny cźaſ kombinźiś. Bychmy ſo ſobotu truſchku ſ tej kremu namaſali a wěſka by hyła hotowa. Njeměniſch też tak, ſuſodźe? Nó, hdyž runje na cźaſ pſchiúdźeſch, njeſłyſ ſej hiſchcźe pſcheſkadź, tak ſo nam po górcach bjerje. Tohodła ſu zyły rjetomaſ maſchinow wunamakali, ſo ſo njebohu ludźo tak ſłě měli a pſchede wſchěm, ſo wſcho ſpěſchniſcho dźe. A wopraſdźe, dźe wſcho ſpěſchniſcho, dźeſaś, ſto króć kaž pſiedy pola ſtarych. Ale hdyž dha je nětko tón cźaſ, kotryž ſmy wuſłyſkowali? Haj, hdyž dha. Schtó dha nam jón **kradnje?** Stónčnje ſyłka ſaneho cźaſa njeſmějcemy. Nó, dźiće ſe waſchimi wunamakanjemi, hdyž ſ niczomu njeſłu.

Runje tak je ſ wunamakanjom króſkich ſuſnicźkow němſkich knjeſnicźkow. Miliſjony to wuczini, ſchtož ſo na płatu ſalutuje napſcheco ſrjedawſchim dołhim. Sšy ſnadź ſchto ſłyſchał, hdźe ſu tute miliſjony woſtałe? Nó haj, ſuſodźe, ja też niz. Khóſt khori, dha njech tola ſaſo w ſwojich dołhich ſuſnicźkach a pikeſchkach běhaja. Pſchiſłojniſche tola budźe, a měch ſa donoſchene a ſtare łapy ſo też ſrjedy pſelni. Ale na to ſo nichtó njedopomni. To mójeſch ſej ygrawu wurěcźeć a ruku chromu ſpinaś. Runje nawopak ſo cźini a ſ wopačnje ſtrony ſo pſcheco ſapſchimnje. Cźeſohodla trjebamy ſtoſtore druźiny tabletow ſ poſłyſnjenju nerwow abo ſoſmetiſkich ſrědkow ſ porjeńſchenju licźſow a ſukow. Njeſſchitźe dha nichtó na najjednoriſchu muſſicźku, na pſch. cźłowjekam ſkrótka nerwy (cźuwy) ſmućahaca ſaś ſ roſtorhanoje nohaju wołmu? Abo ſaś ſo ſubny liſak cźini — wuſtorhnje bołaſy ſub hnydom ſ porjenjom a kónz je ſaloſcejenja a leſiſje. So ſu nerwy djerſnjiſchi dźeń nješchto wyſſchaje a wjele ludźom ſ ſadźeńkej, to tola na ruzy leźi. Tomu hłowy ſaś bérźi njetrjebaſch, to ſózda baba ſpójnaje. Won ſ nervami, tak ma duſcha měr!

Schto nětko wſcho do nowych meiłodow ſ wukrajenju wuſłědża, kurły a „ducha wotewrjaze“ pſchednoſchi ſo dźerża. W cźaſach naſchich dźědow a wołokow měiadźi tak mjenowany Nürnbergſki lik. S nim ſo wſchě nudroſcze do hłowy kdachu. Tuž běchu naſchi pſiedowniſy

---

J. Symank.

Přinoški k stawiznam łužiskoserbskeje rěče a literatury.

24] (Pokračowanje.)

2. Dyterbjarnat.

Běše pak něhdy woschny, pobožny knjez z mjenom Dyterbjarnat, tak pobožny, zo móžeše swoju drastu do słónčnych prózkow powěsnyć a so njetrjebaše bojeć, zo by na zemju padnyła. Kóždy boži dźeń dźěše wón ke mši. Tam wuhlada něhdy čerta za woltarjom sedźo, a kak wón mjena wšěch tych na kruwjacu kožu napisowaše, kotřiž w cyrkwi spachu. Hižo běše čert kožu cyle popisał a poča ju tohodla ze zubami naćahować, zo by hišće wjacy mjenow na nju pisać mohł. Wona pak wusuny so jemu nadobo, a wón z hłowu tak do zadneje sćěny prasny, zo sebi jedyn zub wupači. Při tym njemóžeše so Dyterbjarnat smjeća zdźeržeć. Smjeće w cyrkwi pak jemu Bóh luby Knjez za wulki hrěch připisa. Domoj přišedši, chcyše Dyterbjarnat swoju drastu zaso do słónčnych prózkow powěsnyć, ale te ju wjacy njedźeržachu a drasta padże na zemju. To Dyterbjarnata rozmjerza a wón chcyše Bohu lubemu Knjezej też nješto klubu sćinić. Tuž wza drjebjeńčki, trusyše je do swojich skórnjow a khodźo teptaše na božim darom. Bóh jeho khłosta. Wóz wotwjedźe Dyterbjarnata wysoko nad zemju a tam wón swojej złosće dla jězdźi hač do dźensnišcheho dnja. Hpt.-Sm. II, str. 185.

3. Marja a Hilžbjeta.

Pod Rózantom łučka je zelena,
po łučcy jena mi šćežćička.
Po łučcy jena mi šćežćička
rjana běła wuteptana.
Što je tu šćežćičku wuteptał?
Wuteptała je ju Marija
duce ke mši a wote mše,
ducy k nyšporu, wot nyšpora.
Tam je ju zetkała Hilžbjeta,
jeje ta ćeta Hilžbjeta.
„Pomhaj Bóh, pomhaj Bóh, moja ćeta,
moja ty ćeta, Hilžbjeta.“
„Hdźe sy ty pósła, Marija,
moja swjata knjeżna Marija?
Hdy dha budźeš nam porodźić,
swjata knjeżna Marija?
Hdy dha budźeš nam porodźić
teho knjeza Jězu Khrysta?“
„Ja budu wam jeho porodźić
runje prawje srjedź zymy,
hdyž budźe so woda na morju sydować,
hdyž budźa ptačatka w lofce zmjerzować,
a hdyž budźa so hórki z dołhami runaći,
budźe to runje prawje srjedź zymy.
Hdy pak budźeš nam porodźić
moja ty ćeta Hilžbjeta,
hdy dha budźeš nam porodźić
teho lubeh' swjatoh' Jana?“
„Ja budu wam jeho porodźić
runje prawje srjedź ľěta,
hdyž budźe so woda na morju smahować
a hdyž budźa so w hajku ptačatka parować,
hdyž budźe kruwarka w hajku zaspěwać,
hdyž budźe so pšenca w runym polu zyboľić.“

Č. M. S. 1869. str. 8.

4. Swj. Marijne ćeknjenje.

Khudy muž ječmjenik syješe,
na polu při puću, při sćežćičcy.
Nimo tam přišła je Marija
ze swojim móličkim dźěćatkom.

„Pomhaj Bóh, pomhaj Bóh, mužiko,
tebi a twojemu ječmjeńkej.
Wot jenoh' kónca jón dosywaj,
wot druheho jón zažnywaj!

Póndu-li nimo pak žiđza tu,
nó mje ty tola njepřeradź!
Nikeh' jim za mnu njepowčz,
a mje też tola njezapřej!

Marija bě zašła za hórku,
Žiđza ći za njej tam přihnachu:
„Pomhaj Bóh, pomhaj Bóh, mužiko,
tebi a twojemu serpikej!

Njeje tu žónska nimo šła
ze swojim móličkim dźěćatkom?“
„Njedawno jena je nimo šła,
hdyž sym swój ječmjenik dosywał.“

„Och, ty mi hłupy mužiko,
to dźě je jědnaće tydźenkow
abo też dwanaće njedźelkow!
Ty sy stary a njejsy strow.“

Wróćichu zaso so wróćichu
Žiđza ći hrěšni pohanjo.
Wšitke su hółcata morili,
Jězusa Khrystusa njenašli. —

(Variant Nawkowy.)

(Pokračowanje sćěhnje.)

ſwó wjele mudrischi. Tohodla ſo huſto wo ſtarym „ſtotym“ czaſu piſa. Mějachu ſtote pjenjesy w nohajach a kſchinjach. A my ani kopra. Rjech tola něchtó wunamaka, ſo trjebaſch tajku abo hinaſchu tabletu wſacz abo někajki efikrakt na czoło ſzej namaſacz, — niz pak czornidlowy, to bychu kaž mórazy wokoło běhali, — a mudroſcz czi do nopa ſakſke, ſo ſzej ſiwoje rady njeſzy. To by ſa mnje jara wužitne było. Potom by Kalczkej Hapla piſchestawa ſwarjecz, ſo wjeſnym wobraſowar tajke kowrótnoſcze do ſwěta ſzadza a wjeſnjanjanjow wuſmëſchuje. Nó, tej ſymu ras rjekł a na rjap ſzažit, ſo ji hiſchcze dzenſa wſche ſtawy tſchepotaju. Może dha ſzej piſche to, ſo je mje natura tak mazoſchnje ſ duchom ſaſtarała.

Wunamakajce tola ras někajki aparat, ſo ludzom, hdyž wumrěja a na penſiju du, ſo jich wědomoſcze, naſhonjenja a wuſchiknoſcze wutocza a mlodym a hlupym ſaporczerjam ſaſchczëkja. Pomyſl, ſuſodze, ſchto wſcho człowjek ſa czaſ ſiwjenja nawuknje a pſchiwuknje. A potom woſtupi a woſmje wſcho ſobu do rowa, ſchtoż je we hłowje mël, — mëniu wěſo mudroſcze, wſchelazy maja něſchto druhe, czehoż ſchkoda njeje — a jeho potommizy dyrbja ſo ſtarecz a ſebi naſhonjenja hromadzicz. Pomyſl ſzej, ſuſodze, kelko hódnoſczow ſo ſ tym ſa człowjeſtwo ſhubjuje. Kelko wužitka moh nam tajki aparat pſchinjeſcz. Mój jejmjerſchnd, kak by ſo kóždy kruwar wjeſelił, njeby-li trjebał tak dołho worecz wukmycz, abo kóždy blidarſki a ſchewſki wuczobnik, njetrjebał telko lět, by-li ſo jemu do nopa ſuſko a hižo by tak mudry a wuſchiknhy był kaž miſchtr. Pomyſl na pſch. na tych, kotſiž chjedża czahazu harmoniku hracz. Woſmje někajku hudſbnu tabletu a hižo móże hracz kaž ſtary. Na to waſchnje njeby ſo nicžo na ſwěcze ſhubiło a my horſtka Sſerbow móhli mudroſcze naſchich pſjedownikow wužicz. Kak by ſo pola naſ wědomoſcz a wuſchiknoſcz kopiła, ſuſodze! Hdyž taſi mudry człowjek wumrje, priſ-praſ, naſcheſzki ſo jenemu druhemu jeho mudroſcz. Hacz by ſo pola kóždeho pſchimnyło, na pſch. pola mje Muſſolinowe tablety abo pola mojeje Wórſche Hennÿ Portenſe pile, to je wěſo druhe praſchenje. To mëło ſo někak wupruhowacz. To bychu ſkrje wunamakanja byle, kotrejž něſchto pſchinjeſu a ſo ſadanja, ale niz taſke dźěſcze hrajki, kaž ſo nětko huſto wumyſla. Pſcheczo ſaſa pſchińdże na moje ſkowa, ſuſodze: wunamakaja ſtotore wëzy, ale to hiſchcze wſcho niczo zhłe njeje. Na taſke wažne wëzy ſo pjecza njeſwaja. To dźen je tón ſchpak. Ja ſe mojim krótkim rozumczkom tez docżiniez njemóžu. Szyka nimam łſwile k tomu. Schto by Wórſcha praiika, by-li dny a tydženje dołho dla někajkeho problema myſlił a ſzej hłowu ſamał.

Wusudźenja.

§ Lawniſti ſud w Budyſchinje. Dla wobſchudźenja a jednorych częſtkich woſpjetnych padulchſtwow jednaſche lawniſti ſud pſchecziwo hižo khłoſtanemu pohonczej Pawokej Kopiczy ſe Sſloneje Worſchcze, kiž tukhwilnje we Lubijſkim hamtſkoſudniſtim jaſtwje khłoſtanje wotpocżuje. Wobſkorżeny běſche hacz do 7. januara 1929 pola kubleria a wjeſnjanjoſtu Rjelki w Sſkonej Worſchczi ſłużił. Na tutym dnju běſche ſo wón bjes pſchiczinu ſe ſwojeje ſłużby wotſtalił, ſo w Budyſkej wokolinje wokoło-brucził a kaž ſo jemu pſched ſudom dopokaja, tele ſtóſtniſtwa ſkucził: 7. januara běſche jemu Rjelkowu kruwu k rěſnjiſkemu miſchtrej Meſtag do Budyſchina dowjeſł, kiž běſche ju hižo ſapłacził. Kopiczer ſo je ſpytał wot Meſtkoweje mandżelſkeje napłaczeni na kupy pjenjes doſtacz, dokelž běſche ji wudawał [illegible] w Rjelkowym nadawku. Pjenjes pak njeſtaſ ſamo doſtał. Pſchi ſwojim wotkhadże běſche wón pohonczej Neumannej, kiž pola Rjelki ſłużeſche, por ſwjeſnjanych nohajow a ſchawł kradnył. W nozu k 8. januarej ſe ſ wotwjertinjenym woknom do Rjelkej bydlenja ſakeſł a żeleznu kaſetu, w kotrejž pak běſche jenoż 50 pf., kradnył. Poſdźiſcho ſu kaſetu roſprożenu na puczu mjes Budyſchinom a Sſkonej Worſchczu namakali. 9. januara běſche bjes wuſpěcha ſpytał wot Rjelkowych pſchiwuſnych we Malej Drjewnizy ſ pſchedpołożenjom papjery, kiž je ſam ſhotowił a ſ Rjelkowym mjenom podpiſał, 50 hr. pjecza ke tupjenju dweju fruwow doſtacz. W Radworiu je 31. januara korczmarſki mandżelſki Królowu wó pałenz, zigary a zigarety w hódnoſczi wo 3,30 hr. a 5. 3. woženjenu Kralowu w Budyſchinje wo pożczonku wo 5 hr. wobſchudźił. Sud pſchiſwoli jemu hiſchcze ras wołożenſke wobſtejnoſcze a ſaſudźi jeho k 11 mëżazam jaſtwa.

Přilopk.

* **Saſtupny pjenjes pſchi wërowanjach.** Jyrkwinſzy ſaſtupjerjo w Klóſtermannsfeldze ſu wobſamkli, ſo ma ſo w pſchichodże pſchi wërowanjach w ſyrkwi wot pſchihładowarjow 10 pf. ſaſtupneho pjenjeſa ſběracz. Dotchódy maju ſwoprëdka ſwonowemu fondej pſchipadowacz. Myſliczka njeje hubjena.

* **Piwowy ſtan ſo ſaſzypnył.** W Stolpje w Pomorſkej ſo pſchi woſtronjenju twarow po tſélniſtim ſwjedżenju piwowy ſtan tamniſchjeje Hwězdneje piwárnje ſ wulkim ropotom ſaſzypny. Dźěłacżerjo, kotſiž ſeſchmu papu wotſtrélowachu, a nëktore żónſke, kiž w ſtanje pſchehladowachu, buchu pod roſpadankami pohrjebane. Wohnjowi wobornizy ſwuczałachu ſ roſpadankow tſjoch cżężkoſranjenych a nëktorych lohkoſranjenych. Dwaj cżężkoſranjenaj brjez ſe ſiwjenjom njewoteńdżetaj, dokelž mataj nop puknjenaj a ſtaj tez ſmutkach ſranjenaj.

* **Lëtadło do Bodamſkeho jězora padnyło.** Sſrjedu popołdnju padże paſażerſke lëtadło D 702, kiž nad Bodamſkim jězorom leczeſche, pola Lindawy dele. Lëtadło ſamó pak ſe ſtamżnej mozu k bruſchej doſcze. Pſchi ſrażenju na wodu ſo jene kſchidło woſchkodżi. W lëtadle ſedżachu nimo wjednika hiſchcze ſchtyrjo puczowozy, kiž wſchitzy ſe ſtrózelemi woteńdżechu.

* **Hubjene wiſchnjowe wunoſchki w Częchach.** Pſchecżeſtjo cżęſtkich ſaſnych wiſchnjow cżakaju lëtſa podarmo na tute tunje płody ſ dałoka, rěki Łobja. Dla poſtudnjeho a ſymneho nałeżca njeſtuſ ſo ſamo w cżęſtkim paradiſu pſchi Łobju ſkoro żane wiſchnje wunoſcz mohłe. Też bržſchki a apriſkoſy lëtſa wjele wunoſchka njeſłubja. Jenoż jabłuka a kruſchwy, ſłowki a jahody łubja trochu wjetſchi wunoſchk.

* **12lëtny morjak ſwojeho bratra.** S Mosta w Cżęſkoſłowakſkej ſo powjeſ: Wſchi wotkładowanju ſyna w Stirlu ſo 12 a 15lëtnaj bratraj Robert a Rudolf Dorſchneraj ſwadżiſchtaj. Starſchi cżęſtny młódſchemu gród wokoło hłowy. Tutón pak cżęſtny hnjowe widły do bratra, kiž ſo jemu do hłowy jaſkłoča a moſhy ſranichu. Hólz wumrě po tſjoch dnjach. Wobkrejżeny ſud bratrowjeho morderja wuminowa. Powołańſki ſud w Mosce pak jeho cżi dny do jaſtwa tykny.

* **Sëmjertne njeſboże dla njepoſłuſchneho pſa.** We Uſti w Cżęſkoſłowakſkej pſchejédże na dróhy najeſki auto 61lëtneho pokładnika Uſtiſkeho mëſchczańſkeho dźiwadła Franza Harafeka. Pſchejédżeny hižom wumrě, jako jeho do khorownje wjetſchu. Wina njeſboża běſche ta, ſo Harafekowy njepoſłuſchny poſ pſches dróhu bżeſche. Jeho kujes dżyſche a wón, ale ti, kiž ſchce na ruzy wijżajo mël, jemu wupadże a wón pſches njón padże. W ſamżnym wokomiku pſchijédże automobil a Harafeka pſchejédże.

Naša khartka rozwuči nas wo wokolinje hory Vesuv. Hdyž w nowinach powěſce wo wohroženych wſach a ſydliſchach, čitamy je na tutej khartcy namakamy.

Cyrkwinske powěſce.

2. njedźela po ſwj. Trojicy, 9. junija 1929.

Z Budyſina.

Prědowański tekſt: Luk. 14, 16—24.

W Pětrowskej cyrkwi ma rano ½7 hodź. farar Berg ſpowědź, ½8 hodź. ſuperintendent Fröhlich prědowanje; přip. w 12 hodź. ma farar Große prědowanje.

W Marijnej a Marćinej cyrkwi ma dop. w 9 hodź. farar Große prědowanje.

W Tuchoŕskej cyrkwi ma wječor w 6 hodź. farar Schneider wječornu nutrnoſcz.

Zběrka za naš dźěćacy dom.

Wutoru pop. ¾3 hodź. je w Pětrowskej cyrkwi nutrnoſcz za njedźelniče; wječor we 8 hodź. ma farar Berg biblisku nutrnoſcz w ev. towarſtwowni. — Srjedu wječor we 8 hodź. ma ſuperintendent Fröhlich biblisku wječor w Tuchoŕskej cyrkwi. — Štwórtk pop. w 4 hodź. ſkhadźuje ſo w ev. towarſtwowni zjednoczenſtwo wowkow; wječor we 8 hodź. w ev. młodownl na Hrodowskej hasy 6 přihotowanje za dźěćikemšenje: farar Große a farar Paul.

Krčenja ma we wobmaj cyrkwjomaj farar Große.

Z Khwaćic.

Rano w 7 hodź. ſerbska ſpowědź, we 8 hodź. ſerbſke a ½10 hodźin němſke kemſenje.

Z Rakec.

Dopołdnja w 9 hodź. ſerbſke čitanje.

Puć do njebjeſkeho kralestwa.

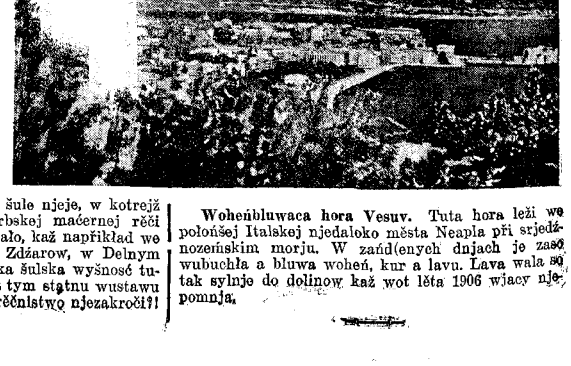
(Pokračowanje.)

Hdże je nětko ta nóz hrěcha, ta cżorna, cżemna nóz? Żadyn puć do njebjeſkeho kraleſtwa njebě widżecz, tež niz, hdyž ſ latarju w ruzy hrěchi druhich wobſwětlowachmy. „Tudy njeje żadyn roſdźel, woni ſu wſchitzy hrěſchniſy a nimaja teje thwalby, kotruž pſcheb Bohom mëcz dyrbjachu“, tak rěkaſche tehdy (Rom. 3, 23). Hdże je tuta nóz? Ta nóz je ſo minyła, dźeń pak je ſo pſchibliżił. (Rom. 13, 12.) Dopjelnjene je wěſchczenje: „Wam pak, kiž ſo mojeho mjena bojicze, budże ſłónco prawdoſcze ſkhadżecz. (Mal. 4. 2.) Tón prawy Jeſuſ na tróńje w njebjeſach horjekach — wón je „Sſónza ſkhadżenje“. Nětko je puć do njebjeſkeho kraleſtwa widżecz. — Hdże dha je?

Tu je tón puć.

Faſtwo — kſëſka — nóz. „Oooh“ — „Oooh“ — „Oooh“. Tak ſo ſafojeſi. Na ſemi leži jedyn. W rjeczaſach. Tón ſtona. Potom woła: „Schto wón tunje prajeſche, tón ſudniſki ſłużobnik? Jutſije dyrbju wotprawjeny byc? Jutſije hižom? O moje hrěchi! Oooh! — Oooh — Wón poſtuchca a ſlecži horje. Samk ſo hiba. Stawkliwoſcz. Durje ſo wocżinja a jedyn knjes ſaſtupi. Wocži ma kaž rańſchej ſerniczšy, tak lubej, tak ſwěczatej. „Nucże! Twoju braſtu jow! Ty pak ſo wobleczeſ moju. Tón rjeczaſ cżi roſſłuſaju. Ty dyrbiſch ſwobodny byc. Ja wołtanu tu. Wumrjecz dyzu ja ſa tebje. Chzeſch ty to?“ Tón jaty

...atowe pa... w **Madridże.** Zwjazk ludow ſo w tychle dnjach w Madridże, hłownym měſće Spaniſkeje ſkhadźuje. Rěka, zo chce ſo zaſo z prašenjom narodnych mjeńſinow zaběrać. Tute prašenje wo ſebje němſke miniſterſtwo zwonkniych należnoſcow pěſtuje. Prašamy ſo zadźiwani, čohodla tute miniſterſtwo ſo njeſtara wo to, kak złe pruſke ſulſke wyſnoſce z narodnymi mjeńſinami zakhadźeja. We pruſkich Serbach ani jeničkeje ſule njeje, w kotrejž bychu ſerbſke dźěći w jich ſerbſkej maćernej rěči rozwučowali. Hdźež je ſo to ſtało, kaž napřikład we Kulowje, Stróži pola Wulkich Zdźarow, w Delnym Wujeżdże a w Khrjebi je pruſka ſulſka wyſnoſć tutej wučbje bórzy zadźěwała a z tym ſtatnu wuſtawu ſkřiwdźiła. Čohodla tu ſtatne rěčnſtwo njezakroči?! My wobſkorżujemy!

* **Semjerżenje w Sſrjedźnej Aſiji.** S Moſkwy ſo powjeſ, ſo je w Turkeſtanje a Czabſchiſkiſtanje khětro hyſne ſemjerżenje wobyło. Wobżebje je potrjechiło kraſiny ſ pohonoż afghaniſkich mjeſow. Sſrjedźiſchczo ſemjerżenja leži pjecza mjes Termeſom a Schirabadom. W Taſchkentu ſatſchaſnyj ſo ſemja 12 krótcz. Nëktore twarjenja ſo roſpukachu.

* **Cżężke njeſboże pſchi pſchiſtajenju lëtadła.** Turkowſke lëtadło ſajédże pola Smyrny do wodźělenja wojakow, kotſiž mějachu pſchi pſchiſtajenju pomhacz. Wone mori ſchtyrjoch wojakow a dwaju ſrani.

* **Granata roſtorha tſi dżěcži.** W jenej wſy p. Breſzije w Italſkej hrajſchcu ſebi ſchtyri dżěcži ſ granatu. Nadobo granata roſbuchny a tſi dżěcži na městnje mori. Schtwórte dżěcžo bu tak cżężko ſranjene, ſo nimaju nadżije, ſo jo pſchi żiwjenju ſdżerja.

Woheńbluwaca hora Vesuv. Tuta hora leži we połońſej Italſkej njedaleko města Neapla při ſrjedźnozemſkim morju. W zańd(enych dnjach je zaſo wubuchła a bluwa woheń, kur a lavu. Lava wala ſo tak ſylnje do dolinow kaž wot lěta 1906 wjacy nje pomnja.

padnje na kolena, hač ja to dźu? Dźak, wječny dźak budź tebi. To měnjenje je hotowe. Tón jaty je swobodny. — To je pschirunanje. A to wukładowanje? Tón jaty žym ja. Te rjeczały žu moje hrěchi. To wotbudźenje je to satamanstwo. Tón wuzwobodźer je Jesuš. Wón stupi na moje město a wosmje moje hrěchi na so. A moje satamanstwo? Te wón pschecerkepi. A ja? Ja padnu dele a wosmu, schtož mi Jesuš daiwa a horzy dźak žorli so i moje wutroby. Hdźe žu někto moje hrěchi? Wone žu mi wotewsate a leža na Jesušu. Hdźe je moja njeprawda? Wone je so thubiło, Jesuš je ju na moje město pschecerkepił. Hdźe je Bóži hněw mojich hrěchow dla? Jesuš je jón na so sćahnył. Hdźe je někto móz hrěcha? Jesus je ju slamał. Hdźe je móz satana, kiž nade mnu měješche? Jesus je ju rozbił. Hdźe je smjerc? Je zwjolmi strózelemi? Jesuš je ju moje dla pschecerkepił. Ja žym bospolnje wumoženy a swobodny. Ja njetrjebam moje žiwjenje podać, so by so podnórźiło do hłubokosće wěcznje smjerce ke thłostanju za mój wotpad wot Boha, pschetož Jesuš je na moje město stupił a je swoje žiwjenje moje dla woprował. Ta krej pod tichžom Jesuša su te pjenjezy, i kotrymiž je mje Jesuš wukupił, so je njetrjebał wjelkiwe wěcznje smjerce tradać. Do tuteje krwě podnórźu ja je wschěmi mojimi hrěchami, a wona sćini mje šnjehběłeho, šwjatego a prawego (Kej. 1. 18). Kaž złonzo šwěci nam japoschtoł słowo: „Ta krej Jesom Khrysta, Syna Bożego, wuczińi nas wot wschitkeho hrěcha.“ (1. Jan. 1, 7.) O sćim dha žym žebi naše wumoženje saklužił? Ach, ś niczim, zyle ś niczim; pschetož nascha prawdosć je kaž hrosna, ś kuju wopanzana brassa. (Kej. 64. 6.) Biblija praji, so budźeny bjes sołuzby prawi cźinjeni j jeho hnady, psches wumoženje, kotrež psches Khrysta Jesuša so stało je. (Rom. 3, 24.) Teź to, so ł noham šchižżowaneho Syna Bożeho dele padnu, jeho kolena wobjimam a so we sbożnym dowěrjenju do jeho krwě a ranow sthowam, njemóžu sam žebi pschipisaćz, ale Bożej hnadze a smilnosći. Pschetoż kak móhł žebi Khroblićz, sam wot so Khrysta krej, wot kotrejež je jena kapka dróžsza hač njebjesa a semja, do mojeje wutroby horje wjacź. Ja bych žebi tola prajił, tomu žy ty pschehubjeny. A kak chcył žebi swěrcź, so nohow teho wschehamóżneho Syna Bożeho dótknucź? Ja bych žebi tola mohłił: kak žmóm ja to, ja, kiž žym tola jenoj próch a semja. Nć. S hnadły sće wy sbóžni sćinjeni psches wěru (a to njeje wot nas, Boži dar to je). praji žwjaty Duch w biblji (Eph. 2, 8.) Tón Sbóžnik sam je mje khrobłeho sćinił a mi dowěru do wutroby dał, so bych ł njemu khwatał a jeho wumoženje a wodaće hrěchow žebi pschijźpěł. Pschetoż wón je teź mi pschiwołał: „Pójće sem ke mni wschitcy, kiž wy sprózni a wobćeżeni sće, ja chcu was wokschewić. (Matth. 11, 28.)

(Pokračowanje sćěhuje.)

Listowanje.

N. K. Dźěławy cźah popołdnju za žamostatneho rěłbarja, kiž žanych zujowh ludźi k dźělu nima, njeje zakonsky farjadowany. Jako spodźiwk nózneho měra placźi swjetscha cźaj wot wozcźor dźěłacźich. Jeli hara maschinow strowocze njehoji, dha Wam radźimy, so na polizyju wobroćcź. Dokelž polizija może pschećiwo tóhodnu pschemyšlu, hač bowolene abo niz, fakrocźicź, je-li po wupokasu, so to ja ludźi strowotnje schkodźi.

Jězdny plan statneho autobusa z přileżnosću jutřišeho župneho zlěta w Klukšu.

Tule njedźelu, 9. junija, hdyž župa „Jan Arnošt Smolef“ swój župny zlět w Klukšu swjeći, je statne autobusowe towaršstwo w Budyšinje powjetšiło jězdny plan autobusow mjez Budyšinom a Klukšom a wróćo. Jězdny porjad autobusow je sćěhowacy:

Z Budyšina, dwórnišća	5,40	11,40		13,30
z Budyšina, Drjew. wiki	5,42	11,42		13,32
z Klukša, dwórnišća	6,05	12,05	12,35*	13,55*
do Klukša, hosćenca	—	12,20	12,55	14,10
Z Klukša, hosćenca		18,15	22,00	24,30
z Klukša, dwórnišća		18,35*	22,20	24,50
do Budyšina, Drjew. wiki		—	22,43	1,13
do Budyšina, dwórnišćo		—	22,45	1,15

* woznamjenja, zo ma autobus přizamknjene ke ćahan na Klukšanskim dwórnišću z Budyšina a do Budyšina.

Nimo toho jězdźi autobus po potrjebje na Liehań-Kobjelń

Z Klukša	19,35
do Komorowa	19,55
do Běteje Wody	20.50
z Komorowa	22.30
do Klukša	23.50

Lisćiki z Budyšina do Klukša płaća za jězbu tam a sem 1,80 hr., za jednoru jězbu wot Drjewowych wikow 1 hiwnu.

Hlowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smolef w Budyšinje. Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Hajnc w Budyšinje. Za hospodarski dźěl

Hospodarski rozhlad.

hobotu 8. junija 1929:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,189	100 pólsk. złotych	47,10
1 jendźelski punt	20,314	100 čěskosł. krónow	12,402
100 šwajc. frankow	80.625	100 franc. frankow	16,375

Barlinska burza wječera we žłabjenju efektowych kursow postupowałe. Na wikach ś dołžnymi a rentowymi listinami běchu kursy wschelake.

Na **produktowych wikach** wje nimałe krute wětr. Po hnadnym sešłabjenju jandźenj schiwórik wječera płacźiny pschenicy a rožki znowa wo 10 pf. postupichu. Wobrot bě drje hnadny, ale žito dale žadne. Wječera płaćeschе zentnar

w Barlinje

pschenicy 10,70—10,75 hr., rožki 9,40 hr.
hač 9,50 hr., jećmjenja natymkeho 8,90—9,10 hr., wowsa 9,50 hr.
hriwnow, wowsa 9—9,50 hr.

w termijnowym wikowanju:

ja julij: pschenicy 11,22½ hr., rožki pak 10,22½—10,25 hr., wowsa 9,70 hr.
ja september: pschenicy 11,75—11,80 hr., rožki 10,60—10,65 hr., wowsa 9,85 hr hač 9,88½ hr.

w Drjezdźanach (jandź. pondźelu):

pschenicy 10,65—10,90 hr. (10,20—10,45 hr.)
rožki 9,60—9,85 hr. (9,15—9,40 hr.),
jećmjenja natymjeho 11,50—11,60 hriwnow (11,10—11,60 hriwnow),
jećmjenja n[illegible] (9,60—10,50 hr. (8,90 hač 10,50 hr.),
wowsa 9,85—10,10 hr. (9,55—9,80 hr.)

w Shorjelcu:

pschenicy 10—10,75 hr., rožki 8,75—9,25 hr., wowsa 8,50—9 hr.,
butra 3,80—4,20 hr. kilo,
jeja 11—12 pjenjezkow,
běrny zentnar 2,50 hriwnow.

Pschisłajeja:

Holzu do domu, rěsnik Müller w Wikowicach. Nowomějsćańska dróha.

Na pschedań:

Sšloma w Zornoßnkach cźišło 21.
Krowa. Gyšelna, Ledźichora w Hóšnicy.
Sywnowabrožank a kultiwator, tunjej, Domšgen we Borschći, telefon čo. 57 hamt w Mikowje.
Lóško w Běłej Wodźe, Wilhelmowa haša 21.
Wos dźěćaza, w Lubiju, Jurjowa haša 41.
„ hołpodarśki, Grundmann w Šmilnej.
„ dźěćaza na Židowje, Wjelkowska dróha 165 a na Mužakowskej dróży 10.
„ sportśki, w Budyschinje, Garbaśke wrota 41.
Kolo motorśe, Müseler w Nóśej, w Lemišchowje 19.
„ žonjacz a mužace, komoda, błido a stólcźk, w Budyschinje, Zyhelnska haša 10 delka.
Lože ł matrazu, w Budyschinje, Hornćejska haša 36.
Waša dezimalna, Drjewowe wiki 2 w Budyschinje.
Kolowe hadźenki, Barth w Tišlanach.
Kóšy 3, dobre dóški, Henćka w Naschowje.

Sšudnišzy na pschešadźowanje

pondźelu 10. junija 1929

w **Khróšćizach** w „Herbšćej grychcźe“ dop. w 10 hodź.: motorśe kolo, cźišłowa maschina, drjewjanźy, tośe a turnatśe stupnje,
w **Korźinje** w hosćencu pop. w 1 hodź.: mužace kolo, komot, dezimalna waha,
w **Nachłowje** pola Kulowa pop. w 2 hodź. na gmejnskim hanćeze: kruwi,
w **Kulowje** w hosćencu „K 3 krónam“ pop. w 4 hodź.: wschelake mjble, ložowe płachty, žonjace a mužace šchaty, 600 kóšnych metrow dešćow,
w **Mikowje** w Kišankej hosćencu pschip. w 12 hodź.: pišańśki stroj,
w **Nowej Wšy** pola Mikowa w Halexej hosćencu pop. w 2 hodź.: hobanka,

wutoru 11. junija 1929

w **Mikowje** w Herbšćej grychcźe dop. w 9 hodź.: hobanka,
w **Klětnom** w Tłustjej hosćencu dop. w 11 hodź.: radio, Lhańśi stok, pišańśke a wuchahowaze błido,
w **Worschći** w hosćencu pschip. w 1 hodź.: koło,
w **Liwinkach** w hosćencu pop. w 3 hodź.: młócźarna,
we **Wukranećźach** w hosćencu pop. w 4 hodź.: koło,
w **Khrješi** w hosćencu „Ke krónj“ dop. w 11 hodź.: kuchinske wuhotowanje.
we **Wulkej Dubrawje** w Bernhardtez hosćencu dop. w 10 hodź.: błischowy sofa, kuchinśi bufej, mjeśki stok, 4 schulske tornistry a žonjaza tośca.

Pschihładźowanje trawjenja:

Sšymo se 6 jutrow łuki po łošach we Wuhelzu jutśje njedźelu dop. w 7 hodź. pschi dróży. — Bożušćel njedźelu dopołdnja. Ase tak to cźinja, hdźej w Pruskej zyrkej ś pomozu schule je Sćerbow pschenkmežiła.

Škrowe denješe.

Produktowe wiki dopołdnja 3/11 hodź. w Barlinje: Wobrot je hnadny a žito žadne. Płaćišny ležuma pschemjenjene, tola strużene.

Dop. 3/12 hodź.: Kaž pšched hodźinu.

Płaćizny rězaneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

7. junija 1929. Płaćizny po centn. a zł. hriwnach

Skóne druźiny a woznamjenjenje.

Woły: 606.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět	58—61
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	55—57
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	49—53
Mjenje picowane wšěch starobow	42—47

Byki: 644

Połnomjasne, wurośćene, najwjetšeje rězneje hódnosće	54—56
Połnomjasne, młódše	51—53
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	49—50
Spatne	47—48

Jałojcy a kruwy: 1128.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	46—50
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět	38—43
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	32—36
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	27—28
Mjenje a spatnje picowane	—

Celata: 1709.

Najlěpše wukormjene (2. druź.)	60—90
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	65—78
Spatne (4.)	57—62

Wowcy: 9017.

Młódše a starše wukormjene (1. družina)	66—69
Starše wukormjene (2.)	60—65
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.)	50—56

Swinje: 10 651.

Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiżenjow, hač do 1½ lět staro	75—76
Wukormjene	75—78
Mjasne	77—78
Spatne	75—78
Rancy a kundrosy	71—72

Drjezdźanska burza (7. VI.).

Pšeńca	213-218	běrnjace kruški	17,60-18,00
rožka	192-197	pšeńš. wotruby	12,80-13,20
nalětni ječmjeń	222-232	ržane wotruby	13,50-14,70
nazynisk. ječmjeń	178-210	pšeńčna muka	38,50-40,00
wows	197-202	ržana muka	31,00-32,00
čerwjeny dźěcel	145-155	woka	33,00-34,00
raps	-	pjeluški	31,50-33,00
kukurica (Mais)	206-208	hróch	31,50-35,00
suche truhanški	13-13,50	cokrowe truh.	17,00-18,00

Drobnowikowanske płaćizny w Budyšinje.

8. junija 1929 po hamtskim postajenju.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Twora	najniša płaćizny hr	najwyša płaćizny hr
Howjaze mjaso z kosćemi . 1 kg	2,00	2,40
Celace mjaso . . . . . 1 „	2,40	2,80
Skopjace mjaso . . . . . 1 „	2,80	3,00
Swinjace mjaso . . . . . 1 „	2,20	2,80
Tukrajny swinjacy šmalc . 1 „	2,40	3,20
Pšeńčna muka . . . . . 1 „	0,44	0,56
Ržana muka . . . . . 1 „	0,40	0,46
Khlěb . . . . . 1 „	0,35	0,37
Jědźne běrny . . . . . 1 „	0,10	0,14
Raja . . . . . 1 „	0,48	1,20
Hróch . . . . . 1 „	0,60	1,00
Soki . . . . . 1 „	0,60	1,20
Amerik. swinjacy šmalc . 1 „	1,56	1,80
Sušeny połč . . . . . 1 „	—	2,80
Dobre mloko . . . . . 1 lit.	—	0,28
Jědźna butra . . . . . 1 kg	4,20	4,60
„ „ wukrajna . . 1 „	—	—
Jeja . . . . . štuka	0,10	0,11
Jědźne buny . . . . . 1 kg	0,50	0,80
Cokor drobny . . . . . 1 „	—	0,60
Petrolej . . . . . 1 „	—	0,40
Kamejźitne wulło (domj. tepj.) 1 otr.	—	2,20
Brunicowe briketty . . . . 1 „	—	1,40

Wěrne płaćizny w Budyšinje.

8 junija 1929.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Předmjet		najniša płaćizna	najwyša płaćizna
Pšeńca, nowa	50 kilo	9,75	10,00
Rožka, nowa	50 „	8,50	8,75
Jećmjeń	50 „	—	—
„ nazymski	50 „	—	—
Wows	50 „	9,00	9,25
„ nowy	50 „	—	—
Raps	50 „	—	—
Běrny (we wjetš. dźěłb.)	50 „	3,25	4,00
Butra	1 „	4,20	4,40
Syno, nowe	50 „	6,50	7,50
Sloma, z maš. młóć., pras.	50 „	2,60	3,00
„ „ „ k zasł.	50 „	2,60	3,00
„ z cypami młóćena	50 „	—	—
Pšeńčna muka, 60%	50 „	16,00	17,00
Ržana muka, 60%	50 „	15,00	16,00
Pšeńčne wotruby	50 „	—	7,50
Ržane wotruby	50 „	—	7,60
Jeja	1 štk.	0,10	0,11
Prosata 832 štuk	1 štk.	28,00	46,00

Na wikach so prosata pomałku kupowachu.
Najlěpše twory so hišće wyše płaća.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, howak 100 kg. Płaćizny po złotej hriwnje.

	7. 6.	6. 6.		7. 6.	6. 6.
Pšeńca	214-215	212-213	bony	22-24,00	22-24,00
rožka	188-190	185-187	woka	27-30,00	27-30,00
nal. ječmjeń	—	—	módre łupiny	18-19,00	18-19,00
naz. ječmjeń	178-182	178-182	žołte łupiny	26-27,00	25-26,00
wows	180-190	180-190	seradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosuńk	18-18,50	18-18,50
pšeńš. muka	24-28,50	24-28,50	lany wosuńk	21-21,60	21-21,60
ržana muka	25-27,75	25-27,50	poen. molasa	—	—
pš. wotruby	11-12,00	11-12,00	běrnj. kruški	15-16,00	15-16,00
ržane „	11-12,0.	11-12,00	syno, 50 kg	3,80-3,80	4,00-5,00
lane symjo	—	—	ržana słoma	1,50-1,75	1,60-1,85
hróch, Viktor.	41-48,00	41-48,00	pšeńš. „	1,25-1,40	1,30-1,60
raps	—	—	wowsna „	1,40-1,50	1,50-1,65
pjeluški	25-26,00	25-26,00	jećmjena „	1,30-1,45	1,40-1,60

Kak steja sylny w Saksnej.

Spočatk junija 1929.

Statistiki krajny hamt je wo žiwach w Sakšej pichi spočatku junija t. l. tele pscherčšowe liczby wuliczil. (1 wotnamjenja jara derje, 2 dere, 3 špitnje, 4 špitnje a 5 hubjene.)

Najmjnša pscheniza 2,6 (2,9), nalětnja rožka 2,7 (2,9), Najmjnša pscheniza 2,6 (2,9), nalět. pschenza 2,7 (2,8), najmjnši jeczmjeń 3,0 (2,9), nalětni jeczmjeń 2,6 (2,8), najmjnša rožka 2,6 (2,9), nalětnja rožka 2,7 (2,9), wowoš 2,6 (2,8), raps 3,0 (3,1), runkliza 2,7 (3,2); zorkza 2,6 (3,0), bžeczel (tež ſ travu smješkany)3,1 (3,4), luzerna 2,8 (3,0), powodženske a wotwodženske kuki 2,8 (3,0), druhe kuki 3,0 (3,2).

Liczba w špinkach poczahuje šo na spočatk junija lěta 1928.

Trašidło w Brightonje.

Sajědojczeć dla wotpokazaneje luboscze. — Ssmjerć w bludnizy.

W Broadmoorſkej bludnizy (w Jendželskej) semrě w nalčich dnjach 74lětna Kschesczanka Edmunds, kiž je na 40 lět sa tuthymi murjemi sabyczała. Dźiwajo na jeje šmjerć saběrachu šo jwjetſcha wichitke jendželske nowiny se žalošnym ſtejskutkom tuteje žónkeje.

Spočatk dżewjeczdżešatych lětow saſchł. lětkot. Běsche pisa Boardej liſt, w kotrymž šwoju luboscź Brighton žiwa a žiwjesche šo zyle njenapadnje jaka ſchwalczka. Tžišche a bjese wjeſela bź młodoscź nima tuteje njerjaneje holzy ſchła. Wšiche žno spočatk 30 lět, hdyž ji k prenjemu raſej jedyn muž na prěki pschindże. Pschi sohkim ſasymnjenju ſesna šo ſ młodym lkarjom dr. Boardom, kiž bź šwožownje wožeńcny a tu šwoju praksu ſapočinał. Staraſche šo wo khoru a tuta ſprózniwoscź a bohuželoscź mohł rješ ſ cžłowjeſkeho towarſtwa wusterčeńcej mazoſchku pschihwa wona ſa luboscź. Wot nětko ſpytaſche, šo jemu na wſchě možne waſchnje bližicź. Hdyž běchu wſchě tute prózowanja podarmo, napiša Boardej liſt, w kotrymž šwoju luboscź k njemu wuſna. Młody lkař, kiž nocžnjſche ſeſtarjemi knježnu na nětkaſe waſchnje ranicź, wotmołwi ji w kedžbnjej formje a pschiſpomni, ſo je hižo wožeńcny. Kſchesczanka šej myšleſche, ſo je mandželſka lubowaneho jenicžki ſadžźwk kjeje šwožu a w šwojej dźiwej luboſczi wotmyſli šej, mandželſku moricź. Ji šo poradži, ſ njej šo ſesnacź. Pschileżnje ji wopyta a pschinjeſe ji tyſku konſekta (błódkojczow) žobu, kotruž bź najprjedy ſe ſtrychninom (šmjtny jěd) pschitrawiła. Boardowa mandželſka wopta jenož kuk a jěrý bź ji podhladny a tež ba tyſku šwojemu muželi, kiž pschi pschepytowanju ſ wěſtoſczu ſtrychnin wobkruczi. Spodžiwnje dr. Beard ſpokoji šo ſ tym, ſo žónſkej jenož šwój dom ſakaſa a nošpomni winy jenož tak pschipódła w jenym pjaczomjeżce zytu hromadu ſtrychnina, pjeczą k ſajědojczenju małych a wulkich myſchi. Potom wopytowaſche ſyſtematiſaz wſchě wobkhody ſe błódkoſczami w mělcze, hdjež wjele konſekta nakupowaſche. Doma pschitrawi nakupene kuki ſe ſtrychninom. Myſchi dalſchich kupach w tutych wobkhodach namjeſcha ſajědojczeny konfekt njehnapadnje ſ wupołożenymi kukami. Bórzy šo bjeſbóžne ſčěžkuki w mjeſze jewjachu. Lubžo ſthorichu a też wumrěchu. Policija tłóżeſche njewuſtawajzy ſa ſajědojczerjom ſe ſtrychninom. Bóry namakachu błóß „knježnje Woods“ a Kſchesczanka Edmunſja dyrbjeſche šo pſched ſuduiſtwom ſamolwicź. Tak bóndże k ſenſazielnemu ſajudženju k ſmjercži, kiž mějeſche Jendželſka w dźewjeczdżešatych lětach. Kſchesczanka Edmundża běchu też k ſmjercži ſajudžili, njebychu-li lkarjo jeje biežronnoſcź ſpóznali a jeje wotwerjenje do bludnizy namjetowali.

Swójbne powěſće.

Semrěli: Emil Gräfa, rěſnički miſchtr a ſtótny wikowaŕ w Budyſchinje, 54 lět. — Rudolf Bechiel, drogiſt w Budyſchinje, 35 lět. —

Hamtſke wozjewjenſe z Budyšina.

Na lopjenu 1090 wikowańſkeho regiſtra je šo dźenja ſapiſała firma Reinhold Lehmann, modellowa fabrika w Budyſchinje a dale; Marja Berta, ſwud. Lehmannowa rodź. Schołcžiż w Budyſchinje je mějicelka. Wona dosta wikowańſki wobkhod jako herbowka modelſoweho fabrikanta Korle Reinholda Lehmanna w Budyſchinje. (Wobkhodna měſtnoſcź na Nowoſalſkej dróży čžo. 12.)

W Budyſchinje, 6. junija 1929.

Hamtſke ſudnistwo.

Towarſtwowski powěſtnik.

Budyšin. „Nadźija“ wobdźěli so njedźelu 9. junija na župnym zlěče w Klukšu. Kotřiž z autobusom abo ćahom pojědu, njech so ½12 hodź. pri dwórniſču zeńdu, kolesarjo zhromadźa so najpozdźišo ¾12 hodź. w Serbskim Domje. Dele pojědźetaj dwaj autobusaj. Mjez Zdźorju a Klukšom je tež autowy zwisk připrawjeny. Wosebity autobus z Klukša do Budyšina pojědże ½1 hodź. w nocy. Njech so sobustawy bohače wobdźěla, hosći, kiž chcedźa z nami jěć, lubje witamy. Předsydstwo.

Bukecy. Bukečanske serbske towarſtwo so njedźelu na zlěče w Klukšu wobdźěli. Starše sobustawy wotjědźeja dopołdnja w 11 hodź. z awtom.

Předsydstwo.

Hornja Hórka. „Łužica“ wobdźěli so njedźelu 9. junija na župnym zlěče župy „Jan Arnošt Smoler“ w Klukšu a wotjědże dop. ½11 hodźin z Mnišońſkeje piwarńje. **Předsydstwo.**

Hodźij. Towarſtwo „Jaroměr Imiš“. Wobdźělimy so na župnym ſwjedźenju w Klukšu. Wotjědźemy ¾12 hodźin wot Ratarjec, pak z kołom. Zetkamy so w Susterec hoſcenccu. Přińdźće wšitcy.

Předsydstwo.

Hrodźišco. Spěwny wotrjad tow. „Zerja“. Příchodne spěwanje je štwórtk 13. 6. w 9 hodź. pola Symanka w Njechornju. Prošu, zo bychu so wšitcy dypkowanje wobdźělili. Dirigent.

Jednota Sokoł w Rakojdach wuhotuje njedźelu 16. 6. 29 wulki lěčny ſwjedźeń. Dopołdnja wot 10—½12 hodź. je wubědźowanje. Při tym njech so wobdźěli też kóždy dobry zwučowaŕ bratrowskeje jednoty. Mamy běh 100 rtr., skok daloki, skok wysoki, skok płuwanje abo běh 1000 metrow. Bratřa zwučujće domach, zo bychmy też jako Sokoljo něšto hódno docpili. Popołdnju su narjadowe a prostne zwučowanja na ſwjedźeńſkej łucy. Wječor wot 5 hodź. reje.

Klukš. Štóž z kolesom na zlět přijědże, njech je do skhowa da župnej khowańi kolesow, kiž budże wosebje woznamjenjena.

Khwaćicy. Serbske towarſtwo wobdźěli so njedźelu 9. junija na 2. župnym zlěče w Klukšu. Wotjědźemy w 12 hodź. z kołami.

Tydźeńska skhadźowanka a wědomostna zabawa sobustawow Maćicy Serbſkeje je kóždu pónđźelu nawječor wot 6 hač 9 hodźin w Serbſkej kołejowni w Serbskim Domje.

Nadźiji, Radoscź, Łužicy a Zerničcy! Hłowna spěwna pruha za župne wustupjenje je na zlětnym dnju sa-mym (9. junija) přip. wot 1—8/4 hodź. w zali Šusterec hoſcenca. Spěwaŕ budża so spěwy: 1. Krasna družka. 2. Trawańka. 3. Płakała Hanica.

Poršicy. Jednota Sokoł a serbske towarſtwo „Swěra“ wobdźělitej so na župnym zlěče w Klukšu. Zestupamy so ½2 hodźin w Zahłowje. Wo bohate wobdźělenje so prosy.

Wulki koncert w Budyšinje nastupajo. Zhromadna pruha Budyskich a wokolnych spěwarjow (tež ke „Łužicy“ přišłušacych) je přichodnu srjedu ½9 h. w Serbskim Domje. Tež soliſća so proša, zo bychu přišli. Wobdźělenje mnžskich je jara słabe. Ze skutkom chcemy Serbſtwo hajić. Prošu wo přilubjenu pomoc knjezow kollegow.

Hłowny dirigent.

Zwjazk Serb. Rat. Dorosta. Wubjerk Z. S. R. D. ma přichodnu njedźelu dop. ½11 hodźin (hnydom po kemšach) ważnu zhromadźiznu w Serbskim Domje w Budyšinje. Jeli ma něchtó wotpohlad do Poznanja sobu jěć, njech wšitke naprawy (pas atd.) sobu přinjese. Wšitkich towařšow wubjerka cyle wěſće wočakuje **předsyda Z. S. R. D.**

Župa „Jan Arnošt Smoler“. Naš lětuši župny zlět wotmějemy njedźelu 9. junija w Klukšu. Nadrobny narys zlěta wozjewichmy hižo w „Serb. Nowinach“. Kóždemu našemu podrjalowanemu towarſtwu so tajki připósła. Towarſtwa „Zernička“, „Nadźija“, „Łužica“ a „Radosć“ prosymy, sebi naspomnjene tři khóry přiswojić dla zhromadneho spěwneho wustupjenja. Zlět budź dźeń zjednoćenja wšěch našich towarſtwow.

W poslednim času

je so nam poradźiło sćěhowace ważne, zwjeſa hižo rozpředane knihi kupić a poručamy je našim serb. knihownjam

1. Boguslawski-Hórnik: **Historja serbskeho naroda.**
2. Černy: **Mythiske bytoſće.** I. a II. dźěl.
3. Čišinski: **Kniha sonetow.**
   „ **Ze žiwjenja.** (wob. wjazane)
4. Muka: **Bausteine.** (wjaz.)
5. Šewčik: **Stawizny**
   „ **Basnje**
   „ **Směški a powědańčka**

Serbska knihařnja w Budyšinje.

WBudyšinjenapóstow.naměšće

konditornja a kofejownja Müller

Staroznata a radywopytana
Najl. konditaſke wudźěłki

Stare Nowiny

ma na předań

Smolerjec knihićišćefnja w Budyšinje

Młódša kat.

holca

so do ratařſtwa pyta

Jan Müller na Horje

Srěnjołětneho jenopřežneho

konja ma na předań

Koch w Brězowje p. Kubšic

Lěto stara

jałojca

je na předań w **Zaſkowju č. 6**

Wysokosućena sylna

jałojca

je na předań w **Jeńkecach č. 19**

Pytam

spušćomneho, pilneho pućowarja z dobrym rukopisom za mzdu a provisiju.

Žitna wikowańſka

Jurij Zschornak w Rathleach

póst Worklecy pola Kamjenca

Syru wołmu

kupnje po najwyšších płačiznach

Otto Osswald

nohajcowa fabrika
na Kamjenčnej hasy

Poskićam po přihódnym płaćenskim połoženju

D-motorske kola, dobre znamki kola, dobre jśadne kola, a druhe jśadne maſchiny, canterlugi, butrowe ćelace maſchiny, zymace maſchiny, płace maſchiny, rěbadła, zypkowe ſitki, připrawa a narunanje wuporjedźenje njemske

H. Paul Gräfe

wuporjedźefnja w Kamjencu

blizko kat. cyrkwje. Tel. 470.

Wšitke picowadła

Žitny dom w Kamjencu

wotnožka w Pančicach

Jan Petřkec nasl.

mějićel E. Schulz

w Khrósće

poručuje k nałětu:

wulki wubjerk rjanych nowočasnych **wobłekow** za holcy a žony, tkaninowe a somočano wot 13—36 hr.

Zonjace a dźěćace šaty

Na [illegible]

E[illegible]

[illegible] Gardiny, Etoffe, Cańki, Perkrywy na sofy a diwany, blidowe přikrywy najtuńšo.

J. Erler n. Zw. Lawsk hasy 10 rožk Krónpr. mosta

Kupuju

nowiny, akty, knihi po 4 pj **papjerowy wotpady** po 3 pj **lapy, bleše běłcho wina bleše čefwjenecho wina**

sektowe bleše, wšě druhe bleše po powyšenych dujowych płaćiznach, **żelezo a stare metale** jenož na wupokaz wyšnosće.

Popp na Hornčerſk. hasy čł telefon 3427.

Awtowe nojeńske a zabawne jězby

wuwjedże

A. Schlemann

młyn w Hermanecach p. Łaza

Tel. Łaz čo. 23

Wšě družiny hnojidłow

ma stajnje na składže

Žitny dom w Kamjencu

wotnožka w Pančicach

Nowe knihi

W Serbskej kniharni na Lawskich hrjebjach

Škowrončk ze serbskich honow

Nowe spěwy za měšany, mužski a žónski khór.

Wudał Bjarnat Krawc hr. 0.80

Na farje - Hańki

wot Terezy Nowákoweje. Přełožił dr. M. Krječmař. Zawod napisał dr. Jos. Páta jako 12. čisło zbórki *„Dom a swět“* *hr. 1.50*

Raj myslow, sonow z Łužiskich honow Basnje Pawoła Krječmarja. Drjeworězby Měrčina Nowaka jako čo. XIII. zbórki „Dom a Swět“ hr. 1.50

Pěsnje

Mato Kósyka. I. dźěl zběrał a zestajał Bogumił Šwjela. Wobrazy kreslił Fryco Latk XIV. zwjazk zbórki Dom a swět 152 str. hr. 1.50

Jan Kollár

Ze žiwjenja, dźěła a serbskich pućahow wulkeho Słowjana wot prof Oty Wićaza čo. 4 zbórki Słowjanske rozhlady hr. —.60

Wendische (Sorbische) **Bibliographie.** Wot dr. Wjacławka 353 str. hr. 20.—

Das Wendentum in der Niederlausitz und im Spreewald. Wot G. Šwjele. 16 str. hr. 0.30

Zrčdka přijomna składnosć

1 büffet do jstwy nowy 122 cm šěr. čomnobruny łuženy (gebeizt) 135.— hr. 1 kucheńſki büffet nowy 120 cm šěr. zwaha barbjeny za 130.— hr. chaiselongs nowy dobre dźěło za 55.— hr. Kaž wulki wubjerk trjebanych a wuporjedźenych komodow, kuchinskich kamorow, drastowych kamorow, vertikow, ložow, stołp. hladadłow a dr. wjac

Josef Buhl w Kamjencu Jahnstr. 15

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihitišćerjo, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje, Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pf. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pf. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pf.

Čisło (Nr.) 132 — Budyšin — Pónjelu, 10. junija 1929 — Bautzen — Lětnik 86

Němska železnica nazymu tarif powyši?

Němska železniza je wojjewiła, so je nuzowana, dla powyschenja mzdy železnizarjow, kotrejž je žo jej nanuczilo, tarify powyschicz. Kaž je žo ſ němskeho wobkhadneho ministerſtwa ſhonilo, je finanzne położenje němſkeje železnizy tak kritiſke, to budże žo powyſchenje tarifow tež bjes nanuſowaneho powyſchenja mzdy najpoſdiſcho ſo najnuzu dyrbjeczi rospominacz. Pſchiczinu ſa tule naprawnu žu žſedowaze: Dokhody žu dotal 1929 ſady dopreſkneho wobliczenja žylnje wrócžo woſtake, wudawki pak žu pſchibérake, hacz runje je žo po mózności kutowaku. Pódla teho žu ſo wudawki ſa wuhlo powjeſtſchike, a pódla teho je ſo ſa njemózne wupokaſako, wobrot pola tworowneho wobkhoda powjeſtſchicz. S tejele pſchicziny ſo němſka železnizа na konkurrenzu cžeſtitych automobilow wobcžežuje. Praſcha ſo, hacz ſo tónle wobrót po nowym powyſchenju tarifow a powyſchenju železnizkeho monopola powjeſtſchi. Tola němſkej železnizy pſchezo druhe nowe wozbowniſke wudawki naſtajwaju. Sawjedżenju wózbomhodźiniſcy dźeſatkoweho dnja njemóże němſka železnizа w tu kſiwilu pſchihłoſowacz, dokelż bychu ſo ſ tajkej napravu dyrbjale tarify w nekajkej mérje powyſchicz, kotraż by wjeſtſchemu dźelej hoſpodarſtwa ſeſchkodźiła. Njech njenaſpomnjene njewoſtanje, ſo tež wudawki němſkeje železnizy ſa penzije trajnje pſchibéraju. Tele wudawki hižo 482 milijonow hriwnow ſa lěto wuczinjeja a budża ſa bližſche dźeſacz lět wo dalſche 60 milijonow. pſchibéracz.

Kaž je waſchnje, najſkerje parlamentowy cžłon cžaſ k tomu wuzija, to by ſo nowy tarif wumyſlił. Němſke hoſpodarſtwo budże ſo wěſo pſcheciwo tomu wobaracz. S polnym prawom ſo praſcheja, hdy ſo ſchrub bjes końca ſtónczenje wjercžecz pſcheſtanje.

Wobſadżeńſke wójſko w nazymje z Porheinſkeje hišče njewučehnje.

Reuterez powěſczerńa powa, ſo žu powěſcze nekotrych Londonſkich nowin, po kotrychž ſo hižo pſchihoty k wucžehnjenju wobſtadżerſkeho wójſka ſ Porheinſkeje cžinja, pſchedcžaſe. K pſchedcžaſnemu wuprózdnjenju Porheinſkeje drje dóńdże, tola hacz dotal ſo njeje wobſtanko, we kotrym cžaſu ſo to ſtanje. Mjes franzowſkim a jendźelſkim wójſkom njeje ſo hacz dotal jednanje ſapocžało.

„Chicago Tribune" na wopak wo wuſwobodźenju Porheinſkeje piſche: Wocžakuje ſo, ſo ſo w Madridze we Radże Swjatſa Ludow w tym naſtupanju dojednanje daſwije, ſo ſa prěni dźeſ wobſtadżerſkeho wójſka w juliju a druhi wjeſtſchi dźeſ w ſeptembrje wrócžo ſawoła. Wěſte ſo bycz ſda, ſo ſo plan wězywuſtojnych potwierdźi. Poincare Youngowy plan ſwojemu kabinetej pſchedpokładź a wocžakuje, kaž ſo dowérnje powěda, ſo jón jenohłóſnje pſchijimaju. Plan potom pſched parlament pſchidźe, hdyż jón, hacžkuruje budża nazionaliſtojo pſcheciwo njemu, ſ wulkej wjeſtſchinu potwierdża.

Kaž dże „Chicago Tribune" dale wědżeſcz, dże dr. Streſemann namjetowacz, ſo by ſo Franzowſka tež ſe **Saarſkeho kraja wrócžo ſcžahnyła** a ſo ſwojeho prawa na ludowe wothłoſowanje w lěcze 1935, we Versailleſkim frjedżenju poſtajene, wotrjekła. Sčamo optimiſtiſcy Franzowſojo praja, ſo by tajke wothłoſowanje k lépſchemu Němſkeje wupadło.

Dweju němſkeju kriminalneju zaſtojnikow w Katowicach zaſtrěli.

Katowizka polizija je ſo poruczności Katowiſkeho ſtatneho rěcžniſtwa dweju němſkeju kriminalneju ſaſtojnikow ſ Gliwicžanſkeho polizajſkeho preſidia, njemjezy kriminalneho ſekretara Murka a kriminalneho aſſiſtenta Zubera ſajała, hdyż ſo taj ſaſtojnikaj ſchtworčk pſchi ſudnišim jednanju w Katowizach pſcheciwo internazionalnej ſubježnišej zwólbje wobdźělitſchtaj. Kriminalnaj ſaſtojnikaj ſtaj ſo pjeża ſe ſajatym, kotryż je němſkoſtatny pſchiſłuſchenż do roſrěczenja dakoj. Pſchi tym je ſajaty cžłonyk. Polizajſka wyſchnoſcz praji, ſo ſtaj němſkaj kriminalnaj ſaſtojnikaj tomule cžłonjenju połěkowakoj.

Gliwicžanſki polizajſki preſidium praji, ſo połſke wudawanje wo winje němſkeju kriminalneju ſaſtojnikow njeje wěrne. Kriminalnaj ſaſtojnikaj najraſniſcho prježaj, ſo ſtaj cžłonjenju jateju połěkowakoj.

Egiptowski kral w Němskej.

Njedźelu popołdnju je egiptowſki kral Fuad ſ wożebiſtym żeleſniſkim cžahom do Němſkeje pſchijeł. Na Singenſkim dwórniſchcžu běchu ſo po poruczności němſkeho preſidenta prjedawſchi němſki miniſter Roſen, němſki połſkanz w Kairu, ſe Strohrer, dale połkanzſkowy radźicžeł dr. Klee, generalny major ſ Bock a wyſchſchi leutnant ſ Tiedemann ſhromadźili. Hdyż kral Fuad ſ cžaha wuſtupi, jeho njebjuſchi němſki miniſter dr. Roſen ſ rěcžu powita, w kotrejž poſtrowy němſkeho preſidenta a němſkeho knježeſtwa wuprajł a na ſławne ſtawiſny Egiptowſkeje popomni, kotrejž hacž k rańſchim ſerjam cžłowjeſkeje kultury wrócžo doſahaju. Kral Fuad ſo ſa wutrobne powitanje dźakuje praji, ſo ſo wożebje na wopytanje Němſkeje wjeſeli, na kotryż je ſo hakle mohł nětko podacz. Wón ſo nadźija, ſo ſo budża ſ nim němſko-egiptowſke poměry ſpěchowacz.

Hooverowe inſtrukcije za Dawesa.

Nowopomjenowany amerikanſki połſkanz ſa London, General Dawes je ſchtwórtk popołdnju po połſkednjej dokładnej konferency ſ preſidentom Hooverom a ſtatnym ſekretarom Stimſonom Waſhington wopuſcheſił a je 6. junija ſ łódźu „Olympia" do Jendźelſkeje wotjeł. Dawes je wot knježeſtwa wobſchérne inſtrukcije doſtał, kotrejž po wożebje na wotbrónjenje wójnſkeho łódźiwa poczahuja. Hoover na ſtejiſchcu ſteji, ſo je někotre po dobyczu jendźelſkeje dźeſacźeſtrony ſkładnoſcz jara pſchihódna, ſo by ſo ſ Jendźelſkej k dorownjenju doſchło. Nadźeja ſo, ſo ſo Hoover bórſy ſ Macdonaldom wo bórſonnym ſwołanju nowoje konferency dojedna. W dotalnych rěcžach jendźelſkeho miniſterſkeho pſchedsydy wurjaduje pſchihódne pſchedſtajenjenja widża.

Wjednika Němcow w połodniſkej Tirolskej k wuhnanſtwu zasudźili.

Gmejniſkeho lěkarja dr. Joſefa Kiehnera w Steinhauſenje w Ahrnſkim dole w połodniſkej Tirolſkej je italſki ſud k tſileſtnemu wuhnaczu na puſtu kupu w morju ſaſudźił. Snaty prjedawſchi ſapołkanz italſkeho ſejma dr. Reut-Nicoloſſi je tohodla Radże Swjatſa Ludow we Madridze a ſekretariatej Swjatſa Ludow w Genfu žłedowaſy telegram połſał: Italſke knježeſtwo je němſkeho lěkarja dr. Joſefa Kienera **bjes winy** jenoż dla pſchiſłuſchenja k pravam ludoweje mjeńſchiny w Tirolſkej k tſileſtnemu wuhnanſtwu ſaſudźiło. W mjenje cžeſkjenjeznow ſ połodniſcheje Tirolſkeje proſchu, ſo by Rada Swjatſa Ludow na italſke knježeſtwo ſtutkowało, ſo njeby wjedniſkow, Němcow połodniſcheje Tirolſkeje dale pſcheſcheſcheſ pako.

Primo de Rivera pſcheciwo němſkej politicy mjeńſchinow.

W Madridſkich nowinach „La Voz" je powěſcz wuſchła, ſo je ſo němſki ſwonkowny miniſter dr. Streſemann pſched roſprawnikom tychle nowin w San Sebaſtinje

wo praſchenju mjeńſchinow wuprajił

a pſchi tym naſpomnił, ſo tole praſchenje niz jenoż Němſku, ale zyłu Europu a ſobu Schpaniſku naſtupa. Streſemann je pjeża rjekł, ſo drje ſchpaniſke mjeńſchiny njeznaje, kotrejž ſo ſ Katalanami a Baſkami ſaſtupuja, ale wón ma ſa jara wužitne, tole praſchenje roſpominacz.

Tule powěſcz dojtawſchi je ſchpaniſke knježeſtwo hnydom wupowědżenje w nowinach wojſewicz dało, w kotrymż Primo de Rivera jara raſnje pſcheciwo tajkemu měſchenju do ſchpaniſkich wobſtejnoſcow proteſtuje. Primo de Rivera praji, ſo matej wón a ſchpaniſke knježeſtwo ſa njemożne, ſo by tajki mudry ſtacžan kaž dr. Streſemann tajke neſchto rěcžał.

Měni, ſo je tale powěſcz ſ jara njerodnym dopiſom naſtała. Njedźiwajcy teho pak hiſchcže raſ na roſdźěl raſnje pokazuje, kotryż je mjes tak mjenowanymaj ſchpaniſkimaj mjeńſchinomaj a ſ njeńſchinami Versailleſkeho frjedżenja, a ſo najraſniſcho pſcheciwo tomu wobara, ſo ſo katalanſke a baſkiſke praſchenje na nekajke waſchnje do praſchenja mjeńſchinow ſcžehnje, wo kotrymż budże Rada Swjatſa Ludow jednacz.

Studentiſke njeměry w Póſnańſkej.

Sobotu wjecžor žu tej ſtudentiſke njeměry w Póſnańſkej pſcheciwo židam byke. W Grodowſkej dróży žu wuſkadne wokna židowſkich klamow roſrahli. Polizija je ſ nimi ſtrantow roſehnała a 30 ſtudentow ſajała.

Nowe ſtudeniſke njeměry we Winje.

Sobotu popołdnja je na Winſkej univerſiſce ſ nowym naſtupjenjeſam doſchło. Mjes tym ſo ſo židowſki narodni ſtudentoja na wuſtupje pſched univerſitu ſhromadźachu, nazionalni ſozialiſtiſcy ſtudentoja po auli khodźachu. 141 hodźiny ſo nazionalni ſozialiſtiſcy a barbunoſchcy ſtudentoja do židowſkich ſtudentow ſ rjemi a gummijowymi klumpachami dachu, pſchi cžimż ſo někotſi židowſcy ſtudentoja khětro ſranichu. Skónczenje polizija ſakroczi, pſchikhody k wuſtupej ſawrje a někotrych ſtudentow ſaja.

Druhi proces pſcheciwo autonomiſtam w Elſasu.

Dźenja ſo w Beſançonje proſeż pſcheciwo ſajatemu elſaſkemu autonomiſtej Rooſej ſapocžnje. Sobotu je ſo w Strahburgu pſcheciwo tomule proſeżej demonſtracija wotmeła, w kotrejž ſtaj kommuniſtiſki wjednik Huber a ſ Kolmarſkeho proſeża ſnaty autonomiſt Schall rěcžałoj.

Rooſej ſo porokuje, ſo je ſ Elſażanami, w Němſkej bydlażymi, we wuſkim ſwiżu byk.

Swedoja do Ameriki leca.

Njedźelu rano w 6 hodźinach je lětar Sweringe ſ Junkerſkim nadmócžnym lětadłom ſe Stockholmſkeho lětaniſcha pſchiſtawa na leczenje nad Atlantiſkim oceanom do Newyorka wotleczał. W lětadle ſu pilot kapitan Ahrenberg, wobkedźiwowar leutnant Floden, ſchkrjeſkowař Ljungſund a pódla teho na prěnjej etappje hacž do Bergena dwaj paſſažerjej. Nad Farowerſkimi kupami ſur Sweringowe lětadło njedźelu wjecžor w 7 hodźinach widżeli. W Reykjawiku w Jſlandſkej ſo lětadło rano 1/2 hodźin wocžakuje. Po dwěhodźinſkej pſcheſtawy ſo lětadło w Selenſkej (Grönlandſe) wocžakuje.

Napſcheciwnoſcz w cžeſkoſlowakſkim parlamentu.

Pſchi debacže w parlamentu wo wopowědżenju miniſterſkeho preſidenta w naſtupanju Faſloutowoje ſpionaże prjedawſchi ſozialdemokratiſki miniſter Derer wo madżarſkej ſpionaži rěcžeſche, kotraż ſo ſ madżarſkeho knježeſtwa organiſuje. Madżarſki miniſterſki preſident hrabja Bethlen je ſjawnje na cžoło madżarſkeje irredentiſkeje ſtupił, kotraż chże wot Cžěſkoſłowakſkeje Słowakſku a wot Rumunſkeje Siebenbürkſku ſaſo wottorhnyć. W tym ſamym cžaſu ſtaj w Cžěſkoſłowakſkej němſkaj miniſtraj pſcheciwo ſwonkownemu miniſtrej dr. Beneſchej tehdy wuſtupowakoj, hdyż je w Beograđze wo ważnych politiſkich naležnoſcach a tež wo praſchenju mjeńſchinow jednał. Staj němſkemu ſwonkowemu miniſtrej Streſemannej w praſchenju mjeńſchinow pſchihłoſowakoj, pſches cžoż ſu knježeſtwowe ſtrony k dujowemu porjadej pſchejeſchle. Pſchi tajkich wobſtejnoſcach je bjes dźiwa, ſo Madżaram khrobkoſcej roſcže, a ſo hrabja Bethlen ſ mjezom ſchcžerczi. Dererowa rěcž njeſmě ſo jako ſama demonſtraczja oppoſizije pſcheciwo knježeſtwu wobhladacz, wona na wjele bóle wulku ſwonkownu politiku ważnoſcz; pſchetoż dr. Beneſch po politiſkej ſtronje lěži ſy pſchihłuſcha. Dererowe wótre wupady pſcheciwo Němcam w Cžechach a hrabi Bethlenej njeſłu ſo pjeża bjes pſchihłoſowanja dr. Beneſcha ſtale.

Pſche-żeleſniſkowy ſwjaſk Cžěſkoſłowakſkeje ſ Grichiſkej

W cžeſkoſłowakſkim ſwonkownym miniſterſtwje je ſo ſobotu pſchipoldnju pſcheżeleſniſkowe rěcženje mjes Grichiſkej a Cžěſkoſłowakſkej podpiſało. Na to ſo pola ſwonkownego miniſtra dr. Beneſcha hoſcżina wotmě.

Spomnjenja hódnej italſko-bołharſkej wójnſkej rěcži.

Bołharſke knježeſtwo je k cžeſci italſkich hoſci, kotſiż žu ſ eſkadru lětadłow do Warny pſchileczili, ſwjedżeńſku hoſcżinu wuhotowało. Pſchi njej je bołharſki general Stolarow pſcheciwo Juhoſłowjanſkej njepſcheczeliſtu rěcž měł, kotraż je pola Italijanow žylne pſchihłoſowanje namakała. Stolarow wo ſhubjenju Mazedonſkeje a wo woli rěcžeſche, ju ſaſo dobycz. Hdanje ſa poſtajenjom Bołharſkeje ſo kaž cžiſchi wopeń pod popjekom baje.

Na to italiſti ſtatny podſekretar Balbo wotmołwi, ſo niż jako politik, ale jako wojak rěcži, hdyż na ſhromadnu

hucj Italiscje a Bolharskeje pokazuje. Prajsi, so budze schwibazy woheń Italiscje cjichi woheń Bolharskeje podpjerac; pichetoż Bolharska je we wójnje sbita, Italska pak je sbita w mérje. Shromadne sajimy mjes wobémaj statomaj su swjatk, kotrež wjele krucjischo hromadu wjeze, hacj samo najwótstische potwjerdzenje pschecjelstwa. Wobémaj statomaj wo to dze, so so mérowe sréczenja pschemenja.

Nowy cyrkwiny stat.

Pjatk pschipoldnju w 12 hodzinach je vatikanske mésto poczato bucj. Wo 59 létach hlawne bronjowe wrota swojej wrótnje wotewrichu. Zandarmojo a policistojo nowy bamzijski kraj, kaž dalako bécha hacj dotal w nim strazowali, f wyskanjom luda bamzijskim straznam pschepodachu. S nastupjenjom sostojnjwa gouverneura vatikanskeho mésta Serafina je so smutkowny reglement sa vatikanske mésto wudalo, kotrež sarjadnistwo, chlostanja a wobchadni policiju wutrawja.

Inflacija w Ruskej.

Ruske knjezerstwo je sa nusne méty, dla pjenjezny wudawkow, kotrež su w lapreji nusne byle, sa 106 milijonow rublow nowe papjerjane pjenjezy wudacj. Wobdéh papjerjanych pjenjez so f tym wo pjecj procentow powjetschi. 1. meje je 1,9 milijardy rublow wuczinili.

Katolske prašenje w Mexiku.

Président Portes Gill je Reuterez powésczerjej sdzélił, so so pondzelu 10. junija jednanje mexikanskeho knjezerstwa z arzebiskofom Ruizom y Florespm i Morelic a biskopom Diazom we wutrawjenju katolskeho praschenja we Mexiku sapocznje.

Raczij so pschecziwo wuśudej wotwola.

Raczijezowny hlowny sakitowar pschecziwo wuśudej, kotryż je Raczij k sastupu na 20 lét sasudził, wotwola. Dokelž so sa dwé njedzeli sudne prózdniny sasjedzu, by so wotwolkanje hacj do nasymy wokstorczijez dyrbjalo.

Ze Serbow.

W **Budyschinje**, 10. junija 1929

— **Wo wjedrje.** Wczera wo dnio thermometer +5. Dzensa rano we 8 hodz. barometer 748, hygrometer +3, thermometer w nozy +10. Wulkódy na czsoyle wjedro ale pokhmurjene niebjo. — Schklenza stupa jaso hylnischo na rjane. W polnozy drje wizimy nimo czahaja, tola wyschiny nad rauschei Europu a f krótkeho wjeczora pschikhadzaze, hizo na nasche wjedro sluschaja a spoczuja jemu pschijomny tras. Nizimy, w polnozy nimoczahaze, sawinuja druhdy krótke niewjedrowe dyschcze. W Mischnju lisesche so wczera popoknju wot 1—3 hodz. Nasch zupny slét w Klukschu pod nim njeczerwjesche. Jako do Bozkeho doma so padachmy, so pschechadowasche. Hdyz so natwarjowachmy na krasnej Bozej Sluzbje, so wonka deschczik kidasche. Hdyz nsetczomnz byly f Bozeho domu zolmjachu, deschczik popschesta. Jako so czah pisches wjes hibasche, pschedrz so Boze sólnczko pisches mrócesche. W najrjeschim lczinym wjedrje wotmé slét swój swjedzeń na krasnje lczanym swjedzeńskim czu. Wopruwowzity Bozi dziw! Nam Sserbam njech je i pohonjenkom, po nastupjenym puczu dale postupowacz. Jutsje wutoru skhadza slónczko 3,40 hodz. a khowa so 8,19 hodz. Mézacz slhadza dop. 7,47 hodz. a khowa so w poknozy 12 hodz.

— **Rjad wobkhadnych sjezbozenjow.** Sobotu pschipoldnju sajdze kolesar so wuwinjo nimodusym na Postskim namésczu se swojim kolom na khodnik pschi Lessingowej schuli, pschi czimz potorhny zonn, kotrez hebi lewu nohu slama. — Dale krótko na to motorowy kolesar a wosobowy automobil na Zitnych wikach, na rózku Kotolicjeje hasny do so srasyschtaj. Pschi njeszbozenju wotendze pschewodniza motorowego kolesarja

[illegible] wuwotej runu na prawo! nowy. — Popoknju wokolo 5 hodz. so pola motorskeho kola na Lubijskej drózy wobrucz pukny, so kolesar na drózy padnywschi so lekotre rany pschecziny. Muz, kiz hischcze pomknuje pschecznje jes njeje, méjesche hischcze swoje pschi njeszbozu, pschetoż je so zenoz na rukomaj lohko wobdérl. — Po powjeszi, kotraz je na policiju dóschla, je sobotu pschipoldnju krótko do 12 hodz. na Drjezdzanskej drózy pola „Slotcje kapki“ wosobowy automobil zonn potorhnyl. Zona, kotrejez mjeno hischcze njeje znate, so prosy, so by so, dalschcho pschepytowanja nalezhosce dla, na Budyschej policajstej straji, telefon 3201, samolwila.

— **Budyschin bésche swobotu**, njedzelu a hischcze dzensa swjedzenju drasty wobleczany, so by witak néhdzeschich pschijschluschnikow 103. pésch. pulka, kotrehoż garnizona nékdy bésche. We wulkich sylach tez stari wojazy wopytachu mésta, w kotrymz nékdy swoju wojcerku winowatokez dopjelnichu. Wczerawschu niedzelu dopoldnja hibasche so khétro dolhi swjedzenski czah pisches mésto. Pschicznahny po Khézorskej drózy horje, pschezahny Zitne wili, Lawske hrjebje, nimo Serbskeho Doma, czehnjesche dale po Smutskowej Lawskej Haby, Bohatej hasy, Hornjecerskej hasy, Lubijskej drózy do kasarnow k polnemu kemjchenju. W czahu njeschesche so wjele khorhojow wojerskich towarischwow. Na swjedzenskim wosu pschedstajachu so uniformy wot lita 1709 hacj 1918. Stari knjeza wjeschesche so w automobilach w czahu. Drózki bésche wobstupjene z nimohimi wésjanymi, kiz chzychu hebi swjedzenski czah wobhladacz.

S **Bójkzwcz.** Sandzenu hrjedu je hebi tu 75 letny rentudostamar zywjenje wsak. Jeho wnuk jeho we kubinej komorje wobwésnjenego namala. Schto je starcho muza do hnjercze sajmalo, njeje hischcze znate.

S **Mikez.** Móst na puczu f Mikez do Ssmochczej wosanje dla twarjenja hischcze hacj do 20. t. m. sawrjeny.

S **Varia.** Sjawny pucz f Bukowy do Dubrawki je dla nasypowanja na Bartskich honach wot 10. hacj do 16. t. m. sawrjeny. Jésdny wobkhad pokasuje so na Bart.

S **Nakez.** Sobotu popoknju ½3 hodz. sujesbozi we jawinjeniu puczа f Nakez do Komorowa automobil Budyskeho Tworkhupowazeho twarischow, kiz f Komorowa pschijédze. Pola prawcho prédnjeho skola so nadobo wobruczk puknу a kolo f tajtim wotmakom wo semju dyri, so so stama. Dyrbjachu jene kolo wot diwojneho sadnjeho kola wiacz, so bychu dale jesz mohli.

S **Wjesecka.** Sjawny pucz f Lipicza do Delnjeho Wujesda je dla nasypowanja na Wjeseckanskich honach wot 10. hacj do 18. t. m. sawrjeny. Jésdny wobkhad pokasuje so na Minakal.

Z **Rozanta.** Sobotu w nocy w dwanatej hodzinje wudyri na Wowcerkee kuble woheń, kiz cyle twarjenja nimale do cista spali. Béchu zwjetsa ze slomn kryte a tak namaka woheń dosc cyroby, tez w stole, kiz meješe njewséhdnje wjele drjewa, kaz dzén naši prjedowcy twarjachu. Twarjenja su z léta 1754. Jenoz pschwark bé z cyhelom kryty a masivny. Woheń je pječa w bróżni wudyril, kiz bé prózdna a dodzerżana, tez bródze a druhe hospodarske twarjenja. Tuż so tuka, zo je woheń z wotpohladom założeny. Podhladnu wosobu su hižom w Kamjencu presłyšowali. Hižo swjatki wutoru zapoca so statok pripoldnju palic. Ale susodza so w prawym casu dohladachu a zhasachu woheń. K druhemu razej je so nétko poradziło. Skoda njeje pomérnje wulka. W prózdnej bróżni je so jenoż mócadło (Göpel) spalił, kiz so zwjetša wjacy njetrjebaše a w hródzach a klékach niéo njebé. Dzél polow 70 kórcow wulkeho kubla bu hižo pridjy rozpredaty a zbyk zwjetša přenajaty. Wobsedżer je Nukec kubło w Ralbicach kupił. W domskim bydleše jeho přichodny nan a Cornakec swójba, kiz su wjetši dżel domjaceje nadoby a drasty wukhować móhli, dokelž běchu susodza bórzy k pomocy. Na pjeć zwonkownych sykawow přikhwata a to ze Sunowa, Ralbic, motorska z Marijnej Hwézdy, z Worklec a Pěskec. Poslednja je jako prěnja hašała a dóstanje tak premiju. Prěnja na městnje bě Ralbičanska, tamnu njeměješe dalo žanecho dźěła, dokelž wokoł njemdrje cychnowaše, zo samo wésce palaceje slomy na zdalenu Slawšec tŕěchu zlećachu, kiž Sunowska sykawa zhaša, zo dalše njezbože njenasta. Wojnlna kasa njeje přewyscena a tak wšak budże eventuelny nowotwar khétry wudawk za wobsedżerja, kiž ma na swojim nowym statoku dosć porjedźić a wutwarić. Tolste rjady hišće so zdźěla njedźelu popołdnju žehlachu. Wulki woheń, kiž daloko do njebjeskeje módriny swoje čerwjeno pruhi mjetasče, bě samo wosrjedź nocy wjele ludźi na nohi stajił. Njedźelu wodnjo hišćo tam mnozy na přećinosć njezboża khwatachu.

S **Wjelcjcje.** Na wotkrewanischczu wuhloweje jamy „Cimracht“, je so cżeżke njesboże stało. W nowy k wotorje pschinóże wjednik wotkrewanischeje malchiny Kurt Sahre do paża, kiż jemu lewu ruku nize kolena wottorhny.

Z evangelisko-lutherskeje krajneje synody.

Synoda je srjedu, 5. junija, dale wo nowym hospodarskim naczisku wuradżowała a jón pjatk, 7. junija, pschi krótkim 2. wuradżowanju definitiwnje pschijała. Nétko je na tym, so wocakajucnne dołhody a wudawki žehi rentowachu dżerża je 7 965 413 hr. Powschitkowne pschipósnate wasnje je, so pschi jednotliwych cżiłach hospodarskeho nacziska kaž w krajnym sejmje tak też w krajnej synodze sobustawy réczi pschinjeżu na to, schtoż maja na wutrobje, schtoż so jim lubi a za cżoż chżedża swój dżak wuprajicz, ale też na to, schtoż bychu žehi hinak myślili a picheli, hacj w tu chwilu je. Se žiweje rosmowy pschi wuradżowanju hospodarskeho nacziska jednotliwosce tu podacz, njeje wotmyślene. — Schtwórk, 6. junija, sta so wulosowanje pokojow wolenych kobustawow synody, za kotrychż maju so w pschichodnym cżasu nowowólby wotmécz; wésо móża wulosowani so też sajo wolicz. Hewak synoda so f prósbwami swojasta kschescżijanskich starschiskich towarischtwow saběrasche. Te dżěchu na to, so by so spéwanje naschich rjanych kérluschowu w schuli spěchowało, a so by, hdyż so pschi nétczischich wobstejnoscach schula we tym nastupanju ko spytała f dobrowólnymi mozami a se dobrowólnymi spérwunymi hodżinami nécztho dożicz. Też dżěchu tute prósbwy na to, so by so se wschej mozu tajkim podatkam wobaralo, kiż hanbicżiwosczi swadża, a tajkim pschednoscikam wo splażnych wézach, pschecżešwo kotrymż dyrbja kschescżijanjay starschi być, dokelž pózcżiwosczi jich dżeci schłodża, niż pak howja. Synoda tutym prósbwam pschikłosowasche. Dale dżěchu tute prósbwy **też na to**, so by so za paczesce dżeci maka knjiża wudżělaka, f kotrejež buchu najmujnische wo porjedze zyrkwinischi wobžadowe a wo wustawje krajneje zyrkwje zhonile. Jow bo pschipósna, so je niewědomosci w tym, schtoż dyrbjał kóżdy wudżeć, wulka, a so žadasche, so bychu so nékdże tajke knjiži wudale, w kotrychż by pak też najwažnische i porjada Bożich słužbow a wo skutkach kschescżijanskeje bratrjeze lubosce stałe. — Pjatk, 7. junija, bé récz wo khudnych wucżbach a tak ma so jim napschecżiwnje žinjeć. Wo praschenju, hacż knjeżża so tajzu swérowacz, kiż njejsu na paczerje khodżili a tohdla też swój kschescżenski žiwot njejsu wobnowili, a wobeshe też wo resolucjiji k popsłynjenju starschich pschiłożenych, kiż žu se służby puschczent a nimo méry cżesko žehi maju, sajo dżěko namakacz, dokelž so radżcho miłódsche a tuż tuńsche mozy do służby bjeru. S.

Wusudżenja.

§ **Lawniski sud w Budyschinje.** So by žehi pjenjezy k wuplacżenju dżłacżerstwe mjdy wobstarak, bésche 24-létny khudźetwarz Jurij Arnošcit Gruhl f Budestez we synje 1928/29 sněnku wo 215 hr., wupjelnił, na nju mjeno swojeho nana jako wuniwarja a „Hermanna Fischera“ jako akzeptanta napisał. Ssamsnu sněnku běsche wón k prolongaziji přenjeje sněnki wupisał. Budestečanska žórowa pokładna pschi hewaschej kreditahódnosczi Gruhlowej njebésche méla wobmyslenja, druhu sněnku podkléschcz. Gruhl dosta 3 njedzele zasiwa. Sud pak jemu wupruhowaniki cżas pschiswoli, je-li 60 hr. w mżdżacznych podkłach wo 20 hr. na žudnilku pokładnju zaplaczi.

Macerny dwór.

Halligski roman.

38] (Pokracżowanje.)

„Hu“, žmějesche so pastor. „Chzesce-li nje pschihotowacz?“ A wón wobrocżi so žortnjo ke knjeni Luizy: „Ty so wczera hischcze prajila, nasch luby wucżeř je kaž wotewrjena, rjana spéwanska kniha. Haj, takle poetisky je so wuprajila, — to wschak njerjebasch so haňbicżiwje wotwobroczicz, Luiska. Ale ty dyrbisch hinak wuknycz natwuknycz. Wéda, schtó dha wé, kajke cżorne potajnstwa Wögensowa cżazowna kniha trasch w žehi khowa!“

„Teje dla wschak ni satrach njeje“, rjekny pastorka mérnje a hladasche dowérliwje na wyšokeho cżłowjeka horje.

Ton tichażesche jimaj ruzy a krocżesche potom spéschnje wustupujo k swojej zamotnej schuli.

Wón pschederje wédzesche, so so nicżo njestudi we wschém zwércze, a so je so dżenża zwérnemu duschowpastyrjej f nowym puczinkom stał k spodżiwnje sawrjenym wutrobam jeho Halligiskeje wosady. —

Sapiki Halligskeho wucżerja Manne Wögensa. Je dha to mózno, so mamy hižo pózniejsu? Tuż by nimale jako letna rosprawa sapiżana była do tuteje knihi. — Léżini pschebywarjo a kupjelanijay hoscżo, kiż psched „Föhrom“ tu a tam na nécżcho hodżinkowo na Halliż pschikhadżeja a žehi wschu prózu bjeru, naš so do sprotinjenja twitwopraschowacz a do hnjercze sabledżicz, jenże njesahudu rjez. „Dow kak wostudło dyrbi tule w symje być!“ Woni njewédża, so tole słowo w naschim žiowniku njeznaju.

Tele wostudże dżenże muchi! Hdy by tola cżłowjek durje žwojeho kralestwa psched nimi mohł sawrjene mécz! Kak jara dżěła pośne běchu tola méżazy, kiż su so wot Edlefsenoho śmaża a Melenzyneho cżeknjenja pominuke! Dżěko! Zohnowanja polne dżěrżo njebjesche! Ty thodżisch f twojim bratrom porjadkom mozydawajo ruku w ruzu.

Nalécżo pschindże na Hallig a wsa je žwojim wichorom wschón symsti proch (woprawdże tón leżesche jara tósto) f mojeje dusche. Ssurowo bywa, je-li prawny Frisa pocżnje sadwélowacz . . . Schto ja praju? Ssurowa? Hischcze dżenża mje grawa, pomyślu-li na tamny thory cżaż. Tu žym žebi žwoje wobžebite lékarstwo pschihotowak, žym wédomostnu knihu pišacz sapocżak. Knihu wo Halligu. Tole lékarstwo je moju brajschniwosczi wuhojilo. —

W mojeho nanowej „cżazowej knihy“, kaž ju wón njenowasche, w kotrejž wón spominanja na dżěda, wowku a žwoju žamżnu mlodosczż khowasche, stoji słowo: „Jedyn Wögens jenoż jónkrócż Inbuje.“

Tole sawostajenjestwo mojich wótzow pokasuje mje do žamoty. Ta wschak je mi pschezo se žwérnej towatschku była. Tola ja njebéch żenje żam we żamocze, njebéch nikdy żamotny, béch żam. Halligske njebjo, Halligski powétr, dałako „fennen“ a selene morjo pólskadhu tyżazorych dobrych duchow ke mni. A tola bywachu dny a nozy wot poślednich hód, w kotrychż žym so bédżił, so modlił a tschicżał. A tschichi, kiż sceleschi do žwojeho najmutrischeho, najbóle bola.

Derje je, so tschimy cżeladnik je zsle tłuchi a moja žłużowna f wjeczora tak sprózna, so nicżo wo žwécże njeslyschi, pschetoż ja žam žym wotucżił wot žwojeho žamżneho wolanja: „Nomine! Nomine!“

Schto ma tole njeno cżinicz w tutych łopjenach?

Wono ma žiejo wostacz.

Sprawneho Frisowu žiwjatu lubosci cżešcżaje łóżde holicżo. Też tamne holicżo, kiż ja hwéždami žaha a je trasch też k žebi dele sesżehnje. Ale wono potepże pschi tom prostu kwétku pod žwojej nohu.

Tola módra Halligska kwétka „Bonnestave“ njeje žana fijałka na luzy, kiż spéwa: A wumru-li ja tola, to wumru dże pisches nju, k jeje nohomaj. Ně, wona so sajo žhraba, pschetoż je Frisowka.

A tak ju so też ty sajo žhrabat, Manne Wögensо, a chżesch twjerdu dżěławu pucż hicż bjes lubeje łónżeje po žwojim boku. Ty masch žwoju knihu. Ta je f twojim žwójstwom, je f twojim dżěsczam, kiż je twoju wutrobinu krej pilo. Jónu póżdże do žwéta a sputa ludzi do kulta Halliga. So niż tupa wczipnosczi jich pschichodnje k nam njepocżéri, ale lubosczż.

Budż bożemje, Nomine! Ja žym czi psched létami rjekł, so žym czi jara dobry. Ssym czi žwoju horzu, žwérnu wutrobu połicził a žwoje cżešne mjeno. Ty pak by so žmjała. Ty dżiwiche wukhnycz a žwét wobhladacz, a žy so wuzmjała nad wobohej, khudej, pustej kupu Halligskej a jej bożemje prajiła.

Tuż njech tomu tak je, Nomine.

Pschetoż byrnjeż bych tebje też bóle lubował dyżli moje žiwjenje, to dyrbju žwoju Halligu tola hischcze wjele bóle lubowacz hacż tebje. Ssžwoju zapżtu Halligu, kiż trjeba žwojeho žyna. Budż bożemje, Nomine Holgers!

(Pokracżowanje ješcże.)

Dźeń abiturientow w Swejdskej.

Abitur je w Schwedskej tak rjec hławna nałeżnosć kużdeho naroda, ale snajmjenjsicha słóżkanoho dźela wobydlerstwa, hižo twohodła, dokelž tu wićhem abiturientam po cyłym kraju wot wyschscheho schulskeho kolegija napołożene pruhowanjke nadawki kamżne. Po wotmětym pruhowanju žo wone w nowinach wojerja, a kóżdy, kiž ma sajim, może žo na matematiskich nadawkach a zuforećnych tekstach pschepokasacz, kat wjele je w běhu lět sabył.

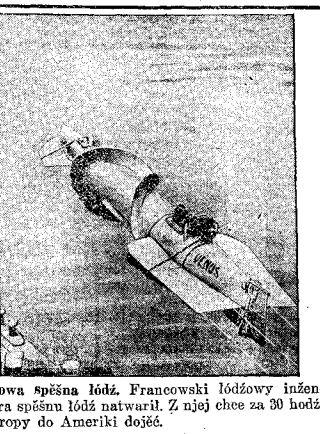
Po wobstatym pruhowanju žo abiturientojo wot pschisłuschnych a pschereselow na schulskim dworze powitaju, j pschihotowanymi běłymi cjapkami krómja, j rózemi wobmołnzuja a je spěwom a wyskom domoj pschewodżuja, wojetscha na wotewrjenych, j rózemi wupyschenych amiach, husto pak też na koniku ležo abo na wožole. Haj, njeje niczo njewschedneho, so pschihodnehu studentu, kotremuž pěrko kandidat rěkaju, młódschi towarischojo na ramjenjach domoj njesu. Hordże scheuhuja starschi, cjety, pschereselo a towarischojo, a žo po dróhach wutkohodżowazy wostanu stejo a wjeselo so cjim bóle, hdyž je student rjana, strowa studentka w běłej žukni a běłym płaschczu.

Wětko bě žaso jónu cjaż běłych cjapkow pschijschot, a wschudże na Stockholmskich dróhach możesche cjłowjek widżeć pisane cjrkódy, kiž so hižo wot daloka je spěwom a wjeselym pschiwokanjom pschipowědżachu. Też jena dźowka j nahladneho domu bě mjes dobyczerjemi běłeje cjapki, a njemało žyłna cjrkóda cjetow, wujow a wowkow, pschereselow a znatych, a pschede wschém towarischow, pschewodżesche žo radowazu mkodu studentku domoj. Każ stajnje pschi takich składnosćach bu wino a tykanz pschinoschowany, wjele so rěcześche, žortowasche a rejowasche, a mjes najwjeselschimi a najbóle žo do rejow mějazymi wusnamjenjeschtaj so młodaj, w[illegible]stiwaj studentaj.

Jako bě so rói hoscji rozsedł, bjeżadowasche so hischcze w swójskim kruhu j někotrymi pschereselow[illegible] běchu wostali, wo swjeżelazych a spokojazych [illegible]dnja. Pschi tom wukopa so k powschitkownemu [illegible]ejenju, so po prawom nichtó njewědżesche, schtó staj taumaj mkodaj knjesaj bykoj, kotrajž staj tak wustojnje a wjesele rejowałoj. Hosćo běchu jeju sa pschereselow swójby měli. a swójbne stawy sa znateju pschepruschenych hosći, starschej wérjeschtaj, so kluschataj k towarischam dżowki. Ale bórzy wujaśni so hódaćko, wšo na mjenje swjeżekaje waschnje, jako mjenujzy klużobne holzy j powšeżu pschihożachu, so mnoho stoteho gratu pobrachuje.

Naležna jězda a skoženy dos.

Na jenym lubosnym naležnym ranju tuteho léta pschistupi jena rjana młoda, elegantna knjeni k jenej awtowej drožży a proschesche schofera, so by ju tak ryche hdyž možno do mésta Bielka dowjesł, hdjež dyrbi so z někim w nuznej naležnosći srěcżeć. Schofer sastara so i trěbnym benzinom sa pucź, a po wjazyhodżinskej krażnej jěsdże beschaj do méstaćka Biella dojeżdj, hdjež wóss sasta a młoda knjeni z njeho wustupi. „Schtyri sta a pjećdżesaćaj lirow", rjekny wjednik awta, na cżoż jemu wona z wobkuschlazym pożmějwkom wotmołwi, so bohużel też ani blisko tak wjele pjenjes njenoswabżeji, so pak je żebi hižo pschezo tajku wopravdżitu wulku jěsdu z awtom pschała, a so jo hnuj sa to wutrobnje dźakuje, so je tak pschecżelny byk, jeje prósitwu dopulnicź. Wjednik awta napschecżiwi jej z mjenje pschecżelnymi słowami, so ma jeho w tutym padże njepotrebne k blížschej straži pokizije pschewodżeć. Salwjedna wustojnosć rjaneje njesnaneje pak dże je jara wulka być dyrbjała, pschetoż jej žo skónczenje poradży, njepschecżelneho wjednika tak daloko směrowaczi, so do teho swoli, na nju doczakaczi, dónż żebi żadany pjenjes wot pschecżelki njepożeli, kotraż w bliskosći bydli. Schwórcź hodżiny so minu — pol hodżiny — po dalschej pol hodżinje słuhi nuż scżerpnjosć a dźesche na pokizju, wšo sam. S dwoma karabinjerjonaj (italskej pokizistaj) poda so potom na pytanje sa cżelkenjesj. Wón namała ju pryedy, hacż bě to wérił — na wopruschenej lawży žedżo, j wuplaka-

Nowa spěšna łódź. Francowski łódźowy inżenjer je jara spěšnu łódź natwaril. Z njej chce za 30 hodźin z Europy do Ameriki dojěć.

nymaj wocżomaj. Sslelny żandrtajo powědasche tsom mužam, so je ju runje skażeny poż skušał a so budże někto najskerje bórzy srudnje smjerjeczje wumrjeć. Pschikwatany lékař šwjeści też wopravdże lohki skuž na jeje lewej nosy, a dokelž njeschožowna holza bżiwje swérjeczo a zuky hrózny podawk ninto měry wérje hódnje wopschosowacze, mějachu ju radne, ju hnydom do Milanskeho hospitala dowjesć a ju k ischtnej schcżěpjeć. Tak mějesche knjezna wospjet wjeselo, so z awtom po krażnym kraju wjeżeł, tónkróż ninto tejo pschewodżana wot dweju uniformowaneju kavalerow.

—W hospitalu położischu skużanu, kiž pschezo hischcze każ małe dźesco pkakasche, do njejskeho łoża. Potom bu lékař skażany. Jako někotre mjesischiny posdżischo do jtwy sastupi, bě jo pazientka bjes śleda shubika. A njebu wjazy widżana.

Praschenćża: Bě poż skażeny? Bě skażeny poż? Je ju schtó do nohi kuśnył?

Banditojo w Sewjernej Americy.

Kat amerikanzy słóżniczy „dżełaja".

Wo tym pische jedyn Barlinski spisowaczel sżéżko waze:

W Sjednoczenych statach żiwi žo na 350 000 muzjiskich a żónskich wot wobydżerstwa druhich. Tutón roskorjaczy podawk wojsewi njedawno nahladny žudnik Markus Kavanagh, žobustaw najrycżischcheho žuda w stacże Illinois. Amerika sżeji, każ w mnohim, też tu na cżole ludow. Niż jenoż w tym, schtoż liczbu rubjeżnych nadpadow, paduschtwow a wurubjenjow naslupa, pschi kotrychż takle pschipódża so nekotre mordarstwa wobeidu, ale też, schtoż waschnje a dżéło tutych njekatkow nasupa. Rubjeżnistwo je w Ameriju spezialisowane, wo cżoż ku europskemu towarischojo podarmo prózuja. Tak žo wujaśni, so letny wusłuk tutych „crooks" — tak žo woni tam mjenuja — na 200 miljonow dollarow (840 miljonow hriwnow) wuczinja.

Wožebita spezialita tuteho „wunnéstwa" je rubjenje hódnostnych papjerow, każ bu hakle njedawno w Newyorku taże rubjeżnistwo wukonjane. Tute rubjeżnike waschnje je žo wot nékotrych lét sjem w Ameriju sakorjenike a k wésiej inwestojnosći žo wudospolnilo. Jedyn pschikład j mnohich. W lécże 1918, krótko do skónczenja wójny, wudawachu Sjednoczene staty wójsku požczonku, tak mjenowane „Liberty Bonds". We wésteschi dobycża žo tute papjery jara kupowachu a pschedawachu. Organisacija paduchow bé bórzy sa tym pschischła, so posoły tute wójnske požczonki wot jeneje banki k drubej nosicha. Hdyž hischcze tute „wobtkodne towarischtwo" w dżesaczych cżrjach tcżesche, bha tutych pólsow skrótka napadschżu a wurubichu. Ale tuto waschnje k pjenjesam pschińcź bé skżéla cżeżke a rijko wulke. Tuż żej lépschi system wutworichu, bjes wulkeje prózy. Nakasychu tutych pólsow a wocżehnjechu żej jich, t. r. wone žo dachu nadpadnyć a wurubicź. Tuczi wojsewischu paduchom je pravym cżasu, hdże a hdy nóża so najlépje nadpadnyć a wobkradnyć.

Woni dżéchu hischcze kroczej dale. Sakożowachu bérowy, hdjež žo „derże wocżehnjeni" pólsoju pytachu za banki a burlowne sirmy. S tutymi bérowami stejachu druhe wulkawy w swójsku, kotreż „bobre wuspodobcżenja" fabrikérowachu. Psched létomaj sta žo, so jena banka tajkeho pokoża pschińsiaji, kiż pak nasotsa 178 000 dollarami cżekny. Pschepoda pjenjesy żwojim nawdawrjam, hrošeschе pak jim, je-li jeho j małej sumu wotnamakaja, wón wże wyschnoschcham pschieradży. Każ dżeń tuczi organisatorojo żwoju wże dospołnje wukonjeja, bżehu też na tajke pschipady pschihotowani. Tajkeho pokoża tajnje satżélichu a tak bé „dżéło" dożżita hotowe.

Na cżole amerikanskeho rubjeżnistwa stejі město Chicago. Newyork pschinżże halle na schtwórtym mésnje. W Chicago žu žo nadpady na bankowych pokładnikow tak pschijworjale, so žu banki wyskoke myta na hłowu tajkich banditow wustajile. Burnjeż tuta wupomoż wopravnjena bycża, dża je tola żwobżiwnje, so je bankjejowniłam bowolene, myto we wyschokeji 2500 dollarow sa kóżdeho morwehe bandita žłubicź. „Myto staji žo jenoż na 1000 dollarow", tak rjeka w tutych wosżewjenjach (tute wiżaja też w polizajskich bérowach), „jeli rubjeżnika żiweho popadnu a wudaja". To tola rjeka, kóżdemu privatnemu stażanej prawo na żiwjenje a żmjerć bliščeho dacź bjes sakonskich garantijow, kajež w kulturnych statach žamo sa fśistnikow wobsteja. Tute wuwżasce dopokasuje, kak je pśches rubjeżnistwo a nadpady niż jenoż wobżedżenistwo, ale też żiwjenje stażanow wohrożene. Bjes mordarstwa takle rubjeżnistwa srédka woteńu. Na pschikład 7. měrza 1928 zkwatachu statyżany Chicagoskich mésczanow do zyzkowoy a proschachu Boha, so by město wot tutych banditow wumożił, schtoż ko każ natukowaza khorosći dale żerje. Sjamnje žo na to pokasuje, so wésći sastojnisch j tutymi banditami dżerża a tehodła žo wojowanje pschećiwo nim a wujażnjenje mordarstwow tak jara poczeżuje.

Słótnistwa na żiwjenju a żwójstwu w amerikanskich wulkoměstach njecżerpja jenoż wésće wyschnosće, ale też politikarjo, kotiż żwój wliw k tomu wużiża, sajateho słótnistwa ako žamo mordarjow schtitacź. Pod amerikanskim politikarjom („politician") njesrozumi žo to, schtoż my w Europe pod tym měninty. „Politician" je tam agitator sa někaju politisku stronu, kiž sa żwoje dżéło, cżitaj: kójenje hłożow, żej někajke sastojnistwo żada a je žiżo tajke dostał. Statistiży je žo wobliczili, so kóżdy żednaty Amerićan jako někajki sastojnik je sjawneho korika be życzi. Tuczi su żwjetscha „politicians" (politikarjo). Dokelž su tuczi słótnistwa w kutych organisazijach sdrużeni — w tak mjenowanych „gangs" — a żwójim wjednikam w politistich nałeżnosćach na słowo połtuchaja, każ dżeń żzyka w tutych żwjatkach kruta dżiżiplina knježi, to je tajkemu „schefej" mózno, nahkadnu liczbu hłożow sa tu abo tamtu stronu żwjesći.

Hospodarski rozhlad.

pondżelu 10. junija 1929

Barlinska burša mjesesche žobotu saso żiwy wobrot pschi postupowazych kursach. **Kurzy na wikach** j dożimnyi a rentowymi liscżinami běchu tehornuja skrużene.

Produktowe wiki sawostachu tej sandżenu žobotu pschi **botalnej krutości**. Rożka sažo wo 5 pj. postupi. Druhe drużiny żita na pjatkownych placżiznach wobstachu. Sobotu placżesche zentnar

w Barlinje

pschenicy 10,70—10,75 hr., rożki 9,45 hacż 9,55 hr., nasymkeho jecżmjenja 8,90 hacż 9,10 hr., wowsa 9—9,50 hr.,

w termijnowym wikowanju:

sa julij: pschenicy 11,25 hr., rożki 10,22½ hacż 10,25 hr., wowsa 9,70—9,75 hr., sa september: pschenicy 11,73¾ hr., wowsa 9,80—9,82½ hr., rożki

Pschistajeja:

Dżowku, Burkhardt w Stachowje.
Holzu do domu, Bussa w Běłej Wodże, Ar[illegible] Promenada 5.
Holzu, dr. Petrenz w Maleschezach.
„ Gruhl w Kilojzach.
„ Hillmanka we Wjeleczinje.
Krawiskeho, Vogt w Hródku, Kwětkowa haża 6.

Na pschedań:

Kolo motorske, Urban w Khrjebi.
„ motorske w Hródku, Dolha haża 27.
„ motorske Schada w Dubrawje pola Hródka.
„ Panasch w Kubschizach.
„ na Zidowje cżo. 931.
„ Ssymank w Budyschinje, na Hrodżiščkżu 5.
Wérny skótne w Hródku, Sahradowa haża 16.
„ jedżne, knježi dwór, w Gosdże pola Hródka.
„ jedżne, w Nowym Bronju 17.
Kundros, Lehnik w Małym Bukowje.
Sčud hnójnizowy, běžnak w Maleschezach.
Kibjata, Bérka we Wolschnizy pola Lubija.
Ssloma, rżana, wowsjna a jecżna, knježi dwór w Kolizach.
„ w Porschizach 18.
„ w Kumschizach 11.
„ we Kokważy 20.
Krowa žucżelna, Schlema w Klěschniku.
„ młoda, žyłna, j druhim cżelecżom we Wětežy 4 a w Małsezach 11.
„ młoda, wyżokožucżelna, w Rakezach 7.
„ młoda, wyżokožucżelna, w Kobjelni 8 a 19.
„ młoda, wyżokožucżelna, w Brězkowje 9.
„ rjana, wyżokožucżelna, w Běłej Horje 17.
„ młoda, wyżokožucżelna, w Hajnizach 4.
„ wyżokožucżelna abo Jalowja, w Hajnizach 9.
„ wyżokožucżelna, młoda, w Pschiwórcżizach 9.
„ wyżokožucżelna, w Stanezach 8.
„ młoda dójka, we Sstonej Borschczi 11.

Sswjatawa, Wünscha w Kamjenzu, pschi Klóschtrskich wrotach.
Wós dżeżazy, sportiki a dżeżazy, kosch, w Budyschinje, Korlowa haża 241 na prawo.
Wós dżeżazy w Budyschinje, Fichtowa haża 141 na prawo.
Konjeż, 5 a 6-lětnaj, Klemm w Hodżiju.

Ssudnizy na pschehadżowanje

wutoru 11. junija 1929:

w **Bukowzu**, kupzy seidu so dop. w 11 hodż. na gmejnskim hamcże.
Kubło, nětżże 65 jutrow wulke, kluschaze posburej Zwilichej a jeho mandżelskej rodż. Scholikej w Lojowje pola Hródka. Pschehadżowanje budże sobotu 22. 6. 1929, dop. ½9 hodż. w Hródku na sudnistwje, jstwa cżisło 12.
Khrża, kluschaza pschehupej Ernstej Praušej we Sslonjsenju pola Hródka. Pschehadżowanje budże sobotu 22. 6. 1929 dop. w 9 hodż. na sudnistwje w Hródku, jstwa cżisło 12.
Khrża w khojanach j jutrom leżownoscże, kluschaza twarskemu mischtrej Wilhelmej Tharanej we Wulkim Bukowje pola Hródka. Pschehadżowanje sobotu 22. 6. 29 dop. w 10 hodż. w Hródku na sudnistwje jstwa cżisło 12.

Pschenajerze trawjenja

w **Kromlowje** 35 jutrow, sobotu 15. 6. 29 dop. ½9 h., sapoczatk pschi knježim dworze,
w **Dżéwinje**, pondżelu 24. junija rano we 8 hodż.: Njeluki.

Skrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dżenża dop. ¾11 hodż.: Wiki žu hischcze mało wuwite, dowos wostanje knadny.

Dop. ¾12 hodż.: Żito je na wikach žadne, placżiśny każ žobotu.

Placżizny na Barlinskich produktowych wikach.

Żito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Placżizny po złotej hriwnje.

	8. 6.	7. 6.		8. 6.	7. 6.
Pšenica	214-215	214-215	bury	22-24,00	22-24,00
rožka	189-191	188-190	woka	27-30,00	27-30,00
nal. jačmjeń	—	—	modre lupiny	18-19,00	18-19,00
nas. jačmjeń	178-187	178-182	žolte lupiny	26-27,00	26-27,00
wows	180-190	180-190	cerabella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	18-18,50	18-18,50
pšenč. muka	24-28,50	24-28,50	lany wosušk	21-21,60	21-21,60
rżana muka	25-27,75	25-27,50	boch. melasa	—	—
pš. wotruby	11-12,00	11-12,00	běrnj. kruški	16-16,80	15-16,20
rżane „	11-12,0	11-12,00	syno, 50 kg	3,80-3,80	4,00-5,00
lane symjo	—	—	rżana słoma	1,50-1,75	1,60-1,85
hróch, Viktor.	41-48,00	41-48,00	pšenič. „	1,25-1,40	1,30-1,60
raps	—	—	wowsna „	1,40-1,50	1,50-1,65
pjeluški	25-26,00	25-26,00	ječna „	1,30-1,45	1,40-1,60

Amerikanske kriminalne powjesće čitaja žo kaž wumyslene rubježne a mordarske powědančka ſ dźiwiny sańdźenych lětstotkow. Skoro wutworja žo małym stačanstkim wójnam.

Wo pschičinach tutych grudnych wobstejnosćow je hižo žo wjele knihow a nastawkow pisało. Też namjeły žu žo činiće. Ale pschi pschepytowanjach pschičinow je žo mukopało, so Amerika pod njedobašahazym, sestarjenym a wostudnym prawnistwje a pod njedobašahazym sudźenjom cjerpi. Tak žu juristiskim a sudniskim „pschešuwanjam" durje a wrota wotewrjene. Nahladni mužoj, kaž prjedawschi president Sjednoćenych statow H. Taft, někto president najwyschiskeho swjasłoweho sudna, a prjedawschi minister swonkownych naležnosćow, Charles E. Hughes, jedyn ſ najnahladnischich juristow (prawiskow) staj wuſnałoj, so je wukonjenje kriminalnych sakonjow w Ameriźy runjewon haŕba za ziwilizasiju, pschipadna hra, pschi kotrejž wschě lěpschiny na stronje słótnika steja.

Knjeni Annie puta wotměnjenje.

Je derje, hdyž mužoju jónu sponja, schto maja wobe jony jako hospoſy poprawom wschu sa dźěło. Nietrjeba dźe žo to pschezo na tak drastiske waschnje stacź, kaž bě to pola knjenje Annie Sommerfordowje ſ Richmondhilla w Jendźelskej. Tuta bě žo jeneho dnja shubiła, a jeje muž wosta ſ tśomi dźěćimi sam. Wschо pytanje sa njej bě bjes wuspěcha. A někto dyrbjesche knjes Sommerford hospoſu hrać a žo wo dźěći starać. Po pjećoch měźazach wróći so knjeni Annie njespazy saso domoj.

„Mějach jenakorosć domjazeho dźěła hacź do schije žytu", wona praji. „Dźeń wote dnja tośame a tośame dźěło. Stajnje warić, stajnje pkakać, stajnje dźěći, jenje we wschěch tutych lětach někajke dźiwadło abo snamjenscha kinow. Myšł, so dyrbi to tak dale wostacź hacź do mojeje smjerće, nastajnje, nastajnje, — to je mje nimale bludnu sćinko. Njemóžach to zyle jednorje wjazy wutracź, we mojim žiwjenju dyrbjesche žo něschto pschemeniźć. Tak žym do Londona jěła a tam sastojnstwo w jenym wobchodźe pschiwsała. Sšym dyrbjała krucze dźěćacź, žnadź krućišcho hacź doma, ale bě to tola něschto wotměnjaze sa mnje. Wječor, po žwjatoku, běch žiwobodny człowjek a móžach činiź, schtož žo mi spodobasche. Móžach wodhladnuć, mjes tym so žnadź bych žo tu sadužyła . . ."

To rjekny knjeni Annie ke kóždemu, kotryž chžyšche to žiwjećcej, teź knjesej Sommerfordej. A knjes Sommerford — to je to rjane na zylej statwišcźe, — njebě žiwojej jonje na žadyn pad šlź smyślenj. Njewumjetowasche jej, schtož bě jemu nadrjebiła, ale pschija ju ſ wotewrjenymaj rukomaj.

„Wjeselu žo ſ zyłeje wutroby, so tu saso je", wón praji. „Sšym njech měźazow dyrbjał sam hospodarić. Mam tśi dźěći, dwě, pjeć a jene schćeć letne. Wšem něsto, schto to rěka. Wjetschi dźeń mužow by žebi žiwjenje wzał, hdyž bychu ta dyrbjeli stajnje činiź. Moja žona čini mi žel. Wo pschichodźe bndźenoj žo do dźěła dźelićej. A kóždy tydźeń pódźenoj snajnjenscha jónu do dźiwadła abo do kinowa."

Tak rjekny knjes Sommerford! Wón ma, kaž dyrbi kóždy pschidacź, cźopku wutrobu. A tak mohło to pschichodźe w Sommerfordej kwójbje wschо w najrjeńschej pschesjednosći wostacź, njehrabnje-li knjeni Annie jeneho dnja saso žadosć, žo na někotre měźazy shubiła a žebi „wotměnjenje" pytacź.

Na'nowiše z cyłeho swěta.

— **Schtrowa powješć wo wjedrje sa jusiskim wutoru:** Rjenje, žuchо, wodnjo cźopło, w nozy ſkšódno, podobne wjedro teź w Jendźelskej. W połnoźnej Europje bóle nacźate.

---

* **W Pirnje pjatk wječor w 10 hodźinach na jenej drośy na tym samym městnje někotśi kolojesdni a jesdni motorskich kołow padźechu. Policija žo dohlada, so bě tam droha meter šćeroko se schwablowej kišalinu polata. Drasta a kolo padnjenych běschtej žo ſ dźela wobschkodźitej. Dwoje běschtaj žebi cźelo tak cźežko wopaliłoj, so dyrbjeschtaj žo do thorownje dowjesej. Skónčnje wobnjajowu woboru sawołachu, kotraj se žyłnymi wodowymi pruhami dróhu wotmy. Kaž žo ſ pschepytanjom wukopa, bě žo na jenym wosu ballon schwabloweje kišalinu puknył.**

* **Na Tharandtskej drośy w Drježdźanach staj njedźeln popołdnju dwaj wosaj dróhoweje żelesnizy do žo sraźiłoj. Pschi tym žu žo schtyri wosoby cźežko a wóźom lohko sranike.**

* **Njedźelu rano ½3 hodźin staj na dwórnischcźu we Rychbachu we Vogtlandskej lokomotiwa a tender se wschěmi kołami ſ kolijow wujełoj. Nichtó žo njeje sranił.**

* **Na Thale-Bodetalskim dwórnischcźu Halberstadtsko-Blankenburgskeje żelesnizy je lokomotiwa pschi pschistajenju pschesunyłnje do wobkobowcho cźaha srasyła. Dźesacź puźowarjow je žo lohko sranilo.**

* **Powětrowa łódź Raab-Katzensteinskich dźełarnjow, kotraž bě žo žobotu w Hannowerje na letanischcźu sa sakótwjenskli sćejor swjasała, je žo njedźelu popołdnju se žyłnym wětrowym storkom dospołnje sniczyła.**

* **Sobotu rano w Arensdorfu w Krkonoschach na pschiježdże do wožu do cźista rosbity automobil pschekupza Schwanty ſ Arensdorfa namakachu. Wódła automobila Schwante morwy leješche. Wón je ſ wulkim wotmachom do tam stejaceho żelesniskeho tworowcho cźaha sawabžił. Loni najumu bě hižo raz Schwante ſ automobilom snjeſbožił, pschi cźimž bě jo jeho jona sarasyła.**

* **Rada Swjasła Ludow w Madridu je w tajnym posedźenju rosprawje sćistawateho komiteja pschichłosowała, ſ kotrejž žo němšći namjet na schkitanje ludowych mjeńschinow saćisnu.**

* **W Limoges w Franzowskej bě bohaćt Baratcaud ſwojeho pschećela a schofera skónzował, hdyž žo ſ nimaj w automobilu wjesesche. Sańdźeny tydźeń zohodła Baratcauda žudźachu. Hdyž jeho město k žmjerći jenoź k khłostarni na cźaš žiwjenja saſudźichu, žo lud pschese wschu měru rosnjewdri. Wołajo: „K žmjerći, k žmjerći!" dyrbjachu žo tyhaźu roshorjeneho luda do žudnistwa dobyć. Do žandarmow, kotśi žudnistwo schkitachu, kamjenje mjetachu a do nich ſ kjemi bijachu. Hdyž žo žandarmoje tśelejo wobarachu, so wjele demonstrantow srani, tola teź dwaj policajskaj kommiśaraj a 14 policistow. Wjele konjow žandarmow je žo sranilo a jedyn kóń žo morił. Rano wokoło 1 hodźiny kompagnija pěschkow a wotdźelenje dragunarjow lud rosehna.**

Towaŕstwowski powěstnik.

Budyš. „Bjesada" skhadźuje so kóždu pónđźelu we Serbskej kofejownj. Přednosk so njewotmjeje.

Budyšin. „Nadźija" so jutře wutoru njezeńdźe, ale za to cźim bohatšo srjedu při spěwanju za wulki koncert. Předsydstwo.

Jednota Sokoł w Rakoljach wuhotuje njedźelu 16. 6. 29 wulki lěćny swjedźeń. Dopołdnja wot 10—½12 hodź. je wubědźowanje. Při tym njech so wobdźěli teź kóždy dobry zwučowaŕ bratrowsk. jednotow. Mamy běh 100 mtr., skok daloki, skok wysoki, skok wysoki ze žerdku, kulu storkanje a 100 metrow pluwanje abo běh 1000 metrow. Bratŕa zwučujće domach, zo bychmy teź jako Sokoljo nješto hódno docpili. Popołdnju su narjadowe a prostne zwučowanja na swjedźeńskej łucy. Wječor wot 5 hodź. reje.

Z Khróšće. Nawječorny wokrjes „Sokoł" zmeje 11. 6. 29. wječor we 8 hodź. pola Wjenkec w Khróšćanach swoju wokrjesnu zhromadźiznu.

Kulow. Jednota Sokoł wuhotuje njedźelu 16. junija wječor we 8 hodź. w Němskim kěžoru swój lětny swjedźeń. Dźiwadło „Zhubjeny syn", skupiny a žortna hra „Kliborec Bosćij přińdźe k 1. razej na žeńtwu." Přećelow sokolstwa přeprošuje.

Jednota Sokoł.

Hlowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smolerˇ w Budyšinje. Za lokalny dźěl a feuleton: A. Dudman w Budyšinje. Za hospodarski dźěl: Arnošt Hrjehor w Budyšinje. Za nakład a wudawanje: Serbska Nowina w Budyšinje.

Jězdny plan póstowcho automobila mjez Šěrachowom — Korzymjom — Budestecami a Budyšinom.

Płaćiwy wot 15. meje 1929.

1	1a	3	2a	5	4a	7	6a	9	8a	11	Tarif km		2	4	3a	6	5a	8	7a	10	9a	12
		651		944				1619		2050		ze Žitawy (66) do	915	1242					2217	030		
		819		1111				1815		2220		do Šěrachowa (66) ze	755	1130					2053	2319		
		603		934				1619				z Drježdźan, hł. (64) do	959	1258						036		
		755		1130				1815				do Šěrachowa (66) ze	810	1111						2220		
		815		1135	—	—		—		—	0	z Šěrachowa dw. (66) do	745	1102		—		1851		—		
		816		1136	1434	1924				2309	0,4	z *Šěrach. Heydemana do	744	1101		1335		1848		2211		
		819		1139	1437	1927				2312	2,1	do Korzymja Postamt ze	740	1057		1331		1848		2207		
620		825		1140	1440	1930				2315	—	ze Korzymja Postamt do	738	1055		1330		1840		2205		023
622		827		1142	1442	1932				2317	2,7	*Korzymja Weber	737	1053		1328		1838		2204		021
626		833		1146	1446	1936				2320	4,2	Rozwodow Erbger.	733	1048		1323		1833		2158		015
630	732	835	942	1153	1327	1450	1812	1940	2047	2328	6,4	Budestec Forsthaus	728	1043	1051	1318	1441	1828	1921	2153	2346	010
636	738	841	948	1159	1333	1456	1818	1946	2053	2334	7,9	*Rašowa Hoŕeńc	724	1039	1047	1314	1437	1824	1917	2149	2342	006
639	741	844	951	1202	1336	1459	1821	1949	2056	2337	8,9	*Bělšec Hoŕeńc	720	1035	1043	1310	1433	1820	1913	2145	2338	002
642	744	847	954	1205	1339	1502	1824	1952	2059	2340	10,2	*Dwě Lipje H. Kina	717	1032	1041	1307	1431	1817	1911	2142	2336	2359
648	749	853	959	1211	1344	1508	1829	1958	2104	2345	12,1	* Budyšina Wjeleć. dr.	713	1028	1036	1303	1426	1813	1906	2138	2331	2353
650	751	855	1001	1213	1346	1510	1831	2000	2106	2348	13	do Budyšina dwórn. ze	712	1025	1034	1300	1424	1810	1904	2135	2329	2350
655	755	900	1005	1218	1350	1515	1836	2005	2110	—		„ „ Žitne wiki ze	700	1015	1030	1250	1420	1750	1900	2125	2325	—
		908	903		1419	1756		2043		125		z Budyšina do	1019	1019	1226		1405	1627	1856	2118	2258	2256
		1108	1103		1554	1928		2228		247		do Drježdźan ze	906	906	1122		1220	1443	1658	2011	2106	2106
714			1021		1410	1631		1902	2130			z Budyšina do	927	927			1222	1551	1858	2040	2216	2216
750			1044		1445	1705		1932	2141			do Lubija ze	907	907			1151	1518	1838	2019	2144	2144

Znamjenja: * Zastaniščo jenož, hdyž je trjeba. | Jenož wšědne dny. || Jenož njedźelu. ſ Jenož sobotu a njedźelu. Přemjenjenja w jězdnym planu su mórne. Za přizamknjenje k żelesniskim cahan so njerukuje. Wumjenjenja dla wosebitych wulětnych a towaŕst. jězdbach su w Korzymju na póstskim hamće zhonić. Dalše je zhonić pola jězdnikow a póstskich hamtow.

Zběrka
Dom a swět

I. Alois Jirásek: **Filosofska historija.** Powědańčko. Přełožił a zawod napisał Jurij Wićaz. Budyšin 1921. Stron XII+132. 1.50 hr.

II. Józef Nowak: **Swobody njewjesta.** Swjedźeńska hra. Budyšin 1922. Str. 72. 75 pj.

III. Jakub Lorenc-Zaleski: **Serbscy rjekowje.** Powědańčko zo serbskeje zańdźenosće. Budyšin 1922. Str. 156. 1.50 hr.

IV. Adolf Černý: **Serbske wobrazki.** Přełožił a zawod napisał Ota Wićaz. Budyšin 1923. Str. 172. 1.50 hr.

V. Mato Kósyk: **Přerada margrofy Gera.** Delnjoserbska episka baseń. Za ćišć přihotował Bogumił Šwjela. Budyšin 1924. Str. 40. 75 pj.

VI. Marja Kubašec: **Wusadny.** Powědańčko. Budyšin 1925. Str. 40. 50 pj.

VII. Mina Witkojc: **Dołnoserbske basńe.** Budyšin 1925. Str. 56. 75 pj.

VIII. Marja Kubašec: **Khodojta.** Hra w třoch jednjanach. Z wobrazom wot Měrćina Nowaka. Budyšin 1926. Str. 52. 75 pj.

IX. Jakub Bart-Ćišinski. **Nawoženja.** Narodno episka baseń w dźewjećich spěwach. Za ćišć přihotował a zawod napisał dr. Mikławš Krječmar. Z třomi wobrazkami M. Nowaka a dwěmaj podobiznomaj. Budyšin 1926. Str. 100. 1.50 hr.

X. **Ruske Byliny.** Přełožił, zawod napisał a šěsć prěnjotnych drjeworězow přidał Měrćin Nowak-Njechorński. Budyšin 1927. Str. 180. 3 hr.

XI. Jan Lajnert: **Wyskow sapy, sylzow kapy.** Basnje Budyšin 1928. Str. 64. 1 hr.

XII. Teréza Nováková: **Na farje. — Hałžki.** Z knihi „Zleńki zornowca." Přełožił dr. M. Krječmar. Zawod napisał dr. Józ Páta. Z podobiznu spisowaćelki. Budyšin 1928. Str. X+139. 1.50 hr.

XIII. Pawoł Krječmar: **Raj myslow, sonow z łužiskich honow.** Basnje. Drjeworězby Měrćina Nowaka. Budyšin 1929. Str. 96. 1.50 hr.

XIV. Mato Kósyk: **Pěsńe.** I. źel. Zběral a zestajał Bogumił Šwjela. Hobrazy kreslił Fryco Latk. W Budyšinje 1929. Str. 152. 1.50 hr.

Tute knihi słušeja do kóždeho Serbskeho Domu!

Na předań w Serbskej kniharni w Budyšinje

Neple ma na předań kublef Smoła we Wětenicy

Srěnjoleteho jenopřežneho **konja** ma na předań Koch w Brězowje p. Kubšic

Léto stara **jałojca** je na předań w Zalhowju č. 6

Wysokosudełna sylna **jałojca** je na předań w Jeńkecach č. 19

Młódźa kat. **holca** so do ratafstwa pyta Jan Müller na Horje

Léto stara **jałojca** na předań we Wudworju 24.

Pytam spušćomneho, pilneho pućowarja z dobrym rukopisom za mzdu a provisiju. Žitna wikowańja Jurij Zschornak w Ralbicach pošt Worklecy pola Kamjenc

Nowe knihi

W Serbskej kniharni na Lawskich hrjebjach

Škowronćk ze serbskich honow
Nowe spěwy za měšany, mužski a žónski khór.
Wudał Bjarnat Krawc hr. 0.80

Na farje - Hałžki
wot Terezy Nowákoweje. Přełožił dr. M. Krječmar. Zawod napisał dr. Jos. Páta jako 12. čisło zběrki „Dom a swět" hr. 1.50

Raj myslow, sonow z łužiskich honow Basnje Pawoła Krječmarja. Drjeworězby Měrćina Nowaka jako čo. XIII. zběrki „Dom a Swět." hr. 1.50

Pěsnje
Mato Kósyka. I. dźěl zběrał a zestajał Bogumił Šwjela. Wobrazy kreslił Fryco Latk XIV. zwjazk zběrk Dom a swět 152 str. hr. 1.50

Jan Kollár
Ze žiwjenja, dźěła a serbskich počahow wulkeho Słowjana wot prof. Oty Wićaza čo. 4 zběrki Słowjanske rozhlady hr. —.60

Wendische (Sorbische) **Bibliographie.** Wot dr. Wjaclawka 353 str. hr. 20.—

Das Wendentum in der Niederlausitz und im Spreewald. Wot G. Šwjele. 16 str. hr. 0.30

Příloha k číslu 132

SERBSKE NOWINY

Pondźelu, 10. junija 1929

Druhi župny zlět župy „J. A. Smoler“ w Klukšu.

Z rjanym plódnym časom wonkach w stwórbje, ajkohož směrdza so naši ratarjo po dołhej zymje, we wotrjéž so cyła stwórba znaše morwa być, nětko wjesele, ćehnje też přez serbske krajiny nowy duch plódneho narodneho žiwjenja, kiž so jewi w skutkach našich serbskich zwjazkow a towarstwow. Jedyn ze najpilnišich našich zwjazkow je župa „Jan Arnošt Smoler“, podzwjazk serbskich towarstwow w Budyskej wokolinje. Po swojim lońšim prěnim a derje podźerjenym zlěće w Hodźiju zarjadowa župa pod swojim njesprócniwym pilnym županom, knjezom Krječmarjom wčerawšu njedźelu 9. junija swój druhi zlět, a njón běše sobi wubrała rjanu serbsku cyrkwinsku wjes Kluks, kiž je wobdaty z krasnej zelenej wokolinu.

Wjele přihotow a pilnoho dźěła bě trěbne, doniž kónčnje njezeskhadźa župny dźeń. Wot župana hač do poslednjeho sobustawa Lichańskeho serbskeho towarstwa „Zernički“, na kotrychž ramjenjach wotpowěsowaše ćežki nadawk přihotowanja, kotryž je so chwalobnje wuwjedł, njech je tu z połnym připóznaćom a wutrobnym dźakom wuzběhnjene. Pilne mlode rucy běchu nawiše mnoho čestnych wrotow, netwow a wěncow, kiž wjes a Boži dom w krasnej połnosći debjachu.

Rjany słónčny njedźelski dźeń tuž dha też wulke syły Serbow z blizka a daloka přiwali w hobrskej syle do zlětneje wsy. Z Drježdźan běše „Čornoboh“ zaso we wulkej ličbje zastupjeny. Tola też wjele Serbow z wosady a dalšeje okoliny běše přikhwatało. Susodna pruska župa „Handrij Zejler“ běše zastupjena pod wjednistwom swojeho župana, knjeza Hajeja z někotrymi towarstwami. Župa „Michał Hórnik“ njeběše zastupjena. Mnohe serbske towarstwa ze swojimi khorhojemi běchu so zešle na swój swjedźeń.

Po serbskim nadobnym wašnju započa so zlět ze

swjedźeńskej Božej słužbu

w Klukšanskim Božim domje, na kotrejž so wosadne a serbske towarstwa ze swojimi khorhojemi wobdźěliča, kotrež běchu w rjanym połkole wokoło wołtarja zestajale. Hač na poslednje městačko pjelnješe bohata wosada rjany Klukšanski Boži dom a z nutrnosću zanjese kěrluš ke khwalbje Božej. Serbske towarstwo „Zernička“ pod swojim woporniwym dirigentom kujezom wpěrjom Jenku z Noweje Wsy poprijeji Božu słužbu z psalmom „Česć Božu hory powěsćeja“, kiž njedźiwajcy krótkeho časa, kiž ji k wuknjenju zby, jara derje přednjese. Wšitke kěrluše pak, kiž wosada spěwaše, prewodźeše sobu serbska sokolska kapała.

Wosadny knjez farář Křižan měješe na to jimaty swjedźeńske předowanje, kiž běše założene na prof. Acta 37, 1—10. Duchowny witaše wšitkich do Božeho domu, kotryž je wosadna młodźina tak krasnje wupyšiła, a staji serbskemu ludej khutne pražonemu runaš so. Ezawej, kiž swój prěni narod za wjelgin jědź předa, abo Jakubej, kiž wěrźiše, što wobstejenja narodnosće? Wuzwoliš sebi serbsku narodnosć a zhonowanje wótcow abo radšo druhe njehodne wěry. Župny swjedźeń njech nam přiwoła: **„Stawaj Serbski ludo z narodneje womory,** přetož w njej hinu dołhe ponćniki a 2. nowy duch wšo wosłabnjene sylnje pozběha.

Israel w babylonskim jastwje njeběše swojeho narodu zabył. Też serbski ludźe přińdźe do wotroćstwa, před sta a tysac lětami bu podćisnjeny. Za nas Serbow je lěto 1929, w kotrymž so 1000lětne wobstaće Mišna swjeći, lěto struchłych dopomnjećow. Wot časa před 1000 lětami je serbski lud zhubił swoju swobodu a je přišoł do robośanstwa, w kotrymž pak njeje zahinył, ale je so skrućił. W narodnym nastupanju je wjele zhubił, tola křesćanska wěra, kotruž běchu jemu Němcy přinjesli, je jón strowy a čiły zdźerżała. Wotročkowski duch w Serbach pak ma so nětk zhubić, tehorunja wšelacy Judašojo. Serbjo dyrbja so dopomnić na swoje narodne kubła, nie zanjechać *serbsku rěč na swojich dźěćoch, w šulach dyrbi so* podawać serbska ludowěda, kotraž je za Serbow prawe rozwučowanje, zo by so dotalna duchowna njewědomosć zhubiła. — Tola nowy duch je začahnył do našeho ludu. Z jeho srjedźizny wustupichu zbudźerjo, kotříž chcychu swojemu ludej pomhać. Jedyn Frencl dari Serbam Boże słowo w maćerinej rěči, jedyn rycéŕkubleŕ Budaŕ w Hornjej Hórcy wotkaza swoje zamoženje serbskej khudźinje. Handrij Zejleŕ, kiž běše też khwilu z kaplanom w Klukšu, spěwaše za swój serbski lud a Kocor poda hudźbu k temu. Přińdźe serbske pismowstwo, ke kotremuž je sebi serbski lud na prěnim městnje sam dopomhał. Ze prósstwu, zo bychu Serbjo dali narodnemu duchej wěć w swojim kraju a z přećom, so skutkowanje serbskich towarstwow njeby podarmo było, skónči knjez farař swoje za serbske wutroby wulcy natwarjace a zbudźowace swjedźeńske předowanje, za kotreż so jemu też na tutom městnje z wutrobu dźakujemy. Po Wótčinskej modlitwje, kotruž je knjez rada dr. Muka napisał, a z požołownowanjom skónči so swjedźeńske kemšenje. Katolscy wobdźělnicy zlěta pokazachu so na nešpor w Božim domje w Zdźerźa. Dokelž pak ze podrjadowanych towarstwow a přeproseneje župy „Michał Hórnik“ towarstwa přitomne njeběchu, so jenož nimo wosadnych jenotliwcy na nešporu wobdźělichu.

Při kemšach, na kotrychž słyšachmy płodne słowa, běše so wonkach też rjany płódny dešćik zešoł, kiž pak so přesta, jako běše Boża słužba ke kóncej. Před Susterec hosćencom stupaše so

swjedźeński ćah

a hibaše so na to pod zynkami hudźby přez wjes. We dołhim ćahu kročachu serbske towarstwa, serbscy Sokojo a sokolske dźěći, wjesne towarstwa, kaž wojeńske, turnarske a kołojězdne towarstwo, wohnjowa wobora atd. Dźesać pyšnych khorhojow zmahowaše so nad swjedźeńskim ćahom. Wšitke wjesne puće běchu wobstupjene z přihladowacymi, kotříž chcychu być swědkojo serbskeho dnja. Po zawrćenju w knježim dworje začahny ćah na swjedźeńsku łuku, kotruž běše knjez Mětrach přećelnje swjedźeńskemu popołdnju přewostajił. Pod khłódkojtymi štomami na pyšnym wulkim podiju, kiž běše rjenje z brězami a němsko-statnymi barbami wudebjeny a z kotrejuž wobeju stronow so serbskej khorhoji zmahowaštej, wotměwaše so

swjedźeński porjad.

Zhromadnje wustupichu spěwarjo a spěwarki towarstwow „Zernički“, „Nadźije“, „Łužicy“ a „Radosće“ pod dirigentstwom knjeza wučerja Jeńki a njedźiwajcy jeneje zhromadneje pruhi přednjesechu derje tři štyrihłósne spěwy „Krasna dołina, witam tebje“ wot Frajšlaka, „Trawaŕka“ wot Pilka a „Płaćała Hanica“ wot Krawca.

Knjez župan Krječmaŕ na to wšěch najwutrobniše na swjedźeń witaše z Čišinskimi słowami:

Hlej, mały hamtskik naš a ludźik drobny,
A wulke kupički su strachoty, —
Budź kóždy móceny rjek a škitaŕ zdobny,
Hdyž bije błysk a ruja hrimoty;
Najmjeńši hruzlik budź nam pokład drohi,
Kiž škita serbskosć a lud žiwi wbohi!

Wopomni, zo smy mały ludźik, kotremuž su rjekowscy zakhowali wótcojo rěč serbsku, móc żeleznu přećiwo cuzbarstwu. Serbjo, hładajmy pak, zo kola časa njeby dale wotmělwało zornješko po zornješku wot serbskeho kraja a luda, přetož dominzu zhubić, rěka sebje sameho zhubić. Dominzu pak zakhowamy, hdyž sebi zdźerżimy serbsku rěč přećiwo wšitkim nadběham cuzbarstwa a zo so njestanjemy z rowryjerjom swojeho Serbowstwa. Po 1000lětnym wotročkowstwje dopomnimy so w dwanatej hodźinje na sebje samych a na swój přichod. W swojich swjedźeńskich słowach witaše knjez župan w mjenje župy „Jan Arnošt Smoler“ wšitke towarstwa a zastupjerjow wyšnosćow, wosobje knjeza hamtskeho hejtmana dra. Sieverta.

Na to postany knjez hamtski hejtman dr. Sievert, kotrehož nadobne a sprawne zmysłenje přećiwo serbskim kulturnym pócowanjam je hižom znate a kiž je też ze swojim wčerawšim wopytom, jako běše ze swojimaj dźowkomaj na župny zlět přikhwatał, znowa wobkrući a přednjese wutrobne postrow a přeća Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa a Budyskeho wokrjesnoho zwjazka. Z wulkim dosćěinjenjom smědźachmy z jeho erta słyšeć, zo chce stajnje swojej rucy škitajo dźeržeć nad serbskimi wašnjemi, nałožkami, rěči a kulturu a zo z wosebitym zajimom sćěhuje wšitkim našim kulturnym pócowanjam. Jeho sprawne słowa namakachu we wutrobach připosłucharjow sylny wothłós, kiž so zjewi w mócnym přiklesku.

Knjez farař Křižan přednjese w nadawku knjeza wyššeho fararja Domaški najwutrobniše zbožopřeće Hłownoje serbskeje předarskeje konferency, kotraž steji ze serbskimi zbudźerjemi a zady jich pócowanjow. Dalši zbožopřejny postrow wupraji w mjenje předsydy Domowiny, knjeza fararja Sewčika, a kuje za hudźbneho direktora Bjarnata Krawca a strowje še wosebje Drježdźanskich Serbow.

Po tom, zo běše so knjez župan Krječmaŕ za wšitke postrowy a přeća wutrobnje podźakował, a swjedźeńska zhromadźizna našu narodnu hymnu „Rjana Łužica“ wuspěwała, sćěhowachu sokolske zwučowanja; najprjedy prostne za dorost. Je nawjedowaše bratr zwjazkowy hłowny nacelnik Kerk. Z prěcowdom sokolskeje kapały zwučowachu bratřa narańšeho wokrjesa eksaktnje a wšće nětkotre zwučowanja. Na zwučowanjach bźše spóznać dalši postup. Sokal kroći mužnje doprědka, so njestarajo wo wšelake wupady přećiwo njemu. Je też prawje tak, přetož dźensniši čas žada sebi sport, młodźina zajimuje so za ćělozwučowanje a tak też nasa serbska młodźina w tom nazad stejeć njesmě. Serbskemu Sokołej přejemy tehodla dalše wěste postupowanje na swojim nadobnym puću. Lubozny napohlad poskićichu zwnčowanje sokolskich hóleow a sokolskich holčkow. W swojich módrych sokolskich drasćičkach z khorhojčkomaj serbskich barbow w rukomaj poradźi so jim prostne zwučowanje k spokojnosći a wjeselu přisłuchadowacych derje. *Z hłownym nałožnikom za dźěćace zwučowa-*

M. N.-N.:

Naležnje dundanje po delnich Serbach.

Ja mam jara khmany system, rozžohnować so ze domizmu na bjezbołne wašnje. Najprjedy so rozžohnuju z wótčinskim domom, potom dźeń hišće přebywam w našej stolicy, zo bych jej Božemoju prajił, potom hišće přećelow w Radworju abo druhdźe wopytam a potom so podam do delnjeje Łužicy, zo bych so z njej rozžohnował. To bywa poslednja etapa a tute poslednje rozžohnowanje zwjetša też najdłže traje.

Delnju Łužicu sym stajnje kusk lubował, ale letsa naléćo sym so do njeje zalubował . . .

Palenje kuzłaŕničow bě létsa „do wody padnyło“ — a zabawa „Nadźije“ w serbskej kofejownі mi znićenu nadźiju płatać njemóžeše. Tuž běch zwoprědka khětro wobužny, ale prćnjeho meje so mi to někak zasy naruna, to tola móžach trochu spokojom wotjéć do Delan . . .

Cybnjona zyma bě so hakle njedawno preć hotowała a młode naléćo khětro bojazliwje a z njedowěru wustupowaše. zwěri so do kraja lědy z někotrymi sćědkami, zmjerzłymi podlěskami a khrobłymi skórcami. Běch přisahał, zo prjedy Łužicu njewopušću, doniž njezmjeju zaručenje, zo je zyma wotbyta. A na to chcych w delnjej Łužicy dočakać.

Mam w Khoćebuzu stajny kwartěr za swoje wuprawy po delnich Serbach. Lědy běch tón króć tam dojeł, to hižo přimnych so kolesa, zo bych pózdne popołdnjo wužiwał ke krótkemu wulětej do kraja. Trochu so přejězdźowach po holi, potom so měrjach na Cazow. Znaju tam přede wsu khěžku, hlinjanu, słomjanu, drjewjanu pod poważnym hrodźišćom, tam nje stajnje ćehnje. Přetož je tam hišće romantika domach. Wokoło khěžki zahroda, tam w łěću wšitko rozkćěwa z pisanymi kwětkami, za khěžku pod hrodźišćom sadownja, tam nazymu wšě jabłonje so khileja ze słódkej ćězu. Stupiš-li do khałupy, dwě přećelnej šěđźiwej Serbowcy će postrowitej, stejš w luboznej jstwičcy, wobšćowkany ze štyrimi běłuskimi Bayčkami, čejiš njemdrość so bórzy přemjeni do přećelneho wjechłowanja z wopušu a lizanja, su-li dóstatk. Póznałe, zo cuzbnik nima złych wotpohladow. Kelko hodźinkow sym hižo tu sedźał a z radošću připosłuchał zrćčniwej a mudrej Domaškoje Lipy. Je basnjerka kaž jeje sotra Marijana. Dźensa sym měł zhoże, też Marijana je doma. Rěći mi wo jeje nowej dźiwadłowej hrě, kiž je napisała. Wjeselu so, hdyž budźe ćišćana, zmćjemy prénje originalne delnjołužiske dźiwadło a njech so přełoži do hornjoserbšćiny, zasłuži sobi to, dokelž je jara přihódny za naš lud. Dołho, dołho sym sedźał tam pola teju přećelneju Serbowkow, tak dołho, zo w mésće dyrbjach běžeć z kolesom, dokelž swěcy njemějach a z pruskim dólcajom žane žorty njejsu . . . .

Nazajtra běch hižo zasy na puću, na koleso dach přibić „ćerwjenaćk“, zo njebych so trjebał zwadźić z pruskim pólcajom a potom ćerjach po drózy k dołhemu wjećoru na Bórkowy. Dróha so mi jara podobaše, bě hładka jako špihel, tuž dach swojemu worcełowemu konikej ćěrić, štož móžeše. Běše też wopraw-dźe radosć tak ćěrić z tym nałětnim ranjom. Słónčko bě so mócnje zhrabało, brězy zmahowachu z nježnozelenymi šlewjerjemi, zo bě wjesele na nje hladać. Hola dołho njecha kónca wzać. Potom tola so wróćo sunje, na prawicy Brjazyń so ćerwjeni a potom Góry. We Wjerbnje stara cyrkej mje puta z gotiskimi formami. Zcyła w delnjej Łužicy nas překwapja wulka ličba starych rjanych cyrkwjow. We Hornjej Łužicy, wosebje w sakskej, dyrbimy tajkich bohužel parować.

Za Wjerbnom nabywa krajina hižo **ryzy Błótowskeho raza.** Zelene łuki, tu a tam „tšugi“ (přěrowy), nad „tšugami“ wólše a wjerby krajinu přehrodźeja.

Zady nihdźe Myšyn so wunóri ze zelenych kórkow, Bórkowy wosamośone statoki sćele doprědka jako předstražе a skónčnje sym we wsy, to rěka, sym we tym dźele wsy, kiž ma cuzbnik za Bórkowy. Bórkowy su mjenujcy jara swojorazna wjes a w cyłych Serbach podobneje njenadeńdźeš. Wokoło cyrkwje kopi so hromadka khěžkow, klamarnjow a hnoščenow, kiž je na wjes podobna ale to hišće njeje wšitko. Wjetšina wšitkich Bórkowskich statokow je tak rozsypana po krajinic, zo maš pěši wot jednoho kónca wsy do druheho dwě hodźinje a móžeš so tam krasnje zabłudźić, přetož šmjatańca sćěžkow a „tšugow“ a lawkow so tam wokoło wije a jedyn statok je podobny na druhi a kóždy so tuli za zelenymi wjerbami a wólšemi. W tych rozprošenych statokach bydła Serbja nanajlěpšcho rodu, hordźi a njepowalni, kiž sebi swoju rěč a swoje praserbske nałožki waža. Wokoło cyrkwje so skupuja cuzbnicy, němcowarjo, ponjemćeni, šula a cyrkej wćzo stej němskej — my smy w tola Pruskej . . . .

(Pokračowanje.)

nja je bratr Bart. Zwučowacych hóloow z Delnjeho Wujezda nawjedowaše bratr Měrćin-Delnjo-Wujezdźanski a hólcki Poršiskeje jednoty Sokoł bratr Čabran. Dźak jim za jich lubosć a prócu.

Na kóncu swjedźeńskeho porjada na łucy podźakowa so knjez Krječmař w mjenje župy „Jan Arnošt Smolerˮ wšitkim, kotřiž su pomhali wuhotować swjedźeń a jón ze swojim wopytom počesćichu. Wosobity dźak zasłuži sebi serbske towarstwo „Zernička“ ze swojim předsydu knjezom Šibakom a dirigentom k. wučerjom Jeńku. Najwjacy prócy a dźěła na poradźenju swjedźenja je nałožił knjez Krawc ml. Wšudźom je stał na prěnim městnje a wšitko jara derje připrawił. Tež podium na swjedźeńskej łucy je natwaril. Dalši dźak praji knjez župan knjez Krawcej staršemu, knjezej Mětrachej za přećelne přewostajenje łuki, wšitkim, kotřiž su wjes tak krasnje wupyšili a dale wšitkim towarstwam, kiž su so na swjedźeńskim ćahu wobdźělili a wšitkim jenotliwcam.

Ze zhromadnym spěwom „Hdźe statok mój!“ wuklinča swjedźeń, kotremuž běše přez cyłe popołdnjo wot swjedźeńskeho ćaha hač do wječora mile Bože słónco směwało. Njech je nam wono znamjo za to, zo runje jako so wono po připołdnišim čěmnym njebju a dešću hač do sameho wječora luboznje směwaše, nam po narodnej bědźe swěći słónco swobodneho rozwiwanja hač do skónčenja časow.

Přestawcy mjez swjedźenjom na łucy a wječornym koncertom wotmě so w Susteree hosćeńcu župne posedźenje, w kotrymž so wo někotrych ważnych dnjowych prašenjach jednaše, mjez druhim tež wo ferialnej koloniji za dźěći sobustawow serbskich towarstwow.

Na žurli předwjedźechu sobustawy župje přidružených towarstwow někotre serbske reje k spodobanju wšitkich.

Wječorny koncert

poskići so nam z bohatym programom. Nahladnu sylu hosći witaše knjez župan Krječmař. Potom spěwaše nam do duše a wutroby towarstwo „Zernička“ naše přeco rjane miło spěwy „Přadła je Marja“, „Ha sy-li mi moja lubka stajnje swěrna“ a skónčnje „Hanka, ty brune, brune wóčko“. Towarstwo ma dobre spěwne mocy a spěwnu disciplinu, kiž dyrbi so přikładomna mjenować. Z wyšinu wječora pak běchu štyri solospěwy za tenor, kotrež knjez dirigent sam ze swojim krasnym hłosom přednjese a sebi najmócniši přiklesk zasłuži. Kóždy kedźbliwy posłuchać móžeše znutřkownje čiń, kiž so w spěwje předstaja, žiwje sobunazhonić. Knjez wučeŕ Jeńka měješe tež wustojneho přewodźerja na klavěrje, knjeza wučerja Jenča z Poršic.

Swjedźeńsku narěč běše dobroćiwje přewzał wosadny knjez farař Křižan a wuzběliny wosebje, kak je serbske towarstwo „Zernička“ w Lichanju tu přeco wjacy nahladnosće dobyła a jeje dźěło za Serbstwo so tu počina bóle připóznawać. Tež druhi župny zlět je z přičinu, so dźakować „Zerničeyˮ a susodnym towarstwam, zo su z nim tak rjenje Serbam służili. Bohužel je serbski kraj ze strony wyšnosće rozdźeleny do třoch provincow. Ale naši budźerjo jón hinak dźěla, do štyrjoch župow. Tu pokaza knjez farař wosebje na dźěło njeboh Jana Arnošta Smolerja, kajke žohnowanje je wono było za našu serbsku literaturu. Rjane su serbska rěč a serbske pismowstwo, serbske wašnja a serbski kraj. To sebi ważmy. Knjez farař skónči swoju narěč z wospjetnymi dźakownymi słowami.

Nětk předstaješe dźiwadłowy wotrjad Malešanskeho serbskeho towarstwa wjeselohru „Nabrabnosće mzda“ žiwje a žortnje a pokaza, kak hłuboko zamóže nas tajki kruch powučić, hdyž so prawje hraje. A to Maleščenjo wubjernje dokonjeja. Maja dźě dosć wustojnych mocow, kotrež so rad serbskemu dźiwadłu wěnuja. Też jim słuša najsprawniši dźak, kiž sebi połnje zasłuža.

*

Njech nětko po pilnym wusywje w Klukšu a wokolinje bórzy zeskhadźa nowe serbske sebjewědome žiwjenje. To budźe najrjeńši wuspěch druheho župneho zlěta župy „Jan Arnošt Smolerˮ a najlěpše myto wšitkim narodnym prócowarjam a wosebje też hibićiwemu a za swój narod zahorjenemu wjednikej župy, knjezej županej Krječmarjej.

Stražnik při jenym mosće w Parizu z mjenom Chartica wukhowa 104 wosoby ze žołmow rěki Seine, do kotrejež běchu skočili abo padnyli.

Z wěrnosću łhał.

Sobotu do połnišoho pschińdże wožebnje zwoblekany knjes do pschedawanińe Chryslerskich automobilow, do horbrsteho twara wilowego a parkowego kónza Palermo we měšće Buenos Aires, a pschednješe próstwu, so chże sebi k swojatym dnjam elegantny wós kupić. Pschiwołmnischa hodźina bě nimo, jako bě po kupje. Jednalsche so wo krašny Chrysler-Imperial w hódnosći 25 000 hriw., kotryž chcyše sebi hnydom zwobstarać. Wožebny knjes pschepoda pschedawarjej schek, pschedawar pak jemu rjekny, so schek bohužel njemóže pschijeć, dokelž su banki hižo zawrjene. To łutża na njeluhe waschnje pschešłapi; wón drje njeje zwučeny, so jemu ludźo njedowěrja, ale je radšubte zwólniwy, referency mjenować, hdyž mohł so pschedawar telefonisce wobhonić. Automobilowehó sastupjerja cuże pschedacza wosa wabjesche, a wobhonische so pola referentow, dosta najčišche wuzwědźenje wo kupcu a pschija schek tohodla krótko rozsudźeny.

Krótke hodźiny potom sasta šamtny wós, ale bjez woneho wožebneho kujesa, kotryž bě runje schek sa njón dał, sahe psched khěžu. Druzi knjes wodźesche jón nětko a prosche so bě so sa šnadnymi defektami pohladało. Hdyž so wjednik automobilowehó domu wopraschа, hdy je knjes tutón wós kupił, wusna so wón bjez tajenja, so jedna so tu wo składnostnu kup. Je tutón zyle nowy wós wot jeneho kujesa kupił, kiž jón dozwla hišće wužiwać njeby, a to sa šmješchne 5000 hriwnow. Wonny knjes je dostał wulky telegram, so dyrbi hišće tón šamtny wječor do Montevideo sapuczować, hdyž so dla ważneje wobthodneje należnosće wočakuje. Dokelž modźesche so hakle pschez Buenos Aires wróćić, dokelž dyrbi pschedwidźomnje puczowanje do Europy nastupić, jemu je automobil sa tutu pjaczinu pschewostajił.

Automobilowemu sastupjerjej bě należnosć jasna. *Pschećiwo nowemu kupej njemóżeche sakroczić.* Sa to pak dyrbjesche wschě hrěchi nałožić, so woneho wožebneho kujesa na wočzi dostanje, kotryž bě jemu bjez dwěla njetrjeby schek pschepodał. S pomozu polizije bu na parniku, kiž dyrbjesche šamtny wječor do Montevideo wotjěć, kupz automobila wuhlědźeny. Na praschenje, hač je wón wós, sa 15 000 pesetow kupjeny, někotre hodźiny podźišcho sa pjaty dźeń placźiny dale pschedał, wón bjeh [illegible] a [illegible] hał wotmolwi. Hdyž so jeho sa pschičinu [illegible] jeneho jednanja wopraschachu, pokaja wón najpriedy na to, so šmě s wosom činić, ježtož so jemu swobodu, by-li to chcył. Sastupjeć automobilowehó domu tpuschesche někto też poslědni dwěl, so je jebałej do rukow padnył. Wón porući sastojnikam polizije, so bychu wožebneho kujesa sajeli.

Wožebny knjes smorischeži swoje čoło a wopraschа so sastupjerja, hač je šebi też schěžkowk tuteho jednanja wědomny. Wón dyrbi hišchće dźenja do Montevideo, so by tam wobthódnu wěz rosrisnał pschi kotrejž pak 90 000 pesetow napłaczenja słubi, njeje-li pschitomny. Hač je sastupjeć šwólniwy, psched šwědkami samołwitosć sa tule schkodu na so wsacz.

S hanjažnym posmjeczom sastupjeć so teho jwoli a elegantny knjes poda so s pomozu polizije do wósteho pschebytka. Spodźiwanje sastupjerja automobilowehó domu pak njebě wopisacz, jako pónđželu rano, hdyž banka swoju pokładnju wotewri, swědčeli, so so schek bjez mjenjenja wupłaczi. Wón cžerjesche cuzu měru k polizji, so by hnydom ne puschczenje sateho wuskutkował. Potom poda so do tamneho schepotasche s potom [illegible] na cžole tyhaj samołwitosć [illegible] jatu mi [illegible] wokowinowatosću wopokaja, [illegible] na wi [illegible] swědkami. Sastupjeć chcyše jemu šamtny automobil darić. Też tutón namjet njemamaka pschihłosowanje wožebneho kujesa. Po dołhim tam a sem dyrbjesche sastupjeć do kapjeho jabluka kusacz a do cžuczliweho wotnamakanja 75 000 pesetow — 130 000 hriwnow — jwolić.

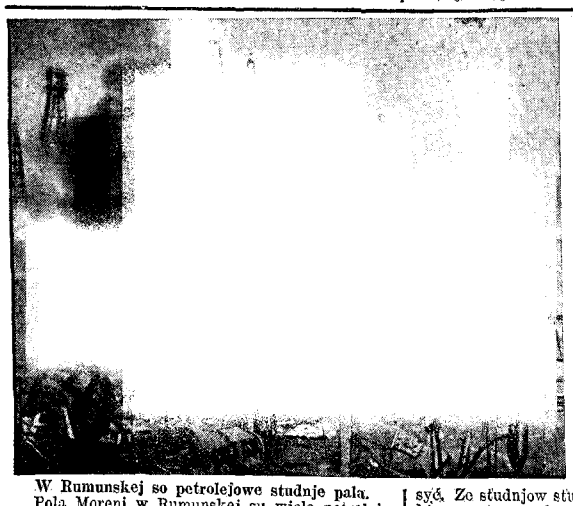
Lešeja njedocžinka bě polny wuspěch měła. Njeboh-li sastupjeć muža sajał a pónđželu schek pola banki pschedpołožił, potom bě někajki towarisch jebaka šebi jimu zyle wjesce pola banki do cžasa wupłaczicz dał. Dźak dobrych poczahow sastupjerja k nowinarstwu, mózesche wón snajmjenischa wojsenjenju a tak rosschérjenju njelubjeneho pada sadźowacz, tak so ke schkodze njetrjebache hišchće też šmědki njesecz.

Kaž znate, stej dwě družinje selhańkow. Straschnischi su cži, kiž s wěrnosću łhaja.

Listowanje.

M. H. Njemandźelske dźecžo nima žaneho dźědźinskeho prawa po jwojim nanje. To s teho pschińdże, dokelž staczanske sakonske knihi pschibiusnistwo mjes nanom a jeho njemandźelskim dźecžom njepschipósnawa. Njemandźelske dźecžo dźědźi jenož po jwojej macžeri a jeje pschibiusnych. Nješchto druhe je, hdyž nan jwoje njemandźelske dźecžo testamentarišu jako jwojeho dźědźinza (herbu) postaji abo jemu dźěl jwojeho samożenja pschipokaja. Dokelž nan we pschedležazym padże dźecžo jako jwojeho dźědźinza postajił njeje, dha budże wschě dalsche sakroczenje bjez wuspěcha. Tuž je schkoda cžasa a wudawkow. Nekaku skórżbu budnistwo na kóždy pad wotpokasa, dokelž je njesakonska, a wono też sakonje pschemeničz abo hinak wukožowacz njemóże. Tuž žo wzdajeje dalschich krocžel.

K. G. Postajenja s 29. 5. 26, kotrež žo na swobodne sastojnikow w privatnych bydlenjach počahuje, wostajeji hischcze. Po nim pschedpisa § 1, so je bydlenje pschesadźeneho sastojnika hakle potom swobodne, hdyž jemu druhe bydlenje na městnje jeho dotchcžowane dźělawosće žo pschipokaka a sastojnik tute ako druhe bydlenje pschiwsmje. Njeje jemu tak, ma sastojnik prawo, swoje dotalne bydlenje — po § 8 bydlenskeho sakonja — jako wumjenjacy objekt wužicz. Po § 2 naspomnjenych postajenjow może pschihłejaza wyschnosć na wobydlenstwo rozkazowacz, kotruż je jeje pschesadźeny abo na wotpočink pósłany sastojnik mél a šmě ju k lépschemu jeneho abo wjazorych sastojnikow wužicz. Tuž Wam radźimy, tute postajenja, wobsedje §§ 2—5 pschečitacz. Po § 6 je gmejna wyschnosć winowata, posledniej pschedstajenej wyschnosći semjetkeho abo wustupjeneho sastojnika w běhu tšoch tydźenjow wosjewicz, so je bydlenje swobodne. Wuwjeseństi cžas sapocžina žo sa wyschnosć, hdyž je wo tym shonita.

W Rumunskej so petrolejowe studnje pala.

Pola Moreni w Rumunskej su wjele petrolejowych studnjow. Te su so z někajkej přičinu zapalile. Hač dotal njeje so poradźiło woheń podusyć. Ze studnjow stupaće petrolejowe dymy, z wulkim ropotom rozbuchuja. Wuski su tak mócne, zo zemja rži.

Wjersk hory Vesuv.

Z noweje rozdrjejeny kida so Lava do doliny ke krótkemu ranju. Na našim wobrazu spóznawamy lavaniško su runace žołmjacemu morju. Zelliwa lava je wustuła. Zwjercha je nětko skropawa, hornja dołhata.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawańi 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křiżn. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćerńa, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za inaty mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 133 — Budyšin — Wutoru, 11. junija 1929 — Bautzen — Lětnik 88

Egiptowski kral Fuad w Barlinje.

Egiptowski kral Fuad, kotrehož bě pśichi němskej mjeji w Singenach pśejadwšchi minister ſ Rosen w mjenje němskeho knježeŕstwa powitał, je žo pódalsnu dopołdnja we 10 hodźinach do Barlina pśichwjeſł. Schtwórcej hodźiny pśejdy bě **němski president ſ Hindenburg** w zibilnej drasze swój hród wopuſčeźił a žo ł Lehrtſkemu dwórnišćeju podał, hdźež běchu žo němšći kanzler, president němſkeho ſejma a pruſki ministerſki president, w Barlinje pśichtomni ministrojo němſkeho kabinetta, wyſchſchi měſchćanoſta a ſchef polizije hižo ſeſchli.

Powitanje žo po ſwučenym zeremoniellu ſta. Němſki president kralа powita, hdyž je żeleźniſkeho ſalonſkeho wosa ſtupi a jemu aſtupjerjow knježeŕſtwa a wyſchnoſćow pſchedſtajił. Potom ſ hoſćom po cźerwjenej kompagniji kwječeſche, mjeſ tym ſo hudźba egiptowſku hymnu piſſaſche a žo ſ batterije němſkoſtatneje artillerije ſ kronprynzowſkeho brjoha jedynadwaceći króć k powitanju ſahrima. Pſched dwórniſchćežom woſy ſtejachu, kotrejž kralа a němſkeho preſidenta ſ Lehrtſkeho dwórniſchća do nêbduſcheho hroda prynza Albrechta dowjeſechu, hdźež republika ſwojich hoſći hoſpoduje. Kavalerija woſy po ſwjedźeńſkich dróhach pſchewodźeſche. Te běchu ſe ſcźežorami wobruběene, ſ kótrychž rhorhoje němſkeje republiki a ſelene rhorhoje Egiptowſkeje ſ běłym pomėžazom a hwězdami ſmahowachu. Wojazy a poliźitoju ſ bokomaj dróhowu ſpaler tworjachu, ſady kótrymž žo cźrjódy wežitnych pſchihladowarjow tłóčachu.

Popołdnju ¼4 hodźin je kral Fuad offizialny wopyt pola němſkeho preſidenta cźinił. Fuad we wotewrjenym wosu ſe ſtandartu němſkeho preſidenta ſedźeſche po boku protokollowego ſćeka, hrabje Tattenbacha. Se ſkłedowanymi automobilemi žo kralowy pſchewod ſ pſchewodnikami wjeſeſche, kotrychž bě k jeho poruczeńſkeji němſke knježeŕſtwo ſtajiło. Mjeſ nimi běſchtaj pſejadwſchi minister ſe Rosen a generalny major Bock. Pſched preſidentowym hrodom a w hrodowym cźeſnym dworje běchu žo wothſ-lenja němſkoſtatneje wobory ſeſtupałe, kotrejž kralej wojeſele pocźeſćowanje wopokałachu. Kral nêbdże poł hodźiny w hrodźe woſta. Hdyž ſ doma němſkeho preſidenta wuńdże, kapała němſkoſtatneje wobory egiptowſku hymnu piſkałſche. Hdyž bě žo kral bo nêbduſcheho hroda prynza Albrechta wróćił, jeho němſki kanzler Hermann Müller wopyta. W 5 hodźinach kral w Barlinje powjerdźenych pôſłanzow a diplomatiſkich aſtupjerjow wukrajnych ſtatow pſchija.

*

Kral Fuad, kotryž je wot pôndźele ſ hoſećom němſkeho ſłowneho měſta, je titul kral Nilowego kraja pſchijał, a to prawje ludow nad njewotwitnjenej Egiptowſkej knježi. Wobrazowdže pak žo won do knježeŕſtwa ſ Jendźelſkej dźeli, kotrejž je pſched nêhdźe 40 létami Egiptowſku wobžadźiła.

Egiptowſka je jedyn ſ najbohatſchich krajow ſwěta. S wulkotnje roſwitym powodźenjom je žo Egiptowſka monopolſki kraj ſa płahowanje bołhonicźateje bawłny ſcźinika, kotraž wjcźe druhe družiny bawłny po hódnoſći wo 40—80 prozentow pſchewažuje a Egiptowſkej aktivnu wikowańſku bilanzu ſawěſćije. W tymle kraju 14 milijonow ludźi bydli. Jeho ſłowne měſto Kairo je najwjeſelſche a najwažniſche měſto ranſcheje Afriki. Se ſwojim geografiſkim połoženjom pſchi Sueźſkim kanalu, pſchi ſłownej mórſkej dróſy ſchtyrjoch ſwětowych dźelow, je Egiptowſka najwjeſelſchu internacionalnu wažnoſć nabyła. Europiſka kultura je žo hižo dawno w Nilowym kraju roſcźerkła. Nan kralа Fuada, kotryž pſched 60 létami Barlin wopyta, hižo tehdy praji, ſo Egiptowſka w Europje leži — niż wjazy w Afriki, a jeho ſyn, pśeni kral po mjenje njewotwitnjeje Egiptowſkeje, je žebi tole ſkowo ſa prawidło wuſtwolił.

180 milijonow hriwnow so na němſku pożćonku podpisało.

Němſki ſejm je knježeŕſtwu dowolił, žebi 500 milijonow hriwnow pola němſkeho luda pożćeł. So by ſo tale ſumma podpiſała, bě knježeŕſtwo podpiſarjam nêkotre wurjadne lêpſchiny pſchiſłowliko. Mjeſ druhim ju ſummu, kotrejž ſo ſejle pożćonku němſkemu ſtatej dowoſeja, wote wſchěch dawkow wuſwobodźene. W Němſkeſ pjenježnikow nahonadź, wjazy dyźi 180 milijonow němſkemu ſtatej pożćeł. Próchna każa němſkeho ſtata dyrbi pak žo nêtkole troſchku napjelnić. Tohodła je žo němſki finanzny minister we wukraju ſa pożćonku roſhladał. Sobotu bě ſo na Barliſkej burſy wěſta powěſć roſſcherła, ſo je preſident němſkoſtatneje banki dr. Schacht w Pariſu **ſa Němſku wukrajnu pożćonku 50 milijonow dollarow ſaradźił.** Někotre amerikaniſke banki ju tule ſummu Němſkej na krótki cźaſ pożćije. Pożćonka ma žo ſe 7 prozentami ſadanicź.

Njepřećelnosć mjez Francowzami w prašenju wuprózdnjenja Porheinskeje.

We Nadźe Swjaſta Ludow w Madridźe žo we wokolnoſći franzowſkeho ſwonkowneho miniſtra Brianda pŕozuja, jeho wothźerjeć, ſ němſkim ſwonkownym miniſtrom dr. Stresemannom we wuſwobodźenju Porheinſteje jednacź. Hawaſka powěſćerńja je tohodła ſdźělenku pſchinjeſła, w kotrejž ſo praji, ſo žo wo pſchedcźaſnym wucźehnjenju wobhadźeńſkeho wójſka ſ Němſteje w Madridźe njeſmě rěcźeć. Tónle nahlad žo na to ſakoſuje, ſo parlamenty hiſchcźe njeſłu nowy wotſchkodźeńſki plan, kotryž je žo w Pariſu wobſamknył, potwjerdźił, a ſo nowe jendźelſke knježeŕſtwo njeje hiſchcźe połnoſmóžnjeneho miniſtra do Madrida pôſłało.

Pôndźelu popołdnju je ſo Briand pŕeni króć ſe Stresemannom w Madridźe roſrěcźał. Diplomatiſke położenje žo ſ tym troſchku roſjaſni.

Sſiwoju mjeńſchinowu politiku njebudźe dr. Stresemann trjebać w Madridźe ſaſtitowacź. Rada je ju hižo pſched nêkotrymi dnjemi wotpokałała.

Šwedske přećelenje nad Atlantiskim morjom so njeporadźiło.

Lećenje ſchwedźeńſkeho pilota kapitana Ahrenberga, leutnanta Fłodena a ſchkrićkarja Ljungluda ſ nadźěłanym lêtadłom „Sverige" ſ Europy do Newyorka njeje žo poradźiło. Hdyž lêtadło ſ Bergena do Reykjawika, ſ druhej etappje lećeńſke, motor njeporadźe dźěłaćſche. Tohodła běchu lêtarjo nuſowani, njedźelu wjećor 20 minjeńſchinow po 10 hodźinach pſchi połodniſchim brjoſu kupy Islanda lêtadło ſ ſemi pſchiſtajiće. Prjedy hač ſo „Sverige" ſ ſemi puſcheźi, bě kapitan Ahrenberg ſe ſchkrićkowazym telegramom podarmo wo pomoc wołał.

Knježeŕstwo dźěłaćerſkeje strony w Jendźelskej.

Miniſterſki pſchedſydа Macdonald ma žo do ſpěchu, ſwoje politiſke płany do ſkutka ſtajićź. Pola Sſjednoczenych ſtatow połnóżneje Ameriki je ſo hižo poćźał wo **wotbrońenju wójnſkeho łódźiwa wobhonicź.** Jeli ſo bychu doprědnje jednanja wuſpěſchne byłe, by leźne próhdniny jendźelſkeho delnjeho ſejma ſ **wopytej we Washingtonje** wuźił. Pſchi tym by jeho Mackenzie, miniſterſki pſchedſyda jendźelſkeho dominiona Kanadу, pſchewodźał. Techniſke pſchihoty ſa dojednanje we łódźiwowym praſchenju ſu na wobémaj ſtronomaj tak dalеko doſchłe, ſo by raſne wuſtupjenje roſtrudźujeju ſtatnikow Macdonalda a preſidenta Hoovera ſnadź wuſpěch mêło. Macdonaldowy wopyt we Waſhingtonje by też ſnamjo tak ſjawneho wotwobroćenja wot dotalneje namėſtłeje jendźelſkeje politiki był, ſo by ſo ſ tym w Jendźelſkej runje kaž w Ameriji najſćěpſchi ſaćźišćź na ſjawne mėnjenje cźinił. Mòžno je, ſo general Dawes, nowy amerikaniſki pôſłanz w Londonje, hdyž bliſće dny do Londona pſchiſćědźe, hižo pſcheproſcheńje preſidenta Hoovera na Macdonalda ſobu pſchinjeſe. Na wobémaj ſtronomaj žebi po ſpaću ſprawnje pſchejaſ, ſo by ſo niż jenoż **jenaka ſylnoſć wobeju ſtatow na morju doſpiła, ale ſo by ſo ſłodom na morju wopraſnyć woibroniło.**

Też w **europiſkich naležnoſćach** cźaſe Macdonald ſa ſady ſwojich politiſkich nahladow pſchewjeſeſ. Tohodła je žebi wotmyſlił, ſwonkowneho miniſtra **Henderſona do Genfa k bliſchemu pożydanju Swjaſta Ludow** pſchewodźeć. Mjeſ **Henderſonom a Macdonaldom po ſdaću doſpołna pſchešejoſć** we wſchěch politiſkich praſchenjach knježi. Wobaj ſtaj ſo roſſudźiłoj, reparaziſku roſprawu Pariźſkeje konferency wézywuſtojnych ſ najwjeſelſchim ſpěchom w parlamentu potwjerdźićź dacź a potom na to cźiſćeźećź, ſo by **wobhadźeńſke wójſko ſ Porheinſkeje wuczahło.** W roſrěcźenju ſ dopiſowarjom „Daily Heralda" Henderſon rjekł, ſo ſebi ſtarobliwje pſcheměhuje, po kaſtim puću by najruczńſcho k tomule wotſtronjenemu kóncej doſchoł. To ſ druhimi ſłowami rěka ſo dźěłaceŕſka ſtrona ma ſa wulcy ważne, ſo ſebi pſchećeźeńſtwo ſe Francowſkej ſathowa. Fachdża budźe najſabudniſche ſkedki nałožować, ſo by ſo Francowſka ſ dobrym ſa to dobyła, ſo by jejne wójſko łêtka abo najpołdźiſche k lêtu Porheinſku wopuſchcźiło. Jeli ſo pak ſo ſa tele próżowanja njeby doſcź ſrownjenja na francowſkej ſtronje namałko, by Jendźelſka ſama ſwoje wójſko ſ Porheinſteje króćo wſała, Francowſkej a Belgiſkej pſchewoſtajiwſchi, ſo byſchej posdźiſcho po jejnym pſchihładze cźiniłej.

S roſrěcźenja „Daily Heralda" ſ Henderſonom ma žo hiſcheże naſpomnicź, ſo won jako ſłowny nadawk wobhładuje, Jendźelſku k Ruſkej ſaſo ſbliżićź. Pſchećeźiwnoſć pſchećeźiwo ruſkej knježeŕſkowjeſej formje, Henderſon mėni, njeſmě poćźahi mjeſ Ruſkej a Jendźelſkej kaſyć. Hoſpodarſkich a politiſkich pſchiċźinow dla je nuſne, diplomatiſki a wikowańſki wobhlad na ſpokojazym podkładu natwarićź. Macdonald a Henderſon chćetaj ſpěru jendźelſku ſwonkowneju a ſmiſkownu politiku na hinaſchu koliju ſwjeſeć. Dotalnu politiku konſerwatiwneje ſtrony mataj ſa ſchłódmu a wopaćźnu. Pſchećeźeliſo mêra jimaj pſcheja, ſo ſo njebyſchtaj ſe ſwojimi idealami ſjebakoj. Někotryžkuli je žebi robi wotſtorkał, hdyž je ſpytał, hŕěſchne cźłowjeſtwo na prawy puć dowjeſeć.

We Washingtonje su z wunoškom Pariźskeje konferencu wěcźnyſtojnych spokotom.

W Ameriji ſu dojednanjam Pariźſkeje konferency wézywuſtojnych pſchihłejowali. K Němſkej maju dowěrjenje, ſo budźe wona napołożene cźeże njeſeć móc. Wocźakuja, ſo žo někto internacionalne hoſpodarſke pocźahi połepſcha, ſ cźehoż ſmėje też Amerika dobyć. Nuſne je, ſo by bórſy wobhadźenje Porheinſteje ſ zuſym wójſkom pſcheſtało. Lubja žebi, ſo byſchtej ſo potom wikowanje a industrija w Němſkej wožiwiłej. Bódła teho ſo ſakoſenje internacionalneje reparaziſkeje banki jako ważny wunoſćk Pariźſkich jednanjow wobhładuje. S tymle ſakoſkom ſo ważna krućel k internacionalnemu ſekrjedźenju finanzow a k ſkrućenju finanzow ſyłeho ſwěta ſćini. Banzyny charakter jako kontrollowazy organ we internacionalnych pożćonkach a jako inſtrument k podpieranju internacionalnych walutow po mėnjenju roſſudnych kruhow najlêpſche wuhladу ſa pſchichodne wuwarjenje ſwětoweho hoſpodarſtwa wotewrja.

Rubježniski nadpad na Curacao.

K ranju wot Venezuele w połodniſchej Ameriji kupa Curacao w Atlantiſkim morju leži, kotraž Hollandſkej ſłuſcha. Na njej ſu wulke cźiſćerńe petroleja. Tule kupu ſu tele dny w nozy ruhežnizy ſ Venezuele nadpadnyli, w ſortu Amſterdamje pola Willemſtada leżazu wobſadźiłu 500 muži pſchejkłapili a Curacaoſkeho kommandanta a gouverneura ſajeli a wotwjedli. Pryedy hač mógachu ſo ſtražnizy wobaraćź a ſpjerzchi wojakow alarmowaćź, běchu ſo nawalnizy hižo bróńjow a munizije ſmaſowali a wojakow, haćrunje běchu po liczbje ſtólnizy, bjesbróńnych ſcźinili.

Venezuelanſky ſo na to do měſta Willemſtada dobuchu. Mjeſ nimi a policiſtami ſ ſylnej ſtrělenju dóidźe, a na wobémaj ſtronomaj někotſi wojowarjo padźechu. Se ſpanja wubudźeni wobydlerjo ſo do hroſy dachu a na dróhi wubėžachu. Spóſnjanſchi, jo dla raſneho wobaranja policiſtow njeje móżno, měſto pſchejſtłapićź a wurubić, ſo banditojo ſamrěcźichu, w pſchiſtawje leżazu amerikaniſku parnu łódź „Maracaibo" wobžadźichu a kapitana nuſowachu, paru ſdźěłaćź a na morjo wujeć. Wojeńſkeho kommandanta a Curacaoſkeho gouverneura jako ſaſtajenzow ſobu wſachu.

Wſcho wobydleŕſtwo zyłeje kupy ſo njeſtyſchaneho rubježniſkeho nadpada ſymjerćź wuſtrěża. Hiſchcźe ſo ſwitanja ſo ſobuſtawy kupineho knježeŕſtwa ſhromadźichu a telegraſiſzy hollandſkeho gouverneura hollandſkeje Guajany w Panamariſbe a knježeŕſtwo w Haagu wo pomoc proſchachu.

Też amerikaniſki konſul we Willemſtadu telegraſiſku powěſć ſtatnemu departementej we Waſhingtonje pôſłа ſ próſbu, ſo bychu ſo hnydom wójnſke łódźe ſe ſtron Panamaſkeho kanala abo ſe ſejeranſkeho amerikaniſkeho wójnſkeho łódźiwa w Guantananje pôſłałe. Bórſy pa tym ſo „Maracaibo" do Curacaoſkeho pſchiſtawa wróći

a gouverneura a wojeńskeho kommandanta na brjoh wuhładźi. **Rubježnizy běchu łódź na dalokim morju wopuschćili.**

Nadpad na Curaçao na cžaju dopomina, hdyž namórśny rubježnizy wikowarske łódźnistwo traschachu. Tehdy so jendźelskim, hollandskim, francowskim, schpanischim a portugalskim wójnskim łódźam po wjelelětnym wojowanju poradźi, morjo ſ rubježnistwe cžiwile wuswobodźicź. Dźensa so njeby rubježnistwo na morju tak dołho dźerżeć mohło, kaž psched 300 létami. Spěchne wójnste łódźe bychu za krótki cžaš rubježnike łódźe stojite.

Wojownischcžo rubježnje zwólniły je maka. Hollandskej flukschaza kupa Curaçao, něhdźe 70 kilometrow wot beneſuelskeho brjoha skalena. Na Curaçao, hollandski gouverneur žydli. Kupa ma něhdźe 56 000 wobydlerjow, mjes nimi 511 Europjanow. We Willemstadu je tež němski konsulat.

Ze Serbow.

W **Budyschinje**, 11. junija 1929.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor we 7 hodź. barometer 748, hygrometer +5, thermometer wo dnjo +24. — Dźensa rano we 8 hodź. barometer 752, hygrometer +3, thermometer we nozy +13. Wuhladu na cžopliſche wjedro ale **njejasne njebjo.** — Schkleusza je dźensa rano saſo dale na **rjane postupiła**, po tym, ſo bě ſo we nozy, bóle na **ranje**, laſo rjany dešcžik ſeschoł. Postupowanje schkleżay nam prajı, ſo ſo wyschina nad naschimi ſtronami seſyhnuje. Boże žito nětko rjetje kłeje. Dobu rjaneho wjedra by ſrěbi ratał saſo pschał. Tu a tam hižo žyna saſuwkuja. Na kónz noweho tydźenja měrzłe kurjazwy trjechja. — Jutſje ſrjedu ſkhadża ſlónčko 3,39 hodź. a thowa ſo 20,20 hodź. Mjeżacžk ſkhadża dop. 9,14 hodź. a thowa ſo we połnozy 12,05 hodź.

— **Knjes hamtſkoſbužniski rada** dr. Jan Hermann Francke pschi Budyschim hamtſkim ſudnistwje ſo **k 1.** julijej 1929 na Glauchawſke hamtſke ſudnistwo pschesadźi a **budże** tam ſ pschedſydu komory za wikowanſke należnoſcze pschi tamnischim ſudnistwje.

— **Saſſka krajna loterija.** Pschi póndźelnischim cžerpnjenju 2. rjadownje 195. ſakſkeje krajneje loterije padże dobyczе wo 40 000 hr. na cžišło 29361; dobyczе wo 30000 hr. na cžišło 149203; dobyczе wo 20 000 hr. na cžišło 7704; dobyczе wo 5000 hr. na cžišła 39389, 160255, 141982; dobyczе wo 3000 hr. na cžišła 4421, 19198, 57188; dobyczе wo 2000 hr. na cžišła 9009, 46681, 71897, 72631, 94171, 127123, 135487; dobyczе wo 1000 hr. na cžišła 15681, 105444, 108012, 126220, 131342; dobyczе wo 500 hr. na cžišła 28298, 34545, 54589, 55523 66062, 68011, 70996, 82571, 84669, 87432, 93746, 129676, 144043, 148251.

— **Jěſba na ſwjatoku tydźenja do Krkonoſchow 15. a 16. junija.** Wobkhadny hamt němſkoſtatneje żelesnizy w Torgawje pokazuje ſ nawſchkimi w dźensnischim cžiſle hiſchcže ras na jěſbu na ſwjatoku tydźenja do Krkonoſchow (Riesengebirge). Płacžiſna za jěſbu je wo 33⅓ proz. ſnižena. Schulerjo płacža pschi ſchulſkich jěſdach wołoju bewaſch. jěſdneje płacžiſny. Skaſanki pschebytka a ſeżiwjenja po ſniženych płacžiſnach pschijimuja ſo hacž do 12. junija pschi wudawarnjach jěſdnych liſcžikow. Wſchitko dalſche wo jěſdnych płacžiſnach, pschebytku, ſeżiwjenju, puczowanju atd. wopſchiſcheja pschewodnikł, kiž ſu we wudawarnjach jěſdnych liſcžikow darmo dóſtacź. Woſebitu cžaſ ſaſtanje tež we Wojerezach, Wermingħoffje, Delnim Wujeżdże a Klétnom.

S **Praſkowa.** Spytnik pschedſtawiſnikeho cžaſa knjes dr. Frenzel-Budyſki je na tudomnych wjeſnych leżownoſcžach nowu namakanku wuryk. Jemu je ſo pjecza k prěnjemu raſej hydło hornjołużiſkich Burgundow dopokazacź hodżało. Dale ſmějeſche khowacź nětkotre drużiny ſudobjow, kotrež běchu dotal hiſcheże njeſnate. S tutej namakanku chżedża wobkruczicź, ſo Burgundojo pſchi ſwojim cžaſu pſches rańſchu Němſku njejžu jenoż pſcheczahnyli, ale ſu tež tu bydlili.

Se **Žieženka.** Schtwórk w nozy wokoło 12 hodź. ſo blizko Gülbez mtyna wo pomoz wołaſche. Jako ludźo ſa pſchicžinu hladacz bźechu, widźachu, ſo dwaſche 40lětny ratařſki dźełacžeſ ſ Budyſchina-Tſélan ſwoju njewěſtu, 30-létnu ſłužobnu, kotraž hižom nětkotre léta w tudomnym mtynje ſłuži, do wody cžiſnyć. Cžekażeho njeſthmanika ludźo bórſy doścžehnychu a jeho żandarmſkemu hłownemu ſtrażmiſchtrjej Richterej ſ Hauſki pſchepodachu. Każ ſu ſnate, je ſo muzikł holaj ſa njeżenjeneho wudawak a ji mandżelſtwo ſłubił, hačrunjež jeho mandżelſka w Langburkersdorfje pola Stolpnja bydli. Jeju luboſcžinſki wobchad njewoſta bjez ſcžěhkow, cžehożdla je mjes nimaj w tamnej nozy k wurěcžowanju doſchło. Wopacžny nawożenja je chżył wěſcže holzu wotbyć. Jeho ſu Budyſkemu ſtatnemu rěcžnitſwu pſchepodali.

S **Porſchcž.** Każ ſhonichmy, ma ſo naſch Bożi dom w bliżſchim cžaſu ſwonkach zyle ponowicź. Bórſy ſo wokoło njeho roſchyty natwarja a dźełko ſo ſapócžnje. Tak ſmějemy bórſy porjeńſcheny Bożi dom, kiž budże je pychu ſa zyłu wſeſ a wókolinu.

S **Banez.** Sjawny pucz ſ Banez do Sarkeża a Njeſwacžidła je dla naſypowanja na Bamcžanſkich honach wot 12. hacž do 20. t. m. ſawrjeny. Jěſdny wobkhad pokafuje ſo na Hajłow, Łahow a Sarčcž.

S **Barta.** Sjawny pucz ſ Barta do Bukojny je dla naſypowanja na Bartſkich honach wot 12. hacž do 20. t. m. ſawrjeny. Jěſdny pobkhad pokafuje ſo na Bartſko-Suborniczańſku bróhu.

S **Luwowžiz.** Wczerawſchu póndźelu 10. junija ſwjeżcžeſche knjes ratařſki rada Adolf Richter, ryczeřkubler we Luwowžigach, ſwoje 60. narodniny. Wón narodźi ſo we Ketlizach jako ſyn ryczeřkubleria Richtera na Delnich a Sſrjedźnich Biſkopizach (Biſchdorf), wopytowaſche realku w Budyſchinje, wukniejſche ratařſtwo w Rybarjezach (Reibersdorf), ſłużeſche jako jenotliwk pola pſchenoho polka cžo. 102 a ſkukowaſche potom jako kubleřſki ſaſtojnik, ſamo 20 lét (wot 1900 hacž 1920) jako kubleřſki direktor a generalny połnomócnik Bartſkeho knjeſtwa. W lěcže 1927 kupi ſrěbi knjeſt dwór we Luwowžicach, kiž běſche ſrěbi dao teho wotnajał. Knjes ratařſki rada ma wo domjace ratařſtwo jara mulke ſaſtużby.

S **Lubija.** Wokrjeſny wulżerk Lubijſkeho hamtſkeho heſtmanſtwa ſmjeże pondźelu 17. junija t. l., dop. w 9 hodź. ſwoje ſjawne pożegbżenje.

S **Lubija.** W naſchim mésce je ſo ſobotu hiſchcže jedyn ſcžěhwk ſaůdżeneho kruteho ſmjerſka pokaſał. Na wjeczor ſo na Zitawſkej dróſy bliſko wrotownje rola wobowoda puknu. Twaſki hamt ſo hnydom do wuſpo-rjedżenja da a wodowáł hacž do pondźele wjeczora jaſo ſwuporjedża. Njeběſche wjele pytnycź, ſa běſche mało wody w tamnischich bydlenjach.

S **Wulkeho Wožuka.** Dla naſypowanja na Wulko-Wožuczańſkich honach je ſjawny pucz ſ Wulkeho Wožuka do Hornjeho Wujeżda wot 12.—14 t. m. ſawrjeny. Jěſdny wobkhad pokafuje ſo na Panczy abo na Slachow.

Z **Wotrowa.** Zańdżeny ſtwórtk pſikhwatachu ſobustawy Serbskeho Ratařskeho Dorosta za Khróſćiey a wokolinu do naſeje wſy a wotměwachu pola Sołćie ſwoju měſaczu zhromadźiznu. Bě ſo rjana cžjódka zeſta. Cheychu ſo ſwojim najdalšim ſobustawam zbliżić, to rěka, jich hewak daloki puć tróſku pſikrótšić. Jedna dźe ſo wo Žurčanow, kotřiż ſu żiwa wotnožka na dorostowym ſtomje. Předſyda Jakub Lipič-Wudworjański wotewri a nawjedowaſe zhromadźiznu a wupraji wosebje ſwoje wjeſele nad bohatym wopytom. Też hoſća mózachmy powitać. Zapiſowaſ Jan Kral-Nukničanski pſcžita zapiſk poſlednjeje zhromadźizny, kiž ſo jenohłósnje ſkhwali. Ze njeho zdobom ſpóznachmy, kak wušikneho a pjerawuſtojneho zapiſowarja mamy. To je ćim wjetšeje khwalby hódne, dokelž wſelacy ratařſcy młodżeńcy ſo ſu ſami w ſwojej maćerſcžinje wudospołnili. Towařſtwo je jemu za to dźak dołżne za wšo dźełło, prócu a woporniwoſć. Na to jednaſe ſo wo lětuſim wſotowařſtwowym zlěće, kiž budże najſkerje w Pančicach abo Njebjelčicach. Njech je, hdźež chce, Ratařſki Dorost chce a budże tutu narodnu manifeſtaciju ze wšěmi ſrědkami a mocami podpjerać a porjeńšić. Postajeny ſwjedźeń dyrbješe wěſtych winow dła wupadnyć. Towařſtwo móżeše zasy jeneho towařſa do ſwojich rjadow přiwzać. Pokładnik rozdźěli fotografije wo poſlednim wulěće do Wudworjańskeje kobłańnje a plahowarnje pjerizny Jurja Trenklera we Smječkecach. Postajeny přednosk ſo na přichodnu zhromadźiznu wotſtorči. Za zajězd na ratařſku wuſtajencu w Póznanju ſo nichtó zamołwił njeje. Naše dźensniſhe ratařſke poměry njejſu takje, zo mohłe ſo tajke wudawki znjeſeć. W cyłej zhromadźiznje knjeżeſo prawa ſerbſka towařſnoſć. Zaſpěwachmy ſej też nětkotre ſpěwy. Ze ſpěwom ſo też zhromadźizna ſkónči, kiž bě znowa pohoń za naſu ratařſku młodźinu, też za ſwój narod a ſwoje Judſtwo dźěłać. K temu ſu młode mocy na prěnim měſtnje powołane.

S **Wojerez.** Na ſwinjaze wiki ſańdżenu ſobotu bě chu pſchihnali 224 proſatow a 1 běhaka. Płacžiſny ſa proſata hibachu ſo mjes 34 a 50 hr., ſa běhaki mjes 75 hacž 100 hr.

S **Klétneho.** Sańdżenu njedźelu wulecża ſrěbi tudomna dobrowólna wohnjowa wobora do ſłużobuje wſy Kojſchle. Wjeſnjenjo běchu pſchi ſakhodże do wſy cžeſtne wrota poſtajili a na kſchižnych puczach pſchi ſrjedżenjſchczu rjane pletwy ſcžahali. Popołdnju wotměwaſche ſo ſrjedżeń ſa dźeſcži, na kotrymż ſo dźeſcži a doroſcženi pſchi rjanym wjedrje radowachu.

S **Mużakowa.** Cžežke njeſbože, kiž ſrěbi młodeho muża k woporu ſaſoła, ſta ſo njedźelu rano wokoło 4 hodź. na Budyſkej dróſy. Cžežła Fryż Seichter ſ Barſchcza běſche w Běłej Wodże pſchi někaſkim ſportſkim wuhotowanju po-była a jědżeſche ſe ſwojim pſchecželom, dźěłacžerjom Oskarom Jucklom, tehorunja ſ Barſchcza, ſ motorſkim kołom domoj. Jako cžahnjeſche ſo S. w dróhowym łokenje mjenowaneje dróhi do Shorjelſkeje dróhi ſawinycź, ſajedże wón pſchi ſwojim pſchepſčžnym jědżenju do ſchenow hrabinſkeje Arnimſkeje małeje żeleſnizy, bu ſe ſwojeho ſedła do khódnikowaje krony wjerhnjeny a nabi ſrěbi żakoſtnu ranu na cžole, ſo mošny wušmjerchu. Seichter wosta na měſtnje mortwy leżo. Jeho towařſch wotendże ſe ſtróżelemi. Njeſboże je cžim ſrudniſche, dokelž Seichter, kiž běſche hakle 23 lét ſtary, ſawoſtaji khoru żonu a njeſa-ſtarane dźěcžo.

S **Mużakowa.** Wczerawſchu póndźelu pſchijědżeſchtej danſka kralowa a kronprynzeſna Cecilia na Mużakowſki hród k wopytej a chżetej tu nětkotre dny ſawoſtacź. Dnja 15. junija pſchińdże tež egiptowſki kral Fuad, kiž nětko w Němſkej pſchebywa. Wón pſchijědże ſ Barlina do naſcheho měſtacžka a woſtanje tu hacž do druheho dnja.

S **Lubina** w Delnjej Lużicy. Njedźelu 9. junija wotmě ſo pſchi bohatym wobdźělenju 9. delnjołużiſki ſjěſd katolikow pod pſchedſydźiwſtwom ſtatneho hrabje Brühle-Brodowſkeho. W pſchedpołdnjach rěcžeſche ſo tež wo ſchleſcžanſkej ſwójbje a wocžehnjenju młodźiny.

S **Lubina** w Delnjej Lużicy. Schtwórk popołdnja wotkrychu pſchi rewiſiji pokładniſkich knihow wotrjeſneje haſnjiſteje pokładnje njeprawidłowne płacženje Lubińſkeho měſcžańſkeho ſarjadniſtwa. Na to wſchitke knihi dokładnje pſchirunowachu a tu ſo wupokaſa, ſo je dawkowy aſſiſtent S. trajnje pſchſcheſchiwjał a liſcžiny falſchował. Wobſchudźeńſtwo wuczinja pjecza nětkotre tyſacz hriwnow. S. pak wudawa, ſo je był w nuſy, dokelž je pſchemaka mſdy dóſtawał. Jeho hiſchcže ſchtwórk do hamtſkoſbuż-niſkeho jaſtwa wotwjedżechu.

Maćerny dwór.

Halligſki roman.

39] (Pokračowanje.)

S wulkej mozu ſchumjeſche wonka naſétni wichor.

My wumĕrichmy kětſa naſch kraj a rozdźělichmy jón ſaſo do „Mehdeland“ a „Weideſenne“. Tón krócź běſche ſwada mjes towařſchemi „Warſhohla“. Też kurator bě bjes mozy. Schtóž njeje dojpoknje do naſcheho ſamotaneho Halligſkeho hoſpodarſtwa ſaſwĕcženy, ſchtóž njeteži ſ zyłej hłowu a rojomom w cžežkich wobliczenjach rozdźe-lenja na „Mehde- abo Mählando“, tón njech ſo radſcho do toho njetyka. Żadyn pſcheklepany prawidnik kruteho kraja, kotrehoż hychu dźenża ſem powołali, by to ſamohł. Ale naſch „Dreimännerſchiedsgericht“ (rosſtrjaży ſud tſjoch muži) je rosſudźił, a my ſmy ſo rosſudnej podwo-lili. Kóždy dosta ſwoje „Schiffien“, po mulkoſći a poło-żenju tóżde lětu ſo mĕnjaze parzele, pſchipokaſane.

„Ja cžitam rad „fenn-liſty“ a „mehdeknihu“. Nam Halligſkim wobydlerjam je w nich wſchitko roſumliwe, ale ludźo ſ kruczijnu hychu drje ſ hłowu wili a ſo dźiwali nad tymi dźiwnymi wĕzami, kiž mjenuja ſo roſdźĕlenje Hal-ligſkeho kraja.

Mĕjachmy niż pſchemokre a nimale cžopłe nałĕcže, a tak bě trawa na żwj. Jana ſtopu wuſyka. Wocžiſcžichmy ju ſtaroſcžiwje wot wſchĕch ſkorkatkow a druhich na-pławinow morja, a potom ſapocžachmy żyz. Tak bohate běſche żohnowanje, ſo dyrbjachmy ſrěbi zuſych dźĕłacžerjow najimacź, kiž mĕjachu ſo ſpěſchnje do dźĕła a żykachu a żykachu. —

Kak luboſnej mĕżaſaj běſchtej ſmażnik a praźnik. Luba Halligſka kupa we ſwojej żiwjatocžnej drajcje! Kraſne tkeńki, njeliczomne każ ſwĕtżdy na njebjeſach běchu do njeje ſatkane. Wſchitko ſrěbaſche wocžerſtwjazu wór, a pcžołki wuſrĕbowachu ſtódny Halligſki mĕd, njepſchi-runajomnu we ſwojej ſĕrkej ſłódkoſći. — A tu paże ſo ſtatny ſkót. Howjadła ſe ſchĕrokim cžołom a wowzy ſe ſchwarznej wohnu. Wĕke wróny poſmĕwaju ſo w módrem powĕtſje abo ſlĕtuja na ſemju dele ſe ſałoſcžazym wołan-njom. Schkowronczkam pſchipoſłuchach a njemóżach ſo nahladacź na rybaka wuſtrikow, ſ taſſej wĕtſoſju ſałeto-wazeho. Cžerwjena łopuſchka wołaſche ſe ſpuſchczenym ſchdhleſchkom „giłił, giłił“, a wabjeſche ſwoju żonku. A hdyż młodżata wulecžachu, wyſkaſche „tjú, tjú!“ Ach, ſchtó by tola rĕcž ptacžkow ſnał a mudroſcž Salomonowu wob-ſĕdżał!

Naſcha ſahroda ſ rĕcžku a rybami dawaſche druhe dźĕło. Żerdże ſwjaſowachmy ſ bornizu k dołhemu ſpuſchczadłu. Jeho tónz wuſchcžeſche do „hamena“. Nĕtko rejwachu rybы ſa pſchiliwa we łatach, ale ſ wotliwom roſcžeſkachu do wulkeho łuta „vriela“. Tu pak njemóżachu ſo pſchełcžicź, a rybaży natójichu ſrěbi bohacže rybow. Za ſtojach potom rady pódła ſwojeho ſtareho ſuſeda a wolerſkeho towařſcha Momme Mommſena, kiž pſched tóżdym łóje-njom ruzu ſtyknywſchi ſo modleſche: „Ty ſy Knjes Jeſuſ Khryſt, kotremuż morjo a wĕtr poſłuchatej. Tuż ſ mi-łoſcžu dźerż ruku ſwoju też nad naſchim rybaŕſtwom.“

Ssydach-li pak horjekach na ſelenej ławzy pſchi ſchuli a ſhladowach ſ mojej wyſokołoſce pſches „fenny“, kotrymż hižo pożegbżene ſmuhi ſwojoraſtny błyſchcź barbow doda-wachu abo ſhladowach na Němſke morjo, kiž wobjimtowa-ſche ſa cžaſ pſchiliwa zyła Hallig tak nutrnje ſe ſwojimi wodami a njeliczomne hrjebje ſ wodu napjelnjowaſche, ſo pſchebłyſchczowachu każ ſlĕborne rybiczki kuki, potom roſcžerjowaſche ſo mi wutroba a Bóh luby Knjes ſa-ſtupi do njeje.

Bĕchu to bodźiny, hdźež ani **t e b j e** njeparowach, Nomine Holgers. —

Wjele prózy cžiniješche nam domojwożenje żyna. Na najwyſchſchim měſtnje ſennow dyrbi ſo kopicź, ſo by morjo je njedoſahnyło. Do dołhich rjadow ſhrabachu jo hromadźe a żony a hołcy noſachu łónza w płachtach do kopje-now. Tu pomyſłich ſaſo na tebje, Nomine Holgers, ty kraſna! Budźech-li tebje widźecź mohł jako tyſy Halligſku błowku, rjane łónzo na twojej błowje njeżo, ſ twoji-maj bĕłymaj, połnymaj rukomaj brĕmjenju runowahu dawaja....

Ow Nomine! Każ kralowna by ty kroczika, to wĕm. A błożowny muż bě ſa nĕſchto dniow ſwoje żuſ domoj wołał. W ſwojim domje bě je na lubi ſworſchtował.

A ty by jeho pſched domom powitała. Ty! Jeho kralowna — kiž pſchińneje jemu mĕr a ſwjatki!

Bĕ to kruty a nuſny cžaſ, doniż njebĕchu wſchitke łuczniſchcža (Schifften) poſżežene. A wjele potu ſo hi ſchcže wupocži „na żynach“ („Schwählen“, „Diemen jetzen“) a pſchi domojwożenju.

A ſmy wożebite Boże ſłużby mĕli ſ modlenjom, ſo by chżył Boh luby Knjes ſelene morjo nad wuſtu wſacź ſo njeby wichorowy pſchihwał naż wo mnto naſcheje próży a dźękawoſcže pſchinjeſł. —

*

„Jenodźeńſki muchi“ ſe Sylta, Fółra a Amruma bě chu ſaſo jara woſtuble tole lěto. Ani jenicžkeho tu nje poby, wo kotrehoż nawrócženje by cžłowjek proſył. Boh dźak tu a tam pſchinjeſu ſrěbi nětkoſi ſroſumjenje a lu boſcž k nam. Ale cži, kotſiż tak cžinja, woſtanu potom też woprawdże pola naż na dźěſchi cžaſ. A njepraſchejſi ſo wjele, ale wotewrjeja ſwojej ſamžnej wocži a ſapſchi jeja naſche zyłe bohatſtwo ſ wotewrjenej mutrobu. Ta dawamy ſrěbi a bjerjemy na wſajim njeſahódne błó notу. Se żyłu Hamburgſkich zuſych pſchińdże w żnjenju też Atke Bahn rodżena Luerſenez, k nam. Dźiwna żónſka. Kuſtorjanu je ju pſchitroda ſtworiła, a tóżdy ſo ſi njej wobroczą, tak jara napadnje. Ale na jeje wobliczu je widźecź ryż ſałałkeje ſpjerawoſcže. Toho dewak nje bywa na wobliczu naſtawazych mačerjow. Wona wſchit ko ſo wo wjele njeſtara, ſo je ſamodruha, ale dźěła mó je w ſtarſchiſkim domje, hdźež je wjele cžeſtkeho dźěła wu konjecź.

(Pokračowanje ſcžěhuje.)

Zapokazanje duchownecho we Wukrančicach.

Sańdźena niedźela běšče sa Wukrančanjsku wožadu ſ klětnom wusnamny dźeń, dokelž bu jeje nowy farar do sastojnstwa zapokazany. Sa cząſ ſwojeho krótkeho pschebywanja w naschej wožadze je ſebi wón pschikhilnosć wozadnych dobyk, so jeho w ſwojim cząſu jenohłósnje bjes prědowanja na pruhu za ſwojeho duschownawstwa wuſwoli. Njedźelu pjelnjesche nětko bohata wožada rjenje wupyscheny Bozi dom. Do Božeje ſłužby pschednjeſzy posawnisti thór khoral. Pod witanjom ſwonow a hudźbu posawnow, hibasche žo ſwjedźenſki cząh ſ farſkeho domu do zyrkwje.

Knjes ſuperintendent Wichmann ſ Freystadta sakoži ſwoju sapokasańſku rěcz na 2. Tim. 1, 7. Po pschečitanju powokańſkeho wopiſma bu nowy farar ſwjatoczńje do sastojnſtwa ſtajeny pod asſiſtenzu knjesow fararjow Priegela-Sborjelſkeho, Konika-Wósporſkeho a Mrózka-Barſkeho. Zyrkwinſki thór porjenſki kemſchenje ſ dwěmaj ſpěwomaj. Nowy duchowny knjes farar Günther dźerſesche ſwoje naſtupne prědowanje na ſakožku tekſta 1. Kor. 4, 1 a 2. Na konzu Božeje ſłužby porěcza knjes farar Mrózk jako ſaſtupjeř Barſkeje maczerſkeje wosady hišče wutrobne zerbitke ſłowa k ſwjedźenſkej wožadze.

Popołdnju w 3 hodź. ſhromadźi ſo wožada hišče ze ras ke kemſchenju, na kotrymž knjes farar Konik-Wósporſki wo Pětrowym rybłokjenju prědowaſche. Sſwjedźeni wobſamknu ſo ſ wjeczornej hudźbu w farſkej jahrodze.

Z Łužicy.

* S Wopakeje. Spodźiwnu ſmjerć poczerpi tudomna nědźe 40-létna mandželska Augusta Barthelowa rodź. Bethgez. Wona ſkori popołdnja nasche a wumrě hiſchče ſamžny dźeń wječor pod żałoſtnymi bolosczemi. Lětaſ pak njemóžeſche žanu wěſtu thorosć ſpóznaś. Dźeń pſjedy běšče ſwójba Lupacza (Schellſiſch) jědła a je možno, ſo je žona na ſajdźoczeſnje ſ rybu wumrěła. Tola dyrbjeſe žo pak potom też podobne ſmanjenja ſthorjenja poſa druhich ſwójbnych pokazowaczy, ſchtož pak žo njeſe ſtała. Sſudniſtwo je pſchikazało, ſo ma žo cząſo lěkarſki pſchezytaś. Mandželſtheho, kiž bu tak nahle ſ wudowzom a dźěczi, kiž žu ſwoju macz ſłubile, wſeſnjenju wutrobnje wobžaruja.

* S Wulkeho Schunowa. Wutoru popołdnju pſchiſłoſe tudomny ſiwnoſczeř Pawoł Neumann w Nowym Schunowje do cząſkeho njeſboża. Jako thyſche jenopſchežny wós deſkow wotwjeſeſ, ſo nadobo kóń ſpłoſchi a prědne wóſne koło ſajědze Neumannej pſches wutrobno. Lěkař ſwoſczi, ſo ma Neumann płuza wobſchkodźene a nětkotre rjebła ſłamane.

Wusudźenja.

§ Lawniſti ſud w Budyſchinje. K ſapkaczenju bolha pola ſchleſeſczeſkeho mſchtra Wilhelma w Budyſchinje łěſche blidarſki mſchtr Jan Paiwoł Lukas ſe Sceſchowa ſmělku wo 70 hriwnow wupiſaſ a mjeno ſiwnoſczerja Bartuſcha ſ Jitka jako akzeptanta bjes jeho wědźenja na nju napiſaſ. Smělku je wón poſdźiſcho ſam ſapkacził. Sſud ſaſudźi Lukaſa ſ pſchiſwolenjom wupruhowańſkeho cząſa pſchi ſapkaczenju 30 hr. na ſudniſku pokładnu, k 10 dnjam ſaſtwa. — Sakitař běšče rěcznik dr. Schuſter ſ Budyſchina.

§ Pſched wuſkej khloſtańſkej komoru w Budyſchinje jednaſche žo hobotu pschečiwo 51 létnemu ſchenijſowemu fabrikantej Doże Woldemarej Pöſchi ſ Noweho Města, kotrehož běšče tamniſchi lawniſti ſud dla wobſchudźeńſtwa ninto druheju khloſtjanow wo 6 a 2 njedźeł ſaſtwa ke dalſchim 6 njedźelam ſaſtwa ſaſudźił. Wón běšče ſo pſchezywo wuhubeł powołak. W februaru 1927 běſche Pöſcha ſchelniſjowu fabriku ſakoźił, kotraž dobry dobytk łubjeſche. Běſche pak pobrachowało na potrěbnym wobkhodnym kapitalu a na pſchekupkiſkim wjedniku. S poſrědniſtwom pſchekupza a poſrědnika Hilberta w Drježdźanach buſchtaj pſchekupaj Biermann a Zahr jako podźělnikaj dobutaj. Poſrědnikej běšče Pöſcha wudawał, ſo ma w měſazu 16 000 hr. wobrota a 2400 hr. cząſtheho dobytka, ma pjeza 5000 hr. dołha a ſa 2000 hr. ſměnki běžo. Tute wudawanja běšče wón podźělnikomaj ſa wěrne wobkrućił a jeju ſ tym nawabił, ſo nětkotre tyſaz hriwnow do wobkhada itknyſchtaj. Wobſtorzba Pöſchu winowaſche, ſo je k dołtaczu wobkhodneho kapitała pokoſenje ſwojeho wobthoda wjele pſchijomniſche wupiſował hacz woprawdźe běšče. Biermann a Zahr ſtaj Pöſchowu fabriku podźiſcho pſchijomnje kupiłoj. Pſchedewſzacze hubjenje njeńdże, ſo drje budże ſwoprědża poczerpkjena ſchkoda nětko wurunana. Powołańſki ſud njemóžeſche po wuſwjendjenjach ſakitarja rěcznika Glawa ſ Noweho Města ſa dopokaſane, ſo je Pöſcha ſ wobſchudźeńſkim wotpahładom jednał, dokhmy wuſud prěnjeje inſtanzy a wuwinowa jeho tak, ſo teſ njetrjeba khłóſty njeſeſ.

§ Pſched wuſkej khloſtańſkej komoru w Budyſchinje jednaſche žo w tajnym poſedźenju pſcheczíwo dźěłaczerjej a fotografej Oskarej Juliuſzej Bürgerej ſ Biſkopiz dla ſaczěrjenja. Biſkopiſki kawniſti ſud běšče jeho 19. hapr. leje 1929 k 10 měſazam jaſtwa ſajudźił. Jeho powołanje měſeſche pak wuſpěch, ſo bu prjedawſchi wuſud ſhromjeny a wón wuwinowaty. Sakitař běšče rěcznik Marſchner ſ Budyſchina.

Ze Sakskeje a dalſich krajow.

* S Drježdźan. (Njeworjadnoſcze na Drježdźańſkim hydleńſkim hamcze pſchińdu pſched ſud.) Wyſchnoſcze ſo hižom dłeſchi cząſ ſ njeworjadnoſczemi na Drježdźańſkim hydleńſkim hamcze ſaběraja. Do naležnoſcze ſu ſapleczeni ſaſtojnizy hydleńſkeho hamta. Dalokoż móżeſche ſo ſaſtojnikam njeſpěwnoſcz dopokaſaś, ſu jich wobſtorkli. Bliżſchi pjatk budże ſo pſched Drježdźańſkim kawniſtym ſudom w tutej naležnoſczi jednaś.

* S Drježdźan. (Duży na półtſchekowy hamt wokradnjeny.) Pſchekupz ſ Klucza (Klotzſche), kiž pjatk ſe dróhowej żelezninju wot półtſchekoweho hamta na Albertſke namóžto jědżeſche, bu wobkradnjeny. Jemu běſche ſo walczk dwajezſtiſtriwnowſkich papjerowy ſhubił, kiž bě ſche 1500 hriwnow hódny. Sa paducham nimaju žaneho ſlěda.

* S Drježdźan. (Dalſcha palerniza cźełkow w Drježdźanach.) W poſedźenju měſchczańſkich ſaſtupjerjow dóſcha měſchczańſka rada, ſo je wobſamkła, pſchi pſchipraſowanju nowoho měſchczańſkeho pohrjebniſcheza druhu palerniju cźełkow natwarić.

* S Dźbelna. (Sso cźahej pſchejěcź dał.) 24 létny żon pſchethowdneho ſtražnika Wendta w Maſtenje da ſo w ſamowarbatſkich mysłach Lipſczańſkemu wohobowemu cźahej pſchejěcź a běšče hnydom morwy. Dothe cźumowe cźerpjenje je jeho pjeza ſ tutej ſadwělomnej kroczeli pohnuło.

* S Grimmy. (Sſmjerć pod naſkadnym autom.) 38 létny pſchekupz Walter Scheibe ſ Lipſka, kiž cźyſche ſe ſwojim motorſkim kokom kokojédneho pſchejěźdżerja, ſrafy do naſkadneho auta a padże tak njeſbožownje, ſo bu pod auto wjerhnjeny. Wón ſo tak cźežko ſnutſkach a wonkach rani, ſo hižom wumrě, jako jeho do khorownje wjeſechu.

* S Reichenbacha w Vogtl. (Spěſchnik ſnjeſbožik.) Powołcźenja Drježdźańſkeje direkzije nemſkoſtatneje żelezniju powě: Dnja 9 junija, 2,36 hodź. pſchi ſajédże do hornjeho dwórniſcheza w Reichenbachu lokomotiwa a pſchipowěſchak Barlinſko-Michowſkeho ſpěſchnika cźo. 28 ſe wſchitkimi wózami ſ kolijow wuſkoczi ſchtaj. Sſtanjenj nichtó njebu. Pſchicźina ſnjeſbożenja hiſcheze njeje ſtwerdźena.

* Warſchawa, hlown. město Pólſkeje, liczi pſches miliijon bydlanow. Hižo 1926 měſeſche 16 tyſaz pſches miliijon, nětko hižo pſches 50 tyſaz wjazy miljona ludźi. Khcheſczańſkich je 800 tyſaz, Zydow pak khwat, ſchtož je wjele. Ridża ſo w ranſchej Europje ſaſſybliſchu, jako jich pſched ſta létami ſ Němſkeje wuhnachu.

* S Londona. (Wulke hańbenje w telefoniſkim wobhadźe.) Dokelž běšče ſo kabl ſapalił, bu pjatk ranu nuthkowilnje telefonowanje pſchetorhnjene, ſ kotrymž běchu teſ wukrajne ſwiſti potrjechene.

Hospodarſki rozhlad.

wutoru 11. junija 1929

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1895	100 pólsk. złotych	47,10
1 jendźelski punt .	20,314	100 čěſkosł. krónow .	12,399
100 ſwajc. frankow .	80,615	100 franc. frankow .	16,375

Barlinſka burſa wječera ſ krutymi kursami do wſchědneho wikowanja ſaſtupi. W běhu dnja ſo kurſy wotbrjechowachu. Na witach ſ dołżnymi a rentowymi liſtami běchu kurſy tehorunja ſeſtajene.

Produktowe wiki běchu wječera powſchitkownje mětne. Żito je žadne, ale wobrot ſnadny. Pomjo hobocze bě jenoż rožka 5 pj. drośſcha. Druhe druźiny żita mějachu dotalne płaczíſny. Wječera płaczeſche zentraſ

w Barlinje

pſchenjcź 10,70—10,75 hr., rožki 9,50 hacź 9,60 hr., naſtymſcheho jeczmjenja 8,80 hacź 9,10 hr., wowſa 9—9,50 hr.,

w termiſowym wikowanju:

ſa julij: pſchenjcź 11,22½—11,25 hr. a rožki 10,25—10,27½ hr.,

ſa ſeptember: pſchenjcź 11,77½ hr., rožki 10,57½—10,60 hr., wowſa 9,77½ hr. hacź 9,70 hr.,

w Drježdźanach (pjatk)

pſchenjcź 10,85—11,10 hr., (10,65—10,90 hriwnow),

rožki 9,90—10,15 hr. (9,60—9,85 hr.),

jeczmjenja naſtymſcheho 8,90—10,50 hr., (8,90—10,50 hr.),

jeczmjenja nałětnjeho 11,10—11,60 hr. 11,10—11,60 hr.),

wowſa 9,85—10,10 hr. (9,85—10,10 hr.)

Na pſchedań:

Wós różeny, hnójnizowy ſud, w Bělej Wodźe pola rětarnika na Hrownej haſy 17.

Krowa wyſokoſuczelna, w Stróži 4 pola Huczíny.

Wóz 4-létny, Nutničańſki w Njechańju.

Konjej oo. 6ža., Hofmannej hoſczeńcź w Hródku.

Pſchepada, Nowak w Schenkach pola Hródka.

Stehadło (Höhenförderer), Rychtař w Sčžijezach.

Kolo muźaze w Hródku, Biedrichowa haſa 7 delka.

Mlóżżawa ſubczkata w Mózanach 22.

Wjerjo drjene ſ móſchkom, w Budyſchinje, Tſchańſka č. 24 delka na prawo.

Natańſtwo, ſapóſłacź pod X 526 do Spremberger Anzeiger, Spremberg Nieder-L.

Sſudniſzy na pſchepadowanje

ſtrjedu 12. junija 1929

we Wóſporku w hoſczeńcu „K hwěſdźe“ dop. w 11 ſ.: pišańſki ſtroj, knihowy kamor, ſtólcza ſtamkow a też ſchtelake barby,

w Niſſej w hoſczeńcu „K hwěſdźe“ dop. w 10 hodź.: pišańſke blido, kanimy, nawobłekař, trawuſzyhałaj, a ſchtóroka mlócźaca, kłaſer, joſa, bańcź, łodowy kamor, pišańſki ſtroj a waha.

ſchtwórtk 13. junija 1929

w Budyſchinje na ſudniſtwje dop. w 9 hodź.: ſchtelake meble, hudźbne ſtroje, radio, kośche, bźeczaze woły a kokoſche, aluminiſowe, zynkowe a emailowe twory, piſanſke ſtroje, mużaze, ſonjaze a dźeczaze ſchaty a drasty, wobucza, wurěſne twory, motorſke koło, wosy, kowańſka ſchpiwarna, ſchijaze maſchiny, cząſniki. — Pokładnja ſa 50 hr.

Škrowe denoše.

Produktowe wiki w Barlinje dźenja dop. ¾11 hodź.: Żito je žadne, ſnadny wobrot, ale tola fu płaczíſny ſtabjene.

Dop. ¾12 hodź.: Każ pſched hodźinu.

Płaczíny na Barlinſkich produktowych wikach.

Żito a wolijowe ſymjo po tunt abo 1000 kg, howak 100 kg. Płaczíny po złotej hriwnje.

	10. 6.	8. 6.		10. 6.	8. 6.
Pšenica	214-215	214-215	buny	22-24,00	22-24,00
rožka	190-192	189-191	woka	27-30,00	27-30,00
nal. ječmjeń	—	—	módre łupiny	18-19,00	18-19,00
naz. ječmjeń	178-182	178-182	žołte łupiny	26-27,00	26-27,00
wowa	180-190	180-190	ſeradella	—	—
kukurica	—	—	raps, wosnik	18-18,50	18-18,50
pšeč. muka	24-28,50	24-28,50	lany wosnik	21-21,60	21-21,60
rźna muka	26-27,00	25-27,50	poc. melasa	—	—
pš. wotruby	11-12,00	11-12,00	běrnj. kruſki	16-16,60	15-16,20
rźane „	11-12,00	11-12,00	ſyno, 50 kg	3,30-3,80	4,00-5,00
lane ſymjo	—	—	rźana ſloma	1,50-1,75	1,60-1,85
hróch, Viktor.	40-48,00	41-48,00	pšeńč. „	1,25-1,40	1,30-1,60
raps	—	—	wowſna „	1,40-1,50	1,50-1,65
pjeluški	25-26,00	25-26,00	ječna „	1,30-1,45	1,40-1,60

Drježdźańska burza (10. VI.).

Pšenica	217-222	běrnjace kruſki	17,80-18,40
rožka	198-203	pšeńč. wotruby	12,30-13,20
nałětni ječmjeń	222-232	rźane wotruby	13,50-14,70
nazymsk. ječmjeń	178-210	pšeńčna muka	38,50-40,50
wows	197-202	rźana muka	31,50-32,50
čerwjeny dźeſel	145-155	woka	33,00-34,00
raps	-	pjeluški	31,50-33,00
kukurica (Mais)	206-208	hróch	31,50-35,00
ſuche truhańcki	13-13,50	cokrowe truh.	17,00-18,00

Płaczíny rźaneho ſkotu na Drježdźańſkich ſkótnych wikach.

10 junija.

113 woł., 380 byk., 276 jatoje. a kruw., 915 ćelat., 530 wowc., 2693 ſwini.

Płaczíny za

woły: 1. 57—61, 2. 48—54, 3. 39—44;

byki: 1. 55—58, 2. 49—54, 3. 44—48;

kruwy: 1. 51—55, 2. 44—49, 3. 34—40, 4. 28—32;

jałojcy: 1. 55—60, 2. 43—52;

ćelata: 1. 78—82, 2. 70—76, 3. 62—68;

wowcy: 1. 66—72, 2. 60—64;

ſwinje: (přez 300 pt.) 76—78, 2. (240—300) 78—79, 3. (200—240) 76—77, 4. (160—200) 70—72.

Rancy 66—70.

Z wumjenjenjom.

Pſched nětkotrymi ſtami wumrě w Warzelonje bohaty muž, ſ mjenom Don Bruno Humbert, ſawoſtajiwſchi ſwojim ſchtyrjom njewudatym dźowkam jara nahladne ſamożenje — ſ wumjenjenjom, ſo žu wudaja. Tutón teſtament wobſtarneho nana, kiž cźyſche ſwoje dźeći pſched wopuſchczenjom wjeczorom żiwjenja ſchkitaś, pak bě wón nědźe ſchéſczdźeſzacź lět pſched ſwojej ſmjerću ſhotowił a jako bu teſtament ſtónczenje wotewrjeny, bě ſkerje, jak by to hyła ſtomyhlna wjeſcha ſchedźiwza, kiž bě ſe ſchtyrjomi dźowkami žedźo woſtał. Holzy běchu mjes tym mje nuzy wſchitke ſtarobu nědźe ſchéſczdźeſzacź lět dozpěle.

Sſotrowſka luboſcź, kotraž je mjes ſobu ſwjalowaſche bu w nětko hiſcheze kruczíſcha, dokelž mějachu nětko ſhro madny wyſoki ſaměr żiwjenja: cźyſchnu poſtoczcź nanowy teſtament. Bój njebě lohki, pſchetož wſchelake ſpomožne wuſtawy, kotrež bě Don Bruno w ſwojim teſtamenće wobmyſlił, w padże, ſo żana je dźowkow mjenowane wumjenjenje njedopołni, njechachu ſo rjanych pjenjez wdaczí. Njedźiwajcź tehodla njedachu ſo ſchtyri ſtare knjeżny tak lahko ſatrańcźiczí; wone wuſkědźowachu ſmužicze jedyn pro zeſ wo druhi, a bychu to po wſchém ſpacźu hacź do ſwojeje ſmjerce cźinike, njebě-li najſtarſcha ſe ſwotrow Marja Angela, jeneho dnja njewoczakowanu żnuhu pſches ſlicźkowanje ſcźinika, wudaju ſo na dźeſzwjeczadwaczeſſítetneho żyna jeneho wuja.

Tamne tſi Humbertez knjeżny běchu najradſcho ſ wjeczchom wuježe. Wone wobroczíchu ſo wospjet na żudniſtwo tónkróć ſo wuprajo, ſo Dona Marja Angela njeje wjazy w pokuym wobſkeđźeńſtwje duchownych mozow a ſo tohodla njeſamóže wjazy ſamożenje, wuczinjaze wjazy hacź mitijon poſetow, ſarjadowacź. Sſo tonu wopraſowże tak je cźyſchu tſi ſtare knjeżny ſ tym dopokaſacź, ſo je to tola nadpne ſnamjo bjeſroſumnoſcze, hdyż ſo tſi a wóſzom dźeſzacźſetna (!) knjeżna hiſcheze wida. Sſudniſtwo pak bě druheho nahlada, pſchipóſnawſchi mładożenjenej mi jenoż nanowe namrěkſtwo, ale też ſtrowy rozum. Tu tón dźe je runje najlěpje ſ dopóſnacźom dopokaſała, że ſtiawołhomdźeſzacź lět hiſcheze żana pſchicźina njeſbu, ſo żiwjeńſkeho ſhoża wdaeź.

Tamne tſi ſanjechane ſtrowy łamaja ſwoji hłowu, kak mohłe ſo najlěpje wjeczeſcź, a młodych mużikich w Warzelonje mjes dwaczetym a tſidzeſtym létom je ſo wěſty njeměł ſmožował.

Swójbne powěſće.

Sſlubjenaj: Mariana Strnadez a Werner Gebauer w Budyſchinje.

Sſmrěłoj: Hana Gudźina w Kumſchizach, 86 lět. — Jakub Pawoł Marſchner, nětkuſchi hoſczeńcźař w Budyſchinje, 72 lět.

Přilopk.

*** Sćmjerćej pśiśe ze zelki.** Młoda žona ſ Papahrena v Ranšćej Pruſkej bźeše zelki sćśiśpała a ſo na to njewumyłej ruku w mjeſnowoźu podrapała. Jeź zelkow wobu ſo do rany a naſta ſajźobjeźenje kwź. Njeźiwajźy lwźedniśiwego kmańſkego pśigotowanja njeźeše móžno, ſamu pśiśi žiwjenju ſakhowaś.

*** Rozbuchnjenje w benzinowym ſkładje.** W ſpaniſkej Marokkowſkej rozbuchny benzinowy ſkład ſamokhodowych wójaſkow, ſ čimž wulki wobeń naſta. Wójeſći automobil, kiž ſ khwatkom haſcheć pśiźijeźe, ſajźeźe po nawiźu dele a ſnjeſeboži. Jedyn leutnant a ſchtyrjo wójaży buchu ſtraſchnje ſranjeni, dalſchaj offiźeraj a 11 muži woteńdźechu ſ lóſćichimi ſranjenjemi.

*** 40 twarjenjow ſo wotpalilo.** W pólſkej wſy Motwiży je wulki wobeń 40 dwórſkich a mnoho hoſpodaŕſkich twarjenjow ſnicźił. Wopalna ſchkoda wuńimja pół miliona ſlotych. Pśiśi haſchenju a wuthowanju ſo nětkoſi ſurja cźeſko ſranichu. Wobeń wudyri pśiśi njewjedrje, jako błyſk do jeneho twarjenja dyri.

Listowanje.

B. F. Powuźiwaćelka (Nutznießerin) mźeſche po ſak. kniſu, tute podruźne wumjenjenja cźiniś. Na druhej ſtronje Wam pśiſtejeli, nźeko prawo, wupowźdźiś, ſaśimi mźenjenju prawo (a to po § 1059 ſada 2 ſtatnych ſpźa ſcźe pśiches ſmjerćej powuźiwaćelki do jeje prawom ſaſtupiś a to po § 1056. Pśiśi tym pak dyrbiśe pśiſchedſiśnja k ſchkódźej podruźnikow wobkedźowaćej. Wóſte powuźiwańe dyrbi pśiſchikadźeć, maćše podruźnikej pśiſłuſnje k wóźenju daś na podłožku § 1 ſtatneho podruźſkego ſakonja, ſo ſakoniśi podruźny ſjeneſ a wumjenjenja na liczbu ſtriwow, dha móže pśiſcheć minjenjom tutych 20 lźt powyſchenje podruźnych ſjenieſ ſo žadaś. Tu ſhwiłu njebudźeće niźo dozpśeć, dokeľ žana wina k wuſpowźdźenju njepſchedłeźi.

F. R. Waſch bratr móže ſo jenoź na ſhyk ſtiśbowańi dla teho manka wobſkorźiś. Hakle potom, hdyž je pſcheźiwnik nźakajki ſudniſki roſkud dozpśeł, ſmé bźeź k Waſchemu bratrej pśiſtiś. Maćej njepſchiſłuźe jako dołžnik ſtyła do praſchenja.

Na nowiše z cyłeho ſwěta.

— **Schkrowa powěſć wo wjedrje ſa jutſiſchu ſrjedu:** Rjenje, ſuchо a wocźopluje. W Jendźelſkej tehorunja rjenje, ſuchо a cźopko. W połnóčnej Europje ſuchо, ale khłódno.

*** Po namjeźe dr. Streſemanna budźe Rada Swjaſka Ludow w Madridu wo wuſtrowjenju nźemſkich kubkow we Pólſkej jednaś.**

*** Nźemſki ſejm je póndźelu wo hoſpodaŕſkim planje nźemſkeho ſtatneho miniſterſtwa jednał. Demokrat dr. Helbach wobźarowaſche, ſo niz nźemſki ſtat, ale jenotliwe kśaje konkordat ſ Vatikanom wobſtamkuja. Se tym ſo ſjednoźeśenje Nźemſkeje poźeſnje. Sozialdemokrat dr. Loewenſtein ſo miniſtrej ſa woźejhujeńſkin pomoź dźakowaſche. Na ſoſjalne praſchenje njeſmé ſo pśiśi ſchulſkich preſchenjach ſabyś. Pſchedprawo ſamoźitych na ſdźełanoſć dyrbi ſo ſhubiś. Nźemſkonazionalny dr. Spahn wobźarowaſche, ſo ſo nźemſkoſtatny ſchulſki ſakoń njeje wobſtamknył. Bźeź tajkeho ſakonja njeje wuſpźeſchna kulturna politika móžna. Teź dr. Runkel ſe nźemſkeje ludoweje ſtrony ma ſa nuſne, ſo ſo nźemſkoſtatny ſchulſki ſakoń wudźěła.**

*** Riźe Miſchanſkeho źeleſnikeho moſta je póndźelu pśiſhpołdnju parna łódź „Pirna" do motoriſkeho pſcheźwjeſneho cźołma „Pitruha" ſawadźiła. Motoriſki pſcheźwjeſny cźołm pśiſchi tym do dweju pokojow roſpadany a ſo poźepi. S dźewjeć woſobow, kotrejž ſo ſ cźołmom wjeſeſchu, ſu ſo ſchtyri wutkowaće, pjeć pak je ſo najſkerje ſepiło. Hač dotal ſu ſ tepjenych cźeło jeneje žony, ſe Łobja wucźahnyli.**

*** W Stöckichtu pola Plawna, hdźež mźeſeſche wojeńſke towaŕſtwo njedźelu ſwjeſelenje, mjeſ ſobuſtawami wojeńſkeho towaŕſtwa a dźełaćerſkeho turnaŕſkeho towaŕſtwa k pukam dóńdźe. Pśiśi tym 41łźetnemu wjednika wojeńſkeho towaŕſtwa ſ nožom do delnjeho žiwota łochu.**

*** W pruſkim ſejmje ſu Scheuerſtemu konzernej porokowali, ſo je nźemſkemu ratarſtwu ſ tym ſeſchkodźił, ſo je pſchedawanje nźemſkeje rožki do wukraja poźeſił. Scheuerſti konzern je dotalnych wutkrajnych woteběrarjow nźemſkeje rožki ſ pólſkej rožku ſaſtarał, tak ſo nźemſka rožka nźeko we wutkraju žanych woteběrarjow wjazy njenamaka. Tonu ma ſo pśichipiśaś, ſo je rožkowa pśaćijina khětro ſpadła.**

Sokolſtwo, ſport a pućowanje.

Wubjerk za cźełozwućowanje w Budyšinje.

Zhromadne předsydstwo zaběraše so w swojim wčerawšim posedźenju zhłowna ze zestajenjom porjada za Budyske wojowańske hry. Mjez druhim wzachu přitomni k wědźenju dźakny dopis měšćanskeje rady za sobuskutkowanje při poswjećenju měšćanskeho wojowniša na Mlynkec lucy.

Budyske wojowańske hry położichu so na dny wot 18.—25. augusta. Kóždemu towaŕſtwu, muźstwu a jenotliwemu wojowarjej budźe date dosć příležnosće, so wobdźělić na wšitkich wubědźowanjach. Zo by so prawje sylne wobdźělenje zwěſćiło, wothladachu wot zběranja přizjewjeńskeho pjenjeza, na druhej stronje pak zamołwjeni wojownicy, kotřiž potom njewustupja, bjez wšeteho khłostanja njewoteńdu. Na wobzamknjeńskej njedźeli wotměwaju so dopołdnja hry, popołdnju swjedźeńſki cah, prostne zwućowanja turnaŕkow, wšelake běhi, turnaŕske předwjedźenja a wulka kopańcowa přiwabjeńska hra. Wječor so we wšitkich městnosćach Kehelerńje pod sobuskutkowanjom 3 kapałow dobyćerjo wozjeweja, k temu su reje.

Wobzamkny so, zo ma być póndźelu 24. junija we Kehelerńi wurjadna hłowna zhromadźizna, na kotrejž smědźa so sobustawy wšitkich přizamknjenych towaŕſtwow wobdźělić. Dnjowy porjad: 1. Rozprawa wo poswjećenju Mlynkec luki. 2. Wólba 2. ſportſkeho wjednika. 3. Budyske wojowańske hry. 4. Wobſtaranje narjadow. 5. Wšelčiny.

Mark Twain-anekdoty.

Jako bź Mark Twain hižo hławny muž, pſchiſłyſćeſche jemu ludźo, kotřiž prajachu, ſo ſu na njeho podobni, ſwoje fotografije. Jenemu ſ pſchiſłatkjarjow podśakowa ſo Mark Twain ſe ſłowami: „Waſcha fotografija je wobrawdźe podobniſcha na mnje hač ſam ſebi, a ſam ſebi ju tohodła wobłukowaćej dał, ſo bych ju pſchi truhanju brody jako hładałdo wuźiwał."

*

Jako bź won ſ jenił, dyrbjeſche ſo Mark Twain ſwojej manźelſkej k luboſći k poboźnym nałožkam ſtarſchiſłeho domu wróćiś. Stary, nimale hłuchi łóźnik, kotrymž bź won we ſwojim cźaſu Miſſiſſippi pſchejeźdźował, a oktrehož bź nźeko jónu do ſwojeho domu k błidu pſcheproſył, tute pſchikuńcźenja Mark Twaina wźo njeſnajeſche. Hdyž Mark Twain tohodła do jéźe ſwoju ſłowu jźhiłiwſchi ſo cźiſłe modliś ſapoca, woprascha ſo cźeźkołyſchcźazy: „Schto prajiśe?" A jako ſaneje wotmołwy njedóſta, rźekny: „Dyrbiśe wótſiſcho rěcźeć, njerozumju, schto prajiśe." Tu ſhubi Mark Twain ſcźerpnoſć, a jako jeho ſtary hłuchoźe jónu ſ praſchenjom, wo cźim rěcźi, pſchetorhny, jareji na njeho: „Sakl . . . nź, modlu ſo do jéźe . . ."

*

Swojej žonje k luboſći bź ſo Mark Twain nimale zył: ſelicź wotmuńcźił. Ale jako wón ſ koleſom jźdźiś ſapoca, wuſna ſo, ſ jeneho wuźita ſo wróćiwſchi: Wot teho cźaſa hač tute koleſo wobſtejdź, hakle

Rjowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoleŕ w Budyšinje. Za lokalny dźeł a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. Za hoſpodaŕſki dźeł: Arnošt Bart w Hrodźišću. Za nawěſtki: [illegible] w Budyšinje

wź, schto ſelicź rěka. Porokuje žałoſćeſche žona: „Mam husto ſtym cźe proſyła, ſo toho woſtajiś!" Tu napſcheźiwi Mark Twain: „Ale ja bźe to njeſtajił, kotruž ſeſi, to cźinja ludźo, kotrychž po puću pſchejeźdu.

Towaŕſtwowski powěſtnik.

Budyšin. Naša jednota „Sokol" ma swoje zwućowanje kóždu srjedu wječor we 8 hodź. w towaŕšownji na Hornčeŕskej basy (Christl. Vereinshaus).

Hornja Hórka. Serb. tow. „Łužica". Auto do Błótow wotjěžde njedźelu 16. junija rano w 4 hodź. z Mnišońskeje piwaŕnje, pojěžde přez Hornju Hórku a Dźěžnikecy. Sobustawy, kotrež sobu jědu, dyrbja hač do 14. junija wječor 5 hriwnow za wosobu zapłaćić pola předsydy. — Předsydstwo zeńdźe so 12. junija wječor we 8 hodź. pola předsydy znamješkowa dla. Předsyda.

Sowrjecy. „Sokol" zwućuje srjedu.

Župa „Jan Arnošt Smoleŕ". K našemu njedźelskemu zlětej w Klukšu dóstachmy wčera póndźelu hišće zbožopřejacy dopis: Wjelećesćenemu knjezej župnej knj. Krječmarjej kaž wšitkim Serbam, zjednoćenym na župnem swjedźenju w Klukšu, wosebje pak knjezej fararjej Křižanej wšěm sobuskutkowacym a zhromadźenym towaŕſtwam sćele ze sotrowskeje Morawy najwutrobniše serbske strowjenja a zbožopřeća k dźensnišemu zlětej Waš w lubości Was wopominacy Jan Bryl a swójba. — W Tišnowě, 7. VI. 1929.

Zlět w Klukšu. Fotografije su hotowe. Štóž chce tajko měć, njech sebi je zkaza w Smolerjec knihańi.

Jězdny plan póſtowcho auta z Kamjenca do Khróśćic a Pančic.

jězdźi kóždy dźeń † jenoź dźěławy dny ‖ jenoź póndźelu S jenoź njedźelu W jenoź wšědne dny.

W Pančicach zwjazanje z wozom ſtatneho autowcho zarjadnistwa

Płaćiwy wot 15. meje 1929.

—	S 935		S 1800		**Khróśćicy** . . .	S 920	S 1235	—	—	S 2045
—	942		1807		Stara Cyhelnča . .	916	1228	—	—	2036
—	950	* Jenoź ſtyrkrótk a njedźelu.	1815		Pančicy	913	1221	—	—	2027
—	S 953		1818		Kukow	S 908	1218	—	—	2024
635	*950	W 1330	1815		**Khróśćicy** . . .	905	—	1325	W 1830	—
645	1000	1340	1825		Wudwoſ	855	1210	1318	1821	2025
651	1006	1346	1831		Worklecy	849	1205	1306	1815	2015
655	1010	1350	1836		Kupjel Marijna ſtudź.	845	1200	1303	1810	2005
710	1025	1406	1833		Janske kupjele . .	835	1150	1300	1800	2000
715	1030	1410	1842		Smječkecy	833	1143	1258	1753	1955
721	1036	1416	1845		Serbske Pazlicy . .	827	1137	1247	1747	1952
725	1040	1420	1948		Njebjelčicy	823	1133	1243	1743	1948
735	1050	1430	1902		Kamjeńc, Krónpryncowe	813	1123	1233	1733	1938
738	1053	1433	1910		„ hoſćene „Słónca	810	1120	1230	1730	1934
742	1058	1438	1914		„ Sakſki Dwór .	807	1117	1227	1727	1931
745	1100	1440	1915		„ dwórniſčo . . .	805	S 1115	1225	1725	S 1930
—	—	W 1442	S —		„ pósta	—	—	—	W 1700	—

Jenoź ſtyrkrótk a njedźelu. Jenoź ſtyrkrótk.

Żelezniske přizamknjenja

809	1224	1530	1920	z Kamjenca . . do	746	1106	1700	1654	—
948	1400	1708	2115	do Drježdźan . . z	603	934	1516	1514	—
—	1122	—	2120	z Kamjenca . . do	755	—	1446	—	—
—	1240	—	2226	do Biskopic . . z	650	—	1342	—	—
816	1310	—	2127	z Kamjenca . . do	749	1213	1518	1903	—
1018	1608	—	002	do Lubnjowa . . z	405	954	1230	1704	—

Na wobkhodźe ma dohlad pósta w Kamjeńcu. Wšo dalše wukaža pósty a wozowi wjednicy. Skazanki wosebitych jězbow a doprědne skazanje městnow přijimuja pósty w Kamjencu, Pančicach, Khróśćicach a Worklecach.

Serbski Hoſpodaŕ

ratafske wulkowikowaŕske towaŕſtwo z wobm. ruk.

Telefon: w Budyšinje 3510, w Khoćebuzu 1247

Naš młyn w Delnim Wujezdźe telef. čo. 13 dźěła nětko teź

dejwo spěchowacu picu

z ržanych a pšenčnych wotrubow, rajsoweje mučki a mučki wolijowych wosuchow po receptach nazhonitych skotarjow, wšě dźěle w najlěpšich a najčišćich kajkosćach.

Tutu picu předawamy jako

Łužisku dejwo spěchowacu picu

I. družina wopřija 18,06% proteina a 8,42% tuka, škrobowa hódnota (Stärkewert) je 58,1 kg., požiwajomny bělk (Verdauliches Eiweiß) 13,1%.

II. družina wopřija 19,48% proteina a 7,83% tuka, škrobowa hódnota (Stärkew.) 63,3 kg., požiwajomny bělk (Verd. Eiweiß) 14,2%.

Wobě družinje stej po wobswědčenju statneje přepytarnje w Möckernje pola Lipska njeskaženej a čistej.

Miok. a bursku butru, jejka, twarožki, pjeriznu dźiwinu, kolbasy, pleca atd. kupuje po najwyšich dnjowych płaćiznach za hotowe pjenjezy

Aug. Vicht, zeźiw. wobkhod w Dortmund
Fliederstr. 32

Zarjadniski wosebity ćah

15. a 16. VI. 29 do Krkonošow (Riesengeb.)
(Krumhübel a Oberschreiberhau)

Pospěšena jězba! 33⅓% zniženje jězdneje płaćizny!

Swjatok tydźenja w hórskich hoſćencach

6,06 z Mikowa do 22,42
9,40 do Oberschreiberhau z 19,30
9,25 do Krumhübel z 19,32

Žadajće sebi wjednika za wosebity ćah!

W Torgawje, 11. VI. 29.

Wobkhadny hamt němſkoſtatneje żelezniky

Domjacaholca

za kat. lěpšu domjacnosć k 15. junijej so pyta. Předstajić 13. junija popołd. wot 2—3 hodź.

w Budyšinje, Bleichenſtr. 7

Korčma

w Drježdźanach 30 lět w jenych rukach je na předań. Napłać. 15000 hr. Pomoc piwaŕnje je wósta. Poskić. pod R. M. 240 Hauptpostlagernd Dresden

Wysokosućelna

kruwa

je na předań
w Drožďžiju čo. 38

Sućelna

kruwa

je na předań
w Dubrawcy čo. 17 p. Barta

Gumijowe twory
za žony a mužow

wopłokowadła, žiwotowe wobwjazki, měšać. wobwjazki a tajke přez wustupowanje. Wobroćće so dowěrliwje na

Wagnerowu
w Budyš. před Šulefsk. wrotami 9

Visitne khartki
zhotuje spěšnje a tunjo
Smolerjec
knihićišćerńja
w Budyšinje.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósce a pola dowěrnik. 1.51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćernja zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšteki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšteki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 134 — Budyšin — Srjedu, 12. junija 1929 — Bautzen — Lětnik 88

Wo wučehnjenju wobsadźeńskeho wójska z Porheinskeje

W jendźelskim knježerstwje žebi myšla, so žo **wuzjednjenje wójska z Porheinskeje** 1. septembra 1929 započnje a so žo 10. januara 1930 skónči. Kaž nětčišćemu knježerstwu blizko stejace nowiny „Daily Herald" pischu, žo jendźelske wójsko na kóždy pad w čežu, mjes woběmaj termijomaj leżaszym, wróćo wosmje, byrnjež Franzowsojo a Belgiczenjo njebychu šwólniwi byli wucžahnyć.

W reparazišim proschenju žo ministerski president Macdonald nadźija, so budźe móz druhe knježerstwa ponuknuć, so by žo **internazionalna konferenza w Londonje wotměla.** Macdonald žo nadźija, so by w teńe konferenzy, kotraž by žo w juliju abo auguscze wotměla, pschedbyhowstwo pschewsak na to waschnje, kaž je to w prěnjej Dawesowej konferenzy w lěcze 1924 činił.

Nowy jendźelski kabinett je žo póndźelu k prěnjemu posedźenju sechł. Wobsedje je žo wo **pschichodźe jendźelsko-amerikanskich poćahowo** jednało. K nim je žo nastork dał, hdyž je žebi Macdonald wotmyślił, **do Washingtona puczować.** Po sdaczu je žo wobsamtkło, so žo ministerski wopyt sa cžaš parlamentowych próndnikow wuwjedźe.

„Daily Herald" je wutoru nahlady wschelakich amerikanskich senatorow wojsewił, kotříž tuž žo jara optimistiscy wo wotmyślenym wopyce jendźelskeho ministerskeho presidenta wuprajili. Kabinett je dale wo **wobnowjenju stykow k Ruskej** rěcžał, na kotrejž je žo dźełacžerska strona we cžasu swjatała, hdyž je w opposizizji była. Knježerstwo je žo rošćudźiło, hnydom z ruskim knježerstwom jednacz sapoczeć z wotpohladom, diplomatisce a wikowańske porjady sašo na normalny podłoš dowjesć. Swonkowny minister Henderson ma myšle, hnydom jednacz sapoczeć, so by **so hižo w kěcžnym pożbudanju** deknjeho fjema mohł hižo **wšeteho** wo wobnowjenju stykow rjez.

Briandowe wumělenja za rozrěčenje z dr. Stresemannom.

Do Madrida pódłany wożebity dopisowaćel „Chicago-Tribune" praji, so je franzowski swonkowny minister Briand dr. Stresemannej *dźełik, so dyše žo z nim wo privatnym sekanju z dwěmaj wumělenjomaj rěrčežej, mjenujcy

1. **so žo wo wróćowsaczu swjatskeho wójska z Porheinskeje w pschitomnosczi sastupjerja jendźelskeho knježerstwa, sa tajke jednanje wożebje potwjerdźeneho, nicjo njewobsamknje. Jendźelski pódłanz sir George Graham jenicjzy po mjenje jendźelske knježerstwo sastupuje.**

2. **Měsno jednanja njemjenuje, wón internazionalnu konferenzu w juliju abo auguscu namjetuje. Franzowska by sa London była, jeli so by jendźelske knježerstwo tak namjetowało.**

Pódła Němskeje, Franzowskeje, Belgiskeje, Italskeje a Japanskeje bychu po druhej rospravje „Chicago-Tribune" sljedowaze kraje wotpósłanzow pósłale: Pólska, Rumunska, Juhosłowjanska a najskerje Awstrika a Madźarska, dokelž maja so praschenja, naźlědowaze staty nastupaze, wuprawicz. Amerikanske knježerstwo žo tehorunja pschesprosze a dźiwajo na njo, sda so wólba Londona jako jednanske městno, wożebje pschihódna być. Mjes tym bychu so plany za wróćowsaczje swjatskeho wobsadźenskeho wójska pschihotowale, tak so by zuje wójska němski kraj po Youngowym planje, jeli so by so pschijał, wot 1. septembra mohło wopuscheńcz.

Francowska nochce hižo nětkole Saarski kraj Němskej wróćić.

Briand je w Madridźe pónđelu wjecžor franzowskich nowinarjow pschijał a z nimi wo pschedstejazych politiskich jednanjach rěcžał. Briand mjes druhim praji, so je po jeho měnjenju njemóžne, porheinske praschenje z praschenjom Saarskeho kraja swjatacz. Tejle praschenj matej so pschi jednanju juristiscy zyle dźělicz. Briand je potom po słowje rjekł: Saarske praschenje žo mjes Franzowskej a Němskej njehodźi hižo nětkole wuprawicz, dokelž Saarski statut pod rukowanjom Swjatka Ludowa stejі a dokelž dyrbi žo wobhdźerjam Saarskeho kraja bjes dwěla składnosć dać, w lěcze 1935 swój hłós wotedać.

Kral Fuad do Mužakowa pschijedźe.

Do Mužakowskeho hroda staj danski kral a kronprynzeza Cecilia pschijěłoj. Egiptowski kral Fuad po pschesprošenju hrabje Arnima 15. julija Mužakowo wopyta.

Kommunistiskeho wjednika zajeli.

Dla pschihotowanja wjelepscherady žu w Burgstädtu pola Lipska kommunista Kaisera zajeli a z policajskim automobilom do Lipscanskeho jastwa wotwjesli. Druheho kommunista, na kotrehož tehorunja tukaju, so je wjelepscheradu stucził, žu też w Burgstädtu zajeli.

Rada Zwjazka Ludow wo praščenju mjeńšinow wobzamkła.

Komitej Rady Swjatka Ludow w Madridu je wutoru rosprawu tśistawateho komiteja wo praschenju mjeńšinow, kotruž japanski sastupjeć Adaczi pschedpokaži, jenohłósnje tkwalił. S tym je žo dr. Stresemannowy a Dandurandowy namjet na schtkanje mjeńšinow wotpokasał.

Hoover a Macdonald.

Rosrěčenje mjes Hooverom a Macdonaldom njebudźe žo, kaž žo měni, niz jenož na praschenje wotbrounjenja wobwinjesowacz, ale budźe žo też wo druhich praschenjach jednacz, kotrež wobej krajej sajmuja. W prěnim rjedźe žo pschi tym wo **postajenju mórskeho prawa** jedna, so by bo mohło wo rozrisazym łudźe a po możnosci też wo swjatkarskim dosiy wobsamknuc.

Kaž „United Preß" z Ottawy (w Kanadiskej) powě, njeje tam hischcze w knježerstwje niczo wo setkanju znate, pschi kotrymž by žo kanadiski ministerski president Mackenzie King dyrbiał wobdźelicz. Powschitkownje pak žo měni, so je King swólniwy, pschiproschenje k wobdźelenju pschi rosrěčenju pschijeć.

Macdonaldowy kabinett žo wudospołnik.

Po Londonskich nowinach je Macdonald prjedawschcheho pschedsydu generalneje rady sjednoc. dźełacžerskich swjatkow, Bena Turnera, sa ministra hórnistwa a A. Ponsonbya jako statneho podsekretara za dominiony wubrał.

Macdonald chce wósomhodźinski dźełanski dźeń potwjerdźić.

Jendźelski wotpósłanz internazionalneje dźełacžerskeje organisasije, kotraž žo w tu khwilu w Genfu khadźuje, Humbert Wolfe, je wutoru w mjenje nowcheho jendźelskeho knježerstwa wažnu należnosć w nastupanju Washingtonskeho dojednanja wo wósomhodźinskim dźełanskim dnju pschipowědźił. Dźełacžerske knježerstwo je swólniwe, hnydom nusne pschihoty k potwjerdźenju Washingtonskeho dojednanja cžinicz, kotrež bě Baldwinowe knježerstwo sapowědźiło.

Strowotny staw jendźelskeho krala žo polěpschił.

Strowotny staw krala Jurja je žo posledne dny polěpschił. Nowe jěsjenje mjes rjeblami a fjuku je woteběrało; kral je žo jasno mohł khwilu we Windsorskim parku wukhodźicz.

„Daily Telegraph" je powěsć pschinjesł, so chodźa lěkarjo kralej pschi jeho rheumatiske cžerpjenje lekowanje we Pyštianskich kupjelach w Słowakskej wukasacz. Kralowy cžesny lěkar je žo hižo psched nětkrotnymi njedźelemi pola nawjedowazych lěkarjow w Pyštianje za tamnischim lekowanjom a hospodowanjom wobhonjał.

Swedscy lětarjo su znowa na lečenju do Ameriki wotleceli.

Schwedske lětadło „Sverige" je wutoru rano w 4 hodźinach z Reykjawika na Islandskej na dalsche leczenje do Spitzbergow wotleczało, tola žo po 45 mjeńšinach do Reykjawikskeho pschistawa wróći, dokelž bě po sdaczu pschejsarja poczežene. 1/7 hodźin „Sverige" znowa na leczenje wulecża a žo na stronu k Zwjatutej wobroczi.

Wuhnańsći wuršud pschecžiwo dr. Kienerej žo potwjerdźił.

Kaž „Tirolski Nawěschtnik" powě, je žo w Romje wuhnańći wuršud pschecžiwo dr. Seppej Kienerej, gmejnskemu lěkarjej w Steinhausu w Ahrntalu, potwjerdźił. Jako wuhnańske městno je žo kupa Ponza postajiła.

Knježerstwowa rozprawa wo Faloutowej spionažnej należnosci.

W cžěskosłowakiskim senatu je ministerski president Udržal, kotryž je sbohom je kakitanskim ministrom, wo wunoschku pschepytanja w **Faloutowej** spionažnej należnosći rosprawił. Swěrscžiło je žo, so je Falout žylnje jadoscheny byl. S pschedawanjom wojerskich pisnow je žebi pjenjezy saradźił. W oktobru 1928 je swoje słužby w Barlinje poskicžił a do prěska 1000 hriwnow dostał. S němskim pucžowanskim pasom na mjeno Josefa Friedländera je někotre króć w Němskej pobył. Material je žebi won jenicžzy w operazišim wotdźelenju generalneho stawa wobstarał. Do wažnych operazišich pisnow won njeje mohł pohladacz, dokelž je wone we worzołowych tkamorach khowaju. Falout je žo wusnał, so je jenicžki winowaty a so je jako mjdu za pschepodaty material wscho hromadźe 4000 hriwnow dostał.

Nasylnosće wukrainskich rekrutow.

Židowske nowiny „Naich Pschegląd" z Lwowa powědźa, so je pónđelu wjecžor w Salesschiku nětkle 50 polskich rekrutow wukrajinskeje narodnosće, kaž do pschedawanjow w měsće dobołło a je wuruboło. Ludźo z druhi wobhdźerjam klanow na pomoz pschihódźechu. Pschi krwawnych puskach žu někotrych Wukrajincow morili. Tamuscha policija bě pschechłaba, nahlnjnosće potołcžiła. Hakle kompagnija mjesu schkitłazeho korpsa mózesche porjad wobnowicz. Schežnacze wožobow je žo franiko.

Studentojo w Lwowje žo směrują.

Studentojo w Lwowje počinaju žo směrowacz. Na wutoru bě wulka studentska zhromadźizna pschipowědźena, pschi kotrejž žo naiskerje wobsamknje, strajk wyšokich schulow skónczicz.

Hłod w Besarabskej a Litwje.

W Litwje a Beśarabskej hižo pschez kěto wobydlerstwo z hłodom mrěje. Niz jenož tatarje, ale też měschcenjo khlěba tradaju. Natarjo, kotrejž města je žiwnosću zastaraju, žu z njeporadźenjom zitjow posledních lět, wuhłódnjeni. Pódła teho žu hospodarske wobstejnosće je wschelakimi politiskimi naprawami, z zami atd. wobcežnjschc, dyšli hdy prjedy. Wobežde cžerpja ryemjeźelniży, wikowarjo a mjes nimi židźi. W Beśarabskej, hdźež žu też židowscy tatarjo, tola wjetschi dźěł židow w małych městach bydli. Njeźidowske wobydlerstwo je wobežne na wuhaj žiwe a po możnosći wjele podpjery wot knježerstwa dostawa. W Litwje je jenož měschcjanskich Židźi. Tam žu wobstejnosće wschelakich pschicžinow dla hischcze wobcežnische.

Trocki chce do Jendźelskeje.

Wjcże europiske kraje žu žo datal sapowědźiłe, Trozkemu dowolicz, do nich pschicžahnyć. Dokelž je w Jendźelskej z nowowolbami knježerstwo do ruknow dźełacžerskeje strony pschescholo, žo Trozki nadźija, so žo jemu někto jendźelske mjesu wotewrja. Ssobotu je Trozki jendźelskemu ministerskemu pschedsydu Macdonaldej sljedowazy telegram z Konstantinopla pósłał: **„Dla nusneho lěkowanja a dla wědomostnych dźěłow tudomneho jendźelskeho konsula proschu, so by mi dowolił, do Jendźelskeje pschicžahnyć. Leo Trozki."**

Sdobom je jewjesmu žynej porucził, so by jendźelskemu konsulej w Konstantinoplu pižomny prósstwu wo jendźelski wisum pschedpodał. W prósstwje je praji, so chze Trozki do Jendźelskeje puczowacz, dokelž nusnje lěkowanje trjeba, dale so chze žiwoje wědomostne dźěła dokonjecz a jendźelski wudawk swojeho žiwjenjoběha pschihotowacz.

Trozki w žiwojej prósstwje dale pschisłowmi, so je nowemu ministerskemu pschedsydźe Macdonaldej telegrafiski powěsć wo žiwojej prósstwje dał.

Stwjoch prawiznikow w Zagrebje zajeli.

Njedźelu su so w Beograde a Sagrjebje wólby wo advokatiske komory wotmě́ce. W Sagrjebje so pśi wólbje 262 advokatow z Khorwatskeje a Slawonije wobdźeli. Na spočatku swojeho dźěła wustajaza shromadźizna krajej Alexandrej hołdowanjki telegram pódła, kótaryž wopśichiwjece so jenomyślnje khwali. Hdyž so telegram cytaśe, wschitcy pśichitomni stanychu, jenož jedyn žedźo wosta: Bě to Mirko Kolchutić, znaty jako pśechpytowazy žudnik w Sagrjebskim prozeźu dla wjelepśeherady pśeśi bośniskej aneksiji kśiły w lěcu 1908. Runje tak advokat Sanicz, znaty se swojim wustupanjom pśeśi rospuśchcenju khorwatskich studentow, kótarež su so pśi demonstracijach pśeśi Bośnjanam smuśili, pśichitomni Saniczowy pospyt z roshorjenjom wotpokazachu, wokazo: „Njepódźemy wjazy za politikami!“ Se Saniczom jenož tśi advokatojo hłosowachu. Dokelž jich počinjanje pśechećiwo zakonjej na schikanje stata poskorkuje, wschitcy schtyrjoch advokatowe sajachu a pśechpytowozemu žudnej pśisegu dachu.

Francowske wójsko w Marokkowskej postupuje.

Po powěsći z Rabata, w „Petit Journalu“ wozśišćanej, budźe francowske wójsko wot 12. junija do smitskowneje Marokkowskeje postupowaś. Njeźdźe wo shromadnu offensiwu. Słowny kwartěr za operazije so we Sidi Laminu pśihotuje. Nowe dróhi su so tam hižo nanowarile. Pśichi operazijach so zusobnika legija, marokkowske a senegalske tśěśiske regimenty, kwallerija, artillerija a lětarjo z Marakeschа wobdźěla.

Wo nadpadze rubježnikow na kupu Curaçao.

Z powěsću, jo je hollandska wójska łódź wo puću k kupje Curaçao, jo so hrosa minyła, do kotrejež bě so wobdźělcźiwo z rubježnikim nadpadom na fort Amsterdam pola Willemstada dało. Myźla žeby, so su cźi samsni rubježnicy kótaraj su fort Amsterdam nadpadnyli, nětkole wotmyślenje spuśchcźili, so na nowy nadpad na jene druhe kupine město swěricź. Gouverneura kupy Curaçao kótaryž běchu rubježnicy sajeli a wotwjedli, su hižom sajo puśchcźili. Wón je so njesranjeny wrócźił. Wón dźeń je hollandskemu a venezuelanskemu knjeźerstwu wo nadpadze rosprawu podawał a je z nimaj wo napravach jednał, z kotrymiž dyrbi so pśichodnje nagłownosćam rubježnikow wobaraś. Venezuelscy cźeknjeńcy, kótaraj blizko forta Amsterdama budla, ko wótru wobkedźowja. Fortowa garnizona je so pośpulnika.

Nowy nadpad venezuelanskich rubježnikow.

Wódy běchu so rubježnicy po njeporadźenym nadpadze na Curaçao k venezuelanskemu brjohej wrócźili, su spytali jen Velu de Coro nadpadnyś. Fortowa pomerenje wola wrjeshdała samó pak nadběh rubježnikow wotrazyła. Mjenuch bandituw su zajeli, wjetšina liczba z nich je pśi wojowanju padła.

Rubježnik Urbino.

Z nominarjemi so rozrěcźuju, je venezuelanski diplomatiski zastupjeŕ w Haagu rjekł, so podawk we Willemstadu na kupje Curaçao jara wobžarujo. Wot swojeho knjeźerstwa njeje hišće žaneje powěsće dostał. **Urbino**, wjednik banditow, nje revolucionar, ale **rubježnik, pa**dny a **mordar**, za kotrymž venezuelanske knjeźerstwo hižo dołgo śledźi. W lěcu 1928 je wón hromadźe z pśijedawšchim ekwnistwowym zarjadnikom w Le Vala tamniske konśiwo warubił a pśichi tym pjeć policistow morił. We septembru je venezuelanske knjeźerstwo žadało, so by kolumbiske knjeźerstwo jeho wudało. Venezuelanske knjeźerstwo wschě śrědki nałoži, so by Urbina, kótryž je nětko we jeho kraju, njeschkódneho sćinił.

Ze Serbow.

W Budyšchinje, 12. junija 1929.

— **Wo wjedrje.** Wyšchina wupschestrjowa so po zyłej sirjedźnej Europje. Wětry duja z dołheho ranja a schtśeźa pokazuje hišće na wobstajne wjedro. Wona hišće njeschćuwa pschibližowanje nižinow z atlantiskeho oźeana. Tute najskerje w połnozy nimo pośahnu, ale móža nam se swojimi wubźěrkami znano pjatk abo sobotu njewjedra pschinjeśeć. Jutśe schtwórtk schadźa słónco 3,39 hodź. a chowa so 8,21 hodź. Mjeńschi schadźa dop. 10,37 hodź. a chowa so w połnozy 12,25 hodź. — Wjeźera wjeczor w 7 hodź. barometer 748, hygrometer —4, thermometer wo dnjo +25. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 753, hygrometer —5, thermometer w nozy +11. Wuhladny na žuche wjedro.

— **Sjawne darmotne jětrachcźejpjenje** dźěcźi, kotrejž su so w l. 1928 narodźiśe a kotrejž buchu dotal wróćzostajene, abo bjes wuspěcha schcźejpjene, budźe za Budyschin schtwórtk 20. a pjatk 21. junija 1929 wot dop. we 8 hodź. w zastarskim cźěschnym dźěcźi na Kralowskim walu 3. Dźěcźi, kotrychž zwójbne mjena so sapoczńu z pišmikami A hač G, schcźěkuja so schtwórtk 20. junija wot 8 hodź., wot H hač L schtwórtk 20. junija wot 9 hodź., M hač R pjatk 21. junija wot 8 hodź. a wot S hač Ž pjatk 21. junija wot 9 hodź. Wobhladanje schcźejpjenych dźěcźi budźe tydźeń posdźišo, potajtim 27. a 28. junija wot dop. 9 hodź. Za wschitke schcźejpjene dźěcźi w žanitnej měśinoscźi. Do schcźejpjenja maju so dźěcźi domach cźiśe wumyć a cźiste schaty wobleź. Sa kóžde dźěco ma so zwobuschinjeśej papjerka, na kotruž je jaśnje napišane mjeno, dźeń a měśno naroda dźěcźa a mjeno, staw a bydlenje nana, woćejhnjerskeho nana abo maćerje abo woćejhnjerskeje maćerje. Se swójbowu a domow, w kotrychž su natuklive khorosće, kaž wospjatizy, schorlach, duschaty kaschel, saduschniza, róża, bleźkaty tyfuš, tyfuš atd., njeźmě so dźěcźo na žadyn pad do schcźejpjerinje pschinjeśeć. Starschi a woćejhnjerźej starschi, kótrejž chcźeja swoje dźěcźi pola privatnych lěkarjow schcźejpicź dacź, maju hač do 30. septembra 1929 wopišmo na policiji w Kubnizy po 2 schodomaj pschedpołožiś, to je so to skało. Khore dźěcźi móža so na podłožku lěkarskeho wuśwědcźenja wot schcźejpjenja wuśwobodźiś. Hižom dźiwaju wuśmołodźene dźěcźi móže jenož hišće měśnjeczanski lěkaŕ dr. Traeger wuśwobodźiś.

— **Sašo tři jězne kola kradnyli.** Dnja 1. junija 1929, dopołdnja kradnychu z jeneje tśěźe na Hoschcźu hatu žonjace kolo znamki „Presto“, cźiśło 310441, kolo měsćne cźorne krośna a błótowmaj schtikatkaj, worzlowe swójzna, horjeschtnjene wobdźidko z cźerwjenymaj pschimadlomaj, Torpedoski žamoběh, cźerwjenej wobrucźi. — 5. junija wjeczor wokoło 9 hodź. kradnychu z jeneje korcźmy na Wjelkowskej dróhy mužaze kolo znamki „Phänomen“ cźo. 2509; kolo měsćne cźorne krośna a błótowaj schtikatkaj, žołte swjena, jendźelske wobdźidko z wobschkodźenymaj celluloidowymaj pschimadlomaj, swónźk se napišmom „Emil Roßner, Schirgiswalde“, Torpedoski žamoběh, schérej Continentalskej wobrucźi. — Skónčnje kradnychu w nozy k 8. junijej z dwora jenemu hoscźenza pschi Zitnych wikach mužaze kolo znamki „Misa“ cźiśło 279 117; kolo měsćne cźorne krośna se žołtymi šmuškami a błótowymaj schtikatkomaj, žołte swjena a cźornymi šmuškami, nimźe wobdźidło, wschědne hedło běs nastśikowanych pjerow, sanikłowane dźerźaki, błótoweju schtikatkow, schérej Excelsiorskej wobrucźi. Torpedoski žamoběh. — Wo wězwone sdźělenja proša kriminalny wotrjad w Budyschinje.

— **Policajska rosprawa.** W rańschim dźěle města bydlazu, na wotpočinku pschebywazy sasłužnik, je wutoru w nozy wobwěźny. Struchlemu skutkej pohnu jeho chorośći. — Wutoru dopołonja na Bismarckowej hońy awtaj do so rasjechtaj, jako so wobźěcź chazyschtaj. Wobej so khětro wobschkodźišchtaj. Jedyn z njeju dyrbjeschu wotwjeźeś. — Wjeźera wjeczor krótko po 7 hodź. hnydom w sawinjenju z Khrjesćanskeje drožki na Žitne wiki kaležał padny, dokelž bě pscheswjetnej jěź. Hačrunjež so wjetre rady pscheczišny, cźěłneho franjenja njepocźerpi, tola drastu nimodunjeze žónskeje rózbrě. — W nozy wot pón-dźele k wutorje su so padušchi do wjele khłódnikow we Schreberowych sahrodkach pschi Drježdźańskej drohi, kaž mjenowanych „wjeczorne słónco“ dobywali. S nich kradnychu: 1. selenowolmjany žonjazy khabat, delka 1 cm, schérokej běłej smuhu, 2. bruny mužazy khabat, z cźornym podschicźom, na prawej stronje pśches wutrobowu je wrěźny schow, 3. jaśnobrune khołowy z barbowymi schtrichami, 4. stanowa plachta z mjenom „Schuster“, 5. mužaze kolsche z dyhkatym naschicźom, 6. nimale nowe jenake schórnje z hodźikami a podkowami, stopi sej cźerwjeń, horka bjes barby, 7. jedyn mtr. dołhi a pół metra schéroki žonjazy schawl, 8. se stanoweje plachty schity khabat, 9. wojeńki drilichowy khabat, 10. dołhe mužaze khołowy, tak mjenowanej popjerźelowieje barby, 11. módra samkaśa bluza.

— **Jandźel pśeśeŕ.** Póndźelu na wjeczor wobsta-ja-na z dźěćaznym wozyckom na Hrodźiśchku. Tako wona se znatej powědaśe, wosta seje wietśe dźěćo pśi wojeńcu. Na spadowazym puśchiku pak wozyck nadobo počza jěź a cźiśny so z nawiśa do skałatoje śtyrjoch a so rozbi. Wójnom njedźel stare dźěćo pak bźiše so na słoze hnydom z wosućkim kuliło a za kśećk wiźało wostało a tak źrudnemu dóńtej wróśeło. Jo domjesećnu hnydom k Lěkarjej, kiž pak w tutkwilu žaneje schkody na nim njenamaka. Wbohe žałko běśeše so z kopschiwami straschnje swobachało.

— **Sakśa krajna loterija.** Pśichi wutornišchim cźehnjenju 2. rjadownje 195. sakśeje krajneje loterije padźe dobywje wo 10 000 hr. na cźiśło 83818; dobywje wo 5000 hr. na cźiśła 1494, 5237, 108099; dobywje wo 2000 hr. na cźiśła 43688, 123322, 131262; dobywje wo 2000 hr. na cźiśła 42572, 85756, 121729, 128445, 136384; dobywje wo 1000 hr. na cźiśła 16808, 34177, 39437, 40241, 48215, 58081, 58591, 77758, 80854, 97060, 111769, 117399, 119926, 122838, 126032, 136187; dobywje wo 500 hr. na cźiśła 18754, 19769, 46166, 46918, 47543, 48210, 55227, 68268, 70221, 83490, 85075, 92280, 107792, 123040, 135342.

— **Dobywje wo 1000 hr.** padźe na cźiśło 39 437 sakśeje krajneje loterije do kolekzije Fr. Rothera na Khorjelej dróhy.

— **Wožebita pschiloha.** Dźensnišchemu cźiśłu Sserb. Nowin pschipoložimy wožebitu pschiłohu firmy „Koßa“, kakaoweje a schokoladoweje fabriki. Proźymy wo wobkedźbowanje tutoho poručenja.

— **Budyška dobrowólna wohnjowa wobora** běśeše so póndźelu wjeczor zwła na Žitnych wikach sestupała a cźeńjeśeše pod komandom nam. Schneho komandanta knjeza šotnika Pätschki z hudźbu se wschitkimi 4 kompanijemi, motorskimaj łyžkowonaj z wschěmi narjadami z wuwjacom 4. kompanije — Židowskeje —, kotraž běśeše so bjes narjadow sestupała, na Tśelnik. Tam so po nastupnym pokhodze wotmě śrjeźenje wjednikow. Wuradźowaśe so two pschijimanju nowych wobornikow, kótaraj pak maju mźeź dosć mjeno, njeźmědźa być khłostani a maju mźeź dosć khwile sa swuczowanja. Schtóž pschi wjazy hač 6 swuczowanjach pobrachuje, tśeba dyrbja wumaknyć. Wobsamknuju so, so wobora na swjatkowym sjźěźe njedźelu 23. junija rano w 7 hodź. z hudźbu wot narjadowne so pśichi do Hornjeje Hórki poda. Wočakuje so žyłne wobdźělenje. Sapoda so namjet, so by shromadźizna wotpóśłanzow sobotu 22. junija we Hornjej Hórzy wobstamknyła chcźała, so buchu so mandźelske do Lamprechtskeje pokładnje k sawsćenju sobu pschijate. Knjes wyšchi schi samaritan Kuba wosjewi, so budźe blizšchi njedźelu 16. junija rano w 7 hodź. wohnjowoborne samaritiske swuczowanje 2. wokrjeża pschi Sesmiowni na Hrodowskej hańy. Na to wotmě so swuczowanje, pschi kotrymž běchu roje kuntworow z wulkim sadźiwkom. Wužiśe swuczowanje budźe schtwórtk 27. junija bjes narjadow. Wobora sestuna so

Maćerny dwór.

Hollajski roman.

(Pokračowanje.)

40]

Cźasto słyschu pśches žuźodny płót, kak so wótśe žmrje. Wóndanjo pschidźe Edlef ke mni, a ja dźěch jemu napschećo. Tu stojeśe Akke ja pkotom, a ja dohladach so na spohladnjenje, kiž na njeho složi. Bě tak žadosćiwe a hawze, so drje budźeśche nětkaje jeho sapalio, sahoriko. Tola Edlef je nětko z jara krutym, jara złožownym Halligiskim burom. — Wón žejmowaśe cźapku jako pśched zusej a hladaśe mi napschećo se njetajenym, dobrym wóczkom. — Po wjeczorach žydam tu a tam z nanom Luersenom na mojej domjazej fawzy. Wón potom pschikko se swojeje dusche wotkladuje, schtož je žiwjenje na nju nakładło, a rad pośłucham na filosofiju jeho žuchoje žortnitwośće. Pschi tom mi jónu prajeśeše: „Ja wschak mam swoju maku Akke pschejara rady wokoło sebje, to je tola wulkoźna holza a dźěła sa dwě, najebacź swojeho bohateho muža. Ale mi so žda, so tudy sa nětźim dźe. A k tomu so ja njedam. A měni-li, so žebi ju zyle na schuli dsierju a so pola knjeza pschichodneho žyna do kopschiwow žynu, to je so smyłka. Schesta kapnja Boża njeje žana dźěcźaza hrajka. A jeje dźěcźo dyrbi w swojeho nanowej kolebzy leźeć, hdźeź teź žłuschu.“ Ja napomnich staremu, so drje to njeje runje najpschidsiwódnischa žeńtwa sa jeho dźowku była, ale wón to dałoko wotpokasa.

„Pschichodny žyn lubuje ju sprawnje“, wón rjekny, „ale jeho ruka je trochu twjerda. To wschak je tej hołzy teź trjeba. Ja žym žebi tu wźeku w Hamburku ras wobhladał, to ma wschitko swój „schik a lenk“. A pschichodny žyn je pilny a widźany. A so njeje žadyn łětuschi sajaz wjazy, to je t e ž derje.“

Luersenez nan njech ma prawje. — —

. . . Sotra Maren . . . .

Nad dych chzył wuśśěźićej, hač je zyle dopołnuje swa-

jowna. Edlef wschak je, khodźi kaž na pružinach. Maren je dźeń a khutnischa. To jej derje pschisłoji, mojej młodej, žłódkej žonje. Tola ja wschak bych ju chzył sajo wjeśele ko žnjeczej žłyschećej. Jónu je to cźiniła. Bě to ras njedźelu, hdyž wobaj ke mni pschiźdźešchtaj. Stojeśche we swojej holczajej słiwiczy a nańdże wschelaki cźaspor z dźěcźazych dnjow. Na tym sajmja so wótśe a wutrobicźe. A Edlef pschi mni žebźo połběhny žłuchajzy khowu, jako by jemu žłeborny frwónczk dospołnje zujsy był. A wulke spodźiwanje dźěśeše po jeho wotewrjenem wobliczu.

Dyrbjał-li maćerny dwór wschón žmech podubzyć? — Holgerjez Melenka je w Hamburku pola wuschiwarki. Edlef a ja žmoj pschetłócźikoj, so je tam wostała. Wowka chajsche ju nusowaś, so by žo do maćerskeho dwora wróćiła. To njeby žo nihdy poradźiło. Nomine je potrjebne cźaścźišćho še Biela wopytowała, njeje pak ju ženje nadeschła. Wona je Milenku teź k žebi pscheproschowała, pschetcź žwjatk, kiž Halligśe žotry wjasa, je žara kruty. Tola młódźicza njeje pschischła, wona spjeczuje žo kóždemuž-kuli porućenjstwu. —

Wowka chodźi potulena. — Běśeše młoda žónka se swojimi pjeczawóžmdźeźacź létami, z cźerwjenymaj žigomaj, wótrymaj woczomaj a spěchnym khodźenjom. A dyrnjej by žebi teź hdyž a hdyž za dlidom wuśła, to běśeše potom dwójzy wulwotpocźła a wuwopraschowaśe žo naš mnóhdźichcź, prěki a podłu. Nětko je šestarnyła. Bywam-li pschi njej, potom rěcźi z dobrym, cźichim hłokom. Niz wjazy energizny a jimaszy kaž pśedy. Takrjez samolwjejo žo, so njemóże mi khmanśicheho domu politicźicź hač macźerneho dwora, z kotreho je jena domjaza dźowka cźekła. — Mi wutrobu rosjimna, widźu-li tule słemjenu hordosć. — —

Moja kniha pschiběra. Rukopiś je hižo prawie rozšahły a ja jo z nim nimale pśenźu. Wschako je to mój pokład. —

Wjeźera běśeše Maren šama pola mje.

To mje khětro pschesćapi. Wona tak sćicha sastupi. A tajke džiwne sawołanje: „Bratśe Manne!“

Potom leźeśeše wěso špěchnje na mojej wutrobje, a mi podu̇ży napka radosć nimale błóh. Wotewjach jej płaschćej a nahłowjaze rubiśchko a sćěkach ju kucźe do sastarkjeho stółza, w kotremž su wschitcy Wögenjez wutwotpocźowali. Tu wona žedźeśeše mérnje a pokojnje kaž ptaczk w hnězdźe, a ja powědach a wuwopraschowach so a dyrbjach so wopramdźe dźiwaczej, cźehodła dostawach takie spore wotmołwy. — Napośledku pschińdźe mi wjesoła myślicźka, a pschejo nźnicźko j njej rěcźach. So bych jej traich wuśnaće wołóźił, kiž mokło so takle složicź: „Bratśe Manie, njechześeli mi j horjenje łubje łuboje łaschćeńk pschinjeśeć, w kotremž leża naśe drobnuśicźke dźěcźaze koschulki a kapicźki?“

Ale wona nicźo njepraji, hladaśe jenož po domjazych schcźenach z milymi wobrazami a z prastarej nadobu. Žiłe sćicha a rozwažliwje, jako by wschitko to k prěnjemu rasej widźała.

Tu postanych, nakhilich žo nad njej a rjekнych: „Stśěła žotra Maren, to budźe jómu wschitko tebi žłuschećej — a twojim dźěcźom.“

Kak jěrje a struchle žo wuźměwkny. Ach, so by tajki poźmětk žměł być na wobliczu młodeje, rjaneje žony . . .

„Ja ženje dźěcźi njesměju, bratśe Manne.“

„Maren, — schto ty tola rěcźiš?“

„Wěrnošć, Manne. Ale ta mje žoro saktócźi.“

„S wokkel majsch tuke struchłu wěrnošć, Maren?“

„Psched hodźinu je mi ju wokrjeżny lěkaŕ wuprajił.“

„A Edlef???“

„Wón je we ważnej należnosći do Husuma. Mój łuby bratśe Manne, tón wschak to cźaśa dosć zhoni.“

Potom wotžali žo žłódka žotra sćicha, kaž běśeše pschiśicha. Njemóźach jej pokoja dacź, to běśeše žmjerć žuro-

na Žitnych wikach a poczełnje do Hujarskeje rasarny. Smrčowanju pschikamknu so poczeščowanja a reje we „Albertkej jahrodze“.

S **Budestej.** Czežke njesboże sta so tu wutoru rano wokolo 6 hodź., jako cźumpjel pschiwjesechu sa stežniši žwjedženi, kiž so pschichodnu njedźelu wošwjeczi. Trochu wyšoki a wulki auto se fatwarjenymi pischczelemi njemóžesche pisches provinforiski drjewjany móst sajeć, kiž swjasuje dwórnischczowu drohu se žwjerczenischczom. Tohodla chzychu z wosom nimo Kischžanez pisches Lenzej ležownosć sawjesć. Jako chzychu potom pischczele f nakładnemu auta dele žurnyć, so schěna wobšmuny, so so pischczelowy wós powrócži. Najstarscha 30lětna wobšedźerjowa dźowka, kiž so boku stejesche, so je wjchej mozu sajerasche, a chzyesche 16 zentnarjow cźežki wós sadźerżeć. Cźežki wós pak ju dospołnje dele smjesce a ju w njeswoczu cźežka srant. Jako běchu srjedźbożenu wuhiwobudźili, podachu jej sobustawy tudomneje dźeżaczelskeje samaritskeje kolony prěnju pomoc. Potom wobžarjunomu ke krjesej drej. Albertej domjeszchu, kiž ju do Budyšinskeje khorownje dowjesej da, hdźež bjes nadźije leži. Cźumpjel běchu f Werminghoffa pschiwjesli.

S **Brěsy** pola Hodźija. W nozy k wutorje buchu tudomni wobydlerjo f wohnjowym alarmom se spanja wubudženi. Brózeń žiwnosćerja Richtera stejesche w plomjenjach a bu dozšita wotpali. Woheń je najšerkerje se sasapnjenjom milimy nastał. Wschitke ratarske maschiny, gratý, hospodarske wosy žu so kobuspalile. Tež nekotre kury a kurjatka žu f wohnjom kónz wsake. Schkoda je jenoż f makeho dźela se sawěrčenjom narunna. Hačrunjež tudomna wobora je wschém khwatkom sapschinnu, njemóžesche niczo wukhować, pschetož jako so ptomjo f sčechu wobydny, so twarjenje hižom sapuhny. Tuž drje je so brózeń snutskach hižom dźeże palita. Sswjakny se žurodnych wšow njetrjebachu hakle sapschimnjeć. Pschijomnemu wětrej ma so dźakować, so je domske stejo wosstoło. Wschelazy wohnjowi wobornizy žu pschi wukhowanju f wulkej horzotu wupalne rany poczepili.

S **Jokowa.** W nozy k 1. meji běsche so pola jeneho sche dźěłny šusčeneho poseza kradnyć. Nikto je knjes žandarmski khowny strožnikschtr Richter f Husči paduca wuslědźił, kiž je 21-letny sastarański khowanc K. f Lichenja, a je trjeby pola tuteho kubleria słužił a někto jako podpodružnik w Budyšinskje bydleschc. K. sedźi hižom dla druhich sčódnišnsow w pschepytowanišej jatbje.

S **Prochnowa.** W nozy k njedźeli bobuču so paduchi do korczmarskeje stuwy tudomneho hosćenzarja Bohuwěra Spitzwogela a krabnychu 20 gramofonowych płatow, 1000 zigaretow a druhe wězy. Jim so poradźi njespóźnate cźerpnyć. Dotal też hišcze žaneho sćeda za nimi nimaju.

Se **Suborniczi.** W cźežkich muhłach pyta jedyn tudomny wobydlef sandženu njedźelu dwójzy žebi žiwjenje wsacy. Wodaj rasaj chzyschc so wobwěžnyć. Kóżdy trócź pak so jeho mandżelska jeho wotpohlada dohlada a jeho wotrěhuj. Po druhim njeporadźenym pospyče sajachu wobžarjunomneho wrjeschiny a jeho dyrbjachu do Budyšinskeje khorownje dowjesć.

S **Wojerez.** Pschi torhanju Kulmanez doma, na katrehoż městno ma so powjetschena radnica natwarić, namakachu tši kule samurjowane. Wone buchu tam nojtšerje w žiwojim cźašu k dopomnjeczu na wójnske cźasy samurjowane. Jena kula je była pjeca 12 puntow cźežka, tamnej stej była lóżichej. Kule su dominišnemu muzejej pschepodali.

S **Wojerez.** Wokrjesna wuczełska shromadźizna buduje srjedu 12. junija dop. w 9 hodź. w Dželenzi we Wojerezach. Na dnjowym porjadže stej 1tna rosprawa, hdźelenza schulskeho radźićela, rosprawa wo wokrjesnej wu cźerpjel pokuć shromadźizne, rosprawa knjesa wokrjesneho medizinalneho rady wo schusko-lěkarskim sastaranju we wokrjesu, pomoza schula na wšach (knjes Mauro), wotwocłowak, pišański stroj, wobrasy a motorske kóło, cźerjenje a bźe wina, wschelake maschiny, wurěne twory, cźaszniki, symske khabaty,

w hosćenzu „K siotej hori“ pop. w 11 hodź.: 35 zentnarjow kalija,

w hosćenzu „Ke krónprynzej“ pop. w 2 hodź. 4000 łušchnych zyhelow a wschelake hinjane budobja,

w Njebjelčźicach w „Serbskej gruchcze“ dop. ½10 hodź.: 175 bleschow běłeho wina, budźit kognaka a běrnywuješožowak.

Hospodarski rozhlad.

k srjedu 12. junija 1929:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,190	100 pólsk. złotych	47,15
1 šwedźelski punt	20,816	100 čěskosł. krónow	12,40
100 šwajc. frankow	80 605	100 franc. frankow	16,375

Barlinska burša bě wčera wjasła, kursy efektow so sesłabjachu. Wiki f dołhnymi a rentowymi lisčinami běchu jara měrne.

Na produktowych wikach žitne płaczišny sajšo cźuczišwje popuschczichu. S pschicźinu bě sesłabjenje žitnych płaczišnow na wukrajnych wikach. Pschenza a rožka sajšo 15 pjenježkow pschihadźischtaj. Staj drje na wikach žadnej ake lubitej sajšo bohate žně. Wowoš bě 5 pt. tunšchi. Wčerza płaczesche zentnar

w Barlinje

pschenży 10,55—10,60 hr., rožki 9,35 hacź 9,45 hr., nasymkeho jeczmjenja 8,90 hr. hacź 9,10 hr., wowoša 8,95—9,45 hr.,

w termińowym wikowanju:

za julij: pschenży 11,02½—11,10 hr., rožki 10,05—10,02½ hr., wowoša 9,45 hacź 9,47½ hrivnow,

za september: pschenży 11,53¼—11,56¼ hr. rožki 10,35 hr., wowoša 9,55—9,58¾ hr.

Pschihitajeja:

Dolza do domu, Weltschowa w Wjeej Wodźe, Bismarckowa haša čo. 20.

Holzu do domu, Thielebeinowa w Wjeej Wodźe, Karlowa hć. čo. 9.

Murjerjow, hrabje Arnimowy twarski hamt w Wjeej Wodźe na Mužakowskej dróhy.

Klampnarikeho a instalatera, Lenz w Hródku, Bjedrichy-Ebertowa haša čo. 66.

Na pschedań:

Wós dźeczazy w Hródku, Sedlizowa haša 5.

„ dźeczazy w Hródku, Selena haša 1.

„ dźeczazy w Budyšchinje, Serbske hriebje 21V.

„ dźeczazy w Budyšchinje, Drjewowe wiki 1111 na prawo.

„ rěniški, w Budyšchinje, Wilhelmowa haša 3.

Prošata, knježi dwór Tišlany (Strehle) we Sšmilnej.

Krutwa wyšokošuczelna, Schwärig w Wišanym Dole.

Krutwje, młodej, wyšokošuczelnej,, we Wulkej Dubrawje čisło 18.

Schijaza maschina w Kamjenzu, Halschtrowska dr. 40.

Konjej, 7-letnej, w Porschizach 20.

Pjerje, 5 puntow drjenjeho, w Radworju 26.

Schrotowańški młyn w Drjeczinje 12.

Pischezadzewanje trawjenja

we Kulowje schtwórtk 13. junija 1929 wjeczor w 6 hodź. Ditrichez łuka we Wólschinach,

wjeczor ½8 hodź. łuka pod brěstami, kupzy šeidu so pschi nowym mosće,

njedźelu 16. 6. 29 pschip. w 1 hodź. Polakez łuka we Haju,

w Dšewinku sobotu 15. junija 1929: létha jónu telko łučnego kaž loni. Kupzy šeidu so pschi parku popołdnju w 2 hodź.

Sšudnišzy na pischezadzowanje

schtwórtk 13. junija 1929

w Lubiju na šudnišiwje dop. w 10 hodź.: pjenježny kamor, wschelake meble, pišański stroj, radio, elektriska lampa, wschelake blidarske maschiny,

na finanzamt na hamcze we jstwi cźo. 3 dop. w 11 hodź.: 400 trjenjow, 500 zigarow, pišański stroj a wottočzowak,

w Kamjenzu w kasarnach w komornym domje maschinelich tišlow dop. w 2 hodź.: wschelake meble, wiwowkrjesna wuczełska knihownja, wokrjesna šwelkowobrasowanja, wokrjesne młodźinske wubdźowanja, posajenje pschinoschkow, wuczełstwo a pruski wuterjebaništi sakon (knjes dr. Gander-Schorlelski), sdźělenja, wschelcźišny.

S **Wojerez.** W nozy wot pjatka k šobotze sjajdźe automobil, kiž běsche f Drježdźan do Hródka po puczu, krótka psched Hohmannez wojnarnju pschi wulkej jsbinoseji na Hródkowskej dróhy do hlawscheho schtoma, kiž potorhny, dale wobschkodźi kamjenje pschi mosćiku a prašny f pokuum wotmachom do bróhoweje latarnje, kotruż je jemje wjerhny a ju 5 metrow šohnuwšeczeše, na cźož hischcze kilometrisi kamjeń se jemje wudre a stónczuje so w pschikrowje powrócźi. Schkleizy so rozbichu a prašna wóska so zhiny. Hewat so wós dale njewobschkodźi a wjednik jam wosta zyle njesranjeny. Hdyž běsche policija podawk sapisała, możesche f pschikrowa wuczełnjeny wós dale do Hródka jěć.

S **Wulkeho Cźisa.** W nozy k pónđelu pschejedźeschcizaj automobilej, kiž sa sobu po dróhy pschijedźeschtaj, muza, kiž na dróhy leżeshe. Wojerowski automobil, kiž běsche krótko do teho nimo muża jěł, da policiji powěsć. Sranjenaho žu na to do Wojerowskeje wokrjesneje khorownje dowjesli. Jeho mjeno hischcze njesnaja.

S **Hornjeho Hbjelšca.** Njedźelu wotmě tudomne wojerske towarschtwo swoje kralowske steženje. S stežowskim kralom bu wuczeł Bratka-Hbjelšczanski, marschallku bostojnosć wudowjschtaj žebi Patwol Mann f Borschitz a Herzog-Groß je Sudornitz. Wjeczor běchu pola Libischez w Hornim Hbjelšcu reje.

S **Mužakowa.** Dnja 11. junija 1879 wotkala prěnju Bjedrich-Nižoseńsku Mužakowsku khorownju „Wilhelma-wy-Augusčinu wuzkaw“. Tak je to tele dny runc 50 lět, so Mužakowska khorownja wobsteji.

S **Lubnjowa** w Błótach. Sanožena njedźela pschinjese rjanym Błótam woprawdźitu rekordnu wodźbu, kaž kiž tam dotal hischcze snali njejsu. W Lubnowje pschistaji pokoło-ju a wjeczor wjazy hacź 2500 cźołnow. Na tutym dnju je pisches 20 000 wonkownych hosći Błóta wopytało.

S **Lubina** w Delnjej Lužizy. Schtyrjo młodši ludźo wotnajachu žebi njedźelu cźołn, so buchu žebi sami wjesli. Cźołn pak sajěbże do torhajeje rěki, dokelž je sawjera pola wulkeho hamtišcha młyna njedźelu wotewrjena a so powrócźi. Tšjo młodši ludźo so wulkowachu, ale 20 letny mechanik Bernhold Müller f Fredersdorfa pola Barlina do satepi. Popytny k sašowožiwjenju njemějachu žaneho wuhcha.

Skrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźensa dop. ¾11 hodź.: Wiki su jara njewěste. Płaczišny sterje sesłabjene. Dop. ¾12 hodź.: Kaž psched hodźinu.

Płaczišny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tunl abo 1000 kg, hewak 100 kg. Płaczišny po złotej hriwnje.

	11. 6.	10. 6.		11. 6.	10. 6.
Pšenca	211-212	214-215	buny	22 24,0	22-24,00
rožka	187-189	190-192	woka	27-30,00	27-30,00
nas. jeczmjeń	—	—	módre łupiny	18-19,00	18-19,00
naz. jeczmjeń	178-182	178-182	žołte łupiny	27-28,00	26-27,00
wowš	179-189	180 190	keradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	18-18,50	18-18,50
pšenć. muka	24-28,25	24-28,50	lany wosušk	21-21,50	21-21,50
rżana muka	25-27,25	25-27,00	poen. melasa	—	—
pš. wotruby	11-12,00	11-12,00	sěrnj. kruški	16 17,00	15-16,20
rżane „	11-12,0.	11-11,75	syno, 50 kg	3,70-4,50	4,00-5,00
lane symjo	—	—	žrěana słoma	1,30-1,45	1,30-1,55
hróch, Viktor.	40-48,00	40-48,00	pšenć.	1,20-1,40	1,30-1,60
raps	—	—	wowsna „	1,20-1,35	1,50-1,65
pjeluški	25-26,00	25-26,00	jeczna „	115,-1,30	1,40-1,60

Płaczišny rěznecho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

11. junija 1929. Płaczišny po centn. a zl. hriwnach

Skótne družiny a wornamjenjenja.

Woty: 238.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetše rězneje hódnosće hač do 6 lět	58—61
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	55—57
Mjenje wukormjene młode, derje pleowane starše	49—53
Mjenje pleowane wšech starobow	42—47

Byki: 317.

Połnomjasne, wurošćene, najwjetšeje rězneje hódnosće	54—56
Połnomjasne, młodše	51—53
Mjenje wukormjene młodše a derje pleowane starše	49—50
Spatne	47—48

Jałojcy a kruwy: 662.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	46—50
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět	38—43
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młodše kruwy a jałojcy	32—36
Derje pleowane kruwy a mjenje pleowane jałojcy	24—28
Mjenje a špatnje pleowane	—

Celata: 2850.

Najlepše wukormjene (2. druž.)	77—87
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	65—78
Špatne (4.)	50—60

Wowcy: 214.

Młodše a starše wukormjene (1. družina)	67—70
Starše wukormjene (2.)	62—66
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.)	52—60

Swinje: 2246.

Połnomjasne, wosobitych rasow a jich křiženjow, hač do 1½ lět stare	81—82
Wukormjene	81—82
Mjasne	78—81
Spatne	76—78
Rancy a kundrosy	76—77

Z posedźenja měšćanskich zastupjerjow we Wósporku.

W jwojim 5. sjawnym pohedźenju mějachu měšćanjarjy sastupjerjo we 19 dypkach wurodźowacz. Po někotrych sdźělenjach wuradźowachu wo hospodarskim planje. S jenoż žnadnymi pschemėnjenjenji pschija so hospodarski nacźišk měšćanskeje pokładnje, wohnjowoborneje pokładnje, wobarnje a ludoweje schule po nametach rady a finanzneho wubjerka je schésćimi hłosami pschećiwo jenemu. Hospodarski nacźišk na njekrytu defizit wo 6 684,13 hr. Dale wsachu sastupjerjo k wędźenju dźěłenku wo junjorkowych schkodach na wodowodźe, kiž ma 1700 hr. wudawkow sawinowake. Mnohy wobydlerjo běchu pschi samjerjenjenych wodowodach nusowani, wodu f hydrantow braći, tuž so njehodźi smješćicz, kelko wody je so woprawdźe pschetrjebało. Wodowy dawk ma so tohodla po dawku f lěta 1927 sběracź. Widawki za wuporjedźenje schkodow na wodowodźe wosmu so f reserwneho fonda.

Nimo dalschich pschedmjetow běsche měšćanjarskim zastupjerjam pchedpołożene dobrodźacze twarkeho wězywustojnoho Lubijskeho hamtskeho hejtmanstwa wo sešćerschenju a pschepołożenju Wišmarckskeje dróhi. Kaž twarski wubjerk, kiž je też měšćanskemu zastupjerjo pschećiwo tutomu nacźišej wuprajichu, dokelž městno mima pjenjes ke wuwjedźenju projekta.

Misionski swjedźeń w Kelicach.

Swój 1šmy žwjedźeń wotmě sandźenu njedźelu mišionske podwcżne towarschtwo za Lubij a wokolinu w Kelicach, kiž ma so jemu loni pschijamkte. Swjedźeń wotmě so na posdźěhowaze waschnje pschi bohatym wopycze je žuboźnych wobadow, kaž też žwjedźenšteje wobady hameje.

Dopołdnja měješche bijom knjes farar Mjerwa-Bukecźanski žerbsku mišionsku Božu słužbu a knjes farar Müller f Königsfelda, kiž je veteran a bohusłužeł Lipscźanskeho mišionstwa w Rańsche Afriky, měješche kemschenje za dźeczi.

Na žwjedźenskim kemschenju porjenschesche Bukecźanski posawnišči khor Božu słužbu. Też zyrkwinski khor žwój dźeł k nutrnosći pschinoschowasche. Sswjedźenšteje predowanje měješche popołdnju knjes farar Müller, kiž wosnamjenjesche dźeło mišionstwa jako stutk sešekpliwosće, kiž žebi thutnu podpjeru domjazych wobadow sažuja. Liturgisku słužbu wukonješchtaj pschi popoldnischim kemschenju knjesaj fararjaj Eckelmann a Pšalz-Lubijski.

Po kemschach seidźe so wobada k žwjedźenšteje shromadźiznje we „Winowej kiczi“. Po powitańskich słowach knjesa farara Konika večesche knjes farar Pšalz wo thutnym finanznym połoženju Lipscźanskeho mišionstwa na jeho połomaj w Afriky a Indiji. S jimazym pschednoschkom wopišowasche na to knjes farar Müller pschitomnym Afriku a žohnowanje w tamnischich wobadach. Knjeni farařka Faßmannowa, nježby žana mišionarska mandżelska. W Afriky, rosprawjesche rjenje wo domjaznosći mišionarow. Posawnišče poschcźenja a khórowe spěwy wupyšnischu rjenje porjad žwjedźenšteje shromadźizny, kotruż knjes farar Eckelmann skónczi, we wobsankinjenšim głowje wschitke dobre žacźischcze žwjedźenšteho dnja sjednoczo.

Na'nowiše z cyłeho swěta.

— **Schkrowa potwěšej wo wjedrje sa jutrišchi schiwórk:** Rjenje, jara czopło, njewjedra žu mózne. W Jendželskej je czopło a žo tu a tam podeschczuje. Podobnje też we pokrózney Europie.

* **Mjes Zwikowom a Kamjenizu je jedyn Zwikowski lékař se swojim automobilom do rěčki Lungatkizy sajél a tak czěžko snjesbožił, so žu jeho dyrbjeli do khorownje dowjesć.**

* **Na pokrózne dwórnischczo w Madridze pschijedžo, žo jedyn czah swórći. Dwaj purczowarjej žo morischtoł, dwaj druhaj žo czěžko franischtaj.**

* **Saniczaze rosbuchnjenje je žo w Gislapedu we Schwedskej podało. Pschistajenj jenych żelesowych klamow czinjizy nitrolita k semi padnjej da, kotryž hnydom rosbuchny. Zhy dom, w kotrymž žo njesbože sta, do powětcza sliecz. Schtyrjo człowjekojo žiwjenje shubichu, žedmjo žo sranichu.**

* **W někotrych městnach statow Minnesoty a Wisconsina žu wichory wulku schkodu naczinile. Wjele twarjenjow je ha wupuscżko. Dwě wobsbje stej žo morischej, wjele druhich je žo sranilo.**

* **Pola Los Angeles w połnocznej Amerizy je žo we bliskich petrolejowych polach pódnjetu w nozy dźewjecz wjerczenischich wężow a 45 000 žudow petroleja z hobrskim wohnjom sniczilo. Naštata schkoda wjacy dyžli miljon dollarow wuczinja. Albestowu drastu wobleczeni hascherjo žo zylu nóz prózowachu, wobeń samjesowacz. Polizija městesche najwjetsche wobczežnoscze, so by czrjódy wežinpych ludži, kotrez běchu žo z hobrskim žwěrlom a mózynmi mróczelemi kura pschiwabile, psched strachom wobarnowała.**

Hamtske Wozlewjenje z Budyšina.

Wokrjesny žejm je 15. meje t. l. nowy

porjad konzejsijoweho dawka wokrjesneho zwjazka Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa

wobsamknył, kotryž je wobsamknjenska wyschnosć dowolika a kiž je płacziwy wot 1. junija 1929.

Porjad konzejsijoweho dawka je wupołożeny w žłužbnym twarjenju hamtskeho hejtmanstwa w Budyschinje na Bismarckowej dróży 21 wó jstwje 12 k wobhladanju sa kóždeho.

W Budyschinje, 10. junija 1929.

Wokrjesny zwjazk Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa.

Minakalska gmejnska rada je proježyła wo dowolnosć k rjadowanju Lomschanki mjes sahonom czo. 115 a sahonskeje knihi sa Minakat a wulkiwom do Makeje Sprjewje. Wulkiw Lomschanki ma žo na sahon czo. 1458 žamžneje sahonskeje knihi pschepołożicz.

Tónle namjet žo po § 33 wodowehu sakonja wosjewi z namołwjenjom, so běchu žo w padze pschecźiwneho nětnjenja pschecźiwo pożadanemu wužiwanju wody w běhu 2 njedźel wot dnja wubacża tuteho wosjewjenja na podpisane hamtske hejtmanstwo sapodate, hdyž su też plany k wobhładanju wupołożene.

Wobdźelenci, kotriž žo w tutym postajenym czażu njesamołwja, shubja prawo žo hórschicź pschecźiwo rjadowanju wyschnosće.

W Budyschinje, 10. junija 1929.

Hamtske hejtmanstwo.

Finanzne ministerstwo je planaj wo dalschim kónzu rjadowanja Sprjewje dowolikło a to:

a) sa rjadowanje Wulkeje Sprjewje mjes sahonami czo. 457/348 a 355 Klukschanskich a czo. 287 Maleschanskich leżownoscżow a

b) sa twar powodźenskeho pschérowa mjes sahonami czo. 287 Maleschanskich leżownoscżow a sahonom czo. 145 Lichańskich leżownoscżow.

Tutaj planaj staj na Budyskim hamtskim hejtmanstwje k wobhladanju wupołożenaj.

Tole žo wosjewi po §24, wotst. 2 shromadnje z § 33 wodowehu sakonja z namołwjenjom, so bychu žo pschipadne pschecźiwne ménjenja w běhu 2 njedźel wot dnja wudaca tuteho wosjewjenja na podpisane hamtske hejtmanstwo sapodate.

Wobdźelenci, kotriž žo w tutym postajenym czażu njesamołwja, shubja prawo žo hórschicź.

W Budyschinje, 10. junija 1929.

Hamtske hejtmanstwo.

Sawjerjeli žu

gmejnski pucz z Pjšowjow do Minakala wot 14.—20. junija 1929,

gmejnski pucz z Delnjeje Kiny do Basankez, z Delnjeje Kiny do Bórka, z Budyschina psches Delnju Chinu do Perschicz wot 13. 6. tak dołho hacz jón wudłožuja (to rěka plestruja).

Z kupowanjom noweho syna smy započnjeli

Přijimujemy jenož woprawdźe suche syno

Wojerski zastarański hamt w Budyšinje

Telefon 3020

Towaršwowski powěstnik.

Horni Hórka. Serb. tow. „Łužica". Auto do Błótow wotjědże njedźelu 16. junija rano w 4 hodź. z Minašońskeje piwarnje, pojědże přez Hornju Hórku a Dźěžnikecy. Sobustawy, kotrež sobu jědu, dyrbja hač do 14. junija wječor 5 hriwnow za wosobu zapłaćić pola předsydy. — Předsydstwo zeńdże so 12. junija wječor we 8 hodź. pola předsydy znamješkow dla. Předsyda.

Jednota Sokoł w Rakojdach wuhotuje njedźelu 16. 6. 29 wulki lětny swjedźeń. Dopołdnja wot 10—½12 hodź. je wubědźowanje. Při tym njech so wobdźěli też kóždy dobry zwučowař bratrowsk. jednoty. Mamy běh 100 mtr., skok daloki, skok wysoki, skok wysoki ze žerdku, kulu storkanje a 100 metrow pluwanje abo běh 1000 metrow. Bratřa zwučujće domach, zo bychmy też jako Sokoljo něšto hódne doczpili. Popołdnju su narjadowe a prostne zwučowanja na swjedźeńskej łucy. Wječor wot 5 hodź. reje.

Kulow. Jednota Sokoł wuhotuje njedźelu 16. junija wječor we 8 hodź. w Němskim kěžoru swój lětny swjedźeń. Dźiwadło „Zhubjeny syn", skupiny a žortna hra „Kliborec Bościj přińdże k 1. razej na ženitwu." Přećelow sokołstwa přeprošuje.

Jednota Sokoł.

Pančicy. Jednota Sokoł ma kóždy štwórtk wječor we 8 hodź. w Pančicach na žurli zwučowanje. Swjedźeń je blizko. Načolnik.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoler w Budyšinje. Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. Za hospodarski dźěl [illegible]

Karikatura na zhromadźiznu Zwjazka ludow w Madridze.

Na tutej zhromadźiznje rozpomnja też wosud narodnych mjeńšinow. Tele prašenje pěstuje wosebje minister zwonkownych należnosćow němskeje republiki dr. Stresemann. Na našim wobrazu widźimy, zo w małym holcku předstajuje tule należnosć mjez tym, zo zastupcy druhich ludow mało zajima za nju jewja. Dr. Stresemann praji: „Moji knježa, nadźijam so, zo tónle raz so Wam spodoba so wo tuteho małeho zajimować. (Z pozběhnjenym hłosom). Tola moji knježa należnje Was prošu, njezłožujće so Bože dla po přikładze pruskeje šulskeje wyšnosće Łužiskim Serbam napřeco. Pruska njemóże ze swojeje kože, kak chceće jemu zaćepić humanych nahladow(!) Tuž dowolće pruskej šulskej wyšnosći, zo Łužiskich Serbow dokładnje wutupi. Cyrkej a němscy wučerjo w šulach w Serbach tute dźěło hižo dokładnje dokonjeja. Moji knježa, njebojće so, Łužiscy Serbjo su skłuźny lud. Zenje njebudźa naše slawne posedźenja ze swojimi skórźbami nadběhować a wobećežować. Dowolće też dale, zo němski wučeŕ dźěćo Łužiskoserbskich staršich w maćernym jazyku njerozumi, haj zo samo tón abo tamny wučeŕ je khłosta, zyknje-li słowčko we swojim maćernym jazyku. To je humany pruski system! Hlajće tući šwarni wukubłarjo luda su hižo docpili, zo Łužisko-serbscy starši ze swojimi dźěćimi doma němčinu łamaja, zo by dźěćo tak derje dreseŕowane, so přepodało wosebje wupruhowanej pruskej dresurje. (Bóle zmjelčo). Tajku dresuru wšak šulsku wučbu mjenować njemóžemy. Ale što to wo to, hlajće tónle system je Pruskej wukubłał najlěpšich wojakow, kotříž su so za pruskich junkerow w jich rubježnych wójnach dobyćersey krwawili. Tola njepokojće so, nadobni knježa, rěču wo zaněbnosći! Stoż přitomnosć nastupa, dowolće pruskej šulskej wyšnosći Łužiskich Serbow skěrje a lěpje wutupić, přetoż potom budże jeneho prašenja w zmysle mojich namjetow mjenje a tole je też dobytk!" (Přitomni zhromadźeni běchu mjez tym wusli, dokelž je w Madridze jara horco).

Přijimamy

Běrny k sušenju

štóž so hnydom připowjedźi

Hornołužiska suščrnja Barće

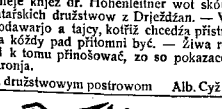
prjedy hornołuž. běrnowa truskowa fabrika z. dr. z w. r. w

Jenoż za ratarjow — małych a wulkich

Dla rozjasnjenjow za hižo wobstejacu samopomoc dla wuziwanja rěznego skotu budże

pjatk, 14. junija t. l. pop. w 7 hodź. w sali herbskeje gryczhty w Khrósćecach zhromadźizna. Přednošk změje knjez dr. Hohenleitner wot skótneje centrale ratarskich družstwow z Drježdżan. — Wšitcy dotalni podawarjo a tajcy, kotříž chcedźa přistupić, so prošu na kóždy pad přitomni być. — Žiwa rozmołwa dyrbi k tomu přinošować, zo so pokazace brachi wotstronja.

Z družstwowym postrowom Alb. Cyž — Prawočan.

Jurij Hänsel w Budyšinje

na Sukelnjkej hasy 84 :: Telefon čo. 2736

Hłowna předawarnja Rudolfa Sacka z Lipska

w Budyskim hamtskim hejtmanstwje

Skład ratarsk. maćinow a gratu wšech družin

Jeđźne běrny

wotedawa

Knježi dwór w Kupoji

Poručam

čerstwe howjaze, čelace a swinjace mjasa po najtuńšich dnjowych płaćiznach Suseny połć punt 1.40 po 5 puntach tuńso, wuškrjeny łój punt 50 pj. po 5 punt. tuńso, Kołbasy pt. 80 pj. čopte kołbaski, kobołkowu kołbasu.

R. Pötschke rěz. miš.

w Budyšinje na Žitnej hasy

Wóskowany rub 100 cm šěroki m 1.50, zbytki, linoleumowe běhaki, tepichi 2 + 3 = 17 hriw. wšo tunjo **J. Erler** na Zwonk. Lawskej h. čo. 10, Rožk Kronpryne mosta.

Pytam nječenjeneho

ratarskeho dźěłaćerja

za hnydom abo pozdźišo.

Křižan w Třełanach

Jónkróčna składnosć!

Pućowanske motorske koło „Extra" (předwjedźeńske koło) bjez dawka a wjedź. wopisma jara přijomnje na wotpłaćowanje na před. Bjeru stare motorske koło sobu za płaćenje.

Hans Seifert w Budyš.

na Kamjentnej hasy 29.

Składnostna dźěłba

howjazo-kožanych dźěłanskich črijow. — Dźěćace koło za 7 létnych předam tunjo

Seifert w Budyšinje

na Kamj. hasy 29

Stock-Kardan

je došło. Płaći 780.— hr. 5 PS. Zasadźće a jara khmane. Bjez wjedźeńskeho wopisma.

Hłowny zastupjeŕ:

Carl Gast w Budyšinje

Mercedes-Benc — Brennabor BMW — D-Rad — Stock-Kardan

Jara tunjo předam

N.S.U. 250 ccm

model 28, nimale nowe

Klingst, na Hošic hasy 17

Rjany plahowanski

buk

7 centn. čežki je na předań

w Nowoslicach čo. 3

Der Deutsche Rundfunk

— weitersagen!

ist führend in allen Rundfunkfragen

Die größte Funkzeitschrift! — bringt wöchentlich alle ausführlichen Programme der in- und ausländischen Sender

Heft 50 Pf., Monatsbezug RM 2.- / Man bestellt beim Postamt od. einer Buchhandlung / Probeheft umsonst vom Verlag Berlin N24

Wšě šulske knihi

dostanjeće

w Serbskej knihafni w Budyšinje

na Lawskich hrjebjach 4

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowérnik. 1,51 hr., pod kříž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjee knihičišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežne so stajace nawěšći a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 135 — Budyšin — Štwórtk, 13. junija 1929 — Bautzen — Lětnik 88

Wbohi Jakubowski.

W Mecklenburgu-Nowostrelizach žu loni nětkuždy wuski jatcho wojaka Jakubowskeho k žnjerćej sahudźili a wotprawili, dokelž bě pjeza jene dźěćo zkuzowak. Pśiśed žudom bě žebi Jakubowski, kótaryž nimšku rěcź njewobtinjeśe, žadał, so by jo źmjeł s pomozu tolmacza pśiśeśiwo wobśtorźbje sakitacź. Ssudowy pśisedźeŕ pak jo jeśe próśiwje sapowź, a tak jo ita, so njeśrěćiwjeseho Jakubowskeho mordarstwa dla k žnjerćej sahudźichu. Sahudźeny njepśiśestwajucy wobkrućowaśe, jo je njewinowaty a nochcyśe wěricź, so jeho wotprawja. Tola wón žudnikow njesłušeśe. Ssamo pósledńje Boże wólijowanje njemóžeśe do kónca wuzwjacź. Ssudnik nochceśe cźakacź, hač by skónčene było a jeho prjedy tego kótaj pśiśepoda. Tehdomnišći Jakubowśkeho sarěčnik njepśiśešta teź po jeho wotprawjenju dopokazowacź, so Jakubowski njeje mordarstwo skućił. Skónčnje jo bozpi, so by so nowe žudnišće pśiśepytanje sawjedźe. Wopraudźiśeli mordarjo jo pśiśed žud stajichu, pśiśed kótarymž jo jim jich wina dopokasa. Statny rěcźnik je namjetował:

Pśiśeśiwo Augustej Nogensej dla śhromadnego mordarstwa źinjerne khłostanje, dla wopačneje pśiśihaśi na śkłodu Jakubowskeho dwě leśe khłostarnje, pódla teho wotrjeknjenje staŕcańskich cźełnych prawow.

Pśiśeśiwo Fritzej Nogenej dla śhromadnego mordarstwa, tola dźiwajo na sakoń wo žudźenju młodźiny dwě leśe jastwa, dla wopačneje pśiśihaśi na śkłodu Jakubowskeho léto jastwa, spśiśimnjene do jastwowego khłostanja na 2½ léta.

Pśiśeśiwo Klöklerowej-Nogensowej dla pśiśipombarja k mordarśtwu 5 lět khłostarnje, dla wopačneje pśiśihaśi w lohkej formje § 157, tola dźiwajo na njekniczomnosć tśi léta khłostarnje, spśiśimnjene do khłostarńśeho khłostanja na śešćsć lět a wotrjeknjenje cźełnych prawow na dźesać lět.

Pśiśeśiwo Blöckerej dla cźełeje wopačneje pśiśihaśi jako **najnišše** khłostanje tśi léta khłostarnje, wotrjeknjenje cźełnych prawow na pjeć lět a trajne wotpósłanje žwjedcźeńśeje khmanosće. Dla stracha, so by moh cźełnyć, dyrbi jo knygom sajeć.

Justizne mordarśtwo pśiśeśiwo Jakubowskemu wschaź jo i tym njeporjedźi.

Kospodarski plan němskeho znutrkownoho ministerstwa so přijal.

Němšći žejm je hospodarśtł plan němšteho šnutškownoho ministerstwa po wubĕrkowych namjetach pśihjał.

Namjety na wuprajenje njedowĕrjenja pśiśeśiwo nimšknemu šnutškownemu ministrej Severingej žu jo pśiśeśiwo kłoźam němškonazionalnych, kommunistow a němšćich nazionalnych sozialistow sacźišće.

Dale je jo namjet na pśihdpołoženje nowoho wólbneho sakonja pśiśeśiwo kłoźam demokratow a zentrumskeje strony wotpokasał.

Zawěsćernja dźĕłonjemĕjerjow žada za přeměnjenjom zakonja.

Sarjadowańśa rada wušława za šaradźenje dźĕła a sawěsćenje dźĕłonjemĕjerjow je jo s finanzyným połoženjom sawěsćenja dźĕłonjemĕjerjow sabrała. W skónčenym sawěsćenju dźĕłonjemĕjerjow sabrała. W skónčenym hospodarśkim lěśe je, kaž pśeźident dr. Syrup spśeźi, wušławu 868 milijonow šamžnych dopłodkow mĕł. Wudawki žu 1064 milijonow hriwnow wucźinile. Njedostawk 196 milijonow hriwnow je jo s požćonku pola němšćostatneje kasy dyrbjał wurunowacź. Pódla teho je jo w bĕžnym hospodarśkim lěśe hišće 63 milijonow hriwnow w mejach dyrbjała wotpokazowacź, tak so **dołh sawěsćernje dźĕłonjemĕjerjow pola němšćostatneje banki w tu chwilu 275 milijonow hriwnow wucźinja.**

Po dołkadnym rospranjenju je sarjadowańśa rada šlĕdowace wobsamknjenje pśihjała: Finanzne połoženje sawěsćernje dźĕłonjemĕjerjow pokasuje, so dołkowy a wudawki sawěsćernje žebi wahu njedźerža. **Sarjadowańśa rada žebi tohodla se wšĕm dorafom žada, so bychu němšće knježeństwo a němšći žejm hnydom zakonje dawańše naprawy cźinili, kótaryž samšoja finanzny runowahu sawěsćernje dźĕłonjemĕjerjow dospicź.** So bychu nuzne napravy hišće s cźasom mohle skutkowacź, ma sarjadowańśa rada za nuzne, so by, ekstschawšći dobladowańśku rady, němšći žejm trĕbne wurunaze zakonje hišće we tymle pozdźišu, niž pak hakle w nasynišim pozdźišu, wobsamknuł.

Wo reformje zawěsćenja dźĕłonjemĕjerjow.

Rospranjenja němšćeho dźĕłoweho ministra se sastupjerjemi knježeństwowych stronow w praśenju sawěsćenja dźĕłonjemĕjerjow žu jo sašo zapoczałe. Sozialdemokratoju, zentrum, demokratoju a bayerśka ludowa strona žu k mĕnjenju doschle, so njebudźe možno, so trajnje połwjetśenja pśihinoschła sminjeć. Pśihinoschł njeźmĕ pak jo wo 1 prozent, ale jenož wo ½ prozenta powjetśiśicź. Pódla teho je prózuja, k wotstronjenju wopačnjeśeow a snjewužiwanja połajenja sakonjej pśihistajeć, schtó ma jako dźĕłodawar a schtó jako dźĕłaczeŕ płaćiśicź. Dale dyrbja jo pśihodnje pśihinoschći po traczu bjeźdźĕłoscze wumĕricź. Hač do nasynyh dyrbi knježeństwo potom wobsćerny reformski program pśihpedpołožiś. Rospranjenja dale traja.

Djezdźĕłosć w Drježdźanach přiběra.

Njedźiwajcy cźopkeho počasa je jo licźba dźĕłonjemĕjerjow w Drježdźańskim wokrjesu šaršeny tydźeń dale powjetśiła. Wona je wot 583 na 31 222 stupiła. Wobežbe žu jo wobśtejnjosće w drjewoźěłowje pohubjeśiśe; teź w klokowej industriji s dźĕłom klaza. Sa městnami pśihekupśkich a techniśkich pśihśiśiśejzow bě žywlnjeśe napraśenje.

Pruski krajny wubjerk za zniženje realnych dawkow.

Hkowny wubjerk pruskeho žejma je jo s namjetami němšćonazionalnych, němšeje ludoweje strony a hospodarśkeje strony sabĕrał. Tute žadaju, so bychu jo realne dawki, pśihemyślowy dawk a dawk šatkadneho samoježa, šnjiźe, a so by jo gmejnam prawo dało, pśihiražk k dochodnemu dawkej a wobežity pśihinoschi za sarjadowańśe khoty k wurunanju gmejnśkich potrĕbnosćow sbĕracź. Po dlešćej debaceje jo namjet pśihija, so by jo pola němšćeho knježeństwa na to skutkowało, **so by jo možne šniženje reparazijskich cźełow w prĕnim rjedźe k šnižanju realnych cźełow wužiło.** Druhe namjety jo wotpokasału. Po możnosći rucze dyrbja jo sarjadowe nacźišći pśihedpołožeć, s kótarymiž by jo žywlnjeśe wurunanje finanzow a cźełow s pruskimi gmejnami mokło pśihewjeśeś, so bychu wšće gmejny s pśihibližnje s jenakimi pśihiražkami k realnym dawkam mohle wuńcź. W němšćostatnym sakonju wo wurunanju finanzow dyrbi jo gmejnam połajaze prawo wo wyšokosći swojeho podźela na dołkodnym dawku wróćicź a jo kruta poměra w pśihcźehnjenju dołkodnych a realnych dawkow k gmejnšćim wudawkam pśisłušaca.

Njepřećelske kročele přećiwo ratarjam w Rańšej Pruskej.

Kaž knježeństwowa „Pruska nowinska žłužba" powź, je pruske statne knježeństwo w pśihesjenosći s němšćim knježeństwom wyšśiśemu presidentej rańšopruśeje provinzy poručiło, so dyrbi rańšopruśkemu ratarskemu swjatej śledowaze wosjewicź:

Hižo 48½ milijona hriwnow jako druhu hypotheku we wobžahu rańšo-pruśkeje pomozy rosdźĕliwšći, je němške knježeństwo po pśihednošći wyšśiśeho presidenta krajnej banzy rańšopruśeje provinzy sa tón žanty samjer 20 milijonow němšćich hriwnow k poručnosći dało a 10 dalšćich milijonow hriwnow žłubiło. Provinzialny kreditny wubĕrk je wo nałožnju žrĕdkow hižo rosžudźił. Pomozne napravy, kótaryž je němške a pruske statne knježeństwo sa rańšopruśku provinzu wotmyślilo, wobežeje kreditna pomoz,może pak jenoż s dobytkom sa rańšopruśke ratarśtwo skutkowacź, dyž žu na dotalne žhromadne skutkowanje wšćech dźĕłow ratarśtwa a jich organizasijow se němšćim a pruskim statnym knježeństwom sakoźene. Pśihewjedźenje a skutkowanje pomocnych žrĕdkow jo pak wobrozuje a schłoduje i postupanjom ratarśkeho swjatśa, kótaryž je w swojej 10. sastupjeŕśej žhromadźišnje wobsamknjenja pśihjał, kótaryž maju jo jako

namołwjenje k kupowańśemu strajkej a k šamjeršowanju produkzijje

rozumiecź, a kótaryž jasno hroža, tych ratarjow wohanicź a bojkottowacź, kótaryž jo jim njepodcźinju. Dyž by so tele plany ratarśkeho swjatśa do skutka sajiśe, by jo s tym **tele plany ratarśkeho swjatśa do skutka sajiśe, by jo s tym tele swjatśanosćej rańšopruśkich hospodarśkich kruhow** rostorhło, a wikowanje, pśihemyślo a wobžehje ratarśtwo najcźežo šchkodowało.

Samolwite kruhi ratarśkeho swjatśa njejsu tej we podźišćim cźasu njedźiwajcy napominanja wyšśiśeho prezidenta rańšopruśkeje provinzy swoje wobsamknjenja wróćiśe. Němške a pruske knježeństwo możetej pak kaž dołho jo ratarśći swjatśk swojeho hospodarśtwu šchkódneho postupanja dźerźi, jenož tym ratarjam pomoz wudźĕliej, kótaryž ja naprawami njeśetaja, kótaryž je ratarśći swjatśk wotmyślił.

Jendźelske manevry w Porheinskej.

Jendźelske nowiny „Manchester Guardian" žu wutoždźiwanje šhudźaju powźeś wocźišćcźale, so „jendźelśi wyšśiśi kommando pśihitowy sa wurjadnje wulke manevry w Porheinśkej njedźiwajcy na to cźini, so je w Parižkim dojednanju šamo wał jo rosumi, so jendźelśi wójsko 1. septembra s Porheinśkeje wucźehnje. Tele manevry dyrbja jo wot 20. augusta hač do kónca septembra w Hundsrücźkim kraju wotměcź. „Manchester Guardian" jo jara wótro pśiśeśiwo tomu wobrocźa, so jendźelśke wójeśke wyšśiśosće w Porheinśtej město so bychu pśihitowy sa wróćowjwace wobšadźeńśeho wójśka cźinile, nowe maneverske plany wudźĕłaju. „Manchester Guardian" njemóže rosumicź, so jo kommando jendźelśkeho porheinśkeho wójśka hišćeze nětkole khmineje s planami sa wobšćerne najsmjśe manevry šaděra.

Podružniski zakoń w Awstriskej.

Wobydlerśtwi wubĕrk nazionalneje rady (žejma) je podružniśti zakoń dowurađił. Schtwórtk jo sakoń na dalšiwy porjad nazionalneje rady stajił.

S nowym sakonjom jo prawo podružnikow na wobydlenje šchkitaju. Khježerjam je jo šnadne powyšćenje pśihenajańśeho pjenjesa a i tym mała renta pśihitwolika. Wšće wobśtejace sawěsćenja placzażeho podružniśkeho sakonja žu jo sakbowale. Sa śpĕchowanje twarjenja wobydlenjow śtat wjetśeho sumnu pśihitwoli. Win je žrĕdki sa natwarjenje 6000 wobydlenjow pśihitowal. Pódla teho je jo wušiwajeniśi zakoń pśihijał, kótaryž dyrbi gmejniśe twarjenje wobydlenjow śpĕchowacź. Skónčnje je jo wurunaśći fond zakoźił, s kótarymž dyrbja jo hubjene wobydlenja pśihed dodźerźenjom wobarnowacź.

Strajk na pólskich wysokich šulach dale traje.

Sšud w Lwowje je dalšćich tśjoch studentow s jasiwa na šiwobudu puśiśił. S tym jo studentoju njejsu spokójli. W Sprawiedliwym studentam, kótaryž je na Uniwersitu wotměła, je jo wobšamknło, dale strajkowacź, dóniž njebudźa wšchitcy sajeźi studentoju i zatby puśiśeni.

S **Warschawy** jo 11. junija pśiśe: Na dźeńśa je wulka śhromadźizna studentow šwolana, na kótaryž jo najśerje resolusija pśihijima, so ma jo strajk studentow skónčicź. **Lwowska** polizija je drje hišćeze w hotowości, ale we městze je śmĕrowanje naśtało. We židowśkim gymnasiju dźeńśa sajo sapoczmu wuźicź. We **Warschawje** su studentoju nĕktore wołnowe šchkleny w twarjenju redakzije „Kuzĕra Poranneho" rosrahli, kótryž je w pjwich rosprawach jo na studentam njepśećeźelne śtejiśchco stajił. Winikoju žu cźekli. Polizija njeje tohodla jich mjena śwĕźicź mohła.

Zakročenje Malcje ententy přećiwo wójnskim rěćam madźarskich ministrow

Madźarśti ministerśti pśihedbyła je njedawno pśiht wotrkuczu jeneho wójeśkeho pomnika rěcź mĕć, w kótrejž jawnje prajiła, so budźa Madźarozo j bróńjemi kraja sajo dobyćź dyrbjeć, kótrež žu po pśihkratej wójnje dyrbjeli žuśtojnym śtatam wostupicź. Rumunśki, cźeśkoślowakśki a južnoślowjanśki pólkanz w Budapeśtu su tohodla sajdźeny tydźeń pola madźarśkeho śwonkowneho ministra Balka rtuje pśiśeśiwo wuźadajej rěcźi ministerśkeho pśihedbydły hrabje Bethlena protestowali. Dyž je madźarśki lud namolwił, so by žuśtojne kraje i wójnu sajo dobył, wón i wójnu žuśtojnym śtatam hroły, kótrymž žu nĕkdy Madźarśkej śłuśchoze kraje pśihipadłe. Wulka wjetśina tychle krajow njeje madźarśka, ale rumunśka abo śłowjańśka. Madźarozo žu wšće njemadźarśke ludy tyhaj lět dołho potłóčeli a pśichemadźarjecźej pytali, hač žu je śkónčnje tele ludy śe śwětowej wójnu s madźarśkeje.

hwalke wuśiwobodźite. Madźarojo cźim dale cźim bóle bolostnje socźuwaju, so njemóźa wjazy ś pomozu potłoczenych ludow w Europje wulke słowa rěcźeć. Sćažudne staw njeje śmólniwe, dale na hrožoze rěcźe madźarskich politikow smĕrom poślucháć. Wone je, hdyž budźa so dale wospjetować, pśeśed Swjasć Ludow pśinjeśu.

Monarchistiska strona w Grichiskej pśecźiwo Venizelosej.

Sobustawy monarchistiskeje ludoweje strony su wobsamknuli, komoru a senat wopuśćeć. Wośjerjenje jich wjednika Zaldarisa teź pśicźiny tejele krocźele roskoźuje. S hłownym pohórśkom je monarchistam, so general Gonatas nowowutworjenemu knježeśstwu pśiśiśkuśka. General Gonatas je hromadźe ś generalom Plastirasom statny pśewrót w lěcźe 1922 nawjedował. Monarchiju powalikowschi su tehdy republikanojo tehdomnischeho wjednika monarchistiskeje ludoweje strony Gunarisa a pjeć drugich statnikow zastrělili. Ludowa strona praji, so je Venizelos ś tymle ministerstwom ludowu stronu śtśiśiwdźił.

Poraźenje venezuelanskich rubježnych bandow.

Venezuelanske rubježne bandy, kotrež běchu pśeśed nĕkotrymi dnjemi Willemstad na kupje Curaçao nadpadnyli, su, kaž je so źiwótka powĕźo, nadpad na hłowne město venezuelanskeho stata Falcone Coro spytali. General Gomez, pśejedawschi venezuelanski president a nźeźiśki hłowny roskazowaŕ knježeŕstwowcheho wójska, bź garnisonje w Coro źiśeli, so jej nabpad hrozy. Tohodla mójeśe wobydlerstwo ś cźasom wulkoho pytaŕ a garnisona so na nadpad pśihotowaś. Pśi wojowanju je garnisonowy roskazowaŕ padnuł. Rubježne bandy su so skónźnje se wulkim schkodowanjom wotrasłe a su wulku liczbu morwych, cźeźkokrajenych a jatych sawostajiłe.

Nowe wo'owanźe w Marokkowskej.

Mjes franzowiskim wójskom we Marokkowskej a śpańskimi domorodnymi we wyšokich Atlaskich horach je pśecźa cźeźko wojnje. Kaž je knježeŕstwo wosjewiło, je so pod wošabnikom kommandom roskazowanzeho generala we Marokkowskej wjetsche wójsko śhromadźiło. Franzowsojo su pśi pobźednich wojowanjach pjeźa wjazy dyźli sto muži śhubili.

Studenski straik w Mexiku.

W mĕśeśe Mexiku 2000 studentow strajkuje. Sću univerzitne twarjenje wobstadźili a nĕkotrych sabjonikow jako sabjanzow wotwjedli. Wjeczor jich pak sajo na śwobodu puśćeźichu. Studentojo žadaju, so bychu so mĕźarine prubowanja sabjatśe a so by rektor wócźo stupił.

Dla śtónzowanja a wurubjenja jeneho stabowego offizéra, generala Almazana, su lentuanta Alfreda Gonzalesa w Guadelajarje po wušuźe nakheho śuda sabjeli.

Ze Serbow.

W **Budyśinje**, 13. junija 1929.

Wjedrje. Wjeźera wjeczor w 7 hdź. barometer 749, hygrometer +3, thermometer we dnju +28. — Dźensa rano we 8 hdź. barometer 746, hygrometer w nozy +16. Wuhladny na cźisćiske wjedro, ale pokhmurjene njebjo. — Wot wjeźerawscheho pśihipoldnja schkleńźa pomałku spadnje. Hdyž wjeźera na wobstajne wjedro pokazowaśe, pokazuje dźensa pśiwjeźo hišćeźe na rjane. Tola je na tom hišom spóśnjacź, so ź wjeźera pśichihadźaze nišiny ko pśichiśiśuja abo tola w polnozy nimo cźahnu. Wjedrańske mĕnja, so nam jutśje njewjedra pśichinjeju. Ale ś Wzorišćich kupow je pśichikhad noweje wuchiny spóśnacź. S teho śmĕmy śudźiś, so po njejwjedrach so sajo wuwjedri. Jutśje pjatk śhadźa 3,39 hodź. źiśnjeńko a so khowa 8,21 hodź. Mśjacźk śhadźa do pśihipoldnja 11,55 hodź. a khowa so w polnozy 12,42 hodź. Jutśje mśjacźk do pśeśuśeho běrtlika śtupa.

— **K wobkhadnemu njeźboju** dóńdźe wjeźera popoldnju wokoło 2 hodź. na Wjelkowskej drohi bliśo Zidowskeho źudliśńcźa. S Wjelkowskeje strony pśihijźeśe khĕtro śpĕśnje zuklonete a w dróhowym sawinjenju mjes źudliśńcźom a zybelnicu pśihijźe ju wošabowany automobil napicheśo na pravej stronje drohi. Zuklonete śpyta so automobilej wuwinuć a so pśihi tom pśicheśiśny a do pśikĕrowa padźe. Jedyn ź nutśikašeźejazeju śtama śebi nohu, drugi woteńźe ź lójśkim śranjenjom.

— **Rospuśćenje jeneje Budyśkeje cźitśicźerńe.** Kaž źiśnjichmy, su tudomna Kulischez knihicźiśćicźerńa rospuśćeźena. Wćitkom material je Kamjenśka cźitśicźerńa firmy Biedricha Siedła kupiła a do Kamjenza swozyła.

— **Wójśkowy sastarańśki hant w Budyśkinje** sapoczźina je sapocźatkom synowskich źinjow teź nowe źiwo kupowaś. Pśichiwożowaś śmĕ so źiwo hłydom ź łukow abo podśiśkio wuparjene. Leźi w sajimje pśicheśadwarja, so jenoź wopraudźe śuche — potom derje muśnuśchene — źiwo so podawa, dokelž so pśichi wobliczenju płaceźiny nimo hłonoseśe trawow teź na to hlada, kak su wuśnuśchene. Na njedohaźaze waschnje śuśchene źiwo wójśkowy sastarańśki hant njemóźe pśichijimaś. Pśichiwożowaś śmĕ so śiwo wšcźańdne wot ranźa 7 hodź. hacź do popołdnja w 4 hodź., sobotu pak jenoź hacź do 12 hodź. pśichipołdnju.

— **Mĕśchańśkaj jubilaraj.** Swój 50-letny mĕśchańśki jubilej śwjećeźichtaj wjeźera a dźensa pśichi wjeśelazej cźełnej a duchownej cźerśtwoći knjeśaj mĕśchańśki hłowny pokładnik na worp. Wilhelm Louis Wellner na Serbskich hrjebjach 26 a hamtśi śłužobnik na woty. Arnošt Wilhelm Jork na Moritzowej dróhy 1 śwjećeźicź. Jubilarow ś tuteje pśicheźiny w mjenje mĕśchańskeju kollegiowu knjeśaj mĕśchańośta dr. Förster a pśeśedsćejićzeŕ mĕśchańskich sastupjerjow Lunza we jeju bydlenjomaj ź pśicheźowacźom źbożopśicheźazeho wopśima a jubilejneho dara wutrobnje postrowiśchtaj a jimaj źbożo pśeśejeśchtaj.

Ferialna kolonija župy „Jan Arnošt Smoler“

Z pśećelneje strony poskića so nam zaso możnosć, 30 dźećom sobustawow towaŕstow našeje župy Sdnjowski wośerśtwjeński pśebytk (w Prazy) zwześći. Trĕbne formulary móža so wotewzać w Serbskej knihafni. Dźećo, kiž serbšćinu dospołnje wobknjeźa, smĕdźa jenoź tutu łopšinu wužiwać, a łśkaŕ ma wobkrućiś, zo njeśeŕpja na natykliwu khorosć. Zamołwjenja hnydom podać.

Župne zarjadnistwo.

S **Budeśez.** Wjeźera popołdnju w 5 hodź. je tudomny hołcźenzaŕ Kĕrnich sijeńbožiś. Jako na śśelnišćicźu źwój tśeźzowni śtan sa śśelniśći śwjeźeźeń, kiž so pśiśicźu njedźelu źwjeźi, twariśche, so tam nadobo konjej śpśihóśchtaj. Pśichi tom śebi hołcźenzaŕ nohu śłama. Knjes dr. Albert jemu lékaŕśku pomoc na luzy pośtśi.

S **Cźełwjenych Rołźiź.** Tudomny, knjeźej Schusterej śłuschecy hołcźenz, je wśźeśe prawje śtary. Nĕkdy wjedźeśche pśches dwór śtara Drježdźanska dróha, dźensa wjedźe pódla njeho. Hołcźenzy pśichi takich ważnych dróhach bźeźe nĕkdy kužoł wulkich dokhodow. W nich hospedowachu pśichetnyzy je śwojimi wojami, dokiž na mašy a wiki puśćowachu. Hołza, kotrež so na tajki hołcźenz wuda, wo tej pśajachu, so je so na knjeźi dwór woženźła. Knjes Schuster so nźiko jimĕru sa to śtara, so by do hołcźenza nowe źiwjenje saćahnuł. Pódla je tśelniśćeźo na tśelenje ś małokalibratymi tśelbami wotewrił. W śuchodnych klaneźach natwarjewe tśelniśćeźo je rospadnyło, pśichetož teź tutón śport je sajo pominje. Burśki cźłowjek ma dźensańśći dźeń hinaśiśe starośeźe, hacź so ja śakitanje knježyćkow w pśichipadźe nuźy pśichitowaś.

Ze Swinarnje. Wjesny puć w Swinarni je dla wuporjedźenja wot 12. t. m. hač na dalše zawrjene. Jězdny wobkhad pokazuje so na pódlańsko puće.

S **Wojerez.** Policija nĕźko na wichelakich dróhach na kolesarjow bjes śwźicy ka. Poslednje wjeźory jasno wschelakich tśpakow swojich worzołowych konikow napinachu, jako na Kulowskej a Njedźichowskej drohy wjeźor bjes śwźicy jĕdźechu. Sa napołoženu pokutu mośće śebi najśĕpśich katarnju kupiś. Blaźej dobra rada wjemo pada.

S **Cźornego Khołmza.** Sandźenu njedźelu śwjećeśche tuźomne wojeńske towaŕstwo śwój lĕźny śwjećeń. Na tśelniśćeźu pola śkały so śtari wojazy śnowa w tśelenju pośpytachu.

S **Mužakowa.** Pśeśed Mužakowskim lawniśkim śudom mjeśeśe so samołwiećź mandźelśka K. ź Kija. Wona bĕśche wobśtorźena, so je śmjerćź śwoje 2½letneje dźowjeźećki ź njerozu sawinowała. Lĕźba w mĕźan bĕśche wona pjekała a dźećo je śebi w kuchinje hrajkało. Wośjet bĕśche mać dźećo pśeśed wohnjom a gorjej wodu warnowała, ale kaž so to druhdy njeśbožownje stanje, dźyśche holćka lawu ź wodowoda wotewśaćź, wobźuny pak so pśichi tom nafad a padny do horuca horjeze wody a so pśichi tom tak śĺe wopari, so dyrbjeśeche wumrjeć. Hamtśi śudnik bĕśche sa tule njeśeźbliwosć mašerje 14 dnjow jastwa namjetował. Śud pak ju wuwinowa, dokelž drje so w tutym pśichipadźe derje wo njeźbliwosći rĕcźeć njebodźi.

Wusudźenja.

§ Mała **khłostańska komora w Budyśkinje.** S anonymnymi listami a dopiśnjami buśchaj fabrikiŕi wobsćeźeć Rudolf Redl a jeho mandźelśka w Bitkopizach nastajnje roshorjenaj a khćiwdźenaj. Wot nasymy 1917 hacź do lěta 1926 bźeźu so jimaj hanjaze pśima ź wohidnymi wudmami wośebje pśichi śwjeźeźeńśćich śkladnoscźach do domu śtale. S pomocu detektiwa Hausy a jeho mandźelśkeje ś Drježdźan a pśimowym wĕźywuskojnym, mjes druhim teź prof. dr. Kokle, direktora ta kriminalnu śpitku a chemiju w Lipśku bĕśche so śkónźnje poradźiło, njeniećomnemu poźiwanju mjeśu śtajiź. Sćehny podhlad anonymneho pśijana wobrocźi so pśecźiwo wójśkowej mandźelśkej Marji Klarje Schönfeldowej rodź. Ciśolźej w Bitkopizach, kotruž bĕśche nĕźko Redl dla śpichinźenja wobśtorźiŕ. Tamniśći hamtśi źud bĕśche pśichi jednanju njebźiwajoz tehu, so Schönfeldowa pśejeśche, k polnemu pśeśewźdźeńju dóśchoł, so je wona tuta pśijaźa a bĕśche ju k mĕźazej jastwa sajimdźił. Wona pak so pśeś wjes śwojeho sakitarja rĕcźnika dra. Krjeźmarja ś Budyśchina pśecźeźiwo wuśudej powoła. Teź pśeśed małej khłostańśkej komoru wona śwoju winu pśejeśche. Na radźenje jeje sakitarjaa śwolichtaj wona a jeje mandźelśki do wurunanja. Schönfeldowa wobkrućiła, so njeje mĕła žaneje pśicźiźiny, Redlez mandźelśkeju na tajke waschnje khćiwdźiś a wobźarowaśche, so ju bo Redlez śwójbje tajke dopśiły śtale. Wona a jeje mandźelśki pśeźewśachtaj wśitkich khłóśty a wopraudźiśe wudawki pśivatneho skórźonika a śwjasachtaj so, wotpłaćowaćź śhromadny pjenjes — pśiches 2000 hr. — w mĕźaćnych dźĺbach wo śniajmjeńścha 100 hr. Po dopjelnjenym wurunanju na so pśivatna śkórźoa wróćźo wjaćź, ź cźimż khłostanje wotpadnje. Pśichi njedopjelnjenym pśivatny śkórźo nik wurunanje powali a khłostańśke jednanje śnowa wotewri. Jednanje so na njewjeśty cźaaź wotśtorcźi. Redla sakitowaśche rĕcźnik dr. Schwär ź Bitkopiz.

Ze Sakskeje a dalśich krajow.

* S **Miśchnja.** (Njeśbože ź motorśtim cźołmom.) Wjeźera popołdnju pśichipołdnju wokoło 12 hodź. pśichejźe motorśka Łódź pśeźewožny cźołnt „Forelle“ wošobowego pśeźewożniśwa niże Miśchnjańśkeho żeleźniśkeho mosta. Pśeźewožny cźołm bĕśche chtył hišćeźe ruće pśeśed motorśkim njewjedźeśche. Najśćerścho so pśeśekhodźuje, — — śtrótka, rĕcźeśche nĕśchto a so wurĕcźowaśche. Mój cźah jĕdźeśche, dyrbjach pśejeź. Maren, na nowy tydźeń pośćehnemoj wobaj do Hamburka, a budźemoj cźakaś, dokiž Melenka njepśichidźe. Potom wośmjemoj ju śobu. Wona dyrbi tu dźelo namakaś a domišlu wužiś. Masch-li śmužitoscź, Maren, tule śpjeźiwitu Holgersez kreiw śkludźiś? Wśchako njejźej pśicheboko ź wuczeŕśwa won . . .“

„S wuczeŕśwom tu nicźo njewuczińiśch“, mĕnjeśche Maren waźnje. „Tu móże jenicźay naju lubosć pomhaćź. Cźhzu ju lubowaćź, Edśeko.“

„Ty!!! . . . . Edśef wobja Maren źyle je ź wjominaj rukomaj. „Ale najprjedy dyrbiśch mje lubo mĕćź. Syma bu mi na tomle grawoczźiwem puczowanju. Pój, wokośch nje! Moja jenicźa . . . .“

Pśichijomnje bź w bydleńśkej jśtwi. Starý cźaśnik tikotaśche. Wonka praskotaśche wĕtśik a deśchćik wo wokna. W kachlach woheń knyśkotaśche.

„Mi je so śaśchu nóz wo tebi źaźo“, śchepetaśche Edśef. „Ty, bźiśe to lubojmy śjón . . . Pśichińdźech domoj ź puczowanja a — jehto jej myślisch? Dźeśaśka pśichibźaśchu mi napśicheśo, — haj, ty so jenoź khwalj, — hnydom śyka cźrijóbka. — Maren, błódka Maren . . . . . Tu ja wotuśćich a so rosradowach . . . Po prawom by dyrbjał hijo Holgerśti pochołk abo maka dźowjećeźa we kolebźy śchtrećźeć . . . .“

Edśef wuśbehny se śpĕśchnym rosmachom nĕźnu Maren na źiwój klin, jeje hkowa śwjeśe so na jeho ramjo, wón kolebaśche ju śwaha a śpewaśche:

„Hop Marjanken, hop Marjanken,
Lat jin Frautje danzen.
He weegt dat Kind,
He geegt de Floor
Un lat sin Frautje danzen,
Hopsańa, hopsańa, fallereden. —“

(Pokraćowanje śeźehuje.)

Maćerny dwór.

Hallaśki roman

41] (Pokraćowanje.)

Nĕźko śtykuju pśicheźo źwojej ruzy: so by tónle jĕry wośud žonśkeje tola jenoź cźiśche horjo śwoźtako, njeśene śhromadnje wot lubowazeju mandźelśkeju, kotraź źebi žanymaj doźachataj. So by mój pśicheźel Edśef Holgers dośćź śmužitny źo wopokaśał, źwoju młodu žonu na rukomaj nośyć a pśicheś wśitkim śtrachownośće Halliga, wośebje marćerńeho dwora, pśicheźeśćź. Kaž to žu: „Syma, śwarjenje a wośamoćenje“

Sśhyśchu pjeź worakowych dźeći hacź ńem harowacź. Dźewjećź Luersenez žu hižo ź domu . . . Cźinja najebacź to hišćeźe wjele śtarośćom a próźy, a lědy mĕźataj wschędny hłeb śaśtużiś cźeźko dźeśaśej śtarschej sa pjeć młodych w hnĕźdźe.

Cźehodla . . . .?

Nĕ! S hłubokimi praschenjemi njeśmĕ so cźłowjek na Halligu śabźaraćź. Te śejzern tudy hnydom zyłeho cźłowjeka. S najmjeńścha wutrobu a mośhy. —

Cźhzu na śpĕw myślieć, kiž śmy śwojej śotśje na **jeje** twaźnem dnju na pśicheźelach hrał:

Wón teź weśće nańdźe puće,
Hdźej twoja noha khodźićź móże. —

*

Bĕ mokrośmuny, wĕtśikojty winowzowy wjeczor, na kotremž so Edśef Holgers domoj wrócźi. Ale w „młodem wotdźelu“ śmĕjeśche so jemu pśicheźelnje śpwźa lampy napśicheźo, kiž bĕ jeho Maren na śamne wośmo poźtajiła. Wón dyrbjeśche na Heyensez Lei myślieć. „Śśwĕrna śotra śtrażuje!“

Haj, **wśchitko** bĕ jemu Maren. Niź jenoź jeho lubowaza a lubowana žona. nĕ, teź macź a kotra we śwojej śwĕrnej starośeji. Kak so wón radowaśche, so nawrócźi so ź tutoho njerśajeho puczowanja . . .

Tu wotewrićhu so teź hižo durje, bydleńśkeje jśtwy a njejśkej ruzy połožiśchtej so jemu wokoło śchije. Wón śtłócźi źwoju žonu k śebi a pohlada ji hłuboko do wożow.

Wopraudźe, wona bu pśichezo kraźnjścha. Wón njewĕdźeśche, śchto so jemu bóśe na njej lubjeśche. Błyśchcźaze pośmĕwanje, ź kotrymž bĕśche jeho pśeśed tydźenjom wot śebje pośćeśćiła, abo cźicha khutnosć, ź kotrymž jeho dźeńze pśichija.

„Ach ty“, rjekny wón śłowjonny, „chzu cźe prośto domišlnu mjenowaćź. Chześch-li? Pohladaj won, kak tam dejśchcźaze a wichori! Pola tebje śym w njebjeśach. Ty! Ty!“ Wón pśijeśche jeje hłódkojśej zule do śebje. „Hdy by tola jenje wot tebje wotenćź njetrjebał, — je žurowaje śyma, grawocźiwje, puśto wonka w zuśbje.“

„Ty Pétrko!“ mĕnjeśche wona. „Ty śy tola jenoź ke śchiźowemu puczej dośchoł.“

„Hoj, — a tam chzu teź pśicheźo so śawrócźićź.“ Wonaj pośpodinjśchtaj so na śtaru Turinffi konopej, kiž bĕśche Manne Botśje śobudał. Pśichi jĕdźi powźdaśche Edśef wo śwojim puczowanju.

„Njechcźaśch-li najprjedy macź a wowku postrowićź?“ bĕ so Maren jeho wopraśchała.

„Nĕ, daj so mi najprjedy pola tebje wohrećź“, śnapśicheźiwi wón lubośćiwje. „Ałej, ja pśichinjeju śaśły njewjeźeźeho k śtarym žónśkimaj, a tajśe puźe rad wośtworhujeśch. Njeśśym Melenku doma nadeśchoł. Sajźo niź. Njeje-li to pśichinośinśka wĕź, so śo pśchede mnu śhowa?“

„Śchto dha wuśchiwarśka mĕni? Pśichi tej wona tola bydli?“

„Nĕ wśchak. Hižo pola njeje njebydli. Melenka bydli śama za śo. Haj, to mójeśch śo wopraudźe wustrójźeć, Maren, — mi śo teź **śejny**. A Melenzyna nĕtźśiścha hospola njeje śo mi dozdka lubiła. Hdźe bolśa je, **to wona**

zolmom nimo jajcź. We pschewozym cżonuje je po wurajenju wukhowanych 8 wossobow hedźało, ſ kotrychż su 6 wuczehnjenych. Mekotrych ſ nich su jasno do żiwjenja proćiſć famóſki. Wiśka liczba ſnjesboženych njebésche total hiſchcże ſnata. Schtó je ſ winu na njesbożu, dyrbi jatle rećna polizija ſwétćiſć.

* S **Grimmy.** (Niewjedro.) W nozy k pjatkej rossuſchcéj ſo nad Polenzom ſtylne njewjedro ſ hobrſkim wichorom. Niewjedro wosbeže żitej wiele ſeſchkodži. Z méſtnami wuczińa ſchkoda hacź do 50 prozentow. Wichor bésche wjele ſchtomow ſtwulwalał, ſo njemóżachu po nóſy do Grimmy jéżdżiś. Dróha bésche poł dnja ſaſrjena.

* S **Kamjenizy.** (Pschi kupanju ſo ſatepika.) W Cruziuſich kupjelach je pjatk popoldnju 9 létna holza naiſkerje ſ njezogu wobjata do wody padnyka a ſo ſatepika. Dźéżo je do ſtaciu Boża ruchka ſajaka, ſo jo jenoż jako cżełko ſ wody wuczahnychu.

* S **Wótſelaſtawy** (Bunzlau) w Schlelyſkej. Sónſerne njesboże ſ motorſkim kolom. Niedźelu wjeczor wokoło 7 hodź. w Großhartmannsdorfe automobil a motorke kóło so ſroſtyſchtaj. Motorſke kolo pschijédże ſ poblanſkeho puća na njepſchewidnym méſtuſe na dróhu a ſtorcżi ſ pohnutym wotmachom do auta. Auto je 10 metrow daloko ſrubu wjeczeſche. Wichi ſyblnym ſrażenju bu motorſki koleſaſ pſches koło wjerhnjeny, ſo ſtebi ſchiju ſwiny a ſwjedom morwy leżo wosta. Sónſernije ſnjesboženy je ſwuſlowy wikowaſ ſ Großhartmannsdorfa.

Parižski nadrózny wobkhad.

Bjeżaduje F. N.

Paris ma ſchtyri miliony cżłowjekow bjes zuſych kotrychż je tak wiele każ żabow w hacże. Wjchſ tute cżrjódy pschilażuja a roſkonjna metro, podſemſka żeleſnica. Metro wobſtejdżi wobdźiwanja hódne roſdźélenje ſaſtanjſchcżow pod ſylnym wulkim méſtom. Cżłowjek może ſ njej do wſchéch kónzow dojéć, nacźiſć je ſo derje roſmyſlił a wupruhował. Swonka nutſkowneho méſta ma metro ſwiſk ſ nadróżnymi żeleſnjami, w nutſkownym méſće je tam autobus poměrnje mało ſaſtupjeny. Nikto liha ſo, tołcże ſo wobkhad pod ſemju. Dwórniſchcże metry ſ méſtnami ſchtyri króć na żeli pod ſemju. Na wulkich pſcheſtupnych ſaſtaniſchcżach móże cżłowjek po ſtodach horje a dele khodźiś, po ſawitych koridorach a pſches mokrolynne khódby, potom ſaſo ſtkody, ſtkody, tkody, tkó by, ſ'ón ż nje pschejiſ'a dróha . . potom pſchiſchumi cżah. Metro njeje tak elegantna każ na pſchiklad Barlinſka podſemſka żeleſnica, je wo wjele ſtarſka, je pak lubſnſcha a dopjelnja ſwój ſamér dospolnje. Durje wocżinjeju a ſacżinjeju ſo automatizy, méſtna ſmużka ſu troſchcże njewjchſdatże roſdźélene, bóle k ſtaciu hacź k ſedżenju pſchiprawjene. S cżaſami knježi. wulka tołkanja, rano, hdyż ludźo na dźélo khwataja. A tuchi ludźo daju ſo cżiſchcżeć, bjes teho ſo bychu ſwarjeli, woni njehladaja jédźece a ſymnje na ſuſeda, njeſtorkaju ſo, njeſwarja, na ſo. Stupjch-ik nékomu na nohu, potom wuſmėje ſo wón pſcheċżelnje na tėże, pſchetoż wė hižo dopředka: njeſtoj jemu ſ wotpohlacom na nohu ſtupiś, je cżi bjes dwéla ſnielube, ſo je pſchemożaja. Bjes pſcheſtaceża ſchumja runja cżornej pſcheradżo, ſo njeſtoj jemu ſ tym hiſchcże żiwjenje ſnižał. Cżłowjek njeje tu tak nahły a mima ſo tak do ſpcha każ je to na pſchiklad w Barlinje. Pſcheċżelny nėr a żiwjenje a popſcheċże żiwjenja też druhemu je luba ſamowitoſć Parižana.

Na dróhach wobkrużeja auta wobkhad. Liczba autow je pſchożoge. Bjes pſcheſtaceża ſchumja wone runja cżornej rėży po hlownych dróhach, w njenjſchej liczbe ale runje tak ſaſakle a bjes pſchetorhnjenja po poblanſkich dróhach. Na wulkich namėſtnach nahromadźi ſo jich hušto użeliczonna ſyła, ale wone dźéla ſo jasno, bo na dobre waſchnje wujednaja; pródkowne wujednanje ſo pſches pſchiwolanje, wone wotjedu, napréki ſlejaze auto ſunje ſo pomalku dale, tak naſtanje troſchku runa, a nėko wotjédże ſyła cżrjóda a tak pſchiúdże wſchitko ſaſo do hibanja. Nichtó njewobſteji tu na ſwojim prawje, ale wſchu wujedna ſo po dobrym puću pſches ſowdrużeż. Wóſ, kotryż ma nuſnjſchoż, ſunje ſo ſ wobdźiwanja hódnej ſymnokreſnoſcżu a wuſtojnoſcżu mjes dwėmaj druhimaj do prédka a ſadny dożaka wokomik na pſchékodneho, nichtó pak njeſwari na „khroblojcą a „miełyſchane“, nichtó njemſemuje druheho „woſuka, rapaka, ſtareho wotlkpierja“, abo „nimacże żaneju wocżom we hlowje?“ Schtóż pſchi po dróhach khodźi, hlada, hdże a hdy może ſo mjes hanjazymi bjaſaſmi pſcheſaſunyć. Wón wė: wjednik auta jeho naiſkerje njepſchejédże, tute łócżka, a ſchoferoju ſu ſowórliwi a pſchitkujni. A pſchińdeli cżłowjek jónu do haczeżu, potom ſmėje ſo do jeho naſtróżaneho mjeſnowcża dobroćżiwe a ſmėrowaze wobliczo cżulowehe wjedniła, a teho motorſke ſkocżo ſwinje ſó mėrnje wokoło tebje. Dżeſaċż zentimetrow pſched tobu abo ſadh tebje ſunje ſo wós nimo.

Wjha ſ autom njeje droha. Możach jónu ſa ſchéréż-dżeſaċż rėmi ſi pjeń cż o.o nimale pok hodźi y dołho ſ nutom jéżdżiċ. Na Place de la Concarde (hovriſke méſtno), pſchi triumpfowych wrotach a pſched operu knježi njewuprajomny wobkhad. Tu ſuwaju ſo auta ſ njeſmėrnej pſchéſnoſcżu po aſfalcże. Khodżeſ, tiż chże dróhu pſcheſkroċżiċ, dyrbi cżuwu mėċż a wobliczicż móż. Dżeſaċż zentimetrow a ſekunda ſtej potom wżdy, wot ſtreċż wobliczenja żiwjenje a ſtrowoſcż wotwiſuje. Ssu ſo tak mjenowane kuyy, wulkowanike méſtnoſcże, pſchiprawiſe, kotreż w ſchtyrjoch ſymjeſtnych ſtrachach pſchekhódu ſmóżuja; w nowiſchim cżaſu kiwa tež rjadowat wobhlada ſ bėhym kjeſelkom, rjadujo tak pſchejédżenje a pſchekroċżenje dróhi. Potom hromadża ſo cżrjódy a wumożeni cżłowjekoſo pſchekroċża dróhu. Też Barlin ſnaje tutón wobkhad, ale w Barlinje hromadźi ſo wón na nėkotrych jenotliwych méſtnach. Paris pak je najeſnjejſi nim. Barlin rjaduje wobkhad ſ pomocu polizije a cżeſwjenych, żołtych a ſelenych żeblawkow. Paris rjaduje wobkhad ſ dwórliwoſcżu a pſchimérjenjom. Hdyż by cże Barlinſki ſchofer bjeſe wſcheho do hromady ſaſtk, ſ kutym pſcheſkwėdcżenjom ſwojeho pruſkeho jéżdnoho prawa, dha dżiwa Parižiti ſchofer na tebje a ſcżuni . . . hopla . . . je ſwojej maſchinku ſkok k ſtronje.

Warżenja wolija pri južnym cżopje.

Porunno południowemu cżopej njepſchiódże w krajinje wokoło južneho cżopa ſamych wobkhadnych ſajimow do praſchenja, dokelż by wobkhadny puć wot jeneho dżéla ſemje k druhemu pſchedałokt byk. Hoſpodarſka hódnoſcż južneho cżopa ma ſo wjele bóle pytaċż w bohatſtwje na walſkich rybach a cżulenjach, kotreż njeſu bo hiſchcże we tej nėrje ſ woporom rubjeżneho rybarſtwa ſtale każ wokoło południoweho cżopa. Tale możnoſcż ſwużikowanja je dypk, kotryż w naſchich dnjach politiſke wobſtejenſtwo mórſkich dżélow a brjohow kontinenta pſchi južnym cżopje pożadanja hódny cżini. Wo nutſkowne kraja ſo mjenje jedna, pſchetoż tam njemóże ani cżłowjek, ani żwérżo pſchebywaċż. Żyły kraj, na wulkoſći wjetſchi hacź zyka Europa, leži nimale

dospolnje pod lodom lodownikow

pobrjebany, a w nim knježi klima, kotraż na njehoſpodliwoſći, ſtnnje a wichorach wſcho do khłódka ſtaji, ſchtoż je ſo hacź doſal na ſmėrże mokło ſwėſcżiċ. Tuta njehoſpodliwoſcż bė tež ſ pſchicżinu, ſo je ſo tu w prjedowſchich cżaſach mjenje ważnoſće na politiſke wobſtejenſtwo kładko hacź na polnożny cżop. Hdyż je ſo wot jenotliwych ſlėdżerſkich expedizijow pſchi brjohy ſkorhoj toho abo tamneho naroda poſtajiła, potom ſta ſo to bóle wėdomoſtneho wuſpėcha dla, niż pak, ſo cżge żebi naſmużpaży kraj tutu krajinu pſchiſwojeċż.

Po tym pak hacź bė cżaż wėdomoſtnych wupytow ke tónzej, bywaſche naprajchowanje ſa techniſzy hódnymi ſuroliſnami dżeſ a ſylniſche, woſebje, jako ſo po ſyrótowej wójnje wo jeſiwjenſke problemy jednaſche. Woſebje bywa ſ połcża wulkich walſkich rybow dobywany tuk ſ pſchezo ważniſchej wikowaríſkej iworu. Hódnoſcż walſkeho wolija, kiż bu wot léta 1909 hacź 1918 dobyty, wuczini nimale 11 milijonow puntow ſterlinga. Na pſchedżélanju wobdżéli ſo tehdy 11 norwegſkich, 2 jendżelſkej a 1 argentiniſka firma. Mjes tym je ſo pſchewódł k lépſchemu Jendżelſkeje ſtat.

Jendżelſka je hebi ſwużikowanje tutych żórtow na ſuroliſnach ſwėſcżika. Bjes kóżdeje harv budu hižo léta 1908 ſubantarktiſke ſyły kupow Južnogeorgiſkeje, Južnookneyſkeje, Južnoſchetlandſkeje, Južnoſandwicha każ też Grahamland gouvernementej Falklandſkich kupow podſtajene, a poſdżiſcho bu tuta nowa britiſka kolonialna krajina na wokolne mórſke dżéle wupſcheſtrėna. Tole naſtupaże knjeżeſtwe wukaży pak njeſju ſo w „London Gazette“, ale jenoż w „Gouvernement Gazette“ Falklandſkich kupow wojſewſtwe, tak ſo tuto wuſchérjenje jendżelſkeho kolonialneho wobſtejenſtwa dołhi cżaſ njeſnate woſta. Wėſo je jendżelſke knjeżeſtwo l. 1907 komiſiju poſtajiło, ſo bychu ſo walſka induſtrija każ też druhe wunoſchne woſtſchežepki ſwėſcżike.

Tamniſche mórſke walſke rybu, kotreż ſu husto pſches 26 metrow dołhe, podawaju w pſcherėſtu nėkdże 14 000 kitrow wolija a wotnėwaju ſo nėtkole wulke expedizije, pſchi kotrychż pjeċż rybyłojazych parnikow nałożene wale do nėkdże 12 000 tunow wulkeho parnika dowożuje, kotryż jako

pluwaza wolijowa warżenja

ſłuži. Take pſchedżélanje móże hacź do cżtoch miljonow kitrow wolija dobyċż.

Nimo wolija jedna pak ſo też wo walſke mjaſo, kotreż ſo tam wjele je a na Nowofeelandſkej ſacżinja. Pſches tutu fakżeżowuju induſtriju nabywa kojenje walſkich rybow na wulkej wożnoſći.

W tom ſnadź leži kluċż ſa britiſke próżowanja, żebi ſtajnje dalſche dżéle južneho cżopa pſchiſwojiċż. Najnowiſcha kroczel po tutym puću ſta ſo w lėcże 1923 ſe ſakżeżowanjom „Roſſ Dependench“. Żyła krajina Roſſ-morja ſ wokolnymi mórſkimi dżélemi a krajemi bu Nowo-Seelandſkemu gouvernérej podſtajena, kotryż ma dowolnoſcż k kojenju walſkich rybow a cżulenjow w nowej koloniji podawaċż, ſchtoż potrjechi pſchede wſchém norwegſke kojeſke łódże. Tak je nėko żyła krajina južneho cżopa, tak dałoko hacź hoſpodarſke możnoſce kaikehożkuli waſchnja poſtżeja,

dospolnje w jendżelſkich rukach,

pſchetoż w druhich kónċżinach južneho cżopa je wunoſchna cżłowjeſka dżéławoſcż njemożna.

Wėſo njeje druhe narody tute waſchnje politiſkeho roſdźélenja runje jara ſwjeſelilo, ale jenoż franzowſke knjeżeſtwo je ſłabu napſchećiwnu akżiju pſchedewjało, ſ tym, ſo ſ dekretom prefidenty ſ dnja 27. auguſta 1924 wot franzoſiſkeho kapitana Dumont d'Urville léta 1840 wuſlėdżeny Adelie-kraj ſnowa jako **franzowſku krajinu** wuwoła, ju Madagaſkarſkemu generalnemu gouvernementej podſtajiwſchi. Nowe wobliczo je praſchenje roſdźélenja ſ wuſlėdkami amerikanſkeho létaja Richarda E. Byrda doſtało. Jeho kraj ſlėdżenjow leži hiſchcże ſdżéla woſtrjedż Roſſ-Dependence, wupſcheſtrėna pak ſo k ranju pſches jeho mjeſy. Poſledniſche płacżi woſtebje ſa nowowuſlėdżeny a wot Ameriki pożadany Mary Byrdkraj, każ też ſa Rockefeller-hory abo ſnajmjeńſcha na jich raniſchi dżél. Mjes tym pak próżuje ſo Jendżelſka, mjeſeru, kotraż ſo w pazifiſkej krajinje južneho cżopa mjes Roſſ-Dependence a Falkland-Dependence ſarżuje, pſchiſnamjeſowaċż. S tym by ſebi Jendżelſka runje położyła krajiny pſchi južnym cżopje ſwėſcżika, a to jenoż wunoſchny dżél, dokelż je kraj jenitżky tu troſchku pſchiſtupny, mjes tym ſo ſu brjohi tamneho dżéla pak dospolnje njepſchiſtupne abo dospolnje njeſnate. Żadanja Ameriki byłyu ſjenoċżenju wobeju jendżelſkeju wobſtejenſtwow na préki pſchiſchłe. S tuteho ſtejniſcheża dyrbi ſo diplomatiſke praſchenje mjeſ wobėmaj narodomaj pohóbnoſcżcż, kotreż je naſtało ſ pſchicżinu ſłótow k južnemu cżopej.

Swójbne powėſće.

Semrėli: Madlena ſwud. Śmolina rodż. Mikanej w Boſchezach. — Wilhelm Jeicka, nėhdyſchi hoſcżenzar w Budyſchinje, 64 lėt. — Karla Hermann Müller, dróżiak w Budyſchinje. — Senta Lenkowa rodż. Waguerez w Bubeſlezach, 36 lėt. — Max Löbſch, kreſlerſki wyſchſchi wuciel na wotp. w Budyſchinje. — Alfred Wendt, piwarſki wuczobnik w Kamjenzu, 14 lėt. —

Hobrski motorski pluh su w Mnichowje na ratarſkej wustajiency **wustajili.** Wón je 150 konjacych mocow ſylny.

Żehliwa lawa spali wjes.

Woheńbluwaca hora Vesuv tónle raz pře wšu měru wjele lavy wustorkuje. Tuta kida so po horje do doliny. Hižo je so do cłowjeskich sydliščow a wsow nawalila. Żehliwa lava wšo pali a smudži, čehož so dótknje. Tak też bě wjes bórzy hromada so dymjacych rozpadankow. Wbozy wobydlerjo zhubichu nimale wšu swoju nadobu tak nable so lava nawali. Samo z mocu dyrbjachu jich wotwjesć, zo njebychu kóno wzali we żehliwych żołmach

Na nowiše z cyłeho swěta.

— Schkrowa powječ wo wjedrje sa jutřišchi pjatk: Po njewjedrach khłódnischo. W Jendźelskej khłódnische, schérjate wjedro, podobne w połnóznej Europje.

* W Schneebergu žu rěčnika a notara Kreßnera sajeli, dokelž je pječa w konkursnych wězach dotwérjene pjenjezy pschekschiwił.

* W fabrizy zigarrowych zomakow firmy Zeiša a Co. w Cgelsdorfu pola Weimara je źridou wulki płunowy kotoł rosbuchnył. S mójnym wubuchom žo khěžina tśecha wottorhnu. Jedyn dźěłaćeć žo mori, dwoje žo cjeżko franischtaj, tśi lohko.

* Po powješći z Hohenwestedta w Holsteinskej žu jeneho ratarja sajeli, dokelž jeho winuja, so je žo pschi njedawnym bombowym attentatu wobdźělił.

* Powješće z Curaçao praja, so je liczba venezuelanskich sběžkarjow, kotřiž žu město Willemstad na kupje Curaçao nadpadnyli, mjes tym na 2000muži frosta, kotřiž žu žebi blisko venezuelanskeho pschistawa Como nałapyli natwarili. Hacž dotal žu jich podarmo nabdźěłali. Pjatk hollandzki panzerowany tschižak „Herzog Handrik“ z diwisiju wojakow k pótlinjenju polizije we Willemstadu wotsćele.

Wulki dźěl persiskeje provinzy Farsistana je, kaž žu „Times“ se Schiraza zhonile, pschećiwo knjeżerstwu postanył. Blisko Rada knjeżerstwowe wójska njepschestawaju se sběžkarjemi wojuje. Garnisona w Kazerunje je wobklupjena a z tym liczi, so budźa ju sběžkarjo bórzy nadběhowacz. Dróhu z Jahana do Schiraza žu sběžkarjo z nowa salebnyli. Kaž žo rjec, žu žo płaczi Mamasenehow a Kunguluow zbožkarskemu Kaschgajskemu splahej pschijamtke, mjes tym so je jedyn druhi splah knjeżerstwu žwoju pomoz poskicził.

Bratrowz (wujk) jeneho khěžerja w Neapłu w domje žwojeho wuja khěžźina žwojeho žynka wotmjelwasche. Pschi rejach, kotrejž žo k hoscźinje pschijamknychu, žo schpundowanje w tśeźim poschodze pschelama, tak so wschitzy pschitomni do druheho poschoda padźechu, hdyž žo tehorunja schpundowanje pschelama. Wobžaromni knótśja a knótry žo tak w prěnim poschodze z rospadankami pschikrychu, z kotrychž žo dźesacz cjeżkoranjenych a wjele lohkoranjenych zwuczaha. Jenoż někotre hólzy, kotřiž běchu žo k sćenje stupili, so buchu rejwazym mjetno dali, žo snjesbožom pschelutowachu.

To so rozdźěli.

Schto samoje jenotliwy człowjek napscheczo wulkej cźrjódźe? — Ničo. Sametschnik je to dyrbjał na žamžnym cźele nałhonicź.

Sametschnik, ſ Wrěcźiſławy, jara sympatiſti jako człowjek a bałnik, jědźeſche je Schwizy pschi Rhynje dele hacź do Düſſeldorfa. W Düſſeldorfje — Bóh wě, kak — pschińdże ſ wyschnoſćenej do ſwady, pschedze wjcheěm ſ preſidentom polizije wołoſbinſky; a tu bo dźěry tyknjeny.

Mjeńko wſchak Düſſeldorfiſte jaſtwa ſe žamžneho naſhonjenja njeſnaju, — ale tamne w Duiſburgu je žo mi wopiſałko, a wěrju, ſo budźe žo wopiſanje Duiſburgſkich ſ Düſſeldorfſkimi we hłownej wěży kryć. Je-li pak tomu tak: potom bě Sametſchnik lěpje cźiniſ, hdyž žo ſ tamniſchim preſidentom polizije njeby ſadźerał. — Njech pſcheſo, Sametſchnik njeda žo ſatraſchicź, ani pſched nażernymi ſchcźonami.

Ale rjekny ſumujcźe k preſidentej:

„Knjeże“, wón rjekny, „Wy macźe we wokomiku moz nade mnu a możeźe žo na mni na jara njike waſchnje wjeczicź. Ale, knjeże, žynm wukrajny bałnik. Lubuja mje dźenża we wuſtkim wobłuku — jutſje budźe mje Europa ſnacź — ſa jutſiſchim zyłym ſwět. S cźimſkulij mje teź poniżujeźe, knjeże — ſnjeſu to ſ měrniwoſcźu ſiłſiſa. Haniba pak, knjeże, haniba, ſo ſeże bałnika poniżowali, budźe hiſchcźe lětſtotki nad zyłym němſkim narodom wotpocźowacź.“

Na to wotmolwi Düſſeldorfſki preſident polizije:

„Najprjedy woſtanjeźe tſi dny w dźěri. A ſchtoż haniby němſkeho ludu naſtupa: bjes dwěla je to wulka cźeża; ale žmy jich ſchćeſćdźeſaca milijonow; to žo rozdźěli.“

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. (Nadźija.) Rejwarki a rejwarjo zeńdu so jutře pjatk wječor 1/2 9 hodź. w Serb. Domje k hłownej pruzy. Přińdźće wšitcy! Zawjednistwo.

Pančicy: Jednota Sokoł ma kóždy štwórtk wječor w 1/2 9 hodź. zwučowanjo. Načolnik.

Pančicy. Lipa Serbska (mužske hłosy) ma sobotu (15. VI.) 1/2 9 hodź. pola Natušec nuzne spěwanje.

Njebjelčicy. „Jednota Sokol“ zwučuje swjedźenja dla, kotryż budźe kónc julija, wot nětka kóždu wutoru

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoler w Budyšinje. Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Duchan w Budyšinje. Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Budyšinje. Za nawěsći a znamki w hłodźinje.

Sensacija je konkurzowe wupředawanje

w kupnym domje
Max Herde
w Budyšinje
na Kamjentnej h. 12

Tutu składnosć dyrbi kóždy wěsće wužić!

Nohajcy za dźěći por 19 pj.

dźěćace soki por 25 pj.

šnórowanja 10 porow 35 pj.

knefle 2 dwan. 25 pj.

banty za bluzy kusk 10 pj.

hejkoite jehły punt 75 pj.

płóčliwa žida mtr. 69 pj.

krep, 100 cm šéroki mtr. 69 pj.

frotej, 100 cm šéroki składn. wot 95 pj.

Połno-voile 100 cm šěr. mtr. 95 pj.

kopřiwina 130 cm šéroka mtr. 79 pj.

wupjerki, pjerjo niepušća składn. 10.95

pachołace jećki 1.50

sportske čapki 95 pj.

předkošlički 25 pj.

kupańske wobleki 0.95

suknje z wušiwanjom 1.50

jumpry, wumělska žida 1.50

dźěćace wobleki 95 pj.

žonjace bluzy 95 pj.

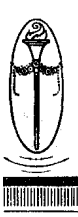
mantle wot 3.95

pachołace wobleki 9.75

Konkurzowy zarjadnik

STOCK-KARDAN
je dóšło. Płaći 780 — hr. 5 PS. Zasadźite a jara khmane. Bjez wjeđženskeho wopisma. Hłowny zastupjeŕ:
Carl Gast w Budyšinje
Mercedes-Benz / Brennabor / BMW / D-Rad / Stock-Kardan

Přeprošenje za ratarjow!
Sobotu 15. junija dop. w 11 hodź. rěči w centralnym dźiwadle w Budyšinje *knjez dr. Lipperheide z Barlina:*
„Nowočasne wobdźěłanje zemje“
K přednoškej so wobrazy předwjedźa. Zastup darmo. — Traje hodźinu.
Heinrich Lanz A.-G. Mannheim / Carl Gast w Budyšinje

W Budyšinje na póstow. naměšće

konditornja a kofejownja Müller
Staroznata a radywopytana
Najl. konditarske wudźěłki

Dyrbjeńske přesadźowanje
19. junija 1929 dop. w 9 hodź. budźe so na hamtskim sudnistwje we Wojerecach jstwa čo. 85 rězniska ležownosć rězniskeho mištra Pawoła Wauera w Deln. Wujezdźe srjedź wsy ležaca 3.06 arow wulka na přesadźowanje předawać. Jedna so wo rěznistwo, kiž derje předawa. Zajimcy chcyli na přesadźowanju přitomni być. Přisłušny wěrićel.

Mlok. a bursku butru, jejka, twarožki, pjeriznu dźiwinu, kołbasy, pleca atd. **kupuje** po najwyšich dnjowych płaćiznach za hotowe pjenjezy
Aug. Vicht, zežiw. wodkhod w Dortmund
Fliederstr. 32

Přesadźow. zawostajeństwa
Sobotu, 15. junija 1929
dop. w 10 hodź.
předawam zjawnje na přesadźowanje w ležownosći **w Budyšinje na Hornčerśk. hasy 11** w dworje na prawo po přikazu sćěhowace wěcy za hotowe pjenjezy a to:
Drastowe kamory, šatowe kamory, łoža z matracami, dźěćace łoža, sofy, wutyk. stółc, šijace mašiny, stółcy, pisaki, pis. półty, blido k rajkam, wućah blido, 3 sedła za mot. kolo, žonj. wěcy, wobuća, drobne meble, domj. nadoba, wobrazy, servěrow tablety (za hosć. hodźace) kaž wulka dźělba płok. a toiletoweho mydła, mjehke mydło w bowach, mydłowy prósk a truski.
Wobhladanje hodźinu do toho.
Max Wenzel, přesadźowar a taksator
na Hornčerśkej hasy 11. Tel. 3696.

Njedźelu pop. 1/2 3 hodź. so w Raibcach
na dołhim zahonje při Konjećanskej mjezy
60-80 losow slanja předawa
Marja zwud. Waldźina.

Rjany plahowanski **byk**
7 centn. cežki je na předań
w Nowoslicach čo. 3

Ložowe šaty pisane a běłe
wupjerki, košle, suknje, gardiny, vitraży, tunjo **J. Erler** na Zwonk.
Lawskej hasy 10 w Budyšinje

Pilnu dcmjacu
holcu
z něšto nazhonjenjom wo warjenju (Serbowka so najradšo bjerje) za hnydom abo k 1. julijej do Kamjenicy (Chemnitz) pyta. Zamołwić pola
knj. Arnoldoweje
klinkańja
w Troch Hwězdach.

Wysoko-sućelna **jałojca**
je na předań
w Rakojdach čo. 31

Pančanska šula
je pod čłom **251** telefoniscy z Pančanskim hamtom zwjazana

Hygieniske wěcy
za žony a za mužow
žiwotowe wobwjazki a tajke pře wustupowanje, bjedr. formarje, stańčiki, podłožki, pjeluchowe kholowčki
Wagnerowa
w Budyš. před Šulešk. wrotami 9

Prošu čisło
2687
jeli maće mały nawěštk do „Serbskich Nowin.“

Konfitury
kupujeće kaž přeco najtuńšo pola
Thams & Garfs

1/2 pt. kłob. pralinow	29 pj.
1/2 pt. dźiw. měšeńcy	39 pj.
1/2 pt. ludowcho deserta	45 pj.
1/2 pt. worješkych pralinow	65 pj.
1/2 pt. kokusowych truškow z šokolady	39 pj.
1/2 pt. kokusowe truškow, pisane	28 pj.
1/2 pt. łam. plackow	58 pj.
1/2 pt. żelejow. kuskow	39 pj.
1/2 pt. żelejow. płodow	49 pj.
1/2 pt. šokolad. plackow	53 pj.
1/2 pt. rum. kulkow	39 pj.
1/2 pt. lik. bunow	48 pj.
1/2 pt. kognakow. bunow	74 pj.
1/2 pt. façonpralinow	34 pj.
1/2 pt. mjatlič. plackow	39 pj.
1/2 pt. lud. keksow	38 pj.

W poslednim času
je so nam poradźiło sćěhowace ważne, zwjetša hižo rozpředane knihi kupić a poručamy je našim serb. knihownjam
1. Bogusławski-Hórnik: Historja serbskeho naroda.
2. Černy: Mythiske bytośe. I. a II. dźěl.
3. Čišinski: Kniha sonetow.
„ Ze žiwjenja. (wob. wjazane)
4. Muka: Bausteine. (wjaz.)
5. Šewčik: Stawizny
„ Basnje
„ Směški a powědańčka
Serbska kniharnja w Budyšinje.

Serbske Nowiny
słušeja do kóždeho serbskeho domu!

Sym so wrócił
škótny lěkaŕ dr. Knabe
w Rakecach
— Telefon Njeswačidło čo. 56 —

Wčera rano 1/2 7 hodź. zemrě, po dołhej z sćerpliwosću znjesenym čerpjenju, nahle a njenadźicy mój luby, staroćiwy mandźelski, naš prěwšo lubowany nan, přichodny nan, bratr, swak a dźěd

Jan Hanska

w 66. lěće žiwjenja.

Khowanje budźe pjatk pop. w 3 hodź. w Hodźiju

W hłubokej zrudobje
Marja zwud. Hanscyna rodź. Lisakec
a dźěći

přiloha k čislu 135

SERBSKE NOWINY

Stwórtk, 13. junija 1929

Posedźenje wokrjesnecho wubjerka Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa.

Srjedu, 12. junija 1929 dop. w 10 hodź. w radnicy w Biskopicach.

Bě̌še dobra myślicźka, so bě̌še so tuto pože̊dźenje krje̊znego wubjerka swołało do Biskopiz. Sastupjerjo krje̊sa jblija so na tuto waschnje wokrje̊znemu wodźerstwu a to mó̌že so wokrje̊ sa jeho jarjadnistwo jenoź omo̊żne bycź.

Knjes hamtski hejtman **dr. Sievert** wotewri a nawjeźe pože̊dźenje, kiž so dla frakzijowcho srě̌czenja prazich trochu sapoźdźene sapocza. Sobustawy wokrje̊znego wubjerka bě̌chu pak potrje sastupjeni. Knjes hamtski hejtman pě̌še̊ješe źeź dalsche pě̌še̊ćelne poczahi wjes amtskim hejtmanstwom a najwjetschej wokrje̊znej gmejna, mě̌stom Biskopizami, teź, so by hospodarstwu tutoho ěsta, kiž je finanzielnje jene z najstrowschich mě̌stow okrjesa, sho̊rownischi pschichod spo̊rźeny był.

Knjes mě̌schćanosta **Müller**-Biskopiti witasche wo̊e̊nych hosći a dźakowasche so jim, so bě̌chu pschijschli, spodatke położenje w mě̌śe̊e jesnacz a wuhźbny tohodla dobre poczahi mjes wokrje̊znom a mě̌stom.

Pschi prěnim dypku dnjowcho porjada rosjasni knjes amtski hejtman naczisk wo wo̊ebitej potkadni C krajcho pensijonowcho swjatka sakskich gmejnow, ke kotremuż bě̌ so wokrje̊znu wubjerk wuprajicź. Won sam namjeze, so by so tenu naczisk pschisupiło. Jedna so tu o pschiwaczkowe sawěsczenje wokrje̊znych pschisłatjenych, do kótrejż rosnotliwe wubjerk namjetej pschistupi i wuknjenjom, so so nimo pschistajenych teź na wokrje̊znych źělacźer dźiwa.

Diplomski catar Wolfgang Schinzinger z Budyschina måe̊ sapodał naczisk, so by jeho wokrje̊znu wubjerk do swoje liscziny wě̌sty wusłuschnych za wuzwolenja wuswolił. Wubjerk jeho jenohłósnje wuswoli.

Za młodźinowinju w Połpizy je wokrje̊s z prózowanjom hamtskeho hejtmana 3000 hr. dalschege statneje pomocy k dotwarjenju tutoho domu dostał z 5 proz. ze. S tutej pożczonku du 4500 hr. sa druhe spomożitke samě̌ry we wokrje̊snu gwobodne.

Budyschi wokrje̊sny wubjerk nemskich młodostnych njeje̊ewo bě̌še sapodał pro̊stwu wo pschipomoz, na kotre̊ je jemu 300 hr. pschiswoli.

Sa 2. Budyschi wokrje̊z dźelacźerskeho samaritskeho wjasta a sa dobrowólnu sanitetnu kolonu Czerwjeneho kschża w Budyschinje pschiswoli wokrje̊sny wubjerk po 50 hriwnach, hromadze 1500 hriwnow. Teź wubjerk z dźelacźerskie derjemě̌cze w Budyschinje bě̌sche pro̊stwu o jenu podpjeru sapodał. Knjes sapo̊słanz **Mjela** pożeli tutón namjet na to waschnje, so ma so mě̌stnym hejtmanu za dźelacźerske derjemě̌cze w Budyschim hamtskim hejtmanstwje tuta podpjera pschiswolicź. Knjes hamtski hejtman namjetowasche 150 hriwnow. Po dłůhich wótrej wótrej bitwiczźy, pschi kotrejż so jednasche wo tom, schtó jeno dźela, hacź Smutskowne mišionstwo abo Dźelacźerske derjemě̌cze, pschiswoli wubjerk namjetowane 150 hr.

Sa pomjetschenje wokrje̊sneje wothladarnje na Židowje bě̌chu so twarske dźela wupisałe. Dźerjeczej schedźacźelow bě̌sche naczisk płaczisnow sapodało. Najnižši naczisk bě̌sche sapodała firma Löbnert & Rösche we Budyschinje z 72 443 hr., najwyschschi naczisk z 85 097 hr. twarski mischtr Wolf. Wokrje̊sny wubjerk wsa k wědźenju, so so twarske dźela pschepodadźa twarjej Krjeczmarjej w Sakonju, kiž je źrěni naczisk z 78 679 hriwnami sapodał. Wokrje̊sne organisazije twarskeho pschenowyślenja bě̌chu na to pismo sapodałe, w kotrymż i dosczěinjenjom witaja, so so twarske dźela njeju tomu pschepodałe, kiž je najnižschi naczisk sapodał. Mě̌sjetke teź wułtajicź, so so wobczěżne dźela njeju twarskemu mischtrej pschepodałe a wuzwoli̊owe wobstejnostnych žamako rakowanja za wězwułtojne wuwjedźenje. Knjes mě̌schćanosta Seidel pokasa pschi tutej składnosći na to, pod kak cze̊żkimi wobstejnosćemi maju wyschnosće tworicź. Je so wě̌so smył stał, so so należnosć wo rozdaczu dźela njeje w pohe̊dźenju wokrje̊sneho wubjerka rosrjeła. Rě̌cznik mě̌sjetke sa dobre, so by so pschi rozdaczu bóle po waschnju jednało, kajšej jo w gmejnach maju. Knjes Wjela fakitowasche pak dźelo twarskeho wubjerka a knjes Richter-Wjeleczanski twarza, kotremuż bu twar pschepodaty. Namjetowasche so zkónczńje, so ma so wobstamknjenje twarjenja sa wotbyte wothladowacź.

Pschi dalschim dypku so porjad wo wothladanjschi dźe̊cach mě̌sta Biskopiz z nękotrymi redaktionalnymi pschemjerjenjemi pschija.

Wjeźny sakoń Wjednarjeczanskeje gmejny wo wotebe̊ranju wody so z wo̊tymi wumě̌njenjemi pschija.

Wokrje̊sny wubjerk dowoli Erwinej Matikej w Porchowje pschemě̌njenja na rěsarni, dale pschenjeseńje korczmarskeho prawa Hoffmeisterez hoscheńcej „K tkalcej“ we Korlynju, korczmarske prawo Adolfej Bergmannej we Bětych Nołlizach, pschedawanje bjesalkoholnych napojow a piwa Bjedrichej Schreiberej w kaminje „Klóschtrske jkaty“ w Semigach-Lumizach, pschenjesenje korczmarstwa Oeze Müllerej w Bórku, tohorunja Marej Hartmannej we Wulkej Drjemnizy a Alfredej Sźworje w Tucźizach. Fridźe swud. Müllerowcje we Wjasowizy dowoli pro̊stwu wo woimě̌cze sjawnych rejow na njedźelach wot meje hacź do septembra w Jurjowych kupjelach. Pro̊stwa Pawoła Hofmanna we Sdźerachowje wo korczmarske prawo we jenej budźe so wotpokasa.

Wjeźny sakoń Budeńeczanskeje gmejny wo dobhladowanju nad cźiscźerskimi jamami wokrje̊sny wubjerk dowoli.

Dotalny desinfektor Jan Budaé w Rakezach je wustupił. Nětt je Njejwacźidlsta gmejna namjet sapodała, so by apparat w Njejwacźidle stejał. Wokrje̊sny wubjerk pak wobstamknu, so ma apparat w Rakezach wostacź.

Dla pschedkupneho prawa lezownoscze lezownostnych kupjenow cźo. 31 sa Maly Wjelkow-ntej wobstamknu wubjerk jenohłósnje, so ma gmejna pschedkupne prawo wukonjecź.

K sjawnemu pożedźenju pschisłamknu so tajne pożedźenje.

•

K sbromadnemu wobjedej w „Złotym Jandźelu“ pschisłamknu so

wopyt armaturowneje fabriki firmy Buschbeck a Hebenstreit w Biskopizach.

Psched fabriku witachtaj knjesaj Hebenstreit a direktor Klein wopytowarjow. Na to źebi tucźi w dwěmaj wotdźelomaj wobschérne dźełarnske mě̌stnoscze wobhladachu a smě̌dźachu wobkedźbowacź, kak so armatury (honacze za wodowody, pónojeźli z laśeho żeleza a druhe wězy) fhotowichu. Jim so pokasowasche wotrjad modelownje, dźełarnja formow, lijerńa, mullwarńa a hotowych fabrikatow. Wobe̊hnje fajimawa bě̌sche wjerczerńa. Firma dawa dźěło pschez 600 dźełacźerjam, do wójny bě̌sche jich 800. Ale se razionelnym hospodarjenjom z pomozu nowocźajnych maschinow nadźeja dźensnjischi dźeń tuczi 600 dźełacźerjow pschi wóśomhodźinskim dźełańskim czasu runje telko jako nędźy 800 dźełacźerjow w dźesaćgodźinskim dźełańskim czasu. Sswoje twory pschedawa firma wobe̊hje do Jendźelskeje a Jndiskeje. Jeje fabrikaty su jako ho̊bu najlepsche pschipo̊snate. Dźensnjischi dźeń steji firma na kwtym salożku, dokelž je źadanje czasa sfoumika a je so pschestajiła na razionalne dźěło.

Skónczńje bě̌sche wokrje̊sny wubjerk z hosćom mě̌sta Biskopiz

w nowych mě̌schćanskich kupjelach,

kiž leża idealnje, wobdate z wyšokimi schtomami a selenym trawnikom. Psched pschihódnym kupjelnym hosćenzu, na kotrehoż runnej teraźej so da derje bycź a pschihladowacź wjeselenu źiwjenju wulkich a małych, kotrejż so we dwěmaj bańinomaj, w pluschtańskim a pluwańskim, so sabawjeja. Tu je mě̌sto Biskopizy nějschto ho̊dne a pschikadomne za źiwojich wobydlerjow stworiło.

Z evangelisko-lutherskeje krajneje synody.

Pón̊dźelu, 10. junija, bě pożednje sjawne pożedźenje 13. evangelisko-lutherskeje krajneje synody. W nim so jednasche wo rosprawu krajneho konsistorstwa wo dokbach a wudawkach z krajneho gyrkwinskeho dawka na 1926. Wospodarski wubjerk je wschu pschepruwował a wjezownja sa prawe spóznał, kotremuż rosłuchej synoda pschistupi. Dale synoda po namjecze swojeho wubjerka za fmuskowne pralchenja se sjawnej resoluziju satrodi pschećiwo jenej tniju, kotraż je so w nětźischim czasu spitała a z naschim evangelisko-lutherskim wěrunoslnaczom psches jene njeje. S druhich dypkow dnjowcho porjada njech je tu bischcze spomnjene na wuradowanje wo praschenju, hacź dyzbja na prěnich swjatych dnjach wóśmych czasow, to su hody, jutry a swjatki, dale wěrowanja sakasane wotstacź, kaž hacź dotal. Jow dyzbjesche so teź je stronu rosłudźenych sastupjerjow dotalneho prawa pschidacź, so su wobadły, hdyž druhdy telko wěrowanjow na druhi swjaty dźeń padnje, so je nimale njemóżno, wschó tute za jedyn dźeń woimě̌cź. A tola źebi ny źadachmy, so by sabadne pschi tym wostako, so bychu, hdyž je to nětkal móżno, wěrowanja so jenoź druhi swjaty dźeń wotmě̌ke, dokelž je to stare khcheścźijanzko-gyrkwinske zwjezene prawo a dokelž w tutym prawje je bobra, źiwerna mysl wuprajena. Wjeśtchina so tutomu źadanju pschisamknu. A tola je nadźija, so w tom nastupanju z najmjeńscha, hacź na dalsche pschi tym wostanje, kaž je było. S krutymi a ważnymi słowami wyłokosakluzbny knjes president synodu wobsamknu. — Hdyž tute rynczki pschijam, je tej swjatoczne kemschenje k stónczenju synody z wudźelenjom

---

M. N.-N.:

Nalětnje dundanje po delnich Serbach.

2]

(Pokračowanje.)

Ja dołho njewostach w tej němskej „koloniji“ wokoło němskeje cyrkwje, ale sej wuleźech tam, hdźež hišče serbske zynki klinča. Hłowne puće so tu w Błótach njehodźa ani ke khodźenju, ani k jězdźenju, to je hotowa matka k posypowanju. Njemóżeš-li wućekować na šćežičku, to sy zhubjeny.

Předrěch so tola někak hač k hosćeńcej k „Bötan“. Pozběhuje so rjenje nad Młynskej Sprjewju. Tola mje njewabi, měrju so na pódlanski domčk, přetož tam bydli naša knjeżna „Casnikarka“. Dźens je pjatk, to zméje „Casnik“ hotowy napisany a ju njemylu.

„Casnikarka“ ma idealne bydlenje, ja jej khětro nawidźam. Smjerjo wulki balkon, z toho maš bajkopity rublad do raja štomow a kerkow. Štomy hakle so hotuja do noweje zeleneje drasty. To hišće wóčku dowoła čekać trochu dale do raja na zelene łuki a zarody. A čicho tu je, woprawdźe! Barlinarjam je hišće pře zyma, hišće tu wokoło njejeźdźa. Hdyž běch posledni raz z bratrom Trstenjakom, to bě so tam „Błótach“, w hosćeńcu cyle pasmo Barlinarjow zaměrzdźiło a to bě tu wjetša hara dyžli na Bartskim hermanku. Ale dźensa je čicho, jenož ptački spěwaju a rjany nalětni dźeń khwala.

Mi so jara lubi w bydlenju naše „Casnikarki“ – tu ma wšitko dušu. Balkon je połny kašćikow ze hornej zemičku. Tam wšitko so zeleni z młódnymi saćenkami. Hdyž to jow wšitko z późdnim naléćom, ječom rozkćěje, to budźe prawy raz. Na balkonje rokorki čikotaju, čorne a módre a płowe; „Casnikarka“ jim sypa — „zo sama by njebyła“ — mi praji.

Popołdnju sebi trochu wulećimoj, po wuzkich šćežkach a wysokich ławkach nad „tšugami“, pod wysokimi, poważnymi wólšemi a złotymi wjerbami, pčołki po nich zynča a zuzoleja, po łukach łoknače so žołča, pod topołami podleški so běla — je krasny nalětni dźeń. Přeńdźemoj nimo starych drjewjanych khalupow, te maju tak krasnje šidźanošěru barbu. Wšudźe so pozběhuja te kićiny — krónowanej z hadźacej błowu — nad mochowej słomjanej tšěchu. Wšudźe čołmarnje rozkročene so prosća nad wodu, rybnicy so čmowja w khłódku wólšow, čołmy leža z pažemi pol na brjozy. Wšudźe su Błótowčenjo pilnje při dźěle. Běle rubješka zmahuja z wětrom. Je łóštny dźeń, wšo psy a psyčki so z radosću žiwjenja za namaj drěja.

Nazdala so běli korčmička. Je to „Wólšan“ a korčmařka je Serbowka. Hdyžkuli přińdu do Błótow, wo tu korčmičku załožam. Tu je mištr Ludwik Kuba bydlił, jako je molował delnjoserbske drasty.

Smój prěnjej hosćej lětuješe sesony.

Běle blidko namaj kryja pod jabłonju při wodźe, při „Přecnej eerje“, kiž tu nimo wjedźe. Kofej pijemoj, korčmařka so přisydny, kós zaspěwa na topole a tučny psyčk žebri a mužikuje, z přednimaj nohomaj macha jako pólcaj na rozpuću při Serbskim Domje, jednu pacu horje, druhu dele. Casnikařka jeho kormi z mazancom — dokelž ja słódkich wěcow njerodźu . . .

Ale dyrbimoj „z roztyla hyś“ — kaž Delnjoserb praji — mam hišće dołhi puć. Tuž so rozžohnuju a hižo z kolesom čěrju po zatrašnje hubjenym, pěskojtym puću. Přeńdu nimo „Serbskeho krala“, nimo „Błótowskeho młyna“ a sym w tak mjenowanym „Błóće“ — krasnej wólsinje, kiž wjes Bórkowy wot sewjera wobwěnčuje. Same hobrske prastare wólše so pozběhuja k wječornemu njebju, po hałozach kosy a dróžnje a ročki spěwaju, pod štomami, podleški so błyšća a sleznička pozłoći płowy žump a łokoćina so zrjaduje po brunych tšugach. Jara pomałku jědu, zo bych prawje wjele měł z toho nalětnjeho wjećora. Skónčnje lěs so rinje, zaso zelena runina so šěrí a za runiny pohórčina so pozběhuje. Tam mała wjeska stražuje — Rězaki — bohužel khětro poněmčena. — Rjana šćežka wjedźe po hórcy, rjany maš wottam wuhlad do Błótow. Wětrnik so posći, za nim cyły rjad małych khalupow so čmowi ze słomjanymi tšěchami, wobraz połny romantiki, měra, harmonije. Je to wutwar wsy Běleje Góry — „Groba“. Njewěźdach, zo posledni raz wuhladach tutu idylu — dźeń pozdźišo wšitko płomjenja zničichu, pjeć statokow woheń žerješe . . .

Wróćich so přez Bělu Góru — wulku bohatu wjes, ale nimale poněmčenu, ježoż serbsku drastu holiča tam hišće noša — krudna keklija.

Zady Běleje Góry spuščich so zaso do hole a dojěždźech skónčnje do Smogorjowa. Kajke to wokrjewjenje, hdyž zaso wšudźe po wsy słyšiš same serbske zynki!

Khileše so k wječoru a mějach hišće tójsto puća před sobu. Prjawoz zminych, přez dźesać mostow přeńdźech Sprjewju a wšu wodu, kiž k njej słuša a potom běch bórzy w Strjazowje, hišće trochu martraŕskeje jězby po grawočinje horbatym puću a běch na cylu — w Dešnje. Wjes Dešno je mi jena z nanajlubšich delnjołužiskich wsow, sym z njej zrosćeny kaž w Hornjej Łužicy z Radworjom. Do wobeju sym so zalubował. W Dešnje mam hižo přez wósom lět stajny kwartěr pola wjelehospodliwych Słodarikojc. Mjeno teje wsy přispomina mi telko rjanych dnjow, kiž přebywach w luboznym kraju Delnjeje Łužicy a pola jeho starosprawnych wobydlerjow. Dešno je runje kaž wšitke wsy teje krajiny ryzy serbske, w nastupanju Serbskosće njemóżeja so z nim runać wsy samsneje wulkosće po Hornjej Łužicy. Je scyła zajimawy, zwjeselacy a pola nas mało znaty fakt, zo je Delnja Łužica k sewjeru wot Khóćebuza faktiscy čisćišo serbska, dyžli samo Budyska wokolina. W Dešnje, Wjerbnje, Brjazynje so mjenje němcuje dyžli na př. w Panćicach, Njeswačidle, Minakale abo w Rakecach. My mamy wšu přičinu, swoje wo-

Bożeho wotkazanja nimo. Kemšenje bě sakło w nědbanskej Drježdžanskej evangelskej dwórskej zyrkwi (Domkirche). Předowanje mějesche knjez wyšeho cyrkwinskeho rada Krjeczmar z Kamjenicy na sakožku 1. Kor. 15, 58. Spowědnu wucžbu kžischarjow je erta nascheho krajneho biskopa knjesa D. Jhnelsa, kiž ju saložił na Hebr. 12, 1a. 2a. Po nědže 2-njedželskim předowanju w Drježdžanach a po wo Božim mjenje kaž zapowčanym tak stónčenym zkutkowanju sa lepsche nascheje drobeje krajneje zyrkwje, pschi cžimž běchu wschitzy ludzje mylne, tole lepsche kóždy po zwojim najlepschim zwědomju a rozumjenju zastupowacz, žo djenza wutoru 11. junija, tymodalu sakło do zwojeje domizny wrócza. Bóh Knjes chayl zwoje milosczíwe požohnowanje pokožicz na to, schtož je žo wuradžowako a wobsamkko! S.

Jubilej Wjeleczanskeho podpjeranskeho towarstwa.

Pschi najrjeńschim wjedrje wotzwjeczi Wjeleczanske podpjeranske towarstwo žobotu a njedželu 60lětny jubilej. Sswjedżenj wotewri žo žobotu wjeczor z jara derje wopytanym komerżom w turnowarni, ke kotremuż běchu žo wjesne towarstwa a někotre bratrowske towarstwa z wokolinty seschle.

Po powitańskich žlowach pschedźydy jubilejskeho towarstwo spěwaj wo rjanej domisnje. Sczěhowachu turnarske posticzenja a spěwy měschaneho chóra. Na to žo jubilejskemu towarstwu wschelake dary jako wopokazna cžescžownosce pschepodachu. Wokolo 12 hodź. stónczi žo we wschěch swojich wordźklach derje poradzeny komerš, kiž běsche też Wjeleczanski hudźbny wodźel porjeńschcej pomhal.

Na njedželskim ranju buchu wobydlerjo z hudźbu budzeni. Wjesne trwarjenja běchu žo mtódnu selenu pychu wobleke, cžestne wrota a khorhoje pyschachu wjes. We 8 hodź. woimě žo zwjedżeńske kemšenje, w kotrymž knjes farař Rjenc khwalobnje nadobne samery towarstwa wopominasche. W cžestnym haju położi pschedźydu wótcz pschi pomniku za padnjenych wojerjow.

Wokolo pschipoldnja pschicžachowachu z hudźbu pschewodżane bratrowske towarstwa z Dobrusche, Motydła, Wjasońcy, Noweje Wsy pola Huski, Noweho Města, Zidowa, Wulkeje Dubrawy, Budestez, Korsynjca, Lejna, Lupoje a Khažowa. Wot 2 hodź. hibajsche žo nahladny zwjedżenski cžah po wsy, w kotrymž 17 khorhojow žobu njeżechu. Nědže 1000 wožobow žo w cžahu wobdźeli. Bohužel pak zylny deschcžit zwjedżenskemu cžahej do cžasa tónz pschihotowa a zwjedżenski akt dyrbjesche žo wo hodźinu wostorcžicz, tola potom žo sakło žtónzo z njebsa změtwasche.

Po zawodnym kčrluschu a powitanju pschedźydy pschiesche wjednik sjednocženstwa za sajimy Łužiskich podpjeranskich towarstwow, knjes Dudenbach-Korsynski, Wjeleczanskemu towarstwu wjele zboża.

Knjes wjesnjanosta Otto dźakowasche žo towarstwu, so je gmejnsku radu na zwój zwjedżeń pscheproschyło a pschejesche towarstwu dalschi spomožny rosczerjenj. Po pschednjeżenym prologu knjeżny Walterez mějesche knjes Paul zwjedżeńsku rěcz. Wopokazowasche wutwórje towarstwa, spominasche na 6 padnjenych zobustawow, poczežiż bischcze jenoż jeneho zywcho założerja towarstwa, knjesa Arnoschta Běmarja, z pschepodaczom zloteje jehły. Knjesomaj Thonigej a Wolfej wupraji zbožopschecze za 25 létne zobustawstwo.

Někotre towarstwa pschepodachu jubilejskemu towarstwu wschelake dary k porjeńschenju khorhoje.

Po pschednjeżenych spěwach stónczi žo zwjedżeń z dźakownymi žlowami pschedźydy za wschitku podpjeru a dary. Njech też zlónzo zboża dale nad Wjeleczanskim podpjeranskim towarstwom zwěczi, kaž wone njedżelu popoldnju na zwjedżeńsku zhromadźiznu žo změtwasche.

Hospodarski rozhlad.

schtwórtk 13. junija 1929.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1835	100 pólsk. złotych	47,126
1 jendželski punt	20,33	100 čěskosł. krónow	12,41
100 šwajc. frankow	80,66	100 franc. frankow	16,39

Barlinska bursa bě wczera wschelaka, swjetscha běchu kursy efektow sebjabjene. Wiki z dołżnymi a rentowymi liseżinami běchu mérne.

Produktowe wiki nochzedża žo wjazy zhrabacz. Zito drje je žadne. Wuhlady na pschichodne žito drje dobre. Wone lubja bohaty wunoschk. Wožebje wutkajne wiki zapisachu snižene placžiny. Na Barlinskich wikach pschenza a rožka sakło 10 pj. pschisadžischcej a wowoß 5 pj. Wczera placžesche zentnar

w Barlinje

pschenzy 10,45—10,50 hr., rožki 9,25 hr.
hacz 9,35 hr., jerczmjenja nasymskeho 8,90—9,10 hr., wowoża 8,90—9,40 hr.,

w termijnowym wikowanju:

za julij: pschenzy 10,50—10,53¾ hr., rožki 9,90 hr., wowoża 9,37½ hr.,
za september: pschenzy 11,47½—11,52½ hr., rožki 10,25—10,30 hr., wowoża pak 9,47½ hr.

Wczerawsche placžiny z Drježdžanskich wikow.

Ljbjata 3,50—6 hr., kaczata 1,50—2 hr., kury stare 3—5 hr., młode 3—6 hr., hołbje 1—3 hr., sarżane huży 1,80—2 hr. po puncže, kaczki 1,50—1,70 hr., kury stare 1,30—1,60 hr., młode 1,40—1,80 hr., hołbje 0,50 hacz 1,30 hr., raki 10—70 pj., liny 1,20 hr., schczuki 1,20—1,30 hr., běrny zentnar 5 hr., po puncže 5—7 pj., hromak 0,80—1,30 hr., jódźna loboda 15—18 pj., morcžel 30—35 pj., zhbla 15—20 pj., karoty 20—30 pj., žydrojiny kał 70—1,10 hr., cžežwjeny 40 pj., bźły 40 pj., kolrabi nowy 20—40 pj., selerij 15—20 pj., žołotej 8 hacz 15 pj., rjewjeń 10 pj., kišały kał 30 pj., butra 1,80—2,20 hr., jeja 12—14 pj., twaroh 30—35 pj.

Pschistajenja:

Hoizu do domu, Müllerka w Hródku, Wischnjowa halerja cžo. 1.

Holzu, dr. Eichler w Budyschinje, Flinzika haża 15.
„ w Budyschinje, Khżorska haża 16 I.
„ Hähnelka w Nistej.

Dźakarski w Budyschinje, w bróżinjach na Mużakowskej dróży.

Kowaršstwo, Mlynk w Delnjej Hórzy a Oliwa w Lubiju.

Na pschedań:

Kubło, nžhdy Listez, 75 jutrow, w Brjalynjzy pola Kopańzy njedaloko Khocžebuza, pschihódże tam 15. a 16. junija na pschedžawanje.

Khěża z 1½ kórzom leżownosce, w Lichanju cžo. 30, dalsche wukasuje gmejnski pschedstejicžeř tam abo Kobanja w Budyschinje, Kaublerowa haża 6, telefon 2814. Hacz do njedżele 26. 6. dop. ½11 hodź. poskicženja pschijimataj.

Khěża z połom a luku, w Hósnizy 2.

Waha dezimalna w Budyschinje, Hornczerska haża 18.

Wós dźěczazy w Bitkopizach, Heinrich-Gräfowa haża 2.
„ dźěczazy w Nistej, Goethowa haża 3.
„ schtrjeczazy a plachtaty we Wojerezach, Sserjedżna haża 2.

Kóń, schtrjeczany wós, běrny, hlinjane žudobja, Kreibig we Wojerezach, Hrodowske namjesto.

Luka we Wojerezach, Dolha haża 1.

Pschesbade, Kubaczak w Malej Rybej.

Kurjatka, 2 njedżeli stare, po 90 pj., w Radworju 36.

Kóń w Koblizach 11 pola Wojerez.

Kachle hlinjane, Thomas we Wojerezach, na Torhoschcžu cžišło 3.

Sa nascheho cžitarjow w Mužakowskej Holi.

Knježi dwór w Djžewinku pschedawa swoje trawjenje na pschesžadžowanje pschichodnu sobotu 15. junija 1929 popoldnju w 2 hodź. Kubzy sesidu po rózł parka. Liša pschihódże dwójzy telko kuczneho na pschesžadžowanje, kaž loni. — Trawowa aukzija w Djžewinje budże póndżelu 24. junija 1929.

Drjewowe pschesžadžowanje.

Drjewo pschihódże na pschedań schtwórtk 20. junija dopołdnja wot 9 hodź. w hoschczenzu „K storemu lawej“ we Wojerezach:

160 twjordych m. dołheho drjewa,
90 mtr. khójnowych schczežkow,
285 mtr. khójnowych klumparzow,
497 mtr. khójnowe walczany.

Sesudnišzy na pschesžadžowanje

pjatk 14. junija 1929

w **Sčišowje** pola Hróbka w Połakej hoschczenzu dop. we 11 hodź.: wschelake meble a kóń,

w **Hornowje** pola Hróbka w Mudrakej hoschczenzu pop. w 4 hodź.: wschelake meble.

w **Rěmišich** Paslizach w hoschczenzu dop. ½9 hodź.: zentrifuga,

w **Nalbizach** w Herbstej grychcze pschip. ½12 hodź.: josa elektr. lampa, 6 wobrazow, tžélba, Boża matra,

w **Bukowzu** na gmejnskim hamece pop. w 2 hodź.: rěsak seleneho,

w **Drežzach** w hoschczenzu pschip. w 12 hodź.: tžélba a žwinjo,

w **Manjowje** w hoschczenzu pop. w 2 hodź.: hžblowak,

w **Drežwje** w hoschczenzu pschip. w 12 hodź.: motorske kolo,

we **Sabrodže** w hoschczenzu pop. w 2 hodź.: jałojza, cžorna schaka,

w **Biskopizach** na žudnistwje dop. w 9 hodź.: wschelake meble, gramofon, schkleńczanej wosaj, žonjaze, mużaze a dźěczaze wolmjane drasty,

w **sinanzynym hameze** žobotu 15. 6 dop. w 10 hodź.: wschelake meble a žedła.

*

Khěża žiuschaza pschekupzej Pawolej Wógarjej w Budyschinje na Stieberowej haży 64. Hódnota 27000 hr. wopalna pokladna 30400 hr. Pschesžadžowanje budże w Budyschinje na žudnistwje pschi 141, schtwórtk 18. julija 1929, dop. w 10 hodź.

Khěża z nědže 2 kórzomaj leżownosce, žiuschaza temětej Marij Augstowej rodź. Katzerez w Hajnizach. Hódnota 3923 hr. 40 pj., wopalna pokladna 4550 hr. Pschesžadžowanje budże w Budyschinje, na žudnistwje, jstwa 141, schtwórtk 25. julija 1929 dop. w 9 hodź.

Leżownosce nžhdže 8½ kórza wulke, se wschelakimi wobydlenskimi twarjenjemi a dźělarnjemi, leżaza na Lubijskej dróży 63 w Budyschinje, a žiuschaze twarkemu milochtrej Gustawej Hermanej Kranzej w Budyschinje. Hódnota 160208 hr., wopalna pokladnja 180400 hr. Pschesžadžowanje budże schtwórtk 18. julija 1929 dop. ½12 hodź. w Budyschinje na žudnistwje, jstwa 141.

Khěžkarska žiwnosež z nědže 5 jutrami leżownosce, žiuschaza Pawolej Tuwakej we Wulkej Subornicy. Na pschesžadžowanje pschihódże žobotu 10. augusta 1929 w Nitkej na žudnistwje jstwa cžo. 7.

Konkursowe powěsče.

Ssud wotewri konkurs nad samoženjom wikowarja Jana Augusta Budarja w Sahorju cžo. 15 pola Budestez, pschekupza Gustawa Christopa w Budyschinje na Flinzkej dróży 40 za tarjadnika postajnikow.

Prěnja termija budże žrjedu 3. 7. 29 dop. w 11 hodź. w Budyschinje na žudnistwje, jstwa 141.

W **konkursu** nad samož. ratarja J. Groże w Budyschinje Mużakowska dróha 13, dalscha termija žrjedu 26. 6. 1929 dop. w 11 hodź. w Budyschinje na žudnistwje jstwa 141, wo rosžudżenje jeho próstwy dla podpjery.

We **wurunanišim** jednanju nad samožiznjom wobždżerja młyna Jurja Bartha w Brězowje je žud wurunanje wobtrucžiwschi, jednanje skónczi.

W **konkursu** nad samoženjom semrěteho pschekupza Franza Fiedlera w Budyschinje je žud dalscha termija na žrjedu 19. junija 1929 dop. ½12 hodź. do Budyschina na žudnistwo jstwa 141 swolał.

Skrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje djenża dop. ¾11 hodź.: Wutkajne wiki zapisuja sebjabjene žitne placžiny, wobrot je žnadny, žito dale žadne.

Dop. ¾12 hodź.: Žito djerji žo wczerawschich placžinow, wobrot wotstanje.

Placžizny na Barlinskich produktowych wikach

Žito a wowsowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Placžizny po złotej hriwnje.

	12. 6.	11. 6.		12. 6.	11. 6.
Pšeńca	209-210	211-212	buny	22-24,00	22-24,00
rožka	185-187	187-189	woka	27-30,00	27-30,00
nal. ječmjeń	—	—	módre łupiny	18-19,50	18-19,00
naz. ječmjeń	176-182	178-182	žołte łupiny	27-28,50	27-28,00
wows	178-188	179-189	seradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	18-18,50	18-18,50
pšeńč. muka	24-28,25	24-28,25	lany wosušk	21-21,60	21-21,60
ržana muka	25-27,60	25-27,25	ocen. melasa	—	—
pš. wotruby	11-12,00	11-12,00	běrnj. kruški	16-17,40	16-17,00
ržane „	11-12,00	11-11,75	syrjo, 50 kg	3,70-4,50	4,00-5,00
lane symjo	—	—	ržana słoma	1,30-1,45	1,60-1,85
hróch, Viktor.	40-48,00	40-48,00	pšeńč. „	1,20-1,40	1,30-1,60
raps	—	—	wowsna „	1,20-1,35	1,50-1,65
pjeluški	25-26,00	25-26,00	ječna „	1,15-1,30	1,40-1,60

---

pačne nahlady khětro skorigować. Fakt je — Delnja Łužica serbuje, ale nimaš tam narodneho hibanja!

Přijěwši do Dešna podach so wězo najprjedy na faru, zo bych wopytał zasłužbneho wótčinca fararja Swjelu. Trjechich runje do posedżenja cyrkwinskeje rady, tuž njechach dale mylić, ale hnydom so podach do kwartéra k Slodarikojcom. A potom wotbuch hišče dosć přijomnu winowatosć, wopytach delnjołužiskich hosći, kiž běch jutry po Budyšinje wodźił.

Nazajtra zaso běch na farje a potom do Khocebuza so wróčich.

Mam přećela. Přećelstwo so zepjera na to, zo może so jedyn na druheho do syteje wole wottorhnyć bjez toho, zo tón to za zło bjerje. Potajkim, běch swojemu přećelej tak dołho słódku hubu načinił, doniž so też horješe za Delnju Łužicu. Je nowočasny človjek a jako tajki ma wězo motorske koło. Běchmoj so zrěčałoj, zo so sobotu wječor w Khocebuzu zetkamoj a zo njedźelu potom cyle delnje Serby přepěrkujemoj. Ličach ze zwučenej njedypkownosću swojeho přećela a jeho njewočakowach. Wón wurjadnje z dypkom přijědże, ja mjez tym na Harry Liedtkec hladach a jako so wróčich, wita mje hrimot a błyskot ze strony přećela. Dach jemu wuželić a potom dźěchmy wšitcy (třeći bě naju Khocebuzski hospodař) na swinjorčzanje. Běda, tu so mi podobnje zdźeše jako na lubi parnika „Kumanowo“ na Jadranje — sym to wopisał we „Překi a pódlu po Juhosłowjanskej“. Potajkim — strašne podawki tamneho dyrbjeńskeho kormjenja so swěru wospjetowachu. K wosylnjenju čwilowanja hraječe hišče „baworska kapała“ w krótkich khołowach. Didłowachu a hidłowachu a cytarowachu, zo mohł ćeknyć. To so mi skerje hišće lubješi dyć „halelujowarjej“ (wot „Heilsarmee“), kiž so też zjewišteje a doeyła hubjenje njespěwaštej. Při tym hišće běštej dosć šikwanej a to bywa něšto žadneho pola tych „halelujowarkow“.

Dołho tu njewostachmy, hišće trochu po měšćanskich parkach dundachmy — bě to njebjomiła nalětnja nóc, hišće dołho sej powědachmy a potom so podachmy k měrej, wšak namaj jutře kiwaše dźeń dundanja.

Chcychmoj poprawom hnydom ze switanjom wupjerchnyć, ale štoha človjek wšo njecha. Słónčko hižo dosć wysoko na njebju steješe, jako skónčnje na harowatym kolesu wopuščichmoj stolicu Delnjeje Łužicy.

Měrjachmoj so k dołhemu wječorej *po samsnym* puću, po kotrymž běch hižo zawčerawšim ćěrił, jenož nic tak spěšnje. Dźensa — njedźelu — bě też dróha polna wulětnikow. Pěši, z motorskim a ze wšědnym kołom, z awtom měšćenjo wućěkachu ze swojeho kamjeńtneho jastwa. Bě też nimo měry krasny dźeń. Brězy běchu z wotmachom zazeleniłe, kaž lute zelene khorhoje so zmahowachu po drózy . . .

Přećel chcyše sej wobhladać Bórkowske kemšerki w jich pisanych drastach. Na Górach so wopraščachmoj, hdy bywaju kemše w Bórkowach. Swěru namaj to zdźělichu — zo wot 10—11 hodźin. Derje, to hišće mějachmoj dosć časa, pomałso přeńdźechmoj Wjerbno, skónčnje do Bórkow dóńdźechmoj a bě po kemšach, přetoż rozprawnik na Górach bě so mylił, jenož wo hodźinku. Na, to dosahaše. Mój přećel so žałostnje na mnje rozčerći — a běch tola njewinowaty kaž njenarodźene dźěćo. Ale ani słowa njepiknych, zo njebych towarša hišće bóle rozsěršił — to je najlepši srědk . . . Na zbožo wrota cyrkwje so hišće raz wotewrichu, dźěći wote mše přińdźechu, holeki wězo zwjetša serbske zdrasćene, to bě někajke zarunanje a lěk za rozhorjenje mojeho towarša.

(Pokračowanje sćěhuje.)

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N.“ płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2,25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihiličšćerja, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-słupk 6 pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 136 — Budyšin — Pjatk, 14. junija 1929 — Bautzen — Lětnik 88

30000 ratarjow a rjemjeslnikow w Königsbergu.

W Königsbergu bě so schtwórtk po pšecheproschenju raršcho-pruskeho ratarskeho swjazka 30 000 ratarjow se wschěch stron Raršcheje Prusseje shromadźiło. **Swjazkowy pšchedsyda najprjódy warnowaŋ wulkas pruskeho knjezerstwa** a pišmo wyšchcheho presidenta wosjewi. Ratarjow napominasche, so bychu měr njekasyli a so dizjplinu dźerželi. Dale so němskemu presidentej sa druhu raršchoprussu podpieru dźakowasche a praji, so žebi Raršcha Prusska niz dary, ale prawdu, niz lěpšetajenje, ale runostajenje žada.

President němskostatneho landbunda nětkuschi minister Schiele najprjódy roskładje, so so Narišće reparacije dojednanje njehodźi pschewjesć. Potom wo pomocnych naprawach sa ratarstwo rěčeše. Namjety němskeje burskeje fronty w němskim žejmje su prěnje kroczele k wotstronjenju njeprawa na wjesnym ludu, we wurunanju w smyšle praweho pohódnoćenja ratarskich produktow a nadźija na skónčne dosćezinjenje. Němske knjezerstwo pak so wo rosšudźenju kombdi.

Pschedsyda raršchopruskeho ratarskeho swjazka Stüvy žadasche, so bychu so **ratarjo wote wschěch sjawnych dawkow wuzwobodźili a so by so jim dań snižiła.** Raršchopruišy ratarjo bychu dyrbjeli bóle hač dotal, hdyž hospodarstwu nadobu kupuja, pruhowacz, hač so ſ njej wunoški powjetschi.

Wo ſłowje praji:

Pschezo so praji: „pschikupny hnój žuř powjetscha. Haj, to je wěrno. Ale powjetscha wón cźisty wunoschk? Wšitcke płacźiny sa rožku a pschezku a płacźiny pschikupneho hnoja do ruki a prubujeze, hač sa wam wjetsche žuř też wjetsche cźiste wunoschki abo jenož wjetschi dołh pschinjesźe? Wobkładajcze žebi ras swoje hospodarstwo se **wocźomaj pschekupza. Raschi dźěłoju žu ſ pluhom, brónami a zypami dale pschischli.** Wšeźe žu mjenje napohódźili dnźi my — tola mějachu swój wuzitk. My pak mamy **wjele maschinow a dołh.**

Wrócźo k pluhej, brónam a zypam dźědow! To dyrbi pucź k „šamžnej pomozy“ bycź, po kotrymž raršchopruski ratarski swjazk dźe.

Powjetschena produkzija njeje hač dotal cźisty wunoschk powjetschiła, ale powjetschenje dołha pschinjeła.

Smyšlenje shromadźiny wječnik se ſłowami wuzwolowacźe praizy: Nochcemy bjes wojowanja sahcź, ale hdyž k tomu dónźe, jenož shromadnje.

Ministerski presidentej ſ Hindenburgej žo sa powitanje ſłowa dźakny telegram pósła.

Cźelne zranjenje w khlostańskim prawje.

Khlostańskoprawny wubjerk němskeho žejma so žrjedu ſ khlostańskoprawnymi postajenjemi wo cźelnym zranjenju saběrasche. Rosprawnik, sapósłanc dr. Zapf ſ němskeje ludoweje strony, na to pokasa, so nacźisk někotre postajenja njewopschija, tak postajenje wo nałożenju jeda pschi cźelnym zranjenju. Pocźežny § 259 so skónčnje po dlšschej debacźe pschija. Wón rěka:

„Cźelne zranjenje. Schtož druheho na cźele rani, cźelnje krjuduje abo jeho ſtrowoscźi schkodźi, so ſ jastwom pokhlosta. We wobžežbe lohkich padach może žud wot khlostanja wothladacź.“

§ 260 w pschedłosy rěka:

„Cźežke cźelne zranjenje. Hdyž zranjeny **po cźele abo po ſtrowoscźi cźežko schkoduje, jeli so žo wobžebje khěrko słuschi, na pschezo žo nadpadnje ſwohódźi, w krjebanju ſwojeho cźela, ſwojich smyslow a ſwojich duchownych mozow na pschezo abo dołhi cźaš khěrko strócźi, abo jeli so cźežko a na dołhi cźaš khori, potom je khlostanje khlostańca hacź do 5 lět. Jeli so zranjeny wumrje, potom je khlostanje khlostańca hacź do dźesaceź lět.“**

Sapósłanc dr. Wunderlich namjetny, město ſłowow „ſwojich smyslow abo duchownych mozow“ rjeź „ſwojeje duchownje abo dźěłańskeje mozy“. Tónle namjet žo pschija.

Kommunistiſkaj sapósłanzaj hessenskeho žejma na dwě njedźeli žo wusamknyłoj.

Jenicźkeju kommunistiſkeju sapósłanzow hessenskeho žejma žu na dwě njedźeli ſ wuradźenjow wusamknyli, dokelž staj w uniformje cźežwjenych frontiſkich wojowarjow do pobjedźenja pschischkoj a so njedźiwajuc wyšeho presidentowho kasanja njewotkalischtaj. Uniformu bješchtaj w kofrje do žejnowinje žobu pschinjeſłoj a so ju tam wobleſkoj.

Wustawiny swjedźeń w Hessenskej.

Sakonje dawaju wuběrk hessenskeho žejma je pschecźiwo hłosam němskeje ludoweje strony a landbunda žłědowaju sakonjowy naczisk pschijaŋ:

Staw 1. Wustawiny dźeń (11. augusta) je pschipostawity žrjadny dźeń a **ſwjedźeńſki dźeń** w smyšle stawa 139 němskeje wustawy a druhich pschedpisow němskostatnych a krajnych prawow.

Staw 2. Wustawiny dźeń maju so we wschěch sjawnych twarjenjow němskostatne khorhoje wupowěsnyć. We wschěch schulach maju so wožwjeczenja, ważnosći dnja wotpowědaze, wotmječ, pschi kotrychž dyrbja so wuczerjo a wucźomaj wobdźělicź. Hdyž wustawiny dźeń do schulskich próżdninow padnje, ma so wožwjeczenje najłaźo tydźeń psched próżdninami abo najpodźišcho dwě njedźeli po próżdninach wotmječ.

Socialdemokratoje konkordatej přihłosuja.

Wo pobjedźenju sozialdemokratiſkeje frakzije we pruskim žejmje, w kotrymž je žo wo konkordatskim praschenju rěcźało, „Vorwärts“ žłědowaze powě: Někotsi rěcźnizy sa wobſamknjenje srěcźenja ſ Vatikanom, a druhi pschecźiwo njemu rěcźachu. Też konkordatowi pschecźiwnizy wospjet pschikhnachu, **so je mjes pruskim srěcźenjowym nacźišom a bayerſkim konkordatom wulki rozdźěł,** a so je jara swjeselaze, so žu so wschelake wobojenja, kotrež žu so w sjawnosći wo srěcźenjowym wopschiwjecźu khyschale, bjes podłožka wupokasale. Pschi tym bě wulka wjetschina sa pschijacze srěcźenja.

Jakubovskeho proces.

Pschi khlownym nacźišcźu Nowostrelizkeho wobydlerstwa je schtwórtk w Jakubowskeho prozeju, sastupjeł starscheju wotprawjenego Jakubowskeho, rěcźnik dr. Brandt, w swojej rěcźi, w kotrejž Jakubowskeho sakikowasche, praji: Wobstorzeni su jenož dla jeneho mordarstwa psched žudom steja, wopraudzje pak maju so dla dweju mordarskwow samotwicź: dla mordarstwa na malym Ewaldu Nogensu, tola też dla **mordarstwa na Jakubowskim.** Też dla tehole mordarstwa budźichu jeju dyrbjeli wobſkorźicź; pschetož ju Jakubowskemu wědomi a ſ wotmyſlenjom žiwjenje wsali ſ tym, so žu na jeho schkodu psched žudom wopak pschikhahali a so žu **ſe ſwojim ſwědźenjom sawinowali, so žu Jakubowskeho sajnzźili a wotprawili.**

Dr. Brandt potom wo **dźěławosći prjedawskeho wyschſcheho ſtatneho rěcźnika Müllera** a wo jeho ſwědźenju rěcźeſche. Tele ſwědźenja so dopruhowanja na pschikhłuschnym nětčinje njesmiinu. Cźłowjezy może ho jeho poczinanje ſrosumicź, tola prawnje je wono njesrosumliwe. S zyłeho ſwisa je ſpójnacź, so Jakubowski njeje **ſobuwinik ani ſobuwědomy był. Won je jenicźki był, kotryž je małeho Ewalda Nogensa ludował,** a jenicźki, kotryž njeje žaneje pschicźiny měł, jeho skónčowacź.

Rěcźnik dr. Brandt na to pokasa, so je, hdyž je jemu liga sa cźłowjeze prawa porucźiła, tónle pad rosjaſnicź, na podłožku dokładneho pruhowanja **k** pscheswědźenju doschoł, **so je Jakubowski bjes winy** a so je žo tole pscheswědźenje **k dopołnej wěſtosći** sešlnikło. Na ſhoje je žo pospyt njeporadźił, tónle proseź na stronu politiki swjesć. Dr. Brand potom podrobnjeje pytasche, so wobanjaze wuprajenje, so je wobſkorźeny Jakubowſki mordarſtwo ſobu słucźił a wobſkorźenych **k** mordarſtwu sawjedł, pschecźiwo wěrnosći rěcźi. Proschesche **žud, so by praschenje sa winu abo ujewinu Jakubowskeho** pschi wschěch wobſtejnosćach rosjaſnił; pschetož tu je pobjednija mózjnosć data, Jakubowskeho należnosć skónčnje rosjaſnicź.

Kolumbiski zastupjer přeciwo bolšewikam.

W internazionalnej dźěłowej konferenzy w Genfu je schtwórtk knjezerſtwowy sastupjeł Kolumbie (w połodniſchej Ameriźy), Restorpo, pschecźiwo tomu protestował, so **Swjazk Ludow** ſ napschecza bolschewikiſkeje **Ruskeje poliſtiku napschecźopschichódźenja a pschecźeluneho ſbliżenja nałożuje,** mjes tym so je tola snata wěz, so **bolschewikiſki agentojo**

w zyłym ſwěcźe sjawnje krwawnu revoluziju a wobydlerſku wójnu ſpěchuja.

Tohodla je hańba, so Swjazk Ludow sastupjerjow Moskowskeho knjezerſtwa tak pschecźelnje pschijimuje a ſ nimi kaž je ſwojim runjecźom wobthadźa.

Pschi konferenzynym presidentſkim blidźe, sa kotrymž nětčuschi němski dźěłowy minister dr. Brauns a direktor Albert Thomas žedźešchtaj, so do pschezo wjetschego njeměra dawachu, hdyž rěcźnik se ſwojej rěcźu k łóżnej njebódźe a pschedpišmny rěcźny cźaš njedźiwajuc presidentowho japschimnjenja pschekrocźi.

Bombowy přihot w Irskej.

Wutoru so poliziji w Dublinje pišmo pósła, w kotrymž so dźěłi, so je na jenym wětym polu pola Kilcrucha w Clareſkim hrabinſtwje **kaschcź ſ wjeleſpěcheradnisćimi dokumentami zahrjebany.** Tjo poliziſtoju kaschcź na mjenowanym mětnje namakachu a wotewrichu. W tym samym wokomiku ho rosbuchnjenje sta. Kaschcź bě někotre bomby wopschijaſ; wone běchu rosbuchſe, hdyž bě so kaschcź wocźinił. Jedyn se ſaſtojnikow so do kruchow rostorha, dwaj druhaj so ſranischtaj, jedyn ſ njeju cźežko.

Njewjazacze rozorajenje wo wučehnjenju wobsadźeńskeho wójska w Madridze.

Kraj Barlinſke nowiny ſ Madrida powěsća, je žrjedu pschipołdnju profesor Hesnard, kotryž Barlinſkemu franzowſkemu połitanſkemu pschiſłuschja, po Briandowej porucźnoſći dr. Stresemanna wopytał. Rosrěcźenje je dźeła dyšli tſi hodźiny trało. Też ſtatneho ſekretara se Schuberta žu k tomu pscheproſyli. Kaž je so ſ njeněmſkeho žórła ſhoniło, je žo wo wschěch praschenjach rěcźało, kotrež wuczehnjenje wobſadźeńſkeho wójſka ſ Porheinſkeje nastupaju.

W Italskej so čas wolerskeje winowatosće podłuži.

Kaž žo ſ Roma powě, je italiſka ministerſka rada po Muſſolinowym namjerce wobſamkła, powſchitkownu wolerſku winowatoſć hač do 55. žiwjenjoweho lěta wupschestrěcź. Tale naprawa je žo bjžo w komorinej debacźe wo wudawkach sa wójſko pschipowědźika. Tehdy bě ſtatny podſekretar we wójnſkim ministerſtwje, general Giaciani, w swojej rěcźi na to pokasał, so nowocźažne wjedźenje wójny dowoli, ſtarſche ſtkniki sa žłužbu w etappje, sa ſchkitanje brjohow a sa wobaranje pschecźiwo létadłam wuſiwacź. Rošſěrjenje mjety ſłužbnje winowatoſće bo pschi tym na to jałožuje, so je bo wono w druhich krajach, kaž w Franzowſkej a Sjednoczenych ſtatach ſawjedźo.

Wulky ſajimawa je rosprawa komunizije wo finanzným rosliczenju, kotrež je žo někotre komorje pschedpołożiło. W njej žo ſjawnje praji, so je krajne finanzne położenje jara napjate. Tohodła žo ſtat a gmejny k najwjetſchej ſłutnoſći napominaju.

Bolšewikskich agentow w Budapeſće zaſeli.

Madźarska policija je někotrych agitatorow ſajała, kotříž wot dźěłcheho cźaja w Budapeſću po porucźnoſći Moſkowy pytaju bolschewikiſku organiſaziju łałožiź. Jich wjednik bě 44lětny Ruža Ferdinand Weiß, kotryž je je zuſym mjenom do Budapeſta pschiſchol. Wuſnaŋ žo je, so je pschedźiwa Moſkowiſke revoluzijſke zentrale był. Prjedy hač je ſ Moſkwy wotjeł, je wot Bela Khuna pižonne wukasanja ſa agitaziju, w Madźarſkej sawjedźomnu, dostał. Pschi žebi mějeſche wjele pjenjes.

Zběžkarjo we Venezuelu so porazyli.

Venezuelanſki wójnſki minister je po powěſći ſ hłowneho města Caracasa žrjedu wjeczor wojſewił, so su sběžkarjo někto do cźiſta sbiczi, a so žu so do horow wrócźo ſcźahnyli. Knjezerſtwowi wojazy su žo ſa nimi puſchcźili.

Wjednik sběžkarjow, general Urbino praji, so je **kupu** Curaçao nadpadnyk, dokelž njeje dosć brónjow a munit-

žije měr. Jeho wójnska kaša je zyle próždna była. Se nadpadom je žo ſ pjenjesamt a trěbnymi brónjeni chžył ſastaraſ.

Proces přeciwo autonomistej Roosej w Besançonu.

Krótko prjedy hač žo wjeſerawſche jednanje w Roosowym prozesu w Besançonje stónješi, generalny ſtatny rěčnik Mettas praji, ſo je profesor Roos 14. meje 1927 pschedchyđsthwo pschi ſałożenſkej zhromadźiſnje autonomiſtiſkeje ſtrony měł. Sała, w kotrejž je žo ſałożeńſka zhromadźiſna wotmeła, je ſ chorhojemi wupyſchena była, tola mjes nimi njeje žanoje franzowſkeje chorhoje było.

Hdyž wobſkorženeho ſakitaŕ rěčnik Klein praji: „Schto chże nam to porokowaſ, to žu tola naſche narodne barby?“ — ſtatny rěčnik ſtanywſchi praji: „**Elſaſſe barby ſu barby Franzowſkeje. Skowa mója žo wuložeć. Autonomiémus a foederaliſmus tola jenoż k pſchiſtupniſim bludam ſeparatiſma wjedu! Wobroczam žo na pſchiſażnych, tola žebi pſcheju, ſo tychu na tamnej ſtronje Rheina, haj hač k brjoham Sprewje moje ſłowa ſłyſcheli!**“

Marokkowscu zběžkarjo postrowaju.

Marokkowizy zběžkarjo ſu w pokodniſchej Marokkowiſkej franzowiſke ſtražiſchcża nadpadnyli. Pſchi tym je na franzowſkej ſtronje 79 muži pak padło pak žo ſhnbiło. Mjes nimi je 7 offiſierow, 5 podoffizerow, 24 korporalow a franzowſkich wojakow a 39 Marokkowiſkich.

Mjes tym ſo mězachu zběžkarjo pſchi ſwojim nadpadże ſchſchimu ſa ſebje, ſo dźiwje horiła, do kotrychž bě žo franzowiſke wotdźělenje njedźiwajo kruteje ſakaſnje franzowſkeho blowneho roskawarja ſwěrito, nadrobnje ſnajachu. Tejele pſchicinu da ſda žo też, ſo ſu ſłužbjeni Franzowſojo pak morjeni pak ſajeći.

Zběžkarjo ſu žo ſ tymle wupſchechom ſkhroblili a ſu cżełazych franzowſkich wojakow hač pſched wrota Aita Nacho ſcżełowali. Tole ſtražiſchcżo wot direja dujow wobſtéwa. Druhe wotdźělenja zběžkarjow ſu ſ horow dele pſchiſchle a ſu na ſtronu k Tangriſtej cżahnyle. Po dwohich telegraammach ſ Rabata ſu zběžkarjo, kotřiž ſu franzowiſke wotdźělenje nadpadnyli, nětkoždże 2000 muži ſylni byli. Franzowſki hłowny roskaſkowař je wjele narmanſkich wojakow, mjes nimi wóſmom bataillonow zuſoſtnliſich cżaſionarow, na wohrożene měſtna pósłał.

Amerikanski ſenat je zakon wo pomocy farmar'ow zacżinył.

Senat Sjednocżenych ſtatow pomóżneje Ameriki je ſakoń wo pomocy ſa farmarjow ſaciſnył. Haczrunje bě ſtate, ſo je president Hoover jón ſkhwalił. Senatowa wjetſchina na ſwojim ſtejiſchcżu woſta, ſo dyrbi ſakoń, jeli ſo dyrbi ſkutkowaſ, też ſtatna podpjeru pſchi wuwoju žita wopſchijeć, kotremuž ſtejiſchcżu president njepſchihłoſowasche. Senat też ſ woprédka ſakoń ſ pſchiłanom wo tajſej ſtatnej podpjerje ſkhwali, tola žejm repreſentantow jón ſnowa wumaſany. Podźiſchcżo ſkhromadny wuběrk wobeju ſejmow wo wopſchijeczu ſakonja tak dojdena ſaž bě žo nětko wobſamkło, to je bjes poſtajenja wo ſtatnej podpjerje ſa wuwos žita. Wjedniży ratarjow ſu hižo nětko nadźiju ſpuſchczili, ſo žo ſakoń wo pomocy farmarjow hiſchcże w tymle poſydanju dowuraſi a wobſamknje. President Hoover je ſam rjekł, ſo tole nowe woſtorczenje we wobſamknjenju wo ſakonju ſyſtematiſke dawanje ſakonjow ſa ratařſtwo wohrożuje.

Ze Serbow.

W **Budyſchinje**, 14. junija 1929.

— **Wo wjedrje.** Po ſamrućzenju wczera popołdnju ſchtkeża ſałło na rjane ſtupa. Na wjeczor drje žo pſchekapny, ale potom žo ſałło wuczahowaſche. S toho móżemy wjaeſ, ſo najſtarje wyſchina ſ Azoriſkich kupow na mozy bobyła. Pſched wjeczornej Europu drje nižiny leża, ale te najſtarje w połnozy uimo poczahnu. Móżno, ſo jich wuběrki nam njewjedra pſchinjeſu. We wjeczornej a połoniſchej Europje ſu wczera a ſawczeraſnych njewjedra měli. W połodniſchej Europje ſu žadławje ſakhadźake. We wjeczornej Rumunike jow nozy ke ſchwórkej žałoſtne njewjedra ſ kruporicżom ſakhadźachu. Móżno, ſo jich wuběrki nam njewjedra pſchinjeſu. We wjeczornej a połoniſchej Europje ſu wczera a ſawczeraſnych njewjedra měli. W połodniſchej Europje ſu žadławje ſakhadźake. We wjeczornej Rumunike jow nozy ke ſchwórkej žałoſtne njewjedra ſ kruporicżom ſakhadźachu. W ſołnach žo 16 wołowow tepi. Podobne njewjedra w Južnoſłowakiſkej ſakhadźachu. We Werbizy 11 ratarjow pod dubom twkhow pſched deſchczom pytachu . Wſyk ſajdże do duba a na měſcże 6 ſ nich mori, hruhich cżełko ſrani. We Stalkej je njeſmėrna horzota. Też tam ſu žałoſtne njewjedra ſakhadźake. — Jutſje ſobotu ſkhadża ſtónczko 3,39 hodź. a khowa žo 8,22 hodź. Měſacżk ſkhadża po pſchipołdnju 1,10 hodź. a khowa ſo w połnozy 12,56 hodź. — Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 746, hygrometer +4, thermometer wo dnjo +28. Dźenſa rano we 8 hodź. barometer 748, hygrometer +3, thermometer w nozy +15. Wuhlady na cżoplische wjedro, ale pomrócżene njebjo.

— **Snaty ſakiſi zyrkwinſti** hudźownik, wyſchſchi wuczeř na woty. **Hawſchtyn Józef Engler**, hudźowy direktor pſchi tudomnej tachantſkej zyrkwi, je ſrjedu popołdnju w 6 hodź. w ſtarobje 76 lět wumrěł. We Woſtrowcu pola Žitawy ſo narodźiwſchi, měſeſche njebocżiſkej wuſnamny žiwjeniſki puć pſched ſobu. Hižo léta 1882 bu ſ oirigentom Hornjołużiſkeho ſpěwneho ſwiſałka, 1889 měſtopſchedſydom Sakſiſkeho Cacciljanſkich towaſſiwow a 1903 mózeſche hižo ſilbomy jubilej ſwjeczicż kako konckitor Budyſkeje tachantſkeje zyrkwje. Mnoże wyſoke wuſnamenjenja je ſebi wotemrěty dobył.

— **Sſowobne mjaſowe jětki (Freibank) w Budyſchinje.** Sobotu 15. junija 1929, dop. wot 7 hacż 9 hodź. wotedawa žo ſyre howjaſe mjaſo, punt po 40 pf., ſyre ſwinjaſe mjaſo, punt po 50 pf., parjene ſwinjaſe mjaſo, punt po 50 pf. a ſyre cżelace mjaſo, punt po 50 pf.

— **Zyrkwinſke ſarowanje 28. junija.** Po tom, ſo je nėnſki evangelſti zyrkwinſti wubjerk namjetowaſ, to na 28. junij k dopomnjenju na podpiſanje Verſailleſkeho ſrěczenja pſched 10 létami we wſchitkich nėmſkich evangelſkich krajnych zyrkwjach jako ſarowanſki dżeń płacżicż, kaž ſo nam powě, ev.-luth. krajne konſiſtorſiwo we Drježdżanach, ſo ma žo we wſchitkich wobſadach ſakſkeje krajneje zyrkwje na ſarowanje ſwonicż. Wjeczor maju žo Boże ſłużby wotmeć.

— **Sakſka krajna loterija.** Pſchi ſrjedżiſnſchim cżełanjenju 2. rjadownje 195. ſakſkeje krajneje loterije padże dobycże wo 3000 hr. na cżiſła 18148, 61083, 96221, 128933; dobycże wo 2000 hr. na cżiſła 20179, 146888, 147458,; dobycże wo 1000 hr. na cżiſła 8521, 11364, 87882, 96954; dobycże wo 500 hr. na cżiſła 179, 1776, 9739, 27795, 38265, 47891, 56019, 60731, 64866, 67266, 70686, 71894, 81889, 90747, 107141, 107804, 111407, 113318, 114681, 132250, 141325.

— **Sozialnym rentnarjam** wupłacżuje žo podpjera ſa měſaz junij póndżelu 17. junija, dopołdnja wot 8 hacż 12 hodź. w Sſejmownі na Hrodowſkej haſy 10 po 1 ſkhodże wó iſtwje cżo. 41.

— **Ozeanſki létaŕ Köhl pſchińdże do Budyſchina?** Kaž žo powě, pſchińdże ſtotnik Köhl na kónz junija do Budyſchina, ſo by tu wo ſwojim leczenju pſches ozean pſchednoſchował.

Maćerny dwór.

Halligſki roman.

42] (Pokračowanje.)

Rucże žo Maren ſwurnna. Horża a cżerwjena bėſche jeje hłowa a jeje wocżi paleſchtej. Skocżi ſ jeho kolenjow a hładżeſche ſebi włoſy.

Spodźiwany pohladny Edlef na nju. „Mam cżi nėſchto rjec“, prajeſche wona ſcżicha a ſpėſchnje. „Ja wſchak žym ſacżuła, kak wowka a twoja macż na mnje hladatej a wokoło mje rėcżitej a kak ſo cże praſchatej, mój Edlefo. Dżakuju žo, ſo njeſłyſ mje ženje ſ tym cżiwiłowaſ, ty pėtny. Ale dyrbju ja cże cżiwiłowaſ — a tebi horjo pſchihotowaſ, mój Edlefo... Ja ženje njebudu dżeczoko kolebaſ... ſtary doktor Broderſen je mi to rjekł.. Edlefo.

Edlef Holgers bě poſkocził, tola hnydom pſchimmy ſo jeho ruka tażażo naſad, jako by podpjeru trjebał. „Schto ty tola rėcżiſch?“ wopraſcha ſo wotle. „To... to tola ſzyła mózno njeje!“

Maren njewotmołwi. Wona jenoż na njeho hładaſche. Niż jako cżłowjek, kiż na ſwoje wuſwudżenje cżaka. Ně, zyle bjes ſtracha, zyle krucże a ſmėrom. Cżicht bołeſtny wuraſ bėſche na jeje bledem erże, kiż rjekny: „To najcżeżſche ſym hižo je ſobu ſamej pſchebėdżiła, ty móżeſch mi hiſchcże cżeſtche ſcżinicż, pſchihotowſkich-li ſwoje horjo k mojemu, abo ty móżeſch mi wſchitko ſnjeſcż pomhacż...“ Ale jeje ert woſta němy.

Pomałku ſo Edlef wobroczi. Wona wupſcheſtre ruży ſa nim, ale wón ju njewidżeſche. Mėſchto ſłowow ſabórbota: „Lėkaŕ może žo mylicż...“

„Wón žo njemyli...

Tu dżeſche Edlef won, durje ſo ſa nim ſatrachnychu a ſ bołoſtnym wulkſchikom žo Maren Holgers k ſemi ſwjeſe.

•

W ſwojej ſtiwcżiży ſtojeſche Maren Holgerſowa ſahe do ſwitanja. Tute ranſche hodżiny, hdyž ſo ſłónżo ſe morja ſběhaſche a cżichu Halligiku kupu ſtrowjeſche, ſłuſchadżu jej ſamej. S cżicha ſtojeſche ſe ſtyknjenymaj rukoma ſ ſonjo ſhladowaſche ſhładżazemu ſłónżu do mózneho wobliczja.

Pė to mała ſtiwcżka, najjedniſcha w zylem macżernem dworje, kiż bėſche Maren ſe wſchėch muohich ſtiwow ja ſebje wubrała. Wokna wuhladowachu do ſahrodi ſe jeleninu, kiż Maren ſama wobſtaraſche. W kotrejž ryjeſche a ſyjeſche, ſadżeſche a ſcheżipaſche. Make dżeſanſke blido a pſched nim lenoſcha, ſchijaze blidło njebohy macżerje a praſtara „Erſurtika kchina“, to wſchitko hromadże wucżinjeſche nabohu pſchijomneje ſtiwicżki.

Na ſcherokich woknjazych deſkach kcżėjachu mjes ſnėhojtymi ſaſwėſchkami kreſcżerjowjene bacżonki a ſylnje woniaze rejedy.

W prėnich njedżelach ſwojeho młodeho mandżelſtwa bě ſo Maren cżaſto do ſwojeho makeho kraleſtwa wucżekała, ſo by ſe wſchėm pſchemożnym nowym, kiż bě do jeje ſiwjenja ſaſcżahnyło, ſama była. Se ſwojej njeboczcżiſkej macżerju rėcżeſche ſama pſchi ſebi, pſchetoż napſchecżo nėmu njeſnatemu by runje nėtko jeje radu trjebała. — Tu a tam khodżeſche Edlef ſkradżu ſa njej. Potom cżiſcżitaj ſo wobaj ſbożownaj w ſbożnem ſjednocżenju a tak minuty bo jimaj nėkotražkuli kraſna hodżinka.

Potom bě ſo to pſchemėniło. Wowka ihladowaſche cżaſcżiſcho khutnje a njeſſhwaluje na njeju. Wona mėſeſche to waſchnje młodeje żony ſama-bycż-chcżyła ſa „mėſchcżanſku modu“, kiż njechaſche na macżernem dworje ſaſnjedżene mėcż. A Edlef cżiſcżeſche po pomałku jako wobſkėdżeł ſyjny, wjeſoły a hordy a njechaſche tola ſwjeczicż nėkajke ſwjatocżne hodżiny, tak dołho hacż bě wonka na dworje a w hoſpodarſtwje ruży połnej dżéła. Wón ſam ſ możnym hłoſom wołſiewjeſche ſwjatok a wėdżeſche, ſo ſmė nėktole halle ſ dobrym prawom ſwoje kraleſtwo ſady žebje ſaſwrėcż.

Hdy bėſche wſchitko tole wołożaże, domjaze bywało? Maren ſeda ſo to dżeſatki bycż.

Kak nahle bě ſo Edlef ſpėmeńnik.

Wſchitko ſłónċżniteho bě ſo ſ njeho pominyło. Kak dżiwnje pokhmurjenje a zuſo hładaſche wón cżaſto na njut! Jako by wona ſama wina na tym była, ſo je jeho nadżije jemu ſniczka, a niż njedowmiſlédomny, jėrki, njeſapſchitomny wożud. —

A to bě tón ſamżny Edlef, kiż bėſche cżetu Franke ſ muċżeńzy a procha pſchedżudow wumołk a jej prajił: „Ty ſy doſeż wjele pſchecżerpiła!“

Schtó też to by mohł Maren tole hódańcżo Halligſkeho a Holgerſkeho waſchnicżka wuſhódaċ?

W prėnich mėſazach ſwojeho mandżelſtwa bėſche Edlef cżaſto wo pſchichodże roſpominaŕ a ſebi wo nim ſwoje plany cżiniċ.

„Hdyž hakle budże tu hólcżk . . . Abo . . . holcżki dyrbja wſchitke na tebje podobne bycż, Maren, ſłódka Maren.“

Potom bě ſwoje wobliczo na jeho wutrobnje khowała a w ſyjatej, pſchedcżutej bojaſcżi ſatichcżepotała pſched tym ſpodżiwnym, kiż ſnadż na nju hiſchcże cżakaſche. Tole „ſnadż . . .“ To dżé runje to bėſche.

To njebė ju ženje wupuſchczicżo, bėſche pódła nieje kreſcżiło jako ſtrachocżiwa nadżija. Dopjelnjenje bě ſ dżėſcżownſkej dowėru Bohu lubemu Knjeſej pſchetwoſtajiła.

Hinak Edlef.

Do ſważliwych ſamėrow žo ſabėża. Niż ſcżicha ani ſkradżu, niż koſcho ani ſalubowanje, niż bojo ani ſo nadżo, też niż żortujo njerėcżeſche wo ſwojich pſchecżach.

To njebėchu ſa njeho żane nadżije, kiż by wyſchcżicha móż ſricżicż mohła, běchu to wopramdżitoſcże, kotrež dyrbjachu pryđy abo pożdżiſcho ſo ſtacż, dokelż wón, Edlef Holgers, to chżyſche. Sſwjata tradżizja Halligſkeje kupy a macżérneho dwora.

Jónu běſche Maren ſaſtrożena jemu woberała.

Hdyž jeho wocżakowanja pſchejara ſmażliwje a wotrasnje ſo wujewichu. „Ty najluſchċi, a hdy bychmoj nėkto żaneho dżéſeza njemėkoj . . . .?“

(Pokračowanje ſcżéhuje.)

kowom bórzy pschestanje. Njewobstoja wschak hischcze dosho, někajke schtyri njedźele. Pruske knjezerstwo da lokalnym polizajstkim wyschnoscham dalschi wobkhad autobusow na tutej cźarje sakasacź. Powoda so też, so je so też pósta pschecźiwo tutej cźarje wupraiła, dokelž žana njeje dowolnosć dostała na njej sedźicź.

Z Łužicy.

* S **Kumwalda.** Bieluf w poslednim cźasu też we naschej wokolinje schori. Rosbohrjene hlowy rosnoschowachu powěsć, kotraž so po znatnym waschnju f wulkej spschihnoscju po wšej roschěri. W srjedźnej wšej běchu wosoby wobkedźbowali, kotruž běchu sa Bielufa měli, won pak to njeběsche, ale paduch, kiž hižom dźesći cźaš Kumwaldski dol traschi. Hakle njedawno su jenej tuhomnej wudowje 5 hriwnow kradnyli. Sa paduchom hnydom pytachu, tola w Schumbarku so žadyn sa nim schubl.

* S **Ochranowa.** Ochranowski misijonski swjedźenź njebudże kněza, T[illegible]owal pschezo, w Juniju, ale hižo 16. smužnika, potajkim pschichodnu njedźelu. Prěni krócź nascheje bratrowska wospada swojich misijonarow, a to w Nawjeczornem Jndiskeje 21. Junijca 1732, potajkim psched nětko 200 létami wupósłała. We dopomnjecźu na tutón dźeń swjeczesche so misijonski swjedźenź w Ochranowje na tonnule dnjej schózhowazej njedźeli. Se sajadowanskich pschicźinow ma so w pschichodze na njedźeli swjeczicź, kiž je wopomnjenskemu dnjej pschihwarjenja Ochranowa (17. junija 1722) najblischa. Pschi misijonskim swjedźenju, kiž bu hacź dotal wot wokolinyjuje wopytany, smźe knjez generalny superintendent D. Jünker f Wrótzlawju swjedźenske prědowanje. We porolonskich shromadźiznach, kiž wotmźe so pschi rjanym wjedrje w brěsowem haju, budźa rěcźeć misijonarosjo Giersch (j Nauschesje Afriki), Karsten (f Jndiskeje a Sumatrama), direktor misijonskeje schule pastor Günther a misijonski inspektor Vogt.

* S **Bistopiz.** Njesbože f automobilom sta so wczera schwórkt rano krótko do 8 hodź. na statnej drózy mjes Bistopizami a Wjelkowami. Wola mateho Opelskeho woza sastarjerja Korle Kitzingera f Lipska bu pola lěweho boka wobrnejź pukny. S tuteje pschicźiny bu wós pschecźiżny a bo rozbi. Kitzinger wosta zyle njesranjeny.

Ze Sakskeje a dalších krajow.

* S **Halschtrowa.** Halschtrowski domisnikli swjedźenź pschibližuje so pschezo bóle. Wichelazy měschcźanjo źiwoje swarjenje ponowicź dawaju a tej měschcźanske sarjadnistwo so prózuje, so by hischcze mnjse wuporjedźenja na dróhach do swjedźenja dokonjalo. Sću jenoź hischcze někotre njedźele a swjedźenź ma so swjeczicź. Swjedźenźe dny su postajene wot sobóty 20. hacź do póndźele 22. julija. Żelesniza dhze wopytowarjow f wožebitymi cźahami pschinjesowacź, tej autobusy dźedża žiwlenu wobthadej źiwjcź. Wschelazy wonkowni pschecźelźo naschebo mésta su hižom rjane njenjeźne dny sa wuhotowanje swjedźenja wustajili.

* S **Drježdźan.** (Smjercź pod nakkodnym autom.) Póndźelu popołdnju w 3 hodź. spyta w Klucźu (Klotzsche) pola Drježdźan kolojésdny sapschah pschecźelźnyc. We tutom wokomiku pschijédże se hamjnjeje sirony motorowy kolešat. Wobaj sjédźeschtaj do žo a padmyschtaj. Motorowy kolešat padże runje psched nakładny auto, kiž we hamjnjem wokomiku f Drježdźan pschijédże, jo jemu jene koło psches hlowu sajédże. Pschejédżeny hnydom wumrě. Smjesbożeny je 20 létny krawcki pomognik Hugo Bruschner f Lušarizy pola Kimsbórka, kiž w Bżkym Jelenju pola Drježdźan dźesałesche.

* S **Burgkstädta.** (We wanje so sakepika.) Mandźelska tudomneho wobkhadnika chajnske hnoje 1. léto staru *holcźku we wanje wutworjacź. Na khwilku wotesdże* je sliwy. Hdyž so sako wrócźi, bě so dźesco satewilo. — (Nowy trik wobschmódrjerja.) Psched nětkcźo dnjemi pschinjesże do wobkhódnischcźa nowin „Burgkstädter Anzeiger“ nězoże wokolo 30 lét staru, hischcze njesnajetu mužiki a chajnske tam sa wyschichcźeho pótkowego sekretara f Limbacha, kotrehož žona bě njedawno wumrěła, f tutej pschicźinu wocźi[illegible]e smjerne wosżewjenje a djakowanje saplacźicź. Hdyž njeinatemu powdcźu, so nawschitkai 60 hriwnow placźitej, bo won wuprasi, so telko drobnych *njemaje pschi sebi nima a wuprošy sebi niekotrowane* liczbowanje, kiž jemu tej bjes rosmyslenja pschepodachu. A to bżiche jeho trik. S tutym slicźbowanjom dźesche do Limbacha do bydlenja wyschcźeho pótkowego sekretara a da sebi tam slicźbowanje saplacźicź. So by też njesnjeju dóstał, da wobschudżer jako „Kaisersstonto“ 3 hriwny wocźahnucź. S tohole jebanja zyle nowego ralu je wideźeć, schto hodźi so wjchitko wuwjesć. Tohodla njech žo kódny na kedźbu bżeje.

* S **Lipska.** (Pod jelesnijim wosom samjeczemy.) Pschi ranżerowanju tworowego cźaha na Neudenkim dwórnischcźu pola Zeitza wustoczi wós f kolijow a padże na rjadowarja Frenzla f Lipska-Wahrena. Frenzl bu tak smjeczeny, so hnydom mortwy leżo wosta. Won bě hischce 44 lét stary.

* S **Raczibora** w Hornjej Schlesyjskej. (Cźežke njesbože f karuselom.) Na sawjeselenischcźu pschi Drjewowym torhoschcźu pucźeszi so žobotu nadobo nětkcźe 2 zentnarjej cźežki cźołm f pjeć metrow wyschokeho wežinskeho karuselca. Cźołm padże do pschihladowarjow, kotruchž 9 dorosczenych a 5 dźeći franí, f nich 1 dorosczeneho a 2 dźeći jara cźežko. Pschicźina njesboża leži pjecza we tom, so tónzy grotowego powjasa njeběchu prawidlownje f cźołmom swjasane. Policija karuselu nakhwilnje samknu.

Jednanje pschećiwo hrabi Stollbergej.

Wschelake nowiny su powěsć rosschérjake, so je pschepytowanske jednanje pschećiwo hrabi Kbrystianej f Stollbergej psched wobjawnjenjom steji a so žo należnosć hischcze tutón tydźeń statnemu rěcźnikej pschepoda. Tale powěsć pak njeje prawa. S wobhonsenese strony žo powě, so budże pschepytowanje hacźe sa někotre njedźele skónczene. Duž žo też hischcze njedobži prajicź, doy statny rěcźnik wobkórżbu sapoda.

Cźežki slink w Besarabskej.

W nosy f srjedźe je někotre gmejny Beżarabskeje žalostny slink potrjechił. Wjele nsow bu powodźenych. Schkoda, kotraž je je slinkom nastała, wucźinja někotre *miljony lejow.* W jenej wsy je schésć wosbowin wo žiwjenje pschischło, mjes nimi macź f dźesćomaj. Dotal su schtyri cźeka f wody wuczahnyli, tamnej dwě su žokny wotinjesże. W jenej druhej wsy je so zyle kwójba satepiła. Po sdacju pak je hischcze mjazy ludźi wo žiwjenje pschischło, dokładna liczba mortwych žo njebodżesche haydom swěsćicź. Nimo schkody na twarjenjach su też we druhich kónczinach cźłowjesske žiwjenja wobžarowacź. Dalschich podrobnoscźow hischcze njeběsche sbonicź, dokelž je njenjedro wschitke swjaki rostorhało.

Na'nowišе z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje za sutišchu sobotu:** Cźopłe, njemjedrate wjedrjo, po tym khłódnischo. W Jendźelskej podobne wjedro, ale trochu khłódnischo. W pokuźnej Europje žucho a khłódno.

* **Złonikam je žo porodźiło, w Sćmjeczkezach pola Grünaua łajsu paleźnju wuzbłedźicź. Jako hlownych wobdźelnikow su sajeli inżenieura Bauera, kotryž je ras f marcźom cźołmom spiritus f Baltischeho morja do Barlina pschepschmyknył, jeho žona, dale pschekupza Roberta Groża, bratra BelaGroża, kotryž je w Stimnesowym prozesu žobu wobstarjeny. Paleźnja, kotraž bě we villi pschiprawjenu, bě f apparatami najnowischeho cźasa wuhotowana a je sa tydźeń nětkże 1000 litrow wyschokoprozentischeho spirituša nadźěłała.**

* **Automobilny omnibus, kotryž mjes galizijskim městom Tarnowom a kupjelemi Krynyju jěsdźi, je do pschekrowa sajeł. 14 wožobow je so cźežko sranilo. Kaj je so wupotałało, njeje wjednik snjesbożeneho wosa wjedniskeho wopiśma měł.**

* **Po rosprawje finanznemo ministra Webera su so sorjse finanzy pohubjenischile. S wunoschka dawkow Sakska wot němskeho stata 12 miljonow hriwnow mjenje dostanje. Staune wudawki budża so tohodla dyrbjeć pschikrócźicź. — Rosprawjenja wo wuwtworjenju nowego knjezstwa njejsu so hischcze skónczile.**

* **Francojskaj letarjej Vjsolant a Lefevre staj schtwórtk dopołdnja w 10 hodźinach w Old Orchardu w Sjednoczenych statach połnocneje Ameriki f letadłom na leczenje nad Atlantiskim morjom do Parisa wotleczałoj.**

Pokźdnikowa wina.

Bě to malo posbědowaze a k tomu dosez wostudze dźeko — takse dźeń wote dnja pschi pokładni tuzź, pjenjesse pschijimowacź, wuplacźowacź, sapisowacź, hdyž a hdyž dołhe rjady liczbow w pokładnjowej knihi sliczicź — f cźasami, nětkore sekundy na wjercźitym stołcźu śedźo, cźesko pokładenu pomalu do schije stykacź a se schalki, kiž nima wuschka, tiwki zimy kofej do žo srébacź. Dwanacź lét, pschi tutom dźele wutrutych, bu zakožnje dołhi cźaš, a Rochus Dalko, kiž hakle bě runje žiwoje tśicźi lét pschekrocził, cźunjesche žo f khwilemi jako sprózny, seslarjeny muž. Po tym hacź bě gymnasij wopuschcźicźej dyrbjał a jako běchu jeho ta wucźobnika na banku tyrli, wot tuteho nětko hižo tak daloko wrócźo leżazeho, strucźkeho wokomika da so jemu w dopomnjecźu, jako by wjecźor wo wjecźor, po wošom hacź dźesaci hodźinskej krutej a cźuwy morjazej służbje, nětko pschichłod a jeho wobkrodował; po nicźimi, zyle njenapadnje, jemu rubił wschо sboże, nadźju a wjesele, na cźimż bě sa cźaš mlodosze tak bohaty był, — kaj je to sa kóždeho cźłowjeka cźaš žonow a nadźjow.

Druhdy — w jara stujknjowych hodźinach, hdyž jeho hórkojcź tłubjenego žiwjenja f wobsebitej wótrocźu cźiwilowasche, — rowniorźi zyku žiwoju mnju žiwjenmu koledy Wiży. Won to zyle jednorje dyrbjesche, swoju wutrobu wuskypacź, a won mésesche Witku sa žiwjeho pschecźela, dokelž njewédźesche, so jemu tutón tanne pjeć hriwnow, kotreż jako pokładnik wjazy dostawa, žmjercź jara zavidźał. *Won powédaschе jemu wo žiwjim biestrosćitnym a žuchim* žiwjenju, wo žiwjej wschédnej nuzy, wo žiwjitnaj wobtudnjenymaj starschimaj, ja kotrejuž dyrbi jo se žiwjej hižo tak a tak mjsej mjdu staracź, a schtož jeho bewak hischcze tyschesche. Witka pschihłostuchasche j derje hratej sredźbnoscju, a *Rochus njepytny wobsedny poźmėwk*, se kotrymž tannu jeho rěcź pschewobżesche. Won njemóżesche to widźecź, pschetoż hižo powédasche schepiajo, f cźitym, nimale hnujazym sacźerńenjenjom, wo žiwjej žadosći za lubosću, wo pitannym žiwjenju se žónsej, kaj *sebi to hewak njenasłonnitn młodenz* pschedstaja, a nejsamóżnosć, njemóżnosć stłócźi jemu žyły do hižo trochu tupych wócźow, tak so zyku khwilu nicźo, ale też nicźo žpónacź njesamó.

Po tajkim wjecźoru w někajkej tunjej korcźnje pschi schkleńcźu piwa setekaschtaj wonaj na dompucźu błiża mésecźanskeho dwórnischcźa knjeni, do napadnje drogeho kožucha sawalenu, f kotrehoż mjchłeho wobłuka wobliczo hładasche, tak njewidźednje zunje a bźe, w kotrymż žo pod cźenkimaj cźornymaj brjowkomaj brunej wócźzy kaž *hwézdże* žwézdzejschej. Witka stromjesche dwórnischcźe le wésiej wotpohładanej pokojcźusocźu — knjeni pożmėwkny žo zyle krótko kaž wot horjeka, mjes tym so so jeju wócźzy do Rochusowego wobliczа jahładachtej, je tak rjez zyle nężnje, nimale maczerźny majżało, dóniž tutomu żokma horjeze kreje nahle a wołoczejo do lizow njestupi.

„Schtó to bé?“ wopraschа žo Rochus nimale pschewótże, hdyž bźchtaj lehdy nimo, a bźiwalsche žo jam, kaž hrubje swój hłóž nadobo klinczesche. Witka tak khtize njewotmołwi; skónczńje pak pscheradźi jeje mjeno a adrešu. A po dołhej pschestawzy, w kotrejž bě Rochusa khdźbliwje je strony wobkedźbował, pschistaji mérnje: „Lubi bo cźi wona?“

Rochus nicźo njewotmołwi. — We někotrych krocźelach rjeku Witka jara pomału, na žwojeho pschewodnika krucze hladajo, pschi cźimż na kóždе khwilcźo wožebith swuk położi a je tak rjez poschmórny: „Pataschim, — hdyž žo cźi wona spodoba — sa snajmjenjscha pjeć stow hriwnow budże twoja. Truschco ju njedostansech.“

Rochus Dalka pohladny na njeho, jako njeby žebi žaneje rady wědźał; po tutych słowach bě jemu, jako by jeho něchtó f khdubom dyrił. Wokomik wjercźachu žo najpodóbnische pschedstajenja w jeho mosach, do jeho wuchich lehny žo daloki, daloki swuk — tak, jako by žo jemu njesahaj něschto jara rjane a drohotne rossbiło. Potom rjeknu krótko: „Na sażowidżenjet“ a stupasche kaž njepschitomny žam dale, po jażnje wobsmrětlenych wulkomésecźanskich dróhach, žiwjemu starschiskemu bydlenju bliże a bliże.

W tutej nozy Wochus njespasche. Krej cźeczesche spschischo w jeho žilach, a won cźujesche žobom, so dozyla hischcze tak stary njeje, kaj bě o *husto* wěrił. Witkowe poślednje słowa njewostajichu jemu méra. Najprjedy spjeczowasche žo w nim samopravnosć, baj też swětazujosć ždźedżeneje *bohromésecźanskeje* moralki, — bjes dwěla bě Witka lhał, zaje wsdsee je žo jenoż cźsyst sajimawy cźinicź, je chtył swětnika hnacź. To njebě możno, to njesmědźesche być, so taka žonka f cźistym wobliczom madonny . . . Bjes dwěla bě to wobłhanosć!

Ale potom počza dwórkowacź — žnadź tonc tola tak je; skónczńje, f wotkel dyrbjał Witka tule žonu też *wedźacź snacź* — a kajku by měł pschicźinu, žiwjemu pschecźelej taske něschto narécźeć? Poprawom, tak myślesche pschi šebi, je to samo rjane sacźucze, wědźecź, na tu śwécze taske něschto je. So może cźłowjek tajku žonu měcź, kiž je rjana taž jandźel, so może ju zyle wobsedźecź, so njese wécźnje sdalena a njedospjonna sa cźłowjeka žwojeho stawa, ale so ma tuto njewschédne stworjenje też žwoju płacźiwu, dnje jara drohu płacźiwu, tola — sa tši mésacźne mdły może šebi tute sboże kupicź, bo tydźeń dołho w jeje rjanoscźi kupacź, i njeje žiwjenje wužiwacź. To *nimo* dnje f *idealami njewinowateje* mlodosze nicźo wjazy cźiniciź, — ale bě to tak smérowaze, wědźecź, so je taske něschto możne.

Stónczńje, na ranje, bu strósony. Pjeć stow hriwnow běchu sa Rochusa Dalku tuna, kajkuž ženje w zylku w horschcźi njesmeje — snajmjenjscha nij jako wobobinke wobkedźenstwo. A f tom šlubi žo tuta žonka, f kotrejž bě žo hischcze runje tak žiwje w duchu saběrał, do raja njewprawdźitosće a bajkojtosće. By było lépje, šebi *wjazy* na nju njemyślicź.

A *tola*, jako Rochus *rano* we wošom hodźinach pschi pokładni stejesche, troschku błédy, troschku njewuspany, stejesche wežeravosche wjecźorne šeklanje hischcze jażnje psched nim. A hdyž dwazecźi a stohrihwowsche bankowki we jeho porstach knyfkotachu, potom bynkrótki Rochusowej wócźzy jamyślenej, wonej widźeschtej jażo brunej šwétłej wócźzy rjane žónske, a pokładnikowe porsty tichopotachu njemérnje.

Wjecźor pobrachowachu pschi wotliczenju pjeć stow hriwnow w pokładni! Pschedstejicźer, kiž žwojeho pokładnika hižo na wschė dźesacź lét znajesche a šebi jeho jako mérneho dźeławego a šwérneho sastojnika wažesche, smérowasche Rochusa Dalku je słowami: „Dźesće jenoż domoj a wutpiesće je do derje. Kutsje, pschi mérnischcźi kreji, bo hižo wscho wujażni — może bźt to jenoż nětkaji smyłk sapiżanja być, — jesće bo zyle wésece nězoże pschepławadat. Njebudże wam hnydom hłowa sćata.“

Słowu powěschcźo dójsche Rochus Dalka rumy pucź domoj. Podarmo prózowasche bo, žwoju krej nětak smérowacź. Bě to wscho tak potajne a spodźiwne — pschemyślowasche šebi wež tak a hinak, hdże bu žienjeły mohle wostacź, ale njenamaka žaneho wupucźa. Tu bě nězoże něschto, schtož jemu žaneho pokoja njewostajі a jeho krjudowasche kaž nětajka chorosć. Doma bě kaj němu a njeprajі žaneho słowcźka wo njesmjeżelazym podawku, schtož jeho bóle hrjebasche, hacź by to samohła hama schkoda sa njeho nimo měry wyhokeje sumy, kotruž narunacź hnadź by dyrbjał.

A spodźiwnje — hacźrunjeż bě jeho prokurist f pschecźelnymi žłowami na jutjischi dźeń pokojał, hdźeż bo pobrachowaza pjenjezna suma zyle wésece na nětajke njewinowate a šmérschne waschnje wukopa, hacźrunjeż Rochus šam do tuteje możnosće i najwjetschej nadźiju wérjesche, njebě ani tak jara pschekłapjeny, jako zyle posbe hischcze jedyn knjes pschindże, šdwórliwy, khutny muźki, kiž bo w jitwicźzu, kotruž Rochus hischcze f cźasa swojich dźesacź lét wobkedźesche, jako kriminalny sastojnik wupokazawschi pokładnikej porucźi, so by f nim schol šobu k pschepytowańskemu šudnikej. Rochus drje trochu błédny a pot stojesche jemu w šulnych kapach na cźole, ale won šwoli jara mérnje do pschikaża, dźesche k *šwojimaj starschimaj* do pódšańskeje jitwy, wot kotrejuž bo rosšohnowawschi rjekny, so ma hischcze někcźo ważne w mésece wobstaracź — drje trochu dokkadnischo bo rosšohnowa, hacź to hewak cźinjesche, hdyž hischcze posbe woteńdże; a . . . ow, kak jemu wutroba pukkasche, jako macź na njeho je žiwojimaj starosćiwymaj wocźomaj pohladny! — a potom dźesche je sastojnikom na cźmowu drohu.

Jako bo *wrota* pschepytowańskeho jastwa schcźerzo saprašknychu, nastróża bo Rochus Dalka njejapay. Bě jemu, jako by wscho to, schtož bě jeho dotalne žiwjenje wuczinilo, tam wonka leżo wotałe, so bo jenje wjazy do tamneho šwéte njewrócźi. Komorka, kotraž jeho pschija, wobsja jeho cźežko a wusko, kaj kaschcź. Wyšoko horka psches pschelekżowane wokniczko wodasche błédne šmótko synneho, jażneho měšacźka a bě pokóžko jażne kaschcźiki na symne kamjenine schpundowanje cźichoje komorki. Rochus walesche bo na žiwojim tverdbym łehwe a wudźeraschе wopuschcźeny a płacźo do tutoho měšacźka, kiž tam horjeka na cźmowym njebju daloko wot cźłowjekow wiżasche, njesta-

rajo so wo bědu a hubjenstwo człowjestwa tu na semi. A jako bě Rochus dołho dosć tuto symne žwěrko měšacka se žiwojimaj žyssojtymaj wócžkomaj do so žrěbat, sahakny tuto žórko po něčim, kotrež bě jeho lizy se želenej wodu maczało, a wón sapoča so saběrać ham se sobu, žebi pschemyślowacz sahso a saso podatk saschleho dnja.

Chžyschе so najprjedy wschěch myślow wotschasćo. Shubjenje pjenjes drje bě njehódajomna potajnosć, tola wěste bě, so wón, Rochus Dalka, pjenjesy njebě kradnył, so też niczo wobkedźbował njebě, schtož by w nim nejkajki podhlad sbudźić mohło, pschetož nimo pschedstejiczerja a Witki njebě nichtó sa pokładnjowym blidom pobył — bě potajkim skerje hacz mózno, so so wschitko bórzy, snadź hižo nasajtra, wujasni. So běchu jeho sajeli, to drje jeho jara tyschesche, a wón haiwotwasche so nimale do dusche pschedstejiczerja, kotryž bě jeho na tak farisejske wasche nje pokojał — tola bórzy budże sahso cyłuh psched žwětom stacz, je to jeniczky praschenja czahza.

Jako pak bě Rochus se žwojimi myślemi tak daloko pschischoł, schtož bě njedźiwajcy teho na wschě dwě hodźinje trało, stejesche njejapy tamne sekanje ſ rjanej žónskej psched nim, a wuhlada sahso wabjacej wócžej njesnateje rjanolinki. Pscheživo snowa saidźenu njemérnu nóz dźiwich myślow, žonow, nadźijow a jarjeknjenja, widżesche so sraženy psched pokładnju stacz, bankowki se spodźiwnym sačuczom wobmahajo. Pjecz stow hriwnow, — runje tuta suma zawrachowasche! Runje tuta suma, sa kotruž bě we Witkowych žłowach tamnu rjanu žónsku měcz mohł. Wón njebě pjenjesy kradnył, zyle wěsće, — ale njebě wón měł wotpohlad? Njebě so sa někotre wokomiki ſ tutej myślu sabdrał? Njebě to tak wjele, jako by to bijo cźinił? Wěschto hrósbne, wěschto njewuprajomne jeho dajesche. Hrjebasche jeho žwědomje?

Rochus walesche so stonajo na žiwojim lehwje. Wón njepschińdże ham se sobu wjazy do cźitkeho. Běsche wón to cźinił, je wón to cźinił? A bě-li to chzył cźinicz, jenoż jedyn wokomik, njebě to tak wjele, jako by to woprawdzje bijo cźinił? Budże hdy sasa jenemu człowjeckemu žiwobolenje do wobliczа hladacz móz, ſ tuthym duchownym hrěchom we wutrobje? Rochus njemóžesche dźiwi běh tutych myślow wjazy snjesecz. Stónczinje bu nad wjele myślenjom sprózny. A jako žwěrko měšacka jenoż hischcze nakožnje na scźenu jastweweje komorki padasche, powětlachu pruhi so chilazeho měšacka dyrkotaze cźeło muzskeho, kotryž bě ſ pomocu kłow so wobwóbynywschi tamny pucz nastupił, kiž jónu tam powjedże, hdyž so wschě hódaścka wujasnja.

W šamžnej hodźinje žedźesche w jara dwělomnej korczmje pschedmjeta sapiłowat Witka ſ dosć pokhibnej a troschku wotmažanej holzu, kotraž jeho se žwojimaj jasnoczerwjenje namolowanymaj hubomaj sabawjesche. Psched nimaj stejesche hižo druha blescha sekta. Holza mějesche hižo widżomnu wopitu žeožo, a jenoż Witka pomaha hdyž a hdyž ſ njemérnej ruku do žwojeho saka, w kotrymž paczcźik bankowkow wyskotasche. Wone tu pschezo hischcze běchu, a Witka pośmějowasche so spokojeny w saczuczu, so je jemu měsiwo pokładnika w nalutowarni wěste.

J. M.

Ferialna kolonija župy „Jan Arnošt Smoler"

Z přećelnej strony poskića so nam zasо możnosć, 30 dźěćom sobustawow towarstow našeje župy Sdnjowski wočerstwjeńki přebytk (w Prazy) zwěsćić. Tróbne formulary móža so wotewzać w Serbskej knihařni. Dźěći, kiž serbšćinu dospołnje wobknježa, smědźa jenoż tutu lěpšinu wužiwać, a lěkař ma wobkrućić, zo njeće̊rpi na natykliwu khorosć. Zamołwjenja hnydom pječać. Župne zarjadnistwo.

Najdlěše wusy rańšcho kraja.

General Nagaka, někotre lěta na wotpočinku, wot teho cźasa njespróżninry spěchowaczel ludoweho derjewnicza, wobsebje na polu sporta, patronatski knjez mnohich narodnych sportiskich swjazkow, puczelamaŕ sa běhanje se žněhakami w Japanskej, wot cźasa roswicza lětarstwa pak powschitkownje „aero-dźěžik" mjenowany, je ſ hordym wobsebjedźerjom najdlěschich wušow po zyłym orienće. Wón njeje jenoż w měsće, ale też na kraju snata wožoba, je pak hewak dobrym starym cźasam žwěrny, hdyž so mjes hanjazymi automobilemi japanskeho khežorskeho města w sastarskej ekwipaji hódnje wuwožaczej dawa, ſ pohonczom psched nim na wyšokim žydle, mjes tym so dołhe končzki generalowych wušow w powětrju smahuja. Tute wušy su, kaž hižo prajene, najdlěsche we narańschej Asiji, ale ſ najwjetschej tyschrocźi wobsebjedźerja steja hakle na stoczim městnje semje, pschetož měrja jenoż 55,56 ztm. Dobyczerski rybala bě hacz dotal we Newyorku žiwy Kanadowczan, kotrehoż wušy běchu zyle 22 milimetrow dźesche hacz te japanskeho generala. Ale k najwjetschemu pschełkapjenju dojta general Nagaka psched krótkim cźasom wot prjedawscheho němskeho wotpósłanza dra. Solfa ſ Barlina powěsć, so Barlin jeneho muża hospoduje, kotryž pod žiwojim nosom 63,50 zentimetrow dołhe wušy noży. Wot tuteho cźasa wěnuje so general Nagaka ſ najwjetschej kedźbliwosću pěstowanju swojich wušow, žabuje je wschědnje ſ wolijom kamelije ſ jeneje maleje kupy na Tokiostim mórskim wusinje, hdyž so tuta k dobyczu wotlija na włoży ſ tam plahowanych kżenjow najlěpje porabja, a hižo trubi wón do žmeła, to běše wušy, pokład a wjesele starych dnjow, na dołhosći pschibywaju — něšto kżuduje něšto jeho sasa tamna starosć, so mohłe so wušy generalowych rywalow tohorunja podlěschicz. Jako wón njedawno ſ nadrólnej żelesnizu jědżesche, trejesche hebi pschi nim žedźaza rjana žónska nastajnje něschto je žwojeho liza, njeporadźi pak so jej, pschekašaŕa sahnacź. Samjersana nad tym pojbehny žiwoju hlowu, a pschekwapjena wuhlada, so ju kónz generalowych wušow woškota, mjes tym so general niczo wo tom njewědźesche. Pschi žwjedźenjach geilhow wudźeraja rjanolinki japanskich cźajowjnow ſ cźesćowanym spodźiwanjom na běłu mróczel wokoło Nagaokoweho wobliczа, a jako jónu jena drohotna wołoša ſ nich na sklomowz jitwy padje, wali so na wschě dwanacze lubosnych stworjeńczkow na nju, so bychu ju popadłe. Sbožownа, kiž bě hebi ju wubědźika, sawali hebi ju wobhladnisnje do czerwjenjeje wonjazeje židźaneje papjery, generala prosscho, so by ji někajku pěsnicźku na papjeru chzył napisacź. Poświerkuju wón do teho swoli, bohużel pak njeje snate, do kajkeho bałnikeho switka je sbubjenu wołoju ſ rjanolinzu spletk. Njedźiwajcy toho njeje sa excelenzu Nagaoka sbože, tajke wušy wobžedźecź, bjes starościow, wón doživi jich dla też tak někotru njehódź. Pschetož wón je žmjerca rady dobru pojedź ſ Indiskeje, kotraž je hebi sa krótki cźasp wjele pschećelow w Japanskej dobyła, tak mjenowana „Curry and Rice". Je to mjehki raiż, ſ hustej Curry-juschku polaty, a kiž ho je sjiju je. A wobžarujo wušna ho general, so móże žiwoju najlubschu jědź jenoż wužiwacź, hdyž je sam sa ho.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. (Nadźija.) Rejwarki a rejwarjo zeńdu so dźensa pjatk wječor 1/2 9 h. w Serb. Domje k hłownej pruzy. Přińdźe wšitcy! Zarjadnistwo.

Hornja Hórka. Serb. tow. „Łužica" wotjědże njedźelu 16. junija rano w 4 hodź. z Mnišońskeje piwarnje z autom do Błótow. Auto pojědże na Hornju Hórku a Dźěžnikecy. Předsydstwo.

Łužisko Serbski Sokolski Zwjazk. Předsydstwo a wubjerk zmjetjetej njedźelu, 23. VI. dopołdnja z dypkom 1/2 11 hodź. w Serbskim Domje wažne posedźenje. Kóżda jednota njech je zastupjena. Starosta.

Njehjelčicy. Sokolska jednota swój lětny swjedźeń 23. VI. (kaž też w Sokolskich Listach stoji) njezmě je, ale wšelakich winow dla hakle 14. julija. Přeprošujemy hižo dźensa wšě jednoty. Nadrobniše hišće wozjewimy. Starosta.

Swobodne Zjednoćenstwo kat. wučerjow serbsk. Łužicy změ je sriedu 19. VI. popołdnju wot 4 hodź. we Herbskej grychće w Njebjelčicach swoju II. lětušu zhromadźiznu z přednoškom knj. kapl. Cyža.

Tydźeńska skhadźowanka a wědomostna zabawa bustawow Maćicy Serbskoje je kóždu pónđelu nawječor wot 6 hač 9 hodźin w Serbskej kofejowni w Serbskim Domje.

Hólčace a holčace kolesa

we wšěch wulkosćach, po jara nizkich płaćiznach

Jan Schieback w Budyšinje 4

na Mužakowskej drózy

Njedźelu pop. 1/2 3 hodź. so w Raibcach

na dolhim zahonje při Konječanskej mjezy

60-80 iosow słanja předawa

Marja zwud. Waldźina.

Jězdne kola | **Motorske kola**

Wanderer | Zündapp
Victoria | Viktoria
Torpedo | N. S. U.
Wittler

pola

Arnošta Čornaka

Kolesarnja **w Delnjej Kinje** Wuporjedźerjna

Curt Junghanns

prjedy E. Schubert

sedlař a tapečerař na Jerjowej hasy

Zhotowjenje a wuporjedźenje gratu a wutykanych meblow. Předźěłanje komotow atd.

Wěcywustojne posłužowanje Tunje płaćizny

Zo bych wobrot powjetšił, sym

płaćizny hišće dale znižił

žonjace sedła, žołte, zaniklow. 2.25, **toše**, žołte 0.90, brune 0.75, **rjećazowy šnitak** 0.85, **sački** 0.90, **šnitaki**, luksusowe wuwjedźenje 1.75, drjewobarbne, dospołne ze podpjerami 0.30, 0.75, 1.—, **zwjena**, čorne 0.90, drjewobarbne 0.90—1.50, **wodźidła**, čorne 0.80, drjewobarbne 0.90—1.50, **wodźidła**, jendźelske 2.75, **spinadła** k tomu 0.90, **přimadła** 0.35, **wodźidła** za přemoh jězdźerjow 4.—, **plumpy na krosna** 0.65, **pěsty** za přednje koło 1.45, **dźerżaki za latafnje** 0.08, **zadne swěca** 0.25, **gumij za teptadła** 0.05 a 0.10, **spinki za kholowy** 0.05, **gumijowe łojaki njećistosće** 0.65, **teptadła z gumijom** 2.5/, **rjećazy** 1.85—2.85, **dźerżaki za wačoki** 0.40—0.90—1.50, **teptadłowe pěsty**, kompl. 9.50, **krosna**, kompl. z **teptadłowej pěstu, widlicy**, lěto rukowanje 24.00, **latafnje**, mosacne 4.50.

J. Schieback w Budyšinje 4

na Mužakowskej drózy

Ćišće při potrjebje pospyt
Najwjetši wobkhod w měsće
Žane klamy!

Wostajnje stajny wotebjerać.
Wuporjedźenje spěšnje.
Žane klamy!

Nowy krowjacy wóz

je na předań

Dalše je zhonić

w Nowej Jasenicy čo. 50

Pytam hnydom

blidarskeho pomocnika

Jan Lubjeński

blidarnja w Bukecach

Poražak-měšency

punt hr. 3.60 a 3.20

Prošu, čińće hišće dźensa pospyt!

Kofejowa palerńja

Karl Preißer jun.

na Žitnych wikach 24

Jara wulki wubjerk a tunjo

lustrowe jaki, lěčne žakety a jaki, módre hórske jaki, přewobleki za motorskich kolesarjow, kosmičkate jaki, lěčne kholowy, módre kóperowe jaki, sportske wobleki, tkaninowe a Breecheske kholowy, kholowy za pacholow, hólcow, lóhke lěčne woblečenja za pacholow, hólcow a dźěći, lacy, njepřemokawe kabaty, mužace wobleki, najlěpše gumijowe a Šwedske mantle atd.

Wulka dźělba zbytkných a dźěłansk. kholowow 5.50, 4.50, 3.80 hr.

Woldemar Menger w Budyšinje

prjedy A. zwud. Mengerowa

na Serbskich hrjebjach 6 :- Znapřeća industrijoweje a powol. šule

Hižo 46 lět staroznaty kruće sprawny drastowy wobkhod. Zapłaty darmo!

+ Gumijowe twory +

za žony a mužow

wopłokowadła, žiwotowe wobwjazki, měšač. wobwjazki a tajke přez wustupowanje. Wobroćće so dowěrliwje na

Wagnerowu

w Budyš. před Šulerśk. wrotami 9

Kofe- Kakao Kolonialne twory KURIO

na Zwonk. Lawskej hasy 24

Vogtl. Gardiny

štory, rolleaux, voilowe a mulinowe kromki, canki jara tunjo

J. Erler na Zw. Lawsk. h. 10 Rózk Krónpr. mosta

Barby laki šerščowcy firnis karbolineum

tunjo a dobre pola firmy

Erich Winter

bratrow Miersch nasl.

na Žitnych wikach

Stare Nowiny

ma na předań

Smolerjec knihićišćerńja w Budyšinje

Serbske Nowiny

słušeja do kóždeho serbskeho domu!

Předženaki

wot lětow 1855—1888

wšě lětniki spisane wot założerja Předženaka k. fararja † Rjedy-Bartskeho su na předań

w Serbskej knihařni w Budyšinje

Sym so wrócił

Skótny lěkař dr. Knabe

w Rakecach

— Telefon Njeswačidło čo. 56 —

Příloha k číslu 136

SERBSKE NOWINY

Pjatk, 14. junija 1929

100lětny jubilej Hrodźišćanskeje šule.

Wulke žyły nĕhdyšich schulerjow a schuleršćow Hrodźišćanskeje šule a zyła schulska wosada wobdźělichu so sańdźenu sobotu a njedźelu na žadnym swjedźenju w swojej domjazej wsy, na poswjećenju 100 lětneho wobstaća stareje šule pśichi zyrkwi. Zyła wjeś bĕšeše do swjedźeńsku pychu wobleka a pśiched Jurakej hoścenzom bĕšeše wulki stan pśichrawjeny, w kótrymž so do sobotu powitańšći wječor wotmě, kiž bĕchu Hrodźišćenjo sesamili k prawemu domišlenkemu wječorej pśichrawjeć. Po wutrobnych powitańskich słowach knjeza wojišćicho wuczerja a kantora Petrika wotměwaše so pśiwabny porjad rjanych pśicinjenjow, wosobźe wusĕbnyc zyrkwi so jara derje pśichodźujane dźiwadło „Worozyna jahodka".

Na swjedźeńšćej njedźeli wokachu swony z wěže, na kótrejž so zyrkwinska chorhoj smahowaše, nutrnych kemšćerjow k swjedźeńskej Bożej słužbje, we 8 hodź. k serbskej a ½10 hodź. k němskej. We woběmaj kemšćenjomaj sałoži wosadny knjes farar Kratz swoje pśedowanje na bibliske hrono „Njech dźěćatka ke mni pśidu" a rozpominaše też bliže schulśki jubilej a domišlenki swjedźeń.

Popołdnišca swjatoćnosć pśiched starej schulu sapoca so nĕhdy ½2 hodź. Pśichitomny bu knjes wyšeho schulśkeho rada prof. Kral, za hamtiske hejtmanstwo knjes knježeński rada dr. Vater, za Hrodźišćeńsku zyrkwinsku wosadu knjes farar Kratz. Wot noweje schule pśichićahny dołhi swjedźeński cah, pśedu schulska młodźina, kótaraž dźĕła jara rjane a sajimawe skupiny tworjesche. Za małymi stupachu wjesołi a skónčnje cełi nĕhdyšni wopytowarjo stareje lubeje schule. Po shromadnym chwalobnym kĕrluchu a po spěwje zyrkwinskeho chóra, kiž knjes kantor Petrik nawjedowaše, strowjesche swjedźenju shromadźiznu knjes knježeński rada dr. Vater we mjenje hamtiskeho hejtmanstwa, wosobźe pokazujo na wobstejnosće nasćeho cahża, kiž su zyle druhe pornjo tamnym mĕrnym dnjam pśiched 100 lětami. Knjes wyšeješi schulśki rada prof. Kral strowjesche Hrodźišćansku schulu a wosadu w mjenje schulskeho hamta a chwalesche sobu myślicžu, so je zebi schulska wosada z pśichiležnosću 100 lětneho jubileja swojeje schule też hnydom domišlniśi swjedźeń wuhotowaś pśichewsała. Sćiwjedźeńśi rěcźnik poda dokładny stawiśniśi pśicheład wo wuwiwcu Hrodźišćanskeje schule a spominaše z dźaknymi słowami na jeje sakłužbnych wuczerjow. Wot lěta 1829 stutkowachu tu jako schulśiwjednicy Arnošcht Hotaš hač do lěta 1873, wot lěta 1873 hač 1906 Jurij Sarjeńk a wot tehdy cahża hač do dźeńšnišeho dnja Arnošcht Petrik.

Mjes tym pak bĕšeše so njebjo samróciło, pocza so śmjaniu deschowacz a ludźo so bórzy rozbĕžachu a do twarjenjow cekněnych. Knjes kantor Petrik bĕšeše jenož hišćeze mohł rjez króśe słowa dźaka pśichitomnym hosćom, mjes tym so knjeś farar Kratz dla nahłeho deschcza wjazu z słowu pśichićaj njemóžeše.

Po deschczu wotměwaše so schulśki swjedźeń na knjeej łuce. Pśichi wschelakim jawježelenju sabawjachu so stari a młodźi a zwjeczachu hač do zamjeho wječora swój rjany schulśki a domišlniśi swjedźeń. Wšichnim pak, kótiž su so na jubilejskim swjedźenju wobdźělili, wosanje wón njesapomnity.

Wulka wustajeńca pola Zhorjelca.

Hornjołužiska pśichmyślowa, rataśa a industrijina wustajeńca, sjednoczena z wustajeńcu wulkeho a małeho ptoka w Lĕśchwizy.

Sańdźenu sobotu wotewri krajny radźićel Shorjeleho wokrjesa Schröter wustajeńcu, kótaraž je žebi mjeno „Gelandina" pśichipołožiła.

Wustajeńca pokazuje zyle hospodarśe žiwjenje a je wulkotnje a wjelestronsky wuhotowana. Kóždy tam namaka wěcy, schrož jeho zajimuje.

Wośebje pśinje zaskupjene je wĕso rataŕstwo. Wustajeńcy je tam wjele kšasnych koni najlĕpšeho plahowanja. Pasiwa za wóci tóžebo luborjaca koni. Wotdźĕlej za konje pśichisamknje so wotdźĕl za howjazy ptót. Tež tu smě wóčko rataŕja z wośebitym spodobanjom na rjanym ptoce wutwopśiwaś. Na druhej stronje maju raznje zwinje žiwoje mĕstna. Dalšni wotdźĕl wustajeńcy wopśichija mały ptót. Posćišćicho chlěwa tam też hišćeze kóžki wschelakich raznow wustajeć.

Wobraz zyłeje wustajeńcy porješčeła kšasne zahrodnišće naprawy, kiž wóčko śpiešela.

Wopyt wustajeńcy sańdźenu njedźelu bĕšeše hobrśki. Je tam pśecka na tutym jeniceŕkim dnju 20 000 wosobow pobyło.

Proces pśeśiwo Winterej w Lipsku.

Swědźyn pśiched žudom.

S Lipśka so powě, so je so sańdźeny pjatk proješ pśheśiwo „wobtšodnemu rěcnikej" Winterej sapoczał. Póndźelu buchu wschelazy swědźy pśiheśiwschowani, kótiž bĕchu z Kólna. Jedyn swědk mĕnješe, so je Winter zwoje shromadźiny jenož tohodla wuhotował, so by na sastupnym pjenjeju sobu tłukł. Dalšnej swědkaj, Pech a Fischenich staj na němskostatnu banku w Kólnje śkoj po tym, so bĕšeše Winter w Kólnje wo wĕstym wurunńtkim poŕiśenju dra. Schachta na Belgiju powědał, so maju w Belgiśej cyrnjene tyšaghriwnarje je 66 ⅔ proz. nahódnośeńcy. Nada němskostatnje banki Hamm je jimaj pjecka 11. augusta 1926 wobkrućił, so je němskostatna banka němske bankowki, kiž je němske wobsadźeńske wójsko w Belgiśej wóstajiło, z dewisami słupowała. S tym buchu wonaj pjecka wo zwojim prawonym žadanju pśheśwědčenaj bźoj. Wonaj taj powědałaj, so tej wěstaj, so su inspektorow němskostatneje banki na rumunskich mjesach sadźerjeli a pola njeju tójšchio němskich bankowkow a pokmótnjo němskostatneje banki k nakupowanju tajkich bankowkow namakali. Skónčnje śwědkaj hišćeze wobtrukowaleršći, so bu němskostatnoubudźiła rada dr. Hüfner na naštawk, kiž je w oktobru 1928 wosjewił, wot němskeho justicnego ministerstwa pohnuty, niz wjazy wustupowaś za wérjeśelow němskostatneje banki. Posćišćicho pśheśwjedčowachu hišćeze dalšnjich śwědkow, mjes nimi też nĕkótrych z Kamjenzy, kiž pak wěs dale niewuzamnichu.

Cyrkwinske powĕsće.

3. njedźelu po swj. Trojicy, 16. 6. 1929.

Z Budyšina.

W Michałskej cyrkwi rano ½8 hodź. němske wotkazanje, ½9 hodź. němska a w 10 hodź. serbska Boża słužba (farar Kapleŕ). Popołdnju w 3 hodź. na farje muzska młodźina. Wutoru pop. w 3 hodź. žonjace towaŕstwo w Delnjej Kinje.

Krajnocyrkwinske zjednoćenstwo w Budyšinje pŕi Pólnym hrodźiku 6.

Njedźelu dop. ½11 hodź. njedźelska šula; pop. we 3 hodź. lĕsny swjedźeń w Kwětkowym Dole pola Dźěžnikec, pŕi pśipadnym dešćowanju w Hórnigec hosćencu „K herbskej gryzdce" w Hornjej Hóroy, swjedźeński rěcnik knjez superintendent Fröhlich. Pozawniske a spěwne poskićenja. Wječor we 8 hodź. w Budyšinje pŕi Pólnym hrodźiku 6 evangelizaciska zhromadźizna. — Wutoru wječor we 8 hodź. zhromadźizna Běleho kŕiža za młodźencow. — Stwórtk wječor we 8 hodź. bibliska hodźina.

Zjednoćenstwowy wothladaŕ Zimmermann zmĕje biblisku nutrnosć njedźelu a stwórtk wječor w Budyšinje, póndźelu w Smilnej, wutoru we Dobruši a pjatk w Cokowje.

Zjednoćenstwowy wothladaŕ Kŕižan zmĕje biblisku nutrnosć njedźelu popołdnju w Kwětkowym Dole, wječor w Krakecach, póndźelu w Konjecach, wutoru we Wjazońcy, srjedu w Drožđiju, stwórtk we Bukecach a pjatk we Worcynje.

Z Barta.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska, ½10 hodź. němska Boża słužba. Zběrka.

Z Budestec.

Rano w 7 hodź. je serbska spowědź, rano we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje, farar Tišer z Budyšina.

Z Bukec.

Rano ½7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němska, ½10 hodź. serbska Boża słužba. Pop. w 2 hodź. rozrĕčowanje z konfirmĕrowanej młodźinu. Zběrka za nabožne rozwučowanje młodźiny.

Za Budyšink.

Dopołdnja we 8 hodź. so serbske pŕedowanje čita.

Z Hrodźišća.

Rano w 7 hodź. serbski hamt, we 8 h. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boża słužba, ¾11 hodź. dźěćikemšenje. Pop. w 4 hodź. němski hamt (farar Konik-Wóspórski).

Z Hućina.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska, ½10 hodź. němska Boża słužba.

Z Hodźija.

Rano we 7 hodź. zmĕje farar Wjezaŕ němsku spowědź, we 8 hodź. němske a dop. ½10 hodź. serbske kemšenje. Zběrka za skutki kŕesć. lubosće we Łužicy. W 11 hodź. je Boża słužba za dźěći. —

M. N.-N.:

Nalĕtnje dundanje po dolnich Serbach.

3]

(Pokračowanje.)

Potom trochu po wsy wokoło šerjachmoj k młynej pohladachmoj, hdyž je pŕistaw, ale bě tam hišće mało žiwjenja. Bě hišće pśe khłódno, Barlinarjo hišće hač sem sebi njezwĕrja. Pŕez cyły rjad mostow ćĕrchmoj ke „Grodej", Bórkowskemu hrodźišću, hdyž seri žalostnje njelepa „Bismarkowa wĕža". Tež tu dołho njepŕebywachmoj, mój towaŕš za tym žeđeše, wšo te začišće jenož tak do so tykać a tuž hižo zasy kaž tŕĕlenaj, do wsy šuskachmoj a so podachmoj na puć k casnikarcy a z tym nabudźe naju jĕzba tójšto rjekowskeho a martraŕskeho raza . . .

Rjekowstwo móže wudorozymić jenož tón, kiž znaje puće w Błótach. Ja praju „puće", hačrunjež wĕm, zo je to hižo pŕewjele česće, by dyrbjał prajić „śćežki". Z kołesom človjek so hišće nĕkak pŕedrĕje, z motorskim kołesom tu jĕzdźić, to je kaž hižo prajach, dosć khrobje pŕedewzaće, pol martraŕstwa, pol rjekowstwa. Śćežka, kiž so hodźi k jĕzdźenju, je jenož dlóń šeroka, sunješ-li so z teje ćĕrje, to sedźiš we pĕsku, kiž pak je tu skĕrje podobny do muki a jĕdź jenož raz z motorskim kołesom w mucy!

Potajkim, po strašnej jĕzbje a hišće strašnišim zelenju mojeho towaŕša dóndźechmoj skónčnje ke „tuskulumej" casnikarki. Haj, ale mĕjachmoj dźensa dźĕ wosebite njezbože. Njebě wona doma, ale we Wjerbnje, to po khwili dale ćĕrichmoj, hłubje do Błótow, k „Wólšanej". Jĕzba bu hišće wrótniša dyžli pŕedy. Ja hišće dźensa dorozumić njemóža, kak smój so tam pŕedrĕloj bjez toho, zo so walichmoj.

Nó, pola „Wólšana" bu pŕijomnišo. Tam bywa zeyla najpŕijomniše. Mała korčmička, mało ludźi — wšitko za ćichim. Tu dlĕje pŕebywachmoj, słónco hewak smaleše a tu bě khłódno. Dušna serbska korčmaŕka dźeše połodničkować a naju doweŕi młoduškej piančicy. Bu to jara idyliske popołdnjo. Hišće khwilku dundachmy po najbliższej wokolinje. Maš tu same šwarne drjewjane khałupki po Błótowskim wašnju. Hólčik naju pŕez wodu pŕeplawi, rĕči serbski, kaž tu wše dźĕši. (Ale w Njeswačidle a Klukšu němcuja — a my rĕčimy wo kóncu delnjoserbskeje narodnosće!)

„Zasy wupjerchinjemoj. Snadź wječor so wróćimoj. Štóž chce spóznać pokład Błótow, tón dyrbi so zeznać z krasnymi Błótowćankami a to dyrbiš na reje. Štož tu duchy tak widźiš, zo bywaju jenož pokazki, ale dosaha ći to, zo za wjacym žeđiš.

Tu khwilku chcu pokazać pŕećelej druhu zajimawość Błótow — hobrske duby pola Trupca — sobu najwjetše a najstarše duby cyleje Němskeje. Mnozy wo nich njewĕđa, dokelž so skhowaju srjedź lĕsa a haja. Wopuščimoj Bórkowy, po telko mostach puć so minje pod namaj, bórzy Bórkowske statoki jedyn za druhim wróćo wostanu, Góra. Po wsy holiča khođźa w serbskich drastach, ale němcuja. To sebi skhwalu naše holiča z Poršic a Bukec. Te „němscy" khođźa, ale horliwje serbuja. Rĕč bywa wuraz narodnosće, nic drasta!

Bĕłu Góru pŕeńdźemoj, pŕeńdźemoj Grobu, wutwar Bĕłeje Góry, kiž so nĕšto hodźin pozdźišo dospolnje spali. Z lĕweje strony wulki Bĕłogórski jezor so błyšći. Ale hišće na njón njekedźbujemoj. Wabja naju te hobrske duby. Pŕeńdźemoj khójny, za khójnami pŕi dróze rjad starych powažnych dubow naju pŕihotuje na rozmĕry jich towaŕsow. Nazdala wulke dubisko nam puć pokaže a hižo motorske kołeso so mota po pólnym pućiku k powažnemu stomej.

Nĕtk tu smój — haj, woprawdźe, pŕemóžacy tuto stomisko na tebje skuknje. Šesćo mužojo hakle móža wobjimać tutoho hobra. Z čośćowosću, haj nĕkak splóšiwje hladaš na tutoho swĕdka zańdźenosće. Spóznaješ hakle, kak mało woznamjenja človjek porno tajkemu stomej. Tutón prastary dub je widźał hišće swobodu našich prawótcow, snadź su tu woprowali Bohu słónca. Swarožicej — wšak stare baje powěđaju, zo „lutki" tu wotmĕwachu swoje bohosłužby. Tutón prastary dub je pŕeživił Serbow swobodu, je widźał tysaclĕtnu hańbu a tysaclĕtne wotročstwo a hišće so zeleni a nowe lisćo pušća. Móžno, zo so dočaka noweho dobyćeŕskeho postupa Słowjanow na zapad.

Rozžohnujemoj so ze starym dubiskom — ma te mjeno „Florentinen Eiche" — njewĕm, štó je jomu dał tajke njelepe mjeno, wšoće jedyn z Trupćanskich knježkow, kotrymž tu słuša cyła wokolina z tymi dubami.

Dale pućujemoj. Njedaloko ale nĕkak zakhowany za hajom, steji cyły rjad prastarych, powažnych dubiskow. Jedyn je hišće sylniši dyžli tamny samotnik, kiž dyrbi sej lubić dać wudmo „Florentinen-Eiche." Rjeńši pak žadyn njeje. Nawopak, najmócniši hobr z tych dubow „Gräfin Elisabeth-Eiche" khětro njesłóndże skutkuje. Tuta „hrabinka Hilža" je khětro nješwarne, kipre drjechmo. To rĕka, z cyleho duba ničo njewosta, khiba jenož jenička hobrska hałza na mócnym zdonku. Ale tutón zdónk!? Ze hrózbu so wotwobrońiš wot njeho. Je zdźěła zapłatany z cyhelowej muŕku, je skitany koło wokoło ze kalatym grotom, kołeny brjuch je wutykany" z hlinu, z kamjenjemi, z krótka dub je z tym na grawośiwe wašnje zwohidźeny a woprawdźe hižo pŕestał być pomnik pŕirody, je skĕrje hišće jenož pomnik človjeskeho barbaŕstwa. A hišće na nĕšto druheho rozpadanki stareho duba nas dopominaju. Na dóńt našeho naroda. Tutón zwohidźeny, wupłatany, zhańbjeny zdónk — njeje to zymbol zničeneho połobskeho Słowjanstwa, a tuta pŕecy hišće so zelenjaca mócna hałza, njeje to symbol našeje serbskeje narodnosće, kiž wurosćena z rowniśća, pŕecy hišće mócne žiwjenje pokaže. Ale hižo je so dyrbjała podpŕĕwać, tuta hałza, zo wĕtr njeby zničił posledni powostank nĕhdyšeje slawy. Haj, khutne mysle na tebje du tu pod starymi dubiskami na poswjatnym mĕstnje.

(Pokračowanje sćehuje.)

Z Khwaćic.

Rano w 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němske a 1/10 hodź. serbske kemšenje. Kollekta za evangelske wukubłanje dźěći. Pop. w 2 hodź. rozrěčowanje z konfirmirowanej młodźinu.

Wumrěł 3. junija: Kurt Werner, Kurta Kästnera, dźěłaćerja w Khwaćicach, mandź. synk, 5 m. 24 dnjow stary.

Z Klukša.

Rano we 8 hodź. serbske a dop. 1/10 hodź. němske kemšenje (kand. Rössler). Pop. w 2 h. cyrkwinske rozrěčowanje z konf. młodźinu (tón sámy). Pop. w 4 hodź. serbska Boža służba ze spowědźu w Nowšanskej šuli.

Z Łupoje.

Rano we 8 hodź. serbska a dop. 1/10 h. němska Boža służba, potom dźěćikemšenje. Zběrka.

Z Malešec.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. 1/10 hodź. němske kemšenje. — Zběrka za swoju cyrkej.

Z Minakała.

Rano w 7 hodź. němska spowědź z Božim wotkazanjom, we 8 hodź. němske a dop. 1/10 hodź. serbske kemšenje (farar Křižan).

Z Njeswačidła.

3. njedźelu po swj. Trojicy žana spowědź. Za to so serbske kemšenje w 7 hodź., němske 1/2 9 hodź. započinjatej.

Khowana: Reza Gustla Zahrodnikowa rodź. Martschinkec z Milkec, 64 l. 2 m. 23 dnjow stara.

Z Nosaća.

Rano w 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němska a dop. 1/10 hodź. serbska Boža służba. — Dop. 3/11 hodź. Boža służba za dźěći. — Zběrka za evang. dźěćizastaranje.

Z Poršic.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska a 1/2 10 hodź. němska Boža służba, pop. dźěćikemšenje w Bošecach 1/2 2 hodź. za młódše, 1/2 3 hodź. za starše dźěći, wječor biblisku hodźinu w Krakecach přez knjeza wothladarja Křižana. Póndźelu wječor bibl. hodź. w Konjecach přez knjeza Křižana. Wutoru wječor rozwučowanje pozawnistow.

Wumrěłoj: Hana Gudźic, kubłowunjenkarka we Kumšicach, 80 l. 1 m. 9 dnjow. Madlena zwud. Šmolowa rodź. Mikanec, žiwnosćerka w Bošecach, 84 l. 2 m. 12 dnjow.

Z Rakec.

Dop. w 9 hodź. misijónska Boža służba (knjez misijonar Krječmar z města). Zběrka za misijónstwo).

Z Rychwalda.

Dop. w 9 hodź. němske a 1/11 hodź. serbske kemšenje.

Z Wósporka.

W 10 hodź. předowanje, 1/2 12 hodź dźěćikemšenje (wosadny farar).

Z Kotec.

Dopołdnja we 8 hodź. němska předowanska Boža służba (wosadny farar).

Z Wóslinka.

Rano we 8 hodź. němske, 1/10 hodź. serbske kemšenje. Kollekta. W 11 hodź. kemšenje za dźěći. Pop. w 4 hodź. młode holcy na farje.

Budyšin a Łužica w Drježdźanskej wustajeńcy.

Sastupjerjo dźěłoweho sjednoćenstwa Łužiskich wobkhadnych towarstwow pšchebywachu tele dny w Drježdźanskej wustajeńcy „Pućowanje a dróhowanje“, so bychu z pohódnowanym wubjerkom wustajeńcy jednali wo pšicheměnjenjach a polěpšchenjach we wotdźělu za Łužicu. Se swojim hórschenjom je dźěłowe sjednoćenstwo dozpěło, so bo na jich žadanja dźiwa.

Dekoratiwne budże lěpje skutkowacej wopon Łužiskich sčehećemětow, kiž ma bo horjekach pšchiprawićej. Zyły Łužiski wotdźěł ma bo z někotrymi dalschimi wobrasami łužiskich městow wobohaćicej. Njedźiwajcy mnohich polěpšchenjow pak wuhotowowanje Łužiskeho wotdźěła njeje zyle spokojace, wosebje dźiwajo na nakoźene wudawki a pošticeny material.

Tytus w hannoverskej wsy.

We wsy Duingense pola Alfelda su někotre wožoby na tyfuš schorile. S pšchepytowanjom w bakteriologiskim wustawje Göttingenskeje universitty su spóznali, so bo jedna wo tyfuš dełnjeho žiwota. Dokelž su bo wyschnosće hnydom po tom, jako bu wo prěnich tyfušowych pšchipadach znate, za trěbne naprawy postarale, je swjeselace dźěłicej, so bo khorosć njesda bycej pšcheceźeka. Cźěrko khoriło je 14 wožobow.

Přilopk.

*** Awstrijcanska, najrjeńscha žónska žwěta!** „Miß Austria“, Lilla Goldarbeiterez bu na mjezynarodnej rjanosćejinskej konkurrenzy w Galvestonje w Texaźu w Połnóznej Amerizy za krałowu rjanosće zyłeho swěta, za „Miss Universum“ wuwolena.

*** Dźěcjo wulkowa žiwoty macj.** S Cźeskeje Lipy bo powě: Jako pšchipołdnišchi cźah z Litoměřiz pšchijědze, dohladachu bo pucowazy pšchi železnišchim nažypje pola Cichta tšiłětneho dźěśeca, kiž hórko płakasche. Dźěśecowa macj běsche bo w šamonordaśkich myłlach na kolije lehnyła. Cźah pak możesche hišcźe sastacj. Živjenje žitu macj pak tak wšched žmjerćzu wulkowachu.

*** „Pressa“ w Moskwje.** Tele dny bo w Moskwje nowinarśku wustajeńcu „Pressa“ wotewrili. Na njej žu sastupjene narody je 167 krajow w 143 rěcach. Na Kólnskej nowinarśkej wustajeńcy loni běsche sastupjenych 104 rěcow. Na Moskowskej wustajeńcy je tež samešinjene nowinarstwo najmjeńšich ludstwow, kaž Papuaskich a Cukuśkich šplahow, tehorunja nowiny z kupow Cźicheho ozeana, zyłeje Afriki, Asiskeje, Seleńskeje atd.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Kujes ratak Kurt Herrmann w Budyšinje na Cźornobóžskej dróhy 6 bu wot naš jako šobustaw komišije za wotschkodźenje pšcht skótnych khorosćach ha Khróby wotsaty.

W Budyšinje, 11. junija 1929.

Měšćanska rada, spomožetki policajskí hamt

Pśijeła sawěra sobu.

Pśijeła sawěra z 16. haprylom t. l. wojsewjena, so z tutym sobu.

W Budyšinje, 14. junija 1929.

Budyske hamtske hejtmanstwo. Měšćanska rada.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smolerj w Budyšinje. Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dudman w Budyšinje. Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Hrodźišću. Za nowinarstwo: G. Janak w Budyšinje.

Hospodarski rozhlad.

pjatk 14. junija 1929:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,191	100 pólsk. złotych	47,10
1 jendźelski punt	20,318	100 šćesk. krónow	12,405
100 šwajc. frankow	80,61	100 franc. frankow	16,38

Barlinska burša wječera wjasny. Kursy efektow popuschćowachu. Na wikach ſ dołhnymi a rentowymi liesćinami kursy na dotalnej wyšokosći sawostachu.

Produktowe witi běchu wječera skrućene, hačrunjež na wukrajnych wikach płaćišny popuschćowachu. Rožka a pšeńeza saše 10 pj. dobuschćej, koreż běłchtej žrjedu pschišadźiłoj. Wječera płaćeśe zentnać

w Barlinje

pšeńeży 10,55—10,60 hr., rožki 9,35 hr. hač 9,45 hr., jećmjenja najwušeho hr. 8,80—9,10, wowša 8,90—9,40 hr.

w termijnowym wikowanju:

sa julij: pšeńeży 11,10—11,17½ hr., rožki 10,05—10,12 hr., wowša 9,50 hr., sa september: pšeńeży 11,60—11,70 hr., rožki 10,43½—10,48¾ hr., wowša pak 9,50 hr.,

schtwórtk w Lubiju:

pšeńeży 10—10,40 hr., rožki 8,90—9,25 hriwnow, jećmjenja nałchtnjeho 9,75 hr. hač 10,50 hr., wowša 9—9,25 hr.,

schtwórtk w Kamjenzu:

pšeńeży 10—10,25 hr., rožki 9,25 hr., wowša 9,15—9,25 hriwnow, prošata 35—47 hriwnow, běłaki 75—87 hriwnow, libjata 4—4,50 hriwnow,

Witi schtwórtk w Kamjenzu.

Krěń 1,20 hr., kolrabi 30 pj., žydrožty kał 0,40—1 hr., jěźina loboda 20 pj., morchej 25 pj., zybła 20 pj., běły kał 35 pj., butra punt 1,80—1,90 hr., jeja 10 hač 11 pj., cźerwjeny kał 35 pj., žołtej kěcźk 5—10 pj., rhabarber 10 pj., kosmarźi 40 pj.

Witi sańdźenj schtwórtk w Lubiju.

Butra 95—105 hr., jeja 10—12 pj., twaroh 25 pj. a lany wotlij 1,80 hr., kulerspa 12—15 pj., rjetkej 30 hač 35 pj., morchej 20 pj., měd 1,40—1,60 hr., zybła 15 pj., běrny 5—7 pj., selerij 50—80 pj., karoty 30 pj., žydrožty kał 60—100 pj., jěźina loboda 15—20 pj. a žołtej 4—6 pj., rjewjeń 85 pj.

Witi sańdźenj žrjedu w Halschtrowje.

Pšeńeża 10—10,25 hr., rožka 9—9,25 hr. wowoš 9—9,50 hr., prošata 35—45 hriwnow, běłaki 75—87 hriwnow, butra 1 hr., zybła 25 pj., hołbje 1 hr., jeja 10 pjenjezkow.

Witi w Khorzebušu.

Howjaze mjaźo 1—1,40 hr., cźelaze 1—1,20 hr., skopjaze 1,20—1,40 hr., žwinjaze 1,10—1,40 hr., jeja skopjaze 1,20—1,40 hr., žwinjaze 1,10—1,40 hr., jeja 11—12 pj., butra 1,90 hr., twaroh 30 pj., lany wolij 1,50 hr., linj 1,70 hr., karuh 1,40 hr., schćuki 1,40 hr., hołbje 70—1,20 hr., kury punt 80—100 pj., kapony punt 60—100 pj., cźerwjeny kał 35 pj., běły 30 pj., zybła 25 pj., kaćki 2,10—2,20 hr., žołtej 10 pj., rhabarber 15 pj.

Stótne witi schtwórtk w Barlinje

(Magerviehhof Friedrichsfelde).

Pschihnali běchu 449 howjadłow, mjes nimi 415 dejnych krutwow a wyšokoćuceślnych jałojzow, 31 prošnikow, 3 byli a nimo toho 118 cźelatow. Witi běchu pomałkucź bźšł skotu wosta njepschedaty. Wone płaćachu:

młode dźěći a wyšokoćuceślne krutwy 290—580 hr.
wyšokoćuceślne jałojzy 270—480 hr.

Na žwinjaze witi:

tam běchu pschiwjesli 442 prošatow a 351 běhałow. Te płaćachu

běhaki:

wulke 90—110 hr.
žrjenje 65—90 hr.

prošata:

wulke 48—65 hr.
žrjenje 40—48 hr.

Na **žwinjaze witi** wječera **schtwórtk w Khorzebušu** běchu pschiwjesli 924 prošatow a 146 běhałow. Wone płaćachu

prošata:

małe 25—32 hr.
žrjenje 32—38 hr.
wulke 38—45 hr.

běhaki:

małe 45—65 hr.
žrjenje 65—90 hr.
wulke 90—110 hr.

Pschisłajeja:

Holzu do domu, Sozietät w Budyschinje.
„ Woeślg w Hródku, Dreždźanska dróha 40.
Schofera, Heimberger w Hródku.
Dźěłaćerki, Schessler a Jüttner w Hródku.
Pohonca, Künig w Stachowje cźo. 15.
Moterśeho, Starik w Hródku.
Krawśkeho, Strack w Niśkej.

Howjaze a žwinjaze witi

su žrjedu 19. junija 1929 w Hródku.

Na pschedań:

Sšynowowroćak, widlaty, w Lubiju, Nowe torhoschćo cźišło 91 na l.
Sšynowowroćak widlaty sa 150 hr., w Njebjelećicach cźišło 38.
Pschešada, knježi dwór w Goidźe pola Hródka.
Wol šywy, bayerśi, Waurich w Jaworje pola Kamjenza.
Krowa młoda, šywa do cźahanja, w Sšmilnej 28.
„ młoda, wyšokoćuceślna, w Lěśkej 5 p. Kamjenza.
„ wyšokoćuceślna, w Dažinje 47.
„ wyšokoćuceślna, w Dobrjach 5.
„ podšobna, wyšokoćuceślna, w Haślowzy 2.

Ssudniśy na pschešadźowanje

šobotu 15. junija 1929:

w Hródku, na Wojerowskej dróhy 9 pop. w 2 hodź.: schtaja maschina, kolo, vertiko, žudźit žołteje barby a gramofon, šymjenja, klamaŕśke twory, zigary, zigarety a połzy,
w Bukrzach w Stangej hoscźenzu pschip. w 12 hodź. sosa,
w Kólłach pola Budeśez w Heldej hoscźenzu dop. w 11 hodź.: kamjenjekakaza pschidrowa.

Škrowe depeše.

Produktowe witi w Barlinje, dźenja dop. 3/11 hodź.: Sšnadny wobrot pschi wječerawschich płaćišnach.

Dop. 3/12 hodź.: Wobrot wośtanje šnadny, žito je jara žadne, płaćišny sa podźišće termije ikerje schćehćbjene.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćizny po złotej hriwnje

	13. 6.	12. 6.		13. 6.	12. 6.
Pšeńca	211-212	209-211	bony	22-24,00	22-24,00
rožka	187-189	185-187	woka	27-30,00	27-30,00
nal. jećmjeń	—	—	módre łupiny	18-19,50	18-19,00
naz. jećmjeń	176-18	176-182	žołte łupiny	27-29,00	27-28,50
wows	178-188	178 188	żeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	18-18,50	18-18,50
pšeńc. muka	24-28,25	24-28,25	lany wosušk	21-21,60	21-21,60
rožna muka	25-27,60	25-27,60	poen. melasa	—	—
pš. wotruby	11-12,00	11-12,00	bórnj. kruški	16-17,40	16-17,40
rožne „	11-12,0	11-12,00	syno, 50 kg	3,70-4,50	4,00-5,00
lane symjo	—	—	rožana słoma	1,30-1,45	1,60-1,85
hróch, Viktor.	40-48,00	40-48,00	pšeńć. „	1,20-1,40	1,30-1,60
raps	—	—	wowsna „	1,20-1,35	1,50-1,65
pjeluški	25-26,00	25-26,00	jećna „	1,15-1,30	1,40-1,60

Wićne płaćizny štwórtk 13. VI.	Wšo po złotej hriwnje	w Kamjencu za 1 centn	w Lubiju za 1 centn.
Pšeńca		10,00—10,25	10,00—10,40
Rožka		9,00—9,25	8,90—9,25
Jećmjeń (nałet.)		—	9,75—10,50
Wows		9,15—9,25	9,00—9,25
Syno		2,50—3,00	6,00—6,50
Słoma z maš. młóć.		2,75	2,40—2,80
Słoma k zasłanju		2,00—2,25	—
Słoma z ruku młóćena		—	3,25—3,50
Běrny pola ratarja		3,50	3,50—4,25
„ hać na železnicu		—	—
Butra		1,80—1,90	0,95—1,05
Jeja		0,10—0,11	0,10—0,11
Pšeńčne wotruby		6,80—7,00	7,30—7,50
Rožne wotruby		7,50—8,00	7,40—7,60
Pšeńčna muka		19 00—20,00	15,50—16,00
Rožna muka		15,00—15,25	14 75—15,25
Prosata, wulke		75,00—87,00	—
„ „ srěnje		35—47	—
małe		—	—

Płaćizny rěznego skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

13. junija.

woł., 2 byk., 1 jałojc. a kruw., 681 ćelat., 17 wowc., 761 swinic.

Płaćizny za
ćelata: 1. 80—86, 2. 70—78, 3. 60—68;
swinje: (přez 300 pt.) 78—79, 2. (240—300) 78—80 3. (200—240) 77—79, 4. (160—200) 70—72.
Rancy 66—70.

5.) Wjele pčołkow žo nam też zatepi, kaž hmyzy hižo prjedy spomnili. Tohodla dyrbimy w blišošcži kwasca kwitka abo žudobja z wodu nastajecz a do wody žyrkanje, kusli wošcželinow abo podobne wězły namjetacz. Tak žo potom na te žydmu a žo njezatepja. Ssmy-li kusk zokora do wody žyrnyli, dha je hišcže bóle wabimy. Wodu dyrbimy často pischeměnicz. Pčežołki w meji rady často na tak mjenowanu mejsku thorosez sthorja. K tomu ja-dżěwamy. Hdyž prilku cžerwjeneje abo kuchinsteje žele do wody žyrnjemy. Pčežołki taiku wodu rady pija.

6.) Dale dyrbimy sahe nalěto, hacž do poł hapreje, cžežno (Flugloch) jenož na poł wotewrjecz, so njeby hmyzy wětšik do kolcža cžahnył. Hdyž pčežołki sapocznu wonka wokoło letacz, njeßměmy w kolcžu wjele wjazy dżěłacz.

Dom a kuchina.

Pjeczenje pampuchow.

Mnoha hospoza sthorži, so žo ji ženje tak pampuchi njeradża jako na pischikad konditarjej. To pak njeje tak cžežke a pischihotuje žo na sceßehowage waschnje: K pampucham trjebasch 1½ punta muki. thi jejowe cžerwowki, jene žołe jejo, 100 gr. tuka, butry abo margariny, něchto rostrunhaneje zitronoweje běliški, 50 gr. drožđi, zokora kelkoż chzesch, a wokoło ¼ litra mloka. Wschu hromadze dyrbi derje pschehrěte bycz. S muki, mloka a drožđi sadżěłaj najprjedy zadrožđ (Hefestuck), kotryż dyrbi žo na cžoptym městnje thibacz. Potom pschiměschej tamne wězły k tomu, pschedżěłaj cžěsto derje a daj hischcže jónu hibacz. Cžěsto njech je radscho židsche hacz pschehuste. Hdyž je dosez hibane, roskulej cžěsto na tykanzowym blachu na 1 zentimtr. tolsto. Na to nałażdżej prawje stajnje kusli schmadrunkża (Pflaumenmus) na roskulany tykanz a wukraj je schklerżu koleika. Na to roskulej druhi tykanz, wukraj runje tak koleika je schklerżu a składż je na tamne je schmadrunkżom. Potom je w ruzy hromadże skulej, tak, so je schmadrunks runje wo zrjedża. Bjes schmadrunkża nimasch wjso telko dżěła. Kulki dyrbja žo někto hischcže jónu hibacz a potom je we warzazym schmalzu pjecz. Skónczenje je w zokoru wutwalej.

Jenož bjeswadne mloko sluschza do mlokarnjow.

Haj, jenož z cžerstwjeho, cžistjeho a bjeswadneho mloka samože mlokar najlepschu butru wudżěłacz. Mnohy hospodarjo drje myßla, so zentrifugi w mlokarnjach wschě mloko wucžischcža. To pak njeje wěrno. Zentrifuga drje z majaneho mloka njerjad wotstroni, niz pak nakaßliwiny, kotrež žu žo z njerjadom do mloka dostate. Tajte mloko pak žo k dżěłanju dobreje butry njehodži. Dobra butra pak je dżenża jara waßna, dokelž wjazy placži.

Pischecžiwo wulkim myschcham

je dobry srědk na próch roshachene wapno. Wožebje we sjmje mamy pod wulkimi myschemi dosez cžerpjecz. Do wulkomyschazych dżěrow nałpypamy jenož někotre horstki wapna a bórsy je wotbudżemy. Wulkim myschcham napada wapno do wocži a to wone njesnjeßu. Tak roscžěkaju a žo ženje wjazy njewrócza.

Strowotnistwo.

Lipowe kcženjo.

Lipowe kcženjo je tehdom jara strowe, hmyzy-li symu pschemrěli, dokelž po lipowym kcženju žo pocžimy. Też je tónle cžaj schwarny, pschecžiwo wódniży a cžišcži krej. Mamy-li wschelake cžuwowe bolesce, mózemy žo z lipowym kcženjom myć. S tym žo nam cžuwy smjercha. Rano a wjecžor schalku lipoweho kcženja je jara strowe.

Kampowe kopjenjo abo žołta lischcža rocžina.

Khampowe kopjena (Königskerze) rostu na mjesach a zuczikach. Někotsi maja je też w zahrodkach. Hewak rosce pak tele zelo rady na pěsku. Kcženje wot julija hacž do septembra. Kcženja hromadzimy w auguscze pschi rjanym wjedrje a w khłódku je wuzuschimy. Rostlina ma jara dołhe, muż wyßoke stwjelżo. Kcženja žu poměrnje dosez wulke. Selo sa mjedom, hłódży wonja. Też zyła rostlina hłódży hłodži. Kcženje placži jako dobry wutrobinski cžaj, pschecžiwo kaschelej a pluzowym khorosczam. Ssypnjemy malu horstku tajteho kcženja do ½ litra kropa, damy hischcže jónu sawaricz a wostajmy tymilku stejo. Na to możemy žebi z kandiżowym zokorom abo z mjedom cžaj wohłódnicz. Korjenje žotteje lischcžeje rocžiny wuzuschene a w cžerwjenym winje swarjene žu dobry srědk pschecžiwo żoldkowym thorosczam, wožebje pschecžiwo hubjenemu požiwanju abo hdyž nam jěsch njeshłodži, pschecžiwo żiwocze-bolenju a cžerjewowym thorosczam. Cžerstwe khampowe kopjenja możemy žebi też na wotewrjene rany klasez.

Prašenja a wotmołwjenja

Praschenje: Mam dweju bycžkow, 9—12 měßazow staraj, kotrajž hych rady pschedał. Tuž chzu jeju wukormicz. Kotre pizowadża žu k tomu najpschihódniske?

Wotmołwa: Kormne pizy sa howjadża žu jara wschelakore. Dobry je schrót, a to wožebje rżany a wowsony. Tola taiki je drohi. Jara dobra kormna piza je też schrót z kuschczisnow. S kupowanych pizow wam radżimy: kukuri-zowy schrót, rajßowu muczku, piwowe khłódżiny (Bier-traben), abo žuscheny a wolijowy wošuch. Pizu dyrbicze měschacz. S kukurizoweho schrótu a rajßoweje muczki smě schamy z kóżdeje jenak wjele.

Praschenje: Moje koßmaczki maja hižo někotre léta saßobu brune blaki na płodach. Kak bych mohł tomu wotpomhacz.

Wotmołwa: Na waschich koßmaczkach je amerikan-ska pomjedź. Pschecžiwo njej mamy scžehowage srědki: Nasymu a tu symje dyrbimy kecžki prawje wobrěłacz. Dale dyrbimy jim dołoka wokoło prawje z kußatym wap-nom (Aetzkalk) pohnojicz, kotrež prawje drobnje mjes kecžkami rostrószimy. S dużykowymi hnojemi jenož zła-bje hnojimy, ale za to z fosforowymi, jako z drabkom, Do-maschowej rudu a z superfosfatom prawje žylnje. W sy-nje hischcže a nałéto krjepsche kecžki z 5% żolbarowej ros-puschczlinu. Bych-li pak žo nałéto saßo pomjedź potasała, potrjepsce kecžki hischcže jónu z 1% rospuschczlinu.

Praschenje: Moja 7létna kobła sapocza psched dwě-maj njedżelomaj khromicz. Sa někotre dny mějesche zyłu nohu prostu a sacžekku. Skocžo hubjenje żerje a pischi tom płěni. Kak bych mohł tomu wotpomhacz?

Wotmołwa: Wasch kóń żnadź na jěrchenjowu po-khromu cžerpi. Sawołajcze radscho hnydom słótneho le-karja. Byschcže-li jeho hnydom sawołali, by wón konjej žiłku puschcził a z tym by kóń dawno hižo strowy był. Na sacžekke mějtno kładżcze horze wobkładły warjenych běrnow. W tu khwilu žaneho sorna konjej njedawajcze, ale jenož wotrubu, žyno a morchej.

Praschenje: Kak sniczu dżiwi wowz na mojim polu. So bych k tomu po możnosczi wotpomhał, žym loni na tymle sahonje wobkopowanki płahował. Tola njedżi-wajža teho bě na polu nasymu saßo dżiwi wowz.

Wotmołwa: Niczże dale wasch dżiwi wowz a nje-lutujcze žaneje próży a njeshubcze pschi tym sczerpnosć. Najprjedy wosstrocze howmu pschicžinu, to je, njeßpajcze na hnój žmjecze ł drožnje. Ssbjesce stajnje czište žymjo a dżerżcze mjesy prawje czište. Ssymjo dżiwjeho wowza też wětr druhdy jara daloko rosnjeße a ł tym pola sanje-rodži. Radżimy, so byschcže na tymle sahonje łětża hischcže jónu wobkopowanki płahowali. Scže-li loni na sahonje běrny měli, sładżejcze łětża rěpu abo nałwopak. W symje abo sahe nałéto hischcže wjele hnójniży wošcže. Tak bórzy hacz je nałéto prénja njerodź sesthadżaka, polo hnydom pschewótżcże. Nasymu smějecze mějesce dżiwi wowz ł pola.

Wěso steji pschi dżele ithlenty, schtož je, žo wě, napinage. Schtóż je nawukmy, ł tymle gratom wobhładżecz, pschi pschecžahowanju wjele nadżěka.

Ručna radlička.

(S wobrazom.)

Běrny trjebaja za swoje rosczenje mjelnu a žypotatu pjerschcz. Cžasczischo dyrbisch ju pschedżěłacz, so by po-wětr pjerschcz pschecžahnył. Na polach tohodla běrny wětscžich, jěsczejsch a na požledk z radkom wobjědżujesch. Ssu wě, pódla wo to dże, też njerjad podubżuje. Někotryžkuli méni, so je tole błowny zamér wobdżěłanja běrnjazeje role. Najważnischo pak je, so je pjerschcz žypotata, mjelnu a

niz satwjerdnjena. Hdyž běrny na wožrjebti hadżeja, njemóża je wobjědżowacz, ale dyrbja je wobkopowacz. Tuto dżěło je wobuzne a trjeba wjele cžasa. S wobkopo-wanjom swadżisch běrnjazym khleram a korjeschkam, a na tute wschelake wunoschej. Někto dżěłaja a pschedawaja ruczne radlicžki. Tute žu z wotrzkowjeho blacha a wuběhnu do kónczka kaž radliza. K radlicžży je pschicžinjene truczo. Do tutoho toporo thknu. Sa toporo cžehnjo jědżesch po rynczku. Radlicžka njewobschkodżuje khleby a korjeschka běrnow. Mjeta rosdrjebjenu pjerschcz kaž nałpypku na

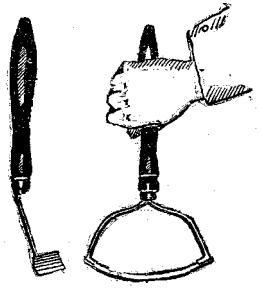
Časopis za serbskich ratarjow

Cisło 23 Budyšin, 14. junija 1929 Lětnik 37

Rěpowy truznik.

(S wobrazom.)

W ratarstwje žadaja rěpnischcza najwjazy drobneho dżěła. Hdyž pschehadża njeżadżeja, żada rěpa dwójne wot-hładanje. Najprjedy ju ł rěpowej žyjawu abo puschczad-lom žyjesch. Hdyž je sesthadżała a żadżenka žo do wětreje wulkosce rostrosta, rěka ju pschecžahowacz. Sso wě, pódla dyrbisch rěpu staroscziwje wobkopowacz, pšecz a wobjěd žo-

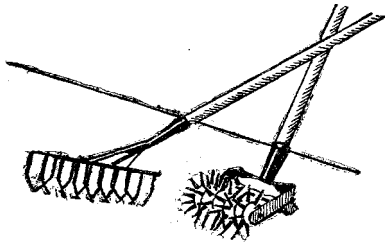
wacz. Sa wobkopowanje, plenje a cžahanje nima ratar pschezo dożahażych mozow k ruzy. Tohodla roshładuje žo za gratom, tute dżěła spěchoważym a wołožoważym. Ra-tarjo w Lětnicžanskich stronach kórki na połach podobnje płahuja, kaž my rěpu. Tute żadaja hischcže kedżbliwi-schcho wotthładanja, wobkopowanja, plenja a pschecžaho-wanja. Sa pożlednische dżěło, potajkim za pschecžahowa-nje trjebaja tam wożebity grat. Tutón możemy throhle „truznik" mjenowacz. Lětnicžanscy ratarjo mjenuja jón „Gurkenkrehl". To je nasibinjena motyka ł krótkim to-porom. Motykowe łopjenko je jenoż milimetr tolste. Tohodla žo w pjerschczi dżěłajo žamo wótsi. Łopjenko żedży na ruczkach, do topora sażadżenych. Toporo je jenoż 20 cm. dołhe. Schtóż chze ł nim dżěłacz, ma žo na tónle grat wustejecz. S maczczu wobkrajeich żadżenku, kotraž dyrbi stejo wostacz. Schtož je hischcže stejo wostało lěwa ruka wupleje. Toporo dżerži dżěłacze ł palzom a poka-sowarjom praweje ruki. Wón njetraje ł truznikom je zyłej ruku, ale ruka wjerczi žo jenoż w ishidle za pjaczu.

rhnczk. S ruczjnej radliczku mózjesch tež druhu do rynczkow gadzanu jeleninu wobjedžowacz, kaj morchej, körki, banje, buny a podobne rostlinki.

Rozdrjechowacc a wobkopowacc hrabje.

(S wobrasom.)

Nasch wobras pokasuje nam dwoje, hischcze mako snate hrabje. Wobkopowaze hrabje su koleska na jehle, jene

pschi druhim. W koleskach suby tcža. Po hrjadzy abo rynczku s nimi ježdžo pschekopasch je s lohkej prózu. S nimi sakopasch pschikupne hnoje abo hnójnu pjerschcz. Hdyž ju hrjadku s nimi pschedžełak, potom twosmjesch rosdrjebiowaze hrabje. Tute maja dwoji prékusch abo hkowu. Suby su nashibnjene. W jenej hkowje su na lewizu, w druhej na prawizu nashibnjene. S nimi hrabajo pschetworischi su krótki cjaž hrjadku do mjelneje, žypotateje pjerschcze.

Sto je z winu, zo je pola nas tak mało sadu na wikach?

Kóždolétnje žo milijony hrimnow sa wukrajny gad toudawaju. Ssad nimamy sa nétkaku luxusowu jedž. Ssad k swojemu wschědnemu sežiwjenju runje tak derje trjebamy jako druhe jědže, dokelž ma wjele vitaminow a druhich wutkow. Kóždy dzeń dyrbjeli po mózjnosczi gad jěcz. Doniž žo njebudžemy wotwucžicz, stote jabłuka (Apfelsinen), mandarinki a banany wuzjiwacz, budża tute ptody pschezo do Němskeje dowožowacz. Nasch gad je tola runje tak khmany. Srudnischo pat hischcze je, hdyž twojim, kelko jablukow, kruschwow a druheho gadu, kotreuž pola naž howi, žo k nam dowožuje.

Ssu-li žo nam jónu jabłuka radžike, dha žo nam sda, jako bychmy pschewjele jablukow měli. Hospodar druhdy ani njewě, hdže s nimi a kak by je wotbył. A tola žo we tajich létach zuse jabłuka k nam dowožuja a pschedawarjo je derje wotbudu. Jedna-li žo wo amerikanske jabłuka, dha žu te žamo drožsche. Na czim to saleži a kak móžemy tomu wotpomhacz?

Tu dyrbimy wjele wot Ameriki wutnycz. My we naschim gadarstwje hischcze wjele mylimy. Prěni smykł je, so mamy pschewjele druzinow. Prjedy placzesche tón jako najkhmańschi gadar, kotryž mějesche prawje wjele druzinow. Tu pak mamy s pschedawarjom we wulkim wobdžeżnoscze, dokelž lěpje sto zentnarž jeneje druziny wotbudžemy hacž někotre zentnarje namělschanje. Tohodla dyrbimy mjenje druzinow gadzecz, ale wjele schtomow jeneje druziny. To placzi wosebje wo halejach. Ssadzamy jenož tajke druziny, kotrez žo sa naschu polohu, pódu a podnjebjo najlěpje pschihodža. Chzemy-li wjetschu gadarniu satožicz, wobroczimy žo na bliščzu hospodarsku komoru. Wot tam shoninmy, kajke druziny žo ja nasch kraj najlěpje pschihodža. Wěsto dyrbimy jim naschu krajinu rospitacz. Druhi smykł je tón, so chze kóždy w swojej sahrodze wschelake druziny měcz a njedžiwa pschi tom dozhła na wobstejnoscze. Kóžda druzina gadu ma swoje wumělenjenja. Jabłuka žadaja žebi na pschikład wiežny powětr a snjeżu w pódze stejatu wodu. Haj, žamo powodženje s cžažami snjeżu. Sklotki bóle swjetscha korjenja cžerza a hodża žo też bóle sa mokrische pódy. Krusch-winy hłuboko korjenja cžerza. Tohodla hodża žo bóle sa žuschische pódy jako wischniny, kotrež tohorunja na žuschischim radscho rostu. Kruschwiny a wischniny žadaja wjele wapna w pódze. Břeschki a aprikosy dyrbimy bóls a cžichim gadzecz.

Tjeczi smykł je, so naschi gadarjo schtomy pschehuste gadzeja. Schtomy dyrbja po prawom tak dałoko rósno być, so mózemy pod schtomami hischcze druhe ptody pjec abo druhe kerczki gadzecz. Ssadzamy tohodla nisse, kerczjote schtomy po dołhosczi 6—8 metrow. Mjes tynkami pak njech 8—12 metrow mělina wostanje. Chzemy-li wołoż abo pizne rostliny pod schtomami pjec, gadzamy hischcze dale rósno. Najkhmańscho a jara pschihódne je, hdyž tynki schtomow wot połnozy k połdnju gadzamy. Formowane schtomiki gadzamy 5—7 metrow rósno. Schpalery 5—6 metrow. Běchu-li stare schtomy pryedy pschehuste gadzane, dyrbimy jich telko twupuschczecz, kelkoż je jich pschewjele. Najwjazy gadu a najkhmańschi nam jenoż na tajkich hakosach narosche, ke kotrymž móże dosez powětra a słónczka. Tohodla dyrbimy schtomy tež kóżde léto wobrěsowacz. Je to jara nusne. Prěnje léta žłuzi wobrěsowanje tomu, so bychmy prawje rjanu kromu dospěli. Młode hałosty dyrbja wjele płodowych wotnoskow měcz, kotrež njeżmědža pschehłabe być. Hewak by je wětsik słamał a wone też njebychu gad wudzerżałe.

Posdžisczo pat dyrbimy potom jenoż kromu wurěsowacz, so by mjes hakosami dosez powětra pschedwdwacz mohło. Też hałosty, kotrež pschejara cžerza, dyrbimy pschirěsowacz.

Schtoż pak mnosy w gadowej sahrodze bórzy a cžasto sapomnja, je hnojenje. Zjiwiza cžecze jenoż potom je schtomow, je-li w pódze mało wapna. K gadowym schtomam dyrbimy dale wjazy wapnicz hacž naschim druhim pólnym płodam. Na ¼ hektara trjebamy kóżde 3—5 lět, sa tym hacž póda wapno trjeba, 16—20 zentnarjow wapna. Na cžežiche pódy hischcze wjazy. Někotři praja, so chzedža žebi schtomy kóżde druhe abo tsecze léto jónu wotpocżinycz a so potom žane płody njenjeżu. To pak njeje wěrno. Tu je jenoż wina, so schtom dosez w pódze rospuscheženych žiwin njemežesche. Jabłuczjny a kruschwiny abo sžyła nasymike płody, dyrbja swoje płody tak rjez wot nałęcza hacž do pósnjeje nasymy zitwicz. Tuž maja mało cžaża k pschedżełanju žiwin w pódze. Te dyrbja hižo pschihotowane nicz. Hewak potom jene léto njenjeżu a žo na pschichodne léto pschihotuja. Snojimy-li derje, smy tomu wotpomhali.

Dalsche wobhladanje je niczenje wschelakich schkódnikow. Schtomy dyrbimy kóżdu nasymu s wapnom wobělicz, do kotrehož smy mjedžicznaty žyzniczнatan (Kupfervitriol) pschidali. Najprjedy dyrbimy skoru wotschkrabacz, dokelž pod njej nimo měry wjele dukkow a kukłenkow pschetymuje. Dale dyrbimy lěpkowe wobruczki wokoło schtoma wobwjasowacz, so by symitki mrósnik (Frostspanner) na schtom nejmoht. Też mózemy w gadarni nałęto a w lěcze schtomy druhdy s njedžicznatym žyzniczнatanom wokrjepicz.

Dale dyrbimy gad w prawym cžasu schcžipacz a jón w pinzach thowacz. Komory, w kotrychž gad thowamy, dyrbja cžemne być. W nich njech njeje wjazy hacž wot 2 hacž 3 stołpeńkow C. cjopkoty. Relatiwna włožnosez powětra njech 60 hacž 70 % wurzini. Ke thowanju gadu hodża žo najbóle tajke pinzy, kotrež k połnozy leża a kotrež njejsu płestrowane, potajkim j pjerschczejtym dnom. Tam gad po mózjnosczi na drjewjane połzy a prawje cjenko składemy. Najprjedy dyrbimy gad pschewubjeracz. Na cjitotu dżerżecz. Ssad cjasto pschewubjerajcze.

Na czim pak nětko sależi, so je wukrajny gad drožschi? To saleži swjetscha jenoż na dobrym sawalenju. So bychmy tudy mohli konkurowacz, dyrbimy wschón gad na 1., 2. a 3. druzinu swuběracz. Tak žo rjany gad hnydom wot hubjeneho rosenaka. W Ameriży maja k tomu hnydom maschiny, kotrež gad wuběraja. Te drje tež bórzy pola naž sawjedu. Njewuběramy-li gad, njetrjebamy na wiki wojnez. Tajki radscho do konserwowarnjow pschedawamy.

Budżemy-li wschě dypki derje wobkedžowacz, kotrež smy tudy naspomnili, dha žo nam tež płahowanje gadu wupłacži. S tym bychmy w hospodarstwje kóżde léto wjele wjazy dokhodow měli. A to dże je w nětcžischim cjażu samér zyłeho naschcho hospodarjenja. S dobrym wothładanjom naschich gadowych schtomow a gadu žameho zuły gad s naschich wikow wukadžimy. Cžohodła njedyrbjeli my nasch kraj žami se gadom sastaracz, hdyž žo tola žamžne druzinu pola naž radża. S tym pak też kraj wjele milijonow hriwnow salutuje, kotrež hewak zyłe thytnje do wukraja pschińdu.

Skolarstwo.

Schto je s wažnym cjinicjelom, so nam kosa derje deji.

Sstyschimy druhdy prajicz, so kosa psches schiju deji. S tym je prajene, so pola koju na pizy saleži, tak deji. Westo tudy też piza wulku rólu hraje, tola pak niz najkhowniischu. Jara cžuczjiwa je kosa na pschikład pschecžiwo hubjenemu žytnej. Toho njech žu žebi wschitzy plahowacjo kosow wědomi, so kosa jenož potom deji, dostanje-li cžerstwe a dobre žyzno. Kosa pak njeje jenož wot žameho žyzna žiwa. Jara wažny je też napoj. Kosa pije radu napoj s pschenicžnymi wotrubami. Niz dróżschi, ale khmańschi je pschenicžny schrót. Picże dawamy liwke, pschidamy do njeho maku priisku cjerwjeneje žele. Ssel kosa też nusnje trjeba. Nałęcjo a w lęcje dawamy pravje wjele jeleneje pizy. Nasymu a w symje dawamy runklizu. Wjele žaleži też na hródži. Dyrbi być runna, cjista, žwětka a zucha. Schtóż może, njech pochowinu (Torfstreu) scjele. Kosu dyrbimy też cjeścacz. Dożaha k cjiscenju wschedna schczetka a cjeścacz. Cžiwelije-li kosu někajka njerodź, dha dyrbimy ju s 5% mordarowej rospuschczilinu myc. Na to ju s pschikrywom (Decke) wodżejemy. Je-li mózno, puschczemy koju pschi rjanym wjedrje trochu na dwór abo na wałtwu. To je wosebje strowe.

Hdyž žo krowy njeskócja a ranzy njekrjepjaja.

Je-li ranza prożata méka, dha s tym wjele wapna pschikładži. Wapno hischcze dale pschikładži, je-li prożata zyżaju. Te pak dyrbi sażo s nécžim narunane być, dyrbja-li wschě organy derje dżełacz. Sswinje pschi njedostatku wapna swjetscha na cjuwowym system wožłabnu. To ma druhdy jako scježiwk, so žo ranzy njekrjepjaju. Dwaj profesoraj Emmerich a Loew staj 1913 dopokazałoj, so chlorkalcijum, we wodże rospuschczeny, k tomu wotpomha. Tajke ranzy, ke kotrymž žo chlorkalcijum pschidawasche, žo bórzy krjeptachu a mějachu też wjazy prożatow. To placži też sa druhi stót. S jeneho knjeżeho dwora žo nam powě, so mějachu tam wowcy telko dwójczatow kaž hischcze ženje prjedy, tak bórzy hacž běchu jim chlorkalcijum pschidawali. Druhi płahowar skoru nam pisa, so mějachu z jeho 12 krutwow sa jene léto, w kotrymž běsche chlorkalcijum žobu dawak, schtyri dwójczata. W prjedawschich létach mějesche jenož jena jónu dwójczata. Nimo toho žu jednotlive cjelata nimo měry žyzne. Jene dwě njedżeli stare wažeshe 168 puntow. Też mloko pola krutwow pschiběrasche.

Runje napischecżiwnje skrikujetej chlorkalkium a chlormagnesium. Chlorkalcijej danym też psched pławjenej krydnu prědnosez, dokelž tuta jara żołdk neutralisuje a wožłabi. Mamy-li wjazy stotu, nałożujemy chlorkalcijum na scjeżowaze waschnje: Do 1000 litrow wody žypnjemy 400 gr. krištalisowaneho chlorkalcija. Chlorkalcijum žypnjemy do kichidy a kichidu s nim do dóżsa wody powžitznjemy. Tak žo lepje rospuschczi. Tajku wodu potom skotej k picju dawamy, kelkoż chzedža. Schtóż mjenje trjeba, pschihotuj jenož pokoju. Sa žwinje pschihotujemy pok tak žyżny. Tym chlorkalcijum najlepje holi, dawamy-li jim wjele bérnow, rèpy a seleneho. Je-li na pastwinach mało djeczela abo žu-li wone na wapnje khude, móżemy też pastwinkemu skotej chlorkalcijum pschidawacz.

Wodżijwene kóczki.

Każ žłyschimy, snicża kóczki mnohe ptacże hnézka. Też honitwje wone nimo měry wjele wadża. Jenicżka kóczka samóże na wjazy hacž na schtwórcżelnej tyżasamrowej leżownosczi (Quadratkilometerfläche) wschě ptacże hnézka dospołnje snicżicz. Też ja sajagami kóczki honja. Tohodla mnohy hajnikojo abo twotnajerjo na wulki njedostatk sajazow žiwa. Tak bórzy hacž je kóczka jenicżkeho ptacżka abo sajaga ježrała, njerodźi wjazy wo mysche. Tajku rubjeżnu kóczku dyrbimy na kóżdy pad snicżicz. Kóczki honitwje wjazy sesichtodża hacž lischka. Kóczka je jenož tak dotho wužitna, dónż doma w diworje wostanje. Póczinje-li pak na pola běhacz, łóji też druhu swérinu. Druhdy žu też ludżo žami na tym wina, so kóczka doma njewostanje, a to tohodla, dokelž ju dosez njewobstaraju. Hłodu dla je potom nusowana, žebi dale wokoło pizu pytacz. Setkamy-li wonka tajku sdżijwjenu kóczku, móżemy ju na kóżdy pad słónzowacz. S tym žmy wulkej schkodze wobarali. Njeżmémy wełko kóżdu kóczku snicżicz, kotruż bychmy w naschej sahrodze widżeli. Dyrbimy žo najprjedy pschewdcżicz, hacž je kóczka woprawdże schkódna. To pak žo bórzy pschežwdcżimy, widżimy-li hewak w naschej sahrodze wjele ptacżkow. Bórzy nam někotre popadnje. Kóczku, kotruż we sahrodze ptacżki łóji, móżemy z drjewjanymi paślemi łójicz. Do paśli sczinimy kocże żelo (Baldrian). Na te bórzy kózora abo rubjeżnu kóczku dożahnjemy. Mortwu kóczku wudrèjemya połżnjemy ju ptacżkam. Te ju bórzy hacž na kosczowu sežeru.

Pčołarstwo.

Kajki frachi naschim pczołkam naléto hroża.

S pczołkami dyrbimy wożebje naléto jara kedżbliwje wobkhadżecz. Pschede wschém dyrbimy sczěhowaze ważne prawidła wobkedżowacz.

1.) Hdyž žebi pczołki k prènjemu rajej wulecża. dha žo cjasto stanje, so so s muczsnotu k jemi padnu, ako so je wětsik na semju porasy, tak, so wjazy stanycz njemóża. Někotre też s tym sabinu, dżedża-li žo napicz a tak na mokrej symnej semi sprostnu. Namakamy-li tajke pczołki blizko kotcża, dyrbimy je do schkleńcży hromadzicz a do mjenje połneho kotcża žypnycz. Tajke pczołki bórzy sażo wotucża.

2.) Wot druheje połowizy februara zapoczinu žo nimale we wschěch kotcżach hižo młode pczołki lahnycz. Tohodla wjele pizy trjebaja. W tajkim cjażu je pizowanje jara nusne, dokelž póczinje měd pobrachowacz. Nimamy-li měd, pschidawamy jim zokor.

3.) Cjasto dyrbimy dwo kotcża pschehładacz, dokelž tam druhdy morwe pczołki dele napaduju a te dyrbimy wotstronicz. Pczołki drje žebi rady žame kotcże rjedża, tola teke dżeło je ja nje pschenapinaze a tak jich wjele pschi tom sabinje.

4.) Mamy-li w mèrzu a w haprleji druhdy pósdnju smjerżki, dha dyrbimy kotcże derje sawobjecz, dokelž hewak bychu smjerżki młodemu lehnidku swadżile. Na sczěhowki pósdnich smjerżk[illegible] pczołkow sahinje.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnika 1.51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihiličšćerња, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšku, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 137 | Budyšin — Sobotu, 15. junija 1929 — Bautzen | Lětnik 83

Konkordat so podpisał.

Schtwórk dopołdnja w 11 hodźinach žu sastojnizy Swjatoho Stoła a sastupjerjo pruskeho statneho ministerstwa konkordat podpisali. W jeho sawodże žo praji, so žebi wobej stronje pschejetej, so by žo prawne połoženje katolskeje zyrkwje w Pruskej po pscheměnjenych wobstejnosćach złožiło a žo j fornu trěšenja znowa a trajnje sjadowało.

1. staw rěka: Pruski stat žwobodnosć wěrywuznaća we wukonjenju katolskeje naboženy je sakonjont schkita.

2. staw na to pokazuje, so nětčišcha diözesanska organizacija a wobpiłowanje katolskeje zyrkwje Pruskeje wostanjetej, so žo w Aachenje sako biskopski stol postaji a žo kollegiat do kathedralneho kapitla pschetwori. S Osnabrückim biskopstwom žo mižionske strony sjednoća, kotrež je dotal biskop sastawał. Paderbornskemu biskopskemu stołej žo metropolitanski charakter zwołči. Wrótźławski biskopski stoł žo na metropolitanski kapitel powyschi. Warlinski delegaturstł podrjeź, kotryž dě dotal Wrótźławskemu biskopej podstajeny, žo žamostatne biskopstwo sežini, kotrehož biskop a kathedralny kapitel smětejej pola zyrkwje Swj. Jedwigi w Berlinje siwoje žydło.

Po 3. stawje žmědža žo zyrkwinje sastojnstwa žwobodnje sakoježe a pschetworjeć, jeli so žo nakłady je statnych žrědkow sa to njeżadaju.

4. staw postajena wo dotacijach diözesow a diözesanskich wustawowje wopschija, kotrež pschichodnje létnje 2 800 000 hriwnow wuczinja a žo jenotliwje po wobżělbnym dojednanju rozdźela. Sa woriwojasanje statnych wukonjenjow po wustawje němskeho stata dotalne prawne połoženje diözesanskeje dotacije płaći.

5. staw samoženjowe poměry a druhe prawa sjawnoprawnych sastupjerstwow, wustawow a wustajenjow katolskeje zyrkwje na jejnym samoženju po wustawje němskeho stata rjaduje.

6. a 7. staw nowowobsydźenje arzybiskopskeho a biskopskeho stoła rjaduje tak: Sjwjaty Stoł po tym nikoho **za arzybiskopa** abo biskopa njepostaji, wo kotrymž kapitel po wólbje z naprašenjom pola pruskeho statneho knježerstwa njeje swěrčił, so pschećiwo njemu njeje žanych wobmyślenjow politiskeho waschnja.

8. staw praji: Sjwjaty Stoł dostojnstwa metropolitanskich a kathedralnych kapitlow spožčuje. Diözesanski biskop kanonikaty kapitlow, hdyž je kapitel złyschał, i jeho pschihłosowanjom wobžada a tachantske wikarje, hdyž je kapitel złyschał.

9. staw mjes druhim praji: Duchowny žo za ordinarija arzybiskopstwa abo biskopstwa, za žwjeczanskeho biskopa, za žobustawa tachantstwa, za tachantskeho wikara, za žobustawa diözesanskeje wyschnosće abo sa wobjerja a wučerja diözesanskeho sdźelanskeho wustawa postaji, hdyž je jako pschihłuschnik němskeho stata pschedpisanu studium dokonjał. Hdyž staj stat a zyrkej pschesjene, może žo wot mjenowanych zadanjow wothladacź.

Republiku škitacy zakoń so podteši.

Pralwny wubjerk němskeho žejma je dźensa wo sakonjownym nacžitu republiku schkitacžeho sakonja wuradźowak. Sapósłanc **Everling** z němskonacionalneje a dr. **Zörissen** z hospodarskeje strony pschećiwo podlěschenju sakonja wěcžeschtaj.

Sozialist dr. **Rosenfeld** na to dopomni, kajke rozhorjenje je 1922 po stónzowanju republikanskeju ministrow pśches němski lud schło. Republiku schkitacy sakoń je dalschim tajkim morderstwam wobaral.

Němski justizny minister **Guerard** praji, so postajenja tydžostańskeho sakonnika za woprawdźite potrěbnosće njedožahaju. Wožebje njeje w nim pschedpisowe pschećiwo wohanjenju statneje formy a barbow. Tele pschedpisma žo do nowjeho khłostańskeho sakonnika pschijimaju. S tym je dopołnjane, so žu trajnje nutne. Republiku schkitacžeho sakonja njemóžemy žo wotrizeć, dóniž nowy khłostaństi sakonnik njeje do mozy stupił. Dalsche wuradźenje žo na póndźelu wottorcźi.

Předstejace zwołanje generalneje synody.

Dokelž je pruski stat žejmej statne trěšenje z katolskej zyrkwju pschedpołožił, je so žobustawam generalneje synody sdźeliło, so bychu žo za wurjadne pożydanje generalneje synody pschihotowale. Jako termin je so nakhwilnje 22. dźeń junija postajiła.

Rusojo Mongolsku wobsadźcja.

Chinesta policija je žo njedawno w Kharbinje we Mandžurskej do ruskeho generalneho konsulatstwa dobyła, w nim hromadu pišmow sebrała a wjcze, w konsulatstwje pschitomne wožoby sajała. Ruske knježerstwo je pschećiwo tejle nałožitosći w Nankingu pola zentralneho chinskeho knježerstwa protestowało a hdyž njeje sadosćcźinjenje dostało, je žwojich konsulow a diplomatiskich sastupjerjow z Chinu wotwołało. Też chinske knježerstwo je na to nusowane było, žwojeho pósłanza z Moskwy wotwołacź. S tym bě žo wójnski staw mjes Ruskej a Chinu sapoczał. Nichtó pak njebě woczakał, so žo Ruska rosćudźi, z bróńcami wot Chiny sadosćcźinjenje za wumožowanje žwojich sastupjerjow wumusowacź chcyła. Cźim bóle je powěsć pschekwatała, kotruž je Londonski „Daily Expreß" z Pekinga pschinjeseł. Po njej je **Rusa prěnju wójnsku krozjel pschećiwo Chinje sčinika, jako sčežkowt njedawnemu chinskemu wuhadanja w Mandžurskej, hdyž China z Ruskej wo tamnjschu rańchu železnizu wojuje.**

Ruske wójsko je hižo Habarowsk mjesto pschekročiło. Strazišćcza žu žo w Khailarje pschizrawile a wožebite cźichi z pożłuźenjemi po transžibirskej železnizy k chinskej mjesty khwataju. Tole nowe wójsko žo pschi chinskej mjesty zhromadźuje.

Mandžurski diktator, Cźangchsüliang, Cźangtsolinowy žyn a nałožlědnik, je w Nangkingu wo naprawy prošył, se kotrymiž bychu žo mandžurske mjesty schkitale.

Se špěchom je žo pożedźenje zentralneje wukonjazeje rady swołało, so by žo hrožoze połoženje rozmyślilo. Nangkingske knježerstwo je tež telegramy chinskich konsulow w Ruskej dostało, po kotrychž žu ruscy wojacy chinske konsulaty wobsydlili.

Po powěsći Londonskeho „Daily Telegrapha" z Pekinga je Cźangchsüliang Nankingskemu knježerstwu dźěłał, so wón sam samože mjesy schkitacź. Cźangchsüliang zwłnosć k połnozy wulkeje murje stejazych chinskich wójskowych wotdźělenjow na

300 000 derje wobrunjenych muščitow

wobliča, kotrež žu z połnymi kanonami, hubizami a dožahacej munizju wuhotowane.

Nangkingske knježerstwo je pak njedźiwajcy teho zentralnu wukonjazu radu swołało, so by žo wo diplomatiskich cźinach wobjamkło.

•

Na poczinanje Japanskeje

žo z kedźbliwosću zhladuje. Myšla žebi, so Japanska zapschimnje, jeli so by žo nawał ruskeho wójska tak rozschěrił, so by Mandžurska wohrožena była. Chinske wójsko žo hižo poczina mobilisowacź.

„Daily Telegraph" w sawodnym nastawku pische:

Jeli so žo informacije mandžurskeho gouverneura na wěrny podłož stožuja, może žo jara khutne połoženje wutworicź.

W němskim sejmie su pręciwo powyšenju železniskich tarifow.

W němskim žejmje je žo pjatk wo hospodarskim planje wobkhadneho ministerstwa jednako. Němski wobkhadny minister Stegerwald je w žwojej rospravje rjekł, so je němska železniza posledńje léta w mało sbožownym połoženju była. Cźežke pjenježne starosće, kotrež na njej leža, žu nuznemu techniskemu wutworjenju a nuznym naprawam k dalschemu spěchowanju wobkhadneje sbjesstraschnosće sadźewale.

Němske wobkhadne ministerstwo powyschenju tarifow w tu chwilu wotpokazuje napischeżiwo steji. Najprjedzy dyrbi so wozjakacź, schto może žo jenotliwje z tarifa wuwzacź. Jeli so bychu žo Parizske trěšenja do skutka stajiłe, by žo wurunała sumna 500 milijonow za němsku železnizu wuswobodźiła. Dalsche rozwicze je wot teho wotwisne, hač budże możno pożyczki dostacź.

Njewuspěšne jednanje wo zawěšcenju dźěłoněmčerstwow.

Jednanje frakcijow knježerstwowych stronow wo sawěšcenju dźěłoněmčerjow je žo pjatk dospołnje rozrałko. **Sozialdemokratoja** žadanje njespuschcźa, so ma žo pschinoschk njeskónčnje dołho płacźić, mjes tym so **němska ludowa strona** na stejiščcu wostawa, so žo powyschenje pschinoschka njeskónčnje pschisłowicź. Też **demokratoja** žo k měnjenju pschikłonjeja, so dyrbi žo powyschenje pschinoschka sapowědźicź.

Nětko dźěłowy minister **Wissel** swój hnydomny program pschedpołoži, kotryž žo na to samjesuje, so žo někotre njedostatki je sawěšcenja dźěłoněmčerjow wotstronja. Hłowny dźěł reformy sakonja wo sawěšcenju dźěłoněmčerjow žo do nasymy wotstorcźi.

Jendźelska garnisona hišće we Wiesbadenje wostanje.

W žwisu z powěsćemi wo pschihotach k wuczahnjenju jendźelskeho wobsadźenskeho wójska z Porheinskeje je Wiesbadenska wobsadźenska wyschnosć sdźelika, so z jendźelskeho wójnskeho ministerstwa nje žadnych roskasow doschło, po kotrychž by žo žwuczowanjski program wojakow dyrbjał pscheměnicź.

Franzowske wójsko hišće we Porheinskej wostanje.

Runje kaž sa jendźelske žo tež sa franzowske wójsko pschihoty sa wulke manevry cźinja, kotrež směja žo we Pfalzy, w Hunsrücku, w Moselskej krajinje hač do Hocheifelskeje. Pschi tychle manevrach žo nimale połozja franzowskeho wójska, w Porheinskej stejozeho, wobdźěli. Mjes druhim je wotmyslene, wosebity 25 000 muži žyły ny manewerski korps wutworicź, też techniszy wojazy wschoze družiny dyrbja žo pschi manevrje wobdźělicź.

Wuswojenje němskeho wobsedźenstwa w Polskej.

W Radże Swjatka Ludow w Madridże je žo pjatk wo wuswojenju němskeho wobsedźenstwa w Pólskej jednako, kotrež je žo nětdy pólskim kubleriam po pólskej revoluziji sebrało, abo z kotrehož je pruske knježerstwo Polakow wuswojiło. Na to je pruski stat wjele stow milijonow hriwnow wudał. Po swětowej wójnje pytaju Polacy Němcow z tehole wobsedźenstwa wuczišćecź. Němska nětčišcha němsko-pólske mjesy jako trajne njespokójnowa. Wona ma wulki zajim sa to, so by žo Němzowstwo w Pólskej zakhowało, hač by tónle kraj sako Němski pschidawnyk. Tohodla je žo Němska pola Swjatka Ludow na wuswojenje němskeho wobsedźenstwa w Pólskej wobcežowała. Dr. Stresemann tole wobcežowanje sastupuja sa to wustupowasche, so ma so wuswojenje po prawje mjeńšinowym pohladźicź. Pólske knježerstwo winowasche, so je wjele Němzam pólske starzaństwo sarjekło, hač runje k tomu po němskim měnjenju nima žaneho prawa. Po nahladze pólskeho knježerstwa hmě žo dźensa hišće 58 000 hektarow wuswojwšich, mjes tym so po němskim měnjenju jenoż něhdźe 10 prozentow z teho wuswojenju podleži.

Pólski žwonkowny minister **Zaleski** wotmołwjejo pschećiwo tomu protestowasche, so so pratchenja mjeńšinowym njepożrědnje psched Radu Swjatka Ludow pschinjeżu, město to by žo wo nich najprjódzy po žwjczenym puću tiśtawatych wutčkow sa pratchenje mjeńšinowym jednako. Němskemu knježerstwu prawo k taikemu postupanju wotrjekny. Món, Zaleski, je žo też mohł na pschesćehanje pólskich dźiwadłownikow w Opolu wobcežowacź, je pak wot teho wothladał. Wuswojenje je žo na podłožu sakonja stała, kotryž jenicźky za wuswojenje němskeho wobsedźenstwa płaći. Hišće je pschećiwo methodze protestnje, po kotrejž so pratchenja mjeńšinowym njepożrědnje psched Radu Swjatka Ludow pschinjeżu.

Wobskórżbu francowskeje policije pręciwo elsaskim autonomistam.

Pjatk dopołdnja žu w prozeżu pschećiwo profesorej Roosej w Bejanconje policajskeho kommišara Bauera złyscheli. Po Bauerowym měnjenju je autonomistiske hibanje w lěcze 1919 w Němskej nastało, hdyž je **žo wukonjazy wuběrk „elsasko-lothringiske republiki"** założił, kotrehož hłowne žadanje je ludowe wothłosowanje było. Nowiny „Zukunft" žu žo z pjenježnymi sakoźe, kotrež je nětkuschi sastojnik Fink z industrialnym Röchlingom nahromadźił. Finka sajowschi je policija dwaj wobcežaza listaj namakała, z kotrejuž je jedyn dr. Hergtej a druhi knjezej z Gemmingenej napisany był. Taj staj němskaj agentaj.

Bauer pokom wuczahł ſ autonomiſtiſkich nowin cźita a na to program autonomiſtiſkeho domowniſkeho ſmjakta rospomina, kotremuž mjeno Franzowſka jako faſada ſłużeſche. Hiſchcże wótriſko ſwědčeſche krajnu ſtronu poſudżowaſche, kotraž ſjawnje ſeparatiſtiſke ſaměry hajſ. Wjednizy krajneje ſtrony ſu wuſki ſwiſk ſ elſaſko-lothringiſkim komitejom dr. Ernſta a ſ towaršſtwom ſa Němzowſtwo we wukraju měli.

Na to wótre wurěčowanje mjes Rosowym jakitarjom, rěčnikom Fourniérom a Bauerom naſta. Fourniér na tym dwěłowaſche, hacź ſu Bauerowe wuprajenja wěrne, dokelž Bauer njeje wſchě ſłědżenja ſam cźinił, kotreż je pſched ſudom pſchedniježſ. Jako bliſſcheho poſcźežaneho ſwědka policajſkeho komiſſara Sabourina ſłyſchachu. Wón praji, ſo je jenož ſwědcźił, ſo ſu liſty, kotreż je Ross kuježnje Burgercź napiſał, woprawdże ſa wſcheho Bourgartza poſtajene byłe. Sabourin praji, ſo je Bourgartz němſki ſpion.

Francowſke wójnſke miniſterſtwo změrnje.

Franzowſke wójnſte miniſterſtwo je ſo ſłónčnje rosſudźiło, wo wojowanju w Marokkowſkej ſmjerowacu rospravu woſtajicź. Po tejle rospravje jenož wo měſtny ſbožk dże, kotryž general Freydenberg ſ pomocu pożiwnjenja wókom bataillonow zuſobnikeje legije bórzy potłoczi. W roſprawje ſo pſchiſmowa, ſo je ſtrażiſchcźo, kotreż ſu marokkowſkich ſbožkarjo pola Aita Jakuba nadpadnyli, 400 muži ſyłne było, a ſo Marokkowſky Ait Jakub hiſchcźe pſchcźo njedźiſiwſzy jeho 300 muži ſyłneje garniſony a dweju kanonow wobłkhuja. K ſmjerowanju wójnſki miniſter hiſcheże pſchiſpomni, ſo je ſo ſ wobſhonjenjom letarjow ſwěſcźiło, ſo ſo liczba poſtupowazych Marokkowſkich njeje powjetſchiła. Też wobſtejenju bombowmjetajych letadłow, kotreż je wczera 600 bombow wotmjetało, njeje ſo hiſchcźe poradźiło, Marokkowſkich wotehnacź. Ait Jakub je w połnowy, ranju a wjeczoru hiſchcźe doſpołnje wobſtupjeny. Franzowſojo ſu dotal 81 mortwych a 38 franjenych měli.

Franzowſke nowiny kujcźerſtwu porokuja, ſo wěrnoſcź wo marokkowſkich podawkach ſamjeſcźuje. Poklednje léto je ſo 50 krowowych franjenjow ſtało, a też ſchkodowanja, kotreż ſu ſo léto 164 mortwych a 61 franjenych wuczinile, ſu wo tſeſcźinu wjetſche byłe dużli léto pryedy. Tele ſtrony ſo njemóża ſmjerowacź, jeli ſo ſo franzowſke wójſko do ſrjedź marokkowſkich horow njepſchedobudże.

Hacź dotal ſu tſi napraſchenja wo nowym wojowanju w deputérſkej komorje doſchle.

Pſchiſcźahowanje do Sjednoczenych ſtatow połnocznje Ameriki.

Wot 1. julija léſa ſo liczby pſchiſcźahowarjow do Sjednoczenych ſtatow ſnižа a to ſa pſchiſcźahowarjow ſe Němſkeje ſ 51 227 na 25 957, ſ Irſkeje ſ 28 567 na 17 853, ſ Danſkeje ſ 2781 na 1181, ſe Schwedſkeje ſ 9561 na 3314 a ſ Norwegſkeje ſe 6453 na 2377. Liczba pſchiſpuſchczenych pſchiſcźahowarjow ſ Nendelſkeje ſo pak ſe 34 007 na 65 721 powyſchi.

Ze Serbow.

W **Budyſchinje**, 15. junija 1929.

— Wo **mjedrje**. Schkleńża ſo wjele pſchemėnika njeje a pokaſuje na rjane. To je ſe ſnamjenjom, ſo wyſchina ſ Azoriſkich kupow je mozny doſcź mėka, ſtwoje měſtno ſakhowacź. Nižiny ſ wjeczora cźahaja bóle w połnozy nimo. Jich wubėżki móża nam njewjedra pſchinjeſcź, tola hodźi trjechta. Wichudźom po naſchej ſerbſkej Lužicy ſtyna ſakhyka. Kroſne cźople a ſuche wjedro dźſanju howi. Sa pſchichodny tydźeń ma naſch wjedrowy ſtoſnik rezhowaze wjedra ſa možne: Njedźelu a pondźelu rjenje a cźopło, potom ſo pomrócźi, wutoru je raz wjedra kritiſki, ſrjeda budże ſkerje mackata, ſchwórik a pjatk wocźakuje ſo rjane wjedro, ale ſobotu njeſoboce. Junije, 3. njedźelu po ſtwj. Trojizy ſkhadża ſłónczko 3,39 hodź. a ſtowa ſo 8,22 hodź. Mėſacźk ſkhadża popołonju 2,23 hodź. a ſtowa ſo po połnozy 1,10 hr. — Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 740, hygrometer +2, thermometer wo dujo +28. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 746, hygrometer +1, thermometer we nozy +16. Wuhladny na cźopłiſche wjedro a pomrócźene njebjo.

— Dźenſniſche wiki. Butra płaceſche 1—10,5 hr., jeja 11—12 pj., twaroh 25 pj, libiata 3—4 hr., huſy 7—8 hr. Na ſeleninowych wikach płaceſche punt cźerwjeneho kalu 30 pj., błeho 20—25 pj., róża ſhybrjeteho kalu 40—100 pj., punt zyble 20 pj., morchwje 20 pj., rjewjenja 10—15 pj., hromaka 90—140 pj., ſkóżneje łobody 20 pj., tórkow 70—80 pj., ſellerija 40 pj., kolrabija 15—20 pj., krėcźel ſoloiwje 5—10 pj., walcźk radiſchow 10 pj., punt jabłukow 20—40 pj., bźrnow 6 hacź 8 pj., zentnar 4—6 hr., litr laneho wołiſa 1,80 hr.

— **Raj**, časopis za naše ſerbſke dźėći, čiſło 4, za junij, je wuſoł. Wobſah je jara wſelakory, hodźi ſo wutrjebać w ſulſkej wučbje a w domjacej zabawje. Mnoho nastawkow je wot dźėći ſamych ſpiſanych, ſtož je jara khwalobne. Přez to ſtarſi widźa, što wone móża, a dźėco ſo wjeſeli, hdyž widźi ſwój wudźėlk wociſkany. — Tuž, lubi ſtarſi, wostajće dźėćom tuto wjeſele, kotreż njeej próżdne wjeſele, ale jara powučace a wuſpėšne. Pohonjujće je, zo ſo wšė na piſanju wobdźėla a „Raj“ čitaja. Njehladajće na to 10 pjenježkow, kotreż jene čiſło płaći. Je-li w jenej ſwójbje wjacy dźėći, hodźi ſo płacźina potuńšić — na kóżdy pad trjeba kóżde dźėćo ſwój „Raj“, runje kaž ma kóżde ſwoje ſulſke wčey. Hladajće za tym, zo wone ſwoje zmachi na kedźbu bjerje a ſebi khowa, potom drje njebudźeće trjebać skorźiž, zo maće pſewjele wudawkow. — Knjeża wučerjo a duchowni ſo naležnje proſa, zo bychu naležnoſć „Raja“ na kóżde waſnje ſpėchowali a z tym ſobu naſu maćerſčinu. Zawėſce ſu wšelacy knjeża, kotřiž hiſcźe tón mały časopis njeznaja a tuž njewėdźa, kak wón ſulſku wnčbu podpjera. Zawėſce bychu ſo hewak z nim ſpřećelili. Tohodla ſu wšitey proſeni, zo bychu jón w ſwojich ſulach zawjedli. Zawėſce bychu też naše ſerbſke towaršſtwa wče podpjerać mohle. Přetož wopomnić mamy: dźėći dyrbja z časom do naših ſtopow ſtupać! Skazanja móża ſo zapodać pola Donnerhakee kaž też pola Smolerjee knihićišćernje w Budyſinje.

Zjednoćeństwo ſerbskich wučerjow.

FÜR JEDEN BAU!

Nur mit dem gebrannten Mauerziegel schafft man trockne und in jeder Beziehung einwandfreie Dauerarbeiten?

Jede Menge liefert billigst ab Werk oder frei Bau

Ziegelverkaufsstelle m. b. H. Bautzen

Bismarckstrasse 5 - Fernruf 2163

— **Wožebita pchiłoha**. Sa naſchich cźitarjow a cźitatki w Běłej Wodźe a wokolinje **pſchipokažimy** ſ dźenſniſchemu cźiſłu wožebitu pſchiłohu firmy Wilhelm Kubel w Běłej Wodźe. Proſymy wo pſchecźelne wobkedźowanje tutele pſchiłohi.

— **Towaršſtwo pomocy ſtudowacych Serbow** wa **Budyšinje**. Kaž w druhich létach chce předsydstwo tež létſa před wulkimi próżdninami létuše podpjery wudźėlić. Liéba prósstwarjow je wulka, srėdkow pak njeje wjele. Tohodla prosy předsydstwo, zo by kóżdy sobustaw, kiž swój létny přinoſk hiſcźe zapłaćił njeje, jón nětko hnydom pósłał. A chcył-li hewak nėchtó towaršstwu nėkajki pjenježny dar wėnować, njech to też bórzy cźini. Kóżdy takjki dar je lubje witany a pomha nuzu naših ſtudowacych pomjeńšić. — Wėrno je a wostanje: Stož ſo za našu ſtudowacu młodźinu dawa, to ženje zhubjene njeje.

— **Budyſke kapałki** ſu wſchėdne dny hacź do 7 hodź. wjeczor wotewrjene, njedźelu pak ſamknjene. Nóżnu ſłużbu a njedźelu wotewrjene ma jenož jena kapałka ſ mėſacźnym wotmėnjenjom. W juniju je to Dwórniſchcźowa kapałka na Bismarckſkej dróży.

S **Budeſtcź**. Létuſchi ſtėlniſki ſwjedźeń wotmėje ſo po tymle porjedźe: Njedźelu 16. junija rano budźenje ſe hudźbu; popołonju w 1 hodź. ſpocźatk ſjawneho ſtėlenja; 1/2 hodź. wjeſeh ſtėlzow. Pondźelu dop. w 9 hodź. ſpocźatk ſjawneho cźelenja; pop. w 2 hodź. nutſcźeſhnjenje ſtėlzow; 1/2 hodź. konzert w ſtėlniſkim ſtanje. Sſwjedźeń ſłónczi ſo ſ bryhlantnym wohnjoſtrojom na wjeczornych ſmėrkach. Se ſawodom k ſwjedźenjej je po ſtarym waſchnju pruhowanje piwa ſobotu wjeczor.

S **Worzyna**. Naſcha ſchkuſka gmejna wuhotuje 13. a 14. julija 1929 ſ pſchicźinu 50 létneho wobſtaca ſwoje ſchule **domiſniſki a ſchulſki ſwjedźeń**, na kotryž hižo nėkołe ſwojich pſiedawſchich ſchulerkow a

S **Worzyna**. Hnydom wobkedźicź ma ſo wuczerſke mėſtno pſchi ludowej ſchuli we Worzynje. Mėſtna rjadownja D. Tróbne je a ſo żada, zo by ſamokwijaty wuczerjo wobknjeża ſerbſku rėcź a ſu khmani podawacź roſwuczowanje w pſchemyſłowſkej powołaniſej rjadownji (wožebje drjewowym a metallowym dźėłacźerjam). Wuhlad je na ſwójbne bydlenje. Samokwijaniu njech ſo hacź do 10. julija t. l. na wokrjeżneho ſchulſkeho radu w Budyſchinje ſapóſcźelu.

S **Lubija**. Jedyn blidaŕ ſ Ketliz wjeſelſke ſwoju maſchtwórſtwo ſ motorſkim kotam na Lubijiſke wiſi. Króſtſi pſched ſłónczenjom jėžoy ſajėdże jemu koleſaŕ, kiž wopaſt jėdźeſche, runu ſtruhu do motorſkeho kola, ſo blidaŕ a jeho macź na dróhu padnyſchtaj. Blidaŕ ſo na lėwej nohi a lėwej ruzy cźežko ſrani, jeho macź pak njeſranjena wosta. Jenož polny korb jeji wo dróhu dyri a jeja ſo na plan roſbichu. Koleſaŕ, kiž je njeſboże ſawinowak, je ſo njeſpóſnaty ſ procha měł.

S **Pſowjow**. Sjawny pucź ſ Drobow do Pſowjow je dla ſaſzynjenja wónzucha wot 15. hacź do 22. t. m. ſawrjeny. Jėdny wobkhad pokaſuje ſo na Porſchiſke-Kitlicźiſki pucź.

S **Wbohow** pola Nicźſzwacźidła. Pondźelu 17. tu nija ſwjeczkitaj žiwnoſcźer Arnoſcht **Wjeńka a jeho man**dźelſka Marja rodź. Huſchmanez we Wbohowje ſwój ſloty kwaſ. Jubilaŕ je 80 lėt a jubilatka 68 lėt ſtara. Wobaj ſmėtaj ſo hiſchcźe dobreje cźiłoſcźe a ſtrowoſcźe mjeſacźcź. Knjes Wjeńka je wot ſwojich młodych lėt ſwėrny cźitaŕ „Sserb. Nowin“. Tuž pſchejemy jemu a jeho mandźelſkej k ſłotemu kwaſej, ſo by Wóh Knjes jimaj hiſchcźe dale ſtrowoſcź ſpożcźik, to bychtaj hiſchcźe dołho mohłoj wužiwacź błónczny wjeczor žiwjenja.

Z **Konjec**. Wjesny puć ze wsy k Trupinci je we běhu zaúdźeneho tydźenja z Hórčanskim kamjenjom nasypowany a z parnej walku najlěpje do rjadu stajeny a to hač k wulkemu gmejnskemu hatej a k lětu wutwari so dale hač k mjezy. Hižom do wójny je gmejna wjele pjenjez a prócy na swoje puće nałožowała, tak zo je nětko wšitko hotowe. Jenož hišće wobsydnicy dyrbja swoje wobsahi wuhotować, zo by wšitko hromadźe hišće lětsa wuhotowane było. Tuž je jim wšitkim wutrobnje přeća, zo by jim wjedro hišće tak dołho přeco dobre było, zo by wšitko hišće lětsa hotowe było.

Macźerny dwór.

Hallaſki roman.

43] (Pokračowanje.)

Tu bė wón zyle zuſy wot njeje wróczoſtupił a bė ſ nahle pſchemėnjenym błoſom k njej prajił: „Ani ſe žortom njeſmėſch taſte nėſchto rjez, Maren.“

Dźiwny Edlef.

Tola hnydom bė ſ njej ſaſo dobry byk.

A ſaneje mróczakki njebė na jeho pſchichodnem njebju laſcźinjenjo ſwojtako. Dokelž wón njeſnajeſche ſaneho „hnadź“, njechaſche ſaneho ſnacź. — —

Potom běchu dny pſchikhadźale, hdyž ſ nahłymi cźelnymi bolosćemi wojowaſche, kiž běchu ju hižo ſa holcźaze léta napadowale. Smużicźe dźėſche pſchi tym ſa ſwojim dźėłom . . .

A Holgerjez ſplah ſe ſłyſnymi nerwami nicźo wo Maren inej bojaſnej błėdoſći a jeje muczźnym khodźenju njepytny, — wſchako njebė na macźerſnem dworje ſ waſchanjom, na nėkajke cźelne njepohódnoſcźe też niz w najmjeńſchim dźiwaſ.

Tu ſmili ſo cźeta Franke nad njej.

Sćicha, jako by ſo to ſamo wot ſo roſumiko, pſchihotowaſche ſo ſa žebje a ſa cźerpjazu Maren na puczowanje. Worazy a ſwakowej napſchecźo ſo wupraji, ſo je toho trjeba a wotjėdże ſ mlodej ſonu do Kiela.

Sſkawny ſónſki lėkaŕ běſche ſmėrom, pſchecźelnje a pobudźujsſy ſ njej poréćaŕ, ale jeho wėzownje ſe khutne dobrodźaće běſche porażaże.

Tak naſtupiſchtej puczowanje wróczo do domiſny a ſerka, ſawrjena „cźeta Franke“ nawėdźi po boku hieſpokojneje Maren hiſchcźe raz ſwoju ſamžnu hórku bół prjedy pcźežiwjenych a pſchecźerpjenych lėt.

Pſched nėſchto dnjemi běſche nėſto ſtary, naſhonity wokrjeżny lėkaŕ, kiž Maren ſ jeje prėnich dźėćazych dnjow ſnajeſche, wuprajenje ſwojeho wuwołaneho kolegi wobkrucził.

Wowka běſche „ſyſikuſa“ ſ „mkodeho wotdźėła“ wuricź widźała a jemu pſches wokno wobydlerſkeje ſtwy w macźerſnym dworje je ſwojim ſaſnym, wótrym błoſom „Pomhaj Bóh!“ pſchiwołała. Ale wón, kiž drje hewak radu je ſrėčzninej ſtarniſchku pobjeſadowa, kwony jenož ſtrowju ſ ruku, a bė khwatajsſy po pucźu pſches ſenny kroczźił. Dźiwajsſy ſo a ſ hłowu wijo bė wowka wokno ſaſo ſaczinika, ale potom pſchelėtny poſmėwk, jako by ſo nėczeho domyſlika, po jeje wobliczu . . . .

A na ſmėrkach bė dołho ſ Maren ſamej na lawsy ſa łachćeni ſedżała. Najprjedy wuwoprachcźejo ſo ſchiſ na ſchiſ wo hoſpodarſkich naležnoſcźach, potom mjelcźiſy. Kłóżda ſamuriwſchi ſo hluboko do ſwojich ſamžnych ſtarych a mlodych myſlow. Potom bė ſo wowzy pomałku a kaž pſchipadnje praſcheńcźko wuſmuſnyło: „Nimaſch-li mi nicźo dowėrcź, wnuczźka Maren?“

„Nicźo niz, wowka.“

Saſo mjelcźenje.

Potom roſhnėwane ſawołanje: „To njeje prawje, wnuczźka Maren. Schtoż ty cźiniſch a ſanjechaſch, to też macźerſny dwór ſtara. Twoje pucźe ſu pucźe macźerſneho dwora. Pomyſl na to.“

„Kóżdu khwilu“, rjekny Maren cźwilowana. „Ty pak możeſch pucźa ſmyliez a ſo ſabłudźicź. Też bjeſe ſwoje winy. Wowka a macź ſtej tuhy, ſo bychtej pucź pokaſowałej a poradźitej. Njejſym wſchehowėdomna, tuž tola rėcź ſama wo ſwojej muſy. Pſchetwj ſo ſy w muſy, praja mi moje ſchėcźaſawóſtombżeſacź lėt.“

Wowzyny hłóſ bė ſtahodnyk. Takle bė dobroczźiwiſcho ſakłinczał kaž hewak, hdyž pſchego jenož knjeżenje a poruczenje ſobukłinczeſche.

Tu bė Maren hłowu wowzy do klina ſtoſiła. Bė to kaž wucźekanje a wuwotpocźinjenje było. A to bėſche ke prėnjenu raſej, ſo mkody cźłowjek ſo ſtarej ſonje ſ nėżnoſcźu bliżeſche.

Tuž we jėrej ſtaruſchzy też trochu lubeho, tėdy ſnateho wotwucźi. Strachocźiwje pſchejėdżejchtej ſmorſchcźenej ruzy po Mareninych mjekich włoſach.

„Powėdaj mi nėkajke powėdańcźko, wowka“, proſcheſche Maren ſpróżna.

Wowka bė ſo bżiwnje ſaſmujała, kaj ſtara Wjera we bajzy. „Njechaſch hnadź nėchto wot wnucźki Maren ſłyſcheć? Mi ſo tola ſda?“ Ale hnydom na to cźiniſche po woli. Jako by chzyka myſlicźku ſadżerżecź a na druhe waſchnje k ſwojemu ſamėrej doſpėcź.

Sćicha a do ſpara tuju powėdaſche wowka, ale běſche w tom podſmuk. Strachocźiwe tańcźanje a praſchenje a wužadowanje wotmołwjenja . . .

„Bywaju cźaſy, ſo Boha ſłubimy. Sa młode abo ſa ſtare, — pſchihódże drje to na wſchėch. Pſchewulki łóſcht abo pſchewulke horjo wuſbėhnu jeho nadobo ſ naſchich moſnow a myſlow a ſ wutrobneje komorki. Samknu durje ja nim. Njeby-li Bóh Knjes był luta ſcźerpnoſcź, kiž pſchego ſaſo kłapa, hižo dawno bychmy byli wopuſchcźeni. Tu pak běſche jómu młoda żónſka, nawopacźna wſchėch druhich żonow. Ta bė ſwėt ſłubiła . . . jenicźſy w Boſy běſche żiwa. Widźeſche jeho w kóżdej wėcy ſtwórby, we wodźe a w lėcźu, w ſwėtłu a błónzu, we wohnju a wėtru. A w drobnem wſchėdnem dnju żiwjenja. Sſwėt a wſchitcy ludźo ſo jej poſhubichu. Pſchichażchu khoroba, nuża a horjo, pſchikhadźeſche cźeſcźern a radoſcźow njeſmėrnje wjele. A młoda żona khwaleſche Boha w kóżdem padże a cźjuſeſche jeho błiſkoſcź. Ale ludźo běchu, kaž ſo ſda, ſ jeje wobliczja a pomjatka wumaſtjeni. Muż ſo jeje dohłada a ju pożada. Ale běſche kaj njeſenika, dokelž ſnajeſche jenož Boha a ſwėt ſe ſłubiła. Tuž chżyſche muż w ſwojej wulkej boloſći ji pomhacź pytacź. Ale won njeſamó ju pomucźeż, a wona njenamaka ſwėt, ani cźłowjekow. A ſamżny muż ſo pſched njeje naboja.

(Pokračowanje ſcźěhuje.)

wała a wone běchu też přeco přikładne za cyłu wokolinu, štož cuzi stajnje wobkruchu a wuzběhowachu. Nětko dyrbja po dźělbach w bližšich lětach wšě wobškodźene puće znowa twarjene być. Snadź potom też bórzy někajki awtowy zwisk dostanjemy. Na nas je statne a póstowe zarjadnistwo cyle zapomnilo.

Z Konjec. **Zańdźeny** štwórtk swjećeše tu wumeńkarka Madlena zwud. Henčowa, čělnje a duchownje hišće strowa, swoje 85. narodniny. Hižom přez 20 lět je swojeho mandźelskeho, kotryž běše po Delanskej krajinje jako wušikny čěsla znaty, přeživiła. Dźěći swojeju synow je wotpěstoniła, ale pyta přeco hišće, zo by wužitna była we wšelakim dźěle, zo njebychu stawy sprostnyłe, přeco měni, doniž so člowjek hiba, wostanje strowy a njeje sebi a druhim k wobćežnosći. Tak jězdźi Henčec wowka hišće do drjewa a doma je rozruba a hdyž doma khlěb pjeku, to bjez njeje móžno njeje. Bóh luby Knjez wobradź našej serbskej staručy dale zbožowny a strowy wjećor žiwjenski.

Z Pěskec. Wjesny puć w Pěskecach je wot 14. junija hač najskerje do 22. junija t. l. dla nasypowanja a twarjenja wónc[illegible] na wšitkón wobkhad zawrjeny. Jězdny wobkhad pokazuje so na pódlanske puće.

S Kiłuła. Schmórtk popołdnju ¼4 hodź. sapali so na populšćeznym lěsu wałeźina a ſlanje. Sto ſlyneho kura dohladowaršći, ludźo wohnjowu wobora na pomoc sawołachu a ſ kovaćemi pšcheńčiwo wohnju wotwonachu. Stónčnje so poradźi, woheń shasćeć; běšche so wjetša pšcheńčeń lěsa spalita. S wohnjom wotjećeny lěs ſłuscha Lašowskemu knježźstwu. Kak se woheń nastał, njeje znate.

S Łucža. Jutſje njedźelu dopołdnja roszohnuje so Łuczanska wošada ſ Boſej słužbu ze swojej 317 lět starej zyrkwju. Bohužel njeje wo jeje nastaću nicžo wěſteho znate. Jenož jene je wěſte, so pšched wjazy hač 300 lětami katolska łapała, pšchi spočatku wšy ſtejišćo. Hdy pak je nětko reformazija do naſchich kónčin pšcheſchła a ſchtó je dał nastork k natwarjenju zyrkwje, njeje wěſte. W lěće 1612 bu zyrkej natwarjena. Wona słuſcheſche hač do dźenſnišcheho dnja ſwérnje ſwojemu zamérej, wšo dyrbješche ſo wotſpjet podyjerać a wotſpjet wupórjedźeć. Wubjerża pak wſchitke njewjedra, ſamo ſylny wichor łońſcheho lěta, tiž zyhelowe tšěchi wotkry a drjewjanu ſtupaſku wšu tudomneje wohnjowej wobory womješe, njeje ji ſamohł ſeſchkodźeć. W naſchej zyrkwi khowaja ſo kraſne bohatſtwa, dupa, wołtař, klětka a ſwón. S cžeſkej wutrobu ſłoja ſtari jutſtſchu njedźelu ſwoje kročzele do lubeho Božeho doma, w kotrymž ſu dołhe lěta natwarjenje namakali.

S Brěſowki pola Sślepeho. Tudomne koleſarſke towarſtwo wošwjeći ſ jutſtſe njedźelu ſwoje 20lětne wobſtaće. Sſwjedźeń započnje ſo dźenja ſobotu wječor ſe ſmólnizowym cžahom po wſy. Njedźelu ſmědźa wopytowarjo po wulkim mytowańſkim korſu wſchelake ſwjeſelenja na ſwjedźenſchću wuživaś.

S Mužakowa. Lětuſchemu Janſkemu hermanſkej běšche rjany wopyt ſpožčeny. Njane wjedro běšche wjele wjeſelnjanow na hermanſ nawabźiko, hačrunjeź maju wětſke na ſjinach wjele dźěła.

Łužiſcy Serbja znowa do Prahi přeproſeni.

„Výbor pro oslavu tisíciho výročí smrti sv. Václava“ (Praha III., Joſefſká 8.) je so na mnje znowa ze pröſtwu wobročił, zo bych zarjadował zajězd ſerbſkich krajanow, tak daloko hač so hodźi w krasnych ſerbſkich narodnych drastach, do Prahi na dny **26. hač 29. ſeptembra** t. l., hdyž budźa hłowne jubilejne ſwjatowjaceſławſke ſwjatoćnoſće.

Wuhjerk je zwólniwy, dokelž jemu jara na tom zaleži, zo bychu też Łužiſcy Serbja zaſtupjeni byli, ſamo za tajkich, kotříž nimaja žanych ſrědkow, wſitko zapłaćić, pućowanje a nóclěhi kaž też žiwnoſć. Należnje pak proſy, zo bychu Serbja ſo prawje bórzy też za ſeptemberſki zajězd do Prahi zamołwili. **Tohodla tole přeproſenja wozjewjam a proſu prawje bórzy ſo připowědźić, štóž chce we ſeptembru do Prahi jěć.**

Kaž je znate, je knjez wyſſi wučeř Słodeńk zarjadowanje nazymſkeje jězby do Prahi na ſo wzał.

Za julij pak je župa „Michał Hórnik“ mje za wjednika do Prahi poſtajiła. Jan Bryl.

Na'nowiše z cyłeho ſwěta.

— **Schtrowe powěſćej wo wjedrje ſa jutſtſchu njedźelu:** Cžaplſtcho, tſchěrno ſamrózjene, njewjedra ſu móžne. We Fendźelſkej trochu khłódniſcho, ſ měſtnami deſchcže.

* 24lětny **Willy Wagner** w Oberlungwizach ſ **motorſkim kołom do ſwojeho 21lětneho bratra Hanſa ſawadźi, ſo ſo tón ſ roſrazenym nopom na jemju ſwjeſe. Po puću do khorownje ſranjeny wumrje.**

* **Mandźelſka jeneho pſchekupza w Burgſtädtu ſzwoju jenołětnu holcžku we wani kupaſche. Na khwilku je ſtoju ſamu.** Hdyž ſo wróći, bě ſo dźěćo tepiło.

* **Pjatk dopołdnja je w Michałowſkim hłownym dwórniſchežu jedyn ranžérowanſki cžah do ſtołpje wobhadźeneho wołobowego cžaka ſawadźił. Dźi woły wołobowego cžaka ſo roſbichu. Wſcho hromadźe je ſo 13 ludźi ſraniło. Mjes nimi je žeby jena žona rjap ſmjatka. Na ſkóze njeje nicžo žiwjenje ſhubił.**

* **W Mecklenburgſkej je nad Kotzowſkimi ſchmrěkami lětadło k ſemi padło. Wono ſo roſbi a jeho wjednik Mechlin ſo ſaraži.**

* **W Cžapſkich w Cžechach je pjany pſcheſmykał Richter ſo do hoſcženjarja Klinglohra, kotryž ſo jemu ſapowědźi, ſchkleńcu piwa porjedźić, da a jeho ſ nožom k wutrobje tšě. Mordarja ſu ſajeli.**

* **Schtwórtk je ſo na jěžorje Kaſtoriſa w Mazedońſkej płachtata łódź ſe 110 wołobami potopiła. 15 wołobow je ſo tepiło.**

* **Nadawanſke lětadło „Žołty ptak“, kotrež je ſ połnóžnje Amerifi na leczenje do Parija woleczało, je ſo ſe łódźow pjatk rano 400 mil k dołheniu ranju wot Azorſkich kupow widało.**

Towarſtwowſki powěſtnik.

Budyšin. „Nadźija“ **ſchadźuje** ſo zaſo ſrjedu wječor we 8 hodź. k ſpěwnej pruzy za wulki koncert we Serbſkim Domje. Wobdźělenje wſitkich, wosebje muzſkich, ſo wočakuje. Předsydſtwo.

Bjesada ſchadźuje ſo kóždn pónđelu wječor we 8 hodź. w Serbſkej kofejowni.

Hornja Hórka. Serb. tow. „Łužica“ wotjědźe njedźelu 16. junija rano w 4 hodź. z Mniſońſkeje piwarnje z autom do Błótow. Auto pojědźe na Hornju Hórku a Dźěžnikecy. Předsydſtwo.

Rakecy. „Lipa“ ma přichodnu njedźelu 16. ſmažnika popołdnju w 4 hodź. ſwoju měſacnu zhromadźiznu pola Hönčec. Přińdźe pak wſitcy, dokelž mamy hišće wšelake wažne dypki dla našeho předſtejaceho ſwójbneho wjećora dorjadować. Předsyda.

Tydźeńſka ſchadźowanka a wědomoſtna zabawa ſobuſtawow Maćicy Serbſkeje je kóždu pónđelu nawječor wot 6 hač 9 hodźin w Serbſkej kofejowni w Serbſkim Domje.

Dolnoſerbſke towarſtwo „Grod“ we Drježdźanach. Stwórił, 20. ſu[illegible]a ſmě[illegible]o naſcho ſwójbne ſołaſtwo ſgromaźinu we Smijoju kjarźne na Chriſtijanſkej droſe 22. Sachopenk wjaſor 1/29 góź. — Kuždn krajan a kuždа krajanka ſtej huſtſchobnje witanej. Saromaźijomy ſe něto kuždy ſchtšeſchi ſtwórtk we miaſecu pla Smija. Pſchedſydſtwo.

Hamſke wozjewjenje z Budyšina.

Kupujemy wows

Wojeński zastaranski hamt w Budyšinje
Telefon 3020 Telefon 3020

Hamſke wozjewjenje z Kamjenca.

Přeproſenje.

Město Halštrow wuhotuje wot 20. hač do 22. julija 1929

domizniski, šulski a dźěćacy swjedźen

na kotrymž so bliža wokolnoſć z Halštrowom zwjazana powšitkownje wobdźěli.

K domizniskem swjedźenju přeproſuje město Halštrow z tym wobydźerſtwo a wše towarſtwa ſuſodnych městow a wſow nanajwutrobniſo.

10. junija 1929.

Hłowny wubjerk za domizniski swjedźeń w Halštrowje 1929.

Wujasnjenje

Při nowowotewrjenju předawarnjow w městach, hdźež smy hišće njeznaći, so nam huſcišo naſich nizkich płaćiznow dla dosć njewěri. Na druhim so rěči, zo za tajke pjenjezy žane kajkoſtne wudźělki so podawać njemóža a zo so tu jenož wo zawjedźeńſko pjenjezy jedna. K tomu wozjewjamy:

1. dřez zhotowjenje we wulkim, měſacnje wokolo 3-4000 centnarow

2. dřez wuživanje najnowočaſnišich maſinow (běžace zhotowjenje)

3. dřez předawanje z fabriki direktnje na předſtejerjow

4. dřez wuzamknjenje mjezywikowarjow

je nam móžno, kajkežkuli najlěpše, ſłódke twory po bjezkonkurencnych płaćiznach wotedawać.

Přikład naſich tunich płaćiznow:

Tailowa ſokolada

100 gr. w najrjeńſej zawalcy

Speciał	tafla	**30** pj.
połnomłóčna	tafla	**33** pj.
połnomłóčna z worjeſk.	tafla	**36** pj.
mokka	tafla	**40** pj.
ſmjetanowa	tafla	**40** pj.
kofejowa nawopačna	tafla	**45** pj.

Konfitüry

Aprikozy	1 kg	**165** pj.
truskalcy	1 kg	**200** pj.

Praliny

nic ¼ **ale** ½ punta

klobuk, praliny	**30** pj.
dźiwadłowa měšeńca	**40** pj.
ludowy desert	**50** pj.
Kuski ze zeńſk, worjeſk.	**60** pj.
worjechowe krem-praliny	**70** pj.
dessert měšeńca	**130** pj.

Marmelady

Tři płody	1 kg	**110** pj.
ſlowkowy ſmadranks	1 kg	**110** pj.

Bonbonniéren

	waha:	płać:
płod. kremowe praliny	125 gr.	**40** pj.
praliny	125 gr.	**55** pj.
dessert měšeńca	125 gr.	**75** pj.
kognakowe buny	125 gr.	**75** pj.
orchidee	250 gr.	**225** pj.
wosobny wubjerk	500 gr.	**350** pj.

Najlěpše płodowe konſerwy

1 a 2 puntowske tyzy. wot **60** do **100** pj.

21. předawarnja

w Budyšinje

na Kamjenčnej hasy 19

Kosa A.-G

Kakaowa- a ſokoladowa fabrika w Delnjej Wodrjency

Za **265.– hr.**

Wysoki rabat za hotowe pjenjezy
Přijomne wotpłaćowanje w dźělbach

dostanjeće Wy
pola nas
dubowy imit. büfiet
160 cm šěroki, z 2 kašćikomaj za sćěborne nože a widlički a z dubowym drjewom wukładźene a krasnymi zasadkami. Pycha za kóždy dom, nutřka kuž wonka fanak ćišće předźělane. Za hotowe pjenjezy hišće tuńšo! Dobre 140 cm šěroke büffety hižo wot 195.— hr. Prošu přeswědčće so bjez kóždeho zwjazanja.

Přijezemy darmo do domu
Rr. owańske dźěła

Möbelheim samsne dźěłarnje
w Budyšinje
na Kamjentnej hasy **w Lawje**

WOSEBITY DOM SERBSKICH MÓDOW

Wołmjany muslin
Płóčliwy muslin
Džěłana žida
Tkaniny za šórcuchi, wołmjane a židźane
Wobsadki za jaki, poćehnjenja za kožuchi, nowe musfry
Tkaniny za spódnje suknje, hładke a smuhate

Alfons Schauseil w Budyšinje

Najwjetši wubjerk! Najtuńše płaćizny!

Pilni murjerjo přińdu zaso!

To Was tola zwjeseli, nic?
Tak mamy zaso dobre črije za tunje pjenjezy.
Poprawym njechach žane wupředawanje zarjadować. Naše dobre kajkostne črije nas k tomu njenuća.
Ale dyrbimy!
Naše wotběrařstwo skorži přeco zaso, zo tak jara mało we wukładnych woknach pokazujemy. Mamy pak tak rjany a wulki wubjerk.
Smy nuzowani, naše wukładne wokno powjetšić a do našich wrotow někotre wokna zatwarić.
Tohodla trjebamy zaso městno za pilnych murjerjow.
Tohodla zarjadujemy taž my

wupředawanje kajkostneho wobuća dla přetwarjenja

A tohodla smy płaćizny zaso zdźěla hač do 1/3 a po někotrych porow hišće wo wjac zniżili.
Hdyž hižo někt črije wo wjele tuńšo wotedawamy, činimy to tohodla, dokelž městno trjebamy a tohodla, dokelž je pozdźišo tola hišće tuńšo wotedać dyrbimy, hdyž su zaprošene a ž módy.
Naša škoda je potom wjele wjetša.
Njemožeće ničo lěpše činić hač swoje pjenjezy w našich črijach nałožić.

Wupředawanje započnje so dźens 15. junija dop. 1/2 8 hodź.

Přińdźće hnydom w prěnich dnjach. Tak namakaće hišće wšo, štož za Was a Wašich lubych trjebaće.

Wobućowy dom Alwin Pech, na Bohatej hasy 10

STOCK-KARDAN

je dóšło. Płaći 780 — hr. 5 PS. Zasadźite a jara khmane. Bjez wjedźenskeho wopisma. Hłowny zastupjeŕ:

Carl Gast w Budyšinje

Mercedes-Benz / Brennabor / BMW / D-Rad / Stock-Kardan

Mlok. a bursku butru, jejka, twarožki, pjeriznu dźiwinu, kołbasy, pleca atd. **kupuje** po najwyšich dnjowych płaćiznach za hotowe pjenjezy
Aug. Vieht, zežiw. wobchod w Dortmund
Fliederstr. 32

Wše družiny hnojidłow
ma stajnje na składze
Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach

Domjace nalutowanske křinki

(Heimsparbüchsen)

jara rjane spodobne, krute
dostanje kóždy pola

Serbskeje Ludoweje Banki

a jeje filijalkow a zastupjerjow

Emil Höhne w Bukecach

zamkarski mišter

Skleńčane-, porcilnowe- a niklowe twory, darjeńki kóždeje družiny a wše **hospodarske wěcy.**

Pawoł Schreiter w Bukecach

sedlarski mišter

poručuje stupnje we wulkim wubjerku, kłobuki a čapki, hotowe wobleki, kožane twory, kufry, wołmjane twory. Sedlarnja gratá a wutykarnja

Handrij Mróz w Bukecach

Kolesarnja. Casnikař. Wuporjedźerńja. Centrifugi.

Wotnajeński awto

za kwasy, křěčina atd. najtuńšo. — Telefon Pomorc 323

płoka a načahuje
při kedźbliwym wobkhadźenju spěšnje a tunjo

gardiny

přikrywy na blido, pyšeńske a sćěnowe přikrywy
wšěch družin.

Najlěpša forma a apretura.

Samsne přijimarnje:
W Budyšinje na Kěžorskej dróży čo. 6 na Přišćanskej dróży 16 telef. 3636
W Khođebuzu - telefon 1774 - na Hródkowskej dróży čo. 4 a na Drježdźanskej dróży 143
we Wojerecach na Cyrkwinskej dróży čo. 22
w Běłej Wodźe na Bismarckskej dróży čo. 26

Dołhe a krótke škórnje

ručne dźěło, ma jenož na składze
wobućowy dom Mark w Kukowje

Jednota Sokoł w Rakojdach

wuhotuje **njedźelu, 16. junija 1929**

swój lěćny swjedźeń

Dopołdnja wot 10 hodź. wubědźowanja / 1/2 2 hodź. swjedźeński čah / Wot 5 hodź. **reje**

Wšěch přećelow Sokołstwa přeprošuje
wutrobnje **Jednota Sokoł w Rakojdach**

Hosćenc we Worklecach

njedźelu

reje

Nawěšiki přinjesu wužitk!

Janska kupjel

w Smječkecach

Njedźelu, 16. junija
4 hodź. pop.

Spěwny koncert

wuwjedźeny
wot towafstwa
„Quartettverein“
w Pančicach

Naturska hojerka H. Freundowa

w Budyšinje, Jägerstraße 5

zapućuje hač do 10. julija

Wóčny lěkař dr. Nonnenmacher

je so z pućowanja wróćił

K 70. narodninam

wudowjej Heinrichej Nowakej w Kišlizy pola Klukscha.

Dźeń 15. junija 1929.

Kak wa'ny dźeń dźenš ša Waš žiwita
O lubý drohi nano, Wam,
Swjećk Božej hnady, jeho šchlita
Tej šobu k wječnokrjši naut
Haj to je Waših dźeń narodny
Kiž šaso bocžafali jeje.

Haj, dźenš je nětko bokonjane
Tu ša Waš žydowdźěcaca lět
A mjes nimi njej wjšče žane
Schtož j bžakom fpošnaječe nětk,
Hdźej njeby Boja dobrota
Waš na wjdźech puczach wodźila.

Hacž šem je Bóh Waš wodźił hnadu
Po puczu prézu, bdźenja.
A trjechichu pšches jeho radu
Teš Waš tu šrudne podacža.
Jak' wdźeł dwójzy špjéra
Tu wschitke Waše twarjenja.

Teš jako pšches šmjerć wopuschčiła
Noš luba macj a mandželka
A šaso šnowa wurudźiła
Teš naš šmjerć luboh' bratřika,
Kiž ſtary wóšomnacze lět
Tu wopuschčił je hižom šwět.

Bóh jošnuj Waš, we jeho mjeni
Sswój bałschi puć naſtupcze,
A pohlk Waš, hdyž wobczeženy
Do wyšokich lět ſtupicze.
Mjech Loža miłoscz pschekraššnja
Wam wjecžor Waschoh' žiwjenja.

Bóh pomhaj teš, so pschibywacze
We prawej wjerze, modlitwje,
A čwitny čaš, liž štichcze macze,
Sšej wukrycze I šbožnoſči,
Kaj pokutnemu hreſchnikej
Wschak jenicžšy ha Khrystu hrej.

My prošmy pak, lubu Wojo,
Ach njeſtadj šwojoh' Sšuna dla
Joh' wschak na dohe khorotoſo
A hdyž joh' čaš ho dokonja,
Njech cžicha šmjercz joh' kowjedže
Tam do tej' wječnej' ſošmotſe.

A hdyž tu budše dokonjany
Waſch dźěł, hdyž tu j soh' zufniſtwa
Tón pucžowat b'dže wowkolany
Waſch Duch ho dźěli wot cžeła
Njech Sbóžnik naſch we luboſcži
Naš w njebju ſašo ſjednoczi.

Waſche džakowne dźěći
pyches **Janku Budaku.**

Přiloha k číslu 137 **SERBSKE WOTNY** Sobotu, 15. junija 1929

W službje spomožerstwa.

Wopyt we wšelakich spomožerskich wustawach Kamjeńskeho hamtskeho hejtmanstwa.

Spomožerstwo, wobsehje hamtske spomožerstwo je želi w posledniem czasu wulki sławny wuśnam dobyło a žo pschezo dale a hlubje do sjawneho žiwjenja naschego ljuda pschecziśchczało. We nastupanju spomožerstwa je Kamjeńki wokrjeż dale hacz Budyśki. So by žo ſ tamnischimi wuśnamnymi spomožerstimi pschiprawami blize sesnała, poda žo Budyśka wokrjesna sastaraśśa pódlańśka rada, nimale połnje sastupjena, wczerawschi pjatk se statnymaj autobuśomaj pod wjedniśtwom knjesa hamtskeho hejtmana dra. Sieverta do Kamjeńskeho wokrjesa.

Prěni wopyt płaczesche

mlodžinowni w Marijnej Swěźdje,

kotraż bu w lońschim lěcze na hórzy pola klóschtra Marijneje Swěźdy po narysanych knjesa architekta Zyzaka-Khröschczanskeho natwarjena. Wopytowarjow witasche psched durjemi sarjadnik mlodžinownje knjes inspektor Hohna, kiž je swojej wustojnej mandželskej w domje ſ wobhladniwosću a zajmym wóczkom na krutu porjad dżerži a wopytowazu mlodžinu žwěru sastaruje.

W rjanej cżišłej dnjowej pschebywarni postrowi knjes hamtski hejtman dr. Sievert wobdźelnikow, kiž je swojim bohatym wobdźelenjom pokasachu swój zajim sa należnoscze spomožerstwa. Potom wopiśowasche wón nadrobniścho, kak je k natwarjenju mlodžinownje dóschło. Sameŕ mlodžinownjow je, puczowazej mlodžinje policiscz. mešna wotpocżinka a pschenoszowanja. Swoprědka běsche wotmyślene tule mlodžinownju pschi Motrowskim hrodźiśczu natwariś, kola towaŕstwo sa schkit domisny to njeběsche pschidało a tuž bu stónczenje wobjamkli, ju pschi dróhy natwariś na leżownoscži, kiž dobry tórz wopschija a kotruż běsche klóschtr sa 2000 hr. pschewostajił. Wuschnosc mějesche sa trěbne, so by žo do rysy žerbskeho kraja stajiła mlodžinownja, so by puczowaza mlodžina sesnała rjany žerbski kraj a žerbski lud a jeho waschnja. Nochcemy pak žo nadźijeś, so bu-dże to se schkodu sa Sserbstwo. Hopoda sa mlodžinownju, kotraż je też wobsehje sa wopyt puczowazych schulskich rjadownjow k dleschemu pschebytkej pschijomnemu dom, samóże pschi normalnym wobsadzenju 60 mlodostnych k pschenozowanju pschijimaczej, je pat mózno, hischcze dalschich 60 w nuznych padach pschijimaczi. Zyły dom je se wschitkimi pschiprawami 77 000 hriwnow płacził, k czemuż je wokrjesk trjebał jenoż 25 000 hriwnow pschinoschowaczi, sbytne pjenjezy pschischle wot ministerstwa a ſ namjesnego fonda.

Jako běsche knjes hamtski hejtman zyle wobstejnosce nadrobnje roskładł, wobhladachu žebi wopytowarjo wulkotnje a pschikładomnje pschipraweniu mlodźinownju. Wot pinka hacz do lubjow je wschitko na najbóle praktiske waschnje pschipraweno a tóhodla, kiž ma we domje pschebywaczi, cżišłota a porjad, kiž po zyłym twarjenju knjejstwej, pschijomnje wobdawatej. Wokolina twarjenja, kotrehoż architektura bo twarjenju klóschtra pschisłuchuje, je drje hischcze naha a próżna, tola nadżane schtomy a kerczina narostu sa nětotre lěta k rjanemu wobrubej doma. S najšerschimi saczišchczemi a połnje spokojeni žo wopytowarjo wotbałachu a dale puczowachu.

Jich dalsche sastanischczjo běsche

„Lěkna domisna" w Seerizach,

lěkowarnja sa pluzathore žónske ſ Budyśkeho wokrjesneho hejtmanstwa. Dom śesti wobrjedŕ rjanych chójnow, kotreż hychaja śirowu wóń a cżišły powětr, kiž pluzathori k swojemu wotkhorjenju potrjebaju. Nadwjednistwo domu leži w rukomaj žotry Lydije Schmidtez a luchina podstejí Marcze Hákšteinez. Knjes hamtski hejtman też tu wuśnam a nadawk hojerske nadrobnje rozesłaja a na dobre wuspěchi pokasa, kiž žmędża žo tam sapiłowacz. Psched 3½ létami bu dom wotewrjeny a wyschnosce, kiž zu knjesske twarjenje tehdy kupiłe, žo dżensa teho njelaja. Dom běsche žo sa khore žónske postawił, dokelž po tehdomnischich statistikach wjazy žonow na tuberkulosu cżerpjesche dyšli mužow. Wuhotowanje doma je jara schožowne, dokelž žo pschipraway, kiž tam hižom běchu, hnydom pschewiacz hodźachu. Lěkaŕske sastaranje lěkowarnje leži w rukomaj jeneho Drjezdźanskeho lěkarja, kiž lózde dwě njedźeli sa khorymi hlada. Sa nuzne pschipady je wjeŕny lěkaŕ. Wuspěch lěkowanja w domje je pjecza jara dobry. Wot wotewrjenja lěkowarnje je žo hižom 307 wožobow lěkowało, w pschereżku pschebywa tam stajnje 25 hacz 30 wožobow, kotiż tam swjetsche 3 měsacy a też dłeje wostanu. Jich je dobre a wjeleſtronske. Se 100 khornych móże žo stajnje 30 tajkich domoj puschczicz, kotiż njeżsu wjazy se strachom natyklimoscze sa swój dom. Połoja lěkowanych je sažo połnu mózk ke dżeku dostała.

Na to mějachu wopytowarjo pschileżnoscz žebi dom dokładnje wobhladacz, też jeho wokolinu. Jara wožebnje wuhotowane mešnosce, w kotrychż běchu źdżeła meble nětdyschich knjezich wošałe, sa lěkowaniśi dom wožebje wutwarjene mešnosce samostajichu na nich najlepschi saczišchczi. Zyły dom, ſ kotrehoż žo rjany wuhlad do jeho wokoliny poskicża, je je wschitkim pschetwarjenjom a pschiwarjenjom nětdże 150 000 hriwnow płacził. Jako běchu wopytarjo też ſ khorymi, kiž we lěharnjomaj na cżerśtwym powěśe leżachu, porěczeli, žo pod dżakownymi słowami knjesa hamtskeho hejtmana wjednizu doma rozsahnowachu.

Spěchnaj autobuśaj njeżesłachaj jich do Kinsbórka, hdżež jich knjes mešchczanoſta Leśmann ſ wutrobnymi słowami postrowi. Najprjedy wobhladachu žebi

orthopedisku turnowarnju,

kotraż běsche Kamjeńśi wokrjesny sastaraŕśi swjask sa 7400 hr. natwaril a kotraż połdŕsiscze do wobsedźeńśtwa mésta Kinsbórka pschesedże. W mjenowanej płaczišnje pak njeje wopschijichata turnowaŕśka pschiprawa, kiž 2000 hriwnow płaczi. Kinsbórśći mešchczanoſta wosnamjenjesche tutu turnowarnju też jedyn ſkutk knjesa hamtskeho hejtmana dra. Sieverta. Wokrjesna gymnastika knjeza Flemmingez pschednoschowasche wo sameŕach orthopediskeho turnowanja a pokasa wobsebje na wulku ważnosc schulskeje gymnastiki. Na to pschedwjedze wona ſ nětkotrymi holcżkami wschelake swuczowanja, kiž běchu ſ dopokasom, kak ważne je taske ſystematiske dźeło, kiž je ja dźeći a młodnych ludźi ſ najwjetschej ważnosću sa jich zyłe żiwjenje. Knjes hamtski hejtman wuprají pschi žiwotich dżakonych słowach, kiž gymnasiju porěcza, też nadźiju, so by žo w Budyśkim wobsebje wotbłakowanje jenotliwzow sawjedło, a pokasa na dźełowe jednoczenstwo mjes wokrjesom a khorownymi gotkładnjemi we wokrjesu, kiž chędża za žwoje žobustawy dźeł wudawkow sa jenotliwste wotbłakanje žwojich žobustawow njesch.

Poślednje męsto spomožerskeho dźeła, kiž žebi sastaraŕśa pódlańśka rada wobhlada, běsche

dom sa puczowazych rjemjeślnikow w Kinsbórku,

rjanu pschijomnu chežku ſ kwětkami wudebjenymi wokнami, kiž wabi sprużnych puczowazych ſ dróhi do žwojich pschijomnych mešnjocžow, hdżež jim kiwa pschez nóz žłódi ipar w běłym pósłanju. Putniuz wschelakeje staroby wopytuja domczk, w kotrymż pilnaj hospodnaj mandželskaj hospodujetaj. Dżenżnischi dżeń cżasa po dróhach wjele ludźi, kiž njepschiźidże psches żwoju winu na prochcerśti kij. Tajkim po też łuto sasa cżestne dżeło psches tutón dom wobstaracz hodźi. Pola 33 je žo to też hižom poradźiło, runjeż halle dom jenoż 3 lěta wobsteji. Jón natwariś je płacziło 17 000 hriwnow se wschitkim wuhotowanjom.

Tuŕym stnjom wobhladowanjam połnych dobrych sacżišchczow wo stutkowanju knjesa hamtskeho hejtmana dra. Sieverta w Kamjeńskim wokrjesu, powotpocżnychu wobhlednizy pschi wobjedze, pschetaj popołdnische hodźiny běchu połstajene ſa tkutne wuradowanja wo spomožerskich należnoscżach Budyśkeho wokrjesa.

*

Posedźenje

wokrjesneje zastaraŕskeje pódlańskeje rady a wubjerkow w Radnej gmcy w Kinsbórku

sapocża ko popołdnju w 2 hodź. Dnjowy porjad wopschijischese schtyri, ſ kotrychż je jedyn do tajneho posebjerenja połstajeń. Knjes hamtski hejtman dr. Sievert powita ſhromadźenych, wobsebje nowoju žobustawow na męsto wustupjenetu, a sastupjerjow nowin. Wukupiłoſ staj knjesaj faraŕ Bodenstein-Scherachowtki, kiž su do Drjezdźan pschesadźenaj, a knjes wyschschi faraŕ Domaschka we Budestezach. Sa knjesa fararja Bodensteina wuswoli žo jenohłósnje knjes wucżeŕ Steuda-Korjympki a sa knjesa wyschscheho fararja Domaschku knjes faraŕ Ssykora ſ Wiednarjez. Wschi wudospołnjenjatkich wołbach do sastaraŕskeho wubjerka a spomožerskeho a młodźinskeho wubjerka wuswoli žo na męsto knjesa fararja Bodensteina knjes faraŕ Ssykora.

J. Symank

Přinoški k stawiznam hornjoserbskeje rěče a literatury.

25] (Pokračowanje.)

5. Luther.

Luther běše přełožk biblije dokónčił. Nětk pak njeměješe měra a ćekny z bojosću, zo njepřećeljo za nim sledźa. Hdyž přez jene polo dźěše, nadeńdźe bura, kiž bě runje polo doworal a je wobsyć chcyše. Luther so prašeše, što ma mysle syć. „Wowe", rjekny bur. „Hdyž budźeš z wusywom hotowy," praji Luther, „jědź z konjomaj domoj, wzmi kosu a wróć so, zo by wews posykł. Bur khwataše po kosu, a hdyž z njej na polo dóńdźe, stoješe wows zrały a syjny. Nadobo přina so črjóda ludźi. Ludźo so bura wuprašowachu: „Njejsy tu widźał wonajkeho muža nimo hić?" „Haj!", wotmołwi bur. „Hdy to běše?" „Runje tehdom, hdyž wows syjach." Ludźo prajachu: „Jeli bě to před telko časom hižo, njemóžemy človjeka dosahnyć!" Tak je Luther ze swojej bibliju wućeknył.

6. Swjateje Marije kmótrstwo.

Sta so pak, zo muž tak zrudny na stopu nadźiju z domu wuńdźe. Tu zetka cuzeho človjeka, kiž so prašeše: „Přećelo, přećo tajki zrudny khodźiš?" „ Kak njedyrbjał zrudny być," wotmołwi wón, „chcu křižna wuhotować a nichtó so njecha za kmótra naprosyć dać, dokelž sym jich husto dosć trjebał." „Da wuproš mje," praji cuzbnik." „Ow, přińdź jutře, mój namakany přećelo!" A jako wón tróšku dale dźěše, zetka druheho cuzeho, kiž dźeše: „Přećelo, přećo tajki zrudny khodźiš?" „Kak njedyrbjał zrudny być," wotmołwi zaso, „chcu křižna wuhotować, a nichtó so njecha za kmótra naprosyć dać, dokelž sym jich husto dosć trjebał." „Da wuproš mje, praji cuzbnik." „Ow, přińdź jutře, mój namakany přećelo!" A jako zaso tróšku dale dźěše, zetka cuzu žónsku, kiž k njemu praješe: „Přećelo, přećo tajki zrudny khodźiš?" „Kak njedyrbjał zrudny być," wotmołwi třećemu razej, chcu křižna wuhotować, a nichtó so njecha za kmótru naprosyć dać, dokelž sym jich husto hižo trjebał." „Da wuproš mje," praji cuza žónska. „Ow, přińdź jutře, moja namakana přećelnica!"

Nazajtra zeńdźechu so kmótra, a to běchu: djabol, swjaty Pětr a swjata Marija. Přjedy hač ke křćenju woteńdźechu, poča kóždy wo to dźěćo wojować, doniž je — dokelž běše holćka — na posledku swj. Marija dósta. Po křćiznach wona praješe: „Za tři lěta po moju mótku přińdu." Tři lěta so minychu. Na postajenym dnju zwobleka mać wše swoje dźěći nanajrjeńšo a zesadźa je na kachlowu lawku, najmłódše pak — drje te najrjeńše — sadźi do dźěže.

Swjata Marija wuhlada do jstwy zastupiwši črjódku dźěći na kachlowej lawcy sedźacych, a so jene po druhim prašeše: „Sy ty moja mótka?" Žane pak ničo njewotmołwi, doniž zezady jena zawola: „Kmótra, tu je twoja mótka!" Swjata Marija pytaše po jstwi a namaka swoju mótku w dźěži. Wona wza hołćku sobu a dźěše z njej do jeneho hrodu. „Tu, moja mótka, je naše bydlenje. W hrodźe je dźesać jstwow. Dźewjeć budźeš ty mjesć a třeć, ale do dźesateje hić je tebi zakazane. Ani přez klučowu dźěrku do njeje pohladać njesmeš ani ju wotewrić spytać."

Dołhe časy so mótka swěru po swj. Marijnej přikazni měješe. Hdyž pak tuta jeneho dnja wuńdźe, spyta hołćka tola, kak mohła do zakazaneje jstwy přińć. Jako bě tak a hinak pospytała a so jej ničo nje, radźi, tykny porst do klučoweje dźěrki, a hlej! hdyž jón wućeže, bě złoćany. Wona so zastróži a wobwali ruče złoćany porst. Swjata Marija so domoj wróćiwši hnydom so wopraši, što je z porstcom činiła. „Libjatkam sym lubiki rězała", wotmołwi dźěćo, „a při tym so zrězała." Na to wza jo swj. Marija a dowjedże jo do lěsa. Tam sadźi jo pod zeleny kerk a praješe: „Dokelž sy njeposłušne było, budź něme a njepřińdź wjacy do mojeho hrodu!"

Jědźeše pak po času wosebny knjez nimo a jeho psaj hanještaj po lěsu a počeštaj nadobo wótře šćowkać. Knjez poruči swojemu pohončej: „Dži wšak tola pohladać, što tej psaj tak šćowkatej." Pohonč dźěše tam a namaka pod kerkom jara rjanu knježnu. Tež knjez přistupi, a wonaj spózнaštaj, zo je knježna ńma. Tola wzaštaj ju sobu domoj, a dokelž běše tak rjana, wuzwoli sebi ju knjez za swoju mandźelsku. Knjezowa mać wšak tomu wobaraše, ale podarmo.

Na młodu žonu pak běše wona stajnje zła. A jako běše młoda mandźelska prěnje dźěćo porodźiła, přińdźe w nocy swj. Marija k njej, wza dźěćatko a namaza maćeri hubu z krwju. To rano wuhladawši přichodna mać měnješe, zo to nihdy hinak być njemóže, khiba zo je wona to dźěćo zjědła a radźeše swojemu synej, zo by ju tohodla spalić dał. Dokelž pak muž swoju mandźelsku jara lubowaše, njezwoli do toho a praješe, zo chcedźa hišće wočaknyć. A jako bě wona třeće dźěćo porodźiła, přińdźe zaso w nocy swj. Marija, wza dźěćatko a namaza maćeri hubu z krwju. To rano wohladawši zaso přichodna mać měnješe, zo to nihdy na nihdy hinak być njemóže, khiba zo je wona to dźěćatko zjědła. A wona narěča swojeho syna, zo by pěc wupyrić a swoju mandźelsku do njeje tyknyć dał. Dokelž pak běše jemu swojeje lubeje mandźelskeje jara žel, dźěše po khwili pohladać, a hlej! Wona sedźeše pred pjecu na złotym stole. Najmłódše dźěćo dźerżeše na rukomaj a ji na kóždej stronje steješe jene wot prěnjeju dźěśeći. Muž so dźiwaše a so radowaše ćim bóle, dokelž móžeše jeho mandźelska nětk też rěčeć. Wšitko jemu nětko wupowěda, zdobom jemu zdźěli, zo je swj. Marija z tymi třomi dźěćimi k njej přišła. ju z pjecy wuwjedła a miłe k njej rjekła; „Nětko sy dosć za twoju njeposłušnosć ćerpiła, posłuchaj twojemu knjezej a budź zaso rěčaca!" A jako woni potom staru mać spalić chcychu, prošeše wona tak dołho za nju, doniž jej wodachu. Ta pak ju potom też jara lubowaše.

A wona porodźi hišće wjacy dźěći a te běchu wšitke jara rjane a posłušne. A wona dašе swojimaj staršimaj a swojim sotram a bratram prajić, hdże bydli a zo jim druhdy nješto pósćele. Ta pak běše wšitkim a zo jim druhdy nješto pósćele. To pak běše wšitkim

(Pokračowanje sćěhuje.)

Sćěhowasche rosprawa wo dźěławoszći sa 1928/29. S rosprawy, kiž bu zobudstawam do pohjedżenja pschipółkłana, zosjedny knjes hamtski hejtman někotre ważnische dypki a dźěli, so je lětnje sličbowanje sa 1927/28 pschepruhowane a sa prawe spósnate. S lětneje rosprawy pak je špósnacź, so je žo w minjenym lěće wjazy dźěłało. Dla hospodarskeho połoženja a žuroweje symy běsche potrěbnosć wjetšcha mjes mnoho wobydlerjemi wokrjeża. Pschi wojerskim sastaranju žo pjeca wójnske schkody hakle nětk tak prawje pokazuja. Knjes hamtski hejtman pokaza wożebje na mětne rěčne hodźiny, kotrychž je žo 92 wotmětko a do kotrychž běsche 1081 pomoz pytazych pschischło. Rozwuczenje wo powołanju wójnskich žyrotow bu w lońischim lěće khětro spěchowane je pschiswolenjom němčoskatnych srědkow, i tuteje pschičiny běsche we wokrjeżu 176 próstwow wobhdźěłacź. Wjele dźěła žadasche žebi tež kapitalowe wuplacenje, běsche 75 próstwow bóschło, w 42 pschipadach bu je pozrědnistwom sastarańšeho hamta 132 000 hriwnow ke wuplaczenju pschiswolenych. W sastaranju maforentnarjow je žo wono wo 33 domjaznoščow snižiło. Ssamžne może žo prajicź wo sastaranju sozialnych rentnarjow. Pschibérale pak žu nadawki woteweršeneho sastaranja. W sawrjenym sastaranju je liczba wothladanzow we wokrjeżnym wustawje na Židowje pschibéraka. Wopomnjwe dźěło je žebi sandżene léto wot wokrjeżnych wothladarkow žadało, kiž jim pschi krutej symje a hubjenych puczach najwjetšche napinanje napokoži. Pschibéraka je žmjertliwosć cžšchnych dźěći. Wobmyšlilo e žo pschiprawicź radupodawarske hodźiny sa macjerje po pschikładze Kamjeńskeho wokrjeża. Wulka ważnosć kładze žo na powuczenje wobydlerstwa wo sklasnych khorosczach, też pschecžiwo njewužitnemu wuživanju alkohola ma žo dźěłacź. To bychu byle najważnische dypki i wobschérneje lětneje rosprawy. S dźakom sa wschitkich dźěłaczerjow a pomocnikow w spomožerstwje wobsamknu knjes hamtski hejtman žwoju rosprawu.

Žiwa rosmołwa žo na to wuwi. Prěni rěczesche ke pschedmjetej knjes žejmski sapóšłanz Wjela a pschejesche žebi, so by žo sastaranju i thłostanja puschczenych wjetscha kedźbnosć pschiwobroczała, pokaża dale, so je zyle nusne, wjazy wokrjeżnych wothladarkow pschistajicź. Schtož naštupa žmjertliwosć dźěći, ma po jeho ménjenju winu nasicha dźenžnischa wulka bjesdźěłosć. Dale wón wudawasche, so je žo tuberkulosa mjes wobydlerstwom khětro thubika a rěczesche hischcze wo strasche rosschérjenja spłažnych khorosczow. Knjes wjschischi mediginalny rada dr. Bremme wulběhowasche wożebje pschibéranje khorjenjow na pluza, schtož je mrěcžu dźěći połěkowało. Knjes farar Ssykora wobrocži žo pschecžiwo temu, so pincznizy mužow sawjeduja. Tohorunja žo knjes Pětsch wobrocži pschecžiwo pschibéranju pinczniznow we wjesnych hosczenzach a praischeje žo, hacž žu wschitke wuputy wokrjeżnych wothladarkow woprawdźe nusne byte. Knjes hamtski hejtman wotmołwi na žłowa rěczníkow najprjedy, so sastaranje je thłostanja puschczenych je strony wyschnosće njeje hischcze dosć trjadowane. Dale schkitasche wokrjesne spomožerki a jich dźěło a radżesche jim, so bychu stajnje i wjesnjanostami w pschesjesnosći dźěkale. Pschecžiwo pschistajenju pinczniznow sakrocžiš njeje žaneje sakońskeje możnosće.

Skónczenje wosjewi knjes hamtski hejtman nowe rozdźelenje wokrjesow sa stutkowanje wokrjeżnych wothladarkow, kiž je sczěhowaze: Budyški wokrjeż wopschija 18026 duschow, Wulko-Dubrawski 16 544 duschow, Biskopski 15 399 duschow, Wjasońšći 15 096 duschow, Wulko-Dubrawski 16 544 duschow, Biskopski 15 399 duschow, Wjasońšći 15 096 duschow, Wjednarjeczanski 17 089 duschow a Wjelečanski 15 861 duschow.

K sjawnemu pohjedżenju, kiž žo w 4 hodź. skónczi, pschisamknu žo hischcze tajne pohjedżenje wo jenotliwych pschipadach sastaranja a skónczi žo w 5 hodź.

*

Na domojpuczu wopytachu wobdźělnizy hischcze wojeršći pomnił pola Kinsbórka, i kotrehoż žo policisa rjany wuhlad na Kinsbórk a wokolinu. Posastachu w Kamjenicu, wopytachu sławnu Paštwinu (Hutberg), wobdźiwachu sajimawe rostliny w nalětnjej psyche a shladowachu do lubosneje kužiliseje wokolinu. Po kofejowej pschestawzy na horje wróczischu žo domoj i sébu, kotraž běsche tak rjana, powuczaza a bohata na dobrych sazkischczach, kiž njech też w Budyschinje njesu płody w skužbje spomožerstwa.

Wobhladniwy samomordar.

Policajski komišar na městnje St. Stulpice w Pariju dosta njedawno list, kotryž bě žo pod „Khwata!“ wotedał. W tutym pišnje bě sczěhowaze czitacź: „Živjenje je pschemasane sa mnje khudeho rawża. Wobwěžnu žo pod mostom Concorde. Ernest Mialou.“

Komišar bě schwarny cžłowjek. Wón dźiwasche žo, so bě tutón sadwělowany cžłowjek žiwje šamomordarstwo pod „Khwata!“ pschipowědźił, mjes tym so by tola rosumnischo było, bjes pschijerwenja i tuteho majaneho živjenja woteńcź. Ale wón telefonowasche hnydom na straju policije, so by jónu pod mošt Concorde pohladacz schła, hacž so muž hischcze wumožicź hodźi. To pak njebě tak jednora wěc. Pschetoj štónžo bě žo hižom zkhowało a pod mostom bě cžuła. Njedźiwajcy toho podaschtaj žo policajtaj hnydom na pucź, so byschtaj živjenje tuteho njesbožowneho wuthowakoj. Mjes tym so po zkhodźenkach dele stupaschtaj, k pomocy pschihotowanaj, wuprajischtaj žiwje spodźiwanje nad hłudnej mužiu, žo pod jenym mostom wobwěžnyc, mjes tym so by tola wjele jednorischje było, i mošta dele do wody zkocžicź. „Kak dyrbiš moj khadu bozyła namakacź?“ rjekny policajt je cžo. 692 i policajtej i cžišłom 811. „Tu je cžłowja nóz a runje žym žo do nohi dyrił. Je to njeskhicžkane zadžerženje, zjawnosć na tajke waschnje wobcežowacź. Njestanje-li žo dźiw, potom je muž zhubjeny.“

Ale w tutym wokomiku zawoła policajta i cžo. 811 krótko, pokazawschi do cžmy. S nogy zwěcžesche mała žwěza kaž puczpokasowar. Zhyž policajtaj blize k tutej zwězy pschikhwatajschtoj, wuhladaschtaj woprawdźe jeneho cžłowjeka pod mostom wiżaco, kiž hischcze je žwojimaj nohomaj wokoło žo kopasche. Na žiwoje wutrobno bě žebi wón elektrisiku kapinu latarnicžku pschiwjazał, kotraž dyrbjesche strudne połoženje zunje wobžwětlecź. A jako policajta i cžo. 692 žamomordarja wotrěhu, zaschepta Ernest Mialou: „Wostajcze mje na pokoj! Ssym mortwy!“ Policajtaj pak njepschipuschczischtaj, so by był mortwy, ale wuhudlischtaj jeho khětrje k žiwjenju po wuprubowanym lékarskim waschnju, kiž žo w Pariju „passer a tabac“ mjenuje.

„S policiju žo njeżortuje“, rjekny policista i cžo. 811. „Cžże-li žebi pschistojny cžłowjek žiwjenje wzacź, potom njech žo to na pschistojne waschnje stanje.“ Ale policista i cžo. 692, kotryž žo w žwojim privatnym žiwjenju i filosofiju zaběracze, směrowa kolegu i mudrym pschispomnjenjom: „Bychu-li wschitky žamomordarjo tak wobhladnilwi byli, potom by žo někotremuždkuli njesbožu zadżewacź mohło.“ — „A policija by mjenje dźěła měła“, rjekny policista i cžišłom 811.

Ferialna kolonija župy „Jan Arnošt Smoler“

Z přečelneje strony poskića so nam zaso móžnosć, 30 dźěćom sobustawow towarstwow našeje župy 8dnjowski wočerstwjeńši přebytk (w Prazy) zwěsćić. Trěbne formulary móža so wotewzać w Serbskej kniharni. Dźěći, kiž serbšćinu dospołnje wobknježa, smědža jenož tutu łóšinu wužiwać, a lókaŕ ma wobkrućić, zo njecérpja na natykliwu khorosć. Zamołwenja hnydom podać.

Župne zarjadnistwo.

Cyrkwinske powěsće.

3. njedźela po swj. Trojicy, 16. junija 1929.

Z Budyšina.

Předowański tekst Luk. 15, 1—10.

W Pětrowskej cyrkwi ma rano ⅛8 hodź. farar Paul předowanje (cyrkwinska hudźba), dop. ½12 hodź. ma farar Paul kemšenje za dźěći. Kemšenje za čežkosłyšacych ma so na 30. junija wotstorčić.

W Marijnej a Marćinej cyrkwi ma rano we 8 hodź. superintendent Fröhlich spowědź, we 9 hodź. farar Schneider předowanje a w 11 hodź. farar Große kemšenje za dźěći.

W Tuchořskej cyrkwi ma wječor w 6 hodź. farar Berg wječornu nutrnosć.

Zběrka za evang. wothladanje dźěći.

Póndźelu pop. w 3 hodź. je w Radnej pincy konferenca duchownych z přednoškom fararja Schneidera, thema: „Nadběł na mandżelstwo a nadawk, kiž za duchowne zastojnstwo z njcho nastanje.“ — Wutoru pop. ¾3 hodź. je w Pětrowskej cyrkwi nutrnosć za njedźelniče, wječor we 8 hodź. ma farar Berg biblisku nutrnosć w ov. towarstwowni. — Srjedu wječor we 8 hodź. ma superintendent Fröhlich bibliski wječor w Tuchořskej cyrkwi. — Stwórtk wječor we 8 hodź. ma farar Paul w ev. młodźinowni na Hrodowskej hasy 6 zhromadźiznu Módreho kříża.

Křenja ma we wobmaj cyrkwjomaj farar Paul.

Sokolstwo — sport — pućowanje.

Wulět towarstwa „Swěry“ a jednoty „Sokol“ w Poršicach.

Přez hranicu našeje domowinskeje Łužicy wuleći-štej sobi njedźelu tydźenja towarstwo „Swěra“ a jednota „Sokol“. Hižo do 4 hodźin rano prěni na kołach na Kubšanske dwórnišco přikhwatachu. Wokoło ½5 hodźin bě so tam na 78 wobdźělnikow zhromadźiło. Spěšnik po ½5 hodźin z Budyšina přikhadźacy na našu zapodatu prósstwu w Kubšicach zasta. Bórzy běchmy w Lubiju. Po krótkej khwili jědźechmy dale přez Ochranow k Žitawje. K juhu strowjachu nas hory, kiž z wysokosću hižo nad Čornobóh přesahuja. Naši ratarjo přiwobroćachu swoju kedźbnosć wosebje polam a łukam. Hladachu, hač trawa, žita a dźećele też tajke steja kaž na domjacych zahonach. W Žitawje bě hobrski nawal luda. Tu dostachmy też wupokazy, z kotrymiž nas přez hranicy puščichu. Dyrbjachmy so naposledk da spěcha měć, zo bychmy ze cahom sobu přišli. W Gradku, přěnim zastawnišću we Čechach, bě přehlad wupokazow a pasow. Čah wjezeše nas nětko w luboznym dole nimo wsow z wjele tworn-njemi. Nadobo wuhladachmy přez wokno horisko z wulkim twarom na wjeršku. Bě to Ještěd, na kotryž chcychmy horje. ⅜8 hodźin přijědżechmy do Liberca. Tu wočakowachu nas hižo někotři knježa kluba češko-słowanskich touristow, kiž su nas potom cyły dźeń wokoło wodźili. Dokelž běchu někotři hižo łačni a hłódni, zastupichmy na dwórnišću do korčmy, zo bychmy so wokřewili. Mnohim češke piwo tak derje słodźeše, zo so z jednym karančkom njespokojichu. Někotři sebi samo viržinki zažehlichu. Njewěm, kak je jim tutón sylny tobak tył. Potom podachmy so na elektrisku železnicu, kiž nas z někotrymi wozami hač do Hanichowa dowjeze. Je to wjes pod horu Ještěd-dom. Pomału stupachmy nětko hišće z druhimi črjódami wulětnikow na horu. Z wuwzaćom někotrych mało wobdźělnikow njeběchu hišće naši ludźo na tak wysokej horje pobyli. Někotry sebi mysleše, zo smy bórzy na wjeršku, tola nadobo wuhladachmy zaso wjeršk hory wyše nas. Skónčnje tam tola docpěchmy. Wjeršk Ješčeda je hižo nahi. Mjez wulkimi kamjenjemi wjedże šěroki puć. Na wjeršku steji hobrski ho-sćenc. Tutón bě wšak tak přepjelnjeny, zo do njeho zastupić njemóžachmy. Z wjerška hory zhladowachmy nětko dele do doła. Rjenje widżachmy město Liberc. Dale wot njeho wupřeščeraše so rjad wsow hač do Jabłonca. Za Libercom widżachmy Izerske hory a pola Jabłonca Čornu studničku. Ke krótkemu wječeru putaše nahła hora našu kedźbnosć. Bě to Ralsko pola Mimonja. Hišće wjele druhich horow widżachmy. Budźichmy hišće dale widżeli, njebudźeše powětr w dalokosći bluki był. Na wjeršku hory, kiž je přez tysac metrow wysoka, duješe khětro zymny wětr. Wopuščichmy Ještěd a dźěchmy poł hodźiny po hórskim hrjebjenju hač do twarby kluba češkosłowan-skich touristow na Plánje. Runje w 12 hodźinach tam docpěchmy. Tu so we wulkej jstwi bórzy radostne ži-wjenje rozputa. Češka kucheń poskići nam dobry ćopły wobjed. Dobreho piwa njemóžachu skoro dotoćić. Někotři dachu sebi też plánsku derje słodźeć. (Běchu tam na scénje čitali, zo je to najlěpši likěr na swěće.) Tuta brěčka njebě woprawdźe zacpěća hódna. Korčmař, knjez Kačer a jeho pomocnicy njemóžachu skoro dodźěłać, zo bychu wšěch hłódnych a łačnych spokojić mohli. Při wjeselej zabawje so ruče někotre hodźiny minychu. Přjedy hač woteńdźechmy, poręča jedyn z wobdźělnikow a namołwješe přitomnych, serb skemu towarstwu a Sokołej swěru zakłować. Też na-šim wjednikam, kiž běchu swoju swobodnu njedźelu za nas woprowali, wupraji horcy dźak. Na to zahre předsyda towarstwa „Swěry“, knjez wučeř Jenč, na klawěrje našu narodnu hymnu „Rjana Łužica‘, kotruž wulětnicy zahorjeni spěwachu. Nětko podachmy so, serbske spěwy spěwajo, zaso dele do Hanichowa. Ze elektriskej železnicu dojědżechmy zaso do Liberca. Wobhladachmy sebi tu najważniše twarjenja města a założichmy potom hišće w Narodnym domje, hdźež so hišće raz wokřewichmy. W 19 hodź. zaso po tym samsnym puću do Kubšic wotjědżechmy, hdźež po 22 hodź. docpěchmy. Dešćik, kiž so poča hić, jako w Žitawje do čaha zastupichmy, bórzy zasta, jako do Kubšic dojědżechmy. Tu wot našeho lubeho přećela Wječele zaso naše koła dostachmy, kiž bě je derje w Kubšičan-skej składowni skhował. Tak je so naš wulět derje poradźił a wšitcy wobdźělnicy drje jón w dobrym wopomnjeću wobkhowaju. -l-

Mój Zbóžnik trošt je hrěšnika.

Luk. 15, 1—10.

Hłós: Kak zbóžny sym, hdyž wotpočuju.

So cłonicy su stowaršili
a hrěšnicy tam k Jezusej;
pak farizejscy zawidźili
jim towarstwo ze zawistnej
su złóću, hdyž su morkotali
a widźeć njespokojnosć dali,
zo Zbóžnik hrěšnikow wón je;
wšak luboznosć je Jezusowa,
zo miłosć jeho spórcnych wola
do pokoja, kiž skóńcuje.

2. Knjez dobroćiwy přirunanje
jim k powučenju praješe;
z nim woznamja wón spodobanje,
kiž sam ma, dokelž lubosć je,
nad hrěšnikom, kiž přibližuje
so k Zbóžnikej a wotpočuje
we měrje, kiž jom' wudźěli;
wón pastyr je a towarš swěrny
a wumoženych fěršta měrny,
jim skići zbóžnosć při sebi.

3. Za zhubjenej wón wowcu khodźi,
ju pyta z Božej luboseu
a namakanu lubje wodźi
ju wokřewjejo z miłosću;
wón k stadłu zbóžnom' zhromadźuje
wšak dušu, kotraž wočakuje
na wokřew jeho přećelny.
A w njebjesach je zradowanje,
hdyž namakał je wukhowanje
při Knjezu hrěšnik pokutny.

4. Za hłowu zbóžnej cyrkej slědźi,
jej duše dowěrjene su;
wo zbožo jich so khutnje bědźi,
je zdźerżeć chce při Jezusu.
Kaž žónska zhubjeny kroš pyta,
tak prócy cyrkej njeje syta,
kiž nałožuje na stadło;
za zhubjenymi khodźi swěrna,
při Jezusu ma myto měrna,
hdyž dźěło poradźi jej so. —

5. Trošt hrěšnika je hnada Boža,
nam poskićena z Jezusom;
wón studźeń našeho je zboža,
z nim dźemy zbóžni k njebju w dom.
Tuž dźak a khwalbu jemu dajmy,
jom' kěrluš nowy zaspěwajmy,
wšak wowcy jeho pastwy smy! —
Wón hłowa je, my stawy jeho,
wšu połnosć dóstwamy z njeho,
s nim k měrej wěčnom' dóńdźemy.

Pak přěnjotny pak zeserbšćeny kěrluš a ludowy spěw budź — po wuraznem přeču — tudy hač na dalše po-radnje daty kóždu sobotu k njedźeli. Faraf emr. M. Urban.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoler w Budyšinje. Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Bróšcanach. Za nawěsćki: G. Jasak w Budyšinje.

Hospodarski rozhlad.

Łobotu 15. junija 1929:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,191	100 pólsk. złotych	47,10
1 jendźelski punt	20,316	100 čěskosł. krónow	12,401
100 šwajc. frankow	80,68	100 franc. frankow	16,37

Barlinska burša bě wječera nimale zgóle wjasta a kursy efektow bo wotdrjebjowachu. Na wikach i dožnymi a rentowymi liščinami bo kursy tehorunja sefiabjowachu.

Produktowe wiki wječera wjele pšemjenjenja njepschinjeżechu. Płaćiźiny sa hotowe sorno běchu kaž schtwórtk. Wobrot bě sajo jara žnadny, ale žito na wikach też žabne. Posdźišche termije sapiżachu leżlabjene płaćiźiny. Zeninar płaćeżiche

w Barlinje

pschenicy 10,55—10,60 hr., rožki 9,35 hr. hacž 9,45 hr., jeczmjenja natymiseho hr. 8,80—9,10 hr., wowsa 8,90—9,40 hr.,

w termijowym wikowanju:

za julij: pschenicy 11,10—11,17½ hr. a rožki 10,05—10,11¼ hr., wowsa 9,35 hacž 9,42½ hr.,

za september: pschenicy 11,65—11,75 hr., rožki 10,42½—10,45 hr., wowsa pak 9,42½—9,55 hr.,

w Drjezdźanach (šandź. póndźelu):

pschenicy 10,65—10,90 hr. (10,80—11,10 hriwnow),

rožki 9,65—9,90 hr. (9,90—10,15 hr.),

jeczmjenja natymiseho 8,90—10,50 hr. (8,90 hacž 10,50 hriwnow),

wowsa 9,85—10,10 hr. (9,85—10,10 hr.),

w Sporjetu:

pschenicy 10—10,75 hr., rožki 8,75 hacž 9,25 hr., wowsa 8,50—9 hr.,

butra 3,20—4,20 hr. kilo,

jeja 11—12 pjenjezkow,

běrny zeninar 2,50 hriwnow.

Pschistajeja:

Holzn do domu, Ditischke w Wjetej Wodźe, Mužakowska dróha 3.

Holzn, Hinka, šubjazy lětać we Kulowje.

„ Scherbowtu, Hornowa we Wojerezach, Zyrkwinska haša 14.

„ Schreierka w Bischtopizach, Schadowa haša 3.

Murjerjow, W. Kerber w Niskej.

Rězmistcho, Ssokol w Nydej.

Wuržownika Hedlaříkeho, Frenzel w Hodźiju.

Na pschedań:

Kóń, wozaj, grataj, Rutisch w Hrótku, Drjezdźanska dróha 3.

Kolo hólčeżace, Bittrich w Niskej, Sporjetska hr. 6.

„ motorske, Brokwiza w Tradowje.

„ mužaze, we Wojerezach, Schulska haša 6.

„ mužaze, w Budyschinje, Hornjeńska haša 18 pola Straucha.

Wós dźeżazy w Lubiju, Schulska haša 5, šadni dom delka.

„ taflaty, wschelaka drasta, praschiżowa ježena, Bethga w Niskej, na Budyschej dróży 22.

„ schkleńczany a taflaty, Dimler w Bischtopizach, telefon 182.

„ dźeżazy, w Budyschinje, Hornjeńska haša 15, šadni dom, na Paulijowej haży 4 delka na lěwo. Na Mättigowej haży 23 delka na lěwo.

Krowa wyšokoslužeńa, podšobna, w Jitru 33.

„ bobra dójta, w Sadowje 6.

„ wyšokoslužeńa, we Lahowje 14.

Sloma, Faust w Wělowje pola Bischtopiz.

„ wowsna na Horach 39.

Pschežada, we Wojerezach, Goethowa haša 5.

Wanja zinkowana a koło sa 30 hr., w Budyschinje, na Krottenschmidtowej haży 5i na lěwo.

Trawjenje. Czorlich w Kulowje, Haschkowa haša 5.

Trawowe pschežadźowanje
njedźelu 16. junija 1929:
w Kulowje

dopołdnja w 11 hodź.: łuka sady Koberez mlyna,
popołdnju w 1 hodź.: łuka w Haju,
popołdnju w 6 hodź.: łuka sady Kulowza.

w Nowej Wšy

pola Kulowa pop. w 5 hodź. gmejnske trawjenje.

w Dźiwinje

kuježe łuki, póndźelu 24. junija dopołdnja we 8 hodź.

Sudnišiy na pschežadźowanje
póndźelu 17. junija 1929

w Njebjelčicach w Herbšej gryčeže dop. ½9 hodź.: běłe a čerwjene wino, kognak a hospodarski wóš,

w Brěžnje pola Kamjenza w Herbšej gryčeže: šwjawa,

w Běłej pola Kamjenza, w hosćenzu, dop. w 9 hodź.: 5 měchow rženych wotrubow,

w Khrósćicach w Herbšej gryčeže pschipołdnju ½1 h.: motorske kolo, čěstowa maschina, makowy młyn, brjenjanzy, tošte, šmjentny dźeżel, kognak a turnatske stupnje,

w Brětnej w hosćenzu dop. w 9 hodź.: radio a wschelake klamarske meble,

w Lipoji w hosćenzu dop. w 10 hodź.: Khański stoł a blido z myšku,

w Ptarčzach w hosćenzu pschip. w 1 hodź.: sofa a vertiko,

w Tornowje w hosćenzu pop. w 3 hodź.: mužaze koło a schijaza maschina,

w Kulowje w hosćenzu „K 3 krónam" pop. w 4 hodź.: kóń, šwinjo, wschelake meble, schijaza maschina, mužaze a žonjaze koła, gramofon, kožaze płachty, mužaze a žonjaze schawy,

mutoru 18. junija 1929:

w Klěnowje w Tlustigez hosćenzu pschip. w 12 hodź.: radio,

w Turjom w Michalez hosćenzu pschip. w 1 hodź.: radio a gramofon,

we Wulkim Radschowje w hosćenzu pop. w 3 hodź.: krowa, knihowy kamor, klubowa garnitura,

w Dźěžach w hosćenzu pop. ½5 hodź.: schijaza maschina.

Skrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje djenja dop. ¾11 hodź.: Sšnadny wobrot, płaćiźiny sterje leżlabjene, wožesnje ja posdźišche termije.

Dop. ¾12 hodź.: Kaj psched hodźinu.

Drjezdźanska burša (14. VI.).

Pšenica	213-218	běrnjace kružki	18,20-18,60
rožka	193-198	pšenš. wotruby	12,40-12,80
nalětni jačmjeń	222-232	ržane wotruby	13,00-14,20
nazymsk. jačmjeń	178-210	pšeńna muka	39,00-40,50
wows	197-202	ržana muka	31,00-32,00
čefwjeny dźećel	145-155	woka	33,00-34,00
raps	-	pjeluški	32,00-33,00
kukurica (Mais)	206-208	hróch	31,50-35,00
suche truhanški	12 13,00	cokrowe truh.	17,00-18,00

Wične płaćiźiny w Budyšinje.

15. junija 1929.

Wěš płaćiźiny so po złotej hriwnje zrozymja.

Předmjet		najniša płaćizna	najwyša płaćizna
Pšenica, nowa	50 kilo	10,00	10,50
Rožka, nowa	50 „	9,00	9,50
Jačmjeń	50 „	—	—
„ nazymski	50 „	—	—
Wows	50 „	9,00	9,50
„ nowy	50 „	—	—
Raps	50 „	—	—
Běrny (we wjetš. dźěłb.)	50 „	3,00	3,50
Butra	1 „	4,00	4,40
Syno, nowe	50 „	3,50	5,00
Sloma, z maš. młóc., pras.	50 „	2,00	2,80
„ „ „ k zasł.	50 „	2,60	3,25
„ z cypami młócena	50 „	—	—
Pšeńna muka, 60%	50 „	16,00	17,00
Ržana muka, 60%	50 „	15,00	16,00
Pšeńne wotruby	50 „	—	7,50
Ržane wotruby	50 „	—	7,60
Jeja	1 štk.	0,10	0,11
Prosata 566 štuk	1 štk.	30,00	48,00

Na wikach so prosata pomałku kupowachu.
Najlěpše twory so hišće wyše płaća.

Drobnowikowanske płaćizny w Budyšinje

15. junija 1929 po hamtskim postajenju.

Wěš płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Twora		najniša płaćizny hr	najwyš. płaćizny hr
Howjaze mjaso z kosćemi	1 kg	2,00	2.40
Celace mjaso	1 „	2,40	2,80
Skopjace mjaso	1 „	2,80	3,00
Swinjace mjaso	1 „	2,40	2,80
Tukrajny swinjacy šmalc	1 „	2,40	3,20
Pšeńčna muka	1 „	0,44	0,56
Ržana muka	1 „	0,40	0,46
Khlěb	1 „	0,35	0,37
Jědźne běrny	1 „	0,10	0,12
Rajs	1 „	0,43	1,20
Hróch	1 „	0,60	1,00
Soki	1 „	0,60	1,20
Amerik. swinjacy šmalc	1 „	1,56	1,80
Sušeny połó	1 „	—	2,80
Dobre mloko	1 lit.	—	0,23
Jědźna butra	1 kg	4,00	4.60
„ „ wukrajna	1 „	—	—
Jeja	štuka	0,11	0,12
Jědźne buny	1 kg	0,50	0,80
Cokor drobny	1 „	—	0,60
Petrolej	1 „	—	0.40
Kamejšne wuhlo (domj. topj.)	1 otr.	—	2,20
Brunicowe briketty	1 „	—	1.40

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćizny po złotej hriwnje.

	14. 6.	13. 6.		14. 6.	13. 6.
Pšenica	211-212	211-212	buny	21 23,00	22-24,00
rožka	187-189	187-189	woka	27-30,00	27-30,00
nal. jačmjeń	—	—	módre lupiny	18-19,50	18-19,50
naz. jačmjeń	176-182	176-182	žolte lupiny	27-29,00	27-29,00
wows	178-186	178 183	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosnik	18-18,50	18-18,50
pšeńč. muka	24-28,25	24-28,25	lany wósnik	21-21,60	21-21,60
ržana muka	25-27,50	25-27,6	bocm. melasa	—	—
pš. wotruby	11-12,00	11-12,00	běrnj. kružki	16 17,40	16-17,40
ržane „	11-12,0	11-12,00	syno, 50 kg	3,70-4,50	4,00-5,00
lane symjo	—	—	ržana sloma	1,30-1,45	1,60-1,85
hróch, Viktor.	40-48,00	40-48,00	pšeńč. „	1,20-1,40	1,3-1,80
raps	—	—	wowsna „	1,20-1,35	1,50-1,85
pjeluški	25-26,00	25-26 00	ječna „	115,-1,30	1,40-1,60

Płaćizny rěznecho skotu na Barliaskich skótnych wikach.

14. junija 1929. Płaćizny po centn. a zł. hriwnach

Skótne druhiny a woznamjenjenja.

Woły: 605.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetše rěsnje hódnosće hač do 6 lět	59—6
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	55—5
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	49—5
Mjenje picowane wšech starobow	42—4

Byki: 507.

Połnomjasne, wurośene, najwjetše rěsnje hódnosće	54—5
Połnomjasne, młódše	51—5
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	49—5
Spatne	47—4

Jałojcy a kruwy: 1108.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetše rěsnje hódnosće	45—5
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetše rěsnje hódnosće hač do 7 lět	37—4
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	31—3
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	24—2
Mjenje a spatnje picowane	—

Čelata: 2150.

Najlěpše wukormjene (2. druž.)	72—7
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	60—7
Spatne (4.)	50—6

Wowcy: 10261.

Młódše a starše wukormjene (1. druhina)	64—6
Starše wukormjene (2.)	60—6
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.)	51—5

Swinje: 10979.

Połnomjasne, wosebitych rasow a hłoh křiženjow hač do 1½ lět stare	78—7
Wukormjene	76—7
Mjasne	74—7
Spatne	72—7
Rancy a kundrosy	73—7

Egiptowski kral Fuad do Barlina na wopyt přijěł. Statny president z Hindenburg prewodźa jeho wot dwórniška hač do hrodu prynca Albrechta, hdźež budźe kral bydlić.

Egiptowskeho krala Fuada stražuje čestna kompagnija statneje wobory. Wón přijima jeje rapport. Jemu z lěwicy widźimy statneho presidenta z Hindenburga.

Z Łužicy.

Raunowa. Dalschi wopalny list namakachu na schczeżży w Delnjej wży. Jednasche žo wo saczinjenu listowu wobalku, na kotrejež prědkownej stronje bě napisane: „Brandbrief für Rammenau“. Na sadnjej stronje stejesche: „Wohenj, wohenj, tutón tydžen pola E. Günther, H. Mayer a Petzold (bjez schczenjskeho mjena). We listowej wobalzy leżesche zedulka, na kotrejež prědkownej stronje běsche to ramtzne napisane. Na sadnjej stronje zedulki běschtej nimo toho hischcze mjenje E. Kluge a Pranze (bjez pschednjena) napisanej. Khěže mjenowanych žu hischcze se žlomu kryte. Pschi mjenje Petzold njewědža, schtó je měnjeny.

* S **Wulkich Nědarjcz.** Khdž na puczowanišim dnju tudomnieje ludoweje schule jena rjadownja duży po puczu f Wohla do Hennersdorfa dżěsche, wojjewi schulež nadobo wuczerjej, so je, pschi kromje puczа wotstupinschi, jeho smijiza kuhla, wón je něschto w trawje žo wicz widżak. Schulež bě žebi krótko psched tym czrije a nohajzy suk, dokelž jeho czrij czisdżesche. Wopraudże hischtej na nohy dwě małej, słohka krwawjazej rauje swěczenej. Wuczeř podwjasa hnydom nohu, a towarschi dowjese hólza f kolom k žużodnemu lekarjej, kiž rauje wupali. Posdżischo pschepodachu hólza do Drježdżanskeje thorowinje, so bychu jemu jětra schczěpili.

* Se **Seiffhennersdorfa.** S czemnej należnoscju ma lej žo někotre dny hižo pschišłuschna krajna zandarmerija a kriminalna policija saběracz. Khdž poler se Seiffhennersdorfa se žwojim kolom po statnej dróhy mjes wsomaj Hornjej Wódrjeńju a Wjelschynmi Kundraczicami podże wjecor pschez lěs jedżesche, wutkěli žo nadobo to f prawa to f lěhwa po wutkělu. Poler wschak wosta njefraujeny a woteidże se strózelemi.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Pirna.** Dżiwnu wżaku nasshonichu wutoru dopołdnja někotši nimohdodżaży, khdž pschez Labjowy most dżachu. Hnězda twarjace lastojczki khtaju žebi k tomu po błoto na brjohy tamnischeje naładżowanižy. Khdž tam runje lastojczka žedżesche a sa „twarschej maczinu“ dyschasche, wuskoczi nadobo wulka schěra žaba f wody na nju, schlapny sa njej a pórě ju nětkże hacz do połozy. Ta pjeczenka pak bě jej tola pschewulka, tak so dyrbjesche žo khěrzo f njej bajcz. Jedyn f pschihladowazych dobeża na kromu naładżowanižy, žaba žo podnuri, ale czžinje ny sa njej kamjeń ju sarasy. Tola pomoz ja lastojczku pschindże pschepodże, běsche hižo morwa, a tak leżeschtej nětko wobě morwej na kromje. Hacz dotal drje nichtó wobledżował njese, so žaba ptaczki łóji, najmjenje drje wuskoczny lastojczku, a tola ju nětkotši nimokhodżazy tuby byli se žwědżom tohole dżiwneho podawka.

* S **Kamjenicz.** (Telegrafowy grot f dżěsczowym zamježelom pěstonjom.) We njewobledżowanem wokomiku padże na Charlottiej dróhy 4-létna holczka f sleczeho posłhoda do diwora dese. Na sboże padże na telegrafowe groty, kiž drje žo rostorhnychu, ale wotmach padanja tola khěrzo słahodżichu. Dżěczo žebi jenož łopatku słómči a na nadkolenu trochu srani.

* S **Krimičzawy.** (Schubjeny.) 19-létny sahrodništi pomocznik Hans Siegert, žyn plumowcheho samkakskeho mischtra Viktora Siegerta w Krimičzawje, je dżewjecz njedżel shubjeny. Bżěże jutry w starschischim domje kaž hewak pschezo žwjecził, a druhi žwjaty dżeń sajo do Gibenstoda, hdżež mjeschе službu, wotjěł. Jeho dżěłodawar pópla jeho nasajtra do Werdawy sa někajkim dżełom. S toho czasa je žo młody człowjek shubił. Wupokasanskich papjerow njeje pschi žebi měł. Jara starotcżiwej starschej njemóżetaj žebi tole shubjenje žwojeju žyna wuwjasnicz a tukataj na někajke słóstnistwo abo wotwjedżenje.

* S **Lipska.** (Schtyri auta do žo sajdu.) Khdž psched tankownju na tudomnym dwórnischczu auto sasta, pschijedżechu nadobo se wschelakich prěczinach hażow tři dalsche wozy, kiž mějachu žo tohorunja na tankownju. Posphtuju žo mjes sobu, žebi f puczа wujeczj, sajedżechu tři auta na stojazy schtwórty wós, tak, so běchu wschě schtyri wozy w jenej kuli. Wożobowy wschak pschi tom do schkody njepschidżechu.

* S **Karlowych Warow.** To Karlowych Warow je wudowa Helena Schwoboda f Cheba pschijeła, kiž hižo někotre lěta pola žwojeho žyna w Priesen bydli. Sswobodżina je 108 lět stara, jeje žyn, żelesničny sajstojnik na wotpocżinku, je 72 lět staty. Tři krócz wudata je staruschka žwojemu mandżelskemu 16 dżěczi wobradżiła, f kotrychž žu 5 jemrěle. Jenże njeje ważnje thora pobyła, w poslednim czażu pak saczu bolosce w jatrach a dżiwyše žo w Karlowych Warach pschepytacz dacz. Na czilej knjeni nichtó jeje starobu njepósnaje.

Trjebany jězdny

bencolowy motor

6 PS kaž tež nimale nowy

trawužnčjak

z nizko khodżacej kosu za jenopřežneho wotedawa tunjo

Otto Linke, mašinska wikow.

w Kulowje

+ Hygieniske wěcy +

za žony a za mužow

žiwotowe wobwjazki a tajke pře wustupowanje, bjedr. formarje, stalčiki, podložki, pjoluchowe kholowški

Wagnerowa

w Budyš. před Šulešk. wrotami 9

Poskićam po přihódnym płaćeńskim połóženju

D-motorsko kolo, dobre znamki a druhe, jadne kolo, dżiwace maszyny, centrifugi, bufrowe maszyny, płasce maszyny, płaty, žimace maszyny, zrubowe płaty, wuporjadżenja małych, płasadła, zrubowe a narunowane, připrawa a narunowanja, wuporjadżenja najtuńšo

H. Paul Gräfe

wuporjadżerjo a wótrowc

w Kamjencu

blizko kat. cyrkwje. Tel. 470.

Łožowe šaty pisane a běte wupjerki, košle, suknje, gardiny, vitražy, tunjo **J. Erler** na Zwonk. Lawskej hasy 10 w Budyšinje

Wulke měšćanske tŕčlenje 1929 w Budyšinje

budże wot 30. junija do 7. julija

Na wobmaj njedżelomaj pop. 1/2 3 hodź. paradnaj wuczahaj

Srjedu wulki brilantny wohnjostroj

Wutoru a pjatk wulke koncerty na swjedżeńskim městnje

K bohatemu wopytej přeprošuje **předsydstwo měšć. tŕělcow**

Wosebity wobkhod

za

nawočnicy, šćiparje, (Klemmer)

dalokowidy atd.

Specialist

nowočasneje wočneje optiki

Erich Lenz

w Budyšinje na Hošle hasy (Nowotwać khorobn. kasy)

Hypotheki

na leżownosće w měšće a na wsach. **Požconki** na zastojnikow a krućе přistajenych z wotpłaćenjom po měsačnych dźělbach. **Kupowanje a předawanje leżownosćow a wobkhodow** kóždeje druhjny.

Dowěrliwe zaradżowanje a pomoc we wšěch pjenježnych należnosćach a sudniskich wěcach. Mnoho připóznaća.

Hypothek. büro Wenzel

na Hornčerskej hasy 11 Telefon 6963

Fotowe projekcijowe powjetšenske domj. kinowe } **aparaty**

a wšě wěcy za amatěrske fotografowanje. ◆ **Fotowy dom**

Richard Hutha

mójičel Arno Lehnert

w Budyšinje

na Serbskej hasy čo. 13

Wuwiwanje filmow a płatow kaž tež wotčahi wěcy wustojnje a najspěšnišo.

Do Budyšina přiseđši zetkujemy so stajnje

w Lehmanec kofejownji

na Serbskej hasy čo. 8 — telefon 3118

ff konditorske twory / najlěpše napoje

kofejowe pječiwa / jědźny lód

štomowe tykancy / šokoladu

Wosebitosć: Torty

z kóždym lubym napismom k wšěm składnosćam so hodźacy dar

Najkedźbliwišo zawalamy dla rozesłanja

We přećelnych **rumnosćach kofejownje** wšědnje popołdnju a wječor **koncert**

Připrawjenja radia

najsprawnišo!

Najlěpše referency

Na přijomne wotpłaćowanje

Předwjedźenje pola Was doma

Gustav Krawc w Budyšinje

na Różowej hasy 8 a 13

Kolojězdne towarstwo w Jasencu

wuhotuje jutře, njedźelu 16. junija 1929 swój

załoženski swjedźeń

— Wot 1 hodź. kulenje a tŕělenje na myto. —

Wot 4 hodź. reje

Wutrobnje přeprošuje towarstwo a hosćenčar.

Předawanje leżownosće

Miesnerec leżownosć čo. 30 w Lichanju pola Klukša z 1 1/2 kórca pola dyrbi dla smjertneho pada so za hotowe pjenjezy předać. Twarjenje je prózdne a tuž móže so hnydom začahnyć. Ma jenož jene bydlenje. Kupcy móža so zamołwić pola měšćanosty we Lichanju a pola mje, hdyž so wšo bliže praji. Posledni termin k sadźenju płaćizny je 23. junija dop. 1/2 11 hodź. pola měšćanosty w Lichanju.

Lokalny sudnik **Koban**

Telefon 2814 w Budyšinje Kaeubleńska hasa 6

wukonjef wotkazanja

Wšě šulske knihi

su dostać

w Smolerjec knihafni, zap. dr. z W. H.

na Lawskich hrjebjach 4

Štóž kachle

abokuchinski pjecak

trjeba, tajke ma dobre a tunjo

Martin Teutscher

hórnčerski mištr

w Budyšinje

na Kamjentnej hasy 33

Najwjetši skład

přijomne płaćenja

PRESTO

koło bjez konkurency!

Lohki běh, najdlěžše dźerženje, najtuńše płaćizny. Wulki wubjerk

Płaćenje po dźělbach dowolene

Dom kolesow Witek

w Sćijecach

Nowe! **Njerodź ze čerwjemi** Nowe!

zniči Wam docyła **šćónar a statny pruhowany desinfektor M. Weißflog w Budyšinje na Hrodowskej hasy 9** ze wěstej płunowej naprawu. Statnje připóznaty.

Morjenje wulkich a małych myšow

Za wuspěch rukuju! Dopisnica dosaha! Tunje płaćizny!

Syru mołmu

kupuje po najwyššich płaćiznach

Otto Osswald

uohajcowa fabrika

na Kamjentnej hasy

Wšitke picowadła

Žitny dom w Kamjencu

wotnožka w Pančicach

Autowe najeńske a zabawne jězby

wuwjedże

A. Schlemann

młyn w Hermanecach p. Łaza

Tel. Łaz čo. 23

Nowy krumjacy wóz

je na předań

Dalše je zhonić

w Nowej Jasencu čo. 50

Pilnu domjacu

holcu

z něšto nazhonjenjom wo warjenju (Serbowka so najradšo bjerje) za hnydom abo k 1. julijej do Kamjenicy (Chemnitz) pyta. Zamołwić pola

knj. Arnoldoweje

klinkańja

w Třoch Hwězdach.

Kłamina 130 šěroka **65** pj.

gardiny, kromki, canki, přikrywy na sofy a diwany, blidowe přikrywy najtuńšo.

J. Erler n. Zw. Lawsk. hasy 10 róžk Krónpr. mosta

Spušć. pohonč

z dobrymi ratafskimi nazhonjenjemi při dobrej mzdźi pyta so do Žuric č. 4

Jan Petřkec nasl.

mějičel E. Schulz

w Khrósće

Módre pućowanske jaki

a pućowanske kholowy kupanske wobleki a čapki. Čapki za mužow a dźěći lěčne wobleki muslinowe a indantrenowe, zwjeršne košle ald.

Wysokosućelna

kruwa

je na předań

w Dubrawcy č. 17 pola Barta

Podušowanja

a wuporjedźenja wšitkeho wobuća wuwjedże derje a płaćinje hódno

Josef Šěrak

šewski mištr w Budyšinje

na Žitnych wikach 18

Hozpozy

po dołhej zymje posleša dźaćo! Nócny pót a drube je husto přičina čežkich khorosćow. Wuspěšne čisćenje w nowočasnej parnej desinfiećerarni posleća a pjerjočišćerni

E. Schwarz w Budyšinje

Schülertor 6 Telefon 3361

Najlěpše wupjerki a pjerjo TUNJO

Jenopřežny

hospodarski wóz a 2 rózniskej wozaj

tunjo na předań

na Nowosolcskej drózy čo. 54

Telefon 3625.

Młoda wysokosućelna

kruwa

je na předań w Kobelnju č. 8

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1.51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšćki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 138 | Budyšin — Pónjelu, 17. junija 1929 — Bautzen | Lětnik 88

Gröner wo bróniłoscí Němskeje.

W němskim žejmje je woborny minister Gröner němskostatne wójsko ł wójskami žužobnych statow pschirunał a rjekł, so maja žužobne staty 76 divisijow porno 10 němskim divisijam. Tule wopačnu pomeru žu spytali zaprěcź. Rjekli žu žame, so je wupadowanjska mój němskeho wójska wjele wjetscha, hač ko po jeho žylnosći być ma. Tale wudawanje žo hižo ł tym wotpokazuje, so žanych nowoczažnych wulkich wojowadłow nimaamy a so je Němska

pschećiwo nadpadam létakstwa zyle njeschkitana

Pokazuje žo na žylne wobydlekšwo a na mózny industriju, kotrejž móje Němska rucze sa wójsko mobilitowacź. Woprawdźe by pak sa pschestajenje industrije a ludźi na wójnu wjele mězazow trjeba było, mjes tym so mója dobyczerske staty pódła wojerśzy wuwuczenych reserwow stajnje na wójnu pschihotowanu industriju wužiłź.

Njemóžemy žo na wojerśku móz łpuschczeź, ale žo za srěczenjowe prawo na potwschitkowne wotbronjenje zepjerać.

Njeźmym wo sažadze pschećiwdźenju, so budże nowe powołanske wójsko jenicžka bronita organizasija pschichoda. Franzowska organizasija krajneho łaktanja žo teź sa kóždy druhi kraj hodźi, tola naschu bránitu mój je dźe ł Versailleskim srěczenjom postajena.

Prašcha žo někto, cźehodła tutu maku, sa wojowanje pschećiwo wulkim wojerśkim muzam žo njepschihodźaju němskostatnu woboru wudżerźimy? Wotmołwjam: Dokelź snajmjeńscha tomu sadźewa, so žo naschi pschećelsni žužobja w naschich namjetnych stronach po žiwotnim wusdaczu žo wupjerają a to wójnu wjedźaze žužobja rjebychu bjes lubdźenja na naschu neutralnosć dźiwali.

We wubjerku je sapódłanz Leber rjekł, so je nascha kavallerija njewušchna a sastarjena. Měnju, so žo wo nałožnju kavallerije, wobźeže w ranšich stronach, hischcze njeje pożlednje złowo rzekło. S wójnskim łódźiwom žo móz krajneho wójska khětro pożylnieja. Prózuju žo, we wójnskim łódźiwje festarjene łódże po rjedże ł nowymi narunacź.

Schtož snutskowny twar němskostatneho wójska nastupa, žu wschě strony w tym sjenta, so dyrbi wone dowěrjenja hódny nadstrowniśi instrument wutawnych muzow być. Kóždy pak ł tymle statnym stejišćecźom druhe rozumi. Němski president a woborny minister nataj nadawk, němskostatnej woborje jeje stejišćecźo nad stronami k njeźeležićiwej łužbje w ludu a wótcźinje sakholowacź. Njedźiwajo wschcze kritiki dyrbju džakownje pschipóznacź, schtož je němskostatna wobora w zwěrnym dźele, najwjetschim politiźim wrócźodźerźenju a pomognosći dokonjała. Nuznosći lutowanja žym wjele pschiwolił, tola łóžde pschiwolenje ma žiwoje mjeno.

Sozialdemokrat Schöpflin, žobustaw wójskowcho wubjerka na rosprawu woborneho ministra wotmołwi: Minister Gröner je pschipowědźił, so budże k létu žadacź, so žo létża wuschmórnjene sumy pschiłwoła. Tomu napschećiwo praju, so budźemy pschichodne léto na to cźišćecźej, so žo létża dospjte salutowanji pschichodne léto hischcze khětro powjetscha. **Woborny minister móże němskostatnu woboru jako dowěrjenja hódne sakitadło Němskeje sakhowacź, dyrnjeź by žo hischcze wjele wjazy w jeho hospodarskim planje salutowało.**

Trjebamy wjazy cźaja, so bychmy nadrobnosće tohole hischcze pschezo njejaźneho plana pschedźěłali. Warnujemy psched prózowanjom, najwyschichu liczernju pohnucź, so by tele njejaźnosće bóle łdźerźała. Dźenźnischa rěcź němskeho woborneho ministra je po tonje a tendenzy nadpadnje hinascha dyžli jeho rěcź we wubjerku hospodarskeho plana.

Mjes tym so we wubjerku žłowo „republika" jaźnje podschmórny, je wón dźenża žyła njeje do hudy wsał.

Kajke mozy žu mjes tym na njeho dźěłake? Nochzemy wójsko politiśich stronow, kotrež žo jako stat w statu wobhladuje, ale kotrež žo ł republiku swjasane cźuje. Schkitany němskostatnu woboru pschećiwo łžowu sapódłanza Lettow-Vorbeck, so žo dźiśaplina wojakow jenoż sakhowa, hdyž žo łkłosłanja boja. Žadamy, so žo wójskowym pschiłuschnikam pokne staćanske prawo, po taźim też wólone prawo, wrócźi.

Kral Fuad w Khoćebuzu a Mužakowje.

So by žo w Němskej wobhladał a stare znajomstwa wobnowił, je egiptowski kral Fuad žobotu Khoćebuz a Mužakow wopytał. We woběmaj městomaj žu jeho se wulkimi cźešćenemi powitali. Nědhuschi załožer Mužakowskeho žławneho parka, wjerch Pückler, bě po žnjeźe puczijo też Egiptowstu wopytał. Kralej Fuadej je znate, so je wot tam mkodu rjanu Egipczanku žobu do Lužiju pschiwjedł, kotrejž row je w Mužakowje. Kral Fuad je też pschez Błóta puczował a je žo žiwje za rjanu delnjolužiśku drastu zajimował. W Khoćebuzu žu kralej, pryedy hač wotjedźe, k wopomnjenju klanku. delnjoserbšku drastu wobleczenu, pschepodali. Ssmějiźy žebi wumělske dźěło wobhlada a daricźelźy pschećelelnje pschikiwny.

Sšrjedu 26. junija krala Fuada w Prazy wocźakuja.

Němskonazionalna strona ma nyńše, ludowe požadanje namjetowacź, so by němšti žejm Parizśe dojednanje wězywustojnych wotpokazał.

Ssobotu je žo pschedhžydowstwo němskonazionalneje stronh w němskej žejmowni k pożedźenju seschło. Dhyž bě žo dojednanje wězywustojnych w Parizu rosprajiło, je žo wěsce wobjamko, so bychu žo wschě możne žrědli nakoźiłe, so by nowe dojednanje do mozy njestupiło. Tohodla dyrbi němskonazionalna strona na podkožku 72. stawa wustawy w němskim žejmje namjet łapodacź, pschipowědźenje wotmyślenego łdźiwalzego łakonja na dwaj měsazaj wotstorcźiś. S tym žo możnosć da, pucź za ludowe požadanje wotekwiriś, kotrež nasch lud psched prascheńje stajì, hacź cźoje dźěći a dźěćidźěći, ja jenokročnu žołowu wobjed do nuzy, schklowinstwa a dźesdołojnosće storcźeć.

Nowa spionažna należnosć w Čechach.

„Narodna Politika" je psched někotrymi dnjemi powědźeła pschinjeśka, so žu w Klósterle w połnożnych Čechach w swižu ł Prajšku Falcutowej należnosću dwě wožobje sajeli. Kaž pak je žo wukopało, žo wo pschećerdźenju wojerśkich dokumentow, njewotwiśnych wot Falcutowieje špionaže, jedna, kotremuž pak je žo ł cźakom sadźewało. Sajataj staj dwaj nědhuschej wuczomzaj Khomotowskeje pschemyślowskeje schule, Alexander Brückner a Franz Farnach. Pożledniśi je sa cźaš łwojej njedawno stónčeneje wojerśkeje łłużby w kanzliji jeneje łkowakkeje garnisony dźěłał a be žebi tam krucze dowěrne pismа pschiłwojił, kotrež bě dyrbiał sniśiś. So by je w Němskej łpjenježił, žo ł Brücknerom a jenej tśeśej wožobu dorěcza. Tale tśeśa wožoba pak je žyła wéž žandarmerija pscheradźika. Na to žu Brücknera a Farnacha sajeli.

Darmotny pólski visum za Čechow.

Mjes pólskim a cźeškołowakkim knježerśtwom je žo wobsamkło, so ma žo wobdźělnikam łhromadnych wulećow a cźeškołowakkim a pólskim studentam, kotříž Pólsku abo nawopak Cźeškołožkowakiju wopytaju, darmotnje puczowańśi visum dał.

Nowy rusko-pólski podawk.

S Tissa je žo powě, so je žo tam tele dny wulka cźrjoda ludźi psched pólskim konsulatom łdźała a Polakam wudma nadawaju, wschě twarjenjowe wokna rubila. Po wukonjenju pólskich nowin ma tónle podawk pschicźinu w tym, so je tele dny pólske knježerśtwo wobcźežowanje ruskeho wobcźežowanje ruskeho póstajenja pschećiwo wobdźělenju sastupjerjow pólskeho knježerśtwa pschi łwjedźenju njewotwiźnoseje Gruśinskeje wotpokazało. Ruska polizija wot teho cźasa łystematiśiły lud pschećiwo Pólskej schcźiwa. Pólske knježerśtwo je pschećiwo tomu hižo w Moskwje protestowało.

„Zołty ptak" do Spaniskeje přileća.

Prěni króć je žo łobotu tśjom Franzowsam poradźiło, ł franzowskim létadłom „žołtym ptakom" ł Ameriki nad Atlantiskim oseanom do Europy pscheleceź. Asselant, Lefebre a Lotti žu ptak wjeczor pschi mórskim brjohu pola Cunillas w połnożnej Schpaniskej łwoje létadło k semi pschistajili. Wobhladerśtwo létarjow ł wulkim sajhorjenjom witasche a jich w triumfnym cźahu do holscźenża pschećiwodźesche, mjes tym so wojazy „žołteho ptaka" łtražowachu. S létarjemi teź, kaž to poćina pschi nadozeanskich leczenjach waschnje dyeź, mlody pachol wulsły, kotremuž bě žo poradźiło, krótki cźaš prjedy hač létadło wotlecźa, łkradźu do njeho salećź a jako slepy puczować žobu puczowacź. Asselant, Lefebre a Lotti žu žobotu se łwojim pschewodźerjom, kotrejž je tuhorunja po sdźelu franzowskeje narodnosće, do Parisa dale lecźeli. Létarjo běchu žebi łwopředka wotmyślili, na létanischcźu we Le Bourget pola Parisa łwoje létadło k semi pschistajiś, tola dokelź bě jim benzin wuschol, dyrbjachu hižo w Schpaniskej łwoje leczenje pschetorpnyć. W Le Bourgetu pjatk wjeczor nětko je 20 000 ludźi létarjow wozcźakowalo. Najdźiwiśiše powěsće žo rozschěrjachu, hdyž žo hodźina po hodźinje minu, tola žanych wěstych powěsćow wo létarjach njedóńdże. Dhyž pak žo skónčnje knježerśtwowa despesche wo pschistajenju létarjow w Schpaniskej cźitasche łhromadźeni wóśše wyskachu.

W Parizśkich ranšich nowinach žo khrobły pospyt létarjow sa saborzajmi łkowami łkakwjesche, tola žo teź žylne wobžarowanje pschedobhwasche, so k wotmyślenemu samérej njeběchu dospili a so njeběchu łnajmjeńscha we Franzowskej pschistajili. Prajì žo, so je žo dla pschecźeženja se łlepym létarjom leczenje psched cźaśom pschetorhło.

Létarjo žu 29 hodźin leczeli a w picherśku sa hodźinu pschez 180 kilometrow pschelecźili. Tak špěchnje hač dotal žane létadło njeje ozean pscheleczało. Kaž „Matin" je Santendera powě, je leczenje wobcźežne było. Létadło dyrbjesche łykwu mjelu, wěr, dejchcź a symu pschewinuć. Pódła teho napschecźiwne wětry létarjow nusowachu, cźasu wopuschcźeć, po kotrejž parne łódże jědźa a žo k południu wobroćeć.

Schto létarjo powědaju.

K semi pschistajinschi létaŕ Asselant powědasche, so wschо derje dźesche, hdyž běchu k semi pschistajili. Jenicźka starosć, kotraž létarjow wot spočzaka cźwilowaschе, bě, so njeprošchemy hóćeź łobu puczowasche. Prěnje dźesacź minutow žebi hižo na to myślachu, so zawróćiś a žlepeho puczowazeho wuzadźiś. Dhyž pak žo na njehodu dopomnichu, kotruž bě amerikanske létadło „Green Flasch" pschi wotlecźenju pocźepiło, mějachu sa lepsche, w powětrju wostacź a njeluboho pschewodźerja žobu wjesć, dyžli žo k semi puschcźeć a znowa wotlecźeć. Nusne pschistajenje ma žo jenoż wurjadnemu pschetrjebanju benzina pschipisacź, kotrež bě se slepym puczowarjom nastało.

*

„Žołty ptak" je njedźelu 9/6 hodźin na létanischcźo Le Borguet pschilecźał. Wjele tyšacow liczana ludowa cźsóda létadło powita. Létakstwowy minister w knježerśtwowym mjenje létarjow powita.

Khutne położenje w Aitu Yakubu.

Franzowske wojerske wotdźělenje w Aitu Yakubje we Marokkowskej je hischcze pschezo se sdźěłarjemi wobležene. Ssobotu rano žu do wójnskeho ministerstwa nekotre schifrowane telegramy hłownego rosłaśowarja w Marokkowskej doschle, w kotrychž wopschicźeju pak žo mjelcźi. W Aitu Yakubu wobstupjeni wojazy móża žo po powěsći ł Casablanki jenoż ł pomozu létadłow se žywnosću sastaracź. Też wobaladła žu létarjo wobležnjenym pschinjeśe.

Ruska prěče, zo je so jeźe wójsko do Mongolskeje nawalilo.

S Moskwy žo powě, so žu, powjeźe wo nawalu wójska do Mongolskeje a wo wobstupjenju chinestich konsulatow ł rukkimi wojakami hoke wumyślenje, kotrejž je zyle bjes podłoźa. S wobhonitseje strony žo na to pokazuje, so žo tute powěsće ł wěstych górkow rozschěrjeja, so bychu žo na ruske knježerśtwo pschikłodźeli.

*

Londonski „Daily Expreß" ł Pekinga powě: Mjes Irkutskom a Uhr pschi chinestej mjezy žo wojazy pschećerpuwaju. Ruske knježerśtwo chze pjeza mobilisaziju w Mongolskej organisowacź. Cźanghsiulang, diktator Mongolskeje, je do Nangkinga depeschu pósłał, so žo tři rukki divisije pschihotuja, so bychu žo ł wójskom tak mjenowaneho cźešćesćijanskeho generała Fangjusiangа sjednoćile.

Wo tej samej należnosći žu „Times" se Schanghaia zhonike, so dyrbja žo wschě powěsće wo sjednoćenju wójska ł rukim wójskom ł najwjetschej wobhladnitwosću pschiječ.

Krwawne zraženje w Piräusu pola Athena.

Straik pschistawowych dźěłaćerjow w Athenskim pschistawje Piräusu je pjatk ke krwawnym frażenjam mjes policiju a strajkowarjemi dowjedł. Po pschikazu ministerskeho pschedsydy su pschistawne wyschnjose krute naprawy cźinile, so bychtaj ło měr a porjad w pschistawje njekahlej. Jednanje mjes strajkowarjemi a kuześěrstwowej komisiju njemóžachu wuspěch, dokelž chcychu so strajkowarjo dźěłacerju hakle k dźěłu wróćić, hdy bychu so jich žadanja dospołnje dopołnjeli. Dokelž so dla tohole pschipowědženja bojachu, so njeměry wudyrja, so pjatk wjeczor pod pschedsydstwom pschistawneho kapitana we pschitomnosći policajskeho prezesta a rokkazowarja 1. armeekorpsa konferenza wotmě, w kotrejž wo naprawach wuradżowachu.

Sso słubjenja swojich sastupjerjow njedźerža, wotdźelenja strajkowarjow pytachu njeorganisowanych dźěłacerjow wot dźěła wotdźerjeć. Hdyž pjatk wjeczor njeorganisowani dźěłacerjo i pschewodom policije do Piräusa dźěchu, jim strajkowarjo spytachu puć zalehnyć. Ke krwawnym pschikazkam dźěchu, pschi kotrejž policija a wojacy do strajkowarjow tżěłachu. Hakle hdyž bě so wojerske łódźo sowałko, so poradźi, strajkowarjow rozehnać a najważnische dróhi za wobchad sawrjeć. Wschi krwawnych frażenjach wóśom pschistawnych dźěłacerjow, jenoho policista a schtyrjoch detektiwow cźežko a dźesać pschistawnych dźěłacerjow lohko sranichu. Po frażenju strajkowarjo psched dźiwadłom schromadźichu wotměchu a wobsamknychu, ministerskemu presidentej, sejmowemu presidentej a senatowemu presidentej protestowansku notu pschipósłać.

Ze Serbow.

W Budyschinje, 17. junija 1929.

— **Wo wjedrje.** Schkleńca stejesche rano na rjane a posnuty nimale hač na wobstajne a tola wada dawno požadany dešćik. Wyschina ł Azorskich kupow wobkniknje nalsche wjedro, ale najšćerje wulčki w politoży nimoježahnyty niżinow pisches nasche strony cźehnje a nam rjany dešćik dawa. Może być, so so bórzy wuwjedri, tola dokelž je cźopło, so njerwjedra lohay mózne. Jutrje wutoru łkhadża któnčko 3,39 hodž. a thowa so 20,2° hodž. Mšćaćat łkhadża pov. 4,48 hodž. a thowa so po połnocy 1,38 hodž. — Dżensa rano we 8 hodž. barometer 750, hygrometer 0, thermometer w nozy +15. Wuhlady na malo so pscheměnjaze wjedro.

— S **Budyskeho hamtskeho sudnistwa.** Justizny straźmišchtr knjes Albert Erich Gutsche bu k 1. julijej 1929 ja sudnišćeho cźasarja (Gerichtsvollzieher) pomjenowany.

— **Władysław Turzanski,** znamjenity polski spěwaŕ z Waršawy, kiž přez Němcy do Pólskeje puśuje, **wustupi w** Serbskim Domje z koncertom z pólskimi krasnymi pěsnjemi, kotrež budźemy prěni raz w Budyšinje słyšeć. Poskići operne spěwy, arije a pěsnje. Po programje chce też wšelake spěwy w italskej, francowskej, němskej a češkej rěči zaspěwać. Z dobrych kritikow wuzběhujemy, štož pišu Wrótsławske nowiny: Jeho mjehki cźemny tenor, kiž je we swojej srjedźnej wysokosći jara polny, dopomina na hwězdy italskeje opery. „Gazette de Lausanne" pišo: Spěwaŕ wohsedźi woprawdźity tenorski hłós, kiž wucho jima słódcy a sympathiscy. Našich serbskich krajanow činimy na tutón wosebity wjećor kedźbnych, dźeń so hišće wozjewi.

— **Na kotel stareje měšćanskeje studnje** storcźichu schtwórtk dźěłacerjo, kiž pschi Budyšnej Kupnizy na stronje Hlowneho torhoschcza kabel pósły hładu. Woni nańdźechu kotel, kotrehož wobšah hišćeze njeje znaty. Po wšěm dacźu cźehnje so woda se žórkow do tuteje studnje a steji někle pšches metr wyšoko. W předawšich ktach stejeschе na tutom městnje klumpa.

— **Wokrjeżnu złońu wustajeżu** sarjaduje 8. julija t. l. wokrjesna direkcija ratarskeje komory sa Hornju Łužicu w Bitkopzach. Na wustajeżu budźa mytowane konje, howjadła, žwinje a kosy. Popołdnju wotměje so jěźdny turnéŕ sa ratarjow a tajkich, kiž ratarjo njejsu.

— **Winowe halosy w nćunstich winizach** lětża najlepschi winowy wunoschk njekubja. Wurjadnje krutа lyma je na winowych pjenkach wjazy schkody naćinika, hač su winizarjo wocźakowali. Cźežko cźerpje ku wotkhowanju swojich winizow, kiž su tymnenmu powětrej bóle wustajene byle. Wunoschk wina so dotal hischcze njehodźi dokładnje pošudźić, dokelž je dla njepschihódneho wjedra wino we žiwojim wuwiću khětro wróćo wostako. Hakle w pošlednich cźpłischich tydźenjach su so winowe pjenki khětro shrabale.

— **Měšćanski omnibuh so spalił.** Dokelž běšche so pschepełnjujak spalił, so na Hausertkej dróhi měšćanski omnibus dospołnje spali.

S **Hujki.** Ssobotu na ranje w tśeśej hodźinje je je dwjen Kosaŕski wobydlěŕ na dróhi pschi sportniščeju we Hużyu stare, ale derjesdźerjane mużaze koło namakaŕ a je tudomnemu žandarmej wotedaŕ. Wołbjeńśeć koła hischcze njeje znaty.

Z **Bronja.** Zaměrzeńu sobotu wjećor wokoło 9 hodź. je so w haće, kiž leži na Bronjanskich honach a rycźerkuhlerjej z Watzdorff słuša, wotroćk Mikławš Domaška ze Smjerdźaceje zatepił. Domaška je so 25. 11. 1909 w Smjerdźacej narodźił a w Bronju służeše. Lěkaŕ dr. med. Liebe-Króstowski zwěsći, zo je Domaška z Božej ruću zajaty wumrěł. Tutón zrudny pśipad nas zaso wuči, kak strašne je, přepołcany do wody khodźić, njech so tohodla kóždy dosć wokhlódźi, prjedy hač so kupać dźe. — K njezbožownemu podawkej so nam z Radworja hišće pišo: Sobotu wjećor zatepi so w „Nowym" haće z Božej ruću zajaty Bronjanskich Smolic pohonć, rodźeny ze Smjerdźaceje (pola Rózant). Stóź je pilneho a strózheho młodźenca znał, wobžarnje jeho tak nahły kóne.

S **Wulkeje Dubrawy.** Sańdźenu žrjedu wjećor seńdźechu so plahowarjo žadu k wuprajenju wo sakoženju žadaŕskeho towaŕstwa. Knjes ratarski rada Umhauer ź Budyšchina pschednoschowarske wo samerach a lěpschinach žadaŕskeho towaŕstwa. K jeho dokładnemu pschednoschkej so žana rosmolwa njepschišłamkny. Na to hischcze na zamšnym wjećoru jenohłósnje žadaŕske towaŕstwo za Wulku Dubrawu sałožichu, ź kotrehož pschedsydu bu knjes wuczeŕ Petschka. Nowe towaŕstwo spěra kěrnje 4 hriwny pschinoschcka, schtwórćěrnje hriwnu wot swojich žadustawcow. Kotśiž po bliščhej schromadźinje do towaŕstwa sastupja, maju 50 pj. sastupneho pjenjesa zapłaćeć.

S **Trjebjenzy.** Wćerawschu njedźelu popołdnju sta so w naschej wsy cźežke wobkładne njeschoże. Holza, kotraž pola tudomneho bura Kschižana słuži, wujě sebi ź kolešom ź Hoffmannez dwora na dróhu. W tutom wokomiku pschijědże po dróhi wosobowy automobil, do kotrehož holza sajźe a kiž su tehodła powali. Holza wosta se słamanej ruku a ź krwawjazej ranu na hłowje leżo. Knjes dr. med. Schmidt-Bukeckańki poskići sniseńbožnej prěnju lěkaŕsku pomoz, na cźož ju do Budyšineje khorownje dowjesechu.

S **Hurźiny.** Też w naschich kónćinach, wosebje we hatach hrabje Schall-Riaucourta, so hižom dłujschi cźas pižmowe schćurki pokazuja. Rybaŕski milchtr Bascha, kotrehož je gmejna pschistajiła, wobkedźbowaschе hižom dłujschi cźas tute schćódne swěrjata. Jemu pak njeswěrjachu, jako wo tom powědaschе, dokelž nichtó sa możne njeměrješche, so žu so tute swěrjata tež hižom w naschej wokolinje sahnuli. Po wulkej prózy a někotrych hodźinach cźakanja poradźi pak so pjatk hatnemu najlepšemu P. Miczky pižmowu schćurku moricź. Wona běschе 56 cm. dołha. Po wuprajenju rybaŕskeho mischtra Baschе hischcze někotre tajke schkóduli w naschich hatach pschebywaju.

S **Kotez.** W nozy k pondźeli sta so tu na Budyško-Wósporskej statnej dróhy w jenym sawinjenju njeschoże ź automobilom. Do Wósporka jědźaty auto schmórkny so ź prědnim kolom topola, kiž pschi dróhy stejeschе. Wschi frażenju so pratwy nastup wottorhny a so wosowy krjuk khětro wobschkodźi. Wós sam so na to sawróći a na druhej stronje dróhy stejo wosta. Pschi tym je so prawe sadnje kolo se swojeho wukamalo. Jako wulki dźiw może so wobhladowaś, so so wjednikej wós sta niczo stako njeje. Snjeschoženy auto, w kotrymž hewak nichtó dale njeběšeschе, słuschа jenej Budyšnej firmje.

S **Malešiz.** Wschi rjanym tśěninm wjedrje swjećeschе wćerawschu njedźelu tudomna loni sakožena dobrowólna wohnjowa wobora swój prěni załožeńšći swjećeń, kiž běschе ź lěćnim swjedźenjom sjednoćeny. Na pschesroschenje běšeše so wjele šuhodnych woborow seschła. Popołdnju w 2 hodź. hibaschе so swjedźeńšći cźah ź kapału na cźole na swjedźeńšchcźo pola hoscźenza we Wodowej. W khłódokitej sahrodźe poskići Jungšanuška kapała ź Kletlź koncert ź sabawje hoscźi, kotrychž běšche tu wjele. K dalšchej sabawje běšche składnosć k tśělenju a kehele kulenju. Tak so hodźiny pschijomnje pominychu, dóniž so wjećor rešow łóschtni na sali k rejam njeswjedźechu.

S **Lubija.** Pjatk popołdnju wokoło 2 hodź. najdźe knihikupa Panitz ź Wósporka, kiž se Swonkowneje Budyšneje dróhi pschijědże, je swojim motorskim kolom pschi sawinjenju do Margareźińeje dróhi do nakładneho auta jeneje tudomneje firmy. Dr. med. Schöne, pschijnješe njeswěsteńenemu, kiž mjeschе wotewrjenu ranu na hłowje, pwěnju lěkaŕsku pomoz. Po sawobalenju mózeschе Panitz se żelešnizu do Wósporka domoj dojěć. Wina na njeschoži hischcze njeje wujasnjena.

S **Hornich Brušow.** Pjatk popołdnju w tśeśej hodźinje wudyri tu w statoku žiwnoschcerja Knježki woheń. Wón wuridże w hrožni. Ssobuspalilo je so žyno a sloma, satwarjene hrožze, wosy a druhi rólny grat a mlóćawa. Hasćerjo běschtej nimo wjesnjeje sykawy pschichwatakej sykawje ź Wukraucźiz a Radschowa. Hačzuznjeź wohnjowe wobory rucze sapschimnychu, so brózeń hač na mirje wotpali. Domiźe pod šamžnej tśěchu, ale ź wopałnymi swišlemi schkitane, samózo je sylnym žykanjom wody sakhowaćź. Žene šuhodne domiźe stejeschе tehorunja we wulkim strasche, tola wobory sadźerchnuchu też tu sapalenju. Kak je woheń nastał, njeje hischcze znate.

Z **Kukowa.** W połnej cźiłości a strowości swjećeśe naš wjesnjan Jakub Narćik w kole swojich priwuznych zańdźenu sobotu swoje šěsćdźesaćiny. Tutón wotrězk žiwjeńskeje nocheyše sej klóstrska wohnjowa wobora nimo hić dać a pocesći swojeho wopalneho direktora, kotrež zastojnstwo nětko na tři léta wukonja. Wohnjowobornej wěcy słuži wězo hižo dlěje, wjacy dyžli jene cźłowjeske žiwjenje heslu „Bohu k česći a bliżšemu k woborje" woprował. Nimale 40 lět steji w službje wohnjoweje wobory a zastara 23 lět ważne zastojnstwo hejtmana. Woborna kapała ćehnješe wjećor do statoka narodźenca, kiž pak bě, nicho njewědźo wo wotmyslenym pocesćowanju, sej do „Lipja" wulećał. So wróćiwši, nadeńdźe **swojich** towaŕšow w paradnej uniformje, kiž **jemu pěkne zastaničko** zapiskachu a hejtman w jich mjenje swoje **zbožopřeća** tołmačeše, za cźož so woslawjenc zdobnje podźakowa. We wjesnej korćmje „Před klóstrom" zjednoćichu so na krótku khwilu k wjeselej zabawje, a towaŕšnosći. Z dobom je lětsa 40 lět, zo k. Narćik w klóstrskej službje steji jako bětnaŕ. Tak kiwa jemu prjedy abo pozdźišo derje zasłużeny wotpoćink, na kotryž sej w tutych dnjach traš hišće njemysli. Z přileżnošću jeho šěsćdźesaćinow cźesmy wuzběhnyć jeho přikładomnu swěru a luboś k Serbstwu a maćeŕnej rěči, jeho narodny, ženje

Maćerny dwór.

Hallaski roman.

44] (Pokraczowanje.)

Nětko bě žohonowaneho žiwota.

A hdyž bě porodźiła, a dźećatko schkrěčeźche pschi njej, tu sjewi so ji nadobo ćwět. A hdyž dźećatku njadra poskići a nježna hubka jeje mutrobinu krew pijesche, to pschindże tajka njesłónčna cźołowjeźa luboś do mutrobły žónišeje, so myślesche, so wumrěje pod jeje połnoscźu . . A Boh mějesche pschedobanje nad pscheměnjenjom młodeje žónišeje, pschetož wón praji: „Luboś je najwetschi pocźink mjeje wschěmi."

Takle wowka skónći:

„Dźećo . . . mnuźka Maren! Dźećo je dopjelnjenje žónskeje a žiwjenja!"

Maren žo nahle rozplakny.

„Tuž žym wustorcźena wot wschoho dopjelnjenja, wowka, a też maćerny dwór je žo se mnu sjebak."

Na to bě so staruschka swaha posběhnyła. Ruzy wobarazyn wupschestrěwschi slejeschе wupjata wyšoko sruna, tak so wutła hłowa cźiwilowaneje młodeje žony žaneho wotpoćzowanischcza wjazy njemějeschе.

„Haj, sjebany", wospjetowaschе staruschka wótsje a wótrje. Lědy bě ź prózu k durjam doschła. Tam bě so hischcze ras wobroźiła a sakłobjenje wuskuschika: „Bźesche-li to jenoż wopojenje? Je woheń wuhajenył? Hdźe swosta ł njeju žapaza luboscź?"

Hordoscź wupiny poražeńu Maren. „Ja njeměła wam na to motniowiscź, ale wy sjeje wowka. — S naschej luboscźu wobsud niczo cźinicź nima . .

„Tuž drje je Boh maćerny dwór wopuschcźił, a won ma wotemrěcź a sahinycź . . ."

Durje běchu so sapraźnyle, a Maren stejeschе tu žama.

Wo wschěm tutom pschemyślowaschе Maren, hdyž běschе dźenża sažo cźichu hodźinku we žiwojim kralestwje pytaka a namakała.

Psched nětchto dnjemi hakle běschе ź wowku tale rosmolwa była. Kajše dny cźwiły běchu mjes tym! A to dyrbjeschе nětko wěcźne tak dale hicź.

Wona běschе tajka młoda, tak žałostnje młoda . . . Njejsnjesny jda so ji cźaš, kiž psched njej leżeschе.

Wichor ju nětko pschenđże. Dźiwje a bolostnje płakaschе w sadwělowanju, kiž tak nahle wubuchny.

Horsze, hórke a palaze běchu jeje łysły.

A wulka a mózna postawy w njej žadoscź. Žadoscź sa wócźkowaj dźećcźa, kiž so za nju nihdy njewotewritej. Sa dźećcźowymaj ruczkomaj, kiž so tola ženje wokoło jeje schije njepołožitej.

Knježe Božo daj mi žywnoscź . . .!

*

Po hodźinje spytowanja bě so pschebědźiła.

Druha Maren trocźeschе ź durjemi młodeho wotdźela do maćerneho dwora won. Wyšoko sruna ź měrnymaj wocźomaj a jažnym cźokom. Tola jěrki bolostny tyž, kiž je bjesbóźcźnym žamotwny, swosta wokoło jeje młodostneho erta zaryty. Wona drje běschе najprjedy wumrěcź dyrdżała, so mohła prawje žiwa być w cźišći, njeježebiecźnej luboscźi ź maćerneznu dworej a ź wschěm ludźom kokdokoła.

Tak pschewobrocźi žebi Maren Holgersowa w tutej wojowaŕskej hodźinje žiwoje horjo do žohonowanja.

*

Něchto dnjow posdźišcho žedźacźu wschitkź sažo we wobydleńskej jstwi.

„Je še njedobre wjedro", rjekny wowka a pohladny ź wokna, sa kotrymž wichor hrabaschе a sakładaschе. Kokwrot schmórcźeschе, wrjeczeńko bórcźo rejowaschе.

„Zaneho pša njeby cźłowjek do tehole wjedra wuhnał", khwny wuj Rickert.

„Finno, budź směrom!" sawoła Odlef na pša, kiž pschi durjach leżeschе. „Kajki žo tola dźenża njemérny?"

„Žyke popołdnjo njecha žo směrowacź", ménjeschе wotrocźk. „Ja žym to też hižo maćeri powědał."

„Lehń žo, Finno!"

Wóž ź dołha sawu.

„Tuž dha chzu sam ras sa tym pohladacź." Odlef Holgers stany. Wichor wotworhny jemu ź wotmachom wotewrjene durje ź ruki, a nimo wjeho cźerjeschе póš ź wulkimi skokami won do wjeczernoje cźemnoty.

„Pój sem, Finno!" Rosborjene klocźo pschihna wrócźo, machajcheschе ź wopuschu, schcźowkascheschе a cźerjeschе sažo precź.

„Schto teź to jenoż ma?" rjekny hłóš pschipódła Edlefa, a Maren trocźeschе ź krutym stupom, kaž by žo to žamo rosumiło, pódła njeho.

„Ně pak, Maren, — to žane wjedro za tebje njeje."

„Bych njewědźała, cźehodła nic." Hrabny sa žiwojim rubischkom, kiž cźežschе wichor wotnjesé, ź wobémaj rukomaj a sawali ko krucźišcźo do njeho. Edlef sažahny je ranjenjomaj. Póš pocźinjeschе so kaž bjiwi. Torhaschе sa draštu wobeju, dyrbjeschtaj jemu dale seschłowacź.

Na stupjeńkach, kiž wjedźechu ke Grožwarśje, žedźeschе stulena postawa. Edlef poswěcźi ji do wobliźa.

Spěchnje pschi pokoji Maren stulenej ruku wokoło schije. „Ty sy khora, Melenka, pójmy, pschiwjedźemy tebje domoj."

„Domoj?" Melenka žo wótrje wuźmija. Potom skinješche we wulkich bološcach. „Haj, žym khora. Jutrje, — jutrje sažo pódu."

Bě to wobcźežnjy puć wrócźo we wichoru ź tej khorej. Na dworje pod kruschwinu Melenka žo dlijeschе. „Ja žo wowki boju", wona sašchepta.

„Wójmu cźe ł bebi", směrowa ju Maren. Loźo we hoscźinskej komorje běschе bórzy derje pópłane. Maren khodźeschе tam a jow mérnje a žwérnje žo starajay. Melenka bě žo do wyšokeho stoka poženyła, a Odlef bě ani njestrowjo ani žłowcźa njerécźo žo ź druhim wrócźił, so by jich na hoscźa pschihotował.

(Pokraczowanje seźěhuje.)

Zjekhabłacy karakter, jeho serbske přeswědčenje. Při hospodarskej wotwisnosći ma to něšto rěkać. Jemu ma so gmejna wosebje dźakować, zo wukóno wsy debi krasny serbski wójnski pomnik, mjez tym zo w druhich „serbskich“ wsach šeri někajki cuzy. Hdyž budźa klóštrscy Serbja dawno zahubjeni — su w tym na najlěpšim puću — budźe swěćić wo tu něhdy sydlacych Słowjanach. Tak stupja też Serbske Nowinz do rjada gratulantow a přeja swěrnemu Serbej a dołholětnemu abonentej „Hišće na mnohe lěta“. A nětko we starej zmnišitosći do sedmeho lětdźesatka.

Z Pěskee. Hdyž sobotu dwě šulskej dźěsći ze šule dźěštej a nimo lěsa před našej wsu kročeštej, zawi so holey nadobo zmijica wokoło nohi a skusa ju strašnje. Domoj došedši bu do Kamjenca dowjezena, hdźež móžeše ju lěkař jenož z operaciju při žiwjenju zdźeržać. Staroščiwa mać khwataše hišće samsny wječor za njej do Kamjenca. Po wukonjanej operaciji dowjezeštaj staršej nazajtra dźowku domoj. — Z tohole připada njech sej starši přeco zaso wuběru bjeru, swojich dźěći napominać, zo njebychu bosy po lěsu abo při lěsu khodźiłe, wosebje w prózdninach, hdyž traš budźa do hole jahodki šćipać khodźić. Stanje-li pak so weprawdźe njezbožo, zo je zmijica někoho kusła, njech so nihdom wo to postaraju, ranu k r u é e p o d w j a z a ć, zo njeby krej mohła do žiwota stupić, kaž w našim připadze; potom je hewak ćežko žiwjenje zakhować! — Potajkim, bjerće so lětsa zmijicow na kedžbu, dokelž bywa jich lětsa wosebje wjele!

S Lišće pola Wóšlinka. Budyški rosnowožanjšti auto sajźdże pjatk wječor na Wyšnjoćanšćim puću we sawinjenju překi wjesnym wujźdże i přednim dźělom do přikrowa a wjesnjeje rěki. Awtowy wjedniř so na hłowje skrani. Wós bźšche tak njesbožownje lajěł, so hodźiny trajsche, dokiž njebźšche wuswobodźeny.

S Kamjenca. We wschelakich pejźdźinach w Kamjencu a Khrósćicach je njes pěsołkami strašnu naitšliwu wjerjeć wudyrila, kotraž so cźołazy hnilž (Faulbrut) mjenuje. Měšćańska rada a hamtske hejtmanstwo stej trjebała wobćite naprawy postajiłej, z kotrymiž ma so rozwjazać dalschemu rozšěrjenju khorosće.

S Wjelcźe. Wikowarja Herberta Theila z Barlina, w njeźišće knihi přechodowasche, běchu dla wschelakich zasanstwow sajeli. Sćrjedu jeho wyschschi žandarm w cźahu do Hródkowskeho přechpytowarišstwa jasiwa. Hródkowasche. Krótko přched Hródkom rjekny sajaty k zajatej, je jemu hubjenje. Wyschschi žandarm na to wotwori, z kotrymž sajaty njejapaty wujźdżi. W cźahu hnydom za nuzowy powoja, cźah sajźdże sa krótki napjet a cźikanja bjes zwonkownych zranjenjow bjes wědomja přchi kolijach ležo namakachu. W Hródku jeho k dalschemu přchepytowanju do khorownje dowjezechu.

Wusudźenia.

§ Shromadny sawništi sud w Budyschinje. S pukanjom plunowneje roły, kiž bźšche dowjedło k slym wuskokam, sabłarasche so sud schtwórtk přchećivo wobkhódnemu wjednikej Helu ałbej Hessy měšćańskeje plunowneje w Sobnizy, kotrehož winowacha, so je w februaru 1929 z njewobkedźowanjom wobćežiteje přchebkhadnjowosće w šaftojnstwje sawinował šunjerej khěžewobsedźerja a wojnarja Wahnera w Hertigswałde a schkodowanje šrewoty Wahneroweje mandźelskeje. Přchi přchepytowanju swěćićchu, so je so njedźelu 2. februara 1929 dopołnja w přchiswátnim bydlenju Wahnerej domu syna plunowne wón rošćerjała. Na telefonišku powěšć bźšchtaj wobkhódny wjednik Hesse a plunowny šamkał Bóhna přchišchloj. Na Hessowu přchikazń bźšche Bóhna, dokelž móžeše so při tej šylnej symše wo pukanju přchiwodźerstwje roły jednacź, rozpuk šam pak swěćićcź njebźšche, wołu do wodowneho hornja přched twarjenjom přchiwod po jeho a Hessowym přchebsedźenju pluna šawrěł. We domje bźšche Hessa hłowny honacź wucźahnyl a so přchesedźeł, so žadyn plun wjazy njesmuniwowasche. Połožišcho bźšche pak so tež do bydlenja kwětkoweho šabritanta Riegelmanna w prěnim poschodźe plun přchebdźył. Riegelmannej mandźelskaj bźšchtaj do womory padnyłoj. Na dalschu powěšć bźšche Hesse ½6 hodź. šašo přchischoł, bźšche tam hacź do njeńdźe 8 hodź. přchebbywał a so wottšalił, z wobkruczenjom, so žadyn strach wjazy njewobsteji, wottanu-li wokna wotewrjene. We nuzy pak bźšchtaj Wahnerej mandźelskaj wokna šparneje šwjatnje šaczinikoł, durje do druhich jitrnow pak wocźinjene wostajiłoj. Nasajtra jeju bjes wědomja we ložu namakachu a do měšćańskeje khorownje w Sobnizy dowjezechu. 11. februara pak jeju na jeju njepřchešławaze žadanje šašo z khorownje puschćichu. Dokelž pak bźšche so i nimaj hórschiło a bźšchtaj cźełnje a duchownje zyle šćerpjenjej, dowjeschu jeju 3. měrza do Pirnjanskeho wokrjesnjeho domu. Tam je Wagner 15. měrza wumrěł. S jeho mandźelskej je so halle w poźledním cźašu powšelkak šhubiła, tola je wona cźełnje hišće cźłaba a je pomjatk šhubiła. — Po wobšórźbje Hesse pjeza njeje tutón na došahaze waschnje na šawrjeuje pluna hladał a z tym njeboże i cźežkimi šcźěrkami šawinował. Wón to přejeche. Na šakładze dobrodźaca wužywuschoineju šanitetneho rady dra. med. Hopfgartena z Pirny a plunańskeho direktora dipł. inženjera Fischera z Budyschina so sud wo jeho njewinje přchešudźeći a jeho po namjecze jeho šakitarja wuwinowa.

Z Łužicy.

* S Lemtersdorja. W lěsu tudomneho Flammigereg łubka 50 lětneho cźišćerja Josefa Kaufmanna, kiž šcźe so hižom dłšchi cźaš šhubił, wobwěšenjeneho namakachu.

Konkursy w Sakskej

w měsazu meji 1929.

Statistiski krajny hamt wosjewja, so bu w meji t. l. 166 (měsaz pryedy 163) namjetow na wotewrjenje konkursa šapodatych. S městow Drježdźan, Lipška, Kamjenca, Plawna a Zwikawy šapoda so šamo 66 namjetow. Na 113 namjetow wyschnoše wotewrjenje konkursow dowołchu, 53 pak dla njedostatneje mašy (měsaz pryedy 52) wotpokasachu. Mjes nowymi konkursami poczahuje so 101 na přchedewšace a jenoliwe firmy, kiž njesu šudnišy šapisane, 22 na towarišwa (mjes nimi 7 wotewrjenych witwarišich towarišstwow a 13 towarišstwow z wob. rukowanjom, 9 naturišich wožobow a 34 šawšaješišstwow. 41 konkursow padże na industriju, 61 na wikowanje z twarami (mjes nimi 17 wulkowikowarišich firmow). 19 poczahuje so na hewasche pschenytško (rjemjeslo, korcźmarišwo atd.) a 2 na rataršwo.

Nimo konkursow bu hišćeze 56 (měsaz pryedy 65) šudnišich wurunanjow k wotwobroczenju konkursa wotewrjenych.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S Lěhnizy. (S motorskim kokom do Roma a wróćo.) Stud. rada dr. Knauer a přchećuch Lux z Lěhnizy wotjědźeštaj na dnju Božeho štitnca z motorskim kokom do Roma. Njedźelu tydźenja so puczowazaj, kotraž běschtaj so pola damža na audienzy wobdźělikoj, šašo do Lěhnizy wróćišchtaj. Wonaj běschtaj 3342 kilometrow tam a šem přcheščłoj. Puczowanje woteńdźe bjes njeboža.

* S Miśnja. (Pjenjeżna loterija k 1000 lětnemu jubilejej Miśnje.) Pjenjeżna loterija k lětušchemu 1000 lětnemu žwjedźenju Miśnje 1929 počźehnje so dwěsće 22. a 24. junija. Łoży su we wschitkich přchedawarnjach łožow po 1 hrywnje dostaš. Najwjetšche dwěsće wuczinja w najpschihódnischim přchipadże 10 000 hriwnow.

S Barlina. (Jendźelka duzy do Němšteje so šhubiła.) Wintoru wjeczor přchišłoše puczowańska towarišnosć nětko 30 jendźelšich ženšich licźaza, přchez Rotterdam do Barlina, kotreż chcźeła so na njejsynatrodnem ženšim kongresu, kiž so pondźelu w Barlinje šapoczanje, wobdźělić. K towarišnosći šłuschesche też 61-lětna Buckinghamowa z Hanley. Hdyž so ženške, wopuschćiwschi cźah, na nastupnischcźu šhromadźichu, šwěsćichu, zo bě so mrs. Buckingham šhubiła. Hacź dotal njeje so hišćeze pokalała. Jeje šawjadała a paš namakachu we cźahu. Nichtó njemože šebi niczo wo jeje šhubjenju wusajnicź. Wšcho hledźenje za njej bě hacź dotal bejš wuspěcha.

Wo twarstwje w Sakskej

w měsazu haprleji 1929.

Sakši statistiski krajny hamt šdźěli, so bu w Sakskej w měsazu haprleji 934 twarskich dowolenjow za nowowary z bydlenjemi šposobjenych a to w Budyšchim wokrjesnym hejtmanstwje 84, w Kamjenicźanskim 232, w Trjebjanskim 267, w Lipšcźanskim 207 a w Zwikawskim 144. Tute nowowary budźa dozyła 3215 bydlenjow wopschinjecź. Nimo toho je so šposobiło 227 twarskich dowolenjow za pschetwarjenja, pschiwarjenja abo nadtwarjenja z dozyła 309 bydlenjemi.

Proces přeciwo Winterej w Lisku.

Powołanje jednanje pschećiwo wobkhodnemu rěčnikej Gustawej Winterej wotměwo so dale, ani so hychu wosebite podawki šatupike. Winter šakituje so dale se wurjadnym temperamentom, tola jeho wóha njedosahaše k šapschinjeću teho, schtož je pramiinišjo wažne a za šakitowanje trěbne. S tuteje pschiczinny hrjebu Winter je šudnišim pschedsydu, krajnoźudnišim direktorom Franku kraly a jemu twmjetowasche, so jemu jeho šakitowanje krótschi. Jako Winterowy šakitar, rěčnik Melzer, wobšorkzenemu rosetaju, so po tym, schtož je bylo dotal žiwschecź, po pschedsydu stronikli bycź njesda, wuzkuja Winter na njeho swój hněw a měrjeschc, so może wschak dozyła hubu derżecź, hdyż jemu hižom jeho šakitar rěčecź njedowola. Šakitar a pschedsydu dyrbjeschtaj wschitku prózu nakoščecź, so bychtaj wobšorkzeneho tak kaloko šmérowałoj, so by bo bjespórocźnje dale jednacź mohło.

Přilopk.

* Nekordna horzota w Newyorku. W Newyorku je thermometer tak wyšoko stupił, kaž bo to sa 37 lět wjazy stała njeje. Pjecź wołosbow je na horzotu wumrělo.

* Wojor hór. Wremiski student Gerhard Landwehr, kiž je 22. meje šhubjeny, wot wumnožeńskeho muštwa pschi Nofanskej šćěnje pola Inšbrucka morwy namakany. Snjeloženy je 30 hacź 40 metrow hłuboko padnył a to najšikrje w kurjawje šablukžił.

* Muška šlužobna. Młody cźłowjek z Frankfurta je njedawno pšches wulki hat wróćo pschišeł, a wobšedźi šebi pšches 20 000 hrimnow abo runje 500 dollarow. Tele pjenjeży je šebi šaschikł, dokelž w Ameriki w zanom druhim powołanju dźěła njedosta, w dražce šlužobneje, sa kotruž bźšche 4 lěta dołho wobkładnjowe a pilnje we šwójišje bankowneho šastojnika šwěru šłužił. Amerikanske nowiny pišaja wo tutom padże jara podrobnje a mjenuja někotre dalsche a podobne pschikłady wo tajich „njedobrowólnych pschedbrašćenych“. — Tak bźšche na pšch. pola paraguajskeho konsula ša Chile pjecź lět žchlećerka (Büglerin) dźěłała, kiž je potom jako schodženz wukopa, a to pšches to, so pytny hospoša nadobo mjes pokakanjom někotre koschje, kiž ješe mužej nješkuschachu. Hdyž dyrbjeschc je młody cźłowjek samolwiećí, wujna praudu. Dospła njeńdźu takle pschikłady tak rědke, kaž drje by je wěrcźi chcźało, pschetoż njeje so žanych 4 njedźel pominyło, so mukowa je w Kolnje w konzertnej kofejowni pinczńik jako hołza. Wšche w schikownem fraku a dołhich thołowanych, dwě cźka dołho, z bubi-khomu po knjeżšim pschitišhanju, samolwje šlužbu serwěrowazeho pinczńika w tamnem domje wukonjała. A schibale je potom powdała, so je spodźiwnje wjele chancow we swojim pinczńikowem wobleku pola žónšich w šarobje wot 30—40 lět měwała. To je tola jako pachoł kražny nawohlad měła, tale wjedrowa hołza . . .

Hamtske wozewjene z Budyšina.

Saplacźicź ma so dopředńje šaplaczenje na pschemysłowšći dawk za termiju 15. junija 1929 a to po schiwóczinje lětnjeho dawka, kiž je na dawkowej pobyłzy sa liczeńše lěto 1928 wošewjeny.

Měšćańska rada, dawkowanja w Budyschinje,
15. junija 1929.

Minister dr. Stresemann je do Madrida přijeł. Widźimy na našim wobrazu wyše 1. mandźelsku dr. Stresemanna, 2. dr. Stresemanna, 3. Primo di Rivera, španiskeho ministerskeho presidenta a 4. němskeho statneho sekretara dr. Schuberta. Mardrid je hłowne město Spaniskeje. Tam lětsa Zwjazk Ludow swoje posedźenja wotměwa. Kaž je znate, jednaše so tam wo nałeżnosćach narodnych mjeńšinow. Za nje dr. Stresemann zahorjenje wustupuje. Cyły swět pak so dźiwa, čehodla němske kraje z dobrym prikładom njepokazuja, kaž sebi dr. Stresemann přeje, zo bychu z mjeńšinami wobkhadźeli. Pruske šulske wyšnoće maja we tymle nastupanju zrudnu khwalbu.

Posedźenje Zwjazka Ludow w Madriće. Z předsydu je zastupo Japanskeje Adatchi. Na našim wobrazu jemu z lěwicy su spóznać Briand, zastupc Francowskeje, Scialoja, zastupc Italskeje a dr. Stresemann zastupo Němskeje.

Nanowiše z cyłeho swěta.

Schkrowa powješ wo wjedrje sa jutše wutoru: Rjenje a žucho, cžopło, ale niz pschehorzo. W Jendželskej žucho a cžopło. W połnóznej Europje cžopło a žo deschežnje.

* **Pjatk popołdnju žu cžełko kamjenježadźerskeho mischtra Merkischa, kotryž je žo pschi sniježboženiu pschewjesneho cžołma pola Mischna 10. junija tepił, ł Łobja wuczahnyli.**

* **Dżeżatnik bataillona w Freibergu je žo žobotu popołdnju njesnatych pschiczinowy dla saiscelił.**

* **Pruska generalna synoda žo na 22. dżeń junija na wurjadny sjeżd do Barlina swołoła. Na nim budże žo żadacz, so by pruski stat evangelskej zyrkwi te žame prawa dał, kotrež je katolskej zyrkwi ł konkordatom pschiswolił. Hacž dotal pruske knjeżerstwo hischcze njeje ł evangelskimi zyrkwjemi jednało.**

* **Pschi cżestnym leczenju nad nowym wojerskim pomnikom w Stuhmje we wjeczornej Prusiej je letadło „Marienburg“ k semi padło. W letadle żedżazej zwětowaj rekordžaj letarjej Ferdinand Schulz a jeho pschewodżer Bruno Kaiser ł Marienburga, staj žo sarasnoj. Njeżboże je žo ł tym stało, so žo wobej noschadle ł letadłoweho cżełła puschczilschtej. Cżełło ł wulkej spěschnoseżu nježdże 50 metrow wot pomnika k semi padże.**

* **Letarka ł padazej płachtu Elli Toßmarez ł Mnichowa je ł letadła wotskocżiwschi ł padazej płachtu do Rheina padła. Wětr letarku do Rheina cżerpschesche, kotrehoż žoknu ju žobu storhnyschu. Cżełło njeżbu hacž dotal hischcze mohli namakacz.**

Bjezručny paduch drohotnych kamjenjow.

Hacž dotal njeżhłyschany trik słóstnika.

Milanski juwelěr, mějicel najwjetschcho juwelěrskeho wobchoda města, stejesche runje psched žwojimi klamami a myślesche na hubjene wobchodne wobstejnosce — nichtó nima pjenjesy, a schtóž pjenjesy ma, njeplacži se dypkom. Tajte a hinasche stórżby žłyschisch w Italskej runje tak derje kaž pola nas. Nadobo pschijědże elegantny auto. Derje sdrasceny knjes wutupi ł pomozu žłużownika ł njeho. Knjes, kiž be bjes rukow, pschedstajł žo jako „hrabja Eurico Cavalleanti“, dżeńjenz jeneje najwożebnilcheje żwójby Italskeje. We wójnje je, tak roskoži hrabja, wobe ruzy zhubił. Wobchodnik hrabju se wulkej cżesću powita, žpka, hdyž žłyschecz dasche, so chze drohotny kollier kupicz.

Hrabja wupyta žebi někotre drohotne kuski a roskudži žo sa kollier, kiž 100 000 lirow płacżeche. Bjesruczny wójnik rjek proschesche juwelěra, jemu listownju se saka wjacz a pschehladacz, kelko pjenjes w njej ma. „30 000 lirow, excelenz“, wotmołwi wobchodnik po pscheptowanju listownje a dasche žebi na tajku dowěru něschto bycz. Hrabja proschesche juwelěra, jeho se žwojim wobydlenjom telefonisžy spojacz. Nichtó na telefonje njewotmołwi. „Najsterje je moja žona na wokomik wotschła a mojim žłużownym žym dżenża žwobodny dżeń dał“, prajesche hrabja ł pscheczelnymi žłowami. „Schto něsto cżinimy, moje schkowne knižki mam doma leżo. Wójnje je bě žwólniwy, knjesej hrabi drohotne kamjenje na napłacżenje wotedacz. „Ně, tajke něschto njeczinju, płacu we hotowych pjenjesach, mam jich dosć. Proschu, napisajcże zedulku na mojn žonu, kotruž Wam diktuju, dokelž, kaž widzicże, žam pišacz njemózn. Mój žłużownik pojedże hnydom po pjenjesy.“ Juwelěr wsa papjerku ł wobchodnym nacżiscżcom a pišasche po hrabjowym diktacże: „Luba žónka! Daj poželnikej proschu 70 000 lirow, pak na schek, pak w hotowych pjenjesach, kaž žo Cži hodži. Trjebam pjenjesy, so bych drohotnu wodobu, kiž žym runje kupił, mohł zapłacżicz. Twój Eurico.“ Juwelěr žebi na to něschto bycz sdasche, so runje kaž hrabja Eurico rěkasche.

Schofer spěschnje jeżdżesche a hižo po 10 mjeńschinach pschijědże je 70 000 lirami. Hrabja zapłacżi, dosta drohotnu wosdobu a wotsidże je žwojim žłużownikom a wobchodnik žo psched nim hluboko klonjeże. Hdyž juwelěr na wjeczor domoj pschińdże, saja jeho koro Woża ruczka, hdyž žo jeho žona woprascha: „Sły tamne 70 000 lirow, kotrež žym po zedulży pókłała, też prawje dostał?“ Nětko sa tym pschińdże, so bě list tak spiśany, so mózesche žo na njeho poczahowacz, bě dżeń jón też žam pišał. „Bjesruczny“ hrabja bě žebi najsterje ruzy pod pjeslonj žwiżacz dał, so by žwój słóstniłti trik wuwjesecz mohł. Juwelěr bě nětajkemu paduchej do rukow padnył.

Duchapritomnosć.

Jónu žedżesche němski baśnik Wedekind ł hilcheże jenym druhim śpiśaczelom w kofejowni Stefani w Mnichowje. Wobaj pak njemżesżichtaj pjenjes a wěscheschtaj tohodla hłowu. Tu pschijińdże justižny rada Rosenthal, kiž rady że śpiśaczelemi a literatami wobchadżowasche. Sapschijo nusu, pomasa do łazowehо saka a rjekny wulkomyślnje, so by wbohimaj rawżomaj pschijeżcze pjenjażneho dara wołożił:

„Mojej knjesaj, bżchtaj tak pscheczelnaj, mi njedawno kóżdy dżesacz hriwnow požcżicz. Wjeżelu žo, jo mużu je Wamaj sajo wrócżicz,“ a położi žódemu dżesacz hriwnaż na blido.

Tuż postany Frank Wedekind a rjekny ł krutym hłosom: „Wodajcże, knjeże justižny rada, wote mnje pak scże žebi tola požcżik dwanaći hriwnow!“

Śmeški.

** **Pschikładny žym.** Knjesaj žedżitaj hromadże we żelesnizy a rosmołwjetaj žo wo wocżehnjenju žwojeju žynow. „Macże Wy žynow?“ „Haj, jeneho“. „Kuri wón?“ „Ně, ně, njeże žo hischcze żaneje zigary podóżknył.“ „Bije wón, hraje khartу, khodži do kofejownjow, khodži posdże domoj?“ Ně, żenje.“ „Dha pak macże wopraswże pschikładneho žyna. Kak stary dha je?“ „Dwaj měsażaj a dżewjecz dnjow.“

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Śmolet w Budyšinje. Za lokalny dźěl a „Feuilleton“: A. Dudaun w Budyšinje. Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Wótrowach. Za nawěsćki: G. Janak w Budyšinje.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Mjes žwinjemi kubleria Mateja Nětbarka w Němskich Paślizach cżo. 42 je žwinjazy mór wudyrił.

Kamjeńske hamtske hejtmanstwo, 14. junija 1929.

Pruhować mloka wokrjesnjeho hejtmanstwa, **k. Eckert**, je we wokrjesu Kamjenskeho hamtskeho hejtmanstwa słutkowacz sapoczał. Wón ma pschi sebi wupokas, kiž je je fotografiju wuhotowany, kiž je Budyske wokrjesne hejtmanstwo wupiłało.

W Kamjenzu, 10. junija 1929.

Hamtske hejtmanstwo.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. „Nadźija“ skhadźuje so zaso srjedu wjecżor we 8 hodź. k spěwnej pruzy za wólny koncert we Serbskim Domje. Wobdźělenje wšitkich, wosebje muzskich, so wocżakuje. Předsydstwo.

Bjesada skhadźuje so kóżdu pónd'żelu wjecżor we 8 hodź. w Serbskej kofejowni.

Za Budyšin a wokolinu. Přichodna spěwna hodźina dla nazymskeho koncerta je **srjedu 19. junija** zasc w Serbskim Domje. Započatk z dypkom ½9 hodźin. Spěwakhmani Serbja, wosebje ze strony intelligency, prosymy naležnje, zo bychu zdobny skutk podpjerali. To sej serbska česć żada. Wšitcy solistoja so na pruhu proša. **Hłowny dirigent.**

Zjednoćenstwo serbskich wučerjow zeńdże so **sobotu 22. junija** při składnosći posedżenja wubjerka za nowu serbsku spěwnu zbérku, pop. ½4 hodźin, w Serbskim Domje w Budyšinje. Nimo zestajenja spěwneje zbérki změjemy wuradźować wo namjetce dla nowozarjadowanja Serbskeje Ludoweje Rady, wo zastatych płaćenjach za „Raj“ a wo pjenježnym wobdźělenju jenotliwych sobustawow při nakładze spěwneje zbérki. Dale mózemy wo namjetowanym methodiskim kursu jednać. Zeńdźemy so z dypkom, zo by za hłowny zaměr dosć časa zhyło.

Kral, předsyda.

Hospodarski rozhlad.

pónd'żelu 17. junija 1929:

Barlinska bursa sadźenu žobotu te žłabymi kursami efektow do dnjoweho mikowanja sastupi. Tuto bě pschi spoczatku žłabe, w běhu dnja wožiwi a kursy postupichu. Wiki ł dołżnymi a rentowymi tiseżinami běchu sadźenu žobotu jara cżiche.

Na **produktowych wikach** też sadźenu žobotu wjele žiwjenja njebě. Płacżiśny běchu skerje skruczene. Pschenża dobu 5 pjenježkow. Druhe drużiny pschi pjatkownych płacżiśnach sawostachu. Sadźenu žobotu płacżesche zentnar w Barlinje

pschenży 10,60—10,65 hr., rožki 9,35 hacz
9,40 hr., nasymskeho jeczmjenja 8,80 hr.
hacz 9,10 hr., wowża 8,90—9,45 hr.

w termińowym wikowanju

sa julij: pschenży 11,20 hr., rožki pak 10,10—10,07½ hr., wowża 9,92½ hacz 9,91¼ hr.,
sa september: pschenży 11,77½—11,75 hr. rožki 10,45—10,42½ hr., wowża 9,45 hriwnow,

Pschistajeja:

Holzu do domu, Winka, korbaŕ w Běłej Wodze.
„ Urban, Schützenstr. 20 w Běłej Wodze.
„ Jan Narczik w Kulowje.
Pohonża do Kamjenza, Schützenstr. 4.
Jutrowncho, w Kschidole 16.
Serjern, hr. Lutzowa w Mužakowje.

Na pschedań:

Kolo motorske, David we Wjeleczinje, Drjeżdżanska hr. cżisło 1220.
Kolo motorske, Fischer we Wulkej Subornicży.
Kolo motorske, na Židowje 259II.
Kamor žudobjowy w Budyschinje, Mättigowa h. 30t.
Sstoma, rżana a wowżna, knježi dwór w Błeżezach.
„ rżana w Hrušjelcżizach 14.
Sšyno stare w Jenkezach 48.
Kruwi bójzy a do cżahanja, w Němskich Paślizach 34.
„ mlodej, žylnej, wyšokožuczelnej, w Kulowje 65.
Kruwa žylna, wyšokožuczelna, w Němskich Paślizach 16.
„ bójka a do cżahanja, w Jerchezach 2.
„ ł cżelczom a wyšokožuczelna, w Małym Wjelkowje cżisło 3.
„ ł 2. cżelczom, w Małsżezach 11.
„ mloda wyšokožuczelna a koa w Sdżarach 22.
„ podbjona, wyšokožuczelna, we Kolwaju 25.
„ mlodz., wyšokožuczelna, we Łahowje 14.
Wół podbjony, Lukaŕ w Delnjej Wolschnizy pola Mikowa.
„ w Hodżiju cżisło 4.
Jałowza w Němskich Paślizach 16.
„ wyšokožuczelna, w Želejnej 5 pola Hródka.
Kóńata w Kamjenzu, Połnóżna haża 16 I.
Pata ł kurjatami, we Luhy 63.
Motor benzinowy, 6 PS, w Luchwaje 4.
Pczoły, roje, w Malcschezach 99.

Kóń, w jamje Konsul pola Ssywika.
„ 7—8-lětny, knježi dwór we Wownjowje.
„ 7-lětny, w Porschżizach 20.
Měchawa, kowarnja we Łahowje.
Wós dżeżazy, Buscha w Budyschinje, Hornczejska haża 15, sadni dom.
„ dżeżazy w Budyschinje na Karlowej haży 9 delka na prawo.
„ dżeżazy, w Budyschinje, Kaeublerowa haża 5 II na prawo.
„ dżeżazy w Budyschinje, Drjewowe wiki 1II na prawo.
„ hospodarski a rěznikŕ, w Budyschinje, Nowosalzska dróha 54, tel. 3625.

Na pschenajerze:

Luka, 3 jutry, Matteck w Běłej Wodze, Roonowa h. 3.
„ nětkle kórz, Gust. Ad. Lehmann w Bistopizach.

Kupuje:

Sšyno, konjazy rěznik Kaschka w Budyschinje.

Konkursowe powěsće.

W **konkursu** nad samoženjom firmy Wilhelm Kießling a Co w Sslonkezach dalsha termija schtwórtk 11. junija 1929 dop. ½11 hodź. w Budyschinje na žudnistwje sthwa 141, dla wurunanskeho namjeta.

W **konkursu** nad samoženjom firmy Korla Feodor Gerber w Budyschinje je žud dalsohu terminju na srjedu 10. julija dop. ¾12 hodź. do Budyschina, na žudnistwo, sthwa 141, swołak.

Wurunańśe jednanje nad samoženjom firmy Christoph Steffen, vorm. Emil Pötschke a Co. w Budyschinje je žud wurunańskí namjet wobkruczíwschi, spěhnył.

Skrowe depeše.

Produktowe wiki dopołdnja ¾11 hodź. w Barlinje: Sšnadny wobrot, ale płacżiśny žu skruczene.

Dop. ¾12 hodź.: Kaž pšched hodżinu, žito wostanje žadne na wikach.

Płacżizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płacżizny po złotej hriwnje.

	15. 6.	14. 6.		15. 6.	14. 6.
Pšenica	212-213	211-213	buny	21 23,00	21-23,00
rožka	187-189	187-189	woka	27-30,00	27-30,00
nal. jeńmjeń	—	—	módre lupiny	18-19,50	18-19,50
naz. jeńmjeń	176-182	176-182	žołte lupiny	27-29,00	27-29,00
wows	178-188	178 188	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	18-18,50	18-18,50
pšenč. muka	24-28,25	24-28,25	lany wósušk	21-21,60	21-21,60
rżana muka	25-27,60	25-27,60	ocem. melasa	—	—
pš. wotruby	11-12,00	11-12,00	běrnj. kruški	16 17,40	16-17,40
rżane „	11-12,00	11-12,00	syno, 50 kg	3,70-4,50	4,00-5,00
lane symjo	—	—	rżana słoma	1,30-1,45	1,60-1,85
hróch, Viktor.	40-48,00	40-48,00	pšenč. „	1,20-1,40	1,30-1,60
raps	—	—	wowsna „	1,20-1,35	1,50-1,65
pjeluški	25-26,00	25-26,00	sčona „	115,-1,30	1,40-1,60

Kubło

72 kórcow wulke je staroby dla na předań abo na přenaće. Bliže je zhonić pola Jakubaša w Dalleach

Dwě młodej
sućelnej kruwje
stej na předań
w Dŕewcach čo. 14 p. Łaza

1½ lěta stara
jałojca
je na předań
w Sunowje čo. 24

Pjekarskeho wučobnika
hnydom do dobr. městna pyta
Pawoł Frencl pjekarski mištr
w Budyš. na Garb. hasy 21

W. KÖHLER w BUDYŠINJE
na Hłownym torhošću čisło 9
Zhotow. mošk. prikrywow
po měrje. Mósk za nje so pšiwza
Wupjefki, posleća
Wulk. wubjerk přešiwankow

Syno z łuki
předawa so w Baćonju č. 6

Prošu čisło
2687
jeli maće mały nawěstk do „Serbskich Nowin.“

Předźenaki
wot lětow 1855—1888

wšě lětniki spisane wot założerja Předźenaka k. fararja † Rjedy-Bartskeho su na předań
w Serbskej kniharni w Budyšinje

Po krótkej khorosći, derje wobstarana na puć do wěčnosće, zemrě wčera moja horcolubowana mandželska naša njezapomnita maś, sotra a cěta

Hańža Donatowa

rodź. Smolic

budże srjedu dop. w 9 hodź. w Khróšćelach pokhowana

Wozjewjam přećelam a znatym w mjenje zawostajenych

W Libonju, 17. VI. 29. **Jakub Donat**

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1.51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wład. a čišći Smolerjec knihičišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 139 | Budyšin — Wutoru, 18. junija 1929 — Bautzen | Lětnik 88

Wotstronjenje němskeje ratarskeje krisy.

Němski sejmowski minister dr. Dietrich je so we wólbnej shromadźiznej němskeje demokratiskeje strony z naprawami saběrał, kotrejž ma němske ministerstwo za sejmowanje a ratarstwo za wotstronjenje němskeje ratarskeje nuzy za trěbne. Dohe bě minister na wotstam ratarstwa za zyle němske hospodarstwo pokazał, praji, so wurunanje zlowo za žiwy stót a mjaźo hischcze so njehodźi pschewjesć, dokelž tomu němsko-schwedske sprjećenja, w lěcze 1926 wobsamknjene, sadźewaju. Wón, minister, je namjetnył, so by so za tunu pschenjźy 25 hriwnow zła a pomérnje tekko za rožu brało. S tym bychu so dyrbjale žitne wiki wuprowicź. Wuptody mlokarstwa dyrbja so je sakonjom, kotryž so pschihotuje, polepschicź. Ratarske druźstwa dyrbja so pschi wschěch wobstejnosćach snowa natwarićź. Straschnemu hłabkanju płacźisnow na žiwinjazych wikach budźe so najlepje z dobrej statistiku móz wotpomhaćź.

Zapósłanc Gustav Schneider wo reformje podpěranja dźěłonjemělerjow.

Demokratiski němskosejmski sapósłanc Gustav Schneider je so w sozialnopolitiskim wubjerku němskeho sejma pschećiwo powschitkownju sadźewanja dźěłonjemělerjow wuprajił a k reformje podpěranja dźěłonjemělerjow někotre nanajety cźinik, kotrejž su powschitkownje na zhromadowanje samérny složene: Podźěłcźenje cźakanstwa se 26 na 39 njedźel wob jene lěto; wuplaćenje podpěry hakle po 14 dnjach; podpjera so jenož 12 njedźel dokho dawa; žadźby podpjery po mjezowych klasach I—V krisoweho spomoženja; namjety, kotrejž so na saisonskich dźěłacźerjow pocźahuja. Pschi praschenju domadźěłacźerjow so namjetuje, so dyrbja so pschede wschěm wosrenjene žony wuwsaćź a so so pschede wschěm njeźmě wjetscha podpjera dawaćź, hač mjeze wotpowěda.

Sozialdemokratojo tonu napschećiwo žadaju, so dyrbi so pschinoschk sa sadźewanje powjetschićź.

Wotstorčenje konkordatskeje předłohi?

Pruskej statnej radźe pschepodata pschedłoha, nastupaca „nacźisk sakonja k trěźenju mjes pruskim statom a Swjatym Stołom" je so najskerje dźensa w połnym pohrjadnju statneje rady dypk wuradźenja. Frakcija dźěłarskeje zhromadnoscźe statneje rady je pak žedi wotmysliła nametowaćź, so by so wuradźenje wotstorčiło, so bychu so mjes tym

wotpowědaze jednanja z evangelskej zyrkwju

mohle zapowěcź. We wobhonitych kruhach měnja, so bjes swjatosćazych klubjenjow pruskeho knježeństwa w tymle nastupanju njebudźe móžno, konkordat wobsamknjećź. Jeli so by statna rada wuradźenje hač do bliźšeho pohjadanja, najskerje hrjedź julija, wotstorčiła, njeby pschedłoha psched lěcźnymi prózdninami do sejma wjazy dóńcź mohła. Pschihłosowanje parlamentarskich sastupjerstwow, potwierdźenje a sawjedźenje konkordata by so potom hakle lětsa nastupnu stacź mohło. Mjes tym bychu so jednanja se fyzdom pruskimi evangelskimi zyrkwjemi k positiwnemu wuspołnemu dowjesć mohłe.

Sozialdemokratiski zapósłanc dr. Löwenstein namołwje, konkordat wotpokazać.

W „Vorwärtsu" sozialdemokratiski němskosejmski sapósłanc dr. Löwenstein, měšćanski radźićel w Neukölnje a 1. pschedsyda hłownego towarstwa sozialdemokratiskich wuczerjow a wuczerkow Němskeje „pruski konkordat" rospomina. Na kónzu swojeho nastawka praji, so dyrbi so cźežko wažaznych powschitkownych a sadźawnych wobmyslenjow dla konkordat wotpokazaćź.

W sozialdemokratiskej frakciji pruskeho sejma je so hižo konkordatowe praschenje rosprajiło. Pschi tym je wulka wjetschina sozialdemokratiskich sapósłanzow sa pschijeze konkordata hłosowała.

Podrožnje železniskich tarifow.

Pschiporowědźeny namjet na powyschenje tarifow němskeje železnizy je so němskemu knježeństwu pschepodał. Namjetuja, so bychu so žadźby so wojenje tworow, kotrejž su so loni pschepuschczśile, něšto tohorunja powyschile. Mjes tym so so žadźby 3. klazy sa wobkhad wožobowy njepscheměnja, dyrbi so tarif sa 2. klazu powjetschićź. Powschitkownje dyrbja žadźby powyschenja poměrne być, dokelž dyrbi so dla powjetschenja mzdy železnizarjow jenoj 55 milijonow hriwnow dwjesć.

Wohlne nadpady přeciwo Hindenburgej.

Njedawno je dotalny nazionalny sozialistiski sapósłanc sakskeho sejma, kapitan z Mücke, w swojim kopjenku „Želesny hamor" Hindenburgej sławny list napisał, kotryž je z słowami słónczi: „W sajimje němskeho luda chyli Waß, knjes němski presidento, prošnyć, žebi pschemyślił, hač njeby pschi pschihotowanju kónca, so byschcze je swojeho městna wróćo stupili a muzam swoje městno pschewostajili, kotrejž wuhudy mischtrowaćź wědźa.

Wschoněmzy so hižo dawno na to hnjewaju, so Hindenburg so swojeje pschisahi dźerźo, wschě žejmy rospuschćił, diktaturu njesatwjedźe a po rezepłach nazionalnych sozialistow a Wschoněmzow njeknježi. Tohodła njemóża doczakaćź, so by swoje městno wopuschćił a so jenemu diktatorej pschewostajił.

Kral Fuad so do Barlina wróći.

Egiptowski kral Fuad je so njedźelu popołdnju z pschewodom z Běleje Wody z wosebitym cźahom do Barlina podał. Na dwórnischću w Bělej Wodźe je jemu schklenzowa industrija Muzałowsko-Běłowodźanskeho wokrjesa jako dopomnjenski dar wumělsky wudźełanu lampu pschepodała.

Nětkuschi kronprynz chce do Londona puczować.

S Londona nowiny pischu, so je nětkuschi němski kronprynz wo to jednał, so by dowolnosć za privatny wopyt w Jendźelskej podał. Nowe jendźelske knježeństwo njebudźe pjecza wotmyślenemu wopytej žanych wobcežnosćow cźinicź.

Žónski swětowy kongres w Barlinje.

W Barlinje smjeje so wot 17. hač 24. junija 1929 sjedź **„Swětoweho towarstwa za žónske hłosowanske prawa a staćanske žónske dźěło"**. 46. statow je swoje sastupjerki na sjedź pósłało.

Smjertny wusud w Nogensec procesu.

W Nogensej prozeßu je pschisahany žuri w Nowych Strelizach sledowany wunsud wuprajił:

Wobstorjeny **August Nogens** je dla mordarstwa ke zmjerći a dla cźežkeje wopaczneje pschisahi ke thłostatni na pokrća lěta sadźeny; wobstorjeny **Fritz Nogens** dla pschipomozy k mordarstwu a dla wopaczneje pschisahi dźiwajo na sakoń młodźinskeho žuda schtyri lěta a tři mězazy sastwa dostanje. Wón ma dwě lěcze sastwa wotpołuczicź a potom pjećlětny pruhowanski cźas dostanje. Wobstorjena **Kählerowa** je dla pschipomozy k mordarstwu a dla cźežkeje wopaczneje pschisahi ke thłostatni na dźesjeć lět sadźeny. Wobstorjeny Blöcker je dla wopaczneje pschisahi k pokrća lětu thłostatnje sadźeny. Po wobstorjenych Augusta Nogensa, Fritza Nogensa a Köhleroweje je wósom mězazow pschepytowanskeho sastwa wotlicźa.

35000 Němcow w francowskej cuzobniskej legiji.

W franzowskej cuzobniskej legiji w tukhwilu, kaž je „Düsseldorffski schichtanski swjaźeństwo pschećiwo francowskej cuzobniskej legiji" swěźeńć, 35 000 Němzow słuži. S nich lětnje nětkuschi 7000 na sjeńkowski njestrowoho klima, hubjeneho wobkhada a w bitwach wumrěje. S mafeje ličby tych kotśi je so legije wróća, je 70 hač 80 prozentow za zhubjenje. Mnożeństwom wudźerjeja. Poźlednje lěto je je so na nětkuschi 7000 w Němskej bydlazych nětkuschich legionarow 5 milijonow hriwnow je sjawnych žrědkow wudało. Dla wulkeje bjesdźełoscze w Němskej je nětkole wjele biespororocznych młodych ludźi rosłuchi, so w franzowskej cuzobniskej legiji najecź dacź. Tohodła je nusne, so je we wschěch dźełach Němskeje rosjasnjenje wo strachach cuzobniskeje legije rozschérja. Knježeństwo je namołwja, so by to po jenotnym planje w schulach schewjesć dało a k tomu material wuzyło, kotryž je mjenowane towarstwo nahromadźiło.

Němske lětadło w Čechach zadźerżeli.

Cźěskoslowakska wyschnosć je zdźelila, so je njedałoko Ssuschcźi njedźelu popołdnju wokoło 3 hodź. němske lětadło z sjomi wobzobami, pilotom, jenym inźenjerom a jenym prawisnikom k semi pschisiłało. Dokelž je so swěźiło, so mějachu lětarjo se sobu filmowy a 1 fotografiski apparat, bu njes tym lětarjow a lětadło pola wokrjesneho sarjadnistwa sadźerżeli. S Prahi je offizjelna konćija wotjěła, so by należnosć pschepytała.

62 policistow w Limoges so zranichu.

W Limoges w Franzowskej bě k wuprawdźitemu sdźiwej doschło, dokelž tamnischi pschisłužbny žud njedźe mordarja Baratauda k zmjerći sadźudźi. Se sdźiwjenjom policije za njemjerniskami je so swěźiło, so sdźi dwě swojbje se woknom won na policistow kroh łaboj. Tute dwě swojbje a 38 druhich sajatych nětkole sudźa. Po poźlednich powěsćach je so wschо hromadźe 62 policistow sdźela cźežko zranicho.

Trockij do Jendźelskeje?

Konstantinopelske nowiny su powěsć pschinjesłe, so je nědhuschi rušti wójnski komisar Trozki, kotryž je hromadźe z Leninom kommunistiski stat w Rusej załoźił, pjeza wot nowego jendźelskeho ministerskeho pschedsydy Macdonalda dowolnosć k pschebywanju w Jendźelskej dostał.

Italska so přeciwo Macdonaldej riba.

Kaž „Echo de Paris" z Londona powě, je italski diplomatiski sastupjeř w jendźelskim zwonkownym ministerstwje rasny protest italskeho knježeństwa pschećiwo Macdonaldowemu nastawkej wo praschenju mjezinschinow pschipowědźi, kotryž su „Sunday Times" wozjewile.

„Daily News" pischu, so su njedźelu wjeczor ministerskeho pschedsyndu na nastawk w „Sunday Times" wo praschenju mjezinschinow kedźbliwoho sćinile. Macdonald je dowolił, sledowaze rosjasnjenje podaćź: Nastawk je so psched nětkotrymi mězazami za jenu agenturu napisał a je so tehdy k wosjewenju pschepodał. Wotmyślene njeje było, jón nětkole wosjewiećź a k dźenjnischemu wosjewjenju njeje so dowolnosć dała.

Přelećenje francowskich lětarjow nad morjom.

Franzowscy lětarjo Assolant, Lefevre a Lotti powědachu, so so pschi wotlećenju w Amerizy lětadłowa wopuscł swoprědła je jenje njeje sdźiwyła. To je so z pschitomnoscźu hłejeho pažaźera sawinowało, kotryž je so na lětadłowym kónju khował. Assolant potom powědaschе, kak je jemu potom Arthur Schreiber, hłejhy pažaźer, nětkotry cźas po wotlećenju wot sady ruku na jeho ramja położił, so by swoju pschitomnosć pschipowědźił. Wón, Assolant, kaž teź Lefevre, staj pschekwapjenaj było, a woběmaj je myśl pisches hłowu schła, tehole njewočakanehho puczowanskeho pschewodźerja z lětadła cźiśnyć. Wón, Assolant, je so słepeho pažaźera wopraschał, kajki je stoczan. Hdyž je zusy wotmołwił, so je Amerićan, bě sa nich nejmóžne, pschewodźenje amerikanskeho słepeho pažaźera wotpokazaćź. Sa žyły cźaś je lětadło nětkole 900 metrow nad morjom leczało, a lětarjo stoj dla hustych mrócźelow jenoż dwaj abo tři króćcź morjo wohladali. Lefevre móžesche jenoż dwójzy se swojimi instrumentami njebjesłu stronu swěźićź.

Lětadło do kanala padło.

Wobłhadne lětadło, kotrejž je pondźelu popołdnju ½11 hdź. z pilotom, mechanikom a 12 puczowarjemi z Croydona w Jendźelskej po cźarje London—Paris—Zürich wotleczało, je tři mile wot jendźelskeho brjoha spalene nuśowane było, ko na morjo puschczićź.

„Imperial Airrway" je wo tom sledowazu rosprawu wudał: Wobkhadne lětadło cźary London—Zürich, kotrejž

W ½11 hodźin dopoldnja wotleczało, nusowe znamjenja sčeleješe, hdyž 15 mil wot jendželskeho brjoha wotkalene, nad kanalom leczeješe. Pilot žo sawrócži, dyrbješe pak žo tři mile pšed brjohom na morju puschočiš. Schkriczkujo wojejwi, so žo pódla rybarskeje parneje tódže dele puschči, schtož žo też sta. Hdyž běchu žo nusowe znamjenja pytle, žo hnydom hischcze druhe tódže na městno njeslužowa pódlachu. Ssydom puczowarjow, kotříž žo njemóžachu czaka dosć se žiwotich žydlow wutšiwobodźicz, je žo ispilo. Pódla toho mózachu wěsću Flemmingowu jenoż mortwu k brjohej dowjesčz. Schtyrjo pałazerjo, létadlowy wjednik a mechanikus mózachu žo wulkowacz. Wschitzy běchu žebi mošny stschažli a žebi kožu wobodrěli. Tjo wulkhowani žu tak czežkich, so žu dyrbjeli w thorowni we Folkestone wostacz. Mjes dwanacze pałazerami bě schesczé žonow. Njesložе je žo se sarjeknjenjom jeneho motora stako. Létadlowa pošledńa schkrowa powěsć praji: „Maschina žo podnórja". Mortwi žu do létadloweje prědnjeje kabiny sawrjeni.

•

Kaž jendželske létarstwowe ministerstwo wosjewja, je blizko Netheravona létadło čežeše wojowańskeje eskadry k semi padło. Pschi tym žu pilot, jedyn létarski offizjer a jedyn wobkedžowar žiwjenje schubili.

Habib Ullah před Haagskim sudom.

Budapeštši pschekupz Handrij Kampos, kotryž je 20 lět w Afghanistanje žiwy był a žebi tam wulke samoženje nahromadźił, je žo do Budapešta wróčił. Sa czas wojowanja je žo wón pod schkit jendželskeho pólitanstwa podał, tola njedźiwajcy toho je zyle žiwoje samoženje schubił, kotrež je Habib Ullah sebrał. Handrij Kampos je nětko pola internazionalneho žuda w Haagu Habiba Ullaha wobschorżił. Žada 600 000 pengów srunanja.

Mobilisazija wójska kommunistiskeje Mongolskeje.

Agentura Indopacifique z Pekinga powě: Wójsko republiki kommunistiskeje Mongolskeje je so mobilisowało a na stronu k Haldża a Kiatzy cżehnje. Wono rańschim provinzam a Mandžurskej hrosy.

Ze Serbow.

W Budyschinje, 18. junija 1929.

Wjedrje. Schkleńza je wyšoko na rjane postupiła. Ssylna wyschina wupschestrěła so po zyłej sjednoczenej Europje. Nasche wjedro tohodla dale šwój rjany, cżopły, synn dźělanju howjazy ras sakhowa. Nižiny też dale we poknozu nimo cżahaja. Tuž so mjesiczne abo žytniske njewjedra šmadź sjewja. W Amerizy knježi wulka horzota. Je-li žolma horzoty žo hacž k nam hnuje, cżaka na nošh hischcze wulka horzota. — Jutsje rjedu schadża žlónczko 3,39 hodž. a khowa žo na 20,23 hodž. — Mežacz schadża wjeczor w 6 hodž. a khowa žo na ranje 1,55 hodž. Wežera wjeczor w 7 hodž. barometer 750, hygrometer 0, thermometer we dnjo +20. Dźensa rano we 8 hodž. barometer 752, hygrometer —2, thermometer w nozy +13,5. Wuhlady na ruche wjedro.

— **Wobkhadnej njesboži.** Sobotu popoldnju wokolo 2 hodž. storczi motorowy koleśaŕ na Schliebenskej dróży do wošobowego automobila, kiž z jeneje ležownoseje wujdže, pschi cżimž motorowy koleśaŕ padny a so na rukomaj a nohomaj wobodrě. — Dale jatšeje hobotu popoldnju wošobowy automobil na rózku Seminarskeje haša a Lawskich hrjebjow do koležarja a jeho ypturhny a jeho koło ssoro do cżista ssnżowa. Do cżělneje schkody kolojšdny pschichod njeje.

— **Paduschitwo.** Kradnył je nječtó 10. 6. 29 z jeneho kubła we wokolinje por žonjazych łakowych stupnjow z brunej šafadku, wulkosče 39, por brunych mužazych nitkich stupnjow wulkosče 43, bruna aktowa toschka a cżorny nakupowanišči męschk, 3 metry módrošmuhateho barchenta, 6 běłych koschlow, běłu ložownu plachtu a žonjazy pjerschczeń słoty, wosnamjenjeny „Bernhardt Poiselt 19. 5. 1896", žonjazy cżašnik z naručnizu, šyknje posločzeny, rabatowu nalutowańsku knižku, 19 puntow šuschoneho mjasa, 12 puntow šuschoneho połeza, butru, hubaze a kurjaze jeja. Wo wožowne sdźělenja prošy kriminalny wotrjad w Budyschinje.

— **Sserbska Boża słužba w Drježdžanach.** Pschichodna njedźela, to je 23. junija, je w Drježdžanach jako njedźela Sserbow. W maczerńej rěcži bo jim prědowe a Bože wotkasanje wubźěłuje. Boża słužba šo, kaž hewak, popołdnju ¼4 hodž. sapoczenje a wotmeje šo we rjanej Kichžnej zyrkwi. Prědowanje je k. wyschschi farar Sarjeńk pischeczelnje na šo wsak. Drježdžanjay Sserbja pak šo wo bohate wobdźělenje na kemschenju a sa Božim blidom lubje a nutrnje proschca.

— **Khrobły proschek.** Hižom wotpjet khłostany starschi rjemjeślnikli, kiž sawczerawschim w rańch. pschedmjecze na wošebje njepschistojne a khrobłe waschnje proschesche, bu po wotedatym wošobownym wopišanju na wjeczor wupłódženy a dla šwojeho sadżerżenja sajaty.

— **Sswěrnaj** zobudźelaczerjej. Na 25-lětne njepschetorhnjene dźělo jako samkarjej we wokuowej dźěłarni R. Zimmermanna tu, możetaj zhladowaczj knjes Jurij Max Kochta na Schäfferskej dróży 17 a knjes Jan August Hobrak na Stieberskej dróży 66. S tuteje pschičzinny jeju wježera na radźinym městnje knjes měschczanoſta dr. Förster w pschitomnosczi knjesa fabrikskeho wobdźerja Marczina Zimmermanna z pschepodaczom měschczańskeho pschipósnawazeho wopišma wusnamjenjeni a jimaj k jeju jubilejej šwojo pschejesche.

—**Salizy stenografoju** pschebywachu žobotu a njedźelu w murjach naschcho starcho Budyschina. Běchu bźe so sešchli k 69. hłownej zhromadźiznje swjatsła sakskich stenografow. Se wschitkich kónczin Sakskeje běsche nehdźe 600 sastupjerjow spěschneho pjera do Budyschina pschikhwatało. Ssobotu dachu žo hnydom pilnje do dźěła we pobjedźenjach pschedsydstwa, skupinow a druhich, ke kotrymž žo w 7 hodž. hłowna zhromadźizna sastupjerjow w Kehelerni wotmě a na kotrejž porjedże stejachu wschelake swjatskowe należnosče. Njedźelu hižo rano sahe sapocza žo napschemo-pišanje w Pestalozzitej schuli a rezalzy. Pschipołdnju posłuchi korps trompetarjow 4. art. połka w Drježdžanach namětny konzert na Zitnych wiskach. Wyschina sthadźowanki pat běsche swjedženja zhromadźizna, kotraž žo popołdnju w 4 hodž. w Krónje sapocza a na kotrejž žo wjele czestnych hościi a sastupjerjow wyschnoscżow wobdźěli. Knjes prof. dr. Amsel se Barlina pschednoschowaschе wo themje „Salika a Prusku we swojich počzahach k rychkopitej". Po wojewjenju wunoschkow mytowanskeho wupišanja swjatska sdźěli pschedžoda, so žo tjom Budyskim knjesam, měschczańskemu wyschschemu sekretarej Ohneforge, wuczerjej na pischekupskej schuli Barthelej a swjatkowemu pokkadnikej Scholcze dźiwajo na jich sasłužby czestne wuměnjenje krajneho swjatka pschepoda. Na to pschedwjedże žo schesczé žerbitich rejow, kotrež zobustawy Budyskeje „Nadźije" pod nawjedowanjom jeje czestneho pschedsydy knjesa P. Krjeczmarja k spodobanju wschitkich pschitomnych posticzichu a po hudźbnym polskiczenju pschisamknu žo žwjedženski bal. Pónđzelu wobsamknu žo skhadźowanka stenografow z wulkětom do Bukez a na Czornobóh.

S **Snaschcz.** Na ratarskej a stótnej wustajeńzy we Shorjelzu dosta firma H. Lehmann, fabrika ratarskich maschinow w Snaschezach, za žwoje tam wustajene wožomne mtóczawy a patentne zlomowe prazy myto.

S **Hruboczij.** Sjawny puczˊz Budyschina do Ssokolay je dla nawjedowanja na Hruboczanskich honach wot 19. hacž do 25. t. m. sajrzeny. Jsdny wobkhad pokasuje žo na Hruboczizy a Jaßenizu.

Z **Cemjerc.** Jutřišu srjedu swjeći znaty dobry stary Serb, knjez Jan August Młónk w Cemjercach čiły a strowy swoje 83. narodniny. Wón narodźi so 19. junija 1846 w Bormerzach. Do šule je khodźił 4 lěta do Radworja a 3½ lěta do Budyšina, dokelž běštaj so jeho staršej w lěče 1856 do Cemjerc přesydliłoj, hdźež běštaj sebi kubleško kupiłoj. Knjez Młónk, kiž pozdźišo kubło přewza, je jedyn z najstarších swěrnych čitarjow Serbskich Nowin a woporniwy Serb, podpjerujo swěru Towaŕstwo pomocy za stud. Serbow a studentstwo, je też sobustaw Maćic Serbskeje. Ze swojej mandźelskej Hanu rodź. Mjenjec, kotraž pak je hižo 20. decembra 1917 wumrěła, měješe dweju synow, z kotrejuž je jedyn 1917 we wójnje w Galiciskej padnył. Druhi syn je z kublerjom w Słonej Borši. Swěrnemu staršej přejemy z wutroby wjele zhoža k jeho 83. narodninam a hišće mnoho strowych lět.

Se **Spikalow.** Sjawny puczˊ se Spikalow do Čzornjowa je wot 17. junija t. l. saho sa wobkhad žwobodny.

S **Lubija.** Njedźelu na ranje wotpali so tšcha thěje frišera Thiele na Snutskownej Žitawskej dróży a wuskeho dołheho sadnjeho twarjenja. S pomozu motorskeje žykawy a hydrantami poradźi žo hnydom pschikhwatanej wohnjowej woborje strašnmy woheń, ke kotremuž bě schce sirena je žwojim wucżom poł města na nohi stajiła, ja nehdźe hodźinu podusnyła. Sa sapalerja wobhladuja jenickżeho wobhdźerja podtšcżineje městnosče, frišerskeho pomoznika. Ludźo njejžu do schkody pschišchli, tola na twarjeniu je wabeć wjele schkoda nacżinił.

S **Rakez.** Sanđženy pjatk běsche njebožownym dnjeń sa naschu wješ. W autowej dźěłarni knjeżeho dwora rosbuchny rano se žylnym wjesełom tišlikowa klesicha. Ludźo na žwoje do schkody njepschiđźechu, tola powěrt wulkeji iczemu a žudobje z ajetylom psches tiskalsku dróhu do žudobneje ležownoseje wjerchny. — Młody cżłowjek, kiž je hakle njedawno pola zubneho lěkarja Nedka do wuczby stupił, měješe se spiritusowym płomjenjom dźěło wukonjecz. Dokelž pak njeběsche dosć kedźlowy, sta ko rosbuchnjenje, pschi kotrymž ko wón w mjeswacu tak czežko ranj, so bytšiachu jeho do Budyskeje khorownje dowjesez. Kaž žo šda, budźe mózno, wobjarnjujomnemu widżenje sdźerżecz. — Popołdnju młodostneho murjerja Soku z autom domoj pschinjesechu. Wón na wonkownym nowotwarje dźěła, hdźež je jeho padaza hrjada na hłowje franika.

Z **Worklec.** Njedawno wuleća sebi jena šulska rjadownja k wulkemu Pazličanskemu hatej. W blizkosći městna, hdźež so dźěći a dorosćeni kupaja, nadeńdźechu zmijicy. Tamniši hajnik bě hižo dwě zarazył a z třećej měješe samsny wotpohlad. Wza sebi ćeńku šwupu. Do njeje so zmijica tak kruće zakusny, zo ji widźomnje jěd ze zubow ćeěeše. Potom ju mori. Zmijicow je lětsa wjele a jich lička wurosće so skoro ke ćwili. Tuž kedźbujće wobhladniwje. Je so też hižo stało, zo su ludźo na kusnjenje zmijicy wumrjeli, njeje-li lěkarska pomoc w prawym času k rucy była.

Z **Konjec.** Hromadukładźenje našich honow, polow a łukow je zaso ważnu kročel doprědka přišło. Stwórtk 20. t. m. wot připołdnja je ważna termija postajena, změjemy čisty wunošk jenotliwych klasow wjesneje pódy postajić, dale nowe puće a hrjebje, zarunanje hnojenja a dalekosćow, wurunanje mjezow a skónčnje móża so přeća za nowe plany wuprajić. Wulka karta stareho wobsydstwa, kaž je po lońšim měrjenju zhotowjena, je pola předsydy wupołożena. Wšitcy wobdźělnicy su na termiju přeprošeni a to jenotliwje a też přez tow, pow. hišće raz, haž je so Ioni postajiło.

Z **Ralbic.** Sobotu 14. t. m. běše runje 40 lět, zo knjez wyšši wučeŕ a kantor Jurij Sewčik do našeje wjeski přińdże. Wón woswjeći tutón jubilej jenož mjez swojimi přiwuznymi. Hač do 1. haprleje 1924 wěnowaše swoje mocy šuli a z tutym gmejnje a statej. Pódla zastaraše w tutych 35 lětach też zastojnstwo organisty při našej wosadnej cyrkwi zo wšej swěru. Bórzy po swojim přesadźenju do wušuchy natwari sebi při šuli swój domčk. Hdyž so w Ralbicach Raiffeisenske towaŕstwo założi, přiwza zastojnstwo zličbowarja w tutym towaŕstwje, kotrehož sobustawy su zwjetša jeho šulerjo byli. Tak też hišće na wotpočinku njewotpočuje, ale dźěła dale za tyto Ralbičanskeje gmejny a wokoliny. Njech je jemu to hišće dołho spožčene!

Maćerny dwór.

Halligski roman.

45] (Pokračowanje.)

„Bój", rjekny Maren luboscżiwje, „dyžu cži pomhacz žo wuzwjekkacz. —"

Tu puschcži Melenka z bolostnym žmjeczom wulke, sawodźewaze rubischko, a Maren wustrópana wróčo stupi.

Sa hodźinu pschińdże Edlef. Horze wurěczowanje běchu měli pola wowki a maczerje. „Wowka nam hischcze sahinje", ménješe Edlef a cżišny ho muczny do stólczka, „ale wonej pschińdźetej nětko wobě žem, nješchto podrobnischе wo Melenzynej khorosczi shonicz . . . schło ty tu tola cżinicz, Maren?" pschetorhny žo w rěcži a hladasche kaž zusły na nju.

„Pschihotuju kolebku na maczerńem dworze, mój wobhi Edlefo", rjekny Maren khutnje a pohlada z wóczkoma połnymaj bolosče na lubowaneho muža.

„Miłoscziwy Božo . . . . Melenka?"

„Haj, Edlefo. Wotsaluj macz a wowku. Czeta Franke žedźi tam leberka, wona je mi z wopraŕwdźitej pomozu a podpjeru." Maren położi wobě ruzy na Edlefowu ruku. „Prosch macz, jo by šmeł dźensa pola nich spacz." Lubosna cżerwjeń stupi do jeje mlodostneho wobliczа. „My njemóžemy tebje tule dozyka trjebacz dźensa nozy."

Wótre, wutrobuslamaze zalosczenje da žo z połdanskeje komory žłyschecz. „Dźi, — dźi, mój Edlefo."

„Ty mój Božo!" wón wjasoleschе, — „njepschestanje-li hańba sa maczerny dwór dozyka?"

Wona sczicha na njeho pohlady. Potom ménjeschе: „Kaž na wožuzd hladamy. To saležі zyle na naschimaj wocżomaj."

Tu skoni Edlef Holgers hluboko žwoju khowu.

Nasajtra kroczeschе Maren z mlodeho wotdźěla do maczerneho dwora. Wowka a Holgersez mazy žedźeschtej pschi žwojej polivyp. Wuj Rickert pachaschе mózne mróczele. Edelf khodźeschе hižo po dworje a po hródźach.

„Hólczˊ je", rjekny Maren městno postrowjenja. A wobpschimny hnydom smtorschczene wobliczo že žwojimaj mlodymaj. Žiwjenjaczopkymaj rukomaj. „Niz sažo šhorjecz, niz sadwělowacz, wowka!"

Macz běsche wulchka.

Wowka sschlschčschczi ruzy do žo. Niz so by žo pomodlika. „Bóh Knjes je maczerny dwót wopuschcził", prajeschе wótsje a žurowo.

Tu saklincża Mareniny mjehki, mlody hłóž: „To ja wěricz njemóžu. Hdyž Bóh dźěczatko póschele, tajki dom nihdy wopuschczeny njeje . . ."

Wona chzyschе žo hischcze wopraschecz: Czehodla dha mje sastorkujeschе, hdyž wam dźěczo tola tak malo płaczi? Ale nochzeschе staruschzy hischcze wjazy bolosczow nacżinicz.

„Wot cżłowjeczeho pomnjecza njeje žaneho njemandźelskeho dźěcza na maczerńem dworze było", japocza wowka wotpjet. Hólzy a holzy wjedźechu kóždy cżaš njeporoczne žiwjenje . . ."

Wona sakry se žwjadomyj rukomaj wobliczo, starej woczi běschtej žo žylsow wotwuczitej, cżim bóle pschimasche jeje žalosczenje.

Po khwili wotmjelkny, a wowka žo z wulkej prózu połběhny. „Wujo Rickerto, a wnuczka Maren! Nikomu ničzo njeprajtaj, so staj mje žłabu widźałoj. — Djakuju ho cżi, Maren, so słubjenu dźowku wothladujeschе, jako by cżestna była. Na dźewjatem dnju jeje njedźelniczenja pójdu k njej a wopraschim žo za nanom dźěcza. Pschihotujcze ke kwaßej. Prjedy pak budże dźěczo wukschczene. Mój wnuk Edlef postaji mjeno, dokelž je žo nam hańba stała, so nikoho z pschimusnitwa dźěczoweho nana njeznajemy. A dokelž njemějachmy baby, to njech nascha stara dźowka dźěczo do zyrkwje njeseze bjes žwjatoczneje drašty a „Brokaten Holl" (dźědźicżneje kapy). Też njeznjemě njedźelniczja žadyn „Wöffesamling" (žónišku zhromadźiznu) wotmětwacz, tak cżežko kaž mi tale pokuta pschińdże, kiž tule ramu maczerńemu dworej bije. Tola ma moja wnuczka Melenka zyle žama „Un Sark gung" (kemschikhód) wukonjecz, ale nichtó njeznje ji yjenjeły k woporu dacz. A chze-li ji pastor „Fem" a „Pön" napokožicz, to ma tule pokutu na žo wzacz."

Wowka wotmjelkny wscha wustata a wuj Rickert bě žo za wupachanymi mróczakami skoro zyle šhubił. Jeho hłóž klincżeschе žwarjo sesady kurjawy: „Mérko žo tohnidko sakrywa, ale hakle potom, hdyž je wboha, mloda krew do njeho žo sapadła . . ."

Maren dźěschе mucżna do mlodeho wodźěła maczerneho dwora wróczo. Tam běschе wscho šmérem. Mloda njedźelnicża špasche krucże po cżežkej wuzy bebženja. Też cżeta Franke bě žo trochu lehnyła. W Mareninej jiwi stojeschе kolebka z notworobženjom. „Ty wbohe kurjatko!" rjekny mloda žona k malemu njebożatku w cżerwjenokasčeczikatych sahlwkach. „Sdyka njewitane žy na žwět pschičchko, a tola žy dar Boži . . ."

Swaha pohibowaschе jeje noha cżumpadko a sczicha spěwaschе jeje ert prastare kolebawki:

Nu will ick to Bedde gaan,
Fjertein Engelkin bi mi staan,
Twe bi min Hööe, twe bi min Fööe.
Twe bi min rechte Hand;
Twe bi min linke Hand;
Twe, de mi decken,
Twe, de mi wecken,
Twe, de mi fören int himmelske Paradeis.

(Pokračowanje sczehuje.)

Z Kulowa. Jutřo srjedź swjeći tudomny powjatarski mištr Paweł Maywald ze swojej mandželskej Hodź. Symankec swój slěborny kwas. Z dobom smě knjez Maywald swój 25 lětny wobkhodny jubilej swjećić.

S Wojerez. Najsterje z rosbuchnjenjom wuhlowoho procha wudyrì wulki woheń we wuhlowej tólni na jamje Clara. Kótnja so z zwlym wuhlowym skladom dožita wotpalk. Też někotre tworowe wozy su so zobuspalile. Schodow wobliczeja na 100 000 hriwnow.

S Delnjeho Wujesda. Ryby w naschich rěkach su dotal pschez jědoztymi wopłocźkami fabrikow pschełutowane wostałe. W Sprjewi drje je so wobstatk rybow we poslednich lětach trochu snižił, to pak ma swoju pschičinu w tym, so so tu mało młodych rybow wuhadźuje. Tola tudomni rybnykojerjo a wudźerjo su njedźiwajo toho někotru rjanu rybu se Sprjewje wuczahnyć směli.

S Jamneho. Pjatk so blisko stareje wowcežnje na Jamnowskich honach powětrowy balon z tśomi muźimi z Barlina-Staakena na semju puschći. Pschitym a cźołmy hišćerje na šamžnym dnju popołdnju na železnizu domjesechu.

S Mukrancźiz. Wližichu njedźelu budźe w naschej wsy posawniski zwjedźenc. Wón wotewrì so rano w 5 h. z pištanjom na wěži. Popołdnja 1/2 9 hodźin posłicźa posawnu rańschu hudźbu psched zapkrwju. W 9 hodź. zapocźnje so zwjedźenske kemschenje, na kotrymž smeje k. duchownu Günther zwjedźenske předowanje. Popołdnischa swjatocznosć wotměwa so wot 3 hodźin w farskej schrodźe, pschi njejschišhdnym wiedrje pak na Mełdźiz sali. Pschišłejenych je 120 dujerjow, na poslednim posawniskim zwjedźenju w lěcze 1925 wobdźěli so 70 dujerjow.

S Wětsze Wody. Elektriski schcežor, kiž běsche nyzom nahnity, so sandźenu njedźelu popołdnju 1/2 2 hodź. na Budyschej bróhy njesajazy wotklama a z napjelnjenymi grotami padny. Podawk běsche wulku zmjatku ludźi pschiwabił. Sadźawk na bróhy mócznu hałke po błóžkim cźahu wotstronicź, dokelž njemóžachu jeneho dohladowarskeho sastojnika milinarnje hnydom namakać. Na swoje njeje žadyn człowjek do njesboża pschischoł. — Pódźelu pschipołdnju pschišłeže motorowy kolesaŕ khětro lědźenje z Wilhelmskeje dróhi, so by so na dróhu k radnizy zajěł winył. Wón so pschenałe sawiny a storcźi do kolesarja, kotrehož łahnje kolo so seslišowa. Motorske koło jazěbe hischcze na khódnik a wjerchny kam nimoduzy zonu w stronu, wonc pak na zbože z lózchim zranjenjom woteńdże. Dokelž wjednik motorskeho kola zaneho wjednistwo muzwuźiwdženja njemdskeho, budże drje so dyrbjeć hischcze psched sudom samolowić.

Z Łužicy.

* **Se Schérachowa.** W fabrizy Hermanna Wünschowych herbow hižom dźěje w pschihótschenym cźasu dźěłacja. Njedawno su też někotrych dźěłacjerjow doptła puschćili. Nětko je firma sa dźěł swojeje tworuje na sakike dźěłowe ministerstwo namjet sapodała, so dyże dźěło sastajicź. Dyrbjako-li ministerstwo to dowolicź, słubi wulki dźěł dźěłacjerjow swoju sastužbu a to wosmanjenja sa domjace wobstadne a hospodarske žiwjenje cźežku porazku, dokelž je fabrika jenicźka tudomna twornja.

* S **Lentersdorfa.** Morwcho namakali su pjatk dopołdnja cźišćezerja Josefa Kaufmanna, kiž běsche so wot 27. meje t. l. słubił. Jednyn tudomny wobsydeł nadeńdże jeho pschi hribyvyłanju wobwěsnjeneho.

* S **Nowcho Gersdorfa.** Naumburgskju žwjerza kóždoletnje dopomnjecze na šobotowe wotrajenje Hušitow we lěcze 1432. Ale też industritine město Nowy Gersdorf šwedźesche tele dny pjecźstotwótnte wopomnjecze swojeho wutupjenja wobzwjeścicź. 10. junija 1429 dobychu so Husitojo psches Rumburkske hory a sapalichu wješ Horni Gersdorf. Zyrkej, hród a wješ so wotpalichu a wjetschina wobydlerjow bu samordowana, jenoż někotrym so poradźi cźeknyć. Dołhi cźaš je krajina na to pusta ležała. Hakle we lěcze 1657 załožichu Evangelsky, kiž běchu z Cźeskeje wuhnanci, Gersdorf znowa, a z toho wuchadźa mjeno Nowy Gersdorf. Gnejma, kotrejž je so w lěcze 1925 měschczanske prawo dostało, je djenstnischi dźeń jena z najwažnischich industrijnych gmejnow a wobkhadnych žrjedźischczow Hornjeje Łužicy.

* S **Ramnowa.** Psched někotrymi dnjemi běsche so tudomne wobybłerstwo do wulkeje hroły podało, dokelž běchu we wšy wobnjowy list namakali, w kotrymž dóchu wschelazy wobšadźerjo mjenowani, pola kotrychž mjeno so pschichodnje palicź. Tuczi někto njemóžachu w nozy spaci. Jena žona, kotraž je hałke njedawno wot cźeskeje khorosče wotkhorila, psches tutu powšitcź i nowa cźežko khori. Na zbože pak je so Zandarmej a wjesnej policaji poradźiło, pisarja lista bórzy wuśledźicź. Podhladny bu 17-letny pokračowanski schulet Helmut Henckel a je pschihrunanjom pišma je schułtkich śeschinkow tón podhlad pschecźiwo njemu wobtwjerdźił. Wón powdawsche, so je cźisty tak cźinicź, kaž je so njedawno w Buhlanje pola Drjezdźan stało, njeje pak wobmyślił, ke kajsim wežkwałkam je jeho počinanje dowjesć mohło. Wobžarowanje jemu nicźo njepomha, khłostanje go tola njebudże šmitnyć móz.

* S **Wiśtopiz.** Na wjeżerawschich skórnych wikach běsche na pschedank 155 kruwow, 85 jałozow, 40 bźhakow a 75 prošatkow. Kruwy płaczachu 450—650 hr., jałozy 140 hacź 200 hr., bźhaki 70—130 hr., prošata 38—55 hriwnow.

* S **Biskopiz.** Cźežke njesboże sta so njedźelu popołdnju na tudomnej šwonkownej Nowomětschczanskej dróhy blisko Ubrichez. Tam automobil z Bramborskeje wiwowarja se starymi twarami z Ottendorfa pola Noweho Města, kiž we wobkhodnej należnosći z koležom do Biskopiz jědzesche, potorhny a jeho kónz žobu wjeleschesche. Snjeschoženy žedi wobtruczku šlama a so tež hewak hischcze trani, so dyrbjachu jeho po lěkarskim wothladanju se sanitetnym autom do jeho bydlenja dowjesć.

* Se **Shorjelza.** Njedźelu rano w 7. hodźinje nětkże 70-lětneho muža w jeho bydlenju na Rönttgenskej dróhy mórwcho namakachu. Muž běsche najskerje w cźežkich myslach wschitke plunowe honacze w bydlenju swoliwertował, so by zwjesmu zjuženju kónz sčinił. Sanitetnizy měschczanskeje powolarskeje wohnjoweje woboty pytnachu i pomoju lěkarja sajědowcźeneho k žiwjenju sdźicź, tola jich prózowanje njemějeschce zaneho wuspěcha.

* S **Penzica** pola Shorjelza. Spodźiwnu njesbožowny podawk sta so so hobotu pschipołdnju na tudomnym torhoschczu. Schcežor elektriskeho powoda **Ho powali a** padże na wiczne stejischczo **wikowarja Hitzigera a šćkła** na dróhu, pschi cźimž žylne pkomjenja z grotow žapachu. Kóń jeneho ratarja z Lišy, kiž na grót šturi, bu k jemi wjerchnjeny, wobšadźeł konja pak so je strózelemi bjes wědomja swjeły. Schcežor narunachu hnydom z nowym.

* S **Debischkowa.** pola Shorjelza. Njedźelu popołdnju běsche so khěžeł Gustav Ullrich, kiž běsche hižom dlěšich cźaš khory, je swojeho domu pschi Cźornym Schěrpu wotpałił. Po dlěšichim pytanju namakachu jeho 19-létny syn pschi brjohu Cźerneho Schěrpa nětkże sto metrow wot doma sdalene nanowy kłobuk a tosle. Na nicźo towre njemyšlo, khwatasche syn po wjeśnjanow. Po tischtwórcźhodźinskim pytanju wucźahnychu Ullricha z wody, njeběsche pak mózno, jeho zaso k žiwjenju wrócźicź, dokelž běsche hižom nětkże 3 hodźiny we wodze leżał. Ullrich, kiž w 55. lěcze žiwjenja stejeschce, njeje ženje šamomordarske wotpohłady pytnyć dał.

* S **Nickolausdorfa p. Shorjelza.** Njedźelu pschipołdnju 3/4 12 h. da so njedaloko Nickolausdorfskeho dwórnischcza 21letna dźowka žiwnoschcerja Pawoła Kühna z Niedr-Schönbrunna wobpodewanu cźahej pschejeć. Wona běsche so w 11 hodź. se starschiskeho domu wotšalika, nikomu we žiwotim wotpohładze płowcźka njerjaka. Pschi żeleśnizy běsche sa schtomom schowana na pschikhad cźaha cźakała a krótko psched nim na kolije skočita, so lokomotiwikej mózno njeběsche cźah sastajicź. Njesbožownej buschtej wobe nohy wotjedźenej, nimo toho bu wona hischcze na hłowje a khribjecze cźežko zranjena, sa 10 mjeschinow hołza wudycha. Wo pschicźinje šamomordarstwa njeje nicźo znate.

Hospodarski rozhlad.

wutoru 18. junija 1929

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,190	100 pólsk. złotych	47,075
1 šwedźelski punt .	20,808	100 čěskosł. krónow .	12,398
100 šwajc. frankow .	80,56	100 franc. frankow .	16,375

Barlinska burša bě wczera pschi špoczatku hłaba, pošłišcho wožiwi a kurzy efektow postupowachu. Wiki je dołżnymi a rentowymi šlicźinami mérne wostachu.

Na **pra[illegible]witkach** šo šašo wóše strunczenje jewjesche. Pschenica a rožka běschtej pornjo šobocze po 5 pf. drózschej. Wczera płaczeschce zentnar

w Barlinje

pschenicy 10,65—10,70 hr., rožki 9,40 hacź 9,50 hr., natymskeho jeczmjenja 8,80 hacź 9,00 hr., wowsa 8,90—9,40 hr.,

w termisowym wikowanju

za julij: pschenicy 11,30—11,27½ hr. a rožki 10,10 hr., wowsa 9,87½ hr.

za september: pschenicy 11,85 hr., rožki 10,45—10,50 hr., wowsa 9,50—9,52½ hriwnow,

w Drjezdźanach (pjatk)

pschenicy 10,75—11 hr. (10,65—10,90 hr.), rožki 9,75—10 hr. (9,65—9,90 hr.), jeczmjenja natymskeho 8,90—10,50 hr., (8,90—10,50 hr.), wowsa 9,85—10,10 hr. (9,85—10,10 hr.)

Pschijimajeja:

Holzu do domu, hnydom, Korn w Dubrawje p. Hródka.
„ k 1. 7., Hellenschmidt w Hródku, Dolha haša 44.
„ Hajnkownja w Kiju pola Mužakowa.
„ Ernst Röthig w Bikopizach.
„ Göerlitzowa w Niłkej, Pólna haša 1.
„ Flickowa w Niłkej, Shorjelska dróha.
„ Semischowa we Wojerezach, Barlinska dr. 69.

Pschebawatka, kantina Osram w Běłej Wodze.

Kuchinik k 1. 7. Gemmingowa w Niłkej, Póstowa haša cźišło 2.

Na pschedań:

Sdudy žylne, Julius Schmidt w Hródku.
Kolo motorske na Židowje 259 II.
Wóz dźěłacy w Budyschinje, Mättigowa haša 6 delka.
Krowa, mloda, do cźahanja, w Jatšobju 12.
„ wyšokožuńcźelna we Spalach 10.
Kóžka sa 15 000 hr., Lebelt we Wjeleczinje, telefon 13.
Pschebawa, knježi dwór w Godźe pola Hródka.
Pschebawa, we Wojerezach, Dolha haša 11 a Groschowa haša 8.

Kupuja:

Sšyno z luki, Lehmann w Lubiju cźo. 79.
„ schamotowinja w Wrěžinje pola Kamjenza.
Kamor lodowy, Gala, sahrodnik w Budyschinje, Pschi Lipowej horje.
Pša, žylneho, do cźahanja, Hórnik we Worklezach.

Trawowe pschepadźowanje

pjatk 21. 6. 29 wjeczor w 7 hodź. na łuzy mjes Hródkowskej dróhu a Židźenkom,
boboru 22. 6. 29 wjeczor w 6 hodź. pschi Funkez hacze pola Wojerez, z dobom też 15 m dubowych kulichow,

Na pschepadźowanje:

Gmejnske wijschnje w Schubez hoschenzu w Sslonej Borschźi brjedu 19. 6. 29 wjeczor w 6 hodź.

Sšuduišu na pschepadźowanje

brjedu 19. 6. 1929:

w Niłkej w hoschenzu „K hwězdze“ dop. w 10 hodź.: schokoladowy dźěłak, sofa, pokładnja, waha, maschina schiwaja,
w Nowym Lubolnju w hoschenzu pop. w 4 hodź.: kuchinski bufej, billard.

Wurunanšše jednanje

je šud wotewrił nad samoženjom pschekupza Franza Ratuscha w Khrósczizach, jenicźkeho mějicźela firmy M. Horniz a Domanja w Khrósczizach, termiju na schtwórtk 11. julija 1929 na šudnischwo do Kamjenza šwokawschi a sa dowěrnika ludoweho hospodarja dra. Kurta Altenbürgerja w Drjezdźanach, Prazška haša 29II pomjenowawschi.

schtwórtk 20. junija 1929:

w **Budyschinje,** na šudnischwje dop. w 9 hodź.: wschelake meble, wurešne a drobne twory, pokładnja, hudźbne sproje, zigarety, wobrazy, auta, wschelake maschiny a tepichi, pjenjezne kamory, schijaze maschiny, mužaze, žonjaze a motorske kola, kože a kožowe podschicza, 3 woły sa woženje dolheho drjewa,
se **šwobodneje ruki:** pišanske klido po 30 hriwnach.

Sšudnišše pschepadźowanje leżownosće

schtwórtk 1. auguša 1929 dop. 1/2 10 hodź. w Budyschinje na šudnischwje jitwa 141 žiwnosć, nětkże 24 kórzow wulka, hłuschcza Ernstej Hermanej Dučźaj w Kóschach wola Budeschez, hódna 25 239 hr. 65 pf., wopałna pokładnja 17 350 hr.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki dopołdnja 3/411 hodź. w Barlinje: Płaczišny su šterje sešłabjene.

Dop. 3/412 hodź.: Kaž psched hodźinu. Dowos šterje wjetschi.

Płaczišny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaczišny po złotej hriwnje.

	17. 6.	15. 6.		17. 6.	15. 6.
Pšenica	213-214	212-213	bunv	21-23,00	21-23,00
rožka	188-190	187-188	woka	27-30,00	27-30,00
nal. jačmjeń	—	—	módre łupiny	18-19,50	18-19,50
naz. jačmjeń	176-182	176-18.	žołte łupiny	28-30,00	27-29,00
wowsa	178 188	178-188	toradella	—	—
kukurica	—	—	rapa, wowsik	18-18,50	18-18,50
pšenč. muka	24-28,25	24-28,25	lany wosnik	21-21,50	21-21,50
rjana muka	25-27,60	25-27,60	soca. melasa	—	—
pš. wotruby	11-12,00	11-12,00	bérnj. kruški	16-17,40	16-17,40
rjane „	11-12,00	11-12,0	syno, 50 kg	4,00-5,00	3,70-4,50
lane symjo	—	—	rjana słoma	1,60-1,85	1,30-1,45
hróch, Viktor.	40-48,00	40-48,0	pšenč. „	1,30-1,60	1,20-1,40
raps	—	—	wowsna „	1,60-1,85	1,20-1,35
pjeluški	25-26.00	25-26,00	jačna „	1,40-1,60	115-1,30

Drjezdźanska burza (17. VI.).

Pšenica	215-220	bérnjace kruški	18,70-19,10
rožka	195-200	pšenč. wotruby	12,10-12,50
nalětni jačmjeń	222-232	rjane wotruby	13,00-14,20
nazymsk. jačmjeń	178-210	pšeněna muka	33,00-40.50
wows	197-202	rjana muka	31,00-32.50
čerwjeny dźećel	145-155	woka	33,00-34,00
raps	-	pjeluški	32,00-33,00
kukurica (Mais)	206-208	hróch	31,50-35,00
suche truhanški	12-13,00	cokrowe truh.	17,00-18,00

Płaczišny rěznoho skotu na Drjezdźanskich skótnych wikach.

17. junija.

131 wol., 334 byk., 246 jałoz. a kruw., 930 čelat., 679 wowc., 2736 swinl.

Płaczišny za

woły: 1. 58—62, 2. 49—55, 3. 40—45;
byki: 1. 57—60, 2. 51—56, 3. 46—50;
kruwy: 1. 52—56, 2. 45—50, 3. 35—41, 4. 29—32;
jałojcy: 1. 56—61, 2. 44—53;
wowcy: 1. 65—71, 2. 56—62;
čelata: 1. 78—83, 2. 70—76, 3. 60—68;
swinje: (přez 300 pt.) 80—81, 2. (240—300) 82—83, 3. (200—240) 79—80, 4. (160—200) 70—72.
Rancy 70—76

* S **Nowcho Gersdorfa.** Naumburgskju žwjerza kóždoletnje dopomnjecze na šobotowe wotrajenje Hušitow we lěcze 1432. Ale też industritine město Nowy Gersdorf šwedźesche tele dny pjecźstotwótnte wopomnjecze swojeho wutupjenja wobzwjeścicź. 10. junija 1429 dobychu so Husitojo psches Rumburkske hory a sapalichu wješ Horni Gersdorf. Zyrkej, hród a wješ so wotpalichu a wjetschina wobydlerjow bu samordowana, jenoż někotrym so poradźi cźeknyć. Dołhi cźaš je krajina na to pusta ležała. Hakle we lěcze 1657 załožichu Evangelsky, kiž běchu z Cźeskeje wuhnanci, Gersdorf znowa, a z toho wuchadźa mjeno Nowy Gersdorf. Gnejma, kotrejž je so w lěcze 1925 měschczanske prawo dostało, je djenstnischi dźeń jena z najwažnischich industrijnych gmejnow a wobkhadnych žrjedźischczow Hornjeje Łužicy.

* S **Ramnowa.** Psched někotrymi dnjemi běsche so tudomne wobybłerstwo do wulkeje hroły podało, dokelž běchu we wšy wobnjowy list namakali, w kotrymž dóchu wschelazy wobšadźerjo mjenowani, pola kotrychž mjeno so pschichodnje palicź. Tuczi někto njemóžachu w nozy spaci. Jena žona, kotraž je hałke njedawno wot cźeskeje khorosče wotkhorila, psches tutu powšitcź i nowa cźežko khori. Na zbože pak je so Zandarmej a wjesnej policaji poradźiło, pisarja lista bórzy wuśledźicź. Podhladny bu 17-letny pokračowanski schulet Helmut Henckel a je pschihrunanjom pišma je schułtkich śeschinkow tón podhlad pschecźiwo njemu wobtwjerdźił. Wón powdawsche, so je cźisty tak cźinicź, kaž je so njedawno w Buhlanje pola Drjezdźan stało, njeje pak wobmyślił, ke kajsim wežkwałkam je jeho počinanje dowjesć mohło. Wobžarowanje jemu nicźo njepomha, khłostanje go tola njebudże šmitnyć móz.

* S **Wiśtopiz.** Na wjeżerawschich skórnych wikach běsche na pschedank 155 kruwow, 85 jałozow, 40 bźhakow a 75 prošatkow. Kruwy płaczachu 450—650 hr., jałozy 140 hacź 200 hr., bźhaki 70—130 hr., prošata 38—55 hriwnow.

* S **Biskopiz.** Cźežke njesboże sta so njedźelu popołdnju na tudomnej šwonkownej Nowomětschczanskej dróhy blisko Ubrichez. Tam automobil z Bramborskeje wiwowarja se starymi twarami z Ottendorfa pola Noweho Města, kiž we wobkhodnej należnosći z koležom do Biskopiz jědzesche, potorhny a jeho kónz žobu wjeleschesche. Snjeschoženy žedi wobtruczku šlama a so tež hewak hischcze trani, so dyrbjachu jeho po lěkarskim wothladanju se sanitetnym autom do jeho bydlenja dowjesć.

* Se **Shorjelza.** Njedźelu rano w 7. hodźinje nětkże 70-lětneho muža w jeho bydlenju na Rönttgenskej dróhy mórwcho namakachu. Muž běsche najskerje w cźežkich myslach wschitke plunowe honacze w bydlenju swoliwertował, so by zwjesmu zjuženju kónz sčinił. Sanitetnizy měschczanskeje powolarskeje wohnjoweje woboty pytnachu i pomoju lěkarja sajědowcźeneho k žiwjenju sdźicź, tola jich prózowanje njemějeschce zaneho wuspěcha.

* S **Penzica** pola Shorjelza. Spodźiwnu njesbožowny podawk sta so so hobotu pschipołdnju na tudomnym torhoschczu. Schcežor elektriskeho powoda **Ho powali a** padże na wiczne stejischczo **wikowarja Hitzigera a šćkła** na dróhu, pschi cźimž žylne pkomjenja z grotow žapachu. Kóń jeneho ratarja z Lišy, kiž na grót šturi, bu k jemi wjerchnjeny, wobšadźeł konja pak so je strózelemi bjes wědomja swjeły. Schcežor narunachu hnydom z nowym.

* S **Debischkowa.** pola Shorjelza. Njedźelu popołdnju běsche so khěžeł Gustav Ullrich, kiž běsche hižom dlěšich cźaš khory, je swojeho domu pschi Cźornym Schěrpu wotpałił. Po dlěšichim pytanju namakachu jeho 19-létny syn pschi brjohu Cźerneho Schěrpa nětkże sto metrow wot doma sdalene nanowy kłobuk a tosle. Na nicźo towre njemyšlo, khwatasche syn po wjeśnjanow. Po tischtwórcźhodźinskim pytanju wucźahnychu Ullricha z wody, njeběsche pak mózno, jeho zaso k žiwjenju wrócźicź, dokelž běsche hižom nětkże 3 hodźiny we wodze leżał. Ullrich, kiž w 55. lěcze žiwjenja stejeschce, njeje ženje šamomordarske wotpohłady pytnyć dał.

* S **Nickolausdorfa p. Shorjelza.** Njedźelu pschipołdnju 3/4 12 h. da so njedaloko Nickolausdorfskeho dwórnischcza 21letna dźowka žiwnoschcerja Pawoła Kühna z Niedr-Schönbrunna wobpodewanu cźahej pschejeć. Wona běsche so w 11 hodź. se starschiskeho domu wotšalika, nikomu we žiwotim wotpohładze płowcźka njerjaka. Pschi żeleśnizy běsche sa schtomom schowana na pschikhad cźaha cźakała a krótko psched nim na kolije skočita, so lokomotiwikej mózno njeběsche cźah sastajicź. Njesbožownej buschtej wobe nohy wotjedźenej, nimo toho bu wona hischcze na hłowje a khribjecze cźežko zranjena, sa 10 mjeschinow hołza wudycha. Wo pschicźinje šamomordarstwa njeje nicźo znate.

Pschekałańske należnosće w Drjezdźanskim bydleńskim hamće.

Pjatk dopołdnja jednasche Drjezdźanski šhromadny lawnišći šud wo pschekałanišej należnosći na Drjezdźanskim bydleńskim hamće. Wobšikorjeni běchu 38lětny wyschčiši měschczanski sekretar Robert August Marcźin Gröger se Drjezdźan, kotrehož pschekałanja z wobschudźenjom winowachu, a pschetkajsa wudowa Gertruda Wella Reinholdowa rodź. Schönherrez a kapałny mischtr Josef Letz, wobaj z Drjezdźan, kotrajž běschtaj wobcźežejenaj, so staj Grögera z pschekałanjom k sadžerženju pschecźiwo jeho winowatosćam nawabiłoj.

Wobšikorjenehu Grögera sajudźi šud dla wobschudźenja z pschekałanjom k 3 měžazam jaftwa a wobliczi jako khłostanje pschepytowańšku jatbu, w kotrejž běsche Gröger wot 22. haprleje hacź do 3. meje jedźał. Wobšikorjeny Letz dosta dla jednoreho pschekałanja 400 hriwnow pjenježneho khłostanja abo 20 dnjow jaftwa, Reinholdowa wuwinowachu.

Nowe powěsće.

Semrěłoš: Oskar Träber, klampnański mischtr we Kamjenzu, 75 lět. — Rosina Mißbachowa, invalidna rentnarka w Kamjenzu, 85 lět.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Drježdżan.** (Kšcheščanšzy starschi dobywaju.) Pšchi wólbach do starschiskich radow sańdženu njedźelu dobuchu tschescańšzy starschi w Drježdżanach se 709 sastupjerjemi 307 sastupjerjow wjazy hač sastupjerjo žwěrjuje schule. Też w **Kamjenicy** (Chemnitz) žu wólby do starschiskich radow jara pschihódnje wupadnyše. Tam wuzwolichu 293 kschescańskich sastupjerjow porno 143 sozialistiskim a 22 kommunistiskim sastupjerjam.

* S **Freiberga.** (Njeboże ſ motorskim kokom.) We nozu ſ pjatkej storczi w Großhartmannsdorfje se tšjomi wožobami wobšadżene motorske koło ſ poboczným wosyczkom, dokelž chżyschе wosej ſ dołhim drjewom wujeć, do pschewišowajeje hałoły a sajdże do twarjenja. Hoscheńzař Lichtenberger ſ Branda-Erbisdorfa, kiž na sozialistim žedle žedżeschе, wosta ſ pukńenym nopom leżo a bórzy na to wumrě. Jeho žona tschaše žebi mošny a wjednik motorskeho koła žebi ruku słama.

* S **Lipska.** (Sšydom automobilow kradnyk.) Jenemu automobilowemu wobšadżerjej bu w Lipsku jeho wós kradnjeny. Wón nadeńdże jón stónczńje na druhej dróšy a widżeschе, jo žo muziki prózowaschе, ſ nim wotjeć. Wón skoczi na žiwój wós a paduch žo do cžekanja da. Po krótkim prózowanju žo poradźi, jeho sajeć. Wón je pschidał, so je wot januara w Lipsku žydom automobilow kradnyk.

* S **Hirschberga.** (S automobilom žmjertnje pschejedżeny.) W Gotschdorfje pola Hirschberga w Krkonošschach pschijédże žrjedu popołdnju młynski pomocnik Gerhard Kirsch je Stareje Kamjenicy ſ roswoženskim autom se njemdrej spěschnosću pyches wjes, a pschejédże blizko hoscheńza žiwnosćerja Richarda Rücker, kiž ſ pola domoj dżeschе. Pschejédżeny, nan dweju dżěšči, je na žwoje rany wumrě. Wón bęschе 40 lět stary.

* S **Mnichowa.** (Propeller rutu wotrajny.) Na Schleißheimskim lětanischczu sta žo pjatk wjeczor cžežke njeschoże. Propeller lětadła, kiž po semi jédżeschе, dyrl lětadłowemu wjednikej ſ taškim wotmachom do praweje ruki, so ruku wotrasy a 10 metrow daloko wjerhny. Cžežko sranjeneho dowjesechu do Mnichowa do khorownje.

* S **Hamburga.** (Straschny woheń.) Ssobotu dopołdnja wudyri w jenym wobšadnym domje še składowanjemi sa lak a wolij woheń. Wobnjowa wobora měješche pschi hašenju cžežke dżěko, dokelž žo pschežo nowe rosbuchnjenja stawachu a wutkapołwaze plomjenja někotrych wobornikow sranichu. Někotre hodźiny dyrbjeschе žo wobnjowa wobora ſ napinanjom prózowacž, dónkž njebęsche woheń podusżyła.

* S **Londona.** (William Booth †.) Nębduschi general wójska sboża (Heilsarmee) William Booth, kotrehož khorosć žo njedźelu njejapży sbórschi, je hischcze na žamžnym wjeczoru wumrě.

Proces dla Němšker njepřećelneho napisma na Löwenbergskej universiće.

Pjatk dopołdnja sapocža žo psched zivilnym žudom we **Löwenje w Belgiskej** prozeß, kiž je amerikanski architekt **Whitney** Warren pschecžiwo Löwenskej universiće wužadał. Pschicžina prozeża je, so je je žo universita sapowědźiła, nad knihownju napišmo pschiprawicž, w kotrymž nješchto wo „Furore Teutonico“ steji. Warren je 48 bodżin ſ pschemyślenju dowolił a žebi žadał, so ma jemu Löwenska universita sa pschipadne kondżenje wschędne 5000 frankow płacžicž a dźiwajo na jeho moraliske schkodowanje jemu 100 000 frankow wotschkodżenja sapłacžicž. Sakitał tute žadanja wotpokasa. Jednanje je žo na pschichodny pjatk wotstorcžiło.

Přilopk.

* **Schtyri statoki žo wotpalile.** W Ssukowje pola Ssěrčrina w Mecklenburgskej wotpalichu žo w nozu ke pónđżeli schtyri statoki, kiž běchu je ſkonu knyte. Wobydlerjo móžachu žebi jenoż nahe žiwjenje twukhowacž. Mimo wschitkeho ratarskeho gratu a maschinow špali žo žobu wschitka piza. Też tři kruwy a někotre žwinje we plomjenjach kónz wsachu.

ling a Co w Sšonkezach dalscha termija schtwórtk

* **45 000 małych gmejnow.** W zyłej Němskej žu pschi poślednim ludliczenju 63 580 gmejnow swěžiłi. Jenoż 5448 ſ nich běchu žrenje abo wjesche, małych gmejnow, kiž maju mjenje dużli 2000 wobydlerjow, naliczichu 30 132. S małych gmejnow nębdże 11 900 hischcze nimaja 100 wobydlerjow, a daliche 33 740 gmejnow njeschinježu žwoje wobydlerstwo hischcze na 500. Tutych małych gmejnow, kiž hischcze nimaja 500 wobydlerjow, je w Němskej potajtim nębdże 45 000. Sšakwu, so je najmjeńscha němska gmejna, ma hrodowa rospadanka Regenstein pola Blankenburga w Sšmólnych horach (Harz) se žydom wobydlerjemi.

* **Cžežke njewjedra w Schwajzarskej.** Poślednje dny žu w Schwajzarskej žylne njewjedra sakhadżałe, kiž žu wožesbje w Juraschich hórach ſ wjele mešinami žně ſkoro žyle smicžiłe. Ale też w połodnischej Schwajzarskej žu njewjedra wjele schkody nacžinile. Na horje Generoso zupnyschtej bo pjerschcžowej a kamjenjowej lawinje ſ pschižimy žylnych njewjedrowych deschczow, wobschkodżischtej někotre twarjenja a sahrabaschtej dróhu. Też žu torhaze zórkle rěki khětro schkody nacžinile.

* **Wschitko je hischcze pschi starym wostało . . .!** Stary minister pschiródże, tak powě „Berl. Börs.-Cour.“, po 40-ětnej pschestawzy sašo jónu do města, w kotrymž bě jako student dołhe lěta pschesiwił a kotrejž ſ nahladnej univerzitu bě žebi lubo dobył. Jako prěnje da žebi žlawnu inwersitu pokasacž. „Haj, haj, kamžne stary khódby!“ awoła pschi sastupje hnuth. „Sšamžne stare khódby.“ Wotewri žo jemu jena še salow. „A kamžne stare sale!“ Pschi wopuschczenju twara setka mlodeho studentu, ruku o ruzy ſ rjanej knježnu. „Tónkamžny stary nałožk!“ jekny hnuth. Student ſ njemu pschistupi. „Wobadżcže, mój knježe, tuta knježna je moja žona!“ Tu dyrbjeschе žo stary knjes trošchku poškmjecž: „Haj, haj, a kamžne stare wurěcže!“

Najnowiše z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje za jutrje žrjedu:** Rjenje, cžopło a žucho. W Jendżelskej rjenje cžopło a žucho. W połnocznej Europje cžopłowa torhate wětr.

* **Nad Lipiczansko-Möckernskim lětanischczu je pondżelu wjeczor w 7 hodź. 23lětny lětanišk wuežobnik Benno Hacke ſ Torgowa ſ wyšokosće 150 metrow na lětanischczo dele padnył. Lětadło žo dospołnje rosbi. Hacke žo sarasy.**

* **S Filipsdorfa pola Neugersdorfa žo powě, so je tamnischi namjesny strażnik wjeleptanego rubježnego morderja Fritza Vieluša wohladał a žo sa nim puschcził. Też je do njeho tšelił, tola Vieluscej je žo poradźiło, na stronu k Rumburgej cžekuncž. Tam je žo hižo psched někotrym cžasom powědało, so žu Vieluša widżeli.**

* **W Bonnu je lěkař dr. Richter pjecža jenej žonje, kotruž bě doschoł, ſ jédom sawdał. Wyschischi statny rěcžnik je pschiwažnemu žudej namjetnył, so bychu dr. Richtera k žmjerczi sajudżili.**

* **W Neuseelandże je semjerżenje wulke sapuscženje nacžiniło. S horow žu žo skały wotwalile. Semjerżenje je najcžežschе ſ lěta 1901. Wjele wodatnjow a dżělarnjow elektrizitety je žo sažyplo. Drobnische powěsće njeżżu hischcze doschle.**

* **Vulkan Komaga w Japanskej, 500 mil wot Tokia zdaleny, sašo woheń pucha. Tši w blischkosći leżaze wży žu ſ lavu wobdate. Boja žo, so je wjele ludźi žmjercz pocžerpiło. Se satschasenjom jemje je žo železniza w blischkosći cžežko wobschkodżiła. Wobydlerstwo je žo do hrosy dało. Tyhaży ludźi žu w cžolmach wuczek na morju pytale.**

* S **Portlanda w Oregonje w połnocznej Ameriży žo powě, so je žo amerikanska parna łódź „Laurel“ psched wulkim wětr Columbia pschi žylnym wětrje na skałach rosbiła. Łódże, kotrejž žu na pomoz pschikhwatale, žu zhyły dżeń sa 23 mużemi wobšadżi pytałe.**

Amerikanscy Češa jedu na swj. Wjacslawske swjatočnosće do Prahi.

Ze wšěch kóncow swěta hotuja so nic jenoż Češa, ale też druhe ludy, wosebje pak słowjanske na swjatowjacslawske swjatočnosćo do Prahi. Runje zhonimy z Ameriki powěsć, zo su też amerikanscy katolscy Češa sebi wulět do domizny zarjadowali, zo bychu móhli na swjatočnosćach češkeho Orelstwa so wobdźělić. Wuprawu amerikanskich češkich katolikow nawjeduje nam derje znaty Serbow přećel dr. Hynek Dostál, chefredaktor wulkich amerikanskich češkich nowin „Hlas“ w St. Louisu. Hižo 8. junija su z łódźu „Republik“ z Newyorka wotjěli a přijedu tutón tydżeń do Bremena, wokoło 20. t. m. abo hižo prjedy budża w Prazy. Rady bychu, kaž so nam pišo, z tutej přiležnosću też nas Łužiskich Serbow póznali. To drje budże w Prazy najlěpje móżno, hdyž też serbscy krajenjo budża w dnjach wot 4. hač 8. julija přebywać.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Z kupowanjom noweho syna smy započnjeli

Přijimajemy jenož woprawdże suche syno

Wojerski zastarański hamt w Budyšinje

Telefon 3020

Swójbne powsće.

Sslubjenaj: Marta Debikez w Žiežeńku a Arnoscht Kalich we Worzynje. —

Semrěłi: Kurt Lorenz, maschinisti samkař w Hornjej Hórzy. — August Wónisch w Budyschinje. — Hana swud. Schiffnerowa w Budyschinje, 78 lět. — Julius Fiedler w Malecžizach. —

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. „Nadźija“ skhadźuje so zaso srjedu wjecžor we 8 hodź. k spěwnej pruzy za wulki koncert we Serbskim Domje. Wubudźelenje wšitkich, wosebje muzskich, so wocakuje. Předsydstwo.

Budyšin. Naša jednota „Sokoł“ ma swoje zwučowanje kóždu srjedu wjecžor we 8 hodź. w towaršownej na Hórnčerskej hasy (Christl. Vereinshaus).

Sowrjecy. Sokoł zwučuje wutoru wjecžor we 8 hodź.

Łužisko Serbski Sokolski Zwjazk. Předsydstwo a wubjerk zmjejetej njedźelu, 23. VI. dopołdnja z dypkom 1/4 11 hodź. w Serbskim Domje **wažne posedżenje.** Kóżda jednota njech je zastupjena.

Starosta.

Lichań. „Zernička“ spěwa srjedu wjecžor 1/2 9 hodźin pola Rudolfec. **Předsydstwo.**

Wubjerk za spěwnu zběrku (kk. Lodni-Bukečanski, Hajna-Komorowski, Jenč a Nawka) ma z k. hudžbnym direktorom Krawcom jara ważne posedżenje sobotu 22. junija wot 3—1/4 5 hodźin. Jenož w tym času ma wón khwile a tuž so wosebje wubjerkownicy proša, zo bychu z dypkom přišli. Wězo maja wšitcy zajimcy přistupa, dokelž so wubjerkownemu posedżenju hnydom zhromadźizna towarstwa přizamknje, kaž je hižo wozjewjene.

Jurij Słodeńk.

Zjednoćeństwo serbskich wučerjow zeńdże so sobotu **22. junija** při składnosći posedżenja wubjerka za nowu serbsku spěwnu zběrku, pop. 1/4 4 hodźin w Serbskim Domje w Budyšinje. Nimo zestajenja spěwneje zběrki změjemy wuradźować wo namjeće dla nowozarjadowanja Serbskeje Ludoweje Rady, wo zastatych płaćenjach za „Raj“ a wo pjenježnym wobdźělenju jenotliwych sobustawow při nakładze spěwneje zběrki. Dale móżemy wo namjetowanym methodiskim kursu jednać. Zeńdźemy so z dypkom, zo by za hłowny zaměr dosć časa zbyło.

Kral, předsyda.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoler w Budyšinje. Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. Za hospodarstwo: Arnošt Hrjehor w Budyšinje. Za nawěsćenje: Ad. Černy w Budyšinje.

Serbski Hospodař

ratarske wulkowikowarske towarstwo z wobm. ruk.

Telefon: w Budyšinje 3510, w Khočebuzu 1247

Naš młyn w Delnim Wujezdże telef. čo. 13 dźěła nětko też

dejwo spěchowacu picu

z ržanych a pšeničnych wotrubow, rajsoweje mučki a mučki wolijowych wosuchow po receptach nazhonitych skotarjow, wšě dźěle w najlěpšich a najčišćich kajkosćach.

Tutu picu předawamy jako

Łužisku dejwo spěchowacu picu

I. družina wopřija 18,06% proteina a 8,42% tuka, škrobowa hódnota (Stärkewert) je 58,1 kg., poživajomny bělk (Verdauliches Eiweiß) 13,1%.

II. družina wopřija 19,48% proteina a 7,83% tuka, škrobowa hódnota (Stärkew.) 63,3 kg., poživajomny bělk (Verd. Eiweiß) 14,2%.

Wobě družinje stej po wobswědčenju statneje přepytarńe w Möckernje pola Lipska njeskaženej a čistej.

PRESTO

koło bjez konkurency!
Lohki běh, najdlěžše dźerženje, najtuńše płaćizny. Wulki wubjerk
Płaćenje po dźělbach dowolene.

Dom kolesow Witek

w Sćijecach

Mlok. a bursku butru, jejka, twarožki, pjeriznu dźiwinu, kołbasy, pleca atd. Kupuje po najwyšich dujowych płaćiznach za hotowe pjenjezy

Aug. Vichl, zežlw. wodkhod w Dortmund
Fliederstr. 32

Barbjernja a chemiska čišćernja M. Schubärth w Budyšinje - Telefon 3758

Fabrika na Fabrikowej dróży 1

Čišćenje a barbjenje žonjaceje a mužaceje drasty, portěrow, tepichow, kóžkow a gardinow. Barbjenje po mustrach. Wosebitosć: znowa-barbjenje kožanych jakow, čapkow a nutfkowne čišćenja awtow.

Samsne klamy: na Hošic hasy

Přijimarnje:

w Budyšinje: Max Seifert na Kamjentnej hasy 29
Seidelec drastownja na Sedansk. dr.
Manufakturowy wobkhod na Kaeubler-skej dróży
Božidar Štarsch, Pod hrodom 4

w Arnsdorfje: Jan Noack na Hłownej dróży

we Wjelećinje: Sperlingec kupny dom

w Kamjencu: předešnikowy wobkhod Oraf

we Wojerecach: Willy Terf na Torhošću 10

Prošu kedžbujće na moju firmu

Hygieniske wěcy

za žony a za mužow

žiwotowe wobwjazki a tajke pře wustupowanje, bjedr. formarje, stałčiki, podłožki, pjeluchowe kholowčki

Wagnerowa

w Budyš. před Sulešk. wrotami 9

Visitne khartki

zhotuje spěšnje a funjo

Smolerjec knihičišćernja w Budyšinje.

Po krótkej cežkej khorosći, doma wobstarana ze swjatymi sakramentami, zemrě njedźelu rano 5/6 moja horcolubowana mandźelska, naša njezapomnita mać, dźowka, přichodna dźowka, sotra a ćeta

Hańža Donatowa

rodź. Smolic

w starobje 48 lět a 1 měsac, budże srjedu dopołdnja w 9 hodźinach **w Baconju (nic w Khróšćach)** pokhowana.

To wozjewja we wulkej zrudobje w mjenje wšěch zawostajenych **Jakub Donat, kublef**

W Libonju, 16. junija 1929.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., pa pósće a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2,25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihićišćerња, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšći a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čis.o (Nr.) 140 — Budyšin — Srjedu, 19. junija 1929 — Bautzen — Lětnik 88

Němski finančny hospodarski plan.

Němski finanzny minister dr. Hilferding je wutoru w němskim žejmje z žwojej rozprawu němske finanzy po możnosćeji w dobrym zwěrśe pokasał. Njedźiwajcy sadwěrnego położenja němskich pjenježnych wikow wón z dowěrjenjom do přichoda hlada. Se žwojimi dawkownymi planami **na piwo a palenz** je wón njepschewinjomne pschećiwjenje nadeschoł. Tohodla je w statnej kašy deficit wo 22 miljonow hriwnow nastał. Hač do tśeśeho wurađenja hospodarskeho plana žo wudawki hischće powjetschenja, na přchikład z powjetschenjom msdy za němskostatnych dźełaćerjow. W blišćim čašu budže žo też nusne a ważne prašchenje finanzneje politiki dyrbjecz rozsrjadź. Wobčežnosće w meji žu žo z **nowej** požćonku w juniju pschewinyłe. Tehdy běchu pjenježne wiki wobsebje njepschihódne. Wojosć, so žo Parižske jednanja rosbija, bź wěstu hrozu słudźiła, kotraž žo z bjeskwědomitej agitaziju wěsteje politiskeje strony (hórschi. Krótkokhwilne požćonki běchu w Němskej tehdy ledma możne, tola też dołgothwilne požćonki běchu z čašowymi wobstejnosćemi cjeńpike. Pschežo pak je nam tale požćonka smóžnika, so je statna kaša žiwoje wobcežnosće pschewinyła.

Pjenježne wiki žu žo mjes tym wolžiłe. Němska **waluta** je žo jako zyle sawěsćena wutpokałała. Njedowěrjenje zjawnosće dla położenja statneje kašy dyrbi **pschećaćj; pschetoš** z tym kredit němskeho hospodarstwa schkoduje. Když němskonazionalni na pschikład praja, so je němski stat bankrott, dyrbi žo jenož rjez, so žu tajke złowa bjeskamołwite.

Wunoschk Parižskich jednanjow naš też w finanzjej politizy psched nowe nadawki staja. Deficit wo 150 miljonow hriwnow, kotryž je žo z lěta 1928 pschewzał, dyrbi **žo hischće** z wunoschkami tohole lěta wurunacz. Nadźiju **žo**, so žo to w najsmikim pożnadnym stanje.

W hospodarskim lěcze 1930 dyrbja žo finanzno-politiske poměry mjes němskim statom a krajemi rosjažnicz. Se dźěła wulke wotnamakanja, kotrež kraje žadaju, dyrbja žo se sakonjowym naczińkom wuprawicz. Nusne też je, so žo bórzły dalši sjednoseząsy sakoń wobsamknje. Nadrobny finanzny program pschedpokuju, hdyž směju pokmu politiku skutkowańsku žwobodu.

Němskonazionalny **dr. Quaatz** ma ministrowu rěcź sa jara hudobnu. Hischcze pschezo njejźu statne dokhody jaśne. Mam sa strašne, psched wukrajom žebi žadcze dacź, so je nam możno, z normalnymi dawkami nasch deficit wurunacz. Wukrajej dyrbi žo rjez, so je nasche hospodarstwo z dawkami pschećeżene, so też njemóżemy žamu požćonku w Němskej namałacz. Tohodla je nusne, so žebi do saka njekśimy, ale so dyrbimy žebi žadacz, so žo **płaczenja naschcho tributa snjiž.** K ministrowemu rózjoźenu optimistnej njeje žaneje pschicjimy. Też tón krócz je žo błubiło, so žo dawki sniža, prasche pak žo, kak dyrbi žo wupad wurunacz. Dwělne też je, hacź žo je snižnjenj lětnych płaczenjow wotschkodzenja woprawdźite wołóżenje pschinjeże. Stejimy na stejiščnżu, so je Němska z požćenymi pjenježami zapłacźiła. Tak je jenicźke wołóżenje bjes kóždeje praktiskeje hódnosće. **Defizit woprawdźe pol miljardy pschekrocza.** Prosćerśki pjenjes je nam Paris pschećiśnyk. Hischcze pschemało je nam znate, schto Parižski plan wopschija a kak daloko doźaha. Sćmy statny dołh dobyćerśkich statow pschewsali a dyrbimy z zusej nalutu płaczicz. Němska może tributy jenož z požćenymi pjenježami płaczicz. Kak wyskoko dyrbi němski dołh rosćz, hacź wjetschina němskeho žejmja praji: „Tak daloko a niz dale!"

Praschaŋ žo finanzneho ministra: Je wěrno, so je němski kanzler Müller z **wědomosću** němsk. kabinetta wězwutojnym list napisał z wopschijećejom, so dyrbi žo po měnjenju němskeho knježerstwa plan pschijcz, hyrnjej hospodarśe wobmyślenja tomu napschećiwo stake. Prascham žo, hacź może, dyrbi a chze knježerstwo samołwitosć za Paris njeć.

Městopschedsyda wosćewi, so je mjes tym němskonazionalna strona namjet njedowěrjenja pschećiwo finanznemu **ministrej sapadała.**

Sozialdemokrat **Keil dr.** Quaatzej wotmołwi, so je defizit pod knježerśiwami nastał, pschi kotrychž žu žo němskonazionalne wobsćelśe. Němskonazionalni žu też se wotkommandowanjom pokoju žwoje frakzije smóžnili, so žu žo Dawesowe sakonje pschijśałe, pschećiwo kotrymž nětko wojuja. Když žo Dawesowa cjeża lětnje wo 700 milijonow hriwnow z wunoschkom Parižskich jednanjow wołóżi, njemóże žo to, kaž dr. Quaatz praji, prosćerśki pjenjeź mjenowacz.

Pschijimamy Parižske dojednanje, hyrnjej njewědźeli, kak budże nowy mechanizmus dźełacz.

S břechami sańdźenjosće nastatny defizit dyrbi žo wurunacz. Prjedy teho žo sapowědźimy, pschetoż prjedy toho dyrbja žo nusne finanzne nadawki dopjelnicz, pschedewschém wuprawjenje sawěsćenja dźełonjemjerjow, když nasch namjet na powjetschenje pschinoschka njeje wjesćiwu namakał. Njemóżemy jdobom dawki snjiźcz a we wukraju požćonku pytacz. Když budźa nasche finanzy srjadowane, budźemy najprjedy na to mysliłcz, so bychu žo pschetrjebanske dawki a pschewulke njsdowe dawki snjiźe.

*

Tu žo debatta pschetorhny, so by žo wo wójskowych wudawkach wothłosowało. Wone žo po formje pschijachu, kaž wubjerk namjetowasche. Kommunistiski namjet, so by žo pschihłuschnikam němskostatneje woborh a němskeho wójskeho łódźiwa wólne prawo dało, žo z 25 pschećiwo 153 hłosam wotpokasa.

Pola wudawkow sa wójnske łódźiwo žo kommunistiski namjet na wuschmórnjenje druheje raty sa panzerowany tschižak A z 224 pschećiwo 153 hłosam wotpokasa. **Sa wuschmórnjenje žu też sozialdemokratojo hłosowali, z wuwsaćom sozialdemokratiskich ministrow. S tym je so druha rata sa panzerowany tschižak w druhim čitanju pschihwolika.**

Po namjece němskonazionalnych žo pschećiwo sozialdemokratam a kommunistam wobsamknu, so maju w ratschim němskim kraju města Züllichau, Namslau, Militsch a Loebschütz žiwoje garnizony wobthowacz.

Dale žo namjet pschija, po kotrymž ma žo wutkužnjenym pschižłukhnikam němskostatneje wobory wobhdlenje sarađźicz. Kommunistiski namjet na wuschmórnjenje połłeđnjeje raty sa tschižak Köln žo z 334 pschećiwo 44 hłosam kommunistow sačžnu.

Wuprajenje njedowěrjenja pschećiwo woborownemu ministrej Grönerej žo pschećiwo hłosam kommunistow a nazionalnych sozialistow wotpokasa.

Němska požćonka we wukraju.

Požćonka ja němski stat je snutska Němseje jenoż 177 miljonow hriwnow wunjeła. Tale suma njedosahła, so bychu žo nětčišće potrěbnosće němskostatneje kašy spokojite. Tohodla je žo němski finanzny minister sa požćonku we wukraju rozhladał. Amerikanske banki z pośrědnistwom němskich bankow žu žwólninje, Němskej na schčéź mězagow 200 miljonow hriwnow požćicz. Pósła toho je žebi němski stat z wudawkom pokładowych směnkow 100 miljonow hriwnow saradźił. Sa blišće mězagy je tak Němska najwjesche pjenježne staroscze wotbnła.

Přemjenjenje žitnych clow.

Mjes druhim a tśeśim wuradźenjom hospodarskeho plana budże žo němski žejm z nětkotrymi katastiskimi namjetami saběracz. Pschi tym budże žo też wo žitnych złach jednacz. Němski sejmjeński minister Dietrich ma za nusne, so žo pschenične a rožkowe zło powjetschi. Tomu nětkole wikowańske śrěczenje se Schwedzkej napschećiwo śteji. S nim žu žo žitne zła na nětkotre lěta łakotite. Po wobjamknjenju němskeje ministerskeje rady žo stajny sekretar Heukamp do Stockholma pósćele. Wón dyrbi schwedzke knježerstwo za to dobwez, so by do pschemjenjenja złomnych žadźowow žwolko. Němski sejmjeński minister namjenje, so by žo rožkowe zło na 7 hriwnow a pschenične zło na 7,60 hriwnow powyschko, mjes tym so nětčišće mjeńsko sa rožku 5 hriwnow a sa pschenicu 5,50 hriwnow wuczinja. Mjes wobdwěma tak mjenowanyma schwedźe zło se 6 hriwnami sa rožku a se 6,50 hriwnami sa pschenicu śeji. Když by němski žejm mjeńszam spadnyć dał, bychu žamo wot žo tak mjenowane schwedźe zła płaczike. K powjetschenju tychle złow dyrbi Schwedzka žwoju dawolnosć dacź. Kaž je žo hižo prajilo, je statny sekretar Heukamp do Schwedzkeje puczował, so by se schwedźim knježerśtwom wo tym jednał. Maju drje sa możne, so Schwedzka w prašchenju žitnych złow napschećo pschihłe, tola ličza z tym, so budże Schwedzka pod cźiščcźom Danskeje němske pschiwolenje w nastupanju złow na mjaźe, ſtót, mloko, jeja atd. žadacz. S tym by žo powschitkowne położenje hischcze bóle poćežiło. Němska njeby žebi potom hinak z cźěkna bomhacź mohła, hacź so by němsko-schwedzke wikowańske śrěczenje wupowědźiła, schtož by žo potom najpoźdźišo 30. junija sa kónz dezembra stacź dyrbjało.

Nowy zakonjowy nacisk sa zawěsćenje dźełonjemjerjow.

Knježerśtwowe strony njejźu žo we reformje sakonja wo zawěsćenju dźełonjemjerjow dojednacz mohle. Tohodla chze němski dźěkowny minister němskemu žejmej sakonjowy naczińk pschedpołožicź, wo kotrymž hischcze njewědźa, hacź budźe nětčišći sakoń jenož pscheměnjenju, abo hacź žo zyle nowy sakoń po druhich sahadach wudźěła. Prěni naczińk je jenož do němskeho ministerskeho kabinetta doschoł. Po nim dyrbjesche žo pschinoschk wo 1 prozent powjetschicz a žo sastaranje sańsonskich dźełacerjow wot 1. oktobra 1929 hacź do 30. septembra 1930 podźěschicz. Hewak dyrbjesche wscho pschi starym wostacz. Nowy naczińk dźěkowneho ministra najźerje jara ruče pyches němski kabinett a němskostatnu radu pschećiwo, so by žo w rěmiłkim žejmje jako podkład za spěšne pschetwjerdźenje tak mjenowaneho hrydomneho programa wuźił.

Deficit w sakskich financach.

Knježerśtwo je žejmej wutoru pscheměnjeny hospodarski plan pschepodało. Po nim dokhody 406 791 780 (dotal 416 319 780) hriwnow, wudawki 429 321 780 (dotal 435 819 780) hriwnow wuczinja, potajkim ma žo 22 350 000 (dotal 19 500 000) hriwnow defizita wurunacz. Tónle njedostatk ma žo se zalutowanjom na puczowańskich wudawkach a na powschitkownych wobłhodnych potrěbnosćach na 21 918 000 hriwnow snjeseńscich.

*

Wutoru dyrbjesche žo w sakskim žejmje ministerski president wutwolicź. Pschi wólbje tóžda fraksija sa jedyn žiwojich žobustawow hłosowasche abo běłe zedle woteda. Tak žo sta, so žadyn z wólbnych kandidatow trěbnu liczbu hłosow njedosta. Sozialdemokratojo sa Fleißnera 31 hłosow, němska ludowa strona sa dr. Blüher 13, němskonazionalni sa dr. Eberle 9, hospodarska strona sa Kaiser 11, wjeśny lud sa Schreiber 5, demokratojo sa dr. Apelta 4, stari sozialistojo sa Heldta a sa Bucka 1, němska ludowa strona sa dr. Büngera 1 hłoš wotedachu. Pódła toho žo 17 běłych zedłow naliczi.

Blišće pożedźenje budże schtwórtk 20. junija 1929. Na dnjowym rjedźe znowa wólba ministerskeho presidenta steji. Jeli so by pak wona sajko bjes wuspěcha była, by žo dyrbjał najprjedy hospodarski plan wuradźicz, kotryž je wutoru do žejma doschoł. Když president Weckel pożedźenje skónczi, na pożłuchajźej tribunje hara nasta. Tam zhromadzeni kommunistojo na sozialdemokratow nawolachu: „Dźicze k cźertu, wy pscheradniaju dźełacerjow, wy žwinje, wy łapazy atd." Pschi tajkej wokańzy žo pożedźenja wuprózdni.

4672 wobtkadowych woporow.

Po statistiźy je žo w Němskej sańdźene lěto we wobtkadze, wobežje je snjeżbożenjom automobilow, motorscich kolow atd., 4672 cźłowjekow morilo. To je wschédnje we pschećerśu 13 cźłowjekow. Snjeżbožiko, tola žebi pschi tym žiwjenje sakhowało, je snajnjenjeńcha dźeśaca krócz wjazy.

won s ważniwym hłosom pschećiwo tajkej njewobhladniwosći rěčał. Won (Millerand) nochze hidu předwoać. Pscheje sebi, so byschtej sebi Franzowska a Němska dorosumiłoj. Dorosumjenje pak je jenoż potom możne, hdyż je Němska swobodna, mérowe rěčenja w pokutym wobłahu pschipóstnać.

Briand nima Awstriju za wobkronjenu.

Konferenca pósłanzow w Parisu je Swjatej Ludowi sdźěliła, so je swjatoríša kontrollowaca komisija swoje dźěło w Awstriskej sastatila. K tomu je Briand jako pschedsydża konferency póslanzow list pschidał, w kotrymž praji, so Awstrika hischcze njeje wobkronjena. W lisce je so mjes druhim praji, so je s pomocu nětčišchego kaderskeho wójska Awstriskej móżno, 200 000 hacź 300 000 muži sylne wójsko nastajeć a wobkronić. Mjes němskim a awstriskim hłownym kwarterom su wóste tajne stiki.

Dawkowy pschestrik w Franzowskej.

Pschehlad dawkow w prěnich pjeć měsazach léta 1929 je pschestrik 33 milijonow hriwnow wupokasał.

Fuad do Jendźelskeje puće.

Minowny wjeczor je egiptowski ministerski pschedsyda Mohamed Mahmud do Londona pschijěł. Bliže dny so do Oxforda poda, hdźež je nětdy studowak a hdźež jemu dostojnstwo czestneho doktora spožcza. Stawši wopyt we Němskej stónczewschi so też kral Fuad bliže dny do Jendźelskeje pschinjese, so by tam pjeca schézcz njedźel pschebywał.

Kommunistow w Zagrjebie zaćeli.

Dźens dźeń tšelenzy w skupschtinje su so w Zagrjebje wobkładniwostne naprawy cżinile. Cyrjódu kommunistow su sajeli, mjes nimi dwoju lěkarjow, dr. Fischhofa a Lewia. Poskednischi je hyrtał, sebi schijinu žilu rozrěsnyć, so by sebi žiwjenje wsał. Pola sajatych su pjeca wobezéjazy material namakali.

W Beogradźe su tele dny někotrych kommunistow dla kommunistiskeje agitazije k jastwu po 2 hacź 15 lět sadźěli.

Ze Serbow.

W Budyschinje, 19. junija 1929.

Wo **wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 752, hygrometer +2, thermometer wo dnjo +28. — Dźensa rano we 8 hodź. barometer 752, hygrometer —0,5, thermometer w nozy +15. Wuhladny na suche wjedro. — Szyrina wyschcina nad srjedźnej Europu rukaje nam sa šuchi, rjany a wobstajny ras wjedra. Po powdźelach wjedrarskim pokazuje so nizina f Azorskich kupow pschikhadźaca. Je-li swój pucź k nam nastupi, mohła hake wokolo soboty nam natche wjedro nakasnyć. Ratar wschak by mitu deschczik f bžaknej wutrobu witał. Jutše schiwórik sthadża błónczko 3,39 hodź. a thowa so 8,24 hodź. Mšacżk sthadża wjeczor 7,10 hodź. a thowa so na ranje 2,18 hodź.

— **Cżežke wobthadne njeshoże** sta so pónđelu popołdnju w 6. hodźinje na Nowosedlskej drohi nize hoscenza „Dwoju Lipow". Limusina schmórkny so Opelskeho podawaczelskeho wosa lodowego wikowarja Marczina Grohy f Budyschinu, kiž k městu jědżesche, to so wós wjerhacź poeza a Grosa móz nad nim shubi. Wós sajeđże do kanjenjowoje hromady, pschecżiwny so a wosta na žitnischczu leżo, pschi cżimż wjednik pod wós pschiđże. Khętro kraniwcnho jeho sobustawy sanitetneje kolony Cżerwjenych khižża do mišchczanskeje thorownje dowjelechu. Grosa je wošebje w mjeswoczu cżežko kranjeny, njeje pak strach wo žiwjenje. Limušina jědżesche, hacżrunjež hdźesche jeje wjednik so njeshoża dohladał, f powwyschcenej spěschnosći bale. Polizija sa nim sljedżi, a jeho też wcże wuslědżi.

— **Pschi torhanju nětkuschcho Mleżnerez twarjenja** pschi Zitnych wikach, hdźež ma so nimjez pschitwarjerej, florezkich dźěłacżerjo twarjeskeho mischtra Hansera, kiž dźěła wukonjeć dawa, póndźelu na sydom metrow hłubokim sundźeli, f wodu napjelnjenym. Studźeli hdźesche hnydom pschi prědowjej fronece twarjenja, mježesche wjelo a hdźesche f murjenej wodoata. Wodu dchadźa se studnje wukłumpacż, so hychu bližšche wo studni swobodźili.

— **Sadaje žwěrzadła ke kolešam pschipruwowcż!** Po postajenju je 27. haprelseje ma kóždy kolešar a motorowy kolešaŕ na žiwojim kole wot 1. julija 1. l. sjem sadnje žwěrzadło měcż. Kóżde kolo a motorske kolo ma hamtšy pschipóstnate sadnje žwěrzadło měcż, chże-li so jědnoh polizajskeho khłostanja swinycż. W Sakksej dżěkane žwěrzadła maju nimo fabrikantoweje firmy měcż sakske pruhowanske znamjo.

— **Wopaczni pjenjezerjo.** Spoczatk junija su w Freitalu pola Drježdżan wopaczne dwaczeczišrichwnoschje papjery nadeschli. Wopaczne pjenjezy rozlicżerja po dotalnym pschepytowanju po wschém sdaczu wopaczny pjenjezeŕ f Barlina, kiž hižom léta dołho po němskich městach pucżuje. Wón kupuje wošejbje we wobkhodach je žónskim pošłužnjom maliczkotne wěcy, jako zigarety, schokoladu, pucżowańske dopomnjeńki, kolbasu atd. a płaczi s wopaczanymi papjerami. Němskostatna banka placżi sa popadnjenje wopaczneho pjenjezerja a wotkrycże jeho dżěłanje 3000 hr. nuta.

— **Pschipowědźany konzert pólskeho ſpěwarja** Tuczanskeho so po wschém sdaczu nětko w Budyschinje njewotmě. Spěwar je pjerca njepschihódneho Lužiskeho cżasa dla mysliczkich spuschczi, pschez Budyšku sławnoscu je swojimi spěwami wuskupicł.

— **Njeshoże w pjekarni** sta so tele dny w pokodnischim pschehonjeńcże. Pola parneje pjecy, kotraż hižom schélcz lět k pjecżenju ma, pukny so parna rola. Njeshożowanje pjekarjowa sluzobna w blišchosći stejeche a so z wupraženjenym horzym popjelom strašchnje wopali.

S **Jeńkez.** Sjawny pucż f Wuriz do Brěsowa je dla naspjewanja na Jeńkezańskich honach 20. a 21. 1. m. jawrjenj. Jěšny wobkhad pokasuje so na Drježdżańsko-Shorjelsku statnu dróhu.

S **Hodźija.** Ssylny autowy wobkhad je w naschej wěsy saúdźenu njedźelu dwoje njeshoże sawinowak. Pschi žylnym wobthadże dyrbjesche motorowy kolešaŕ pola delnjeju hoscżenzow posastacż. Tu sajeđże do njeho wozbowy auto a wjerhny jeho na stronu. Na shoże pak motorski kolešaŕ se strózelemi woteúdże. Druhe njeshoże pak mějesche hórsche sczěhwki. Wjeczor wokoło ½11 hodźin jtschesche pschez Pschecża hoscżenzom f kwětkami wuppschenu podawaczelski auto jeneje Nowomješčanskeje kwětkowoje fabriki a žónske wozhoby, kiž běchu na wulkécże powyle, rozdźělowachu kwětki na Hodźijsku mkodźinu. S Budyschina pschithadżazy auto shrabny druheho pohonca hoscżenzarja Pjecha, kiž žebi runje rózu pschitykowasche, a cżišny jeho na dróhu, kiž je tam s kmjenjemi wuhađżana. Dla žwojeje wulkeje sdźischnoscże mózesche auto hakle 50 metrow dale sastacż. Sranjenemu Hodźijski lěkaŕ lěkarsku pomoc poskicżi.

S **Wósporka.** Tudomny kuhikuzy Paniza je po puczu hnjesłożił. Se žwojim kolešom storcżi f Lubija na tschižnej dróhy do rosnoscżiskeho auta, dokeż bu dla dweju kolojézdnjeju, kiž jemu napschecżo pschijědżeschtaj, njewidźu. Knjez Paniza mježesche w mjeswoczu dołhu rěznjenu ranu, hewak pak wosta njekranjeny.

S **Lubija.** S motorskim kolom sunjesłożichtaj póndźelu wjeczor ¾7 hodź. blidarski mischtr Döring se Starego Lubija a dźesatnik nimškostatneje wobory, kiž na sozialnim hrěde hrdżesche. Döring dżiwsche najeschi automobil pschescżahnyć. Tutón pak ho psched nim njesapaty do Wogtez rěčaka sawinh. Motorowy kolešaŕ njemóżesche motorske kolo wjazy na stronu dostacż a schmórknu so je sadujcho dźěła automobila a padże, so w mjeswoczu a na rukomaj sranuwschi. Jeho pschewodżeŕ sebi s koła pabnywschi kiwu nohu cżežko srani.

S **Wulkich Sdźarow.** Saúdźenu hobotu popoldnju widżesche pinczniza tudomneho hoscżenzarja Strenbela, hdyż na kiwitku pschez khižu šumi, jeneho muża sady Strenbelez brožnje pschez płót skocżicz. Hnydom do Hornjeho posthoda pohladawschi rytny, so běchu durje jeje jimy wotewrjene. Jeje kosr běsche rozpražny. Pabuch bě na 70 hr. pjenjes, schatn, konserk a wschelake druhe maliczkosże zebrał. Hotza hnydom policijti telefonisny sawola. Werminghoffski policijski stražnikschtr też hóry f pschewodom Kulowskeho pschikhwata. Mużiki, kotrejž běsche pinczniza pschez płót skocżicz widżała, so někto sasu do Strenbelez hoscżenza wrócżi. Policija jeho pschepytawschi, wulki dżěł kradnjenych wěcow namaka. Pjenjezy běsche padnch wjeo hižo nimale pschecżinił. Won bu spočnaty jako 26-lětny dźěłacżeŕ Dlutschek. Dokeż je pschi pschesłuchowanju policijti spjeczowaschc, dyrbjachu jeho wuwjasacż. S wjeczornym cżahom jeho do Wojerowskeho jastwa dowjesechu.

S **Kamjenza.** Pschi wuprózdnjenju popjelowcje jamy w kojarnach namakachu póndźelu cżło nowonarodżeneho dźěcża, kiž běsche do kartona sawalene. Policija należnosć pschepytuje.

S **Mužowa.** Mandżelska khežarja Sahrodnika (Khežnika) chżysche wózera wutoru dopołdnja khłeb wjez. Kóry běsche sapyrita, dha pocża so na lubi palicż. Runjez so so Sahrodnikowa bórzy na wohoń bohłada, dha tola możno njebé, jón saleczi, dokeż běchu ludżo swjetsche wonkach na lu[illegible]. Samóchu płomjenjam tak wjele dowobarcż, to so na kónju a na brožnju njewuspěschtrachu. Bórzy Werminghoffska a Sdźarowska sykowa na pomoz pschikhwataschtej. Skónczenje też hischcze Wojerowska motorista a Bukojanska pschiježdżeschtej. Shromadnemu napinanju wohnjowych wobworow so bórzy poradźi, wohoń sdaleczeć, tak so możachu sykowy pschipołožnju so sasu wróczicż. — Nascha wjes słuschna se šuhodnymi Spalami do jenoho sykanowskeho wjesła a je pschi wohnjach we prěnim mějcże na Spalowsku sykanu pokasana. Dokeż pak mjes Mucżowom a Spalemi wulka hola steji, njeje wešebje we dnjo móżno, so w Spalach na wohoń we Mucżowje dohladacż. A telefoniski swisk je Spalemi je też jara hubjeny, dokeż Spale su Kulowskemu a Mucżowu je Sdźarowskemu hamtej pschijamknuty. Tohodla by łžyje było, so by so Mucżow Bukojanskemu abo Werminghoffskemu sykanowemu swjaskej pschijamknył abo so by sej sam sykanu kupił.

Z Kulowa. Do njezboża přińdże ratař Jozef Wels, jako kruwu do Ralbie wjedżeše. W Kocinskim lěsu so jemu skoćo splóší a Welsa potorhny a jeho dołhi kóne sobu wlečeše. Zujezbožerzy dyrbješe lěkařsku pomoc pytać, jeho lěwy bok je zlemjeny. — Ziwy **wobkhad** knježi w Dubrjeńcanskich **skałach.** Sobotu sa mo 1400 tunow **kamjenjow z tudomneho dw. kamjeńca** wotwjezechu.

Sr Spal. Pola tudomneho ratarja Rule nowu brózeń twarja. Tele dny so nadobo roschły sasypnychu. Murjerjo, kotříž runje pobłednju hadżbu zyhelow kładżechu, su strózelemi woteńdżechu. Wobžedżerjej pak bu prawa ruka cżežko sranjena.

S **Werminghoffa.** Na tudomnej wuhlowej jamje je so wežerowskim wutoru dopołdnja w kotolni wobžarutomne njeshoże stało. Dźěłacżeŕ Pawoł Kokrik f Wulkich Sdźarowu bu f wuhlowjazej paru woparjeny. Sšobastawy kolony Cżerwjeneho khižża běchu sranjenemu ruce k pomozy a dowjesechu jeho do wokrjeżnjeje thorownje we Wojerezach. Njedźiwajcy cżežkeho woparjenja so nadźijeja, so jeho bórzy sasy wustrowja.

S **Rychwalda.** Saúdźenu njedźelu popołdnju wotmě Rychwałdzka nalutowarńja a wupożcżerńja swoju porjadnu generalnu shromadźiznu w Pawliz hoscżenzu. Se 131 sobustawow běsche nětdże 50 pschitomnych. Pschedsydżer Kokrik f Wulkich Sdźarowu bu f wuhlowjazej paru woparjeny. Sšobastawy kolony Cżerwjeneho khižża běchu sranjenemu ruce k pomozy a dowjesechu jeho do wokrjeżnjeje thorownje we Wojerezach. Njedźiwajcy cżežkeho woparjenja so nadźijeja, so jeho bórzy sasy wustrowja.

Maćerny dwór.

Halligski roman.

46] (Pokracżowanje.)

Dżewjecz dnjow podźišcho sakleka so f tiwjerdym porstom wo spalšu jimu we młodem wotdźelu. Maren Holgersowa, kotraż hischcze swoju jimu dorjadowache, sastróži so hacż do hłubiny wutroby. Melenka wumjna so sajpěwarźy. „Kak chżesch žiwjenje snjesecz, Maren, hdyż sy tajka sajecza koża. Jako by t y tu hłuposez jwora a nitz ja. Wuhladasch dże zyle błeda."

„Stej dha wój hotowej tam nutska?" da so wotwzyny błóß sesa sawrjenymi durjemi sthyschecz. „Njejżym swuczena cżakacz."

Saso so Melenka shruba wumjna. A wotstorcżi Marenninu schłiczu ruku a dżěsche kama k durjam, kotreż wotsuny. „Wó Dai, Ahne, gó Dai, Mutter" — tu mje matej. Cżiitej strótka."

Wowka pohlada pothmurjena na wnuczku, mjes tym so Holgersez macż, każ so sda, niczo njewidżesche hacż nječlepu, f kwětkami molowanu drjewjanu kolebku f wnuczkom, kotrehoż njeběchu jej tak dołho pokasali.

Wona połběhnu dżěczatko ze hłowaka. Wischa hórkojeż so f njeje pominy. Schtoż tu take móliczże a pomoze potrěbne na jeje rukomaj leżesche, bě njasno a krej wot jeje žamsnego ja. Jeje prěnje wnuczatko. Tyżaz njewidżomnych žórkow w njej sajórliche. Kak jej tola bu? Tak njebě jenje žiwoje žamsne dżěczi lubowaka, każ tele sastorczene žiwjenicżko, kotreż bychu najradschо na dnje morja pola Etke Nekkepenowoje žony wostajili. Najebacż to, wona jo lubowasche. Njedźiwajcy haniby, kiž běsche jeho macż na maćerny dwór pschinjesła. A hacżrunjež njesłuschajchu jeho nanowe mjeno. Strachocżiwje a njelepje wokoschi Holgersez macż make, cżekżiwene wobliczko. Potom połoji brěmjeschko wobhladniwje do kolebki wrócżo a dżerżeschе ruce bleschu f mlokom a cżerwjenym wusowom nłodej macżeri napschecżo. Schto je to? S kajkeho cżaża woczahnu jo na maćerńem dworje dżěczi f bleschowym mlokom?"

Melenka njewotmolwi a Maren hladasche wědoma žiwoje winy psched jo k semi.

„Wotmołwi žwojej macżeri", porucji wowka shruba.

Melenka sczahny f ranjenjomaj a puschesi so do wyschokeho stoka, pschetoż njebě hischcze zyle k mozam pschischła. „Ssama cżěschicej je wěs sahydlerjow", wona pokhmurjene rjekny. „Tak ruce hacż mózu saso dżěczi, póndu saso do Hamburga. Potom wschak dyrbi dżěczo bjes tobo bleschu dostacż . . ., jena moja pscheczelniza chże je wocżahnyć . . ."

Maren hladasche spłóschiwje a so spodźiwajo na žwakowu. Wowka jej tiwny. „Wołtaj naju žameju, Maren." Tu też Holgersez macż spěchnje stany a wsa se Maren hromadże drjewjanu kolebku a njeješche ju f njej do wobydlerišeje jimy.

„Melenka . . . ." rjekny wowka dyhawoje. „Schtóż njeběrje žiwoje dżěczo k njadrjam a njejžiwi jo je žiwojej žamsnej wutrobinej krwju, tón je zehpatny cżłowjek. A je tu f hrěchom pschecżiwo pschirodże a Božej kasni. Radscho bych chżyła, so bych wohłuchnyła, so njetrjebała tajke rěcże słyschecz a rozumjecz — —. Sss dha ty też m a c ž?"

„Bohužel haj."

„Njepschehrěsch so! Maczerstwo je žwjate. Ty swostanjesch pschi twojim dżěczu. Dwór to sujeje. Nětko dasch žebi najprjedy žamej sakitarja, twojemu dżěczu na na. Twój bratr Edsef potom toho muża pschijimje, a hižo njebudże so wo twojim padnjeniu žane khchiwe žłowcżko wujazy rěczecz. Wotpołkuczaj to shromadnje, a pschedobhudżtaj so sasno k cżesći."

„Njewém, schto wowka chże . . ." rjekny Melenka mjerstata

„To wschak wěrju, so sy krucżischku pokutu wocżakowała, hacż haj a hamjeń twojeho pschihwusnistwa." Sasno žapny wowanyne wócżko wótrje na holzu. „Wy wschak to też tebje dla njeczinimy, ale cżesche a nahladnosche macżerneho dwora dla."

Melenka njeležesche.

Wowka stany. „Tuż nětko napisch, schtoż je trěbne. Edsef pschinjeseje ham list do Hamburga. Sa to mózesch žwojemu najstarschemu bratrej jara dżakowna byez, je to cżežki pucż. —"

„Ja žebi to wot njeho njeżadam."

„Melenka!!!"

Cżemno paleschtej so holznej wócżzy w błędem wobliczu: „Puschcż mje saso do Hamburga!" wona wuraziy.

„Nč! Tón muż ma žem pschińcż po tebje a žwoje dżěczo. Ja to dżu. A ja rěczu w mjenje pschihwusnistwa, wotemrěteho a žiweho. Mózeli winowaty waju wobeju jeżiwicz, to póndżetaj za nim do Hamburga. Njemózeli pak, tak budże wam tjom macżerny dwór wschędny chleb dawacż . . . mjeno chżu wobjecz, Melenka!"

Melenka njeležesche.

„Dyrbischeli so jeho haúbowacż?" wopraschа so wowka sejicha. „Wěsche-li ty takle wot Boha wopokutschezena?

Melenka poßkuchaj! Njeboj so! Ssnadź myßlisch, so budże pschihwusnistwo jhorda na njeho hladacż . . . Melenka, ja, wowka, to njepschidam. Sslyschi-li mje? Pohladaj na mnje. Woni dyrbja jeho a tebje wažicż . . . ja, ja — wowka, jim to porucżu. Jenoż hladaj, jo budżesch cżesina! Mjeno — Melenka, mjeno praj!"

Ssuchej, smorschczenej ruzy wupschestrěschtej so prosčho mlodej napschecżo, dybatwje a wótrje, każ stamany klinczeche wobnyhny hłóß. Horzota stupasche do Melenzyneho wobliczka. Wona chżyschе staru ruku wotschasch, kiż so każ klěschczeno wokoło jeje ruki pschimny.

(Pokracżowanje sczěhuje.)

łyda, kujes duchowny Manka, poda najprjedy bilanzu a wotličenje na lěto 1928. Na to rostokowaśe kujes bankowy direktor Dierig je Shorjelja podawki w Raiffeisenskej organisaziji w posledních lětach a wo jeje poczańach k prujemu zentralnemu družstwu. Pokazuje na nusu ratańtwa a na njewuspěch wschitkich pomocnych naprawow wušěhny ręčnik ważnosć samopomozy we družstwach, ręcześe wo wschelakich družstwownych swjazkach a wo dotalnych jednanjach. Wot 1. hapreje su provinzy samostatne. Jenoshłońnje so sašowolachu hobustawy pschedhydstwa, kiž maju po wustawkach wuštupicy, Handrik, Radon a Arnošt Hubacy, a hobustawny dohladowarstwa Hendrich Hubacy, Paul a Ratten. Pod wschelcznjenami kujes Dierig hischcze ł frótka wo disloncize němskostatneje banki, wobmjelowanja kredita a danje, kotraž na dalsche njejsu hemjenjena wostanje. Sarjadnistwe organy pak maju pokmomóz, trěbne pschemjenjenja wobsamknyć. Sarjadnik Ničzanskeho Raiffeisenskeho składa Plessow porěcza na to hischcze wo wobshadze tworow a wošewi, so ho 8. abo 9. julija symjenjeczisczaza moschina Retkus praktisy pschedwjedze a so ladyn ratař ł Rachwalda a wokolicy njedyrbjak pschedwjedzenje skondzi. K wobsamknjenju shromadzisny pschedwjedzeny ho na hischcze wobłahowobrazy.

S Bžeje Wory. Jako egiptowski kral Fuad je swoho wopyta na Muzakowskim hrodze sašo do Barlina pozwawsche, sašo jeho wošebita cesa je 10 misnelschinow a ludownym dwórnischczu. Sašupjerje města a listy krowskich egiptowskeho krala, sašupjerja schlesko-ritzkie pschedpodaczy jemu pumnjschy wuhotowanu mapu, do kotrejž je egiptowska kraina wurězana. Kral je wjelkomnje wuczeleny sa tuto pschekłapjenje podzakowa. W pondzelu je wón ł Barlina telegram pósłał, w kotrymž swój wošebity dźak sa postrowjenje w Bžeji Wodze wuprajł.

Spowoženski a zastarański hamt města Budyšina.

Rozprawa wo dźiławoršći w mězu meji.

W meji bu w radupodawarni sa maczerje a sastararšni cżisnych dźěći na 12 popoldnjach 253 cżisnichenkow pschedstajenych, w radupodawarni za małe dźěći pak bu na 4 popoldnjach 164 dźěći pschepytanych.

Radupodawarnju za ramodrubje wopyta 8 žónskich.

Zyrobły rozsudźi so 955 puntow žiwidłow a 146 buchtowizow mloka darmo abo potaršchene. S darmotnym wobedzom 136 dźěcżazych schatkow a drastow możesche so spomožnje sapschimnyć.

Dale bu sastaranje cżisnych dźěći wuwoženych: 16 dźěcżazych wošjeczkow, 13 sportlich wołyczkow, 13 dźěcżazych korbow a 23 łóżkow.

Khěrze polěpschenje sa sastaranje tuberkulosnych wosnamjenja wobstaranje Röntgenskeho aparata, kiž so wot pschijatka rosprawnego mězeza wuziwa. Sastaranja sapisa w meji w 11 radupodawaršich hodźinach 56 wopytowarjow, z kotrychž bu 8 k prenjemu rasej wopytanych. Na njesamožitych pluzakhorych wotedа so k lěpschemu sežiwjenju 237½ puntow zyroby. Wapožczene su w tukhwili sežiwace wězy k wobhladanju khorych: 23 pichit-woow, 13 thermometrow, 70 bluwaršich blescharow, 2 powětrowaj wénzaj, 11 lsharskich stokow, 1 gumijowa podloha a 1 žiwotřišał.

We wocżerjšnjowerni „Waldheimat" w Sepcżazach pschebywo w tukhwili jena pazientka.

S wobstatkow spomožerskeho hamta woteda so 20 porow stupnjow a 30 schatow schulskim dźěcżom. S darowanjowego sjednoczerstwa dosta 10 doroscżenych a 21 dźěći schaty a drasty. Na lěcżnim nałpożczowanju dźěći, kiž je so 28. meje 1929 sapoczałe, wobdźěli so wschědnje 447 potrěbnych schulskich dźěći.

W radupodawanju sa bědnych pschijidże 13 wošobow do pschepytowanja a radzenja wušnjoweho lěkarja, se mih 4 k prenjemu rasej, tamni w dalschim sastaranju.

Rěrzne hodźiny radupodawarnje sa alkoholnje khorych wopyta 8 wošobow. Sastaraika je 94 krócz domy wopytała a 5 alkoholnje thorych nowych do sastaranja wsała.

K spěchowanju wjetschego pschetrjebanja mloka a mlołowych wudźělkow sarjadowa spomožerski hamt ł podpjeru sakskeho krajneho mlokoweho wubjerka 13. meje pschiwabjeński wjecżor. We wobłuku tuteho wuhotowanja ręcześe wołkhódny wjednik sakskeho krajneho wubjerka, kujes dr. phil. Treitschke ł Drježdżan wo „mloku a jeho wusnamje sa ludowe sežiwjenje, strowotu a ludowe hospodarstwo." Nimo toho pschedwjedzechu so někotre filmy. —

Sakraraiski hamt wotkda w rosstrowanym mězazu potunjuna, 34 kwh. elektriskeho pruda, 161 litrow petroleja abo špiritusa, 745 jědznych stamkow.

Podpjerow w hotowych pjenjesach, podružniskich a hospodarskich pschipomozow bu ł měschczańskich średkow dožyła 47 506,03 hr. wuplaczenych.

Z Łužicy.

* S Habrachcziz. Nimale 17-letny pschekupski wucżobnik Helmut Kindermann je pschi łupanju šmjerca nałkał. Sobotu namakachu pschi Cżornym hacże jeho drasty a jědne kolo. Podšiskeho też jeho cżełco ł hata wucżahnychu. Wucżobnika běsche Boża ruczka sajała.

S Hornjeje Wódrizy. Pónđzelu je šebi tudomny 77-letny najeńt dwórnischczowego hoscżenza Korla Fuhrmann žiwjenje wzał. Wón běsche powschitkownje lubowany a wotnajeńcże šebi nimale 40 lět dołho dwórnischczowy hoscżenz. Schto je muža do šmjerce hnało, njeje znate.

Towarstwo za podawanje skotu.

W trajinje Budyšńskeje wokrjesnjeje direktsije dźěła hižo 5 towarstwow za podawanje skotu, mjenujcy w Kamjenzu, Khrósczizach, Hornim Wujesdże, Hodźiju a Bjarnaczizach. K nim pschidružeju so towarstwje w Budyschinje a Lubiju, kotrejž sa krótki cżas dźěławcy sapoczinjetej. Psched sałoženjom dalschich towarstwow steja we Njeswačidle, Huczinje, Wósporku, Bukezach, Habrachczizach, Kumwałdze, Biskopizach, Ochranowje a Kubschizach. Towarstwa za podawanje skotu maju dawacź kóždemu ratarjej składnosć, so by swój skot direktnje na Drježdżanske skotne witi pschedawał a ł wusamknjenjom mjesnywikowarstwa pschimérjenu płacżisnu dostał. Towarstwa su bjes pschinoschkow, pola kotrychž so njetrjeba kobustawstwo dobyć, ale kiž może kóždy ratař trjebacź. Skot pschijimuje k tomu postajenu nawjednik na dwórnischczu. Wón so ł ratarjemi zwjesoho wokrjesa srježi, pschijimuje pak też telesonske pschijiwjenja. Też zitowaj domaj w Lubiju a Budyschinje pschijimujetaj telesonske wosjewjenja rěnego skotu a dawaju je nawjednikej dale. Wjacże wo organisaziji Lubjiskeho a Budyskeho towarstwa so hischcze wosjewi.

Wokrjesna direkzija Ratarskeje komory za Hornju Łužicu.

Ferialna kolonija župy „Jan Arnošt Smoler"

Z přećelnoje strony poskića so nam zaso możnosć, 30 dźěćom sobustawow towarstow našeje župy Sdnjowski wočerstwjenski přebytk (w Prazy) zwěsćić. Trěbne formulary móža so wotewzać w Serbskej kniharni. Dźěći, kiž serbšćinu dospołne wobknježa, smědźa jenož tutu lěpšinu wuživać, a lěkarjo ma wobkrućić, zo nješčerpja na natykliwu khorosć. Zamołwenja knydom podać. Župne zarjadnistwo.

Za našich ratarjow.

Nowinarnja sakskeje ratarskeje komory spěši, so su hač do žnjow kóždy pjatk popołdnju w 3 hodź. pschewodły po šmytnych połach w Pillnizy, kiž šluscheja statnemu ratarskemu šmytnistwu wustawjeja. Wobhladacź maju žebi ratarjo wobzedže posmyty a plahowanja wschelakoreho waschnja. Sa ratarske towarstwa, bratrowa a schule budźa po pschijsmjenjenju do cżasa wobzedže pschewody możne.

Ratarska komora znowa na to jedźiwe cżini, so bychu ratarjo pschi wuškolich płacżisnach za lenowu złonu a pschi šlojnym połoženju na lenowych wikach też w junniju hischcze telko lena wołkli, kelkoż hospodarske wobstejnjenje dowola. Pornjo njewobstajnjom žitnym wikam, kajkeż wone někto hižom léta dołho su, a pschi nijskich žitowych płacżisnach je plahowanje lenu za ratarja někotre zyke wěste a płacżinje jemu też wjetsche dołhody. Dokelž może so w nowischim cżasu len też ł maschinami rěblowacź, šmě so samo mjenschim ratarjam porwaćź, so bychu len plahowali. Radu podawa kóždy cżas: Abteilung Sachsen der Deutschen Flachsbaugesellschaft m. b. H., Dresden-A. Sidonienstraße 14.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S Drježdżan. (Indianski wjetch w Drježdżanach.) Pónđzelu pschipołdnju pschijidźe wadyk wschitkich indianskich šplahow, kiž hischcze w Połnócnej Amerizy wobsteja, Big Chief White Horse Eagle, ł Barlina na Drježdżanske hłowne dwórnischczo. Na dwórnischczu witachu jeho šobuslawy Ratary-klubа a amerikanski konsul, kaž też šyty dźěći. Indianski wjetch je 107 lět stary a khodźi ł tšom.

* S Barlina. (Krwawny njeskutk šudnistkeho sekretara.) Sobotu pschepyta policija bydlenje 36letneho šudnistkeho sekretara Korle Krügera na Prynz Louis-Ferdinandskej dróšy 6, a šmjerzi, so je Krüger šudnistke akty pschekschiwił. Pjatk šo na šudnistwje pschi termiži dyrbjeschelo pschepražowanja akty trjebachu a te běchu šo sšubiłe; podhlad, so je akty wotewrjał, padze hnydom na Krügera. Pschi pschekhtschowanju šo Krüger wusna, so je chcył w tutej należnosći je stronomaj šwišli zwłacź, so by šwoje lěpsche ł teho měł. Na to jemu wošjewichu, so je nachwilnje je słužby puschczeny. Pónđzelu spyta wón nětko šwoju 33letnu mandželsku Margaretu a šwoje hałe někotre njedźele stare dźěcżo skónczowacź. Jako běsche šwoju mandželsku cżasko do pluzow kłół, możachu jeho pschihtowanoni ludźo pschimnjeć a pschemóc, pschedy hacź šo ł nožom do dźěcża a žeńe kamjeho da.

* S Flensburga. (Dwaj morwaj a schtyrjo sranjeni pschi zusetkowanju automobila.) Na dróšy ł Flensburga do Husuma na šo cżełke njesłoże ł automobilom. Mandželskaj ł Hamburga běschtaj šo je šwojimi dźěćimi k pschiwuwanym do Flensburga podałoj. Wottud chcychu šebi hischcze do Husuma dojeć. W Flensburgu seshadachu šo mandželskaj a schtyri dalsche wošoby, dazała tři žónske a tšo muški, do automobila. Sšiwoje dźěći wotstajeschtaj mandželskaj pola wowli w Flensburgu. Na dróšy mjes Flensburgom a Husumom pukny šo wobrucź praweho sadnjeho kola. Wóz šo pschecżišny. Wjednik wosa šo sarasy. Jeho žonu cżełkorańenu do blischeho hoscżenza donjeschechu, dokelž sa hodźinu wumrě. Dalschej wosobje buschtej cżełko, tannej lehko sranjenej. Tak šu dźěći wobeju starschoju šhubile.

* S Hamburga. (Sajedojcżenje ł jědznym lodom.) We Altonje-Stellingenje je wěsće 50 wošobow po wuživanju jedźnego lodu, kiž šu šebi ł pschedawarskeho woza wotelwałe, pod šramjenjemi sajedojcżenja šhorile. We jenym papjerniku samym pobrachowasche 27 mładych holzow, kiž běchu tutón łód jědle. Strowotniska wschnosć pak hamtizy wošjewja, so šo šwjetscha jedna wo łóžiche khorenja. Schtyri cżełkosthorjene wošoby běchu do měschczańskeje khorownje dowjesći. S nimi pak šo też sašo polěpschichu.

* S Pólnana. (Kónz njeswěrneho sastojnika.) Pólski sastojnik Sswjatkow w Pólnanju běsche porjadne dollarowe pohłki podražował. Jako jeho tšótnistwo wotkrychu, cżekny wón a khowasche šo khwilu w Krakowje. Pónđzelu jeho kriminalni sastojnizy na tamnischim hłownym dwórnischczu špótachu. Jako Sswjatok widźesche, so njemóże wjazy wucżekowacź, cżiny šo pod blischi pschihodźacy cżah, kiž jeho na městnje mori. Jeho pschekschtwojenja wucżinja nětdźe 90 000 dollarow.

* S Neapla. (Stara zyrkej hrosy so sajapynjeć.) Najstarscha zyrkej Neapla, Basilika Sant Aniellain Capo Napoli, hrosy so sajapynjeć. Tmar pokhadża je schestehe lětstotka a bu hižom psched dlěschim cżasom sawrjeny, dokelž so w murjach rospuki pokasowachu.

Spodźiwne wustrowjenje.

S Herforda so pische: Se šuscheja wšy Rötinghausen powě so wo spodźiwnym wustrowjenju. 12lětny šyn ratarja Oesterreicha běsche hižom schtyri léta dołho na delnim cżełe zyke slomjeny. Wschitke pospyty, jeho wustrowicz, běchu podarmo. Mějeży dołhe leżesche hólz w khorowni Bethelu pola Bielefelda, ale też tam jemu njemóżachu pomhacź. Tak so psched nětdźe dwěmaj njedźelomaj domoiwrócźi. W poslednich dnjach cżepjesche khorty hólz, kiž je duchownje sara wuwity a sara nabożnje šmyšleny, na wošpjetne napady, so šo wo jeho žiwjenje bojachu. Ras rano powědaschе šwojimaj starschimaj, so je měł spodźiwny žón. Wumožnik je šo jemu sjewił a je jemu prajił, so budże hischcze šaunżny dźeń wjecżor w 9 hodź. wustrowjenje. Starschej šebi wuslyschitaj, so hólz w Bludze trěbjesche. Wjecżor so pschibliži a w 9 hodź. žadasche šebi hólz šwoju drastu, so by šlanył, schtož hižom schtyri léta dołho wjazy mohł njedźesche. Starschej běschtaj jemu t woli a nětko sta so dźiw: Hólz, kiž běsche léta dołho slomjeny był, slany a khodźeschе bjes sepjery pólstwje wokoło. Polizajiła wyschnosć w Rötinghausenje je wobkrucźika, so je tuta powěsć wěrna.

Móst přez Main pola Klingenberga so zasypnył. K jenemu stołpej běchu tołkowu přičinili. Jako dźěłaše, so ze zatłasenjom stołp roztřase, tak zo so móst zasypny. Pódła dźěłaćeŕ žiwjenje zhubi.

Na přemo jězdzenje z motorskimi čołmami přez morjo mjez Jendźelskej a Francowskej. Wjedro bě njepřihódne. Wjele čołmow so zwrócźi, po tym zo běchu lědma wotjěli. Ze 40 čołmow 4 do Francowskeje dojěchu, 8 čołmow so podnuri a ludźo w nich so tepichu.

Přilopk.

* **Ms. Buckingham žo namałała.** Shubjenje 61lětneje Annie Buckingham ſ Hanley ſ jendželskeje puczowanſkeje towaršhnoſcže žónſkich je žo bórzy wujaſnilo. Stara knjeni pschebywa wot lěkarja wothładowana we khorowni pſchi Friedrichshainje. Wona bě, kaž je kriminalna polizija wſeſczika, na Charlottenburgſkim dwórniſchczu wuſtupiła a bu na haſu bowjedżena, hdyž chżyſche žebi hotel wupytacź. Schto bě ju pohnuło, so hnydom bydlenje njewża, njej hiſchcże wědome. Bludżeſche po měſcże wokoło a pſchenozowaſche ſamo na jenej kawzy w ſwérinzu (Tiergarten). Schtwórtk nadeidżechu ju cżerpjazu, kaž bě widżecź, w ſrjedżiſchczu města a dowjedżechu ju k najbliżſchemu wumożniſchczu. Tu lěkaŕ ſpóſna, ſo je tak woſłabła, ſo běſche trjeba ju do khorownje pſchewjeſcź.

* **Shromadne žamomardarſtwa ſchulerja a ſchulerki.** W Kölnie dźiſche 17 létny ſchulerſ jeneje tamniſcheje wyſchiſcheje ſchule ſ 15 létnej ſchulerku ſ Kölna ſhromadnje do Rheina. Cżełe młodeju człowjekow wuczahnychu pola Manheima a Werdingena ſ wody.

* **Sšydom wožobow žo pſchi kupanju ſatepiło.** Se Wina žo powě, ſo je žo tam njedżelu žydom cżłowjekow pſchi kupaniu w Dunaju ſatepiło. Dwě dalſchej wožobje ſtej pſchi kaženiu na hórſke ſkały we Winſkim lěſu bele padłej.

* **Spodżiwna khorosć.** S Dubrownika w Juhoſłowjanſkej žo powě, ſo je w tamniſchej wokoliniže ſpodżiwna khorosć wudyrika. Skhorjenym žo cżrjewa jěſtsa. Dotal žu 23 wožobow do khorownje pſchiwjeſli, ſ kotrychž ſtej dwě po operaziji wumrěłej.

* **Papjerjany klobuk budże moderny.** W pſchichodnym lěcźu ſaczehnje japanſki papjerjany klobuk do europſkeje módy. S japanſkeho hłownego města Tokia žo piſche, ſo je japanſka klobukowa industrija hižom 500 000 duzentowo papjerjanych klobukow do Europy pſchedała. Klobuki žu khěžro podobne panamaſkim klobukam, kiž žu ſ papjerjanych niczow ſhotowjene. Po wożebitym waſchnju wobdźełane papjerjane niczе žu ſ jara cżeńkeje japanſkeje papjery, kotraž je na 6- hač 7zentimetrſke róle ſwita.

* **Pjeć wožobow žo ſatepiło.** Pola Orkneyſkich kupow žo njedżelu w nozy cżołm ſ pjeć wožobami powroćzi, kotiż ſ jeneje kupy domoj jědżechu. Wſchitke pjeć wožobow, dwaj mużej a tři žony, žo ſatepichu.

* **Najwjetſchi ſchtom ſwěta.** Na horach Calaveraſkeje provinzy w Kaliforniſkej ſteji zedrowy ſchtom, kiž je po wſchém ſdaczu najwjetſchi ſchtom ſwěta. Pſchi ſemi měri ſwonk dokołwokoło 92 jendželſkich ſtopow, to je nědźe 32 metrow, ſchtyri ſtopy wyſche wuczinja jeho wobſah hiſchcże 88 ſtopow a wot tam pſchezo bóle a bóle wotedźera. Schtom je 285 ſtopow wyſoki, to je po naſchej měrje nědźe 90 metrow. W ſwojej żyłej wyſokoſcźi ma ſchtom rjanu jenaku formu; kaſtuj je poręd̆ko pela tajkich hobrſkich ſchtomow nadeidżeny. Po ſwojich ſetowych kołach je tutón zedrowy ſchtom 2520 lět ſtary. Wot ſdonka žu ſkoru, kotraž je nědźe 14 ſtopow koſta, hacź do 50 ſtopow (17 metrow) wyſoko wotſtronili a ju Newyorkſkemu muſejej pſchepodali.

* **Schta trukwa dokonja.** Amerikanſki ſtatiſtikaŕ je dokładnje pſchepytował, kelko energije trukwa wſchędźe pſchetrjebja. Wſchi tutej ſkładnoſcźi tež wulicźi, ſo trukwa wob dźeń 41000 króć ſ wopuſchu tam a ſem bimbuje.

Na'nowiše z cyłeho ſwěta.

— **Schkrowa powěſcź wo wjedrje ſa jutſje ſchtwórk:** Rjenje, żuchu, cżopło po cżełej Europje a tež po Jendżelſkej.

---

* Na jěžbje po żelesniży ſ Naumburga do Lipſka žo jena Lipicżańſka ſchulſta holza daloko ſ wojoweho wotka wukhili, ſo by jenej ſpěcżeleknizy w druhim wozu pſchikiwała. W tymle wokomiku ſpěchny cżaſ pſchijědże a holzy ruku wyſche kohcża wottorhny. Snjeſbożenu žu w Corbetzje hnydom do khorownje dowjeſli.

* W Barlinje je žo wulka chemiſko-farmazeutiſka fabrika dr. Laboſchina ſ wohnjom ſnicziła. Jedyn pſchiſtajenj je ſ lokomotywnoſcźu woheń ſaparak. Se ſapałku je do žudobja ſpiritusa ſwěcźił, do kotrehoż bě jemu wotſoſnik padnył. W błiſchim wokomiku žo ſpiritus ſapali, ſ kotrehoż ſo plomjo na žudobje benzina roſſcheri. Nětotre ſekundy podźiſcho žo hižo zyła dźełarnja paleſche. Njewuprajnje ſpěchnje žo woheń na tſi twarjenja w dworje wupſchestrě, hdyž je wſchěch wotnow ſ druheho hacź do ſchtwórteho poſchoda plomjenja žapachu. Dźełacźerjam, kotrymž bě wupuſcź ſ plomjenjemi ſalehnjeny, dyrbjachu ſ wokna do wupſchestrěnych ſkałańſkich ſtachiow ſkakacź. Schkorjo pſchiſtajenjy žu pſchi tym do ſchkody pſchiſchli. Expedient Wojnowſki, kotryż je ſ njewobhladniwoſcźu woheń ſawinował, je w Moabitſkej khorowni na poczerpjene wopalne rany wumrěł.

* Pokładnik ſpěwarſkeho ſwjaſka Němſkeje, žudniſki aſeſſor na wotpoczinku Redlin w Charlottenburgu, je poſlednje lěta ſe ſwjaſkowemu ſamoženja 750 000 hriwnow pſchekſchiwił. S njenadżitej reviziju pokładnje žu žo pſchekſchiwjenja wotkrył.

* W Konſtantinopelſkim pſchedměſcźe Balatu ju ſchtyri wožoby na mor ſhorike. Dwě ſtej wumrěłej.

* W Kolumbiji w połodnjiſchej Ameriży je žo w Popayje ſ wulkim wotwalenjom ſemje 30 ludźi morilo a wjele druhich žo ſranilo. Rěka Guicale je žo ſ wotwalenej ſemju ſahaczyła. S tym je wulke powodźenje naſtało, ſ kotrymž je žo město Sebilla wupuſcźiło.

Towaršhnowſki powěſtnik.

Hornja Hórka. Serb. tow. „Łužica“ je přeprošene na zjězd wohnjoweje wobory, kiž so 23. junija w Hornjej Hórcy wotměwa. Towaršhnowe wobdźěli so na ſwjedźeńſkim cźahu a zhromadźi ſo k tomu we 1 hodź.

w Nowakee hoſcźencu. Knjeża dowěrnicy ſo proſa, zo bychu to wšém ſobuſtawam wozjewili. Wo bohate wobdźělenje proſy předſyda.

Lumir zeńdże ſo ſobotu 22. junija ½5—½7 hodźin we Sorbſkim Domje horka. B. Krawc.

Pančicy. Jednota Sokoł ma kóždy ſtwórtk wječor we 8 hodź. w Pančicach na ſurli zwučowanje. Swjedźeń je blizko. Načolnik.

Konjecy. Drużſtwo za hromadukładźenje leżownoſcźow ma ſtwórtk **20. junija** wot připołdnja 12 hodź. ważny termin: a) hódnoſcź jenotliwych klaſow, b) wupokaz puców a rjebjow, c) zarunanje hnojenja a dalokoſce, d) wurunanje mjezow, e) přeče za nowe plany. Předſyda.

Cżiłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoler w Budyšinje. Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Duchan w Budyšinje. Za hospodarſki dźěl: Arnošt Bart w Bukecach. Za nawodźenje: G. Janak w Budyšinje.

Hospodarſki rozhlad.

žrjedu 19. junija 1929:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,188	100 pólsk. złotych	47,125
1 jendželski punt .	20,30	100 čěſkoſł. krónow	12,395
100 ſwajc. frankow .	80,525	100 franc. frankow	16,39

Barlinſka burſa bě wčera pſchi ſpočatku trochu wožiwjena, poſdźiſcho wukowanje wjaſnje a kurſy efektow žo wotdrjebjowachu. Wiki ſ dołżnymi a rentowymi liſtami běchu mérne, ale kurſy ſkerje skruczene.

Produktowe wiki ſkoro žaneho pſchemėnjenja njepſchiſtajeſchu. Wobrot bě žnadny, hačrunjeż je žito na wikach žadne. Poſdźiſche termije běchu ſkerje ſeſłabjene. Wežera płaczeſche zentnaŕ

w Barlinje

pſchenicy 10,65—10,70 hr., rožki 9,40 hr. hač 9,50 hr., jęczmjenja naſymſkeho hr. 8,90—9,10, wowſa 8,90—9,40 hr.,

w termijowym wikowanju

ſa julij: pſchenicy 11,22½—11,25 hr., rožki 10,05—10,07½ hr., wowſa 9,27½ hr. ſa ſeptember: pſchenicy 11,76¼—11,80 hr., rožki 10,42½—10,47½ hr., wowſa 9,45 hač 9,50 hr.

Pſchiſtajeja:

Holzu do domu, wjekaŕ Morawez w Běłej Wodźe.
„ Linka w Kamjenzu, Rjowſka dróha 9.
„ Korla Nößler w Běłej Wodźe.
„ rėtnik Klicka w Rišci.
„ Greiner w Korſymju.
„ dr. Horn w Lubiju, Dźiwadłowe naměſto.
„ Natheg w Hródku, Dołha haſa 29.

Dźełarjerja, měſchczańſka piwarnja w Kulowje.
Schoſtra, Louis Wagner w Budyſchinje na Žitnych wikach.
Dźowku, Buſch w Sčijżejach.
Intrownu, Mjerwa w Ketlizach. — Hoſcźenz pſchi Kubſchiczańſkim dwórniſchczu.
Samkatſkeho, Herm. Herm. Jandock w Hródku.
Piekatſkeho, khoſejownja Hohenzollern w Budyſchinje.

Kupuja:

Sěno, 50 zentnarjow, Barthel w Dobruſchi.

Na pſchedań:

Sſoloma, 25 zenk., wokleny, Frenzel w Biſkopizach, Wyſoka haſa, telefon 132.
Kamory bratne, Kozor w Biſkopizach, Hermanowy wuſtaw II.
Wós dźěcźaty a jſtwinſki, w Kamjenzu, Bahnhofſtr. 4.
Cźiſło 4 delka.

Sdunišiy na pſchedžadžowanje

ſchtwórtk 20. junija 1929

w Kamjenzu w kaſarnach, komorny dom mańſchaftſkich lěkłow dop. w 9 hodź.: wſchelake maſchiny a meble, cźaſniki, waſy, lampy, kupanſke wanje, tepichi, piſańſke ſtroje, ſchijaze maſchiny, cźełenjene a běłe wino, **w Sčernjanach** w hoſcźenzu dop. w 10 hodź. 8 cbm. thójnowych deſkow,
w Lubiju na žudniſtwje dop. w 10 hodź.: wſchelake meble, radio, piſańſke ſtroje, koprowej kótlikaj, ſtejazy cźaſnik, gramofon, 4 kruchi pódubſchoweje kože, kruchaj howjaſeje kože.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki dopołdnja ¾11 hodź. **w Barlinje: Wiki** žu jara mérne, ale płaczišny žu ſtrucźene.
Dop. ¾12 hodź.: Kaž pſched hodźinu.

Płaczišny na Barlinſkich produktowych wikach.

Žito a wolijowe ſymjo po tunu abo 1000 kg, hewak 100 kg. Płaczišny po złotej hriwnje.

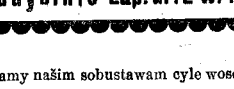
	18. 6.	17. 6.		18. 6.	17. 6.
Pšenica	213-214	213-214	buny	21-23,00	21 23,00
rožka	188-190	188-190	woka	27-30.00	27-30.00
nal. jačmjeń	—	—	mórske łapiny	18-19,50	18-19,50
nac. jačmjeń	176-182	176-18-	žołte łupiny	28-30,00	28-30,00
wowſ	178-185	178-188	ſeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosuſk	18-18,50	18-18,50
pšenź. muka	24-28,50	24-28,26	lany wosuſk	21-21,60	21-21,60
rżana muka	25-27,60	25-27,60	poen. melasa	—	—
pš. wotruby	11-12,00	11-12,00	běrnj. kruſki	16-17,10	16-17.40
rżane „	11-12,00	11-12,0-	ſyno, 50 kg	3,40-3,80	4,00-5,00
lane ſymjo	—	—	rżana ſłoma	1,20-1,35	1,60-1,85
brěch, Viktor.	40-48,00	40-48,0-	ſěnź. „	1,20-1,40	1,30-1,60
raps	—	—	wowſana „	1,05-1,20	1,50-1,65
pſeluški	25-26 00	25-26,00	jačna „	1,00-1,15	1,40-1,60

Zběrka
Dom a swět

I. Alois Jirásek: **Filosofska historija.** Powědańčko. Přełožił a zawod napisał Jurij Wićaz. Budyšin 1921. Stron XII+132. 1.50 hr.
II. Józef Nowak: **Swobody njewjesta.** Swjedźeńska hra. Budyšin 1922. Str. 72. 75 pj.
III. Jakub Lorenc-Zaleński: **Serbscy rjekowje.** Powědańčko ze serbskeje zaůdźenosće. Budyšin 1922. Str. 156. 1.50 hr.
IV. Adolf Černý: **Serbske wobrazki.** Přełožił a zawod napisał Ota Wićaz. Budyšin 1923. Str. 172. 1.50 hr.
V. Mato Kósyk: **Přerada margrofy Gera.** Delnjoserbska episka baseń. Za čišć přihotował Bogumił Swjela. Budyšin 1924. Str. 40. 75 pj.
VI. Marja Kubašec: **Wusadny.** Powědańčko. Budyšin 1925. Str. 40. 50 pj.
VII. Mina Witkoje: **Dolnoserbske basńe.** Budyšin 1925. Str. 56. 75 pj.
VIII. Marja Kubašec: **Khodojta.** Hra w tšoch jednanjach. Z wobrazom wot Měrćina Nowaka. Budyšin 1926. Str. 52. 75 pj.
IX. Jakub Bart-Čišinski. **Nawoženja.** Narodno episka baseń w dźewjećich spěwach. Za čišć přihotował a zawod napisał dr. Mikławš Krječmaŕ. Z tšomi wobrazkami M. Nowaka a dwěmaj podobiznomaj. Budyšin 1926. Str. 100. 1.50 hr.
X. **Ruske Byliny.** Přełožił, zawod napisał a šěsć prěnjotnych drjeworězow přidał Měrćin Nowak-Njechorński. Budyšin 1927. Str. 180. 3 hr.
XI. Jan Lajnert: **Wyskow sapy, syzow kapy.** Basnje Budyšin 1928. Str. 64. 1 hr.
XII. Teréza Nováková: **Na farje. — Halžki.** Z knihi „Zleńki zornowca.“ Přełožił dr. M. Krječmaŕ. Zawod napisał dr. Józ Páta. Z podobiznu spisowaćelki. Budyšin 1928. Str. X+139. 1.50 hr.
XIII. Pawoł Krječmaŕ: **Raj myslow, sonow z łužiskich honow.** Basnje. Drjeworězby Měrćina Nowaka. Budyšin 1929. Str. 96. 1.50 hr.
XIV. Mato Kósyk: **Pěsńe.** I. źěl. Zběraŕ a zestajaŕ Bogumił Swjela. Hobrazy kreslił Fryco Latk. W Budyšinje 1929. Str. 152. 1.50 hr.

Tute knihi słušeja do kóždeho Serbskeho Domu!

Na předań w Serbskej knihaŕni w Budyšinje

Jurij Hänsel w Budyšinje

na Sukelnskej hasy 34 :: Telefon čo. 2736
Hłowna předawarnja Rudolfa Sacka z Lipska
w Budyšskim hamtskim hejtmanstwje
Skład ratarſk. maſinow a gratu wšěch druſin

Tworykupowace towaršhnowo w Budyšinje zap. dr. z w. ruk.

Poskićamy našim sobuſtawam cyle wosebje:

Płodowu brěčku	pt. 60 pj.
Malenowu brěčku	pt. 86 pj.
Nowe jerje	jedyn 18 pj.
Běrny	pt. 18 pj.
Najl. Limburgski twarožk 25%	pt. 88 pj.
Najl. domjacy twarožk . . .	pt. 60 pj.
Snědańſki twarožk	kus 18 pj.

Wóſkowany rub 100 cm ſěroki m 1.80, zbytki, linoleumowe běhaki, tepichi 2+3 = 17 briw. wšo **J. Erler** na Zwonk. tunjo Lawskej h. čo. 10. Rožk Kronpryne mosta.

Makulaturu
ma na předań
Smolerjec knihiličšerńja

Hypotheki

na leżownoſce w měſce a na wſach. **Pożčonki** na zastojnikow a kruče přiſtajenych z wotpłaćenjom po měſačnych dźělbach. **Kupowanje a předawanje leżownoſcow a wobkhodow** kóždeje druſiny. Dowěrliwe zaradźowanje a pomoc we wšěch pjenježnych naležnoſcach a ſudniſkich wěcach. Mnoho připoznaca.

Hypothek. büro Wenzel
na Hórnčerſkej hasy 11 Telefon 6965

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N.“ płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1.51 hr., pod křižnym zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a dźěł. Smolerjec knihličišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 141 — Budyšin — Štwórtk, 20. junija 1929 — Bautzen — Lětnik 88

Hišće žanych wuhladow na wutworjenje nowoho sakskoho knježerstwa.

S pożhlynjenjom nazionalneje sozialistiskeje strony we sakskim sejmje je so wutworjenje nowoho knježerstwa jara porjeźiło. Demokratojo žu so sorjekli, so pschi knježerstwje mjerschinu wobdźělić, kotraž by wot nazionalnych sozialistow wotwisna była. Demokratojo maja sa nusne, so najbłyšischa frakzija w sejmje, sozialdemokratika, do knježerstwa sastupi. Sozialdemokratojo hischcze njeje tu k rozsudźenju doschli. Jenoż shromadźizna sozialdemokratiskich sastupjerjow Budyskeho a Bitkowskeho podkrjeża je so **za wutworjenje wulkeje koalizije wuprajiła**, pschi čimž pak je so wumjeniło, so dyrbja so sozialdemokratam ministerske pschedźiwstwo a tři ministerske sydła pschiwostajić. Pschesćiwo pjeć hłosam je so wobsamknjenje pschijało, we kotrymž shromadźizna stejišćeću sapóšłanja Mjele pschihłosuje a jada, so by so tež w pschichodze prózował, so by sozialdemokratiska strona w sejmje pschi statnej mozy žiła. Tuta zmjena je tohodla k tarjam dowolila, so by so zmjeńšił dwohodnje wotjećź.

Stresemann do Pariza pśijěł.

Němski swonkowny minister dr. Stresemann je sjeźdu rano do Parisa pschijěł. Francowski swonkowny minister Briand jeho a jeho pschewod k žebi sa hnědanju pscheproša.

Francowscy ministrojo su dźěleneho mjenjenja wo wobsadźenju Porheinskeje.

„Écho de Paris“ powě, so je so wutoru w ministerskej radźe wo wróćosławolanju franzowskeho wójska s Porheinskeje jednało. Dźiwajo na pschedstejaze rozsudźenje dr. Stresemanna s Briandom a Poincareom su ministrojo prěni króć spytali, wumjenjenje postajeć, kotrež by Francowska sa pschedwzaćne wuczehnjenje swojeho wójska s Porheinskeje dyrbjała žadać. Wo tymle kosłoćiwym praschenju njeje so mohła pschesjenosć dozpić. Poincare a Maginot staj swoje stejišćiznje sakitowałoj, so so wo wróćo sławołanju njemóže rěčeć, pschedy hač njeje Francowska wójnjske wotschłodźenje sawěsćene. Tomule mjenjenju wulka wjetschina franzowskeho parlamenta pschihłosuje.

Kśesćijanske dźěłaćerske zwjazki wo zawěsćenju dźěłonjemějerjow.

K reformje sawěsćenja dźěłonjemějerjow je pschedbydźiwo shromadneho swjatka kśesćesćijanskich dźěłaćerskich swjazkow złědowace wobsamknjenje pschijało:

Pschi nětčišćim wobstejanju wo reformu sawěsćenja dźěłonjemějerjow so w žyłnej měrje prózowanja pokazuja, kotrejž zakładny sawěsćenja dźěłonjemějerjow wohrožuja a dźedźa s njeprawom tym sesćkodźićź, kotříž su se bjesdźěłoćźu a nusu potrjechjeni. Wobzwježe tež w poźłednim času w němšćim žiwnje podate namjety dale wotkazuja, so by so wutworjenju w sawěsćenju dźěłonjemějerjow du a podpjeru na njeinjeżne waschnje pschikrośeja. Kśesćesćijanske swjatki su swólniwe, wschě prózowanja na wotstronjenje woprawdźitych njedostatkow podpjerać, tola so dorasnje a rozsudźenje pschesćiwo namjetam na pohubjenjschenje wukonjenjow sawěsćenja (podpjery) wobkrośeja. S nimi by so nusa schěrokich ludowych worstow kšětro powjetschiła, hdy bychu so do skutka stajiłe.

Pruhowański wuběrk płaćiwosći poźlednich wólbow namjetnje.

Pruhowański wuběrk sakskeho žiwnja je wólbu we wschěch tšoch wokrjesach pruhował a namjetuje, so bychu so wólby jako płaćiwe wuprajiłe.

Němski powětrop puści.

W němšćim powětronje (ballonu), w Čechach sadźerżanym, njeżiu niczo podhladneho nadeschći, schtož by na swjonaju podobne było. Wobkrośenja wyschnosć w Sakskej schiju je tohodla k tarjam dowolita, so žmědża žwobodnje wotjećź.

Proces přećiwo Tucy, sobustawej češkoslowakskeho sejma.

Sobustaw žkowakiskeje ludoweje strony w češkoslowakskim žiwnje, sapóšłanc Tuka, je so w julniu psched žud w Bratišlawje staji. Tuku winuja, so je spytał, Słowakski wot češkoslowakskeje republiki wottorhnyć a sałzo s Madźarskej sjednoćić. Po Pólšće a Awstriskej je puczował, so by s pschećiwnikami češkoslowakskeho stata, wobzwježe s wjednikom žkowakiskich emigrantow Jehliczku, wo swojich planach radu składował. Pschijał je wopyt Lockharta, sekretara sa rewiziju měrowego sprjećenja, s kotrymž su so s Rumunami a Słowakami wobyblene kraje po žwětowej wójnje wot Madźarskeje wotdźělite. Sekretaš lorda Rothermera, Jendźelšćanyn Canbedowej, je wědomosće dawał. Sćiwoje plany chyšche je sběžkom do skutka stajić. W Słowakskej bě sa to 36 000 muži žyłku krajnu woboru organizował. W oktoburu 1926 dyrbjesche sběžk wudyrić. W Hronskim žwj. Benediktu dyrbjachu pschihabanzy na revolucju pschihabu słožić. Tuka tole sběžkakie wójsko z tělbami a je wschěm wójnjskim materialom wuhotowa. Ssobuwobstorjenju Ssnaczyh dyrbjesche w poślanjenym czasu s 18 000 muži Bratišlawu wobhadźić. Sa hłowneho sběžkoweho wjednika bě prjedawschi wyscht Kowacz w Budapeshu postajeny, kotryž je hižo nětdy w Turkestanu sběžk organizował. Tuka sobom też s madźarskim a ruskim bolschewiskim knježerstwom jednasche. Sběžk pak žo njeprodraš, hdyž bě exekwenta wuczeł Mihalyš wukas wudał, s kotrymž so njewotwisnosć Słowakskeje wutwoła. Wyscht Kowacz nětkole we Winje pschebywa. Pódła Tuki a Ssnaczkeho je nětko też sekretar žkowakiskeje ludoweje strony Mach wobstorjeny.

Demonstracija socialdemokratow we Waršawje.

Dźeł pschiwiskowarjow sozialdemokratije w Pólšće je so wot strony wotschćěpił a so ministerskemu pschedźiwdźe Pilźudskemu pschisamknył. So by so fronje wotschćěpjenych na pschećiwo dźełało, je sozialdemokratiske wjedniśtwo sozialdemokratow s wukraja na pomoz do Warschawy sawołało. Wutoru je so w zwukowowym twarjenju shromadźišna wotměła, kotruž bě nětdźe 6000 ludźi wopytało. S wukrajnych sozialdemokratiskich wjednikow **Belgičan Vandervelde** prěni rěčeše. Pokasa na to, so je internazionalny sozializmus stajnje sa zamołtainosć Pólšeje wustupował. Vandervelde so rasnje pschećiwo kóždej diktatoriskej knježerstwowej formje wobroći. Jako blizšoh rěčnik **so president němskeho žejma Loebe** žkowa šimaše. Po jeho mjenjenju je sa Europu nusne, so so němsko-pólske dorozumjenje dozpije. Wón so rasnje sa demokratiku knježerstwowu formu wupraji, kotraž jenicžky sa sakhowanje europiskeho měra kuluje. Potom hišće rěčachu nowowotwolowany pschedźiwda jendźelskeje dźełaćerskeje strony **Cramp**, Vandervelbowa žona, němski sozialdemokrat Crispien a 92letny wojowar sozializma w Pólšej, senator Limanowski.

Dźełaćerske njeměry w Pólšej.

K khutnym njeměram je w Babjanizach pola Lódźe doschło, hdyž so s fabriki Kruže a Endera dźeł dźełaćerjow s dźeła puschći. So by pschećiwo tomu protestował, druhi dźeł dźełaćerjow dźełaćej pschesta a spyta k dźełu žwólniwych dźełaćerjow s mozu wotehnać. Pschećiwo policiji strajkowarjo barrikady natwarichu a do policistow kamjenje a blesche mjetachu. Policistojo so słónčnje do barrikadow dobuchu a dźewjećź wozbow sajachu.

Amerikanski pósłanc Dawes a jendźelski minister Henderson wo wotbronjenju.

Pilgrimska liga w Londonje je k čejesći amerikanskeho pósłanca w Londonje, generala Dawesa, hościnu wuhotowała. Pschi njej bě 400 wobzwołow i diplomatije, politiki, hospodarstwa a je wschěch dźelow wobydlerstwa wobdźěli.

Jendźelski žwonkowny minister Henderson s cźopytymi žkowami na Dawesowe wobzobinske sadźerżby wo wobnowjenje Europy w powójnskim czasu spominaše. Jendźelski lud runje kaž amerikanski sa měrom žada. Wobaj stataj byschtaj dyrbjałoj i druhimi ludami žwěta hromadźe dźełaćź, so byschtaj wotbronjenje do skutka stajiłoj. Jendźelska **mění, so je czaš sa takše ważne jednanje pschichodź. We tymle smyśle wón Dawesa do Jendźelskeje witasche.**

Po Hendersonu general **Dawes** rěčeše, po kotrymž rěči pschisłuschaceho žwonkowneho ministra **Chamberlaina** złědowaše, dokelž ministerski pschedźiwda **Macdonald** njebě pschitomny. Tutón bě list pósłał, we kotrymž wobzarnuje, so by so wšelke pschi hotejnje wobdźělił. W listu je so dale praji:

„Ssmy w tak wurjadnje žwobodnym położenju, so nasche setkanje njewotwisnjenja, so někoho druheho wotsamknjenym. Wulki žwětowy pohon, kotryž ho pola nas kaž we Ameriży sačzuwa, nas pohonja, so bychmy hromadźe schli. Njeżadamy sa swojatkom ani sa pschitomnosć, ani sa pschichod, ani offensiwneho ani defensiwneho waschnja, ale dobru wolu pytamy, kotraž budźe druhim ludam i pschikładom a je sthrobli, so bychu i nami na tej žamej cźarje dźěkali.“

*

W Ameriży su rěče Hendersona, Dawesa a Macdonalda dobry saćišćeć cźinile. Po namjecze demokrata Tydinga je so w senatu resolucija pschijała, s kotrejž presidenta Hoovera napominaju, so by žwětowu konferenzu sa wotbronjenje po morju, na kraju a w powětrju žwołał.

Amerika chce na sapłaćenje franzowskeho dołha s wumjenjenjom cźakać.

Amerikanski representantski žiwnje je žriedu wobsamknjenje pschijał, kotrež knježerstwu potnomóc da, termińn sa sapłaćenje 400 miliionow dollarow wot 1. auguita lětša do 1. meje 1930 wotstorcźi, jeli so by Franzowska psched 1. augustom lěta žwój wójnjski dołh w Ameriku pschinjósnała.

Trocki hišće na wotmołwjenje z Jendźelskeje čaka.

Konstantinopelski dopisowar Londonskeho „Daily Expreża“ pische, so je wuhnany nětkajschi ruski wójnjski kommissar Trozki w rozrěčenju rjekł, so chce do Jendźelskeje puczować, dokelž je sa thorosći jeho žony lěkowanje trěbne, kotrež njemóže w Turkowskej namakać. Trozkemu by w Londonje móżno było, mudaceje žwojich spisow w Jendźelskej dohladowaćź. Wón žebi pscheje, runje někotre w Jendźelskej pschebywaćź, hdyž je so tam wulke politiske pschemjenjenje stało.

Nadobytk z ruskeho konsulata w Kharbinje.

Londonski „Daily Telegraph“ s Pekinga powě: Wuběrk žwonkownych należnosćow w Nankingu je so žriedu seschoł, so by praschenje chinesko-ruskich poćzahow pruhował. Cźangšüiliang w Mukdenje žu namołwiłi, so by wschě dokumenty, pschi pschepytanju ruskeho konsulata w Kharbinje namakane, wotpósłał. Chinešće nowiny pischu, so chce general Cźangšüiliang, roskasował Mandźurskeje, wurjadny žud sa wotžłobjenje 39 Ruśow, w ruskim konsulatu sajatych, postajeć. Chinešće wyschnosće praja, so we konsulatu namakane pišma mjena 57 chineskich a 22 ruskich wobhonjerjow na wschelakich městnach wopschisheja, sa kotrymiž so někto złědźi,

Rumunske nowiny zadaju, so by so Madźarska wobžadźiła.

Rumunske nowiny njepschestawaju, pschećiwo wójnjskim wotmyślenjam madźarskeho knježerstwa protestowaćź. W „Universulu“ jeho hłowny redaktor Popescu, kotryž je w Bratianowym ministerstwje minister justicy był, pische, so je Madźarska žwój mjeć i nožnjow pschećiwo Rumunskej wuczahła. Tohodla je nusne, Madźarsku na to pokazaćź, so tón, kotrychž mjeć wuczehnje, s mjecźom sabinje. Madźarskej dyrbi sachowje sańcź, hišćhcze ras měr kaźpeć. Popescu rumunske knježerstwo namołwja, so by Madźarsku hač k Tise wobžadźiło; pschetoż to je mjesa, kotruž je romiki khěžor Trajan rumunskemu ludej postajił.

Też „Epoca“ napomina, so by ho Madźarska trochu smělowała a so njeby pschejara měrluboscź Rumunskeje pruhowała. Hewak by so Rumunska domicźka, k tomu, so by sałzo ras Budapest wobžadźiła a Madźarom powucził daka.

Turkojo kśesćijanow kónca.

Se Ssmyrny w Turkowskej so powě, so su Turkoja w Diarbekiru někotre kśesćesćijanske armenske žwójby słónzowali, kotrež hižo wiele lět w tymle kraju bydla. Mor-

dařstwa žu turkowšzy banditojo skuczili, kotrychž turkowšzy kriminalni agentojo nawjedowachu. Mjes skónzowanymi žu też někotši prawošžakowni (grichišckokatolšzy) duchowni. K tomule nowemu pšcheseženkanju kichesežijanow je takle doschko: Pravošžakwnu jutrownu pondželu turkowšti bali katolšckeho a pravošžakwneho duchowneho k žebi šawola a jimaj ša pšchichod kóždu kichesežijanšku Božu službu šakasa. Duchownaj na to huydom protestkowaški telegram presidentej Kemalej paschi pošžašchtaj. Duchownaj žo potom šnowa k wyschnosesi šawolachtaj, kdšej žo jimaj na wědomje da, šo jimaj jeju wobcježowanje drobo pšchiidže. Nkotre dny polđžišcho žo mordarštwa stachu. Hđyž Diarbekirskemu valiej potwěšej wo mordarštwje dachu, žo dšiwalche, kak šu mohle mordarštwa stacj a poruczi, — wschitkich Armenšckich sajecj. Hacžrunje bě jažne, so běchu Turkoju mordarštwo skuczili. Wo mordowanju też armeništi prawošžakwny patriarch w Syriškej shoni, tola žebi njesmješi, dalšche krocžele cžinicj, dokelž žo wo wokub sajatych Armenow bojesche. Hakle hđyž bě turkowšta wyschnosesj sajatych Armenow ſ jastwa puschczika, zyły podawk na sjawne pschiđže.

Strajk přistawnich dźěłacerjow w Grichiskej.

W Piräusu pola Athena je žo generalny strajk pschistawnych dźěłacžerjow wuwołał. Wutoru móješche hišchcze 1000 njeorganisowanych dźěłacžerjow se schkitanjom policije ſ wóšom grichišckich tóhšow twory wukłasesj. Organisowani dźěłacžerjo sypitachu, jich šnowa wot dźěła wotdźerjechu. Polizija, namóčšy wojazy a kavalleriju strajkowarjow wotehnachu. Pschi tšeleńzu žo jedyn offizěr a někotši dźěłacžerjo šranichu. Hacž dotal je žo knježevšiwo bjes wuspěcha prózowało, mjes dźěłacžerjemi a dźěłodawarjemi poštrědkowacj.

Franzowška offensiwa w Marokkowskej.

Kolonialna wójna w Marokkowskej hischcze njeje skónczena. Knježevšiwowa wójnika rosprawa prajt, so je general Nigeer roskakowarstwo w stronach pola Aita Nakuba pschewšak. Franzowšojo ſu wutoru k offensiwje pschechli a Ait Jakub a El Bordž dobyli

Přećiwnosć přećiwo čornoham w Zjednoćenych statach.

Mandželika presidenta Sjednoczenych statow połnóżneje Ameriki Hoovera bě pšched někotrymi dnjemi k cžaju też mandželiku wěstcho czornoschkeho žobustawa representantskeho žezima pscheproschła. Tónke podawk je žiwe protesty w połodniu Sjednoczenych statow šbudšił a też šakonje dawaza šhromadšina w Texasu a na Floridže šwoje wobmyšlenja w resoluzijach wuprajt. Tole hibanje je žo někto też do Washingtona pschenesešło, a senator Blease je resoluzijn namjetował, kotraž prešidentowu mandželšku na to dopomina, so ma žo też połodnischim statam džakowacj, „so nětkole w Běłym domje pschebywa".

Ze Serbow.

W **Budyschinje**, 20. junija 1929.

— **Wo wjedrje.** Nimomerny šylna wyschina nad naschimi stronami je šakład krasnego kčzneho wjedra. Wone šnuam derje howi. S wjeczora Europy wschak šylne niziny leža. Pschichodnu hobotu je pokny mšacžk. Tuž je lohzy mózno, so nam troschku pschemenjenja pschinješe. Natak žebi ſa rzpy a běrny ſa druhi džeczel a wotawu pódny deschczik pscheje. W Indiskej je tele dny wulke sliwki mšli. W tychle krajach wčežnego kčza wschak je někto cžaš naschese šymy, w kotrymž šylnische deschcze padaja. — Jutjse pjatk je špočatk kčza. Sstónczko někto najšajo šthadža, ale žo też najpodžišcho khowa. Wot nětka pak póndže šajo ſ hory dele. — Jutjse šthadša žlónczko 3,39 hodž. a khowa žo 20,24 hodž. Mšacžk šthadša wjeczor 20,14 a khowa žo na ranje 2,46 hodž. — Wčzera wjeczor w 7 hodž. barometer 746, hygrometer +2, thermometer wo dnjo +30. Dženja rano we 8 hodž. barometer 750, hygrometer 0, thermometer w nozy +17. Wuhlady na žuche wjedro.

•

Spočatk kčza.

Pschedženak naš powuczi, so žo jutjse pjatk 21. junija popołdnju 5 hodž. 7 mjenšch. kčzo sapočnje. S wětšym wobžarowanjom we wutrobje, so ma rjane nalčzo a podlčzo, kiž je žo nam lětša po dolhej žymje wožebje krótke šdało, hižom nimo hycj, špominamy na šaschke rjane njedžele. Tola nimo je nimo. Koło cžaša wjerczi žo dale. Kčzo stupi na měšno lětša wožebje rjaneho cžopkeho podlčza. Nadžijomnje nam wono dale cžopke a płodne wostanje, so žo njebychu wěschczenja we khłódnym a njelubosnym lčzu, kiž žo w ſažnim nalčzu roschčerjachu a mnohemu hižom nadžiju krótschicj pytachu, žo dopjelnike. Najblčschi dšeń a najtrótschu nóz šmy šajo doczakali a Boże błónczko wobroczi šo kčzneho dnja šajo pomalku k połodniu, to rčka, šo dny šajo wotebčracj a nozy pschibčracj šapocznu. Wo tom na šboże w prénich tydženjach kčza hišchcze malo pytnjemy. Stupamy do kčzneho cžaša ſ nadžiju, so naš wón pokuje špokojt, też naschich ratarjow ſ płodnym wjedrom a bohatymi žnjemi, kiž chajk nam knjes wjedra psched krupami a druhej schkodu mikoscziwje šakhowacj.

*

— **Smjersnjene schtomy,** kaž brčschki, worjeschiny atd. hodža žo lohko wulčkowacj. To hodži žo tak cžinicj, so žo wokoło schtoma nčhdže 1,20 mtr. w pschčerčku semja trochu pscheryje a žo schtomej kóžde tři abo schtyri dny bow žlabeje ješoweje wody pschilinje. Worjeschina w šahrodže evang. towaršchownje we Wojerezach ſ kotrejž žu tak pospytali, je hižom ša 10 dnjow nowe hałożi cžerika, kiž běchu ša tutón krótki cžaš hižom 20 cm. narosle.

— **Sserbška Boža služba w Drježdžanach.** Pschichodna njedžela, to je 23. junija, je w Drježdžanach šajo njedžela Sserbow. W mačerčnej rčcži žo jim pręduje a Boże wotkazanje wuđželuje. Boža služba jo, kaž hewak, popołdnju ¼4 hodž. šapocznje a wotmčše žo we rjanej Kichižnej zyrkwi. Prędowanje je knjes wyschichi farar Sarjenk pschecželnje na žo wšak. Drježdžanšky Sserbja pak jo wo bohate wobdžělenje na kemtchenju a ja Božim błidom lubje a nutrnje proschca.

— **Ozeanski lětak štotnik Köhl pschinđje do Budyschina.** Prędy hač žo k druhemu rasej do Ameriki poda, wopyta ozeanski lětak štotnik dr. Hermann Köhl 27. t. m. město Budyschin. Wjeczor we 8 hodž. chze w „Krónje" wo šwojim leczenju pšches Atlantiski ozean špchedwuschowacj.

— **Wobtčdźerjcze w dźenšnischim cžišle** nawščchik wo konkuršowym wupschedawanju w kupnym domje Maks Herde w Budyschinje na Kamjenitnej hažy. Dokelž žo konkuršowe wupschedawanje ke kónzej bliži, njech nichtó njekomdži, pschiłóbnu škładnosć wožebje tunjeho nakupowanja.

— **Słótne khorošcze w šakšej Hornjej Łužicy.** Po hamt škej rosprawje krajneho štrowotniſkeho hamta mšjachmy w Hornjej Łužicy 15. junija t. l. šcžěhowaze słótne khorošcze: 1. Słóšniwoſcej (Milzbrand) w 1 gmejnje a 1 dworje Žitawskeho hamtškeho heitmanšwa. 2. Skaženosć w 1 gmejnje a 1 dworje Žitawskeho hamtškeho heitmanšwa. 3. Sswinjazy mór w 1 gmejnje a 1 dworje Kamjenšckeho hamtškeho heitmanšwa. 4. Natykliwa khudokrejnosć kopytacžow w 1 gmejnje a 1 dworje Kamjenšckeho a 1 gmejnje a 1 dworje Lubijšckeho hamtškeho heitmanšwa. 5. Sahorjenje mošowe pola koni w 1 gmejnje a 1 dworje Žitawskeho hamtškeho heitmanšwa. 6. Pežolazy hnilž w 2 gmejnomaj a 5 dworach Kamjenšckeho, 1 gmejnje a 1 dworje Lubijšckeho a 1 gmejnje a 1 dworje Žitawskeho hamtškeho heitmanšwa.

S **Bórka.** Jedyn dšeń šaidženeho tydženja na wjeczor šteješche tšikołesaty awto knješa twaršcheho mišchtra Lehnerta ſ Budyšchina pšched korczmu pola Bórka. Cžeładni a někotši šchwajzarjo pschilhładowachu, jako pschirowny šun knješa Lehnerta žo prózowaše, so by motor šaškožił. Najšterje njeběchu cžerjaze pschiprawy awta wuhibnjene. Dołho traješe, prjedy hač motor šaškoži. Jedyn šchwajzar bě ſ wólnoješu nohu do koła tyknył. Nadobo motor šaškoži a awto porza běžeczj, šlamawschi wólnoješiwemu nohu. Awto wčšo hnydom šaštajichu a šnjeboženo ha Budyšckeje khorownje dowjesechu.

S **Budestez.** Sanđženu wutoru wobšamknu žo tudomny tšelništi žwjedženi pschi najrjeńšchim wjedrje ſ wulkotnym wohnjostrojom. Popołdnju běchu w Kernichez hoščenju krała a lětža k prénjemu rasej też kralowneu krónowali. Wjeczor žo hišchcze hobrska žyła ludźi na luzu šeńdže, so hychu krašnemu wohnjostrojej pschihładowali. Našche tšelzowške towaršwo žmě še žwojim tšelenjom lětša špokojom hycj.

S **Roswodez.** Póndželu wjeczor žo pschi Roswodezjanškej horje wožobowy automobil knješa Pawoła Brula je Mnišchońza šapali a žo ša krótki cžaš žyle špali. Wobeh je najšterje še šašapnjenjom miliny abo šapalenjom pschepłunjaka nastał.

S **Banez.** Sjawny pucž ſ Banez do Sarčeža a Njeswačzidła wostanje na Baneczanšckich honach hač do štónczenja wuporjedženja šawrjeny. Jšđny wobkhad pokasuje žo dale na Haškow, Łahow a Sarčez.

S **Bukez.** Bukeczanška nalutowarnja a wupožeknja běšche žo njedželu k žwojej 64. porjadnej generalnej šhromadšinje šeschła. Po powitanšckich žłowach pschešłyšchny, wjeśnjanaroſty Schwory, šhromadšijna ſ postanjenjom 6 žobuštawow počjeschi, kiž žu w šaństenym lčzle wumrěli. Hižom dołho khoremu liczerjej Reinigej we Wuježlu dobre połepšenje pschejachu. Sastupowazy liczerjo poda wetlicženje na lěto 1928, kiž bu w najšlčpšchim porjedže namakanje. Pschedšyhđa dohładowarstwa na to ſ džaknymi žłowami pschedžyhđa a połkadnika wuswobodži. Cžišty dobytk žo na namjet pschedžyhđy takle rosdželi: 20 proz. ša reserwny fond, 20 proz. wobtkhodna šapołožka, 5 proz. dividendow, 4 proz. wchebitych pschipokasankow na wobtkhodne podkle 500 hr. pschepokasa žo naběhnoschcženjkemu fondej, 50 hr. dosta wažadne žónške towaršwo. Na namjet še šhromadšinj liczerjej Reinigej 100 hr. ša wocžeſtschenje pschišwolichu. Sbytk žo na nowe šlicžowanje ſtaji. S wobkhodnje rospravy běšche špošnacj, so žo towaršwo derje roswiwa. Wustupjenych knjeſow ſ pschedžyhđstwa a dohładowarstwa jenohłóšnje šaſcžwolachu. W blišchim cžaſu wotmješe žo pschednoschk wo šaniczenju wulkich myschow. Knjes farar Mjerma dźakowasche žo w mjenje žónſkeho towaršwa ša pschišwoleny dar.

S **Wósporka.** Njedželu popołdnja wotmě žo na tudomnej Tšelerni šhromadšinu ſ šakoženju šanitetneje kolony, na kotrejž medizinalny rada dr. Sauerbrey ſ Lubija wo šanikach kolony pschednoschowasche. Po pschednoschku žo Wósporska šanitetna kolona šakoži. Medizinalny rada dr. Sauerbrey dr. med. Schuberta a 22 wošobow do šlužby ſtaji. Prénje šwuczowanje budže njedželu 30. junija we 7 hodž. Sa šwuczowarnju postaja žo Wósporska Tšelerńa.

S **Lubija.** W Lubijšckim wokrjesu naliczichu 15. junija 1933 muſſkich a 1634 žónſkich dźěłonjemłožacych. 15.

Macerny dwór.

Halliski roman.

47] (Pokračowanje.)

„Wostaj mje, wowka . . ."

„Mjeno praj . . . Melenka!"

S wotmachom žo holza wottorhny a poskoczi. „Ja žo njewěm!"

Tu šměni žo nahle wobliczo wowzyne, a Melenka šaschkitny še šrachom, pohladawschi šapadnjene rzhy šta-ruschki.

„Ty jo njewěšch???"

„Nč!!! Jenje jo wědżała njejžjom . . . Njeběch wczitpna w tamnej wjeſołej hodžinje . . . S smjecžachych žo na wunutrnycž, schtož žo mi na macžerńem dworje šakašowasche . . ."

Tu šturuschka šastona. Potom bu wo jitwje zyle cžicho. Mjenschinu žo pominychu. Hluboko leżeſche běła hłowa štulena na krucže šinkujenymaj rukomaj. Potom šajo cžežke štonanje . . . a šajo, a šajo . . .

Pšched Melenzynymaj wocžomaj rejowasche jitwa. Wona hrabny ša karanom ſ wodu na blidže a pijeſche ſ njeho. Strachocžiwje špohladny na potulenu postawu ša blidom, potom šalese žo wotschažujo do loža. —

Hđyž Maren trochu popščicho žo wo durje konory klapasche, njedosta wotmołwy. Pschiložji wucho k durjam, šažhjicha wokacz a žo šmjecz . . .

Tu šaſtupi pschekwapjena do jitwy.

A nadeńšže na šmjerch khoru młodu žónsku, ta bědżeſche žo še šymizu a wošchczerjaſche žo . . . wošchczerafche žo . . .

A nadeńšže morwu ſ hłuboku šklonjenej hłowu nad šinkujenymaj rukomaj. — —

Sapiši Halligičeho wučerja Manne Wögensa.

Kripawy šchtom pschi schuliškej šahrodže šłona ſ wichorom.

A jako by jeho to ſamo bolało, so dyrbi jeho takle rosderdacz, tak žałoscži k jeho štonanju.

Derje pschihođži šo štruchła melodija k mojemu ſamžnemu šaczuczu. Nčhđže we hłubinach wutrobu šdrčmuje wjeſoła natura Manne Wögenſowa, ale nichtó ju njewuhudži.

Ani schulišle dźěcži niz, tuczł wschědni, wjeſeli napominarjo: „A šajo radujeze žo!"

Kajka dźěra je žo ſ wowzynym wotkhadom do mojeho žiwjenja šadrěła, schčroka a wulka.

Sczežka bych wo młodu žonu, kiž by mi wutrobu a wschitke šmyšła napjelnjała, tak žo rudžicz mohł, kaž wo nimale dźewczadźežaczletnu.

Muj Rickert praji: „Kaž kokoſche bjes hłowy cžampanty wokoło."

Pschi tom je wón tola ſtajnje bywał tón ſpieczliwy, kiž je žo na ſtajnoſczi ſ wowzku wurčzował. A wón njerzazy pschikłaji: „Je wschak też derje, so wjazy hłowu nimam, pschetož njeje nikoho, kiž mohł ju myczj."

Hłowunjeca ja njeparuju, pschetož wowka běšche njedžiwajcy žwojeje wyſokeje ſtarosty polna hmujazeho poczeſczowanja napschczeżo mi. Ale paruju jeje wótre wuſmješchenje, jeje pschelchczip, jeje ſuchi žort, jeje dobru, žylnu rčcž. Hallig je wožiwroczena, jeje macž je ſemrčła. A ja, kiž hebi myšlach, so wowku najčpje ſnaju, běch jenož ſ klazakom w ſnaczu duſchowo. Myšlach ſtajnje, so je ſtara jěra žónška hordoſcz poſtajiła na najwyſchſche měſtno . . .

A tola je to lubosc̀ž bya, ſpodžiwna ſapręta lubosc̀ž. Ale tola tón „najwjeſelſchi poczink". —

Edžej je mi prajił, cžeho žu ſo dopołžuchali. Djiwjeho bolostneho wokanja a proſchenja: „Mjeno! Mjeno praj, Melenka!"

A dokelž je wowka ja tym pschiſchła, ſo je ſamžnoſrejna wuczka ſ hołeho, prójdneho łólchtaſtiwa ſhrčſchcika, a njedaſche ſo ſaneje pokuczażeje lubosże dobycz, tuž je tole pójnacże ſtaru, hordu wutrobu ſlemiko. — Bóh wobradź jej ſbožne horjeſtacże!

Wowka, luba wowka, młody wuczeŕ hórko wo tebje żaruje. — — —

Hđyž chžchmy ju na kčrchowje thowacz, praſcheſche ſo paſtor Licht ſa jeje poſlednjej wolu.

Wotkaſanje, kaž ſo ſda, pobrachowaſche, ale potom namakachmy we wowzynej „cžaſowej knihy" nčſchto ſapiſane.

To bu na tamnem wjeczoru ſapiſane, hđyž běſche Melenka Holgerſej haubu na macžerńy dwór pſchinjeſła.

„. . . a tuž proſchu nutrnje paſtora, mi ſaſo ruku pobacz. A hđyž by moja poſlednja hodžinka pſchiſchła, to chcu we měrje a pokornoſczi pódła Pedera Clauſena wotpočzowacz . . ."

Hđyž běſche paſtor Licht to pſcheczitał ſu žo jemu jažne žłyſły ſ wocžow wuroniſe, a njeje ſo jich ſhańbował. Haj, wowka, wowka . . .

Mój ſtary, djiwnuſchki wotrocžk mi powėdaſche, ſo je cžornego „ſmjertneho ptaka" ſ běłym wěnzom wokoło ſchije łętacz widżał. Najprjedy wokoło ſwoniczy, potom macžerńemu dworej napſchczeżo . . . Na to je powėdcz doſchła, ſo je wowka wumrěła. Halliſka pſchidwora. Cžłowjek by rad na tom potſchał, ale dyrbi ſo pčknje na kedžbu bracz, ſo ſo pſchi tom žana dobra dowėra njewotdrjebi. Hiſchcze jene poſtajenje wopſchiſchiſche wowzyna poſlednja wola: „Pohrjebajcze mje po ſtarem Halliſkim waſchnju, ale njech te „Sörgenmüſſe" (žałoſczoze žónſke) prjecz woſtanu, ſo bychu pohrjebnu ſwjatocžnoſcz njenmyſle."

Schtyri ſtare Halliſge žony ſu ſubu ſemrčtu ſnuczenu cžornu ſarowanſku draſtu wobleke, ſu ju wo ſtwi na blido pokoſyle, na kotremž bě na pſchikrywu ſkoma pobłana. — Tam leżeſche ſtaruſcha tak dołho hač ju do kaſchcza njepołožichu. Staroſcziwa wowka! Ty měſeſche ſwoje poſlednje tóžko hižo wot dźeſacz lět na kubi ſtojo . . .

Sſiwěru šmy tóždy dźeń, hđyž twoje cžěło hiſchcze nad jenju ſtojeſche, poł hodžiny ſmjertny ſwónczk ſwonili a na pohrjebnem diju ſ ſtikrócznym ſchtiwórcžhodžinkim ſwonjenjom žałoſcz po mortwej ſlónczili. S Edlefom Holgerſom mějachmoj hromadźe ſtražu pſchi cžěle. Dwě ſaſwėczenej ſwėczży ſwėczeſchtej i mėrnym ſwėtleſchkom nad ſpjazej. Na ſſeſtim dnju pſchiwijaſachmoj kaſchcz ſ krutymi powjaſanmi i dwėmaj dotbimaj tijomaj. Pſcheſtrčchmoj běłu płachtu nad nim a wotnjeſechmy jón.

(Pokračowanje ſcžehuje.)

Sprewja žadaše pola Delnjeje Hórki dwaj woporaj.

Wórby po pschipołdnju dźěsche so na knježim dworje pschisłuschnyh 20-tkow schwajzarskich z towarschemi wysche wara, njedaloko kujeżeho parka, do Schprjewje kuwacz. Pschejara shrěty a pschewożeny skorżi do wody a so podnóri. Luhdom so bojachu, so je so z nim njezboże stało. Schprjewje wysche wara je jara hłuboka, dokelž je napjata. Tohodla wutorbachu sastajwši, so bychu wodu puschkasili. Cźełe schwajzarskeho dwora namakachu. Jo z wody wuczahnychu. Tola wschitko pospyty, tepjenego możiwcy, bóchu podarmo. We samom cźasu, ale njehdyž kilometer niże, bóchi tak njepomjenowanym krawjazym morze, kupasche so 28-tkow kowarskí Wjenada rodźeny z Krakez ze swoim towarschkomar. Na sene boso sawoła na swojeho towarschka „Korla, pomjaj mi!“, a so podnóri. Jeho towarschaj so hnydom pódjomaschtaj, jeho wuczahnychu, ale podarmo. Z wschich pylanje so nim. Runje pola krawjazego mosta je Schprjewja jara straschna. Wódła mosta mjała w lětnym cźasu 4 wosemi psches Schprewju išdźiež. Sčo pak tam tak njemjenowane kótlischcza. Tam so woda wjerzi a mjenjo je psche wschu mèru hłuboke, nimale bjesno. Kaž se tschi do njeho rěcznišchego spadnje. Tam jeho towarschaj pschezo a pschezo sahło so podnóreso, pytaschtaj, ale Bohužel podarmo. Mjes tym pschijwali so njenadźijcy z wulkim wotmachom wyssoka żołma wody, dokelž bóchu, sa tepjenym schwajzarskim pytajo, horny war nasle wotbili. Tohodla so wschelako powjeda. Praja, so je tuta żołma kowarskeho do bjezdna storhnyła. Ale wón je był pliwał, tuž by so wschitko z pluwanjom loufkowacz mohł. Mjes tym sahło horni war sabichu a war w Brěhnjan wotbichu. Sčo wón, mjes tym sahłe tkěrny cźas. Njepschestawajo pak sa kowarskim pytachu. Swažliwi pluwarjo podnórjowachu so pschezo sahło do straschneho kótlischcza za nim sklězo. Nimale po tśioch hodźinach jeho cźełu, na dun rěcznischcza, tam dźej Schprewja tak hłuboka njeje, njedaloko mosta, nadeńdżechu a wuczahnychu. Też tu bóchu wschě wospyty kowarskeho wožiwicz, podarmo. Najschkeje je też jeho, kaž schwajzarskeho, Boża ruczka sajała. Po jódži w hłubinje kuwacz, je pschezo jara straschne a nkótry je swoju swójstwjesć se śmjerczu zapłacził.

Hacź je pak jeho mohła żołma, z wótbiczom wara nakata, do hłubiny storhnyć, wěsche hamtke pschewptowanje dopokaże. Hdyž by tutón njesbožowny pschiwad pschicźina śmjercze kujesa Bjenadu była, mógło njesbože hišcze wjele hórsche wupadnyć. Runje pola krawjazego mosta je pschezo cźrjódły dóżeźi kupała. Wczera pak tam Bohužel njeběchu.

Tepjeny schwajzarskí pokhadża je Schreiberhau we Krkonoschach. Hakle sawčeraschkim bě swoju słužbu na knježim dworje nastupił.

Knjez Bjenada bě z wustojnym a pilnym kowarjom pola kowarskeho mišchtra Wagnera w Delnjej Hórzy. Wón trochutnej jeho wurudženu wop pola Brěhnki a Delnjeje Hórki žada. Dołhe lěta je mér był. Psched nědźe 15 létami satepi so pola Brěhnki žynk žiwnoschczerja a kłakarja knjesa Dubela we Brěhnjan.

Tepjeny schwajzarski pokhadża je Schreiberhau we Krkonoschach. Hakle sawčeraschkim bě swoju słužbu na knježim dworje nastupił.

Knjez Bjenada bě z wustojnym a pilnym kowarjom pola kowarskeho mišchtra Wagnera w Delnjej Hórzy. Wón trochutnej jeho wurudženu wop pola Brěhnki a Delnjeje Hórki žada. Dołhe lěta je mér był. Psched nědźe 15 létami satepi so pola Brěhnki žynk žiwnoschczerja a kłakarja knjesa Dubela we Brěhnjan.

Stare prajenje je, so Schprewja kóżde wěste lěto swój wopor

Festalna kolonija župy „Jan Arnošt Smoler"

Z přećelneje strony poskića so nam zaso móžnosć, 30dźećom sobustawow towarstow našeje župy Sdnjowski wočerstwjeński přebytk (w Prazy) zwěsćić. Trěbne formulary móža so wotewzać w Serbskej kniharni. Dźěći, kiž serbšćinu dospołnje wobknježa, smědźa jenož tutu lěpšinu wužiwać, a lěkař ma wobkrućić, zo njećerpja na natykliwu khorosć. Zamołwjenja hnydom podać. Župne zarjadnistwo.

Swójbne powěsće.

Semrěli: Hana swud. Pfeifferowa rodź. Michałkez we Rakecach, 53 Lt. — August Burghardt, rentnar we Komjencu, 74 Lt. — Hana swud. Herrmannowa rodźena Hennigez w Małych Radměrzicach. —

Towarstwowski powěstnik.

Drježdźany. Přichodnu njedźelu 23. junija popołdnju ¼4 hodźin budźe w Křižnej cyrkwi serbska Boża služba z wudźělenjom Božeho wotkazanja. Předowanje změje knjez wyšši farař Zarjeńk z Khwaćic. Njech so wšitcy Drježdźanscy a wokolni Serbja prawje bohaće wobdźěla.

Drježdźany. Tow. kat. Serbow „Jednota" wotměje swoju hłownu štwórćětnu zhromadźiznu **wutoru 2. julija** wječor ½9 hodźin w tow. hosćencu „Bayrische Krone" na Neumrakt. Porjad so w zhromadźiznje wozjewi. — Dale mamy njedźelu **30. junija** naš wulět do Sakskeje Świcy, a to na Gr. Winterberg atd. My zetkamy so dopołdnja ½9 hodźin we Kuppelhalle na hłownym dwórnišću. Njedźelske lisćiki za 2,70 hr. hač do Smilka. Bohate wobdźělenje so wočakuje. Předsydstwo.

Hornja Hórka. Serb. tow. „Łužica" je přeprošene na zjězd wohnjowoje wobory, kiž so 23. junija w Hornjej Hórcy wotměwa. Towarstwo wobdźěli so na swjedźeńskim čahu a zhromadźi so k tomu we 1 hodź. w Nowakec hosćencu. Knjeża dowěrnicy so proša, zo bychu to wšěm sobustawam wozjewili. Wo bohate wobdźělenje prosy předsyda.

Łužisko Serbski Sokolski Zwjazk. Předsydstwo a wubjerk změjetej njedźelu, 23. VI. dopołdnja z dypkom ½11 hodź. w Serbskim Domje wažne posedźenje. Kóžda jednota njech je zastupjena. Starosta.

Njebjelčicy. Sokołska jednota swój lětny swjedźeń 23. VI. (kaž tež w Sokołskich Listach stoji) njezměje, ale wšelakich winow dla hakle 14. julija. Přeprošujemy hižo dźensa wšě jednoty. Nadrobniše hišće wozjewimy. Starosta.

Pančicy. Jednota Sokoł nima dźensa wječor štwórtk žane zwučowanje. Načolnik.

Poršicy. Jednota Sokoł zwučuje kóždy pjatk wječor we 8 hodź.

Serbske bldo „Čornobóh" ma přichodnu njedźelu mały wulět do Drožđźijskeje świcy a zabawu we Drožđźijskim hosćencu. Zeńdźemy so wječor w 6 h. pola Wajiskich khójnow.

Zjednoćenstwo serbskich wučerjow zeńdźe so **sobotu 22. junija** při składnosći posedźenja wubjerka za nowu serbsku spěwnu zbórku, pop. ½4 hodźin w Serbskim Domje w Budyšinje. Nimo zestajenja spěwneje zbórki změjemy wuradźować wo namjeće dla nowozarjadowanja Serbskeje Ludoweje Rady, wo zastatych płaćenjach za „Raj" a wo pjenjeżnym wobdźělenju jenotliwych sobustawow při nakładze spěwneje zbórki. Dale móžemy wo namjetowanym methodiskim kursu jednać. Zeńdźemy so z dypkom, zo by za hłowny zaměr dosć časa zbyło.

Kral, předsyda.

Dźěćacy wóz
čšmnomódry tunjo na předań před Šulerskimi wrotami 1 Schwarz

Šaty, zahłmćki
za małe dźěći
W. Köhler
na Hłownym torhošću

Žonjace kłobuki
po wšěch płaćiznach
Johanna Heidig
na Kěžorskej drózy 22,III
žane klamy! Telefon 2316

Poručam
čerstwe howjaze, ćelace a swinjace mjasa po najtuńšich dnjowych płaćiznach
Sušeny połć punt 1.40 po 5 puntach tuńše, wuskrjeny tój punt 50 pj. po 5 puntach tuńše, Kołbasy pt. 80 pj.
čopte kołbaski, kobołkowu kołbasu.
R. Pötschke rěz.mišs.
w Budyšinje na Zitnej hasy

Łožowe šaty pisane a běte
wupjerki, košle, suknje, gardiny, vitraży, tunjo J. Erler na Zwonk. Lawskej hasy 10 w Budyšinje

Hdźe?
ke
konkurzow. wupředawanju
we
kupnym domje
HERDE
w Budyšinje
na Kamjentnej hasy 12

Jenož hišće krótki čas

Klöplowane canki	m 0,10
banty za bluzy	kus 0.10
šij. cwern 1000 m	0.25
kamjeno-worješk. knefle 2 dwanat.	0.25
porcelinowe knefle	2 dwanatkaj 0.25
kolcsko k wotrysowanju	0.25
šatowe łwobšatki, pis.	10 m 0.25
čorne židź. wobsadki	25 m 0.95
košlace canki	10 m 0.35
pat. rynki za kluče	3 kusy 0.25
šijacy kaščik połny	0.75
slž, wulk. dźělba	kóždy por 0.50
žonj. rukajcy	kóžda forma 0.75
spanske přikrywy	wosebje čežke 1.35
stałčiki,	jenož 0.75
kupanske wobleki	jenož 0.95
ručne dźěla,	wulki wubjerk 0.75
dźěćace kholowčki	0.25
mužace soki,	składnosć 0.39
toiletowe mydło,	najlěpše 2 kus. 0.25
ničе k wušiwanju, pis.	10 kulkow 0.35
šnurowanja, 100 dołhe	10 porow 0.35
sačk cwern, 1000 m,	4 nitkaty 0.55
trubki	0.50
płat. kornarje, pis.	0.15
dźěć. pótniki, kus.	0.50
poć. kholowy	0.50
mouselin,	składnosć 0.59
kopřiwina za košle,	syrna wos. tunjo 0.49
košlacy barchent, pis.	woseb. tuni 0.59
barchent za nóc. jaki,	mał. mustr. 0.59
dźěćace klub. jaki	1.25
połny voil, 100 cm	0.95
Foulartin, 100 šěr.	0.95

wosebje — žonjace rukajcy jenož **2.95** — oflum
žonj. črije běłe **1.50**

žonjace wobleki
žonjace bluzy
žonjace mantle
žonjace njepřemok. kabaty

so jara tunjo předawaju

Konkurzowy zarjadnik

WBudyšinje na póstow. naměśe
konditornja a kofejownja Müller
Staroznata a radywopytana
Najl. konditarske wudźěłki

Njeskomdźće!
lěpšiny, kotrež Wam moje
wuprózdnjenske wupredawanje
z wysokim rabatom wo
20 procentow
poskića, prawje wužić.
Ernst Gruhl, šatowy wos. wobkhod na Moltkowej drózy 6

Mlok. a bursku butru, jejka, twarožki, pjerizny dźiwinu, kołbasy, pleca atd. **kupuje** po najwyšich dnjowych płaćiznach za hotowe pjenjezy
Aug. Vieht, zeliw. wobkhod w Dortmund
Fliederstr. 32

Handrij Strympa
w Budyšinje
na Różowej hasy 15
poruča
meble
a polsrowane twory
Sym Serb!

Kofej
akao
kolonialne twory
KURIO
na Zwonk. Lawskej hasy 24
Citajće „Serbske Nowiny"

Slěbro-worclowe kosy
kowane worclowe kosy
w znatej dobrej kajkosći
kaž
wšě narunanja / **Serpy** poruča tunjo
Walter Voigt, wikowatnja ze železom
w Budyšinje na Jerjowej hasy

½ punta Drježdź. měšenja	25 pj.
½ punta Hamburgskeho měšenja	30 pj.
½ punta citron. a słódk. jabłuč. kuskow	40 pj.
½ punta lodowych plackow	40 pj.
½ punta lodowych mandlow	48 pj.
½ punta wočerstwjeńskich waflow	48 pj.
¼ punta „ „ pralinow	55 pj.
½ punta mjatličkoweho zlemka	25 pj.
½ punta kłobučkowych pralinow	30 pj.
½ punta kokosowych tružkow ze šokol.	40 pj.
½ punta pjelnjenych bunow	48 pj.
3 tafle połnomločn. krem. šokol., 100 gr.	55 pj.
5 tafl. lodow. krem. šokolady, 100 gr.	100 pj.
4 tafl. połnomločn. blok. šokol., 100 gr.	100 pj.
4 tafl. połnomločn. šokolady, 100 gr.	100 pj.
3 tafl. worješkow. połnomločn. šokolady, 100 gr.	100 pj.

Cokor, 10 punt. jenož 270 pj.
Thams & Garfs w Budyšinje

Tworykupowace tow. w Budyšinje
zapisane družstwo z wobmjezow. rukowanjom

Česćene sobustawy!

Hospodarske lěto 1928/29 skónči z 30. junijom 1929. Hač do 30. junija 1929 maju wšitcy, kotřiž hišće **zelene** wobkołkowane pokładniske lisćiki wobsedźa za wobrotne znamki po 20.— hr. zaměnić.

Přilimuja so jenož tajke na połne 20.— hr. wotrunane sumy.

Zbytki niže 20.— hriwnow so z wurunanskim lisćikom na nowe wobkhodne lěto rozliča. **Pozdźišo wotedate pokładniske lisćiki zhubja płaćiwosć.**

Po 30. junija 1929 wudate **čorne kołkowane** pokładniske lisćiki so k rozličenju hospodarskeho lěta **1928/29 njepřijimuja.** Wot 1. hač do 15. julija 1929 sobu dyrbja so na wšědnych dnjach nimo pjatka a soboty w rozdźělerni, w kotrejž so najwjacy kupuje, **sobustawska knižka** abo **wobdźěłeńska kartka a wobrotne kartki** wotedać.

Žonjace pućowanske črije, wšelake barby, we wšěch wulkosćach 2.95

Zonjace zandale, beige, wšě wulkosće . . . . **7.90,** jenož 36/37 **4.90**
žonjace črije ze spinku, eleg., nowoč. formy, wšel. jasne barby, rune a žwob. pjeńki, wšě wulk. **12.50** **9.50**
žonjace lakowe črije ze spinku, eleg. wupyš. přešiwanja, pyšne, šikne formy, z runymi a zwob. pjeńkami, wšě wulkosće **8.90**

Žonjace črije ze spinku, šěre a beige tkaniny, žwobjte a zdźěła rune pjeńki, wšě wulkosće 3.95

Mužace šnórow. nizke črije, brune a čorne, spick. rjana forma, kožane podšće, wšě wulk. **12.50** **9.90**
Mužace šnórow. nizke črije, brune Boxkalf, řešna, nowoč. šěroka forma, wšě wulk. . **16.50**

Sokołske črije, šěre, krute zadne wobšće, z Chromšép. kož. podušemi wulk. 36/42 **1.95,** 31/35 **1.65,** 27/30 **1.35,** 23/26 **1.10,** 21/22 1.00

dźěćace črije ze spinku, brune, solidne předźěłanje, přijomna, šěra forma, wulkosć 27/30 . . . . 5.75
dźěćace črije, brune a čorne, přešite, wulk. 23/25 wosebje tanje 3.50
dźěćace črije ze spinku, čorna koža, z kožu podšite, wulkosć 25/26 **3.90,** 22/24 **3.25,** 19/21 2.35
dźěćace črije ze spinku, šěre, Nubuk, najlěpje předźěłane, wulk. 25/26 **4.90,** 23/24 **4.25,** 1922 3.50

Domjace črije, čorna koža, z kapu a pjeńkom wulk. 42/47 **4.90,** 36/42 4.25

Locwenstamm na Moltkowej drózy 4

Wše šulske knihi
su dostać
w Smolerjec knihańi, zap. dr. z w. r.
na Lawskich hrjebjach 4

Přiloha k čisłu 141

SERBSKE NOWINY

Stwórtk, 20. junija 1929

Z Ameriki.

H-s. Jara pśiceśkopśejaśe sa Sjednoceźene staty Połnócneje Ameriki je pożłednje ludliśenje w lěśe 1926 było, gdyž ga wupokaza, so su Indianojo ga trochu pśibarili. W lěśe 1865 liśaduu ga jenoź 295 000 a nětkole pśi pożłednim liśenju 1926 ga nadobo pośupowali na 350 000. Pśi tym je ga nimo toho nětźe 60 000 Indianow smeśachi z druźimi wobydlerjami, a na taśe waśnje gmaju narodnosć źiwu.

Pśiběranje ma gmaju pśiśinu wośebje we wyśokej liśbje narodźenych, kótaź na 1000 Indianow wokoło 27,5 wuźiwa, mjeź tym je na běłe wobydlerjow jenoź 22,5 wulicha. W gamtnej mérje pak je teź mérjece pola Indianow we mnoho wyśe (22,9) pornjo druźemu wobydlerstwu (11,6). Ale teź tuśi prawoobydlerjo pśi khorośach njeźbodga wjazu k gmoim „medizinskim mużam", ale wěźa, so móźe w taśich padach woprawdźity lěkaŕ wjele lěpje pomhaś. Najwjazu woporow źada źebi duchowna. Mérjece bźeśi je pak pola Indianow teź straśnje wyśoke.

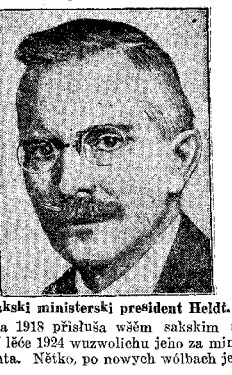
Tuchwilu je w Sjednoceźenych statach pśiśeze 193 jednośiwnych indianskich gmakow. Najwjazy z nich, nětźe 120 000, gmdla w Oklahoma w pśigagawskej indianskej krajinje, 44 000 gmdla w Aricona, 24 000 w Južnym Dakota, 22 500 w Nowym Mexiku a 19 000 w Kalifornskej. Sbytk rozdźeli ga na staty Minnesota, Montana, Sewjerna Karolina, Washington, Winsconsin, Sewjerna Dakota (wjeźno bramadźe 70 000 Indianow) a na druźu krajinu. Tam źiwja ga wuni w primitiwnej jermje, ale wěźce niź tak, kaź mu w młodšeju nowuźiwnuju, jako źiwi lud pśirodu we swej originalnej krajinje. Haj nětkte gmaju pśi hiźo jano bohate a maju dobre źiwjenje.

Tute bohatstwo pak ma dźiwnu pśiśinu. Gdyž ga wopśedy sańdźenego lětstotka Indianojo na „ćuchim pucu" sapśeźachu wutupiś, so njebychu ga stajnje dopomnili na njeprawdu, kótaź ga jim staŵa, stośećim ga do t. mj. „reservatiiow" bramadźe. Pod wudawanjom, so bychu mohli w mérje źiwi biś, dostachu tuśi prawobydlerjo wośe krajiny pśichopakśane. Wź to najbohśeńsa pusćina, kótaź źadyn běły farmaŕ njerodźe. Ale nata śedźićimogoś běłych bu ga wulkim zohnowanjom za Indianow. Bórzy ga wupokaza, so we głubinach pśichopakanych pusćinow (wośebje w Oklahoma a w južnym wjeźoru) ga źórła jara bohate petrolejowe jórła. Njerady běchu běli nětko nuśeni, Indianam krainy jako wotkupiś za wjele miljonow dollarow, so buchu wolijowe pola wuźerwali. Na taśe waśnje Bóg kóźdu njeprawdu wjeśi.

Politika, kótaź ga běli pśiśeźiwo tutym prawobydlerjam kraja nałožowali, je gźyła najtrudniśi a najześśiśi kapitl w stawiśnach wobgźenje amerikanskeho konzerna. Kaź su wśitcy teź hewak bohate na cśinnych stronach. A běli to dźensa gmi gźiwnje pśiźaja. A tuta gźiwnjona politika njeśeji w gmětkowych stawiśnach gmac. To my Sserbjo nanajlěpje gmi wémy a gmi dźensa hiśśeźe dźeń wote dnja nasgonimy. Nunje tak rigorosnje, kaź Sserbowe wutupichu a se gmojeho kraja wuhnachu, tak teź Indianowe wutupichu. Dóśt wobeju ludow je jara podobny, jenoź jedyn rozdźeł ma. Indianojo njeběchu rozcełpjeni w pśiśesenjosći kaź Sserbja. Tak teź wjazy dospichu. Snajmjeńśicha gu w gmojich pśichipokaźanych krajinach wěśći, so jich napokoj wostaja, śehto wo naź rjez njemśkemy. Naśe wutupjenje na „gmnym pucu" smérom dale krocźi.

W lěśe 1924 ga Indianam amerikanske staćanske prawo pśichtiwoli. Ale niź dospołnje, dokeź ganeho wólbneho prawa njedostachu. Nikole pak gu teź nećhto gźiwjeli wo Wilsonowych gadach. Źadaja źebi wotliśenje wo pśicherpjenju tamneho wulkeho samoźenja, kótaź gu dobyli se wunoźkow wolijowych polow, stotych, gźeborowych a kaprowych minow a wulkich krajinow. Sódnośeź tuteho gmeho samoźenja wośśeźi ga na niź mjenje dwźi 15 miljardow dollarow! Nadźijomnje ga źadanja tak spśećnje njewobdźełaja, kaź pola naź, hdźeź ga dozgła ganeje wotmołwy njeda.

Naśi lud w gamtnej smuźy woteběra (t. r. do Nemcow) kaź Indianojo pśichiběraju.

Sakski ministerski president Heldt.

Wot lěta 1918 pśisłuša wśem sakskim ministerstwam. W lěśe 1924 wuzwolichu jeho za ministerskeho presidenta. Nětko, po nowych wólbach je zastojnstwo złožił.

Proces pśeśiwo Winterej w Lipsku.

Po śiwobodnej śiboźe pokaćowachu pónźdelu je prozegom pśeśeźiwo tak mjenowanemu wobgźodnemu wótcu Gustawej Winterej. Dalśi śiwźeń ga pśeśeźiśeli wachu. Tuśi powśehitkownje wopśiśowachu, ź kaźkim pśiśehnathymi wćejemi je gźebi Winter ludźi krućze dźerźał. Po wupraśenju śiwźkow je wón, jako jemu to wumjetowachu, pśeća raś wotmołwiś, so wźchał gu Ludźo tak kłupi, jo móźe je jenoź z wusnamnymi gźemi hromadźe dźerźeć. Sśiwźi z Pohreitzfeje, kiź je z Winterom dośo hromadźe dźełał, praji mjeź druźim, so naźankźi we Winterowych cźaśopiśach, kiź gu z „Aristides" podpśane, njeje jenieźi godnośćaćeŕ pitaŕ, kiź je gźebi tuto mjeno pśichipołoźił, ale za tutymi śiowami je pśeća zgła kłupina wźgwuwstojnych stała, mjeź nimi teź jogm nćhdulch justizny minister. Winter je teź pśeća cźuł k ludowemu rośśěnjenju pśihśiśeź daća. Na praśćenje dyrbjeśe gwźdź wśo wusnaćź, so njewź, śehto ludowe rośśěnjenje je, wź pak jenoź tełko, so gu pola Winterowego ludowego rośśěnjenja njejedna wo ludowe rośśěnjenje, kaźkeź je wustawa pśićehdźiśuje, ale Winter je pśeća jako zazbimak parlamentariśma ludowe rośśěnjenje tak wutworiś chźył, so by jemu gwośćene połnomocy śeho pśihiwśnikow gromadźe wźał, so by na politikim puću wźiw na sakonjedawaśtwo dośał.

Nowe rozdźelenje žołmow w radiju.

Powěśćeŕnja wyśśeje póstoweje direkcije nam zdźeli:

Wot njedźele 30. junija płaći w radiu nětko dokónźnje nowe rozdźelenje žołmow po wobzamknjenju radioweje konferency w Prazy. Dokeź buchu we Prazy žołmy zhłowna jenoź po krajach rozdźełene, kaź z dotalneho wozjewjenja wukhadźa, je było pred doskónźnym pśidźełenjom žołmow, kiź so na němski radio pocahuja, trjeba wśelakich zwěśćenjow, kiź su nětko skónćene.

Němske hłowne śelaki změja wot 30. junija śśehowace žołmy:

183,5	kc/s,	1635 m	Deutschlandsender,
563	kc/s,	533 m	Mnichow,
635	kc/s,	473 m	Langenberg,
716	kc/s,	418 m	Barlin,
770	kc/s,	390 m	Frankobrod n. M.
806	kc/s,	372 m	Hamburg,
833	kc/s,	360 m	Stuttgart,
923	kc/s,	325 m	Gliwicy,
1085	kc/s,	276 m	Kralowe (Königsberg).
1257	kc/s	259 m	Lipsk;
1184	kc/s,	253 m	Wrótsław;
1256	kc/s,	239 m	Nürnberg;
1319	kc/s,	227 m	Köln.

Za Drježdźanski mjezyśelak je žołma 941 kc/s, 319 m postajena. Tu so potajkim wjele njepśeśeśeni. Z pśemeńjenjom Lipśćanskeje žołmy je zjednoćena lěpšina, zo tutón śelak w pśichodze njebudźe z jenym wukrajnym śelakom wjacy tak myleny.

Hrubý lěkaŕ.

Khory cłowjek je teź duschowne druhi, hdyž bě to w strowych dnjach. Njenapadnje ja khoreho gamemo, cźimy napadniśo pak ja wokolinu khoreho, pśemjeńt so jeho duschowne słoźenje z wotebźaranjom cźełnych tamožnostow. Stari lěkaŕo běchu wuběrni wobkedźowaŕo cłowjeka, pytnywśi jara derje pśicźemźenjene patienty a buchu z tym pobśnjeni w pśiźeźwobcźenju, so je khorowcź něśto zuse, śwonka pśichitkadźaze. Laśei budźe bjes dwela źrosumliwe, so móźe ga na pśichitkad pod jadźićhcom wośśeźenja a z tym świśwowanym jaćuźcom biespomóźnośće nadźi, rospśiśiś gharakter do mérneho, spokojneho pśićemérnića. Ale jenoź z poćetka je pśichipna pśićemérnjenja tak napadna. Bywa-li gmny a hewak energiski mużiki pśichi jenoź lohkim sthorjenju spodźiwnje napadnje źełnośćiwy a łubośćiwy, potom pobrachuja wokolinje śujetśicha na dorosumjenju. Sću tajky thort, kotiź njemóga śmjeś, gdyž ma něchtó z nimi gobujeśnosć, tohodla wotpokajaju taźgo njeluble kóźdu pomoc — k wulkej tśichnośći wobstarnych ludźi pśichiwnych. Wjetśicha pak, hać by cźłowjek powśchitkownje wérił, je

---

M. N.-N.:

Naśinje dundanje po delnich Serbach.

(Pokraćowanje.)

Dźensa hiśśe lud praji „Śwéta droga" tomu puśeju, hdźeź steja te hobrske śtomy. Swédća to wo tym, zo su nětdy bź swjate městno, swjatnica, hdźeź Serbja swojemu Bohu woprowachu.

Wśitke te śtomy noša na tafliśkach wysokokuježske, aristokratiske mjena. Bożo, wšak so wobaraś njemóża. Ale dwójcy smébśnje to skutkuje, ćitaś-li tu we Bożej pśirodze na tutych poważnych, haj prazemjanskich swédkach zandźenosće te marne mjena tych kuježkow, kotrychź sława dawno hižo je zašła a so hižo njewróći.

Hotujemoj so na dalši puć. Pod „Hrabju Arnoštom" sedźi młodźeńc ze swojej holśku, nimataj zaść prastarych dubow ani naju dundakow. Ćujemoj z nimaj, njechamoj mylić a hižo motorske koleso naju swarjo a harujo njese po holi wróćo.

Bělogórski jěžor naju tola trochu wabi. Złězemoj na hórku, hdźeź mamoj rjany wuhlad na módry jězor. Je rjenje na jeho brjohach. Často tam přebywach, posledni króć z přećelom Pawołom, cyle popołdnjo smój tehdy tam wotpočowałoj na jeho brjozy a smój hrałoj — wodajóe — dwanaće hrow „šachow".

Na to dźensa khwile njeje a Jan njeje Pawoł, tuž so wrćimy do Bórkowow. Wjes z khwatkom pśeńdźemoj, bórzy smój we Wjerbnje, pytamoj Casnikafku. Ta je mjez tym zaso w Bórkowach. Namaj dźensa zbožo njepśeje. Towaŕš kolesu něšto k pśću da a z nowymi mocami ćěri z namaj dale, najprjedy na Górcy. Tam je puć zaso tak špatny kaž móžno. Towaŕši zeli a so ćerći. Wězo na mnje, wšak koleso ničo njerozumi. Na Górach pytamoj dawneho towaŕša z Budyšina. Njeje tak jednora wée. Połojca wobydlerjow ma to samsne mjeno jako wón. Nětk rěka pytaś, skónćnje namakamoj jeho dom — wón wězo njeje doma, ale w Brjazyni bół kopa. Potajkim do Brjazynje na półkopanje!

W Brjaznje je zaso jena z tych krasnych gotiskich cyrkwičkow, kiž my wokoło Budyšina parować dyrbimy. Cyrkej sej drje wobhladamoj ,ale wšak naju přećel „za kerchowom" ból kopa. Tam dojdźe njeje tak snadno. Ale skónćnje tam smój a přećel naju wita. Tu w dolnjej Łužicy knježi zahoritosć za „šport". Kóždu wjetša wjes ma swoje hrajniśco, swój „turnferajn". Skoda, zo sokolska myslička tu njedobywa. Ale ći „turnarjo" teź njeněmcuja jako hornjoserbscy turnarjo w němskich organisacijach. Słyšu nimale jenoź serbske zwuki. Tak to hišće tak złe njeje a ani „turnferajn" tu njeponěmća. (Wo to so tu ćim wuspěšniše šula postara!)

Dołho wostać njemóžemoj, sym do Dešna na kofej přeprošeny a to je wažna wěc. Tuž Strjazow přejěwši na Dešno ćěrimoj. Krótko před Dešnom zatrašnje hórbotały puć naju hišće khětro ćwiluje a někotre pokleća wuwabi, ale potom tola dojdźemoj.

Najprjedy dźe ćěrichmoj do mojeho stareho kwartěra, k hospodliwym Slodarikojcom, zo bychmoj tam „konja" zastajiloj. Hišće so dokładnje wuswobodźichmoj wot procha, kiž bě so namaj při tym nastajnym ćěrjenju po drohach přilěpił. Skónćnje ćujachmoj so dosć „wosebnje," zo móžachmoj sebi dowolić hić na kofej k „rědnemu žowću." Potajkim — Liza hižo na naju čakaše, buchmoj jara přećelnje powitanaj wot cyleje swójby a naju hódnje hoscańcu z kofejom a mlincami. Rozmołwa so snowaše — wězo najprjedy wo ratarstwje . . .

Tući delnjołužiscy burja wo hornich Serbach smjerć mało wědźa. Tak so starospravny burik naju wopraša, hać su Hornjołužiśenjo Češa a hać je Budyšin češki. Hłowna wina na tutym wotcuzbinju hornich a delnich Serbow nas trjechi. Božo, hajimy přećelne poćahi z Juhosłowjanami, z Čechami a teź z Polakami — ale wo delnich Serbow so Budyski Serb smjerć mało stara. Kóždy dźesaty hornjołužiski inteligent někak so zaběra z ćěsćinu, z rěču delnich Serbow so njezaběra. To je wulki hrěch zanjechanja, kiž hižo je so wjećiło. Delni Serb stejt nazdala a hlada na Hornjoserba jako na cuzbnika, zastupjeŕ hornich bratrow jemu bywa jenkoy Kulowski wikowaŕ ze skotom abo Slepjanska holanka, kiž po předźeno jěždźi.

Z rozmołwy wšelake zajimwe zhonich. Na přikład wo poměrach w šuli. Teź w Dešnje kaš wšudźe w cyłych pruskich Serbach wučeŕ so swěru prócuja, wudrěć dźěćom maćernu rěč a přehotować Serbow na narodnostnych přemjeńkow. Ale kóždy wučeŕ ma druhi system. W Popojcach na př. wučeŕ (rodźeny Serb) přecy hišće přima za najbóle wuspytanym sródkom, za kijom, jelizo dźěći seki zwěrja mjez sobu serbscy powědaš. Dešnjanski wučeŕ (teź Se'r b) je bóle nowočasnje zmysleny a sródki srjedźeńko wěka nejnałožuje. Wón bóle po „słowjesku" (?) postupuje, to rěka bjerje za kóžde serbske słowo pjeć pjenježkow khłostaja. Što wón z tymi pjenjezemi ćini, njewěm! Ja njewěm, hać bychmy móhli tutón system doporučić našim słowjanskim bratram — ja myslu, zo njebychu sćěhowali příklad Pruskeje, dokeź su staty z kulturu . . .

Jara so wěnowachmoj kofejej a mlincam, doniž skónćnje přińdźe wokomik, zo dyrbiš wuznać, zo wjacy njemóžeš. A to bě teź derje tak, přetož žowća — susodec běchu so mjez tym teź přinamakale, chcychu na reje a naju wězo sobu wzać. Přjedy pak hač so pona reje a naju wězo sobu wzać. Přjedy pak hač so ponadchmy ke korčmje, wobhladachmoj sej hišće jara dokładnje prastary statok, kiž měješe so potorhać a kiž bě jedyn z tych, kiž bohužeł dale bóle so zhubja w serbskim kraju. Skoda, naše stare, swojorazne, po serbskim waśnju natwarjene statoki dyrbja wšudźe so minyć před nowočasnymi, wostudłymi a njezajimawymi twarjenjemi. W Hornjej Łužicy nadeńdźeš hižo jara zrědka hišće twarjenje po praserbskim waśnju, někto teź Delnja Łužica sćěhuje.

Ale žowća chcedźa na reje. Derje, dźemy tam. Jara swjedźeńske wšak tam njeje, holiča rejwaju bjez „łapow" na hłowje a jara polne teź njeje. Hišće přećel so puzoli, Dešnjanki njejsu jemu dosć rjane. Tajka wumyslenosć! Ja za to njemóžu, zo su najrjeńše „maruše" doma wostałe.

Ja hižo po dźewjećich, ale mój so khrobłe rozsuzujemoj, wotjeć hišće w nocy do — Bórkowow. Měješe tam być někajki ratarski swjedźeń, kaž běchmoj rano

worjchła kamnrjy khorych, kotrymż je pschiroda wożebitu wólnosć bolosćow spožežita: Tuczi kamurja jo tak rjeż do žiwoseje khorosće, wonk ſ njej rumjevon lubkuja. To njeje pak jenož ſ buschowym strachom, to wadži też wustrowjenju a sjawnje pokasana sobuželnosć khoreho w tom žyłni. W tajkich padach je hrubý łkar ſ prawym pomoznikom — krute, jadriwe zjłowa skutkuja tu jako hórke, ale wustrowjace łkarstwo. Bjes pschičežiny njesłuschołdła hrubych łkarjow jako wožebje wuspěšnych zjłowiłi, w jich wžowonych a krótkich zjłowach tři sugestiwna móz, kiž „smjechčeneho“ khoreho ſ duschownoho strocha wutorhnywschi k woli wustrowjenja wróco dowjedże, kiž je tak ważna za wotrawdźite wustrowjenje.

D. F. G.

Wusudźenja.

§ **Krajny žud w Budyschinje.** (Maka khlostanska komora.) Do podhlada hajnišeho paduschstwa běsche pschischoł 27letny ratař a dźełačer Pawoł Schölzel w Stróži. Wón bydli w hospodarskim twarjenju stareje zjehelniny blizko khójnoweho lěsa, kiž słuschi Maleschanskemu hrabinskemu hajnišťwu. Jeneho dnja pschi spočatku dezembra 1928 popoldnju wokoło 5 hodź. běschtaj lěsny wothladar Boden a schefer Ránisch, kotrehož běsche sawołał, k lěsu drjewo rěsacj złyschałoj a krótko na to Schölzla ſ lěsa pschińcj widžałoj. Wón a Ránisch buschtaj se Schölzelowymi rěčemi pschestrodčenaj, so je tuton khójnu podrěsał. Boden běsche jemu poručił, so by 8 hriwnow na hajništi hamt saplačił. Zadym ſ wobeju žebi njeběsche swěrił, w čimž w lěsu hladacj, hacj je wotrawdże schtom podrěsany. Dalše nasajtra je Boden lěs pschepytał, ale njeje nicjo namakał. Pschepytowanje pola Schölzela njemjesche wuspěcha. Budyšti hamtski žud běsche Schölzelowu winu sa dopokazanu mět a jeho k 15 hriwnam pjenježneho zhłostanja abo k 3 dnjam khódy a k 8 hriwnam wotschkodźenja sajudźił. Wón pak so pschećiwo tomu wuzubej powoła. Schölzel paduschstwo přejeche a praji, so njeje wón, ale žu druhe wožoby drjewo ſ lěsa brałe, na psch. měsiczel jeho doma Kitzig. Jednanje so skónčnje wotstorči.

§ **Krajny žud w Budyschinje.** (Maka zhłostanska komora.) K pschimańcy bóschcu běsche 21. decembra 1928 w Delnjej Kinje mjes zhěžewobsedźerjom Mužikom a jeho podružnikom, dźełačerjom Janom Bohuwěrom Dörnikom, dokelž běsche žo Mužik do priwatneje należnosće swojeho podružnika bjes prawa tykał. Dörnik běsche tutón dżeń staru ale cżiłu sofu, kiž běsche wot cżěsće Sewoty kupił, do swojeje jstwy stajił. Mužik pak to njeje cżerwjcj chcył a běsche měnił, so mohł njerjad w sofje być, a běsche njedźiwajcy energiſtcho Dörnikowcho pschećiwjenja sofa sam ſ podružnikowcho bydlenja wuczahnył. Dörnik je posdźischo sofa sahło do jstwy stajicj chył. Pschi wurěčowanju běsche Dörnik Mužikej ſ żelenej khachlowej twaku dwójcu žłuzje do mjeswoża a khowy dyrił. Budyšti hamtski žud běsche Dörnika dla cżełeho cżełenoho franjenja k 2 njedźelomaj jastwa sahnył. Jeho powołanje a powołanje statneho rěčnistwa žo cżakajcy wotcżaj. Wosta pschi postajenym khłostanju. — Sakitat běsche referendar Leicht.

Sokolstwo, sport a pućowanje.

Sakski turnafski swjedźeń budże 1930 w Kamjenicy.

Měšćanska rada w Kamjenicy wza we swojim poslednim posedźenju k wědźenju, zo so pjaty sakski wokrjesny turnafski swjedźeń w lěće 1930 w Kamjenicy wotměje a wobzamkny, zo jemu měšćanske popodniše wojowniščo přewostaji.

Hospodarski rozhlad.

schwórtk 20. junija 1929:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1875	100 pólsk. złotych	47,16
1 jendželski punt	20,302	100 čěskosł. krónow	12,395
100 šwajc. frankow	80,525	100 franc. frankow	16,375

Barlinska bursa bě wczera pschi spočatku jara kłaba, ale w běhu dnja wožiwi a kursy efektow postupowachu. Wiki ſ dołżnymi a rentowymi liſczinami běchu tehorunja tajko žiwiſche.

Na produktowych wikach jehwjeſche ſo wczera po pschikładze wukrajnych wikow wěſte skrućenje, wožebje sajſčiachu posdźiſche termije połowſchene płacżiſny. W potownym ſornje jenicżźy pschenża a pj. dobu. Wczera płacżeſche zentnar

w Barlinje

pschenży 10,75—10,80 hr., rožki 9,40 hr.
hacż 9,50 hr., jeczmjenja najmjenſcha 8,90—9,10 hr., wowża 8,90—9,40 hr.,

w termińowym wikowanju

sa julij: pschenży 11,25 hr., rožki 10,10 hr.
wowża 9,40 hr.,
sa september: pschenży 11,90 hr., rožki pak 10,55 hr., wowża 9,60 hr.

Wczerawſche płacżiny ſ Drježdżanſkich wikow.

Libjata 3,50—6 hr., kaczata 1.50—2 hr., kury ſtare 3—5 hr., młode 3—6 hr., hołbje 1—3 hr., ſarſane huſy 1,90—2 hr. po punczu, kaczki 1,50—1,70 hr., kury ſtare 1,30 hr., raki 10—70 pj., liny 1,50—2,20 hr. a ſchčuki 1,20—1,30 hr., karpy 1,60 hr., běrny zentnar 5 hr., po punczu 5—7 pj., hromak 0,80—1,20 hr., ſdžiwa koboda 18—25 pj., morchei 30—35 pj., zybla 15—20 pj., karoty 20—30 pj., žyborſty kal 70—1,10 hr., kolrabi nowy 20—40 pj., ſelerij 15—20 pj., žołotej 5 pj. a rjerwjeń 10 pj., kišały kal 20—30 pj., butra 1,80 hr. hacż 2,20 hr., jeja 13—14 pj., twarohi 30—35 pj.

Skótne wiki.

Na ſwinjaze wiki wczera pjećdu w Hródku 632hu pschiwjeſli 274 prošatow a 5 běhakow. Prošata płacżachu 35—55 hr., běhaki 60—110 hr., Wiki njeńdżechu a wjele prošatow domoj bjerjechu.

Pschińtajeja:

Holzu do domu, Bartowa w Bělej Wodze, Jahnowa haſa cżiſło 34.
„ Hellenſchmidtowa w Hródku, Dołha haſa 44.
„ Zimmermannu w Cżornym Khołmzu.
„ Pfeiffer w Rěcżazach.
„ Fiſcher we Werminghoffje.
„ Lehmann w Lubiju, Friedhofſtr. 26.

Samkarſchu, Jandoch w Hródku.
Wurzobnika ſchwajzarſkeho, Elſner w Dažinku.
Kowarſkeho, Heina w Dratwje.
Rěmniſkeho, Sſokol w Malej Rydej.
Pječkarſkeho, ſama Erika, Wohlfahrtsgeſellſchaft.

Na pschedań:

Krunwa ſ cżeleczom, w Stachowje 37.
„ młoda dójka, w Brětnje 16 a w Skadowje 6.
Sſoluma, Jazka w Hornym Sſlonjeńcu.
Kola, dobra dójka, w Hródku, Pschi Schwajzarſkej jahrodże 4.
Konjcj 5 a 12 lětnaj, Maks Schmidt w Chojanach pola Hródka a 5-lětny ſtarſchi na tuble w Nowej Wsy pola Rakez.
Khabat cżorny w Budyſchinje, Mołtkowa haſa 1a II.

Wós ſportſki w Budyſchinje, Tuchorſka haſa 17a na pr.
„ taflaty w Budyſchinje, Müller na Wyſokej haſy 2.
„ beſkowany w Budyſchinje, Hoitwinſki puć 2 delka.
Hrabje konjaze, 2,40 m ſchěrokoſe, w Lichanju 3.
Sſloma, dżeczel, běrny, kundros, knježi dwór w Sarčcu.

Sſudnižny na pschedawanje

pjatk 21. junija 1929:

w Kamjenzu w hoſcenzu „Ke kranprinzej“ rano we 8 hodź.: 300 žudowjow ſ pjeczenju,
w Njebjelčicach w herbſkej gryſchcze dop. ½9 hodź.: 175 bleſchow běłeho wina, žudźik kognaka, žyjawa a mlócżawa,
w Sſerbſkich Pazlizach w herbſkej gryſchcze dop. ½10 hodź.: ſchkleńczany wós,
w Khrósčizach w Herbſkej gryſchcze pschip. ½1 hodź.: pisanſke blido, 100 bleſchow cżerwjeneho wina, 10 bleſchow araka, 3 měchi raſina a 6 kaſchčikow rózynkow,
w Bjſkorizach na žudniſtwje dop. w 9 hodź.: wſchelake wosły, maſchiny a motory, meble, drasty, ſchijaze maſchiny, hudźene ſtroje a knihi,
w Delnim Wujezu w hoſcenzu „K worſokej“ pschip. w 1 hodź.: bžeczaze, žonjaze a mužaze kolo, 30 košow, zentrifuga, bróny, ſchijaza maſchina, wſchelake meble

Konkurſowe powołcze.

Sšud je konkurs nad ſamožiwjom ſchkleńczerja Pawoła Ota Bjedricha Wilhelma, ſkónczazu termiju wotdźerżawſchi, ſdžiwny.

Sšud je konkurs nad ſamožiwjom nałeńka ſkały Richarda Wujanza w Kólach, dalſchu termiju na ſobotu 13. julija 1929 dop. w 9 hodź. do Budyſchina na žudniſtwo, ſtwa 141, wſchak.

Sšud je konkurs nad ſamožiwjom Richarda Wölperja w Budyſchinje wotewrił, pschekupza Gustava Chriſtopha w Budyſchinje ſa ſarjadnika pomjenowawſchi, 1. termiju na žiwbu 10. julija 1929 pschip. w 12 hodź. a druhu na žiwbu 28. auguſta 1929 dop. w 11 hodź., wobě we Budyſchinje na žudniſtwje ſtwa 141, poſtajiwſchi.

Skrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dżenża dop. 11 hodź.
Sšnadny wobroi, ſnowa skrućene płacżiſny.
Dop. 3/12 hodź.: Žito na wikach dale žadne a płacżiſny poſtupuja.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe ſymjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćizny po ſtotej hrivnje.

	19. 6.	18. 6.		19. 6.	18. 6.
Pšenica	215-216	213-214	puny	21-23,00	21-23,00
rožka	188-190	188-190	woka	27-30,00	27-30,00
nal. jačmjeń	—	—	modre lupiny	18-19,50	18-19,50
naz. ječmjeń wowa	176-183	176-183	žolte lupiny	28-30,00	28-30,00
	178-183	178-188	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosnik	18-18,50	18-18,50
pšenč. muka	24-28,50	24-28,25	any wosnik	21-21,60	21-21,60
ržana muka	25-27,60	25-27,60	ſem. melasa		
pš. wotruby	11-11,75	11-12,00	běrnj. kruški	16-17,10	16-17,40
ržane „	11-12,00	11-12,00	ſyno, 50 kg	3,40-3,80	4,00-5,00
lane ſymjo	—	—	ržana ſloma	1,30-1,35	1,60-1,85
hróch, Viktor.	40-48,00	40-48,00	pšenč. „	1,30-1,40	1,30-1,60
raps	—	—	wowsna „	1,05-1,20	1,55-1,65
pjeluški	25-26,00	25-26,00	ječna „	1,00-1,15	1,40-1,60

Jitowy radnikar a zamołwity za poſtajenje: Kasko Swjela w Budyſchinje.
Za rjedowy dźeł a ſoudſlowa: A. Jurkowa w Budyſchinje. Za wydawanje: Ch. Hanuſch w Budyſchinje.
Druk hat w Budyſchinje. Za nastawk: Ch. Hanuſch w Budyſchinje.

tam zhoniłoj a mój přećel cheyše na kóždy pad so zeznać z tymi překrasnymi jandželskojtymi Błótowćankami, kiž běch jemu stajnje tak jara wukhwalował a jemu takle słódku hubu nacżinił.

Potajkim, srjedź slepeje nocy wupjerchnychmoj; Brjazyń, Strjazow, Góry a Wjerbno přejeńši běchmoj hórzy zaso w Bórkowach. Z jeneje korčmy rejwanska hudźba wabješe. Mój přećel hnydom dyrbješe myslić na te Błótowske jandźalki, tuž tam założichmoj, ale koza naju lizny, tam zwjetša lnte „byrgarske“ ieptachu. Nó, tajke zelo mamy w Budyšinje też, to naju dale njezajimaše, tuž so zaso na „konja“ šwikanychmoj a hłubje do čichich Bórkowow ridrowachmoj. Nó, z tym ridrowanjom bě hórzy kónc. Stož bě so namaj wo dnjo poradźiło čěrić po tych přewuzkich pěskojtych šćežkach, w nocy bě to njemóżna wěc. Mój přećel dyrbješe hroznje zelo koleso wjesć. Tak so předrějachmoj hač k hosćeńcej „k Błótam“. Před hosćeńcom tamniši přećel naju spopadny a dowjedże naju do swojeho domčka hnydom za hosćeńcom. Nó, tam hižo „Casnikarka“ sedźeše a to hnydom jara přijomna bjesada so wuwi . . .

Zabawa namaj wšak njewučekny. Bě drje hižo wokoło 11 hodźin, ale hišće tam program traješe. Čas so pominy. Dwanaće čepješe, hišće tam dźiwadło hrajachu. Prošu was, program wot sedmich hač po dwanaćich, štó by to pola nas wutrał? Nó, po dwanaćich bu kónc a jstwička poča so pjelnić z Błótowćankami, přećelstwo a přiwuzni naju přećela a jeho mandźelskeje cheychu tu nabyć nowych mocow a dalši program zabawy — za reje. Ze swojimi njewšědnymi „lapami“ a šćrokimi suknjemi wežo žałostnje wjele ruma trjebachu, tuž mój so radšo z procha mějachmoj a so radšo na rejowansku hubju podachmoj, hdżež hižo so wšitko wjerćeše.

Kajki to wobkruzlacy wobraz! Kiž hišće widżał njeje reje w Błótach, njemóże sebi předstajić kuzło barbow. Nimowólnje dyrbiš myslić na pomjatne dwórske swjedźenje dawnych zemjanow z časow Awgusta Sylneho. Knóskotata žida, barokne formy drasty, symfonija barbow a k tomu te holiča jako wysoko rodżene zemjanki. Z horda stupaju a z přinarodźenej graciju, z horda hladaju, su sebi wědome swoje hódnosće, přetož nimale kóžda je rjanolinka, wobličko ma jako mloko a krej a to wšo bjez porjeńšacych přidawkow měšćankow, bjez pudra, bjez krydowanja, bjez „Elidy“.

A mój tu stejimoj kaž kmótřička při dupje a njezwěrimoj sebi ani zdychać, zabywši so bližiš tutym rajskim bytościam. A tola hewak boječkaj njesmoj. Ale tuš Na kóždy pad popřejemoj sebi najprjedy kapku „Shery Brandy“, tón podawa zmužitość. Mjez tym je też naju přećel so přinamakał a z jeho pomocu a z pomocu zahorjaceho napoja „Sherry Brandy“ rumjamoj sebi čěř k njebjomiłym soninam Błótowskeho raja.

Překwapja naju serbski raz zabawy. Njesłyšiš tu druhich zwukow hač serbske. To je hišće dołha noha hač do domrěća Serbowstwa na wjećornych pomjezach Delnjeje Łužicy. Jenož jedyn z hercow so prócuje wo zakhowanje němskeho ducha. Zanjese ze skrěkatym hłosom na naspěw „Ich weis nicht was soll es beduten?“ (Ja też nic!) parodiju na hubjene wobstejnosće w Němskej a krónuje swoje jeremijadu z wohniwym namotwenjom: „Schlag zu, schlag zu!“ Škoda, zo njemóżach so hnydom po tym měć! Wjele přikleska horliwy spěwar njenadeńdże. Ale što politika a němski „Schlagzu-duch“? Smój tu w kužole radosće žiwjonja, wobdataj wot nanajnčežnišich, nanajluboznišich, nanajkrasnišich, nanajpyšnišich hołiskow serbskeho kraja! — Wodajće, lube přećelki Budyskeho kraja, ale wěrnosć njesmêm zatajić!

Milej wóčcy so błyskotatej, róžowej hubcy wabitej, přepyšna žida knóskoce, wušiwane banty zejbrawaju, pawčinojte canki z hobrskich pisanych lapow pačkaju, wjelefaldate, pyšno wušiwane suknje so kołotaju a člowjek by sej přał, ta nóc měła trać znajmjeńša tydźeń.

Bohužel, kónc so bliži, swita drje hižo, ale je přeco přezahe za kónc. Holiča wotkhadźeja, to je, jako bychu pisane mjetele so rozlětowale. Nic kóždemu mjetelatku so poradźi swobodnje wulećeć. Ja bohužel běch mjenje wobrotny dyžli mój přećel a tak běch pobył ze suchej hubu. Ja to smědźach ležo na trawniku srjedź Bórkowow naju motorske koło strażować. Při tej składnosći skónčnje zeznach kuzło naletnjeho ranja. Ptački na přemo didiowachu a ludźo na polo so „pórachu“ a jedyn so mje ze sobuželnosću woprašа, z wotkel to hižo sym dźensa přišeł, zo sym hižo tak mučny . . .

Potom do Khoćebuza čěrichmoj a wo ničo druhim njerěčachmoj dyžli wo Błótowskich rjanolinkach. A Błótowske holiča to je też něšto wurjadneho, kiž hižo na cyłym swěće njenadeńdżeš. Sława naših najswarniših knjeżničkow Budyskeho kraja před Błótowćankami zbłeduje — to je fakt. Ničo za zło, ale ja dyrju wěrnosć rěčeć! Tajka njewšědna rjanosć, tajka přinarodźena gracila a wobrotnosć, tajka nadobna hordosć, taka přirodna inteligentnosć — njewěm, što hišće bych měł wukhwalować, snadź tu njezbytnu raznosć, kiž Delnjołužičanki wuznamenja před Hornjołužičankami. Delnjołužiska žona — dźiwam so, zo hišće žadyn serbski basnik njeje jej njezachodny pomnik stajił w jenym swojich wutworow. Najskerje dokelž so žadyn hišće njeje zeznał z njej. Zrozumju Němca Jurja Sauerweina, kiž zjawnje wuzna, zo Delnjołužičanki su jeho nawabile k tomu, nawuknyć serbsku rěč tak dospołnje, zo je samo z njej basnił. Što praji Sauerwein:

„Serbſke žowća su huryli
z mójich hustow nimsku rěc.“

Samo přeradźi na kajke wašnje a prošu, čitajce to w jeho „Serbskich stuckach“. Přeju sebi, zo bychu krasne a lubozne delnjołužičanki namakałe hišće wjac tajkich Sauerweinow, prajmy też mjez Hornjołužičanami. Mnohemu hornjoserbskemu inteligentej bych přeco hišće w hódź njeje, ma swoje přičiny — derje; ale čehodła potom njekhodźi na wuhlady do Delnjeje Łužicy. Z Błótowćanku też nanajwosebniša Němcowka konkurować njemóże.

Ale dosć toho khwalospěwa na delnjołužiske rjanolinki, hrozy strach, zo wšitke hornjołužiske holćki mi woči wudrapaju, tuž chcu wo tym přeńdżeće nětk skónčić z taktiskich přičinow!

(Pokračowanje sćěhuje.)

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na póste a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišć Smolerjec knihličišćernje, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšćki a tabele wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čis o (Nr.) 142 | Budyšin — Pjatk, 21. junija 1929 — Bautzen | Lětnik 88

Sakski sejm.

W sakskim šejmje schtwórtk na dnjowym rjedže na přećim městnje wólba ministerskeho pschedsydy stejesche. Přeje dyrbi hač k tomu dóńdže, dr. **Blüher** k wobkhodnemu porjadej słowo wza a namjetowasche, so by so **wólba ministerskeho pschedsydy k dnjowemu porjadu wotstajiła. Snate dźe je, so za žanehó kandidata njeje žana wjeselschina,** a tohodla njeje žaneje pschičiny, psched krajom znowa hru bjes wuspěchneje wólby pschedwjesć.

Nazionalny sozialist **Meyer** tomule namjetej na pschećiwo stupi. Jemu so sda, so dyrbi so k wotstorčenjom wólby czaš za wutworjenje wulkeje koalizije namakać.

Kommunist **Renner** a sozialdemokrat **Böchel** tehorunja pschećiwo wotstorčenju rěčitaj. Böchel měschčanske strony wuzměschuje, so je zwojim jednanjom hischsche njeju k žanemu dojednanju dosche. Němski nazionalny dr. **Eberle** jemu wotmolwi, so sozialdemokratoju nimaju pschičiny, druhich wuzměschećej, dokelž zamt je zwojim prózowanjom wo wólbu ministerskeho presidenta nimaju žaneho wuspěcha.

Namjet na wotstorčenje **wólby** ministerskeho presidenta so z hłosami **kommunistow, sozialdemokratow** a nazionalnych sozialistow **wotpokasa;** wólba dyrbi so po taškim stacz.

Kommunist **Renner,** ze žmjeczom powitany, wo wólbje rěcžo sozialdemokratam porokowasche, so bychu sjawnje, dokela skradaju na wulku koalizaju dźěkaju.

Potom so k wólbje pschenidże. S njej dostachu: sozialdemokrat Fleißner 31, dr. Blüher z němske ludoweje strony 12, Kaiser z hospodarskeje strony 11, němskonazionalny dr. Eberle 9, Schreiber z wjeßneho lnda 5, demokrat dr. Apelt 5, stary sozialist Heldt 3 hłosy. Wólba je po taškim sasto bjes wuspěcha była.

Wuradźenje hospodarskeho plana běsche blížschi dypk dnjoweho porjada. Finanzny minister Weber na to pokaza, so je nutsne, hospodarski plan rucze dowuradźić a pschi tym najwjetschu sluntnosez nakožić, dokelž je so finanzne położenje, wobsehje z naprawami němskeho stata, dale pohubjenschicho.

Minister na to pokasuje, so by so Sakska do podobneho finanzneho cžěžna kaž němski stat sahnała, hdy by zejm knježerstwowe namjety njepschijał. Pschi nětčišchich finanzných poměrach mjes němskim statom a krajemi je finanzne knježerstwo a zamołarjadnistwo krajow snjemóžnjene, dokelž je so němski stat najwažnischich dołhodnych žórłow krajow smozował.

Sozialdemokrat **Edel** knježerstwownu finanznu politiku wótro pohubjuje. Hórschi so na to, so zu so wudawki za sozialne nadawki skróczite. Na kónzu rěčnik k praschenju wutworjenja knježerstwa pschidże. Sozialdemokratoju njejsu zenje sahadni pschećiwinitzy koalizije byli. Hdyž so poměry za sozialdemokratiju pschihódne wutworja, so je wokanzu kommunistow njebudźa wotdźerjeć dacz, do koalizije sastupić. Najpschećo měschčanskemu blokej w Sakskej sda pak so oppozizika politika njeješche sto być.

Wojowanje wo žitny monopol.

Wuběrk wězywustojnych za praschenje sjawjedżenja žitoweho monopola hischsche pschezo wuradźuje. Sezimjerski minister Dietrich je schtwórtk popoldnju we wuběrkowym pohedżenju hischsze tas pschičižiny mjenowak, kotrychž dla je pschećiwo monopolej, wobsehje so njemóže z nim pschećerjelicź, dokelž na jenoj jene léto płaciłcź. Tole cžasne wobmjesowanje hižo pschećiwo zylemu projektej rěcži. Kaž je snate, trjebaju monopole wjele cžasa, so bychu so pschiprawite a so wunosdne sčinike. Też zu skoro we wschěch krajach, w kotrychž bě so žitny monopol sawjedł, jón saso wottsronili.

Hdyž nětcžišchi wubjerk wězywustojnych so monopolej pschičikła, drje pschičižiny w tym leża, so je wuběrk se sastupjerjow stronow sestajeny, kotrejž so sa to sajimuja, so by so nětcžišche žitne hospodarstwo pscheměniło. Spodźiwne je, so pschi tym sozialdemokratoju z němskonazionalnymi sa jenym pohtronkom cžahnu, byrnjež so to z zyle hinašchich pschičižinow stako. Wschě druhe strony so monopolowemu planej pschećiwidźeja.

Nastork k jednanju wo žitowym monopol so sozialdemokratoju dali. Na Kielskim sjesdu loni swój notarski program nastajeju zu myšl tak mjenowaneje politiskeje **kłoboweje** płacžitny wutyknyli. Tehdy radźachu, žitny monopol sawjesć, hdy bychu sozialdemokratoju w němskim knježerstwje rozsudźowe sjesjischcžo dostali. To je so mjes tym stako.

Mjes tym so tež ratarjo sa monopolowu myšl dobyli. Mjes tym so pak chcedźa sozialdemokratoju se sawjedżenjom monopola staśnje jenak tuni chléb dospieć, chze so ratarstwo z monopolom pschećiwo chabkanju płacžitnow schkitacź.

Sezimjerski minister chze stórzbam ratarjow z powyschenjom zlow na rožku a pschenzu wotpomhać. W tu chwilu tak mjenowane mjelnyzko płacži, kotrejž sa rožku 5 hrimownow a sa pschenzu 5½ hrimowny wuzinja. S pschihotowanjom wikowankopolitiskeho wuběrka změ knježerstwo w kóždym cžasu tomule mjelnyzku spadnycź dacź, dokelž so w zanym wikowanskim rěczenju njenamaka. S tejle krocželu by so tak mjenowane schmehowe zło, 6 hrimownow sa rožku a 6½ hrimowny sa pschenzu, sa wschě kraje z najnjeschimi lěpschinami sawjedła, sa druhe kraje pak by autonomne zło, 7 hrimownow sa rožku a 7½ hrimowny sa pschenzu, płacžito. Tole autonomne zło by so na pschikład na karadsite žito położiło, kotrehoż so z wukraźneho žita skoro najwjazy do Němskeje dowożuje.

Jeli so by so Schwedska sarjerka, do powyschenja němskich žitowych zlow zwolicź, schtoż ma so wocžakacź, by Němska nusowana była, němsko-schwedske wikowanske srěczenje k 31. dezembrej wupowědzicź.

Wschežo pak by znadź spadnjenje mjelnyzka dožahało, so njeby ratarstwo hacź do tymy nusowane było, žito nowych žinjow po niskich płacžisnach dwětowych wikow rospschedacź.

Wo druhim namjeze němskeho sejmjeńskeho ministra dyrbi so tak mjenowany wurunnuty dawk sawjesć. Tón dyrbi systemej płzežunnych zlow wotpowědacź. Němskonazionalni wo to njerozdża, dokelž w tym dožahaze schkitanje ratarstwa njewidża.

*

Po poslednjej powěsći z Barlina **zu so sozialdemokratoju we wuběrku wězywustojnych za žitny monopol rozsudźili.** Njejsu pak hischcze we wschěch dypkach sjena. Němskonazionalni chcedźa monopol na jene léto wobmjesowacź, po žadanju sozialdemokratow dyrbi won pjeć lět płacžicź. Němskonazionalni jako pschećiwnu płacžitnu 260 hrimownow sa tunu žadaju, sozialdemokratoju jenož 240 hr.

Stresemannowe parižske rozrěčenje.

Dr. Stresemann je žrjedu w Parižu wjele dźěła dokonjał. Prěni krócź po 70 létach je so sastupjerjej Němskeje w pyschnej sali ministerstwa zwonkownych naležnosćow z cželesći zwjedženska hoscžina wuhotowała, pschi kotrejž so sobustawy franzowskeho kabinetta a najwyschsche diplomatiske wobzobiny wobdźělichu. W rosrěczenju z Briandom je so, kaž so po Madridskim dorěczenju hinak njewočakowasche, **wobsamkło,** so maja so na konferenzy w blížschim cžasu wyche hischcze njewnjazynjene dypki porheinskich a reparazijskich praschenjow rosrisacź.

Po hoscžinje so ministerski president Poincare z dr. Stresemannom wo wočakowanym potwjerdżenju Youngoweho plana w němskim žejmje a wo twórzbnjenju wobžadźenskeho wójska z Porheinskeje rosrěczowasche.

Stejišco evangelskich pruskich krajnych cyrkwjow k wobzamknjenju wo konkordaće.

Pruska statna rada je wobsamkła, wo konkordatu hakle 28. junija wuradźeć. S tym so wuhlad na to pohubjenschi, so so w pruskim žejmje psched wulkej lěcznej pschestawku wo konkordatu wobsamknje, dokelž budźe so wo nim najskerje najprjedy we wubjerku wuradźowacź. Statna rada je wuradźenje tohodla wottworzyła, dokelž chze mjes tym žadanja evangelskich zyrkwjow za jene dojednjes tym žadanja evangelskich zyrkwjow žłyschcež.

Pschede wschěm so evangelska zyrkej wobcežeju, so po zakonju z léta 1924 hischcze **pschejara pod dohladom stata** steji. Žadanja evangelskeje zyrkwje po taškim pschede wschěm wyschsche zyrkwine prawo nałupuju a wobzeje na to du, so by zyrkej w snutskownozyrkwinych zakonjach wjetschu swobodu dostała. Dale so žada, so by so zyrkwi pschi pomjenowanju evangelskich theologiskich profesorow zobnutskownaniske prawo spožcžiło, dokelž dyrbi je so po konkordatu biskopam dalekohožahaze prawo pschi pomjenowanju katolskich theologiskich profesorow dało. Druhe evangelske žadanja budźa so pschedwidźomnje na sarjadnistwo zyrkwineho samoženja atd. počahowacź.

S evangelskich zyrkwinych zhromadźenstwow so na to pokasuje, so zu hižo swoje žadanja dojednałe. Generalna synoda trjeba jenoż hischcze jich lekst nastajicź a je potwjerdżicź. Tohodla móże ministerski president Braun, hdyž wopraudje chze, jednanje z evangelskej zyrkwju lóńdy dźeń sapoczeć a skónczeć.

Poincare za připóznaće francowskeho wójnskeho dołha w Ameriku.

Franzowski ministerski pschedsyda Poincare je schtwórtk w deputérskej komorje psched sjednoczenymaj wuběrkomaj za zwonkowne naležnosće a finanzy wo **knježerstwownym stejišchu k Youngowemu planej a k praschenju pschipóznaća wójnskeho dołha w Ameriku rosprawił.** Nadrobne rozestaja, kak je wójnski dołh w Ameriku a Jendželskej za cžaš wójny a na jejnym kónzu nastał a z kakimi wumělnjenjemi je so pschijał. Pokasowasche na lěpschiny, kotrejž so Franzowskej pschisłowoła, hdyž doły někotre pschipósnaje, a na schkodowanje, kotrejž njepschipósnaćom poczeepi. Dojednanje wo dołhy franzowskeho pósłanza Berengera we Washingtonje njeje drje za Franzowsku pschihódne, tola wot Sjednoczenych statow njeje so mohło niczo pschihodnischeho dozpieć. Hdy bychu chcyli někotre znowa wo dołhy w Ameriku jednacź, je wón za swoju wosobu pschežwědczeny, so **Franzowska, kotraž je so mjes tym finanznje jeźhnila,** njeby tajke pschihódne wumělnjenja dozpiła, kajkeż Berengerowe dojednanje wopschija.

Ministerskemu presidentej so wschelake praschenja pschełożichu. Wón so sapowě, na nje wotmolwicź, na to pokasujo, so budźe we wobežitnym pohedżenju pschichodny tydźeń możnjeschi data, wschě praschenja dokładnje rospomináć.

Přichodne jendźelsko-amerikanske jednanja.

Macdonaldowe rosrěczenje z nowym amerikanskim pósłanzom w Londonje, generalom Dawesom, rospominaju, Newyorkite nowiny měnja, so je spěchne skutki po tymle rosrěczenju njeznědźa wocžakacź. Ale sapoczatk je to cžinił. Amerikanske knježerstwo po powěrcžach z Washingtona konferenzu wschěch namórskich mozow tónz tuteho léta wocžakuje. Na njej dyrbi so zylnosez wójnskich łódźiwow tódeho kraja postajicź. President Hoover je swólniwy, wschě cžinicź, so by konferenza wuspěschna była. Na druhej stronje pak so niczeho njewotrjekuje, schtož so bjesstraschnosće Ameriki dótka. Přiedy konferenzy wschěch mórskich mozow chze so Amerika z Jendželskej wo praschenju dorěczecź, kotre morja maja so rošudnenu wiwej jendželskich a kotre wiwej amerikanskich sajimnow pschewisstajicź.

We Washingtonje pjeca njeszežerpnje Macdonaldowy wopyt wocžakuja. Do jendželskeho pódkanzlerstwa we Washingtonje je mjes tym je wschěch dźělow Sjednoczenych statow napominanja doschle, so by Ramsay Macdonald jeź druhe dźeła kraja wopytał. Możobinske rosrěczenje mjes Hooverom a Macdonaldom sda so po taškim zawěsćene być. Macdonald we Washingtonje w presidentu Hooverju nuza nadeždże, kotryż je swólniwy, wschě swoje karty wotkryte na blido położicź.

Wo zajeću kommunistow w Zagrjebu.

Wo sajeću kommunistow w Sagrjebje so powě: Sagrjebska policija je žrjedźišchcža kommunistow pschepytawschi na podłožu namakanych dokumentow spitzownjacela Kależu, nowinarja Galogasu a lěkarjow dr. Lebia a dr. Fischbacha sajała. Póbla druheho je so swóleżiło, so je dr. Lebi kurérski słužbu mjes kommunistiskej organisaziju we Sagrjebu a kommunistiskim žrjedźišchcžom we Minje zukonjał. Po pschełožbyschenju je Kaluža na žwobodu puschczili, druhich pak zu w jatbje wostajili. Statny žud budźe jich žrjedźicź.

Splošawe powěsće z Balkana.

S Balkana zu powěsće pschischle, po kotrychž ma so je słymi wotmyslenjemi Italiske a Bołharskeje pschećiwo Jugosłowjanskej liczicź. Dubrowniški dypisłowaćel Bogradskeje „Politiki" powě, so je zobotu popoldnju po kanalu mjes Pelješčhzajkej połkupu a kupu Korczulu italska flotilla, wobstejaza z 12 saniczakow torpedow. 12 torpe-

bowšich cyłonow a 2 podmórskich cyłownow, pschejdża a pódłu juhosłowjanskeho brjoha k połnocy płuwaka.

Druha powěsć ſ Bołharskeje praji, ſo ſo nětkuſchi bołharſki kral Ferdinand Koburgſki jako hósć ſwojeho ſyna do Bołharskeje wróći. S tym dalſcha powěsć ſwiſuje, ſo je ſo wobčakujomneje politiske amneſtije też nětkuſchi minister Radoſławow pſchijak, kotryž jako podwólny grat w ruzy kała Ferdinanda najwjeſelſchu winu ſa woddźeſenje Bołharskeje pſchi ſwětowej wójnje njeſe. Schło ma to wſcho rěkać, ſo ſe ſawoduchu naſtawka Beogradſkeje „Politiki“ ſhoni.

W tymle naſtawku ſ napiſmom „Wuſprawnjenje wójnſkich ſtótnikow“ ſo „Politika“ ſ pſchichodnym wróčenjom nětkuſcheho krała Ferdinanda do Bołharſkeje ſaděra. Wona piſche: Tamne kruhi w Europje, kotrež ſa nowej ſwětowej wójnu a wjeſelenjom ždža, njemóža naſpjerdy do Němſkeje Wilhelma II. pózłać, ale dyrbja najprjódy ſ njenje ważnym Ferdinandom Koburgſkim ſapoczeć. So by jeho nawrót pſchijomnniſchi był, bu Radoſławowa amneſtowali. Tak może ſo nětkuſchi kral w Sofiji ſe wſchěmi ſwojimi tehdomniſchimi ſobudźěłkaſerjemi ſeſtkać. Ferdinandowy nawrót do Sofije ſapoczatk nawróta nětkuſchich wobſtejnoſćow wojnamjenja, ſ kotrychž ſe wulki njeſtuk ſwětoweje wójnu wuſchoł. Ferdinandowa wěz dałoko mjeſy Bołharſkeje pſchekročuje. Nuſne je, tamniſche podawki pilnje ſlědowacź a na wſcho ſo pſchihotowacź.“

W tym ſwiſu njeſmě ſo powěsć ſ Wina pſchehladaca, kotraž praji, ſo „Arbeiterzeitung“ dokumenty wo powróčeńſkim počinanju prawiczakſkich Heimwehrow wojſenja a na to pokaſuje, ſo maja tele organiſazije w ſwojich wójnſkich ſkładownjach też ručne a płunowe granaty, ſ kotrymiž ſu njedawno w Schtyrſkej ſwjeſowale. Schtyrſkoharska policija je wo tymle ſwuczowanju ſ cžaſom powěſć dóſtała, tola njeje niczo cžinika, ſo by jemu wobaraka. Hdyž ſu tamniſche nowiny chyłe we tejle njepſchiſluſchnoſći roſprawiły, je ſo jim pokiw dał, ſo to njecžinje. Heimwehrowy ſu pjeca telko tyſcžow a druheje wójnſkeje potrjeby ſ Minſkich kněžeſtwowych brónjownjow dóſtałe, ſo móža 200 000 muži wobroniť.

W Mexiku je ſo mjes ſtatom a katolſkej zyrkwju dojednanje dopłilo.

S města Mexika ſo powě, ſo ſu ſo ſwady mjes ſtatom a zyrkwju wurunałe. Dojednanje ſo bamžej k ſkhwaleniu pſchepoda.

S Watikanom je ſo dojednało, ſo ſmědža duchowni, kotrychž ſu 1926 ſ kraja wuhnali, ſo wróćeć a ſjawnje duchownſke ſaſtojnſtwo ſaſtawacź.

Ze Serbow.

W **Budyſchinje**, 21. junija 1929.

— **We wjedrje.** W naſchej wukornſchej roſprawje hižo na **to pokaſowachmy, ſo ſnihmy ſo kónz tydženja** nadźeć deſchcža. Dźenſa w nozy ſu njewědra naſche ſtrony **pſcheſcžahnyłe**. Budyſchinſke ſtrony ſłyſchachu jenož hrimanje. Na połu dele ſu wěſcže ſylniſche njemjedra a deſchcže měli. Deſchcžik ratał ſ dźaknej wutrobu wita. Schkleńża ſtuła hižo ſaſo na rjane. S wjeczora nowa wyſchina pſchichadża. Tohodła je mózno, ſo ſo hórſy wuwjedri. — Jutſe je **połny** měſacžk. Pſchedźenak ſtaja wſchak torhate a ſcherjate wjedro. — Jutſe ſobotu ſkhadża klónczko 3,39 hodź. a khowa ſo 8,24 hodź. Měſacžk ſkhadża wjeczor 9,11 hodź. a khowa ſo rano 3,24 hodź. Wcžera wjeczor w **7** hodź. barometer 738, hygrometer +4, thermometer wo dnjo +32. Dźenſa rano we 8 hodź. barometer 746, hygrometer +2, thermometer we nozy +17. Wuhłady na cžołpliſche wjedro, ale ſamrócžene njebjo.

— **Smějemy ſo, kiž ſu tele dny hižom rjane prawaki namakali.** Hribyhybtarjo mėnia, ſo budże letſa wobilnym letam dobre hribowe lěto. Tohodła je nadźija, ſo ſnajmjeńſcha lěſ cžłowjeſej ſwoje dary poſkići, hdyž ſu jemu ſahrodu ſwoje winoſchki ſapowdźiłe. Holanſke jahodki a pruſniczy pjeca ſara krótka a njeſmě też žane ſmjerſki poćerpiłe.

— **Sſwobodny: mjaſowe jětki (Freibank) w Budyſchinje.** Sobotu, 22. junija 1929, dop. wot 7—9 hodź. wotedawa ſo ſyre howjaſe mjaſo, punt po 440 pf., ſyre ſwinjaſe mjaſo, punt po 50 pf.

— **Sa wubudźowanſke poſtudźowanje k** powjetſchenju **měſchčańſkeho muſeja a k** měſtanſkemu wuhotowanju **Zitnych wikow** je ſo 38 naczińſkow wotedało. Wſchelaky wobdźělniſky na wubudźowanju ſu nimo pſchedpiſanych ryhowańkow też hiſchcže modelle pſchidali. Modellow bu dožyła 3 ſapodatych. Poſtudźowarjo ſeńdu ſo naiſkerje ſpočatk julija.

— **Wuſtupjenja pſchecziwo Verſailleſkemu mėrowemu** rěcženiu. Dnja 28. junija 1929 dopołni ſo 10 lět, ſo bu we Verſailleſu podpiſane mėrowe rěcženje. S pſchileżnoſću 10-klětkeho nawróta tuteho dnja ſo ſ wěſtele ſtrony dźěła na wuhotowanje ſjawnych wuſtupjenjow, kiž maju ſlejeć nad politiſkimi ſtronami, pſchećežnjo temu, ſo w rěcženju ſteji, ſo je Němſka winowata ſa ſchkody, kiž ſu we ſwětowej wójnje naſtałe, a ſo ma ſo tuta žada ſe rěcženja wotſtronić. Němſkoſtatne kněžeſtwo a krajne kněžeſtwa ſo ſe wudaćom hamtſkeho wojſewjenja ſpokoja. Sſydź němſkich měſtow pak je pſchiſamknjenym měſtam poručał, ſo bychu wuſtupjenja podpjerałe. Też we Budyſchinje wobſtejі „dźělowy wubjerk“ ſa wuſtupjenje 28. junija 1929“ a k rospominanju praſchenja wuſtupjenja zyłeho wobydleiſtwa běſche knjes wyſchiſchi měſchčanoſta Nieoner na ſchtwórk 20. junija wjeczor małe poſpjedźenje do radnizy ſwołał. Po tym, ſo běſchtaj knjeſaj wyſchiſchi měſchčanoſta a hrabja Bitzthum ſ Eckſtädt jako pſchedsydża dźělowego wubjerka nacžiſk wuſtupjenja pſchećiwnjeſkoji, wumi ſo debata, ſ kotrejž hnydom pſchi ſpočatku jaſnje wukhadźeſche, ſo ſo w tutym praſchenju dźenſniſchi dźeń w naſchim měſcze a drje też w zyłym němſkim ludźe žaneje pſchesſednoſće dožiwěł njehodźi. Prawiza woſtanje njehnuta ſtejo na podłožu, ſo je Němſka zyłe bjes winy na morhařſkej wójnje, mjes tym, ſo ſrjedźnje a kwiżyne ſtrony Němſkej też winu pſchipiſuja. Poſpjedźenje ſo tohodła bjes wuſpěcha ſkónczi. Tuż drje někto jenotliwe organiſazije ſtome ſa ſebje wuſtupja, hdyž ſo njeje poradźiło, wſchitkich pod jedyn kłobuk pſchinjeſeć.

— **Saſtowidźenje w Potsdamje.** Pſched někotrymi dnjemi ſtejeſche w ležu pola Schenkendorfa w Potsdamſkim knjeſeſtwie wokrjeſu wopuſchćeny wołobowy automobil, w kotrymž wſchelaka draſta leżeſche. Swopředka myſlachu ſebi na ſamomordarſtwo wobhedźerja woſa a pſchepytachu wokolinu. Někto je policija ſwědźiła, ſo bu wós jenemu fabrikantej w Budyſchinje kradnjeny.

— **Schto płaczeſche khripa Budyſku chorohnu poſkadu.** We wubjerkowym poſpjedźenju Budyſkeje Powſchitkownoſe měſtneje chorobnoje poſkadnje ſwěſcžichu, ſo je poſkednja khripa, kotraž łětſa w naležu w Budyſchinſke ſakhadźeſche, ſebi 120 000 hriwnow wjetſchich wudawkow žadała. Też hewak je niepſchihódne hoſpodarſke położenje a wyſchſcha liczba chorych poſkadnju pſched wyſche nadawki ſtajiła. Wudawki wuczinjachu w pſcherěſku na jenotliwe ſobuſtawa w 1926 1928: 58,82 hr., pornjo 25,11 hr. w 1914. Wudawki ſa chorobne njenjeſły ſtupjchu wot 357 000 hr. w 1926 w 1927 na 497 000 hr. w 1928. Wocžeſtwjenja chorobneje poſkadnje we Kumwołdze žadaſche ſebi 37 000 hr. pſchiražka. Wotmyſleny je twar druheje wocžeſtwjenje w Salomju (Sołland).

S **Kelliz.** Młody cžłowjek ſ Kamjenizy, kiž tu na wopyſe pſchebywaſche, pónđżelu wjeczor pſchi turnowanju ſnjeſoži. Wón ſo na nohy tak cžežko wobſchkodźi, ſo je mózeſche wjazy ſtawać. Jako běchu jemu prěnju pomoc poſkićili, dowjeſechu jeho ſe ſanitetnym autom Lubijſkeho Cžerwjeneho ſchkiża do Lubijſkeje khorownje.

S **Lubija.** Wobkſeżnyj wubjerk dowoli mjes druhimi należnoſćemi próſiwu Ochranowſkeje(Herrnhutſkeje) gmejny, ſo ſo k měſtu połſchinje. Wubjerk pſchihłoſowaſche dale, ſo ſo w Lubiju khromadźernja ſadu pſchiprawi. Dale wſa wubjerk k wědżenju, ſo je hoſpodarſke miniſterſtwo pola żeleſniſkeje direkcije w Drježdźanach ſakhrocžiło dla ſchkitanja ſtraſchneho żeleſniſkeho pſchekhoda pola Eibawy.

S **Lubija.** Něhdyſchi wobkhodny wjednik Lubijſkeje dźěłoweje ſaradźernje, Rudolf Reitſch, bu wot pſchedſtejerſtwa němſkoſtatneho wuſtawa ſa dźěłowe poſrědniſtwo a ſawěſćenje dźěłoniemějazych ſ 1. 10. ſa namětnego pſchedſydu dźěłoweho hamta w Dippoldiswałdze a ſa ſaradniſkeho wyſchſcheho inſpektora pomjenowany.

Z **Ralbic.** Pučowanſke radupodawanje za maćerje za Ralbicy a Sernjany budże wutoru 25. junija popołdnju 3/4 hodźin w Ralbicach pola Brěžanec a 1/4 hodźin w Sernjanach pola Korjeńkec. Lěkař budże přitomny.

S **Kamjenza.** Tudomne rjane ſahrodniſke pſchiprawy na Paſtwinje (Hutberg), kiž maju dałoko a ſchěroko dobre mjeno, ſu tele dny ſlěkpy ſapuſćili. Ssu zyły rjad tam poſtajenych wotpočnjeńſkich ławkow ſdźěła kłonzwali, ſdźěła ſ pſchitwjerdżenjom ſe jemje ſwutorhali. Też ſ wjele měſtnami ſu žiwy płót ſeſhibowali a wobſchkodźili. Nadźijomnje budże móżno, njedočžińkowy bórſy wuſlědźicź.

S **Kulowza.** Sarjedu ſo domſke a hródź nózneho ſtražnika Brücknera wotpali. Stót, poſłeſchcža a dźěl domjaneje nadobny móżachu wutkowacź. Wobſtejdźer pſchebywaſche ſe ſwojej ſwójbu runje na **kuju**, jako woheń wudyri. K haſchenju běžitej pſchitomnej wjeſna ſykawa a Kulowſka dobrowólna **wohnjowa wobora**.

Se **Seleneho Hóſdża.** Schtomaj Clairgeauſkeje **butrowej kruſchwy** w tudomnej ſchuliſkej ſahrodze kčežetaj **lětſa k druhemu raſej**, ſo móža ſo **kčenja a płody ſdobom na kruſchwinomaj wobkedźowacź**. Pola druhich kruſchwinowych družinow, kiž hnydom **pódła ſteja, tuto** ſpodźiwne ſjewjenje njeje **wobkedźowacź**.

S **Niſkeje.** Autowe njeſbožo ſta ſo mutoru wjeczor **na dróży krótko pſched Niſkej**. Pſchi pſcheſcžěhnjenju **ſchmórkny ſo wołobowy automobil nakładneho auta**, ſo tutón do pſchěrowa ſajédże a ſo powróći. Muſſtaj, kiž w **nim ſedźeſchtaj, padnyſchtaj na polo a wotendźeſchtaj** na ſbožo ſ łóſchimi ſranjenjemi. **Cžeſtk nakładny** wós dyrbjachu ſe ſběhadłom **wusběhnyć. Wołobowy auto wosta nimale zyle njewobſchkodźeny.**

Se **Schtyrjoch Dubow.** Sańdżenu ſrjedu wumrě najſtarſchi wobydlеr naſcheje wſy, wumělkar **Khrystof Slapka** w 91. lěcže ſwojeho žiwjenja. Wón narodźi ſo **17.** ſeptembra 1838 w Schtyrjoch Dubach. We **wójnje 1870/71** Paris hobu wobkěhowaſche. Sańdżenu naſymu ſmědźiſche ſtarz hiſchcže pſchi dobrej cžeſtwoſći ſwoje 90. narodniny ſwjeżiſcź.

S **Rósborka.** Hamtſkoſudniſki **rada dr. Kara** ſ Rósborſkeho **hamtſkeho ſudniſtwa bu na tři měſnazy k ſaſtupowanju na Shorjelſki krajny ſud powołany.** Jeho ſaſtupuje aſſeſſor dr. Zilles.

S **Mužakowa.** Wobſtejdźer ſnaieje Königez konzerwneje koſejownje pſchi Torhoſchcu, knjes **Pawoł König**, je **po** cžeſtej khoroſći w połodniſchich Sſmólnych horach **wumrěł.** Semrěty, kiž je ſ wulkej pilnoſću ſwój wobkhod na wyſchinu pſchinjeſł, bu jenož nědźe 40 lět ſtary.

Maćerny dwór.

Halligſki roman.

48] (Pokračowanje.)

Pſched kóždym twarjenjom dach ſchulſkim dźěćom ſtuczku wuſpěwacź, to klinczeſche ważnje a kražnje po cžiſtej Halligſkej kupje. Na pohrjebniſchcžu wotwjaſachmoj kije wot kaſchcža a ſtajichmoj jón na mary. Potom njeſechmoj jón nětchto króć po zyrkwi.

Dobra wotka, ty wſchak běſche nam hódna, ſo praſtare waſchnja a nałožki ſa ſwjate wukhowachmy.

Někto hižo wotpočuje pod ſchikleńżu a wobłukom hrono na rowje, kiž ſtoi ſe ſwojej ſkamjenej ruku husto ſe ſchtorpawkami pokładź a ſ „Bonneſtabe“-ſwětłami wobtykał. Hrono maju wſchitke maćerne rowy maćerneho dwora ſe praſpočatka:

„Jónſke, kiž tu dźeczi rodża
A pſchi tom we wěrje ſtoja,
Tych je Jeſus ſebi wuſwolił
Sa wěczny ſbožnoſej powołał.
To moju bołoſcź mi wołoża,
Spi w mėrje, droha wutroba! —

Hdyž łaſchcź do poſłednje jeho khowanki puſchczachmy, pſchiſchepny mi mój ſtary wotroczk: „Dat is noch ni to Enn, dor kümmt noch wat nah.“ (To wſchak njeje hiſchcže ſa jenicžka, tu hiſchcže nězchto ježbuje.) A pokaſa na powjaſy, kotrež běchu ſo mjes ſobu ſapleśe („verkrüngelt und vertidert).

Mjerzachu ja jeho wotpokaſach.

Ale też tutón Halligiki pſchiwótk njeda ſo wukorjenicź, ale budże ſo dale dźeczi wot naroda k narodej.

Ał kóždy ſe ſtarſchich Halligiſkich ludźi je kruczе wo tom pſchepſpěwdżeny, ſo ſu ſapleczińſchi ſo łaſchczowe powjaſy mjerzcź młodeje Melenki pſchipowėdźile.

Pohrjebawſchi wowku dźěchny napijrjedy wſchitky do **cžo domu**, ſo bychmy wótkowu ſpwěczku ſa ſemrěću na woltař poſtajili. Tam ma ſo na narodnem dnju a na rocžnych ſwjedźenjach ſ jeje wopomnjeću ſaſpwěcźiś. Hdyž dźěchmy ſ jednorej hoſcžinje po mortwych do maćerneho dwora, ſłyſchachmy pſches ſawrjene wokna, kak na ſmjerć khora Melenka w ſymizy wótſije rěcži a žałoſći. Jenoż na khwilku ſawoblachu ſotru Maren. Ta bě dźeń a nóż pola khoreje ſtražowała, każ mój pola mortweje. Ale ja ſtróżich ſo tola bołoſtneho twuraſa we jeje wobliczu . . .

Sſwako Edleſo Holgerſo, hdy wotewſaſch twojej młodej ſonje cžernownu krónu ſaſo ſ hłowy? Chcježch-li ſ Bohom prawowacź? Njeje-li cži bohatſtwo dożahaze, kiž we wutrobje cžiſteje ſónſteje wotpočuje? Cžeſto ſu mje ſjebał, kotrehož ſwojeho najlubſcheho pſchećeſela mjenowach. Njeſapomni, ſo ſu mi pſchiſłahał, Edleſo Holgerſo! Pſched ſwědkami ſu rekli: „Ja chcu ju ſbožownu ſcžinicź, tak ſawěrno, każ mi Bóh dopomha!“

•

Pódła wowki położichmy wnuczku.

Dwě żeleſnej khowje chże ſmjerć roſprochnicź dacź. Tſecža żeleſna hłowa, Nomine, njeje ſo widżecź dała. Jeje mołſny cžerjachu runje ćwėcžinki ſ radoſcži eſkaminatorow.

Nomine Holgerſej je na nowonym pohrjebnem dnju ſwoje doktorſke pruhowanje wobſtała.

Wona měſeſche ſwoju promozeju w Kielu a pſchewoſtaji nam, ſwėrmu wowku, tule najhódnoſtniſchu ſ zyleho Holgerſej pſchiwuſniſtwa, pokhowacź. Doktorandka widżeſche ſebje „ſkónczinje“ wuroſcź ſ „milien jubalterniſkich“ (ſe ſrjedźiſnu porjadowanych). A pſchi tom je ſo ji wboha Gallig ſapadła ſobu ſ wowku a młodej, ſabłudźenej ſotru Marriju Madlenu. —

Telegram, ſ kotrehož wuſmėwa ſo ſbožo do ſkowar „Hurra, wołtaka! Summa cum laude (ſ najwjeſelſchej khwalbu)“, pózła mi Edleſ ſ mojim ſchulerjom Onnenom. Tuta depeſcha hiſchcže pſchede mnu leži na pikanſkim blidże.

„Njechaſch-li ſwojej ſotrje wėdżecź dacź, ſchto je ſo tu wſchitko ſtało?“ wopraſchach ſo Edleſa. „Niż kóżdy dźeń njewumrėwa nadobny cžłowjek.“

„Nė“, wotmołwi wón pokhmurjenje. Nomine chże někto wjeſołe puczowanje po Rheinje a Moſele cžiniś, tuj trjeba łokſi wacžak. Mamy-li ju njetrjebawſchi ſ Halligu wobcžeżowacź a ſ naſchej cžėmnej ſrudobu?“

Ja chcyła rjez: „Wſche Rheinſke a Moſeliſke puczowanja njenaważa ſboża, pokhadźecź wot żony, kajtaż běſche wowka Geſine Holgerſowa“, ale ſawrócźich ſo njerjekhnywſchi žłowcžka.

S Edleſom Holgerſom njeda ſo někto prawowacź a wadźicź, haj ani rėcžecź. Tomu je njewidżomna pjaſcź wſchė młode ſchtomowe wjeſtſchki ſ kcžėjazymi hałkami roſbita. Někto dyrbi ſo najprjedy ſaſo dowuſtnacź. Dyrbi hórke ſjebanje pod nohi ſwinycź. — Jemu njeje hiſchcže niczo ważneho napréđki ſchło. Někto wadźi ſo wón ſe wokſudom wo kinjen ſwójby. — A ma tola we ſwojim bratſje Onnen najkražniſcheho, pſchikładneho dźěćinja. Sſnadź ſo hodźi, ſo by ſo ſe ſbytkowych ſdonkow hiſchcže cžopły, ſwėcžazy woheń dał ſażeglicź ſa ſymu jeho žiwjenja . . .

Sſotra Maren, dowėrjam ſo tebi. Ty njedaſch we nėcžeſi jeho domu woheń wuhaſnyć . . .

Po prawom dyrbjało někto prawje ſtruchle być na maćernem dworje. Po wſchėm tym doživenju a po wſchėm wumrėcžu. —

Ale tomu tak njeje.

Wėſche to ras rano po khowanju wobeju wotemrėteju, hdyž ſtojeſche jeho młoda, błėda żona ſkoro wjeſoła pſched Edleſom Holgerſom a rjekny: „Mi ſo ſda, maly Kriſchan woſtanje najſėpje na maćernem dworje, ja chcu jeho wulkeho wocžahnyć.“

„Toho bankarta?“ (njemandźelſke dźěćo) běſche ſo Edleſ njepſchećeſelſy wopraſchał.

A Maren ſaſo na to: „Bóh ſwarnuj, ſo bychmy Melenzynemu žiwnej tajke ſle mjeno dali. Njech je też bjes nana, to je ſa to waſche mjeno dóſtał, je potajkim někto Holgerſej.“

(Pokračowanje ſeſėhuje.)

S Khojebuša. Ssrjedu popoldnju bu w Golkojzach dwólětna Brigita Grabkez, dźowčežčka ísolerarja Grabki, z khwatnym czahom pschejedżena. Jako mać na polu dźełasche, hrajkasche žebi dźěčko na żelesnikim nałnpje a pschihódże tež na kolije, hdyž ju czah zhrabny a mori. Czah wěsto sasta, ale njesboże běsche so hižom stalo.

Zjězd wokrjesnych wohnjowych woborow w Hornjej Hórcy

wot 22. hač do 24. junija 1929.

Woborny wokrjesa Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa sthadźuja so wot jutšnjeho sobory hač do póndźele na zwojim letuschim zwjazkowym sjědźe w Hornjej Hórcy. Pschihoty sa ważny dźeń zu tak daloko dokonjane, so so woboram pschijomne pschebywanje poskiczi.

Po powitanju zwjazkoweho pschedsydy, wotpósłanzow a hosczi wotměje so sobotu popoldnju w 4 hodź. we Hórnjej hosczencu pożedżenje wotpósłanzow, kiž smeje tónle dnjowny porjad:

1. Sdželenki a dóschle wězy. 2. Rosprawy: a) letna rosprawa, b) rosprawa pokładnje lěta 1928, hłowneje pokładnje a Lamprechtoweje pomjernjetneje pokładnje, kaž tež rosprawa pruhowarjow pokładnje. 3. Wólby zhubstawow pschedsydstwa, dohladowarskwa Lamprechtoweje pokładnje. 4. Postajenje městna sa zwjazkowy sjězd 1930. 5. Namjety. 6. Popschikkowne. 7. Pschečitanje protokolla. Kóžda wobora ma po § 4 zastupjena być.

Sobotu wječor wotměje so zwjedženski kommers we wulkim zwjedženskim stanje. Njedźelu rano w 5 h. je budźenje z hudźbu, ½11 hodźin zu schulske a nadźehowe zmučowanja, kaž tež Samaritow, wot 12 hač 1 h. wulki naměstny konzert. Popoldnju w 2 hodź. zwjedženski cżah, na to někotre narěcże na zwjedženischczu, ke kotrymž so powschitkowna sabawa pschisamknje. — S wjeczora so wjeż rjenje wobswětli. Póndźelu wopyt Mnischonskeje horn.

7. Łužicy.

S Korjumja. Sławny pucz z Korjumja do Wjelečzina wostanje na Korlynskich honach mjes Mnischonskej hrónu a Wójbwjeczanskim puczom wostanje hischcże hač do 29 t. m. sawrjeny.

Se **Schérachowa.** Na město evangelskeho farara Bodensteina, kiž bu jako wjednik swjatka mlodych holzow do Drježdżan powołany, je zurkwinske pryódstejeństwo póndżelu wječor předarskeho kandidata Francku z Drježdżan sa noweho duschowawstwnja wustwolito

* S **Biskowiz.** W pożednim pożedżenju měschczanskich sastupjerjow pschita so pschečiwo 2 hłosomaj hospodarski plan města Biskowiz, kiž pschi 950 643 hriwnach wudawkow so 81618 hriwnow njedostatka wobsamknje. Namjet pak, leżownosty a pschemysłowski dawk na 125 prozentow powyschicz, so z dźesacz pschečiwo hłosam wotpokasa. Dawk słožba po potajkim w bliżschich tsjoch lětach po 100 prozentach.

* S **Habrachczicy.** 19letny pschekupski pomocnik Reisewitz, kiž běsche pola jeneje spedizijoweje firmy w Habrachczizach pschistajeny, je se 135 000 czežkimi krónami czeknył. Wón dyrbjesche z tutymi pjenjesami na czežkowahstwim zlownym hamcże w Georgswaldże waggon saplackicz, kiž wopschestesche twory, kiž wod zko padwu. Mjenja, so je Reisewitz do wukraja czeknył.

* S **Rychnowa** pola Jitawy. Barbjerski dźelacżer Oskar Dittrich je datal hižom 103 zarjadowanych smitjižow na tudomnym gmejnskim hamcże wotedał. Na prěnje sto je hižom premiju dostał. S tym pak so Dittrich nocże spokojicz. Sdwoju najwjetschu czesczz widsi w tom, so tež druhe sto połne sczini. Taika czesczelakomnosez je wjeso radubje witana

* Se **Shorjelzo.** Stónczenje je so Shorjelskej kriminalnej policiji poradżiło, czežkeho slótnika fajecz, za kotrymž a wot tejo czasa je so w Shorjelzu na 30 měsmach do twarjenjow bobywał. Wón je bozyła hižom 10 lět khostarnje a 4 léta jastwa wotsedżał. Dokelž je hižom prjedy w Shorjelzu czežke mutsdobywanja sfucżił, je policijit derje znata wožoba. Pola njeho hischcże wjele kradnjenych wězow namakachu, kiž mějesche w pólnej brózni skowane, hdyž swjetschka nozowasche.

Wusudźenja.

§ Krajny sud w Budyschinje. (Mała khłostanska komora.) Na njesahbiczjwe waschnje je so pjecza njeżenjeny kowař Josef Alfred Gillet se Zitawy 21. januara 1929 rano we wukhodowanischczach pschi Schillerjej dróży w Zitawje młodej holzy pokasał. Wón běsche dla łubżenja sjawneho pohórschka psched Zitawskim hamtskim sudom wobstorżeny, kiž pak jeho 15. měrza 1929 wuwinowa. Sswědka njebesche wo sluczerjowym napohledże dokładnje wupraticz mohła. Tóž sud powołanje statneho rěczniskwa pschečiwo wuwinowanju saczišny.

§ Krajny sud w Budyschinje. (Wulka khłostanska komora.) S automobilowym njesbožom na Drježdżanskej dróży mjes Nowomeschom a Stołpnjom pschi tak mjenowanej Karowej horje na sajnym ranju 3. julija 1928 saběrasche so sud sjedu w jednanju pschečiwo njeżenjenemu pschekupcej a prokuristej Janej Hilgerej se Stołpnja dla njerodneho morjenja a pschedżenja pschečiwo sakonjej wo wobchadże se samokhodami. Lawnisti sud w Nowym Měsce běsche 19. februara 1929 jako prěnja instanza w tutej należnosczi jednał a Hilgera měrto sasliszeneho jastwowneho khłostanja wo dewju měsazow ke 800 hr. pjenjeżneho khłostanja sasudźił. Wón a statne rěczniskwo běschtaj so pschečiwo wuńudej powołakoj. Póndżelu 2. julija běsche Hilger po jara horzym dnju w Menzlez hoschcenzu w Rennersdorfe z pschečelemi kehele kulak a so z nimi do Stołpnja wrócził. W nozy wokoło 12 hodźin běsche z nimi sautom zwojeho nana do Noweho Města dojeł, hdyž běsche towarstwo pola fabrikanta Hólzela pschebywało, domiž ranje njeswitasche. Potom běchu so na nawróczny jězbu do Stołpnja podali. Hilger, kiž je po wuprajenju swědkow zyle stróžny był, běsche automobil sam wjedł. Sa Karowej horu běsche jemu zlowny sekretar n. w. Bart z Drježdżan po pschedpisanje na prawej stronje jědżo z kolom napschečiwo pschijěł a žebi do Zitawskich horow wulecicz chcył. Nehdże 25 psched nim běsche Hilgerowy auto nadobno na lěwu stronu sajeł. Wón běsche kokoschdneho potorhnył, schtom wotlemił, so wobwjertnył a w dróhowym pschikrowje leżo wostał. Nutskasedźaym njeběsche so nicżo stało. Bart běsche so czežko sranił a hischcże samsone ranje w Nowomeschczanskej khorownji wumrěł. Hilger njemóżesche prajicz, czehodla je wós nadobo na lěwo sajeł. To so njehodżesche ani z pschepytowanjom ani psches dweju wězywustojneju wujaknicz. Po namjecże Hilgeroweho sakitarja, rěcznika dr. Voigta z Kamjenza, sud powołanje statneho rěcznistwa saczišny a jeho wuwinowa.

§ Krajny sud w Budyschinje. (Mała khłostanska komora.) Swada mjes rěsnitimi mischtrami Reinholdom Richterom, Kutrom Hajnku, Pawołom Haußigom a Pawołom Vogtom we Wjelečzinje, z kotrejž běsche so sjawnosczi dołho saběrała, so z wurunantom stónczi. Psched hodami 1927 běchu so wschitzy Wjelečzanscy rěsniscy mischtrojo, pschi njewobkedźbowanju z 300 hr. khłostanja swjasali, so zwojim woteběrarjam zanych hodownych darow njedawaja. Jenoż Vogt běsche pschečiwo tutomu wuczinjenju jednał a zwojim woteběrarjam dary dawał. Tohodla bu k sapłaczenju 300 hr. pjenjeżneho khłostanja sasudżeny. Wón běsche podsdźischo we Wjelečanskich Nowinach 28. julija 1928 w jenym nastawku swojich kollegom Richtera, Hajnku a Haußiga winował, so zu jeho wosiewili. Czi tsjo mischtrojo běchu zenu 15. septembra 1928 w samsnych nowinach snapschečiwili a Vogt běsche na to 22. septembra z nastawkom wotmołwił. S jeho wotkrućenjemi w tutym nastawku běchu so mjenowani rěsnizy mischtrojo schchwdżeni czuli a pschečiwo Vogtej privatnu słóżbu dla sjawn. Schchwdżenje sapodali. Schérachowski hamtiti sud běsche jeho wuwinował. Czi tsjo mischtrojo pak so pschečiwo wuńudej powołachu. Někko dóhódże k schżehowazemu wurunanju; Vogt wosjewi so jednanja, so se swojim nastawkom we czisle 217 Wjelečanskich Nowin 22. sept. 1928 priwatnuh słóżbnikow njeje schchwdżicz chcył, ale so je we wěstych sajimach jednał, a so dalokoż dyrbjale tam formalne schchwdżenja stacz, je sajbo wrócza. Ssudnske khłosty buchu dźelene. Wudawki swonka sudnitkich należnoszow so njesarunachu. Privatni słóżbnizy swój khłostanski namjet a swoju słóżbu wrócza wschu a jednanje so sastaji. — Vogta sakitowasche justizny rada dr. Schołta z Nowosalza, słóżbnikow sastupowasche pak rěcznik Hirsch se Sebnizy.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Wulkich Nězarjez.** (Elektriske zwonjenje.) Pjatk wječor pschewja zurkwinske pryódstejeństwo nowe elektriske cżerjenje swonow nascheje zurkwje. Elektriske zwonjenje je jena Herforbska firma satwarka. Swonjenje je w cżistokczi tyukow a z harmoniskim hromadżenskim pornjo pryedawschemu z pscheměnjenjom zwazkow wjele lepsche. Pschiprawa płaczi nětkle 6000 hriwnow.

* S **Freiberga.** (Psched sjmjerczu wukhowany.) Wyschscheho dźesatnika Lorenza pschi pluwanju njejapay słabokcz wobja a wón so we wojeńskim hacże podnóri. Po sydomkrócżnym podnórjenju poradźi so leutnantej Pantaniusej z podjeru podofizjera Betza skónczenje njeżeneho z wodu wuczahnycz. Nimale połbra hodźiny trajachu posnyty z sasowoźwonjenju, kiž pak mějachu dobre wuspěchi.

* S **Meerany.** (Se zynowego wosa zmjertnje padnył.) 62-letny invalidny rentnar Karla Ota Bindel se Meerany wjesesche so w nakładżenym zynowym wozu po Remserskim puczu. Nadobo padny z wosa a wosta bes wdonja leżo. Jeho franjenja běchu tak cżežke, so je na nje wumrěł.

* S **Lipska.** (Se schatowej rólu samjeczena.) Ssrjedu rano pschihłada na Gutsmutskej dróży w Lindenawje žona, kiž schaty rólowasche, do róle, kotraž ju samjecże.

* S **Barlina.** (Snižene sawjeżeleńskeho dawka.) Barlinski magistrat je w zwojim srjedźinskim pożedżenju wobsamknył, so ma so sawjeżeleńki dawk za cinowy, cż žne jewischcża a waritelske dźiwadła snižicz.

* S **Wróblstawja.** (Dźěrżazy wós z tšěchi padnył.) Jena žwójba w Nowym Měsce w Hornjej Schlesyskej mějesche waschnje, dźěrżazy wós z někotre měchazy starym dźěłczom kóżdy dźeń někotre hodźiny na runu tšěchu, kiž wobtoženje njemjesesche, sajecz. Ssrjedu z njebożownym pschipadom wós pocza nadobo jěcz a cżisiny so z dźěłczom z tšěchi dele. Dźěczo so sarasy.

* Se **Striegawy.** (Rubježny napdad.) Sobotu popoldnju na kichižnischczu Pilgramsheimskeje stat. dróhi so nadobo na zynu skakowehu wobsedżerja Marczina Weißa se sthowa někotři ruhježnizy walichu. Jemu rubichu 2000 hrimow a mjdowych vienjes a na to sthubichu so. Sa nimi nimaja žaneho zhleda.

Proces přeciwo hrabi Stollbergej.

Pschepytowanje pschečiwo młodemu hrabi Khrystiannej Wjedrichej se Stolberg-Wernigerode bliži so k zwojemu końcej. Pschepytowanjske wuschnosze su se swojim zhlédżenjom hotowe, jenoż požadane dobrodżacza skakliskich a tšinotachniskich wězywustojnych su so trochu sakomdźite. Mjenja, so budże natpołožisko w prěnjej połojzu bliżschcheho měsaza dopředne pschepytowanje skónczene.

Swóbne powěsće.

Smerčl: Wjedrich Bjenada, kowařski pomocnik z Krakez, 22 lět.

Wujednanje Pruskeje z katolskej cyrkwju. Tele dny je ministerski president dr. Braun ze zastupcom wane podpisał. Mjez druhim su wokrjesy abo diöcesy bamža nunciusom Pacellijom wumónjenje, konkordat abo wujednanje mjenowane, podpisał. Mjez druhim su wokrjesy abo diöcesy katolskeje cyrkwje w Pruskej z nowa zrjadowane. Pódla arcybiskopstwa we Kölnje pozběhnu so dotalne biskopstwa we Wrótsławju a Paderbornje na arcybiskopstwa. Aachensku a Barlinsku a Schneidemühlsku diöcesu pozběhnu na biskopstwa. b) prálat Maximilian Kaller, hač dotal japoštolski administrator w Schneidemühlu. c) kardinal wjerchbiskop dr. Adolf Bertram we Wrótsławju. d) biskop dr. Kaspar Klein w Paderbornje. e) domski propst dr. Pawoł Steinmann budże najskerje z biskopom za Barlinske biskopstwo.

wobhladajmy sebi žony.

Sśebi takle žonu wobhladacź, njeje ničo wólbr. Njemėnju: žebi jenu ſhladacź! To ſo młodźeńzam, kotſiž ſu do rośumnych lėt ſastupili, ſamo wot ſo rośumi. Ale ja mėnju, žebi žony naſcheho cźaſa dozyka, abo mojedla naſdala, wobhladacź. W tym naſtupanju budźa ſtari ludźo wežſpiniſchi hacź młodźi, dokelź tuzi ſu to ſwučeni, a hinak njeſmaja; mjes tym ſo bė ſtary cźaſ ſzyla hinaſchi.

Žony w ſchkórnjach abo kholowach khodźa, je najmjenje dźiwne, dokelź to wone hižo w Hadamowych cźaſach dekonjachu, a pſchi hnój kidanju je ſchkórnja pſchezo ſchkórnja. Ale nė wſchak: Wone we woprawdźitych kholowach khodźa, byrnjež ſaneho muża njemėše. So bychu ludźi tak prawoje ſa nóſ wodźile, badźa žebi włoſy wotſtibacź a ſtaja žebi ſchpotkaiu cźapku, žydnu ſo muźej žobu na koło. Mėli njech dundr praji, hacź dwaj muźej jėdźetaj abo niz. Pſchiſtydnje-li ſo jenu jena ſherbźby ſdraſcźena, potom móżeſch jeju ſnajmjenſcha roſeſnawacź a wėſch, kotreho maſch ſ knjeſom abo ſ knjenju titulowacź. Kraſnu napohlad tole, hdyž jena ſ prawje dolhimi ſchnórkami ſadu ſedźi a potom banty ſmahaju jako thorhoje! Szyla ſonu abo holźy na kolach! haj wſchak — tam wone ſłuſcheja. Schto teź to bychu jich njeboh wotwki prajike. Njemóżemy pak jim ſa ſło mėcź, pſchetoż dyrbja druhdy ſpėcźnje nėſchto wobſtaracź, a konje nimaja kózdy ras cźaſa, żony wokoło woſyeź.

Wbohe konje! Skoro mjerſazy ſtót na dróhach. Auta maja jenoż na nje kedźbowacź. Nėhdy druhdy żona ſ konikom jėdźeſche, hdyž hapika derje ſnajeſche. Dźenſnińſche żony maja cźi tójſtcho wjazu kuraże, te cźi ſ autom jėdźa, każ bycź dyrbi. Mjes tym ſo ſebi ſtare żónki žebi jich dla pſches dróhu njewėrja, dha moderne knjenje pſches najwjetſchi hołk a tołk ſ autom jėdźa każ bycź dyrbi. Sſo bojr, ſo ſo jenej tajkej ſeſchko njeby, by-li kóczku abo hawka pſchejėła. — Cźłowjek pak kej njetvė, ſchto je ſ cźemu dobre. Muż ſebi radu jedyn ſchlapnje, a potom ſ autom!? To je cźi tajka żona wėſcźiſcha, pſchetoż kojej ani muża njepowali, a żonu bozyka niz.

Pośhladajmy do ſchule. Maja runje na dworje cźekoſtwuczowanje. Derje, ſo maja hiſchcźe nėkotre dołhe wopruſche, dha ſnajmjenſcha wėrny, ſo ſu to hołyj, hewak wėſcźeli njebychmy. W ſwojich kholowach lėtaja pornjo hólzam. — Nó, to ſnadź by ſo nėkak ſnjeſće. Ale te wjedrowe holcźiſka ſo tola wjazy ſ kholowom njehibaja, hdyž ſu junu do nich. Sſu-li ſe ſchule, bėhaja, kopaja, ſkakaja, abo mjenuj nėkajſi ſport, kotryż wone žobu njecźinja. Haj, cźehodla niz! Wſchak hewak wſchė mużaze dźėła dokonjeja, Nowiny tola piſacźu, ſo mamy rėtniſku miſchtrku. Hdźe to bė, wjazy njewėrn. Tuż ſo njetrjebamy dźiwacź, ſo mamy hewak we wſchėch wucźenych a njewucźenych ſtatwch żony. Khachle žebi żony ſdawna lėpje wumjeru hacź tajſi „maſany“ murjeŕ. Schtóż ſhoni, ſo jónſka nėhdźe wuheń mjeſće, njech to hnydom do „Sėrbſkich Nowin“ napiſa. Kak by bylo, bychmy-li pſchichodny cźaſ ſerbſku kandidatku do ſejma namjetowali! Mėkotrym ſ naſchich kujenjow łuba tola jara derje dźe. Hdyž duchowny junu nėſchto dlėje prėduje, dha maja żony rady nėſchto wuſtajicź; najſkerje ſo mjerſaja, hdyž móże nėchtó druhi tėż dołho rėcźeć — thiba na to, ſo dyrbja tak dołho imėrom pſchipoſłuchacź. Hdyž macź domach prėduje abo ſjnej do Lipſka liſt piſa, njenamaka nihdy na nihdy hamjeń.

Se wſcheho widźimy, ſo żony na źadyn pad hłupiſche njeſu dużi mużoju, ale nawopak je, wożeże ſtary muż je hłupiſchi hacź ſo jemu pſchiſtuſcha. Pichetoż ſchėćźdźeſacźėtku nawożenja žebi ſawėſcźe dwacźeſitku njewėſtu wuhlada, njeſwoponuiwſchi, ſo ſtara żona jeho derje wothlada, młoda pak ſa njeho żaneho cźaſa nima.

Najſmėſchniſcho je, hdyž ſo żony roſžohnuja, to žihſchimy jene „Bożemje“ ſa druhim. A hdyž ſu rośno, hiſchcźe ſa żobu wokaja. Tu ſo jena na nėſchto dopomni, tuż ſo wſchė hiſchcźe ſawrócźa a nowa bjeżada ſo ſapoczinje. Muż pak, kotryż na ſwoju cźaſa, mohł wuroścź.

Cźeſcźi-li žebi żonu roſhnėwacź, ſėźiń ju nėſchto mėhazow ſtarſchu hacź woprawdźe je, to móżeſch ſwoje ſhonicź.

Jara dobra ſtrona żónſkich je njekurjenje. Najnowiſchi cźaſ pak tėż tutón poczink khėtro wuhonja, pſchetoż je ſwojimaj wócźkomaj ſym žerbiſe holzy a żony ſ mużemi na pſchemoh pachacź widźał, nad cźimż ſo dodźiwacź njemóżach.

Sſtódki troſcht ſbywa: Mużojo teź Jane jandźelki njeſu! — z —

Pėtrźinka a złota kula.

Bajka wot Lo Bergnera.

Pėtrźinka rėkaſche tak po jeje ſtarym wuju Pėtrje, a wona bė runje tak horda na tuto njeno, każ wuj na ſwojej wulkej ruży, kotrejż bėſchtej ſiwjenje dołho pilnje dźėłałej ſa wſchėdny khlėb.

Nėtko bė wuj Pėtr khudy muż, dokelź bė ſtary a ſłaby, a pola njeho bė Pėtrźinka wotroſła.

Maka bė najrjeſcźha holcźka w ſykym mėſcźe, ſchtóż na nju poglada, tomu ſmėwaſche ſo wutroba, tak rjanu mėjeſche poſtawu, a na hłowje ſwėtłożołte kudźerjawe włoſy. —

Jeneho dnja pak rjekny ſtary wuj Pėtr . . . „Jutſje nimamaj nicźo wjazy ſ jėdźi, dźi do lėſa, moje dźėcźo, a pytaj ſa hribami —“

Holcźka dźėſche. Chżyſche pak ſ pytanjom cźakacź, dóniż ſady ſwėtlinu njebė, kotraż bė ſ paproſchom bohacźe wobroſcźena. —

Ale hacź tam bė dałoki pucź, a Pėtrźinka bu jara ſprózna. — Tu wuhlada wona nadobo na łónzu ſwėtlinu ſtaru żónku cźampacź, kotraż pſchi ſebi kichotaſche, a praji holcźay hnydom, kak rjana je. —

„Daj mi jenu ſ twojich żołtoſłotych kudźerjow, a dżu cźi nėſchto daricź. —“

Pėtrźinka cźinjeſche, wo cźoż bė ju ſtara żónka proſyła, wſa nożicźki, kotreż jej ſtara poda, a wotſcheźipny žebi ſ nimi jenu kudźelku żołtoſłotych włoſow. —

Tu dari jej łuſſarnicźa hładku ſkotu kulku a rjekny: „Hdyž tutej kuły na ſemju padnyeź daſch, wſcho jene dże, dopjelni ſo to, na cźoż žebi runje myſlliſch. — Tak dołho bywa cźi pſchecźe dopjelnjene, hacź ſama ako nėchtó druhi kulku ſaſo njeſbėhnje.“

Pėtrźinka podźakowa ſo ſtarej a dźėſche ſwoje pucźe. Jako bė ſwój korbik hiżo nimale hacź do khromy ſ hribami napjelnika, myſlleſche pſchi žebi: „Otw, kak ſpróżna tola ſym, kak rady bych nėtkole khwilku poſpaka a žebi wo nėcźim prawje rjanym dźecź daka.“

Pſchi tom wukuli ſo jej ſkota kulka ſ ruki, tak ſpróżna wona bė, a padny na ſemju.

Hiżo dopjelni ſo to, na cźoż žebi wona myſleſche. — Wona lehny ſo na mjehti móch mjes paprożom a wużny.

Ptacźki na ſchtomowych wieſſchkach ſpėwachu ſwój wjeczorny ſpėw, ſtónckżo khowaſche ſo kreſcźėrwjene ſa ſchtomami lėża, ale Pėtrźinka njemóżeſche ptacźki ſkyſchecź, ani ſo khowaze Bożе ſtónckżo widźecź, tak krucźe wona ſpaſche. —

Pėtrźinka ſpaſche mnohe lėta, dóniż jeneho dnja krakowſki ſym w lėſu njehonjeſche. — Jeho pſy wucźuſchiſchu holzu pod dźiwje ſaroſcźenym paproſchom.

Kralowſki ſyn namaka na rjanej holzy hnydom wulke ſpodobanje a poruczi ſwojim hajnikam, ſo bychu ju do kralowſkeho hrodu donjeſli. —

Ale Pėtrźinka ſpaſche a ſpaſche, mjes tym ſo žadyn cźłowjek ſtotu kulku pod paproſchom njepytaſche.

Jako pak ſo kralowſkemu ſynej njeporadźi, ſkotowkoſatu holzu ſ żiwjenju ſhubźicź, dokelź pak ju ſ zyłej wutrobu lubowaſche, a cźhyſche ju ſ ſwojej kralownje ſcźinicź, ſtaji jej drohotnu króm na hłowu a pokaźi ju do ſłeborneho njebſeſkeho kóża.

Wón pſchinjeſe jej wſchėdnje cźertowe kwėtki, kotreż lėża a kuli ſ njej noſcheſche, ſo by holzy wjeſele pſchihotowak, pſchetoż wón njeſpuſchcźi nadźiju, ſo wona jeneho dnja tola hiſchcźe wotucźi.

Ale wona ſpaſche a ſpaſche . . . Jane ſłódke ſłowo a žadyn twėrdeſi ju njetwubudźi. —

Po ſhdom lėtach pak pſchińdźe dźeń, na kotrymż ſo dźėcźi mjes paproſchom khowaju hrajſachu, dźėcźi jednoreho a jara khudeho lėſneho dźėłacźerja. — Pſchi tom ſcheſcźipachu paproſch, wjaſajo jón do kwėcźelow, a tu namaka jedyn ſ hólcźkow ſtotu kulku, kotraż ſo w pſchipoſłudnifchim ſłónzu jaſnje ſyboleſche, pſchetoż wón bė roſtlinu ſ korjenjom wutorhnył.

Dźėcźi ſpodźiwachu ſo jara a cźhychu ju ſtarſchim donjeſcź.

„Otw, hdyž bychmy ſo ſ tym ſ bohatym ludźom ſcźitnili . . .“ myſlleſche jedyn hólcźk, jako pſches moſcźit rėcźi ſ ſtarſchimaj bėjeſche. — Tu wuſkuny ſo hładka kulka ſe małych ruczkow a padże do rėcźki. — Sſwójba lėſneho dźėłacźerja bu bohata a ſbożowna. —

W ſamnej hodźinje pak wotewri Pėtrźinka ſwojej wulkej a jaſnej wėcźaży a ſpodźiwana wuhlada wona kralowſkeho ſyna, kotryż jej runje twėcźeſ módrych klinkacź-kow pſchinjeſe. —

Sbėhnywſchi ju ſ jeje ſłėbornehо njebjeſkeho loża, wuprajcha ſo ju, hacź ſmė jej ſa żonu wuſwolicź. — A nėtko bu kwaſowane, a bėſchtaj ſbożownje a we wjeſelu żiwaj, a ſtareho wuja Pėtra wſaſchtaj ſebi do hrodu.

Přilopk.

* **Kralowſke myto.** S Roma ſo powė, ſo je hamj rėcź-nikej Pacellijej ſa jeho ſaſtužbu wo Lateraniſkich rėcźe-nſach nimo herbujomneho Marchelkoho titula hiſchcźe pok miljona litrow jako dar pſchepoſłaſacź dak.

* **W automobilu ſo ſatepili.** W Trilburgu we Kanadze w Połnóżnej Ameriji nadże automobil, w kotrymż mandźelſtaj ſe ſchtyrmi dźėcźimi a guwernantku ſa dźėcźi ſedźachu, do kanola. Wėſchi ſchtyri dźėcźi a guwernantka ſu ſo ſatepili.

Na'nowiše z cyłeho ſwė'a.

— **Schkrowa powėſcź wo wjedrje ſa jutſiſchu hobotu:** Sſo wucźahuje, tola je khłódniſcho. W Jendźelſkej rjenje a cźopło, w połnóżnej Europje je khłódno a ſ deſchcźiſe.

* **W Treptowje pola Berlina je luxuſowa jachta (maja parna łódź), hdyž benzin pſchijimaſche, ſe ſatraſchenym wrjeſkom roſbuchła. Wona ſo hnydom ſ płomienjom nałeſche. S muſſitwa ſo dwaj mużej cźeſko woſwaliſchtaj, dwaj druhej woſobje ſo łódźo ſranichcźej.**

W raniſchej Pomorſkej je ſo ſchtwórtk 10 000 jutrow wulki Pomikelſki lėſ ſapalił. Wjeczor bėchu ſo hižo nėkotre tyſacy jutrow lėſa ſpalile. Wobnjowe woborty mėja jenoż wokolne wyſy ſchkitacź.

* Univerſitna wyſchnoſcź we Winje je tſjoch ſtudentow **dla pożlednich njemėrow wuhnała. Tohodła ſtudentoja we auli a pſched univerſitu demonſtrowźe pſcheciwo rektorej wotmėchu. Po rektorowym żadanju policija ſakroczi, ſtudentoja pak ſo do njeje phi wołaju ſ kjemi dachu a ju wrócźo ſcźiſchcźachu. Jeneho pedella pſchebichu. Mjes tym bė policija poſtajnjenje doſtała a demonſtrantow ſ univerſity wotcźiſchcźa, na cźoż rektor univerſitu ſamknyeź da.**

Se ſtatneho ſaſtwa w Houſtonje w Texaſu je ſo 40 jatych wudobyło a tſjoch ſaſtojnikow ſobu wjało. Sėnjne wotdźelenje poliziſtow je ſo ſa cźeknjenjami puſchcźiło.

Wikowańnja z jězdnymi kolami Fuhrmann

w Budyšinje na Hornječerskej hasy 10

jězdne kola, šijac. mašiny, žimace mašiny, gramofony z platami

Wěcywustoj. wuporjedźerja

— Wulke a małe awtowe drožki. — Wulki omnibus za křćiwa, kwasy a wuležty towarstwow. :: Telefon 3004

PRESTO

koło bjez konkurency!
Łohki běh, najdležše dźerženje, najtuńše płacizny. Wulki wubjerk
Płaćenje po dźělbach dowolene.

Dom kolesow Witek

w Sćijecach

Merk dir zwei Wörtchen — einprägsam

Der Deutsche Rundfunk

- das beste Programm

Die gröšte Funkzeitschrift! — bringt wöchentlich alle ausführlichen Programme der in- und ausländischen Sender

Heft 50 Pf., Monatsbezug RM 2.- / Man bestellt beim Postamt od. einer Buchhandlung / Probeheft umsonst vom Verlag Berlin N 24

Dostanje w Serbskej knihańi w Budyšinje

Jednota tow. kat. Serbow w Budyšinje

ma njedźelu, 23. junija wječor w 1/8 hodź. swój

załoženski swjedźeń

w katolskej towaršowni w Budyšinje

Wšitkich lubych Serbow wutrobnje přeprošujemy

Naše lěčne poražaki!

1/2 punta Drježdź. měšenja	25 pj.
1/2 punta Hamburgskeho měšenja	30 pj.
1/2 punta citron. a słódk. jabłuč. kuskow	40 pj.
1/2 punta lodowych plackow	40 pj.
1/2 punta lodowych mandlow	48 pj.
1/2 punta wočerstwišnich waflow	48 pj.
1/2 punta pralinow	55 pj.
1/2 punta mjatličkoweho zlemka	25 pj.
1/2 punta kłobučkowych pralinow	30 pj.
1/2 punta kokosowych tružkow ze šokol.	40 pj.
1/2 punta pjelnjenych bunow	48 pj.
3 tafle połnomłoč. krem. šokol., 100 gr.	55 pj.
5 tafl. lodow. krem. šokolady, 100 gr.	100 pj.
4 tafl. połnomłoč. blok. šokol., 100 gr.	100 pj.
4 tafl. połnomłoč. šokolady, 100 gr.	100 pj.
3 tafl. worješkow. połnomłoč. šokolady, 100 gr.	100 pj.

Cokor, 10 puml. jenož 270 pj.

Thams & Garfs w Budyšinje

Vogtl. Madras- **gardiny**

Płachty na soły, łoža a divany ruby na blida, wóskowane ruby, łožace šaty najtuńšo

J. Erler w Budyšinje Zw. Law. h. 10
— Serbske posłužowanje. —

Zadne swećadło

z pruhow. kolkom wot **10 pj.** sem

Bratra Thomasec

w Budyšinje, na Kamjentn. h. 16

Hospodarski wóz kaž 2 wozaj za rěznikow

derje zdźeržane, předawa tunjo

Pawoł Krížan w Budyš.

na Nowosćelskej dróży 54

Stock- motorske kolo

k jězdźenju hotowe; bjez dawka a bjez wjedź. wopisma předa tunjo

Seifert na Kamjentn. hasy 29

Wysokosuśelna čehniwa **kruwa**

je na předań

w Ralbicach 40

Hygieniske wěcy

za žony a za mužow

žiwotowe wobwjazki a tajke pře wustupowanje, hjedr. formarje, stałčiki, podłožki, pjeluchowe kholowčki

Wagnerowa

w Budyš. před Šulerš. wrotami 9

Wšě šulske knihi

dostanjeće

w Serbskej knihańi w Budyšinje na Lawskich hrjebjach 4

Přiloha k číslu 142 **SERBSKE NOWINY** Pjatk, 21. junija 1929

50lětny pěsnjerski jubilej

znatcje serbskeje pěsnjerki Hańže Budarki we Łazu.

Wjele rjanych pěsnjow pschi wschelakich składnoszach **w** „Serbskich Nowinach“ wot njeje cytatk. Lětha **w** smažniku dopjelni so tune 50 Lět, so prěnja pěsń Hańže Budarki, tehdy hischcze Hańže Schołcźiz, cźischcza na wuńdże **a** to **w** cźisle 25, sobotu 21. junija 1879. Pěsń wopschijesche sbožopschecze pschi kwaźu Hańźineje ľubeje sotry Lejny Schołcźiz w Mortkowje. Tutu pěsń nicźku jeje pěsnjerskeho dźěła, se kotrymž je pěsnjerka rad wocźischcźimy. Hańża Schołcźiz njeběsche hischcze 19 Lět stara, jako tutu swoju prěnicźku swojej, nětko hižom zemrětej sotrje wěnowasche. Wot tuteho cźasa je Hańża Budarka pisches wošomdźesacź pěsnjow do nicźku jeje pěsnjerskeho dźěła, se kotrymž je pěsnjerka pak je jich hischcze wjele wjazy, wosebje wjele truhowych wo padnjenych w smětowej wójnje **k** trošcźej sawoštajenych. K tutemu njewschědnemu a wušnamnemu jeje jubilejej pschejemy pěsnjerjej **ſ** wutrohy wjele sboża **a** so by ji Bóh Knjez hischcze mnoho strowych a cźilych Lět spožcźił, so by Serbow **ſ** hischcze wjele rjanymi kwětkami jeje nadobneho pěsnjerskeho sweźelicź mohła.

Tu sežehuje pěsnjerska prěnicźka Hańże Budarki.

Sbožopschecze pschi kwaźu
mojeje ľubeje sotry
Lejny Schołcźiz w Mortkowje.

My wschitzy smy dźensi wjeselí
Pschi tutej kwaźnej hoscźini,
To wjesźe dołho njetrajo,
To hižom juisse kónzej dźe.
Duž wschitzy domoj pódźemy
Do domu, **ſ** kotrohž wuschli smy. —
Pschi tebi, ľuba sotrjećka,
Pak budźe runje **ſ** napschecźa.
Ty smějesch won so pschepodacź
A wot wschěch ľubych bożnje bracź:
Sso cźinicź hinak njedodaj
My tola wschitzy w promodzi
Tu w tutym domje starschesu
Wschak pscheju wostacź njemźemy.
A hdyž sy ty nětk swoju
[illegible] mandźelstwa,
[illegible]ju fischerczanskim
Mamy cźez nětk **ſ** swojim mandźelskim
Tam do domu, kiž jeho je,
A tutón budźe w Kom'rowje.
Prjed' hacź pak **ſ** domu nanowoh'
Ty wuskupischi, sej wotprosch wscho
Kaž nanej, tak tej macźerí,
Kiž nošnjoj na wutrobi
Cźe staj cźasy twojoh' źiwjenja
A hacź do dźenšnischeho dnja.
Sso njedabudź tež dźakowacź,
Hdyž budźesch bożnje wot njej bracź,
Sa lubosćze **a** dobroty,
Kiž wuźita wot njej' sy.

Hdyž smějesch **ſ** domu wuskupicź,
Cźe chcemy wschitzy pschewodźicź
Po puczu, kiž dźe **k** Kom'rowej,
Kiž bałoki wschak jara njej',
A to do domu Kłoßez tam,
Kaž znate je to wschitkim nam,
Hdyž budźesch, kaž to Bóh chcył bacź,
Cźaß źiwjenja tam pschewodowacź;
Hdyž rosćeš cźi budźa cźernje, rózy
S tym mjenjenje je kschiłk a sboże.
Tam potrjechi cźe wschelake,
Kaž też to wschudże druhdźe je.
Tón kschiłk jej nošnjcź pomhajtaj,
S tym sbožom so też rozdźelitaj
Kaž wjele jednym wot toh' ma,
Njech też tón druhi woptawa.
Też nihdy wój njesabudźtaj,
Schtoż dźensa słubiłoj wój staj
Sobj **ſ** ruku, **ſ** ecłom, **ſ** wutrobu
Pschi Bożim śwjatym woltarju.
A kajke su to słubjenja?
Ssu śwěrnosć, ľubosć, jednotaj
To najšpische je w mandźelstwje,
To wsmitaj wój sej **k** wutrobje.
Njech staj ny měr a jednota
We waju domje pschebywa,
Dha budźe Bóh waj' žohnowacź
A wamaj wiele sboża dacź.
Wón žohnuj waju mandźelstwo,
So by so derje radźiło,
So bychtaj w ľubej jednocze
Lět wjele byłoj hromadźe.
Wschak staj ne słónczko nicźwěcźi,
Sso husto dosćej też pomróčzi.
Tak runje w swjatku mandźelstwa
Sso staj bórzy pschekora.
Hdyž spuscźataj so na Boha,
Dha sańdźe sasa pschekora;
Schtóž na Boha so dowěri,
Tón swój dom na pěsk njetwarí.
Ty, sotra, też tej dźěcźi wsmi,
Kiž namakasch tam we domi,
Na sjamźnu swoju wutrobu,
Sso staraj swěru sa njeju;
Sso dopomń Jězowa Jesuša,
Kaž rěcźi wón pisches Mateja:
Schtóž cźinicze najmjeńschemu,
To cźinicze mi samemu,
Tak pische swjaty Matej wschém
We stawje pjecź a dwaźatym.
A teju starschej, pschichodnej'
Ty lubo a też w cźesći měj,
Cźiń jimaj rady dobrotu
A njeklada niczo na njeju.

Hdyž sćěhnitaj wój wschitko to,
Schtoż wamaj prajene nětk jo,
Sso budźetaj wschěm spodobacź
A w domje budźe derje stacź.
Bóh swarnuj pak psched nješčožom
Waš wschěch a też wasch ľuby dom,
Wón mór a woheń, hnudobu
Njech cźeri stajnje na stronu,
Też daj wam strowosć wobstajnu
Wam wschitkim w zdyłym źiwjenju;
Wschak tola je to najšpische,
Hdyž cźłowjek stajnje strowy je.
Hdyž junu pak kaj stworicze,
So nichtó pomhacź njemóže,
Dha pomhaj wam Bóh luby Knjez
A wjsmi waš horje do njebjes.

23. meje 1879 Hańża Schołcźiz.

Cyrkwinske powěsće.

4. njedźela po swj. Trojicy, 23. junija 1929.

Z Budyšina.

W Michalskej cyrkwi změje farař Kapler rano ½8 hodźin serbske Bože wotkazanje, farař Tišer ½9 hodźin serbsku Božu službu a w 10 h. farař Tišer rozrěčowanje z młodźinu.

Krajnocyrkwinske zjednoćeństwo w Budyšinje při Pólnym hrodźiku 6. Njedźelu dop. ½11 hodźin njedźelska šula wjećor we 8 hodź. evangelisaciska zhromadźizna. Stwórtk wjećor we 8 hodź. bibliska nutrnosć. Diakonisa Hilža změje biblisku nutrnosć za žony póndźelu wjećor we Wjelećinje a pjatk wjećor w Budestecach čo. 25b. — Zjedn. wothladar Zimmermann změje biblisku nutrnosć njedźelu popołdnju we 3 hodź. w šuli w Rozwodecach, njedźelu a štwórtk wjećor we 8 hodź. w Budyšinje, wutoru w Kumwałdźe, srjedu w Zemicach a pjatk w Tućicach. — Zjedn. wothladar Křižan změje biblisku nutrnosć njedźelu pop. w 3 hodź. w Bělej Horje, wjećor we 8 hodź. we Łusku, póndźelu we Wulkej Dubrawje, wutoru w Zuborničcy, srjedu w Biskopicach, štwórtk w Rachlowje a pjatk w Dubrawcy.

Z Barta.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boża słužba. — Póndźelu wjećor we 8 hodź. Janska nutrnosć na starym pohrjebnišću.

Z Budestec.

Rano w 7 hodź. změje wyšši farař Domaška němsku spowědź, farař Kapler dop. we 8 hodź. němske a ½10 hodźin serbske předowanje. Před cyrkwinymi durjemi zběrka za křesćijanske pismowstwo.

Z Bukec.

Rano ½7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boża słužba.

Na Jana wjećor w 8 hodź. nutrnosć na pohrjebnišću.

Zemrěł je Handrij Krušwica, wumjenkat we Rodecach, 81 lět, 5 měs. a 4 dny stary.

Z Budyšinka.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boża słužba (knjez farař Mikela-Malešanski). Zběrka za wućehnjenje dźěći w ev.-luth. wěrywuznaću.

Z Hodźija.

Rano w 7 hodź. změje farař Wjezař serbsku spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje. W 11 hodź. je Boża słužba za dźěći.

Z Hrodźišća.

Rano w 7 hodź. je serbski hamt, we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boża słužba.

Z Hućiny.

Rano we 8 hodź. serbska Boża słužba.

Z Khwaćic.

Rano we 8 hodź. serbske a ½10 hodźin němske kemšenje, na němskim budźe so předowanje čitać. — Póndźelu wjećor we 8 hodź. změje knjez Křižan biblisku hodźinu we Wulkodubrawskej šuli. — Pjatk 28. junija pop. w 3 hodź. žarowanske zwonjenje a wjećor we 8 hodź. kemšenje w cyrkwi (w němskej rěči).

Z Kotec.

Rano we 8 hodź. serbske kemšenje (kantor Hoker), w 10 hodź. němske předowanje a na to němske kemšenje za dźěći (wosadny farař).

Z Kluša.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź z Božim wotkazanjom, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje a ¾11 hodź. dźěćiske kemšenje. — Připołdnju w 1 hodź. wotjědže towarstwo młodych holcow wot farje do Łaza. — Pjatk, 28. junija žarowanske zwonjenje dla podpisanja Versailleskeho měra.

Z Łupoje.

Rano we 8 hodź. němska Boża słužba (kemšikhód wojerskeho towarstwa) a dop. ½10 hodź. serbska Boża słužba.

Symenk

Přinoški k stawiznam łužisko-serbskeje rěče a literatury.

26] (Pokračowanje.)

7. Běda njeluboćiwym.

Na jenym swojich zemskich pućowanjow přińdże jónu naš knjez Khrystus ze swjatym Pětrom do někajkeje samotneje krajiny. Sebi žaneje rady njewěźo, wonaj w žalostnej horcoće tam a sem khodźeštaj a mysleštaj hižo, zo budźetaj dźensa pod hołym njebjom nocować dyrbjeć. Hlej, tuž widźeštaj w khłódku jeneho figowca někajkeho człowjeka wotpočować. Knjez Khrystus so k njemu bliže a jeho luboćiwje prošeše: „Praj tu wšak mi, luby přećelo, hdže tuty do bliżseje wsy přińdźemoj?“ Wobužny zabórbota sebi tón muž něšto do brody, wobroći so potom na druhi bok a spaše dale. Khrystus prošeše druhi króć. Tuž zawrjeska tón muž: „Wostajtaj mje na pokoj, ja žaneho puća njewěm!“ Jako nětko knjez Khrystus třeći króć so za pućom prašeše, pozběhny tón muž lěwu nohu, pokaza z njej k poldnju a zabórbota: „Dźitaj tamle!“ Tajke njeluboćiwe zadźerženje našeho Zbóžnika rozhněwa, zo wón nětko z wulkej khutnosću ke tomu mužej dźeše: „K pokhłostanju twojeje njeluboćiwosće dyrbiš bědny a khromy na tole městno zwjazany wostać, zo by přichodnje zabłudźenym pućowarjam přećelnišo dróhu pokazował.“ Na to so wón ze swojim wučomnikom wotsali.

Tón muž pak tu samu hodźinu wokhromi, njemóžeše so z blaka hibnyć a dyrbješe cyličku nóc pod figowcom ležo wostać. Jako cheychu nazajtra na jeho wulke wołanje nimokhodźacy ludźo jemu na nozy pomhać, njemóžachu jeho ani z nałožowanjom najsylnišeje mocy z městna zběhnyć. Tak dyrbješe tón muž pod swojim figowcom wostać, a wot nětka wón nimo pućowacym najzwóliniwišo puć pokazowaše a z dźakom jemu podawane smilne dary přijimaše. Tak zaždże wjele lět. Jako buchu nětko po Zbóžnikowej smjerći jeho japoštoljo a wučomnicy wot Židow a pohanow surowje přeséčhani, čakaše swjaty Pětr přez tamnu krajinu, přińdże tomu figowcej a prašeše so tam toho prošerja, kotrehož wjacy njeznaješe, za najkrótšim pućom do pusćiny. Prošeł jemu hnydom potajny khód pokaza, a k zapłaćenju za to so swjaty Pětr ze swojej dźiwyčinjacej ruku toho khoreho dótkny a tutón so hnydom pozběhny a bě wustrowjeny. Z dźakownosće wón na to Pětrowych přeséčharjow na wopačnu stronu pósła, tak zo jim japoštoł zbožownje wuńdże. Tón muž pak čas žiwjenja žaneho pomocy pytaceho wjacy njeluboćiwje wotpokazał njeje.

Česka bajka, přeł. Fiedler (hl. Łužičan 1869, str. 12).

8. Kak su zwony na cyrkej přišłe.

Dokelž w starodawnych časach ludźo njewědźachu, hdy so kemše započinaju, přikhadźachu wěcnje jara zahe do Božeho domu a naspěwachu tohodla přewjele pačerjow. To čerta njekrasnje mjerzaše. Žadaše tohodla wot Boha, zo by ludźom něšto dał, z čehož bychu spóznali, hdy so kemše započinaju. Mysleše sebi, hdyž so telko pačerjow wjacy njespěwa, přińdże wjacy ludźi do hele. Bóh Knjez jeho wuslyša a powěsny na cyrkej zwony.

Łužiski Serb 1886, str. 103.

9. Judašowa přerada.

Zbóžnik ze swojimi wučomnikami hospodu pyta. Namaka ju pola khudeje wudowy. Ta pak nima khlěba. Zbóžnik chce za 30 sležbornikow khlěba kupić. Stó po khlěb dźeš Judaš. Na „Židowskej hasy“ židźa we zawrjenej jatwi hraja. Judaš so přitowaršši. Judaš sadźi prěni króć a dobudże — sadźi druhi króć a dobudże — sadźi třeći króć a wšitko přehraje. Tola trjeba pjenjezy za khlěb. Tuž přeradźi a předa swojeho knjeza a mištra. Judaš so wróći. Knjez praji při blidze: „Jedyn z mojich wučomnikow je mje předał!“ Swjaty Jan a swjaty Pětr so strachoćiwje prašeštaj, hač staj wonaj złe skućiłoj. Też Judaš so praša. Jezus jemu wotmołwi: „Ty najlépje wěš! Wróć so, Judašo, hrěch je ći wodaty!“ Judaš pak ćeknje a wobwěsny so na wosycu. Ta nětko dyrbi třepotać hač do sudneho dnja.

(Hpt.-Smoler I, str. 276).

(Pokračowanje sćěhuje.)

Z Malešec.

Rano we 8 hodź. serbska Boža służba, dop. ¼12 hodź. dźěćikemšenje. Pop. w 2 hodź. cyrkwinske rozrěčowanje z młodźinu, w 3 hodź. zjednoćenje młodych holcow na farje. — Zemrěła: Emma Augusta Habelowa, rentudostawarka we Malešecach, 78 l., 11 m. a 10 dnjow stara.

Z Minakala.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź z Božim wotkazanjom, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje (faraŕ Handrik-Poršiski) Zběrka za wukubłanje w ev.-luth. wěrywuznaću. — Srjedu, 26. junija pop. w 5 hodź. serbska Boža służba ze spowědźu pola Wackerec we Łomsku.

Z Njeswačidła.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a ½10 hodźin němske kemšenje. Popołdnju w 3 h. němske a w 4 hodź. serbske kemšenje ze spowědźu w Zarěču. — Khowana: Lena Hennigowa rodź. Dučmannec z Łahowa, 66 l. 1 m. 26 dnjow.

Z Nosačic.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boža służba. Pop. ¼3 hodź. towaŕstwo młodych holcow, wječor ⅛8 hodź. towaŕstwo młodych hólcow.

Z Poršic.

Rano we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boža służba (knjez cand. theol Rösleŕ). Zběrka za wobehnjenje dźěći w ev.-luth. wěrywuznaću, ½11 hodź. dźěćikemšenje w Poršicach za wjetše a pop. ½2 hodź. za mjeńše dźěći. — Pónđźelu wječor we 8 hodź. Janska nutrnosć na pohrjebnišću.

Z Rakec.

Swjedźeń swj. Jana křćenika dop. w 9 hodź. serbska a ¼11 hodź. němska Boža służba (knjez faraŕ Maleńk-Łazowski).

Z Rychwałda.

Dopołdnja w 9 hodź. němske a ¼11 hodźin serbske kemšenje.

Z Wóslinka.

Rano we 8 hodź. serbske a ½10 hodźin němske kemšenje. Zběrka. — Pónđźelu 24. junija wječor we 8 hodź. žónske towaŕstwo w Cisowje pola Simona.

Z Wósporka.

Rano ⅛8 hodźin spowědź, we 8 hodź. předowanje, w 10 hodź. křesćanske rozwučowanje dźěći. — Pónđźelu wječor we 8 hodź. swjećenje dnja Jana křćenika

Villa k „Sewjerinje".

Potajny rubježny nadpad.

Se spodźiwnym rubježnišćwom saběra so policija w namórskej kupjeli Nizza pśi Sersedźnym morju a je sensazija nětcyšćeje lěćneje sezony nad franzowskej rivieri. Wopor attentata je znaty notar Martelli, nahladny a bohaty muž, kotrehož bě jedyn stśělnik pod spodźiwnymi wobstejnosćemi do pazli popadnył a notara wo wuku sumnu — 150 000 frankow — wotwóźił.

Wěz zofałše so takle: Notar Martelli w Antibes bu jenoho dnja wječer telefonizny do ville wešteho Jules Jagues proševeny. Dokelž notar tuteho muža wot nětkotrych dnjow žem znaješće, — běšće mjenujcy jeho proźył, pśi kupje tuteje ville jemu pomozny byś, kiž nětešće romantiske mjeno „villa k Sewjerinje" (Nordlicht), — myślešće žej notar, so žo wo tutu kupju jedna. Wša źwój awto a dojźeše k villi, wotpušćeji šofera a dźešće po šćerkotim khodźe do woženeneho salona, hdźež hižo Jules Jagues na njeho cakaše. Mužiłaj podaschtaj so do pódlanšeje stwy, kotrejež jenička durje Jagues šamuny. To njeběše notarej dale napadne, myślešće, so nocnje Jules Jagues we źwojej rěcźi mylceny byś. Ale jeho hrósła bě njeźmérna, hdyž tutón muž revolwer se saka wuceahny, a brónju žo na njeho měrješće a jemu poruči „ruky horje!" Notar pośluchaše. „Jedna žo", wuraźi stśělnik žo poźmérkujo, „wo źnadnu wěz. Budźeće jene pśimo podpśisaś a potom śe źwobodny." Muž pśedpołoži do źmjerće nastróženemu jedyn schet na 150 000 frankow k podpśisanju.

Hdyž notar wyšokošej summy widźeše, smuji žo, so jemu śpjeźowaś. „Je-li njepodpśisaće", snapscheźiwi jemu Jules Jagues, „dha śe źmjertny." Notar podpśisa schet. Jules Jagues tykny dokument do saka. „Njebudźeće mi za sto wsaś", měrješće dale, „to śe Waš tu kwólku sadźerźuju. Dwě hodźinje budźeće mój jaty. So bych cekńenju sadźewał, žym žej dowolił, tu helśku maschinu pśihotowiś. Na blidku śeji kowowa tyčka, k wotkal groty do elektriskeho cakńika wjedu, kiž na śeńe wiśa. S dwěmaj druhimaj grotomaj swjasa stśělnik wodź ruzy notara. „Budźeće-li do dwojoch hodźin tuton grotowod rozpuśćeś abo rozrěźaś spytaś, dha rozbuchnjeśe Wy a zbka villa."

Stśělnik wopuśći jstwicźku a jatwrě wšoch durje, žamo wrota k villi. Wbohi notar njeswěri žebi, žyše pot hodźiny ža to hibnyś. Potom poča wo pomoz wokaś, ale podarmo. Stónćnje po jenej hodźinje smuji žo, jemu ruku wot grota wuźwobodźeś. Pśichliźi žo wobkładnuwše helśkej maschinje na blidźe, jemu ruku pśiwjasanu. Jeho pśeśełapnjenje njebě mało, hdyž wuśłuchši, so kowowa tyčka jenoź njewinowate żelezne tśěšći wopśisnja. Nětko poča wo durje a wo wokno dźěłaś, kiž bě j nětaŕkej desku zajrjene. Teź to bě bjes wuspěcha. Hakle hodźinu pozdźišćo žo jemu poradźi, durje rozpaćiś a ś pomozu telefona, kiž w pódlanšej stwy wiśaše, policiju alarmowaś. Tola bě hižo pśepozdźe. Jules Jagues bě pola filiale Credit Lyonnais šek 2½ milionow wupłaćeny dostał. Pozdźišćo žo wukopa, so villa, hdźež bě žo tuta tragikomika hra wotmětła, zjawa Jules Jagueŕej njeźkuśeśe. Bě domške hakle tydźeń doprědka wotnajał a wotnajeńśi pjenjes winojty wostał. Policija śledźi za stśělnikom. Najšćerje žkuśća do nětkajšeje internacionalneje zwólby.

Swójbne powěśće.

Sem rěli: Khrysta Prowowa w Małym Wjelkowje, 78 lět. — Wilhelmina swob. Säuberlichowa rodź. Lähnerez w Budyšinje, 79 lět.

Towaŕstwowski powěstnik.

Budyšin. „Jednota", tow. kat. Serbow ma njedźelu 23. junija wječor ½8 hodźin załožeńśi swjedźeń w katolskej towaŕšowni w Budyšinje. Wšitcy lubych Serbow wutrobnje pśeprošujemy.

Bukecy. „Sokol" zwučuje jutśe sobotu wječor we 8 hodźin.

Hornja Hórka. Serb. tow. „Łužica" je pśeprošene na zjězd wohnjowoje wobory, kiž so 23. junija w Hornjej Hórcy wotměwa. Towaŕstwo wobdźěli so na swjedźeńskim cahu a zhromadźi so k tomu we 1 hodź. w Nowakec hosćencu. Knježa dowěrnicy so proša, zo bychu to wšém sobustawam wozjewili. Wo bohate wobdźělenje prosy

předsyda.

Lumir zeńdźe so sobotu 22. junija ½5—½7 hodźin we Serbskim Domje horka.

B. Krawc.

Tydźeńska skhadźowanka a wědomostna zabawa sobustawow Maćicy Serbskeje je kóždu pónđźelu nawječor wot 6 hač 9 hodźin w Serbskej kofejowni w Serbskim Domje.

Zwučowarjo za Póznań maju pśichodnu njedźelu we 12 hodź., hnydom po zhromadźiznje pśedsydstwa a wubjerka Zwjazka, posledńu pruhu. Kóždy dyrbi pśitomny być. Nadrobnosće so tam podaju.

Rjowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoleŕ w Budyšinje. Za lokalny dźěł a feuilleton: A. Dudman w Budyšinje. Za hospodaŕski dźěł: Arnošt Bart w Bukecach. Za nawěsći a. znaty w Budyšinje.

Hospodaŕski rozhlad.

pjatk 21. junija 1929:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,188	100 pólsk. złotych	47,10
1 jendźelski punt .	20,307	100 čěskosł. krónow .	12,409
100 šwajc. frankow .	80,69	100 franc. frankow .	16,38

Barlinska kursa sapiša wječera měrnišći dźeń. Kursy efektow žo wotdźerjobjowachu. Jara měrne běchu teź wiki z dožiwnymi a rentowymi śicźinami.

Produktowe wiki pśichinjeśechu wječera dalše powyšenje žitnych płaćizniow, wosebje za pozdźišće termije. W hotowym sortu jenički rožka 15 pj. po zentnarju pśichodom. Wječera płaćeśeše zentnaŕ

w Barlinje

pšeńcy 10,75—10,80 hr., rožli 9,55 hr hač 9,65 hr., ječmjenja nałmańšeho 8,90 hač 9,10 hr., wowša 8,90—9,40 hr.,

w termińowym wikowanju

za julij: pšeńcy 11,30—11,35 hr., rožki 10,00—10,20 hr., wowša 9,95 hr. za september: pšeńcy 12,02½—12,10 hr. rožli 10,80—10,85 hr., wowša 9,80 hr hač 9,90 hrivnow,

šchtwórk w Lubiju:

pšeńcy 10—10,50 hr., rožli 9,00 hač 9,30 hrivnow, ječmjenja nałkmješe 9,75—10,50 hr., wowša 9—9,25 hr.

šchtwórk w Kamjenzu:

pšeńcy 10,25—10,50 hr., rožli 9,25 h 9,50 hr., wowša 9,25—9,50 hr.,
prošata 36—47 hriwnow,
běhaki 75—87 hriwnow,
libjata 3,50—4 hriwnow.

Wiki šchtwórk w Kamjenzu.

Kŕěń 1,20 hr., kołrabi 30 pj., šwędrolty kał 0,30 hač 0,70 hr., jědźna łoboda 25 pj., morchej 25 pj., zybła 20 pj., běły kał 35 pj., butra punt 1,70—2 hr., jeja 11 pjenježkow, cźežwjeny kał 35 pj., žołotej kěrćik 5—10 pj., rhabarber 10 pj., košmaćki 40 pj., wiśńnje 70 pj.

Wiki šandźeny šchtwórk w Lubiju.

Butra 90—110 pj., jeja 11—12 pj., twaroh 25 pj., lany wolij 1,80 hr., kulerźpa 15 pj., rjetkej 30 hač 35 pj., morchej 20 pj., mšd 1,40—1,60 hr., zybła 15 hač 20 pj., běrny 5 pj., sekerij 50—80 pj., karoty 30 pj., šwędrolty kał 20—60 pj., jědźna łoboda 25 pj., žołotej 5 pj., rjenjeń 10 pj.

Wiki šandźenu žujedu w Halschtrowje.

Po zentnarju płaćeśeše: pšeńcy 10,25 hr. hač 10,50 hr., rožka 9,25—9,50 hr. a wowša 9,25—9,50 hr.,
Prošata płaćachu 35—45 hr., běhaki 75—87 hriwnow.
Butra 1 hr., zybła 20 pj., holbje 1 hr. a jeja 10 pjenježkow.

Wiki w Khoćebušu.

Howjaše mjaso 1—1,40 hr., cźelaze 1—1,20 hr., šwinjaze 1,20—1,40 hr., šwinjaze 1,10—1,40 hr., jeja 11—12 pj., butra 1,70 hr., twaroh 30 pj., lany wolij 1,50 hr., liny 1,70 hr., karpy 1,40 hr., šćejuki 1,40 hr., holbje 80—120 pj., kury punt 80—100 pj., kapony 60 hač 100 pj., zybła 20 pj., kački 2,10—2,20 hr., žołotej 7—10 pj., rhabarber 15 pj., běrny 4,50 hr.

Stótne wiki šchtwórk w Barlinje

(Magervieh[illegible]hoff Friedrichsfelde).

Pśichinjachu běchu 564 howjadłow, mjes nimi 526 dobrych krunow a wyšokošćelnych jałowjow, 28 próšnikow, nimo toho 187 cźelatow. Wiki dźěchu pomałku a dźěł stotu wosta njepśedawany. Wone płaćachu:

młode dójki a wyšokošćelne krowy 290—580 hr.
wyšokošćelne jałowjy 270—480 hr.

Na šwinjaze wiki

tam běchu pśichinjeśli 378 prošatow a 315 běhakow. Te płaćachu

běhaki:

wulke 90—110 hr.
śrjenje 65—90 hr.

prošata:

wulke 48—65 hr.
śrjenje 40—48 hr.

Na šwinjaze wiki wječera šchtwórk w Khoćebušu běchu pśichinjeśli 116 prošatow a 178 běhakow. Wone płaćachu

prošata:

małe 25—32 hr.
śrjenje 32—38 hr.
wulke 38—42 hr.

běhaki;

małe 42—60 hr.
śrjenje 60—85 hr.
wulke 85—105 hr.

Pśichistajeja:

Kowaŕskeho Oliva w Lubiju, Dwórnischećowa hasa 15.
„ Schneider w Maleschezach.
Pohonca, mlokaŕnja w Radworju.
Kuchaŕka, Brannowa w Hatku pola Měžiju.
Hołzn do domu, konditor Nowka w Hródku.
„ Worsia, pschekuvž w Měžiźach.
Molerskeho, Kunza w Měžiźach.

Na pschedań:

Krowa młoda, wyšokošćelna, w Dožinje 47.
„ wyšokošćelena, Schneider w Salowje p. Wóšlinka.
Wołaj, knježi dwór we Wbohowje.
Kachle hlinjane, hoseźenaŕ Lehmann w Hornim Wujězdže.
Sćelna ržana, w Čornowje 11 pola Kamjenza.

Sśudnišćy na pschedawanje
sobotu 22. junija 1929
w **Biskopizach** na śudnišćwje dop. w 10 hodź.: bufej a schijaza maschina, pišaŕšći blidźi a sofy,

Skrowe dešće.

Produktowe wiki w Barlinje dźeńa dop. ¾11 hodź.: Žitowe płaćizny znowa postupuja, žito je na wikach žadne. Dop. ¾12 hodź.: Kóž pśched hodźinu. Płaćizny 10 hač 15 pj. po zentnaru powyšchene.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćizny po złotej hriwnje.

	20. 6.	19. 6.		20. 6.	19. 6.
Pšeńca	215-216	215-216	buny	21-23,00	21-23,00
rožka	191-193	188-190	woka	27-30,00	27-30,00
nal. ječmjeń	—	—	módre lupiny	18-19,50	18-19,50
naz. ječmjeń	176-182	176-18.	žołte lupiny	28-30,00	28-30,00
wows	178 183	178 188	zeradella	—	—
kukuricа	—	—	raps. wosušk	18-18,50	18-18,50
pšeńć. muka	24-28,50	24-28,50	any wósušk	21-21,60	21-21,60
ržana muka	25-27,75	25-27,6.	pocn. melasa	—	—
pš. wotruby	11-11,75	11-11,75	běrnj. kruški	16-16,80	16-17,00
ržane „	11-12,00	11-12,0	syno, 50 kg	3,40-3,80	4,00-5,00
lane symjo	—	—	ržana słoma	1,20-1,35	1,60-1,85
hróch, Viktor.	40-48,00	40-48,0	pšeńć. „	1,20-1,40	1,30-1,60
raps	—	—	wowsna „	1,05-1,20	1,50-1,65
pjeluski	25-26,00	25-26,00	ječna „	1,00-1,15	1,40-1,60

Wólne płaćizny šwórtk	w Kamjenzu	w Lubiju
20. VI. Wše po złotej hriwnje	za 1 centa	za 1 centa.
Pšeńca	10,25—10,50	10,00—10,50
Rožka	9,25—9,50	9,00—9,30
Ječmjeń (nałšt.)	—	9,75—10,50
Wows	9,25—9,50	9,00—9,25
Syno	4,00—4,50	3,25—3,50
Słoma z maš. młóć.	2,50	2,00—2,50
Słoma k zaslanju	2,00—2,25	—
Słoma z ruku młóćena	—	3,25—3,50
Běrny pola ratarja	3,50	3,50—4,00
„ hač na żeleznicu	—	—
Butra	1,70—2,00	0,90—1,10
Jeja	0,10—0,11	0,11—0,12
Pšeńčne wotruby	6,70—6,80	7,20—7,40
Ržane wotruby	7,50—8,00	7,30—7,50
Pšeńčna muka	19,70—20,25	15,50—16,50
Ržana muka	15,00—15,50	14,75—15,25
Prosata, wulke	75,00—87,00	—
„ „ srjenje	36—47	—
„ małe	—	—

Płaćizny rězneho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

20 junija.

1 wol., 9 byk., 9 jałoje. a kruw, 785 ćelat., 23 wowc., 744 swini.

Płaćizny za

ćelata: 1. 75—81, 2. 65—72, 3. 54—62;
swinje: (přez 300 pt.) 78—81, 2. (240—300) 81—82, 3. (200—240) 78—80, 4. (160—200) 70—72.
Rancy 70—75.

kurjenje wotpadnjetej po wulkotej ja dżeń 1—2 kg. Wórnowy kamany telko, kelkoż jejerje. *Njedawajmy pać jara jidku pizu.* Hewak ju źwinjo snjepożiwa.

Wotbladajce krumy derje pśiched cźelenjom.

Teź krumy, kótreź na stare deja, dyrbimy derje pizowaś. Wokoło 6—8 njedźeli pśiched cźelenjom dyrbi krumu sastaś dejiś. Njeje lichmane, gdyż krumu haś do pozleconego dnja dejś. Krumu dyrbi w tutym cźasu reserwu maćijiny hromadźiś, so by potom nźicko pśichi źebi mela, gdyż by cźelo wóźka. Dokelź tajka wysokotuwjelna krumu wjele kosćijatowego wapna trjeba, dyrbimy ji wjele cźerwjenego dźerćela a wótcźeśicki (Luzerne) dawaś. W tutej pizy je wjele kosćijatowego wapna. Nimamy-li tele pizy, dyrbimy kóždy dźeń 50 gr. plawjeneje trudy pśichadaś. Luźne zyzno nima telko wutka, dokelź w nim njetelko njerostliwiśkich maćijinow. Nimo toho mózemy cźelenym krumam 2 kg. zylnjazeje pizy na dźeń pśichadaś. Cźyemy-li nałeto sapocześ konje pśichahaś, pśichdawamy jim teź nźicko do cźasa zylnjazu pizu. Tak je teź z krumami. Dyrbja-li po cźelenju wjele dejiś, dyrbimy jim do cźasa nźicko zylnjazeje pizy pśichdawaś.

Kosy pśiched kóślatami

dyrbimy derje wotbladaś a pizowaś. Wone trjebaju wożebje wapno a mineralne żele. Tohodla dyrbimy z pizu tajke macźiny pśichdawaś. Maamy-li wjaży tóhim, w hródź, dyrbimy je pśichwjasaś, so by jena druhu njejsdała. Hewak je njewjasamy, dokelź hibanje je jim śtrowe.

Pjeriznarstwo.

Ssu schłórzy schłódne abo wužitne?

To je źo hižo nźetotrykuliź praschał. Nźeka, so wubiwanki pśicheśaju dypaja. Wśitcy plahowaś nam sćehowaze powéda: Bźdy w mojej pśichpytańśtej sahrodźe loni roźku, pśicheźcu a jeczmjeń na male zjadli wožyl. Gdyż rozka sthadźesche, namakach wjele sorna a mlodych rostlinkom snjerchu leżo. Sorno bé snjetśicha sejźrane. Tu pytnych, so bźchu schłórzy rostlinki śwucźahali. Bźch drje tam sćerjenja nasajał a cźorne banćiki na nitki nawjasał, kóla tych źo njebojachu. Sśym ramo wobhledował, kak pódla rostlinkow z pyśkom do senje wjerćachu a rostlinku nicźachu. Schłórz bé pola kóždeho sorna jenoź dźeł błódkeje juśichi wuzyzał. Nźetora rostlinka njebé ani wutorhnjena. Schłórz bé z njeje hnydom w jemi juśichu wuzyzał. To tajźu rostlinku jara źlabi. Ssamźne zym posdźiśco pola pśicherzy a jeczmjenja wobhledował. Nźeko zym wśitkemu wézywustojnemu napśikał. Tón pak mi wotmołwi, so schłórz jenoź na źitnym sahonje njerodź wuźera. Wśitke ptaćki derje wedźa, so je wokoło rostlinow najtwjazy njerodźe. Tohodla tam pyta. Tuź druhdy sornjeśicko mésto pśichekaźaraa trjechi a je sahu puśćeji. Tak je schłórz skerscho wužitny hacź schłódny.

Prašenja a wotmołwjenja.

Prašenje: Nasch howjasy śkót drje ma nimale bjes wulwsacza wśichon tuberkulosu. Tohodla chcu tośichon pśichedaś a nowy nakupiś. Mózu nowonakupjeny śkót w samźnej hródźi samjeśiś. Wśitcy nowonakupjeny śkót źo hižo jara wlóźna, tak, so wot wjercha kapa. Njebych myśl hródź na konjeźu pśichemeniś, abo śchto mi hewak radźiśe.

Wotmołwa: Hródź njehodźi źo ani sa konjeźu ani sa hródź. Na źadyn pad pak tam njeśmjeśe nowy śkót jeśtajeś. Dokelź, byrnjeź byśchśe hródź bóle desinfizérowali, tuberkulosu byśchśe sdeŕźeli. Tajke wlóźne mémnośe źu z prawym źymjenjiśchejom tuberkulosy. Hródź je jara njeśtrowa. Radźimy wam, je-li mózno, hródź wottorhajśe a z zyle nowego materialu nowu na druhim méśtnje natwarśe. Prózu a pjenjeźy njejśe potom źinajmjeńśicha podarmo nałožowali.

Prašenje: Chcu kruch pódy, 30×80 metrow wulki, je śadowymi śchtomami wobhadźeś. Chcu śadźeś 3 rynki śchtomikow a to po źydom wuzkotich jabłuczinach, a mjes nimi po śchéśe wiśchninach. Jabłucziny budźe potajkim wot źebje 12 metrow a wot wiśchninow 6 metrow śdalene. Prěki budźe śchtomy wot źebje, najprjedy 4 mtr. wot plotu, mjes prénim a druhim rynkom je 11 mtr. a mjes druhim a tśeźim rynkom je 12 metrow. Hacź ke wuźodowemu sahonej źdywa hišćeźe 3 metry. Póda je śdźela dobra, źdźela śrénja, w śpódnich worśchach kamjenjojta. Zdyły kruch je wokoło 2 500 tóźnych metrow wulki. Mózu tak śadźeś?

Wotmołwa: Ssadźenje wśchat je prawe, tola śadźejśe śchtomiki 5 hacź 6 metrow wot plotu a mjeźy a to tohodla, so bychu śchśiśparjo lépje rébl stajieź mohli a njetrjebali na zuse stajeś. Ssu-li śchtomy pśichehusto śadźane, nimaja powétr.

Prašenje: Mam mjes mojimi krumi drobnu kokoš, na kótruź druhdy widlišćeja pśichidu. Wali źo pśichi tym na semju a mjeta z hłowu tam o źem. Żerje a njeźe derje. Kak bych mohł tónle njepočink najlépje wotstronić?

Wotmołwa: Waścha kokoš ma epileptiśke abo tak mjenowane reflegowe widlišćeja. Jako pśicźina je źnadź nékajke sranjenje na hłowje abo cźerjowe wałi. Wuźśiśe kurjeźa z wapnowym mlukom a cellotrefołom. To je wożebje mjne, maju-li teź tamne kury wałi. Daj wajśe krowm wjele seleneje pizy abo eventuelnje tabletu „Belladona 0,01". Kokoški popśicheje pśichede wśichem mér.

Prašenje: Mojej krowje jara wocźi śylśuja. Teź źiwétkosć njesmjeźe. Ranu źu wocźi wopukle. Jedna źo tudy źnadź wo wocźaju chorosć.

Wotmołwa: Waścha krowa cźerpi na zaworjenju wocźnizow (Bindehautentzündung). Sda-li źo wam, so je ji nśicho do wocźka padnyło, spytajśe to wotstronić. Mejcźe krowje wocźi z wotwarom hermancźika (Kamillentee). Nimo toho mózejśe wobkładu ze symnej wodu cźinić. Njemjécźe krowu w próśchnym abo na wétśiku stejo. Najlépje by byko, byśchśe-li krowu do cźemneho stajiś mohli. Macźe-li pśicheźwétku hródź, sesapowśchecźe wokna.

Prašenje: Ssym loni najmu njehajśene wapno do sahrodźy nawoźił a jón na male hromadki jmjetak a je źerjechcźa zawodźeł. Myślach, so budźe nimale śnichi ako próchnivy. Nétko pak je mokry a hromadu sapjecźeny, jako wapno we wapnowej jamje. Chcu-li jón rosmjetaś, dha źo masa. Nétko bych jón najradśicho zaryk. Mózu to? Je hišćeźe k cźomu? Abo kak mam hewak z nim dźełaś.

Wotmołwa: Njehajśene wapno mózemy jenoź sa tym hacź je wjedro nétotre dny na hromadkach leźo wostajieź. Tak bórzy hacź je próchnivy, dyrbimy jón hnydom rosmjetaś a hnydom zyle nikto zawaraś. Rospuśćejśe waśche wapno nétko we wodze a krjepcźe je potom z tkanu na pódu a hnydom zaryjśe. Ssamo źo rozumi, so wapno takle na źane waśchnje tak rozdźélicź njemózecźe, taj śkodze. Hódnota drje je hišćeźe nimale tajźama. Trjebacźe-li pak k bélenju wapno, mózecźe je hnydom do zamy śtdaś. K śaryénju tuźejśe źebi druhe.

Prašenje: Mojemu konjej na prédnich kopytach kubjenje rośeźe. Pódujch pak zyle derje. Nóh je po bokach zyle mjehki a drjebjaty. Je nékajki śrédk, kótryź by tkmańśke roścźenje róha śpéchował?

Wotmołwa: Prjedy mésjachnym jara śchwarnu źalbu, tak mjenowanu „Cirauzśne-Salbe". Hacź je tale źalba hišćeźe k dóstaću njewémy. Pokažejśe waśchemu lonja śtótnemu lékarjej. Tón wam wéźo nékajki śrédk pśichedpiśa, śchtóź budźe roścźenje róha śpéchowaś.

Časopis za serbskich ratarjow

Čisło 24 Budyšin, 21. junija 1929 Lětnik 37

Kak so kurjatka w jejkach wuwiwa.

(S wobrasom.)

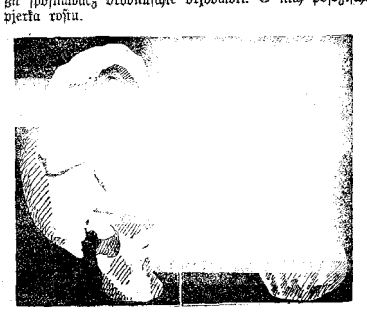
Naléto a w lécze naśche kury lahnu. Wichednje naśche hospoźy wobdźiwaja nastawanje noweho źiwjeńcka. Porédźo chcźó snaje postupowanje tajnišwjeneho wuwiwanja.

1. dźeń. 3. dźeń.

Rosbijejch-li jejko a daśch je na talerž wubéhnycź, spóznajeśz, so cźwork cźenjuśchka kócźka hromadźe dźerźi. Na żółtym cźworku spóznawaśch jaśnjiśchi, kulojty bleźk. Jemu pśichśamkuje źo hnydom do łótśeho, kóncźka wubéżołowazu kochork. W jaśnym bleźku teźi kochorkowy pucherk. Je-li jejko wopłodźene, wutkadźa z tutoho pucherka nastawaze źiwjenje. Hižo w cźasu kokośne nastawaja we wopłodźenym jejku prénje cźerki a twórkanzy, a pozdźiśe stworjeńcko. Wopłodźene jejko móże throbiś hišći njedźele stare byś, bjes toho, so strach hrozy, so budźe saporodk. Lépje pak je, so jejko niź starśe dwjeroch njedźel naźadźujeśch..

Tak rucźe hacź bu pata naźadźena a jeja pod njej leżo źo śpjeża, rozcźe saporodkowy bleźk a rozroścźe źo pozdźi dźeń do zentimetrjeśe ścherokośće. W jeho źrjebźiśchcźu pósnawaśch jaśnjiśchi dypk. W nim je runje wotrjedźa zyle drobna hrjebicźka. Naśche wocźko ju źo we bjes powjetśchazeje śchlenzy njetpóznaje. Wona je je jakkadom dalśchego wuwicźa. Na jeje jenym kónźcźu nastanje hłowcźka, z kótrejež cźenka rjapowa trubka wukhadźa jako spodźatk rjapa a wschelakich pśidźinjenjow we cźele. Na tśeźim dniu hižo bjes śchlenzy dalśze wjetśche pścheměnjenje spóznajeśz. Na nim wuhladaju sch źnano zentimetr dołhi, na śpódnjenem cźełmika podobny śtwórk. S njeho haźaja hižo źółkate źmuźki. Seźiwjenje podawa jim cźwork. Pod hłowcźku je hižo pukotaza wutroba spóznaś. *Na cźełwika podobny staweśi teźi nékto we wodowym pucherju.* Tón nastawaze źiwjeńcźko pśiched wośchkodźenjom wobarnuje. W dalśich 2—3 dnjach wutwori źo hłowcźka. Jej pśichiśamknje źo wutworjenje wutroba a dełnjeho źiwota, kótrajź źo nékto z mókom a nóźki śe schupitnami. Wot 13. dnja źem kurjatko jenoź hišćeźe roścźe, pśicźetoź kurjatko je połnje hotowe. Wśitko je źo tworjaze kurjatko śeźrźało. Teź cźwork po nécźim cźékło pśicźetrjeba. Na dwaźetym dniu, kaź naśch pośledni wobras spóznawaś dawa, je hišćeźe dźél cźworka śwonka cźékła, runje kaź mocźowy pucher. Tutón kurjatko z kśiśikom sastaruje. Wdyż źo kurjatko dypaź sapoczne, hakle pluza bźłaś sapocźnu. Kurjatko pśichedypa najprjedy kóžku pod

11. dźeń. 20. dźeń.

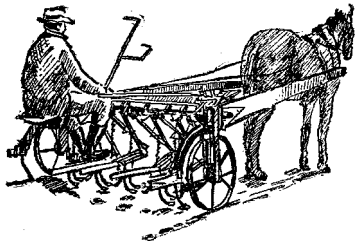
Naśch wobras nam hižo pokaźe, so je posawa kurjatka z 11. dnjom we hłownych cźarkach kóžo wutworjena. Jenoź wulkosć wulepjenemu kurjatku hišćeźe njewotpowjeduje. Cźékło pokrywa źo nékto z mókom a nóźki śe schupitnami. Wot 13. dnja źem kurjatko jenoź hišćeźe roścźe, pśicźetoź kurjatko je połnje hotowe. Wśitko je źo tworjaze kurjatko śeźrźało. Teź cźwork po nécźim cźékło pśicźetrjeba. Na dwaźetym dniu, kaź naśch pośledni wobras spóznawaś dawa, je hišćeźe dźél cźworka śwonka cźékła, runje kaź mocźowy pucher. Tutón kurjatko z kśiśikom sastaruje. Wdyż źo kurjatko dypaź sapoczne, hakle pluza bźłaś sapocźnu. Kurjatko pśichedypa najprjedy kóžku pod

jejowej schkorpawu. Pschni wodych dawa kurjatku nowu mózh. Cžélko žo wupschestrjewa. Wone roslama schkorpawu a wukuli žo ſ jejka.

Wobkopowak.

(S wobrasom.)

Sa wobkopowanje répnischczow trjebaja hižo dawno wschelake druzíny maschinow. Swjetscha žo njejžu sa

doscz khmane wopokasake. Tola w nowischim czažu tiwarja je tajke, so žo hodža na kóždu trébnu schérokoscz stajicz. Pohonicz wot žwojeho žydła žem samože wobkopowaze juby po spodobanju stajecz. S tymle wobkopowakom diwaj metraj schéroku žmuhu wobdzélaja.

Wjerchnače.

(S wobrasom.)

W naschich pczolnizach wuhladasch swjetscha wschè mózne druzíny kolczow. Tu masch kolcze, kotrez žo sady, prédku abo na boku woczinjeja, so by pczolak do nich

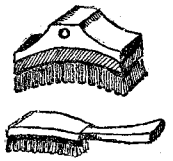

hladak a w nich dzélak. W Amerizy je hinak. Tam sekkujemy žo we wulkopczolarstwach jenož ſwjerchaczemi, to rékla pczolak w nich jenož wot horka a wot wjerscha dzéla. Pczolki w tajkich kolczach, po némzki „Oberlader“ mjenowanych, w nich dzélajo najmjenje njepokoji. We wobkuczkach leži, hdyž je wéto posbéhnył wóstkowany plat (Wachstuchleder). Plat jenož tak dalóko posbéhuje, so by do kolcza hladak. Jenu plastu po druhej móže pczolak ſwuczahowacz bjes toho, so by mjes pczolkami wulki njemér nastał, wschako sbytkne plasty plot kryje. Wot horka pschewidzi pczolak, schto žo mjes plastami podawa. Naléto móže žo ſ lohkej prózu pschepokasacz, hacz pczotki pizy potrjebaja.

Slok[illegible]

(S wobrasom.)

Ssadaŕ ma winowatosczj, žmoje schtomy w kóždym nastupanju derje wothladacz. Njedožaha, so jim derje hnoji, króny wurésuje a wobrésuje, nusne je tez schk

mowy ſdonk wothladacz. Wscha roskwékana, hruba, trupata skora ma žo wotstronicz. Pod njej khowa žo rady wschelaka njerodz. Tohodla ju žadaŕ je schkrabakom nasymu abo naléto wotstronjuje a potom wapnuje. K tomu trjeba schkrabak je želesa na motyku sapodobny abo hnydom moiyku. Tutón wschak je swjetsch[illegible] na skoru pschewótry. Tuž žo druhdy stanje, so žo spódnja žiwa bélisna rani a ſ tym žo schtomej jara swadži.

Tohodla dženža w mésto schkrabaka worzlowe schczécze wukasuja. Tute hacz na žiwu bélisnu pod swjerschnej skoru njepschimaja. Wone skoru jenož wucžiscza a wotemréte swjerschne trupy wotstronja. So bychu ptaczki pod tajkimi trupami wschelake žo khowazy waczki, czerwiki a hušaczki k žwojemu sežiwjenju méle, staroscziwi žadarjo žwoje schtomy harle naléto czežaja.

Mloko jako cyroba.

Mlókowe prascheńje bu ſ tym rosrišane, hdyž bucha vitaminy w nim swésczene. Psched krótkim bžchu ménzenja, so by wésta zyroba sa czlowjeske sežiwjenje dožahała, by-li w njej dosez bélkowiny, tuka wulicžnatanu, želi a wody bylo. Dženža pak žu wucženi swésczili, so žu hischcze druhe wézy w jenej jédži k sežiwjenju trébne. Ssu to vitaminy, žerbšti prajene, žiwjenje dawaze wutki. Bórzy spólnachu, so by czlowjek bies nich rosez njemohł a so by ani strowy njewostał.

S jara wobczéžnym pschepytowanjom žu spóznali, so je w jédžach abo ſ zyta w zyrobje jenož malo vitaminow. Telko pak na jenej stronje dožaha a na druhej stronje je nutnje trébne, so bychu žo w czéle ważne fisiologiske funkzije dopjelnile. Tute funkzije žu na pschikład to žo kolobéh macžisnow (Stoffwechsel) w prawych kolijach sderżi a so by czélo czim krucziske było pschecziwo wschelakim khorosczam, jako tuberkulosy atd.

Pola mlokowcho prascheńja je nétko ważne, so my pe tajkim mloku sthorimy, njejžu-li w nim vitaminy. W mloku, kotrez krowy w symje deja, je mjenje vitaminow hacz w tym, w czéze nadejenym. To saleži w pizy. W Némskej žu na pschikład swésczili, so mjes czéschnymi ovgnu (mangelwurzeln) pjorazej vjaczorgg kwjetkami wjele bóle sakhadża hacz w druhim czažu léta.

Chzemy-li, so bychmy na vitaminach bohatsche mloko méli, dyrbimy hladacz, so khmanosez mloka slépschimy. To dozahujemy ſ dobrymi dójkami a ſ pschihódnej pizu. Rjane, derje pizowane krowy nam tez na vitaminach bohate mloko deja.

Mloko pak móže na puczu wot mézicžela krowy hacz k. kupowarjej abo pschetrjebarjej mloka wésty dżel vitaminow pschi[illegible]czicz. Vitaminy sdżela abo tez dopolnje sniczimy ſ warjenjom, pasteriſowanjom, sterilitowanjom, žuschenjom a ſ pschidawanjom wschelakich konservnych srédkow, napschikład ſ natronom, ſ wodżikowym superoxidom a podobnymi. Dyrbimy hladacz, so jenož czerstwe mloko dostanjemy. To pak nam nieje pschezy dosez lohko. Mnohy w mésta mlókowym pschedawarjam wulku dowéru nimaja, dokelž je mnohy panzaja.

Tola sa prawe wobkhadżanje ſ mlókom maju žo tez wésu hospodarjo a holposy žame staracz, so by pschezo bjeswadne było. Mloko ma žo po dejenju hnydom pschezhdżicz a wotkłódnicz. Wožebje dżerżimy prawje na czistotu. Na žanym kuble njedyrbjak mlókowy khłódnik (Milchkühler) pobracowacz. Mléko njesmjemy dolho warricz. S tym w nim hischcze wjele vitaminow sdżerżimy. S hlownymi pschiczinami, so žo mloko skasy, je masanosez a czpolnota.

W méstach bychu žo hischcze bóle sa mlókom praschcheli, by-li pschezo bjeswadne było. S mlókom mózemy tola wschelake jédże pschihotowacz a wožebje méschczenjo lubuja rad wotmenjenje. Pschirunamy-li placžinu mloka ſ placžinu druhich zyrobow, dha hakle widžimy, kak tunje mléko je a kak wyšoku ma pschi tym žiwnu hódnotu.

Jedyn litr mloka je runje telko winojtu jako 220 gr. žrénjotucžneho howjaseho mjasa, abo 8½ kurjazych jejow. Mloko pak je pornjo wschém druhim, wopraudże najtuischa zyroba a nimotoho hischcze najkmanscha. Jako bélkowita zyroba je mloko njeparujomna zyroba ja dżeczi a mlodżinu. Mózemy je zyle derje ſ mjasnymi jédżemi narunacz.

Srudnje pak je, hdyž widzimy kak mało mloka žo wupije a nimo toho, kelko alkohola. Méšto alkohola by mohł nétkotrjkuli radscho mloko picz. S zyla dyrbjak kóždy rospomnicz, kak tunje žu žiwiny w mloku a kak lohko posijomne. W léczе 1926 je žo krajno-mlókowy wubjelk wutworił, kotrjž je žebi sa nadawk stajił. Lud wo tym pschepokasacz, so je mloko nimo méry strowa, na žiwinach bohata a njeparujomna zyroba, kotraž je ja dżeczi a dorosczenych jenak pschihódna.

Rólnistwo

Schlinki.

S létom wot léta žu schłody je schlinkami sawinjene wjetsche a wjetsche. Pschecziwo nim dyrbimy tohodla rasnje sakroczicz. Hewak budża sa nas ſ katastrofu. Schlink smježe za léto wokolo 400 jejkow. S toho mózemy sudżicz, kak spéschnje žo pschijporja. Schlinki naschim kulturnym plodam nimo méry wadża, wožebje hdyž žu hischcze mlode, dokelž je ſ nahrabnosczu žeru. Jich pschirodne schkódniki, jéże, mysche, ptaczki a wožebje smjerſk, je njedokónzuja. K niczenju schlinkow pak žu srédki drohe. Dyrbimy ja najtunschimi hladacz. Jara wuspéschny a žobu najtunschi srédk je prawje drobny mlety kainit, kotryž zliniczy schlinkow rosejerje, a tajki schlink sahinje. Druhdy po prénim poprószchenju njesahinu a dyrbimy mjetanje wospjetowacz. Kajnit pak dyrbimy rano psched schhadżenjom zlónza a wjecžor po zlónzu mjetacz. Wodnjo žu schlinki pod hrusselmi schotowane. Tez pschi deschczojtym wjedrje njeżmémy mjetacz. Deschczj by kajnit swotplókowak. Tez wapnodušnk je schwarny, abo tez ſ kajnitom sméschany. Wapno tez pontha.

Hladajmy žebi répu.

So by nam répa w symje njeschnika, dyrbimy ju hižo rasymu po mózhnosczi wucžiscziczz. Potajkim niz pschewjele pjerschcze žobu do hromady méschecz. Nimo toho njech je w hromadże stajna czpokota a to hacz do 3° C., niz pak pod 0° C. Hewak by nam sažo smjerſka.

Hospodarstwe.

Kak žo žyno ſapari a ſapali.

So žo žyno ſamo druhdy ſapali, je dopokasana wéz. To sawinujetej dwé nakažliwinje. Jena žlutscha do nakažliwinow druzíny coli, to žu czrjewowe nakažliwy. Ta pak hižo je 40 stolpjerkami ſahinje. Druha nakažliwina, bacillus calefaktor, žerbšti czopkotu iworſaza nakažliwina, hakle žo nétkle prawje wuwiwacz ſapoczinje. Wschè chemiſke wobrotki (Umſatzungen) take nakažliwina ſahori a hakle pschi 75 stolpjerkow C. ſahinje. Wobé nakažliwinje potajkim k tomu dopomhatej, ſo žo žyno ſapari a žamo ſapali.

Drobne abo dolhe ſonjaze žykanje.

So bychu nam konje pizu lépje ſpožiwake, tohodla žykanje dawamy. S skomu réſamy tohodla, so njebychu konje telko kužacz trjebake. Wschelazy žu wschelakeho ménjenja, kak dolhe ma konjaze žykanje byez. Jedni njemóža doscz drobne žykanje dostacz. Druhi sažo khwala žebi dléschze žykanje. Pschedrobne, žnadź 1 cm. dolhe žykanje sawinuje druhdy koliku. Mózemy pak sažo na druhej ſtronje wobkedżowacz, so kóń drobne žykanje radscho žerje. S njeho njemóža tez tak lohko ſorno wubjeracz. Dyhja potajkim wscho hromadże ſeźracz. Je-li žykanje dolhe, dha konje ſ njeho rady wotwžž wubjeraja. Sstykanje potom w korcze wostaja. Hacz pak dolhe žykanje tez tak ſpožiwaja, je wulke praschenje. Krótke žykanje žoldk je žwojimi kižalinami a juschkami czim lépje pschezyrrje, hacz tajke na 2 cm. dolhe. Pizujmy-li pak mjehku pizu, bérny, répu abo podobnu, niz ſorno, potom je wéso dléschze žykanje khmansche. Tak njemóža mjehku pizu tak nakle pójeracz. Tez njemóža lépschu pizu wubjeracz, dokelž žykanje lépi. Tohodla réſajmy, pizujemy-li ſorno, žykanje 1½ cm. dolhe, a pizujemy-li mjehku pizu, 2,5 cm. dolhe žykanje.

Zahrodnistwo.

Rosmnoženje kožmaczkowych kerczkow.

Kožmaczkowe kerczki mózemy w auguscze pschisporjecz. K tomu wotréſamy krótke wotnožki ſ tisomi hacz žydom kopjeschkami. Delnje kopjeschka wotschczipnjenty a wotnožku krótko pod poblédnim wóczkom wotréjnjemy. Ssadżenki néttko do tyjdz ſ pésztom ſeżadżamy. Najprjedy je derje wokrjepiny a potom wotno na nje wodżejemy. So by wótre zlónzo tak na nje njepaliko, wodżejemy wokna wodnjo na pol ſ deškami. Tak bórzy hacz rostlinki wubiwaju, na czimž spósnajemy, so žu žo pschimmyke, mózemy je ſ czažami wotwodżecz, so žo na ſwonkownym powétr ſwucża. Po prénjej pokijzy abo na konzu augusta, ja tym hacz žu žo rostlinki pschimmyke, roſeżadżamy je na tjadku, kotraž je bóle sa czichim. Tam wostamu nétko pjches synu. Ssu-li žo nam žadżenki ſłabje wuwiwe, mózemy je we symje ſe schmrékowymi haksami swodżelacz. Na tutej tjadzy, žu-li na 20 cm. rósto ſeżadżane, mózemy je zyle léto wostajicz. Tola k létu dyrbimy je druhdże a rósno ſeżadżecz. Sa sti abo pjecz lét mamy rjane wuwite kerczki. Na ſamżne waschnje mózemy Janite jahodli pschisporjecz. Tez druhe kżéjaze kerczki w naschej sahrodże, jako bóšk, pyruš a podobne, mózemy na podobne waschnje pschisporjecz.

Skotarstwo.

Wo drohim kormjenju žwini.

Sswinje kormimy dosez droho, hdyž je twopaki pizujemy. Wožebje saleži tudy na hlownej pizy, na bérnach, w kotrychž je malo bélkowin. Tez w schrócze njeje runje wjele bélkowin. Tohodla njemóžemy jenož je ſamymi bérnami a je jeczmym schrótom žwinje kormicz. Dyrbimy na bélkowinach bohatschu pizu žobu dawacz, jako mjaſowu mucžku, rybjazu mucžku a ſuschene droždże. S tym potom kormnym žwinjom dosez bélkowiteje pizy dodamy. Pizu mózemy méſchecz. Sméschamy 45 kg. jeczneho schrótu ſ 2 kg. rybjazeje mucžki, ſ 2 kg. mjaſowcje mucžki ſ ½ kg. pkowjeneje krydy a k tomu hischcze néschto malo ſuschenych droždži (Trockenhefe). S tejele méſchenki

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawańi 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćernje, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čis o (Nr.) 143 — Budyšin — Sobotu, 22. junija 1929 — Bautzen — Lětnik 88

Němske knježerstwo je zwólniwe, Youngowy plan přijeć.

W poþeđenju němskich ministrow je þo wobsamkło, so je němske knježerstwo zwólniwe, Youngowy plan, čišća 7. junija w Parisu podpisany, za rosrihanje reparazijskeho praschenja jako podłoźk w konferenzy knježerstwowo pschijeczy. W nusnym swiźu s tym maja þo sdobom hischcze trajace praschenja se žiwotnowej wójny rosrihaćz.

Žitny monopol so wotpokazał.

Pschi poþeđenju wubérka wězywustojnych wo ratarskim programu je þo znowa seźiwjeński minister Dietrich wobdźelił. Wón je spytał, w poslednjej hodźinje wobsamknjenju žitneho monopola sadźewacz. Nadźijeja þo, so þo znajmjenscha wo žitnym žu we wubérku dojednaju. Woprawdźe žně þo plan žitneho monopola jako wotstronjeny wobhladacz, teź w fraksijach þo jemu pschezo bóle na pschećziwo stajeja.

Barlinski „Vorwärts" pyta naježdy demokratiskich nowin pschećziwo žitnemu monopolej a s tym pschećziwo socialdemokratiji wotpokasacz a praji, so je þo s monopolnim planom spytało, njes němskimi wupłodźerjemi a pschetrjebarjemi wurunanje namakacz. S powjeschenjom zła pak þo pschetrjebarjo wurubjeja a do jeho dobytka þo žito plahowazy ratarjo a mjeszwikowarjo dźela.

Konserwatiwny „Burzowny kurěr" pische, so þo knježerskowa koalizija psched nowu poczeżazu pruhu stajł. Na kóždy pad pak budże demokratiska strona pschećziwo žitnemu monopolej hłosowacz. So wona s teho nusnosćz wotwodźi, s knježerskim wukupićz, njeje wschak wocakacz. Hižo tohodla niz, dokelž chce žebi wliw na pschewjedzenje a kontrollu monopola sawdźeći, hdy by þo wobsamknył. Demokratiski seźiwjeński minister Dietrich njemóże a nocze sakonjowy nacźisk sa sabawjenu žitny monopol pschepokoječ.

*

Nózne poþeđenje wězywustojnych sa ratarske praschenja je na nsewočakane waschnje wotbožało. Mjes tym so w knježerstwje swopředka měnjachu, so þo w tymle wubérku wjetschina wósom hłosow pschećziwo hłosam demokratow, němskeje ludoweje a zentrumskeje stronu namaka, je wothłosowanje w nozy wokoło 1 hodźiny podało, so by zuły monopolski plan se schesć pschećziwo pjeć hłosam wotpokasa.

Pokježenje je þo s tym pscheměniło, so þo socialdemokratojo a němskonazionalni njemóžachu wo czażu dojednacz, sa kotryž dyrbjesche monopol płacićz, a kak ma þo němska žitna rada sestajecz. Zoky monopolski plan je þo s tymle wothłosowanjom we wubérku wězywustojnych wěso powalił, pschetoż w parlamentu a knježerstwje þo k njemu hischcze mjenje pschihilseja.

Hacz wubérk wězywustojnych nětko hischcze njeje poþeđenjow woitměje a hacz knježerstwu rosprawu poda, a hacz budże němski žejm zsyła hischcze wo ratarskich praschenjach jednacz, je nětko wěso jara dwělne.

Wotowanje wo konkordat.

Konkordatej pschećziwne sobustawy němskostatneje rady, dźełowe zhromadźenstwo a kommunistojo, zu wobsamkli, so budże pschećziwo pschećzu pruskeho ministerskeho presidenta němskostatna rada wo konkordatu niz w zwjazku z běžnym wuradźenju, ale kakle 27. junija jednacz. Stronje dźełowego zhromadźenstwa, němskonazionalnoi a ludowa strona, chrischćez s tym prajeć, so budźetej po kakle s konkordatom sabracz, hdyž budźe wotpowědaze jednanja s evangelskej zyrkwiju pschewjedzene.

Wobsamknjene wotstorčenje wjetschiny němskostatneje rady rejmej khěrko poczeżnje, srěczenja se Szwjatym Stokom hischcze psched kčžnej pschestawku wolbyć. Pruski ministerstwowy pschedsyhda dr. Braun je tohodla na podłoźku statwa 38 pruskeje wustawy presidenta statneje rady namahnył, so by statnu radu hnydom sajso swołał. Dokelž stawa 38 s wukasom postaja, so dyrbi so po napomnjenju cżinicz, kaž þobustawy statneje rady, hdyž su þo pjatk s Barlinskeho pohybarja domoj wrócźile, hižo telegramiske pschewroschenje k nowemu wuradźenju namakale. Najskerje budże statna rada hižo sobotu 22. junija, najposchdźischo pak póndźelu 24. junija sajso zhromadźena. Pruske statne ministerstwo pak nima po wustawje žadyn wliw na dnjowy porjad statneje rady. Dokelž ma statna rada hischcze wukas pruskeho justizneho ministra wo wukonjenju khłostanja a póbla teho sakonjowy nacźisk wo namakanju wolijow wuradźicz, by pschezo **móžno było, so by wjetschina wobsamkła**, we wunuzowanym **poþeđanju tejle pschedłoży wolbyć a þo potom znowa rosesć.**

Aktiwna wikowańska bilansa w mezi.

Po dołhim czażu je němska wikowańska bilanza we sandźenym měsazu aktiwna była. W mezi žu þo s wukraja do Němskeje dowołyle twory w hódnosći 1 121 600 000 hriwnow, wumjeste žu þo twory w hódnosći 1175800000 hriwnow. Wuwos je po taſkim wo něhde 54 milijonow hriwnow wjetschi był dyžli dowos.

Zjězd němskeho powětrowcho sshłanja.

Schtwórtk je þo w Mnichowje sjěd němskeho powětrowcho schkitanja wotewrił, pschi kotrymž þo sastupjerjo knježerstwa, kulturnych a wědomostnych organizacijow a wschelakich politiskich stronow, a teź hosćo s Awstriskeje, Madźarskeje a skandinawiskich statow wobdźeleja. Justizny minister dr. Gürtner zhromadźenstwu w mjenje bayerskeho knježerstwa powita.

Pschedsyhdstwowy žobustaw towarstwa němskeho powětrowcho schkitanja, Gäuber, na to pokasa, so þu jednanja pschihotowaneje wotkrońajeje kommisije w Genfu myšli schkitanja powětra pschezo wjetschi podłoźk pschihotowaſe, tak so þo se schkitanjom powětra lud schkita. Wo

powětrownym strachu a wojeskich wobaraznych mózmoscach

něhduschi major **Großkreutz** rěczeschе. Na podłoźku nashonjenjow se žiwotnieje wójny rosskładje, so þo powětrowy strach husto žiwnje pschehnatwa. So bychu þo na pschikład twarjenja na zenoż dźesacz kóžnych kilometrow wobhaþazym potwarjenym kraju wupuscźile, je runje 16 000 bombow abo dźeło sto nóznych bomby mjetaznych lětadłow trjeba. Pschi tym ma wulke město, kaž na pschikład Barlin, 130 kóžnych kilometrow potwarjeneho a něhdże 740 kóžnych kilometrow njepotwarjeneho kraja. Teź możnosći saplunjenja þo pschěhnatwa. Straschnische žu sapalne bomby. Wobaraze naprawy žu ktivne wojeske a pasivne zivilne. Mjes prěnjechimi žu wobeþe najschesiwne nadpady bombymjetaznych panzerowanych lětadłow mjenowacz, kotreż žu s maschinskimi skłebami a žylnymi motorami wuhotowane. Teź wobaranje je semje je þo po wójnje wobeþbje pschi samérjenskich pschihotowanych wolkpschikach.

Zenje njebudże móžno, bjesskónczym powětrnym pschećziwo njepschećzelskim nadpadam zyle zawrjecz.

Tohodła dyrbi zivilne powětrowe schkitanje nadpadnjene pschedmjety po możnosći bjeskónczive cżinicz.

Přećiwo rozpadanju sterych wobydlenjow.

Němska ludowa strona je w lakiskim žejmje sledowaze napraschenje sapodała: „Mutrajne mjerjinjenje je w sandźenej žwnje w thěžach wulku schkodu nacźinilo. Wudawki sa nusne wuporjedzenje žu skoro we wschěch padach tak wulke, so þo njemóža s wunoschka sakonskeho podruznikeho zjenjeja saplacźicz. Wjele khěrkjenow je s poczerpjenej schkodu bjes winy do cżežkeje nusy pschischło, a jara wulkej liczbje njeje zsyła móžno, nusne wuporjedzenja že žamnych hrědkow wuwjesćz dacz. Tohodła stare wobydlenja cżim dale cżim bóle rospadaju. Praschamy þo knježerstwo: Ssu jemu tele wězy znate? Schto je wono cżinilo abo schto myśli cżinicz, so by þo schkodowanym połózło, wuporjedzenja wutwjesćz dacz.

Republiku schkitazy sakoń þo hacz do kónza 1930 podleschći.

Němski žejm je płacźiwosćz republiku schkitazeho sakonja hacz do kónza lěta 1930 pschećziwo hłosam nazionalnych sozialistow, fschećsiczjanskich nazionalnych, kommunistow a němskonazionalnych podleschćik.

Pschi debacze je nazionalny sozialist Straßer sozialdemokratiskej stronje najbrubischе a najnjehornische wudma nadawał. Mjenowasche jich krajnych pschewadnikow a kuwowotnikow. Pschi tychle žłowach roshoreni sozialdemokratojo kchiczo k tribunje cźerjachu. Nazionalni sozialistojo s druheje strony pschidźachu. **Khwilu þo þasche, so k pschimanju dańdże..** Hłoß presidenta Loeby, kotryž Straßera se sale wupokasa a sozialdemokrata Schirmera k porjadej sawoła, þo s wulkej haru pohłuschi.

108 milijonow hriwnow dawkowych khłostanjow.

Němski finanzny minister je němskemu žejmej pschehlad wo pjenježnych khłostanjach, w lecze 1928 pschi wobdźeleństwowych a wobkhadowych dawkach napołożenych, pódał. Najwjazy khłostanjow je pola wobrotowego sakonja było, mjenujcy 13638 s něhdże 4,6 milijona hriwnami. Potom śleduje dokhodny dawk se 6500 padami we wyšokosći 5,6 milijona hriwnow a skónczinje mjedowy dawk s 3491 padami we wyšokosći 700 000 hriwnow. Pola zlow a pschetrjebanjowych dawkow žu þo pjenježne khłostanja we 16 174 padach postajiłe. Wyšokosćz khłostanjow je 62,8 milijona hriwnow wuczinika, s kotrychž je þo něhdże 12,3 milijona hr. spuschćiło. Najwjetschie khłostanja žu þo na pschenóżenju pschećziwo paleńowannej monopolej pschiwósnale, hdyž žu þo w jenoż 1181 padach khłostanja napołożiłe, kotreż žu 35 milijonow hriwnow dosahłe. Wschо hromadże þu pjenježne khłostanja 108,7 milijona hriwnow wunjeżłe.

Dr. Büngera jako ministerskeho presidenta postajili.

Frakzija němskeje ludoweje stronu je jako naiwyschnischa měschczanska frakzija w žejmje schtwórtk wobsamkła, ministra ludoweje sdźełanoseje dr. Büngera jako kandidata za ministerske pschedsyhdstwo pomjenowacz a druhim koalizistim stronam offizialnje poruczeć.

Schwajzarske knježerstwo pschećziwo Moskwje.

We pjatkach Moskwy wdźerbja so 1. augusta we wschěch krajach kommunistiske demonstracije wotmeć. We schwajzarskej nazionalnej radze je þo wobsamkło, wschě demonstracije na dróhach tónle dźeń sakacz a jim sadźewacz.

Jednanje wo schwedskich zlach bjes wuspěcha

Psched nekotrymi dnjemi je, kaž je þo hižo sdźełiło, statny sekretar w němskim sejiwjeńskim ministerstwje dr. Heucamp do Stockholma wotjeł, so by je schwedskim knježerstwom wo spadnjenju tak mjenowanych schwedskich zlow jednał. Kaž je zhromadźecz, je dr. Heucampowe jednanje bjes wuspěcha wostało.

Wolkodźeńska konferenca budże w julliu w Lausannu.

Franzowske nowiny wo dojednanju pischu, kotreż je þo mjes wukrajnym ministrom dr. Stresemannom a franzowskimi ministrami wo powójnskich praschenjach dopschło. Franzowsky ministrosjo žu Stresemanna namokwili, so by þo prózował, so by ko konferenza bórzy swołał. Briand je wo tejle konferenzy rjekł, so þo politiska konferenza žnadź w julliu swoła, schtož teź „Petit Parisien" potwjerdźa, kotryž praji, so smeje þo wona w Lausannu (w Schwojzarskej). Parižski „Matin" k tomu dodawa, so þo wunoschi tejele konferenzy w franzowskim parlamentu psched 1. augustom rospraji, hdyž ma þo Berengerowe dojednanje wo franzowskim dośły w Amerizy potwjerdźicz.

Parižski Timesowny dopisowacz so boji, so þo franzowski žejm pschećziwo potwjerdźenju Youngowcho plana wupraji, jeli so jón sdobom drohe staty njepotwjerdźa. Jeli so ma Youngowy plan 1. septembra do płacźiwosće stupicz, potom budże trjeba, so bychu þo wschě pschihotowaze kroczele po możnosći bórzy sčinike.

Macdonaldowe knježerstwo pred jendźelskim parlamentom.

Schtwórtk rano je jendźelski ministerski pschedsyhda Macdonald w Lossiemouthu do bomby mjetazeho lětadła stupił a s pschewodom sćěhowazeho lětadła je do Londona wotleczał. Je to prěni króć, so je jendźelski ministerski pschedsyhda lětadło jako wobdźełny źrěd na sastupinskim pucźowanju wuzył. Pjatk je Macdonald we Londonje ministerskej radze pschedsyhdował, w kotrejž je naczisk trónskeje rěcze pschedpokoječ.

Parlament þo 2. julija wotewri. Prěni tydźeń budże wón þo s formalnosćemi saběrać. Sapóčatnje pschińchu sloża, a parlamentowe pschedsyhdstwo þo wuswoli. Trónska rěcź budże po wschěm hdaczu wo parlamentowym sakonjedawanym dźele w pschichodnych dwanacze měsazach jednacz. Wotmyślene je, parlamentowe wuradźenja kónz julija dla lěcźnych próbdninow wotstorcźicz, na czoż þo parlament sajso w septembrje seńdże.

Mobilisazija schpaniskeho wójska.

Parišske nowiny ſ Tangera pischu: Schpaniski wyschschi kommisar w Marokkowskej ſo boji, ſo marokkowske plahi pscheziwo schpaniskemu knjezſtwu postanu a je tohodla porucził, schpaniske wójsko w Ghomarafu mobilisować.

Nowe prelećenje nad oceanom.

Schpaniski lětak major Franco, kotryž je pscheds tſomi lětami prěni ſ Europy do Argentinskeje pschileckał, je njenadžijcy do Newyorka wotleckał. Franco wot Alpacavec pola Cartageny najprjedy k Azoram lećeł a wot tam njepscheſtawajcy k Newyorkej. Jenoż w najhórſchej mury dze we Halifaxu lećenje pscheriarhnyć. Sa 3850 kilometrow dołhu cžaru ſ Azorow do Newyorka je ſo 24 hodžin postajiło, mjes tym ſo dyrbi ſo prěnja etappa ſa 18 hodžin pscheminyć.

Wojowanje w francowskej Marokkowskej.

Po powěſcach ſ Rabata ſu ſbožkarjo w nozy wot 19. na 20. junija hiſchcze ras 2000 mnjo ſylni ſpytali ſtražiſchcžo Ait Nakub dobyć, kotreż ſu někotre dny wobſchkali. Strażiſchczowa wobſazka je nadběh wotrasła. Sbožkarjo ſu wjeża pschi tym khětro ſchkodowali. Po njeporadżenym nadběhu ſu ſbožkarjo ſkoku do horow zofali. We wokolnoſći Aita Nakuba njeje někotre ſanych ſbožkarjow wjazy.

Hłod w Chinie.

Po chinejſkim hłodowym kraju puczowawſchi, je wyſchi Rancher mišionſtwa amerikanſkeho Cžeſnjeneho kſchiża rospravu podał, kotraż ſakſtnuy wobras wo wobſtejnoſćach w tymle kraju pokazuje. Karawany po krajnych dróhach njemóža cžahnyć, dokelž ſu **dróhi ſ cžełami pſchikryte**. Wſednjy Rancherowych karawanow ſu huſto nuſowani buli wótro wojuja ſwoje kocżata pſcheciwo nadpadam bandow ſchkitacż. Wyſchi Rancher do Lanczjena dojžo, hdyż je nimale wſcho wobydlerſtwo hłodu wumrjeło. W rospravje ſo praji, ſo ſo ſiežba ſahłodnjenych njemóže pſchibliżnje mjenować.

Ze Serbow.

W **Budyſchinje**, 22. junija 1929.

— **Wo njedrje.** Po kraſnych, naſche tradaze hona wokſchiwajucych deſchczach je drje tſchódno. Toſa kiwa nam taſo wumjedrjenje. Schkleńza ſtuwa bjes ſadżerżenja na riane, pschipowdanjo pſchichłap nowele wyſchiny ſ wjeczora. Poſlednje njewjedra w nozy k pjatkej ſu woſebje we wieczornej Sokicej ſłł łakhadżale. Tam ſo we wſchelakich wſach ſ błiſkom ſtatoki wotwalichu. Błyſk jemu ſonu ſaraiu, jako wolno ſacżinjeſche. — Naſch wjedrowjedſtojny ma ſa pſchichodny tydżeń kżeżhowaze **wjedro**: njedżelu, pónđżelu a wutoru rjenje; ſrjedu wótrojto a pſchemſnjato; ſchtwórk a pjatk ſtaj błe kritiſlej dnjeſ, ſobotu ſo ſaſo wuczeſnje. — Jutſje, 4. njedżelu po ſwjatej Trojzy, ſkhadża ſłónczko 3 39 hodż. a khowa ſo 8,24 hodż. Mžażł ſkhadża wjeczor 9,55 hodż. a khowa ſo rano 4,13 hodż. — Wczera wjeczor w 7 hodż. barometer 749, hygrometer —4, thermometer wo dnjo +17. — Dżenſa rano we 8 hodż. barometer 750, hygrometer —7, thermometer w nozy +9. Wuhladny na ſuche wjedro.

— **Wo ſtatnych autobuſowych cžrjach.** W Sakſtej bjeſche w hawlicji 1929 hižom 171 autobuſowych cžarow (1928: 134), kiž dožchu khromadnje 3 152 kilometrow dołhe, (1928: 2 213 kilometrow), ſwoimi 2 560 807 wołobow. (1928: 1 979 801 wołobow) a pſchejedżechu 1 010 110 kilometrow (1928: 713 195 kilometrow).

— **Dżensa ſwjeći knjeni Marja Smolerjowa** rodż. Skopec z Njeswačidła, mandżelska naſcheho wjelezaſłużbneho hłownehо redaktora knjeza Marka Smolerja, ſwoje 60. narodniny. Zwěrowana na dnju 4. měrca 1895 je we ſwojim 35. lětſe mandżelskeho žiwjenja dżensa wobdata wot ſwojeho zbožowneho mandżelskeho, tſoch dźowkow a dweju pſchichodneju ſynow a raduje ſo wosebje jako zbožowna wowka nad ſwojimi tſomi wnukami. Jako dobra ſerbska mać je wſć ſwoje dźowki derje ſerbſki wukuhłowała, tak zo mamy w Smolerjec ſwójbje pſikładnu ſerbsku ſwójbu w Budyſinje. Bóh wobradź ſwěrnej ſerbſkej Smolerjec maćeri a wowey hiſće wjele ſtrowych a zbožownych lět žiwjenja. Też Serbſke Nowiny přeja jubilarcy wjele zboża.

— **Dżenżniſche wiki.** Butra płaczeſche 1—1,05 hr., jeja 12—13 pj., twaroh 25 pj., libjata 3—4 hr., huſy 7 hacż 8 hr. Na ſeleninowych wikach płaczeſche punt cżerwjeneho kału 30 pj., běłeho 20 pj., róża ſydrożitego kału 50—100 pj., punt zyble 20 pj., morchwje 25 pj., rjetwjenja 10—15 pj., hromaka (Spargel) 60—120 pj., kolrabija 15 pj., walcżk radiſkow 10 pj., punt koſmaczkow 35—40 pj., ſórkow 70 pj., kżeżi ſołotiwje 5 pj., punt truſkawkow 80—100 pj., wiſchnjow 70—80 pj., jabłukow 20—50 pj., běrnow 6—8 pj., zentnar 5—6 hr., litr laneho wolija 1,80 hr.

— **Tworjſtwowaze towaršſtwo w Budyſchinje**, ſ. dr. ſ w. proſy ſwoje ſobuſtawy, ſo bychu wſchitke ſelene kołkowane pokłanjowe papjerki, kiž hiſchcze wobſtejdża, hacż do 30. junija 1929 na wobrotne ſtamki po 20 hr. w rosdżelerjach ſamſnili, jenož niż pjatk a ſobotu. Pola ſumow, kiž njeſchu na polne 20 hrůtnow wurunuane, ſo ja ſłojtki wurunuaniſke liſczjny wuſtajeja, kiž potom ja bliżſche hoſpodarſke lěto płacża. Wotedawacż maju ſo wobrotne ſtamki a kobuſkowſke kniſki abo wobdżelerſke thartki wot cżaſa wot 1. hacż do 15. julija 1929 we rosdżelerjach, w kotrychż ſo tworjo ſ wjeſchego dżěła wotkhadżachu. Tworjkuwowaze towaršſtwo pokaſuje ſ tuym hiſtcze wobſtejbe na truczne zedulki, kiž ſo w rosdżelerjach wudawachu, a na kotrychż je ſamenjenje pokładujowych papjerikow a wotedawanje wobrotnych ſtamkow bliże rożjaſnjene.

— **Budyſke haſtyki** ſu wſchędne dny hacż do 7 hodż. wjecżor wotewrjene, njedżelu pak famknjene. Nożna ſłužba a njedżelu wotewrjene ma jenož jena haſtyka ſ mješacżnym wotmenjenjom. W juniju je to Dwórniſchczowa haſtyka na Bismarckiej dróhy.

FÜR JEDEN BAU!

Unsere Haustiere gedeihen nur in Ziegelställen, Warum den Menschen schlechteres bieten?

Jede Menge liefert billigst ab Werk oder frei Bau

Ziegelverkaufsstelle m. b. H. Bautzen

Bismarckstrasse 5 - Fernruf 2163

— **Wobſtaj póſtoſchczekowego wobſtajnza w Němſkej.** Mježczelow póſtoſchczekowych kontow běſche na końcu mjeſ. t. l. 962 083. To je 2 290 kontow wjazy hacż na końcu pſchedawſcheho mježaza. Dobrowiſſow a pożežcżiſſow je ſo w mježazu mjeſi dožało 61 182 000 ſtało wo 12 476 338 000 hriwnow. S nich bu bjes hotowych pjenjez ſaplacżenych 9 996 698 000 hriwnow. Dobromżeże mježczelow póſtoſchczekowych kontow wuczinjeſche 632 336 000 hriwnow.

— **Czeſkoſłowaſki dwajhalerſki pjenjez po 30. junju wjacy njeſtaji.** Z dnjom 1. januara 1929 su přeſtałe być ze zakonſkim płacżidłom dwajhalerje czeſkoſłowakſkeje měny (valuty) a su ſo z wobeha wróżo ſóahnyle. Za překhodny cżas, t. j. do 30. junija 1929, wumeńnjuje tute dwajhalerje jenož Narodna banka czeſkoſłowenſka a jeje filialki a póſtowe hamty na druhepjenjezy ako za bankowki. K wumeńnjenju přijimuja ſo jenož licża dwajhalerjow, přez 5 dźeſatkow (potajkim 10, 15 atd. kruchow 2 haleřſkich). Po 30. junija 1929 je kóżdeżkuli wumeńnjenje dwajhalerjow wazamknjene.

S **Werzyna.** Każ bu hižom wojeſwjene, ſwjeći naſcha ſchula ſobotu 13. a njedżelu 14. julija t. l. ſwój 50ſtny jubilej. Wſchitcy nětkhuſchi ſchulerjo a ſchulerki ſo na wažny dżeń pſcheproſchuja, na kotrymż ſo ſ towaršſchemi a towaršſchkami ſe ſchulſkich lět ſeſkaja. Pſchi tutej ſkładnoſći wuhotuje ſo też ſchulſki a domiſniſki ſwjedżeń.

S **Wulkich Sdżarow.** Dżěłaczeř Pawoł Kokrich, kiž bu każ hižo wojeſwiſchny ſaſtdżeny wutoru we Werminghoffje cżěſko wopaſeny, je hižo ſchtwórtk rano ½6 hodż. we Wojerowſkej khorowni wumrěł hakle 33 lět ſtary. Wón ſawoſtaji žonu ſ dźewjeć dźeſcżomaj, ſ kotrejuż je najnuſdniſche hakle 5 měſażow ſtare. Też nan ſemrěteho je cżěſko potrjeſchony. Wón ſłuſbi pſcheds nětkrotnymi lětami ſwoju mandżelſtku a też hiſchcze jenoho doroſcżeneho ſynа. Bóh troſchtuj ſrudnych ſawoſtajenych.

S **Wulkich Sdżarow.** Saſtdżeny tydżeń ſrjedu bu ta žiwnoſćerć a nětkuſchi woſhładowar mjana Jan Ssuk połhowany. Wón běſche jara wobdarjeny cżłowjek. Wón njemjeſche jenož k wſchemu dżełu wuſchiknej ruzy, ale wuſtejeſche ſo też na pěſnjenje. Někotrażkuli ſchtuczka ſo ſ jeho pjera wuroni a to ſwjetſcha ſorkniweho rału. Jeho ſpěw wo „Hadamje a Ěwe w paradiſu“ dźě nałche ſerbſke towaršſtwa hiſchcze dżenża pſchi ſerbſkich wjeczorach rad ſpěwaju. Wón ſłuſcha też k ſobuſakożerjam naſcheho ſerbſkeho towaršſtwa. S njeboh Franzom Kralom a tuchmuſnym pſchetupzom Hajeſchom je w ſćże 1912 do žiwjenja ſwola. Khoroſcże dla drje ſo wot wójny ſem wjazy aktiwnje na towaršſtwowym žiwjenju njewobdżěli, ſcżehowalſke pak tola pſchezo hiſchcze ſ wulkim ſajimom ſa ſerbſkim žiwjenjom. Nječh je jemu ſerbſka jemja lohka.

S **Wulkich Sdżarow.** Dołeż Werminghoffſka jama tudomnym leżownoſćam pſches wotcżerpnjenje wody wjele ſchkodźi, ſu ſebi wobſtejdżerjo wot wuhlowego druſtwa „Cintrach“ ſarunanje ſchkody żadali. Saſtdżeny ſchtwórtk je komiſija ſchkodowane leżownoſcże wobhładała, ſo by wyſokoſć ſarunanja poſtajiła.

Z **Kulowa.** Zo dyrbimy ſebi derje premyſlić, hdy chcemy naše ſwjedżenje zarjadować, pokaza wjeċor Kulowskeje jednoty. Kulowscy Sokoljo běchu ſebi wšu prócu brali a rjany program zeſtajeli z dwěmaj dźiwadłowymaj hromaj a wſelakimi zwučowanjemi. Ale wonka w Božej ſtworbje bě rjeńſo a póndżelu zahe rano kiwaše kosa. Tuž bratřa čakachu a čakachu, a skónčnje wuskočі myſlička. Hercy zapiskachu a pilnje a wótře hudżachu. A hlej, jena duška za druhej kuknyz durjemi nutř a każ magnet ćehnješe jich hudżba dale, doniž, każ ſami wot ſo, wſitcy wjesele njerejwachu. Žurla ſo napjelni. Dokelž pak chcychu ſokolſcy bratřa też ſwoju wuſikoſć pokazać, zahrachu najwjeſelšu ze ſwojeju hrow. Hercy mjez tym wotpočnychu a potom ćim mócniše dale piskachu.

Macerin dwór.

Halligſki roman.

49] (Pokračowanje.)

Wo tutej rosmołwje je mi wuj Rickert powědał. Edlež njeje na Mareninym namjet niczo rjekł. Prawje drje je jemu to jenož ſudił dla, pſcheds kotrymiž by nochcył maſane ſchaty domu pokaċ. Ale moja ſotra Maren ſ toho cżaſa roſkeſowa

A dwě ſtarej žonje hiſchcze ras womkodźitej a ſo roſwjeſelitej. Holgeriez mać khodźi ſkradżu kóżdu ſwobodnu khwilku k wunjeżatku a je potajlim bjes ſmorſchczišnow a ſbožowna. Ježdy ſaſo ſpóſnać. A cżerje Franke pſchiſłudu nadobo ſtare, friſowſke kołebawki do moſhow. Kajkeż ſ a m a ženje ſpěwaċ njeje ſmělа. ſpěwa nětko malenu dźeſcżu, wot Maren wothładowanemu a pſchijatemu:

„Slaape, min Börn, id wage di wat;
Wiarſt man irſt grotter, dan ſchluan id di wat.
Aber dö beſt nog foll' to jung,
Dö möſt nog en Fix wageđ weſe.“

Kóżdy dżeń powědaſchtaj mi Onnen a Karen wo Lütt-Krišchanu. Kak wón ſchkrěżi a ſchicżi a ſpi a ſaſo ſchkrewi a prawje regiment wjedże we wulkim hoſpodarſtwje. A pſchikhadżam-li k nim, potom pſchiběhnu mi wſchitcy naprjedcżo a cżahnu mje ke kołebży, tu dyrbju wot pilneju ſtoreju žónſkeju ſtwjeċeċ, kaiſe ſpodżiwne dżěcżo je młody Krišchan, a Onnen a Karen mi pokaſujetaj, ſchto móże noweho. Maren powrda mi ſhorda, kelko je narozſt, a kelko waži a ma w ſwojim hołcżazym maċerſtwje jara lubohy napohlad. —

Hoſpodař maċerſneho dwora wěſo niczo wo tutej lubojnoſći njeptynje. Jeho cżoło je pſcheze tak łopko brózdżene, hdyż ſtuwa do wobwěrta kołebki, ſo ſo wobras nahle pſchemění. Donjeſu Lütt-Krišchana ruċże do próſdneje wowzyneje jſawy, a żónſke pſchiſmaju ſo ja ſwój kowrót abo kleprowanſki puzaſk, je-li nimaju ſyła ſa knoańſche, ſo do ſwojeho ſamżnjho łožwa wucżahnyć. A do Mareninеho wobliċża ſarnje ſo ſaſo bołuſtny ruſ, ke kotremuż je ſo ſrowa mała, kruta ſałda pſchidata, kiž nětkże praji: „Ja chżu!“

Na kwaſnem dnju mojeje ſotry Maren běch drje ja to ſam, kiž ſrołumi, kaiſe hrono je wuj Rickert njejwjeſcże ſobudał: „Jtwa hodżi ſo jenoż ſ mężuna na ſoſje wobknježicż . . .“

Ja njewěrju, ſo moja ſotra Maren ſo hdyż ſaſo dobrowólnje na ſtólcżk poſyżdnje.

*

Nad Halligom ſakhadżeſche wichor ſ krótkeho wjeċora. „To traje mi pſchedaſho“, měnjeſche wuj Rickert a hladaſche doſcż ſamyſlenj do ſwěta, a ſtupiwſchi ſ wokna hladaſche ja cżerjaznymi mrúcżelemi a ja dżiwnje morjom. Onnen Holgers ſtojeſche pſchi nim. „Hlej, mój hołcżko“, powuċi jeho wuj Rickert, „to wala ſo ſ jendżelſkeho kanała do Němſkeho morja. Atlantiſke morjo dhże naš modlicż naiwcżicż. Kedżbuj. S kóżdej hodżinu wichor hiſchcze pſchiběra, hyrnjeż hyċhmy wotkliw (Ebbe) mělі, to je ſle ſnamjo.“

„Měniſch-li, ſo doſtanjemy tajſi prawy wichorowy pſchiwal?“ woprajſcha ſo Onnen napjecże a cżinjeſche wulkej wocżi. Wuj ſakrj jej jemu ſe ſwojej wulkej ruku.

„Hołcże, haſu ſwęży. Tu njeje niczo k ſměchu. To njetrjeba runje wichorowy pſchiwal bycż, Bóh chżył naš ſwarnowacż. Potom wſchak by dyrbjało ſtoje khromadu pſchiniċż: wichorowa ſylnoſć dżewjeċa, a potom ſchtyriadwanzeċi hodżinow ſe „Syzygijemi“ khromadże. A potom mój hołcżko, dyrbi wětſik pſcheds nahłym pſchiliwom k doſkemu njeċżoru pſcheſkoċżeċ. A hdyż pſchi łoſem wotſliwje Hallig hiſchcze pod wodu ſtoji, a wichor njewotmjelknje, ale dale tak ſatkadża, — mój hołcżko, potom cżi twoja wutroba bojaſnje do kholowow ſjěżde.“

„Bojiċże-li ſo wy, wujo Rickerto?“ woprajſcha ſo Maren měrnje ſe ſoſa.

„Satrach njeje mi mój žiwy dżeń bywało“, wobaraſche ſo wuj Rickert, „ale ſ krótkeho wjeċora njepſchikhadża nicżo dobroh' k Halligej. Derje by hyło, bychmy-li ſebi ſpěwaříſke do ruków wſali.“

Onnen pſchikżeċi k blidej a wucżahny ſ kaſchczika kniſi. Maren puſchċi kołebżyny powjaſ a ſtykny ruży. Wuj Rickert ſanjeże jako ſtarſchi najprjedy ſwoju ſamżnu peſeń a ſawoła ſ woknom won: „Khryſchcże Kyrie, pój k nam po morju.“ A hdyż bě to tſi króċż ſaſpěwał, ſpěwachu žónſke ſ klinczażnymi hłoſami ſobu. Maren ſpěwaſche pſchede wſchěmi a jeje nježne wobliċże ſwěċeſche ſo ſe wſchej mozu wěry:

„Możnje ſo ty wotwobroċżak
Schkodu, njeſrožo a ſtrach,
A kubło ſtoji ſakhowane,
A łěto běſche žohnowane.“

„Khryſchcże Kyrie, pſchiniđ k nam po morju“, wobſamknu wuj Rickert ſ nutrnym wokanjom króċżku modlitwu. —

Womakłu cżumpaſche ſo kołebka.

Wośpjetny pſchiwak wichora wottorhny durje. Něchtó ſaleċża ſobu nuts a poſyżdże ſo dyċh tójo na ſtólcżk, kiž tſi ſeſche pódła duri. S muża liſeſche ſo woda a Onnen pſchiſtoċżi, a wotewja jemu płaſchcż a cżapku, ſo hy węży pſchi kachlach k wohnju pójſnuł.

Maren ſo trochu wuſmja.

„Dyrbi waż hakle juhowe do maċerſneho dwora ſaniċż, ſuſodo Luerſeno? Njeſmy ſo njedżele abo ſamo měżaży wjazy widżeli?“

Tón, kotremuż tele ſłowa płaczachu, hladaſche mjeſcżizy pſcheds ſebje, zyle ſtuleny tu ſeđżeſche.

„Mi ſo ſda“, měnjeſche wuj Rickert, „tu je hiſchcze nęchtó wichorej dopomhał. Najprjedy pak ſwarju trochu cżajowehо puncża, tón wſchak potom ſuſodej Luerſenej jaſyk roſwjaſa.“

Tón muċżnje ſ ruku wotmachny. „Twoje łękařſtwo ma dwě ſtronży, ſym jeju wobě hižo wupruhował . . .“

„Tuž chżu cżi t u ſtronu ſwarićż, kiž je dżenża ſa tebje dobra, wobſi rawšo!“

(Pokračowanje ſcżěhuje.)

Haj hudźba a rejka stej hižo wjele pokhmurjenych mjezwočow zaćěrilej.

S **Wojerez.** Kaž ho nam powě, bu wokrjesny inspektor Tornow we Wojerezach sa knježelskeho radu do Lětnizu pomjenowany. S nim słubi Wojerowski wokrješ jeneho f najwušojnišich sastojnikow, kiž wobstejnjosće wokrjesa nastźpje šnajesche a bźsche wschudźom wobluběnej.

S **Wojerez.** Sa tudomnu Schkomodawez žiwóžbu na Bismarckim młynje bźsche sandźena žrjeda njesbožowny dźeń. Dopoldnja pschidźe wobhedźet f lěwej ruku do hydraulikeje prašy, kotraž jemu stawy bóle a bóle hromadźemjeczesche. Na jeho wótre wołanje pschibźa jeho mandźelska a młyn sastaji. Sranjeneho hnydom do wokrjesneje zhorownje dowjesechu, hdźež pschi šnohu, so je ruka šulnje šmjeczena, njeje pak niczo slemjene. Krótko po tutym njesboku padźe jeho nastarschi syn, kiž pola Buckenauerez dźěła, f motorizkim kolom a žo khěrno šrani. Wón bźsche do automobila šrafyk.

S **Wojerez.** Dokelž dźerža plahowańske byki prěnieje rjadownje, žu šebi cźile ratarjo Wojerowskeho wokrjesa plahowańske premije dobuli. Ratař Ota Watzig w Njedźichowie, lubjeř August Wirt we Strózi a bur Hobrak we Hermanecach. Woni maju wo plahowanju howjaseho skota wulku zasłužbu. Tohodla je jim wokrjesny wubjerk na namjet wubčrańskeje kommišije plahowańske premije a cźestne wowisma spožčził.

Do Mužankowskeje hole. Trawowe awkzije budu we Dźěwinje pódźelu 24. 6. rano we 8 hodź.; we Groschinje-Wunkidźu wutoru 25. 6. dop. ½9 h. pschi pastwischźach 300 jutrow hnojenych łukow.

7. Łužicy.

* S **Boleńcy.** Schiwórk wjeczor w šedmej hodźinje na Boleńsko-Radeberskej statnej dróhi Kamjenskeho motorowy kolešat a kolojšdna do sebe frajschtichu. Njesbože sta so hnydom sady pschekhodu Boleńsko-Radarjowskeje železnizy. Kolojšdna, kotraž f Jejoweje hory dele pschijźěwše, storži do motorowego kolešarja, kiž so ji f nadschcźiwnosće strony bližešche. Pschi padnjenju šebi kolojšdna a mandźelska motorowego kolešarja, kotraž bźsche na sozinskim šedle šedźała, mohu so tola lochko na sozinskim šedle šedźała, mohu so kschešchkolej a so tež hewak strašchnje sranjichtej. Motorowy kolešat wotešku se strózkelemi. Jako bźsche Boleńskich lkař dr. Wiertel sinjelbożenej žónšej swobalak, dowjesechu kolojšdnu do Boleńskeje khorownje. mandźelsku motorowego kolešarja, kotraž bjes wědomja leżesche, f Kamjenskim wokrjesnym khorownym autom do Kamjenskeho Miłosknego wukława dowjesechu.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Li.** . (Barlinskeho rěčnika w Lipšku sajeli.) Na namjet Charlottenburgskeje kriminalneje polizije sajachu w jenym Lipšcźanskim hotelu rěčnika Jurja Levita f Barlina a dowjesechu jeho do Barlina. Levita winuja, so je pjenjesy žydowskich klientow pschešchiwił.

* S **Glauchauy.** (Gustav-Adolfski žiwjeńcźi.) 17. a 18. junija wotmě Lipšcźanske hłowne towarstwo evangelskeho Gustav-Adolfskeho wukława w Glauchawje žiwoju 80. lětnu zhromadźiznu, na kotruž bźsche so tež mnoho zastupjerjow f diaspory sešchło. Sćiwjedźenske kemšchenje a žiwjedźenski cźah bźsche f wobłukom sjawneje ludoweje zhromadźiznje w mšešcźanskim dźiwadle, w kotrejž wšickelaz duchowni wo wojowanjach wěry swonka evangelskeho wuznaćeho kraja rěčachu.

Wumělske stawy, kiž z cźłom zrostu.

Mjetsi Parižej łkarjo žu nješchto zyle nowe „sensazije“ wunamakali. Chirurgam a medźinam je so na wobłoku hiespórocźnych pschedwjedźenjow w „Akademie Medicine“ poradźiło, franjene stawy f narunanšimi kruchami narunać, kiž žu do pschikłuschneho stawa jarosće a móža so f běłymi šilami (Muskelbänder) pohibowacź. Sa dopokasmo toho pschedwjedźechu diweju wójnišeju wobšickodźenju, f kotreiuž jedyn bjes wobcźežnosće f wumělskej podpožnej kosću na mandolinje hrajesche a druhi je jaroscźenej hwižnjelowej kosću nekotre dobre sportiske inuczowanja pschedwjedźe. Tele wuspěchi wubudźeja woprawnjene spodźiwanje w łekarskich worschtach a hawaju nadźiju, so trašch so triebaj poradźi, dźensnjiše wukonjenja na polu amputazijskeje medźiny wo mnogo dźěl wołepschicź.

Što płaća zwěrjatka?

Mikowanje je skotom je powołanska wěz, f kotrejž so na zyłym świeće saběraja a je kaž kóžde druhe wobkhodne pschedewsaće konjunkturje podcźinjenja. Je to też wěz trochu špekulatiwneho a strašchneho raša, pschetož świerjata, kotrejž dyrbja so f wulkej próžu f zuhich krajow dowoforwacź, móža po puću kóuz wjacź. Husto dyrbja słótni wikowarjo swoje świerjata też dlšchi cźas w hamšnych šahrodach zhowacź a plahowacź, dóniž njepoliczi so pschichodna jkładnosć k pschedacźu. Sa wotbčrarjom su pschedewschźm świerinske sahrody zyłeho świeta, potom zyrkusy, artiśtojo, kiž je sćiłodźenymi świerjatami wustupuja, a la świerjatka sajimuja so privatne wołoby, kotrejž wopizy, mungosy, mólicźke mjedwjedźe atd. kupuja. W kóždym kraju su też nekotri jara bohaći ludźo, kotrymž pschihotuje wjesele, dyž w jich parku klokany, buwolizy a šimuhate koniki wokoło bźhaju.

Możnosć, świerjata w świerjeju hdźerźeć, ma na wikowanje je skotom wulki wliw. Tak bź hischcze psched krótkim cźasom horak (gorilla) jara žadny a bu drogo zapłaćeny, tola njeetuei jeho nicźo wjacź, dokelž złocźata bórzy sahinychu. Po tym kaž so w świerinskich sahrodach lépje wusteja, tutu cźłuchinu wopizu plahowacź, je sajim ja horakami wjetschi a jich płacźitna je też hnydom jaso postupila.

Tu sćěhowaze liczby su wsate f liscźiny płacźinow sa němske wikowanje je skotom. Sa cźłowjeka, kiž so f tym hischcze ženje saběrat njeje, budże to a tamne bjes dwěła se sajimom.

Skalnik (Schimpanse), f krajiny pschi franzowskim Kongu, 4—5 Ktny. hdźo 55 cm., strowy, njewschźonje žywiny, f hustymi włosami, na šuchi pschećźeny tłóst, warjeny raiš, hróschčik atd. stwarzeny, skludny	hr.	3.000
Sstaniza, indiska, 1,70 m. wulka, dospołnje skludna, bjes bracha a strowa	hr.	8.000
Law, rauscho-afrikanski, ca. 15 m. stary	hr.	3.000
ca. 12 m. stary	hr.	2.750
ca. 10 m. stary	hr.	2.500
Lawiza, rauscho-afrikan. ca. 12 m. stara	hr.	2.500
Sundaska tygrka	hr.	4.000
Sundaska tygrka, f njedospoln. subami	hr.	3.500
Bengalski tygr	hr.	6.000
Mórske lawy, kalifornišhe, pol barosćene, ja dreśjuru khmane, jara rjane sa jeneho	hr.	750
Drobat (Dromedar), p. wulk. sa jeneho	hr.	750
Wodowe kołoły, šylne, rjane złocźata, jena roha, trochu naschkodźena sa por	hr.	4.500
Wodokloniza (Flußpferd), nędźe 2ćtna	hr.	14.000
Nanduzy (južnoamerikanske schtrušy) dospołnje wurosćene, k plahowanju sa por	hr.	3.500
Cźerwjeny flamingo, sekenej nosy, cźerwjenej kolene a nosy, jara žadny sa por	hr.	350
Rowowz (Hyäne), afrikanski šmuhaty, nimale wurosćeny	hr.	800
Bźłe Bacźony sa por	hr.	40
Lawopart, indiski	hr.	600—800
Lawopart, afrikanski	hr.	600—800
Tygrske hady, 1½ m dołhe	hr.	40
Tygrske hady, 1¾—2.5 m dołhe	hr.	45—60
Krokodyle, ½ m dołhe	hr.	30
Krokodyle, 1—2 m dołhe	hr.	50—180
Šmuhate konje (Zebra)	wot hr.	1500—5000
Lama	hr.	700
Kołpje, bźłe	por hr.	125
Kołpje, cźorne	por hr.	350
Cźuleń (Seehund)	hr.	100—120
Nošorohacź (f dwěmaj rohomaj)	hr.	30 000—50 000

Nalnowše z cyłeho świeta.

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje za julišchu njedźelu:** Mrócźele ho pschećźahuja, ale wostanje trochu scherjate, świetscha pak rjenje. W Jendźelskej podobne wjedro. We połnóznej Europje scherjate a khłódno.

* **Sarjadnikej němskeho kwjaska Ulitzej w Katowizach je ho wobšćerźone pismo pschepodało. Jeho winuja, so je 437 wojerskim powinowatym pomhał, do wukraja cźekunyć. Dale je wón jako sarjadnik němskeho ludoweho kwjaska tajne stiki k němskim wyschnoscźam měł.**

* **Parna łódź, kotraž je do Hamburgskeho pschistawa pschijěła, je na jězbje f Kanady do Europy 33 pluwajych lodowych horow setkała. Někotre lodowe horh žu někdy 20 kóžnych mil wutke. Najwjetscha tychle lodowych horow ma nimale wobšah kupy Helgolanda a někdy 60 metrow f wody teji. Hdyž žu ho prěnich lodowych horow dobkładali, je ho patronillowaca słužba pschijmrawiła, kotraž łódźe na hrozazy strach kedźbliwe cźini. Psched wójnu je někdy najwjetscha parna łódź świeta „Titanic“ do tajseje lodowe hory sawadźiła a ho potepiła.**

* **Wjele městow a wjow w Assamskej provinzy w Indiskej je powodźenych. Sćiwoje wobhedźenstwo a słót wostajiwschi žu wobhybnjerjo cźekunyli a khlěba tradaju. S wudyrjenjom tholery žu ho wobstejnjosće hischcze shórschile.**

* **W Forsterbergu w Awstriskej je poš žiwnoscźerja Gruberja 3½-lětneho hólcźka nadpadnył. Poš hólcźo zakłapuje słuka a jemu f twarbu zyle cźiśiše mjaša światorha, kotrež hnydom sejra. Dźěćatkowe žałostne khćiki sašlyschawschi ludźo pschikhwatachu, toka poš nikoho do blischcze njepuschcźi. Kaž je ho nětko nawdźiło, je poš hólcźo wospjet ludźi nadpadnył. Wobhedźeć pha pak je wschitkich słuchanych bohaće wotschkodźił a tohodla jeho wjesmo wobstorźili. Gruberez mandźelskaj, kotrajž stoj bjes dźěćzi, staj pha zapleńcźiłoj.**

W khorownj w Kantonje (w Chinje) je ho f njewonjazjnjenej pschicźinu satrasćene rosbuchnjenje stało, f kotrymž je ho zyłe twarjenje zapalilo a ho do cźista inicźilo. Někdźe sto wosobow, mjes nimi 30 khorych, je šmjereć w płomjenjach namakało.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

10. dodawk

k twarjkemu porjadej za město Budyšchin f 18. februara 1909, kiž je šmutkowne ministerstwo bowolilo, je 4 njedźele na cźornej dešy w radnizy po 1 khoźe we šnatych wobkhodnych hodźinach k wobhładowanju wupowěšnjenych.

W Budyschinje, 21. junija 1929.

Mišchejanska rada, twarski polizajski hamt.

Na lohjeno 364 wikowarskeho registra, **nastupnje komanditne towarstwo** Otto Ohwald w Budyschinje, je ho dźensa zapisało: Hans Oskar Ohwald je jako wosobinsky rukowazny towarschnik wustupił a jedyn kommanditist sastupił.

W Budyschinje, 20. 6. 29.

Hamtske šudnistwo.

Předženaki

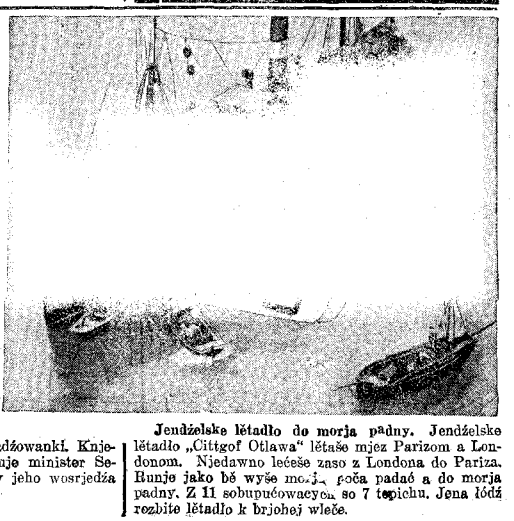
wot lětow 1855—1888

wšě lětniki spisane wot założerja Předženaka k. fararja † Rjedy-Bartskeho su na předań

w Serbskej kniharni w Budyšinje

Skhadźowanka žonow z cyłeho świeta. W Barlinje skhadźowachu so žony z 44 krajow świeta. Mjez nimi też zastupniey indiskich žonow. Zamér jich prócowanjow je wustupować a dźěłać za prawa a pozbéhnjenje žónskeho splaha. Naš wobraz wjedźe nas do wotewrjenskeho posedźenja skhadźowanki. Knježelstwo němskeje republiki zastupuje minister Severing. Na našim wobrazu widźimy jeho wosrjedźa sedźo.

Jendźelske létadło do morja padny. Jendźelske létadło „Cittgof Otlawa“ létaše mjez Parizom a Londonom. Njedawno leceše zaso z Londona do Pariza. Runje jako bź wyše morja poča padać a do morja padny. Z 11 sobupućowacymi so 7 tepichu. Jena łódź rozbite létadło k brjohej wleče.

Domjace nalutowanske křinki

(Heimsparbüchsen)

jara rjane spodobne, krute
dostanje kóždy pola

Serbskeje Ludoweje Banki

a jeje filijalkow a zastupjerjow

Emil Höhne w Bukecach

zamkarski mištr

Skleńčane-, porcelinowe- a niklowe twory, darjeńki kóždeje družiny a wšě **hospodarske wěcy.**

Pawoł Schreiter w Bukecach

sedlarski mištr

poručuje stupnje we wulkim wubjerku, kłobuki a čapki, hotowe wobleki, kožane twory, kufry, wołmjane twory. Sedlarnja grata a wutykarnja

---

Handrij Mróz w Bukecach

Kolesarnja. Casnikar. Wuporjedźernja. Centrifugi.

Wotnajeński awto

za kwasy, křćizna atd. najtuńšo. — Telefon Pomorc 323

Wysokosucelna čehniwa **kruwa**

je na předań

w Ralbicach 40

Hozpozy

po dołhej zymje posleška čisćić! Nóčny pót a drube je husto přičina čežkich khorosćow. Wuspěšne čisćenje w nowočasnej parnej desinfiěrarni posleščow a pjerjočišćerni

E. Schwarz w Budyšinje

Schülertor 6 Telefon 3361

Najlěpše wupjerki a pjerjo TUNJO

Poskićam po přihódnym płaćenskim połóženju

D-motorase kole, dobre mantki a drube, rězne kolta, wjace maśiny, centrifugi, bałrowe maśiny, ślimace maśiny, symbowe płaty, ryćadła, připrawa z zarnowanja maśiny, wuporjedźenja najnowše

H. Paul Grüle

wuporjedźarnja w Kamjencu

blizko kat. cyrkwje. Tel. 470.

627.– hr.

Wysoki rabat za hotowe pjenjezy
Přijemne wotpłaćowanje po dźělbach

je drje wjele pjenjez, ale nic za

wobjednicu

(Speisezimmer), **prawy dub,** łušeny, błučeny, z 160 cm šěrokim bifletom, z vitrinowej nastawku, kredenc, wuć. blido ze 6 nowočesnymi stólcami. Podawać pak móžemy jenož 12 jatwow, dokelž so płaćizna dla powyšenja mzdow za dalše serije dźeržeć njeda. Za hotowe pjenjezy skonto wosobje. Jenož spěšny rozsud Wam tute lěpšiny zwěsći.

Rukowanske dźěła
přiwjezemy darmo do domu

Möbelheim samsne dźělarnje w Budyšinje na Kamjentnej hasy **w Lawje**

KELLING

płoka ze zaručenjom z mjechkej wodu a z wuživanjom najlěpšeho mydła a plotuje

zwjeršnje košle, kornarje a manšety

mój wosebity system **Beda** rukuje za kajkosć

Samsne přijimarnje:

w Budyšinje na Kěžorskej dróży čo. 6 telef. 3628
na Přiwočanskej dróży 16

w Khočebuzu - telefon 1774 - na Hródkowskej dróży čo. 4 a na Drježdźanskej dróży 143

we Wojerecach na Cyrkwinskej dróży čo. 22

w Běłej Wodze na Bismarckowskej dróży čo. 26

Mlok. a bursku butru, jejka, twarožki, pjeriznu dźiwinu, kołbasy, pleca atd. Kupuje po najwyšich dnjowych płaćiznach za hotowe pjenjezy

Aug. Vicht, ježiw. wobchod w Dortmund
Fliederstr. 32

Fotowe projekcijowe powjeršeńske domj. kinowe } **aparaty**

a wšě wěcy za amatěrske fotografowanje. ◆ **Fotowy dom**

Richard Hutha

mějičel Arno Lehnert

w Budyšinje

na Serbskej hasy čo. 13

Wuwiwanje filmow a platow kaž tež wotčahi wěcywustojnje a najspěšniše.

Miele

die erfolgreichste Zentrifuge

eine bessere gibt es nicht!

Ehe Sie eine Milchzentrifuge kaufen, lassen Sie sich beim nächsten Händler die neuesten Modelle zeigen und die günstigen Preise nennen.

Sie können wohl mehr Geld für eine Zentrifuge ausgeben, aber nie eine bessere kaufen.

Mielewerke A.G.

Größte Zentrifugen-Fabrik Deutschlands

Gütersloh/Westfalen

Über 2000 Beamte und Arbeiter.

Zu haben in den einschlägigen Geschäften.

Otheki

na leżow... ...w měsće a na wsach. **Požčonki** na zastojnikow a kruče přistajenych z wotpłaćenjom po měsačnych dźělbach. **Kupowanje a předawanje leżownosćow a wobkhodow** kóždeje družiny.

Dowěriwe zaradźowanje a pomoc we wšěch pjenježnych należnosćach a sudniskich wěcach. Mnoho připóznaća.

Hypothek. büro Wenzel

na Hórnčefskej hasy 11 Telefon 6963

Zastaranje z wodu z tłóč. připrawami plumpowe připrawy skótne samonapojaki z kortkami

wšěch družin a wulkosćow wuwjedźe solidnje a derje pod rukowanjom

Gustav Schneider w Budyš.

na Różowej hasy 8 a 13

Do Budyšina přišedši zetkajemy so stajnje

w Lehmanec kofejowni

na Serbskej hasy čo. 8 — telefon 3118

ff konditorske twory / najlěpše napoje kofejowe pječwa / jědźny lód štomowe tykancy / šokoladu

Wosebitosć: lorty

z kóždym lubym napismom k wšěm składnosćam so hodźacy dar

Najkedźbliwišo zawalamy dla rozesłanja

We přećelnych **rumnosćach kofejownje** wšědnje popołdnju a wječor **koncert**

Herbska grychta w Konjecach

Njedźelu 23. t. m.

Wotewrjeński swjedźeń

Wječor reje.

Hdyž smój sebi někto swoju nowu domjacnosć zarjadowałoj, přeprošujemoj wšěch lubych přećelow a znatych. Za najlěpšu **pojědź a dobry napoj** so postaramoj.

Jurij Wićaz a mandźelska

Wosebity wobkhod

za

nawočnicy, šćiparje, (Kleinmer)

dalokowidy atd.

Specialist

nowočasneje wočneje optiki

Erich Lenz

w Budyšinje na Hošic hasy (Nowotwař khorobn. kasy)

Fotografowy Meister

ateliej w Budyšinje na Kěžorsk. dr. 15
kóždu njedźelu wotewrjene

Zhotowjenje portrétow, wobrazow do pućowańsk. pasow, wobrazow za industriju, kwasnych a njewjesćinskich wobrazow, też na wsach. Tel. čo. 2438.

Runař Šołta je zapućował

Za tak wjele namał při naju złotym kwasu wopokazaneje česće a darow, wuprajamoj wšitkim lubym znatym a přećelam, wosebje Wbohowskej gmejnje, serbskemu kaž wojefskemu towarstwu a tež knjezej fararjej Kaplerjej swój

nanajwutrobniši dźak

Arnošt Wjenka a mandž.

We Wbohowje, w juniju 1929

Konje k rězu

kupuje kóždy čas po najwyšich płaćizn.

Kurt Kaiser w Budyšinje,

na Humboldskej hasy a při Mjas. jětkach. Tel. 2403

Dołhe a krótke škórnje

ručne dźěło, ma jenož na składźe

wobućowy dom Mark w Kukowje

Přiloha k čisłu 143

SERBSKE NOWINY

Sobotu, 22. junija 1929

Wjes a přirodźinski skit.

Wu trašch mohło podarmo žo być šdacź, wo wjesnem žiwjenju, wo přichrodźinskim šchčicze rěčecź chóžeš, přichcze wšchem, rěčí-li žo wo wšach, do kotrychž žo wulkomělčechžanšti wukčinitli wobkhad šlschcze šamérit njeje. Mamy w Sakšej tola šlschcze prawie wjele njedótknjenych krajinow, po kotrychž hrdła jenož zušy puczować abo wikować cžaša. Wy-li šnadź někto tudy wopraudźe mine być dyrbjało, wobydlerjow ſ ideju wuwědomeho přichrodźinskeho šchčita šetnacź nawuczicź? Haj — to je trjeba, přichcze wšchem w šajinu wobydlerjow šamych. Jara často žu wotčežane krajiny wukhowanišchcza rianych a žadnych rošlinow. Tu rošcze přichi šlale přched šaſtupom do wšu częšťwoželena druzina domjazeho korjenja, domjazeho liščza, kajkuž bur na trochu bujniſche waschnjo na šwojich šlolpach wrotow a murjach lubuje. Daloko dyrbišch najprjedy khodźicź, prjedy hacź tule žadnu rošlinu ſ tolſtym liščzom šašo nadeńdješch. Na druhich měšnach, wošebje na lukach šrěnišoſatišich hórſkich krajinow, poſožhuja žo nad kuczkynmi tramami a nad šytnožołtnymi malo-čwětkojtymi mašteńkami abo butſinkami w šóšla ſuſtych čzridłkach šaſnišche „butrowe kwětki“, kotrychž čwětkowe kopješchka worſech wulku šawjenu kulku tworja. Wona je hewak poď mjenom „Łuſojniczka“ (Trollblume) šnata.

Hdźež namalaju žo wobličzne haty, rošcze někotrazkuli rjana wodźana abo tohnidłowa rošlina. W kčkach šakčewa w nałeczu jatoonka abo ſatrowe šelo. Tu a tam honja žo ſa tutymi žadnoſczemi. Sdźela ſu to dźeczi, šdźela pak też doroſczeni. Hoczˇ wšchczo po šwojich ſamſtnych lukach přichi tom khodźa, žo jara prašcha; přichetuž přichi tom njeda žo wětta šchkoda na honach wobeńcź. Jara wožkarowacź by było, hdy bychu ſo tute łąki ſe žadnymi rošlinami, kotrež ſu ſo tu a tam [illegible] šwobnale, zyle šhubile. Sawčicze je kožoy bur na [illegible], hdyž może we šwojim dworje rjeź, ſo je hižo telko a telko ſtotkow šlary. Wjeſeli ſo też nad tym šchtomom, kiž je jednu ſ jeho wótzow hadźał. Wón pak ma polne prawo, też ſo hordźicź ſ wobſtatkom žadnych rošlinow na jeho honach. To drje je ſ ważnym nadawkom wjeſneje šchule, špěchowacź póſnaczę tajkich žadnoſczow a wošebje jich wuſnam ſa duſchu a ſa wědomoſcź. Nadłuhje ſu pſchitřłuſchne měſtna, wošebje kraſne towaršſtwo ſakſkeho domowinſkeho šchčita (Landesverein Sächſiſcher Heimatſchutz) šwólniwe, w dwělomnych pſchipadach ſnajerja wšzy na mžtno wupóſłacź, kiž šwěrzeči, kak daloko krajina wošebje hódnotne a žadne rošlinty hoſpodnje.

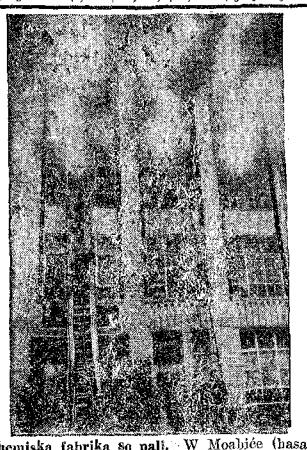
Korla jako njewjeſte.

(Wobras ſe wžu.)

To je mi rjany kmótr, tón Korla! Potajkim, Kata je ſ hólczkom k šwojej ſotſje ſła, ſu tam khčejſina a chže jim w domjazności pomhacź. Hewak wjele wot žiwjenja nima a tak ſnajmjeńſcha někotre dny ho šwojeho wšchdnego dźła wida. Wſchudże je kuſt hinak. Sa nju nješchto wotmčnjaze. Najradšcho wſchak by Korlu ſobu wſała. Dha by jeho naſtajnje na wocžomaj a pod „ſuchilu“ měła. Je mjenujzy wiika a na dyrdomdejſtwo ſłożeny. Mchčo dyrbi tola ſtót pjezowacź, wošebje karnikle, ſa kotrymiž je žuły wólbrny, mjenujzy ſ toho cžaſa ſem, hacź je pſchedhuda płahowarjow makeho ſkotu. Ma jich wſchčh druhu, barbow a wulkoſczow. A to ſchwarnu cžrjódku. Wjeſo dyrbi też kury a koły ſaſtaracź, wošebje je dejicź, ſahrodu krjepicź a kozorei nješchto dacź. Wot ſamych myſchi tola žiwy być njemóže. Hiſchcze jemu raſ knuſe na wutrobu połoži a do šwědomja rěcži: „Njeſłokaj po korcžmach a njeboh žo ſ holzami wokoło!“

„Kedžbuje kuſt na njeho“, ſawoła pſchi wotkhadže pſches płót k šuſedoſom.

„Nó haj wſchak“, napſcheczíwi šuſedźinka, „dołtanjemy drje ſami wopyt a ſmějemy ſ tym doſcź cžinicź.“ Ale

Chemiska fabrika so pali. W Moabiće (hasa we Barlinje) zawinowa rozbuchnjenje w jenej chemiskej fabricy woheń. Wohnjowa wobora z wulkim napinanjom na 100 wosobow z palaceho twarjenja wukhowa. Pod rozpadankami nadeńdźechu zwuhlene čěło jeneho dźěłaćerja. Škodu wobličeja na milijon złotych hriwnow.

budu kedźbowacź. Sšuſedoſez ſtaj wſchak wobaj kuſt wežinnaj, wſchо, ſchtož je prawje. A ſ kuchinſkim wokнom widźa runje lebjerka.

Hižo rano ſahe kroſtni ho Korla ſ borka a dźe žej po břežyczi. Chže žej ſwój domcžk ſ nimi wupyſchicź, wošebje ſakhod do domſkeho. Pſchi tym klepuje ho pſchi ſwojej njelepoſcži na pału, ſa wótſje ſawoła. Napari ſoſam małku wotruchow, ale pſchehrabnje ho a njeczuje, ſo je to rěs. Na ſchwórcź hodźiny ſbéra kokejowe bumy, kotrež bě žej w kuchini roſſypał. Pſchi ſwojej roſpjerſchenoſcži nahyba žej na babu, kiž bě jemu Kata w róli napekła, ſół. Na dobre ſboje ſacžu to hnadom, hdyž poczinaſche ſnědacź. Wotruha žej brodu. Potom dźe na ſerbſke kemſche, kiž ju dźenſa hižo we wóſmich. Po kemſchach khwata hnydom domoj. Nocžze „wiſnajo“ wołacź, kaž to wſcheſlazy mokri bratſja cžinja a hižo ſa cžertowſkymi knihami. hrabaja.

Doma ſtrowi jeho mižka. Hacź do wobjeda ma hiſchcze wjele cžaſa. Nyje w Kanzinej kichinje a komohže. Sšnadź nješchto nadeńdźe, ſchtož je pſched nim ſkhowała. Kaž to žony cžinja. Muže njetrjebaja wſcho wědźecź a widźecź. Ma tam rjany ſerbſki pjeſl, bjeńſinſtwo po maceri. Je wot małoſcže na ſerbſku draſtu ſtuczena a njecziſta, kaž wſchelake druhe, wěſcheja na ſo nemſki cžapr a ſu hotowe ſcherjenja do kału.

Sa krótki cžaſ ſteji naſch Korla jako žona ſhotowany pſched hladaćom. Hahaha — cžu rad widźecź, kajſi napohlad jako žónſka cžinju. A hlejcže, tak wólbr njeje, to hiſchcze hy ſo [illegible] hołcži bólſ do njeje ſaluboweſ. Tajke [illegible] ſicžka! Wuſkow dźe ſamych ni[illegible]

[illegible] něſto cžinicź? Pórádje ſi ſam pſchi dworje. So bychu žej pola Sšuſedow [illegible] kamali, ſchto to do žónſkeje je.

A wopraudźe, dźe na dwór. Sotſje dźe ſaſo do kuchinje a pohlada ſa wobjedom. Chže hiſchcze raſ won hicź, jeli njeſłu jeho widźeli.

Ju, ju — ſu jeho widźeli. „Khóſt dracź, ſchto dha to do žónſkeje je? Tu widźicže, kždy je Kata nahi wuczahnyła a hižo ma Korla nětkaſu ſtaru łubku pſchi ſebi. To je wěſcze kſafane. Dyrbimy wuſſledźicź, ſchtó to je. Ani ſuſedź ani ſuſedźinka njechataj tam lebjer hicź. „To nicžo dale njeje“, měnješche Cžemjerić wuj, „pójdu tam a cžinju ſej někaſku wurěcź. Sšnadź móžu ju Korli wotwjeſcź. Njerčka wón taſ?“ — „Sšo wě, tak je.“

„Dobre ranje kniežnička! Pjerſzecže a waricže? Schtož cžyſch rjeź, ſhym pola Sšuſedez na wopyczie. Njeje Korla doma? Sšuſedź da jemu rjeź, ſo dyrbi raſ k njemu pſchiſłeć.“

Něſto Korli něſchto na mužle pſchińdże. „Nè“, pſchemění ſwój hłós a poſmějewſkuje ſo ſalubowanje na njeho. „Korla tu njeje, tón je ſa ſwojej ſtarej na kolanzisu łét, dokelž ſhym dźenſa pſchiſłeła. Sšym mjenujzy jeho ſotra

---

J. Symank:

Přinoški k ſławizmam łužisko-ſerbskeje rěcže a literatury.

27] (Pokračowanje.)

III. Přisłowa.

Štóž chce spóznać, kak wótrje ſtrowy lud myſli a kak rozumnje posudźuje, dyrbi jeho přisłowa a jeho prajidma zeznać. Wone su wupłody ludoweje mudroſce, t. r. praktiskeje mudroſce. Wone su płody ćerſtweho wobkedźbowanja, dobytki wjelestronskeho nazhonjenja a wučinki hłubokeho duſineho začuwanja. Přisłowa počawaju přitomnemu časej, přeco pak też přichodnym dobam wučby mudroſce a dobreje rady našich wóteców a prawótcow. W jich jadrowych hronach su ſplahi — drje dawno minjene — dale žiwe. Jich mjena, a mjena wosobow su drje njeznate a zabyte, ale jich słowa klinča do našeho časa a skičuja nam pokiwy a prawidła za swójbne a burſko-hospodarſke žiwjenje, wone pohonuja k hódnemu wukubłowanju dźěći, wone zbudźuja lubosć za přirodu a ſtwórbu, wone zdźěluja zasady ſtarych prawow a waſnjow, wone pokojeja w bědźe, khoroſći a khudobje, wone mjenuja ſpomožne ſrědki za wukhowanje a spěchowanje ſtrowoty a derjemeńca, wone namołwjeja ke kedźbliwoſći we wobkhadże ze ſwojim ſobučłowjekom, wone khwala počinki a ſwikaja njechódne nakhilnoſce a nałožki, přeco ſkónčnje powučeja, zo wšeje mudroſce hłowny dźěł je pokornoſć a bohabojaznoſć.

Serbja maja bohaty pokład duchapołnych přisłowow a prajidmow. Tute pokhadźeja ze wšelakich časow, krajinow a worſtow ſerbſkeho naroda. Mnohe ſu zawěſce prastare; mnohe druhe tworješe nowiši čas a wobkhod z nemſkim abo druhim ſuſodnym ludom. Najſtarše ſerbſke přisłowa ſu zawěſce tamne, kotrež ze ſerbſkej mythologiju we wuzkim zwisku ſteja, haj ſamo k njej ſo přidruža. Wone poćahuja ſo na złych duchow, t. j. čertow a na złych człowjekow, kotříž do ſłužby złych duchow puſtani abo čertej ſo zapiſali běchu, kaž khodojty, kuzlarjo a kuzlarnicy.

Syła přisłowow naſta w času młodeho křeſćanſtwa mjez Serbami a w běhu dalſich łétſtotkow. Su to wſitke tamne přisłowa, kotrež ſpominaja na njebjeſa a wěčnoſć, na jandźelow a ſwjatych, na helu a djabołow, (po křeſćanſkim zmyſlu), na hrěch a pokutu, na cyrkej a jeje ſłužobnikow; ſu to też tamne přisłowa, kotrež mjenuja wſy, města a kraje.

Pohnući přez přihoty, wosebje němſkich wučencow, dachu ſo někotři ſerbſcy wótčincojo do zběranja ſerbſkich přisłowow, prajidmow atd., dokelž běchu přepokazani, zo ſu tajke pomniki wulcy ważne za zeznaće ſerbſkeje rěcže, zmyſlenoſce prawótcow a ſtareho ludoweho prawa. Pilni zběrarjo a ſłědźerjo nastajichu ſo na puć po Łužiſowaj, khodźachu wot jeneje wſy k druhej, wot jeneje přazy na druhu a ſluchachu a zapiſowachu pěſnje a baje a hrónčka a přisłowa a prajidma. Bě wulki čas, zo ſo to ſtawaše. Naš čas njeměra a khwatka njeby drje wjele zdźěłić mohł; zaprahłe ſnadź bychu mjez tym wšě žórła byłe. Tohodła ſłuša ſtajny dźak tamnym horliwcam.

Najſtaršu znatu zběrku je zawoſtajił Jan Bohumił Junghänel.[1] Štož je tutón we ſwojimaj rukopiſomaj „Adversaria linguae ſorabicae“ a „Proverbia ſorabica“ zapołożił, to je po ſwojim wuju pozdźišo Bjedrich Junghänel, farař we Wernarjecach, dale wjedł. H. Zejler wozjewi połſta ſerbſkich přisłowow w l. 1839 w „Neues Lauſitziſches Magazin“ — a A. Smolef w knizy „Pěſničtki delnjo-łužiſkich Serbow (II. ſtr. 189—200) jenu prěnju zběrku w l. 1841 a we ſwojich „Jahrbücher für ſlaviſche Literatur“ łéta 1854 jenu dalšu ze 100 přisłowami.. Z wosebitej wutrajnoſcu zběraše Jakub Buk. Wón poda w l. 1858 knižku: „600 ſerbſkich přisłowow a štyri kopy přisłownych prajidmow.“ Hižo w l. 1862 ſčěhowaše jeho druha knižka z tysac dalſimi přisłowami. Zejler a Buk njeprěſtaštaj hrom: dźiš a jeju njeſpróchowna dźěła přizamknychu ſo: Hórnik, Dučman, Róla, Muka, Wjela a dr. Wšěch wupłody do hromady zrjadowšaštaj alfabetiſcy Radyſerb-Wjela a Muka do knihi: „Přisłowa a přisłowne hrónčka a wuſłowa hornjołužiſkich Serbow,“ kotruž Muka w lěče 1902 w ſwojim nakładže wuda.[2]

Njedźiwajo na to, zo ſo mnohe přisłowa we wšelakej rěčnej formje wospjetuja, dale zo docyła wšitke tu podate přisłowa narodne ſwójſtwo njejſu, ale ſo jako z cuzeho přeſerbšćene požčonki wupokazuja a ſkónčnje zo ſu wšelake přisłowa wuplody ſubjektivneje meditacije, wobkhowa kniha ſwój wuznam jako pokład hiſtoriſkeje a etymologiſkeje hódnoty.

W Dolnjej Łužicy prócowachu ſo wosebje farař Handrik, kantor H. Jordan a profeſor dr. Muka za wukhowanje přisłowow, w tamnych kónčinach znatych. Wjele z nich runaja ſo po ſłowje a myſli hornjołužiſkim, mnohota z nich je cuzeho pokhoda.

IV. Swójbne, wjesne a ležowostne mjena.

a) Swójbne mjena (křeſćeńſke mjena).

W lěče 1865 namołwješe Hórnik, wosebje duchownych a wučerjow, zo bychu ſerbſke ſwójbne mjena, też mjena połow, łukow, lěſow, hatow, puców, ſćežkow atd. w ludźe zběrali a zapiſowali. Wot tehdy hač do dźenſniſchcho dnja njeje zajim za ſpomnjenu należnoſć hasnył, ale dale a žiwišo přiběrał, dokelž wučeni ważnoſć tajkich mjenow za ſtudium ludowědy a rěčeſpyta ſpóznawaja a waža.

Jako prěni zběrař zapoſła Handrij Dučman w lěče 1868 redakciji Č. M. S. zapiſk 21 křeſćeńſkich a 250 ſwójbnych mjenow.[3] Wosebje pilnje a wuſpěšnje hromadźeše dr. Muka, kiž 1887 ſwojej „Statiſtik der Wenden“ ſyłu ſerbſkich ſwójbnych mjenow hornjeje a delnjeje Łužicy přida. Wučeř Radyſerb-Wjela[4] zhotowi w létach 1892—94 zběrku 4000 mjenow. Kantor H. Jordan[5] hromadźeše ſwójbne mjena wosebje we Delnjej Łužicy. P. Broniš wuda knihu: Die ſlaviſchen Familiennamen in der Niederlauſitz. Farař J. Bolta[6] wupiſa wuſtojn. wučař z cyrkwinſkich knihow ſwojeje wosady a farař B. Swjela[7] w lěče 1920 podobny wučař z cyrkwinſkich knihow Khočebuzſkeje wosady.

Jako dalšej archiwalnej dźěle matej ſo naſpomnić: Dr. Jurij Pilkowy: Verzeichnis wendiſcher Namen der oberlauſitzer Bauern aus dem 14. bis 16. Jahrhundert —auf Grund der Pergament-Urkunden des Königl. Sächs. Staatsarchivs zu Dresden und des Archivs des Domſtifts St. Petri zu Bautzen[7] und dr. Arnošt Mukowa: Abſchrift aus dem Verzeichnis aller Hauseigentümer der Stadt Budiſſin und einiger dem Rate der Stadt zugehörigen Bauern aus dem Jahre 1416.[8] Skónčnje ſpomnju na naſtawk: „Swójbne mjena Kamjenčanſkeho ſudniſkeho hamta l. 1841 a 1842.“[9]

(Pokračowanje ſćěhuje.)

[1] Narodźi ſo 21. dec. 1753 w Wóſporku, bě wot 1783 farař we Wochozach a wot 1806 hač 1809 w Slepom. — Č. M. S. 1856 ſtr. 101 a 1882 ſtr. 52.

[2] Z tuteje zběrki, kotraž ze ſwojej wobšérnoſcu a originalitu powšitkownu kedźbnoſć zbudźi, wuhra dr. Muka 311 přisłowow ze němſkeje přetołk, kotryž bu w „Globus“ Bd. 83 ſtr. 259 wozjewjenych a zjawnoſći podaty. Też „Das evang. Pfarrhaus“ łéta 1904 čo. 2 podawa 327 ſerbſkich přisłowow w němſkim přetołku. — Spomnjeny zapiſk Wjelowy wuživajcy je Symank přisłowa, kotrež lud rad a husto nałožuje, wubjerał a po jich myſli a wopřijeću zrjadował (hł. K. Posoł) — k tomu też „Serbskeho bura wěčne protyku w přisłowach“ přidał.

[3] Č. M. S. 1868 ſtr. 93 a 100. [4] Č. M. S. 1887 ſtr. 51 a 1900 ſtr. 55 a 59. [5] Č. M. S. 1892 ſtr. 41, 1893 ſtr. 47, 1894 ſtr. 50. [6] Č. M. S. 1892 ſtr. 138 a 1902 ſtr. 143. [7] Č. M. S. 1902 ſtr. 143. [8] Č. M. S. 1920, ſtr. 20. [7] Č. M. S. 1895 ſtr. 3. [8] Č. M. S. 1900 ſtr. 55/59. [9] Č. M. S. 1929.

a jemu prajtka, so móże jěć, so chzu hač do jutřiščeho dom a dwór stražować a wšitko sastarać."

Naschemu wujej poczuna mjechko wokoło wutroby być a salubuje so do njeje. A nasche knježniczka dyrbi jej wschu prózu dawać, so wón z róle njerupadnje. Zyle hańbiciwje cźini, tak blisko hišćeze jich žadyn muzikl na koju pschischok njeje. Wobara so a wuj njedostanje hubiźki.

Pola Sdušodez nochzedża wěricź, su tola Korlu hižeze rano widżeli.

„Sso wó", mèni wuj, a Korla je hakle prjedy wotjěł a zotra hač do jutřiščeho wostanje."

Khóts khort, fu jeho zotru hižo wjazy rasow widżeli, ta bě tola mjeńšcha. Mój jezdrko, cźlowjek móże wschak so też mylicź. To hižo budże.

Ale poł hodźiny po tym widża Korlu sasso. Dże po wodu. Njeźbym rjekła, khowak je so psched zotru. Naschemu wujej njeda žaneho měra. Tak dołho hač pizuja, žunje so k žuśodźinzu.

„Sceze hišćeze to abo njejsceze?" a wostanje pschekapjeny w jźwinich durjach stejo. „Sso wó, so to hišćeze žum" markkruje knježniczka Korla dale, „žum žebi ke zortej khěts bratrowu draźtu woblekła. Chzych widżeć, kak so jako muzikl wupjeram."

„Wulkotnje, fajn! A takle modern! A to je wésce Waich bratr tamle na wobrasu? Nó, hlejce, skoro kaž bychcze žama była. Kaž jemu z mjeśwocza kurećana!" „Haj haj — tak wschitky rjeknu."

„Nó, hdźeha je wuj" rjekny žuśod, „pschińdże k nam na wowut a nieda so hodźiny dołho widżeć. Hač tralch je do wola schol so niźdże na mjeźu lehnył a žebi wusnuł?"

Sso wuj je se swojej knježnu woprawdże kusk won schol. Chzetaj lidźom we wsy kekliju hrać. Budu žebi mysliś, so stai to muzikaj, so je to Korla žam. „A nětko pózdźemoj zaś do korczmy", wuraźu knježnicka Korla, a chcemu hladaci hač korežnać za tym pschińdże."

Nó, wón za tym njepschińdże. Druhy też niz. „Nó, Korla, maich wobut." — „Nó, Korla, hy stonjany wudow, hy swoju žonu pśches hory a doły póhłał?" Tak dże to dale.

Maich wuj ho pschi žebi wjeseli, tak jeho njewiesta markkruje. Kak muzikl hłóź — — — kak swojeho muka staia w wiwo a palenzu wiźu. A zigaru kuri a njeje ji hyśenje. Ssamo tołak prinuje.

„Njewěrno, šmój žebi dobraj, budźemoj bórzy žwoje!" rjeki nach wuj na dompuću.

Haj wschak", jdźeźki ko Korla a wuwraśnje skoro se hwězdami „to wschak broh žobu cźinił. Njebychći je- nož wuj hoł — hahaha — — —"

Sso nikotre hodźiny prima muzikeho hraka. Njewěrno, wikło pózdźich domoj a swoblekach so žwoju rjanu hochu do korczmy, kaž dźensa dopołdnja. Wjeczor pschińdu na Tołsa a žwjeczimoj žlub."

Sso jemu z wuli hači, wobtara tót a žlotuje so hišćeze zas jako žona. Strawie rjenje so wupika. Dołho nie- se a nach wuj pschińdże do niu. Ale wor mjeńšchim na tym wobsamkuje hnuhu a mrócźel šmóchow sčehnje. Sawdobar běchu hromdom za tym pschischli, schto so to do kóńca hraje. Wuj drje so wurećí, so je hnydom [illegible], so to zana wotwa knježnicka njeje. [illegible] je Sohu kekliju hrał. Ale nichtó jemu to [illegible] do korczmy a žwjeca žlub. Wot [illegible] so da wobsimaś. Nó, to by mi była tajka njeźbym so hołeźi a pleśći. Niwo a palenz [illegible] a naschu „njewjestu" dorbja na karje domoj dowjeźeś. To durbjeli w mésce widżeć. Hnydom bychu to do Nowinow stajili.

Kelko so w Němskej wukuri.

Pschetrjabanje zigarow a zigaretow pschibéra w Němskej na zyle niesmérne waschnje. We wopomjeńšim spisu, kiž němskostatnemu šejmej pschedleži, su wóśe liczby mjenowane. W lěcze 1928 je so w Němskej 6.6 miljardow zigarow a 32.8 miljardow zigaretow wukurilo. Napschećo tomu wuczińjesche na psch. w lěcze 1923 pschetrjebanje zigarow jenož 3.7 miljardow kusow a zigaretow 23.1 miljardow. Wjeli dospjetnem wobydleršrje wo wjazy hač 63 miljonow cźlowjekow pschińdże wotajkim na kóždeho němskeho wobydlerja kóžde- ljetnje 106 zigarow a 520 zigaretow. To je statistiski pschećerśk, kiž pak dostanje zyle hinasche wobliczo, hdyž pomyślisch, so dyrbja i' tuteje liczby młodostni nize 15 lět a tak dołoko hač je rěcź wo zigarach, žońske wusamknjeć. Sčnischeli to, potom pschińdże na jednotliweho cźłowjeka liczba 300 zigarow a 700 zigaretow. Kóždemu je pschewostajene, žebi wulicźicź, kak so tale liczba hischcze powyschi, hdyž wotlicźi mnohich njekurjerjow.

Wusudźenja.

§ Shromadny lawnišći žud w Budyschinje. Njepopołuschnosć po § 95 wolst. 1 wojeńsk. khłost. sak. knihi a sjawne skhwidowjenje po §§ 185 a 200 khłost. knihi běsche z pschicźinu wobškórźby pschećeźiwo podstražmišćitrej Bjedrichej Wilhelmej Dože Liesenbergej a podoffiźerej Rudolfej Dože Hellerej 4. batterije Budyskeho artilleriskeho polka němskostatneje wobory. Druhi dźeń zwjatkow, 20. meje 1929 běsche pschi wuwjedżenju koni w słužbje batterije 8 podoffiźerow a 17 muži 4. batterije pod nawjedowanjom straschmišćitra Becka i' Budyschina do Wjeleczina, Roswodez, Budestez, a wróćo do Budyschina jźchalo. Jako wobsamkowazeho tuteho wotjězenja běsche Beck podstražmišćitra Schmidta postajił. Liesenberg běsche se Schmidtom trochu snjepscheczeleny. Pschi „hajnkowni" běsche hodźina wotpocźinka. Někotři podoffiźerojo, mjes nimi Liesenberg a Heller, běchu žebi do korczmy saschli a nźkotre karancźki piwa wupili. Beck běsche žo z mužźwami na Mnischonisku horu podał. Po jeho natwróce jěchachu dale. Liesenberg a Heller běschtaj so khětro wopiłoj. Dla njepschikhłuschneho sadźerżenja běsche Schmidt Liesenberga napšwarił. Liesenberg pak je na to wótsle na Schmidta žwarił. Heller běsche žo na jeho stronu stupił a tehorunja pschećeźiwo Schmidtej hanjaze słowa trjebał. Wospjetnym pschikasam straźmišćitra Becka, kiž je dla njepschistojneho sadźerżenja w pjanosći hižom wospjet khłostany, dosta 3 njedźele wótrišćeho aresta a 30 hriwnow pjenježneho khłostanja, Heller pak jenož 20 hriwnow pjenježneho khłostanja. Liesenberg budże też 1. julija 1929 z wojeńskwa puschćeny. Jeho a Hellera sakitowaschе rěcznik dr. Schuster w Budyschinje. Kommandérej 44. batterije pschižpe so prawo, so smé tutón wuzud wupowěźiny.

*

§ Krajny žud w Budyschinje. (Wulka thłostańska komora.) Dla pschenźdženja pschećeźiwo sakonju wo žamokhbodach běsche mějeźel misdoweho wójnišćwowego wobkhoda Hermann August Wilhelm z Raschowa wobškórźeny. 3. oktobra 1928 běsche jeho žwak Lehmann, kiž pola njeho jako šoburjedźer dźěła, po nakładżeny auto pobył, kiž bu w jenej wuporjedźeźni na swonkownej Lubijskej dróży we Budyschinje swuporjedźany. Hačzenjeź žaneho wopiśma njemjeńsche, běsche Lehmann bjes Wilhelmoweho wódźenja z wosom do mésta jél. Wilhelm, kiž běsche se žwojim wošofowanym autom žam po puću był, běsche jeho pschipadnje setkał, běsche pak dale jél, dokeź nie- [illegible] sastacź na dróży se žyłnym wobkhadom, pak z we- [illegible] tra- chu dale sastacź, wojpjet hicź a wós žam [illegible] Mjes tym běsche wak Lehmann dalejél, běsche na rózu Lubijskeje a Tucharskeje dróhi blidarja Natuscha z Budyschina pschejél a śmiertnje sranił. Budyski lawnišći žud běsche Wilhelma 26. měrza 1929 k 150 hriwnam pjenježneho khłostanja sasudźił, dokeź běsche cźerpił, so je Lehmann bjes wjednjeho wopiśma jél. Jeho sakitak rěcznik Kalauch z Budyschina běsche žo pschećeźiwo wuzudej powołał a wusókhowasche někto, so žo we Wilhelmowym sadźerżenju cźerpjenje abo pokmómóź spósnacź njehodźi. Powołanje pak žud zacźiźny z wumóknjenjom, so ma mésto pjenježneho khłostanja, je-li žo tuto njesapłacźi, 10 dnjow jastwa stupicź. Sakitak chze žo z rewizijow wische- cźiwo wuzudej wobroczicź.

Wo bliskim procesu přećiwo hrabi Stollbergej.

Kaž hižom pišachmy, bliži žo dopołdnje pschepytowanje pschećeźiwo młodemu hrabi Biedrichej Khrystianej ze Stolberg-Wernigerode žwojemu kónzej. Pschepytowanja stachu žo dotal pod podhładom, so je wobškórźeny mordatstwo na žwojim nanje złucźił. Po wuhłédach někto- nimale wobsamknjeneho pschepytowanja njeje sakitak młodeho hrabje ménjenja, so žo pschećeźiwo njemu pośěźnje wobškórźba dla mordatstwa, ale w najwjeršchim podźe dla njekedźbliweho morjenja. Na žadyn pad njesapoczinje pak žo pjeźa jednanje do kónza augusta abo spočatka septembra. Sapada-li žo wobškórźba dla mordatstwa, jedna wo tom pschińdźazny žud w Hirschbergu, hewak pak pschińdże należnosć jenoż pśched lawnišći žud.

Cyrkwinske powěsće.

4. njedźelu po swj. Trojicy, 23. junija 1929.

Z Budyšina.

Prědowański tekst: 6, 36—42.

W Pětrowskej cyrkwi ma rano ½7 hodź. farar Berg spowědź a ½8 hodź. prědowanje; přip. w 12 hodź. ma farar Paul prědowanje.

W Marijnej a Marćinej cyrkwi ma dop. w 9 hodź. farar Paul prědowanje.

W Tuchorskej cyrkwi je dop. ½9 hodź. rańša nutrnosć za evang. žónsku pomoc z Wjelceje (domska jěžba) a za wosadne žónske towarstwo: farar Große. Wjeczor w 6 hodź. ma farar Große wječornu misionsku nutrnosć.

Zběrka za wosadnu diakoniju, kotraž je w nuzy.

Pónźelu wječor ½8 hodź. (swjedźeń Jana křćenika) je w čestnym haju Tuchorskeho pohrjebnišća Janska swjatočnosć cyrkw. khóra z narěču superintendenta Fröhlicha. Při njepřihódnym wjedrje wotměje so Janska nutrnosć wječor we 8 hodź. w Pětrowskej cyrkwi. — Wutoru pop. ¾3 hodź. je w Pětrowskej cyrkwi nutrnosć za njedźelniće; wječor we 8 hodź. ma farar Schneider biblisku nutrnosć w evang. towarstwowni. — Pjatk wječor ½9 hodź. žarowańske kemšenje we woběmaj cyrkwjomaj k 101ětnemu dnjej Versailleskeho měra. Naréź ma w Pětrowskej cyrkwi superintendent Fröhlich, we Marijnej a Marćinej cyrkwi farar Schneider! Bližše so hišće wozwi. — Křćenja ma we woběmaj cyrkwjomaj farar Paul.

Khwalba Božeje smilnosće.

Hłós: Štóž Bohu Wjeśnemu so podła.

So mi je smilnosć poskićiła,
kiž smilnosće běch njehódny.
To podobnosć ma za mnje dźiwa;
ja w hordosći běch njemudry.
Nět wjesele to moje je,
zo khwalu dostatk smilnosće.

2. Ja jeno hněw běch zawinował,
a Bóh mi smilnosć poskića;
před sudźenjom je sam mje skhował,
mje přez kraj Syna wujedna.
Hdźe sem je to! Kak móżno je!
Ow, to je jeno smilenje! —

3. To mam, mój Božo, póznać tebi,
to khwalu, hdyž sym prašany;
to smilnosć je, mam wuznać sebi
ja jara wuley zbožowny.
Ja pokorjam so z radosću
a hordźu so ze smilnosću.

4. To njedyrbi mi nichtó rubić,
to ma być mojo khwalenje;
na tule smilnosć mózu slubić,
zo modlić chcu so wutrajnje.
Ja na nju w nuzy pětraju,
so na nju w smjerći dowěrju.

5. Kiž ty sy jara smilny, Božo,
mi smilnosć twoju wobkhowaj
a poskić w smjerći swoje zbožo
přez Zbóžnika a wotewř raj,
zo tam we wěčnem žiwjenju
nad smilnosću so raduju! —

Filip Djedrich Hiller † 1769.

Ze sakskich spěwafskich, čo. 307.

Lětadło na zemju padło. Naš wobraz wjedże nas na torhošćo w městačku Stuhm we Westfalenskej a wuhladamy zbytki płachtateho lětadła. Z nim lećoše z naty lětaŕ Ferdinand Sheulz. Jeho lětadło na kamjenjate torhošćo padnywši so rozrazy a Schulz so zarazy.

Pěši z Barlina do Wina. We wójnje wosleplený Willy Heger je pěši z Barlina do Wina dopołź. Jeho jenož jeho swěrny pos přewodźeše. Po puću bě 55 dnjow, potajkim přez 8 njedźel. We Winje powita jeho jeho maś a syła wójnych

Přilopk.

* **Sswoju pschećelnizu satisfilt.** W Rastenburgu sa-sídli moleríši pomoznik Cachau swoju 17-letnu pschećelnizu Katu Kowalkez ſ dwěmaj wutiſkomaj, jako wona bo powolańkeje schule bžěſche. Pschićžina nieſtutka běſche, ſo ſtaj ſtarſchej holzy ſakalałoj, t. tutym ſenjenym mužom hodźicz.

* **Porzlinarnja ſo wotpalila.** Porzlinarnja „Saxonia" w Neuhaldenslebenje poła Magdeburga je ſo ſrjedu dopołdnja dospołnje wotpalika. Schoda ſkała dałoko wyſche milijona hriwnow. Njeſchže 150 dźěłaczerjow je ſ wohnjom ſaſtužbu ſtubiło.

* **Pjecz k' błyſtom ſarajenych woporow.** Blizko Salurna ſarajy pſchi cžežkim hrimanju błyſk tſioch ratarjow a dweju cžežka ſrani. Dźěłaczerjo běchu ſo pod ſchtom wuczekli, bo kotrehož błyſk ſajdże.

* **S wjeſkokoſcze wumrěł.** Pschekupſki pſchiſtajenj pſchi měſchczanſtim dźěłkowym hamcze w Mannheimje, Wilhelm R., wumrě pod tragiſtimi wobſtejnoſcemi. Wón běſche ſo wo měſtno pſchi wonkownym badenſtim dźěłkowym hamcze ſamokwiſ a doſta někto powěſcz, ſo je mjes druhimi ſamokwjenymi wóſba na njeho padnyła. Jako běſche tule ſwječelazu powěſcz pſchijał, ſkłębnu nadobu, wobſchěſche něſchto wo hkowubolenju, ſwjeſe ſo woſrjedź ſtiwy a wumrě na měſtnje. Po wſchěm ſdaczu běſche Boża ruczka 33 klneho muża ſajała a jeho žiwjenju mjeju ſtajika.

* **Cžežke njeſwjedra w Mecklenburgiſkej.** Schtwórtk na ſajnim wjeczoru pſchećežakmychu wulke dżele Mecklenburgſkeje ſtulne njewjedra, pſchi kotrychž błyſtł na wjele měſtnach ſapalchu. Kaž ſo ſe Swěrina powě, je ſo pjecza dżeſacz hwarjenjow ſe błyſkom wotpalilo a pjecz hwarjenjow bu je ſymnymi błyſkami wobſchkodżenych. Na knježim dworje w Nuwym Dworje w Güſtrowſkim wobkrjeſu ſo ſamo tři hwarjenja a jena kólnja ſ Bożim njewjedrom wotpaliku. W Parchinje njemějachu ſwězy, dokelž běſche błyſk elektriſki powod wobſchkodżił.

* **Cžežke nje ſboże ſ automobilom w Alpach.** Sſobotu dopołdnja ſta ſo na Kranebitterſkej alleji poła Innsbrucka cžežke njeſboże ſ automobilom. Dźewjeczlětna holczka, kotrejež ſtarſchej na błiſkim polu dźěłachtaj, chżyſche pſched pſchikhadżazym automobilom ruczе dróhu pſcheběžecz, ſabża pak runu ſmuhu do auta, w kotrymž ſchtyri žónſke ſedżachu. Wjeduza automobila, knježna Rybarnez ſ Newyorka, ſajdże, jako ſpyta ſo dźěſcžu wuwinnyez, do ſchtoma a bu tak cžežko ſranjena, to pſchi hnydomnej operaciji w khorowni wumrě. Jeje macz běſche žebi pſchi ſylnym ſraženju rzeblo ſlamała, jena jeje ſotra woteńdże ſ wobodrěnzanni a lózjichmi ranami, druha ſotra pak zyłe njeſranjena woſta. Dźewjeczlětna holczka bu tak cžežko ſranjena, ſo je ſtrach wo jeje žiwjenje.

* **Wulka horcota w Newyorku.** Wot nětkotrych dnjow tłoczi Newyork ſaho njeſměrna horcota, kotraž je žebi njedżelu ſaho 6 ſmertnych woporow ſadała. Mimo toho je ſo 5 wožobow ſateliko liż we wobie wokhlódżenje pytachu. Mnoho ludźi je horcoty dla ſkoriko. Niedżelu ſo nětkże 2 milionaj Newyorkſkich wobydlerjow do wokolinu podaſchtaj. Pſchi ſylnym autowym wobtłahże pſchihdże 6 człowiekow wo žiwjenje.

* **Sadwělowańſki njeſkutk ſtareho dźěłaczerja.** Nětkſcho dźěłarſkeho mištra, liż je dłeje dwěch człowjeſtu ſtarobu w Hollandſkej dźěłał, 20 lět ſamo w Lochemſkich kožowych dźěłarnjach w Gelbernſkej prowinzy, běchu pſched dwěmaj Ktomaj ſ dźěła puſchećili, dokelž běchu dźěłarnju pſchedałili a pſchemėnili. Sſowoje wuſnoſcze ſtarobu dla pak druhoje žaneho dźěła wjazy njemóſeſche namakacz. W ſwojim ſadwělowanju dobu ſo wón tele dny do piſarnje kožowych dźěłarnjow a ſtěli do prěnjeho a druheho direktora a wobeju cžežko ſrani. Poſpodſcho ſo ſtary muż ham ſatſtli. Hollandſke wyſchnoſcze dowolichu, ſo ho jeho cžło w Rmńſkej pohrjeba.

Hospodarski rozhlad.

ſobotu 22. junija 1929:

w **Sſulichezach** pola Kulowa w hoſceženzu pſchip. w 12 hodź.: krowa a ſchćelećzany wóz,
w **Korzinje** pola Kulowa w hoſceženzu pſchip. w 1 hodź.: mužace kolo, komot, kamor, dežimalna waha,
w **Nachłowje** pola Kulowa wola gmejniſkeho pſchedſtejicžerja pop. w 2 hodź.: krowa,
w **Kulowje** w hoſceženzu „K 3 krónam" pop. w 4 hodź.: žonjace kolo, wichelake meble, ložowe pſchatły, mužace a žonjace ſchaty.

Pſchežadżowanja:

Trawowe:

we **Wojerezach** njedżelu 23. 6. 29 wjeczor w 6 hodź. pſchi Hródkowſkej bróſy,
w **Džiwinje** pondżelu 24. 6. 29 rano we 8 hodź.,
w **Groſchinje-Wuſchinzu** wutoru 25. 6. 29 dop. ½9 h.: nježhe 300 jutrow hnoienſkich łukow; łupzy ſeidu ſo pſchi paſtwiſchczach,
w **Kulowje** ſrjedu 26. 6. 29 pop. w 5 hodź.: wložankowe luki (Laſſenwieſen).

Sſanje:

w **Kulowje**, pondżelu 24. 6. 29 pſchip. w 1 hodź.: 30 łožow ſkanja pſchi Lubhoſcežanſkim puczu poła Schołczikeje bróſow.

Konkurſowe powiſche.

W konkurſu nad ſamoženjom naſenika ſkałow Richarda Wujanza w Kóſłach poła Budeſtez je ſud dalſchu termiju na ſrjedu 3. julija dop. ½12 hodź. a na ſobotu 13. julija 1929 dop. w 9 hodź. do Budyſchina na ſudniſtwo ſtwa 141 ſwołał.

Sſud je wurunanſke jednanje nad ſamoženjom wikowarja Arthura Schöny w Budyſchinje na Wettinſkej bróſy 52, wurunanſki namjet wobkruczéwſchi, ſkónnył.

Škrowe dereše.

Produktowe wiki w Barlinje dźenja dop. ¾11 hodź.: Płaczišny ſa podpiſiche termije ſkerje ſnjene.

Dop. ¾12 hodź.: Kaž pſched hodźinu. Sa hotowe ſorno ſo płaczišny hiſchcze dżerja.

Drježdżańska burza (21. VI.).

Pšeńca	219 224	běrnjace kruški	18,90-19,30
rožka	198-203	pšeńč. wotruby	12,00-12,40
nałětni ječmjeń	222-232	rżane wotruby	12,90-13,90
nazymsk. ječmjeń	178-210	pšeńčna muka	39,50-41,00
wows	197-202	rżana muka	32,00-33,00
čerwjeny dźoćel	145-155	woka	33,00-34,00
raps	-	pjeluški	32,00-33,00
kukurica (Mais)	206 208	hróch	31,50-35,00
ſnehe truhanč.	12 13,00	cokrowe truh.	17,00 18,00

Wiče płaczišny w Budyšinje.

22. junija 1929.

Wěſ płaczišny ſo po złotej hriwnje zrozymja.

Předmjet		najniſza płaczizna	najwyſka płaczizna
Pšeńca, nowa	50 kilo	10,00	10,65
Rožka, nowa	50 „	9,00	9,50
Ječmjeń	50 „	—	—
„ nazymski	50 „	—	—
Wows	50 „	9,00	9,50
„ nowy	50 „	—	—
Raps	50 „	—	—
Běrny (we wjetš. dźělb.)	50 „	3,00	3,50
Butra	1 „	4,00	4,20
Syno, nowe	50 „	3,50	5,00
Słoma, z maš. młóć., praſ.	50 „	2,00	2,80
„ „ „ k zaſt.	50 „	2,60	3,25
„ z cypami młóćena	50 „	—	—
Pšeńčna muka, 60%	50 „	16,25	17,25
Rżana muka, 60%	50 „	15,00	16,00
Pšeńčne wotruby	50 „	—	7,50
Rżane wotruby	50 „	—	7,60
Joja	1 štk.	0,10	0,12
Prosata 530 štuk	1 štk.	30,00	48,00

Na wikach ſo prosata pomałku kupowachu.

Najlěpše twory ſo hišće wyſše płaca.

Płaczišny na Barlinſkich produktowych wikach.

Žito a wolijowe ſymjo ne tuni abo 1000 kg, howak 100 kg.

Płaczišny po złotej hriwnje.

	21. 6.	20. 6.		21. 6.	20. 6.
Pšeńca	217-218	215-216	huny	21-23,00	21 24,00
rožka	192 194	191-193	woka	27-30.00	27-30.00
nal. ječmjeń	—	—	módre łupiny	18-19,50	18-19,50
naz. ječmjeń	176-182	176-18	žołte łupiny	28-30,00	28 30,00
wows	178 183	178-188	ceradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosuk	18-18,50	18-18,50
pšeńč. muka	24-28,75	24-28 50	lany wosuk	21-21,50	21-21,50
rżana muka	25-28,00	25-27,75	ſpoen. molasa	—	—
pš. wotruby	11-11,75	11-11,75	ſtrjeł. kruški	16-16,80	16-16,80
rżane „	11-12,00	11-12,0	ſyno, 50 kg	3,40-3,80	4,00-5,00
lane ſymjo	—	—	rżana ſloma	1,30-1,35	1,50-1,85
hróch, Viktor.	40-48,00	40 48,00	pšeńč. „	1,20-1,40	1,30-1,60
raps	—	—	wowsna „	1,05-1,20	1,50-1 65
pjeluški	25-26.00	25-26,00	ječna „	1,00-1.15	140.-1,60

Płaczišny rězneho ſkotu na Barlinſkich ſkótnych wikach.

21. junija 1929. Płaczišny po centn. a zl. hriwnach.

Skóne družiny a woznamjenjenje.

Wołyc: 500.

Pohonjomjane, wukormjene, najwjetſche rězneje hódnoſcze hač do 6 lět	58—62
Młoda mjaſne, njewukormjena, ſtarſe wukormjena	55—57
Mjenje wukormjene młode, derje picowane ſtarſe	49—52
Mjenje picowane wšěch ſtarobow	42—47

Byki: 472

Pohonjomjane, wuroſcene, najwjetſche rězneje hódnoſcze	55—56
Pohonjomjane, młóde	52—54
Mjenje wukormjene młóde a derje picowane ſtarſe	49—51
Spatne	47—48

Jałojcy a kruwy: 1048.

Pohonjomjane, wukormjene kruwy najwjetſche rězneje hódnoſcze	45—50
Pohonjomjane, wukormjene jałojcy najwjetſche rězneje hódnoſcze hač do 7 lět	37—43
Starſe wukormjene kruwy a derje wuwite młóde kruwy a jałojcy	31—35
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	24—28
Mjenje a ſpatnje picowane	—

Cełata: 1600.

Najlěpše wukormjene (2. druſ.)	70—75
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.)	60—70
Spatne (4.)	50—58

Wowcy: 8594.

Młóde a ſtarſe wukormjene (1 družina)	62—66
Starſe wukormjene (2.)	68—81
Mjenje wukormjene (Marzoſchafe) (3.)	50—55

Swinje. 8569.

Pohonjomjane, woſebitych raſow a jich křižanjow, hač do 1½ lět ſtare	78—80
Wukormjene	78—80
Mjaſne	76—78
Spatne	74—75
Banzy a kundrozy	75—76

Drobnowikowanſke płaczišny w Budyšinje.

22. junija 1929 po hamtſkim poſtajenju.

Wšě płaczišny ſo po złotej hriwnje zrozymja.

Twora		najniſze płaczizny hr	najwyſ. płaczizny hr
Howjaze mjaſo z koſcemi	1 kg	2,00	2.40
Celace mjaſo	1 „	2.40	2,80
Skopjace mjaſo	1 „	2.80	3 00
Swiniace mjaſo	1 „	2,40	3,00
Tukrainy ſwinjacy ſmałc	1 „	2,40	3,20
Pšeńčna muka	1 „	0.44	0,56
Rżana muka	1 „	0,40	0.46
Khlěb	1 „	0,35	0,37
Jědźne běrny	1 „	0,10	0.12
Rais	1 „	0.48	1,20
Hróch	1 „	0,60	1,00
Soki	1 „	0,80	1,20
Amerik. ſwinjacy ſmałc	1 „	1,56	1,80
Sušeny połč	1 „	—	2,80
Dobre mloko	1 lt.	—	0,28
Jědźna butra	1 kg	4,00	4.60
„ wukrajna	1 „	—	—
Joja	1 štuka	0,12	0,13
Jědźne buny	1 kg	0,50	0,80
Cokor drobny	1 „	—	0,60
Petrolej	1 „	—	0,40
Kamejitne wuhlo (domj. tepj.)	1 ctr.	—	2,20
Brunicowe briketty	1 „	—	1,40

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,189	100 pólsk. złotych	47,10
1 jendźelski punt	20.31	100 čěſkoſł. krónow	12,413
100 ſwaje. frankow	80,625	100 franc. frankow	16,375

Barlinſka burſa ſo wežera po złahym ſpoczatku we žěhu dnja ſnowa ſtrucži. Kursy wſchelakich efektow poſtupowachu. Na wikach ſ bolžnymi a rentowymi liſtami bě malo žiwjenja.

Produktowe wiki běchu wežera wſchi ſpoczatku po pſchikładze wutrajnych wikow wołeběe ſtruczene. K tomu pſchinoſchowachu ſobu jednanja wo žitnym monopolu. Na kónzu wikow płaczišny ſkerje popuſchczowachu. Tola bě pſchenica pornjo ſchtwórtkej 10 pj. a rožka 5 pj. drožſcha. Wežera płaczeſche zentnar

w Barlinje

pſchenicžny 10,85—10,90 hr., rožki 9,60 hr. hacž 9,70 hr., jecžmjenja naiwyſcheho 8,80—9,10 hr., wowſa 8,90—9,40 hr.,

w termijowym wikowanju

ſa julij: pſchenicžny 11,45—11,42½ hr., rožki 10,32½—10,25 hr., wowſa 9,90 hr.

ſa ſeptember: pſchenicžny 12,20—12,07½ hr., rožki 10,92½—10,85 hr., wowſa 9,92½ hacž 9,90 hr.,

w Drježdżanach (ſobotu, pondżelu):

pſchenicžny 11,15—11,20 hr. (10,75—11 hr.) rožki 9,90—10,15 hr. (9,75—10 hr.), jecžmjenja naiwyſcheho 8,90—10,50 hr. (8,90—10,50 hr.),

wowſa 9,85—10,10 hr. (9,85—10,10 hr.)

w Shorjelzu:

pſchenicžny 10—11 hr., rožki 9—9,50 hr. a wowſa 8,50—9 hr.,

butra 3,20—4,20 hr. kilo,

jeja 10—13 pjenježkow,

běrny zentnar 2,40 hr.

Pſchijitajeja:

Holzu do domu, Zurowa w Hródku, Sahrodkowa haſa cžiſło 22.

„ Korbgien w Radowiſu poła Hródka.

„ rěſnik Hönſch w Kulowje.

„ ſekretar Jäckel w Kulowje.

„ Weberka w Hródku, Turnſtr. 9.

Sſyhžtaj. Altekrüger w Hródku, Bjedrich-Ebertowa haſa cžiſło 47.

Dźěłaczerjow, zyhelnza w Sſalowje.

Wuczbnika, kondital Klein we Wojerezach.

Rěſnikſcho, Sſokol w Nydeſ.

Na pſchedań:

Kruwa a jałoja, wyſokołoſnuczelnej, w Bžlej Wodże, Hł. haſa cžiſło 17.

Sſyno ſ łuki, w Hródku, Bjedrich-Ebertowa haſa 31.

Mórzawa, Bjesdin w Proſchimje 60.

Ekhód, wijaty, w Budyſchinje, Kralowſki wal 5 delka.

Hubanka, Pawlik w Hrodźiſchczu.

Trowjenje, Krüger w Drježdże.

Wós dźěłaczy w Hródku, Eigenheimſtr. 7.

„ dźěłaczy w Budyſchinje, Schulſka haſa 4III na I.

Łoſi a łóſło, pleczenej ſtołaj a dołhe ſchtórnje, wulke 43. w Hródku, Wilhelmowa haſa 31 w dworje II.

Karnikle, chinchillſke, we Wojerezach, Goethowa ḥ. 8.

Jałoja wyſokołuczelna, w Budyſchinje, we Wettinſkim dworje.

Pana ſ 14 kurjatkami, we Wojerezach, Drježdżańſka dróha cžiſło 19.

Kolo motorſte, w Budyſchinje, Schäfferowa haſa 18.

Sofa w Budyſchinje, Rěſnika haſa 28II na Łžwo.

Kowjeſ, wozy, gratty a ſedło, Müller w Budyſchinje, Tuchoſtka haſa 14.

Sſyndikaſy na pſchežadżowanje

pondżelu 24. junija 1929:

w **Kamjenzu** w hoſceženzu „Ke krónprinzej" rano we 8 hodź.: 200 wafow,
w **Halſchtrowje** w knježim domje dop. w 10 hodź.: wſchelake drafty,
w **Dubrjenku** w hoſceženzu dop. w 10 hodź.: ſlamaſte wołzy,

Sokołstwo — Sport — Pućowanje

Lětny swjedźeń w Rakojdach

Krasne wjedro zaždźeneje njedźele bě z najlěpšim zakładom rjanoho swjedźenja Rakojdźanskeje sokolskeje jednoty. Pilni a wobhladniwi bratřa zrozumichu wšemu sšrši a wjetši wuznam wudobyć. Cyły wonkowny raz bě jara swjedźeński. Rjane pletwy a čestne wrota wšudźe strowjachu. Hižo do připołdnja so swjedźeń započa. Rjana ličba zrostnych pachołow wubědźowaše w měrnym boju našich ludowych zwučowanjow. Derje, zo so tuto khmane wašnje měrjenja mocow přeco bóle a bóle w našich jednotach zakorjenja. Jenož sylniše wobdźělenje je na kóždy pad nuzne. Bratřa, njemějće strach! Znajmjeńša měła zarjadowaca jednota połnoličbnje nastupić a so wobdźělić. Tu njeńdźe jenož wo dobyće, ale to je też zwučowanje, samo jara khmane a wšostronske. Rakojdźanska jednota zwaži sebi na płuwanje. Prawje tak! Kóžda jednota njech nětkle płuwanje spěchuje. Wužiwajće přihódny čas.

Wuslědki Rakojdźanskeho sokolskeho swjedźenja.

Kulu wjerhanje (7½ kg): najdalši stork Meltka Hrodź. jedn.) 7,90 m, Nawka (Radw. jedn.) 7,65 m.

Skok daloki: Nawka (Radw.) 4,90 m, Paul (Buk. jed.) 4,70 m.

Skok wysoki: Meltka (Hr.) 1,40 m, Nawka (Radw.) 1,35 m.

Skok ze žerdku: Meltka (Hr.) a Pjetaš (Radw.) 2,40 m, Wünša (Porš. jedn.) a Šołta (Bud. jedn.) 2,10 m.

Běh 100 metrow: Wünša (Porš.) a Meltka (Hr.) 14⅕ sek., Nawka (Radw.) a Brancka (Porš.) 14⅖ sekundy.

Běh 800 metrow: Wünša (Proš.) 2,17 mjeńšinow, Brancka (Proš.) 2,22 mjeńšinow.

Płuwanje 100 metrow: Meltka (Hr.) 1,56 mjeńšinow, Nawka (Radw.) 2,07 mjeńšinow.

Wokoło 2 hodźin zestupa so swjedźeński čah. Na łucy powita br. starosta wšěch w bohatej liběje přitomnych bratrow a hosći. Z narodnej hymnu so swjedźeń započa. Br. Měškank-Radworski rěčeše wo narodnym dźele Serbstwa. Jenož pilne, wutrajne a njebojazne samsne dźěło za naš narod nam pomha. Nichtó a ničo druhe. Wjacy raznosće a narodneje sprawneje hordosće ma so w nas pokazować. Přiroda sama wšo słabe, mortwe a zhniło zniči. Tohodla so hibajmy. Njesedźmy doma w rjanym lětnym času. Won do přirody, won do serbskeje domizny na čerstwy a tsrowy powětr. Zeznać chcemy sebje a bratrow. Pomhać jim a wuknyć wot nich. Budźmy cyli mužoje na prawym měsće. Z tym zrosće naša hódnosć a nahladnosć. Też cuzy a přećiwnicy dostanu respekt před nami, hdyž wěmy, što chcemy. A tutón respekt je nam nuznje trěbny.

Chcemy jenož tak připódla wuzběhnyć, zo mjez rěču knježelo woprawdźita čišina mjez připosłuchařstwom, štož je bohužel pola nas jara porědko.

Nětko sćěhowachu w pisanym rjeźe mnohe rjane zwučowanja. Prostne bratrow a wosebje skupinowe prostne žnčjachu přiklesk. Rakojdźanska jednota zwučowaše na bradłach a překušu. Přeco zaso lubja so nam zwučowanja našich hólcow. Mjez tym zo cheyli Poršiskej jednoće tola dobru radu dać, zo by runje wona ważne zwučowanje našich sotrów přeco dale tak pilnje pěstowała, ale so tola na bóle nowiši a žónski zakład stajiła. Runje naše wotdźěle sotrow dyrbjałe z našeho narodneho kužoła čerpać a nam naše narodne reje, ludowe reje a rejwanske zwučowanja k narodnym spěwam předwjesć. Tu ma so hišće wjele dźěłać, ale za započatk hižo dosaha, štož nětkle mamy. Žónskej słušeja žónske zwučowanja a nic mužskej. Rjana ličba narodnych rejow z přewodom cyleje kapały bě najrjeńši wukóne swjedźenja. K wulkemu wjeselu małych wuskočištaj nětkle z kefkow dwaj poprancowaj mužaj. To bě honjeńca!

Ale wjetše bě hišće naše wjesele, hdyž widźachmy Poznańsko družstwo a kak zwučuje. Wjele zboža na puć! Z rjanej reju wot zaženo popołdnja hač do pózdneje nocy so swjedźeń skónči.

Zjednoćenstwo za zajimy Budyskich turnarskich a sportskich towarstwow.

Zjednoćenstwo wotmě sobotu wječor w Keheleŕni posedźenje, w kotrymž so dźakny dopis měšćanskeje rady za sobudźělo při poswjećenju Młynkee łuki wozjewi. Ratařska komora jako wobsedźerka Huzarskich kasarnow běše so pola rady hóršiła, zo so přeco woknowe skleńcy rozbiwaja. Towarstwa, kiž sportnišćo wužiwaja, maju za kóždu škodu stejeć. Krućiša kontrolla so přewjedźe.

W sćěhowacym połnym posedźenju předsydstwa a zastupjerjow wšitkich towarstwow, kiž su k wulkimaj zwjazkomaj (Dźěłaćerski sportny kartell a wubjerk za cźłozwučowanje) přizamknjene, namjetowaše so porjad zarunanjow za wužiwanje sportniščow w Huzarskich kasarnach, při Němskim domje w Sćijecach, we Bismarckskim haju a na Młynkec łucy. Powšitkownje běchu pak namjetowane sadźby přewysoke a předsyda poda napřećiwny namjet, kiž so přija z přidawkom, zo maju zwučowańske hodźiny za hólcow a młodostnych darmo być. Na to zestaja so plan wo noworozdźělenju mjenowanych sportniščow a hajnych časow. Też jenotliwi sportnicy směđża za nizke zarunanje sportniśća wužiwać. Kolesarjo bychu rad běhaniščo na Młynkec łucy za kolesařskis port wužiwać chcyli. Po jězbje na pruhu w přitomnosći přistejnych zastupjerjow so jim dalše zdźěli. Na kóncu rozprawješe jedyn sobustaw předsydstwa wo wunoški jednanjow z měšćanostu wo wobsadźenju turnowańnjow, jednanja su so dotal wšitke bjez lěpšich wuhladow skónčiłe. Kolesarjo też bižom dwě lěće na swoju dowolnosć čakaju.

Na Lubijsku horu.

Jutře njedźelu wuležimy sebi na Lubijsku horu. W Budyšinjo dowěrimy so ćahej a wustupimy w Lubiju. Wopuščiwši dwórniščo spěchamy po Dwórniščowej a Budyskej hasy, překročiwši wične naměsto, dźiwadłowe naměsto docpějemy drjewjany móst a Herwigsdorfsku dróhu. Po mosće na prawo so zawinywši, po Herwigsdorfsej drózy dale nóžkujo, na prawo Tŕčlnik wostajiwši smy bórzy při nastupje hory. Wulka wysoka štomowina wobjima nas a derje připrawjeny puć wjedźe horje „K mjedowej studni", hosćencej na poł horje. Tu je dostać dobra kapka a přikusk za pomĕrnu płaćiznu. So wočerstwiwši nóžkujemy dale wyše na horu. Nastup je zajimawy, wokřewjacy. Skónčnje smy doteptali na wjeršk hory. Wóčko puta hnydom wuley zajimawa wuhladna wěža, ze železa w cylku natwarjena. Z njeje je stajnje rjany wuhlad, dokelž je dosć wysoka a do wšěch stron při najnižšim hač najwyššim nastupje za wóčko k dalokowidej wotewrjena. Šalka bunjaceho w hosćencu abo mały palenčk — skleńćka winka — čini přebytk přijomny. Ženje njepijmy piwo (zymne), dokelž womući stawy, čini člowjeka sprócneho. — Při wotstupjo z hory njespěchajmy khwatnje — přetož na druhi dźeń tutón hrěch wotpokućimy z bolosćemi w bristwach. Wobhladawaši město a wšelake zajimowosće (kóždy ma zajim na něčim druhim) dowěrimy so zaso ćahej a bórzy wita nas wčžaty Budyšin, nowe město a potom — staroznate wuliey. Wočerstwjeni duchownje, kulimy so trošku mućni do łóžka. -f.

Naše pismowstwo.

Sokolske Listy.

Štwórte čisło bu nam wobradźene a to zdobom jako čisło za dźěći. Wěšće je br. redaktor dźěćom wosebje přikhileny, dokelž tuto čisło bě tu jara spěšne a ma wulcy rjany wobsah. Čitajmy „Hesło" (Dźěćo česćuj nana a mać) „Njedočakliwy Jank", „Z wótrej kosu" (pochod) „Njepřećelskaj bratraj," „Žaba na łopje," „Kóčka ze štyrjomi kóćatkami," „Kak zemja nasta," „Bóh luby knjez dźědušk," „Před kowarnju," „Kak su kuntwory nastałe," „Swjaty Pětr," „Zajac a žlink", „Zełeńčej", „Kermuša", „Kak žołwja jaguaramori", „Wjesoły słowak" „Kak su Rusowje nastali," „Słowakscy hólcy hraja jatrobja a patu z kurjatkami," „Smjerć a starc," „Swinjo a koza," „Što tu?" — a wuznać dyrbimy sprawneje wutroby, nĕšto pĕkniščho hač tuto čisło njemóžeše so nihdy wobradźić. To je same lĕćo, słónčko lubosće a kužoł čisteje wědy. A te rjane wobrazki k tomu? Hlej, hlej, kak so našim małym wóčko zyboli, hdyž wuhladaju skupinu mjetelčkow, kiž pĕkne hólći tworja, kak hrĕje so jim wutroba, hdyž wuhladaju so pjerjacych pachołow a k tomu přistojnych Małosokołow, kiž ducy ze šulc runu smuhu domoj khwataju, jenož zacepćomne pohladnjenje za rjelpusow mĕjo. „Micka" ma micki, bĕłe, načorne, bleńkate a też jeneho cyle čornehо mérasa; kulaju z wołmu, skakaju a laptaju mlóčko. Haj to je radość. A „Wjesoły Słowak" — tón so wjerći, zo by jeho najradšo brabnył a z nim do kola stupił. A kolko rjanosćow su Wam mali a wulcy hišće potajne. Wzmiće sebi runje tuto čisło do rukow. Wašich lubuškow pak dajće do Sokoła hić. Tam su derje zastarane a Bóh Knjez budźe Wam dźakowny — zo sće swoju misiju na zemi swĕru wukonjeli. Sokoł krući a płodźi strowosć za dalše žiwjenje Wašich lubuškow najwažniše! Zakład žiwjenja!

Česko-Łužicky Věstnik.

swĕru a po programje. Hižo bu nam 6. čisło „Věstníswĕru a programnje. Hižo bu nam 6. čisło „Věstnika" předpołožene. Zawodnje čitamy rjany nastawk „Výlet do Blat" z pjera K. Sedláčka, kiž pyši tež pĕkna idylka z wokoliny Střazowa. „Minulost — budowenost", zajimawy nastawčk puta kóždeho čitarja hač do poslednjeje rjadki. Bratr k bratrej a my Łužičenjo trajemy! Njech je sebi toho cyle Słowjanstwo wědome! Horcy dźak pánej dr. M. Novemu. — Pod rubriku „Z Łužicе" pišе Vl. Zmeškał radostnje wo tom, zo bu naš krajan k. kubleŕ J. Špitank ze Zejic do saksk. sejma wuzwoleny, wo hł. zbromadźiznje „Kola łužisk. spisowaćelow" a wo jeho spomožnej a horliwej skutkomnosći, a na „Delnjołužiskej slawnosći we Wětošowje." Haj, naša wboha syrotka — krasna Delnja Xužica. Pod „Z pravy" čitamy wo 60ćinach wysokodostojneho k. P. Romualda Domaški", jeho wuznamnej skutkownosći k spomoženju Serbstwa a dale wo mnoho druhim a zajimawem. Krasne wobrazy „Jihoslovanska koncertní pěvkyně sl. V. Petrovićová v Bělohradu v dolnołužiském kroji" a „paní Lenardová, členka výbora Družstwa Prijatelja Luž. Serba v Bělehradě, v delnołuž. kroji", debja čisło zdobom jewjo skutk a lubosć k nam. Njezapomńće nas! — Pod rubriku „Literární Hlídka" referuje pán prof. dr. Páta wo nowowudatej zběrcy delnołužiskich basnjow Mata Kosyka. Nowa to doba na narodnym polu. — „Z naši činnosti" referuje so wo wšitkownej žiwej skutkownosći tow. A. Černý w Pruzy, Hradce Kralowej (přednošk k. dr. Krječmarja wo Łužicy) wo Brylowem wječoru atd. Hišće ważne drobnostki doskónča čisło połne zajimnosće, kiž potom dźaknje wutroby čitawši, sebi do domjaceje knihowny zrjadujemy.

Towarstwowski powěstnik.

Budyš. „Bjesada" skhadźuje so kóždu póndźelu we Serbskej kofejowni. Přednošk so njewotměje.

Drježdźany. Tow. kat. Serbow „Jednota" wotměje swoju hłownu stwórćětnu zhromadźiznu **wutoru 2. julija** wječor 1/9 hodźin w tow. hosćencu „Bayrische Krone" na Neumrakt. Porjad so w zhromadźiznje wozjewi. — Dale mamy njedźelu **30. junija** naš wulět do Sakskeje Šwicy, a to na Gr. Winterberg atd. My zetkamy so dopołdnja 1/9 hodźin we Kuppelhalle na hłownym dwórnišču. Njedźelske lisćiki za 2,70 hr. hač do Šmilka. Bohate wobdźělenje so wočakuje.

Předsydstwo.

Ferialna kolonija župy „J. E. Smoler". Dźěći pojědu najskerje w spočatku augusta do přebytka. Płaćiło ma so za nich 8 hr. za 8dnjowski přebytk (potajkim jenož jězba a snadny přinošk). Je pak možno, zo so doba přebytka hišće podleši. Napłaćić ma so 5 hr. Wupjelnić ma so k tomu trěbny formular, kiž je dostać w Serbskej knihařni. Prosymy wo spěšne zamołwjenja. Njech předsydza serbskich towarstwow swĕru skutkuja za tutu spomožnu należnosć k lěpšemu dźěći swojich sobustawow. Nawjednik kolonije je knjez wyšši wučeŕ Słodeńk.

Župne wjednistwo.

Łužisko Serbski Sokolski Zwjazk. Předsydstwo a wubjerk zmóžetej njedźelu, 23. VI. dopołdnja z dypkom 1/11 hodź. w Serbskim Domje **ważne posedźenje.** Kóžda jednota njech je zastupjena.

Starosta.

Serbske blido „Čornobóh" ma přichodnu njedźelu mały wulět do Drožđźijskeje šwicy a zabawu we Drožđźijskim hosćencu. Zeńdźemy so wječor w 6 h. pola Wjalskich khójnow.

Tydźeńska skhadźowanka a wědomostna zabawa sobustawow Maćicy Serbskeje je kóždu póndźelu nawječor wot 6 hač 9 hodźin w Serbskej kofejowni w Serbskim Domje.

Zwučowarjo za Poznań maju přichodnu njedźelu we 12 hodź., hnydom po zhromadźiznje předsydstwa a wubjerka Zwjazka, posledni pruhu. Kóždy dyrbi přitomny być. Nadrobnosće so tam podaju.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoleć w Budyšinje. Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dudman w Budyšinje. Za hospodarski dźěl ...

Jurij Hänsel w Budyšinje

na Sukelnskej hasy 34 :: Telefon čo. 2736

Hłowna předawarnja Rudolfa Sacka z Lipska

w Budyšskim hamtskim heitmanstwje

Skład ratarskich mašinow a gratiu wšĕch druhich

Wšitke picowadła

Žitny dom w Kamjencu

wotnožka w Pančicach

Syru wołmu

kupuje po najwyšših płaćiznach

Otto Osswald

nohajcowa fabrika

na Kamjentnej hasy

Jan Petŕkec nasl.

mějićel E. Schulz

w Khrósće

Módre pućowanske jaki

a pućowanske kholowy kupanske wobleki a čapki. Čapki za mužow a dźěći lĕćne wobleki muslinowe a indantrenowe, zwjerśne košle atd.

Etamina 150 šeroka **65** pj.

gardiny, kromki, cankl, přikrywy na sofy a diwany, blidowe přikrywy najtuńšo.

J. Erler n. Zw. Lawsk. hasy 10 rožk Krónpr. mosta

Wšĕ družiny hnojidłow

ma stajnje na składźe

Žitny dom w Kamjencu

wotnožka w Pančicach

srónjołětny čorny

kón

je na předań

w Jenšecach č. 8 pola Rikec

Khěža

z 5 bĕrtlemi pola ze žiwym a morwym inventarom je hnydom na předań

Bliže zhonić we Serb. Now.

Spušćenje wobkhoda

2 wozaj za kruwy, 2 taflojtej wozaj, 1 mlokowy wóz za 18 karanow

tunjo wotedawa

A. Schumann

we Wulkich Zdźarach čo. 3

Naprašowanja njedźelu.

Młoda wysokosućelna

kruwa

je na předań

w Zdźaru 22 pola Klukša

Rjana wysokosućelna čehniwa

kruwa

je na předań we Łužy čo. 52

Młoda jednora

holca

do domjacnosće so pyta. Předstajić p. Schkade w Budyšinje

Schlachthof

Stare Nominy

ma na předań

Smolerjec knihićišćerńja

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihiščerńja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšći a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 144 — Budyšin — Pónjelu, 24. junija 1929 — Bautzen — Lětnik 88

Francowske nowiny wo wučehnjenju wobsadźeńskeho wójska z Porheinskeje.

W franzowskich nowinach žu roshorjene hłoby žiwjerscheć, dokelž němske knježeństwo pschijeńe Youngoweho plana wot wuprawjenja druhich hischće niz wotbytych praschenjow wotwisne čini.

Mjes pschijećom Youngoweho plana w franzowskim a němskim knježeństwje je sahadny rozdźěl, Pariški „Journal" pische. Němske wumjenjenje praji, so może Youngowy plan jenož pschihódnjacy, hdyž so jejne žadanje sa wuwobdźenjom Porheinskeje a Saarskeho kraja wot wobsadźenja zuseho wójska dopjelni.

„Echo de Paris" wo němskich wumjenjenjach mèni, so Němska nima prawa, sa žiwoje winowatosće w Youngowym planje wotrunanje žadać. Franzowska žiwobnosć žada, so może Porheinsku wopuschćeć, hdyž so jej hodźi, a to hdyž Youngowy plan połnje dźěła, a hdyž so we nastupanju kommerzialisowanja němskich letnych płaćenjow njetrjeba wjazy dwělować. Franzowska tak dołho we Porheinskej wostanje, hač budźe dohladowanšći a sjednański wubjerk załoženy.

W nastupanju Saarskeho kraja nima Franzowska pschičinu, so pschekwobatać. Bjes dwěla njebudźe so hač do ludoweho wothłosowanja, sa lěto 1935 połatajeneho, cakać, ale Franzowska nochze žebi jenož wróćokupne prawo statnych podkopkow sachować, wona žebi też pschese, so bychu so franzowske materielne sajimy w Saarskim kraju schkitake. Franzowska industrija nětkole sa lěto twory sa dwaj milijonaj frankow w Saarskim kraju wolbywa. Tónle dobytk njesmě so bjes sarunanja spuschćeć. Tak po spadu też Poincare a Briand mytlitaj.

„Echo de Paris" krute wojowanje do prědka widźi, dokelž budźe Jendźelska wjeło Němskej sjena a so jendźelskich wojakow z Wiesbadena wróćo sawoła, a ma skónčnje sa najskerše, so hnydom bjes kombjenja dojednanje wo dołhy w Jendźelskej a Ameriźy pschipóknaje, priedy hač so konferenza sapočnje. Hewak budźe Franzowska nusowała do wjetšich woporow swolić.

Wojowanie we dołh.

Poincareowe knježeństwo je so žobotu znowa k ministerskej radźe sešło, w kotrejž budźe so pschede wschem je **dróhowymi demonstracijemi wojeńskich towarstwow pschećiwo potwjerdźenju dojednanja franzowskeho wójnskeho dołha w Ameriźy saběrać.** Protestowaznym wojeńskim towarstwam so wěsta demonstrazistka žwoboda pschiswoli; hmědźa jenož po Elisejskich polach cžahnyć a wěnz na row njesnateho wojaka położić. Knježeństwo pak so sapowědźi, protestowańku adresu pschijećej. Wono mèni, so njetrjeba pišmo se skichwidźazymi wudmami pschijećej, kotrež na njedowolene waschnje pyta knježeństwowu žwobodu rosžěrjenja wobmjesowacj.

Jeli so bychu žebi wojeńske towarstwa zwrikle, žiwoje demonstrazije pšches postajene mjesy wupschestrěć, dyrbi so jim z policajskej mozu wobaraćj. Wo pschisprawnosći tejele demonstrazije wojeńskich towarstwow, kotrejž wjednistwa je so monarchistiska strona smozowała, su hižo cžeske rozdźele mènjenja mjes wobdźělenymi nastałe. Sapółkanz Marin, kotryž je prjedawschemu Poincareowemu ministerstwu pschiwotkuschał, je w rozrěčenju se sastupjerjom nazionalistiskich nowin „Liberte" rjekł, so budźe so cžim krucžišcho pschećiwo potwjerdźenju stajeć, cžim bóle knježeństwo dopokasacj pyta, so je nutne, so dyrbi so wójnski dołh w Ameriźy pschipóknacj. Skandalošne je, so **kraje, kotrejž su so we wójnje z hubjenstwom Franzowskeje a se shromadnym dobytkom wobohaćile, sa kotrejž je Franzowska najwjetsche krwawne woporv pschinjesła, chcedźa nětko Franzowsku na tři generazije (narody) do dołhowjeho wotrocžitwa nuzować.**

Parižske nowiny „Temps" so hórsicha, so němske knježeństwo njeje hnydom a bjes wumjenjenja Youngowy plan pschijało, kotryž Němsku tak wulke nowe łžpschiny dawa. Sso wuwinjase počinanje němskeho knježeństwa, kotrež hač dotal njeje dopjelnjasaje wole pokasało, najcežše wobmyslenja sdubuje, hač budźe Němska woprawdźe chcyć Youngowy plan dopjelnicj, abo hač so nochze do najhórschich dyrdombejow dacj.

Hdyž so internazionalna konferenza knježeństwow se wróćowobaćom wobhadźeńskeho wójska z Porheinskeje a se wróćobaćom Saarskeho kraja počeji, so jeje nadawk straschnje počeji.

Też nowiny „Intransigeant" mènja, so wčerawsche poradźenje němskich ministrow njeje ani hoj ani ně k Youngowemu planej rjekło. Němska je swoje pschihłosowanje se tak wjele wumjenjenjemi wobdała, so może so w pozdźejšim wokomiku łohko wuwinyć. Tohodla je strach, so Franzowsku znowa wobschudźa, kotraž je sa cžas dźesacj potwójnskich łětow wjele słubjenjow a swjasanjow — podpisanych a njepodpisanych rosdymicj widźała.

Bitwa mjez socialdemokratami a kommunistami w Schwerinje.

Po wótrym wólbnym wojowanju do mecklenburgskeho sejma žu žobotu w nozy na dróhy kommunistojo do socialdemokratow srašyli. Hdyž dźiwjsche jedyn policist jenoho kommunistiskeho naschtykarja sajeć, jeho wot sady k semi porasychu, do njeho łopachu a z pjaćemi pjerjechu. Hakle žiwe wobdźělenje policistow jeho z rukow krjudowarjow wuswobodźi. Też policistam, kotrjž běchu chcyli jeho schkitać, tón samy dóšt hrožeše.

Pschi wólbje žu dobyli socialdemokratojo 20 žydłow, měšcžanjanka jenotna liščina 23 žydłow, kommunistojo 3 žydła, liščina ludoweho spomoženja 1 žydło, demokratojo 1 žydło, nazionalni socialistojo 2 žydle, ratarski swjask 1 žydło.

Kommunistiske nałožnosće w Hamburgu.

Ssobotu w nozy w Hamburgu dwaj policistaj tśoch mužow sadźerjeschtaj, kotrjž plakaty na chěže łěpjachu. Sdobni běchu wutšélc žiwscheć, a sadźerjeni so do cžekanja dachu. Policistaj cžakajcych znowa sadźerjeschtaj, haczrunjej so wobarachu. Mjes tym bě so wulka cžrjóda ludźi zbjeżała, kotraž so pschećiwo policistomaj stajiła a sajatym smóžni znowa cjetnyć. Někotre dróhi dale pak mózachu jeneho z łěpjerjow sapłapjeć. Na to so ludowa cžrjóda, ke kotrejž so pschezo wjazy luda pschidawaše, na policistow wali. Hdyž so taj se žwojim słužbnym znamjenjom wupokasaschtaj, wołachu: „Saražejce teju pžow!" a „K sčežnje z nimaj!" Jeneho z policistow k semi storhnychu, jeho bijachu, do njeho kopachu a jeho za schiju dajachu. Wón běšče nuzowany, so z revolwra tśělejo wobaracj. Schtyri zivilistojo so z dźela cžežko franichu. Druhi policist mózeše so luda tak dołho wobroćej, hacž pomoc pschihnata. Na jeni ležazemu policistej běchu njes tym prawu ruku wobwjerchnyli, tak so pozdźeni wutšél jeneho policajskeho sastojnika do ranjenja trjechi.

Dwěju kommunistiskeju redaktorow zaječi.

Po poručnosći němskostatneho wyschicheho rěčnika je Berlinska politika policija dweju redaktorow w tu chwilu sakasaneje „Cžerwjeneje Khorhoje", Wernera Hirscha a Fritza Hampela, sajała. Pschećiwo nimaj, kotrejž jako samolětnaj redaktora podpiščujetaj, je so prozeß dla pschihotowanja k wjeleschceradze sawjedł. W někotrych nastawkach, k 1. meji w „Cžerwjenej Khorhoji" wozčišcženych, staj pječa k wojowanju pschećiwo nětcžišcznej statnej fornje namołwiłoj.

Młyny dyrbja so nuzować, tukrajne žito mlěć.

W němskim žejmje je so namjet němskeje ludoweje stronv sapodał, po kotrymž dyrbja so młyny nuzować, so wjazy dyžli pokoju tukrajneho žita pschemělěja. Wschelake žobustawy němskeje ludoweje, zentrumskeje a bayerskeje ludoweje stronv su namjet podpisałe. W tatarskim studijowym wuběrku, kotryž hischće njeje žwoje jednanja sčoncził, je wěso tej dyrbjenske mlěcze rospomina. Němski sejźiwjenski minister je sam nastork k namjetej dał, a tónle nastork je pola wšěch wuběrkowych žobustawow pschikhowanje, wosebje też pola wuběrkowych demokratiskich žobustawow namakał. Tohodla je wuběrk pjatk jenohłósnje wobsamknył, so maja so wězywustojni z młynstwa a žitowoho wikowarstwa žiwscheć, so by so namjet dyrbjerskeho mlěcza po możnosći pschiswarnje wutworicj mohł.

Přiběranje awstriskeje socialdemokratije.

Winska „Arbeiterzeitung" je liczby z lětnika awstriskeho dźěłaćerskeho hibanja wosjewiła. Kónc lěta 1928 je ze wobstatk žobustawow sozialdemokratiskeje stronv w Awstriskej pornjo lětu 1827 z 669 586 na 713 834 žobustawow powjetschił. Liczba muzjskich žobustawow je wo 18 169, liczba žónskich pak wo 26 079 žobustawow pschiběrała. Najwjazy nowych žobustawow je sozialdemokratija we Winje a Koruntanskej pschidobyła.

Domowinske wobory w Awstriskej.

W awstriskim žejmje je pjatk k herjekańskim wustupam doschło, hdyž namětny krajny heitman nětcžišcha Awstriskeho stat bandow mjenowasche. W žwojej rěcži praji, so **je wustupowanjom domowinskich woborow tukraj a wukraj traschiłaj.** Sapółkanzy knježeństwowych stronow domowinske wobory sakitowachu. Wosjewjenje Gradskeje policajskeje direkcije wójnu z jedojtymi płunami prěža, kotruž domowinske wobory pschihotuja. Demokratiske nowiny pak na to pokazuja, so namakane pišmo wuprajnje wo smužowanjach z ručžnymi granatami, **kadźeńskimi hornzami** a z apparatami k žukanju pluna rěcži. Žyke bróhi dyrbja so z ručžnymi granatami sapjelnicj. Nowiny „Tag" praja, so so z tymile pschihotami najhórsche hromadne morjenje organisuje. Sozialdemokratiski sapółkanzy fan wčera w jenym poradźenju wobsamkli, so budźa wot knježeństwa offizialne rosjoßnjenje w parlamencze žadacj.

Awstriska domowinska wobora madźarskeho statneho sarjadnika Horthya sławi.

We Weidenje pschi jězorje w Burgenlandźe pschi jenej pijenej žobustawy domowinskeje wobory statneho sarjadnika Horthya a madźarske knježeństwo sławjachu. Kschesćijanskosozialni ratarjo, kotrjž so na wukhwalenje madźarskeho knježeństwa rošněwachu, so tohodla z domowinskimi wobornikami swadźichu a do pukow dachu. Na to je burgenlandske krajne knježeństwo pschičakahowanje domowinskich wobornikow sakasało.

Njeměry we Winskej universice.

We nałožnosćach na Winskej universice wožiwy žydźej powědźa, so je rektor w duchownskim pkasche psched demonstrantami, kotrjž so do njeho z kjemi dachu, do rektorata dyrbjał cžekajcy. Někotři katolšzy studentojo jeho se žwojim cžełom schkitachu. Hdyž po njeměrach universitu rjedźachu, po zyłym twarjenju schkleńzowe tschěrki, rostorhanu drastu a roskamane kije namakachu. Hacž runje bě rektorat sakasał, so wožoby bjes wupokasa njeswědźa do university sastupiłej, žu ludźo z klobukami domowinskich woborow je sadnimi wokmami do universitneho twarjenja stočžili. Akademiski senat je jenohłósnje rektorej Ummitzerej žwoje dowěrjenje wuprajił a jeho počinanje jako prawe pschipóznał. Ultimatum němskonazionalnych studentow, kotrjž běchu žadali, so dyrbi so prawna móz w universice jenicžy jim pschewostajicj, je so wěso wotpokasał. Ssobotu žyłne wotdźělenje policije universitu schkitasche.

Elsaskeho autonomista Roosa wuwinowali.

Franzowski pschiłožany žud w Besançonje je elsaskeho autonomista Roosa, kotryž bě dla komplotta pschećiwo Franzowskej wobstorčenju, wuwinował. Roos je sakitowo praji, so njeje ženje žadyn druhi samér we wočomaj měł, dyžli sbožo žwojeho makeho wótzneho kraja hromadźe z Franzowskej.

Jendźelska trónska rěc — 2. julija.

Parlamentarijeri dopisowaš „Daily Telegrapha" pische: Trónska rěc, kotraž budźe so lětsa 2. julija pschi składnosći wotewrjenja jendźelskeho žejma w hornim žejmje cžitacz, knježeństwowe wopowědźenje w prašenju wotbrenjenja, zahwjedźenja naprawow k sadźerwanju wójnow a žaj-

danje sa wuzschim pschecželstwom mjes ludami žwěta pschinješe. Wosjerwi žo, so dyrbi žo jednanje k wobnowjenju diplomatiskich a wikowanskich stykow k Ruskej sawjesež. Statny sekretar swonkownych naležnosczow je rjekł, so žo politika sozialistiskeho knježerstwa w tymle nastupanju se wschej mozu do skutka staji.

Madjarska ma niz zyle wošom milijonow wobydlerjow.

Madjarska statistika wyschnosež je runje nadrobny wuznoschk poslednjeho ludliczenja z lěta 1920 wozjewiła. Po njej je Madjarska w lecze 1920 92 916 kožnych kilometrow wopschistaka. Tale liczba je žo s wupraworjenjom mjesow mjes tym na 93 035 kožnych kilometrow powjetschiła. Wobydlerjow je Madjarska 7 980 147 męta. S nich nětkle 800 000, po tajkim dželaczinu s wjetschego dzěla Sewkowjenjo a Mintzy wuczinjachu.

Grichiski zakoń přeciwo kommunistam.

Sakoń wo schkitanju sozialneho porjada a staczanskeje žwobody, kotryž je grichiski parlament 19. junija wobsamknył, je žo pjatk wozjewił. Sakoń je wožebje pschecziwo kommunistiskej agitaziji složeny a wožebite postajenja pschecziwo agitaziji s nowinami wopschija. Wschě kommunistiske chromadsiny žu sakasane a wožebje žu wótre naprawy pschecziwo sastojnikam a offiziram postajene, kotrizž žo s agitaziju sa nažylne pschemenjenje statneho porjada saběrachu.

Cyrkwiny měr w Mexiku.

Tsikrne wojowanje mjes statom a zyrkwju w Mexiku je žo skónczilo. Kaž je mexikanske knježerstwo zdžělilo, staj mexikanski president Gil a bamžowy sastupjeŕ dojednanje wo tym podpisałoj, hdyž bě bamž jemu telegrafiski pschichilowował. Boże słužby, kotrež běchu žo zyle sastajile, žu žo njedželu sazo wotmcze. Po nowym dojednanju so ani w sjawnych ani w priwatnych schulach njesmě naboženska wuczba podawacz, tola smě žo wona w zyrkwinych twarjenjach wotmcz.

Fengjusiang je polnócnu chinesku republiku wuwołał.

General Fengjusiang je pjatk w mjesce Hsingenje we schansiskej prowinzy nowu polnóznu chinesku republiku wuwołał. Fengjusiang je pschipowědźił, so žu žo prowinzy Schansi, Honan, Schensi a chineski Turkestan jeho knježerstwu podczinjachu. Nowa polnózna chinesta republika

wojerišći swjazk s Ruskej

wobsamknje, so by z njej hromadze pschecziwo Nangkingskemu knježerstwu wojowała. Jeje knježerstwo budze na pok kommunistiske a na pok demokratiske. Sa pschedbydu žwojeho knježerstwa je z Chiny wuhnaty žobustaw Kuomintanga, Wamshimweia, pomjenował, kotryž je psches Ruzku do Chiny pschijeł. Fengjusiang praji, so je žo nowa polnózna chineska republika dyrbjała wuwołacz, dokelž diktatura marschalla Czjangkaischeka Chinu do zahubjenje wjedze.

Ze Serbow.

W **Budyschinje**, 24. junija 1929.

Wo wjedrje. Dzeńża rano we 8 hodź. barometer 738, thygrometer —4 a thermometer we nozu +9 stop. Dalsche wjedro budze wětsikoite a deschczojte. Hacz do sobotu bě schkleńża na rjane, samo na wobstajne pokazowała. Ale tola je žo wjedro do torhatcho scherjatcho počzaša dało. Rospoloženje nižinow a wyschinow dawasche nadźiju na rjane wjedro. W polnozy nimozahaze nižiny žo czim bóle k ranju pschikkhadzejo, czim bóle sežylnjowachu. Wot dzeńżnischeho ranja schkleńża, hacz do wczerawscheho na njewobstajne pokazuje, pomalku na rjane stupa. Tuž šměmy žo nadzecz, to so wjedro sazo staji. Jutje wutoru stadża hlónczko 3,40 hodź. a thowa žo 8,24 hodź. Mjezacz stkadża wjeczor 10,27 hodź. a thowa žo rano 6,19 hodź. Dzeńża je žwjatcho Jana.

— **Budyski dźěłowy hamt nam pische:** W prěnjej polojzy junija je žo liczba podpjeranych dźěłonjemjazych wo jenoz 185 smjikła. Powschitkownje běsche sastupiło hacżenje w połschenju dźěłowych wobstejnoszow. 15. junija bu we wokrjesu dźěłoweho hamta 3 559 dźěłonjemjazych podpjeranych. S nich běsche 1 651 (1 109 muzskich a 542 žónskich) z města Budyschina), 773 (574 muzskich a 199 žónskich) z wjesnych gmejnow Budyskeho hlowneho hamta, 514 (408 muzskich a 106 žónskich) z gmejnow Biskopskeje wotnožki, 527 (214 muzskich a 318 žónskich z gmejnow Korschmskeje wotnožki a 94 (46 muzskich a 48 žónskich) z gmejnow Kamenskeje wotnožki. Podpjerni za dźěłonjemjazych dostawasche 2 587 (1 646 muzskich a 941 žónskich), kotrjowni podpjeru 779 (553 muzskich a 226 žónskich), a sastarasku podpjeru 193 (152 muzskich a 41 žónskich) wosobow. Nimo teho wukonjesche nuzowe dźěła 728 dźěłonjemjazych pornjo 764 dźěłonjemjazych pschi spoczatku měsaza.

— **Wuhlědźenaj paduchaj.** Kaž je snate, běchu w februaru t. l. w tudomnych měschczanskich kupjelach kupazemu hódnotnej sportiki kožuch kradnyli. Kriminalna policija je nětko paduchow, tudomneho 20lětneho wojnarja, kiž zaneho dźěła nima, a 28lětneho domownika wuslědźiła a statnemu wěznistwu pschepodała. Kožuch, kiž běsche domownik w Drježdźanach sastajił, wokradnjeny sazo dostanje.

— **Dokelž běsche samowěsčenskeho wobschudźenja podhladny,** je kriminalny wotrjad 19. t. m. jeneho tudomneho wobydlerja sajal a statnemu wěznistwu pschepodał.

— **Njebezbožiwi muzjon.** W sandźenym tydzenju je žo kriminalnemu wotrjadej poradźiło, niz mjenje hacz tsioch tudomnych muzskich, mjes kotrymiž je jedyn jenjeny, jako tych njebožczinow wuzslědźiwši, kotsiž su tu hižom dlschi czas jenotlinje na njebezbožiwe waschnje žo dźěczom a žonam pokasowali. To stawasche žo w Bismarckowym haju, na Neuskej promenadze, we wokolinje Knježikeho hata a pola mosta Sowj. Ducha pschi starej Drježdźanskej dróhy. Jenemu z nich hobjesche žo dotal też jena njebezbožitosej w Delnjej Kinje dopokazacz. Dla dalschich njewujazńjenych pschipadow prošy kriminalny wotrjad wschitke, też žony abo holzy, kotrež su žebi wobohu muzskich derje spomjatkowale, so bychu žo na kriminalnym wotrjedže, Burgplatz 6 II, samolwike.

— **Dobre wuwiwanje katastiskich družstwow.** Katastiskich družstwow w Sakskej w meji sazo 60 nowych složichu. To bésche wosebje mózno dla kruteho družstwoweho organisowanja pschedawanja jeji a pjerisny w katastiwje. Na naspomnjenej liczbje maju też mlokarnske sjednoczenstwa wulki podźel.

— **Lohtej wobtžadnej njezhoži.** Ssobotu potorhny podawaczelski auto na Bismarckiej dróhy kokoješdneho, jako jeho pschesczehny. Kolesaŕ žo khětro wobodrě. — Na samym dnju sajedže kolesaŕ na schdźiznischczu Zitnych wikow a Krjžorskej dróhi do pěschcho a jeho powali. Muž pak žo njestrani. Kokoješdny kiž je pjecza pschespěschnje jěł, žo wyschnoszi wojjewi.

— **Wodarski swjazk za Schprewiny dol** běsche žo žrjedu pod nawjedowanjom žiwjeho pschedhydy Gebera se Hornjeje Hórki w Budyschinje k wurjadnej hlownej schromadźinje jeschoł, kotraž žo po referacze wobdhodneho wjednika Rauscha saběrasche z wotebéranjom žórkoweje wody dla trajneje žuchoty. Namjetowasche žo, so by žo na pruhu za dalschimi žórlami ryło. Tuto dźěło ma siudnje-twarz Hobrak z Korsynja pschewjesez a k tomu dźěłonjemjazych je swjatkowych gmejnow pschistajeez. Za wukonjenje tuteho dźěła pschipokasa žo pschedhydźiwu swopředku 1500 hriwnow.

S **Czěchorjez.** Sjawny wucz z Czěchorjez do Hnasche je dla nażywowanja na Czěchorjanskich honach wot 24. hacz do 29. t. m. sawrjeny. Jězdny wobkhad pokasuje žo na Hrubjelczicy.

S **Wulkeje Dubrawy.** Dla dowola knjeza dra. Schilinga njemódzetej žo radupadawańskej hodźinje za tuberkulosnych 27. junija a 25. julija 1929 we Wulkej Dubrawje wotmcez. Blischse radupadawanje budze schtwórtk 1. augusta, dop. wot 9 hacz 11 hodź. w dźeczazym domje Marc. garecźineje Hěty we Wulkej Dubrawje.

S **Jarkow pola Wósporka.** Jenemu wonkownemu motornemu kolesarjej puknu žo wobrucz prědnjeho kola, jako žo wón se statneje dróhi do nascheje wsy sawinu, so wón padze. Hoscz bésche wobruczz a schlawch pschkól a njesooze sawinowal. Kolesaŕ pschi šnadnej spěschnosczi psches wodźidło na dróhu lezka, njesrani pak žo dale straschnje. Pschi padnjenju je žo nimo jeho wobschkedżeneje drasty motorke koło khětro wobschkodźiło, so dyrbjesche je zdźěrjeć w klisthm hoscżenzu stejo wotstajicz.

S **Jarkow pola Wósporka.** Schtwórcz letkota je žo minyło, so tudomnu wohnjowu woboru salożichu. S tuteje pschicziny šmělosczehe wobora njedželu swoje wobstacze wožwjeczicz. Ssobotu bésche žo mały sawodny žwjedżeń wotmeł a njedželu rano budżesche jasne pistanje ludzi se spanja. Pschpołdnju wokolo 1 hodź. buchu žužodne wobory witane a na sestupanischczo domjedżene. Wottud hibasche žo dołhi žwjedżeństi czah je dwěmaj kapalomaj psches wjes do knježeho dwora po czeschnych hosczi, mjes kotrymiž běchu ryczerkubłeŕ Rothe, farař Konik a nětkoti sobustalożerjo woboru. Na žwjedżenskej luzy, kiž bésche knjes Rothe pschecželenje pschewostajił, witasche knjes statnik Koch z wutrobnymi słowami sbromadżenych. Wošeje witasche z dźakom knjesa Rothu z knjenju mandželskej a synom, kaž też knjesa farara Konika a jeho sastupjerja wokrjesneho swjaska wohnjowych woborow w Lubijschim hamtskim heitmanstwje, knjesa statnika Bjedricha z WWósporka, a salożerjow woboru; z dźakownymi słowami swominasche też na semrětkych pjeczach sobustalożerjow. Po sbromadnym spěwje we dobrym towaršu simasche žo farař Konik słowa k krótkej narěczi. S naležnymi słowami rozumi wón žebi dobrjez wutrobu wschitkich. Po dalschimaj schtuczkomaj naspomnjenego spěwa rozsenđżeschu žo sbromadzeni, so bychu žo w sawjesełenjach wobdźělili. Jena kapala pištasche k rejam, druha pak hosczi z konzertnymi kruchami na luzy sahrawschese.

Z **Pančic.** Sobotu wječor zeńdżechu so młodostne skupiny z Kamjenca, Połčnic a Biskopic k zbromadnemu swjedżenju „słóncawobroćenja“ (Sonnenwendfeier). Zapalichu na sportowanišču wulki šćěpowe a w jeho rozswětlenych pruhach spěwachu a přednošowachu a skakachu přez palacu so hromadu. Płomjenjaty woheń rozswětlowaše wokolinu a mnozy so hižom strachowachu, zo někajka sykawa „k wohnju“ přijeđże. Tole wašnje njeje jenoż germaniske. Też stari Serbja wuhotowachu sej swój „lěćny swjedźeń“ k česći bohowki Sobotki. To bě tři měsacy po „nowem lěće“, hdyž słónco najwyšši wjeršk docpě. Do słónca skhadżenja čerješe na tutym dnju k rěcy. Holcy splećechu zelene wěncy, na kotrychž so swěcki palachu a sadźichu je na wodu. Hólcy spytachu je na ćołmach popadnyć, wosebje te ze zaswěcenymi swěcźkami. Komuž so poradźi, smědźeše wobsedźerku we wěncu jako „swoju“ domoj wjesć. Mjez tym ćehnjechu dorosćeni nětkle na hórku a zapalichu šćěpowe. Młodosć skakaše spěwajo wokoło wohnja a łóštni přez njón. To wjesele traješe druhdy cyliču nóc. Wjeselo młodźiny płaćeše zemi, swjedźeń woženjenych pak słóncu. Na jeho město stupi pozdźišo vigilia swjate-

Macerny dwór.

Halligski roman.

50] (Pokračowanje.)

Hdyž wuj Rickert sa dobru schtwórcz hodźinu sažo nuts pschinjidże, nańdże zyle tónšamžny wobras. Kolebazu Maren, wobě kleprowazej starej žonje, dźeržeštej sa žwojimi schulskimi bźěkami a wopyt pschezo hischcze hromadże stuleny na stólczku pschi durjach. Mała deschczikowa luża stojesche wokoło njeho.

Wuj Rickert klepasche jemu na ramjo. „To drje najčepje zyłeho khadlu psched wohenj powižnjesch“, šmějesche žo dobromyślnje. „A tu je punc. To je mój rezept Wjele wody wschak w nim nutska njeje, tu wschak žy ty zyłu žobu pschinjeżł. Pij, žužodo Luerseno, a sacżer žez žwoje starosczе.“

S woběmaj rukomaj wopschimny rosmjersany horzu schkleńżu. Wobrěcże jemu derje cżinjesche. Ale wón niczo njerěczeschе, dóniž njebě pokojzu czaja je łžiju wuczerpał a wustudły žbytk z jenicżkim, žadoscziwym hrěbnjenjom spożeraŕ.

„Sdy byschtej dźerželi mohłej na khwilku won hicz . . .“

Hnydom wsa Onnen žotru sa ruku, a sa nješchto wotokmikow posłušicho stojeschtej hižo wobě, sawalenej do tolsteho rubischcza, pched khežu. Dyrbjeschtej žo mózne sepjeraez, so njebyschtej žo potorhlej, a z wjeselym sakschtejnjenjom wobtedźowachtej, kak žo woda pschihližuje. Wo Halligiu kromu kamachu žo hižo howrjo žolmy, a jich pschiwak napjelnjowasche ruczе wschě rěcżi a honjesche najprjedy kapki jeschcze a napoštedku hcbrske žolmy po kupje.

Nutska hrabny Luersenez nan ruczе žwój stólczk a šuny jón ke kulowatemu blidej.

„Cżopko a cżicho a žyto je pola waš, Maren Holgersowa“, rjekny wón wodychujo.

Wona cżakasche hacz hischcze nješchto njerjekńje, ale hójcz bě žo žydnył a hladasche samnyłeny psched žebje. Tuž žo wona šmějo woprascha: „Sczе wy pschi tajkim dźiwim wjedrje wot schulskeho twarjenja šem pschischok, so byschcze mi to rjekł?“

„Wěšo niz. Žónsku radu chzyh žłyschcez. Ja myślach: Holgersez macz je nawědźiła, Frauke Holgersowa je rozważowaza, a Maren Holgersowa je spěschna a sapschimowaza, nimo toho luboscze polna za wschěch Halligiskich khorych . . .

„Tak? Měnicze-li to?“ woprascha žo Maren, a wjeselu błyschcez pschelěcza po jeje wobliczu. „A pschi cżim możemy radzicz?“

Cżežko jemu bu na to wotmołwicz. —

„Nascha Akke je dźenża pschipołdnju z malym „Sokkerpöös“ pschijidża. Wona chze wot žwojeho muža prjecz. — To by hischcze było, žom ja prajił, ty pónđżesch sažo k njemu wrócżo. To drje je wona też cżinikła . . . Dżesche w žmětru k postowemu spłakmnischczu. Tajkale twjerda heja. Ta wschak by tola mohła hischcze khwilku nocżakacz . . . Njeje-li pola waš?“ woprascha žo nadobo naležnje.

„Kak dyrbjała ta jow k nam pschińcz?“ Maren stupi krew do wobliczа. A Holgersez macz pokhmurnje pschistaji: „Wascha Akke njeje ani krocżakli wjazy do macżerneho dwora stupiła — z tehdyscheho cżasa . . .“

„Ja wschak wém, ja wschak wém“, kiwny Luersenez nan, „a ja chzu něsko sažo hicz.“

Cżeta Frauke šdźhny hłowu. „A nascha žónska rada?“

Wón z cżežkotu stany. „Teje nětko wjazy trjeba njeje. Runje bych myślił, — so dyrbjała Akke tudy byez.“

„Wy nam wschitko njeprajicze“, sawoła Maren špěschnje. „Wy sczе žwoju džowku a cżeschenja pschi tomle wjedrje z wascheho domu wucżerił? Je tonu tak?“

Luersenez nan žo wupja. „Khuda je nascha khežka a twarz Hobrak z Korsynja pschewjesez a k tomu dźěłonjemjazych je swjatkowych gmejnow pschistajeez. Za wukonjenje tuteho dźěła pschipokasa žo pschedhydźiwu swopředku 1500 hriwnow.

S **Czěchorjez.** Sjawny wucz z Czěchorjez do Hnasche je dla nażywowanja na Czěchorjanskich honach wot 24. hacz do 29. t. m. sawrjeny. Jězdny wobkhad pokasuje žo na Hrubjelczicy.

S **Wulkeje Dubrawy.** Dla dowola knjeza dra. Schilinga njemódzetej žo radupadawańskej hodźinje za tuberkulosnych 27. junija a 25. julija 1929 we Wulkej Dubrawje wotmeł. Blischse radupadawanje budże schtwórtk 1. augusta, dop. wot 9 hacz 11 hodź. w dźeczazym domje Marc. garecźineje Hěty we Wulkej Dubrawje.

S **Jarkow pola Wósporka.** Schtwórcz letkota je žo minyło, so tudomnu wohnjowu woboru salożichu. S tuteje pschicziny šmělosczehe wobora njedželu swoje wobstacze wožwjeczicz. Ssobotu bésche žo mały sawodny žwjedżeń wotmeł a njedželu rano budżesche jasne pistanje ludzi se spanja. Pschpołdnju wokolo 1 hodź. buchu žužodne wobory witane a na sestupanischczo domjedżene. Wottud hibasche žo dołhi žwjedżeństi czah je dwěmaj kapalomaj psches wjes do knježeho dwora po czeschnych hosczi, mjes kotrymiž běchu ryczerkubłeŕ Rothe, farař Konik a nětkoti sobustalożerjo woboru. Na žwjedżenskej luzy, kiž bésche knjes Rothe pschecželenje pschewostajił, witasche knjes statnik Koch z wutrobnymi słowami sbromadżenych. Wošeje witasche z dźakom knjesa Rothu z knjenju mandželskej a synom, kaž też knjesa farara Konika a jeho sastupjerja wokrjesneho swjaska wohnjowych woborow w Lubijschim hamtskim heitmanstwje, knjesa statnika Bjedricha z WWósporka, a salożerjow woboru; z dźakownymi słowami swominasche też na semrětkych pjeczach sobustalożerjow. Po sbromadnym spěwje we dobrym towaršu simasche žo farař Konik słowa k krótkej narěczi. S naležnymi słowami rozumi wón žebi dobrjez wutrobu wschitkich. Po dalschimaj schtuczkomaj naspomnjenego spěwa rozsenđżeschu žo sbromadzeni, so bychu žo w sawjesełenjach wobdźělili. Jena kapala pištasche k rejam, druha pak hosczi z konzertnymi kruchami na luzy sahrawschese.

Z **Pančic.** Sobotu wječor zeńdżechu so młodostne skupiny z Kamjenca, Połčnic a Biskopic k zbromadnemu swjedżenju „słóncawobroćenja“ (Sonnenwendfeier). Zapalichu na sportowanišču wulki šćěpowe a w jeho rozswětlenych pruhach spěwachu a přednošowachu a skakachu přez palacu so hromadu. Płomjenjaty woheń rozswětlowaše wokolinu a mnozy so hižom strachowachu, zo někajka sykawa „k wohnju“ přijeđże. Tole wašnje njeje jenoż germaniske. Też stari Serbja wuhotowachu sej swój „lěćny swjedźeń“ k česći bohowki Sobotki. To bě tři měsacy po „nowem lěće“, hdyž słónco najwyšši wjeršk docpě. Do słónca skhadżenja čerješe na tutym dnju k rěcy. Holcy splećechu zelene wěncy, na kotrychž so swěcki palachu a sadźichu je na wodu. Hólcy spytachu je na ćołmach popadnyć, wosebje te ze zaswěcenymi swěcźkami. Komuž so poradźi, smědźeše wobsedźerku we wěncu jako „swoju“ domoj wjesć. Mjez tym ćehnjechu dorosćeni nětkle na hórku a zapalichu šćěpowe. Młodosć skakaše spěwajo wokoło wohnja a łóštni přez njón. To wjesele traješe druhdy cyliču nóc. Wjeselo młodźiny płaćeše zemi, swjedźeń woženjenych pak słóncu. Na jeho město stupi pozdźišo vigilia swjate-

Wona cżakasche hacz hischcze nješchto njerjekńje, ale hójcz bě žo žydnył a hladasche samnyłeny psched žebje. Tuž žo wona šmějo woprascha: „Sczе wy pschi tajkim dźiwim wjedrje wot schulskeho twarjenja šem pschischok, so byschcze mi to rjekł?“

„Wěšo niz. Žónsku radu chzyh žłyschcez. Ja myślach: Holgersez macz je nawědźiła, Frauke Holgersowa je rozważowaza, a Maren Holgersowa je spěschna a sapschimowaza, nimo toho luboscze polna za wschěch Halligiskich khorych . . .

„Tak? Měnicze-li to?“ woprascha žo Maren, a wjeselu błyschcez pschelěcza po jeje wobliczu. „A pschi cżim możemy radzicz?“

Cżežko jemu bu na to wotmołwicz. —

„Nascha Akke je dźenża pschipołdnju z malym „Sokkerpöös“ pschijidża. Wona chze wot žwojeho muža prjecz. — To by hischcze było, žom ja prajił, ty pónđżesch sažo k njemu wrócżo. To drje je wona też cżinikła . . . Dżesche w žmětru k postowemu spłakmnischczu. Tajkale twjerda heja. Ta wschak by tola mohła hischcze khwilku nocżakacz . . . Njeje-li pola waš?“ woprascha žo nadobo naležnje.

„Kak dyrbjała ta jow k nam pschińcz?“ Maren stupi krew do wobliczа. A Holgersez macz pokhmurnje pschistaji: „Wascha Akke njeje ani krocżakli wjazy do macżerneho dwora stupiła — z tehdyscheho cżasa . . .“

„Ja wschak wém, ja wschak wém“, kiwny Luersenez nan, „a ja chzu něsko sažo hicz.“

Cżeta Frauke šdźhny hłowu. „A nascha žónska rada?“

Wón z cżežkotu stany. „Teje nětko wjazy trjeba njeje. Runje bych myślił, — so dyrbjała Akke tudy byez.“

„Wy nam wschitko njeprajicze“, sawoła Maren špěschnje. „Wy sczе žwoju džowku a cżeschenja pschi tomle wjedrje z wascheho domu wucżerił? Je tonu tak?“

Luersenez nan žo wupja. „Khuda je nascha khežka a hrabny wón wodychujo.

„Cżopko a cżicho a žyto je pola waš, Maren Holgersowa“, rjekny wón wodychujo.

ho Jana a hišče dołho palachu so na kopicach janskeho wohnje. — Nazajtra zabawješe so młodźina na wšelake waśnje. Wobhlada sebi też kłóštr a popoldnju Wotrowske hrodźišćo a drje też wjesny muzej. Tola čerpješe wšitko pod njepřihódnym wjedrom. Tak też z wotmysleneho zwučowanja ničo njebu. Tudomna młodźinownja je nětko husišćo cyl mnohich młodostnych družstwow, kiž znjeznaja tak serbski lud a kraj.

Z Kulowa. Njedźelu tydźenja wukhowa knjeżna Greta Homlic při Torhošću hólca, kiž tu z Drježdźan na wopyće přebywaše, před wěstej smjerću zatepjenja. Cyle płuwarske towarstwo je horde na swoju zmužitu płuwarku. Towarstwo je tak k prěnjemu razej swoje wužitne skutkowanje zjawnosći pokazało.

Wusudźenja.

§ **Krajny sud w Budyšinje.** (Wulka chłostańska komora.) W powołańskim jednanju pischečiwo automobilowemu wjednikej Jurjej Willischej se Shorjelza dla njeredźbliweho morjena a cželneho sranjenja sabérasche žo sud hišće tež raz ſ cžežkim njesłožom ſ automobilom, kiž žo 6. novembra 1928 w Hodźiju sta a pschi kotrymž bu woženjeny pschekupčí pomognik Kurt Franke se Stolpnja morjeny a buchu někotre wołoby strašchnje sranjene. Budyški kamuši sud jako prěnja instanza, bésche 28. februara 1928 Willischa za winowateho spósna a jeho město sahrožených 6 njedźel jaſtwa ſ 250 hr. pjenježneho chłostanja sadźiwši. Willisch bésche žo pischečiwo wušudej powołak. Popołdnju horjekach naspomnjeneho dnja wokoło ½5 hodź. bésche Franka se ſwojim motorskim kołom se ſwojej žonu na soziuſtim žedle se Žiczenja do Hodźija pschijéł. Jako je tu ſpytał, žo pomałku na ſtatnu dróhu k Biskopizam ſawinowć, bésche ſ Drježdźan wožobowy auto firmy Dicker se Shorjelza, kiž je Willisch wodźił, pschi prawej kromje dróhi pschijéł. Bésche do motorſkeho koła ſtorčił a jo ſ Franku a jeho žonu na lěwu stronu pisches dróhu do pschérowa ſwlekł. Nimo druhich ſranjenjow bésche žo Franzu lěwa noha wyſche ſtopy rozmjatła. Też Frankowa a montkraj, kiž we awcže žedźeſchtaj, buchu khětro ſranjeni. Franka bésche 13. novembra w Budyškej měšćańſkej thorownі wumrěł. Powołańſki sud njepschepósna, jo je Franka njeſłoże žobu ſawinowak. Pschińdże pak też k pischeſmědčenju, so Willisch pisched tuhim ſtrašchnym dróhowym khižšowanišchćom ſpěchnosć wosa njeje dosć pomjeršćił. Jeho powołanje žo ſaćišnу a wołta pschi prjedawschim khłostanju. Jako wězywuſtojneho ſtejchcharju ſwobodneho kujeſa ſ Beſchwitz ſ Budyšchina. Sakitar bésche rěčnik dr. Petrich ſe Shorjelza.

Z Łužicy.

* S **Ochranowa** (Herrnhut.) Pschi njewjedrje pjatk rano ½7 hodź. dyrі błyſk do tudomneho bźeżażeho doma, do tak njemowaneho doma Ameriki. Błyſk pak na ſwoje ſjesapali, ale tři twarjenja wobſchkodźi.

* S **Habrachcžiż.** Kaž njedźelu, bésche 19ſtny pschekupſki pomoznik Reiſewitz ſe 135 000 krónami, ſ kotrymiž dyrbjesche wagon, kiž ſ inwoſami na cžełokłowakiſkich njeſach ſteješe, ſaplakćiłz, cžeknył. Młody cžłowjek nětko ſwoju kročel po ſdaću wobžaruje. Wón je ſwojej firmje ſ Mnichowa hódnoſtny liſt we 100 000 krónow wrócžopósłał a pišał, ſo chce žebi ſe ſbytkownymi pjenježami eſſiſtenzu ſałožić, a potom žo wrócžić. Myšła žebi, ſo Reiſewitz ſwoje pschecže ſ kotrymž žo dawno noſcheſche, pschewjedże, chże njemuſiły rad bo Schpanišeje.

* Se **Seiffhennersdorfa.** Schtwórtk wjecžor pomhaſche 76létny ratař Goldberg w bróžni ſyno ſ woſa podawacz. Sšyn wyſche huna nadobo pytny, ſo jemu nan njeſły njepodała, tón pak bésche ſ woſa padnył, ſnadź dla wjerczenja we hłowje abo ſo je nimo ſtupił, a kežeſche bjes wědomja na hunje. Hodźinu na to wbohi hijom wumrě, najſterje na ſnutkowne ſranjenje. Poſne wědomje žo jemu njebésche wrócžiło.

Při poslednich njewjedrach.

Horzota ſandźeneho tydźenja je ſ wjele měſtnami k cžeſkim njewjedram dowjeła, kiž ſu žo pola naš jenoż w kyſnym, płódnym deſchczu wuſchłe a nam rjane wotkłóbźenje pschinjeſłe.

Nad Hohenſteinom-Ernſtthalom roſpuſchczi žo pjatk rano w tſecej hodźinje cžeſke njewjedro. W ſuſodnym Reichenbachu ſapali błyſk domſke ſahrodnika Wagnera. Twarjenje ſo hnydom pisches ſyke paleſche a žo hacž na murje wotpali. Skót ſu mohli wukhowacž.

W Großſriesenje pola Plawna ſaraſy błyſk pjatk rano w 2 hodź. 42ſétnu klamarjowu mandželku Hanu Lazarowu, jako cžyſche wona wokna ſefaczińjecž.

W Obersreuče dyrі błyſk do Petermannez-kubla, ſo žo zdże kubło ſe wſchitkimi twarjenjemi wotpali. Jenoż wulki ſtót ſu mohli wukhowacž.

Ze Sakskeje a dalších krajow.

* S **Drježdźan.** (Ssmjertne padnjenje ſtarza.) We nozy k ſchtwórtkej cžišmy ſo w měſchćańſkej ſaſtarańi pschi Wuſtawowej dróſy 75létny Robert Strátz ſ łowkna do dwora dele a wołta tam ſ puknjenym nopom a cžeſkimi ſnutſkownymi ſranjenjemi leżo. Jako jeho do thorownje wjeſechu, wón wudycha.

* S **Drježdźan.** (Ssamomordarſtwo paducha liſtow). **Saſtojnika żeleznišſkeho półkowego hamta 20 w Drježdźanach, półkowego wobkhódneho aſſiſtenta Jonſku, ſu jako ſtrašchneho paducha liſtow ſpóſnali.** Sstzedu wjecžor jeho **półkowy** pschenjetowański ſaſtojnik ſ mozu kriminalneje policajſe po kónčenju ſłužbiže w Wróttkawje (Drježdźańſko-Wróttkawſkeje żeleznišſkeje póſty) ſaja. Jonſka měješche někotre podrażne ſapiſane liſty pschi ſebi. Pschetołowański ſudnik je jeho potom ſaſo puſchčił, dokelž njebéſche ſtrach, ſo cžeknje. Schtwórtk rano je žo Jonſka w Drježdźanach ſaſedowjcžił. Dalſche kradnjenje je wón pręk. Tuž njeje hišćeże ſtódźeńe, na kotrych dalſchich pschečkiwjenjach běſche wón wodżełeny.

* S **Lipſka.** (Dokelž pruhowanje njewobſta.) Błisko Haſchtrowſkeho moſta w Lipſku cžišny ſo 24létny ſtudent Werner Strgowſky, ſyn Frankfurtſkeho ſpěchnika, kiž jeho mori. Strgowſky, ſyn Winſkeho univerſitneho profeſſora, pschebywaſche w Lipſku dla ſtudijow. Sa pschičinu ſamomordarſtwa maju, ſo je pruhowanje hubjenje wobſtał.

* S **Barlina.** (Bjeſchwódomity motorowy koleſaŕ). Schtwórtk wjecžor ſawinowa bjeſchwódomity motorowy koleſaŕ w Potsdamje cžełke njeſłoże, pschi kotrymž bu hołza morjena a dalſchej wołoſke cžełko ſranjenej. Podawki běchu ſeſtrowoge. Wjecžor wokoło 10 hodźin pschišła motorowy koleſaŕ ſ njemdrej ſpěchnoſcžu po Lutiſnej dr. w Potsdamje, pschejedże wojaka a ſrani jeho cžełko. So njebychu jeho ſpóſnali, cžerješche ſe ſamžnej ſpěchnoſcžu dale. Na rózku Kronprynzoweje dróſi ſrały wón do druheho motorowego koleſaŕa, ſo wón a jeho towaršcha na dróhu padnyſchtaj a bjes wědomja leżo woſtaſchtaj. W khorowni je hołza krótko na to wumrěła. Wjedník motorſkeho koła leži tam hišćeże bjes wědomja a ſpuknjenym nopom. Hišćeże njewědża, ſchtó wón je.

Přilopk.

* **Ssamomordarſtwo w 95. lěcže žiwjenja.** W Finowſkim kanalu ſatepi ſo wudowa Auguſta Gelhaarowa ſe Schöpſturta. Wona je ſo 30. novembra 1834 narodźiła a by nastupu ſwoje 95. lěto dopjelnila. Po ſdaću běſche pak žiwjenja ſyta a je ſmjerć w ſołmach pytała.

Swjedźeń Swjatcho Jana.

Kaž nimale zyke cžłowjestwo wusnamjenichu też naſchi ſerbſcži prjedowniży ſapoczatk lěcža na dnju ſawróta ſłónca ſ wultim ſwjedźenjom a to wulzy ſmyſłnje a cžuczliwje, woprawdże poetiſcy. W cžaſu dołhich dnjow a krótkich nozow ſaczuwachu wožiwjazu nóz ſłónca a ſwětła a jeju wliw na ſwoju ſežiwjerku, maczerku Semju, najdojimawiſcho. Na najdźeſchim dnju, w najkrótſchej nozy namakachu tute ſaczuca ſwój kraſny wuras w rjanych, cžaſej a pſchitrodze wopowědnych wobrjadach.

Bésche to ſwjedźeń Lěcža, najwjetſcha ſwjatocžnoſcž zyłeho lěta, ſwjedźeń dobreża ſłónca a ſemje a žiwjenja. Pschi ſwjedźeńſkich wobrjadach trjebachu woheń, ſnamjo ſłónca, a wodu, ſnamjo ſemje. „Tuž na tutym dnju młodźenzy a holzy, do ſhadźenja ſłónca žo wukupawſchi, k rěkam a cžeczażym wodam thwatachu. Knjezy ſpuſchczowachu na wodu wěnczki, ſe ſrocžeje nóżki (Aegopodium Podagraria L.), dźiwiſny (Verbascum Thapſus L.) abo demjanczika (Thymus vulgaris L.) nawite. Tute ſela wosnamjenjachu myſl, kotrejež hižo njeſnajemy, najſterje ſwižowaczu ſ mjenami a ſkutkniwoſcžu wětrnych bóžſtwow. Młodźenzy pak łójachu, na cžołmach honizy, wobeſje te wěnczki, na kotrychž ſwęża njeſnajny. Schtóž wěnczk ſ palazej ſwęcžku dobaże, toho měſjachu ſa nawożenju wijerki. Kóždy ras bé to dobre pſchipowědženje.

Mjes tym wopaſachu žo wſchitzy doroſcženi ſ bylizu (bělizu, Artemiſia Abrotanum L.) a wupyſchichu ſo ſe wěnzami ſe wſchelakich ſelow a kwětkow. Potom dźěchu pěſnje ſpěwajzy, na duby hrajzy a poſkakujzy na blížiſche hórki, hdźež ſ pomozu wohnja, pisches ſpěſchne trěwanje ſchmrěkoweju ſchcžěpkow wudobyteho, ſchcžěpowzy ſapałachu, wokoło kotrychž, ſa ruzy žo wſawſchi, žo wjerczachu, wěſte pěſnje ſpěwajzy. Na to ſkakachu hiſchcže pisches woheń a dźiwjachu hacž do ſwitanja. Tutón ſwjedźeń rěkaſche w kraſinach pſchi Sprewi, Warcže a Wódrje Byliza abo Ssobotka. Tak je na pſchikład na horje Ssobotzy w Schleſiſkej tohole ſwjedźenja dla ſo wjele ludu ſhromadżowało.

Po ſawjedźenju ſchcžańſtwa pschenjeże žo ſwjedźeń na 23. junija, to je na wigiliju Sſwjateho Jana ſchcženíka, kotrehož wopomnjeże 24. junija ſwjeczimy. W ſchleſiſkich horach dotal na tym dnju pisches zyku nóż žo wohnje pała. Na naſchich horach bé w prjedawſchich cžaſach też tomu tak.“ Hiſchcže 1800 Engelhardt w 5. ſwjatſu Merkelowho ſemjepiſa woleſiſkeho wjerchowiſtwa Saſſkeho piſa: „Tak wotmětowaju žo hiſchcže (pola Sserbow w Hornjej Łužicy) dźiwje wobrjadny (tolle Alſanzereien) Walkoru wjecžor a druhe tak mjenowane zwjate wjecžory. Tak ſapała hiſchcže njedźiwajzy ſakaſnjow na Jana a Sſwjatki wjecžor wohnje na horach.“ Kſchešcžijan Knauth piſa ſ. 1767 wo Sserbach: „Na ſwjedźenju Jana Kſchcženika cžinja ſtari a młodźi njewuſchene wězy. Doroſcženi ſtajeja žebi wěnzy ſ hylizy, ſchtož ma pſche khowubolenje pomhacž. Młodźi žebi ſ wittkow make ſchibjenczki wudźěkaju a pisches nje ſkakaju, w ſwojej pſchiwěcže žebi myſlja, ſo ſmeja ſhože we zyłem lěcže, hdyż je hjes dótrnjenja pſchelkocža.“ Tole wopitzanje je wěſo jara njedobſotne. Wěſcže dże Knauth jenoż nětchto naſpomnicž, ſchtož žo jemu njelubi. Sda žo pak, ſo je w Sſhorjelſkich ſtronach — Knauth bé ſe ſararjom w Bjedrichezach pola Shorjelza — lud hižo na ſakaſanje Janſkich wohnjow dźiwał a ſ pschešakowanjom ſchibjenzy, ſnamjenja pſchezo też ſmjerćże, ſwoju ſiwjenišku radoſcž a wolu k traczu wopokaſacž chzyć a dobom też pſchikrócžowarjow ſwojeje ſwobodu. Sſamo ſtare wobrjadzy ſakaſowaze nadnjeſłimo, wušmětchowak.

W delnjej Łužicy žu žebi Sserbja mnohe ſtare Janſke wobrjadzy wutkhowali, a wo někotrych taſtich ſmajmjeniſcha hiſchcže powědaju.

We mnohich wſach ſapalachu na Jana ſ dykom w 12 hodźinach na wyſchſich měſtnach wohnje, kotrež młodzy lud pschešakowaſche. Potom cžehnjeſche młodźina, Janſku baženi ſpěwajo, dom wot domu a dostawaſcha ſa to wſchudże něſchto k ſhromadnej hoſcžinje abo pjenjes. Pſchi tym bé ſ twěrkami a wènzami debjena. Potom běchu reje we wjeſnej korcžmje. To pak ſtónczniu polizija dla nózneho njeměra a pſchewulkeje wólnoſcže ſakaſa.

Dźenża hromadźuja ludźo na Jana wſchelake ſela, kotrychž hojaza móż je wobeſje ſyzina, hdyż ju pſchipołnju w 12 hodźinach ſbérane. Pſchi torhanju ſelom maſch mjelczeczy, hewak ſela njepomhaju. Seleczi wſchak ſwoje ſela cžaſto hižo 2 njedźeli do Jana na Kocjebuſtich wikach pſchedawaju.

S kłóſtow a pólnych kwětkow nawija žebi Delni Sserbja Janſki wěnz, kotrež powěſnu wohrjedź ſmy na wjerch abo na łubju. Pſchiwijaſaſch wěnczk ſ wjerczenym wijeſkom (ſchnórku), wjerczi ſo zyke lěto ſam wot ſo. Wot njeho dawaju ſkotej do pizy, ſo by ſo pſched ſakuſkanjom wukhował; wot njeho bjeru też, ſo bychu pſche rózu a dźenże kadźili. W někotrych ſtronach powěſnu žebi město wěnza na Jana kwěczeł do domu. Njeſmědża pak jón ſ durjemi nuts donjeſcž, ale dyrbja jón ſ woknom nuts cžišnyc. Kwěczeł wyſche duri powěſnu. Też wón potom zyke lěto ſbožo dawa.

W Malinje pola Drjowka wobwijachu hiſchcže pisched poſſta łétani žyłneho młodeho hólza ſ khoſtſchanzami; wobliczo jemu pſchikrywachu ſ bréſowej ſkoru, do kotrejež běchu trěbne dźery ſa wocži, nós a hubu wurěſane, a dawachu jemu tij do ruki. Tutón Jan abo Janſki jěždny měješche tſi krócž wokoło pohrjebniſchcža jěchacž. Ludźo wokało ja nim cžerjachu. Sdy by ſ tjeczemu raſej pohrjebniſchcžo wobjěchał, bychu jeho napadli a ſpytali, jeho ſ konja ſtorhnyc a jemu khoſtſchanzy ſwottorhacž, pschetoż jich hojaza móż bé potom wotzežże žyłna. Podobny wobrjad mějachu też we Mukwarju pola Stareje Darbuje.

Tute ſ dźěła niż wſchudże nałożene wobrjady ju njedopołne a pschemérjane ſbytki nětkuſchich ſmyſłnenych ſwjedźenjow. We wſchěch też hiſchcže ſo nětkaŕ rjany ſmyſł ſtarych ſwjatocžnoſczow ſjewi. W hornjej Łužicy drje je ſo mjes Sserbami jenoż mało wot nětkuſchcže kraſnoſcže Janſkich nałożkow wukhowało. Spitſowaczeſlo mjelcža a też ſtarſchi ludźo wjele wjazy njewědża, hacž ſo ſu wokoło abo na Jana ſela ſběrali, dokelž měnichu, ſo ſu tehdy najſylnisſche. To wſchak mnoſy hiſchcže cžinja a mènja. S wjeſtſcheho dźěła pak ſu **hdyż** ſo **hdyżeja** łuki na Jana hižo **wotſkyczene**; **pyſedy pak ſu pod hinac**ſchimi hoſpodarſtimi **wobſtejnoſcžemi** łuki **porjadnje** něſchto poždźiżo ſyłli, ſo możachu ſiwjenja a ſtrowoſcže łacżni runje na Jana ſwoje ſela ſchcžipacž.

Mnohe ſtare nałożki hychmy błeſe ſchkody ſa naſche ſchcžeſcžijanſke ſmyſłenje a cžucże wobnowicž a po dźenſnišchich myſlach wutworjecž a wotkraſnicž mohli. Bychu to hodne bykł. K temu mohli naſchi ſpitſowacžeſlo w powědawčžach a dźiwadłowych hrach pſchinoſchowacž. Naſche ludowe towarſtwa mohłe to k ſwojim nadawkam pſchiwſchacž. S tym žo jim pomérnje lohſi **hrédk** poſticzi, w ſjawnoſczi ſ cžeſcžu wuſtupicž a ſkabowitrohnym, žebjenjeewědomnym ſtawam naſcheho naroda pokaſacž, ſo maja też Sserbja w tutym naſtupanju kraſnu tradiziju. To by duſche a wutroby ſahoriło, je pokaſało na dobre myſle a narodnu myſl budźiło a truczilo. Też nèmzy ſtare nałożki wobnowja. Cžehodła niż Sserbja, ſotrymž je ſoudźenje ſ materijalſtiſkeho a kożaneho ſmyſlenja runje tak nuſne? Kaž jenotliwz a maka wjeſna ſhromadnoſcž żada žebi też łud tracże, cžiſtoſcž a ſtrowoſcž a wutkhowanje pisched njehodu a njeſbožom, a jenotliwy cžłowjek to wſcho njemél jenoż ſa žebje a ſwoich najbliżſich, ale ſa ſwój narod żadacž ſ horjazej wutrobu.

Smjerć při kupanju.

W Planitzy w nawjeczornej Saſkej kupaſche ſo 22létny hórniſki ſchulez Waklaf Friedrich ſ Freitala, kiž tam pola pſchiwuſnych pschebywaſche, a ſatepi ſo w jenym bacże. Jeho cžełko możachu hakle po dłeſchim cžaſu wucžahnyc.

Pschi kupanju w Zſchopatwje ſatepi ſo 29létny młynſki mišchtr Küſter ſ Waldheima. Haczrunjeſ jemu hnydom na pomoz pſchiſchwatachu, njemóżachu jeho tola wjazy do żiwjenja wrócžicž.

Cežke niczboża.

W Radebergu dżyſche 60létny klampnaŕ Richard Käſtner ſe ſwojim koleżom nałkadny auto ſe pſchipowěſchkom pſchejeżdżenyc. S njejnateje pſchicžiny **pak** ſo cžišny a pſchindże pod auto, ſo ſadnje koło prědnjeho woſa a prědnje koło pſchipowěſchała pisches njeſbożowneho ſajedźiſchcžej a jemu błovon roſpaczišchcžej, ſo wobžarujomny hnydom mortwy leżo wołta.

Na nimale ſamżne waſchnje je ſtajił nětkaż 20létny Schiller ſ Wołzyka pola Drježdźan w Drježdźanach-Nàckniżach two żiwjenje pſchicžichoł. Wón dżyſche po Hórkej dróſy dele měſtſcheſanſti autobuſ ſ koleſom pſchejeżdżenyc, dokelž pak běſche dróha beſchcża dla pjelſka, ſo Schiller, jako běſche runje pornjo autobuſej, je ſwojim koleżom wobraſu a padże, ſo ſadnje koło autobuża pisches njeho ſajedże. Wón bórſy na ſwoje cžeże franjenja w khorowni Janſkeho měſta wumrě.

W Flöha ſhrabny automobil, kiž do Plawna jèdżeſche, na Auguſtusburgſkej dróſy pólchtwórſtaſtmeſtwo ſynka rěſnikſkeho miſchtra Tittmanna a pſchejèdże **jeho** tak cžeſko, **ſo wbohe dźěcžo bórſy na to w ſtarſchiſtim domje wumrě.**

Willetowa kóčka.

Paris, Rue Lacroix. Na khódniku pschi drósy wukhodźuje žo wulka čorna kóčka. Wona njeda žo mylić, ani wot wulkódnych, ani wot harych, kotraž na drósy města knježi. W mérje dže wona swój puć, kaž wschitcy ludźo . . .

Psched klamami rěsnika wona posastanje. We rěsnikowych klamach je mnoho ludźi. Rěsnik ma ruzy polnej dźěla. Kupuje pschikhadźeja a wotkhadźuja. Rěsnik žo kóčźi njedohlada. Jej bywa dołhe čakanje wosstudle. Wona myšli žebi, so mohła někto tež jónu na rjad pschinjeć — a protestuje je hłabym „mjaw“. Hdyž tež to hischcze njepomha, troschku wótřischo a rasnischo ſ „mjaawu“.

Rěsnik žo jeje dohlada.

„A, tu dže hy. Pschinidźesch dźenża troschku sahe. Nó čakaj, pschinidźesch tež hnydom na rjad.“

Někto wuhladaja tež kupzy kóčku. Poßměwaju žo . . .

„Tež jena ſ waschich wotebérakow?“ wopraschа žo někhtó.

„Haj, haj. Njesmajerje tu malu hischcze? To je tola Willetowa kóčka, kóčka znateho wumělca! Po smjerći jeje knjesa nochzyschce naschu kónčinu wopuschczicz. Wschelazy Willetowi pschecželo a znaczi chyzhu ju k žebi wsacz, ale wona njechaschce nihdże druhdże bycz hacz tu, hdyž je še swojim knjesom tak wjele lět shromadnje žiwa była. Też na žaneho še žuzodow njemóžesche žo zwuczicz. We nozy ſpi w khežinej pinzy, w kotrejž je Willete prjedy hydlił. A wodnjo běži na dróhu, so by žebi po swoju zratwu schła. Wobhladujemy ju tak rjeż wschitcy jako pschiwsate dźěcžo. Kóždy pschinoschuje swój dźěl.“

„Mjaw“, sakjawczi kóčka sajo, kotraž je nahlada, so žo nichtó wot wjese rěczow njenaßwczi.

„Haj wschak, haj, hižo na tebje njesabudu. Tu! —“

A rěsnik cžišnje jej někotre kusli mjaßa, kotrejž wona w mérje w rózku sežerje. Potom wopuschczi wona ſ schiwym khribjetom a widźomnje spokojena klamy rěsnika a stupa dale swój rańschi puć. Nješchto khežow dale pschekrocži kóčka dróhu, wosam a awtam žo wuschiknje wuwinywschi. Psched durjemi mlokowych klamow sajo sastanje. Sadny duri steji schkliczka sa nju hižo pschigotowana. Wona trjeba jenoż nuts hicz a mloko wuſapiacz.

„Mama, tamle je Willetowa kóčźka!“ sawoła holczka, stupoze ke kóčźy a majka jej khribjet. Kóčźa wostaji sa wokomik mloko stejo, dyrbi žo tola dźakowna wopokasacz za lubuschkowanje. A potom wulapta a pulisa schkliczku doczista.

Holczka prózuje žo, kóčku popadnycz a do ruma sa klamowym blidom zobuwsacz. Hy žebi ju jara rady pschi žebi wobkhowała. Ale ta tak dalokožohazu zwójźliwosez kóčźa njeje. A — hižo je sajo wonka na dróhy.

Wona je jenoż někotre kroczele sczinika. Tu sabłyschi sadny žo „mjaw“ sawołacz. — A wobladnje žo.

Wsched durjemi wulkeje khěže stoji žona domownika . . .

„Mjaw!“ wotmołwi tež kóczka. A hižo pkeńczi žo wokoło njeje. Pschetož wě, hdyž domownikowa žona woka, so potom stajnje wožebita khtóschczeńka na nju czaka.

Žona khili žo, kóczka skoczi jej na klin, baje krótku baßnicžku, storka ju zunje ſ khojczku do mjeswowcza a do ruki, na kotrejž jedyn pakczik wotpoczuje.

„Haj, to je něschto sa mizy-kóczku“, rjeknje žona, a potom roswali papjeru: zyka hora jerjowych kosczi.

Kóczka žo do nich da, jako hischcze sa zyle ranje nicžo dostała njeby.

Se spodobanjom hlada domownikowa žona na kocžatko. Ma je rady. By žebi je rady wobkhowała. Ale njedźiwaja wschěch kósikow a khłóschczeńkow, kotrejž sa nju khowa, njeporadźi žo jej, kóczku sa žebje dobyczˇ.

Wona je a wostanje Willetowa kóczka, njesnaje žaneho druheho „doma“ hacz dom něhdusceho knjesa. Chze radsczo tam w symnej pinzy spacz, hacz w zuſym hydlenju na mjehkich sahtwkach. Chze wschém dobra pschecželnicza westacz, dobra pschecželnicza, ale do zuſeho domu — ně . . .

Na'nowiše z cyłeho swěta.

— Schkrowe powěsczi wo wjedrje sa jutřischu wutoru: Njewobstajne, kh[illegible]dne, scherjate. W Jendželskej khłódno, ale žuchо. Podobne wjedro w połnócnej Europje.

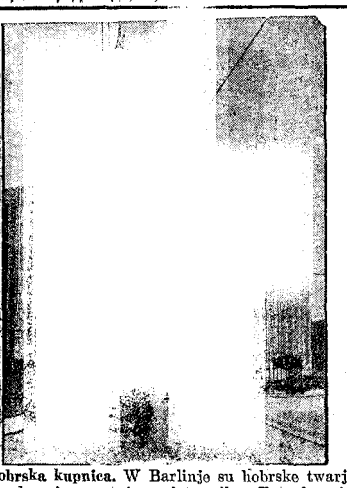
* Na Gatowskej dróhy pola Barlina je jedyn automobil pjatk w nozy jězdne koło 35lětneho Ernsta Engelki, kotrehoż žona sadyła na kole siejesche, pschejeł. Engelka a jeho žona buschtaj morjenaj. Automobil bě žo pschi tym wobschkodźił. Sa nim žłędźo je jón polizija w Barlinje namakała. Jeje wobgbedźeł, pschekupz Rieke je žo wusnał, so je, město so by na bok sjeł, krjeđź dróhi jěł a jězdne koło pschejeł.

* W Hornjej Bayerskej žu žo pjatk žylne njewjedra rozpuschczile. Na wjele městnach je błyſk dyril. Pola Walchenskeho jězora je žo dźěłarnja elektriskeje mozy ſ błyſkom rozbiła. Tohodła bě zyła wokolnosez bjes žiwěła. Se mózným deschczom žo kamjenitne lawiny dele žypnychu, ſe kotrymiž žo dróhi salehnychu.

* W wodnišej Pólšej žu žobotu popołdnu a wjecžor cžežke njewjedra wulku schkodu naczinile. Město Krakow je žo powodźiło, wobkhad dróhoweje železnizy dyrbjesche žo sastajicz. W jenym Krakowskim pschedmješcze błyſk do zyrkwje a dweju khežow dyri, kotrež žo spalichu. W połnóznopólskim městaczku Holczanech je błyſk do twarjenjow dyril a sapalił. 27 domow je žo ſ wohnjom sniczilo.

* S Radowiſchta w Sserbiji žo powě: Schtwórtk žo nad naschim wokrjesom strasczne njewjedro rozsputa. Wo wšej Nowym Sselu puał cžežke krupy padachu. Wo wšej Gornim Lipowzu žu žo ſ krupadźiczom žně sniczile. Jena wjeżnjanka žo ſ błyskom saraży.

* S wubuchom woheń bluwazeje hory Komogatake je žo każ ſ dźiwom jenoż mało ludźi morilo. Sa to pak žu žo pola a wulke łěży sniczile, kotrež žu žo ſ tolstej worschku kamjenjow a popjela pschikhyte.

Hohrska kupnica. W Barlinje su hohrske twarjonje za kupnicu postajene, dotwariła. Tuta kupnica budże najwjetša w Němskej.

Towaŕstwowski powěstnik.

Budyš. „Bjesada“ skhadźuje so kóždu pónđźelu we Serbskej kofejowni.

Budyšin. „Nadźija“ zeńđże so tutón tydźeń zaso srjedu wječor we 8 hodź. w Serbskim Domje k spěwanju za wulki koncert. Je nuzne, zo wšitcy přińdu, kiž chcedźa na koncerće sobuspěwać. Po spěwanju jednamy wo wuléće bliżšu njedźelu na Čornohóh.

Předsydstwo.

Hrodźišco. Tow. „Zerja“. Přichodny štwórtk je spěwańska hodźina w Njechornju. Kóždy ma wěsće přińć.

Liehań. „Zernička“ ma srjedu wječor 1/9 hodź. pola Čabronec w Jatřobju spěwanje. Přińdźe wšitcy.

Lichań. „Zernička“ zarjaduje njedźelu 30. VI. 29 we tudomnym Rudolfec hosćencu kulenje a třelenje wo myta. Započatk popołdnju 1/2 hodź. Wječor wot 7 hodź. sem su swobodne reje. Poskića so někotre 4hłósne spěwy. Přeprošujemy z tutym wutrobnje wokolne bratrowske towaŕstwa. Chcemy hajić myśl zeznaća mjez sobu. Zawjeseleński wubérk.

Nawječorny wokrjes zwučuje kóždy štwórtk we Wotrowje.

Nawječorny wokrjes Sokola, ma přichodny štwórtk, 27. VI. 29 wječor we 8 hodź. we Wotrowje wokrjesne zwučowanje. Winowatcsć kóždeho sobustawa je, zo cyle wěsće a z dypkom přińdże, dokelž je wokrjesny swjedźeń blisko. Wokrj. načolnik.

Radwoŕ. „Hu. Je.“ Wutoru 1/9 hodź. žónske, štwórtk 1/9 hodź. muscy na staroj šuli delka! M. N.

Nazymski koncert nastupajo! Přichodna pruha, srjedu 26. junija, je jenoż za mužske hłosy. Zanoczatk z dypkom 1/2 hodź. w Serbskim Domje. Nic na noty pozabyć. Hłowny dirigent.

Hospodaŕski rozhlad.

Pónđźelu, 24. junija 1929.

Barlinska burša bě sańđźenu žobotu jara mérna. Kursy efektow skerje popuschczowachu. Jara cžiche běchu też wiki ſ dołżnymi a rentowymi liſczinami.

Produktowe wiki jewjachu sańđźenu žobotu njewěstoticz. Płaczišny, wožebje za pozdźische termije žo zešłobichu. W hotowym formje bě jeniczny rožka 10 pj. tunischca. Sańđźenu žobotu płaczeschce zentnar

w Barlinje

pschenicžny 10,85—10,90 hr., rožki 9,50 hacz 9,60 hr., nałymskeho jecžmjenja 8,80 hr. hacz 9,10 hr., wowsa 8,90—9,40 hriwnow,

w termijnowym wikowanju

za julij: pschenicžny 11,37½ hr., rožki 10,12½ hr., wowsa 9,32½—9,35 hriwnow,

za september: pschenicžny 12,05 hr., rožki 10,80 hr. hacz 10,77½ hr., wowsa 9,77½ hr. hacz 9,75 hriwnow.

Pschistajeja:

Murjerjow, Lausitzer Baugesellschaft w Hródku, Pětrowa hała.

Sšmójba, robocžanska, knježi dwór w Delnej Wołeschnizy pola Mikowa.

Na pschedań.

Kruwa, Mudra w Hornjej Dubrawje pola Hródka.
„ wyšokošuczˇ., Kantor we Łojowje p. Hródka.
„ „ w Jerchczecach 2.
„ młoda, „ w Jitru 39.
„ „ „ w Jěšowje 7.
„ „ „ w Pomorzach 6.

Konjej a rólny wós, Grieb w Hródku, Sahrodniška hała cžo. 10.

Wós. dźěcžazy w Hródku, Barlinska dróha 3.

Prošata, knježi dwór Tšelany (Strehla) w Ssmilnej.

Powrjedźiwa, knježi dwór we Wulkim Wjelkowje.

Sšloma, Kanig w Stachowje 3.

Sšloma a symo, Biesold w Tšelanach.

Běrny, jěđźne, knježi dwór we Wujerju.

Kupuja:

Sšymo, E. A. Heintza w Hródku, Bjedrich Ebertowa hała 23.

Konja, brěnjeho, E. Hartung w Hródku.

Wós, jenopschežny, Nakaz w Dubrawje pola Hródka.

Sšymo w kaſernach, dom lazareta w Lubiju.

Sšudnišzy na pschešadźowanje

wutoru, 25. junija 1929.

W Njebjelczańach, dop. 1/9 hodź. w herbstej gruchcze: 20 bleschow pěnjateho wina, 175 bleschow běleho wina, šudźik kognaka;

w Brěžnym pola Kamjenza, w hoſczenzu „K wicžeżnemu kubłej“, dop. w 9 hodź.: Sšijawa, pišanske blido, skrjnk a powjasowa żelezniza;

w Sserbskich Pastlazach, w „Herbstej gruchcze“, dop. w 10 hodź.: soſa;

w Halschtrowje, w „knježim domje“, dop. w 10 hodź.: Schkenczanej wosaj a sinczawa.

Skrowe dźiwje.

Produktowe wiki w Barlinje dźensa dop. 3/4 11 hodź.: Wobrot je hischcze jara žnadny, płaczišny mało pscheměnjene.

Dop. 3/4 12 hodź.: Każ psched hodźinu.

Płaczišny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg. Płaczišny na zlotej hriwnje.

	22. 6.	21. 6.		22. 6.	21. 6.
Pšeńca	217-218	217-218	bony	21-23,00	21 23,0
rožka	190-192	18	woka	27-30.00	27-30.00
nal. jeńmjeń	—	—	módre łupiny	18-19,50	18-19,50
naz. jeńmjeń	176-182	176-18	olte łupiny	28-30,00	28 30,00
wows	178 188	178-188	eradella	—	—
kukurica	—	—	raps, wosušk	18-18,50	18-18,50
pšeńč. muka	25-28,75	25-28,75	any wosušk	21-21,60	21-21,60
rožana muka	25-26,00	25-26,00	joen. melasa	—	—
pš. wotruby	11-11,75	11-11,75	pérny, kruški	16-16,80	16 16 80
rožane „	11-12,00	11-12,0	syno, 60 kg	3,40-3,80	4,00-5,00
lane symjo	—	—	rožana sloma	1,20-1,35	1,60-1,85
hrócch, Viktor.	40-48,00	40-48,00	pšeńč. „	1,2c-1,40	1,30-1,60
raps	—	—	wowsna „	1,05-1,20	1,50-1,65
pjeluški	25-26.00	25-26,00	jena „	1 00-1.15	1.40-1,60

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smoler w Budyšinje. Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Duchan w Budyšinje. Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Budyšinje. Za nawěsći a znaki w Budyšinje.

500.– hr.

na wotpłaczowanje
Zhonić w Serb. Nowinach

Młoda jednora

holca

do domjacnosće so pyta. Předstajić p. Schkade w Budyšinje Schlachthof

srénjołétny ćorny

kóń

je na předań
w Jenšecach č. 8 pola Bakec

Młoda wysokosućelna

kruwa

je na předań
we Zdźaru 22 pola Klukša

Rjana wysokosućelna ćehniwa

kruwa

je na předań we Łuzy čo. 52

Wysokosućelna ćehniwa **kruwa**

je na předań
w Raibiocach 40

Kněža

z 5 bértlomi pola ze žiwym a morwym inventarom je hnydom na předań

Bliže zhonić w Serb. Now.

Spuščenje wobkhoda

2 wozaj za kruwy,
2 tafłojtej wozaj,
1 mlokowy wóz
za 18 karanow

tunjo wotedawa

A. Schnmann

we Wulkim Wosyku čo. 3

Jan Petŕkec nasl.

mějićel E. Schulz
w Khrósće

Módre pućowanske jaki

a pućowanske kholowy kupanske wobleki a čapki. Čapki za mužow a dźěći lěčne wobleki muslinowe a indantrenowe, zwjerśne košle atd.

Mlok. a bursku butru, jejka, twarožki, pjerizny dźiwinu, kołbasy, pleca atd. **kupuje** po najwyšich dnjowych płaćinach za hotowe pjenjezy

Aug. Vicht, ześiw. wobkhod w Dortmund
Flederstr. 32

wše ćišćerske wěcy
zbožuje spěšnje a tunjo
Smolarjec knihićišćernja
we Budyšinje
na Lawskich hrjebjach 4

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowérnik. 1,51 hr., pod kříž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a šišći Smolerjec knihičišćerńja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšći a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 143 | Budyšin — Wutoru, 25. junija 1929 — Bautzen | Ličnik 86

Němski sejm wo Youngowym planje.

W němskim žejmje pónđelu hospodarski plan ministerstwa zwonkownych naležnosćow stejesche. Pschi tej skadnosći so němska zwonkowna politika rospomina. Němskonazionalnym so wona njespodoba. Hischcze pschezo stejischcžo sastupuja, so Němska nježmě dobrowólnim statam žaneho wójnskeho sarunanja płaćiś. Jako rěčnik němskonazionalneje strony hrabja **Westarp** pschećiwo Streseman nowej politiky najšćo ćinjesche. Dopomni na dźesate wróćenje podpisanja Versailleskeho frećenja a so woprascha, hač je wérno, so chže so knježeństwo wschich wustupjenjow s pschićiwu tehole dnja sdalowaćz swojim sastojnikam sakajaćz, so pschi nich wobdźelićz. Jeho strona pschećiwo tomule nowemu wupitanju žiwdomja protestuje. Rosćuđenja, psched kotrymž Němska nětkole stej, wschě dotalne rosćuđenja w podobnym połoženju pschekhaćuje, dokelž ma so prěni króćz wuprawjenje rospomnaćz, kotrež so pjecza na žiwobodne pschihłosowanje němskich wězywustojnych sakaćuje.

Schtož žnny wo tym słonili, je naš w naschim rosćuđenje pożłuiło, so so Parižske dojednanje nježmě pschiećz. Žane słowo w nim wo dotalnych płaćenjach Němskeje njesteji, žane słowo wo tym, so 1. meje 1951 němske płaćenja k kónzej dóńdu. Němska dyrbi sabo winowatosći pschewsaćz, wo kotrejž wě, so so sa króśki ćaś jako njewinowjedźomna **wutpokaże**. Tohodla budźemy revisiju tehole **dojednanja** dyrbjeć žadaś. Hdyž budźe kóždy hospodarski pokrok njemóžny, dalsche wokhudźenje wosebje dźełaćerskeje worschstu potrjechi. Połoženja nježmědźa so pschewyhlaćowaźiś, dokelž dyrbja so w pschichodnje pschedrohu sapłaćiś.

Wobkhađźeny kraj je so wotpjet wuprajił, so so jeho pschedćahne wukhowadźenje nježmě z trajnym wobježenjom zwjeze Němskeje saplaćiś. Mamy sa to, so so tuch, kotrěž maju plan sa nóžny, žamo wot so rosumi, so jón pschi žanych wobstejnosćach njemóża pschiješć, hdyž so Porheinska a Saarski kraj sa króśki ćaś njewukhowadźitej. Nječnik žada, so dyrbi knježeństwo wróćenje němskeho wutnaćza wo wójnskej winje na ćoko Youngowego plana stajiś.

Hdyž na to president němskeho žejma Loebe němskemu zwonkownemu ministrej dr. **Stresemannej** słowo da, nazionalni sozialistoło wokaju: „Pfui! Prjeć je Streseman-nom!"

Dr. Stresemann na to pokasuje, so so pschi rospominanju Pariźskeho dojednanja njeś knježeństwom a opposiziju j njejenakimi brónjemi wojuje. Opposizija ma wjele pschihódnisce stejischcžo.

Stejimy psched rosćuđnymi politiskimi jednanjemi. Ženje pak so pschihódne dojednanje njehodźi doprjeć, hdyž je jedyn z dweju dźełow nusowany, prjedy pschićinu, kotrymž so wodźićz dawa, na zjawnych wikach wojsewićz. **Njemyślimy žeby žyła na to, parlament wusamknuty.** Psched skónćnym rosćuđenjom so němski žejm wo tym **wupraji.**

Němske podpismo njebudźiske so pod Dawesowe dojednanje stajiło, hdy budźiske 48 němskonazionalnych sa to njehłosowało. Němskonazionalny wjednik Hugenberg je potom 1926 s dołhej ličbu nastawkow j napišmom „Sućhorźina Němskeje" špěchnu **revisiju Dawesowego plana žadaś. Nětko je nam napschećiwna strona revisiju poskićiła, knjes Hugenberg pak nětko žada, so bychmy dyrbjeli jednanje wo revisiji wotpokasaćz.** Hdy budźichmy taśe jednanje **wotpokasali, potom budźiske napschećna strona mohła rjeź,** so dyzemy jenoź j **finanznymi manevrami** dopokasaćz, so so Dawesowy plan njehodźi dźerżeć. Hugenberg a němśky nazionalni, kotrěž so jemu wjeśeć dawaju, **njepraja,** śehto dyrbi so pschi wotpokasanju Youngowego plana staći, **njepraju ničo wo žołostnym stutkowanju kriśy,** j kotrejž chzedźa pjecza **němskemu ludej puśeś k žiwobodźe pokasaćz. Tale kriśa by k šahubjenju zyłeho industrialneho śrjenjeho stawa dowjedła, wulke konzerny bychu kriśu wutrali, ale strowy wosebinski śrěni staw w hospodaśtwje njeby njedostatk kóźdeho kredita wutrał.** Wuspěch tejele kriśy, kotruž je Hugenberg w Marburgu poručał, jeho „puśeś k žiwobodźe" by był, so bychu **pschemóžnym industrialnym konzernam** jenoź hischcze wotwiśne existenźy napschećiwo stake. Hdyž so Youngowy plan wotpokaże, hischcze pschezo njeschładobjeny Dawesowy plan wostaje.

Dr. Quaatz wola: „To njeje wérno, njewostanje!" Prajisk: „Njesałacći so!" wón je śměchami wjeśelschiny so pschewodźo i pożedźerje wuśdże.

Dr. Stresemann dale rěći: Žadyn z knježeństwowych žobustawow wěso w Youngowym planje niczo idealneho njewidźi. Wěrjeze žnadź, so **někajkižkuli** jednotliwe rukowanje ja jeho pschewjedźenje pschewośmje? Měnjeze žnadź, so nječtó na zyłym źwérze nasche rukowanje sa to wocźakuje? Plan dyrbi tola najprjódźy sa pschichodny kśdźeżatk wuprawjenje pschinjeseź. Prašcha so, hač Youngowy plan nam puta wołoži, kotrež mamy njeseć, a płaćenja, kotrež mamy śwjeseć.

Sšym nětko k prašenju pschijschoł, kak daloko wuswobodźenje Porheinskeje f Youngowym planom a f praschenjom sjednaśśeje kommižije swiśuje. Mi njeje móžno, wo rosrěćenjach w Madridźe nječtko rjeź. Njewěrju teź, so by to pschećza hódne bylo, ale so by to kónź tajskich rosrěćenjow sjpka było, hdy by so wo nich w parlamenće rěcało. W němśkim kabinecje žym wěso wo tym rospravnik. Hewak móžu hrabi Westarpej rjeź, so někajkich rosdźełow měnjenja njesomnu a kabinettom njeje.

Schtož praschenje wustupjenjow nastupa, kotrež dyrbja so 28. junija staś, hyć chżył rjeź, so drje śrej wustupjeni knjesa němskeho presidenta a němskeho kabinetta najwažnischej a so so wobaj w smyśle wuprajitaj, kaž je to hižo raz knjes němski president śiniło.

Nichtó w Němskej njepschipósnaje, so je Němska jenicźky žama wójnu sawinowała. K wosrowanju sa ćeśeś Němskeje je kóždy swólniwy, jenož wo sćežkwakach tu měnjenja wschelake. **Sstawśeze je zyle wopak, hdyž so praji, so je wójnski dołh jenoź j tuteho paragrafa Versailleskeho frećenja wuschoł,** město **so je wón j pschehrateje wójny zwětšował.**

Sšćehowazy rěčnizy wschitkich žadaju, so ma so pschiješću Youngowego plana swjatskarske wójsko Porheinsku hnydom wopuschćeś.

Wutworjenje šatskeho knježeństwa.

W pónđelnischim pożedźenju wuběrka knježeństwowych stronow je němska ludowa strona f nowa namjetowała, ministra ludoweho wutworjenja **dr. Büngera** sa ministerskeho presidenta wuswolić. Po namjeze němskeje ludoweje strony žu so pschi pożedźenju teź nazionalni nazionalistojo wobdźelili. Demokratojo žu so pjecza rosćuđnili, sa wólbu dr. Büngera jako ministerskeho presidenta hłosowaś. Ćinja pak nětkore wumělenja, njes druhim žadaju, so by so jim ministerstwo smutkownych naležnosćow pschewostajiło.

Khorosć němskeho kanclera.

Němski kanzler so hischcze khory ćuje. Jeho žołćopuwe ćerpjenje jeho nusuje, we łožu leżeć. Kanzler budźe so po możnosći borzy dyrbjeć do strowotnych kupjelow podaś, najšerje budźe so w Mergentheimje lěkowaś.

Wo žitowy monopol.

Njedźelska konferenza wjednikow knježeństwowych stronow a katastiskich wězywustojnych pola němskeho jeźiwjerskeho ministra Dietricha je dźeź dyźi ći hodźiny trała. Wo wunoschku rospravjenjow njeje so dźełerska wudała. Němśka ministerska rada je so póndźelu f zyłkom katastiskich praschenjow saběrała. Mózno je, so so němskemu žejmej najwjetschim pospěschenjom sakonjowny nacźiś wo powyschenju žitnych ćłow a ćłow sa dowos skota, mjasa, mloka, mlokowych wudźełkow, bernow a kožanych wězow pschedpoloži. Žitowy monopol, pschećiwo kotremuž je so ježiwjenski minister Dietrich hischcze sobotu w Cutinje na krajnym sjeźu demokratiskeje strony jara rosćuđnje wuprajił, ma so po sdaću jako wotbyty wobhladaćz. Němskonazionalni a sozialdemokratija njeśtu so mohli wo wyšokosći žitoweho ćła a teź niz wo traću žitoweho monopola dojednaćz.

Wojerske wuwućenje młodych Stahlhelmarjow.

Wjednik bayerskeho Stahlhelma, j Lenz, sa ćaś wot 4. hač 18. augusta wožebite **lětwo sa swoje młodostne žobustawy na Lechskim polu pschiprawiś da.** Lechške polo je wulke wojerske šwićowanišćo w połobnischej Bayerskej s stareho wojerskeho ćaśa a je śwojimi munohimi barakami a wojerskimi twarjenjemi dźensa tej hischcze němśkostatnej woborje słuži.

Do tehole lětwa maju so śeńcź: Wschitcy ćełnje tykmani młodostni Stahlhelmarjo. Po tajšim je to kurśus sa wojerśy hischcze njewutwórjene žobustawy bayerskeho Stahlhelma. Jako drasta ma so žobuwišćinjeseź połnoschěry płatowy pjeś, je swjatłotowym šmamjeśchkom, Stahlhelmska ćapka, a połny natykany torništer. Dokelž je we wukazu naspomnjene: „Hospoda w barakach, jeđź j pomozu wulkich warnych łóžkow", sda so, so je so pschedy j bayerskim wobornym wokrjeźnym komandom dojednało, so so **Stahlhelmarjam baraki němskostatneje wobory pschewostaja. Kóžđy wobdźelnik na kurśus pjecza wschednje 1 hriwnu mjedź k sešiwjenju dostanje. Jako wuczerjo so sa tónle kurśus dźeśaći nětkuschich offiźirow postaji.**

Wuswobodźenje Porheinskeje.

Wo wuswobodźenje Porheinskeje a Saarskeho kraja je so wjele rěcało. Wjele ludźi je sebi myślało, so so Parižske dojednanje hnydom po tym, ako je so wón ratifikowało, wuswobodźenje Porheinskeje a Saarskeho kraja stanje. Tak je so pschi wotpokasanju Youngowego plana wjele ludźi myliło. Wuswobodźenje Porheinskeje a Saarskeho kraja je so pschi tym jenoź wo tak mało wažne wěcy rěcało, so je so wo nje hnydom pschi wotpokasanju Youngowego plana njeźiwało. Wuswobodźenje Porheinskeje a Saarskeho kraja je so pschi tym wo tak mało wažne wěcy rěcało, so je so wo nje hnydom pschi wotpokasanju Youngowego plana njeźiwało.

Hišće w auguśe reforma zawěšćenja dźěłonjemějerjow.

W němskej žejmowni běchu so sobotu popołdnju wjedniźy knježeństwowych stronow j němskim dźełowym ministrom Wissellom sešli, so bychu plany sa reformu sawěšćenja dźěłonjemějerjow rospravili. Wobsamkło je so, so maju jenotliwe strony swoje namjety ministerstwu pschepodaś, a so knježeństwo sakonjowy nacźiś tak s ćasom wudspěłaś da, so móże jón sozialnopolitiski wubjerk hižo 15. augusta pruhowaś, a so móże wo nim połny němski žejm hač do kónza augusta wobsamknuś.

Wotbronjenje na morju.

Jendźelski ministerski pschedsyda Macdonald je so ze połnym wohnjom do teho dał, swoje politiske plany do skutka stajiś. Bórzy pak je pytnył, so myžle špěchnje kaž ptaki po źwérze lětaju, so pak je ćłowjek se žiwojimi skutkami na senju swjasany. Teź wotbronjenje wójnskich łódźstwow njebodźi so tak lahko pschewjeseź, kaž je sebi Macdonald myślił. Amerika ma dobru wolu k tomu, wona pak žada, z bychu j Jendźelskeje namjety pschijschle. Prezident Hoover mění, so je dalóko dołcź schoł, so by samokritiscź sa dalschu krocźej jenemu druhemu statej mohł pschewostajiś. To by tunje tak derje Jendźelska kaj Francowska być mohła. Na kóždy pak žebi myślał, so so sa techniske rosrěćenja njetrjeba wosebita konferenza swołaś, ale so móże jo wona we wotbronjeńskej kommižiji we Genfu wotmeś. Jenicźka internozionalna łódźstwowa konferenza, kotruž žebi Sjednośone staty połnózneje Ameriki pschela, je **druha Washingtonska konferenza,** kotraž je sa spocźatk 1931 postajena. Widźeś je, so so nimaju do spěcha, so rozwiću sjawneho měnjenja nochcźeja do predka pschinjaś. S wulkej napjatosću w tymle swišu pschihlad amerikanskeho wotpósłanca sa wotbronjenje, Gibsona, da Londona wocźakuja, kotryž tam **klóčske dny pschińdźe.** Pschede wschém chze wón z nowym amerikanskim połpłanom, Dawesom, wo techniskich praschenjach wójnskeho łódźstwa radu składowaś.

Macdonald je dopósnał, so pschi tajskich poměrach njemóże je žanym hotowym programom sa wotbronjenje do Ameriki puśeźowaś. K wotbronjenju wójnskich łódźstwow je hischcze dalóka noha. **Sswoje puśeźowanje łohodla najšerje k pschichodnemu lětu wolśtoreći a schtó móże rjeź, hač hižo potom k tomu dóńdźe.** Macdonald ma wjelće najlepše wotmyślenje, cźłowjeske hubjeńśtwo połóźi, tola dobra wola k tomu hischcze njedośaha.

Přezmórske lětadło Numancia so zhubiło.

Schpanišći major Franco je tóńa sańdźeneho tydźenja se Schpanišćeje s lětadłom Numanciu na pschelećenje nad morjom do Newyorka wotleźał. Dokelž wón hač dotal njeje do Newyorka dolećał a teź njeje na Azorskich abo Bermudskich kupach pschistajił, boja so, so je se **žiwojim** lětadłom snjesbožił. Schpanišće knježeństwo je schtyrjom sanićanom torpedowych cźołmow schpanišćeho wójnskeho łódźstwa poručiło, so bychu k dołhenu ranju wot Azorskich kupow sa lětadłowymi rosbitkami śłědźili. Dale je so schpanišće knježeństwo na schpanišćeho połstanca s protěwu wobroćiło, so by Jendźelšća maćzeńu łódź lětadłow do Gibraltara pósłała, z kotrejž bychu so schpanišće lětadła mohłe do bliskosće Azorow dowjeseź, so bychu wot tam sa sbubjenym lětadłom śłědźiłe. Jtalska eskadra wójnskich łódźow, kotraž w tu chwilu psched Lissabonom śteji, tehorunja na měśtna pojeźe, hdyž žnadź je „Numancia" snjesbožiła.

Wojeńska schkiczkowarnja w Madridu je wot schpanijskeje parneje kódje „Magallanes“ schkrowu powěsć bonstała, so je jendželska łódź „Gralden“ spožiła, so je něhdže 220 kilometrow dale Azorow zbytki lětadła bjes mužstwa wohladała.

Grichiska je njespokojom.

Grichiska je z Youngowym planom njespokojom. We tu chwilu jón grichiske knježerstwo studuje, so bychu so grichiskemu sastupjerjej pschi reparaziskej kommižiji a grichiskemu pólłanjej w Pariju, Politisej, poczežne wukasanja dale. Po Dawesowym planje by Grichiska dyrbjała sa 59 lět wschu hromadże 508 miljonow hriwnow wot Němskeje dostarć, po Youngowym planje pak so tale summa na něhdže 498 miljonow hriwnow sniži. Tale summa k tomu njedosaha, so by so wójniski dołh Grichiskeje w Jendželskej, Francowskej a w Sjednoczenych statach połnożneje Ameriki saplacił.

Habiba Ullaha porazyli.

Londonska „Daily Mail“ z Lahora powě: General Nadir Khan je wójska emira Habiba Ullaha porasył. 1500 muži wójska Habiba Ullaha je padło a 500 so jatało. Emir je na to parlamentara k Nadinej Khanej pósłał, so by z nim wo měr jednał.

Munizijski sklad w Kantonje rosbuchnył.

S Honkonga w Chinje so powě, so je so w munizijskej sładowni w Kantonje cžežke rosbuchnjenje stało. Sklad brónjow a munizije zyłeje chinejskeje divisije je so dospołnje z rosbuchnjenjom snicził. Wjazy dyrzi 500 wojakow je so framło.

Za nowu zběrku serbskich šulskich spěwow.

Wubjerk za wudaće noweje zběrki serbskich spěwow za šulu zeńdże so sobotu w Serbskim Domje, zdobom też rjana črjódka sobustawow Zjednoćeństwa serbskich wučerjow ,dokelž měješe so wo wšelakich towaršstwowych wěcach jednać a dojednać. Naš mištr Bjarnat Krawc bě so hnydom do dźěła dał, hdyž bě nadawk k zběranju prihódnych spěwow a spěwčkow za našich najmłódšich dostał. Zo je to z wulkej pilnosću wukonjał, swědčeše bohaty material, kiž zhromadźenje předpołoži. Z nim bě hižo kónc februara hotowy. Najprjódy jedna so wo zběrku za dolni skhodźeńk (wot 1. hač 4. lěta). Ma jich přez 100 zrjadowanych, z dźěła su to ludowe pěsnje, z dźěła je přeće Nawka prihódny tekst zhotowił. Autor złožuje so na zasadu: Zběrka ma spěwy wopřijeć, kotrež dźěći zajimuja, potajkim njesmědźa być za jich położenje njezrozumliweho, doktrinarneho wobsaha, ale we wobluku jich duchowneho wobzora. Přečita cyłu kopicu a namaka z nimi powšitkowne připóznaće. Wězo njemóže so tak prawje z nowym prawopisom spřećelić, hdyž su nětko wšitke naše šulske knihi w analogiskim wudate a z tym wěsta jednota so docpěta. Autor rěči za bórzowne wudaće přenjeho dźěła. Chce so wo nakładnika postarać, z nim po přeću Zjednoćeństwa ertnje w Lipsku jednać. Při tym wupraji žadanje, zo maju noty po móžnosći wulke być. Melodiski wobsah je wot jedyn hač do šěsć, tola žadyn paedagogiski hrěch njeje, byrnjež sebi na tutym skhodźeńku tu a tam hač do oktavy zwěrił. Je z wulkej prócu a lubosću k wěcy a Serbstwu swój nadawk wukonjał, za čož jemu towaršstwowy předsyda knjez wyšši wučer Kral w mjenje Zjednoćeństwa najwutrobniši dźak wupraji.

W dalšim jednaše so wo zwjedženju srědkow za ćišć a dalše wudawki. Předsyda so nadźija, zo kóždy sobustaw zdobnu wěc po swojich materielnych mocach podpjera a tohodla so wokolnik wupósćele. Po přeću nakhwilneho zarjadnistwa Ludoweje Rady ma Zjednoćeństwo tróch sobustawow namjetować, z kotrychž so potom jedyn za tutu instituciju wubjerje. Zhromadźizna wuzwoli kk. kantora Šołtu z Budyšina, wučerja Alberta z Hodźija a wyššeho wučerja Bajera w Bolbrocach. Njewjesoły kapitl je nastajnje dźěćacy časopis „Raj“. W mnohich šulach so scyła njećita, tam radšo podobnym němskim časopisam („Wolkenreiter“) durje a wutrobu wotewrja a tak Serbstwu k rowej zwonja, w druhich zaso knježi njeporjad we płaćenju přinoškow, na čož redaktor nastajnje skorži. Jenož mały dźěl je sebi swojich narodnych winowatosćow wědomy. Tam też knježi dobry serbski duch a njeje nam zatrach wo Serbstwo, kotrež nam mjeze wšěm najbliže steji. Hdyž je njedostatk na serbskich wučerjach, dyrbi so wšemu narodnemu škodowanju zadźěwać. Dla wudaća spěwneje zběrki budže snadź wospjetne posedźenje trěbne. Na zhromadźiznje wobdźělichu so tři naši veteranojo, kotřiž njewustawajcy dale dźěłaja w narodnej winicy. Sława jim!

Ze Serbow.

W **Budyšinje**, 25. junija 1929.

— **Wo wjedrje.** Wežera wjeczor we 7 hodź. barometer 737, hygrometer +4 a thermometer wodnjo +14 stopj. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 735,5, hygrometer +0,5 a thermometer w nozy +7 stopj. Dalše wjedro budże wětšikoite a deschczojte. Nad ranšim morjom je so fyšna nižina sahnjehdźe. Tuta wobkrinje naše wjedro. S wjeczora Europy leži fyšna wyšina hańaza hač do lodoweho morja. Wot tam duja symne wětry. Tak mamy symne a maćaze wjedro. Po rosprawje wjedrainjom nam hrozy, so wjedro dotalny jtry ras dale wobtkowa. Jutře rjedu skhadza słónczko 3,40 hodź. a khowa so 8,24 hodź. Měsačk skhadza w nozy 11,17 hodź. a khowa so dop. 7,30 hodź.

— **Knihicžiskcherjo Budyšina**, sjednoczeni we knihicžiskcherskim swjazku za zuk Němzki, wotmeču sasdnu njedźelu w hoscenzu „K tsjom Lipam“ swój „Jansti swjedżeń“, sdobom k wopomnjeću na salożerja knihicžiskcherstwa Jana Gutenberga. Kajki wusnam ma wunamakanje „cžiskcherja z pohibnymi pišmikami“, je drje dosć jašne a do knihi swětnych stawiznow njesapomnicze sapisane. Budyšan knihicžiskcherjo běchu sebi Barschcžanskich towarschow k sebi pscheproschli, dopołdnja pokasachu jim rjanosće města Budyschina, pobeschcžichu jich a z popołdnjom poskicžichu přenjotny hudźbny konzert k duchownemu wokschewnjenju. Dźeći sabawjachu so na sahrodze se wschelakimi hrajemi a dobuchu sebi pschi tom darmo mnoho rjanych darow. Wjeczor 7 hodź. poskicži so hłowny swjedżenski porjad, z kotrejož cžasny wožebje z dobosću wusběhnychu, pschedwjedźenje 6 serbskich narodnych rejow, pschedwjedźene wot rejwarskeho kruha Budyskeje „Nadźije“. Narodne drasty a wjesołe serbski spěw kraśnjachu poskicženku. W dalschim porjedze saspěwa knjez operny spěwar Gräfa někotre němske swone parle. Nad swjedżenjom wotpoczowasche města zjawstoczność. Nałožnik swojeho wulkeho mischtra Gutenberga wožža sebi wažicž jeho sałkužby a z dostojnosću swjeca kóždolětnje tutón womnjenski dźeń. Hodźinki sdobnje towarschnoscze doskónczichu swjedżeń.

— **Do smjerkneho njesboża pschińdże** pjatk popołdnju ½2 hodź. w tudomnej waggonowej fabrizy 60letny maschinisti dźěłacžer Jan Schrama, kiž na Wjelećanskej bróh cžo. 3 bydleschce a hižom 20 lět w fabrizy dźěłasche. Schrama transmišiju masasche, kotraž w podsemskim kanalu leži. Wobžarujomny pschi tom na hischcze njesnate waschnje do transmišije pschińdże. Pomozni šoubudźacžerjo jeho hnydom wutřowobudźichu a fabrikšny sanitetniny pokcicžichu jemu šiwoju pomoc. Po postajenju měschcžanskeho lěkarja dra. Trägera dowjesechu sniesboženeho do khorownje, hdźež je wón na swoje žałostne rany bórzy wumrěł.

S **Klukscha.** Nasche towarstwo mlodych holzow zhebt sasdnemu njedźelu wulecza do Lasa. Zyły wulět stojesche pod hesłom „Sandrija Sejferja“. Jedźechmy najprjedy do Minakała, hdźež zhebi zyrkej, pobrjednischcžo, wulkotny hród a też park wobhladachmy, potom psches pritske wožy Rakecžanskeje wobsady do wosady Handrija Sejferja. Tam so najprjedy w Schołcžiz hoscženzu, hdźež buchmy jara derje sastarani, pobjelnichmy a zhebi z wutrobu saspěwachmy. Potom so pod wjedniščtwom nascheho zherskeho župana, knjesa pschekupza Hajescha podachmy na hławne a zwjate městnas k rowej nascheho njesapomniteho Sejferja, hdźež so Sejferju rěcžachmy, so pomodlichmy a jeho spěw, naschu narodnu hymnu „Mjana Luzija“ wuspěwachmy, dale do pyschneje zyrkwje i jeje rjanymi zherbstimi a němstimi schpruchami a wobnjazymi wobrazami, a z wollarjom a z klětku, na kotrejž běsche nětdy Handrij Sejfer předowak. Na pohrjebnischcžu tež wulki row 4 woporow bjesbóžneho njeskutka w Radikej widžachmy. Nimo sary, w kotrejž běsche Handrij Sejfer telko pěsnjk, dźěchmy do knjeseho parka z jeho mózným schtomiskami a knjezim brodom, zherbsti a němski spěwajo, a zhebi hischcze wješ a wokolnosć wobhladowachmy. Na kóncu wobhladachmy zhebi wulkotny wobthod (klamy) knjesa Hajescha, kotryž je wón se stamnje wustojnosce zhebi sałožił, a zmjedźachmy tej sesnacj zherbsku hospodliwosć Hajeschez žiwóbhy, z kotrejž buchmy tu zyle towarstwo hischcze pohosćeni. K dźakej Hajeschez žiwóbhje, hdźež běchmy kaž doma pobyli, na dworje kerkusch „Gdźe statok mój“ wuspěwachmy, a potom psches Wujesd so na žiwotich kolesach domoj wróćichmy. Tak njeběsche wulkt sa naš byt jenoż próstna rospróschenka, ale duchowna wotschewjenka. Nasche mlode holzy pak su kusk ludowedy a domowedy nawukle, na cžimž wschak naschemu ludej tak pobrachuje, a su so drje też narodneho ducha nastrěbale.

S **Njeswarcžidła.** Tele dny dóńdże na železniskim pschekhodze pschi Njeswarcžidłskim dwórnischcžu k njesbožu. Psched jawjeru cžakasche hyła sapschahow, motorowych kolesarjow, kolesidnych, wschich ludźi a z wscheltom pschihadźajeho motorskeho kola so jenopschežny kóń najpschcha a pschežoże njeschtoneho hyunka jeneho Wttrowskeho wobhdźerja, kotremuž wosowe prędnje a sadnje kolo pisches cžełko sajcžźeschtej. Wjeżeny lěkar dr. Stöckel posticži dźěsacu lěkarsku pomoc.

Z **Kulowa.** Jako tudomny dźěłaćeř Baltin pjatk rano na swoje dźěło do Werminghoffa jědżeše, kłó jeho na puću w lěsu jědojta mucha do mjezwoča. Hdyž běše na městno swojeho dźěła dojeł, běše jemu wobliczo hižom sylnje začerwjenjało. Baltina dowjezechu hnydom k lěkarjej a dokelž tutón hnydom k rěčam njeběše a Baltinej so wědomje pozhubjowaše, dowjezechu jeho z khorobnym autom do khorownje.

S **Rychwalda.** Sa wučerja pschi tudomnej schuli bu nakhwilnje pschistajeny knjes Andor Schneider.

S **Rólanow.** Pjatk rano dobhladachu so paducha we policajskej pinarni. Sawołany sastojnik jeho myschcze. Paduch cžekasche a wostaji swoje koleso stejo. Haczunjecž sastojnik sa nim hłasesche, so paduchej tola poradźi cžekmyć. Wón běsche z rozbitym wokom do twarjenja salećł a njemjesche khwile někcžo kradnyć. We pohledunim cžasu pak so też w Hójni a na druhich městnach do gmejnskich hamtow dobywali. Sdadź je tónle paduch wschudźom pobył.

Maćerny dwór.

Sallgiski roman.

51] (Pokračowanje.)

Nahły wichorowy sastork da jemu womotkow. Wobeh dźěsczi padnyschej k semi, Onnen so sazo shraba a skorži do jitwy, schkrězazu Karen shrabny Luersenez nan wschoku a wusběhny ju pisches próh. — Djinoja spjeczenża wschudże wokoło. W morju pschemjetowachu so smohi, pschiwał a jeschcz rujachu a so hajachu, jenoż Sallgiski jésor běsche se jenicžkim „měrnym cžołom“.

Maren pschinjese plaschcz a cžapku. Sacžinicže khetsje, Luersenez nano“, wona nuceschce. „Tak dołho hacž je „Ice“-strona (wot wětrika wotwobroczena strona) hischcze cžicha, pschińdżecze domoj. Prajece Luersenez maćeri wjel cžicha, pschińdżecze domoj. Prajece Luersenez maćeri wjele dobroh. Wostajcze jtwoje staroscze na naschim proty . . .“

„Mějece dźak!“ Wichor pożrě złowa.

Hischcze khwilku wostachu wobhdlerjo maćerneho dwora we wotewrjenych durjach stojo, so bychu wscho to móżne sapschijeli. Nahle pscheměnjena, hewak tak cžicha kupa, schére wody, rostorhane mróczele na njebju se żehlivoczerwjenej błónczněj kuku, a cžrjódy schkitnytazych ptaczkow, kiž strachocžiwje wokoło domu pierchotachu abo běchu so we dworje abo sahrodze skludnje na sem puschczcže.

S wótrymaj wocžomaj hledżeschce Maren wokoło žebje, potom wuzkědżi to, schtoż pytasche. Edlef Holgers cžerjeschce pabězy so skót psched zobu.

„Hibaj so, Onneno“, sawoła Maren na mkodeho žiwaka, „žiwocžinjej khlěwy a hródże . . .“

Potom pschebědźi so pisches rěiny jubowy mandżelskemu napischcžo.

„Cžežke njewjedro!“ wón prajesche, hdyż blizko pschi nim stojesche. Hewak niczo. Maren sakužny se jubami. Edlef běsche tji dny w Pellwormje pobył, jara nutrnje bě so wo njeho strachowała. Ale sněrom so wobtknješi, tak so nichtó wo tom niczo njepytny. „Sby ty strowy?“ so jeho woprašcha.

„A ty?“ wón snapschecžiwi.

„Maćerny dwór stoji.“ —

Tu sahwiždny Edlef na pša Jinna, kiž chyschce so f pschibližazym pschiwałom sadżerać a schcežkać.

Hdyż pschińdżetaj nimo mlodeho wotdźěla, błyschcschcztaj, kak mały Krischan žałostnje schkrěcži. Maren khwilku posasta hłesrosžudna . . .

Winowatosćej wojowasche se žadanjom, pschi mužu wostacž.

„Możesch-li mje parowacž“, Edlefo?“ woprašcha so rucže.

„Kóżdu khwilu.“

Tu wona woteńdże jara błeda do khěże.

Mutska paběschce so a sabiwasche f hosdżemi wuj Rickert, wón bě pschi wschěch woknach wulkeho domskeho wokenża sastajił a jenoż te k mótkej stronje wotewrjene wostaji, so by wuhlada byko. Cžeta Franke běsche dźěscži k žebi wsaka a powědasche jimaj powědańczko, Holgerjez macž noschesche schkrěcžaze dźěcžo hjes wujpscha po jitwi wokoło.

„Ja žebi sloro myhlu, so macž toho makuschka pschesjara sapleńczi. Prjedy je so hakle napiko, nětko dyrbjako spacž . . .“

„Kak móże spacž?“ woprašcha so Holgerjez macž mjerzaza. „Pschi wichorojtym pschiwalu žyda so Ekke Nekkepenn a jeho lud na dźěcžaze lózka a kolebki, so by stracha nacžinił. Pomasaj jenoż, žyle symne je dźěcžo.“

„Dokelž jubowy pscheje wschě schkakoby duje, macži. W cžopkej kolebży je najlepje khowane.“

„Ty wschak dyrbisch to wědżecž“, sawoła Holgerjez macž swótra. „Ja dże žym jenoż diwanacze dźěcži wocžahnyła . . .“

Maren pschistupi k pschichodnej macžeri. „To nihdy njesabudu, a khchiwdźeć tebje nochcžu“, rzekny pscheczelnje.

Tu położi Holgerjez macž dźěcžo sazo do kolebki, swodżewa je cžopje a dźesche won.

Wuj Rickert, kiž sabiwasche hischcze pohlednje wokno, sawoła pisches ramjo: „Ty mohła kóżdy dźeń k Hagenbeckej hicž, Maren, moja dźowka, jako khudźerka lawowo.“

„Tak sle to njeje, wujo Rickerto. Mi je jenoż wscha swada pschecžiwna.“

„Mi niz“, ménjesche stary. „Trochu swady wożiwi žiwjenisle duchi snowa. Ja dyrch „kh, kh“ wołacz, ale tu pocža ty hižo skludżecž.“

Maren so žlabje wumjna. „Wy dyrbicże tola pschezo žwoje tryłki cžericz, wujo Rickerto. Tola wostańcze jenoż pschi tom, hižo nětchto krócž scże mi f tym pomhał.“

„Ja tebi? Wujowka Maren? Mi so sda, ty pomhasch zykemu maćernemu dworej na nohi. S toho cžasa, so ty po jow wudała, žym cžetu Franke go hižo tři krócž žmjecz khchchał. Holgerjez macž dozyła wjazy njepóznajesch, a mje žamoho so tak skludżita, so mohł so žamo hischcze z Stinu Hinrichsenu wożenicž.“

„Ach ně, wujo Rijerto, njeczińcze to“, proschesche Maren z lubosnym pożmějwkom a khutnymaj wocžomaj. „Wy dyrbicże pola mje wostacž, trjebam waš kaž luby wschědny Boži khlěb . . .“

„Ze to wérno? Je to wérno?“ woprašcha so stary wjeselo f khwatkom, a błyły snupichu jemu do jašneju wocžow. Wujowka Maren mje trjeba! Ach ty błódła dobrota! Wuměnkaž błuscha k pjatym kolegam. Tola hdyż ty prajisch, so žym cži něschto hódny . . .“

„Salejsi-li wam telko na tom?“

„Sacž mi na tom saleji? Wujowka Maren, ludźo žebi pschezo myhlja, so moja wulka huba tudy macžerny dwór wobkrijeża. Njemyhlece žebi to. S nuły so wobaram. Sa wołoku a wschěch druhich tu bywach pschezo tón dozyka nichtó. Wjazy krócž a cžasćischo dyżi k pžej Finnej tu ke mnje rjetli „kusch dich!“ A hakle hdyż ty na dwór pschischcža, wujowka Maren, su po to tebi měli a pomalku też respekt pschede mnu dostali.“

(Pokračowanje sleduje.)

14. zjězd sakskich drobnowikowarjow w Lubiju.

Wot soboty hač do póndźele skhadźowachu so sakscy drobnowikowarjo w Lubiju a běchu bohače ze wšitkich kónčin kraja přikhwatali.

Sobotu wotmě předsydstwo krajneho wubjerka swoje posedźenje a na to stowarščichu so knihowni zastupjerjo k zabawnemu wječorej.

Njedźelu dopoldnja zeńdźechu so předsydźa a wobkhodni wjednicy k wólnym wuprajenjam a zdobom wotmě sakska skupina w zwjazku towarstwow za wikowarski skit a lutowanje rabata Němskeje posedźenje předsydstwa.

Popołdnju zhromadźichu so wobdźělnicy k wulkemu wustupjenju we zali Wettinskeho dwora. Jako prěni rěčnik referowaše sejmski zapósłanc drogist Sachsa z Lipska wo načasnej samopomocy we přemysłowskim srěnim stawje, při čimž wón dokładnje rysowaše strachi, kiž drobnowikowarstwu ze wšelakich stron hroža a kak ma wone wojować, zo by w konkurrency wobstało. K temu namjetowaše wón zjednoćenje drobnowikowarjow do bankow srěnjeho stawa. Cesny wyšši mištr Kuntzsch z Drježdźan pokaza na zhromadny dóit drobnowikowarstwa z rjemjesłom, kiž wón zastupowaše. Pod hesłom „stat a hospodarstwo“ rozpominaše wón na to rjad ważnych problemow a přimaše wosebje statowu dawkowu politiku, kotraž je pječa srěnjemu stawej njepřećelska. Na kóncu porěča hišće zapósłanc němskeho sejma senator na wusł. Beythiner z Barlina wo žiwjeńskich prašenjach němskeho srěnjeho stawa.

Z někotrymi rezolucijemi za polěpšenje położenja srěnjeho stawa so zhromadźizna skónči.

Z Łužicy.

* S **Porchowa**. Pjatk rano ¾3 hodź. wudyri wohenj w bźělanej drjewjanarni Ewina Żura z jnicjelnym bźělanjom a hotowe a njehotowe twory, kiž w njej běchu. Tež maršiny njehodźa so wjazy trjebać. Wohnjowe wobory dyrbjachu z wulkej wrózu blizke smužone brožnje zchikatać. Wschitcina wohnja leži pječa w zapadnjenju milimy. Nimo wjeńneje wohnjowoje wobory běchu k haschenju pschikhwatale bykawy z Nammowa, Żurja, Hornjeho Wujkha a Ledźborjez. Nammowska wobora dosta prěnje myto. — Dalše wobory njetrjebachu zapschimnyć.

* S **Jerkz**. (Hertwigsdorf) pola Lubija. Tudomny khěžeł a točeŕ Wilhelm N. je swojemu žiwjenju z wobwěsnjenjom zjam kónz činił. N. běše w bobrych wobstejnosćach žiwy a běše tež powschitkownje woblubjeny, tola je drje jeho cźežka khorowatosć k tutej ćudnej krocźeli pohnuła.

* S **Wottkhanja** (Ottenhain) pola Lubija. Lubijski wotrjadny khěŕ dr. Sauerbrey je tudomnu schulu hač na dalsche sawrjeca dał, dokelž wjele dźěći na duschatu kaschel cźerpi a wobsteji tehdola wulki strach natyknjowosće. Se samknjenjom schule žu so za Wottkhanje pónđźelu wulke próđninny sapoczałe. S tuteje pschičiny žu tež dyrbjeli schulscy swjećźeń wotstorcźeć.

* S **Wjetschnych Kundraćicy** (Spitzkunnersdorf). Pschi njewjedrje pjatk rano dyri blyst do khěže cźo. 255,6, kiž gmejnje słuscha, a naczini na njej tójschto schkody, njeźapali pak. Na žboże ludźo njebuchu sranjeni, hačrunjež wězy w někotrych sjwach spadachu. Błidowy rub a cepicźk buchu sešmudźene a ložo, w kotrymž jena wožoba leżesche, bu rozstornjene. Tež na elektriskim powodze běschе wjele schkody nastało.

* S **Nowosalza-Spremberga**. Dla njesbožownego lubosće je 24lětna słužobna Hilža Maschkec z Běleje Wody, kotraž w Nowosalzu słužeschе, se žrěbanjom pluna smjerć pytała. Ju běchu do kliniki dra. Wanki w Habrachćicach dowjesli, hdyž je wona pjatk wjecźor wumrěła.

* S **Habrachćicy**. Mamy hischcźe dalschu powěsć wo pschekupskim pomocniku Reisewitzu podacz. Kaž šmy hižom wjedli, běschе jo wón wutoru sarožoneho tydženja je 135 000 cźežišćimi krónami zbohaty, a někotre dny pak 100 000 krónow zwjesć firmje sahjo z listom wróćił. Wón sam pak sobotu rano 9,04 hodź. z Drježdźanskim spěšnikom do Habrachćicy pschijđźe. Mjes Nowosalzar-Sprembergom a Habrachćicami je mlody cźłowjek pytał hdy žiwjenje wjacź a je hy so nahlił. Na pschikhađze cźaha do Habrachćicy skanjeneho hnydom do kliniki dra. Wanki dowjesechu. Wón je so do brjucha tšćił a tuž je skanjenje po skaczu khětro cźežke.

* Se **Shorjelza**. Jako pjatk wós dróhowoje żelesniny wot khorownje pschithađźeju po dróhy Bažeho rowa dele pschijđźe, sajđźe kolesarka, wósta Berta Krebsowa, njeđźiwajuca signalow wrěd pscheš kolije, so ju wós, hačrunjež wona koło krucze sotpina, do boka wjerhny. Wona je swojim kolom tak njesbožownje na dróhu padże, so jebi nop pukny. Ju dowjesechu hnydom do khorownje, wona pak pschi tom hižom wudychźa. Po wuprajenju wěrnyhodnych świdokow njemóże so wjednitej žaneje winy na njesbožu dawacź.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S **Rožweina**. (Tworowy wós so špalik.) Na dwórnischću w Bźěhrigenje pola Rožweina sapali so tworowy wós, kiž bźěše wyšoko z wokminymi wotpadkami naklađźeny. Płomjenja šapachu wyšoko a njeđźiwajcy wschitkich hašcenskich posprytow so wotpadki a wós hač na żelezne bźěle špalichu. Wotpadki słuschachu Sachsthan dźělańnjam w Bźěhrigenje.

* S **Rožweina**. (S cźasom so pschejěcź dał). Pjatk wjecźor da so blizko Gleisberga 19lětny murjeŕ z Wettermizu z cźasom pschejěcź, kiž jemu płowu wot cźoła wotžoże. Wjesołožcź je była pječa z pschičinu samomordarstwa.

* S **Zwikawy**. (Rubježny nadpad na gmejnski hamt.) Na gmejnski hamt w Neuschönburgu w Zwikawskim wokrjesu pschiwđźeju pjatk popoldnja tśi dźělaćerjo, kiž po skaczu z dźělaćerskeje kolonije we Wolschnizy pokhađźachu, so bychu dla podpjery jednali. Woni wuzichu khwilu, kiž běchu tam z šatopiskom žerowe pokładnje, stajichu jemu revolwer na wutrobno a rubichu z pokładnje nětđźe 700 hriwnow. Na to cźeknychu do blizkeho lěsa. Kriminalna policija je hnydom do lěsa poda, so by nadpadnikow pytała.

Proces přeciwo Winterej w Lipsku.

W prozesu pschećiwo wobkhodnemu rěčnikej Winterej bu tež wčerjšk Soldan pola nemšćokatneho sudnistwa jako swjedk pschešłyschowany. Soldan běschе wot Wintera dostał mandat, so by wjedł najdźiwnoscejenski prozeš. Soldan wuprajł mjes druhim, so ma němskostatny bankowski šafor tež dźensa hischcźe za tajki, kiž je pschećiwo prawu. Winter je pječa bjes dwěla šwawe sajimy šafupował. Jednanja budža hischcźe dźesći cźaš tracź. —

Najnowiše z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje za jutšišu žrjedu:** Pomałku je wucźahuje a trochu wocźopluje. W Jendźelskej a połnocnej Europie khłódno a žuchło.

* **Pažaržerske lětadło, kotrež mjes Drježdźanami a Khoczebuzom wobkhađźa, je so pondźelu w mhłe zabludźiło.** Dokelž njemóżeschе Drježdźanske lětanischcźo namakaź, je w Stolpnje na Gneuźez wulkej luzy k semi pschišćiłło. Pschi tym je so lětadłowa wóška słamała. Jeho dwaj pažaržaj ziaj so z automobilom do Drježdźan dowjesłoj. Słamana wóška je so w Klingerez fabrizy hnydom sašła a nowa je so hižo wječor wotpołdnja wróćiła. Wjeczor w 6 hodźinach móżeschе lětadło do Drježdźan wotlećeć, hdyž bě někotre króćel luku wobšćěłało, kotruž wulka hromada ludźi wobšćěłowaschе.

* **Winska „Arbeiterzeitung“ žiwoje wotkrywanje we pschihotach domowinskich woborow k puczej dale wosšewja.** Na załožku nowych a dokładnych dokumentow wona mětne mjenuje, hdyž su sfałowane brónjow domowinskich woborow. W Schtyrskej je w kóždej wšy tajki skład brónjow. Kontrolleraj Ziden a Jesler składy dohladujetaj, hač so brónje w rjedźe dźerža a so derje khowaju. Njedźiwaju tcho je so njesprawnym domowinskim wobornikam poradźiło, 28 maschinskich stšelbow kradnjez a do Madjarskeje pschedacź. Sandźena njedźela je so bjes wjetschich njemérow minyła. Jenoż we Winskim Nowym Měsće domowinšzy woborowzy so dźělaćerskich zmarjow strašychu.

* **Pondźelu rano su mjes sakšanskičzomaj Amtizami a Gubinom cźežo pólskeho inżenjera dr. Pinkuła, kotryż we Barlinje bydli, njedawno żelesniny namakali. Dr. Pinkus je poslednje njedźele za jene pólske město pożczonku 1½ miljona hriwnow saradźił. Boja so, so tu jeho na wróćezpuću z Warschawy do Barlina skónzowali a wurubili.**

* **Cźežke khujeźerstwo je dla wjele snjeschożenow posledniho cźasa sakasało, towarstwa z cźežitymi automobilemi wosnyć.**

* **W Nowym Seelandže zu žobotu 21 podseńskich storkow sacźuli. Wjele wobydlerjow zhubi nóz na dróhach pschebywasche. Jena zyła hora je so zhubiła. Pola Murchisona je so krajinuły wobras zyle pscheměnił.**

* **W pschišłatwje w Stubbeklóbingu automobil z tśjomi wobsebami wobkhađźeny, do morja padże. Matroša, kotryž so ruce rosžudźiwschi za nim skoczi, nětkle automobilowe skłenczy rosbi a tak dwěmaj wobsebomaj žiwjenje wulkowa. Tśeśa w automobilu sedźaza wožoba so tepi.**

Hospodarski rozhlad.

Wutoru, 25. junija 1929.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,187	100 pólsk. złotych	47,075
1 jendźelski punt	20,296	100 čěskosł. krónow	12,408
100 šwajc. frankow	80,575	100 franc. frankow	16,37

Barlinska bursa wosta wječera cźicha. Kurzy běchu wschelake a zkerje feštabjene. Jara cźicze běchu witi z dołżnymi a rentowymi šlicźinami.

Produktowe witi wječera w skruczenju žitnych płacźiznow dale postupowachu. Pschedewschćim běchu płacźiny za pozdźischcze termije powyschene. W pschenźu bě hotowe forno 10 pj. drózšcze a w rožu 5 pj. Loni žanny cźaš płuwachu do Europy 40 000 tunow žita, lětża jenoż 10 000 tunow. Wječera płacźeschce zentnaŕ

w Barlinje

pschenźy 10,95—11,10 hr., rožli 9,55 hr. hač 9,95 hr., nasymskeho jačmjenja 8,80 hr. hač 9,10 hr., wowsa 8,90—9,40 hr.,

w termijnowym wikowanju

za julij: pschenźy 11,45—11,50 hr, rožli 10,18¾—10,20 hr. a wowsa 9,40 hriw.

za september: pschenźy 12,15—12,17½ hr., rožli 10,91½—10,90 hr. a wowsa 9,85 hriwnow,

w Drježdźanach (pjatk)

pschenźy 11,00—11,85 hr. (10,95—11,20 hriwnow),

rožli 9,95—10.20 hr. (9,80—10,15 hr.),

jačmjenja nasymskeho 8,90—10,50 hr. (8,90—10,50 hr.),

wowsa 9,85—10,10 hr. (9,85—10,10 hr.)

Pschihotaja:

Blidatšeju, Schmidt na Khwalischu w Běłej Wodze.

Pickatšeho, 26—30 lět, Schober w Rěčźach.

Bolju do domu, Hellenschmidt w Hródku, Dolha haša 44,I.

„ Schuster we Wojerezach, Dwórnischćowa h. 15.

„ Sprnit we Wojerezach, Opizowa haša 5.

„ Endertowa w Lubiju, Poštowa haša 3.

Motrišćeho, Meyer we Wojerezach.

Kowarišeho, Heina w Dršwje.

Kowarišeho, Zehr w Bukezach.

Stenotypistku, E. Buckenauer we Wojerezach.

Dźenku, Bär w Njeswačidle.

Pohonźa, Hübner w Nowym Lubolnju pola Rěčźiz.

Na pschedaŕ:

Běrny 100—150 zent., knježi dwór w Khołmju.

Krowa, wysokožuńcźelna, podžobna w Budyschinku 4.

Pschichadu, Nowak w Schenkach pola Hródka.

Pschichadu, knježi dwór w Mokrowje pola Hródka.

Jałowja, wysokožuńcźelna w Rakołach 31.

Wós, dźěćzogy, w Hródku, Dolha haša 11.

Wós, 4 połowšći we Wojerezach, Rožowa haša 7.

Kolo, žonjage sa 38 hr., mužazy wobšć sa 28 hriwn. we Wojerezach, Schulska haša 6.

Khamor, lodowy, Giebner w Budyschinje w Dźiwadłowej haży.

Sšoma, rżana a pschenična w Dobroschezach pola Delnjeje Hórki 22.

Sšoma, 9 zent., Schütze we Wulkim Zicźinje.

Ssudnizy na pschehađowanje

žrjedu, 26. junija 1929.

W Nuknizach, pop. ½1 hodź. na gmejnskim hamcźe: Sspcźawa;

we Wulkim Cźišku, w Nikolajej hoschenzu, dop. w 9 hodź.: 3 swinje;

we Wojerezach, w hoschenzu „K złotemu Lawej“, dop. w 11 hodź.: Piano, drastny khamor a bůfet;

w hoschenzu „K hwězdže“, dop. w 11 hodź.: Wschelake meble, klawěr a schewske maschiny;

w Hermanezach, w hoschenzu, pschiw. w 12 hodź.: Mužaze koleli;

w Brětnje, w hoschenzu, pop. w 5 hodź.: Radio;

w Niśkej, w hoschenzu „K lawdźe“, dop. w 10 hodź.: Lodowy khamor, aktowa polza, pišański stroj a khaniny na paletot;

w Kamjenzu, w finanznym hamcźe na Kasarnskej bróšy, dop. w 10 hodź.: Stółzy, hospodarski wós, autowej wobrucźi, mužaze koło, lěhnski a khubowy stoł, wak khaninow.,

schtwórtk, 27. junija 1929.

w Budyschinje, na hudnistwje, dop. w 1 hodź.: Wschelake meble, schijaze maschiny, pišańske stroje, mužaze a žonjaze tež motorske kola, a kolesarske dźěle, hudźbne stroje, wosły, pjenježny khamor, wobrazy, porstne wina, punschowe essenzy, tšelby, lampy, cźažniki, awta, aluminijowe twory, dźěćzoze wotwjezki, khamowe pokładnje a wschelake debjenki;

w Sprojzach, w hoschenzu, pop. w 3 hodź.: Schkleńczany wós;

w Małej Subworničzy, 62 zementowych rolow, a wschelake druhe zementowe twory.

Skrowe depeše.

Produktowe witi w Barlinje dźenża dop. ¾11 hodź.: Płacźiny postupuja, tola wobrot wostanje žłaby.

Dop. ¾12 hodź.: **Kaž psched hodźinu, tola łuhi a pschedawaŕ wotcźakujetaj.**

Drježdźanska burza (24. VI.).

Pšenca	220-225	běrnjace kruzki	18,60-19,00
rožka	199-204	pšenź. wotruby	11,80-12,20
nalětni jačmjeń	222-232	rżane wotruby	12,90-13,90
nazymsk. jačmjeń	178-210	pšenična muka	39,50-41,00
wows	197-202	rżana muka	32,00-33,00
čefwjeny dźeśol	145-155	woka	33,00-34,00
raps	—	pjeluški	32,00-33,00
kukurica (Maïs)	206-208	hróch	31,50-35,00
suche truhańcki	12-12,70	cokrowe truh.	17,00-18,00

Płacźiny rěznego skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

24. junija.

168 woł., 389 byk., 353 jałojc. a kruw., 742 ćelat., 844 wowc., 2829 swini.

Płacźiny za

woły: 1. 58—62, 2. 49—55, 3. 40—45;

byki: 1. 57—61, 2. 52—56, 3. 46—50;

kruwy: 1. 53—57, 2. 45—50, 3. 35—41, 4. 29—33;

jałojcy: 1. 57—62, 2. 45—54;

wowcy: 1. 66—71, 2. 56—65;

ćelata: 1. 77—83, 2. 70—76, 3. 58—68;

swinje: (přez 300 pt.) 82—83, 2. (240—300) 83—84, 3. (200—240) 80—82, 4. (160—200) 70—72.

Ranoy 73—76.

Płacźizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg. Płacźizny po złotej hriwnje.

	24. 6.	22. 6.		24. 6.	22. 6.
Pšenca	219-222	217-219	huny	21-23,00	21-23,00
rožka	191-193	190-192	woka	27-30,00	27-30,00
nal. jačmjeń	—	—	modre łupiny	18-19,50	18-19,50
naz. jačmjeń	176-182	176-181	žołte łupiny	28-30,00	28-30,00
wowa	172-188	173-188	keradella	—	—
kukurica	—	—	raps, wosušk.	18-18,50	18-18,50
pšenź. muka	25-29,00	25-28,75	lany wosušk	21-21,60	21-21,60
rżana muka	26-28,25	25-28,00	poon. melasa	—	—
pš. wotruby	11-11,75	11-11,75	běrnj. kruški	16-16,10	16-16,80
rżane „	11-12,00	11-12,00	syno, 50 kg	3,40-3,80	4,00-5,00
lane symjo	—	—	rżana sloma	1,30-1,35	1,60-1,85
hróch, Viktor.	40-48,00	40-48,00	pšenź. „	1,20-1,40	1,30-1,60
raps	—	—	wowsna „	1,05-1,20	1,50-1,60
pjeluški	25-26,00	25-26,00	ječna „	1,00-1,15	1,40-1,65

Zjězd zwjazka wokrjesnych wohnjowych woborow w Hornjej Hórcy.

Wot sobory 22. hač do pondźele 24. junija t. l. sthadźowasche so w Hornjej Hórzy swjask wokrjesnych wohnjowych woborow Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa z swojenju 55. swjaskowenu sjězdej, pschi kotrymž w hósinej Hornjej Hórzy dobru a pschecelnu hospodliwosć namaka. Też se fwjedźeńskej pychu fwjedźeńska wjeß fwojich hosći pocześcichu. Na sjězd běchu pschischli sastupjerjo 58 wohnjowych woborow.

Sjězdowy porjad wotewri so sobotu popołdnju po pohedźenju pschedhydstwa se fkhadźowanjom wotpóßlanzow w Górnigej sali, kotrejž swjaskowy pschedhyda, knjes wopalny direktor Fischer z Biskopic nawjedowasche. Mjes shromadźenymi fmědźiske wosobje witaše knjesa hamtskeho hejtmana dra. Sieverta, direktora Schwarza a měschczanostu dra. Förstera wot czestneho wubjerka. Po pschedhydowej rosprawje wo dźelawosći fankdźeneho leta, kiž dawa postup spóznaś, pocześcichu w fankdźenym lěče semrětych towarschow z postanjenjom, pschi kotrymž kapała spěw wo dobrym towarschu sanjeße. Hornjo-Hórczanske muzike spěwne towarstwo pod nawjedowanjom knjesa wyschischeho wuczerja Frayschlaga poskiei hosczom rjany spěwny postrow.

Knjes hamtski hejtman dr. Sievert, kiž k prěnjemu rasej w tutym knyhu pschebywasche, pschednjeßy postrow hamtskeho hejtmanstwa a wokrjesneho swjasta a pschilubi se fwojeje strony podpjeranje woborniftwa. Jako běsche hischcze ftotnik Hornjohórczanskeje wobory, knjes Mäßling hosći w mjenje wobory powitak, wotewri knjes pschedhyda Fischer dnjowy porjad, z kotrehoż fkładźiny, so je loni 13 towarschow wumrěło, kotliż wschitzy Lamprechtskej poßmjertnej pokładni pschißłuschachu, so je tuta w tutych 13 pschipadach 2856 hr. wupłacźiła. Swjask wopschija dozyła 77 woborow, mjes nimi 9 fabrikiskich dobrowólnych woborow se 3092 muzemi. Strózanska a Brěmjenjanska wobora buschtej do swjaska pschijatej, Bartska a Nakojdźanska pak wustupischtej. Wobory wobhedźa 115 fkładźow, z nich 79 na schtyrjoch kołach, 20 ručnych na dwěma kołomaj a 16 motorskich fkładźow. Pruhowanjow je bylo loni 28, pschi kotrymž wschitke wobory z „jara dobrym“ czißłom woteńdźechu. Rosprawa pokładnje, kotruž knjes wopalny mischtr Luzius poda, wopschija 2627,14 hr. dołkodow a 2360,65 hr. wudawkow. Podpjerańska pokładnja pak na 6430,45 hr. dołkodow a 2924,60 hr. wudawkow, so wostanje w pokładni 3505,85 hr. Pschi wólbach so hobustawy pschedhydstwa, kk. Fischer, Luzius a Kaschpor jenohłósnje sałsowolachu. Do dohladowarstwa podpjeranjeße pokładnje so tehorunja jenohłósnje sałso wuswolichu sa 1. wokrjeß Baumann, sa 2. wokrjeß Hetzer a sa 3. wokrjeß Szykora. Bliżschi swjaskowy sjězd sa 1930 połoži so do Rakez, dokelž tamnischa wobora swój 40letny jubilej fwjeczi.

Sobotu wjeczor wotmětwasche so we wulkim fwjedźeńskim stanje powitańki wjeczor z pschijomnym bohatym programom, kiž wjeße towarstwa zhebi pomhajo k dospołnemu spokojenju wophitowarjow poskiczichu. Se pißanym wotmětnjenjom podawasche so bjes pschestawkow jedyn wustup po druhim, so zdyż wjeczor, kiž běsche z wulkej luboscju k dobrej wězy poskiczeny, na kóždeho wophitowarja najlěpschi sacźischcź sawostaji.

Na fwjedźeńskej njedźeli so woborniży a wjeßnjenjo z hudźbu budźachu, na to witasche kapała psched Górnigej hosczenzom pschikhadźaze wobory. Dopołdnja ½11 hodź. dyrbjesche so pohosczeńska wobora pruhowanju podczißnyć, pschi kotrymž běchu mnohe wusnamne wožoby pschitomne. K połkhodnym a druhim swjeczowanjam na swjeczowanischczu sczehowasche hasčeńske swjeczowanje pschi knjeżej brózni, hdyż fykawa hižom 2½ njemschinje po alarmje wodu da. S tutym swjeczowanjom běsche sjednoczene swjeczowanje samaxitow 2. a 3. wokrjeża. Po eksaktnym paradnym połkhodze dosta so woborje pschipósnacze sa swjeczowanja, kiž běsche „jara dobre“.

Konzertej na fwjedźeńischczu pschisamknu so wulkotny fwjedźeńskiczah, kiž so po wupyschenej wězy hibasche. 20 kapalow starasche so sa hudźbny pschewod a nětko 1700 wožobow se wjeßnymi towarstwami stupasche w czahu. Jako běsche fwjedźeński czah fwjedźenischczo dozpět, poza so fylnje deschczowacź, so knjes wopalny direktor Fischer swoju fwjedźeńsku rěcź hźerjecź njemócześche. Wschitzy khwatachu do fwjedźeńskeho stana a do blischich hosczenzow, hdyż hischcze w dobrej towarschnoscźi někotre rjane hodźinki pschežiwichu.

Deschcź pak kaßeße deschcź fwjedźeń, so so na wotmyßlene waschnje wotmětwacź njemóżesche. S króttkim fmólnizownym czahom a fwjedźeńskimi rejemi na woběmaj salomaj so fwjedźeń skónczi. Pózdźelu mulczischcu, zhebi hischcze na „Hajnkownju“, z czimż so fwjaskowy sjězd wobsamknu.

Přilopk.

* **Samjertne njeßoże z motorskim kołom.** Na Barlinsko-Drjeżdżanskej dróży blisko Weinsdorfa pola Wikowa (Elsterwerda) sta so w nahłym fawinjenju dróży, psched jeje fkhižowanjom Barlinsko-Drjeżdżanskeje żelesniży cźeße njeßoże z motorskim kołom. Drjeżdżański motorowy kolesnik, kiž pschespěschnje tuto straschne městno pschejěcź spyta, sajßże z poknym wotmachom do pschěrowa a bu z wutrobnom wo schtom wjerhnjeny. Jeho towarschi 100 metrow dale pytny, so bź fwojeho pschecźela schubił. Wón so wróći a namaka jeho w pschěrowje leżo. S pschekhodnym straźnikom so wo fnjesboženeho starasche a lěkarja sawola, kiž pak możeße jenoż fmjercź fwjeczicź.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. Naša jednota „Sokoł“ ma swoje zwučowanje kóždu srjedu wječor we 8 hodź. w towaršowni na Hornčerskej hasy (Christl. Vereinshaus).

Budyšin. „Nadźija“ zeńdźe so tutón tydźeń zaso srjedu wječor we 8 hodź. w Serbskim Domje k spěwanju za wulki koncert. Je nuzne, zo wšitcy přińdu, kiž chcedźa na konceŕce sobuspěwać. Po spěwanju jednamy wo wuleće bliżšu njedźelu na Čornobóh.

Bukecy. Jednota Sokoł zwučuje sobotu z dypkom we 8 hodź. ½10 hodź. je ważne posedźenje za starych a młodych bratrow, tež hwizdarjo přińdźe. Wina-watosć je, zo so kóždy na tej samej wobdźěli.

Drježdźany. Tow. kat. Serbow „Jednota“ wotměje swoju hłownu štwórčětnu zhromadźiznu **wutoru 2. julija** wječor ½9 hodźin w tow. hosćencu „Bayrische Krone“ na Neumarkt. Porjad so w zhromadźiznje wozjewi. — Dale mamy njedźelu **30. junija** naš wulět do Sakskeje Świcy, a to na Gr. Winterberg atd. My zetkamy so dopołdnja ½9 hodźin we Kuppelhalle na hłownym dwórnišću. Njedźelske lisćiki za 2,70 hr. hač do Šmilka. Bohate wobdźělenje so wočakuje. **Předsydstwo.**

Hrodźišćo. Serbske tow. „Zerja“ ma přichodnu njedźelu **30. junija** t. l., hnydom po serbskich kemšach pola Jurakec w Hrodźišću wurjadnu zhromadźiznu, dła wěsteho nuzneho zrěčenja, prošu prajće to jedyn druhemu a přińdźe w bohatej ličbje. Předsyda.

Nazymski koncert nastupajo! Přichodna pruha, srjedu 26. junija, je jenož za mužske hłosy. Započatk z dypkom ½8 hodź. w Serbskim Domje. Nie na noty pozabyć. Hłowny dirigent.

Sowrjecy. Sokoł zwučuje kóždu wutoru.

Sokoljo za Póznanski zajězd hromadźa so štwórtk wječor w 9 hodź. w Serbskim Domje w Budyšinje. Njech je tu kóždy z dypkom.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoler w Budyšinje. Za lokalny dźěl a litteraturu: A. Dučman w Budyšinje. Za hospodarski dźěl

Tworykupowace tow. w Budyšinje
zapisane družstwo z wobmjezow. rukowanjom

Našim sobustawam z tutym wozjewjamy, zo wot

1. julija 1929

sčěhowace danje za zapołożene nalutowanki dawamy

za wšědne wužiwanje	6%
za měsačne „	7%
za štwórčětne „	7½%
za połčetne „	7¾%

Prosymy, zo byče to k wědźenju wzali, a wěš nalutowanki w swojej nalutowarni zapołożili.

Tworykupowace towarstwo w Budyšinje
zapisane družstwo z wobmjezowanym rukowanjom

Poskićamy wosebje:

Nowe běrny	punt 18 pj.
Nowe jerje	štuka 15 pj.
Nowe kisałe kórki	štuka 20 pj.
Najlěpše zelene kórki	punt 24 pj.
Tomaty	punt 60 pj.

Serbski Hospodar
ratarske wulkowikowarske towarstwo z wobm. ruk.
Telefon: w Budyšinje 3510, w Khoćebuzu 1247

Naš młyn w Delnim Wujezdźe telef. čo. 13 dźěła nětko też

dejwo spěchowacu picu

z rżanych a pšeničnych wotrubow, rajsowe mučki a mučki wolijowych wosuchow po receptach nazhonitych skotarjow, wše dźěle w najlěpšich a najčišćišich kajkosćach.

Tutu picu předawamy jako

Łužisku dejwo spěchowacu picu

I. družina wopřija 18,06% proteina a 8,42% tuka, škrobowa hódnota (Stärkewert) je 58,1 kg., požiwajomny bělk (Verdauliches Eiweiß) 13,1%.

II. družina wopřija 19,48% proteina a 7,83% tuka, škrobowa hódnota (Stärkew.) 63,3 kg., požiwajomny bělk (Verd. Eiweiß) 14,2%.

Wobě družinje stej po wobswědčenju statneje přepytarnje w Möckernje pola Lipska wosebje dobre a čistej.

Prošu čisło 26 87
Jeli maće mały nawěšak do „Serbskich Nowin“

Konje k rězu
kupuje kóždy čas po najwyšších płačiznach.
Kurt Kaiser w Budyšinje,
na Humboldskej hasy a při Mjas. jětkach. Tel. 2403

Gumijowe twory
za žony a muži
wopłokowadła, žiwotowe wobwjazki, měsač. wobwjazki a tajke přez wustawowanje. Wobroćće so dowěrliwje na
Wuzmerowu
w Budyš. před Sulefak. wrotami 9

Spušćenje wobkhoda
2 wozaj za kruwy,
2 taflojtej wozaj,
1 mlokowy wóz
za 18 karanow
tunjo wotedawa
A. Schumann
we Wulkim Wosyku čo. 3

W. KÖHLER w BUDYSINJE
na Hłownym torhošću čisło 9
Zhotow. mošk. přikry wow
po měrje. Mósk za nje so přiwza
Wupjeřki, posłeńca Wulk, wubjerk přeśiwankow

500.- hr.
pytam na wotpłaćowanje. Poskićenje pod F 35 na wud. S. N.

Poskićam po přihódnym płaćenskim połdźanju
D-motorske koła, dobre nowe, a druhe (šadne koła, płace mašiny, žimace mašiny, mašiny rězadła, rynkowe płaty, płace a narunanje, připrawa a naruwanje, najnowše maschiny. **H. Paul Grälic**
wuporjedźerjenja w Kamjencu
blizko kat. cyrkwje. Tel. 470.

Syru mołmu
kupuje po najwyšších płačiznach
Otto Osswald
nohajcowa fabrika na Kamjentnej hasy

Přiloha k čisłu 145 **SERBSKE NOWINY** Wutoru, 25. junija 1929

Budyski šulski dohladowarski wubjerk.

Hamtska lična zhromadźizna wučerićstwa wokrjeża.

Kóždolična połna zhromadźizna wučerićstwa Budyskeho šulskeho dohladowarskeho wokrjeża wotmě so njedawno w Krónje. Nic jenož, so je pśichi tutej hamtiśe wučerśiśej zhromadźiśnje pśichiežnosći data, schulske žiwjenje wokrjeża, statistiku wobdźełane, w swisku pósnaċ, we frjedźiśicu zkhadźowanja stoji ličo lěta dołho prawidłownje pśehonowschi, ktž pomha wažne paedagogiske prašenja wuwažniś a dopomha wuċerśićstwu k posudźowanju.

Knjes wokrjesny wyschśi schulski rada prof. Kral wotewri pożedźenje a postrowi cełesnych hosći, mjes druhimi knjesa hamtiśeho heitmana dra. Sieverta, knjesa nésćezanostu dra. Fórstera, wokrjesneho schulskeho radu Schurriga (ſ Bitkowic), sastupjerjow Budyskich wyschśich schulow a wumeńkarjow.

Schulske lěto 1929/30 stoji w znamjenju nowego krajneho wuċbneho plana a w swisku ſ tym wutworjenych wjesnych schulskich abo wokrjesnych planow. Njech stanu so nowowutworjene plany ſ greatom, so bychu so mogły a dary naschich dźeći rozwiwaś.

W 229 wjesnych schulskich rjadowanjach wokrjeża pobrachuja hišće 511 tydźeńskich hodźinow, so bychu so we schulskim potrěbnem zakonju žadane prawidłowe liczby dozpełe: tuž by so mohło hišće 17 wuċerśiśkich mozow pśichitaśiś. W 15 ſ 53 ludowych schulow su so liczby dozpełe abo pśiceŕkoćile; a to w 181 rjadowanjach, to su 52 procentow. Tónle pśichibony wobraz pak so pśicherjunje, hdyż wobkładujemy wobśeśnosće w jednotliwych wjesnych schulach wobźeje, tak pobrachuje we 10 schulach 5—8 hodźinow; we 18 schulach 9—14 hodź.; we 7 schulach 15 hač 18 hodź.; w kóždej po 8-, 11- a 12-rjadowniowej schuli 29, 31 a 40 hodźinow. Tu dyrbi so hišćeze mózne wojowaś, so mohło so postajenje schulskeho potrěbneho zakonja dozpśeś. Wobzeźe do schłody wurośeśe so njedostatk na wuċerśiśich mozach we po rěcźi měśćanych schulach. Na ſerbſkich ſchulach wokrjeża ſamóże jenaż hišćeze położa wuċerśiśich mozow wuċbu wukonjeċ. Po rěcźi měśćana wuċba, kiž bu wot ministerſtwa ſe wulkim napſchećopſchinjenjom po zakonju zmóžnjena, budże dyrbjeć dla njedostatka na wuċerśiśich mozach jeneho dnja wotpadnyć. (Njech ho tola ministerſtwo, hdyż ſerbſkej wuċbje tak jara napſchećo pſchinźe, też wo dospołnjenje wukubłowanje ſerbſkeho wuċerśeſkeho dorosta w maċerńej rěcźi na wyſchśich ſchulach zakonju potara. Pśichipomnjenje pśeheŕerja.)

„Sserbske wobkładnerſtwo smjeje nadawk, nowe puċze pokazaċ, kak ho tutomu pśiſrjeżo bóle ſpakjujomnemu njedostatkej na ſerbſkich wuċerjach w ſajimje ſerbſko-nimſkeho ſchulſtwa wotpomhaċ hodźi.“ (Sserbske wobkładnerſtwo so lěta dołho hiba z kompetentne wyſchnoſeje na pomoż wołła. Kelko ſe deputazijow a próſtuwow ſu tola hižo na knjeżerſtwa wot ſpoczatka 19. a 20. lětſtotka byle póſłane, ale wſcho bźſche podarmo, haj, ſchtoż ſo na papjerje pſchiſwoli, ſo w praktiſkim žiwjenju pśiches wuċerjerjow a jich wyſchnoſeje ſajo podrywaſche: Sserbſka ſchula ſo pſchenémzowaſche tak, kaž ſo to dźenża hiſchće w Pruſkej ſtawa!!!. Niż ſerbſke wobkładnerſtwo, ale miniſterſtwo roſmurźowanja ma ſo wo kwaliſikowany wuċerſki dorost ſtaraċ: „ſerbſzy ſynojo a dźowki ſo na ſchule ſćelu, ſo bychu ſo też w maċerńej rěcźi wudospołnili, ale niż, ſo bychu ſo pſchenémcźili, po rěcźi a po ſmyſłenju. Sa cźaſ dr. Streſemann na konferenzach ſwiſała ludowu wojnu, ſa to wojuja Luźiſzy Sserbja hižo łětſtotki dołho: ja maċerńu rěcź a rědnu kulturu!!! Njech tola někto ſakſe, pruſke a němſkoſtatne knjeżerſtwo ſkónčnje ſprawnoſć ſiwjeneho ſmyſłenja napſcheċo Sserbam dopokaże! Pśichipomnjenje pſcheŕerja).

K tutym ſawodnym ſłowam wokrjeżneho wyſchſcheho ſchulſkeho rady poſtrowi knjes hamtſki heitman dr. Sievert wuċerſtwo a wupraji nadźiju, ſo njech ſo poradźi, njedźiwajo finanzne nuſy ſchulſtwo dale wutworjeċ.

Po „hymnje na ludźbu“, kiž wuċerśiśe ſpěwne towaſtwo pod nawjedowanjom Marćina Bauera je ſarjuċom pſchedonjeſe, ſpomina wokrj. wyſchſchi ſchulſki rada we ſwojem rěcźe ſemrěteju wuċerjerjow a dźakuje ſo ſa jeju ſtutkowanje. (Wuċeŕ Thomaš 5. junija, wyſchſchi wuċeŕ Liebſch, 8. junija.) Pſchitomni poſtanu.

Mjes tym bź knjeż univerſitny profeſor dr. Leiſegang-Lipſcanſki dóſchoł, kiž rěcźeſche wo jara naċaſnem pſchedmjeċe:

Wójna ſpětowoho nahlada naſcheho cźaſa a ludowa ſchula.

Pśiches naſch cźaſ howrja wójnu ſpětowoho nahlada. Wuċeŕeſtwo drje je ſebi ſwobodu ſawdomja w teoriji wubdźiło, tola w praktiſkim ſtajeja ſo runje wuċerjerjej wſcheċ ſpětne nahlady, kiž ſu jeho nahladej nawopaċne, njepſchećeſelſzy napſchećo. Staj diwaj puċzej, pak: wuċeŕ ſaſtaji ſwoje pſchećewobźeńe wo ſpětowem nahladze, wojuje ſa njón, pſchińeſe wiċhaŕ ſ tym wuſpěch ſwojeho wuċeŕeńſkeho dźěła do ſtracha; pak: wón wuſnaje ſo ke objektiwnemu wuċeŕeńſkemu programej. K objektiwnemu wuċeŕeńſkemu porjadej ſłuſcheja 1.) wukubłanje k ſtatei a 2.) wukubłanje k němſkej kulturze. Prof. Leiſegang pokazuje w hiſtoriſkim wobſeźe, kak naſtachu ſpětowe nahlady ſ cźaſowych pomětow reformacije, renatience, humaniſma (roſwuċźenoſće), wuċeŕeńſke problemy ſo najprjedy jednorje pſchedſtawjachu, kak pak toleranza idea humaniſma dawa problemy pſchezo we wſchelakorych podobach ſo pſchećiwo ſebi a do ſebje wuſtutkowaċ.

Nowuċeŕeńſy ſtat, teoretiſky widźany, je jenož hiſchće wobluk a hoſpoda ſchromadnoſćow a ſpětanahladowych ſkupinow. Schromadnoſće a ſpětanahladowe ſkupiny wukonjeċ: wolu, druhich ſrojumjeċ. Dźe wo to, młodoſć wukubłowaċ, kiž wotpokaſuje propagandu rańſych ſtowow.

„Wukubłanje k ſtaċańſkemu ſmyſłenju je poſtorhnjenje ducha ſchromadnoſće naſcheho ľuda na wyſchinu, ſ kotrejež ſo wotſtejkć naſcheho ſamſnjeho žiwjenja a ſmyſłenja harmoniſzy do zyka ſjaduje, hdyż wobmjeſowanoſcź ſo roſchěrja do mudroſće; hiba ſo pſchemjenja do lubocźiweho ſrojumjenja.“

Tajke buchowne ſadźerżenje ſłowa we ſebi ſobom ſmyſłenje ſtaċańa, kiž ſłuži ſtatei jako łoko w dźele zyka, kiž ſo ſarjaduje a w harmoniji zyka ſwoju wonowatoſć dospołnje dopjelnuje.

Pśiċi wukubłanju ke kulturje pokaſuje prof. Leiſegang ſnowa problematiku a mnohoſtronoſć kultury. Nichtó njemóże ſ nékajeho ſpětneho nahlada ke kulturje wukubłowaċ, pśiċetoż w kóždej kulturje njeje jeniczki jedyn ſpětrowy nahlad, ale mnohe. „Kultura je pěſtowanje, ſnadobnjenje, pſcheworjenje žiwjenja po ideji.“ Žiwjenje a wiedźenje žiwjenja dyrbitej ideji podcźiſnjenej wotſtaċ. Nadawk wuċerja, kiž dźe k ſrojumjenju a k ſtutkowanju a k žiwjenju w kulturje woczahnyċ, je jaſnje ſpóſnaty: Wón dyrbi ſwój ſwój nabožny abo nékajſi druhi ſpětowy nahlad měċ, ale dyrbi ſebi ſapreċ, we ſchuli tutón ſwój ſpětowy nahlad, ſa jeniczku prawu wudawaċ a pśheċiwo wſchitkim druhim wojowaċ. Wuċeŕ njeſe i politikarjom a też niż ſ bohoſłowzom. Wón nima žanu agitaziju wukonjeċ a też žanu miſiju. Ma ſwojich ſchulerjow tak pſchihotowaċ, ſo njepadnu kóždej agitaziji a kóždej miſiji bjes kritiki ſa wopor. S tym dźěła wón na poſdźehnjenju ludoweho ſpěſłanja, kiž dźenża trjebamy.

„Dźenża jedna ſo wo to, hacź ma wojowanje ſpětowych nahladow k roſbrońu ſwobje ſamych a k ſahubje naſcheho zyłeho ľudu dowjeſeċ, abo hacź ſo nam poradźi, jemu wótroſcź wſaċ a jednotliwe mózy k wſajimnemu ſrojumjenju a k płódnemu dźěłu na zyłu wótcźo dowjeſeċ.

Bohaty pſchiſłeſk žnjeſeſche rěcźnik ſa jeho ſ wyſokeho ſtojnſcźa wiźane wokrjeżneſće nadawki, wuċeŕſkemu dóſtachu ſo hódnoſtne pokaſanja ſa jich dźěło.

Knjes wuċeŕ Kranz-(Schneider) ſ Huſti roſprawja wo dźěle rady wokrjeżneho wuċeŕſtwa a pśheſe pſchedwiźem bohate wuſiwanje wokrjeżneho wukubłanſcźa, kotrež ma ſo pśiches podpjeranje hamtſkeho heitmanſtwa

---

. Symank:

Přinoški k slawiznam łužisko-serbskeje rěče a literatury.

(Skóńcenje.)

b) Wjesne mjena.

Prěnju zběrku bě H. Dučman zestajał a w lěće 1868 wozjewił.[9] Ważniše pak su dr. Mukowe: „Auszüge aus Abraham Frentzels: Historia naturalis Lusatiae Superioris (Städte und Dörffer, die um das Jahr 1700 ins Löbauische Weichbild gehören mit ihren wendischen Namen)“[10] a druhi „Auszug aus dem alten Urbarium des Landvoigts der Landt Voigtey Intraden“. Muka doda horjeka spomnjenemu „Verzeichnis der Hauseigentümer der Stadt Budissin“ też zapisk serbskich wjesnych mjenow.

c) Leżowne mjena.

„Wjesne a leżownostne łužiske mjena su swědkojo, zo bu kraj wot Serbow kolonizowany.“ Tajke přeswědčenje a spóznaće, zo su wosebiće leżownostne mjena za ludowědu a rěčespyt z wulkej ważnosću, je serbskich wučencow pilnym studijam tutych rěčnych pokładow mócnje pohonjowało.

Prof. dr. Pful[11] přida swojej rozprawje „Pomniki Połobjan Słowjančiny“ w l. 1863/64 někotre wjesne a leżownostne mjena z wuložanjom wot Hilferdinga. We přichodnym lěće wozjewja M. Hórnik[12] mnohotu leżownostnych mjenow hornjeje a delnjeje Łužicy a zwoła swěrnych Serbow k pilnemu sobudźěłanju. Crjódku swěrnych pomocnikow sebi doby. Běchu to wučeŕ M. Rostok,[13] prof. dr. Muka[14] a dr. Pilk[15] we hornjej Łužicy, Hajno Jordan[16] faraf Bolta[17] w delnjej Łužicy.

d) Onomatologiske studije.

Rěčne wukładowanje a wuložowanje swójbnych, wjesnych a leżownostnych mjenow je wědomostne polo, kotrež su wšelacy z wjacy abo mjenje dobrym zbožom a z wobrotnosću wobdźěłali, druzy pak z pjanku wobsyli. Nam je jeno wo słowjanske mjena činić, a jenož tute nas zajimuja, dokelž „die anscheinend toten Namen führen eine gar beredte Sprache; sie bergen ungeschriebene Geschichten des heimatlichen Bodens und geben uns über die mannigfaltigen Dinge Aufschluß und zwar mit umso größerer Sicherheit, je weiter wir dieselben zurückverfolgen können.“[18] Na wuložowanje słowjanskich mjenow smě pak so jeno zwěrić, „štóž je rěče swědomy a ju grammatisey zrozumi“.[19] Hišće wjacy! „Wón dyrbi zrozumić serbske, pólske, češke a ruske słowniki trjebać.“[20] A samo wšo to hišće njedosaha. Štóž chce njejasne swójbne mjena wuložować, dyrbi sebi w cyrkwinych matrikach a swójbnych kronikach rady pytać. Štóž chce njejasne swójbne a leżownostne mjena wuložować, dyrbi leżownosć dokładnje znać, też na jeje położenje (Lage), leżownosć jeje pódy, jeje powodźowanje (Bewässerung), jeje płódnosć, jeje rostlinstwo (flora) a zwěrinstwo (fauna) a na wašnje jeje wobsydlinstwa (Besiedlungsart) atd. kedźbować.

Sebi nawdawši, „einiges Licht in die Ortsnamen des Erzgebirges zu bringen und Unterlagen für fernere Forschung zu schaffen“, napisa wyšši wučeŕ Imiš w Annaberku w lěće 1866 rozprawu „über die slavischen Ortsnamen im Erzgebirge.“[19]

Dr. Pful[21] wěnowaše 5. skhadźowancy serbskich studentow w lěće 1879 nastawk, z kotrymž zasady wujasnuje, pod kotrymiž su nomina propria z appelativow nastałe.

W archiwje rady města Budyšina khowa so „ein Verzeichnis über die in der Stadt Budissin und den dazu gehörigen Dorfschaften befindlichen Grundstücken“ z lěta 1534. Z tuteje lisćiny zhotowi M. Hórnik wućah tam spomnjenych wjesnych a swójbnych mjenow[22] a přida jim etymologiske wuložowanje, podobnje kaž běše to hižo před štyrimi lětami we wosebitym nastawku činił. Z wosebitej ważnosću je dźěło z pjera fararja Mat. Handrikiš[23]-Slepjanskeho, kiž je „Serbske swójbne mjena“ systematiscy zestajał a wukładował.

Z njewšědnej pilnosću, wobdźiwanja hódnej wutrajnosću a z njepremóżenej wěcywustojnosću je naš slawny wučene prof. dr. Muka wosebiće na polu systematiskeho hromadźenja a wědomostnego wuložowanja swójbnych, wjesnych a leżownostnych mjenow wot młodych studentskich lět sem hač do staroby přikładnje dźěłał. Wo tym swědča naspomnjene jeho knihi a spisy:

1. Bausteine zur Heimatkunde des Luckauer Kreises. 1918.
2. Die wendischen Ortsnamen der Niederlausitz nach Entstehung und Bedeutung.
3. Flurnamen aus dem südöstlichen Teile des Gubener Kreises, sowie der angrenzenden Dörfer des Kreises Crossen nebst einigen Ortsnamen.
4. Sorbische Ortsnamen der Wurzener Pflege.
5. Slavische Ortsnamen in den Kreisen Bitterfeld und Delitzsch und ihren Nachbarbezirken.
6. Die Namen der Ortschaften des Kreises Anklam und ihre Bedeutung.
7. Sorbenwendische Namen im Zeitzer Kreise.
8. Serbske městnostne mjena a jich wuznam. 1.—3. skupina. 1924.
9. Serbske leżownostne mjena a jich wuznam. 1. a 2. dźěl. 1927/28.
10. Dolnoserbská jména rodinná. Meńa ds. swójzbow a domow.
11. Dolnoserbská jména místní. Meńa ds. městow a wsow.
12. Dolnołužická jména pomístná. Meńa pólow a gonow.

Wyše wšeho toho dopokazuje dr. Muka te při tworjenju serbskich městnostnych mjenow nałožowane suffiksy,[24] wujasnuje w nastawkach a) „Serbske swójbne mjena po nastaću, tworjenju a znamjenjenju“, b) „Wosobinske a swójbne mjena z wukóncom ch-š“, c) „Staroserbske wosobinske mjena na -ta, -ota, -ata, -ta w serbskich wjesnych mjenach“, J) „Ludowa etymologija we swójbnych mjenach“ tele ważne maćizny[25] a wukładuje skónčnje „Mjena evangelskich serbskich cyrkwinskich wsow w sakskej Łužicy“.[26]

Štóž našu Łužicu zwjeršnje wobhladuje, mohł snadź měnić, zo su serbske wsy a stare statoki a dwory we wsach bjez wšitkeho prawidła a jenož tak připadnje na jich městnosće złożene a stajene. Kedźbliwy wobhladowaŕ pak zeznawa, zo našich prawótcow wurazne prawidła nawjedowachu, hdyž sebi wuzwolichu sydleńskeje městnosće a hdyž założowachu a twarjachu jich dwory a domy. Sydleśća su wšudźom twórbje zemje derje připrawjene, steja tam, hdźež zeńska póda je płódna, hdźež blizko je dosahaceje wody, hdźež hórka abo dół abo lěs, rěka a bahno dwór a statoka wobhrodźowane a ludźom a skotej kmany škit poskićowaše, hdźež stajnje přileżnosće běše, ze susodami dla přećelstwa a dla mjezsobneho škita a wuċeka lohko wobkhadźować. Sydleśća — a jich pomjenowanja — su nam swědkojo stareje serbskeje kultury, narodneho charaktera, burskeje pilnosće, ważnja hospodarjenja a ratařskeho kóčwa.

---

[9] Č. M. S. 1868 str. 98. [10] Č. M. S. 1881 str. 118 a 1900 str. 58. [11] Č. M. S. 1863 str. 64. [12] Č. M. S. 1865 str. 336 [13] Č. M. S. 1888 str. 1, 1888 str. 32. [14] Č. M. S. 1887 str. 54. [15] Č. M. S. 1907 str. 84. [16] Č. M. S. 1913 str. 42 a 93. [17] Č. M. S. 1902 str. 142.

[18] O. Hey. „Die slavischen Ortsnamen der Meißner Gegend“ [19] Imiš. „Die slavischen Ortsnamen im Erzgebirge“. [20] Dr. Kleinpaul. „Die Ortsnamen im Deutschen“. [21] C. M. S. 1879 str. 73. [22] Č. M. S. 1892 str. 58 a Łužica 1888 str. 85. [23] Č. M. S. 1903 str. 43 a 1904 str. 3.

[24] Č. M. S. 1904 str. 47. [25] Č. M. S. 1914 str. 125. [27] C. M. S. 1901 str. 53.

(Kónc.)

a knjesa hamtskeho hejtmana wošebje pschezo dale wuwarjeć.

K hamtskej kšnej shromadźisnje pschisamknu šo popołdnju a we wječornych hodźinach towatschna bjesada w Krónje, kiž hischcze dołho wješołu hyłu bjeschadowarjow sjednoczesche.

Plomjenite petrolejowe rěki pola Lwowa.

Saidźeny schtwórtk wudyri woheń pola Lwowskeho (Lembergskeho) Podsamczeskeho dwórnischcza, kiž šo na hrósnje waischnje rosschěri a kiž samochu hakle sa schěrej hodźin podusnyć.

Dźěłacźer dźiwsche petrolej z wulkeje zysterny do hromadźenskeho kotła naftowego a benzinowego składa towarstwa „Galizije“ pschepumpacź. Pschi dźele pak šo jeho latarnja powali, z čimž šo petrolej sapali. Sa někotre sekundy stejesche zysterna w plomjenjach. Hnydom sawołana wohnjowa wobora prózowasche šo pschi najwjetschim strasche wo žiwjenje, so by petrolejowy ſud z bliskosacych twarjenjow wotkulila. Njeźiwajuc teho wupschestre šo woheń na jenu składowniju, w kotrejž mnoho petrolejowych a benzinowych tunow rosbuchasche. Skónčnje shrabnychu plomjenja tři wulke naftowe a benzinowe ſudobja a dospolnje sniczichu. Něhdže 140 000 litrow palidła wula šo z plomjenitymi rěkami na wokolinu, so bliske bydlenje do najwjetscheho stracha pschindźechu. Mjetk dyrbjachu też wojazy sapschimnjeć a pjerschezowe nałpuny wokoło wohnjowych rěkow pschiprawić. Mimo wulkeje schkody na twarjenjach a pschiprawach bu sa něhdže pol milijona slotych petroleja a benzina snjeżene.

Wusudźenja.

§ Lawnisti ſud w Budyschinje. Sud jednasche pschecźiwo sastawarjej Frauzej Hirnej z Budyschina, kiž bjesche dla lichowarstwa wobskorżeny. Wójnski wobschkodźeny Max Müller z Budyschina bjesche žebi wot njeho požčonku wo 400 hriwnow na tři mježozy dacź dał a sa to swoju rentu sastajił. Posdźischo bu Hirn winowany, so je wumuzijo Müllerowe położenje šo poczahujo na požčonku samoženske lehschiny šlubicź, dabo dacź dał, kiž njeje byle pjecza pschimérjene Hirnowemu wustupowanju. Sud pak bóndže k pschesmóžeńju, so su sakonske fakty lichowinstwa pobrachowale, so njeje pschedležało žane šlubjenje abo dowolenje. Hirn bu tehodła bjez khóstow winowatny, kaž bjesche to jeho sakitał rěznik Kalauch z Budyschina namjetował.

Čežke njezdoża.

Sśmjertnej njeschoži stajschej šo na Dessansko-Lipsańskej dróhy. W Bobbawje rosrěsny wojak z tafliczku swojeho motoriskeho kola żiwot koleśarki, do kotrejž bjesche sajeł, so wona hnydom wumrě. — Pola Ragulna storczi hynje jeneho rěsniskeho mischtra z motorskim kołom z 80-kilometriskej hodźinskej spěschnosću do podawaczelskeho kanta a šo sarasy. Jeho sozius stama žebi wobe ruzy.

Na drózy pola Paderborna pjatk w nozy automobil a motorike kolo do šo srafowschtaj. Wobohdje, kiž na motorskim kole bjescheschtaj, bratraj Dönnebergaj z Iserlona, šo sarafowschtaj.

Pjatk popołdnju šo pola Frankfurta młodaj cźežomuzej w Mohanju satepschtaj. Wonaj chcyschtaj šo je cźołmom sawróczicź a pschi tom šo cźołm powróczi. Wobzarunjomnoj njemóžeschtaj pluwacź. Jeju cźěle šu namakali.

* Cźežke njeschoże z lětadłom. Dla wopacźneho wobdźenja w Italiskej lětadło z wyschosce 1000 metrow na Bologniako-Modenaſu żeleznizu padny a šo sapali. Wjednik lětadła, kiž bu z aparata wjerhnjeny, namaka swojeho smjerć. Jeho pschewodźerjej pak šo poradźi, so se padakom wukhowacź. Lětadłowe rozpadańki padnychu šobu na staru żonu, kotraž šo zhubi pali.

Jara dobre synowe žně w Slezyskej.

Po rozprawach, kiž šu z wjele kónczin schlesyskeje provinzy šo wotedale, njeschu jenož wschudźom žyna zahybkowali a mnoho pschi dobrym wjedrje domoj swozyli, ale maja tam žyna, kotrež je po poschlednjej krutej tymje njebychu wocźakowali. Ssyno njeje jenož z městnami jara dobre, ale je jeho pschecźiwo wschemu wocźakowanju jara wjele narostło. Jenož z někotrych nižinow pschi Wódrje (Oder) powě šo wo trochu šnadnischim wunoschku. To pak na tom saleži, dokelž je na tamnischich kukach pschi taczu šněha wulka woda bliže stejała a je sniesła, so móżesche šo trawa hakle posdże wuwiwacź sapocźecź. A we hórskich krajinach šu ratarjo runjewon pschekwagjeni nad njenadźitym dobrym wunoschkom kłuschni žynowych žnjow, kiž jako lube wurunanje hubjenych žynow lońschcho lěta wobhladuja. Dozyła je lětša wschudźom wjazy žyna narostło hacź loni, hóžeź bźchu žně powschitkownje też hižom spokojaze. Też na wotawu šu dobre wuhladу.

Listowanje.

W. 100. Na Wasche praschenje móżemy Wam tu jenož skrótka wotmolwicź, dokelž runjewon w tutym praschenju je wudałych mnoho sakonskich postajenjow.

1. Na praschenje, kelko podpjery ma dostacź wudowa, kotrejež muž je we wójnje padnył, najprjedy na to pokasamy, so němskostatny sastaraństi sakoń 20 rołesnawa wucźenych a njewucźenych dźěłacźerjow. Dokelž wy na wšy bydlicze, složujemy šo po najnišchej městnej rjadowni D. Jako wudowa wucźeneho dźěłacźerja dostawacze měšacznje 34,65 hr. renty, je-li móżecze hischcze dźěłacź. Njemóżeče-li pak wjazy dźěłacź, sche potajkim invalidna, potom powschi šo šamtna renta na 41,55 hr. Wudowa njewucźeneho dźěłacźerja dostawa 25,65 hr. a njemóże-li wjazy dźěłacź 30,80 hr.

2. Renta na połnyžyrotu wucźinja sa kóżde dźěłacźo wucźeneho dźěłacźerja w městnej rjadowni D 17,35 hr., na dźěłacźo njewucźeneho dźěłacźerja pak 12,85 hr. Tónle pjenjes šo na kóżde dźěłacźo płacźi, njedźiwajo na to, kelko dźěłacźi tu je.

3. Renta na połnožyrotu wucźinja sa kóżde dźěłacźo wucźeneho dźěłacźerja w městnej rjadowni D 27,70 hr., sa dźěłacźo njewucźeneho dźěłacźerja w městnej rjadowni D. pak 20,55 hr. Renta na žyroty płacźi šo powschitkownje hacź do 18. lěta. Wukmje-li pak dźěłacźo powołanje pschekroczi pschi tom 18. lěto, móże šo jemu renta też dale 18. lěta płacźicź.

K tutym rentam pschińdu hischcze pschiražkowe renty, kiž šo sajsu po wěstych sakonskich pschedpismach stožuja. Wo tutych wobschěrnych postajenjach radźi Wam stajnje Němskostatny swjatk němskich wójnskich wobchodźenych a wojerskich sawostajenych, sa Budyschi wokrjeż na Žitnych wikach 18, kiž ma swoje rěčne hodźiny wutoru a schtwórtk pop. wot 3—6 hodź. abo sobotu wot 12—1 hodź. Tónle swjatk wopschija 46 městnych skupinow we Budyskim wokrjeżnym hejtmanstwje a tak ma kóżdy wójnski wopor składnosć, šo tutemu swjatkej pschisamknyć.

Naše pismowstwo.

Mato Kósyk: Pěsnje.

Pod tutym napismom wuńdże w knihowni „Dom a swět“ jako XIV. čisło zběrka delnjołužiskich basnjow. Knjez farař Bogumił Šwjela je pěsnje zběral, slědźiwši za nimi we wšěch serbskich časopisach, tydźenikach a w delnjołužiskim „Casniku“. Bě to wěsće na prócowanju wobcežne dźěło, ale zawěsće by wulka škoda była, bychu-li so wuslědki našeho nadobneho basnika Mata Kósyka w nich pozhubiłe, přetož drje porěčko slědźi so w starych lětnikach za tym abo tamnym, to čini často pola nas w Serbach jenož literat. Zběrcy pěsni je młody wumělc Fryco Latk rjane wobrazy skreslił. Tak je kniška dwójcy zajimawa. Kołu serbskich spisowaćelow a njesprócniwemu redaktorej Włodź. Zmeškałej mamy so za tutón dar dźakować, to je lubosć słowjanska, kiž žnjeje jónu też złote płody. Najwjetši dźak wšak namaka nadobny prócowar často we swojej wutrobje.

Mato Kósyk, naš slawny delnjołužiski basnik, narodźi so 6. junija 1853. Wón je z rodom Rychowy ze Wjerbna. Na pohnuće tamnišeho fararja Pětki wěnowaše so studijam a přińdże na seminar do Khoćebuza, pobu tam hač k „jenoličtnemu“. Potom dźěše jako železniski zastojnik do Lipska. Z Lipska wróći so do Wjerbna a tu nasta jeho wulki spěw „Serbska swjažba w Błótach“, čišćana 1883, a wjele druhich pěsnjow. Swěru dźěłaše w tym času sobu na narodnym polu, wosebje w pismowstwje k spomoženju delnjeje Łužicy — 1881—1883. Tehdomniše narodne wotučenje Serbow nadeńdźe nahły kónc. Sćuwańca ju podry. Wot sameho serbskeho pisanja njemóžeše so Mato Kósyk žiwić a tuž so přizamkny tym, kiž wopuščichu swoju dominzu a wućahnychu do Ameriki. Jara čežkeje wutroby to tehdy činjachu, ale mějachu tola dobry wotpohlad, w cuzym kraju być po swojim žiwi a dominzje zdala pomhać, kiž tak horco lubowachu. W Americy wukmješe Mato Kósyk na duchownskim seminaru a bu z lutherskim fararjom. Lubosć k Serbstwu njeběše z tym wuhasła, přetož „wěrna lubosć wšak je wěčna“. Někotre pěsnje wo amerikanskich wěcach a wo žeđženju za dominzu wobzamknychu prěnju dobu Kósykoweho spěwanja hač do lěta 1887. Dźěłał pak jako serbski pěsnjeř njeje wjacy tak jako domach.

Někotre lěta pozdźišo nasta mjez delnjołužiskimi studowacymi małe narodne hibanje. Hornjołužiščenjo wudachu „Zejlerjowe pěsnje“ a Delnjołužiščenjo po tutym přikładže přistupichu myśli wudaća Kósykowych pěsni. Mato Kósyk radowaše so nad tym a tuto zdobne zmyslenje w dominzje spłodźi w nim nowu dobu pěsnjerstwa. Pěsnje buchu ćišćane 1893 jako „Zběrka delnjołužiskich pěsnjow“ a dale we „Łužicy“ a „Casniku“. Cuzba běše jemu jako rjeńaz a wón čuješe so jako „popadnjeny spěwaf“. Bolosć wo dominzu da womjelknyć k druhemu razej jeho ertej a duše tajnemu kuzłotnemu pohonjej. Tuta druha pěsnjerska doba traješe wot 1892—1900.

Ale štó móże zabyć serbske Błóta, krasny raj dźěcacych lětł. Hišće raz wotewri daloki spěwaŕ dušu a wutrobu a jeho hłós spěchaše přez morjo do — dominzy. Běłe nitki čehnjechu so mjez tym přez jeho włosy, jeho jenički syn zemrě njenadźicy (1915) a domach jeho luba maćerka, kotruž přewšo lubowaše a česćeše. Znowa khwatachu mysle domoj a znowa klinčeše truna cunjo a połneje lubosće k swojim Błótam. Wot lěta 1923 wuhladamy zaso pěsnje wo nim we „Casniku“, „Pratyji“ a „Łužicy“.

Zběrka, kiž nam dźensa předleži, ma 5 wotdźělow: „Žišcy raj“, „We paradizu wšyknych swětow“, „Cysta roża serbojska“, „Ze stwórenja jo mój spiw“, „Serbskich duchow kralejstwo“ a „Serbske bratśi, pśistupimy“. Hišće mały dodawk skónči přewšu měru bohaty rjad.

Čitach pěsnje a dyrbju wuznać, kóžda ma swoju wosebitosć, jima, puta, je začuta. Je ći čežko zběrku pěsni w stronu położić, zo by so žadanjam časa kłonił a z dalšim wječorom so zaso dó zběrki ponuril. Tu roni njezapraknity kužoł lubosće, lubosće k wbohej Delnjej Łužicy. Mato Kósyk je z Boha wobdarjeny spěwaŕ. Wón je delnjołužiskej syrotcy najkrasnišе dary swojeho žiwjenja wobradźił. Bóh chcył jemu hišće dołhi žiwjeński wječor wobradźić a z jeho pěsnjerskeje duše mnohe zynki wuronić dać.

Pěsnje wjedu nas w duchu do Delnjeje Łužicy, dawaju nam spóznać wšě rjanosće, wšě bolosće, wšě tajnosće a woprawdźitosće. Tu žehli žowčo wo swojeho lubeho a tu pěsnjeř sam wo swoju droholubowanu dominzu, wo to, štož běše jemu najlubše na zemi. Sprjewja šepta, štomowina wabi do kuzła a skónčenje začuwamy — wulka nadobna móc ma našu dušu we putach, móc woprawdźiteho pěsnjerja, kiž da so sebje sameho zabyć. Swjate hodźiny. Dźakapołne hodźiny.

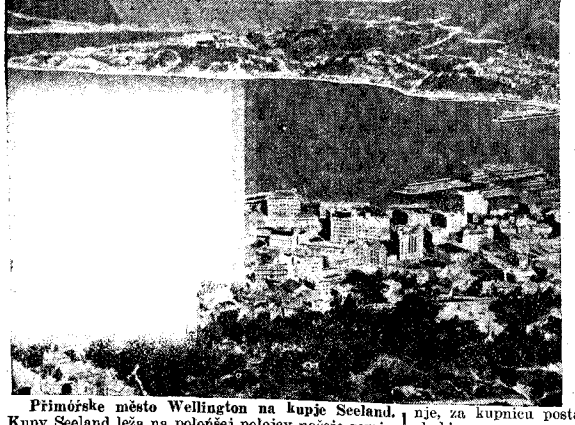
„W dźěćacym raju“ — haj tak bě jónu. Božodźěscowy štom so zyboli, nan a mać a dźěći so wjesela.

„W paradizu wšyknych swětow“ — o ty zbožny časo rjancje młodosće, o ty wyskaca wutroba a njezlemjena duša . . .

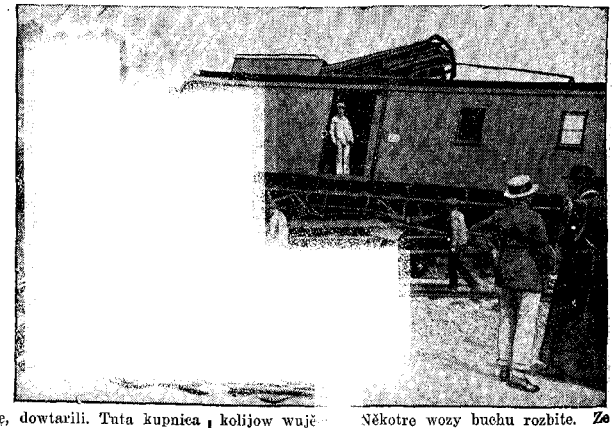
„Ze stwórenja jo mój spiw“ — wječor žiwjenja so nakhila — dale pak klinča jeho zynki do našeje wutroby. O wotewrimy ju šěroko, zo bychu wonę wyskajo začahnyłe a nas wozbožałe!

Matej Kósykej, slawnemu synej Delnjeje Łužicy, droholubowanemu spěwarjej budź horcy dźak, Bóh Knjez mytuj jeho lubosć a daj jemu jónu z woneho raja wšeje rjanosće swoje Błóta wuhladać, kiž tak horco lubowaše. Dźakowność a česćowność kłoni so před nim. Wječor jeho žiwjenja budź złoty — złoty kaž jeho wutroba. Budź jemu spožčene, zo by hišće dalši woćišć zběrkow jeho pěsnjow dožiwił.

Krječmař.

Přimórske město Wellington na kupje Seeland. Kupy Seeland leža na połonšej polojcy naseje zemje. Tam njedawno ćežke zemjerjenja kupy zapuscowachu. Zemjerjenja su tam, mohł rjec, wěndje. Posledn[illegible]nje, za kupnicu postajene, dowtarili. Tuta kupnica zhubi.

Cah znjezbożił. Pola Gramonta w Belgiskej bě so jena kolija żelezniskeje čary sadźiła. Tuž čah ze kolijow wuje[illegible] Někotre wozy buchu rozbite. Ze rozpadankow za[illegible]achu 9 morwych a 15 ćežkozranjenych.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1.51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišć Smolerjec knihičišćerňa, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežiše so stajace nawěški a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 146 — Budyšin — Srjedu, 26. junija 1929 — Bautzen — Lětnik 88

Debatta wo Youngowym planje w němskim sejmje.

Sapósłkanzy němskeho ſejma chcedźa pjatk do leśnych prózninow hicź. So by ſo tohodla debatta wo Youngowym planje hiśišće póndźelu ſtónčiła mohła, je ſo ſejmowe pogedźenje wot ranja hač do poknoca wupſchestrało.

Póndźelu ſtaj wjednikaj němſkonazionalnych, hrabja **Reventlow a ſ Freytagh-Loringhoven** podobne poroſt dr. Stresemannowej ſwonkownej politiji cźinioj, kaž pjatk hrabja Westarp.

Dr. **Bell** ſ zentrumſkeje ſtrony a demokrat dr. **Dernburg** němſke kolonije wróćo žadaſchtaj, kotrychž ſtej ſo Jendźelſka a Francozowſka po ſwětowej wójnje ſmužowałoj.

Swonkowny minister dr. **Stresemann** ſo hiſchće raz ſkowa jimaſche, ſo by pſchedrěčnikam wotmołwił. Pokaſa na to, ſo ſo Němſka žadanja dźerži, ſo ſo jej jejne kolonije wróćja. Wona je trjeba, ſo by ſo ſe ſyrjſnami ſa ſwoju industriju ſaſtaraka. Raſchoaſtrike němſku koloniju chce Jendźelſka ſwojim tamniſchim druhim kolonijam pſchiſamknyć. Tomu budźe Němſka je wſchěmi ſrědkami wobaraś a nadźija ſo, ſo pſchi tym podpjeru tych ſtatow namała, kotrež chcedźa ſo mandatſkeho ſyſtema dźerżeć. Praſchenje Saarſkeho kraja do wurunanja wójniſkich ſcźěhowkow ſtuſchu, runje kaž wutworjenje Porheinſkeje ſ wobſadźenja zuſeho wójſka. Wobydlerſtwo bě tam němſke, je němſke a wostanje němſke.

Dr. Stresemann dale praji, ſo je rěcź ſapósłkanza ſe Freitagha-Loringhovena wo „Stresemannowej kataſtrofowej politiji" ſpodźiwny ſacźišćej cźinika. Wón je dołhi zaſ ſ politiſkimi pſcheceľemi knjeſa ſ Freitagha wuſko ſromadźe dźěłał, tola žadyn ſ nich njeje rjekł, ſo je wón — Stresemann — Němſku ſe ſwojej politiku wot kataſtrofy k kataſtrofe wjedł. Pſcheceľſtwo jeho ſwonkownej politiji ſo pſcheceľſo knjeſa ſ Freitagha jenje njejſu ſa žadnje pſcheceľſtwili. W druhich krajach tóždenu ſwonkownemu ministrej njeporokuja, ſo ſtwój ſamžny kraj ſ kataſtrofy do kataſtrofy wjedł, ale praja, ſo drje ſu puće wſchelake, ſo pak luboſćej k wótcźinje wſchitkich ſjednoca. Pſcheje ſebi, ſo bychu też w Němſkej taſte pomery byłe. Wón ma ſ najmjeńſcha ſprawnu wolu a je ſo ſtajnje prózował, wſcho k lěpſchemu wótcźinju cźiniś.

Po dwanaceźhodźinſkim wurkcźowanju němſki ſejm wuradźenje wo hoſpodarſkim planje ſwonkowneho miniſterſtwa ſtónčił a jón ſkhwali. **Namjeńy němſkonazionalneje ſtrony, ſo by knjeſerſtwo tźu wo wójniſkej winje wróćiło, ſo wotpokłasachu.** Wotkłoſowanje wo namjetach na wutrajenje njedowěrjenja pſcheceľſtwo němſkemu ſwonkowneme miniſtrej ſo hač do ſtónčenja tſeceho cźitanja hoſpodarſkeho plana wotſtorcźi.

Konferenca budźe najſkerje w Lodonje.

Kaž ſo ſ Londona powě, je jendźelſke knjeſerſtwo němſkemu a franzowſkemu knjeſerſtwu dźělniło, ſo roſtudźowanu ważnoſć na to kładźe, ſo ſo politiſka konferenca, na kotrejž maju ſo ſcźěhowe wójny na podłožku Youngowoho plana roſrunaś, w Londonje wotmeje. Konferenca ſo najſkerje w juliju ſeńdźe.

Rozſudzenje pruſkeje generalneje ſynody.

Wurjadnej pruſkej generalnej ſynodźe, kotraž je ſo we Barlinje ſeſchła, je wuſtawny wuběrk po wjazydjnownym wuradźenju jenonnjelnje pſchijate wobſamknjenje pſchedpołožił. W nim ſo mjes druhim praji: Generalna ſynoda evangelſkeje zyrkwje, ſtaroprujſkeje unije, ſwoje wobjarowanje nad tym wupraja, ſo dyrbja ſo w pruſkim ſtacźe, kotrehož wobydlerſtwo je po dwěmaj ſtećinomaj evangelſke, jenej ſ wobeju wulkeju ſcheſeſćijanſkeju zyrkwjow ſe ſrěcźenjom ſaměrcźene prawne tſeſtſcźo a dalokoſahowace móžnoſće k wutworjenju jejnych organiſazijow dacź, mjes tym ſo ſo **evangelſkej zyrkwi wotpowěduje ſawěſcźenje ſapowěduje.**

Němſko-ſchwedſke wikowanſke ſrěcźenje ſo wupowěźi.

Kaž je „Demokratiſka nowinſka ſłužba" ſhonika, ma ſo němſko-ſchwedſke wikowanſke ſrěcźenje wupowěźiś, dokelž ſu prózowanja ſtatneho ſekretara Heukampa w Stockholmje bjeswuſpěſchne woſtałe.

Dr. Bünger za nowcho ſakſkeho miniſterſkeho prezidenta wuzwoleny.

Wutoru tſeźi króć wólba miniſterſkeho preſidenta we ſakſkim ſejmje na dnjowym rjedźe ſtejeſche. Pſchi njej je minister ludoweho roſwuceńa dr. Bünger ſ pſchipomozu nazionalnych ſozialiſtow trěchnych 44 hłoſow doſtał, demokratoju a ſtari ſozialiſtoju njeſu jemu ſwój hłoſ dali a hiſchće jedyn ſapósłkanz, najſkerje jedyn nahódnoſćeſ, je ſam ſwój puć ſchoł.

Dr. Bünger wólbu pſchija a ſo tym, kotſiž běchu jeho wuſwolili, ſa wopokaſane dowěrjenje dźakowaſche.

Sóſejm ma drje nětko noweho miniſterſkeho preſidenta, ale nowy miniſterſki kabinett dyrbi ſo hakle wutworiś. 4. julija dyrbi miniſterſki preſident na cźole k dźełu khmaneho kabinetta ſtejo knjeſerſtwowy program wojſewiś. Seſtajenje noweho kabinetta budźe najſkerje wobcźežene dźěło. Jenotliwe politiſke ſtrony ſo hiſchće wo roſdźělomnych miniſterſkich ſydłach njeſu dorěcźałe. Jeli ſo pak ſo wo tym pſchešejenoſć njedoſpi, je ſtrach, ſo ſo nowy kabinett njebudźe na trěbnu wjeſćinu w ſejmje ſejeracź móz.

Powjeſćenje butroweho cła.

Wikowańſki politiſki wubjerk němſkeho ſejma je ſ 15 pſcheceſtwo 11 hłoſam ſłědowazy namjet pſchijał:

Pola butry, cźerſtwje, ſelenej abo njeſelenej, ma ſo złowna ſadźba na 50 hrivnow poſtajiś. Najniſche ſło hač do 31. dezembra 1933 njeſmě mjenje 40 hrivnow a wot 1. januara 1936 niż mjenje 30 hrivnow wuſcźiniś.

S tej ſamej wjeſćinu je ſo wobſamkło, knjeſerſtwo namołwiś, ſłowne ſadźby ſa mlokarſke wupkody wotpowědaju nowemu butrowemu ſłu wuprawiś a němſkemu ſejmej wotpowědaju ſakonjołu nacźiſk pſchedpołožiś.

Rozrěcźenje z Benešom.

W roſrěcźenju ſ Prażiſim ſaſtupjerjom „United Preſ" je ſo cźeſkoſłowakiſki minister ſwonkownych naležnoſćow dr. Beneſch wo wſchelakich w tu khwilnych praſchenjach ſwětoweje politiki a ſwětoweho hoſpodarſtwa wuprajił. Wo wotſchkodźeńſkim (reparaziſkim) praſchenju dr. Beneſch praji: „Pſchihódne ſkutkowanje ſtónčeneho roſrěźanja wotſchkodźeńſkeho praſchenja budźe ſo w ſtajnym połěpſchenju franzowſko-němſkich poćahow pokazowaś, kaž też w trajnym ſaruczenju měrneho ſromadźedźěłanja mjes Němſkej a wſchitkimi jejnymi ſuſodami. Skrótka prajene: roſrěźanje wotſchkodźeńſkeho praſchenja dałſchu wulku, žiwjenja ważnu kroćel po puću k ſtónčenemu wurunanju ſcźěhowkow ſwětoweje wójny wopomnjenja."

Beneſch potom wo poměrach Europy k Sjednoćenym ſtatam połnożneje Ameriki a wo ſtrachu europiſkeje wotwiſnoſće Europy wot Ameriki rěcźeſche. Praji, ſo mjes europiſkimi ſtatami ſtónčiwje ſaměr naſtanje, ſo ſjednoćeju, ſo by ſo dalſchemu poſtupanju amerikaniſkeho hoſpodarſkeho wliwu wobaraco. Po ſłowje Beneſch praji: Wobdźełenje Ameriki pſchi wobnowjenju Europy wobježe we prěnich powójniſkich lětach ważnu rólu hrajeſche a wjele europiſkim krajam ſmóžni, ſo pſches najbórſchi cźaſ pſcheběduju. Měnju pak, ſo je tale rólа Sjednoćenych ſtatow ſwój wjerſchk hižo pſcheſtrowźiła. Sda ſo, ſo dźiwaju na finanzu, hoſpodarſtwo a wobſtojnoſć wotwiſnoſće Europy wot Ameriki, kotraž ſobuźěła Sjednoćenych ſtatow ſa ſobu cźehnje, ſo nekotre europiſke ſtaty nětko wot Ameriki wróćo cźahnu. Srozumiś je, ſo ſaměr, **k hoſpodarſkemu dojednanju mjes europiſkimi ſtatami dóńcź,** ſo pſchejo ſaſmiſcho pokaſuje jako ſrědk ſaſtajanja pſchecźiwo roſcźažanemu finanznemu a hoſpodarſkemu wliwej Sjednoćenych ſtatow."

Beneſch ſo potom wo praſchenju **ſchkitańſkich ſłow** wuprajł. „Měnju, ſo je hibanje, kotreż wulke ſchkitańſke zła žada, jenoż nakhwilna ſjewjenka. Po mojim pſchepoſtrowźenju budźe bórſy nuſne, ſchkitańſke zła ſ ſłownej politiku we napſcheźnym ſmyſle narunaś. Wona budźe podobna tamnej, kotreż prawiła ſu ſo na internazionalnej hoſpodarſkej konferenzy w Genfu pſched dwěmaj lětoma ſałožiłe a wopiſałe. Hoſpodarſka móz Sjednoćenych ſtatow je a woſtawa cźiniśeł, kotryż budźe europiſke kraje nuſowaś, ſo mjes ſobu hoſpodarſky ſbliżeć a ſatwjeŕy ſmjerſchćicź, kotreż ſich wobſtronſke wikowańſke poćahi ſpinaju, do kotrychž też wulke zła ſłuſchcźeja. Dźe tu wo jara koſtoćiwe praſchenja, a dyrbimy ſ tym liczeć, ſo ſo tole wurunaze hibanje jenoż po něcźim do ſkutka ſtaji.

Amneſtija za wſitkich Elſaſanow.

Franzowſka miniſterſka rada, kotraž je ſo wutoru bopołdnja pod pſchedſydźiwom preſidenta Doumergua wotmeła, je po namjecze miniſterſkeho pſchedſydy Poincarea a juſtizneho miniſtra Barthoua wobſtajiła, deputértſkej komorje ſakonjołowy nacźiſk wo amneſtiji ſa Elſaſ pſchedpołožiś. Tale naprawa, kotraž ſo po wuſtawje Baſançonſkeho pſchiſtajeneho ſuda ſada, ſo w tekſtu ſakonjołoweho nacźika jako ſcźěhowk wulwinowazeho wuſtawa pſchiſtajeńych wukonje.

Knjeſerſtwo w Beſançonſkim wuſtawje wuſtupjenje ludoweje juſtizy widźi, kotraž ſo ſa nowy poſtup wuprała, ſ napſcheźopſchihódźenjom Elſaſ ſmérowaceź. Knjeſerſtwo nochze tónle naſtork njewobkedźbowany woſtajiś. Wſchě franzowſke knjeſerſtwa wot pſchimérа ſu drje w tymle ſmyſle dźełałe, hdyž druheho wunoſchka, hač ſo je wjele Elſaſanow jich napſcheźopſchihódźenje jako kłodoſcź wukazyło. Hočrunje je tole ſtejiſchcźo ſuto ſ pſchcźinu antinazionalneho hibanja było, chce knjeſerſtwo hiſchće raz na puć ſjednanja ſtupiś, na kotryž Beſançoniſki wuſud pokaſuje. W tymle ducźu knjeſerſtwo ſ titulom: „Połna amneſtija ſa wſchě cźiny, pſched 22. dnjom junija 1929 ſtuſcźene" ſłědowazy nacźiſk komorje pſchepodawa: 1. Amneſtiju ſa wſchě pſcheſtupjenja, w delnjorheinſkim, hornjorheinſkim a moſelſkim departementu pſcheſcźiwo ſtawam 87, 88 a 89 khłoſtańſkeho ſakonja ſtuſcźene; amneſtiju ſa pſcheſtupjenja ſaſtojnikow, kotrež ſu manifeſt, 5. junija 1929 ſ titulom „Namołwjenje ſa wſchitkich Elſaſanow" wudate, podpiſali.

Amneſtiji, kotruž knjeſerſtwo nětkole namjetuje, budźe deputértſka komora bjes dwěla pſchihłoſowaceź.

Painleve wo położenju w Marokkowskeſ.

Na praſchenje ſa podawkami w Aitu Jakubje je wójnſki minister Painleve we deputértſkej komorje ſłědowaze wotmołwił:

Po ſtónčenju riſiſkeje wójny ſo tak mjenowany ſyſtem němſkeho pſchedobwanja nakoju, polа kotrehož ſo wojeſka móz jenoż potom pokaſuje, hdyž je to nuſne. Prawidła, kotreż knjeſerſtwo dawa, ſo w miniſterſkej radźe roſpominaju. Wójſki minister je ſa nje ſamołwitły. Nadpadnjene ſtražiſchcźa njejſu pſcheceźiwo woli ſamołwitych ſatójili, runje tak ſo wjetſche poſtupanje do ſtrony Atlaſkich horow njeje bjeſ wědomja hłownych ſamołwitych ſtako, kaž je ſo to prajiło. Nětcźiſke podawki na ſane waſchnje ſ podawkami riſiſkeje wójny njeſtwiſuja, kotraž franzowſkej połnóznej Afriju ſ najwjetſchim ſtrachom hrożeſche. Njeje trjeba ſo bojeć, ſo ſo podawki woſpjetuja, kajſcź ſu riſiſke wojowanja byłe.

Gibsonowa Londonska miſija.

Amerikaniſki pósłkanz w Belgiſej, Hugh Gibſon, kotryž je ſ dobam ſ wjednikom amerikaniſkeho wotpósłanſtwa, je póndźelu wjeczor do Londona pſchijeł. Kaž „Daily Telegraph" piſche, je jemu jeho knjeſerſtwo poruczіło, ſo by ſ generalom Dawesom wo tym wuradźował, hač by pſchiſtrowne było, wzajemnuſtajnym wójniſkeho łódſtwa dowěrcź, kłyſnoſć wójniſkich łódſtwow wſchelakich krajow mjes ſobu pſchirunaś. Po tymle wuradźenju budźe ſo knjeſerſtwo Sjednoćenych ſtatow pjecź najwjetſchich namóřniſkich ſtatow praſcheć, kajke krocźele maju ſo najprjódy cźiniś.

Styki Jendźelskeje z Ruskej ſo priprawile.

Najmóznjiſchi kraj Europy, Jendźelſka, poczina wo wobnowjenje ſtykow ſ bolſchewikami Ruſkej jednaś. Serwis kaſtojnſtwu naſtupiwſchi je nowy jendźelſki miniſterſki pſchedſyda Macdonald hnydom rjekł, ſo tuchwilne bolſchewiſke knjeſerſtwo w Ruſkej knjeſe ſaſtupduje ſo pak Jendźelſka w praktiſkim ſajimje ſwojeho wobſtoda a pſchemyſła njemóže ſo ſminowaś, ſtyki ſ Ruſkej pſchipraviś njedźiwajo na to, kajſa je tam runje knjeſerſtwowa forma. Jendźelſke nowiny „Obſerver" piſchu, ſo je ſo ſ poſrědnim ſtykom němſkeho pósłanſtwa w Londonje a norwegſkeho pósłanſtwa w Moſkwje hižo jednanje wo wobnowjenje jendźelſko-ruſkich diplomatiſkich ſtykow ſapoczało. Pſchebe wſchěm byſchtaj ſo nahłokniły jendźelſki pósłanz w Moſkwje a bolſchewiſki połnomócnjenz w Londonje ponjenowakoj. Na to by ſo potom konferenza k wuprawjenju wikowańſkeho ſwjaſanja ſeſchła. Na druhej konferenzy by ſo wo wurunanju w ſwadnych praſchenjach jednako, wo

Žebje schtož kommunistisku agitaziju a dołhy nastupa. Skónčnje by so k wobnowjenju porjadnych diplomatiskich stykow pschikrocziło.

Wuznamne francowsko-turkowske dojednanje so podpisało.

S Angory so powě: Turkowski wukrajny minister Tewfik Ruschdi bey a franzowski pósłanz de Chambrun staj njedźelu dojednanje mjes Franzowskej a Turkowskej podpisałoj, kotrejž tele dypki wopschija:

1. Żelesniske dorěčenje, po kotrymž so Turkowskej żelesniza Mersina—Adana wróczi. Tale żelesniza je so po srědkowej wójnje sekwestrowała, na czoż je ju franzowske towarstwo sarjadowało. Turkowskej so dowoli, tule czaru hacź do Novvelseibina podlěžicz.

2. Namjetny protokoll wo wuwuzku pschi rězy Tigrisu, na podkožku dźěła rosrisowazeje kommisije, kotruž je danski general Ernst wjedł.

3. Shromadne wojsewjenje wo bjesstraschnosczi w namjetnych krajinach. Wobsebite namjetne dorěčenje so we najbliźischim czaju podpischе.

4. Wobostronske wojsewjenje wo jednanju se syriskoturkowskimi opitantami.

Tole dojednanje ma so hischcze z wobstamknjenjom wikowaiskeho, pschecziwskeho a rosrisowazeho srěczenja mjes Franzowskej a Turkowskej krónowacz.

Ze Serbow.

W **Budyschinje**, 26. junija 1929.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjecžor w 7 hodź. barometer 735, hygrometer +5 a thermometer wodnjo +18 stop. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 739, hygrometer +5 a thermometer w nozy +7,5 stop. Dalsche wjedro budże czopliske a deschczowate. Pomalku schtrelenża na rjane stupa. Hacź pak so wjedro hižo dokładnje staji je hischcze wulke praschenje. Nižina w poł-nozy, kotraž bě nam je swojimi wubłžkami torhale a scherjate wjedro pschinjeła drje so wotłsaluje a seslabuje, ale naš wohrožuje nižina nad sjedźnojemskim morju. Tuta swoju bróžu rady psches nasche strony czełnje a wjele deschcza pchinjeje. Tak je ras 'nascheho wjedra psczeze hischcze wušnaty. Na wyšokich horach je śněh padnył. W Krkonoschach (Riesengebirge) na Sněžnym (Schneekoppe) śněh zentimetry tołsto leži a je 3 stop. hymy. Też na Schmrkowej horje nekotre stopjenki hymy tute dny zapiskachu. W Hornjoschlesku su póndźelu krupy wjele schkody nacziniłe. Jutrje ichtwórtk schkadża błónczko 3,41 hodź. a khowa so 8,24 hodź. Mětwoch schkadża do poknozy 11,33 hodź. a khowa so rano 8,43 hodź.

Sedmio spancy.

Jutrje 27. junija je dźeń Ssedmjoch spanzow, na kotryž wobjebje naschi ratarjo wulku **ważnosć** kładu. Hladajo na wjedro a měnja, to we wjedrje tuteho dnja leži wjedro bliskich dnjow njedźel. Nekotři wschak nicžo na tole prajidmo njedadża, njedźiwajcy teho pak tuta stara burtka kaši njeje zyle bjez podłožka. Wjedrawustojni móża nam wobtruczicz, so so wopraudże na kónzu junija kóžde lěta rosrudźi wjedro ża bliskje dnjedźenje. A to je sa ratarja ważne, dokelž jemu na žnjoznym wjedrje saleži. So pak wjedro nětko runje žydom zjedźe, dołho jenak rjane abo njewobstajne wostanje, temu tak njeje, z najmjenischa niz kóžde lěto. Mnohy kedźbuja też na wětr, z kaikeje strony duje a widża we nim, z kotreho kónza směja we bliskim czasu wětr swjetscha wočakowacz. Swjeselit so kóždy wjeso by, by-li nam jutrischi dźeń Ssedmjoch spanzow pschinjeł sajo rjane słónczne wjedro, kajkeż žebi też potom sa czas žnjow pschesemy.

— **Dżanski lětat Hermann Köhl** pschednoschuje jutrje w **Budyschinje**. Po swojim pschednoschku w Zitawje hódźi dźenżnischu ezjedu pschebywa, pschińdże jutrje — fschtwórk — fliwmy lětat statnik Köhl, kotremuż je so je swobodnym knjesom z Hilneelbom a iriskim majorom Fitzmauricom pręni lět psches Atlantiski ozean z ranja k wjecžoru poradził, do Budyschina, so by wjecžor we 8 hodź. w „Krónje“ wo swojim swójbownym skutku pschednoschował. Sastupne lisczički po 3,30, 2,20 a 1,10 hr. su w Guderez konzertnym domje na Seminarskej haży a we Wellerez kniharni na Schulskej haży dostacz. Lisczički sa schulerjow a lisczički k staczu su po 60 pf. dostacz.

— **Wokrjesny wubjerk Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa** sendże so pónd̆żelu 1. julija 1929, doż w 10 hodź. k pożedżenju w pożedżeńskej sali hamtskeho hetmanstwa w Budyschinje na Bismarckskej drózy 21. Sjawny dnjowny porjad wobschija 19 dypkow kwurażowanju.

— **Namakali** su 23. 6. 29 na Löhrskej drózy w werandże jeneje leżownoscże sasuwaczy kaschczik, 43×30½ cm wulki, wotrehož prędk je polkrowany a ma też wulki mošaźny knefl. Dokelž wjese wusamknjene, so kaschczik z nekatrym słóstnistwom swišuje, je jón kriminalny wotrjad w Budyschinje, Burgplatz 6 II, telefon 2802, do swojeho skhowa wsał, hdżež może so wobhladacz.

— **Paduschtwo.** Kradnył je nječtó 24. 6. 29, dop. wokoło 9 hodź. z jeneho dwora na Hoschiż haży mużaze jedne kolo znamki „Raumanns Germania“, czo. 880 988. Koło mějesche czorne kroßna a błótkowaj schittakaj, żołte swojena, swónczk z napiśmom „Gustav Marschner, Bautzen“, Torpedoski samobéh, nimale nowej gumijowej wobruczi, prędku schżru, sady czežwjenu, serjawe stpizy. — Wo wjazowne zdźělenja prošy kriminalny wotrjad w Budyschinje.

— **Pschelecži Zeppelin Luźizu?** Każ so z Löhnicy powě, je kujeżerski president dr. Poeschel w Löhnicy jako pschedsyda Löhnitskeho Lětarskeho towarstwa za Zeppelin-Schtyftyku pschelecżał. S wotmołwy, kotruż je dostał, je nowe błżkanje prošiwu pósłał, so by Zeppelin Delnju wacz. Tuż je pschezo hischcze nadźija, so Zeppelin też swójsnacz, so budże so na jeho pschecże po możnosczi dźiras naschu Luźizu pschelecżi.

— **Wožebitu pschikohu kakaoweje a schokoladoweje fabriki „Kroża“** pschipokožischmy k dźenżnischemu czišku sa naschich czejcżenych czitarjow w Kamjenskim wokrjesu. Firma wosjewuja z njej, so je swoju pschedawarnju w Kamjenzu na Budysku dróhu czo. 37 pschepokožiła, hdżež ju 27. junija wotewri. Naschich czejcżenych czitarjow a czitarki prošymy, so bychu pschihohu pschecżelnje wobkedźbowali.

S **Mateho Wjelkowa.** Dnja 3. junija 1929 bu w statnym hajnistwie rewěrje na Bukowskich honach starsche mużaze koło czo. 66 890 namakane. Možno, so kolejo se paduschstwa pokhadża. Wobkedźeł njech so na žandarmstwo w Makym Wjelkowje wobroczi.

S **Adolfskeje Hety.** Pónd̆żelu na ranje wudyri woheń w jenej kólni tudomnych dźełacżerskich bydlenjow. Pschipadnje so wohnja hnydom dobladachu a wohnjowu woboru sowolachu, kotraž sa krótki czaż woheń pogasiły. Spalilo je so drjewo, kiž je w kólni khowache. Budżeschi so wohnja někotre mjeńschiny posdźischo dohladalt, hy je wjele wjazy spalilo. Njeje dotal hischcze znate, z kajkeje pschicżiny je woheń wudyrił, myšla pak žebi, so je jón słóstniska ruka zakoła.

S **Wětrowa.** Nahła żurjerz pschekhwata w nozy k wutorje jutrowneho z Němczow pola Wojerez. Wón žiuješe pola jeneho tudomneho kublerja. Se žwojim bratrom kotruż na žamżnym kuble hižo dwě lěcze słuži, hromadź, w jenej lěkarni spasche. Nasajtra jeho bratr podarmo wo kasche. Wón bě w nozy, hacźrunjež bě wjecžor pjedy cżiłe a strowy lehnycz schoł, wumrěł. Sawokarny lěkar spósna so bě jeho Boża rucka sajala.

S **Lubija.** Lubijskeho wokrjesneho stótineho lěkarja wot 8. hacź do 29. julija 1929 wokrjesny stótny lěkar w Zitawje (telefon 2515) sastupuje.

S **Lubija.** Wólby do starschiskich radow, kiž su tu sanóżenu njedźelu wotmě̆chu, njepschinjeschachu žanehu pschemjenjenja. Kschescżanska lisczina dosta 10 žydłow, žydowska lisczina pak 5 žydłow.

S **Kamjenza.** Swjatocżnosczi, kajkaż tu hischcze bywaja, wotmě̆ so njedźelu dopołdnja po słóncżenju hłownej Božeje służby w tudomnej hłownej zyrkwi. W pschitomnosczi dźěła kemscherjow wobžewjeczi 14 wobstarnych žonow, kiž běchu wschitke wokoło 75 lět stare, žwoju dejmantnu konfirmaziju.

S **Kamjenza.** Sawjeranje pšow, kiž bu 20. haworleje 1929 sa gmejny krótkoranscheho dźěła Kamjenskeho wokrjeża so postajiło, je so po wojsewjenju hamtskeho hejtmanstwa z 25. junija t. l. sasu słóżbnyko.

S **Wojerez.** W naschim mě̆sczu Lětja pilnje twarja. Nimo powjetschenja radnizy twarja so w mě̆sczu schtyri nowe bydleńnje, kotrež su z dźěła hižom pod strjechu.

S tutymi nowoschwarami so nusa na bydlenjach sasu trochu pomjerschi.

S **Wojerez.** Bližischi hermank se stótnymi wikami we Wojerezach budże žobotu 6. julija.

S **Wojerez. Aktuar** Weiker pschi tudomnym hamtskim žudnistwje bu sa justizneho wyschischeho sekretara powyschony, dotalny kenzlijowy pschistajeń Mjetasch sa justizneho assistenta, pożlednischi z płacżiwosczu wot 1. haprileje 1929.

S **Klětnje.** W naschej wsy so też Lětja pilnje twari. Tudomny wobydlet Wilhelm Frenzl twari na žiwojei leżownoscži pschi staroluthersker zyrkwi domske. Leżownosczi je žebi loni wot tydżenja Jurja Bala kupił. Nowotwar je hižom sesdźěany a pod strěchu. Khežeń Hugo Horn je stare domske swottorhał a na jeho mě̆sno nowe stajił. Wobaj nowotwaraj staj po nowym czażu složenaj. Nimo tuteju noweju domskeju buschtaj we naschej wsy tež nowej hospodarskej twarjeni twarjenej. — Lětuschе hynowe žně, z kotrymiž zu ratarjo jara spokojom, su pschi rjanym wjedrje sandżeneho tydżenja nimale zyle pod šuche swožyli.

S **Běleje Wody.** Njedźelu dóndże k mandżelskej struchołrě. Mandżelske dźełacżerja Krolla, kiž w Bělej Wodże dźěła, běsche z wodostinym dźełacżerjom **Schmidtom we** Markliscy Luboscżinske poczahi mě̆ka. Njedźelu su je ljubym z thělnika domoj nawabichu. We wothrži Engemannez domu, hdżež je žona z hospodu, wumjetowasche zi mandżelski njeswórnu a žo z dyrjasczym nožom do njeje da a ju straschnje skała, na to žo muž žam blisko wutrohy kl6. Wobeju czężkostrancjeneju do Lubanskeje khorownje dowjesechu.

S **Mužakowa.** Tudomna polizija sasa pónd̆żelu dweju pytaneju wobžudżerjow. Jeneho Drježdżanske a Barczańske statne wě̆cznistwo a druheho jena Riseżanska wyschnosczi, z kotrejžkim listom pytasche.

S **Róspórka.** Wjednik bidarskeje dźełacznje Pawoł Mětrig je 25. junija 1879 pola tudomnej Pětrichez firmy do dźěła sastupił a sm̆dżesche tak wczerawschu wutoru swój 50ětny dźełowy jubilej swjeczicz.

Se **Sleho Komorowa.** 36ětina mandżelska Lina Riedrichowa se Sleho Komorowa je so 19. junija na puczowanju do Primkenawy w Schlesiskej podała. Wona pak tam njeje dojsła a je so wot teho czasa zhubiła.

Mačerny dwór.

Halligki roman.

52] (Pokračowanje.)

„Wy mje pschejara pocżeścżujeze, wujo Rickerto“, wobaraschе so Maren. „Pschewrót je dźěcżo pschinjeschło. — Mačerny dwór trjeba dźěci, dźěci su złonzo.“

Wuj Rickert pohlada wótrje na nju.

„Wujowka Maren, sm̆ěm-li so ras nješchto ważneho wopraschecz? Edlef . . .?“

Wona na njeho pohlada. W horju każ skamjenjenej běschtej jeje wocži.

„Ně, wy njeszměcże so praschecz, wujo Rickerto“, rjekny wotpokasujo a dźěsche do jstwy. Wona pytasche Edlefa. Sawohlada pak jenoż Holgersez macż pschi wohnischczu wjecżeř pschihotowacz.

Psches rěsanzu kroczesche Maren k hródżam. Wschě běchu sawrjene, ale hdyż chżysche runje druhi schkhód wot dwora pytacz, wotžuny so sažuwaka a Edlef Holgers sastupi, hłuboko so sthilejo, psches niske durje.

Sznadź bě jemu tohodla krew tak horza do wobliczа stupiła, a jenož hubje nahle sblědnej. —

Wón so krótka sajmja. „Mamy wopyt, Maren.“ Pokasa do sadu, a Maren wokomik mě̆nješche, so ji wutroba sastanje.

„Ałke . . .“ wona wjasoleješche.

Hłuboko dyrbješche so też wulka, statna žónska sthilicz, hdyż j hródżinych durjow wusupi. A też wona běsche horza a cżežwjena a wujkostilowa. W jeje rukomaj leżeschе brjemjeschko, z kotrehoż wuronjachu so słabe, schkewrjoze zwuki. „Ty tola widżiesch, Edlefo, twojej žonje salěhuje so dyh“, wušmějschowasche Ałke. „A ty budżesch swoje pschecżelne pscheproschenje wróczo wsacz dyrbjecz.“

„Ja žym knjes na macżernym dworje“, rjekny Edlef pokhmurnje.

Toho mě̆nenja žym też ja“, sarěcża Maren zyle směrom do toho. „A kohoż Edlef na macżerny dwór pschiwedże, tón je też mi witany.“

Tu sthili zusa hłowu.

„To njeje na dołho“, rjekny z njewěstoscżu.

„Każ dołho budże lubo.“

Maren kroczesche woběmaj dopręda do jstwy wróczo. Wichor howrjesche bojasnje. Wotroczk stojesche zyle pschemaczany pschi wotewrjenym wokniu. „Knjeże nano, woda je płót powalika“, wosjewjesche wón Edlefej.

„Je hižo tak dałoko?“

Edlef wotewri durje k wobydlenju. Błido bě pschikryte, czeta Frauke a dźěsczi stojachu pschi woknje, a hladachu na howrjaze wody.

Nikto wobhladowachu žebi wschitkjo dźiwnje nowu pschikhadżazu.

„Mi žo sda, so žu khežine durje pschezo hischcze prędku pschi macżernem dworje“, pschipomni wuj Rickert wótrje. Pschisunuli zyle blisko k Edlefej, kiž jabrasche so z nęczim w kucze. A wopraschа so rosnjewany z paduschcznym hłosom: „Sży ty zkowrótnił?“

„Staraj so žam wo žeble“, sawoła Edlef rosshorjeny.

Tu pschimny Maren Holgersowa Ałke za ruku. „Ałke Babinowa rodź. Luerseneż, prošu macżerny dwór wo hospodu na nekajki czaż sa žebje a sa žwoje dźěcži.“

S mě̆rnej dostojnosczu wsa wušnjene dźěcżo z ruki macżerje a połoži je do schćerokeje, cżumpateje žo kolebki macżerneho dwora pschipódła Lütt-Krischana.

„Tuż pomodlmy žo a powjeczerźny!“ poruczi Maren.

„Khrystče Kyrie pój k nam po morju“, sawoła wotroczk z hłosom. Pschetoż wichor bijesche z gwaltom wo murje domu.

Potom stykhychu wschitcży ruzy a wótsje, kloro spjeczi-wje klinczeše Holgersowy hłóh:

„Knjeże, poruczej wichorej
Knjeże, zakhowaj dwór a dom,
Knjeże, njedaj nam czężpjecz
Nij se swadu ani se zwarom.
Zohnuj nam Bóh
Naschi wschędny chlěb
A daj nam žebi ważicz wyšoko
Naschemu žwjateho domu wohnischczo. Amen.“

Dźowka pschinjeże poliwku. Wjele žo njerěczeše. Edlef Holgers dawasche někotre kóńke pschikasnje sa pschikhadżaze hodżiny, a czeta Franke rěczeše sczicha z njespokojnej Karen, kiž chżysche na wschelake myšlicżki podrobnu wotmołwu wědżecz.

Pod błidom pak stykowasche Maren pschezo sažo znowa ruzy: „A daj nam žebi ważicz wyšoko, naschemu žwjateho domu wohnischczo“, modlesche žo jeje mkoda wutroba, a wócżały hładaschtej staroscżiwje a mjerzajcy na zuju.

Ruże pojěchu. Maren ztoro žaneho kuška njeschożera. Po khwili postany, dóndże k hoscżinskej komorje a pschihotowa ložo sa Ałke a jeje małe. — Sa khwilku pschińdże Edlef Holgers sa njej.

„Masch-li stroch?“ žo wón wopraschа, „pschiliw spaduje, bórzy smějemy wuduty wotliw . . .“

„Sšmy w Božej ruzy, ani wokomika njejžymy žo bojała.“

„Mě̆schtožkuli drje mohł cżi rjeż, Maren, — wo naschim najbliźischim pschichodże . . .“

„Tuż rěcż!“

„Njeje mi žnadno“, žo wón drožeše.

A mjes tym so wona směrom žwoje dźěko dale cżinješche a tschepotanje žwojeju rukow psched jeho wocżomaj postaji, žypachu so jeho słowa. Pokafowasche na wróczostupazu wodu. „Hdyż je wotběhnyła, Maren, dyrbiny z wotpręda sapocżecz žadżecz a wobhrodżecz a twaricz a satykowacz, — tak to dże lěto wot lěta, a dwójzu a trójzy wob lěto. To pak cżini ludźi njespokojnych a njerzajcych. Niż wschitcży wschak njejžu tak frosczeni z domjazym hrusslom. Ma so nječhto zuke stacz, schtož do žiwjenja sažahuje. Hewak móhli z Galliga cżekacz poczecz. To by so njesbożom byko sa naschu kupu.“

Edlef Holgers rěczeše w krótkich, rostorhanych žadach. Jako by dyzył njepschijomnu powěcz pschihotowacz abo wotsalowacz. — „Sšmy zhromadźiny wotměwali. Někto maju so sapóžkanzy z praktiliwimi namjetami wupóžlacz do Kiela, do Hamburka, do Kopenhagena . . .“

(Pokračowanje sczežhuje.)

Załoženski swjedźeń „Jednoty“ w Budyšinje.

„Jednota“, tow. kat. Serbow w Budyšinje, swjećeše minjenu njedźelu w Kat. towaršowni swój załoženski swjedźeń. Wóndanjo hakle běše towarstwo wulku měsačnu zhromadźiznu wotmało, kiž bě tysaceletnej róčnicy swj. Wjacsława a złotej Prazy poswjećena była a wuznamjenješe so z jara bohatym wopytom. Njedźelu wšak njebě z wopytom tak zlě, dokelž je najskeršo nětko hižo po „sezonuje,“ khiba zo je deščikowe wjedro khětro kazyło.

Wokoło ½9 hodź. wotewri předsyda, knj. kantor Šołta, swjatočny wječor z přećelnym powitanjom a zbožopřećom wšěm Janam a namolwješe hosći, zhromadnje zaspěwać naš rjany Zejlerjowy spěw: „Z dychom swj. Jana.“ Na to přednjese měšany khór pod wustojnym wjedniastwom swojeho dirigenty něktore spěwy „z Naléča“ jara rjenje, tak zo sebi mócny přiklesk dobychu. W druhim dźele porjada wustupichu něktore serbske holiča z młodostneho wotdźěla Jednoty a zahrachu k wjeselu wšěch přihladowarjow dwaj wjesołaj wustupaj. „Krótkowidźaca Wórša“ tu jara derje předstajena a też druhi žortny wustup pokazowaše na dobreho instruktora. Bě widźeć, zo naše serbske holcy so też do zjawnosće hodźa, su-li wot dobrych rukow wodźene. Knjez kaplan Nowak běše so wo wuwjedźenje dźiwadłoweho dźěła derje postaral a serbske knježny prawje wušiknje wustupić nawučił.

Při skónčenju porjada wozjewi knjez kantor Šołta hišće raz, zo budźe přichodnu njedźelu, 30. t. m. we Baćonju hłowna zhromadźizna tow. swj. Cyrilla a Methoda, kotraž započnje so ½4 hodź. ze swjatočnym nyšporom. Z Budyšina pojědźe wosebity auto, a štóž chce sobu jěć, njech so pola njeho zamołwi. Jězba tam a wróćo płaći za jenu wosobu jenož 1 hriwnu. Tuž njech so kóždy w prawem času zamołwi. Porjad hłownje zhromadźizny je so w Kat. Pósle hižo dwóji wozjewił. Knjez zapósłane Spitank budźe też rěčeć a knjez kaplan Nowak změje swjedźeński přednošk. Budyska „Jednota“ je wutrobnje přeprošena. Přistup ma kóždy sobustaw, kiž Kat. Posoł wotebéra. Hosćo su witani.

Załoženski swjedźeń bě poskićił „mały kus a dobry kus“ a wšěm je so jara lubiło. Štóž rady rejuje, měješe też přiležnosći dosć. so narejować. „Serbska reja“ so też sobu zapleće. Lubiło je so wšěm. Njech je woprawdźite naléčo w serbskim žiwjenju w Budyšinje!

Z Łužicy.

* S **Halschtrowa.** We nozy k pónđeli su klěpzowske ruzy pschi dróšu ſ Halschtrowa do Protez wóšom młodych žadowych schtomitkow đđela ſlamale abo cježko wobškodźite, ſ đđela ſ korjenjemi je ſemje ſwutorhale. Nadźijomnje so poradźi, klěpzow bórzy wuſlědźić, so bychu ſwoje ſaſtužene khłostanje dostali.

* S **Biskopiz.** Najſtarſcha wobydlerka Biskopiz, Emilia Heydowa, wudowa po kowarſkim mišchtru Heydźe, ſwjeceješe njedźelu cjiła a ſtrowa ſwoje 90. narodniny.

* Se **Schčerachowa.** Hólzaj, kotrajž ſe ſapałkami hrajkałchtaj, budźeſchtaj ſchitwórkt bjeſ mała wulke njeſbožo na tudomneho póſelnikſeho wóinika pſchinjeſkoj. S roſtwołnoſeju bjeſchtaj jeho hnojotwu hromadu blišo jeho twarjenjow ſapałiłoj. Dźěłacjerjo, kotřiž mimo pſchińdźechu, ſamóchu woheń hiſchćoſe ſ cjałkom podusyć. Hewak mohło pſchi horjacoſe a ſuchoſe, kiž tunje na tutym dnju mějachmy, ke kataſtrofje pſchińć.

* Se **Schumbacha.** Njedźelu wječor w dźewjatej hodźinje wudyri woheń w maſitwnym a ſ zyhelemi kryſtym domiſtkim zyhelniſkeje leżownoſcje Rößlerez a Kaulfuſez firmy, kotraž ſwjeſchka wuhrjadź ſarſkeha Cjła. S wulkej nuzu ſamochu ſtót a něſchto nadobny wukhowacź. Wo naſtaću wohnja njeje niczo ſnate.

* S **Wojtrowza.** Rosnjemdrjeny byk pjatk popołdnja na tudomnym dwórniſchću a wjele ſchkody nacźini. Jedyn Žitawſki rěinik chcyſche nětkuže 23 zentnarjow ſyrjeje ſłocža na żeleſnizu dacź. Jako běſche byka k waſy pſchiwjedź, ſo tutón rosnjemdri a ſo na rěſnika waſi, kotrehoż na delnim žiwocze cježko ſpodźe. Na to cjerjeſche ſłocźo po wuſkotim Rithnym brjoſy do Rišy dele. Wſchitke prózowanja, ſtoczo žiwe na dróhu pſchiwjeſcź, ſo njeſpodźi, ſo dyrbjachu byka ſtónčnje je ſchtyrjomi kulkami ſatſtrělić. Se wſchelakimi wobcežnoſcźemi morweho byka ſtónčnje na brjoſy ſcżahnychu. Cježkoſtrańneho rěnika ſ autom do Žitawſkeje khorownje dowjedechu.

* S **Wulkeho Schunowa.** Sawjeranje płow, kiž je Žitawſke hantiſke hejtmanſtwo na naſchu wokolinu we ſwojim cjażu pokojiło, je ſo cjażo ſpołnyło.

* Se **Žitawy.** Cježko ſnjeſbožił je pónđelu pſchipołdnju wokoło 12 hodź. na Swonkownej Weberſkej dróſy motorowy koleſaŕ, kotremuž ſ Rietſchelſkeje dróhi pſchithađźaju podawaczelſki automobil ſ Ruchnowa do boka ſajedźe. Motorowy koleſaŕ ſebi pſchi padnjenju nohu ſłama. Jeho hnydom ſ khorobnym autom do měſchćańſkeje khorownje bowjedechu. — Sobotu ſebi 61ětny fabrikſki dźěłacjeŕ, kiž na Swonkownej Weberſkej dróſy bydleſche, ſe wobwěſnjenjom ſiwjenje wſa. Jeho ſu cježke myſle do ſmjercźe ſahnałe.

* S **Rychbacha.** Pod bohatym wobdźělenjom połkowacha njedźelu ſłałarja Pawoła Lehmanna ſ Běžika, kiž je tak nahle wumrěł. Jako wón ſ dźěła domoj dźěſche, jeho Boja ruczka ſaja. Lehmann běſche hakle 29 lět ſtary a wożenjeny.

Zhromadźizna swobodneho zjednoćenstwa katolskich wučerjow w Njebjelčicach.

Nahladna liča sobustawow swobodneho zjednoćenstwa kat. wučerjow skhadźowaše so minjenu srjedu tu w „Herbskej grychće“ w Njebjelčicach k swojej druhej lětušej zhromadźiznje. Njeběše woprawdźe přezahe, zo běše towarstwo Njebjelčicy za městnosć wuradźowanja wuzwoliło, hdyž je so tu 1. VII. 1920 posledni raz zešło.

Ze 4hłósnym spěwom „Přećelstwo“ so posedźenje harmonisey wotewri. Zwěsći so, zo wšelake zapiski towarstwa z lět 1920/21 atd. pobrachuja. Knjez kaplan Cyž-Ralbičanski přednošowaše wo sexualnym wukubłanju dźěći a młodźiny w swětle swj. wěry. Pokaza na to, kak skódne su młodostnemu jědy 'nikotin, alkohol) a wjele mjasnych jědźi při wuwiću splažnosće a kak je ćěłozwučowanje nuzne a trěbne. Jeničća po tutych zasadach swojich khowancow wukubłuja. Młody člowjek ma być ćělnje wudźěłany, dyrbi spróchny być, hdyž so wjećor k měrej poda. Raznje zasudźene bu nócne dundanje młodostnych pachołow a holičow, kiž je bohužel nětkle w našich wjeskach z domom, wosebje starši a hospodarjo so proša, zo bychu tomu brachej, kiž skóńčnje cyłemu ludej skodźi, pomhali zadźěwać. Nimoměry wažne pak je też wukubłanje wole a wutroby. Rěčnik poda zasady Fuldaskeje biskopskeje konferency, kiž so na tutu maćizu počahuja. Dale rysowaše swj. Aloizija jako přikład za młodźinu a z prózstwu na njeho, zo by ju wjedł we ćistosći přez lěta młodosće, skónči swój přednošk.

Kak ważna tuta materija je, dopokaza nimo měry žiwa a dołha rozmołwa a na jenej z přichodnych zhromadźiznow hišće dale wo tutym předmjeće rěčimy. Zličbowanje na zańdźene lěto njehodźeše so podać, dokelž přeco hišće njeje zwěsćene, kak bohaty je skład knihi, kiž zjednoćenstwo wobsedźi. Wšelake drobnostki hišće rozpominachmy. Wosebje pokaza so na zhromadźizu towarstwa swj. Cyrilla a Methoda přichodnu njedźelu w Baćonju a prosy so, zo bychu tam sobustawy prawje bohače so wobdźělili. W augusće skhadźujemy so w Rožeńće. Ze spěwom skónčichmy wjacyhodźinsku skhadźowanku.

Na prěnju lětušu zhromadźiznu běchmy sebi we hapreji do „Delan“ dojeli. W Ralbicach přednošowaše sobustaw wučerskeho dorosta, knjez Wujeś-Khróścanski: „Přemjenjenje hudźbneho žiwjenja a hudźba w šuli.“ Hudźba (spěw) so amerikanisuje. Přemjezy zwjazku ju na nižki kulturny skhodźeješe. Też naš serbski ludowy spěw je ćerpił. Wučeŕ pak je předewšěm powołany, jón zaso na wyšši skhodźenk pozběhnyć a ludej zajim za njón zaščěpić. Pokaza puć, kak mamy w šuli w tym zmysle hižo započeć. Też tutej maćiznje so žiwa rozmołwa přizamkny. Knjez kantor a wyšši wučeŕ Sewčik zapisuje žiwjenjoběh sobustawow, štóž jemu podłohi hišće podał njeje, njeboh to prawje bórzy ścini.

-e.

Wusudźenja.

§ **Shromadny ławnišći ſud w Budyšinje.** Pſchećhiwjał běſche 32lětny dźěłacjeŕ Jurij Wjeraь ſe Boranez. Wot lěta 1923 běſche wón był ſe ſarjadnikom Radwoſſeje ſkładownje Budyſkeje firmy A. Lorenz, běſche jako tajfi ſa firmu žito kupował a pſchikupne hnoje pſchedawał, wotebérarjow wophtował, pjenjeſy zbéral, poſkładnju tjadował a knihi wjedł. Wutoru běſche wobſtorjenj, ſo je ſ poſkładnje, kiž běſche jemu dowérjena, ſa ſamſne ſaméry po něčim 2000 hriwnow ſwubrał a pſchetrjebał, dale na konzu lěta 1928 k ſchkodźe firmy ſa 2500 hriwnow žita pſchedrohu nakupował. Poſledniſche winowanje ſo pſchi pſchepytowanju ſa njewoprawnjene wupokaſa a w tutym naſtupanju ſud Wjeraba wutwinowa. Wón pak pſchida, ſo je ſdźěła ſ łapłacjenju ſamſneho dołha, ſdźěła k nakupjenju twarſkeje potrjeby a nowotwar ſwojeho pſchidrohoho nana 2000 hriwnow ſ firmineje pokładnje wuzjił. Ssud ſajudźi jeho na to k 6 měſjacam ſajatwa. Pſchepytowanſka jatba wot 2. februara hač do 7. meje 1929 ſo jako khłostanje wobhładuje. Sa ſbytk khłostanja pſchiſłoli jemu ſud 3 lěta wuprubowanſkeho cźaſa. Tónle wuſud ſtupi do mocy, njewobrocźi-li ſo ſtatne rěcźniſtwo w běhu 7 dnjow dla woſkuda na juſtizne miniſterſtwo.

Hospodarski rozhlad.

Sćrjedu, 26. junija 1929

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1925	100 pólnh. złotych	47,125
1 jendźelski punt .	20,325	100 čěskoſł. krónow	13,425
100 šwajc. frankow .	80,655	100 franc. frankow .	16,395

Barlinska burſa jawoſta też wječera w dotalnej cźiſćinje. Kurſy efektow ſo ſterſe wotdrjebjowachu. Na wikach ſ dołhnymi a rentowymi liſćinami kurſy kohorunja popuſchćowachu.

Produktowe wiki też wječera wjele nowſho njepiſchinjeſchu. Płacźiny bźchu ſterſe wobſtajne. Jenož pſchenźa wo 5 pj. poſtupi. Wječera płacźeſche zentnaŕ

w Barlinje

pſchenźy 11,00—11,05 hr., rožki 9,55 hr. hač 9,65 hr., naſtmiſſeho jećmjenja 8,80 hr. hač 9,10 hr. a wowſa 8,90—9,40 hr.

w termiſjowym wikowanju

ſa julij: pſchenźy 11,53¾—11,56¼ hr., rožki 10,25—10,27½ hr. a wowſa 9,42½ hr. hač 9,40 hriwnow,

ſa ſeptember: pſchenźy 12,15—12,05 hr., rožki 10,93¾—10,88¾ hr. a wowſa 9,85 hriwnow.

Pſchiſtajenja:

Pſchiſtajeſchu, Stańcź w Wěſej Wodźe, Wjeſkicź-Cwetnowa haja 10.

Holzn do domu, Sſerbowku, Krauſyna w Hornjej Dubrawje pola Hróbka.

„ Winkſerowa w Kiju pola Hróbka.

Pſchſakiſcheho, Otto Eck w Lubiju.

Sepjeru. Otto Eck, pjekaŕ a kondźiaŕ w Lubiju.

Na pſchedaŕ:

Běrny, ſłoma a jećmjeń, knježi dwór w Jabłońzu.

Krowa ſ cźelećzom, młoda w Wětſchnje 7,5 pola Kamjenja.

Krowa, 5 dnjow do cźelenja, Mokka w Spalach.

Koleſi, muſajej, Harſchć w Hróbku pola poſta.

Pſchechada, knježi dwór w Sſyſkiku.

Wós, hótcźazy na Zidowje, Wjelkowſka dróha 165,e delka na prawo.

Trawjenje a ſłoma w Kulowje, Zyrkwinſka haja 144.

Woblek ſa ſchwinjnu wołobu w Budeſtezach 55,6.

Cźelo, k wjaſanju, kralowſki młyn w Delnjej Kinje.

Ssudniſja na pſchedźadźowanje

ſchtwórk, 27. junija 1929.

W Lubiju na ſtudniſſiwje, dop. w 10 hodź.: Wſchelake meble, ſedźałſke twory, piſańſkej ſtrojej, motorſke koło, 3 motory, paſata pila;

w hoſćencu „Zum Rundteil“: Dezimalna waga a ſchleićzany wós;

w Kamjencu w kasernach w komornym domje maſchinſkich tſělbow, dop. w 9 hodź.: Wſchelake meble, radio, ſtudnija, wobraſy, hubanka, klawěr a kobz;

w hoſćencu „Ke kronprynzej“, pop. w 3 hodź.: Wſchelake hlinjane ſudobja a tſěſchne zbjele;

w Khróſćicach w hoſćencu „Ke herbſkej grychće“, dop. w 10 hodź.: Motorſke koleſo, mukowy młyn, brjeſwjany, ſoſle a turnarſke ſtupnje.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźenja dop. ¾11 hodź.: Žito je žadne, ale kupzy ſo wotwlakuja.

Dop. ¾12 hodź.: Kaž pſched hodźinu pſchi wječerawſchich płacźiſnach.

Płacźizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe ſymje po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płacźizny po złotej hriwnje.

	25. 6.	24. 6		25. 6.	24. 6.
Płaćca	220-221	219-22?	buny	21-23,00	21-23,00
rožka	191-193	191-193	woka	27-30,00	27-30,00
nal. jećmjeń			módre łupiny	18-19,50	18-19,50
naz. jećmjeń	178-182	176-18?	žołte łupiny	28-30,00	28-30,00
wowſa	178-188	178-188	keradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	18-18,50	18-18,50
pšeńć muka	26-29,50	25-29,00	lany wosušk	21-21,60	21-21,60
ržana muka	26-28,50	26-28,?5	ćocn. melasa	—	—
pš. wotruby	11-11,75	11-11,?5	běrnj. kruški	16-16,60	16-16,10
ržne „	11-12,00	11-12,0?	syno, 50 kg	3,40-3,80	4,00-5,00
lane ſymjo	—	—	žłana ſłoma	1,20-1,35	1,60-1,85
bróch, Viktor.	40-48,00	40-48,0?	pšeńć. „	1,20-1,40	1,30-1,60
raps	—	—	wowſna „	1,05-1,20	1,50-1,60
pjaluški	25-26,00	25-26,00	jaſna „	1,00-1,15	1,40-1,65

Płacźizny ręznego ſkotu na Barlinskich ſkótnych wikach.

25. junija 1929. Płaćizny po centn. a zł. hriwnach

Skótne druźiny a woznamjenjenja.

Woły: 200.

Połnomjaſne, wukormjene, najwjetſeje rěžneje hódnoſce hač do 6 lět	59—62
Młode mjaſne, njewukormjene, ſtarſe wukormjene	56—58
Mjenje wukormjene młode, derje picowane ſtarſe	51—55
Mjenje picowane wšěch ſtarobow	43—48

Bykl: 270

Połnomjaſne, wurośćene, najwjetſeje rěžneje hódnoſce	56—57
Połnomjaſne, młóde	53—55
Mjenje wukormjene młóde a derje picowane ſtarſe	50—52
Spatne	47—49

Jałojcy a kruwy: 630.

Połnomjaſne, wukormjene kruwy najwjetſeje rěžneje hódnoſce	46—50
Połnomjaſne, wukormjene jałojcy najwjetſeje rěžneje hódnoſce hač do 7 lět	38—44
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódke kruwy a jałojcy	32—36
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	27—30
Mjenje a ſpatnje picowane	—

Ćelata: 2150.

Najlěpše wukormjene (2. druź.)	78—85
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	65—75
Spatne (4.)	53—63

Wowcy: 7135.

Młódke a ſtarše wukormjene (1. druźina)	61—66
Starše wukormjene (2.)	55—60
Mjenje wukormjene (Márzſchafe) (3.)	50—54

Swinje: 10849.

Połnomjaſne, wosebitych raſow a jich kśiżenjow, hač do 1½ lět ſtare 84

Wukormjene	83—84
Mjaſne	81—80
Spatne	78—83
Rancy a kundrosy	78—80

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S Noweho Měšta. (Częćkeju pachołow sajeli). Tudomnaj żandarmaj sajaschtaj rjemjeślinikeju, kotraž se Schleghlskej pothadżeschtaj a bżschtaj wospjet w Bertholdsdorfie a Delnim Ottendorfie wożoby fschiwdżiłoj a thżerjam se sapalenjom hrożyłoj. Jedyn je sajateju je hižom ras 12 lět w jastwje a thłostańi bżdżał a dwě lćże w dżiłowym domje pschebywał, druhi pak je hižom morjenja dla thłostany.

* S Drježdżan. (Sa morjenje maczerje 10 lět thłostańe dostał). Drježdżańki pschiwżaźny żud saßudźi nětdże 50ćinchoho ruczneho dżiłaczerja Kołoßa f Mischnja, kiž je swoju 90ćetnu macz f wotewrjenjom płunoweho honacża morił, k 10 lětam thłostańe a wotrjekny jemu częstne prawa na tři lěta.

* S Zwikawy. (Kischeczańske bobyneże pschi wólbach do starschiskich radow). Pschi wólbach do starschiskich radow saußudżenu njedżelu dostachu sastupjerjo fschescżańskich starschich 70 mětnow, sastupjerjo źwětnych starschich pschinjeßechu jenož na 29 mětnow a liščina sa schulski wór dabu žeby jenaž 4 mětna.

* S Löwenberga w Schlesyńskej. (6 cźelatow.) We Petersdorfje pschinjeße krutwa 6 normalnje twarjenych cźelatow na źwor. Wone pak bórzy wumrěchu. Skoczałka buchu nětko wutyknane a wustajene.

* S Boleßławy (Bunzlau) w Schlesyńskej. (S zufej krwju wukhowany.) Ssyn rěsnikeho mischtra ße frami a pschi tom wjele krwe žłubi. W khorownej dyrbjachu jemu hnydom nětchto zuleje krwe pschidawać, so bychu jeho pschi żiwjenju sdżerżeli.

* S Hirschberga. (Sněh w Krkonoschach.) So ße wokoło światkow na Krkonoschach (Riesengebirge) hischcże śněh dże, ße hušćischo stawa. So pak, kaž Nětka, na dnju świećatka Nćża, 21. junija, njebjo hischcże śněh rossypuje, drje dołho wjazy bylo njeje. Piatkowny śněh wjele dołho leżo njewosta, ale pschi deschczowanju ße bórzy jako žłubi.

* S Łužnizy. (W Łużnikim wokrjeżu je 12 000 wischenjow smjerśło). Pschi pschenajeńskej termiji wischnjowych schtomow pschi wotrjeżnych dróhach sdżěli wokrjeżny twarśli mischtr, so je pschi žnjnej symje w Łužnikim wokrjeżu 12 000 wischnjowych schtomow tónz wsako. Shromadna schoda, kiž wokrjeż f teho ma, wuczinła 200 000 hriwnow a w bližšichi 15 létach ma ße na trajnu schkodu wo nježoże 10 000 hriwnow létnje liczić.

* S Wróßławja. (Ssmójona thorohowa.) Dla mandżelskeje njepschesejenosće je we Wrótßławje mandżelska schoßéra Berleiha źwojej dżowczicży, pjecź a tři léta staršej, a žeby žanu f płunom sajeżdżiła. Jako je namakachu, bżschtej dżeżej hižom morwej. Macź dowjesechu do thorownje, hdżež bjes nadźije leži.

* S Glatza. (Tyfus.) W Niederschwedelsdorfje je ße tyfus strašnje rošschěrił. W ißolérowańskim wotdżělenju thorownje w Scheibje ßej hižom dwě wożobje wumrěłej.

* S Halle. (Wulki woheń.) W nozy k njedżeli wotpali ße pschi Sofijnym pschistawje nětdże 45×25 metrow wulka składownja, kiž wopschiwjesche wolij a tuk, rataßke maschiny, woroß a muku. Wohnjowa wobora se 37 schlawchami, kiž dżohu shromadże wjele pschez 1000 metrow dołhe, płomjenja haschesche. Schkoda, kotraž pak ße je saiwschenjom naruna, njeda ße dotal hischcże pschewidżeć. S kajkeje pschičiny je woheń nastał, to hischcże njeje znate.

Skhadżowanje sakskich khorobnych pokładnjow.

Lětusche skhadżowanje krajneho świasta sakskich khorobnych pokładnjow sap. tow. wotmě ße w „Wětrnym Konju" w Pirnje. Po powitańskej rěczi świasłoweho pschedsydy mólerjańskeho rady Kirchhofa-Drježdżańskeho yroda wobkhěrcny wjednik Hickmann rosprawu wo dżeławoścći pschebżydstwa. Lětnje sličżowanje jenoyłóżnje sthwarichu. Na mésto wustupjeneho ßobustawa pschebżydstwa Otty Burk holdta-Zitawskeho wuwolichu jenoyłóżnje nětčischeho k. pschebżydu Zitawskeje powyschitkowneje khorobneje pokładnje, Mógela. Wažny pschinoschk sa bliže wobkhódne lěto ße njepostaji. K wuradżowanju pschisamkny ße pschednoschk świasłoweho revisora Herrmanna-Drježdżańskeho, to kotrymž knihwjednischwo a sličżowarstwo khorobnych pokładnjow rosłoži.

Częzke njezboża.

Njedżelu rano mjes Oberhäßlichom a Sserbskim Carsdorfom ja **Drježdżanami** automobil se pjecź wożobami we sawinjenju dróhi do schtoma sajdże a ße do dróhowego pschěrow- pschereżiny. Jedyn wuczeł hnydom morwy leżo wosta, jedyn pjekarski pomocznik ße cżežko srani a tři wożoby woteńdżechu f łóżschimi franjenjemi.

Na statnej dróhy se **Schneeberga do Zwikawy** synta cżahnikat Preiß f Friedrichsgruna se świojim motorskim kolom automobil pschescżahnyeż, jako ße tuton do Burkersdorfskeje dróhi sawinyj. Preiß automobilej f tajkim wotmachom do boka sajdże, so wón a jeho šoubjedżowy, hórniski dżłaczeł Röder f Vielawy, ße na dróhu wjerchnyschtaj. Röder wosta morwy leżo, Preißa pak cżežko franjeneho do Kirchbergskeje thorownje dowjesechu.

Na njeschtitanym żelesniskim pschekhodże blisko Gnešna (Gnezen) je ßobotu k żałostnej katastrofje dóschło. Schulerki jeneho seminara we Wolkowyschu pola Grodna běchu ße f wulkimaj automaj na wulět do Pósnanja podałe, so bychu žebi tamnischu krajnu wustajeiju wobhladałe. Nětdże 25 kilometrow wot Gnešna sthrašny wożobowy cżah, kiž f połnej pschěchoscżu pschihna, druhi autobuß, jako tuton synta pschez żelesniski pschekhod sajdżeż. Cżah autobuß nětdże 20 metrow dałeko wjerchu. 16 młodych holzow cżežkoranjenych a ßdżała bjeswědomych pod rospadankami świeczahachu, 14 schulerkow pak běchu ße lohko sranito. Sa nětdże pał hodźiny hižom pschińdże pomoc f Gnešna, franjenych swojim do mischcżańskeje thorownje. Dwě schulerży bżdżałej ße je śmjerczu a f tśjomi dalschimi stejt też słš. Autobußowemu schofrej běsche ße nop puknył.

Nowy proces w Barlinje.

Wczerawschu wutoru zapoczа ße w Barlinje prozeß dla morjenja pschecżiwo 18-létnemu Manaßej Friedländerej. Wobskorżeny ma ße samolwicz psched pschisßażnym żudom krajneho żuda III we Barlinje. Jeho winnja, so je 23. januara t. l. świojeho młóbschcheho bratra Waldemara a jeho pschecżelża, 17-létneho Tibora Földeša f tśjomi revolwerowymi wutńślemi morił. Prozeß śmje podobny ras jako w świojim cżaßu prozeß pschecżiwo Krantzej. Po świojim sajeżu je Manaße Friedländer wudawał, so je w nutnym wobaranju jednał.

Přilopk.

* W zyrkwi ! błyßkom saraženy. W Kralowßtim Chłumzu w Semplinkim komitacze w narańschej Sslowakskej dyri błyk do zyrkwje, jako ße tam runje Boża žłužba wotmědwalche. Błyßk mori jenu wożobu a dwaczeći dalschich cżežko wopali. Nimo teho je błyk hischcże nękotrych dalschich pohłuschił.

* Rosbuchnjenja na łódzi. Na Zürichskim jezoru rozbuchny pschi jězdże motor nakładneje łódże. Drasta pjeczoch łódźnikow ße sapali. Motorsti cżołm wuthowa łódźnikow, kiž běchu f bołoscżemi wódomje ßhubili, f wody. Tśjoch f nich jara cżežko wopalenych do khorownje dowjesechu. Tamnaj dwaj bżschtaj tehorunja słš wopalenaj.

Nałnowiše z cyłeho świeta.

— Schkrowa powěść wo wjedrje ja jutńischi schtwórk: Sso wucżahuje a wocżopłuje. W Jendżelskej rjenje žincho a ße wocżopłuje. W połnócnej Europje hischcże khłódno.

*** Němski žejm je f jednorej wjetschinu zadwerańśki sakoń pschijał. Sakoń ße na renty ßtawnischich knježi pocżahuje, kotrejž ße na žrjedżowćowski podłoż załožuja. Dże wo 9000 ßtarsche renty, kotrejž wudawi 9 miljonow hriwnow zadaja. S nich nježże dwaj miljonaj ßtawnišyn knježa dostawaju. Hessenski krajny hrabja létnje 708 000 hriwnow dostawa, kotrejž je Bismarck hischcże 1866 tutomu wjerschej jako mšon pschiwolił, so ße nježe pschi protestowanskej policiji Hannoverskeho kraja wobdżěli. Němska republika hischcże dżenża tule ßummu hessenskemu krajnemu hrabi płaczi.**

*** Pónđżelu budże ße w pruskim žejmje prěni króć wo konkordacże wuradżowacj.**

*** Wjednik horńjoschlesyskich Němcow, pschecżiwo kotremuž dyrbjesche ße 28. junija žudniše jednanje sapocżecj, je na žlepe cżerjewo khorik a je ße f pschepytowanskeho jastwa do pridatneje kliniki dr. Kahna w Katowizach pschenjeł.**

*** Wobžadku schpanskeho lětadła „Rumancie", f kotrymž bě lětał Franco pjatk se Schpanišeje na pschelecżenje nad morjom do Newyorka wotlecżał, maja za žłubjenu.**

*** Schpaništi kral Alfons je do Parisa pschišeł a presidenta Doumergua w Eliseskim hrodże wopytał.**

*** Turkowske knježerstwo je ße pola Swjatka Ludow wobezjeżowało, so je njedawno italska eskadra lětadłow bjes dowolnosće nad Cżornym morjom pschelecżała. S tym je ße Lausanneske srěcżenje franiło. Kommišija móstikich wuzinow je rosprawu wudżełała, kotraž ße Radże Swjatka Ludow pschepoda.**

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Dopominamy na dobrędne saßadżenje pschemyßłowskeho dawka

(= schtwórcżinu létnjeho dawka, kiž je na dawkowym namołwjenju sa liczeńske lěto 1928 sdżělenu), kotrehož termija běsche hižom 15. junija 1929.

Napominanja f khóstami pschipósłeću ße bližšche dny. Sa sałatny dawk ße 10 prozentow komdżenskeje danje sóbra.

W Budyschinje, 21. junija 1929.

Měšćańska rada — dawkowy hamt.

*

Gmejnska rada w Cźichonjach je prožyła wo dowolnosć, so směła sjawny puć sahon cźo. 230 sahońskeje knihi sa Cźichonjo mjes Małsećańsko-Wowinjowskim a Budyško-Lubochowskim puczom sa sjawny wobkhad sahnacź. Puć wottanje dale jako hospodarski puć.

Hórchenja pschecżiwo namjetowanemu sahnaczu puća maju ße w bżłu 3 njedżel wot dnja wudacża tuteho wosjewjenja na Budyške hamtske hejtmanstwo sapodacź.

W Budyschinje, 20. junija 1929.

Hamtske hejtmanstwo.

Towarstwowski powěstnik.

Bukecy. Jednota Sokoł zwnčuje sobotu z dypkom wo 8 hodź. ½10 hodź. je ważne posedżenje za starych a młodych bratrow, też hwizdarjo přińdźe. Wiawatosć je, zo so kóždy na tej samej wobdźěli.

Hrodźišćo. Serbske tow. „Zerja" ma přichodnu njedźelu 30. junija t. l., hnydom po serbskich kemšach pola Jurakec w Hrodźišću wurjadnu zhromadźiznu, dła wěsteho nuzneho zrěčenja, prošu prajće to jedyn druhemu a přińdźće w bohatej hłoże. Předsyda.

Nawječorny wokrjes Sokoła, ma přichodny štwórtk, 27. VI. 29 wječor we 8 hodź. we Wotrowje wokrjesne zwučowanje. Winowatosć kóždeho sobustawa je, zo cyło wěšće a z dypkom přińdźe, dokelž je wokrjesny swjedźeń blisko. Wokrj. načolnik.

Pančicy. Jednota Sokoł ma kóždy štwórtk wječor we 8 hodź. w Pančicach na žurli zwučowanje. Swjedźeń je blizko. Načolnik.

Poršlej. Jednota Sokoł nima tutón tydźeń žane zwučowanje. Za to mamy pjatk, 5. julija, wječor ½9 hodź. zwučowanje a po tym zhromadźiznu. Přińdźe wšitcy, štóž njepřińdźe, so pokhłosta.

Radwoř. Serbski Ratarski Dorost za Radwoř a wokolinu so wobdźěli přichodnu sobotu, 29. junija 1929, na exkursiji Z. S. R. D. do Barta. Zhromadźimy so z dypkom w 12 hodź. pola Kralee k wetjeżdej z kolesami. Winowatosć kóždeho je, so na tutej jara ważnej a zajimawej exkursiji wobdźělić. Wosebje njech też prawje wjele knjeżnow sobujědźa. Wšitkich wutrobnje přeprošuje. Předsyda.

Sokoljo za Póznanski zajěd hromadźa so štwórtk wječor w 9 hodź. w Serbskim Domje w Budyšinje. Njech je tu kóždy z dypkom.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smolerˇ w Budyšinje. Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dudman w Budyšinje. Za hospodarski dźěl Arnošt Bart w Budyšinje. Za naročźenje a płaczenje w Budyšinje.

PALASTOWA

Koncertny dom
Jewišćo małeho wumělstwa
Rejowańska łubja
Nowe pohoscenje

Direkcija Anton Mundkowski / Wšědnje popołdnju wot 4 hodź. a wječor wot 8 hodź. koncert a přednoški / Dobre piwa / Wino pić njeje nichtó nuzowany Zastup darmo / Přećelnje přeprošuje Anton Mundkowski

KOFEJOWNJA

Wćkowany rub 100 cm šěroki m 1.50, zbytki, linoleumowe běhaki, tepichi 2 + 3 = 17 hriwnow wšo tunjo **J. Erler** na Zwonkowskim 10. Rózk Kronprync mosta.

Nimale nowy **dźěćacy wóz** za 35.— hr, trjebane muž. koło 15.— hr. na předań pola Wünsche na Serbskich hrobjach 30 II.

Celadnik
16 hač do 18 lět stary so pyta w Khróšćicach č. 63

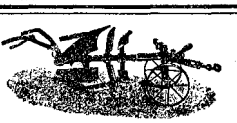
Citajće „Serbske Nowiny"

Zběranje čornych jahodkow

w Klóštrskich lěsach we Winicy (Luh) a Łazku je hač na dalše zakazane. Dowoleńske khartki wudawaju so 2., 3. a 5. julija pop. wot 1—5 hodź. podpisanej zarjadnistwje, tam so też wozwei dźeń hdy smě so do jahopkow khodźić.

Hajniske zarjadnistwa Wulca a Łazk

Mlok. a bursku butru, jejka, twarožki, pjeriznu dźiwinu, kolbasy, pleca atd. kupuje po najwyšich dnjowych płaćiznach za hotowe pjenjezy
Aug. Vieht, rezliw. wodkhod w Dortmund
Fliederstr. 32

Jurij Hänsel w Budyšinje
na Sukelnskej hasy 34 :: Telefon čo. 2736
Hłowna předawafnja Rudolfa Sacka z Lipska
w Budyšinskim hamtskim hejtmanstwje
Skład ratarsk. mašinow a gratu wšěch druzin

Curt Junghanss
prjedy E. Schubert
sedłaŕ a tapećeŕaŕ na Jerjowej hasy
Zhotowjenje a wuporjedźenje gratu a wutykanych meblow. Předźělanje komotow atd.
Wěcywustojne posłužowanje Tunje płaćizny

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1.51 hr., pod křižnym zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihiličišćernja, zap. dr. z w. nik. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 147 — Budyšin — Štwórtk, 27. junija 1929 — Bautzen — Lětnik 88

Wulke ćežkoty w Sakskej.

Socialdemokratojo hroža, přeciwo wuzwolenju dr. Bünggera z procesom wustupić.

Wčerna wječor bu znate, so so socialdemokratojo se wyšlu nošcha, je-li trjeba, pola statneho žudu zapodaci stóržbu přeciwiwo wólbje dra. Bünggera za sakskeho ministerskeho presidenta. Nětkuši justizny minister, krajnoźudniši direktor dr. Neu, kiž socialdemokratiskej stronje a zejmej přichilnjichu, je hižom raz stóržbu swojeje politiskeje strony přeciwiwo sakskemu statej před statnym žudom z wuspěchom přehrejł.

W žiwojim wčerawšnim twdawku Drježdźanske socialdemokratiske nowiny přisnu, so je wuswolenje dra. Bünggera přeciwiwo wustawje, dokelž njeje trěbnu wjetšinu hłosow dóstał. Wěse papjeńki měše so jako wotedate hłosy liczić. So je ježm wólbu dra. Bünggera za płaćiwu wuwołał, po měnjenju socialdemokratow nima žaneje płaćiwosće po wustawje. Dale wumjetuja drej. Bünggerej, so je so na wothłosowanju wobdźělił, schoź pjeća njeje žmeł. Tuž je tu wulka wustawina swada nastała, kotruž po wosiejwenju socialdemokratiskich nowin ježm njemóže dorjadowacej, ale jenoź statny žud.

Socialdemokratiska strona pak dotal hischcże njeje wobsamknyła, so so na statny žud wobroćła, a ma so jeje wosiejwenje jenoź za hrożenje wobhladowacj. Sda so teź, so drje hischcże něchto cžaja sandże, dóniž so wona rozsudźi, hač by postupowała.

Ministerski prezident Held so rozzołmuje.

Ministerski president Heldi, kiž je po wuswolenju dra. Bünggera za nowehe ministerskeho presidenta žiwoje sastojnstwo złožił, je so frjedu dop. w 11 hodź. se sastojnkami, přichłajeńzami a dźełacžerjemi statneje kenzlije a ministerstwa zwonkownych naležnosćow rozžohnował. We žiwojich wotkhadnych słowach dopomni wón na cžeże sachmjatane cžasy, hdyž je sastojnstwo ministerskeho presidenta nastupił. Wobežnje zwjeselaje pak je sa njeho było, so je se žiwojimi sastojnkami w dobrych poćahach dźełacj žnył, schoź je jemu sastojnstwo swołožało. S dźakownymi słowami sa wschitko dowěrjenje stónczi wón žiwoju rěcj.

Jako sastupjeć khorjenehe wjednika statneje kenzlije dźakowasche so ministerski rada dr. Waentig w mjenje sastojnikow, přichilstojenych a dźełacžerjow wotkhadzajemu ministerskemu presidentej sa słowa přichpóstnacja a sa dobre přeciwjelne smyślenje, kiž je jim w žiwojim dołhim sastojnskim cžasu stajnje wopokasał.

Nazionalni socialistojo chcedźa pjeća žobudźeć.

Přichedźiwa nazionalnosocialistiske kraktanje w sakskim ježmje, sapódkanz Killinger, je wutoru we wubjerku tuteje strony prajił, so jeho strona nochze do knježeństwa. Wona pak so pjeća na žadyn pad samolwjenja njeboji. Dyrbjak-li pak ji něchto njedostatk na smužitosći wumjetowacj, dha strona njewotpokasa wobdźělenje na knježeństwje. Wjednik nazionalnych socialistow da srozumieć, so bychu žnadź snutskowne ministerstwo pschewzali.

Sakske wotkrjeńne swjasći wobcežeja so pola sakskeho ježma.

Swjasć sakskich wotkrjeńnych swjasłow je na sakskim ježmje pismo sapodał, w kotrymž so wobrocźi pschecziwo sniženiu hospodarskich planow, kiž je žebi finanzny minister žadał. Přichi wuschmórnjenjach je potrjechena něhdże tśeśina pschipomozow na gmejny a wokrjeńne swjasći. Wokrjeńne swjasći so pschecziwo tutomu krótkcżenju wobroćeja a ježm proscha, so jemu njeby pschihłosował.

Zadźěwki při Youngowym planje.

Franzowsko sa pschećerpjenje pschepruhowanja a podpišanja.

Schtož nastupa podpišanje mjezynarodneho dołžneho, sprěcženja a Youngowego plana, su žebi w Franzowskej po dlaczu sajšo pschemyślili. Powě so, so chce franzowske knježeństwo najprjedy jenoź ko saběračej s franzowsko-amerikanskim a franzowsko-jendźelskim dołhym sprěcženjom. Podpišanje noweho dobrosdacza wězywuslojnych chce na podźišći cźaš pschećerpjenjeć, žnadź hač do oktobra. Franzowska ma sa tuto žiwoje nowe stejiscźeco w tymle ważnym praschenju pjeća ważne pschicźiny. Jena s nich je, so je hižom cźaš pschekrótki, jednaśi saklad sa mjezynarodnu reparazisku banku dosć dokladnje pschihotowacj. We wocźomoj franzowskich pschepytowacych juristow wobschija Youngowy plan zyły rjad njemóžnosćow, pschecźimnosćow a městna, wo kotrej hodźi so wadźicj. Teź to, so je tekst Youngowego plana w schtyrzoch rěcźach napisany, w franzowskej, jendźelskej, italiskej a němskej, a so su žebi tute teksty něsto runopravne, dźeko juristow jara poczeża.

Franzowska potajkim nje jeno přeco žiwolniwa, Youngowy plan podpišacj, dóniž mjezynarodne dołžne sprěcženja njeju dosrjadowane a to so do 1. augusta t. l. njehodźi.

Sa městno podpišanja hdyše žebi Franzowska žadała, so nic so k tomu město w „neutralnym" kraju swobracj a to njemóže nihdże druhdże być hacź w Schwajzarskej. Franzowska by najradscho widźała, so by so Youngowy plan w Lausannje podpišał. Tu pak je pschischła Jendźelska se žiwojim namjetom. Wona namjetuje London. Se wopórdża su žebi myślili, so měnjenje Franzowskeje pschewinu a ju sa London dobudu, ale po nowischich powdźěcach so to njeje poradźiło, dokelž dźenża rano so s Londona powě, so so sda, so je so w městnje mjezynarodneje konferency po sdaczu něsto k lěpschemu Franzowskeje rozsudźiło a to sa Lausanne.

Amerika k Stresemannowej rěcźi.

Stresemannowu rěcź su amerikanske nowiny powschitkownje spokojnje pschijałe, wobrocźa pak so jenoź pschecźiwo jeho wuprajenju, so mohła zyła Europa do sdracha pschińć, so budźe nas amerikanska kolonija. Hewak pak khwala jeho wustupowanje sa Youngowy plan.

Samtke městnoscze w Ameriźy su Stresemannowu rěcź teź s wulkim sajimom cźitałe, njejsu pak so w žiwojej pschedhładniwosći hischcże wo njej wuprajile.

Wulka rozmołwa wo ratarstwje w němskim sejmje.

Sastupjerjo ratarskeho wojuża sa powyschenje złoh.

Němski žejm sapocza wczera hižom we 10 hodź. wuradowacj. Snydom pschi sapocźatku wojewschu socialdemokratojo, so njemóža pschistupicj k žadanemu powyschenju zła na ratarske wupłody. Pschi praktiskim jednanju saběrachu so jenoź s namjetami wubjerka wo sběhnjenju postajenja dla wołożenoho mjaschowho bowosa, wo wubopłonjenju sakonja wo skótnych khorosćach, wo novelli k sakonjej wo wobthadźe je skotom a mjasom, wo namjeze bowosa howjaseho skotu a howjaseho mjaża s Danskeje, dale wo powyschenju běrnoweho a butroweho zła, dale zła za milokańske wupłody a wo rjadowanju zokrowoje płaćišny.

Na město wschelakich pschedchadnych su pak něsto stupiłe wobsamknjenja wikowańskeho politiskeho wubjerka wutorniscźeho wječora. Pschi debacje sastupuje němski sežiwjeńši minister Dietrich stejiscźeco knježeństwa, kiž so njemóže wsdacj bowosa smjerskeho mjasa w nětcźišcźej mnohosći, je potajkim sa to, so so w tutym nastupanju nima nicźo pscheměnicj. Sastupjeŕ němskonazionalnych Lind na to roskładowasche, so je wobstatk na wulkim skoce w Němskej dźensnišnich dźeń tajki, so by Němska bjes bowosa smjerskeho mjasa zyle derje wuschła. Dozyła mamy w Němskej žamo wjazy skotu hač do wójny. Sdamtny rěcźnik zadasche žebi dale, so by so § 12 mjasowobhladowaŕskeho sakonja sajo postajił, w cźimž wón snajmjeńscha małe wołożenje we wikowanju se žwinjemi widźi.

Sozialdemokrat dr. Hertz na to sa žiwoju stronu rěcźo wusdźěhny, so tutej njeje možno, powyschenju zkow pschihłosowacj. W dalschim wumjetowasche němskemu ratarstwu, so wono hischcże khětro wróco steji.

Kaž žmy hižom we wczerawschim cźišće dźělili, je wikowański politiski wubjerk w žiwojim pobudźenju wutoru popołdnju s 15 hłosami pschećiwo 11 hłosam wobsamknył, so ma so złowna žadźba za butru na 50 hr. powyschicj. Wot 1. januara 1934 nježdmě najnišcźe zło być niže 40 hr., wot 1. januara 1936 niž niže 30 hr. Tole nowe postajenje płaći wot 10. julija 1929.

Dale pschija so namjet, pschi kotrymž so sozialdemokratojo hłosowanja wsdachu, so ma so s danskim knježeństwom jednacj, so so kóždołětnje wot augusta hacź do nowembra njeby howjasły stót a howjase mjaso s Danskeje do Němskeje wuwożewało.

•

Sawěsćenje dźełonjemějazych ma so lepje zjadowacj.

Komitśija wězywuslojnych, kotśi maju so wo sawěsćenju dźełonjemějazych wuprajicj, sešdże so 2. julija w twarjenju němskeho dźełoweho ministerstwa pod pschedsydstwom němskeho dźełoweho ministra. Komitśiju tworja sastupjerjo němskeho ježma, němskokatolneje rady, komunalnych wyschnosćow, dźełodawarjow a dźełokhěrjerjow a sastupjerjo krowobnoje sozialneje politiki. Knježeństwo je namjetowało, so ma so kommitśija saběracj s praschenjom, kajke naprawy su nuzny k reformje sawěsćenja dźełonjemějazych, so buchu tutu statnu sawěsćeńrju pjenježnje krutu dźerżeće, ani so bychu so z tym jeje sozialne a hospodarske nadawki něhaŕ wohrożyłe.

Błysk dyri do pruskeje sejmownje.

Pschi cźełkim njewjedrje, kiž frjedu popołdnju nad Barlinom sakhadźesche, dyri wječor wokoło 6 hodź. błysk do krajneje ježmownje, jako w pohebdźenu runje wo wobkhodnym porjedże so wurěcźowachu.

Runje jako so nazionalny sozialist Kuba se sozialdemokratiskim sapódkanzom Hofmannom wadźeśche wo sćežkach rozsudu statneho ludniwa w praschenju rozsběłenja mandatow we Württembergskej, so nadobo žylny wrjeł sta. Wschitko wocźichny. Sadu presidentoweho stoła sjewi so wohnjowy had, kiž so sćežnje je bele wjesche. Boże njewjedro běsche do ježmownje dyrilo.

Posdźišcho swěsćichu, so je błysk teź hischcże na nawjeczornym dźělu twarjenja na Zimmerskej dróšy kruch stołpa na tśeśe wottorhnył.

•

Njewjedro, kiž se žylnym slitkojtym desćecom pschicźahny, je w Barlinje wulku schkodu nacźiniło. Na hłownu straž wohnjoweje woboty pschikhadźachu bjes pschetorhnjenja powěsćeje wo powodźenju pinzow a dróhow. S měrnami běsche wodu pinzu žitych twarjenjowych rjadow pozběła. Hižom wokoło ¼7 hodź. běsche na wohnjowu woboru psches 100 powěsćow doschło, hdyž žebi pomoz pschi powodźenju pschejachu.

Egiptowski kral Fuad wopušći Němsku.

Kral Fuad je so s Mnichowa s wożebitym cźahom do Prahi podał. Pschi jeho wotjěžde jemu wotdźěl němskostatnecje wobory egiptowsku narodnu hymnu saspěwa.

Psched žiwojim wotjěždom je kral Fuad němskemu presidentej s Hindenburgej telegram pósłał, w kotrymž so za wutrobne witanje a hospodliwosć dźakuje, kiž je w Němskej namakał.

*

Kaž so s Prahi powě, je kral Fuad wczera frjedu dopołdnja k žiwojemu wopytej do Prahi pschijeł. Jeho wopyt je prěni oficielny kralowski wopyt w Cźěskosłowakskej, dokhoź republika wobsteji. President Masaryk, pschedbywa ježma a sastupjerjo knježeństwa krala na dwórnischczu powitachu. Wón wostanje hacź do 29. junija w Prahy.

Demokratojo a konkordat.

Demokratiska kraktanja pruskeho ježma pschipowěduje, so pschi wuradźowanjach wo konkordacze namjet sapoda, we kotrymž so na statne knježeństwo wobroćeji, so by s evangelskimi zjerkwjemi jednalo a krajnemu ježmej pschedpokłoźiło sprěcženja žamžnege hódnosće jako konkordatowe.

Bamž pschija italskeho pósłanza.

Wutoru pschipołdnju je hakle njedawno pomjenowany prěni italski pósłanc pschi Watikanje, hrabja de Vecchi, kotremuž je kral frjedu wulkokschiji Lazarikeho a Mauricijoweho rjada spožcźił, bamžej žiwoje wobkrućenje wopišmo pschepodał. S tutym wophtom su je diplomatiske poćahi mjes Watikanom a italskim kraleństwom sapocźałe. We audienzy pschińamkeny je pschiwatne rozsrěcenje w bamžowej privatnej knihowni, hdyž so teź hischcże druhe knježe pschedstajichu.

Mało nadźije sa namakanje schpanischeju lětarjow.

Se wschěmi możnymi srědkami pytaju sa shubjenymaj schpanischimaj lětarjomaj, kotrajž staj so s Cartageny na lět pisches Atlantiski ozean do Ameriki podałoj a staj wot jandżenego pjatka shubjenaj. Jena łódź je hischcze pisched Azorskimi kupami wobkladała lětadło wopuschczene na morju plowacź. Wona je tule powěsć hnydom pisches radio dale dała. Na to su so s torpedowskimi czołmami, lětadłami a łódźemi na morjo podali, so bychu sa shubjenymaj lětarjomaj pytali. Tola dotal hischce wschitka próza podarmo. W Schpanielskej tele duwy rumaju zaneho druhego sjawneho sajima, hacź jenoj sa dóst lětarjow. Nadźija, so jeju hischcze sliweju namakaja, je pak dześ a mjenischa.

Macdonald wuznawa so ke kschesczanstwu.

Schěroke worschty němskich sozialistow (wo kommunistach so dozyla wěsczej njeshdże), wostawaju na zyrkwi a kschesczanstwu njepschecziwnym stojnischczu. Tonu napischecziwo je hódno naspomnicź potrow, kiž je jendźelski dźełaczerski wjednik a nětczischi ministerski president Macdonald na Stockholmskim sjednowanskonferenzu pódła, w kotrymž pischpótnawa, so dźensnjische sjednowanske połoženje trjeba kschesczańskeho ducha sa wjednika.

Tobakowi a textilowi dźełaczerjo w Bolharskej strajkuja.

Je nětko hižom tři njedźele, so bolharscy tobakowi dźełaczerjo do strajka stupichu. Kujeżerstwo je spytało, mjes dźełodawarjemi a dźełaczerjemi pospredkowacź a so tež dźěła njeje podarmo prózowało. Wjetschina dźełaczerjow pak so pischeo hischcze k dźełu rosshudźeź njemóże. Nětko su tež hischcze textilowi dźełaczerjo w najwažnischich bolharskich textilowych fabrikach w Sliwenje swoje dźeło złożili. W Sliwenje nětko dozyla 2000 dźełaczerjow strajkuje. Wuschnoscze s tym sicza, so strojt politiski ras dosahuje. Nětko bychu tež hischcze żelesnizarjo najradscho strajkowali; woni żadaja sebi wyschschu mzdu.

Feng so pjecza wójskoweho wjednistwa wdał.

Prezident Czjangkajschek je na wojerskich wjednikow we dolhowjeczernej Chinje wokolnik pósłał, w kotrymž jim dźěli, so je Fengjusiang wrócoschtupił a so nětko do wukraja poda. Sa jeho naślědnika ponjeneje so Jenschischan se Schansiskeje prowinzy.

Ze Serbow.

W Budyschinje, 27. junija 1929.—

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor we 7 hodź. barometer 740, hygrometer +3 a thermometer wodnjo +18 stop. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 740, hygrometer +2 a thermometer w nozy +10 stop. Dalsche wjedro budźe pschemjenjate. Dźensa je Sydowmshajtzow. Deschczik so kida a wczera mjnjachu wjedrańcje, so je wupjebri a wjedro je stajo. Ale stare pschisłowo je sasso za wérne wopokaże, so cźłowjek protyki dźensa, ale Bóh tón Knjes wjedro. Wczera hižo na sakładze ras prawow wjedrańskow pihachmy, so nasche strony wobrožuje nižina nad frjedźanoscznym morjom. Najsterje jeje wubitki pisches nasche strony cźahnu. Runje tute nižiny maju swjetschka swoju drohu pisches nasche krajiny. Jendźelska ma rjane a šuche wjedro. Tam tež woczekuje. Jutrje pjatk stehdża błónczko 3,41 hodź. a khowa so 8,24 hodź. Mjeńcź stehdża ` ` połnozy 11,48 hodź. a khowa so dop. 9,56 hodź.

— **Wobkhadnej njesboži.** Wczera popołdnju wokoło 6 hodź. srasy na Lawskich hrjebjach kolojsidny do wozbowego automobila, pschi cźimż bu na autowy khłódźak wjerchnjeny. Wón pak so dale sće ranił a njebęsche, jeho kolo pak bęsche so thętro wobschkodźiło. Winu na njesboži pschizpiwaju kolojeżidnemu famemu dla jeho njedokhadliwosce. — Dźensa rano wokoło 8 hodź. dóńdże k cźeżkemu njesboži pisched hoscenzom „Karolineje zahrody“ pola Radsanez. Wésty Queisser z Hischinjanskeho knjeżeho dwora pschijedże se swojim cźežkim motorskim kolom po Wósporskej dróhy a sawiny so, dże dla pschespischneje jězdy, na Lubijsku dróhu w pschewalkim kole, pschi cźimż so wozbowemu automobila, kiž jemu z Budyschina napischecžo pschijedże, schmórkny a padny a se słamanej nohu ležo wosta. Sanitetna kolona Cźerwjeneho khrija śnjesbożeneho z khorobnym autom do Budyskeje měschczańskeje khorownje dowjese.

— **S płunom sajedojcźeneho namakali** su dźensa rano w jeho bydlenju 67lětneho hamotneho dźełaczerja. Płunowy honacź jsliwineje lampy bęsche wotwjertnjeny. Najsterje jedna so wo njesbożowny pschipad.

S Maleschez. Wczera zwjeczeschce knjes farar August Bohuwěr Mikela swój 25ty wosbadny jubilej. Narodźiwschi so 1870 we Kumschizach, je nimale sa wschón cźas swojeho 31lětneho duschownskeho sterbskim wosadam słužił a jako swérny zyn swojeho serbskeho ludu je so stajnje za pěstowanje serbskeje rěcze tež pischi Bożej słužbje a yaczerskej wuczbje starał. Pschejy hacź su knjes farar Mikela pisched 25 lětami do nětczischeje Maleschanskeje wosbady sapokalany, poby lěto z diakonom w Ketlizach, a je tež Lubjanźku wosbadu jako duschownopastyr sastarał z krótkim pischetorhnjenjom, sa tón cźas, hdyż bęsche w nětczich wosbadach na wulwomoznej słužbje. Njech Boża milosć jeho dołhe lěta hischcze sakhowa, so by w swojej wosbadze spomožnje skutkowacź mohł.

S Prěrjez. Pisched nětcźo dujemi rytnyschu ludźo na Budyscho-Kamjenskej dróhy mjes Prěcźezanami a Libonom Opelski wós samkulit stejo. Hdyż auto tež hischcze w pischipolo. Hodźinach hischcze na samknym nětnje stojesche, wosleschin to pola Budyskeje policajskeje straże, kotraž wo tom pischisłuchnemu Bacźonskemu zunbarmej jdźěli. Tón da auto pischekhowacź. Każ je so nikko wujasnilo, tu wós Drjezdźańskemu wikowarjej pokradli.

S Wósporka. Sasschku nóz wokoło 1 hodź. wudyri we domskim błodarja Matka Halse wobeń. Dokelž bź so pschi semi palicź sapocznje a wobeń so ruczje rosschérjesche, njemóchachu Halsez dźěcźi a macź, kiž horjeka spachu, po sthodach so dele wukhowacź a dyrbjachu po tśěsche dźełanje cźekacź, hdyż jim pschikhwalacy na pomoz pschindźechu. Ruczne sapschimnowaza dobrowólna wohnjowa wobora njemóżesche sawobaracź, so by tykowane twarjenje zyle wotpali, ale schkitasche s wulkim cźišonne twarjenja. Domjaza nadoba njebodźesche so wukhowacź. Na wopalnischczo pschijědźesche hischcze wobore z Wichowow a z Kschischowa. Wichowska dosta pręnje mnto. Kak je wobeń nastał, njeje so hischcze swěźiło. Wobsędźerja su nakhwilnje sajeli, so by jeho pschepytowanski sudnik bórzy pischestyschowacź mohł.

Z Khróšcźe. Nazymu minje so 25 lět, zo naša nowa šula steji. Z pilježnosću tutoho jubileja běše wotmyslene, pręnju njedźelu julija, šulski swjedźeń wotdźeržeć. Dokelž pak je wotawa na łukach hižom khětro narostła, njeje móżno, tute „historiske“ luki dostać. W hospodarscy tak luhujenym času je sebi zarjadnistwo wotmysliło swjedźeń wotstorcźić, zo njebychu pkewostajerjo łukow skodowani byli. Tuž skhadźujemy so hakle po wulkich próźdninach, snano hnydom pręnju njedźelu, 18. VIII. Stóž je wotmyslene mél, nas 7. VII. wopytać, njech wšsće tež potom přińdże. Zbérka za dobrowólne dary njeje hišće skónčena, štóž chce nasim dźěćom hišće wjacy wjesela přihotować, móże na Šuli swoju šerpatku wothyć. Tuž na zasowidźenje 18. žnjeńca na łukach při „Fulkec hórcy.“

Z Njebjelčic. Zjawny pué z Brězny do Njebjelčic je dla wuporjadźenja wot 28. junija hač najskerje do 2. ulija t. l. za wšitkón jězdny wobkhad zawrjeny. Wobkhad pokazuje so na pódlanske puće.

S Kamjenza. Paduschstwa na kerchowomaj ev.-luth. wosadźy stawaju so tu pischezo sajo. Paduschi pokradnu jenej kwětki z pajow a wunzow, ale sważa so tamo tež rostliny je semje wurjeć.

S Wórkerow. S wobwěsczenjenom je sebi wczera tu korczmar Bjedrich Rogatz w hoscenzu „K selenemu lěpej“ žiwjenje wsał. Wón sawostaji žonu a nětcźo dźěći. Popołdnju bę na kerchowje pobył, tołkoj sa wothładanje rowow saptaczit a sebi tež pohrjebnischczo hamomordarjow wobhładał. Najsterje su pjenježne wuskoscze winu na jeho hamomordarstwje.

Wusudźenja.

Dwě straschnej klamowej paduschnizy k wyschokim khłostarjam na žwoboože sajsudźenej.

Pjatk, 19. haprleje, móżesche so w Drjezdźanach dwójmaj dawno hižo pytanymaj paduschnizomaj pjerjo sdrěcź. Jedyn z jeju mnohich woporow spórna, wobe z Lipskeje saho a postara so wo jeju sajeże. Na polizajskim prezidiju wukowadźichu so wobě paduschnizy zako 52-lětna wudowa po żelesnistim sastojniku Frieda Amalia Rothowa rodź. Mathe z Drjezdźan a jeje 33-lětna dźowka, mandź. knihjeżicźerjeczerja Susana Paulina dźěl. Mickardtowa, rodź. Rothez z Drjezdźan. Wobź sajatej bęschtej pschekłepanej paduschnizy, kotrejž dźěschtej sa njenjeżnymi mósnischczami, pschekhowanych w ruczkach toschkach žónikich. Hóżeż bęsche prawje wulki wobthod w nutskkownym starem měsce, w kożesownjach, na torhoschczach, kupnych domach, na sakkawkach podróżneje żelesnizy, tam měsczechtej polo swojeje dźěławosce. Mjes tym so Rothowa se swojim mowporow so rosmolwjesche, abo nětkuku cźischczejsu naczini, wsa bjezka móschniczku z ruczneje toschki. Na tole wałcznje dobywaschtej paduschnizy njenjeży wot 1—50 hr. Pokradnjene móschniczki mjetajchtej prjecź. Kajke schamawe bęsche jeju jednanje, to dopokasuje wobsebje jedyn pschipad, kiž sta so w cźakańni na Postowem namjesce. Na lawzu we cźakańni sedźesche žónska, kotraž s wobmaj rukomaj swoju na klinje leżazu ruczku toschu kurcze dźerżeschе. Paduschnizy sajimowaschtej so sa wobsah w toschzy. Pożydnyschtej so, jako byschtej so njesnałej, z tóżbeho boka swojeho wopora. So by pschiležnoscze ke kradnjenju dała, prózowaschе so Rothowa, sebi na swoju so sdaczu sprostnjenu ruku rukazu tyknyć. Pódła sedźaza žónska, wiksa podarmotne prózowanje swojeje suhsudki, chowsche ji pomhacź, ale pschi tom dźerżeschе z druhej ruku toschu kurcze dale; tuj njemóżesche komplza do zuseje tosche mazynyć a tak so trit njeporadźi. W podobnem pschipadze spytaschtej manower, sebi tłoczak na woczi stajicź, a njes tym, so wopor po sdaczu bjeswomoznej žonje z prostrjenymi porstami tłoczak stajecź pomhaschе, kradny druha móschniczku.

Wschu hromadźe je so 76 jednotliwych padow wujasnilo, hdyż stej žónskej hromadźe pakosćilej. To pak je najsterischo jenoż tśeźina wschich paduschstwow. Sarjedu mjeńschtej so nětko wobě žónskej bla paźmowneho paduschstwa, pschestupjenja po §§ 242/48 thlosk. sak. knihow, pisched Drjezdźanskim skromadnym lawniskim sudom samolwjecź. Dozyła běchu 61 jednotliwych padow wobstorczenych, kotrychž dobyte hromadu sticzeny pisches 1000 hriwnow ruczińjeschce. Mjes tym so so wobstorczena Pik-

Macerny dwór.

Halligiski roman.

53] (Pokraczowanje.)

„Ty chjesch wotkal?“ woprascha so Maren swótra.

„Mje su wustwolili. Wschako wěsch, so maju Halligijzy burja dowěru jenoż k swojeho runjecźu. To moh Bóh jandźela z njebjes pósłacź, woni bychu woftudźeho zufinika w nim widźeli.“ Edlef so nuczenje wutmja. „Wo mni Halligi wě, so swoje žiwjenje ważu sa domišnu.“

Wě, jako by Maren jenoż najmjeńschi dźěl wo Edlefowej rěcźi słyschała.

„Na kak dołho?“ wurasy. Jako by jenoż so woprawdźitosce dołhuchała, so chze prjecź.

„Na pok lěta. Abo na zyle. Nadawk, kiž mam dopjelnicź, njeje žnadny.

„Je prawje“, Maren kiwny, a bě jara sbłędła.

„Mój bratr budże mi k pomozy a wuj Rickert. Tež mkody Onnen je spuschczomny. Budź bjes staroscze, Edlefo. Tu budźesch wschitko w porjadku namakacź, hdyż so wrócźisch.“

„To ja wěm. A k puczowanju pischihotuju sebi wschitko sam.“

„To trjeba njeje, to je wěz Jonow. Praj jenoż wotrocźkej a wujej Rickertej, schto je w najbliźšich cźasu to najmuśnische za dźeło.“

Mandźelskaj spohladnyschtaj na sobje. W jeho spohladnjenju bě nětchto njepischerjelskeho.

„Kak dołho chze Ake tu swostacź?“ woprascha so Maren.

„Ake je mje proschyła, so bych ji w Kopenhagenje służbu wobstarał“, snapischecźiwi wón jednorako.

„Tak! . . . Tuž nona hižo we tom wě, so woteńdjesch?“

„Haj, zyle pischipadnje. Hdyż namakadź ju w hródźi. Wona chžischze wěso s prědkownymi durjemi k nam pschińcź, wuhlada pak tam swojeho nana . . .“

„A ty chjesch Ake sobu do Kopenhagena wsacź?“

„Wona mje wo to proschesche. — Tam mam mnohich znatych.“

„A jeje dźěćo?“

„Ake chze cźe proscź, so by jo k jeje starschimaj donjesła. Wona žej myśli, so jo potom hižo k sebi wosmu.“

„Ta so lohko wot swojeho dźěćeja dźeli?!“

Edlef Holgers sćahny s ramjenjomaj. „To ji we kwi teji.“

Durje so z wetmachom wottorhnychu. „Wuduty wotliw!“ fareji wuj Rickert do kouory. „A pschiwak wjazy njespaduje, ale s t o j i. Mi pak so jda, so hižo sazo k nam lěse . . .“

„Bóh swarnuj.“

Edlef a Maren běżeschtaj sdohom pisched durje. Haj, tu widźeschtaj we śwětle mežnacźka a z domjazej latarnju. Woda, hižo pisches skhodźeli spadła, postupowasche. Tu spohladnyschtaj sebi mandźelskaj sazo do wocźow. „Bóh swarnuj naš pisched „Manndränke“, rjekny wuj Rickert sesadny njeju.

Nětko wnpschestrě Maren swoju tschepotatu ruku, a Edlef Holgers połoji na mały wokomik swoju ruku do jeje. Potom dźěschtaj wobaj spěschnje do domu.

„Wschitko, schtož ma so wonka cźiniecź, sym wobstaral“, sawoła Edlef na wuja Rickerla. „Dwaj cźołmaj žmoj mój z Jochenom satókwilej. Ale nětko wschno, schtož ruzy ma, njech jow pschińdźe, so bychmy skót na lubju dostali.“

„Tola dźěcźi najprjedy na hornju lubju“, plakasche Holgerjez macź.

„Sómy pjecź żónskich“, rjekny Maren. „Ty i naš chzemy to spěschnje scźinicź.“

„Schtó chze muzkim pischi skotu pomhacź?“

Ake stupi so dopredka. „To je dźěło sa mnje.“

„A sa mnje!“ rjekny cźeta Frauke.

Tak sapocza so cźežka nóz sa macźerny dwór.

Zalosnje hjeczeschе a rujesche skót. Njechasche w njeswuzenem cźažu i hródźow a bjesche so dudźakwje wrjekatelho dotwonaneho pschistupnischcza, kiž bęsche hižo Edlefowy dźěd pschiprawicź dak, so by skót sa hodźiny najwyschschejse musy wukhowacź mohł. Pschezo sazo skocźata cźekachu a chzychu do pschischeńskich pschebytkow wrócźo. Najebacź to, so cźorna, błyschcźata wałka hižo pschisemju wobsydźe a ztomu pschemacźesche. Holgerjez macź a djowka njeješchtej cźežku drjewjanu kolesku s Lütt-Kristchanom. Maren njeješche Akzyne dźěcźo. Mała Karen „wukhowasche“ wschelake njetrjebawsche wézki a kaješche dorosćenym. Onnen ji to porokowasche a sakasa. Jeho błónczitej hólczazej wocźi měješchtej pisches žwoje léta fraty wuras. „Wšmi ty jenoż žwoju klanku“, rjekny lubosćiwje. „To je twoje dźěćo, to wukhowaj!“

Potom sesche hotru ruczje na hornju lubju a kasaješe ji so tam směrom pożydnyć. — Wón ham cźerjesche sazo dele a sesawala a pschemjasa pożlesche, so by je horje donjesł, mjes tym so woda hižo do kukkow stupasche. S hródźow dźechu Edlefa Holgersowe kasanja błyschcźeć a dźiwje ruczje satrascheneho skotu. Pschi tom schkrekachu rybaczki a wustricźnizy, wone łétachu njebojasnje schkit wptazy hacź do jsliwon.

„Maren“, sawoła Onnen ledy dycha dołoj. „Ja sahłyschach, so chze bratr Edlef do Kopenhaun jěcź. Naschich hacźenjow dla! A hewak hischcze . . . Halligske studium! — N a š ch pschichod! T u d y r b i š ch jeho precź puschcźeć, Maren, ty d y r b i š ch. Njewěrno, ty do toho swolischz? To je žnjerecź nusne. Ja wschak to wěm, Maren, hyrnjeź hischcze hólcźej byl.“

Maren jemu pschikiwny. „Halligijza wěz je n a s ch a wěz“, wona rjekny. A staroscźiwje pschistajiši: „Glej, kak woda postupuje. Njeżmělnoj nicźo wjazy žobu bracź, dyrbimoj khwatacź, mojej cźrijej stej hižo połnej wody . . .“

„Mojej tež“, žmělesche so Onnen. Tola žměch so jemu nahle pschikorhny, hdyż durje wotewrji. Klukotajo, žwjezo, pleskajo pschiwalowachu so wobaj. „Podźerj mje“, pschiwola wón Maren a schwihny wohrožene pożlescheza na ramjo a na hlowu, a da so dźerżecź, dopredka storkacz a wot mkodeje žony wjesel. Hdyż na hornju lubju dóńdżechtaj, spachu dźěcźi hižo, ale Onnen njechasche ničźo wo do loża-hiczu słyschecź.

„Chžu bratrej Edlefej dele hicź, žnadź móżu tam hischcze pomhacź . . .“

„Wostaj jeho“, wobarasche Maren žwakowej, kiž chžyschе hólza sadżerżecź. „Je wobhladniży każ muż, hospodarstwo leži jemu na wutrobje.“

(Pokraczowanje sleduje.)

karkowa swojich pšcheidženjow wusna, přejesche wobstorżena Rothowa zajakle. Wona wjecza wo pakoseżenju swojeje dźowki, kiż saporožałe wot mérza sascheho Lta jakle wošrjedź hapryla k. l. se sajeczom so skónczichu, niczo wěźała njeje. Hakle pšchi dalschim jednanju, dhyż běchu jej wschelake twathkowali,, pschiha snajmjenscha nje-kotre pady. Sšud mježesche wobeju wobstorżenju winu w pschiwiżanych timaj paßmowych padawschtwach (Vandenbiehlähle) sa dospolnje pschepokasaneju a sahudźi tódźu po dwémaj Ltomaj zastwa a na 3 Lta k shubjenju cżestnych prawow.

Z Łužicy.

* Se Schkrachowa. W tudomnej damastowej kajerni chodźa tojschto dźłaczerjow s dźela puschczićć. Nětkle 150 dźłaczerjow a dźłaczerkow a 10 sastojnikow a pschistajnżow ma hižom wupowědżene. Też w Hohrachecżanskich hubjenych dźłowych pomérach dla dźłaczerjow puschczićć dyrbjeli. W Korsnynju su w jenej tekstilowej dźłarni króći dźłakrafti czas pschinowowdźeli.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

S Friedlanda. (Kalaze pežolki smjerc jawinyle). Jako pakladnik pežolkipłahowazeho towarschwa běsche pschekupa Wolkaf Schubert je swojim kolom wujšł, so by pschinoschki sbérał. Duzy po puczu skatachu jeho pežolki do hubow a wokolo Spanja. Sa kiwilku poczа so jemu hlowa wjerczećć a ja nješchto mjenischinow swjese so hewak zyle strowy muż morwy k semi. Lékaŕ swjeżi, to je jeho wutrobu Boża ruczka sajała dla skalanja wot pežolkow.

S Lehnizy. (S czitanjom romanow bu s rubjeżnikom). Kak wošudnje może czitanje rubjeżnych powdałczkow na mlodostnu duschu so wusfukowacz, pokasuje tuton pschipad: Njedżelu sakle na Franzijskanskej haßy dżewjeczklatny schulerk s wotewrjenym woknom do wobydlenja. Món kradnjesche wschó możne wězy, mjes nimi też nóż, ale pschi tom jeho lepichu. Hdyż so jemu wuwoprashachu, won prajesche, so je też raś nješchto wukonjecż chcył, schtož so w romanach stawa.

* S Nürnberga. (Woheń.) W Gerolдsgrünu wudyri wutoru rano w 1. hodź. w jenej bróżni blisko Faberez wołojnikoweje fabriki wohenj, kiż so jara ruczе roschéri a sa krótki czas dwě dalschej bróżni, rěsarnju a lodowu pinzu znicżi. Faberez fabrizy hrożesche s wohnjom nakwilnje wulki strach. Rano wokolo 5 hodź. bésche wschitkim strach minu.

S Pilnja. (Po 14 Lětach so s jatby wróćił). Njedawno je so wójnski jaty Franz Straka s Noweje Bystrizy w južnych Czechach s ruskeje jatby wróćił. 14 Lét běsche tam pschebywał. Hižom w prénim lécze wójny bu sajaty. Hdyż ja pschewjerdła so jeżi wumjenjowachu, njemóżeschе hnu wotenicż a posdźischo, hdyż jemu budżeschе możno było, njemóżeschе so se swojeho dalokeho sibirskeho kuta domoj podacż, dokelż njemżesche srédkow k puczowanju. Tuż cżahaschе jako nulerk, kachlesajeř, klempytnar atd. hacż do Moskwy, swotkelż móżesche stónchnje tola do domizny puczowacż.

Cežke njezboża.

W Sšunderlandże w Jendżelskej bésche w nozy w wutorje woheń w fcilerskim wobstodże wudyrił. We tutym wobstodże běchu też tobakowe twory na pschedań. Tři dźěcži a jena dorosżena wosoba dyrbjachu w płomjenjach kónz wjacz.

Se Spesfjelda w Massachußeitskim stacże w Polnsznej Ameriży powě so wo hrósownym njeszoku s autobußom, kiż wjetschu syłu dźěcži do serialneje kolonije wjeselesche a na kschižnischczu se żelesnizu se spěschnym cżahom srazy. Sczéwki běchu żalostne. Schofer a pjecz dźěcži na městnje mortwi leżo wostachu, zyły rjad dalschich dźěcži bu cżežkokranjenych.

* Cżežke njezbo s Kitadłom w Ameriży. Każ so se Cincinnati w Ohiostim stacże powě, je tam Ltadło, we kotrymż tři wosoby sedżachu, delepadnyło a so sapalilo. Wschitke tři wosoby jenoż jako swuhlene cżéła pod rossitkami Ltadła wuczahnychu.

Wulki wohenj w Stockholmie.

We wobschérnych składowych pinzach wobthodża papjerjanych twerow w Stockholmje jim wutoru powołonju je njesnateje pschicżiny palicż porża. Dokelż so pschi palenju papjerjanych twerow žylny kur wudychestrowasche, dyrbjachu wobsedżerjo wopuschczićć. Wohenj namaka w pschimjesłowazym knihowym składze nowu żyrobu. Njeznémerneje horzoty a kamjenjebésche poradżiło, so k wopraschowanju wobnischczu pschedobyć. Bésche wokolo połnocy wulki strach, so so wohenj na hornje posthody wupschestrě. Hacż do wutory wjeczora dyrbjachu hižom 14 wobsedżerjow wobornikow, kotřiż běchu so s kurom sajedosczili, do khorownje dowjesecż.

Zliwk w Jütlandskej.

Město Mariager pschi narańschim brjohu Jütlandskeje je wutoru cżežke powobżenje sapuschczilo. We wokolinje města rozpuschczi so satrasche njewjedro se żylnym slukom a zyłe wokolina pschewobrocżi so do jésora, s kotrehoż jenoż hórki kulachu. Posdźischo wuła so woda s horkow do města Mariagera a stejesche s mnoho mésinami błótiny dołho metr wysoko. Jako so woda spožża, wosta tołsty masany spław leżo na dróhach, hdyż běsche woda s mésinami sčé wudrěła. Wjecżor pschedrěchu wody haczenje a wulachu so do Mariagiskeho sjorda (mórskeje wuzschinu mjes horami).

Na'nowišе z cyłeho swěta.

— Schtrowa powěsć wo wjedrje za jutřischi pjatk: Torhate, pschezo hišchcze trochu schersate. W Jendżelskej ßucho a rjenje, też wocżopluje. W połnocnej Europie hišchcze trochu wižate.

* Lětaŕ mexikanskeho swjatkowego wopra dohlada so pschi wobhanjenskim leczenju błiske Sarranzy wotbjeła wojakow, kiż bésche so do semje sarsi. Sšebi myślo, so su so sbežkarjo, cżišany lětaŕ bomby na nich dele. Wopraw-dże pak běchu to swjatkowéży wojerjo, s kotrychż buchu s lětadłownymi bombami jedyn offizéŕ a 15 muži morjeni a 15 franjeni.

* Sozialdemokratiskeho sekretara Weberja wošrjedź pschednoschka w Orży w Porheinskej Boża ruczka saja, so hnydom na to wudycha.

* W jamje Motsuschina w Japanskej poły so woda do podtapkow a sawrě 50 dźłaczerjam wutkhó. Dźěłaju se wschěmi mozami, so hychu so k wotrěsnjenym pschedobyli.

* Do franzowskeho konsulata w Barlinje pschidże hrjedu dopołdnja Rußowka a chżyschе s konsulom porěczeć. Jako so konsul sa jeje pschiczom wopraschа, wona po nékotrych roshorjenych słowach trójzy s revolvrom ßéli, kulki pak na sboże njetrychu a do sczény sajedżechu. Sastojnizy walichu so na Rußowku a pschepodachu ju policiji.

* Dla wopaczneho wuhibnjenja kolizow hrjedu wjecżor pola Sahulanka błisko Rigi wošrjedowaj cżahaj do so srażschtaj. Pjecż wosow so rozbi a tři wošrjedy buchu morjene, dźewjecż bu sranjenych.

Hlowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smolaŕ w Budyšinje. Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Duschan w Budyšinje. Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Hórkowach. Za nowinski dźěl: Jurak w Hórkowach

Hospodarski rozhlad.

Schtwórtk, 27. junija 1929.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1925	100 pólsk. złotych	47,125
1 jendżelski punt .	20,323	100 čěskosł. krónow	12,426
100 šwajc. frankow .	80,64	100 franc. frankow .	16,395

Barlinska burza wczera snowa wožiwi a kursy postupowachu. Wiki s dołhonymi a rentowymi liseżinami wostachu mérne.

Produktowe wiki wczera sa hotowe sorno žaneho pschemenjenja njepschinjeschu. Wikrajne wiki beše tuschе placżiny powjeschu, tola w němskim šeršie rěcži so wjele wo powyschenju zła na žito. Tehodła na Barlinskich wikach wczera placżiny sa posdźische termije postupichu. Wczera placżesche zentnar

w Barlinje

pschenżny 11,00—11,05 hr., rožki 9,55 hr.
hacż 9,65 hr., jeczmjenja nahmjeteho 8,90—9,10 hr. a wowża 9,40 hriwnow,

w terminowym wikowanju

za juli: pschenżny 11,55—11,67½ hr., rožki 10,27½—10,35 hr. a wowża 9,35—9,42½ hriwnow,

za septembr: pschenżny 11,97½ hr., rožki 10,75—10,78½ hr. a wowża 9,80 hriwn.

Wežerawschе placżiny s Drjezdżanskich wikow.

Libjata 3,50—6 hr., kachata 1,50—2 hr., kury stare 3—5 hr., młode 3—6 hr., hołuše 1—3 hr., sacżane huse 1,60—1,80 hr. po puncże, kachi 1,50—1,70 hr., kury stare 1,30—1,60 hr., raki 10—70 pj., liny 1,50—2,20 hr. a schczuki 1,20—1,80 hr., karpy 1,60 hr., bżezny zent. 5 hr., po puncże 5—7 pj., hromak 0,80—1,20 hr., jéżina koboda 25—30 pj., morchel 30—35 pj., zgbla 15—20 pj., karoty 20—30 pj., seleri 15—20 pj., hołoty 5 pj., rjetwjeń 10 pj., tikały kał 25—30 pj., butra 1,80 hr. hacż 2,20 hr., jeja 13 -14 pj. a twaroh 30—35 pjenjezkow.

Pschistajenja:

Holzu ho domu, b. Massenbach w Mužakowje.
„ Nalchowa we Wojerezach, Hródkowska haßa 37.
„ do Hródka, Drażdżanska dróha 42 w klamach.

Pomoznika, hołpodarskeho w Klukschu cżo. 46.

Pjekarstwo, mlyn w Strożi pola Mulkich Sdżarow.

Na pschedań:

Kachle, hlinjane we Wojerezach, Saag 16.
Kachle, hlinjane a maschinu, we Wojerezach na Torhoschczu 3.
Sšłoma we Wojerezach, Halschtrowska haßa 18.
Bertiko w Hródku, Budyschska dróha 5.

Khamor, lodowy. Aug. Kubiz w Budyschinje na Bohatej haßy.

Wós, 40 zent., Grieb we Hródku, Sahrodniska haßa 10.
„ dżéczazy w Hródku, Eigenheimska haßa 7.
„ parkowy, Wilhelm Schram w Semjazach.

Sšud. hnójnizowy, s wosom w Hródku, Drażdżanska dróha cżo. 7.

Jalowza, 5½ létna we Wopalnej 11.

Cżelata, knježi dwór w Barcże.

Huky, 4, Bahr w Schekezach.

Pschekaru, kakowu, sahrodnik Schmidt we Hruboczizach.

Powrjestwa, kubleć Jur w Delnym Hunsowje.

Ssudniszy na pschedażowanje

pjatk, 28. junija 1929.

W Njebjelczicach w Herbstej gryschcze, dop. ½9 hodź.: Hospodarski wós, bele wino, kognak, pisanske blido a nalschtnik schpihel;

w Biskopizach, na Judnischtwje, dop. w 9 hodź.: Auto, schlesczanej wosaj, mehlowy wós, tarczata pila s motorom, sjost, žónski cżahnik, nawuschnizy, wichelaka žonjaze a mužaze tež dżéczaze schaty a drasty;

w Hródku, Schlossezirk 2., dop. w 5 hodź.: Wulku hélbu wobucża.

Škrowe depeše.

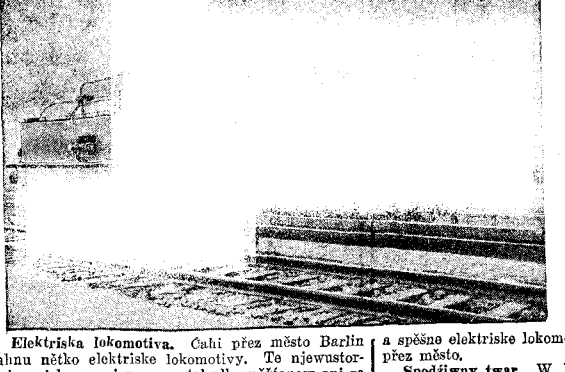
Produktowe witi w Barlinje dżensa dop. ¾11 hodź.: Žito je žadne na witach a w placżinach skerje powyschene.

Dop. ¾12 hodź.: Placżiny wotbeje sa posdźische termije postupichu.

Placżiny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a woliowe symjo po tunl abo 1000 kg, howak 100 kg.
Placżiny po złotej hriwnje.

	26. 6.	25. 6.		26. 6.	25. 6.
Pšenica	220-221	220-221	buny	21-23,00	21-23,00
rožka	191-193	191-193	woka	27-30,00	27-30,00
nal. jeczmjeń	—	—	wulkre lupiny	18-19,50	18-19,50
nal. jeczmjeń wows	176-182 178-188	176-182 178-188	žolte lupiny	28-30,00	28-30,00
kukurica	—	—	seradella	—	—
pšenič. muka	26-29,50	26-29,50	raps. wosusk	18-19,50	18-19,50
rżana muka	26-28,50	26-28,50	lany wosusk	21-21,60	21-21,60
pš. wotruby	11-11,75	11-11,75	poon. melasa	—	—
rżane „	11-12,00	11-12,00	bérnj. kruski	16-16,60	16-16,10
lane symjo	—	—	syno, 50 kg	3,40-3,80	4,00-5,00
hróch, Viktor.	40-48,00	40-48,00	pšenič. „	1,30-1,40	1,30-1,60
raps	—	—	wowsna „	1,05-1,20	1,60-1,60
pjeluški	25-26,00	25-26,00	ječna „	1,00-1,15	1,40-1,65

Elektriska lokomotiva. Cahi přez město Barlin žahnu nětko elektriske lokomotivy. Te njewustorkuja ani kura ani sazow a tohodla měšćanow ani ze kurom ani ze sazami njewobcéżuja. Wosebje cżežke a spěsne elektriske lokomotivy cahnu cżežke spěšniki přez město.

Spodźiwny twar. W horiščach njedaloko Newyorka wuwabjuje spodźiwny twaf powšitkowny zajim. Na stopomaj z betona su wobydlenje natwarili. Z njeho poskiči so krasny rozhlad a wuhlad po dolinach a horiščach

Jenož

hišće někotre dny poskića

ke

konkurzow. wupředawanju

we

kupnym domje

HERDE

w Budyšinje na Kamjentnej hasy 12

wulke lěpšiny

žonj. nohajcy Bemberg žida 1.95

Klöplowane canki m 0,10

banty za bluzy kus 0.10

šij. cwern 1000 m 0.25

kamjeno-worješk. knefle 2 dwanat. 0.25

porclinowe knefle 2 dwanatkaj 0.25

kolesko k wotrysowanju 0.25

šatowe wobšatki, pis. 10 m 0.25

čorne židź. wobsadki 25 m 0.95

košlace canki 10 m 0.35

pat. rynki za kluče 3 kusy 0.25

žonjace nohajcy wosebje čežke 0.75

slč, wulk. dźělba kóždy por 0.50

žonj. rukajcy kóžda forma 0.75

pótne soki 0.59

stalčiki, jenož 0.75

makko nohajcy 1.50

ručne dźěła, wulki wubjerk 0.75

dźěćace kholowčki 0.25

mužace soki, składnosć 0.39

toiletowe mydło, najlěpše 2 kus. 0.25

niče k wušiwanju, pis. 10 kulkow 0.35

šnórowanja, 100 dołhe 10 porow 0.35

kostum suknje 1.95

trubki 0.50

płat. kornarje, pis. 0.15

dźěć. pótniki, kus. 0.50

poć. kholowy 0.50

mouselin, składnosć 0.59

kopřiwina za košle, syna wos. tunjo 0.49

košlacy barchent, pis. woseb. tuni 0.59

barchent za nóc. jaki, mał. mustr. 0.59

dźěćace klub. jaki 1.25

połny voil, 100 cm 0.95

Foulartin, 100 šěr. 0.95

Najwjetše sensacije su hromadźe zestajene serij žonjacych, mužacych a dźěćacych drastow

Serija	1	płaći	1.95
„	2	„	2.95
„	3	„	3.95
„	4	„	4.95
„	5	„	5.95
„	6	„	6.95
„	7	„	7.95
„	8	„	8.95
„	9	„	9.95

Konkurzowy zarjadnik

Poručam

čerstwe howjaze, čelace a swinjace mjasa po najtuńšich dnjowych płaćiznach Suseny połć punt 1.40 po 5 puntach tuńšo, wuškrjeny łój punt 50 pj. po 5 punt. tuńšo, Kolbasy pt. 80 pj, čopte kolbaski, kobołkowu kolbasu.

R. Pötschke rěz.mišć.

w Budyšinje na Zitnej hasy

Nimale nowy

smoking wobłok

wulkosć 44 a derje zdźeržany

wěrowanski wobłok

wulkosć 48, po měrje šity, jara tunjo na předań **w Budyšinje, Fleischergasse 28.**

Trjebana 7½ t wozowa waha 10 ctr. waha z přesuwacym puntom 6 ctr. decimalna waha tunjo na předań

w Tworni wahow

w Budyšinje na Drjewowych wikach 2.

Kofej Kakao kolonialne twory KURIO

Zwonk. Lawskej hasy 24

Žonjace kłobuki

po wšěch płaćiznach

Johanna Heidig

na Kěžorskej dróze 22,III

žane klamy! Telefon 2316

Přilopk.

* **Bitwa** ł **cžornuchami w Newyorku.** W Harlemje, dźělu města Newyorka, w kotrymž cžornuchojo bydla, bóńdže njedźelu k bitwje mjes najpišcheždelšimaj cžornuchowskimaj swjatkomaj. Bitwa bu khětła twórta a sahałka, nimo bróńjow pjerjechu hnydom ł tšélbowymi pischmadłami. Cžrjódła cžornuchow spyta jo do sale dobyć, w kotrejž hobustawy njepischeželšeho cžornuchowskeho swjatka wuraźowachu. Jedna jo wo swjatk, kiž je wulhnuty cžornoch Garvey załožił. Garvey njenowasche jo we swojim cžasu president afrikanskeje republiki a da jo też sa Cžorneho Khrystusa wuwołacź. Cžornuchojo, kiž běchu runje demonstrazilki cžah wotmětli, běchu wischitcy hischcze cžežku słotu fantastiskowu uniformu wobleczeni. Jako bźsche jo bitwa prawje wuwila, pischikwata policija na wołach ł maschinskimi tšélbami, a plunowymi bombami. Tuž jo cžornuchojo do cžekanja dachu a hydom franjenych na wojowniščežu ležo wostajichu.

Pohrjeb wjednika wójska zboża Bootha.

Pónđelu bu w Londonje dalhołetny wjednik wójska zboża (Heilsarmee), general Booth, pokhowany. Wšitke to pohrjeb, kajiž jón London drje srjódka wuhladа. Přichod kasčežkoni njeběchu thorhoj wójska zboża. Potom pschindźechu bliźschi pschiwuschni semrjetšeho a delegazija wójska zboża se wschěch tónčin swěta ł jich khorhojemi. Dróhi, po kotrychž žarowańšći cžah cžehnjesche, běchu ludźo we hustych murjach wobstupili.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. „Nadźija", Sobustawy, kotrež chcedźa so tule njedźelu na wuleče na Čornobóh a Běloboh wobdźělić, zeńdu so rano w 7 hodź. na dwórnišću. Wo bohate wobdźělenje so prosy. Předsydstwo.

Drježdźany. Tow. kat. Serbow „Jednota" wotměje swoju hłownu štwórćělnu zhromadźiznu **wutoru 2. julija** wječor ½9 hodźin w tow. hosćencu „Bayrische Krone" na Neumrakt. Porjad so w zhromadźizne wozjewi. — Dale mamy njedźelu **30. junija** naš wuleť do Saskseje Šwicy, a to na Gr. Winterberg atd. My zetkamy so dopołdnja ½9 hodźin we Kuppelhalle na hłownym dwórnišću. Njedźelske lisćiki za 2,70 hr. hač do Šmilka. Bohato wobdźělenje so wočakuje. Předsydstwo.

Lichań. „Zernička" zarjaduje njedźelu 30. VI. 29 we tudomnym Rudolfec hosćencu kulenje a tšélenje we myta. Započatk popołdnju ½2 hodź. Wječor wot 7 hodź. sem su swobodne reje. Poskića so někotre zhłósne spěwy. Přeprošnjemy z tutym wutrobnje wokolne bratrowske towarstwa. Chcemy hajić mysl zeznaća mjez sobu. Zawjeselenski wubjerk.

Lumir so zeńdźe sobotu 6. julija ¼5—½7 hodź. we Serbskim Domje. Nowe spěwy. Noty: Žerja, Dobry wječor! Škowrončk sobu přinjesć. Prošu, pójće wšitcy! B. Kr.

Nawječorny wokrjes zwučuje kóždy štwórtk we Wotrowje.

Njebjelčicy. Sokolska jednota swój lětny swjedźeń 23. VI. (kaž tež w Sokolskich Listach stoji) n j e z m ě j e, ale wšelakich winow dla hakle 14. julija. Přeprošujemy hižo dźensa wšě jednoty. Nadrobniše hišće wozjewimy. Starosta.

Poršicy. Jednota Sokol nima tutón tydźeń žane zwučowanje. Za to mamy pjatk, 5. julija, wječor ½9 hodź. zwučowanje a po tym zhromadźiznu. Přińdźe wšitcy, štóž njepřińdźe, so pokhłosta.

Sokolja za Póznanski zajězd hromadźa so štwórtk wječor w 9 hodź. w Serbskim Domje w Budyšinje. Njech je tu kóždy z dypkom.

Wšém Sokolskim jednotam. Poslednje čisło našich Sokolskich Listow je postajene za sokolske dźěći. Tohodla njech sebi kóžda jednota, hdźež dźěći su, trěbne čisła skaza. Podawaju so darmo!

Jednaćel Ł. S. S. Z

Zwjazk Serbskeho Ratařskeho Dorosta. Přichodnu sobotu 29. junija (Pětra a Pawoła) wuhotuje Z. S. R. D. exkursiu na ryćeřkubło w Barće (Baruth i. Sa.) Zhromadźimy so z dypkom dop. w 12 hodź. w Radworju pola Kraco k wotjězdej z kolesami. Wutrobnje prošu, zo so běchu wšitcy towaršojo S. R. D., a wosebje też prawje wjele knjeżnow, so tutej jara ważnej a zajimawej exkursiji wobdźěli. Wšitkich wutrobnje přeprošuje z dypkom w 1 hodź. w Radworju. Předsyda.

Tworykupowace tow. w Budyšinje

zap. druž. z wobm. ruk.

Poskićamy

našim sobustawam

cyle wosebje:

Nowe běrny	**punt 16 pj.**
Nowe kisałe kórki	**štuka 20 pj.**
Zelene kórki, jara rjane	**punt 24 pj.**
Tomaty	**punt 54 pj.**
Banany	**punt 64 pj.**
Nowe jerje	**štuka 15 pj.**

Twory wotedawamy jenož na sobustawy

Ložowe šaty pisane a běłe wupjerki, košle, suknje, gardliny, vitraży, tunjo J. Erler na Zwonk, Lawskej hasy 10 w Budyšinje

Prošu čisło

2687

jeli maće mały nawóšstk do „Serbskich Nowin."

Wšitke picowadła

Žitny dom w Kamjencu wotnožka w Pančicach

Serbski Hospodař

ratařske wulkowikowańske towarstwo z wobm. ruk.

Telefon: w Budyšinje 3510, w Khoćebuzu 1247

Naš młyn w Delnim Wujezdźe telef. čo. 13 dźěła nětko też

dejwo spěchowacu picu

z ržanych a pšeńčnych wotrubow, rajsoweje mučki a mučki wolijowych wosuchow po receptach nazhonitych skotarjow, wšě dźěle w najlěpšich a najčišćišich kajkosćach.

Tutu picu předawamy jako

łuzisku dejwo spěchowacu picu

I. družina wopřija 18,06% proteina a 8,42% tuka, škrobowa hódnota (Stärkewert) je 58,1 kg., požiwajomny bělk (Verdauliches Eiweiß) 13,1%.

II. družina wopřija 19,48% proteina a 7,83% tuka, škrobowa hódnota (Stärkew.) 63,3 kg., požiwajomny bělk (Verd. Eiweiß) 14,2%.

Wobě družinje stej po wobswědčenju statneje přepytarnje w Móckernje pola Lipska njeskaženej a čistej.

Zběrka

Dom a swět

I. Alois Jirásek: **Filosofska historija.** Powědańko. Přełožił a zawod napisał Jurij Wićaz. Budyšin 1921. Stron XII+132. 1.50 hr.

II. Józef Nowak: **Swobody njewjesta.** Swjedźeńska hra. Budyšin 1922. Str. 72. 75 pj.

III. Jakub Lorenc-Zaleski: **Serbscy rjekowje.** Powědańčko ze serbskeje zańdźenosće. Budyšin 1922. Str. 156. 1.50 hr.

IV. Adolf Černý: **Serbske wobrazki.** Přełožił a zawod napisał Ota Wićaz. Budyšin 1923. Str. 172. 1.50 hr.

V. Mato Kósyk: **Přerada margrofy Gera.** Delnjoserbska episka baseń. Za čišć přihotował Bogumił Šwjela. Budyšin 1924. Str. 40. 75 pj.

VI. Marja Kubašec: **Wusadny.** Powědańčko. Budyšin 1925. Str. 40. 50 pj.

VII. Mina Witkojc: **Dołnoserbske basńe.** Budyšin 1925. Str. 56. 75 pj.

VIII. Marja Kubašec: **Khodojta.** Hra w tšoch jednanjach. Z wobrazom wot Měrćina Nowaka. Budyšin 1926. Str. 52. 75 pj.

IX. Jakub Bart-Čišinski. **Nawoženja.** Narodno episka baseń w dźewjećich spěwach. Za čišć přihotował a zawod napisał dr. Mikławš Krječmar. Z [illegible] wobrazkami M. Nowaka a dwěmaj po[illegible]. Budyšin 1926. Str. 100. 1.50 hr.

X. [illegible] Přełožił, zawod napisał a šěsć p[illegible] jewórežow přidał Měrćin Nowak-Njechorński. Budyšin 1927. Str. 180. 3 hr.

XI. Jan Lajnert: **Wyskow sapy, syzow kapy.** Basnje Budyšin 1929. Str. 64. 1 hr.

XII. Teréza Nováková: [illegible] Barje. — Hałžki. Z knihi „Zleńki zornowca." Přełožił dr. M. Krječmar. Zawod napisał dr. Józ Páta. Z podobiznu spisowaćelki. Budyšin 1928. Str. X+139. 1.50 hr.

XIII. Pawoł Krječmar: **Raj myslow, sonow z łužiskich honow.** Basnje. Drjeworězby Měrćina Nowaka. Budyšin 1929. Str. 96. 1.50 hr.

XIV. Mato Kósyk: **Pěsńe.** I. źěl. Zběrał a zestajał Bogumił Šwjela. Hobrazy kreslił Fryco Latk. W Budyšinje 1929. Str. 152. 1.50 hr.

Tute knihi słušeja do kóždeho Serbskeho Domu!

Na předań w Serbskej kniharni w Budyšinje

W Budyšinje na postow. naměsće

konditornja a kofejownja Müller

Staroznata a radywopytana

Najl. konditarske wudźěłki

Příloha k čisłu 147 **SERBSKE NOWINY** Sćwórtk, 27. junija 1929

Hłowna zhromadźizna „Towarzystwa Przyjaciół Narodu Serbołużyckiego“ we Waršawje.

Kaž w Čechach, Juhosłowjanskej, Francowskej a druhdźe, tak też w Pólskej eksistuje towarstwo, kiž chce budźić a šěrić zajim wo łužiskich Serbach. Tute towarstwo bě před něšto lětami zapadło někak do njeaktivnosće. Winu na tym mějachu wšelake přećiwnosće a připady. Tola njedawno je so organizacija znowa někak zhrabała a so hotuje k pilnej dźěławosći w zajimje łužiskich Serbow. Scyła móžemy w Pólskej w posledním času konstatować wjetši zajim wo Łužicy a to z časa wustupjenja Němcow za prawo narodnostnych mjeńšin.

Towarstwo wotmě *swoju* hłownu zhromadźiznu njedźelu 16. smažnika w rumnosći Waršawskeje univerzity. Městopředsyda k. prof. Szeruda spomniwši na njedawno zemrěteho předsydu towarstwa, zasłužbneho k. prof. Porzesinskeho, poda rozprawu wo dotalnej dźěławosći. Bohužel přeciwnych wokolnosći dla njebě móžno, projektowane předewzaća do skutka stajić. Dale wozjewi program dalšeho dźěła. Wažne je, zo towarstwo wot nětka budźe dźěłać w najwužšim kontakće z druhej dosć sylnej a wuznamnej pólskej organisaciju, štož zawěsće zaruča wuspěšne dźěło. Nowi młodostni dźěłaćerjo stupaju sobu na čoło towarstwa, mjez nimi derje znaty přećel Serbow knjez Giertych, kiž je so wrócił do Waršawy. Wólby předsydstwa a wubjerka so wěstych přičin dla hakle wotměja započatk nazymy, tola so postaji provisorny wubjerk, tak zo dźěło z tym njećerpi.

Program zhromadźizny dowu[illegible]ara wobsemy přednošk we Waršawje studowaceho Měrć. Nowaka-Njechorńskeho. Rěčeše wo [illegible]odnym hibanju serbskeje młodźiny. Rysowaše z krótka powójnske serbske hibanje a rozprawi potom nadrobnje wo stawiznach a wuznamje jenotliwych organisacijow, přede wšěm wo sokolstwje a studentstwje a potom wo tych druhich organisacijach młodźiny. Přednošk wuwabi žiwu rozmołwu, w kotrejž so też na to pokazowaše, zo je předowšěm nuzne bliženje młodźiny pólskeho a łužiskoserbskeho naroda.

Zhromadźizna wotewri nam zwjeselacy wuhlad do přichoda. Wěšći nam, zo też w Pólskej hibaju so sylniše mocy w zajimje našeho naroda.

Proces přeciwo Friedländerej.

Dr. wulkej sali pjchihajaceho suda Moabitskeho nowejho kriminalneho sudnistwa w Barlinje zahaja so wutoru dopołdnja pjchi wulkej cajtschečenju pjchiwotkuchańskeho a nominarjowy proces pjchećiwo Manaje Friedländerej. Spočatk jednanjow bjsche so wo hodźinu zakombjł, dokeł dyrbjachu ja [illegible]enoho pschijsydniskeho sudnika zastupjerja wjesej.

Dom njeskutka na Paßawiskej dróhi 4 je na schadźowej tašli naryhowany. Wschi prosyli burjom sjankeje stwy, kiž do korridora wjedźachu, leżejsche satsklenj Waldemar, j tamneje strony korridora w jedźenj cžło Tiborn Wołdeja.

Manaje Friedländerec pschiwjedźachu j pschebywatskeje jatby a wón powědaschе wo swojim žiwjenju. Je so 1910 w Pětrohrodze narodźił, hdyž mjeschе jeho nan wobthod žonjazeje konfekcije. Starschej cžełnischtaj posłužicho na jene kuło w Finiłku, to bychtaj skónjze we lěce 1919 do Němskeje pschećahnyłoj, dokeł buchu finisko-ruste mjesy sawrjene. Wobstorżeny powědaschе, wo wschelakich lěkowarjach sa plužarkorych a wustawach sa žiwnokhorych, do kotrychž je sebo nan błat, a wo swojich schulskich wopytach.

Wobstorżeny powěda dale, tak je revolwer kupił. Jako je so raz po starym Barlinje wukbožował, je so pjecza nadobo muški k njemu słiżił, a revolwer ke kupjenju pokiećił. Dokeł je so ja stalne bróńje sajtmował, je jón swój pjecza sa 20 hr. kupił, njeje pak ł tym na žadyn wjetši samér myślił. We wustupje a pinzy starschiskeho bydlenja je spytował tšelecź.

Dale rěkł Friedländer wo swojich porjadach k swojemu bratrej, ł kotrymž staj w schuli swopródka pjecza najlepschej pschećelej byłoj. Powschitschko pak je měł sacžuće so starschej bratra psched nim wusnamjenjataj, dokeł je won stróžnischi był. Sćowna jeho maćerje w pschitomnosći druhich su byłe pjecza takle, so su mohłe jeho ranicź a tyrowaź. Hacź pak je jeho macź to ł wotpohladom prajiła, won wšo nochadnje prajiła.

(Pokračowanje sćěhuje.)

General Booth wumrěł. General Booth bě z najhłownišim rozkazowarjom tak mjenowaneho wumoženskeho wójska. Jeho nan je w lěce 1878 w Americy założił. Zaměr tutoho wójska je zanjerdźowanje a zhubjenych človjekow pytać a jich zaso ke křesćijanskemu žiwjenju wróćić a skutki lubosće wukonjeć. Tuto wójsko je nětko po cyłym swěće rozšěrjene a skutkuje z wulkim wuspěchom a zhonowanjom.

Sibiriska.

Sibiriska je tak wulki kraj, so mózachu tam hakle psched krótkim cžasom zyle nowe hory — nětkuje we wulkosći Kawkasa! — wuslědźić. Nawopak dyrbjesche so po nowischich sledźenjach zyły rjad horow, Riuskischske we Amurskim kraju, ł krajneje karty wumajnjeć, dokeł njewobsteja, ale su jenoż pschez njedospołnosć prjedawischich sledźenjowu swój puć do atlantow namakałe.

S rostlinstwa Sibiriskeje njech so jenoż někotrych wojebitosćow dótkamy. Tu rosće po bromadach jebłinowy schitom ł płodami, kiž su ł jedźi, ł tak mjenowanymi „cedrowemi worjeschkami“. Njedóžiwajo rjenje kliničzasebo mjena „Sibiriska cedra“ njeje tutón schtom nicžo druhe hacź nam ł alpowu snata arva (Pinus cembra). Sběranje cedrowych worjeschkow je tak mnohim domoródnym ł zyrobu a sajšłužbu.

Starožitkowne su sibiriske lěsy jako podawaceljo drohotnych druzinow koże. Tu dyrbi so jako prěni mjenować sobot (Zobel), druzina kunow. Jeho koża słuschca k juwelam pjeschćelnowych witkow. Dźiwaja na wjelestronšu hnitwu sa tutym wubranym skocžatkom je so jeho liczba hižo wo wjele ponjeschicha. Wusnamnu rólu sa pjeschćinowe witki hraje wjewjerczka. Je to nam wschem derje znata hamžna wjewjerczka, kiž sa cžaš symy w narańschim kraju schéru barbu doschanje, a kotruż w lěsach zyłeje Europy a Sibiriskeje namakamy. (Też w naschich kónčinach mózemy w symje hižo wjewjerczki se schérymi blakami nadeńcź.) W pósnjej nasymje poda so wscho, schtoż ma wotenděnje, na honitwu za wjewjerczkami ł wuspěchom, so ł 15½ milijona kožow swětownych witow Sibiriska hama 15 milijonow podawa. Podobnje wulki je podźěł Sibiriskeje pola wschelakich druhich wažnych kožuchowzow. Pschi tom pschetrjeba wobydlerstwo hischće nimo měry wjele kožuchow dla wulkeje symy sa hamžnu potrjebu. So su hajnkoju sa kožuchowzami na tutom pole jsami wumětžy, budźe kóždy 5jese wschcho wěrić, pschetoż skocžatka ł drohotnym kožuchom bywaju jenoż do głowy sčełane. Jako najmóznischi a najbóle karakteristiski wobydleł sibiriskich lěsow (wšo nic wschěch!) njech je sibiriski tygr njemowany, wotschcžépka khežorskeho tygra, kotreż mózemy nětkule husto w naschich zwěrinskich zahrodach wobkedźowacź. Naspomnjene njech su hischće nimale běłe wjelka a wschelake druzinu lischkow. Mjebjedź bywa runjewon pschibójsay cjescženy a jewja so w sjoch podobach. Maraliki jeleń a Aziski jeleń bywa ł domjazemu stotej liczeny, dokeł ma tak mjenowane „panty“, to su njedospołnje wuwite, hischcže mjeńke rohi. Panty so sa dobru płacžisru do Khiny pschedawaju. Panty, hischcže na nowje žedźaze, dospěja płacžinu hacź daloko pschez 1000 hriwnow sa kilogram.

So je w Sibiriskej hischcže mnoho druhich zwjakow, njech je se sćěhowazym dopołakane: ryś, mnohožrack, kuna, tkhór, kohlija, schwinz, tóz, jeleń, zorna, džiwje zwinjo a sajaz. W rjedže by so hodźało hischcže pokracžowacź. Wobsrjedź kraja je zamo wuprajene mórske zwérjo žiwe, njemuzjo cžuleń (Seehund), a to w Baikalskim morju. Swérinstwo tuteho zpodźiwneho morja je złamne jako zwérinsko-geografiske hódanćko.

Dźenża je Sibiriska kraj za wupuczowarjow, zmajmjeńscha ma wulki pschichod jako tajst. Někdy je to dyrbjało hinak być. Sa cžaš wulkeho puczowanja ludow pschikhadźachu wot tam Alanojo, Awarojo, Madjarojo a Hunojo hacź do srjedźneje Europy, dokeł jim domišna bożałaseho ruma njepofickejsche. Dźenża bydla w Sibiriskej nimo domoródnych (Samojedojo, Syrjenojo, Tschuktschenjo, Tungusojo, Jakutojo, Wagulojo, Tataroju, Burjetojo, Jukagirojo, Samutojo, Kirgišojo atd.), Rusojo w dalschim smužku (t. r. ludy europiskeje Ruskeje: Ruzojo, Mukrasenjo, Bókoruzojo, Letojo, Finojo, Litowcjenjo, Karelojo, Polazy, Židźa) a zuły Němzy, Khinesojo a druhi). W zjamej Sibiriskej je liczba domoródnych nětkuje dźesacz krócz mjeńscha hacź ta pschipuczowanych. Njenat w krajinje pusty! Tu je ł pjecz milijonow człowjekow dwaj milijonaj Kirgišow. Jako wožebity dźěł luda maju so hischcže Kosakojo naspomnicź.

Zawod do studija serbskeho pismowstwa.

Napisał dr. Józef Páta.

Rozprawja Jan Serbin.

I.

Motto: Ars et lingua non habent osorem, nisi ignorantem.

Hdyž l. 1907 so w Prazy założi Čěskołužiske towarstwo „Adolf Černý“, to postajichu sebi jeho sobustawy wulcy ważny program swojeje dźěławosće za přichod a to po teoretiskej stroncy: studium serbskeje rěče, stawiznow serbskeho naroda a póznaće serbskeho pismowstwa; po praktiskej stroncy pak: pěstowanje słowjanskeje wzajomnosće z přednoškami, akademijemi, łužiskoserbskimi wječorami mjez Čechami a Słowjanami. Při tom dyrbjachu so wšitke nastawki Słowjanami. Při tom dyrbjachu so wšitke nastawki a naspomnjenja wo Serbach w serbskich, čěskich a słowjanskich časopisach zběrać a rjadować a zakhować. Tutej dźěławosći a sebjezdźěłanje w serbšćinje traš móžeštej so někotremužkuli zwopředka trochu naivnej zezdać, we woprawdźitosći pak běštej z njesmérnje ważnym zakładom za přichod. To hakle je so w našich dnjach dopóznało. — Ze srjedźišća prazskeho čěskołužiskeho towarstwa je hižo ze studentskich rjadow wušoł zahorjeny a njespróceniwy přećel Serbow Józef Páta, rodźeny z Litomyšle, kiž běše nimo troch Serbow a někotrych Čechow, mjez kotrymiž bě też jeho bratr Franc, ze sobuzałožerjom towarstwa. Hnydom po założenju towarstwa poda so w létnych prózdninach na studijne puczowanje do Łužicy a z prewodom swojeho serbskeho přećela Bryla přechodźi Hornju a Delnju Łužicu. Hdyž l. 1909 do Lipska na pokračowanje swojeho studija přińdże, nawjaza hnydom też zwjazki z tamnišimi Serbami, kiž so za „Serbskim blidom“ skhadźowachu, a wosebje spózna so ze serbskimi studentami „Sorabica.“ Z tuteje wzajomnosće wurosće drje Pátowy nastawk „Z dějin Lužyckých Srbů v Lipsku,“ kiž l. 1910 napisa z přisłušnej literaturu do XII. łětnika Slov. Přehledu. W swjatkownych prózdninach l. 1909 pak wopyta naš młody čěski přećel druhi króć Błóta, a hdyž bě so łěta 1912 woženił, zawjedźe swoju młodu mandźelsku na kwasne pućowanje też do Serbow, zo by jej tón kraj a lud pokazał, za kotryž so jeho młoda wutroba horješe a kotrehož wosud jeho tak nutrnje jimaše. Ale njebě to jenoż platoniska lubosć k Serbstwu, ně, bě to swěrna lubosć bratrowska, kiž jimaše jeho dušu a ducha, pohonjujcy jeho stupać do stopow wulkich předkhadnikow, kaž běchu to Čěscy wótcoju Józef Dobrovský, Wjacsław Hanka, Měrćin Hatala na jenej stronje, a Jan Kollár, Ludewit Stur, Franc Palacký a naposledy wosebje Adolf Černý a druzy na druhej stronje. Józef Páta zapřija najswědomišo program dźěławosće čěskołužiskeho towarstwa „Adolf Černý“ w Prazy. Po teoretiskej stroncy zdźěła so wšitko, štož je k serbskej rěče, do hłubiny stawiznow serbskeho naroda, z kotrymiž běchmy so w přenich hodźinach towarstwoweje dźěławosće zaběrać započeli, a potom wosebje do serbskeho pismowstwa. Z tohole studija wuńdże jako wotrjadnik serbskeje literarneje historije. Jako wotrjadnik, dokelž, hdyž po přewróće čěska Karlowa universita nowe mocy po přewróće čěska Karlowa universita nowe mocy po přewróće čěska Karlowa universita nowe mocy

Mnoho kraja, mało ludu! Sibiriski bur'to jenoż pischezo prawje njesmužitkuje. Wón rolu ſ wulkeho dźela dozhla njewobdźěła. Wěso je tam nimo toho też intenſiwne katarſtwo doma. Južny dźel Sibiriſkeje je wuprajeny žitny kraj. Je tam tak płodna rola, so ju ženje njehnoja, ale jenoż wuſuwaja a domoj bjeru, wěso je to tak mjenowane rubjeznišwo, kiž budże bo pryedy abo poſpiſcho wjeczicź.

Sklabje wobydleny kraj pschinjeſe žobu, so ſu mnohe mešta (dźela ſtalwne!) jara male. Tak ma „mešto“ Wjerchojanſk jenoż 450 wobydlerjow, Ochotſk 600, Omſk a Irkutſk wšo matej 128 000 resp. 127 000 wobydlerjow. Nědhuſche mešta ſu druhdy zyle wopuſchčene (Schirganſk, Saſchiginſk). Mnohe mešta buchu hakle poſdże założene, na pschikł. Aleksejewſk 1901, Wladiwoſtok 1860.

Nětko hischcze pokaka na pokłady kamjenišiwa. Sibiriska ma wſcho: ſloto, ſrjebro, kopor, zynk, żelezo atd., brunizu, kamjenitne wuhlo, drohotne kamjenje atd. Tola žo wſcho w tej měrje njewuſmužitkuje, kaj by to možno było. Starožitkalwna je Sibiriſka jako kraj ſlota. Wona mózhe lěta 1909 45 000 kilogramow (900 zentnarjow) ſlota podacź. Wona ſteji jako kraj ſlota jenoż ſa Južnej Ameriku, Polnožnej Ameriku a Awſtraliſkej, potajkim na ſchtwórtym měſinje. Sloto bywa tam hakle dobywane wot lěta 1870.

Sibiriſka je bohata na pokładach, bohata na ſpodźiwnoſcžach, bohata na napſchecźiwſtwach, ale khuda na cźłowjekach a tohodla kraj pſchichoda!

Žalostna swójbna tragedija dla 25000 lešow.

S Bukareſta w Rumunſkej pſchinoſcha nowiny žalostnu powěſć wo ſwójbnej ſtruſchawje, kotraž je žo we wožnjdže Hajnagniju pola Braſchowa ſtała. Bur Gheorguta bě žo ſ mešta wrócźił a 25000 lešow ſa pſchedate wupłody ſobu pſchinjeſł. Pjenjezy wostaji na blidże ležo a wnidże je ſtiwy. Pryedy hač žo wrócźi, cźiſny ſchćiſkliwy hołz pjenjezy do wohnja. Nan roſtłosbi žo na dźěco, kiž njewědźeſche, ſchto bě ſworało, tak jara, so jo ſe ſekeru ſabi. Pódła w ſtiwizy kupaſche burowa žona jenoſtne dźěcžatko a khwatałaſche na mešno njeſtuka, ſ wotkłaſ bě ſimjerny wuſkiſk ſwojeho ſtarſcheho dźěcźa wuſłyſchała. W ſtraſchnem roſhorjenju ſapomni wokomik na male dźěcźo, kotreż žo we wani ſatepi. Hdyž macź wobej dwě dźěcźi morwej wuhlada, ſkoczi ſe ſadwołowanjom do ſtudnje. Nan wſa ſebi na to žiwjenje.

Strašne lěsne worjeſki.

W ſtacźe Miſſouri je žiwy farmaź, Mr. Smith, kiž wobſtejdźi wulkotnu ſahrodu ſ łěſnymi worjeſchkami. Ale wjeſele na njej bě jemu hižo dołhi cźaſ ſłažene. Jeho ſahroda leži w krajiſnje, kiž bywa wot njedźelſkich wuſtrkałkow nimo měry radu wopytowana. A dokelž mnoty ludźo radu cźeruſtwe, mlode łěſne worjeſchki jěda, běchu kercźi ſwjetſcha hižo wupuſcźene, pryedy hač bě cźaſ žnjow.

Mr. Smith ſpyta najpryedy ſ kałaſtym grotom. Ale płoty buchu bórzy ſ ſemi ſteptane abo roſtrěſane. Wón pſchiſtłepa mnoho taſłow, na kotrychž ſe ſamoſtłemi a ſtraſchnymi pžami hrožeſche. Nichtó žo wo to njeſtarałſche. Wón łupi žebi taſłe ſtraſchne pžy. Wone honjachu pilnje dźiwe nutłe a druhu ſwěrinu a njedachu žo pſchi tom dale wot paduchow łěſnych worjeſchkow myliecź. Farmaź bě ſadwołowany a noſeſche žo ſ myſłelemi, ſwoje łěſne worjeſchki ſwutorhacź a ſa to nješchto druhe nadacź. Jeneho dnja wopyta jeho ſtary pſcheczeł, roſtlinaŕ, kotremuž wón ſwoju nuſu wukorži. Pſcheczeł roſmyſłowałſche, ſchto mohło ſo najlepje ſtacź, a ſkónczinje pſchidźe na wumožazu myſl, kotruž Mr. Smith też hnydom wuwjedźe.

Jako ſo pſchihotowanje ſpomjn. hoſcźenja ſwjetſcheje Weekendlarjow wonym kecźkami bliſkeſche, wudźerachu na nje wulke błe taſłe. Lódy běchu cźitali, ſchtož bě na nje napiſane, mješachu ſo khětſje ſ próchu, pſchicźimž ſo hiſchcze nětkotre raſy ſtrachoczíwje wobhladnychu.

Na taſli bě cźitacź:

„Kóždy ſo napomina, ſo tutu leźomnoſcź njeby wobſtupił! Corylus avellana mózheſche ſo tu w nimo měru bohatej liežbje wobſtedźowacź. Schtóž njedźiwaizy teho do ſahrody ſaſtupi, ma ſcźěhnyć ſam njeſcź!“

„Corylus avellana“ je łacžanſke mjeno ſa łěſny worjeſch. Ale móże wſchódny ſmjertny wódzacź, hacź ſo wo wožebje ſtraſchnu druzinu hadow njedeina?

Niagaraski jubilej.

Pſchi Niagaraſkich wodopadach w Sjednoczenych Statach Polnożneje Ameriki wotměchu ſo wulke ſwjedźenje a illuminazije pſchi ſkładnoſcźi, jako ſo dopjelni 250 lět, ſo franzowſki miſionaŕ, pater Louis Hellefin tónle wulkotny pſchirodny pomnik wuſłědźi.

Hrimot wodopadow, kotrychž móz wuczinja 5 miliionow konjazych mozow, běſche po zyłym kraju pſcheſ radio ſłyſchcźeć a w ſamſnym cźaſu wopiſowaſche powódaŕ pſcheſ radio kroſne wobſtejnoſcźe wodopadow.

Wožebite wobdźiwanje ſłuſbi wotſtjelowanje prěnjeho ſwětłowepo ſwjedźenja, kiž ſo w lěcźe 1875 pſchi Niagaraſkich wodopadach wotmě. Tole ſwětło wobhładacź, běchu tyſnzy wopytowarjow pſchiſchli, tuczi běchu wobleczeni drafty, w kaſtiſchź ſudźo pſcheſ 50 lětami khodźachu.

Jako po prěnim ſkromnym wobſtwětlenju, kaſtej je pſcheſ poſſta lětami mješachu, pſche wiſchu měru wulkotne elektriſke wuhli ſwětła padaze a ſchumjaze wody do pſchemódźachu. Iwſcheſa ſawatiſchu, ſmudźachu Americźenjo tak prawje nad poſtupom naſchich dnjow wyſkacź.

Přilopk.

* **Nětchto ſa khartyhraczkow.** Po ſtatiſtiſkich wobliczenjach dołhodow němſkeho kraja wſchelakich daukow, ſłow atd. w hoſpodaŕſkich lětach 1927/28 a 1928/29 ſu wobliczili ſo je ſo w Lěcźe 1927/28 2 434 500 hr. dawka ſa hrajeŕſke khaŕty (Spielkarten) naſbźerało. Tónſamy wobſedźity dawk je ſo w hoſpodaŕſkim lěcźe 1928/29 wo 9 proz. powyſchił, a wopſchijeſche potaſkim 2 653 800 hr. — Pilny khartyhraczźy móża ſej tu wěź pſchemyſlicź a pſcheſ jich „dźěło“ bóle abo mjenje ł tajkim „dołhodam“ pſchinoſchowacź. Wožebje Sſerbja dyrbjeli ſo bóle wot takſeho hraca wrócźodźerkcź. Po cźłowjeſkim waſchnju to rjane njeje, hdyž młodźi abo też ſtari ludźo po wjeczorach tak płazaju a na tajkim „dźěle“ ſawdźeſe też ſame ſboże njewotpočźuje.

* **Cźeźke njewjedro nad Hornjej Schlesyſku.** Njedźelu pſchecźakanym hornjoſchleſiſkim induſtrijinu krajinu cźeźke njewjedro, kiž ſyzine kruwobicźe pſchinjeſe. W połnožnym dźělu Gliwizkeho-Tarſtiſkeho wokrjeſa ſu krupy w dałokich krajinach žně roſbile. Na pſcheſtrěnje wo nětkoždy 15 000 jutrow ſda ſo bycź wſchitko žito ſuicźene. Schkoda wuczinja nětkdy 1—2 miliionaj hriwnow.

* **Spodźiwne ſamomorderſtwo khorobneje żotry.** Sotra Cźeſtwjeneho kſchiża ſ Hannowera, kotraž we Wilhemmanje pola Harzburga na Łokowanju pſchebywaſche, ſebi njedźeli žiwjenje wſa. Wona ſpjasa ſebi powjas wokolo ſchije, kiž bźiche k ſchtomej pſchiwjaſała, na to wſa jšd, ſakěry na ſchtom a tšli ſebi kułu do hłowy.

* **Lodowe hory!** Jedyn Hamburgſki parnik je na žiwojej jěſoje ſ Kanady do Europy niż mjenje dołi 33 lodowych horow ſetkał. Nětkotre lodowe hory běchu wožebje wulke. Jenotlive běchu hač do 20 mórſkich mil dołhe. Najwjetſcha ledowa hora, kotruž ſu widźeli, je nětkoże tak wulka, jako kupa Helgoland a ſahaſche nětkoże 60 m. nad wodu.

Swójbne powěſce.

Sſmjerćli: Jan Schrama, maſchinſki dźěłaćeŕ w Budyſchinje, 69 lět. — Hermann Schmoŕ w Budyſchinje, 74 lět. — Jan Auguſt Kobanja, wumeńkaŕ w Kſchiwej Borſchći, 79 lět. — Jan Korla Bohumił Stáglich w Brunowje pola Kamjenza, 76 lět. —

Najwjetſchi na pitnej wodze w połnožnych Cźechach. S Uſti nad Labjom ſo powě, ſo bźiche po dołhej a kruteji ſymje wobſtaranje pitneje wody w měſtach połnożneje Cźeſkoſłowakſkeje normalne. Wot nětkotrych dnjow ſo we Uſti ſaſo njedoſtatk na pitnej wodze pokaſuje. We wyſchich twarjenjach hižom dopołdnja wody nimaju.

* **Bruſchowy tyfuſ w Sſedmohórſkej.** Po powſtrjehach ſe Sſedmohórſkeje we wokolinje Szatmara w nowonarodnim kraju zyle bliſko wuheiſkich miejſow wot nětkotrych dnjow bruſchowy tyfuſ a dźěſcźa Sſemjenſka khoroſcź we ſtraſchnym roſmérje ſakhadźa. Lékarjo wobkruczeja, ſo khoroſcź wulkhadźa ſ njeſtrowecje pitneje wody, wožebje privatnych ſtudnjow. W zmjenje Mezotterem je dotal 148 wožobow na bruchowy tyfuſ ſthorilo. Dźeſacź ludźi je hižom na njón wumrěło. Gmejna je wot wonkneho ſwěta zyle wotſtrinjena, dokelž żandarmſtwo wſchitke ſaſtěhy a wujeſdy wšy krucze ſtrażuje.

* **Sſakeny wjeſk.** Pola Kiſchinowa w dołhowjeczornej Ruſkej ſakhadźeſche pjatk w jenej wšy ſłaženy wjeſk, kiž je wjazy dyžli ſto ludźi ſkuſał. Gmejnſkeho ſtaroſtu a ſudnika, wuczerja a notara dyrbjachu do ſkorownje dowjeſcź. Wjeſnjenjo naſtupichu k wulkej hoſtowje na ſwěrſtwo, tola hakle na wjeczor ſo żandarmej poradźi wjeſka ſatźělicź.

* **Wobydleſtwo Italiſkeje žylnje pſchiběra.** Po najnowiſchim wobliczenju ſtatiſtiſkeho zentralneho wuſtawa mjeſjeſche Italſka na kónzu lěta 1928 nětkoże 41 173 000 wobydlerjow, to je nimale poł miliiona wjazy hač lěto pryedy. Tola žylne pſchibźerańje italſkeho wobydleſtwa ma też ſwoju pſchicźinu ſoſała w tom, ſo je ſaſtiſtiſke knjeſerſtwo wupuczowanje khěžo ſamjeſowało.

* **Hotel ſa žónſke wotewriti.** W Newyorku ſu tele dny wotewrili hotel ſa žónſke, kotrejož nowotwaŕ je wóſom miliionow dollarow płacźił. Hoſcźenź je 25 poſtkhodow wyſoki a wopſchija 1200 ſpańſkich jſtwow ſ kupańju. Knjeża maju jenoż pſchiſtup do jědźelnjow a na rezwaniſcheja. Sa tónle hotel, kiž ma wožebje dźiwnym žónſtwom dom poſkicźicź, buchu dotal nětkotre milijony dollarow darow wuſtajene.

Hamtſke wozjewjenje z Budyšina.

Do wikowaſkeho regiſtra je ſo dźenſa ſapiſało:

1. Na łopjeno 680 naſtupajo Abraham Dürninger a Co., wotnožku w Budyſchinje: Sapiſanje pſchedstejićerja Arthura Davida Chriſtopha we Herrnhuce jo wuſchmórnje. Sa pſchedsłožbu je poſtajeny direktor Rudolf Wurt w Hernhuce. Mjenowany ſmě firmu ſamoſtatnje ſaſtupowacź.

2. Na łopjeno 580 naſtupajo Powſchitkowny Ruſiki Kreditny Wuſtaw, filiałku w Budyſchinje: Samjenjenje podźělnych liſcźinow po 8 a 12 ſtatn. hriwnach a akzijow po 40 ſtatn. hr. je ſo na ſakładze druheho, pjatcho a ſedmeho pſchewjedźenjeho poſtajenja ł poſtajenju wo ſtatowej bilanzy ſtało. Towaŕſtwowe ſrjeczenja ſ 20. dezembra 1899 w nowym ſeſtajenju ſ 10. junija 1922 je ſo ſ wobſamknjenjom ka tomu ſpoknomózhnjenecho dohładowaŕſtwa we § 4 pſchemjenilo. Sakładny kapital wo 40 miliionow ſtatn. hr. rozpadnje nětko do 30 000 akzijow po 1000 ſtatn. hr., 98 000 akzijow po 100 ſtatn. hr. a 10 000 akzijow po 20 ſtatn. hriwnach.

W Budyſchinje, 17. junija 1929.

Hamtſke ſudnjiſtwo.

---

serbskeje literatury pospytowałe, a potom też dźěła, kiž su z drobnymi přinoškami k jeje poznańu, to rozsudźi so, spisać wo nich kritisku knihu. Najprjedy pak přednošowaše wón wo swojich přepytowanjach na Karlowej univerſiće w Prazy we studijnem lěće 1922—23 a potom wobdźěła cyły material też we knizy, kotraž přinjese dopokaz za to, zo je so hižo prjedy serbskemu pismowstwu dosć wulki zajim wěnował a zo sebi serbske pismowstwo też dale polnu kedźbnosć zasłužuje. Kniha, mjenowaca so „Uwod do studia łužickosrbskeho pisemnictwi“, wuńdźe l. 1925 jako sedmy zwjazk Pojednanjow a rozprawow Filosofiskeje fakulty Karloweje univerſity w Prazy. Z tym pak so autor hišće njespokoji. Někotre recensije knihi pokazachu jemu hišće wšelake podrobnosće a tak slědźeše w běhu dweju, troch lět za dalšimi drobnosćemi ze wšej swědomitosću, zo mohł jónu wobsah swojeje knihi wudospołnić a druhu knihu jako rozmnoženе wudaće w serbskej rěči připrawić. Přenje čěske wudaće z l. 1925 wopřiješe 148 stron a rozdźěli so na 10 stawow. We sčěhowacymaj lětomaj předźěła dr. Józef Páta swoju knihu tak, zo staru dobu wjetšeje wuměrnosće dla bóle přikrótši a nowu dobu khětro rozmnožł. Tak rosće nowa kniha na 288 stron a ma wo 6 stawow wjacy hač česke wudaće. Wo njej porčcu w sčěhowacem II. stawje někšto słowčkow a podam we III. stawje městо podrobneho wobsaha dosłowny přełožk francowskeho „Résumé“, na kóncu Pátoweje knihi přidateho.

Tudy pak wuprajam drohemu čěskemu přećelej Serbow, autorej dr. Józefej Páće w mjenje serbskeho naroda najwutrobniši dźak za jeho wulke sławne dźěło, z kotrymž je sebi w serbskim pismowstwje njezakhódny pomnik „aere perennius“ postajił, kaž docyła za jeho cyłu woporniwu dźěławosć k spomoženju Serbowstwa. Tutón dźak móže serbski lud spisowaćelej s tym najkrasniše zawdać, zo tule krasnu knihu sebi přiswoji a přečita a z njej so zahori za swoje ródne pismowstwo a drohu maćerśku serbsku rěč.

II.

Tři mężniki, abo lěpje prajene literarne pomniki, wulcy ważne a njehinite za serbske pismowstwo, je lěto 1929 Serbam stajiło. Jako prěni pomnik stoji na prozy tohole lěta dowudaty wot Češkeje Akademije wědy a wumělstwa:

Delnjoserbskisłownik „Thesaurus linguae sorabicae Lusatiae inferioris“ dra. Arnošta Muki, jako druhi dra. Jakuba Wjacsławkowa „Serbska bibliografija“ we němskim wudaću Barlinskeho universitneho słowjanskeho instituta, pod nawjedowanjom univ. prof. dra. Vasmera, a jako třeće monumentalne dźěło: předležacy „Zawod do studija serbskeho pismowstwa,“ wot dra. Józefa Páty, docenta při Karlowej univerſiće w Prazy napisany. Maćica Serbska je tole „serbske předźěłane a rozmnožene wudaće“ jako 1. čisło Wědomostnych rozprawow swojim sobustawam doručiła městno swojeho zešiwka Časopisa Maćicy Serbskeje. Wot jutrow je so telko njedźel pominyło, zo su naši česćeni Maćicarjo zawěsće dosć přiležnosće měli, sebi „Zawod“ z dobrej khwilu přehladać a přečitać. Tež naš cyły serbski lud dyrbi někto zhonić, z kajkim krasnym dźěłom je so serbske pismowstwo z tutej nowej knihu wobohaciło.

Wobhladajmy sebi najprjedy knihu zwjeršnje: „Zawod“ wobsahuje 270 stron teksta, do kotrehož je pomeśćene 50 podobiznow najwosebniših dźěłaćerjow w serbskim pismowstwje wot najstarših časow hač do dźensnišeho dnja. Za prěnimaj stronomaj, dospołny titul woznamjenowacymaj, sčěhuje wěnowanje, mjenujcy „K stotym posmjertninam Józefa Dobrovskeho, założerja slavistiskich studijow wulkeho přećela Serbow.“*)

Na 7. hač 10. stronje je autor krótke předsłowo napisał, we kotremž rozjasnuje zaměr a přičiny noweho „serbskeho předźěłaneho a rozmnoženeho wudaća,“ kiž sym w 1. stawje hižo skrótka naspomnił. Strony 11 hač 268 wopřijeja XVI stawow a Dosłowo. Wot 269 hač do 277 je přidaty krótki wućah (résumé) cyleho dźěła we francowskej rěči, kiž w přełožku přinjese III staw našeje rozprawy. Na dalšich wósom jeho stronach (278—285) stoji „Nadrobny zapis mjenow,“ na stronje 286 „Zapis podobiznow“ a skónčnje na poslednimaj stronomaj čitamy „Wobsah“ cyleho „Zawoda.“

Tutón wobsah noweje knihi wuznamjenja so nade wšitkimi hač dotal podatymi přepytowanjemi serbskich literarnych stawiznow, započejo wot P. J. Šafařika, a Pypina-Spasovića hač do najlěpšeho znajerja serbskeho pismowstwa Adolfa Černeho, z nowym časowym zrjadowanjom mysličkoweho rozwića we serbskim pismowstwje. Autor je so pročeował, sprawnje zrjadować a pohódnosće kaž wosewěčenske žołmjenje tak też zajimawe ludowe nabožniske hibanje w 2. połojcy 18. stotka, dale romantiske hibanje, žołmjenja lět 1848—49, młodoserbske hibanje, wosebje pak realistiske hibanje (hač dotal cyle nowe woznamjenjenje) a naposledku čas wójny hač po přewróće a skónčnje dźensnišu dobu. Dr. Józef Páta je so mjenujcy we swojim „Zawodźe do studija serbskeho pismowstwa“ pospytał wo metodiske zawjedźenje do poznaća serbskeje literatury, z kajkejuž móže so lědy žana druha słowjanska literatura wupokazać. Zawěsće budźe na tutón wuznam Pátoweho „Zawoda“ swědomita wotrjadna kritika prawje dźiwać. —

*) Přirunaj Serbske Nowiny ča: 13, 15 a 21, hdźež je so wo tutom sławnem češkim wučencu pisało.

(Pokračowanje sčěhuje.)

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowérnik. 1.51 hr., pod křiżn. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihličišćerja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšći a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čis'o (Nr.) 148 — Budyšin — Pjatk, 28. junija 1929 — Bautzen — Lětnik 85

28. junij 1919—1929.

Dźenża, 28. junija, je knježeństwo jako żarowański dźeń postajiło, so je němska republika pśeco 10 létami nuczena była, Versailleski měr podpisaś. S wóžow Bożich domow żarujo hłoś swonow a se statnych twarjenjow wuwijaju khorhoje na pok schcejźowu. Nimamy po prawom pśicinu, Bohu ga dźakowaś, so bu pśeco 10 létami złódźi měr s podpisanjom wšěch krajow sago wobkrućeny?! Bjes dwěla hobrźe, skoro njesnjeśliwe cźeje ga ludam němskeje republiki napołožene na létdźesatki. Pod nimi budźemy my a nasche dźěći stonaś a spchowaś léta a létdźesatki. Je pak podpisanje měra, byrnjež teź nuczene było, pśicinźina tutych cźejow?! Njemóžu knježeśtwo wšchu winu, postajiś tón dźeń za żarowanje a pokutneho rosponinanja, jako kśor Wilhelm II. njenuczeny pśichipowědźi wójnu Ruskej a Francowskej? To je tón dźeń sapoczatka nascheho hubjeństwa, żakosce a skónczneje zahuby nascheho stata. Na tymle kśiwm dniu żałoscujmy, żarujmy a wopśakajmy nasche njesboże, a Boha wschemóžneho proschmy, so by njedopuscheźił noweje wójny. Wopomnimy, so žmy w naschej domisnje namjetna krajina. Tohodla njehajmy ducha wójny a roskorky, ale hajmy a spěchujmy dorosumjenje mjes ludami a krajemi po wuczbje nascheho Sbóžnika, woprawdźiteho wjerscha měra a luboscze!

10 lět Versailleske zrěčenje.

Dnja 28. junija 1919 podpisachu we Versailleju europske mozy měrowe wuczinjenje, s kotrymž bźsche wulka žiwotowa wójna skónczena. Němska je tutón 10létny dźěn. měrowego podpisanja wuwołała sa dźeń żarowanja. Wschelake organisazije a swjasći němskeho luda wustupja dźensa w sjawnych shromadźišnach pscheśiwo tutemu měrowemu zrěčenju. S najwjetšich pscheśiwu demonstrazijow je artikl 231 měrowego zrěčenja, w kotrymž stej, so je Němska samolwita sa wschitke schkody, kiž su s wójnu nastałe. Pscheśiwo tutemu městnu nětko prawizyne strony a swjasći němski lud napominaju, so by na 10 létnym dnju Versailleskeho měrowego zrěčenja rasnje protestował a žebi pśeco žiwotnym żadał, so maju žo tute zkowa, kiž pjeża wulku hańbu sa Němsku pśeco žiwotnym wosnamjenjeja, woistronile.

*

Němske knježeśtwo je k dźenżnischemu dnjej s němskim Prezidentom s Hindenburgom tole wosjewjenje wudało:

Němskemu ludej!

Dźenżnischi dźeń je dźeń żarowanja. Dźesacy lět je žo minyło, so buchu we Versailleju němšcy měrowi jednaceju nuzowani, žwoje podpismo stajiś pod wopismo, kiž twarjenjeńske ka dotychcźich pśichcejałom pśawo o měra hórke sjebanje. Dźesacy lět tłoczi zrěčenje na wschitke worschty němskeho ludu, na duchownje žiwjenje a hospodarstwo, na dźěło dźěłacerja a ratarja. Je bjło nusne, so je němski lud we wschitkich jeho dźělach we wutrajnym a napinaznym dźěle jenomyślnje hromadu stał, so by snaźmjenścha najcežšeńcha sćežkowu Versailleskeho zrěčenja wotwobroćił, kiž nasch wótzny kraj w jeho wobstatcu wohrožachu a hospodarske tyeże zykeje Europy bo njewěstosce pśichinjeschu.

Němska je zrěčenje podpisała, niž so by s tym pśichpółnała, so je němski lud wójnu sawinował. Tole wumjetowanje njeda naschemu ludej k pokoju pśichiniś, a kasy dowěrjenje mjes narodami. Němy žo jeni se wschitkimi Nimzami, hdyž wotpokasujemy wobtrucenje jenicźeje winy Němskeje na wójnje w krutej bowérje, so pśichodnej žiwischa myśl woprawdźiteho měra, kiž njemóże wotpocžowaś na diktatach, ale na jenomyślinym a spratwnym pscheźwdeżenju žiwobonych a runoprawnych ludow.

W Barlinje, 28. junija 1929.

Němski president, s Hindenburg,
Němske knježeśtwo, Müller.

Wosjewjenje žu nimo tuteju knjesom hischcze wschitzy němšcy ministrojo podpisali.

Dźełowe poměry w Němskej žo dale połěpschike.

Saźdźeny tydźeń žo dźełowe poměry w Němskej dale połěpschichu. Licźba dostawarjow złowneje podpjery we zawěscźeńskim podwjeranju dźełonjemjejazych wuczinjeschce 15. junija t. l. nimała 750 000 hr. Mjes tym pak je žo licźba nětkdże wo 10 000 smužika

Dalše cežkoty za sakske knježerstwo.

Heldt njeprepoda dźela ministerskeho presidenta drez. Bünger.

Pśichi wutworjenju nowego sakskeho knježeństwa je žo k dotalnym wobcežnjoscam nowa wobcežnosć pśichidruźiła. Kaž je znate, dwělowachu w poslednim pośedźenju sakskeho krajneho žejma wěste strony hnydom na tom, so budże wólba, w kotrejž bu sastupjeć němskeje ludoweje strony, dr. Bünger, wuzwoleny, też pśacźiwa. Kóždemu, kiž žo s politiku sabéra, je znate, so dra. Bünger s 44 hłosami za ministerskeho presidenta wolachu. Absolutna wjetšchina w sakskim žejmje žada žebi pak 49 hłosow. Wjetšchina hłosow sa dra. Bünger bźsche pak jenož móžna s tym, so kommunistojo bźše papjerki wotebachu. Rada starschich pschewostaji nětko plenej žejma, so by rosćužił, hacź wólbu sa pśacźiwu spóznaje abo niž. Pśichi wothłosowanju plenum s 49 hłosami pscheśiwo 47 hłosam rosćužili, so maju žo bźše zedulti kommunistow wobhladowaś, jako bychu žo dožyka njewotedake a tak měše žo wuzwolenje dra. Bündera za pśacźiwe wobhladowaś. Rada starschich pschewostaji nětko plenej žejma, so by rosćužił, hacź wólbu sa pśacźiwu spóznaje abo niž. Pśichi wothłosowanju plenum s 49 hłosami pscheśiwo 47 hłosam rosćužili, so maju žo bźše zedulti kommunistow wobhladowaś, jako bychu žo dožyka njewotedake a tak měše žo wuzwolenje dra. Bündera za pśacźiwe wobhladowaś.

Tónle rosćuż pak bźsche jenož móżny, dokelž žo starosocialistiski sapósłanc Buck hinak hacź jeho frakcijowy kolega, dotalny ministerski president Heldt, sa pśacźiwosć wuzwoli. Ministerski president Heldt je w poślednim pośedźenju žejma hnydom pscheśiwo pśacźiwosći wólby dra. Bündera hłosował.

Niedźiwajcy tuteho zadźerženja je pak wón žwoje dźěła złožił a žo se sastojnikami, pschistajeńcami a dźěłacerjemi statneje kenzlije roskazował, kaž to hižo wcźera wosjewichmy, a bźsche potajkim s wuzwolenjom nowego ministerskeho presidenta spokojom. Po Heldtowym woitkadże je dr. Bünger dźěła ministerskeho presidenta pschewzał.

Nětko pak žo s Drježdźan powě, so je ministerski president žwoje stejiscźo wcźera sasa pscheměnił a wobhladuje druhu wólbu sa njepśacźiwu a je drez. Bündgerej sdźělił, so ko nima sa winowateho, dźěła ministerskeho presidenta jemu pschepodacz.

Nowy ministerski president dr. Bünger pak žo tutemu zadanju Heldtowemu pjeża hjese wscheho njepodwoli, dokelž je žrjedu w pschesjednosći s Heldtom dźěła hižom pschewzał.

Dotalny ministerski president Heldt powoła žo pjeża na § 62 wobtkudneho porjada krajneho žejma, po kotrymž sapójłanz žejma wo žebi žamym hłosowacz njesmjé.

Tak je w sakskim knježeństwje nowa cźežkota nastała, s kotrejž žo jeho dalsche wuwiwanje khětro sadźerżuje. Sda žo, so městno ministerskeho presidenta drez. Bündgerej njedyrbi tak lohko pschipadnyć.

Němski sejm.

Jednanje w němskim žejmje sapoca žo wcźera pod khětro napjatymi wobstejnoscemi. Hnydom pschi spoczatku dyrbjesche žo jednanje na namjet němskonazionalnych, kommunistow a bayerskeje ludoweje strony wo 2 hodźinje pschežunyć a mózesche žo tohodla hakle w 12 hodź. sapocźeć.

Pschi wuradźowanju wo hospodarskim planje sdźeli finanzny minister Hilferding, so žu knježeńske strony namjety sapodale na powpschenje mjdy zukeho rjada sastojnikow. Knježeństwo pak pschi žwojim najzatym finanznym połoženju němskeho stata pjeża njemóże tuto pschecźe dopjelnicź.

Na to wothłosowasche žo hischcze wo jenotlikowych dypkach. **Hospodarski plan němskeho woborneho ministerstwa žo w tśeźim cźitanju pschija.**

Kommunistojo běchu namjetowali, so ma žo druhi podźeł za panzerowy pschiwjak wuschmórnyć. Němskonazionalni žadachu žebi, so by žo wo namjecze wothłosowało. Sa **wuschmórnjenje** woteda žo 170 hłosow, pscheciwo wuschmórnjenju 240 hłosow.

Pschi ratarskim hospodarskim planje bźsche žo namjet zapodał, so bychu žo mjezyzło za potrjeb a schmołk wuschmórnyć. Namjet žo pscheciwo hłosam sozialdemokratow a kommunistow pschija.

Sdźelm pschija teź namjet wo dowolenje 3,75 milionow hrivnow k lepschemu hibanju zitowych žnjow.

Stónczne wothłosowanje wo shromadnym hospodarskim planje žo wotstorcźi.

Namjety njedowěrjenja pscheciwo němskemu sponkownemu ministrej drez. Stresemannej, pscheciwo němskonazionalnym, nazionalnym sozialistam, khcheścanskonazionalnym a kommunistam žo wotpokasachu.

Sćežkowasche 3. wuradźowanje wo **sawjerańskim** sakonju. Pruski finanzny minister Hüpker-Aschoff wotpokaže wudawanje w jenym prjedawschim pośedźenju, so dyrbjesche Pruska se sawjerańskim sakonjom samožerstwu khcheścinow swěsćicź, kotrež by pscheciwo sakonju była. Jedna žo jenož wo to, so žo pruske statne dochody njebychu k spokojenju njewoprawnjenych žadanjow snjewužiłe. **Je njewoprawnjene, hdyž žebi hejmske kraje swoju napscheco wschitkim druhim starjanam nimale 100 prozentowskeho nahódnoscenja žadaju.** W rosrisanju s kurheźnjowej žwójzbu bu Pruska jenož nuzowana, dokelž je němski žejm w sakonjedawarstwu wo nahódnoscenju namjet němskostatneje rady, so maju žo tute naležnosce po krajnym prawje rjadowaś, wotpokasak. Sdamshne strony, kiž pschedpołożeny sawjerański sakoń wotpokasuja, su pschi wuprajenju wjerchowskim žwójbam pjeża dależahaze namjety sapodale.

Sawjerański sakoń žo pschi skónczenym wothłosowanju s 260 hłosami pscheciwo 170 hłosam pschija. Sa njón hłosowachu zentrum, demokratojo, sozialdemokratojo, kommunistojo a němska burska strona.

Němska ludowa strona wotpokasuje konkordat.

Němska ludowa strona w pruskim krajnym žejmje je wobjawiła, so konkordat też potom wotpokasuje, hdyž knježeństwo s evangelskimi zyzkwojemi podobne srěcźenja wobsamknje. Tuta strona nima pjeża konkordat sa pschijomny.

Wyschschego leutnanta Schulza s jatby puschcja.

K lékarskemu pschepytanju pschewjesechu wyschschego leutnanta na wuzł. Schulza 24. meje t. l. s Essenskeho žudnischkeho jastwa do thorowneje Moabitskeho pschepytowanskeho jastwa. Po pruskej hamtskej powěsći, je lékarske pschepytowanje dopokakało, so je dalsche pschebywanje we pschepytowanskim jastwje za Schulzowu strowotu strašcne. Tohodla je nusne, so bu khłostanje pscheciwo Schulzej, kiž wot 30. měrza 1925 njepschestawazy w pschepytowanskej jatbje pschebywa, pschewjedźe a to hižom s lékarskich pschicźinow. Na to je statne rěcźnistwo s pschihłosowanjom justizneho ministerstwa khłostanje pschetorhnyło a Schulza s jatby puschcźiło. Schtož khłostanje w druhej naležnosći pscheciwo Schulzej nastupa, je jeho sastitarstwo po dowolnosći khłostańskeje komory krajneho žudnistwa III we Barlinje 50 000 hrivnow wjetšotsoce sapokoźiło.

Elsaski autonomistojo žadaju wotschkodźenje.

Kaž pišachmy, so wuzud pscheciwo elsaskim autonomistam žo sdźelny. Nětko bu k temu s Parisa powě, so žebi wobdźelene wožoby žadaju wulke wudawki sarunanskiž bu jim s Kolmarskim prozesom nastałe.

Poincare a Macdonald.

Franzowska a Jendźelska njemažetej ho hischcze doreźecź.

K podpisanju Youngowego plana, kiž ma žo w bliščhim cźasu stacź, wobstoji wot poslednich dnjow mjes franzowskim a jendźelskim knježeństwom w nastupanju městna dowurazdenja a podpisanja wschelake ménjenje. Jendźelska sastupuje sjawnje pschecźe, so by žo tute wažne dźěło w Londonje dokonjało. Tole jendźelske pschecźe je Franzowsam khětro napréći pschischło. Woni su mjenujcy pjeża dźiwajo na Němsku sa městno w neutralnym kraju w Schwajzarskej.

Jendźelske knježeństwo spyta žwoje pschecźe wusprawnicź s mnoho dźěłom, kiž ma Macdonald po nastupjenju knježeństwa w žwojim kraju. To pak Franzowska sa dožahazu pschicźinu njepschipóznawa a méni, so maju žo druhe ludy po njej složowacź, dokelž ma wona jako hłowny wěricel a hłowny wobdźělnik pschi wobhładzenju Porheinskeje najwjetšchi sajim na konferenzy.

Franzowske knježeństwo je žwojemu nowinarstwu wosjewiło dako, so žo wo Youngowym planje njemóże hižom 15. julija jednacź, ale hakle w auguscze. Sa pschicźinu tuteho pschekmjenjenja wudawa žo, so ma konferenza s wulkej swědomitosću pschihotowacź, dokelž žo wo jara wažnych naležnoscach rosžuđi. So pak potom konferenza njeby

pisches měru dołho trała, dyrbjałe so drobne naležnosće hižom něšto dospjadowaś. Francozowske knježeństwo chce pjeza sa dwaj abo tśi dny dźeń spočatka konferency postajiś.

Belgiske knježeństwo je jendźelskemu knježeństwu wozjewiło, so nima žaneje pśiležnosći so wobroćiś pśecejwo wotmeśu konferency pruhowanja plana wězywuslojnych w Londonje.

Dźěłaćerske związki a Youngowy plan.

Pśedsedstwo Powschitkowneho swjazka němskich dźěłaćerskich swjazkow je wczera němskemu kanzlerjej a němskemu finanznemu ministrej list pósłał, w kótaremž mjes druhim śi:

K jednanjam w Pariśu njebuchu zastupjerjo dźěłaćerskich swjazkow njedźiwajcy nascheho wobźěliteho pśecerca pśiheprošeni. Tohodla móžachu so do Youngowego plana teź postajenja pśihlasyś, kaž tu so dźěłaćerjow wobźěle njepśichilujomne. Cśim waźniśo je, so so tu pśichi blišśim sedźenju organisaziskeho wubjerka, kaž je w Youngowym planje namjetowany, zastupjerjo dźěłaćerskich swjazkow wobdźěla, so bychu so pśichi sedźenju wuwjedźerskich postajenjow znajmjeńsca tute smykle, dalokož je móžno, wotstronile. Dyrbimy cśim bóle na wobkedźbowanje nascheho žadanja tłóciś, dokelž dźěłaćerstwo nětkle po zdaću se druheje strony wopory napokoja, kaž teź bjes toho hłuboke roshorjenje do jich worschtow ponjeśu.

Zwada mjez Bołharskej a Juhosłowjanskej.

Dwaj Mazedonaj na drósy w Sofiji zaśělenaj.

Napjatosć mjes Bołharskej a Juhosłowjanskej so dale bóle pśichwótśijuje a nowiny wobeju krajow pśecejo rasnisko pśecejśiwo sebi wupadaju.

Beograńske nowiny rosprawjeja wo nowych namjetnych pśehnadach, pśichi kótrychž su Bołharjo wojaka juhosłowjanskeje namjetneje straże zaśěkli. W juhosłowjanskich nowinach so wulśeknje, so Bołharska łóźdy najžnadniśi pśehnad wunonjiśe, so by zjawnosć pśecejwo Juhosłowjanskej naschežmała, pśichi cśimž podawki a pśehnady na mjeach z wotpohladom hórśe wopśiśuje hač wopraudze su.

Na mjesy może jenož potom pokoj zaczahnuś, hdyž bołharske knježeństwo wotstroni wschitke elementy, kiž njemér zbudźaja.

Sobotu wjeczor wokoło ½11 hodź. je so wošmjedźi bołharskeho hósnjeho města Sofije krwawny njeskutk stał, kiž ma po wschem zdaću politiske pśicinjeny. Blisko rušeje zyrkwje nadpadnychu tśi njeznate wošoby dweju hosćinskoma jenoho mazedoniskeho zjednoczeństwa se Stoplje, Dimitrijewa a Stolkowa a zaśělichu jeju.

Bołharski ministerski pśesident Liapczejf žebi pjeza žada, so by so mjezynarodna komisija postajiła, kótraž by krwawne podawki na bołharsko-juhosłowjanskich mjesach pśechetowała. Knježeństwo hromadźi material, kiž cśe Swjatej Ludowi pśedpołožiś.

Kelloggowy pakt dobudźe płaciwosć.

Japanska je jón podpisała.

So je japanska tajna rada ke Kellogowemu sprježenju pśistupiła, žu w amerikanskim knježeństwje z wjeselom kśiwoseli. Japanska je mjenujcy poślednja tamnych 15 pśenich podpisańskich mozow. Sprježenje stupi nětko poknje do mozy, tak ruce hač budźe japanske podpisańske sprježenje, kaž je to w sprježanju samym pśedpisane. S namołwjenych narodow jenož Argentinska a Brasilska njejstej dotal swólniwej, k sprježenju pśistupiś.

Jendźelska Trozkeho hišćeze njepśichijima.

S Londona so powe, so chce jendźelske knježeństwo hišćeze wocakowaś z dowolenjom sa Trozkeho, so žmě do Jendźelskeje sapuceźowaś. Wono so boji, so mohła tajka dowolnosć jednanjam, kiž so tuchwilnje mjes Jendźelsku a sowjetiskej Rusej wjedu, sesćkodźiś. Tohodla dyrbi Trozki wocakowaś, doniž so jednanja sa Jendźelsku z lepschemu njeskóncźa.

Dóst ozeanskich lětarjow.

Wczera su z Azorskich kupow powěsće doschle, so je tam njejapzy wichorozite wjedro sastupiło. Dotal pśichi wschitkim zwědomicśiwym pytanju sa shubjenym schpanskim lětarjom Franzom a jeho towaršichomi žaneho śleda wo nimi namakali njejsu. Maja jich nětko sa shubjenych. Je-li jim žnadź móžno było, pśichi měrnym morju so nad wodu dźerźeś se žwojim pluwazym lětadłom, dha pak jim to pśichi tutym žylnym wichorje wjazy móžno njebudźe.

Ze Serbow.

W Budyšinje, 28. junija 1929.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 742, hygrometer 0 a thermometer wodnjo +14 stop. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 745, hygrometer —2 a thermometer we nozy —8,5 stop. Dalsche wjedro budźe śuche. Sśrjedu na wjeczor su nad Barlinom a wokolinu, w Braniborskej, Pomorskej a Meklinborskej hrozne njewjedra zakhadkate. Slimkate pśeco sawinowachu wulke a wobśicherne powodźenja. Na wschelakich městnach błysk do twarjenjow a statkowo dyri. Wczera popołdnju cśekše njewjedra nad Rudnohórskimi krajinami šo rospuscheśichu. Nas naschtwo wjedra wschak je pśecejo hišćeze wišnatu a schersatu. Schkleiza pak je dale na rjane postupowała. S toho móžemy žudźiś, so žylna wyschina z wjeczora šo k nam pśichiśiuje. Tuž mamy tola nadźiju, so žu wuhłady na wutwódrjenje a wocźoplenje saho wjetśe, pschetož w Ameriźy wulka, haj žakolina horzota knježi. Jutśe šobotu je Pětra a Pawoła. Słónceźko stehdża 3,42 hodź. a khowa šo 8,24 hodź. Mjeśacź stehdża w połnocy 12 hodź. a khowa šo dopołdnja 11,10 hodź. Mjeśacź stupa do poślednjeho błikła. Pśedcejenak staja wschelake wjedro.

— **Swobodne mjasowe jětki (Freibank) w Budyšinje.** Sobotu 29. junija, dop. wot 7 hacź 9 hodź. wotedawa šo šwre howjase mjaso, punt po 40 pj., šwre šwinjaze mjaso punt po 50 pj. a parjene šwinjaze mjaso, punt po 50 pj.

— **Naši Sokoljo,** wubrani junakojo našich jednotow, su dźensa w nocy na wšosokolski zlět do Poznanja wotjeli. Prěni raz wustupja pśed swětowym forom, z tym, štož su w lěta dołhich pśekonjawanjach nawukli. Pśejemy jim poradźenje jich pśenjejeho wustupjenja a zbožowny domojwrót!

— **Krajny zwjazk falskich měješćelow zalow** wotmeje swój 26. swjatkowy dźeń, i dobom ſ wotrjadnej wustajeńcu, 26., 27. a 28. ſnjeżnja 1929 w Grimmje. Wjedniśiwo wotrjadneje wustajeńcy budźe w rukomaj wobkhodniśeźa mlyna Lindhardt (Geschäftsstelle Mühle Lindhardt) Lindhardt pola Lipšca.

— **Wuplaćenje renty.** Póstowy hamt wosjewja: Dla wobkhada na Tśelnischcu wuplaćenje julijskeje renty (N—Z) **1.** julija **niż** w Tśelniku (Schützenhaus), ale we Měšćańskej zahrodze. Potajtim **wšoć** julijske renty wuplaćuja so na tutom dnju w Měšćańskej zahrodze (Bürgergarten).

— **So by so cźišćała na haźach pśetowała,** budźe so nětko wjele wjeńšich koschow sa papjeru w měšće postajeć. Na rózkach ſ wobježe wulkim wobkhadom, pódła žadowych a pśedowych pśehedawniśicźow smeja drje najpśichódnišche městno. Teź na zahłodach a wulkhodach schulow, hdźež na pśich. dźeśi swjetśa rady papjeru a podobne wězy njedźiwajcy prez mjetaja, su so teź koše sa papjeru postajiše. S jednorej formu, ſ wołojanej barbu wobarbjene a derje rosdźělene, pśihipodobuja so wobrasej haźow. Nětko zaleži na nimothodźajcych, tute nowu pśichipraunu wuźiwaś, so bychu so na tute waschnje še žwoeje strony wo cźišćotu haźow a nameśtow postarali.

— **Malorentnarjam** wuplaćuje so podpjera sa měsaz julij, pónd**ź**eła, 1. julija 1929, dopołdnja wot 10 hacź 12 hodź. w Sejmowni na Hrodowskej haźy 10 po jenym schodźe, wo jśtwje 41.

Z Khrósćic. Radupodawanje za maćerje w Khrósćecach budźe srjedu 3. julija popołdnju w 2 hodź. we hosćenu. Lékaŕ budźe pśitomny.

S **Krjepjeż** pola Halschtrowa. Wczera wjeczor we 8 hodź. wuńdże woheń w brózni kublerja a korčmarja Emila Rychtarja. Ssykawy drje rucže na pomoz pschihwatachu, pśenja bź Halschtrowska a druha Khołchirska. Jimaj so poradźi woheń zamjeschowaś a rosćeschenju na domske a druhe twarjenja zadźiwaś. We brózni špali so wjele słomy a wschė tam so khowaze maschiny. Woheń je pjeza ſ wušapnjenjom miliny nastał.

S **Wulkich Sdźarow.** W naschej wśy so létša žiwje twari. Wuhłowe družstwo „Eintracht“ je hakle njedawno 3 wulke khěże, kóždu ſ 5 bydlenjemi, **dotwarikło.** **Jena** śeji na nětdyšnej Jentkez a dwě śej na Klettkez ležownosći natwarjenej. Nětko so zaso hišćeze jena tajka khěża na prjedawšchim Kuhnez (Berganez) polu **twari.** Wona je hižo sesćěhana. Do nowych khěžow zaczahnu 20 dźěłaćerskich žwójbow ſ Bukowiny. — Pśichi družy do Budyšinja na Hajnkez polu šu žebi tśi wójnsći wobschkodzone.

Maćerny dwór.

Halligski roman.

54] (Pokraczowanje.)

Nětko wona ſ Holgersez maćerju a dźowku pola wuhładow wojowaše. Wichor bě dwě ſ njeju wotewrił a wuješe pśeco pśes nje nuts.

„Wostaj jej wocźinjenej, dóniž mužika pomoz njepśichidźe“, stonaše Holgersez maś, „tule horjeła je tak hižo k sadušenju.“

Tśi žónśe žedźachu kaž něme pśichi wjerhoźym šo wuhładu a mózachu šo jenoż tu a tam se šnamjenjemi dorozumiś. Pschetoż wuschi zastupjischtej šo wot wrjełkota wottorhnjeneho kruteho drjewa, a beleka kleśkachu, klukotachu a wrjeśkachu wody.

„Khryschcźe Kyrie, Khryschcźe Kyrie!“ zaschkikny dźowka, a dźeśći wotuczśichtej a zaplakakschtej, a mała Karen šo boješe.

Pośdźišco pschindźechu pschemacźeni a mucźni druhi. Atke měješe dźiwnje dźiwi a kražny napohlad je žwojimi kudźerjawymi wložami, wot wichora rospuschcźenymi a ſ mózným pohibami jeju žylneju rukow. Wona žypta horschcźe wložow zaho špleśeš a zrjadowaś. „To bě horje dźeło“, šměješe šo se žwojim hłubokim błokom. „Taike dźeło mi lěpje pschiśieji, hacź ſ dźeźimi šo piplicź.“ A hnydom wša wujej Rickertej klevak a hosće ſ ruki, doźaho wjerhaze šo wuhładko a pśichibi je hosćenemi zaho kruce.

Nětko žedźachu wschitcy poćmje, ale Edlef wucźahny nětdźe ſ nekajkeho kuta njelepu hobrsću latarnju a zažwěcźi w njej mózny wótkowu žwěcźu.

Maren šo pródźowaše, Onnena mokre schtórnje a nohajźu wušucź, a trěwjaše potom jeho sprostnjenej stopje še žwojimaj žiwjenjaceplymaj rukomaj. Jeho worźi hładaschtej dźakownje na nju, a wón saléše šwólniwje na žyno, a da šo wot njeje ſ pośleschcźom krucze šawobdźeć.

Teź Atke bě žebi hnědźo iwurkla. „Hdyž mje trjebaće, wotschajeże mje prawje jara“, wołasche na druhich. „Pschetoj ja šyju kaž šarażena. Hdyž pak jenož žwětły Hans horjepschiridźe, to wotšajce mje na pokoj“, doda łochkomyślnje.

Bórzy žłyschachu, kak wótśije dych lóji, a k tomu, pschidruźi šo wótre žmorcźenje ſ wujoweho kuta. Wotrocźe a dźowka špaschtej pschewuhstataj w pohódnem pokoženju. Holgersez maćerju drěmasche. Cźeja Frauke wudźěrasche ſ dźiwnje błyschcźazymaj wocźomaj do žwětła, jako by w dymjazych mrócźałkach potajne wězy widźała.

Te teź to wona widźeśche. Splaśi cźehnjechu nimo njeje. Wone ſ maćerźneho dwora. Wschitke běchu takle jow horjeła žydałe se šatrachom a dwělowanjom, ſ podaczom, ſ dźiwim wobaranjom pschecźiwo šmjerći, abo se šmužitej rošśudnosću.

Hacź pak drje je njes nimi było stworjenje, jako tale mloda žona Maren? Tak žyle njeběcźina? Njedyrbjało šo to wyšche ważiś hacź jednakorojeź pschecźiwo šmjerći abo jako šmužitosć we šmjerći? Kak wona pschecźo šaho stawaśe ſ mucźnymi stawami, maćeri hkowak do łichija podoši, dźowku pokojeśe, ša drěmazymi dźěćimi bladaśe, hdyž šo wo šnje pohibnychu! A nětko pschišlawodźe pschibźěwanu Atke, kiž šo njeměrnje tam a šem walešeše. A schtitaśe jeje wocźi psched šapotajej šwěžu wulkeje latarnje. Potom žedźeśe šaho šećicha pódła žwojeho mlodeho mandźelskeho.

Kak bě to tola dźiwnje mjes tutymaj woběmaj. A ječtó by šo w tajkej hłowcźy, kaž Holgersez je, wušnał? Njeběśće-li Edlef šam ju, tu bjeźdźećemu Franke šaho do wschich cźeśćow šawjedł, a nětko šastorkowaśe žwoju šamžnu žonu?

To běśe Holgersa žebicźiwosć, kiž wadźeśe šo se Holgerskej dobrocźiwosći hižo ſ praspoczatka.

A Holgerska hordosć njechaśe šo šrulicź pod wožud, kiž rěkaśe „žebjesaprěcźe“.

Kak bě wowka prajiła? Holgersez šu kaž twjerde wotrechi. Nichtó jich nješrupa. A najradšcźo wostanu horjeła w jich hakošach. Ale jónu teź wone šwotpadaju šrake se worjescźiny dele do rowa. Potom wošmje Bóh Knjes žwój klepak a rosklepa je bjeśe wschcźeje prózy. Schkoda jenož, so nichtó njeshoni, hacź běchu próšdne abo połne žłódcźeho jadreschka.“

*

Porjedźeńka: W 11. pokraczowanju (cźo. 146 ſ 6. meje) je był dźěl powědańcźka wuwostajeny, kiž wo tom rěcźi, „kak běśche Edlef Holgers žwoju bjesdźećnu cźetu Frauke šaho do wschćich cźeśćow šawjedł“. Tutón wuwostajeny dźěl dźensa dospołneho rosumjenja dla pschidamy.

„To je mudre prascheńcźo“, schkewrjesche wuj Rickert. „A ja bych rjekł, so Bóh Knjes njeje jeju kedźbu měł. Tola schto dha wowka k tomu méni?“

Wowka pak wša Kareninu hłowcźku do ruku.

„Hlej wschak, moja luba dźowcźicźka. Na tom tola nihdy njeśaleji, hdy cźłowjek wumrje, ale kak cźłowjek mrěwa. Pastorjeź nana a macź wša Bóh luby Knjes na ruku a wotwjeśe jeju wot šwónizy precź do žwojeho njebjeśkeho raja. Tam běśchtaj w šbóžnosći a njetrjebaschtaj hižo žaneho wichora wjazy doźiwiś.“

Wo jśtwi bě wscho wucźahło. Lampa schkrjebotasche. Wěrśik hudźeśe šcźicha žwoju pěšeń, — wo dnjo a šachu nóz bě žo wušakhadźał.

Do tuteje cźišćiny šastupi Edlef, najšlarschi na maćernym dworje. Sa ruku wjedźeśe cźetu Franke, tu wokamocźenu ſ wumёnka.

Njemjeśoke, šadźiwane wobliczka hladachu na njeju. Sarudźana a błeda šlojeśe mjes druhimi Holgersezami. Sšwoju ruku położi na Karinej hłowcźku, ale bźěcźo šo bojaśliwje psched njej šhowa. Tu wša Onnen žwoju maku žotru sa ruku a dźěśe mjeśco ſ njej won do lěhańskeje jśtwy. Edlef Holgersowe cźoło pokhmuri šo.

Wón kašasche žwojej žotśe Melenzy, so ma žwój śtółcźk podacź, a wona cźinjeśe to ſ njerada. Stółcźk šaji Edlef mjes śtółcźomaj wowki a maćerje a dowjedźe cźetu Franke mjes njeju.

„Takle!“ rjekny ſ hłuboka šdychujo, „Wy maće wschitcy wědźecź, so budźe tole wot dźeńšnišcheho wjeczora takle płacźiś.“

Najprjedy wschitcy poraženi mjelcźachu.

Potom wobroćeśe šo wuj Rickert, wulke mrócźałki kura pachaju, k Edlefej:

„Ty dokonjeśch tu wulki šlutk, mój hólcze. Požadźišch pódła Franki Holgersoweje teź mje šlareho jenopschećnika do wschćich cźeśćow. Ja dźe šym teź bjes cźełnych dźěłow, a wowka mje widźeć njemóże ani na Hallig niz wucźucź.“

Wowka pohlada pokhmurjenje.

„Ja njejšym prjedy žyle dopowědała“, šantorjeśche. „Po baji namrě našcha Hallig Likamp wot šahubjeneje Halligi Heyens Lei winowatoseź: płóda byeź a šo rosmnojeź. Wod tutej kašeju Božej šmy my wschitcy šali a šo jej podwoleli. Wschetoš njejšmy ja **žebje** žiwi, ale ja **Halligiku domišnu**. Wěš šo na kedźbu, wnuko Edlefo, so cźe njepokhłosta, hdyž ty jeje šakonje powaleśch.“

„Cźinu-li ja to, wowka? Ja njemyšlu. Ale ja ménju, cźeta Franke je šlara a doścź je šo nacźerpiła. Sa žyle žwoje mlode lěta je we wuhnanšliwje žydała, — jeje wjecźork žiwjenja ma jašmy być.“

„Ty šy mlody knješ a ja dam cź twoje prawo“, šiwny wowka wažnje. „Jenož njebych žyła, so by twoja dźenšnišca kroczeł měła byeź je šwobodnym pijšmom sa tebje a sa druhich, trjebaj njekniczonny waschnje a njekhmane měješčanjske nałoži pola naš šawjeśeš. Potom by Hallig mumrěcź dyrbjała.“

Edlef šo šmuruna. „Njech je wowka bjes šlarośce“, šo wón šašmja. „Na prawnukach wschak pobrachowaci njeżmě ani na Likanoje ani na maćerźnym dworje. A nětko wjeśeleśe šo wschitcy hromadźe! Pschibotujśe nasch dom prawje rjany! Njebźeśe, njecźeśe, cźišćeśe šmy a komory! A wupyšcźeśe wschitko tak rjenje, hacź móżeśe. Chžuśwoju njewjeśtu do dwora šawjeśeš.“

„Je potajšim tak daloko?“ woprascha šo wowka khutnje.

(Pokraczowanje šcźehuje.)

dźeni chcyše natwarić. — Hórni mnju bu w pozlednich tydźenjach powjetšchony a wutworjeny.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S **Drježdżan.** (Swěsejeny wudrěwać.) Wot nasłymy buchu tudomne sawěsejenske towaršchnoscze a jich sastupjerjo na stajnotsczi z anonymnymi wobrožowazymi a wudrěwańskimi listami, w kotrychž so tež wo attentatach z wubuchadami pisałsche, snjepokojeni. Policija je nětko listywpisarja we wobsobje 23 létneho hospodarskeho pomocnika we Wulkim Ekmansdorfje swěrcźika a sajaca. Jeho dowjedźechu do Radebergskeho hamtskeho sudnistwa, pschetož jeho winu maja njedźiwajcy sapřerjwanja na sakładze pola njeho namakanych dopokasmow za dopokasanu.

* S **Kamjenicy.** (Rubježny napad w Kluchwaldje.) Pónđelu napadny w Kluchwaldu 18 létnu pschedawarku, kiž na swoje dźěło dźěsche, njesnaty cztowjek, dajesche a porasty ju k semi. Njedocpink pokazny so wótsje wo pomoz wołajej na wutrobno a wutrobny ju snědanske pomasti, kiž z tucznej toschu pod paju njesejesche. Nědźe 21 létny muzyk je njesnaty w směru do pschedměsta Borny cztknył.

S **Hirschberga.** (Ssmjertne szčěwki wody picza na bad.) Ssobotu běsche so wósmoletny hynk jeneho Hirschbergskeho wobstodnika wischni najeđ a na nje najskerscho wodu napił. Mjes schulskej wuczbu pschihódźechu na njeho cźeńe bolosćze, cźehož dla dyrbjesche so hnydom do thorownje pschewjesej dacz. Hólcźej wumrě dwě hodźinje posdźisko pod wulkimi cźwilenji.

* S **Greiza.** (Piwowicźny frajkuja.) Tu hroža piwowicźany se strajkom. Město dě dawkowy pschiraźk k gmejnskemu piwowemu dawkej wot 4 na 7 prozentow powyschiło. Korczmarja powyschichu na to piwowu płaczisnu wo wjele wjazy hacź sda so wona psches dawkowe powyschenje wotprawjena bycź. Tohodła je so tu zhylna opozicija wutworiła, kiž k piwowemu strajkej namołuja.

* S **Barlina.** (Ssamomordarski pospyt w němskej zejmowni.) Dokelź běsche hižom dźeń dźěła, spyta žebi žrjedu popoldnju w twarjenju němskeho zejma 29 létny Barlinski pschekupc z britwju hibki pscherěsnjeć. Policajski sastojnik pak žiwjenja tyrjeny swobala a dowjedźe jeho na policajski rewěr, hdźež žebi jeho pschiwusni po njeho

* S **Bonna.** (Revisija w mordarskim prozesu.) Sakkat dra. Richtera, kiž bu k šmjerći sasudźeny, je pschećiwo šmjertnemu wuknadej revisiju na němskostatnym sudu spodał.

Najnowše z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje za jutše sobotu:** Rjenje, ale njewjedra žu sašo možne. W Jendźelskej rjenje, ale khłódno. W połnocnej Europie khłódno a scherjato.

---

* **Pruski šejm je rezoluzijowy namjet pschijał, so chze z 10 milijonskeho namjetneho fonda hacź do nadymy 1929 kredki swojeje sa Porheinsku, Schleswig-Holsteinsku, Nadmjesnu marku, Posnańsku, Nadwjeczornu Prusku, sa Frankfurtski a Kóšlinski wokrjeź. Chze tež w tutym smyśle na němske knježerstwo skutkowacź.**

* **Jako běsche norwegski šejm hospodarski plan pschijał, kiž je z 388 milijonami krónami wutrunił, je kral šejm z trěbnymi wotrjadami rospuschćił.**

* **Schpanjski kral je žrjedu wjecjor k privatnym wopytam do Londona pschijeł.**

* **Schwedzkaj atlantiskaj letarjej staj so wjera popoldnju z Newjorka na Islandźej na dalschi lět do Seleniseje puschćiłoj. Lětadło ma sa 12 hodźin palidła sobu. Licza pak jenož z 10 hodźinskim leczenjom.**

Sokolstwo, sport a pučowanje.

Wulke wojowanje mjez Němcom Schmelingom a Spanicanom Paolinom w Newyorku.

Před hobrskej sylu přihladowarjow wojowaštaj wčera štwórtk wječor w Jankeestaim stadionje pola Newyorka znataj boksarjej Schmeling a Paolino we swětowe mištrstwo. Tutón wustup běše pak jenož předběžny. Z dobyćerjom tuteho wojowanja, na kotrehož wukhód wšitkich sportski swět z wulkej napjatosću čakaše, bu Schmeling.

Jězba do Prahi!

Prosy so, zo by zajězdny přinošk (25 hr.) hnydom so na k. wyššeho wučeja Słodeńka pósłał. Mnoho ma so do časa zapłaćić, kaž jězba na němskej a českej železniey, znamješka, legitimacije, atd. Mjeńše wudawki zarjaduja so potom štwórtk na dwórnišću, hdźež ma kóždy wobdźělnik w 4 hodźinach być. Ze zapłaćenjom zarjadnistwo tež wě, hač so zamołwjeny tež woprawdźe wobdźěli. Přenocowanja so jenož po tutej ličbje skazaju, tež zbytne łoža maja so zapłaćić a tak nastanu njetrjebawše wudawki. Legitimacije a jězdne kartki dóstanjeće w Budyšinje na dwórnišću, swjedźeńske znamješka w Prazy. Wzmińe sej mały hłowak sobu, přikrywy nic, te dóstanjemy. Pónđelu wotjědźemy z Prahi rano we wosmich a smy hakle 3/4 hodź. w Budyšinje. Němske železniske zarjadnistwo nochce na Prazski spěšnik čakać, dokelž wučini časny rozdźěl 25 mjeńšinow. To železniski porjad kazy. Tak dyrbimy so bohužel ze tym spokojić. Jenož najnuzniše wěcy sej sobu brać (kaž trěnje, šćětku za wobuće a drastu).

Zarjadnistwo.

Towarstwowski powěstnik.

Bukecy. Jednota Sokoł nima kaž je so wozjewiło, so botu zwučowanje ani zhromadźiznu. Prosy pak so, zo bychu so wšitcy bratřa na sobotu wječor we 8 hodź. zešli a so na swjedźeńku touristow pola Stangec sobu wobdźělili. Starosta.

Njeswačidło. Serbske tow. „Jutrnica“ ma přichodnu njedźelu zhromadne kemšihiće. Njech wšitke sobustawy přińdu. Předsydstwo.

Radwoř. Serbski Ratarski Dorost za Radwoř a wokolinu so wobdźěli přichodnu sobotu, 29. junija 1929, na exkursiji Z. S. R. D. do Barta. Zhromadźimy so z dypkom w 12 hodź. pola Kralec k wotjězdej z kolesami. Winowatosć kóždeho je, so na tutej jara ważnej a zajimawej exkursiji wobdźělić. Wosebje njech tež prawje wjele knježnow sobujědźa. Wšitkich wutrobnje přeprošuje. Předsyda.

Tydźeńska skhadźowanka a wědomostna zabawa sobustawow Maćicy Serbskeje je kóždu pónđelu nawječor wot 6 hač 9 hodźin w Serbskej kofejowni w Serbskim Domje.

Wšem Sokolskim jednotam. Poslednje čisło našich Sokolskich Listow je postajene za sokolsko dźěći. Tohodła njech sebi kóžda jednota, hdźež dźěći su, trěbne čisła skaza. Podawaju so darmo!

Jednaćel Ł. S. S. Z.

Zwjazk Serbskeho Ratarskeho Dorosta. Přichodnu sobotu 29. junija (Pětra a Pawoła) wuhotuje Z. S. R. D. exkursiju na rycéřkubło w Barće (Baruth i. Sa.). Zhromadźimy so z dypkom dop. w 12 hodź. we Radworju pola Kralec k wotjězdej z kolesami. Wutrobnje prošu, zo so běchu wšitcy towaršojo Z. S. R. D., a wosebje tež prawje wiele knježnow, so na tutej jara ważnej a zajimawej exkursiji wobdźělili. Wšitkich wutrobnje přeprošuje z dypkom w 12 hodź. w Radworju. Předsyda.

Hospodarski rozhlad.

Pjatk, 28. junija 1929.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,192	100 pólsk. złotych	47,15
1 jendźelski punt .	20,382	100 českosł. krónow .	12,4
100 šwajc. frankow .	80,67	100 franc. frankow .	16,395

Barlinska bursa sapadny wječera po krutym sapoczatku sašo do sešlabjowanja. Wiki z dołžnymi a rentowymi lisćinami wječera dale hlabe a cźicze samostatnje.

Na produktowych wikach knježesche krutosć, pschetož w statnym žejmje jednaja snowa wo powyschenju zła na ratarske wuploody, sdyla wo jich struczenju płaczisnow. Płaczišny pschenicy postupichu wječera na Barlinskich wikach wo 20 pj. a za rožku wo 15 pj. w hotowym fornje. Sa posdźišche termije běchu powyschenja hišcze wjetsche. Wječera płaczeschе zentnar

w Barlinje

pschenicy 11,20—11,25 hr., rožki 9,70—9,80 hr., ječmjenja nałymskeho 8,80—9,10 hr. a wowsa 8,90—9,40 hriwnow,

w termijnowym wikowanju

za julij: pschenicy 11,95—12,07½ hr., rožki 10,55—10,72½ hr., wowsa 9,55—9,70 hriwnow,

za september: pschenicy 12,16½—12,20 hr., rožki 10,95—10,97½ hr., wowsa 9,95 hr.,

štwórtk w Lubiju:

pschenicy 10,40—10,80 hr., rožki 9,20 hacź 9,50 hr., ječmjenja nałtrjeho 9,75 hr. hacź 10,50 hr., wowsa 9,20—9,35 hr.,

štwórtk w Kamjenicy:

pschenicy 10,60—10,80 hr., rožki 9,60—9,80 hr., wowsa 9,40—9,60 hr.,

prošata 37—54 hriwnow,

běhaki 80—125 hriwnow,

libjata 3,00—3,80 hriwnow.

Wiki štwórtk w Kamjenicy.

Krčń 1,20 hr., kolrabi 10—15 pj., hyrowity kał 25 pj., hacź 60 pj., jěžna loboda 30—35 pj., morchej 25 pj., zybła 20 pj., běły kał 35 pj., butra punt 1,70—2 hr., jeja 11 pj., cźežwjeny kał 35 pj., žołtej kerćź 5—10 pj., rhabarber 10 pj., kosmaczki kał 40 pj., wischnje 60 pj. a truskawy 70—90 pjenježkow.

Wiki sandźenju štwórtk w Lubiju.

Butra 1,05—110 pj., jeja 11—13 pj., twarohy 25 pj., sany wolij 1,80 hr., tukerjna 15 pj., rjetkej 30 hacź 35 pj., morchej 20 pj., mód 1,40—1,60 hr., zybła 13 pj. hacź 15 pj., běrny 5 pj., selerij 50—80 pj., karowy 20—60 pj., hyrowity kał 20—70 pj., jěžna loboda 40 pj., žołtej 5—8 pj., rjewjeń 10 pjenježkow.

Wiki sandźenju hrjebu w Halschtrowje.

Po zentnarju płaczeschе: pschenicza 10,60 hr. hacź 10,90 hr., rožka 9,30—9,60 hr., wowsy 9,30—9,60 hriwnow,

Prošata płaczachu 35—45 hr., běhaki 70 hr. hacź 80 hriwnow.

Butra 1,00—1,05 hr., zybła 20 pj., holbje 1 hr. a jeja 11—12 pjenježkow.

Wiki w Khočebuzu.

Howjaze mjaso 1—1,40 hr., cźelaze 1—1,20 hr., skopjaze 1,20—1,40 hr., swinjaze 1,10—1,40 hr., jeja 12—13 pj., butra 1,70—1,80 hr., twarohy 30 pj., sany wolij 1,50 hr., linj 1,70 hr., karpy 1,40 hr., schcźuki 1,440 hr., holbje 80—1,20 hr., kury punt 80—100 pj., kapony 60—100 pj., zybła 20 pj., hacźki 2,10—2,20 hr., žołtej 12—15 pj., rhabarber 15 pj., běrny 4,50 hr., prawacki 1,20 hr. a kurjata 75 pjenježkow.

Stótne wiki štwórtk w Barlinje

(Magerviehhoffriedrichsfelde).

Pschihnachu běchu 472 howjadłow, mjes nimi 436 dejtych krowow a wyšokošuczelnych jałojzow, 28 prosibnikow, 8 bykow nimo teho 102 cźelatow. Wiki běchu pomałku a dźěł stotu wosta njepschedaty. Wone płaczachu:

młode dójki a wyšokošuczelne krowy 290—580 hr.
wyšokošuczelne jałojzy 270—480 hr.

Na swinjaze wiki

kam běchu pschiwjesli 381 prošatow a 399 běhakow. Te płaczachu

běhaki:

wulke 90—110 hr.
srjenje 65—90 hr.

prošata:

wulke 48—65 hr.
srjenje 40—48 hr.

Na swinjaze wiki wožera štwórtk w Khorzebuzu

běchu pschiwjesli 800 prošatow a 87 běhakow. Wone płaczachu

prošata:

małe 28—34 hr.
srjenje 34—40 hr.
wulke 40—45 hr.

běhaki:

małe 45—65 hr.
srjenje 65—85 hr.
wulke 85—105 hr.

Pschihnajo:

Kowarskeho, Rychtař we Wóspinku.

Na pschedań:

Khlěw, karniklazy w Kamjenicy, Pólna haja 7,I na prawo.

Bydlenje, kmježi dwór w Jablonzu

Piano, Mrós w Hródku, Barschćowska hróha 9.

Kóń, 7letny we Walowach 9 pola Lubija.

Maschina schijaca w Budyschinje, Ssukelnicka haja 28,II na lěwo.

Kotel a wanja, Rychtař w Budyschinje, Tšelanska haja 28,II na lěwo.

Sdunišzy na pschedawanje

sobotu, 29. junija 1929.

W **Hródku**, na Zedlitzowej haji 6, pschip. w 6 hodź.: Pišanske blido, pjenježny khamor, wschelake twarske pschiwrawy;

na **Wojerowskej drohi 9**, pop. w 2 hodź.: Wschelake mjeble, gramofony, motorske a wschěžone kola, pisański stroj, dźěćaze wozy, mužaze drasty, klamarske twory, zigary, zigarety a tobak.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki dopołdnja 3/11 hodź. w Barlinje: Po wutrajnych wikach je stojuo, pu płaczišny snjene. Dop. 3/12 hodź.: Kaž psched hodźinu. Snjenje postupuje, tola je wobrot šnadny

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symje po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaczizny po złotej hriwnje.

	27. 6.	26. 6.		27. 6.	26. 6.
Pšenica	224-225	220-221	bony	21-23,00	21-23,00
rožka	194-196	191-196	woka	27-30,00	27-30,00
nal. ječmjeń	—	—	módre lupiny	18-19,50	18-19,50
naz. ječmjeń	176-182	176-182	žołte lupiny	27-29,50	27-29,50
wows	178 188	178-188	serradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	18-18,50	18-18,50
pšenč. muka	26-30,00	26-29,50	lany wósušk	21-21,60	21-21,60
ržana muka	26-29,00	26-28,50	poon. melasa	—	—
pš. wotruby	11-11,75	11-11,75	běrnj. kruški	15-16,40	15-16,40
ržane „	11-12,00	11-12,0	syno, 50 kg	3,40-3,80	4,00-5,00
lana symjo	—	—	rěžana sloma	1,20-1,35	1,60-1,85
hrčeh, Viktor.	40-48,00	40-48,0	pšenč. „	1,20-1,40	1,30-1,60
raps „	—	—	wowsna „	1,05-1,20	1,50-1,60
pjeluški	25-26,00	25-26,00	ječna „	1,00-1,15	1,40-1,65

Płaczizny rěznego skotu na Drježdżanskich skótnych wikach.

27. junija.

4 wol., 5 byk., 4 jałojc. a kruw., 747 ćelat., 110 wowc., 641 swini.

Płaczizny za

ćelata: 1. 80—85, 2. 72—76, 3. 62—68;
swinje: (přez 300 pt.) 82—83, 2. (240—300) 86—87, 3. (200—240) 84—85, 4. (160—200) 70—72.

Rancy 73—76.

Wiene płaczizny štwórtk 27. VI. Wšo po złotej hriwnje	w Kamjencu za 1 centa	w Lubiju za 1 centu.
Pšenica	10,60—10,80	10,40—10,80
Rožka	9,60—9,80	9,20—9,50
Ječmjeń (nałšt.)	—	9,75—10,50
Wows	9,40—9,60	9,10—9,35
Syno	4,00—4,25	3,25—3,75
Sloma z maš. młóc.	2,50	1,80—2,50
Sloma k zasłanju	2,00—2,25	—
Sloma z ruku młócena	—	—
Běrny pola ratarja	3,50	3,50—4,00
„ hač na železnicu	—	—
Butra	1,90—2,00	1,00—1,10
Jeja	0,11—0,12	0,11—0,13
Přešne wotruby	6,70—6,80	7,20—7,40
Ržane wotruby	7,50—8,00	7,30—7,50
Pšešna muka	20,00—20,50	15,75—16,25
Ržana muka	15,50—16,00	14,75—15,25
Prosata, wulke	80,00—125,0	—
„ „ srjenje	37—54	—
„ małe	—	—

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smolerj w Budyšinje. Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dudman w Budyšinje. Za hospodarski dźěł: Arnošt Bart w Brěznowcu. Za nawěsći: H. Janak w Budyšinje

Sobotu, 29. junija pónd'żelu, 1. julija wutoru, 2. julija srjedu, 3. julija

4 tunje drastowe dny

mantle kostumy wobleki bluzy suknje rańše wobleki

Přijomna nakupowanska składnosć

za prózdniny, za pućowanje a za Budyske třělenje

Jan Jurij Pahn w Budyšinje

na Hłownym torhošću Telefon 3637

Wobkedźbujće moje wukładne wokna! Wobkedźbujće moje wukładne wokna!

Damit jeder sie sehe und jeder sie lobe
Schicken umsonst wir Hefte zur Probe!

Der Deutsche Rundfunk

Die größte Funkzeitschrift! — bringt wöchentlich alle ausführlichen Programme der in- und ausländischen Sender

Heft 50 Pf., Monatsbezug RM 2.- / Man bestellt beim Postamt od. einer Buchhandlung / Probeheft umsonst vom Verlag Berlin N 24

Dostać w Serbskej knihańi w Budyšinje

Mlok. a bursku butru, jejka, twarožki, pjerizny dźiwinu, kołbasy, pleca atd. **kupuje** po najwyšich dnjowych płaćiznach za hotowe pjenjezy

Aug. Vicht, zezliw. wobkhod w Dortmund
Fliederstr. 32

Wše čišćerske wěcy
zhotuje spěšnje a tunjo
Smolerjec knihiščernja
w Budyšinje
na Lawčanskich hrjejach 4

Dürkopp Hald u. Neu **šijace mašiny**

doprědka- a wróćošijace, wušiwaja, zašiwaja. Wulki wubjerk po najnižšich płaćiznach, też na wotpłaćenje po małych dźělbach

Johs. Klemm
na Serbskej hasy 1 žane klamy

Wuržaće! Wuržaće!

Dospołne dowěrjenje

Naš nowy system poskića Wam sćěhowace lěpšiny
1. Waše nakupowanje njewotwisuje wot mzdoweho dnja.
2. Pola nas kupujeće z małym w připadźe też bjez napłaćowanja.
3. Twory so hnydom sobu daja abo do domu přinjeseja.
4. Při zapłaćenju w běhu 20 tydźenj. 10% rabata
16 tydźenj 15% rabata 10 „ 20% rabata

Při předpołożenju tuteho nawěška dawamy při nakupowanju wot 20 hr. wot 30. junija do 6. julija wosebje 5% rabata.

Paulitz-Kleidung w Budyšinje
na Mjasowych jětkach 11

Kedźbu

ščiparjo jahodow a khodźerjo do hribow!

Za Njeswačidlske hole wudawamy wot 28. junija w lěsowym hamće w Njeswačidle jahodkowe a hribowe kharty. Štóž do hribow khodźi, a jahody ščipa a tola žaneje kharty nima, temu hrozy, zo jemu hriby a jahody zebjerjemy a wobskorźimy

Lěsny hamt w Njeswačidle.

Jara tunje

poskićenje k měšćanskemu třělenju

mužace wobleki 58—, 49—, 39—, 27—
sportske wobleki 78—, 68—, 55—, 49—, 39—
Breeches a Knickebocker 15—, 13.50, 9.50, 7.50
polovry a sportske nohajcy we wulkim wubjerku
mužace kholowy 13.50, 9.50, 7.50, 6.75, 4.50 3.75
klobuki, čapki, zwjeršne košle, a samowiazaki po znatych tun. płaćiznach

Hugo Pachaly
Před šulerskimi wrotami 1
— Staroznaty a zolidny wobkhod —

Zběrka Dom a swět

I. Alois Jirásek: **Filosofska historija.** Powědańčko. Přełožił a zawod napisał Jurij Wićaz. Budyšin 1921. Stron XII+132. 1.50 hr.
II. Józef Nowak: **Swobody njewjesta.** Swjedźeńska hra. Budyšin 1922. Str. 72. 75 pj.
III. Jakub Lorenc-Zaleski: **Serbscy rjekowje.** Powědańčko ze serbskeje zańdźenosće. Budyšin 1922. Str. 156. 1.50 hr.
IV. Adolf Černý: **Serbske wobrazki.** Přełožił a zawod napisał Ota Wićaz. Budyšin 1923. Str. 172. 1.50 hr.
V. Mato Kósyk: **Přerada margrofy Gera.** Delnjoserbska episka baseń. Za ćišć přihotował Bogumił Swjela. Budyšin 1924. Str. 40. 75 pj.
VI. Marja Kubašec: **Wusadny.** Powědańčko. Budyšin 1925. Str. 40. 50 pj.
VII. Mina Witkojc: **Dołnoserbske basńe.** Budyšin 1925. Str. 56. 75 pj.
VIII. Marja Kubašec: **Khodojta.** Hra w třoch jednanjach. Z wobrazom wot Měrćina Nowaka. Budyšin 1926. Str. 52. 75 pj.
IX. Jakub Bart-Ćišinski. **Nawoženja.** Narodno episka baseń w dźewjećich spěwach. Za ćišć přihotował a zawod napisał dr. Mikławš Krječmar. Z třomi wobrazkami M. Nowaka a dwěmaj podobiznomaj. Budyšin 1926. Str. 100. 1.50 hr.
X. **Ruske Byliny.** Přełožił, zawod napisał a šěsć prěnjotnych drjeworězow přidał Měrćin Nowak-Njechorński. Budyšin 1927. Str. 180. 3 hr.
XI. Jan Lajnert: **Wyskow sapy, sylzow kapy.** Basnje Budyšin 1928. Str. 64. 1 hr.
XII. Teréza Nováková: **Na farje. — Halžki.** Z knihi „Zlemki zornowca." Přełožił dr. M. Krječmar. Zawod napisał dr. Józ Páta. Z podobiznu spisowaćelki. Budyšin 1928. Str. X+139. 1.50 hr.
XIII. Pawoł Krječmar: **Raj myslow, sonow z łužiskich honow.** Basnje. Drjeworězby Měrćina Nowaka. Budyšin 1929. Str. 96. 1.50 hr.
XIV. Mato Kósyk: **Pěsńe.** I. zěl. Zběrał a zestajał Bogumił Swjela. Hobrazy kreslił Fryco Latk. W Budyšinje 1929. Str. 152. 1.50 hr.

Tute knihi słušeła do kóždeho Serbskeho Domu!

Na předań w Serbskej kniharni w Budyšinje

Štóž so zajimuje

čerstwy paleny bunowy kofej płaćizny hódno kupować, njech khodźi po njón do Budyšina na Wjelečansku dróhu 42 pola Giebelhäusera.

Tam dostanjeće pt. hižo wot 2,40 hr. Žane klamy

Pacholace (sepiske) kholowy, sportske košle, domjace wobleki, płokaiomne wobleki
jara tunjo

Walter Nebel
na Bohatej hasy 14 na Bohatej hasy 14

Prošu čisło
26 87
Jeli maće mały nawěšk do „Serbskich Nowin"

Wulke kulenje a třělenje wo myta

njedźelu 30. junija 1929 w Rudolfec hosćencu w Lichanju

Započatk pop. 1/2 2 hodź.
Wječor wot 7 hodź. **zjawne REJE**
Wutrobnje přeprošujetaj
Hosćencaf Serb. tow. Zernička

Korčma w Wětenćy

njedźelu, 30. junija 1929 popołdnju

kehelekulenje wo myto

Michał Žur

Hygieniske wěcy
za žony a za mužow
žiwotowe wobwjazki a tajke pře wustupowanje, bjedr. formarje, stańčiki, podłołki, pjeluchowe kholowki

Wagnerowa
w Budyš. před Šulefsk. wrotami 9

Vogtl. Madras. Mull. **GARDINY** vitraže kromki tunjo

J. Erler na Zwonk. Lawskej h. 10, róžk Krónprync. mosta w Budyšinje

---

Pytam
rjaa wjele połnych a hródźnych dźowkow, wotročkow, srěnkow třěčakow a pohončow, starše holcy do domu, kotrež so wusteja derje warić.
Přistajaca žona
Górlichowa
na Sukelnak. h. čo. 1. Tel. 3837

Wšědnjace wobuča a črije
kaž też žonjace a mužace koła, z rukowanskim wopismom, mało trjebane předawa tunjo
Seifert na Kamientn. hasy 29

---

18 kółčow pčołow
su tunjo na předań
w Haslowie čo. 10

---

5 prěnjo rjadnych nowych centrifugow (65 litrow za hodź. za małych ratarjow) předam jara tunjo wot 50.—hr za štuku, dokelž su ze zastajeństwa.
G. MARSCHNER
w Budyšinje na Nowosćelskej drózy 36 — Telefon 3936

W. KÖHLER w BUDYŠINJE
na Hłownym torhošću čisło 9
Zhotow. mošk. přikrywow
po měrje. Mósk za nje so přiwza
Wupjefki, posleša
Wulk. wubjerk přešiwankow

Příloha k číslu 148

SERBSKE NOWINY

Pjatk, 28. junija 1929

Oceanski lětar Köhl w Budyšinje.

Wječerawschi schtwórtk běschе za mnohich wobydlerjow města Budyschina wulki a ważny dżeń, dokelž hławny oceanski lětar schtotnik Hermann Köhl, kotremuż je so pjenje pschichczeczenje Atlantiskeho oceana wot ranja k wjeczoru poradźiło, w Budyschinje pschebywaschе a w „Krónje" wo swojim schtuku, na kotrymż zuły schtk z wobdźiwanjom ihladuje, pschednoschowaschе. Na pschepschoschenje Budyskeje wotnoki němskeho lětarskeho swjatka, z kotrejż pocżom tu schtotnik Köhl běschе, bě hižom popołdnju z autom města Zitawy, hdżež běschе hrjebu dobru hospodźiwosczu nadeńcz schtk, hacz psched wrota naschego města pschijědź. A pola „Karolineje schrody" jeho mjenowane towarschstwo pschischcze druhimi sastupjerjemi witaschе a po krótkej jězdże we wóze za „Krónu" pschijědźe. Tuchi wótre po nyra luda seschla, kiż ozeanskeho lětarja z pschiwołowanjom powita.

Wjeczor steiesche tutón hławny muż psched wulkej zhromadźiznu, kotraż z wołzebitym sajimom rozprawje wo jeho leczenju psches ozean pschiwoßluchasche. Stotnik Hermann Köhl rěczi jednorje a sprawnje, bjez kóżdeho samokhwalenja, a pschipoßluchowanje bórzy wo wulkosczi a czeskosczi swojeho skutka pschepiwdżi a żebi jich wurohy dobudże. We wschitke jednotlive dypki swoje rozesmjejesch, so poßluchanjo z nim snutskownje ßobuczerpja a nim ßobuczerpja pschi jeho wobczehnoscziach ßo ßobudowanja pschi jeho wutwórbach. Wón rěczi dwě ßodźinje, wokhoßuje dokładnje pschedstawiwszy a pschihoty swojeho wunoschnenoho leczenja, rysuje swoje pczenje leczenje, z kotrehoż pak je ßo nimale na poł wuczuł sahço wrócżicz dyrbjał, tola i nowymi wużitnymi nasnoschenjemi. Stónczenje w haprileji 1928 ßo jeho pschecze dopjelni, z Irisleje ßo na morjo pschecżiwschi wón je swojimaj towarschomaj z Günefeldom a Fitzmauricom po jara straschnym leczenju amerikanskim semju dospeje. W żiwych, jasnych barbach, husto z dobrym humorom wobkruczenych, da ozeanski lětar Köhl w duchu sacżuwacz kraßnoscz njeschczeznoho morja, hdżež w ßtónczenych pruhach hebi żorny hrakaja, sacżuwachny samotu, kiż je tamnych tisoch sważliwych towarschow za wutrobu pschimała, jako mjasacze wod ßobu jenoż wodu, ßolnjatu wodu a nade ßobu njebjo a mróczele. Cżim bólcze dyrbjachny jemu sejbówacz jako rěczesche wo satrachnym wojowanju kiadła w wichorach a znjehowych mjeczelach pola Nowofundlandskeje, z kotrychż ßo dale ßwojeje dobreje technisce pschiprawny sahço derje wudoby do mérnischich kónczinow a po wulkim wokolopuczu, ze ßylnym wétrom sawinowanym, stónczenje ßpjatowanje na kupje Greenly Island k semi pschinjesche. Po ßpjatowanju leczenja.

Wobnóże zajimawe dżesche rosprawa wo witanju w Newyorku a druhich amerikanskich a kanadiskich wulkich městach, wo sahorjenju amerikanskeho luda za smutkitych muży.

Njedźiwajcz ßwojeho wulkeho wuspěcha, kiż je ßwojim wuběrnym Junkerskim aparatom dozpě, njeběsche pak Köhl na ßamotnym, wichorojtym morju sapomnił na jeho, kiż ßam wétr a mróczele wobdż, a je ßo pschi ßwojim ßważliwym sdżele jeho ruzy domórił. Wot zyłeho ßwojeho wuhdżela pschizpódźiwowache znajmjenischa połojza. SSkodomicżiwym montéram, kiż jemu ße wschej dokładnoscżu ktadło za ozeanski lět pschinarawichu.

Wschipoßluchanjo rozesdżechu ßo ße sacżischczom, so tutón porodźeny lět wosnamjenja wulki skutk, niż jenoż ßportiski a nazionalny, ale techniski, ale wobżehe kulturelny, kiż ßobu pomha ßoliżenju narodow a ßmótwenemu mérej. Tajki mérny bój pschewanja ßmótwenje kultury kóżdy sprawny cżłowjek wita. Sa němski lud je porodźeny lět wélo wulka cżesć a pomha na ßwojim dżele ßobu k wjetschej nahladnoscżi Němskeje w radże ludow.

Naši prawótcojo běchu so z kwětkami pyšili na „Sobotkach" — też my pólne kwětki sej přitykнychmy. Hišće jedyn blidnik rozłoži wuznam a zaměr starych Sobotkow", powědaše wo wohnjach, wo swěćatych wěnčkach, spušćenych po rěcy, wo potajnych zelach, kiž je trjeba zběrać w tej nocy, wo popročowej kwětcy . . .

Žortny program so rozwi, z časami khěžro zatiriski a seleny, šwikanje toho, štož njelubujemy.

Tež tón króć bě so skhadźowanka blidnikow podčornobohowskich jara poradźiła. W polnocy hakle blidnicy so rozeńdżechu. Lětnja nóc majkotałe, ličkaty měsačk so ironiscy smějkotałe, snadź měješe přičiny? Njewěm, hač su někotři blidnicy a blidniki śli zběrać kuzlańske zela abo potajnu popročowu kwětku?

Mi wšak sobotkowna nóc wobradźi po polnocy bóle realny dar . . . Abo wě snadź nječhtó, hač přejeđżeny zajac, namakany w polnocy před swj. Jana na přezpuću, přinjese zbožo abo njezbožo? Njech mi to zdźěli.

Cornobohowčenje w Droždźiju „Sobotki" swjeca.

Je wjele „Swiecow" na swéce. Mamy saksku, češku, holstynsku, mazursku Swiecu a wo Waršawje je „Swajcarska dolina." Potom je něhdże hišćo někajka swicska Swica, z wotkelž pokhadźeja te wulkodźěrate twarožki a čí wulkohubaci dejerjo na našich knježich dworach. Wo Droždźijskej Swicy hišće nic słyšał njeběch, haćrunjeż bydlu lědy 2½ kilometra wot Droždźija. Jako nětk Cornobohowčenjo wojziewichu na dżeń 23. smažnika wulět do naspomnjeneje Swicy, to wězo so dołho njerozmyslich, ale so też tam podach, zo bych so bliže zeznał z tej krajinu, kiž sej zwaži konkurować ze šwieskimi wjelehorami.

A bě to zdobom swjedźeński dżeń, 23. smažnika, dżeń „Sobotkow", starosłowjanskeho swjedźenja zawrota słónca, swjedźeń najwjetšeho dobyća boha Swarožica . . .

Nó, lětsa tuto dobyće jara wočiwidne njeběše. Mróčele a šwihele hižo khětro khroble wustupowachu, zo to hižo njebě rjenje. Tola „Cornobohowčenjo" a „Cornobohowčanki" so přinamakachu, po kapkach drjo, ale přiňdźechu.

Najprjedy sej tu Swicu wobhladachu. Je tam hačik we hłubokim dole, rěčka tam bórboce, stare wjazy a lipy z hałozami k njebju cžakaju, někotre ćmowe skały šerja, mosćiki, ławki, jedyn kumštny wodopad — to je Droždźijska Swica . . .

Wobraz njeby dospołny był, njebych-li spomnił na tři rězbarske postawy tu w Swicy a blizkim wjeselišću, katrejż nichtó ani swětowy přewrót kónc njeńčił. Naćisnjene su při tom też krótke stawizny Łužicy jako trěbny podłoż za zapřijeće samsnych wukładow (Staw I.).

Dosć wobšěrnej tradicijinej (ludowej) literaturje we Łužicy njeje hač dotal była přiwobrośena přisłušna kedźbliwosć. Wumółska samsna literatura započa so hakle z němskej reformaciju w połojcy 16. lětstotka rozwiwać. Dokelž rozeznawachu so Łužiscy Serbja po rěči na Hornjołužiskich a Delnjołužiskich Serbow, započa so hnydom dwoja literatura rozwiwać: hornjołužiska zejdera so wo Budysku narěč, ze literarnym srjedźišćom w sakskim Budyšinje, a delnjołužiska w narěči Khočebuzko-Gródkowskej ze srjedźišćom w pruskim Khočebuzu. Tale literatura běše wurjadnje nabožniska. Njewutworjena jeje rěč hladaše spomoženja pola susodnoju, hižo zdźělanišeju rěčow češkeje a pólskeje. Rozwiću pismowstwa wadźeše wobstajny njemér w kraju, njepopřewaćelstwo němskeho knježenja, a mjeze spisowaćelemi samymi rozstorhanosć prawopisa [šwabachski a analogiski (łacanski)], trajaca hač do dźensnišeho dnja. (Staw II.)

W połojcy 18. stotka zasahny do Łužicy wosweńcenske hibanje, rozšerjowace so z Lipska. We Łužiskim prědarskim towarstwje w Lipsku (założenem l. 1716), kiž wukonješe narodnje wukubłowanske posłanje mjez hornjołužiskimi evangelskimi jenak kaž wukonješe mjez katolskimi Serbski Seminar w Prazy (założeny l. 1706), namakachu rozswětleniške myslički přihódnu pódu. We sobudźěle z lipsčanskim towarstwom wujewi so też prěni woprawdźity zajim wo studium serbskeje literatury w dźěle M. Jurja Kórnera, rodźeneho Němca, wosebje w jeho spisku „Philologisch-kritische Abhandlung von der Wendischen Sprache und ihrem Nutzen in den Wissenschaften", wudatem k 50. róčnicy założenja towarstwa l. 1766. M. J. Körner měješe drje też předkhadnikow we swojim zajimu, ale z jeho dźěła hakle wéje nowy, woswěčenski duch, kiž čini z njeho nic jenož prěnje wažne žórło za późnaše serbskeje literatury, ale zdobom też prěnju wobronu słowjanskeje narodnosće a słowjanskeje rěče na europskim zapadže. (Staw III.)

Ze składnosćow jubileja Łužiskeho prědarskeho towarstwa wuńdże l. 1767 też zběrnik dźěła někotrych serbskich autorow, wěnowany cyrkwinskim stawiznam evangelskeje Łužicy pod napismom „Kurzer Entwurf einer oberlausitz-wendischen Kirchenhistorie." W nim je nahromadźena też bohata maćizna za studium łužisko-serbskeho pismowstwa. Jedyn ze soburedaktorow Entwurfa, najskerjo P. Ponich, běše tu po Kórnerowem přikładže zestajał bibliografiski zapis do toho časa wudatych a jemu znatych serbskich knihow, z kotrymiž buchu jara přisprawnje dowupjelnjene druhe ważne data wo reformaciji we Łužicy, wo prědarskim towarstwje, jeho sobustawach a jich dźěławosći. Knihu, němski wočišćanu, zakónči Rakowa wosławjaca baseń w serbskej maćerskej rěči, kotraż je w přitomnej knizy w nětkušim a dźensnišim prawopisu wočišćana. (Staw IV.)

K mjenowanymaj dwěmaj knihomaj přidruži so samsneho lěta 1767 Christiana Knautha „Derer Oberlausitzer Sorberwenden umständliche Kirchengeschichte." M. Chr. Knauth, potomnik češkeho eksulanta, da swojej knizy podobny zakitacy raz kaž J. Körner, wot kotrehoż pak so wótrje rozeznawaše ze swojim kritiskim duchom. Kaž Körner a spisowaćelju Entwurfa, tak też Knauth njepisaše jenož wo serbskich cyrkwinskich stawiznach, ale wěnowaše też kedźbliwu starosć serbskej rěči, wo kotrejež prawopisu napisa tu prěnje kedźbuhódne rozważenje, a wěnowaše też skedźbnosć serbskej literaturje, kotrejež płody zhromadźi w dokładnej a podrobnej bibliografiji.

Proces přeciwo Friedländerej.

(Pokračowanje.)

Pschi dalschim jednanju powědasche wobschkorjeny Manasse Friedländer wo sadżerjenju swojeho bratra pschećiwo njemu a też, so je ße z Földesom powschitkownje derje snjesł. Wobschkorjeny powědasche, so je jeho bratr wjeczor pschi stajenju lampy na kuthernej knihi do njepórjadka pschinjesł, a jemu ł pjaću do wutrobna dyri. Wón je ße dżiwł wobaraċ, je pak njeċa nowe puki dostał a hu na korridor wutłóċeny. W tutym wokomiku je ße na swoju pištolu dopomnił, tu je ßebi wsał a je ßebi bliże njewobkładowschi bratra tżełał. Na to je nadobo Földes pschi nim na korridoru stejał. Sa nim je hnydom běżał a w jeżdżerni do njeho tżełał, na cżoż je ße Földes zwjesł a ße njechibało leżo wostał. Na to je ße wobschkorjeny we wulkim roshorjenju kłoubk a mantl sawschi ł bydlenju podał a ł dróżku na połizaju dożeł.

Sakitał tu praschenje na wobschkorjeneho sajmnyċ da, hacż jeho hutcżischo njejżu wuśmĕċheli, so je je bratr ßylnischi był dyżli wón. Wobschkorjeny powědasche, so je jemu bratr husto srojmicż dał, so je ßylnischi a je jeho też cżasto módreho sbił. Macż je ßylnischemu bratrej pjesa pomhała.

Někto buchu ßwżżu a wżżwustojni pschebłyschowanki. 17 létny ßynżek Sternbach wuprajł, so je Mannassowy bratr też jemu napschećżo ße husto jako ßylnjak wupjerał. Sdźebk je też wobdżełowoał, so je bratraj njejstaj najlepje snjesłoj. Nżebuschi Mannassowy pschedstajeny wobżiwdżeł, so je Manaß Friedländer je ßtajne jako pilny cżłowjek wopokasał. Je też husto psches cżaß dżełał, wudawajo, so njewé, hdże dyrbi żebi sańcż, dokelž bonach ja njeżo prawebo doma njenamaka. Manassju pak ße klóżenje bła njepschistojneho sadżerjenja pschećżiwo bruhemu pschistajenjej ł dżeła puschcżił.

20 létny Jakub Friedländer, Manassowy wujk, powědasche, so je jemu, jako je jeho někotre dny do njesłuta wopytał, napadło, so je ße napżatoscż mjez Manassom a jeho bratrom powjetschiła.

Sdźełu njeběschе żaneho jednanja, schtwórtk ße dale schi ßwżżu pschebłyschowachu. Starschi a bratrja a ßotrej wobschkorjeneho, tżi na kónzu jednanja po dołhim cżasu Manassu wohladachu, je ßylnami płakachu a ße tak ł nim rożżohnowachu. Manaß wróżi pak ße sajo do pschepytowanskeje jatby.

Zawod do studija serbskeho pismowstwa.

Napisał dr. Józef Páta.

Rozprawja Jan Serbin.

(Pokračowanje.)

III.

Wědomostne rozprawy Maćicy Serbskeje w Budyšinje

Zwjazk I.

Zawod do studija pismowstwa Łužiskich Serbow.

(Krótki wobsah: résumé).

Autor tuteje knihi widźeše při zestajenju swojeje „Łužiskoserbskeje čitanki", kotruž wuda w Prazy léta 1920, njedostatk hłubšeho a wšostronskeho powučenja wo pismowstwje najmjeńšeho słowjanskeho naroda, Łužiskich Serbow. Rozsudźi so tohodła k systematiskemu přepytowanju wšěch ważnych žórłow a wuspytanju łužiskoserbskeje literatury wot najstarše doby hač do dźensnišeho časa. Z wuslědkom tohole studija běše češka kniha „Úvod do studia lužickoserbského písemnictví," wočišćana l. 1925 w publikacijach Karloweje university w Prazy, w kotrejž bu wosebje podrobnje pojednane wo starej dobje, nimale dospołnje njeznatej. Po nowem tříletnem studiju předźěła autor zaměrnje też nowu dobu, ličeći někotre spomnjenja we přeměnjenja w češkej knizy z l. 1925, a dobytk wšeho podawa w přitomnej knizy, napisanej w serbskej rěči.

W zawodu je podaty předewšěm wukład wo Łužiskich Serbach, samostatnej to hałozy nawječornje słowjanskej, wo jich bywšej rozsahłej přestrěni a dźensnišim zbytku w Sakskej a Pruskej, wo jich pósinjenju z němskeje strony a systematiskim přenjemjenju, katrejż nichtó ani swětowy přewrót kónc

Cyrkwinske powěsće.

5. njedźelu po swj. Trojicy, 30. junija 1929:

Z Budyšina.

W Michalskej cyrkwi rano ½8 hodź. němske Bože wotkazanje, ½9 hodź. němska a w 10 hodź. serbska Boža služba (katechismusowe předowanje, farar Tišer). — Wutoru žonjace towarstwo na Zlotej hórcy.

Krajnocyrkwinske zjednoćenstwo w Budyšinje při Pólnym brodźiku 6.

Njedźelu rano we 8 hodź. khód k Božemu bliźu w Marijnej-Marćinej cyrkwi. Dop. ½11 hodź. njedźelska šula. Wječor we 8 hodź. evang. zhromadźizna. Póndźelu wječor we 8 hodź. porjadna zhromadźizna sobustawow. Wutoru pop. w 4 h. bibliska nutrnosć za žony. Štwórtk wječor we 8 h. je bibliska nutrnosć (knjez farar Schneider). —

Diakonysa Hilža změje biblisku nutrnosć za žony pop. ¼4 hodź. w Hornjej Hórcy, ¾6 hodź. we Kumwałdźo a wutoru w Budyšinje.

Zjednoćeństwowy wothladar Zimmermann změje biblisku nutrnosć njedźelu w Budyšinje, wutoru we Wjazońcy, srjedu w Motydle a štwórtk we Wołbramecach.

Zjednoćeństwowy wothladar Křižan změje biblisku nutrnosć njedźelu pop. w Bělej Horje, wječor w Rodecach, póndźelu we Wósporku, wutoru w Kumšicach, srjedu w Hodźiju, štwórtk w Zubornicy, a pjatk w Kotecach.

Z Barta.

Dop. w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska a ½10 hodź. němska Boža služba. Zběrka za nabožinske wukubłanje młodźiny.

Z Budestec.

Božeho wotkazanja žaneho njebudźe. Rano we 8 hodź. wyšši wučeŕ Šmola serbske předowanje čita, dop. ½10 hodź. ma misionski inspektor Behnes ze Herrnhuta němske misionske předowanje. Po wobědmaj kemšenjomaj so kollekta zběra.

Z Budyšinka.

Dop. ½10 hodź. serbska Boža služba, farar Handrik-Poršiski.

Z Bukec.

Rano ½7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boža služba.

Z Hodźija.

Farar Voigt změje rano we 7 hodź. serbsku spowědź, farar Wjezar rano we 8 hodź. serbsku a dop. ½10 hodź. němsku žarowacu Božu službu. — Zběrka. — W 11 hodź. je Boža služba za dźěći.

Z Hućiny.

Rano we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje (cand. Rösler). Zběrka za nabožo woćehnjenje młodźiny.

Z Hrodźišća.

Rano w 7 hodź. serbski hamt, we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boža služba. Zběrka za nabožinsku wučbu.

Z Khwaćic.

Dop. we 8 hodź. serbske a ½10 hodź. němske kemšenje, pop. w 2 hodź. dźěćikemšenje.

Wumrjel 20. junija: Jan August Kobanja, kubłowy wumjeńkaŕ w Křiwej Boršći, 79 l., 1 m. a 25 dnj. stary.

Z Kotec.

Cyrkwinska vizitacija Kotečanskeje wosady; do poldnja ½9 hodź. zestupaja so wosadne towarstwa pola šule k zhromadnemu kemšikhodej, w 9 hodź. vizitaciske hłowne kemšenje a wosadna zhromadźizna, kotruž kniez superintendent Franka Lubijski nawjeduje.

Z Klukša.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź z Božim wotkazanjom, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje. Pop. w 2 hodź. cyrkwinske rozrěčowanje z konfirmowanej młodźinu. — Zběrka za wukubłanje młodźiny w zmysle ev.-luth. wěrywuznaća.

Z Łupoje.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, dop. we 8 hodź. serbska, ½10 hodź. němska Boža služba, potom dźěćikemšenje. — Zběrka.

Z Małešec.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boža služba. Zběrka za rozwučowanje młodźiny w ev.-luth. wuznaću.

Z Minakała.

Rano we 8 hodź. serbske kemšenje z čitanjom předowanja.

Z Njeswačidła.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske žarowańske kemšenje dla 10-lětneho wróćenja Versailleskeho diktata. Zběrka k wukubłanju młodźiny w ev.-luth. wěrywuznaću.

W 2 hodź. rozrěčowanje z konfirmowanej młodźinu. W 3 hodź. towarstwo młodych hólcow a to młodych holcow (delni wotrjad) na farje.

Khowany: Morwonarodźeny synk Adolfa Mitascha, železnickeho dźěłaćerja w Njeswačidle.

Z Nosaćic.

Rano we 8 hodź. němska Boža služba, dop. ½10 hodź. serbska Boža služba. Zběrka za evang. wukubłanje dźěći.

Z Poršic.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska Boža služba. Zběrka za rozwučowanj. młodźiny w ev.-luth. wěrywuznaću. Pop. ½2 hodź. dźěćikemšenje za młódše, ½3 hodź. za starše dźěći. — Wutoru změje wosadne žónske towarstwo wulět do Mužakowa; wječor budźe bibl. hodźina we Kumšicach, přez kjeżu wothladarja Křižana; na samsnym wječoru rozwučowanje posawnistow. — Zemrěł: Friedrich August Benad, kowarski we Krakecach, 21 l., 10 m. a 6 dnjow stary.

Z Rakec.

Dop. w 9 hodź. je serbske čitanje.

Ze Slepeho.

Dop. w 9 hodź. němska Boža služba, ½11 hodź. serbska. Knjez duch. Bahr z Wochoz budźe předować. — Zběrka za diakonissinski dom Bethanija we Wrótslawju. — Smjertny kěrluš so spěwa za Hanu Slabininu z Miloraza.

Zemrjeloj: Hana Slabinina, rodź. Kóčec w Miłorazu, 76 l. stara a Hana Honkoc ze Slepeho, 72 l., 3 m. a 10 dnjow stara. — Dalšej dwě njedźeli budźeja Bože służby z čitanjom předowanja; na nimaj serbska Boža služba w 9 hodź., němska ½11 hodź.

Z Wósporka.

Dop. ½9 hodź. předowanje, farar Konik-Ketličanski.

Z Wóslinka.

Rano we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje (žarowańske dopomnjeće na měr w Versailles podpisany.) Zběrka. Dop. w 11 hodź. kemšenje za dźěći. Pop. ½4 hodź. Boža služba we Lěskej.

Proces přeciwo wopačnemu pjenjezerjej před němskostatnym sudom.

Wulka khłostańska komora pschi Drježdźanskim krajnym hudže běšche 9. haprleje t. l. kamjenjezěłschezerja Kurta Jakuba dla wopačneho pjenjezěrstwa a wobschudzenja ke 1 lěta a 3 měsazam jastwa sadźdźika a jemu zjesnje prawa na ifi lěta wotrjekła.

Jakub je w lěcze 1924, jako běšche w hospodarskej nuzy, 50 rentowe hriwnowske papjery dźěłał. Wón ham a jeho nětkhuschca njetwjelsta a nětčzischa mandjelska staj pjenjezy do ludźi pschinjesłoj. Jako bu jemu z jeho cżischezernju w Drježdźanach pschehorjo pod nohomaj, wupuczowa wón do Schwajzarskeje. Tam jeho ruce wuhladźichu a brabnychu. Kriminalny hud kantona Argauskeho je najprjedy jeho mandjelsku k 5 měsazam khłostańnje a jeho zamehno pak dla wopačneho pjenjezěrstwa k 5 lětam khłostańnje sadźdźił. Jako bu do Němskeje pschinjesjeny, dosta sa hiwoje khłostnistwo w Němskej 1 lěto 3 měsazy jastwa. Pschećiwo tutemu sadźbej běšche pak wón rewisiju zapodał. Tola němskostatny hud rewisiju zacżinny.

Z procesa přeciwo Winterej w Lipsku

W prozeżu pschećiwo wobkhodnemu rěčnikej Winterej pschećitja žo wutoru zhły rjetomaž listow, z kotrychž wukhadjesche, jo je Winter hijom prjedy spytował, wschudzom „počahi" pschisamknyć. Winter pschedpołoži mnoho wobkruczenjow polnomocy, mjes kotrymiž běchu tež někotre wot lěkarjow, duchownych a druhich akademizy dźěłanych ludźi. Dale žmědźische pschedpokazjeć wobschěrny listowański material, tež dźakny dopiš wot Erzbergera, kotremuž běšche swoju knihu wo Tahlorskim systemje pósłał. S prozeża shoni žo dale, jo bu Winter w symje 1923 jako wucżeŕ pschi měschćanskej schuli za dźěłonjemějazych we Lipsku wobtruczeny, jo wyrbjesche žo jeho kniha wo Taylorskim systemje do cżěsteje rěcże pschełožiješ, a jo su jemu politiske strony kandidatstwo poskicżake, mjes nimi pjerja też sozialdemokratiska strona. Też na presidenta němskostatneje banki je Winter w lěcze 1924 listy pisał a wo nahłodnoscżenje bankowkow prošył. A to wschitko wón „powcżahi" mjenuje.

Cežke njezboża.

W Drježdźanach wobžuny žo schtwórtk rano kokoješina na rózku Walthersteje a Hamburgskeje dróhi, je swojim kokom do kolija dróhowneje železnizy sajedźiwschi. Wona padże njesbožownje psched cżehnjenistu maschinu, kotraž ji psches hłowu sajedże a na městnje mori.

Mjes Hertigswaldu a Saupsdorfom **pola Sebnicy** srasy jězdźer Neumann se Hinterhermsdorfa do Hertigswaldskeho automobila. Neumann, kiž je wożenjeny, bórzy po njeshożenju wumrě.

24 lětny samkaŕ Petzold z Grüna pola **Langenfelda** žo se žiwejim motorskim kołom, na kotrymž hotra jeho lubjenjeze, 16 lětna dźowka, wyczekowaschi. Kschiwizy se Plohna žedźesche, na pjeskej drósy wobžuny a padże. Hołza žebi pschi padnjenju nop pukny, na cżaš bórzy wumrě. Motorowy kolesaŕ sam žo jenoż lohko smjerze.

Přilonk.

* **Smjerć w potkopkach.** Na Richthofenskim schadźe pola Schopinitz njedaloko Katowitz w Hornjej Schlesiskej žo wuhlo deleżnyny a schtyrjoch dźěłaćerjow sažbyny. Dotal žu dweju sažbynjeneju morweju wucżahnyli. Maja jenoż malo nadźije, fo tamneju žiweju wukhowaja.

* **Rosbuchnjenje w fabrizy gumijowych mantlow.** We Pittsburgu we Sjednoczenych Statach žo w jenej fabrizy gumijowych mantlow mała elektriska żehlawka pukny a to běšche z pschicżinu rosbuchnjenja, kiž mejesche se tżěłowali. Jena wosoba bu smudom morjena, dalscha po zdaczu smjertnje a někotre wosoby lóžsche ranjene.

Wobsažna a wučena Knauthowa kniha, mějo wšitkeżkuli samownosće woswěcżeńskeje doby, běše na dołhi čas z wukhodźišćom a žórłom wšěch dalších studijow wo Łužicy. Bě dźě to hotowa encyklopedija wědomosće wo Łužicy, w kotrejž je tež prěni króć zapisany kedźbuhódny zjew słowjanskeho wědomja serbskeho w pisomnem wěnowanju předarja Michala Frencla ruskemu carej Pětrej Wulkemu při jeho pućowanju po Němskej l. 1697. Frenclowe serbske wozjewjenje je so w přitomnej knizy w originalu a też w dźensnišim prawopisu wocišćało. (Staw V.)

Łužiskoserbski lud běše w tutej dobje we hłubokim spadowanju: podtłóčeny z kwaklu roboty a z materielnym njedostatkom ćerpješe też duchowny hłód, přetož wyše jara mało wědomych serbskich duchownych a wučerjow. A w tutej powšitkownej nuzy podleża prosty lud nabožniskemu błudźenju, pytajo pod wliwom pietistiskeho reformneho směra a w njeposrědnem zwisku z cżeskobratrskimi eksulantskimi wosadami w Němskej pokojenje we wěrje, a to nic we oficielnej wěrje, ale we swojich samsnych jednotach a nabožniskich wotsćěpkach. Z wuslědkom toho běše zajimawa literatura ludowych wukładowarjow swj. Pisma a hrónćerjow — samowukow, z kotrychž najwyše wurosće Pětr Młónk. Přećiwo wotsćěpjenstwu wězo stawachu woswěćeni zdźěłani a spisowaćeljo, kotříž ze rozsěrjenjom zdźěłanosće samo do najsěršich ludowych worstow pytachu prawe puće ke naprawjenju. To zapřijachu naposledku też Łužiscy Serbjo sami, kotříž pospytowachu so wo wudawanje ludowych časopisow, kotříž přećitawši sebi mjenowane woswěcżeńske spisy započachu wospěwać ródny kraj a kotříž naposledku započachu skónčnje tuće ke naprawjenju. To jich čole stoješe zdźěłany češiski mištr Jan Dejka, kiž za noweho romantiskeho žołmjenja we sebi zjednoći serbskeho pismawučeneho ze serbskim woswěcżencom. Na tajke waśnje běchu swoje płody přinjesłe knihi woswěcżenca Körnera, wudawarjow Entwurfa, Knautha, a wšěch jich rowjeńkow a pokračowarjow, kotrychž dźěławosć tworješe zakład bliżaceho so wozrodźenja łužiskoserbskeho naroda. (Staw VI.) —

Dźěławosć woswěcżenskich Němcow a Serbow ke lěpšemu Łužicy wubudźi bórzy wulku kedźbnosć a zajim wo Łužicu też we wukraju, wosebje z prócowanjom Hornjołužiskeje wučeneje towarstwosće w Zhorjelcu, z kotrejež sekretarom běše K. G. Anton. Předewšim w susodnych słowjanskich krajach pytachu so prěnje powěsće wo serbskej rěči, literaturje, historiji a žiwjenju docyła. Józef Dobrovský nawjazowaše hižo na prozy 18. stotka zwjazki z Pražskimi serbskimi seminaristami a ze swojimi serbskimi dźěłami, kaž też ze swojim wopytom Łužicy pokazowaše puć wšěm swojim předelam w Čechach, we Słowakskej a we słowjanskich krajach. Wjacsław Hanka założi w musejowej knihowni w Prazy samostatny serbski wotdźěł a běše ze zwólniwym radźićelom w serbskich wěcach nic jeničky krajanam, ale też druhim Słowjanam, kotříž wukonjachu studijowe pućowanja do Łužicy. Z nich běštaj prěnjej pólskaj wučencaj M. Bobrowski a A. Kuchařski, kotrajž do swojeho programa zapřiještaj też přepytanje serbskeje rěcże a literatury. Ale nimo bibliografiskich datow njedaštaj woprawdźiteho wobraza serbskeho pismowstwa. Tón wuńdźe w tutom času ze studijow P. J. Safařika, kiž do swojeje knihi „Geschichte der slawischen Sprache und Literatur nach allen Mundarten" (1826) přiwjedże Łužiskich Serbow zhromadnje z druhimi Słowjanami na swětowe forum. (Staw VII.)

Šafařikowa kniha běše z płodom noweho europskeho mysličkoweho žołmjenja, romantiskeho hibanja, kotreż běše kaž pola druhich poćišnjenych Słowjanow, tak też pola Serbow z pružinu noweho narodneho žiwjenja. Hdyž pola Łužiskich Serbow pod wliwom woswěcżenskeho hibanja dóńdże scyła samostatnje k narodnemu wozrodźenju, da romantiske hibanje tomule wozrodźenju prawe posylnjenje a trajace zawěsćenje, najprjedy we Hornjej Łužicy a potom też w Delnjej Łužicy. Doba samoho spočatka serbskeho narodneho wozrodźenja njeběše jara spomožna měrnemu literarnje-historiskemu wotrjadnemu dźěłu. Kaž Handrij Lubjenski, tak ani jeho šulef Handrij Zejleŕ njedospěštaj dale hač k bibliografiskim zapiskam serbskich knihow, dokelž jeju po organisaciji nuzna doba dospołnje druhdże zajimowaše. Ani J. A. Krügaŕ a potomnik češkeho eksulanta K. A. Peschek njedostaštaj so dale hač k bibliografiskim zapisam, kotrymž hakle J. P. Jórdan a J. A. Smoleŕ so prócowaštaj dać wěstu žiwjenjakhmanosć we dwěmaj literarnje-historiskimaj serbskimaj studijomaj. (Staw VIII.)

Z přibjeracej dźěławosću serbskich wubudźerjow rosćeše też poměrnje literatura najmjeńšeho słowjanskeho spłaha. A rosćeše też zajim we słowjanskich krajach, z wotkelž přiběrachu też zajězdy do Łužicy. Z nich běše najpłódniše studijowe pućowanje ruskeho slavisty J. J. Sreznevskeho, wukonjane z wobdźělenjom a wobstajnym přewodźenjom Smolerja l. 1840. Z toho wuńdźe „Istoričeskij ocerk serbolužickoj literatury" (1884), prěni to pospyt wo systematiski narys łužiskoserbskeje literatury, kiž sta so z wukhodźišćom wšěch podobnych dalších dźěłow. A to wosebje w Čechach, hdźež Fr. Doucha we wobstajnem zwisku ze Smolerjom kedźbliwje sledźowaše narodne, kulturne a hłownje literarne žiwjenje we wozrodźenej Łužicy. (Staw IX.)

(Kónc přichodnje.)

Wšo njedostanjemy kóžde léto jenak wjele, dokelž klaczjina koleba so njes 40 procentami. Tola nimo toho mamy dosć dobre wunoschki. Wo wotbyrcze so njestarajmy, dokelž w lékarnjach sela rady kupuja.

Dom a kuchina.

Rjedzenje mašanych wokrow w hródžach.

Mašane wókna w hródži njejsu žana cześć. Nimo toho je to wulzy njepschijomne w symje, hdyž je tak dosć czma. Psches mašane wokna njemóże so telko zmetkosće do hródže dobyć. Mašane wókno móžemy z rospuschczlinu želneje likalny wumnjeć. (Do 10 dželu wody linjemy 1 dżel żeloweje likalny.) Na to je swoplokrjemny. Wókna z wobliki namašamy najprnu z karbolinom, so bychu dšeje dzerżałe. Stót zmetkosć jara musnje trjeba. We cżemnych hródžach je potowe symjenischcżo tuberkulosnych nafagliwinow. Strowosć stotu je za hospodarja z wuzitkom.

Kak murjedžimy z barbu šamašane żerschczowzy (Pinsel).

Jara lohko móžemy najstarsche z wolisowej barbu šamašane żerschczowzy wurjedžicz a to na scżežkowaze waschnje: Wosmjenmy żebi staru blachowu konserwowu tytu a psches eżehnjemy horjeka prżki grót. Na tón pichiwjašamy żerschczowz, tak so so schczétk nimale dnja dótkaša. Na to linjemy do tyły 15 procentowstku drażiowu a hoščikowu rospuschczlinu. W tej nétko żerschczowz 10—20 minutschinow warimy. Dlše njeżmémy warcz. Hewak so żerschcże puschcza. Na żerschczowzu njeje po taftim warjenju žana barba wjazy ale je dospolnje mjekti a czisty.

Prašenja a wotmolwjenja.

Praschenje: Mój kóń hižo na ¼ léta na jenu šabnu nohu kromi. Stócżimy-li sady na kóda (Fessel), jeho noha boli. Sshm kóda 4 króc z frikolom (Frikolblau) schdrowak. Nétko je so trup wutworił a noha je wopinka. Nohu myju z mydlistnowej wodu a namašam ju z tukom. Kak dołho dyrbjał kóń stacz?

Wotmolwa: Bjes stótneho lékarja njehodži so nicżo tkmane a wóste postajicz. Móżeże hischcże jónu je sludom spytacz. Potom pak dyrbjał kóń 3—4 njedżele stacz.

Praschenje: Mój zydomlétny kóń dóstanje pichi stajnym dżele sacżeklinu a kule pod khomotom, kotrez jara bola, hdyž so jich dótknjemy. Stónczinje so putnu a z nich woda béži. Hdyž kóń njedżéła, so kule zhubja. Kóń je hewak strowy a derje żerc. Kak mohł tomu wotpomhacz.

Wotmolwa: Wasch kóń ma po sdacżu jara czuzitu kožu. Myjeże tute méstna wschednje z 10prozentowstej alaunowej rospuschczlinu, so by koža zwjerdnyła.

Praschenje: Moje prjedawsche kury wschi pjerza żerjechu. Tohodla wschi sarschach a pschedawach. Nétko zym żebi zyle nowe stadło wobstarał. Po nétkotrym czasu pak zym wobkedžował, so maja zyle nahe schije a zym swjescżit, so żebi nowe tez jena tej druhej pjerza dypaju. Tuz jim hoke méstna z petrolijom namašachmy. Nétko pak sloro njeżej pschestachu. Schto mam tudy sapocżinacz?

Wotmolwa: My wam radzimy, so byschcże hoke méstna na schiji z 5 procentowstej mordarowej rospuschczlinu masali. Mašanje z petrolejom njeje kmane ale straschne, dokelž kury pod tym jara cżerpja a druhdy žamo sahinu. To žame ptacži pichi hojenju tak mjenowanych wapnowych nohow. Dżerżeże tez na to, so mója so kury dosć derje hibacz a wuczitscże pschedewschém derje kurjenż. Wsche sczény a drjewo w kurjenżu z 5 procentowstej cellokremlowej rospuschczlinu namašajcże.

Praschenje: Mój pjeczlétny kóń ma zyle žuchi taschel a krótki dych. Nósdry ma zyle wotewrjene. Cżaha-li cżeżke, dha jara żmorkota. Żerje wscho a derje. Kak bych mohł tomu wotpomhacz.

Wotmolwa: Wasch kóń ma snajmjenischa chroniski bronchialny katarch, je-li njejsu žamo pluza khore. To by wam jenoż stótny lékar smjescżicz mohł. Njepomhaju-li kresolinowe pary, dyrbiżeże na kóždy pad lékarja sawołacz. Hladajcże, so na konja njeczehnje.

Praschenje: Moje žadženki a selenina w sahrodze mjesche žame czorne korusczki. Kajka khorosć je njes mojej seleninu a tak mam pschecżiwo njej zakrocżicz? Psched dwénmaj létomaj mésjach na žamtžnym sahonku bérny, kotrez mésjachu bérnjazeho raka.

Wotmolwa: Waschu seleninu je wésty hribik napadnył. Wy dyrbiżeże se žyczom a žadženjom płodow na tymle sahonku smérnicz. Pschede wschém pak derje z kubatym wapnom (Aetzkalk) potwapnicże. Na 2 mtr. žiuscha 250 gr. wapna. Wsche korużki swuczahajcże a spalcże. Wétka z hródžnym hnojom njehnójcże, ale sa to z pschikupnym. Pschi tym dajcże wjazy drażkowehо a fosforowehо hnoja hacz dušykowehо. Dale hladajcże, so jenoż strowe a bjeswadne žadženki žadžejcże. Na žane waschnje pak njesartujcże korjenje abo zbytki starych rostlinow. S tym bychcże žebi snowa khorosć naparali.

Praschenje: Moja krowa je tydżeń po cżelenju a nétko pichi dejenju mocži a njerjedži. Prjedy to njecżinjesche. Na wumju a na schtrichach nicżo wopacżne njepytnu. Schto mam cżinicz?

Wotmolwa: Wascha krowa cżerpi na tak mjenowanu pschedebżuczinowosć wumja. To je cżuwowa khorosć. Myjcże ¼ hodżiny psched dejenjom wumju z cżoplej wodu a potom hakle dejcże. Khorosć ho po krótkim cżasu zhubi.

Praschenje: Móżu zynu z luki, na kotrejž bżcheloni wjele mašlenki. (Hahnenfuß), konjom dawacz?

Wotmolwa: Mašlenkow je wjele druzinow. Tola wschi su jara jedowite. Tohodla njesmjeże tajke zynu pizowacz, we kotrymž je wjele mašlenki, dokelž je to straschne. Dyrbiże so prózowacz, mašlenku na waschich lukach sniczicz. Dušykowy hnój najscże mašlenku niczi. Po pohnojenju z dušykowym hnojom so tez druhe dobre kuczne travy derje wutwija. Tak jedoste travy a njerodž poduscha.

Praschenje: Mojemu konjej su tolste žiły prédnich nohow sacżekate, tak, so ani naitupicz njemóże. Bijo psches tydżeń kadu kišato-hlinjane wobkłady, tola podarmo. Kak bych mohł ke khromjenju wotpomhacz?

Wotmolwa: Dokelž wam njejsu wobkłady ani po tydżenju nicżo pomhale, dyrbiże žiły je žalbu schmacz (massieren). Njech wam stótny lékar nétkajku tuczmu žalbu wupisa. Pschi tajkim ryborowanju tuteje žalby dyrbi kóń 4 hacz 5 njedżeli stacz. Njepomha-li to, dyrbiże so stótneho lékarja wo radu woprascheez.

Praschenje: Moja krowa so posledni raz stejo cżeleschże. Nétko je sazo tuczelna. Mózemy nészto cżinicz, so by so leżo cżelita?

Wotmolwa: Krowy so cżasto stejo cżela. Nicżo cżinicz pschecżiwo tomu njemózeże. Jenoż wak warnujemy, so bychcże ju z mozu k leżenju njemuslowali. S tym

Praschenje: Moja tsiétna kobla so hižom zyły tydżeń nadpadnje pocżi, žamo w konjerżu, kotrež cżasto wétrujemy. Hdyž ju wjecżor wupschahnu, je trochu pschepocżena. Potom so w konjerżu dale pocżi. Dawam żytowe žytanje, wotwjs a żołtu répu. Żerje derje. Wadżi tute pocżenje konjej? Kak bych to mohł zahnacz?

Wotmolwa: Potrażcże waschu koblu stótnemu lékarjej. Mózno, so so pola njeje parjenje wutrobы a pluzow itwori. To może so w spocżatku hischcże derje zahnacz. Samożodżenje tajkeje khorosće je z wjetscha njesahojomne.

Cisło 25 Budyšin, 28. junija 1929 Létnik 37

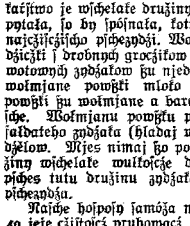
Ciste dejenje.

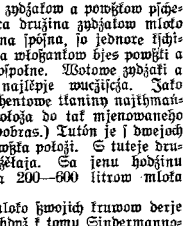
(S wobrazom.)

Nasche hospodarstwo so pschez rasnischo prózuja, so so mloko pschi dejenju njesamaja. Tohodla lubemu skotej pschez i cżistej zlomu sascżekaja. Kruwy cżasczischo czeżaja a rjedża. Ssu-li so jara womasane, kruwy do dejenja i cżistej zlomu wotrybuja a hischcże wotmyja. Potom mloko pisches powżki a drobne schidżiczki zydża. K tomu nowocżażne sberanje i zentrifugu wschu njecżistoscz wotstronja.

Nasche hospodarstwo, kotrez mloko na witi podawaja, jemu runje tajku kedżbliwosć wénuja.

Pschez tajke nałożuja wschelake druziny dejakow a zydżakow, so by mloko dokładnje cżiste so na pschedań podawało. Prusta pschepytarnja a kledżernja sa mlo-

kaczstwo je wschelake druzinу zydżakow a powschkow pschepytała, so by spósnała, kotra druzina zydżakow mloko najczischczischo pschezydži. Wona spójna, so jednore tschidżiczki i drobnych grocżikow a wložankow bjes powżki a wotwonych zydżakow su njedospolne. Wotowe zydżaki a wotmjane powżki mloko najlépje wucżiscża. Jako powżki su wotmjane a barcheniowe tkaniny najthmanischе. Wotmjanu powżku poloża do tak mjenowaneho salbateho zydżaka (hladaj wobras.) Tutón je i dwojch dżelow. Mjes nimaj so powżka połoži. S tuteje druzinу wschelake wulkocże dżelaja. Sa jenu hodżinu pisches tutu druzinu zydżaka 200—600 litrow mloka pschezydża.

Nasche hospodarstwo samója mloko swojich krumow derje za jeje cżistoscz pruhowacz, hdyž k tomu Sindermannowy zydżat (hl. 2. wobras) trjebaja. S jeho pomocu możesch nadobo 4 abo 7 druzin mloka na cżistoscz pruhowacz. Na dno kóżdeje trubki położa 60—90 zentimetrow tolste wotowe dno. Tute su žnehbéże. Cżiste

mloko, hdyž pisches nje pschebéhnje, na nich žaneho zlédka njejawostaji. Je-li pak samajane, samostaji na dni widżomne žołto mašane powostanki njerjada.

Presadzowanischo abo parnischo.

(S wobrazom.)

Parnischczo (po nemski Mist- abo Frühbeet) žada kedżbliweho wothladanja wustojneho zahrodnika. Do njeho stluscha pschedewschém dobra hnojna pjerschcz a pod nju konjazo hnój. Parnischczo je samodżete je schkleńczanymi wotnami. Sahrodnik rosumi je we prawom cżażu wotewrjecz, trjepicz a sazo i wokeżami sa-

wodżewacz. Na wschitko tole dyrbi zo nadrobnje wustejecz, je-li chże se zwojich parnischczow wuzitka bracz. Tohodla zo we zahrodkach naschich hospodarstwow i parnischczemi jara poredko setkujemy. Jako narunanje za nje wukazuja pschezadżowanischczа. Te su zyle podobne na parnischczа, tola schkleńczanych wotnow nimaja. Je zawodżuja je zlomjanymi wokeżami pisches nóz a wo cżaż hrubeho wjedra. Wokeży leża na drjewjanym

dešťkowanym wobkuku, podobnje kaž wokna parnišćža. Do pšeńeżadžowanišćža žłuščа dobra hnojna šahrodkowa pjerščatej bjes parjazeho konjazeho hnoja. W tajkim pšeńeżadžowanišću možeš wšelakе družiny seleniny dwě njedželi pjedy wužiwać hač do šahrodki pod hoke njebjo. Tak maš žadženki nětkotre njedžele pjedy hač je žameje šahrodki.

Dźěłaj nadobo z dwojim gratom.

(S wobrazom.)

Dźělamy hišćе pšezo mało srjadnje. Hdyž naléto ſ kultivatorom a wulkimi bronami rolu wobdźěłamy a wostajimy ju we žuščažnych wětrach jenož 24 hodźin ležo, šhubi 60 prozentow žwojeje wlohi. Hdyž ju sleležnjom hnydom šhladkujemy, šhubi jenož 39 prozentow. S teho druhdy wunoščk žnjow wukhadža.

Tohodla žu w nowišchim čžažu k temu pšišſupili, ke kultivatorej hnydom wleczak pšihtpowješnyć. Wšeliaž žo boja, ſo ſ tym konjej, wokaj abo truwi do kultivatora šapšehnjenaj pšenapinamy. Tomu pak tak njeje. Pošpytu žu dopokasałe, ſo stoczeczi ledma šchtwórčzinu žwojeje mozy pšchi tom nakožujetej. Mamy-li žylny kót, potom pšahajmy jón do rólneho gratu, ſe kótrymž nješchto hódne šhotowimy. W Amerizy žu we tom naštupanju dale. S wjele mjenje štokom do pšchihódneho a pšchimérjeneho gratu šapšehnjeneho wjele wjazy role wobdźěłaja hač pola naš.

Hnojowe zbčhadło.

(S wobrazom.)

Dźěławe mozy žu w ratařšiwje dźeń a žadnišche, kuž žo ratař prózuje, je wšchudźom ſ maschinu narunacź. Do

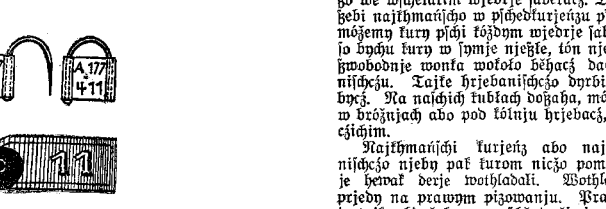

tajkich ručzne dźělo narunazych strojow žłuščа wěsče hnojowe šběhadło na kolach. Tuž je mózne, je też ja šběhanje běrnow, rěpow, a podobnych wupłodow a maczijnow (też pěika) trjebacź. Cžerjazu móž podawa elektromotor. Dźenża šetkujemy žo ſ tajkim šběhadłom na knježich dworach, ale hižo też na burišich kublach, wožebje w naschej Sakšej.

Pjeriznowe znamki.

(S wobrazom.)

Schtó žo wožebje ſ pjerišnatišwom saběra, žwoje kury wožebje wosnamjenja. S tym je mózno najlepje rosesnawacź a spóšnacź, kajki žana kokoš wužitk dawa a

kak stara je. Hacź dotal pšichiczinjesche pjerišnaŕ žwojej pjerišnje barbojte pjerščejenje ſa nóžki. S tym drje nětkaŕ starobu žwojich kokoschow spóšna, njemóžeschе pak je po dawanju wužitka rosesnawacź. Tohodla dźělaja a pšchedawaja nětko wšchelake družiny znamkow. So bychu lohke byle, žu ſ aluminija. Je pšchiczinjuja ke kschidleschkam. Hižo wschelake družiny dźělaja. Jenu ſ czeńkim grocžikom, pšchitykmu, druhe šašo ſ czeńkim grotowym pjerščejenkom. Grocžik pšcheczahnu pšches kožu we hłownym kschidłowym šhibadle. Snamku lohzy spóšnaja, dokelž troschku ſ pjerja trži.

Kury, kotrež w zymje njesu.

Kury, kotrež w zymje njenjeżu, powschitkownje naschim hospodarjam a plahowarjam kur wjele njepo.nhaja. Naléto a w lěče wschě kury njeżu a potom žu jeja tak tunje, ſo žo nam ſ czeża hdy próza a piza sa-runa. Dżerżimy-li pak žebi kury jenož jeji dla, dha dyrbi nam to też wunoschne byczź. S druhim žłowom prajene, nasche kury dyrbja też we zymje njesć, tehdom, hdyž je mało jeji a hdyž žu drohe. Hewak žmy thmanschi, ſo žebi trébne jeja kupujemy. Kóždy rosumny plahowaŕ kur wěso na prénim městnje hlada, ſo žebi tajšе kury dżerżi, kotrež też w zymje njeżu, dokelž žu jeja we zymje dwójzy tak drohe, jako w lěče. W mnohich hospodarstwach wschaŕ žo mało wo kury staraja. Mnoży žo dozyła wo to njestaraja, hacź je plahowanje kur wunoschne abo niz. Tohodla maja też mało ſ nich.

Kotre kury žu nětko dobre zymske njeżerki? Njesaleži jenož na družinje žamej, haczrunjeż czežte kury jako lépsche zymske njeżerki płacża. Saleži na prénim městnje na tym, kaŕ kury wothladamy. Kury dyrbja prawje sahe lahnyć. Młodźiczki dyrbja žo najposdźischo na ľónzu haprleje, lohte družiny też wo něschto mało posdźischo wulahnyć. Wot kur, kotrež žu hakle we lěče wulehnjene, njemóžemy doznła žadacź, ſo nam hižo w novembru a dezembru njeżu. Njeżu dże hischče ani dorosłene.

Schtoż wothladanje kur nastupa, dżerżmy na to, ſo maja kury dosć thmany kurjeńz. Kury jenož potom we zymje njeżu, maja-li cžopły kurjeń. To pak nětko njerěka, ſo dyrbimy kurjeńz wutepicź. W zymje kury žamo nětkotre stopnje zymy snjeżu, aniž bychu ſ njeżenjom pschestake. Dyrbimy je jenož pšched wětrom a deschczom schkitacź. Kurjeńz njeżmémy potajkim pšchejara na wětšiku měcź. Wožebje wětšit wjele njeżenju kur wadźi. Móżemy wobkedźowacź, ſo kury, kotrež na wětšiku wonka wokoło běhaja, pšchezo ſ njeżenjom saštanu. Tola też kurjeńzy w hródźach njeżu thmane a njehowja na žane waschnje zymskim njeżerkam, Ssu pšcheczopke. Kury kotrež ſ tajkeho czopkeho kurjeńza won na zymny wětšit pschiłdu, žo hnydom najzmnja. Tute sajsmnjenje sawinuje jwjetscha nahle pschemeńenje temperatury. Kury, kotrež w zymje njeżu, dyrbja šrowe byczź. Pšchetož jenož šrowe kury nam wjele njeschcź samóža. Šrowe kury pak sdżerżimy jenož w prawnych kurjeńzach.

Njeparujomne je ſa kury hrjebaniščcžo. Tam móża žo we wschelakim wjedrje saběracź. Tajke hrjebaniščcžo žebi najthmańšcho w pschedkurjeżu pschihotujemy, hdyž móżemy kury pšchi tóždym wjedrje šahnacź. Schtóž dhe, ſo bychu kury w zymje njeżle, tón njeżmé kurom pschezo žwobodnje wonka wokoło běhacź dacź, ale w hrjebaniščcžu. Tajke hrjebaniščcžo dyrbi rjenje ſa cžichim byczź. Na naschich kublach dożaha, móża-li kury w zymje w bróżnjach abo pod kólnju hrjebacź, je-li tam dosć ſa cžichim.

Najthmańšchi kurjeńz abo najthmańšche hrjebaniščcžo njeby pak kurom niczo pomhało, njebychmy-li je hewak derje wothladali. Wothladanje saleži najpredy na prawym pžowanju. Prawe pžowanje pak je tajke, hdyž kurom wschě te žiwiny posticzimy, kotrež k žwojemu ježiwjenju nuńnje trjebaja, kotrež też ke tworjenju jeji trjebaja. Jeja wobsteja ſwjetscha ſ bélka. Tohodla dyrbimy kurom prawje bélkowitu pizu dawacź. Tu je wobeže rhbjaza muczka ſpomnjenja hódna. We njej je wjele bélkowin a tohodla njeżmé pšchi žanej kurjasej pizy pobrachowacź. Też trjebaja kury w zymskim czaku tajku pizu, w kotrejż je wjazy tuka. S krótka prajene, kurom dyrbimy dosć dobru wutkotu pizu dawacź. Dobra piza pak njeje tunja. Tola na tym njeżmémy pschejara lutowacź. Mnoży pschi kupowanju tunjeje pizy pschiżadża, dokelž jim kury niczo njesinjeżu. Hacź je mjehka abo iwjerda (žucha) piza thmańscha, to drje žu wožobinske nahlady. My dawamy w zymje mjehku pizu a to wotpadki ſ kuchinje (warjene běrnjaze bélišći abo druhe wotpadki po seleninje), rybjazu muczku, nješchto mało pschenczných wotrubow abo jeczny schrót. Nimo toho sesthadżanym wowż (gekeimter Hafer) jara njeżenje spěchuje. Wowżej móżemy w kuchini jesthadżacź dacź, hdyž jón do měschkow nażypamy a namócżimy. Wěso njeżmémy jeho pschewjele dawacź. Kury njeżu potom spłajene jeja. Też Pohinwetol móżemy jim do pizy pschidawacź, kotryż w městach w drogownjach dóstanjemy. Po nim nimamy hubjene scżěhwěti, jako po sesthadżanym wowżu. Pohimwetol njeżori. Sorno nażypamy tóżde ranje do hrjebarnje. W zymje dawamy měło selenje pizy runtkizu a zymšti tak. Też dżeczelowe pluwy do warjennych běrnow měschamy. Sa selenej pizu kury w zymje žadaja. W lěče žebi žamo trawu schczipaja. To jim w zymje pobrachuje.

Njepočink mějičelow zahrodu.

Swjetjcha wschitzy mějičželjo šahrodow maja šy njepočžink, ſo žwoje žadowe schtomy blisko mjeży abo płotu žadżeja. Schto je ſ pschiczinu, njechamy runje prajicź, ale mohu žebi, ſo tajki mějičel méni, pódu je pomozu žadowcho schtoma derje wužicź a pšchi tym žužodowu šahrodu žobu. Ssušod žo žnadź njecha je žužodom wadźicź a tak hišćе blize mjeży žwoje žadowe schtomy nažadża, ſo hy jemu wotpłacžił. Tu pak njeje žanemu pomhane. Schtomy žebi jedyn druhemu sasthileja a žadyn nima ſ toho dobry wunoschk. Sczěhwěti toho žu potom, ſo žu schtomy polne njerodże, wschelakich nakażliwinow, thorosczow. Ssad je hubjenje wuwity. Też schtomy žame žo thmanje njewuwija, ale bórzy šahinu. Skrótka prajene, ſ tajtim jednanjom wjele wunoschka nimamy.

Schtomy žadaja powětr a žwětłosć. Jabłuka, wischniny a kruschwiny dyrbimy 11—14 metrow rósno žadżecź. W šahrodże, hdyž nicžo wjazy mjes schtomami žyczź njechamy, dożaha 10 metrow. Chżemy-li pod schtomami hischče nješchto žyczź, žadżamy jenož wyšoke, niz powyšoke a niske schtomy, dokelž pod nimi žo schpatnje póda wobdźěła. S niskich schtomow pak mamy sažo pschihódnische schczipanje. Sslowczźiny a kišate wischniny žadżamy 1×7 metrow rósno. Niske schtomy pjedy njeżu, ale ſa to nam też pjedy šahinu. Niske schtomy žadżamy 5—6 metrow rósno. Sslowczźiny, kišate a žłódte wischniny njeżadżamy rady niske schtomiki.

Njepočžink je też, hdyž nechtó zyle blisko pschi mjeży žuždodoweje šahrody maleny naždża. Te potom korzenje metry daloko do žuždodneje šahrody cžerja. Dyrbimy na to dżiwacź, ſo maleny powětr, žwětło a žłónzo trjebaja. Nehdże šesady płotu nam njeneżu.

Sróka.

Sstóka žłuscha do rapacžich ptakow. Je po žwojim šwonkownym, kaž też po žwojim waschnju zyle rapakam podobna. Je cžorno-běleje barby, na šelen błyšotata. Ju móżemy hižo ſ daloka spóšnacź. Sstóka njespéwa, ale spodżiwnje woła, schtoż žo jako „cżek, cżet" poznucha. Jejny hłóš žo nimale drósnowemu runja. Sstóka njeznéšdži rady we žamych lésatych krajinach. Je radscho mjes polami, hdyž je wjele kukow a wody. Rady je tam, hdyž je w blišscheji wjele cżernjow. Žiwi žo je pschekażanzami wschech druzinow. Rady też myšche łóji. Ale njedźiwajcy toho jara wjele schkodźi, dokelž rady małe ptacże hnězka rubi. Sežerje jeja a ptacżki. Je to rubježny ptak najbórscheje druzinu. Hdyž je wjele gnězkow, tam dyrbja žo ſšelecź, ſo bychmy wužitnische mjenische ptacżstwo schkitali. Je-li žebi młodu gnóku do klětki žadimy, dha žo nam bórzy sludźi. Wésty, mi snaty lubowaŕ gnótow mésjesche gnóku w klětzy, kotraż możesche powedacź a wschě możne wumjeńke kuški. Rapacże ptaki ludźo rady do klětkow žadżeja, dokelž bórzy nechte nawuknu. Wožebje lohko nawuknu powédacź.

Strowotnistwo.

Wunoschk płahowanja lékarskich rostlinow.

Nehdźežkuliž mamy kruch pola próschne ležo, hdyž bychmy mohli nješchtožkuliž wožyczź abo wožadżecź. Jara wunoschne žu tež lékarske rostliny. My dyrbimy tóždo-létnje wjele selow, ſ kotrychž žo lékarstwo wari, ſ wukraja kupowacź. W lěče 1923 je žo do Nemčkeje 25 199 dwójnych zentnarjow selow dowożowało. Wěso je mjes nimi też wjele, kotrež pola naž njerostu. Wulke selarske firmy (Grożdrogenfirmen) žu wusnałe, ſo žo pola naš wožebje mało mjetlicžki (Pfeffermünze) meliży a baldrijana płahuje. Też jendźelske selo a cżaj stej žadnej. Jendźelske selo (Angelika) wožebje w lékarnjach rady kupuja. Nimo toho nam hischče likórowe fabriki wjele sa nje płacża.

Chżemy-li šela we wulkim płahowacź, dyrbimy wěsa nětchtožkuliž w hospodarstwje pschemenicź, na pschikład k žuschenju abo réżak. S tym pak nimamy wjele wudawkow. Też dźělo njeje tak wulke a nětchtožkuliž może dźěcźi cžinicź. Selo nam lékarnizy doscź derje šapłacża na pschikład:

Sahrodna mjetlicžka płacži kilogram	3,05 hr.
Krżenje ſ lékarsk. wurocžnika (Königskerze) kg.	9,— hr.
Baldrijanowy korjeń	2,50 hr.
Cżaj (Altheewurzeln)	1,60 hr.

Na jedyn hektar najnéjemy wokoło 2500 šahrodneje mjetlicžki (Pfeffermünze) 140 tilogramow lékarskeho wurocžnikow. krżeni, baldrijana, nowych koruschkow wokoło 5000 tilogramow a cżajowych koruschkow wokoło 5000 kilogramow. Tak wunjeże nam šahrodna mjetlicžka 7625 hr. wurocžnikowe krżenja 12 600 hr., baldrijanowe korjenje 12 300 hr. a cżajowe koruschki 8000 hriwnow.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1.51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a ćišć Smolerjec knihićišćerja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a labele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čis'o (Nr.) 149 — Budyšin — Sobotu, 29. junija 1929 — Bautzen — Lětnik 88

Čežke dźěło za dra. Büngera.

Přindże knježerstwo prawicy w Sakskej?

Wšchelake šnamjenja pokazuja, so žo wutworjenje nowjeho sakskeho knježerstwa bóle na prawizu khila. W žiwojim času, hdyž so dr. Bünger ja ministerskeho prezidenta wolesche, su nazionalni sozialistojo so srěčeli, so prózowanje dra. Büngera jenož podpěrali pod wumjenjenjom, hdyž wón žane ſ najwažnišcheju sakskeju ministerſtwow demokratam njepschewostaji. Tutej wažnej ministerſtwje stej šmutkowne ministerſtwo a ministerſtwo sa ludowe rozwuczowanje. Demokratojo žu na to wotmolwili, so woni ſ nazionalnymi sozialistami dohrja ko koalizije njesastupja a so žo pod hewalschim Büngerowym knježerſtwom jenož potom wobdźěla, hdyž žo jim šmutkowne ministerſtwo pschewostaji. Něšto žo skoro ſa, so žo dr. Bünger nazionalnych sozialistow njemóže wdawć. Wčera popołdnju je demokratam sdźělił, so je na połsdźěnjene žadanje nazionalnych sozialistow dźiwacz dyrbjał, so pak demokratam ſa to druhe ministerſtwo pschewostaji. Na tole sdźělenje žu demokratojo ſ krótkim „ně" wotmolwili.

Tak žnjy w Sakskej něšto po wschěm ſdaču na puču k prawizynemu knježerſtwu, w kotrymž tež nazionalna sozialistojo žo wobdźěla. Nowiny němſkeje ludoweje ſtrony, kotrejež sapółłanz dr. Bünger běše, podawki sešłabšuja a pišaja, so je dr. Bünger ſ demokratami jenož njewjasomnje wo horjekach sdźělenych należnoſcach rěčał, so by požłonje *nastyrjedy* ras wujasnił. Njeje pječa wěſte a dostónje namjety pschedpokazył. Němſka ludowa ſtrona pak w swojich nowinach dale ſastupuje ſakt, so dr. Bünger žiwoje prózowanje tež bjeſ wobdźělenja demokratow dale powjedże a wěſče wočakuje, so wón 4. julija žiwoje knježerſtwo ſakſkemu žejmej pschedstaji.

Heldt je so spokojił.

Něhdyšchi ſakſki ministerſki prezident Heldt je w nowinach „Volksſtaat" wojewił rozjasnjenje wo prawnych pschičinach žiwojeho sadźerjenja pschećiwo drej. Büngerej. Wón tam praji, so njecha ſe žiwojeho měnjenja konſekwenzy ſcjahnjeć, so njedyž mějachu trajazy njeměr wubudźił. We Sakſkej njewobstoji pječa žadyn organ, kiž by tule należnoſcej mohł hnydom rozsudźeć. Heldt pak ſamokmjenje ſa podawki pschećiwo wustawje, kajkejž wón w ſadźerjenju ſalschich dnjow widźi, wotpokasuje a je žiwojemu nałšedníkej pschewostaja.

Porjad za ludowe šule w sejmowym wubjerku.

Hospodarſki wubjerk A ſakſkeho žejma wotbył wčera hospodarſki plan ludowych a powołanſkich ſchulow a je pschi tutej ſkładnoſci někotre namjety lěwizy ſ pomocu demokratow pschijał. Jedyn pschijaty namjet postaja, *so žo w prěnimaj ſchulſkimaj lětomaj žaneje nabožnje wuczby* a žaneho normalneho rozwuczowanja *podawacz njeježmje*. Wo tutym namjecze dże w žejmje hišćeze k dalſchemu jednanju dóńdże. Krótſchenja podpjerowo na ſchulſke wubjerki atd., kiž běšche knježerſtwo w dodatčnym hospodarſkim planje namjetowało, wubjerk wotpokasa.

Sakſke półłanſtwo w Mnichowje ma ſanicz.

Wubjerk A ſakſkeho žejma wobſamknu pschi wuradźowanju wo hospodarſkim planje ſ hłosami lěwizy, demokratow a ſtarosozialistow, so ma žo ſakſke półłanſtwo we Mnichowje ſ 1. haprleju 1930 ſdźěłowanyć.

Zakaz kommunistiskich demonstracijow.

„Čerwjena thorhoł", kommunistiſki organ, wojſejwa, so je ſozialdemokratiſki policajſki prezident w Kaſſelu kommunistiſku demonſtraciju ſa wječerawſchi pjatk ſakaſał. Demonſtrazija běšche wotmyſlena jako napschećiwna demonſtrazija pschećiwo demonſtrazijam wótčinſkich ſwjazkow dla 10 lětneho wobſtaća Verſailleſkeho měra.

Ssamtne nowiny wojſejeja dale, so je Mnichowſki policajſki prezident ſakaſał, ſhromadźiznu, kotruž je měſtna wotnožka Čerwjeneje pomocy w Mnichowje na 1. julija pschipowědźiła. W tutej ſhromadźiſnje chcyſche bobuſtaw wubjerka ſa mejſte wuſtupjenje w Barlinſkich podawkach wot 1. hacž 4. mjeſe. t. l. rěčeſcz a mějeſche po film pokaſacz. S teho pak něšto njezo njebudże.

Němſky nazionaliſcja něhdyšchemu kějorej Wilhelmej pucz do Němſkeje pschihotuja.

Nazionaliſtiſke nowiny „Dresdner Nachrichten" pišachu we wječerawſchim wjeczornym wudawku, ſo je ſpadnjenjom ſakonja ſa ſchkit republiki ſo kějorej Wilhelmej II. pucz ſ Hollandſkeje do Němſkeje wotewrja. Wšelo hnydom pschedhladnuwje pschipomnja, ſo njeje wěſte, hacž Wilhelm tule pschileżnoſcz wužije, ſo by ſo ſ „asyla" do domiſuy wróćił. Nazionaliſcja noſcha ſo ſ nadźiju, ſo němſki preſident ſ Hindenburg kějorej wulkomyſlnje nawrót do Němſkeje *możni*. Na lěwizy ſu ſo wšo hižom skoju pschećiwo Wilhelmowemu pschichadej poſdźěłowałe.

Jednanje wo koaliziji w Mecklenburgiſkej.

Saſtojny ſchtwórk jednachu w Mecklenburgiſkej prawicy žyne ſtrony wo pschihotach měſchčanſkeho koalizijneho knježerſtwa. Licza ſ wěſtym dowěrjenjom na to, ſo nowe wobſteji *wopraſnjenje* pschićiwy, ſo mjes jenotliwymi ſtronami jenotliwe cżekoty ſo wukopaja. Tuž dnje ſmeja prózowanja na wutworjenje koalizije tež wuſpěch. Prajwznemu blokej, kiž by ſo wutworił a ſe 26 ſapółłanzow wobſtał, by napſchećžo ſtejała opposizija ſ 25 ſapółłanzami, kotraž po wſchěm ſdaču pschežo ſhromadnje njewuſtupi.

Hospodarski wubjerk w Genfje.

S 21. julijom ſeńdże ſo w Genfje ſašo hospodarſki wubjerk pod pschedſydſtwom ſtatneho ſekretara Treudeleenburga. Wubjerk budże pschepruhowacz dźěłowy program, kiž bu w měrnju postajeny a kiž wopſchija należnoſcze industrije, wikowarſtwa a ratarſtwa. W programje poruczeju ſo tež ſudowanja industrialnych kartellow. Dale budże wubjerk jednacz wo dalewojedżenju pschepytowanjow we wuhlowej a zokrowej industriji a postajicz dżeń ſa konferenzu ſa wurunanje ſmjenkowneho a ſchekowneho ſakonja dawarſtwa.

Němſki sejm.

Sakoń ſa ſchkit republiki ſpadnje.

W němſkim žejmje dóńdże ſchtwórk wjeczor pschi wothłoſowanju wo podlěſchenju ſakonja ſa ſchkit republiki ke rozhorjenjom podawkam. Sa podlěſchenje ſakonja wotedachu ſo 263 hłoſow, pschećiwo podlěſchenju 166 hłoſow. Pod wulkim pschikleſkom kommunistow, němſkonazionalnych a nazionalnych ſozialiſtow ſwješi vizepreſident Graef, ſo tróšnej dwě tſećinje błoſow njebuſchtej doſpěłej a ſo je žo ſakoń ſ tym wotpokaſał. Tuž ſakoń ſa ſchkit republiki ſ 22. julijom 1929 ſ mozy ſtupi. Němſki ſmutkowny miniſter Severing žo hnydom k žłowu ſamotwi a pokała na próſtnjenju, kotraž je ſ wotpokaſanjom naſtała, a kotraž ma žo dźiwajo na ſhromadne położenje w Němſkej na kóždy pad wupjelnicz. Hdyž žo němſki žejm ſašo ſeńdże, chże wón ſašo nowy nacżiſk pschedpokazicz. Kommunistojo a nazionalni ſozialiſtojo na miniſtrowe rozłożenje ſ wulkim harowanjom wotmolwichu. Nadawachu miniſtrej wſchelakich wudmow, wołeżje běchu nazionalni ſozialiſtojo we tutym dźele wulzu. Pschińdże ſamo tak dalako, ſo běšche ſtrach, ſo k puſkam dóńdże. Pschi wulkim rozhorjenju pschetorhny vizepreſident Graef poſledżenje.

Němſke knježerſtwo prihotuje so na politisku konferencu.

W žiwojim wječerawſchim poſledżenju ſabjerašche žo němſke knježerſtwo dla ſkhorjenchо němſkeho kanzlera pod pschedżydſtwom dra. Streſemanna ſ pschihotowanſkimi dźełami ſa politiſku konferenzu, kotraž je žo pschi jednanju wežywuſtojnych w Pariſu jako nuſna wupokaſała. Knježerſtwo pschija na to roſprawy ſwonkowneho miniſtra a finanzneho miniſtra a ſabjerašche žo wobežeju ſ praſchenjom, wožobow, kiž žo na konferenzy wobdźěla. Němſke knježerſtwo ſtajі žo jenomyſlnje ſa wumjenjenje, kiž žu ſa němſku delegaziju ſe ſakładom jednanja na politiſkej konferenzy.

Němski kancler poda so na woćerstwjenje.

Němſki kanzleſ Müller-Franken poda žo pónđželu do jenych kupjel w pokodnišchej Němſkej, je-li to jeho ſtrowota dowoli. Dokelž dyrbi někotre njedźele na woćerſtwjenju pschebywacz, žo jara praſcha, hacž žo na politiſkej konferenzy dla reparazijow wobdźěli, dyrbjała-li žo wona po prěnſchim poſtajenju w juliju wotmicz. Njeby-li to možno było, byſchtej potom němſki ſwonkowny miniſter dr. Streſemann a němſki finanzny miniſter dr. Hilferding Němſku ſaſtupowałoj. Dr. Streſemann dże žo tohorunja hiſćeze do konferenzy na woćerſtwjeniſki dowol podacz.

Němſkoſtatna rada dowoli konkordat.

Po dlěſchim jednanju wo konkordacze wobſamknu němſkoſtatna rada wječera ſ 44 hłoſami ſozialdemokratow, zentra a demokratow pschećiwo 36 hłoſam, ſo žo njewobwroći pschećiwo konkordatej, kiž je pruſke knježerſtwo ſ katoliſkej zyrkwju wobſamkło.

Dr. Schacht rozprawja wo Pariſkich jednanjach.

Na wječerawſchej hłownej ſhromadźiſnje Němſkeho industrijineho a wikowarſkeho ſjeſda w Mnichowje rozprawješche preſident němſkoſtatneje banki dr. Schacht w dlěſchej rěči wo konferenzy wežywuſtojnych w Pariſu, kotruž njemjeſeſche ſwjeſelazu ſa Němſku. Hdyž žu němſcy wežywuſtojni tola Youngowy plan podpiſali, dha je žo to jenož tohodla ſtako, ſo tola někajke lěpſchiny ſa Němſku w pschichodze widźa. Były podawk może žo hakle potom prawje pohódnoſcej, hdyž jón człowjek ſrosumi prawje do politiſkich wězow ſaſtajicz. Nječnik roſtoji dale, ſo dyrbjachu ſo němſcy wežywuſtojni ſ wopraſdźitymi politiſkimi pomérami, ſrěčenjemi a postajenjemi ſpokojicz a tuž njeje było možno, naczecz praſchenja wulkeje politiki. Na druhej ſtronje pak žu woni pječa ſpytali ſ dorańnoſcu a dokładnje hospodarſke podſohi a możnoſcze ſa Němſku feſtajecz a druhich wežywuſtojnych k temu dowjeſcz, ſo bychu lětne reparazijſke płaczenja po hospodarſkich pomérach ſtorjowali.

Roſpuſchczenje Landbundiſkich druzſtwow.

Swjaſk brandenburgſkich Landbundiſkich druzſtwow (Genoſſenſchaften) je w žiwojim poſledńim poſedżenju, kiž w Frankfurcze nad Wódru wotmě, wobſamknuł, ſo organiſaziju roſpuſchczi a ſo jenotliwe wokrjeżne organiſazije 1. auguſta ſhromadnje do němſkoſtatneho ſwjaſka ratarſkich druzſtwow pschewjedże.

Po pschikładze brandenburgſkich Landbundiſkich druzſtwow ſmeja žo w dowidźomnym czaſu też druhe provinzialne ſwjaſki roſpuſchczicz.

Štwórte samomordarſtwo w Erfurće.

Nahladna pjenježnikowa žiwoła žo ſ płunom ſajedojeſcza.

Schtwórk dopołdnja wotkrychu we willi na Steigerſej haſy 21 ſakoſtnu njeſtutk. Khěža błuſcha dawno ſuchwiſu žiwoſze pjenježnika Ullmanna, w kotrejž bydlachu tuchwilu dwójnikaj Arno a Benno Ullmannaj, mandželſka Arna Ullmanna a ſwobodna Bella Ullmann. Hdyž knježerſtwo

w dopołudnišnich hodźinach njepřichińdże a słužowna šaćiu, so fyluje za płunom wonja, dźesche za tym a šwěrći, so wukhadża płun je jiwy w hornim poschodże leżazej, tiž wukhadża njeke wuživanu. Hdyž klepasche žo wo durje, wotmolwy njedosta, poča na se njesbožo tukać a sawola policiju. Wotewrišchi f gwaltom jiwu, mějachu žalostny napohlad. Na schpundowanju, po kotrejž běchu poßleschesa pößlane, leżachu schtyri šwoblekane wožoby morwe. Pluwowy honać, tiž běše tu hišće f toho czasa, hdyž žo městnosez jako kuduja wuživasche, bě wotwjertujeny.

Wjeczor pšed tym bě žo žuwója kaž hewak pšchez se słužowej roszohnowała. Niczo njebě pytnyć wo žalostnym wotmyślenju. Pschiczina k njeskutkej je zyle njewujasnjena. Se sawostajeneho lista pschiwuslnym žo tohorunja niczo docžitacz njehodži.

Bratraj Arno a Benno Ullmann běschtaj po nanowej žiwjerczi, kotryž běsche znaty Erfurtski bankowy dom „Am Anger“ sałožił, tukhwilnaj mějiczelej. Wisłoleżaze tukanje, so žu wobkhodne czekkosche f winu žamonordarstwa byke, žo mjes tym f powěsczu wotprěwa, a po kotrejž f wobkhodneho połoženja tež žana pschiczina k njeskutkej widżecz njeje. Podrobne pruhowanje wobkhodnych knihow je žo hnydom postajiło.

Ze Serbow.

W Budyschinje, 29. junija 1929.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 745, hygrometer +3 a thermometer wodnjo +18 stop. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 745,5, hygrometer +3 a thermometer w nozu +10 stop. Dalsche wjedro budże czpohliche a pomročzene. Nakkwilne je žo wjedro stajiło ale kat dołho njehodži žo prajicz. Wyschina f wjeczora Europy je fyliny wubčk nad frjedźnu Europu wupschestrěła. Nad rańschej Europu wschak hischcze nižiny leża. Nowa pschichodna z Azorskich kupow. Tak je po sdaczu nasche wjedro sajo wohrožene. Schkleńza pokaluje pak hischcze na rjane. Tehodła žu pschezo njewjedra możne. Nałch wjedrawutłocujny ma sa nowy tydżeń sczehowaze wjedro sa możne: Njedźelu njewobstajne, pónđżelu rjenje ale njewjedra žu możne, wutoru rjenje a wětrato, frjedu samročzene a njewjedrate, schtwórtk rjenje a wětrato, pjatk samročzene a panzate, sobotu je kritisti dżeń. Zhły julij ma žo f horzotu a njewjedrami woczakowacz. Jutrje 5. njedźelu po žwjatej Trojizy sthadża žitónczko 3,42 hodź. a khowa žo 8,24 hodź. Mjeczaz sthadża w polnozy 12,01 hodź. a khowa so pschipołdnju 12,25 hodź.

— **Sšławne Budyske měschczańske tšelenje** žo jutrje njedźelu sapoczinje. Wotewri žo po swuczenym waschnju f wuczehnjenjom tšelzow f Mjaßoweho torhoschcza pśches Bohatu hażu a Sserbśke hrjebje na Tšelnik. Tutón wuczah, tiž žo pop. w 3 hodź. sapoczinje, pschiwabuje f kóżdym lětom wulke žyły wośpinych pschihladowazych. Na Tšelniku je tež lětża sa wschitke możne sawjeżelenje a rospjerschenja postarane. Wożebje poruczamy k wopytej **Schorschutej skortoschu jeździenju,** hdyż móże žo kóżdy sa schofera wubdsipołnicz. Dale je tež pśilschoi lětża zlawny **Schneiderowy hippodrom,** sa kotryž žo wożebje lubowarjo koni a jeździerśiwa sajimaja. Lubi cżitarjo a lube cżitarki, wobkedżbujcze tež nawěschcżaj w dźenżnischim cżišle, kotrajž waż nadrobnischo powuczitaj. Nimo dalschich sawjeżelenjow je na Tšelniku tež mnoho pschilekżnosczе k cżełnemu wośchewjenju. Sšrjedu wjeczor, hdyż žo cżmicz poczina, wotpali žo wulki wohnjostroj.

— **Budyske haptyki** žu wschędne dny hacz do 7 hodź. wjeczor wotewrjene, njedźelu pak samknjene. Nózny służbu a njedźelu wotewrjene ma jenoż jena haptyka je mšacznym wotměnjenjom. W juniju je to Dwórnischczowa haptyka na Bismarckłej dróży a w juliju Hrodowska haptyka na Hoschcżu haży.

— **Dźenżnische wiki.** Bučra płaczesche 1.00—1.05 hr., jeja 12 hacz 13 pj., twaroh 25 pj., hušy 7—8hr., punt czerwjeneho kału 30—35 pj., běłeho 25 pj., zyble 15 pj., kolrabija 15 pj., rjetwjenja 10—15 pj., morchwje 20 pj., sellerija 40 pj., róża šydriteho kału 20—80 pj., tórki 40—60 pj., walcźk radišchow 10 pj., kedżk kołotwje 5 pj., punt wischnjow 60—80 pj., truskałzow 70—80 pj., jabłukow 20—60 pj., běrnow 6—8 pj., zentnar 4—6 hr., litr laneho wolija 1.80 hr.

— **Nastupajo nazymski koncert.** Hłowny dirigent prosy nas wo tole wozjewjenje: Po dalšim rozmyslenju dyrbja pruhi za nazymski koncert tola srjedu so wotměwać. Tola pschichodnu srjedu (3. 7.) pruha wupadnje dla měšczańskeho tšelenja a wohnjostroja. Za to zhromadźuje so za tydżeń (srjedu 12. julija) **cyły khór** — mužske a žónske hłosy — 1½ hodź. w Serbskim Domje, zo by so I. dźěl „Naléča“ docyłnje přezwał. Towarstwa, kotřiž hišće zawodny khór „Maestoso“ nimaja, njech so na k. wyššeho wučerja Hajnu wobroćeja. Te ma so też nawukwyć. Někotři wobdżělnicy su drje raz na pruzy pobyli, ale w dalšim so wjacy njepokazaja, hdyž tola podpjeru wšěch spěwakmanych trjebamy. Tehodła wospjet prošu: Přińdźće wšitcy porjadnje na pruhu! Hewak so dźěło dwoji a komdźimy sej časa. Wostajee so nětko bóle druheho dźěła a koncentrujee swoje mocy na tutón narodny skutk — na sławne Kocorowe „Naléčo“, kotremuž chcemy wšě naše mocy wěnować, zo bychmy je hódnje přewjedli. Dla pruhi prajee sej jedyn druhemu. Sym nazhonił, zo wšelacy wozjewjenja w Powěstniku nječitaja.

— **Tšo wulětnizy,** kotřiž běchu na Bože stpicze f Budyschina do Cżech na wulki schli, pschebywaju na wokrjesnem žudnistwje w Cżěskej Lipje w pschepytowanskej jatbje. Haczrunjej je žo němski konsul wo Budyschanow, kotřiž někto hižo žydom njedżeli w jatbje tcża, prózowak, njeje žo hišćeze poradźiło, pschepytowanje ke końcej dowjesecź. W Cżěšej Lipje žu tohorunja měnjenja, so drje žo tutón pschipad bórzy dokónczi, tak so móża Budyschenjo słónczenje sajo žo domoj wróczicz. Sšnadź žo to hižo blížsche dny rostudži.

— **Nadupodawanska hodżina.** Blížscha darmotna radupodawanska hodżina sa šlabomyślazych, na padawu khorosczi cżerpjazych a duchakhorych wobydlerjow města Budyschina budże frjedu 3. julija wot 11 hacz do 12 hodź. w měschczańskej khorowni.

S **Mulkeho Wjelkowa.** Nasche ryczerkubło, na kotrymž dotal knjes f Bozberg sam hospodarjesche, žo wot 1. julija t. l. pschenaja. Watnajeź je knjes kubler Schneider f Bosankez pola Delneje Kiny. Dotalny inspektor kubła, knjes Wicżas pschesnydli žo je žamknym dnjom do Kotlic pola Lubija a pschewośmje tamne kubło na město žowjeho semrětkeho bratra jako inspektor.

S **Hornjeje Kiny.** Budyško-Wjeleczanska dróha a wjesna dróha w Hornjej Kinje stej dla nałpowjedanja na Hornjo-Kinjanskich honach wot 1. hacz do 6. julija 1929 sawrjenej. Jězdny wobkhad pokasuje žo na Pschichczezy a Bobolzy.

S **Budestez.** Schtwórtk wjeczor sešłóchu so žobuštawy schulskeho wokrjesneho pschedsydstwa a schulskeho wubjerka f schromadnemu posedżenju w Rósicz hoječzenzu. Knjes měschczanosta Seifert wotewri a nawjedowasche posedżenje. Wobsewi so, so je poczczanka wo 150 000 hriwnow dóschła. Posdżischo ma so twarski pschinoš wo 40 000 hr. pschiwokałacź. Wschelake namjety thółkow pschedsedżachu. Dźěła za płeczizowe podłohi pschespodachu so Zitawskej firmje Renger a Herfurth po płaczinje wo 4 834 hr. a 30 pjenjezkow. Sa terrassopodłohi dósta Wulkoschonowska firma Hartmann a Richter nadawk. Wodowód a wotwodżenje ma wulwjesć Budyšla firma Albrecht za płaczišnu wo 3 925,10 hr. Wobsamknu žo, so ma so elektriske wonidło wobstaracz a k sawěschenju pschi nékajšim wohnjowem strasche w nowem schkólskim wotrjenju tež dwaj dodatnaj wohenjahaka. Wótnje próżdniny postajichu žo na czaż wot 21. julija hacz do 17. awgusta a nałpmjske próżdniny wot 27. septembra hacz do 16. oktobra. Dokelż žo nowa schula najšerschso hischcze w tutom kżcze posmjerzi, wobsamknychu sbohom też schkólscy žwjedżeń wuhotowacz. Do pschiprawjazeho wubjerka wuhwolichu žo knjeza měschczanosta Seifert za pschedsydu, Urban, Rietschel, Paul, Gedan, Golbs, wyschichi wuczer Würgatsch a hischcze jedyn wuczer, kiž ma žo hischcze postajicz. Dla spjenjezenja, tehole žwjedżenja je sbórka po domach wotmyślena.

S **Warnolcźiz** p. Wjeleczina. Pschichodnu njedźelu žwjerczi žo tu kaž kóżdolětnje Lšny mišijónski žwjedżeń. Nimo knjesa fararja Niednera f Husti budża někotři Ochranowizy mišijonarojo wcżerczk. Pschecżeżelo mišijóna žu pschepreschesi.

S **Worzyna.** Sobotu a njedźelu 13. a 14. julija žwjerczi nascha schula žwój 50 l ě t n y j u b i l e j. Pilne ruzy hižom wschitko rjenje pschiprawuja, so by žo starym schulerjam a schulerkam, kiž chodża žo w bohatej žyle sejicz, prawje spodobało. Jubilej žwjerczi žo hižom sobotu wjeczor je žwjedżenskej zhromadźizny we wulkim žwjedżenskim stanje, njedżelu dopołdnja wotmeje žo žwjedżenski akt a popołdnju wulki schulski a domišniski žwjedżeń.

Do Pomorz a wokoliny. S prěnim julijom t. l. ta pschenđże firma Lorenz a Krjeczmar na Pomorczanskim dwórnischczu na nowého mějeczela, mjenujzy knjesa Hermana Webera. Won je tutón stary wobkhod se wuhlom, wapnom, hnojidłami a pizowadłami wotnajał. Rukuje sa to, so budże žo sprawnje prózowacz se dobrej płaczišny hódnej tworu žebi dobrej dowěru žwojich woteběrarjow. Tohodła pschejemy jemu spodobne rozwiwanje joho wobkhoda.

S **Minakała.** Nihóže tydżeń do žwjatkow je tudyschi wjesnjan na harczenjach pola Minakała pobnoż fotografiskeho aparata (statiw) namakał. Schtož je ju žhubił, njech žebi w Minakale cżo. 145 wotewsa.

S **Minakała.** Hižo někotre dny sniepokojuje naschu wokolinu někajši njehórnik. Tutón połpyta žo frjedu we žuboschnych Pßowjach najprjedy w bydlenju na schulskej holzu, tiž běše žama doma. So holza cżekny, swosta na žoža pschi połpyce. Niesnaty wotžhże je žwojim kolom potom k Lipiczej. Duzy po puczu wobcżežowasche na połi dwě žónški na najnjeschórniche waschnje. Niesnateho wopiżnja takle; nihóže 30 lět staty, podolhoite žuche mjeschowczo, njetruhany, wulkosć 1,68—1,70 m., schwižna posława, wobleczeny schóru wětrowu saku, runje tajke króthe kholowy a sportiku cżapku, schěre na brunk mustrowane kuschaki (Stutzen), cżorne wyšoke schnórowanke cżrije, na kole wižaza cżorna aktowa toscha. Nicżi sakiku narjek. Wożowne hódżenja njech žo podadża žandarmerijej stanji w Minakale abo kriminalnemu wotdżělenju w Budyschinje.

S **Hłuschina** p. Lubija. Cżežke njeschożo potrjechi schtwórtk rano tudy pschiłtajeneho 23-lětineho sarjadnika Hanża Queißera f najscheho ryczerkubła pschi Karolinskej sahrodź pola Budyschina. Queißer sajedże je žwojim motorskim kolom do f města jedżazeho automobila. Raschérscho je pschedałoko na lewizu wokoło so winył a tak autej do boka sajeł. Haczrunjeź auto hnydom sasta, je žebi Queißer nimo druhich sranjenjow sczehno stamak. Budyška sanitetna kolona dowjese sranjeneho do khorownje. Motorske kolo je skoro zyle skónzowane.

S **Lubija.** W pondżelu běche w sašedanskej sali hamtskeho hejtmanstwa posedżenje sarjadnikskeho wubjerka pschi Lubijskim dźělanskim hamcze, pschi kotremž pschedsydża Schulze wobschérnu rosprawu wo połoženju na dźěłowych wikach sa czaż wot 1. oktobra 1928 hacz do 20. junija 1929 poda. S rosprawy wujimamy sczehowaze: 1. oktobra 1928 běchu w dźěłowemu hamtskemu wokrjesu pschisłuschazych 70 gmejnach f nich 62 000 wobydlerjemi 897 dźěłonjemjazych, f nich 728 dóstawarjow podpjery. W prěnjej połozy mježaza oktobra pschiběrasche liczba je dźěła puschczenych hladajo, tak so nalicżi ko 15. oktobra

Maćerny dwór.

Halligski roman.

55] (Pokračowanje.)

Deleka wo jsiwach to storkasche a schuikasche. Woda hrajesche žebi se starymi meblemi kaž f holom. Krótku khwilu to wutraje a sczěny žo wuttócza. Kak dołho drje budże žo potom dan na sakkadnych stołpach dżerżecz? Khrysce Kyrie!!!

„Njemeli napoślednu tola Akke wubudżicz?“ woprascha žo Maren.

„Njech spi“, snapschecziwi Edlef. „Ty žy tola jeje pschecze žiyschacha.“

„Je smužita žona“, rjekny wuj Rickert do toho. „Dźekała je kaž kóń, a někto je žo měrnje lehnyła k mrjeżu, jako by žo niczo njestało.“

Akkine dźeczko sapkała.

Maren žwotwi f wokmjanych rubischczowu czopku mlokowu bleschu, kiž běsche žobuwsała, a da žo malutzy napicz.

Někto žwrjesłota deleka někhdże někajka murja, a woda žwoblíwasche domske. S powětrom njeżechu žo žakoscżaze šmuti, nichtó žwonjesche se žwonami na zyrkwinskej warsje.

„Jesuž“, sakschikny Akke, „schto to je? Schto ma to rěkacz? Pócżnje ważne byczź?“ Trěsesche žebi woczi. A nadobo pschituli žo k Edlesej a tschażesche jeho.

„Scże dha tež ludźo? Chżeze dha bjes žakoscżenja žo satepicz kaž łóczi?“

„Njeżży dha ty spała?“

„Pjecz mjenischtnow abo nětschto wjazy. Dokelż njewědżach, so je to khutna wěz. Dokelż ... wy běschcże wschitzy tak smérom ... Ale někto žwonja f zyrkwinskeje warsty! ... Sšłyschcże tola! Sšłyschcże tola! Jesuško, Edlefo, ja njechcam wumrěcz.“

Wona wali žo k wuhladku, kiž běsche pšched hodźinu sabila a wotewri je sajo. S wrjeskotom wuwali žo ji wokeuża f rukow. Wschitzy na tubi wotucżichu, hdyż łodżity nózny wichor nad nimi sahwjisda.

„Akke, kak możeschi tola tole cżinicz?“ sawoła Maren sastróżana a prózowasche žo, ju wot wokna precz sczahnuncz, njes tym so Edlef dżiwsche wokeiżu dożahnycz.

Ale Akke cżepjesche po nimi. „Wostajeże mje na pokoj! Njewidżicze-li, kak tam woda deleka ryje a howri? Njebywa możnosczе, f tutej dżěry wulěsez? Ow, na tole žalosne žwonjenje! Dyrbiny dha wumrěcz?“

Wona kschiczesche, bijesche wokoło žo a žakoscżesche, a daloko won nathili žo f wuhladkoweje dżěry a dawasche bojasne žwuki se žebje, hdyż jběhaży žo sesdcz wokoło njeje howrjesche. Wobaj cżěschenżaj žakoznje wolaschtaj, Maren podpokoji Lütt-Krischanej žuche pjeluschki a smérowa Akżyne dżeczo, so sajo wuzuny. „Knjeże, poruczej wischorej, schkitaj nam dom a dwór“, modleschtaj žo wotroczk a dźowka.

Edlef sabi sajo wuhladko a pschi tom możesche žo ledma žakoscżazeje Akke dowobaracz, kotraž žo pschesa sajo k njemu mjetasche.

„Bojasniko!“ sareji młody Onnen nadobo a stupi so psched Akke. „Cżehodła dha prajesche prjedy tajke horde žłowa, so dżesch spacz, hdyż žmjerty Hans pschińdże? A někto je pschišischok, a tuž žy rjenje selbała?“

„Won njeżmě pschińcz!“ Akke wupschestrě wobarajzy wodě ruzy. „Ja to wědżała njejžym, ja to wědżała njejžym ...“

Wona wótije stonasche a walesche žo na žwojim borle a pschesa žnowa wospjetowasche žakoscżaze słowa. Potom postoczi.

„Kajke sczе wy też grawoczіwe drjewjane klanki, wy Holgerzezy!“ sawoła kaž kótrótna. „Ow, cżehodła jenoż žym na tule graweczіwu Halligsku kupu pschischcha! Cżehodła njeżžym w Hamburku swostaka! Potom bych žmětka někto žiwa byczź, haj, žiwa, žiwa byczź ...“

Tu tcżażesche Onnen žwojej młodej, žylnej pjaseži pšched jeje wocżomaj: „Wumri pschistojnje!!! Ty! ... Njewobaš mi Halligi! ...“

A wón cżišny žo na žwoje lěwo a bolostnje sapkała.

Tu salěse Edlef Holgers k njemu a wsa jeho do žwojich rukow. Schto běsche runje jeho młody bratr prajił? „Wumri pschistojnje!“

Edlef hładżeche jeho po žwětłych włoschach, kiž pschilěpjowachu, žo wot roshorjenja horze a włóżne, k cżoku. A wón cżujesche, kak młode stawy tschepotachu.

„Niż tkhorjecz“, schepetasche Edlef Onnenej do wucha. „Mój diwaj dyrbimoj žo prawje pójnacz, ty, ... maly bratrje! Sbrahaj žo! Do twojich rukow dże chżu Maren dacz, hdyż dyrbju wotjaz ... Saczuwasch-li moju dowěru? Haj? Tak žmtój žo dżenża tak prawje Halligskaj bratraj stakoj ...“

Žyle blisko pschituli žo Onnen k wutrobnu žwojeho wulkeho bratra.

„Up ewig ungedeelt ...“, won wjasołesche a potom spuschczichu žo stawy pschemóżene wot mucznoty. Pomałku da žo Edlef jemu na lěwo swjesez, a lehnu žo pódla njeho a stykny žwojej wulkej ruzy nad dżěžowymaj rukomaj. —

Nasajtra pschedoby žo błónczna pruha pśches wuhladkowu dżěru a wubudži Maren. Wona žo satorhny. Wschě stawy ju możnje bolachu. Ruzy a nosy běchu žprotinjene, wobě dżěcži dżerżesche krucze k hrudźi sticzenej. Khribjet pschiłłohowasche žo k wulkej łubinej hrjedze, ledy możesche hłowu wobroczicz. Njesnjeżliwa ból w tyłu ju cżwilowasche. Dołho drje spała njedże, cżěschenżaj běchtaj po zyłej nozy schkrěczałoj, ani so bychu f tym cżi druhy sprózniwi wotucżili. Też bě Maren nětchto króż k wótrje rěczażemu Onnenej pschistupika a žo jemu f karana napicz daka. Krucze špasche Edlef pódla hólczeża.

(Pokračowanje sczěhuje.)

1928 hižo 376 žonstich a 1350 mužskich, wjeso hromadze 1715 dźěłanjemiazych. Tele njepřichódne roswiće na dźěłowych wikach postupowasche bojasnje bopršla, dóniž Halle w februaru tohole lěta napowšitkich 1hodźenk njedozpě. Hač do dźensnišneho dnja je liczba dźěłanjemiazych na dozhlinje 1160 stóčena była.

S **Wósporka.** Pónđželu 24. smažnika móżesche prjedawschi cźěłka a rentnar knjes Arnošt Junker na Wilhelmšei hažy 175 bydlazy šiwoj 85. narodny dźeń šwjeścić. S pohrjebnym wojerskeho towarstwa je k. němšketarny president jemu dar se šwožowscheczom pschihotował. Junker bźěše se šobuwojowarjom wójny 1870/71 a bu pola Wörtha 1870 ranjeny.

S **Prochnowa.** Wječera móżesche tudy bydlazy žiwnoseć a rentudóstawar knjes Arnošt Thomas w duchownej a cźelnej cźerstwosći swoje 75. narodniny świeźiceć. Jako prjedawschi starosta gmeiny se fa cźaš wójny sašlušbny kěch dóstał.

S Měrjowa. W kěchiwisnje Měrjowskeje-Cźetowskeje dróhi sta žo wutoru wjecžor w 6 hodźinje njesbožo ſ motorskim kołom. Dwaj motorskaj kołosłónaj schmórknychcetaj žo se šwojimaj kołomaj, tak so wobaj padnyschtaj. Jedyn žídowc, knjes Kochjan ſ Cźetowa, sama hišće nodkoleno na prawej nohi, mjes tym so druhi žo bóle lohko rani.

S **Wojerej.** Cźežke njesbožo sta žo tu pjatk popoldnju wokoło dwěmaj w blidarni Moriza Nikolaja. S 3 wožbami wobšadzene łśěhadło sajźdże ſ wotmachom do hłubiny, dokelž bě žo powjas rostorhnył, mjes tym so dalschi horjeka stejazy dźěłacźeł, kiž njemóžeše žo wjazy dóderźeć, hobu spadny. Sawokany lěkař, knjes dr. Brähmig, pschińdże nanajspěchnischo k měšnu njesboze a da dwě cźežko ranjenej wožobje do tudomneje wokrjeżnoje khorownje pschewjeseć. Třeca wožoba bu ſ lohka ranjena a ju mózachu na městnje sawjazaś.

S **Lejna** pola Wojerej. Schtwórtk ſe nasch druhi wuczeć, knjes Schellbach, šwoje druhe pruhowanje złožił. K pruhowanšej komizíji złuschachu kk. wyschschi knjeześ-šiwowy roda Timpy ſ Lěhnizy, schulski rada Króšjin a rektor Ulbrich ſ Wojerej.

S **Turja** pola Kłukineho. Tu wumrě w cźeścźownej starobje w nimale 89. lěcze žiwjenja šwudowjena wumeńkatka Hana Waschnikowa, rodź. Krawzowa, pschi starobje žadosći.

* S **Rólanow.** Po žadanju tudomneje policije bu w Drježdźanach friśer Erich Munak łajaty, dokelž žo na njeho tuka, so je 21. t. m. žo do radnizy dobywak. Wón žo njeschtuka wušua a złojeschce też tomu, so je žo też do schkleńcźenje a do gmejnskeho hamta w Arnsborze dobywak. Hač je žo hišće we druhich wězach pschejschol, wukoda drje žo ſ pschepytowanjom. Munak je w Rólanach friśerjowo wukmył a je hakle 22 lět stary.

S **Khorjebuša.** Pschichodne wiki ſ wulkim złokom, konjeni a žiwinjemi budža 4. julija, 1. augusta a 3. septembra.

S **Lubnjowa.** Njesbožo ſ autom sta žo blizko města pschez to, so pjecźětny šyn dźěłacźerja Weicherta wotnd do auta sadeža. Hólcźej bu pschejedźeny a hnydom morjeny. Auto pschewali žo do pschirowa, dokelž chajtke wjednik je satozhnjenjom wosa njesbožu sadźiwacź. Wobšadźeć bu cźežko ranjeny.

Wusudźenja.

§ **Krajny šud w Budyschinje.** (Wulka thkostańska komora). Psched krajnym šudom jednasche žo wczera hischcze ras wo šmjertnym njesbožu ſ automobilom pola Schekez. Dnja 2. dezembra 1928 bźěše dotal hišće njethkostany rězniški mischtr Jan August Flack ſ Budyschina ze šwojim rěznišknim autom, kiž bźěše sam wjedł, ſ Budyschina do Bukez dojeł. S nim bźěše rězniški mischtr Wagner ſ Budyschina žobujeł. Chajschtaj jakožu kupicź. Jako bźěchtaj domoj jěkoj, bźěše bórzy po tym, jako bźěchtaj Bukezy wopuschcźikoj, žo žylnje šnědhowacź počzało. To bźěše dopołdnja wokoło 11 hodź. Schkitawška schkleńza bu hnydom saplazena. S wadawanym wotpohładom, so je chzył schkleńzu wotrěcź, bźěše Flack ſ autom pschejara na prawu stronu jěł a na schcźežku sajeł, hdyž bźěše wós wobstarnej žónšej, wumeńkatku šmud. Měrcźinowu a makorentnatku šmud. Ackermannowu je Schekez pschejeł. Měrcźinowa bźěše hnydom, Ackermannowa pak posłyšiwši w Budyškej khorawni wumrěła. Shromadny kawništi šud bźěše Flacka 20. februara 1929 dla njerozdnego morjenja a pschestupjenja šakonja wo wobkhadze ſe samokhodami k 6 měsazam jastwa sašudźił. Powołaništi šud sacźišny pak wobě powołani, Flackowe a statneho rěcźnišiwa. Po wotpołicźenju 3 měsazow thkołtanja ma žo rospominacź, hacź ma žo sašudźenemu sa šhnk wupruhowanšti cźaš pschišiwolicź. Tónle wušud nabudze płacźiwosće, je-li žo statne rěcźnišiwo na justizne ministerstwo dla rosšuda njewobroczi. Flacka sakitowaschtaj rěcźnišiwaj dr. Engert ſ Budyschina a Hirsch ſe Sobnja. Jako wěsmuščojnaj buschtaj šhyschanaj šwob. knjes ſ Beschwiz ſe Budyschina a dipl. inżeněr Bormann ſ Drježdźan.

Z Łužicy.

S **Kumwałda.** Dźěłacźerske šamaritske kolona sa Kumwałd a wokolinu sarjaduje pschichodnu njedźelu popołdnju w 2 hodź. w Khrósće šamaritske šnuczowanje ſ pomocu šnuzodneje kolony. Pruhowacź budże kolonowy lěkař dr. Terbner-Kumwałdšti. Po šnuczowanju budże pschednoschi se šwětłowobrazami. Sastup je darmo.

* Se **Žitawy.** Jako sakitki wuńkaw sa hłuchoněmych je khóža „Bergfrieden“, stojaza w Marijinem Dole na bróhi Hirschfelde-Wostrowštej, była pschiprawjena. Hižo ſ lěta 1922 khužesche tale khóža, idyliśy žo nad dolinu Nisy pohlědowaza, doroscźenym hłuchoněmym sa wocźerstwjenju a hłuchoněmym dźěćom sa hospodu w próžnicach. Někto žu ſ ležowno cźi hłuschaze dwarjenja wot stat-

nich nadawkow sa hłuchoněmych w Sakskej pschiwarjene a rozschérjene byle, so bychu so hłuchoněme dźěći we šnowapschitprawjenej Kěnzej schuli rozwuczowacź mohle. Wicho hromadze žu 40 ložow sa dźěći a 5 ložow sa dorosćenych pschihotowanych. 22. junija bu domjaznosć je postojnej šwjatocźnosću, pschi kotrejž bě też dźełowe a šwomołcźe ministerstwo pisches ministerialneho radu Ristana šastupjene, posliwiczeńa.

Se Shorjelza. (Wobschudźeń.) K 72 lětnemu schewsiemu mischtrej na Cźornej hažy pschińdże pónđželu wot 30 hacź 35 lět stary muzjki a prajesche jemu, so ma wot cźěrnika H. nadawk, jemu šlóžiłcź, je je wot pschiwisnjeho 3600 hriwnow namrěł. Hdyž 14,60 hr. khóstow šapłacźi, móże też k tomu pschiłuschne dokumenty do rukow dostacź. Dokelž wobschudźeć wěz jara wěrnohódnu pschedstajesche, wupłacźi jemu schewsy pjenjesy. Hdyž pak mischtr potom „šwjatowěschczaty“ list pschepyta a w nim zyłu šabatwnu pschikohu namaka, bě jebak wěło dawno pschese wschě hory.

Serbske blido w Lipsku.

Kak spěšnje so tola minu 10 měsacy! Hižo zaso „to bíła hodźina, zo so „Serbske blido w Lipsku“ zeńdże po starym zwučenym wašnju, kaž je to knjez kapłan Handrika zawjedł, k měsačnemu literarnemu skhadźowanju. Běše to wutoru 11. VI., zo předsyda knjez Bjedrich, tón raz z wosebje posměwacym mjezwočom, witaše rjanu liczbu 17 swěrnych Słowjanow: Łužiśanow, Čechow a Polakow, pola Saffratec k wjesołej towaršnosći. Wšitcy, zdaleni lubeje maćerskeje zemje, wzdachu so na nješto wokomikow wšědnych staroscźow a zabawjachu so w najrjeńšej přezjednosći a w słowjanskim duchu.

Najprjedy zaspěwachmy sebi hymnu: „Rjana Łužica“ a na to porěca knjez předsyda z wutrobnymi słowami. Hnydom spóznachmy, zo nas dźensa nješto wosebiteho wočakuje. Knjez předsyda rozdźěli wjedork do dweju dźělow do „swjatočneho“, dokelž zaslyšimy přednošk tuteho wobsaha a „wótčinskí“, dokelž swjeći Miš 10 runje 1000lětny jubilej wobstaća. Haěrunje tutón jubilej w nas Słowjanach a wosebje w nas Łužiskich Serbach jenož zrudobu zbudźuje, přecy njesměmy jón bjez rozpominanja přeńć. Ně, nawopak, tutón jubilej dyrbi nas na to dopomnić, što běchmy my před 1000 lětami, kajke běchu naše prawa před 1000 lětami, kak daloko klinčachu słowjanske zynki před 1000 lětami k wjećoru a k połnocy. Tute myslički dyrbi w nas tutón jubilej zbudźić! A dale nam tutón jubilej praji: zo, hdyž nas njejsu w běhu 1000 lět zniczili, nas njeznicża teć na dale. Ale nawopak, samo wěstu nadźiju mamy, kaž to w našej hymni stoji: „Caso přichodny, zakčěješ nam ty?!! Předsyda skónči ze słowami: Haj, ty nam zakčěješ, za to ruča naši studenća!

Na to wuspěwa so rjana serbska pěsań: „Božo, skituj Serby moje“ a spěw bu přewodźany wot dweju serbskeju studentow, jedyn na klawěru a druhi na huslach. Woprawdźitej wumjelcaj, kóždy na swójim polu. Běštaj to knjez Nedo stud. phil. a knjez Michalk, kiž wopytuje tu w Lipsku konservatorium a kiž je woprawdźity wobknježeř nic jenož husli ale cyłeje hudźby.

Potom słyšachmy nimo měry zajimawy přednošk, knjeza stud. phil. Pawoła Wowčerka, wo swjatymaj Cyrilla a Methodźe. Přednošk bě jara derje a objektiwnje wobdźěłany, kaž smy to wot knjeza Wowčerka zwučeni. Skoda jenož, zo njemóžemy tu dla mało města krótki wobsah podać.

Po přednošku wuwi so zajimawa debata, na kotrejž so też słowjansky hosćo wobdźělichu.

Wšelake spěwy, a samo pólske, češke a serbske solo-spěwy, recitacije z Čišinskeho a překrasne pozkićenja prjedy mjenowaneju wumjelcow pjelnjachu a porjeńšachu hač do pózdnjeje hodźiny naš program.

Z kóždym razom su literarne skhadźowanja „Serbskeho blida w Lipsku“ rjeńše a rjeńše a zda so być, zo naša nowa khorhojčka na našim blidźe nas pohonja a dawa nam móc, zo njebychu Serbja w Lipsku na Łužicu zapomnili a zo bychu wostali swérni synojo swojeho naroda — a to woni też wostanu! J. C.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

S **Pirny.** (Smjertne padnjenje pschi tschikrjeczu.) Krejo tšchu na bróžni w Schćrošej hažy padże wutoru 55-letny tschikrjejer Pohla ſ łuby psches rosprochnjenu dešku do bróžnje bele a pschi tom žo cźežko rani, na cźož wjecźor wumrě.

* S **Mischnja.** (Byk schwajzarja franik.) Schwajzak na Gauerničanskim rycźestkhle špjta špitschneho byka šmjerowacź, tola padże pschi tom a kocźo stupi ſ prokkownymaj nohomaj na njeho. Padnjeneho dowjedechu ſ cźežkimi ranjenjemi do krajneje khorownje w Miśchnju.

* S **Lipšta.** (We płokańskej wani bo satepita.) W jenom domje na Rúckmarsdorfskej haży padże wésta Naschcigowa, bywscha ſ womoru sajata, do płokańskeje wanje a bo satepi.

* S **Treuena** w Vogtl. (Kubło žo wotpalilo.) W nozy na šrjedu wudyri w hródźi tublerja Waltarja Löschnera w Altmannsgrünu woheń, kiž rospschestrě žo też na brózny a domske. Wschě tři twarjenja žo špalichu. Woheń namaka w cźerstwje dowołenem šynje bohatu zyrobu a tohodla žo też tak chžiże palesche. Nimo šynta a ratařskich malchinow je žo też 1kót šobu špalił. Tukaja, je je woheń załoženy był.

* S **Klingenthala.** Schtwórtk je mjes Bleistadtom a Hartenbergom na Klingenthal-Falkenauskej cźarje wožobinski cźaš, kiž pschipołožnju w 12 hodź. ſ Klingenthala wujeźe, ſ lokomotiwu, nakładnym wósom a wožobinskim wósom ſ kotłow wujeł a žo powrócźił. Někotre wosoby běchu ranjene, mjes nimi jena žónška žo cźežko rani. Wobsah stwóc dale, kaž dowědamy se pschestupowacź. Schtó je na njewoju winu, hišće njeje wuschnjene.

* S **Barjona.** Njeharbite paduschtwo ſ nutsdobywanjom słuczi žo w nozy na wutoru pola pjekarja Mieńera. Paduschi dobychu žo do klamow a pokradnychu, pojězdži něschto makronow a wupiwschi někotre błesche limonady, wuješchu dźěłbu cźigaretow. Dale kradnychu něhdże 45 šawalkow wanilowego zokora, 10 pakźikow šapałkow, 20 taflow a paketow schokolady, 3 diwanakow łuškow běłego mydła, 10 wschelakich dyšćaznych nožow, 1 diwanak schpihelow a cźežałkow w tobołkach ſ wumělšeje łože a něschto móschnicźkow wschelakoreje barby.

S **Gubina.** (Wušaźnjenje šmjertneje pschicźiny dra. Pinkuša.) Kriminalnej policiji je šo po wjazy hacź dwaj-dwanjowskim prózowanju něsto poradźiło šwěsćiceć, so je Berlinski pschekupc a inżeněr dr. Pinkus, niż ſ morđarstwom, ale ſ padnjenjom ſ cźaha wo žiwjenje pschichoł. Po pschepytowanju maja sa wušte, so je na šadnim naštupnischcu pohłednjeho wosa cźitajo stał, šo ſ durjam pschiłožowak, kotrejž njeběše prawje sacźinjene był a tak ſ cźaha padnył.

S **Hohowa.** (Smužity skutk.) Hdyž bo dwě žónšej, kiž prutowacź njemóžeschtej, we Wodrje łupaschtej, jeźa wodna nadoba šobuschtorhnu. Na jeje napomoz wołanje pschiběža železniški pschisłušejeź Oskar Baum, škocźi rošsrudny do rěki a wumnoží hižo ſ womoru sajateju.

* S **Lahra** w Badenšej. (Cźežke automobilne njesbožo.) Cźežke njesbožo ſ automobilom, pschi kotrymž wobžedźeć wosa wo žiwjenje pschińdże, a to rosbity wós też hišćece burke kubło do popjeła pschewobroćił, sta žo na Paßowej dróży mjes Kienzigthalom a Schweighausenom. Njedaloko pschekhodneje wyschiny (Paßhóhe) pocźa žo wós argentinskeho konsula w Lahru, Eugena Kaufmanna, wjerhacź, sjeđe ſ dróhi a šwali žo po něhdże połdra meira wyšokej nakopnej muri dele. Benzinowy tank žo šapali a połazy po wós kuleschce žo do pschetwarjazeho žo burskeho dwora, kiž žo sa krótki cźaš zyły wotpalk. Wizekonsul Kaufmann je bórzy po njesbožu psche cźežke wopalne rany wumrěł.

S **Warnsdorfa.** (Sydyn, sa morwego měty, je žiwy.) Po 13 lětach dosta tele dny wot šwojeho šyna, kiž bě do rušeho sajeza pschišchol, powěšeć Thereziju Hillina wottud. Na dopišnjicy je Saratowa pisa ſ jeje šyn Richard, so je ſtrowy a cźiły a bórzy ſ Hischcze něschto podrobnischce wo žebi napische. Richard Hille bě lěta 1914 w Karpatach do sajeza pschischol a njebě ſ lěta 1916 nicźo wjazy wo žebi žłyschcźeć dał, tak, so mějachu jeho za šhrbjeneho a sapiśachu jeho mjeno žobu na Warnsdorfskí wójnski pomnik. Cźehodła njeje žanu powěšć tak dołho wo žebi dał a njebě jemu móżno było žo do domisny wróćiźeć, wo tom Hille na karcze nicźo njepišła.

Najnowiše z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powěšć wo wjedrje ſa jutšje njedźelu:** Trochu wětrje a khłódne, w Jendźelskej podobno, w połnocnej Europje žo deschcźuje.

* **W kupjelach pschi Naranšchim morju, Horku, schkrt tele dny něhdże 50 wozbowop pod šnamjenjemi sajedojcźenja. Mjes šhorjenymi žu też kupjelanšjy hoścźo. Masu sa to, so žu žo ſ mjaßom sajedojcźili.**

***Řéka Rhein je žebi w tutym lěcźu hižom 49 šmjertnych woporow, kiž šu žo pschi kupanju saźepite, žadata.**

* **W prozeßu pschecźiwo Marakolowej manželskimaj dla nadpada w franzowskim konsulacźe w Berlinje je špěchny šudnik wczera wobeju wobšłorjenoju ſ dwěmaj měšazomaj jastwa sašudźił, a to dla hrozenja a njedowolenemu wobhodźenja bronje.**

* **W Kielskim pschišitawje je wczera rano w Němšich dźěłarńach na tworowej tédźi woheń wudyrił. Woheń na paniku, kiž ho Tay Ling Jang mjenuje, bórzy šalachu.**

* **W Brüsselu ju belgiskeho offizéra sajeli, na kotrehož tukaju, so je jako špion sa Němšku dźěłał.**

* **Pola Neudworka po schćiwórtk lětaźy po powětru pschećiwschtwo, so bychtej rekord lećeliśej. Wczera rano pak je letadło delepadło, pschi cźimž ho jena lětarka šarasy, druha ho cźežko rani.**

* **Pschi pschihotach k rostrělenju kamjenjow w podkopkach pola Chnuquignamata sta žo cźežke rosbuchnjenje, pschi kotrymž 8 cźłowjekow wo žiwjenje pschińdże a 16 žo rani, ſ nich pjeć cźežko.**

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Lěkarske rapudopadawanje hodźinu ſa khłomyhlaznych, na padawu thorotcź cźerpjazych a buchakhorych wobydlerjow města Budyschina

wotměwaju ſo kóždu pjatnu šrjedu kóždeho druheho měsaza w měšchćanšej khorownji na Klinzowej dróży. — Bliščha rapudopadawańša hodźina je šrjedu 3. julija wot 11 hacź 12 hodź. — Rapudopadawanje je darmo.

W Budyšinje, 28. junija 1929.

Měschćanska rada — pschemježeffi hamt.

Wozjewjenje

Našim česćenym woteběrjarjam w Njeswačidlskim wokrjesu dawamy z tutym k wjedźenju, zo je Klara Sokčina w Njeswačidle z našich službow wustupiła. Pjenjezy za milinu zezběraja přichodnje naši Budyscy přistajeni. Prosymy naše zlěbowanki jenož z našimi wupokazmami wuhotowanymi wosobami zapłaćić, abo z postowym abo bankowym žiro přepokazować.

W Budyšinje 28. junija 1929

Direkelja měšćanskeje milinarnje

Skótne wiki w Njeswačidle

srjedu 3. julija 1929 **Gmejńska rada**

Tworykupowace towarstwo w Budyšinje

zap. dr. z wobm. ruk.

Poskićamy k předstejacemu časej nakładowanja:

konserwowe škleńcy 1/1 l wuzke 55 pj. } jenož
konserwowe škleńcy 1/1 l šěroke 58 pj. } naj-
konserwowe škleńcy 3/4 l wuzke 50 pj. } lěp-
konserwowe škleńcy 3/4 l šěroke 55 pj. } šeje
konserwowe škleńcy 1/2 l wuzke 45 pj. } kaj-
konserwowe škleńcy 1/2 l šěroke 50 pj. } kosće

Zacinkowane zawarjowace připrawy . . . . . 6.— hr.

Narunańske thermometry — nakładowanske horncy — gumijowe wěncy — pjera atd. **wosebje płaćizny hódne**

Za pućowanski čas

Tourowe kolesa GEG 95.— hr. } Samsneje
Hólčace „ „ 85.— hr. } znamki
Holčace „ „ 100.— hr. } najlěpšeje kajkosće

Kołowe wobruče — latarnje — přimadła — zwóńčki atd.

Wysoki rabat za hotowe pjenjezy
Přijomne wotpłaćowanje po dźělbach

Němdże 244.50 hr.

dyrbjeli hižo nałožić za dobre najlěpje dźěłane

kuchinske wuhotowanje

z wulk. wopłokowanskim bildom

krasne khójnowe drjewo we wšelakich imitacijach. Stej to našej „Leni“ a „Helga“ modelaj, staj sebi ruče dobyłoj wutroby hospozow ze swojim rjanym dźěłom a jara tunjej płaćiznu. Druhe modele po wšěch možnych płaćiznach. Přińdźće jenož k nam pohladać, bjez toho zo ćo kupiće a přeswědčće so, zo smy z našimi wudźěłkami płaćizny hodni a bjez konkurency.

Rukowańske dźěła přiwjezemy darmo do doma

Möbelheim samsne dźěłarnje w Budyšinje na Kamjentnej hasy **w Lawje**

Dołhe a krótke škórnje

ručne dźěło, ma jenož na składze

wobućowy dom Mark w Kukowje

18 kólčow pčołow

su tunjo na předań w Haslowje čo. 10

Domjace nalutowanske křinki

(Heimsparbüchsen)

jara rjane spodobne, krute dostanje kóždy pola

Serbskeje Ludoweje Banki

a jeje filijalkow a zastupjerjow

Emil Höhne w Bukecach

zamkarski mištr

Skleńčane-, porcilinowe- a niklowe twory, darjeńki kóždeje družiny a wšě **hospodarske wěcy.**

Pawoł Schreiter w Bukecach

sedłarski mištr

poručuje stupnje we wulkim wubjerku, kłobuki a čapki, hotowe wobleki, kožane twory, kufry, wołmjane twory. Sedłarnia grata a wutykarnia

---

Handrij Mróz w Bukecach

Kolesarnja. Casnikar. Wuporjedźernja. Centrifugi.

Wotnajeński awto

za kwasy, křižna atd. najtuńšo. — Telefon Pomoc 323

Míele

Modell 1928

Mielewerke A.G. Ober 2000 Beamte und Arbeiter.
Größte Zentrifugenfabrik Deutschlands
Gütersloh/Westfalen
Zu haben in den einschlägigen Geschäften

Woscbity wobkhod

za

nawočnicy, šćiparje, (Klemmer)

dalokowidy atd.

Specialist nowočasneje wočneje optiki

Erich Lenz

w Budyšinje na hośće hasy (Nowotwař khorobn. kasy)

Dźensa započnje so mój

Wulki

tydźeń konfekcije

Na žonj. konfekciju dawam 10% rabata při hotowych pjenjezach

Alfons Schauseil

Přešiwanja wobliču tak kaž mje samcho płaća.

PALASTOWA

Koncertny dom
Jewišćo małeho wumělstwa
Rejowańska ľubja
Nowe pohoščenje

Direkcija Anton Mundkowski / Wšědnje popołdnju wot 4 hodź. a wječor wot 8 hodź. koncert a přednoški / Dobre piwa / Wino pić njeje ničtó nuzowany Zastup darmo / Přećelnje přeprošuje Anton Mundkowski

KOFEJOWNJA

Zastaranje z wodu z tłóč. připrawami plumpowe připrawy skótne šamonapojaki z kortkami

wšěch družin a wulkosćow wuwjedźe solidnje a derje pod rukowanjom

Gustav Schneider w Budyš.
na Różowej hasy 8 a 13

Serbske Nowiny

słušeja do kóždeho serbskeho domu!

Wóčny ľěkař dr. Řezak

zapućował.

Johs. Schaaf
Kaufhaus der Wenden
Bautzen, Reichenstraße

Přiloha k čislu 149 **SERBSKE NOWINY** Sobotu, 29. junija 1929

Přećiwo Versailleskemu zrěčenju.

Zjawna demonstracija w Budyšinje.

Sa zyłu Němsku běšche wječerawšchi pjatk 28. junija, postajeny jako dźeń žarowanja. Lud dyrbješe žarowarz, dokelž je němske knježeństwo pšched 10 lětami pšches swětowe zastupjerjow w schpihelowej sali w Versailleßu mér podpisałko, na kotrychž po žałostnym mordowanju Gwětowej wójny ł horzym žedźenjom cžakachmy. Wschelaky ludźo njeběchu swobodnje, so Versailleske zrěčenje bo žarowanje. Dokelž wone dźenża je a tehodła tuto 231, w kotrymž je Němska jako zawinowatka wójnišchich jednodow wosnamjenjenja a bo na swojej germanišej cžełesći hłuboko ranjena cžuje. A to cžinješe wječera pokazacź je žarowanjom. K temu so khorhoje na pół sčežerja mahowachu a synki žarowańskich swonow inoschowachu bo po zyłum němskim kraju. S taksimi zacźišcźenemi a zacźuwšemi žu ludźo, kotriž žu polopjata lěta pšched njenjepšcźerćelom stali abo domach wójnske lěta pšcźetrali, na swonjenje žłyschelt, nochcemy tu pšcźepytowacź.

Tesch nasch Budyšchin měšeše wulke žarowańske wustupjenje, kotrehož jadro pak běšche mjenje žarowańskeho dyžli politiskeho razu. Snajmjeńscha wěcznik, hrabja Witzthum ł Eckstädt, kiž pšcźi měšcźańskim muzeju k tyšacy zhromadźenych rěcźeše, složowaše so rjeńtko na jenu stronu, lećtuj wšo w dźenjenišchim cźasu, hdyž mamy wjele politiskich stronow, njeje złožowne poćinanje. Ke sawodej spominasche wón na wojakow, kiž žu sa wótzny kraj swoje žiwjenje wostajili a pschindże potom w pohodźinskej rěcźi na stawiznu méroweho podpisanja we Versailleßu, kiž žu drje kóždemu z nas znate, to tu bliže wo nich pisacź njetrjebnymy. S napominanjom ke jednoćze wschitkich stawow němskeho ludu k trutemu zylkel a ł pschećźitanjom resolucije na němske knježeństwo skónći swoju rěcź.

Wjetschina pschitomnych, kiž po tyšacach wobschérne Zitne witi pielnjachu, pak wěcznika trosumnicź njemóžeše dla wulkeje žalenosće, a tak sacźischcź jenoź na małe koło pschiwobłuchajow wobmjezowany wosta.

W dołhimaj cźahomaj podachu so na to towarstwa, kotrychž so nahladna žiła, sdźela też ł khorhojemi wobdźěli, ł žarowańskej Božej Słužbje do Petrowskeje zyrkwje, kotraž bu se nutrymi pschepjelnjena. Knjes superintendent Fröhlich dźerżeše wosładze khutne pschedowanje. Po kemšchenju srošchowachu so ł wěže Petrowskeje žarowacze synki *pośamnow pschez wjerzorne mšo*. Też w Marijnej a Marcźinej zyrkwi wotmě so žarowańske kemšchenje.

*

Žarowańske wustupy wotměchu so wječera po zyłym němskim kraju. Njehodźi pak so prajicź, so je lud žarował, dokelž to zyły lud njeběšche. Lěwizne politiske strony žu wustupy wobhladowałe sa jenostronske politiske a njejsu so oficielnje na nich wobdźělile. To bjerjeche zytemu pozńanju wusnam ludoweho wustupjenja. A te strony, kiž žu sa pschewjedźenjom žarowańskich wustupow dźałałe, njechi ł teho ł wotewrjenymaj wocźomaj wuknu. Sarjadowanje potajkim njeběšche złożowne, dokelž njeje so dosć dźałało sa sjednoćzenje wschitkich stronow. Sacźischcź we wukraju by zyłe hinaschi był, tak pak po němski lud dla swojeje rozdwojenosće do hubjeneho swěta staja. Nimamy też sa złożownu myslicźku, so bo Boża Słužba hnydom ł tajemnelemu politiskemu wustupej płaśiwankuje, to dawa njepschećźelam zyrkwje jenoź bróń do rukow. A katolske złożowarstwo, kiž drje tu w Budyschinje we wschitkich towarstwach namakamy, so njejsu na jednoćzenju wobdźělicź mohłe. schtóž też mysłi ludowego sjednoćzenstwa njesłuži.

Tónle wušud, kiž hańbaśe dale namjeta statneho wěcznistwa, słuschi wulke pschekwapjenje w hudnišej lati. Wschitcy wostachu smérom a knježeńske cźišćina, doniž krajnoźudniši direktor Ohnesorge wušud wopomnik njeběšche.

Nadrobniši program

za zajězd do Prahi na swj. Wjaceslawowy swjedźeń wot 4. hač 8. julija.

Wotjědźemy potajkim stwórtk 4. julija 1/45 hodźin z Budyšina přez Lubij do Habrachćic (Ebersbach), wottud krótko po 6 hodź. ze spěšnikom do Prahi, hdźež smy w 10 hodź. na Wilsnonowym dwórnišću. Tu powitanje přez *češkich a serbskich přećelow*. Wot tam podamy so hnydom do nóclěbow.

Pjatk 5. julija rano we 8 hodź. Boża mša w Emausu abo w cyrkwi swj. Ludmile. W 9 hodź. swjedźenski ćah Češ. Orelstwa po Prazy. (Tomu přibladujemy z estrady Narodneho muzeja na wukóncu Václavskeho naměsta.) W 12 hodź. wobjed w Českim Srdce při Jungmanowem naměšće (na tutu adresu móża domjacy přiwuzni dopisy abo depeše pósłać, jeli so doma něšto ważne stanje). — Popołdnju wulećimy sej na Vyšehrad a je-li časa zbywa, na horu Petřin (na lěwym brjozy Woltawy). W 7 hodź. wječerjeć zaso we Českim Srdci. Po wječeri wukhod po wulkotnje wobswětlenym měšće a samowólna zabawa.

Sobotu 6. julija rano přileżnosć k Božim słužbam. (Budźemy blizko cyrkwje swj. Sćěpana bydlić.) — Wot 9 hodźin wobhladowanje Pražskich historiskich městnow (na př. hród, Karlowy móst, staru radnicu atd.) a to z wulkim autobusom, hewak nam čas njedosaha. Khwatne běhanje pěši njeje nicźo za staršich ludźi. — W 1 hodź. wobjed. W 3 hodź. wulět z parnikom na Woltawje. — W 7 hodź. wječerjeć — potom pak na koncert spěwneho towarstwa „Ljubljana" we Smetanowej žurli, hdźež mózemy juhoslowjanske pěsnje słyšeć, pak pózdźemy do jeneho dźiwadła. Stóž ani to ani druhe nochce, za to wukhod do restauracije na Petřinu abo Letnje, hdźež je wobkuzlacy wuhlad na stowěźatu Prahu.

Njedźelu 7. julija. We 8 hodź. Boża mša w kathedrali swj. Vita. — W 9 hodź. krojowy (drastny) ćah, na kotrymž so też, jeli so hodźi, naše narodne drasty pokazuja a druhim so přileżnosć poskići, hnydom na Hradčanach sej ćah wobhladać. — W 12 hodź. wobjed. — W 2 hodź. wulět na stadion, hdźež wobhladamy sej wšelake poskićenja Orela (kaž zwučowanja, narodne reje, předwidźeńe ludowych wašnjow). — W 7 hodź. wječerjeć. — We 8 hodź. we wulkej žurli „Lucerny" slawnostna akademija.

Móżno je, zo so porjad w něčim přeměni, jeli budźe trěbne. Hewak při načisku wostanje.

Pónđelu 8. julija wotjědźemy we 8 hodź. rano ze Wilsonoweho dwórnišća přez Habrachćicy a Lubij a smy w 6 hodź. w Budyšinje. Jězdne khartki za němsku železnicu a legitimacije za češku dostanu wobdźělnicy w Budyšinje na dwórnišću. Tuž njech tam kóždy najpozdźišo w **4 hodźinach** je. Budu so tež wšelake pjenjezne należnosće wurunać dyrbjeć, dokelž mnozy hišće njejsu swoju winowatosć dopjelnili a to wuźada sej něšto časa. Za zhromadny nóclěh njech sebi kóždy **mały hłowak** sobu wozmje. Wzmiće sebi po możnosći jenoź **papjerjane pjenjezy** sobu. Stóž by sebi je w Prazy wuměnić dyrbjał, tam

Zawod do studija serbskeho pismowstwa.

Napisał dr. Józef Páta.

Rozprawja Jan Serbin.

(Skóńcenje.)

Skóńcnje připowědźi so Łužica sama ze swojimi samsnymi dźełami ze wšěch wotrjadow kulturneho žiwjenja: to sta so po założenju Maćicy Serbskeje we Budyšinje l. 1847, kiž woznamjenješe prěnje wuspěchi wozrodźeneho naroda, kiž w tutom času hižo pilnje dźełaše we swojich narodnych towarstwach a organisacijach, kiž měješe hižo swoje nowiny a knihi a kotremuž zběhnjenje roboty da możnosć zlěpšenja materielnych poměrow. Tehdy wuda Maćica Serbska l. 1848 kedźbuhódny zběrnik nastawkow wo Hornjej Łužicy pod napismom „Serbske horne Łužicy", do kotrehož bu też zaprijata bibliografija hornjołužiskeje katolskeje literatury, kotruž bě wobdźěłał J. Kučank, a bibliografija hornjołužiskeje evangelskeje literatury, kotruž wo wjele swědomićišo wobdźěła K. A. Jenč, prěni woprawdźity serbski bio- a bibliograf, kiž swoje cyłe žiwjenje poswjeći serbskej evangelskej literaturje, w kotrejž rozhladowaše so jenak swědomiće po Łužicy Hornjej kaž po Delnjej. (Staw X.)

Z wuznamnym dobytkom wšěch serbskich dźełow běše njekhabłowace słowjańske zahorjenje a kruta, hač naiwna dowěra do Słowjanstwa, započinajcy ze znatym wozjewjenjom M. Frenela a kruće zakótwjena w mysli wulkeho serbskeho budźerja J. A. Smolerja a cyłeje jeho wótcinskeje skupiny, z kotrejež pódła Smolerja so najbóle w tutej dobje wuznamjenješe Michał Hórnik. Tutaj dwaj so zhromadnje staraštaj wo rozwiće serbskeje literatury: Smoleŕ z praktiskej organisacijinej dźeławosću, ze założenjom Časopisa Maćicy Serbskeje, kiž je so wot toho časa stał z pokładnin wšěch wotrjadnych a potajkim też literarnje-historiskich studijow serbskich, dale ze założenjom serbskeje ćišćeŕnje a serbskeho knihikupstwa, mjez tym zo Hórnik jeho podpjerowaše ze swojej redaktorskej a wosebje wotrjadnje spytniskej dźeławosću. M. Hórnik napisa też prěni serbski pospyt wo přehlad cyłeje łužiskoserbskeje literatury do Čas. Českeho Musea l. 1856 a wosebje do češkeho Riegrowho Slownika Naučeného l. 1870. Swoje naseńy dopjelni z rjadom monografiskich nastawkow wo jednotliwych knihach a spisowaćelach tak, kaž to činješe Jenč. M. Hórnik běše też z pomocnikom pólskeho historika W. Bogusławskeho, kotrehož předźěłany „Rys dźiejów serbołużyckich" (1861), podawacy też krótke stawizny łužiskoserbskeje literatury we wobłuku cyłeho narodneho žiwjenja we Łužicy, dowupjelni a přełoži do serbšćiny jako „Historiju serbskeho naroda" (1884), kotraž wukonješe wulke wubudźerske posłanje po cyłej Łužicy. We Łužicy samej nimo Hórnika a Jenča zabłraše so z domjacej literaturu popisnje Handrij Dućman, kotryž zestaji podrobnu bibliografiju hornjołužiskeje katolskeje literatury a to kaž z knihow, tak też jich autorow, w dźěle „Pismowstwo katolskich Serbow" (1869). Woprawdźe stawizny łužiskoserbskeje literatury wšak nastachu w tutej dobje zwonka Łužicy. (Staw XI.)

To běše serbski wotdźěł „Obzora słowjanskich literatur," kiž l. 1865 wudaštaj w Pětrohrodźe A. N. Pypin a V. D. Spasovič, a wosebje předźěłane wudaće „Obzora", wušle l. 1881 pod napismom „Istorija slavjanskich literatur." Tole dźěło, přijate z wulkej kedźbliwosću w cyłem słowjanskim swěće, bu horliwje witane też w małej Łužicy a hišće samsneho lěta 1881 přełožene do łužiskeje serbšćiny. Serbski přełožk Pypina-Spasoviča do němčiny J. B. Pjech dowupjelni z Pypinowej dowolnosću serbski wotdźěl knihi a wuda jón też samostatnje l. 1884 w knižcy „Das serbisch-wendische Schriftthum in der Ober- und Niederlausitz." Tole dowupjelnjene wudaće Pypinoweho dźěła, w kotremž móżeše Pjech założić wšitke swoje bohate bibliografiske a literarnje-historiske wědomosće, je hač do dźensnišeho z jeničkim systematiskim powučenjom wo łužiskoserbskej literaturje, kiž njeje hač dotal z nowym podobnym dźełom narunnane było. (Staw XII.)

Přiběracy słowjanski zajim wo Łužicu, jewjacy so z wosobinskimi wopytami a z ćišćom, njepřećelscy, začn němske knježeństwo, kotreż poča Serbow winować w přeradniskim „panslavismje." Sofinistiske němske nowinarstwo wali so na serbskich wjednikow a etnograf R. Andree dopokazowaše z wosebitej knihu l. 1874 bórzomne zahinjenje Serbow, kotrymž připoručowaše, zo bychu so tomu njewobarali, hdyž změšeja so tola z tak kulturnej rasu, kaž je to němska. Kniha zbudźi spjećiwjenje, předewšim we samej Łužicy, a zbudźi spjećiwjenje też w cuzbje. W tutej dobje zastupi so za Serbow Francowza V. Tissot z nastawkom „En pays wende" w knizy „Voyage aux pays annexés" (Pariz 1876), štož Serbjo we swojim ćišću dźakownje kwitowachu. A serbscy wjednicy so wězo energiscy wobarachu. Za tajkich bojow rosće nowa generacija, mjenowana **młodoserbska**, kotruž nawjedowaštaj Jakub Bart, pozdźiši najwjetši serbski basnik Ćišinski, a Arnošt Muka, wuznamny serbski filolog. Tutaj přewjedźeštaj zlobom doma literarnu revoluciju, žadajcy postup w pismowstwje a wumělstwje, ze wšej mocu so prócujo wo wudospołnjenje literarneho jazyka a wo wukristalisowanje wumělskeje formy. To běše wothłós Pražskeho srjedźišća, k kotremuž Bart studowaše. Tak započa so nowa epocha w serbskim pismowstwje a w narodnem žiwjenju docyła, epocha, kotraž khětro skruć wuslědki wozrodźenskeje doby a doepě z přezjed-

bjera na bankach jenož tajke, nic twjerde. Serbska Banka w Budyšinju ma čěske króny k wumjenjenju. Wobstarajće sebi po możnosći tam. Njewulěkze sej na železnicy abo autobusach prjedy, doniž wóz zastanje. Loni je jena njedočakliwa wosoba při tym wo živjenje přišła. Nic sebi přewjele wěcow sobu brać, jenož najnuzniše kaž trjenje, kusk mydła a šćětki ke wučesanju drasty a črijow na tych nješto dnjow dosaha jene woblečenje. Jěsć jenož za štwórtk. W Srdce dostanjemy dosahaceje jědźe a je tam tuńšo hač pola nas. Štóž chce nješto wosebiteho wědźeć, njech so na znatych zarjadnikow wobroći. Prosymy, zo bychu date pokiwy so we wšěm wohkedźbowale. Dalše zhoniće hišće ertnje. Tuž štwórtk na zasowidźenje w postajenym času. **Zarjadnistwo.**

Wulki woheń w gumijowej fabrycy.

W Bratislawje w Čěskoslowakskej sta jo w Soermojej gumijowej fabrizy sćiwórtk rano w 7 hodź. sylne rozbuchnjenje benzolowych dymow. Tole njesboże jadaceje jsebi živjenje 27 młodych dźěłaćerjow ja wopor. Dźesać dalšich dźěłaćerjow bu ćěžke lohko a dźěła cjeło jranjenych. S rozbuchnjenjom nasta woheń, kiž wohnjowe woborn po 2½ hodźinskim prózowanju podusnychu.

Sokolstwo, sport a pućowanje.

Na Oybin.

Po tym, zo wopytachmy zašlu njedźelu Lubijsku horu, podajmy so jutře njedźelu na skaliznu Oybin. Tutón wulět budże wulcy překwapjacy a dospolnje kóždeho spokojacy.

Rano zahe sydnjemy so do ćaha a dospěchamy hač do Žitawy. Do jeneho města sebi dojdźe a jo nic wobhladać, jle hrěšne počinanje, přetož kóžde město poskići nješto rjaneho a zajimaweho — tak też Žitawa ze swojimi starymi twarami. Přenóžkujmy město podlu a prěki a njezabudźmy też při tam sebi krasny Weinauski park wobhladać.

Potom pak spěšnje wróco do centra města, k małemu dwórnišću, kiž hižo zdala je spóznaću z napismom — Do Oybina. Dwórnišćo wupaduje skoro jako hrajka a hišće ćim spodźiwniša zda so nam železniska čara być: je tak wuzka. Lokomotiva a wozy tehorunja małke. To so z radosću bimbakej dowěriš a wjesele kula so přez rjany kraj k městačku Oybinej, hdźež so swojeje ćeže wuswobodźi. Wustupiwši z dwórnišća, zawinjemy so na prawo, přetož chcemy so hnydom na nastup skaliny Oybin zwažić. Delekach, při nastupje, wuhladamy při wuchodźenju — tak mjenowanu lěsnu kapa[illegible] nad nježnosći znutřkownego a sm[illegible]apjeni nad nježnosći znutřkownego wudźěwjenja. Lubowarjo přirody dojdu sebi často k tutemu městačku a dadźa sebi w cyrkwičy ze swojej najlubšej na zemi rucy zawdać ke trajnemu mandźelskemu zwjazkej. Tu[illegible] wězo wěrni idealisća. Bohužel spěchace kolo casa też tutón zdobny počink dźeń a bóle podmlěje.) Nóžkujmy nětko po cyle derje připrawjenym, so wijacym puću na skaliznu, hač smy jeje najwyšše městno docpěli. Tu putaju naše wóčko rozpadańki starcho Kapucinskeho klóštra. Srjedź k wyšinam sahacymi ruinami wuhladamy hišće městno, hdźež wotměchu so w zańdźenosći swjate wobrjady, kolowokolo ćehnje so tež mjenowany křižny puć nimo měry romantiscy, po kotrymž mnichojo jónu kročachu. Dźensa wukonja to hdys a hdys jene Oybinske towarstwo, zo by ludźi dowjedło w myslach do zašłoje doby časa. (Jako mnjo zdrasćeni kroča ze so palacymi smólnicami, spěwajo po křižnym puću.) K stronje klóštrskich rozpadańkow přizamknje so pohrjebnišćo, kiž je pře wso luboznje ležane, zajimawe, a kóždeho, kiž ma tróšku ćućiwu dušu, hač do nutrin jima. Cyle žadny to wobraz: zašłosć w zašłosći a wosrjedźa na hórkach sparnych komorčkow krasnja so čerwjeń róže — kaž krej, zybola so njezapomnički — kaž njebjes módrina, kěćeja běle lilije - kaž mróčałki! Wopušćimy tutón raj zbóžneho měra, a bórzy, hižo tróšku ze skaliny wotstupiwši, docpějemy hosćenc, kiž poskići mnoho wokrewjaceho. (Radijo ći horkach samo posrědkuje hudźbu z matki Prahi, je-li sebi to pola přećelneho hosćencarja přeješ.) Tak při dobrem wobjedźe, słowjanskej hudźbje, zda so nam wšsće derje być — tola wuhlad do hlubiny spadowaceje skalizny a w dole zelenjaca štomowina, putaju dale naše za přirodnej krasu lačne wóčko. Najzajimawši wobraz poskići so, hdyž z hlubiny stupa mlha

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoler w Budyšinje. Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dućman w Budyšinje. Za hospodarski dźěl: Arnošt Hauš w Budyšinje. Za nawěsćenje: Jurij Grós w Budyšinje.

Dowěra a spokojnosć — Boži dar a wupłód z njeho.

Po swojim hłosu.

Daj k měrej so, twój Bóh je živy,
we nim pytaj spokojenje!
Wón šćedry je a dobroćiwy,
we nim nam'kaš wozbožonje;
wón žórło je a słónco twoje
a bohatstwo ći dawa swoje.
Budź jeno změrom!

2. Wón kral je mócny, połny hnady,
wutrobu ma swěrnu jara;
hdyž w bitwach sebi njewšš rady,
wón ći škodu wotwobara;
kříž zamóže wón wróćić ducy
a ma też smjerć we swojej rucy.
Budź jeno změrom!

3. Štož na tebje hdy złeho panje,
to jom' njeje potajene;
štož zrudneho so dźěćom stanje
před nim wšo je wopomnjene;
wón liči hórke sylzowanje
a hromadźi wšo požadanje.
Budź jeno změrom!

4. Hdyž přecela tu wjacy nimaš,
ke kotrom'ž by měć mohł wěru,
je derje, zo so Boha přimaš.
Bóh će přeco hlada swěru;
wón wě, što tebje mjelčo rudźi,
wón sylnosć k njesenju ći zbudźi.
Budź jeno změrom!

5. Hdyž zdychujo so dyrbju tajić,
hdyž će ćicha žałosć tyši
a nikomu ju njesměš prajić,
tola Bóh twój tebje słyši,
a štož je jemu powědane,
to wostanje ći zamjelčane.
Budź jeno změrom!

6. So njedaj přemoc swojej nuzy,
z Bohom změješ wšsće dobyć!
Wón ći so jeno čini cuzy,
hdyž ći da w horju pobyć;
nic jenak njewjedra tu steja
a wulko wody nimo dźeja.
Budź jeno změrom!

7. Što strach maš wo živjenje swoje,
kak by mohł jo zdźeržeć sebi?
Kiž živjenje je dał ći twoje,
wobradźa też živnosć tebi;
wšak darow dosć ma ruka jeho,
so kraj a morjo živi z njeho.
Budź jeno změrom!

8. Oh, njepraj: Srědkow njeje žanych!
Hdźež je pytam, ničo nje;
najlěpše z mjenow jeho rjanych
je, zo z nu.. pomha wšeje.
Hdyž často njepytamy jeho,
wón ze wšoh' wuwjedźe nas złeho.
Budź jeno změrom!

9. Hdyž dawa pomoc na so čakać,
najposlez ći přińdź tola, ——
a hdyž ze styskom dyrbiš płakać,
njech će mysle njezamyla!
Kónc dobry změje počakanje
a znowa skhadźa słónčne ranje.
Budź jeno změrom!

Hdyž často njepytnjemy jeho,
ćerpić wšitcy ludźo maja.
Štóž pyta jeno wokrewjenje,
nadźiju soj na pěsk staja;
so křižna nuza njepominje,
dójž we smjerći wšo njezahinje.
Budź jeno změrom!

11. Dźeń wotpočinka jónu dóńdźe;
z ćěła budźe Bóh nas wołać,
tuž duša ze wšěch zwjazkow póńdźe;
Bóh nas změje zwupřahować
a wzać do raja njebjeskeho
přez zbožnu smjerć ze swěta złeho.
Budź jeno změrom!

12. Wón tam, hdźež bydla wuzwoleni,
dowjedźe sej swojich swěrnych;
tam budźemy so wumoženi
witać w zhromadźiznach měrnych;
tam njetraša će wjacy blyski,
tam budu nimo wšitke styski.
Budź jeno změrom!

Pawoł Gerhardt, † 1676. — Zes. Jan Kilian, † 1885:
hrona 1—6 + 9. 11. 12; 7. 8. 10 pak (po saksk. sp.) Matej Urban.

nym dźěłom ze starymi wjednikami a radnikami wotewrjenje Maćičneho domu w Budyšinje na samom prozy tohole lětstotka. Młodoserbska generacija, kotraž tworješe sama literarne stawizny, k teoretiskemu přepytowanju serbskeje literatury přinošowaše docyłnje skromnje z rjadu dźěłow, kotrež podachu A. Muka, J. Libš, J. Bart, Ćišinski we Łužicy Hornjej, a H. Jórdan we Łužicy Delnjej. Naźdźechu potom poddatych čescowarjow a pokračowarjow w M. Andrickim, J. Brylu a B. Świeli. (Staw XIII.)

Młodoserbska generacija pokračowaše njebojažnje też we słowjanskej tradiciji swojich wučerjow a wjednikow, slědujo ze wobstajnym podźělom wuznamne podawki we cyłem słowjanskim swěće a pěstujo też dale wosobinske počahi ze wšěmi Słowjanami. A zajim wo Łužicu we słowjanskim a w cuzym swěće rosćeše też w tutej dobje poměrnje z rozwićom serbskich mocow. Tu slědźeše so předewšim za serbskim narodnym, kulturnym a wosebje literarnym živjenjom. Tak nasta cyła rjada drobnišich a wjetšich dźěłow wo serbskej literaturje, kotrež pola Čechow po Fr. Douchu podawachu Jan Máchal, Ludwik Kuba a najbóle Adolf Černý, kotryž je napisał krótki narys łužiskoserbskeje literatury hač do l. 1910 a podał też prěni narys stawiznow hornjołužiskeje poesije, nimo mulkeje mnohoty hódnostnych žórłowych přinoškow literarnje-historiskich. Z Polakow zaběrašе so wotrjadnje ze serbskej literaturu Alfons Parczewski, kiž je sebi też zasłužby dobył wo přisporjenje literatury dolnjołužiskeho podźěła při założenju Delnjołužiskeho wotrjada Maćicy Serbskeje we Khóćebuzu přez samsnu wudawaćersku dźěławosć. Monografiju wo Ćišinskim napisa H. Ułaszyn. Z Rusow wěnowachu runočasnej serbskej literaturje kedźbnosć A. Vasiljev, Konst. Grot, A. Stepovič a najbóle Vl. Francev. Na słowjanskim jubu staraše so wo póznaće serbskeje literatury Józef Milaković. Z niesłowjanskich dźěłow zakhowachu němske dźěła Andreejowe stojnišćo (Ew. Müller, knjeni L. Hoffmannowa) z wuwzaćom G. Adama, literata-wumělca, a wosebje zajimaweho polyglota J. Sauerweina a duchowneho J. Waltera, kotrajž staščaj so wobaj ze serbskimaj spisowaćelomaj z humanej tendencu zakhować potłóčowany słowjanski lud. Młodoserbske hibanje ze swojej literaturu zbudźi naposledku też kedźbliwosć w Francowskej (L. Léger), w Jendźelskej (W. R. Morfill), we Swjedskej (A. Jensen), we Danskej (A. Benedictsen). W Americy wobroći na Łužicu w samsnem času kedźbnosć delnjołužiski basnik a emigrant M. Kósyk. We wšěch přisłušnych nastawkach a naspomnjenjach hodźi so předewšěm zajim wo literaturu konstatować. W nich namakamy pak też pomocny kužoł za póznaće a hódnoćenje łužiskoserbskeho pismowstwa. (Staw XIV.)

Z widźomnym wuspěchom młodoserbskeho hibanja běše wotewrjenje serbskeho Maćičneho domu we Budyšinje l. 1904, wo kotrež dobuchu sebi jenaku zasłužbu kaž młodźi, tak stari serbscy wótčincojo a dźěłaćerjo. Po tutom napječu narodneho prócowanja hrožeše wěsta stagnacija, kotruž na wšě možne wašnje zahanješe nowa realistiska generacija, z M. Andrickim na čole. Tu zjewi so wothlós Masarykoweho wučenja, kotrehož znajachu Pražscy serbscy studowacy a aplikowachu na čežke domjace poměry. Łužiskoserbska literatura dósta w tutej dobje bóle žiwjenjakmańši raz, ale za studium literarnje-historiski bu jara mało wukonjane. A zbožowne wuwiće dospołnje zarađi swětowa wójna, kotraž rubi Łužicy najlěpšich dźěłaćerjow. W tutej dobje napisa jeniči basnik Józef Nowak dwaj kedźbuhódnaj nastawkaj wo runočasnej serbskej literaturje z nadźiju na lěpši přichod. Po přewróće, po podarmotnem hibanju wo dobyće politiskeje samostatnosće, připowědźichu so někotři literatojo, kotříž přidawachu dobre přinoški za póznaće domjaceje literatury. Z nich tu O. Wićaz dźiwa wosebje na staršu dobu a Miklawš Krječmař na nowu dobu. We wotrjadneje bibliografije najbóle dźěła Jakub Wjacsławk. (Staw XV.) —

Tale najnowša epocha we Łužicy wjeseleše so tohorunja žiweje skedźbnosće słowjanskeho a cuzeho swěta, w kotrejž pokračowaše so wospjet hłownje we zajimje wo literaturu najmjeńšeho słowjanskeho naroda. W Československej wosebje sobustawy a přećelja Českołužiskeho towarstwa „Adolf Černý“ we Prazy, ze samsnym swojim Wěstnikom a knihownišku, w Pólskej W. Taszycki z dobrymi naspomnjenjemi wo serbskej literaturje a kulturje, w ruskej emigraciji Vl. Francev a jeho šula, na słowjanskem jubu wothłósy z českeho srjedźišća. W cuzbje ma najwjedowace městno pariške towarstwo Les Amis de la Lusace z Mariju Vaux de Phalipau na čole; prěnjotne rozważenja wo serbskej literaturje je podał Włóch W. Giusti. Cuzbnikam wadźi hač dotal njeznaće rěče a poměrow, kiž założuje so na njeposrědny wopyt Łužicy a na wosobinske wobkhadźowanje, kaž też na systematiski wotrjadny studium. (Staw XVI.)

W dosłowje je autor zhromadźił wuslědk swojich rozważowanjow wo dotalnem studiju łužiskoserbskeje literatury a znowa wuzběhnył nuznosć noweho přepytowanja a spisanja systematiskich stawiznow łužiskoserbskeho pismowstwa w duchu słowjanskim a na wysokosći doby.

* * *

Njech dopjelni so nětko přeće, wuprajene na kóncu předsłowa wot samsneho autora:

„Z wutroby bych sej přał, zo by kniha w Serbach namakała mnohich a zahorjenych čitarjow, kotříž bychu w njej nic jenož powučenje pytali, ale też dóstali nastork k dalšej dźěławosći, k dźěłu, měrjacemu so na skónčne spisanje składnych stawiznow serbskeho pismowstwa, kiž su wosebje dźensa při nowej dobje a při nowych poměrach swětowych Serbam nanajbóle trěbne a nuzne.“

Cyrkwinska powěsće.

5. njedźela po swj. Trójicy, 30. junija 1929.

Z Budyšina.

W Pětrowskej cyrkwi ma rano ⅛8 hodźin farar Schneider předowanje, dop. ¼10 hodźin farar Große w drastowni kemšenje za čežkosłyšacych, dop. ¼12 h. farar Paul kemšenje za dźěći.

W Marijnej-Marćinej cyrkwi ma rano we 8 hodź. farar Paul spowědź, dop. w 9 hodź. superintendent Fröhlich předowanje, w 11 hodź. farar Große kemšenje za dźěći.

Wječorna nutrnosć w Tuchorskej cyrkwi njemóže so wotměć dla nuznoho wuporjedźenja.

Zběrka za zwjedźenje směrdkow za rozwučowanje a woćehnjenje młodźiny w ev.-luth. wuznaću.

Póndźelu pop. ½4 hodźin je w Naturskim domje při Delnjokinjanskej drózy měsačna zhromadźizna wosadneho žónskeho towarstwa. — Wutoru pop. ¾3 hodźin nutrnosć za njedźelniće w Pětrowskej cyrkwi. — Wutoru wječor we 8 hodź. ma farar Schneider biblisku nutrnosć w ev. towarstwowni. — Stwórtk wječor we 8 hodź. ma farar Paul zhromadźiznu Módreho kříža w ev. młodźinowni na Hrodowskej hasy 6. — Kŕóenja ma we woběmaj cyrkwjomaj farar Schneider.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. Bjesada póndźelu 1. julija z dypkom we 8 h. wječor. Přednošk knjeza kantora Šolty wo Dalmaciji.

Budyšin, „Nadźija". Wutoru wječor we 8 hodź. je měsačna zhromadźizna w Serbskim Domje, na kotrejž so přinoški zběraja. Po zhromadźiznje wopytamy Budyske tŕělenje. Předsydstwo.

Drježdźany. „Hromadnik" ma před prózdninami poslednju hłownu skhadźowanku stwórtk 4. julija wječor ½9 hodźin pola hosćenca ja G. Zmija, Christianska 22. Wšelake přednoški, nowinki, rozważenja. Zymski program. Přińdźće wšitcy. Hosćo su lubje witani. B. Krawc.

Drježdźany. Tow. kat. Serbow „Jednota" wotměje swoju hłownu stwórćělětnu zhromadźiznu **wutoru 2. julija** wječor ½9 hodźin w tow. hosćencu „Bayrische Krone" na Neumarkt. Porjad so w zhromadźiznje wozjewi. — Dale mamy njedźelu **30. junija naš** wulět do Sakskeje Šwicy, a to na Gr. Winterberg atd. My zetkamy so dopołdnja ½9 hodźin we Kuppelhalle na hłownym dwórnišću. Njedźelske jisćiki za 2,70 hr. hač do Šmilka. Bohate wobdźělenje so wočakuje. **Předsydstwo.**

Ferialna kolonija župy „J. A. Smoler". Pospěchajmy ze zamołwjenjom dźěći. Štóž nima, njech sebi wotewza k tomu trěbne formulary w Serbskej knihafharni w Serbskim Domje. Wumóženja su te samsne kaž zašłych lět. Poppjerajmy idealnu wěc.

Zarjadnistwo.

Hrodźišćo. Towarstwo „Zerja". Přichodny stwórtk 3. julija wječor ½9 hodźin je spěwna hodźina we Njechornju. Přitomnosć wšitkich je nuzna.

Njebjelčicy. Jednota Sokol wuhotuje njedźelu 14. 7. wulki łóčny swjedźeń. Program wotměwa so wot rano ½5 hodź. Za čas Božich słužbow budźe mór. Rano a dopołdnja: Skok daloki a wysoki, běh 10 km a 1 km, wjerhanje kulow, 100 m běh. Popołdnju wot ½3 hodź. swjedźeńske čah a swjedźeń na lucy, wot 4 hodź. tŕělenje a kehelekulenje, wot 8 hodź. reje. Wšě sokolske jednoty a wšěch lubych Serbow přeprošuje nanajwutrobniśo. Předsydstwo.

Rakecy. „Lipa" přeprošuje wšě swojo sobustawy njedźelu 7. julija do „Kačeje korčmy" na swój lětuši zawrjeny towarstwowy wječor, kotryž budźe lětsa jara žortniwoho a zabawneho razu. Knježa dowěrnicy njech tohodla kóždeho sobustawa wosebje na njón přeproša.

Radwoŕ. Jednota Sokoł wuhotuje njedźelu 7. julija w Brylec hosćencu w Radworju swój lětušny swjedźeń. Program: Zwučowanje, dźiwadło a reje. Wšitkich lubych Serbow z blizka a daloka wutrobnje přeprošuje. Jednota Sokoł.

Tydźeńska skhadźowanka a wědomostna zabawa so bustawow Maćicy Serbskoje je kóždu póndźelu nawječor wot 6 hač 9 hodźin w Serbskej kofojowni w Serbskim Domje.

Župa „Jan Arnošt Smoler". Přichodnu sobotu 6. jul. popołdnju w 4 hodź. wotměje so w Serbskim Domje **zhromadźizna župy.** Dnjowy porjad: Naš 2. zlět (rozprawy. Naš 3 zlět (wobzamknjenje). Naša ferialna kolonija. Naša posmjertna pokładnja (rozprawy a zdźělenja). Naše dalše dźělo. Přitomnosć wšěch zastupcow towarstwowych zjednoćenstwow atd. so wočakuje.

Za předsydstwo:
P. Krjeńmar, župan.

Hospodarski rozhlad.

Sobotu, 29. junija 1929.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1925	100 pólsk. złotych	47,10
1 jendźelski punt	20,322	100 čěskosł. krónow	12,412
100 šwajc. frankow	80,64	100 franc. frankow	16,41

Barlinska bursa tež wječera njesamóž spodowanje kursow efektom sadźerjeca. Podobjsćo postupi sajo wóstre skrućenje kursow. Słabe běchu tež wiki z dołhsnymi a rentowymi ličbinami.

Produktowe wiki běchu wječera mérne, podobjsćo termije trochu sćěhabjene. Sa hotowe zorno płaćišny wosłanu skrućene, pšeńca sama wo 10 pj. postupi. Rožka na swojej dotalnej płaćišnje wobstawasche. To pokazuje wóstre na dalše sćěhnjenje płaćišnow hač do pśichodnych žnjow. Wječera płaćesche zeninaŕ

w Barlinje

pšeńcy 11,30—11,35 hr., rožki 9,70—9,80 hr., jećmjenja najmjeńšeho 8,80—9,10 hr. a wowsa 8,90—9,40 hriwnow,

w termijowym wikowanju

za julij: pšeńcy 11,90—11,92½ hr., rožka 10,50—10,57½ hr., wowsa 9,95 hriwnow,

za september: pšeńcy 12,15—12,18½ hr., rožki 10,82½—10,85 hr., wowsa 9,77½ hr. hač 9,75 hriwnow,

w Drježdźanach (šanowdź. póndźelu):

pšeńcy 11,40—11,65 hr. (11,00—11,25 hr.),

rožki 10,20—10,45 hr. (9,95—10,20 hr.), jećmjenja najmjeńšeho 8,90—10,50 hr. (8,90 hr. hač 10,50 hr.),

wowsa 9,95—10,20 hr. (9,85—10,10 hr.)

w Shorjelcu:

pšeńcy 10,25—11,25 hr., rožki 9,25—9,50 hr. a wowsa 8,50—9,00 hr.,

hórka 3,40—4,20 hr. kilo,

jeja 11—12 pjenježkow,

běrny zeninaŕ 2,40 hriwnow.

Pichtitalejo:

Holzu do domu, dr. Lorenz we Kamjenicu, Budyska dróha 1.

„ Wolchmann w Hródku, Łučina haša 3

„ Liebigawa we Njeswačidłach.

Skalarija, cyšarja, kala pichi łitanišćeju pola Kamjenca.

Murjerjow, Šurga we Wjesoj pola Hródka.

Kuchinku na Hród w Jśorje pola Njeswačidłow.

Dźěłaćerjow za ryće hrjebjow na Dwórnišćeju we Njeswačidłach.

Schoferja, Strohliz skały w Biskopizach.

Běrnarja, Neue Glasindustriegesellschaft G. m. b. H. w Bělej Wodze.

Moletišćo, Bjedrich Meyer we Wojerecach.

Na pśedań:

Krowa, wysokotrjećelna, hyšna do cłahanja w Nałbicach čo. 40.

Krowa, wysokotrjećelna, młoda, Kantor we Wulkim Bukowje pola Hródka.

Krowa, wysokotrjećelna do cłahanja w Jerchezach 2. Kolo, motorske we Stronej Dorfšći 26.

Koło, žonjace a mujace, Scholta w Budyšćinje, Jorjowa haša 10.

Wóz, šćelećeny 3, pjekaŕ Radiźty w Kulowje.

Kurjata ze tunjo wotedawaja w Běrnjenju 11.

Kupuja:

Wós parkowy, mlokarnja na Židowje.

Sćehnjenje pśichadźowanje
póndźelu, 1. julija 1929.

W Brěžnjo pola Kamjenca, w hosćencu „K wiceju-nenu kubłej", dop. w 2 hodź.: Ssyjawaj

w Bělej pola Kamjenca, w hosćencu, dop. w 9 hodź: 5 měchow rjanych wotrubow;

w Njeswačidłach w hosćencu, dop. w 11 hodź.: Dubowe pišańśe błido, kóń a krowa;

w Kulowje, w hosćencu „K 3 krónam", pop. w 4 hodź.: Klawěr, meble, billard, wašu, kołbašowa tykawa, dźěłba ložowych pśachtow a žonjazych a mužazych ćahatow a billard;

w Małeczach w Gubłezej hosćencu, dop. w 11 hodź.: Wobłek, zymjśi mantl, tworišći šchaket, swjerśchnja a nózna kołcha, chinejska čajowa nadoba, pišańśi stroj, žonjaze, hólćaze a hólćeze kola, błido do kenzlije.

Zwarjenje. Konstantin Schulz w Kulowje. Pśicheźadźowanje zwarjenja budźe njedźelu, 30. 6. 29, pop. we 4 hodź. w Kulowje na Łěnym polu.

Skrowe depeše.

Produktowe wiki dopołdnja ¾11 hodź. w Barlinje: Płaćišny su znowa skrućene, pšeńca bóle rózśi.

Dop. ¾12 hodź.: Kaž pśeco hodźinu, płaćišny dale postupuja.

Płaćizny rěznoho skota na Barlinskich skótnych wikach.

28. junija 1929. Płaćizny po centa. a zt. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenje.

Woły: 335.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rěznje hódnosće hač do 6 lět	63—64
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	58—61
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	53—56
Mjenje picowane wšěch starobow	44—50

Byki: 461.

Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rěznje hódnosće	57—59
Połnomjasne, młódše	54—56
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	51—53
Spatne	48—50

Jałojcy a krowy: 1285.

Połnomjasne, wukormjene krowy najwjetšeje rěznje hódnosće	47—51
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rěznje hódnosće hač do 7 lět	40—45
Starše wukormjene krowy a derje wuwite młódše krowy a jałojcy	33—38
Derje picowane krowy a mjenje picowane jałojcy	28—31
Mjenje a spatnje picowane	—

Čelata: 2250.

Najlěpše wukormjene (2. druź.)	72—80
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	62—70
Spatne (4.)	50—60

Wowcy: 8283.

Młódše a starše wukormjene (1. družina)	62—66
Starše wukormjene (2.)	55—60
Mjenje wukormjene (Mježschafe) (3.)	51—54

Swinje: 9063.

Połnomjasne, wosobitych rasow a jich křižanjow, hač do 1½ lět stare	84
Wukormjene	83—84
Mjasne	82—84
Spatne	81—82
Ranoy a kundrowy	78—80

Drježdźanska burza (28. VI.).

Pšeńca	228-233	běrnjace kružki	18,40-18,80
rožka	204-209	pšeńć. wotruby	11,20-12,60
nalětni jećmjeń	222-232	ržane wotruby	13,30-14,30
nazymsk. jećmjeń	178-210	pšeńćna muka	41,00-42,50
wows	199-204	ržana muka	33,00-34,00
čerwjeny dźećel	145-155	woka	33,00-34,00
raps	-	pjeluški	32,00-33,00
kukurica (Mais)	208-210	hróch	31,50-35,00
suche truhanški	12-12,70	cokrowe truh.	17,00-18,00

Płaćizny na Barlinskich prodnikowych wikach.

Žito a wowjowe symjo po tunu abo 1000 kg, hewak 100 kg. Płaćizny po złotej hriwnje.

	28. 6.	27. 6.		28. 6.	27. 6.
Pšeńca	226-227	224-225	bony	21-23,00	21-23,00
rožka	194-196	194-196	woka	27-30,00	27-30,00
nal. jećmjeń	—	—	módre łuplny	18-19,50	18-19,50
naz. jećmjeń	176-182	176-182	žołte łuplny	27-29,50	27-29,50
wows	178 188	178-188	zeradella	—	—
kukurica	—	—	rapa. wosuk.	18-18,50	18-18,50
pšeńć. muka	26-30,00	26-30,00	lany wósuk	21-21,60	21-21,60
ržana muka	26-29,00	26-29,00	poom. melasa	—	—
pš. wotruby	11-11,75	11-11,75	běrnj. kružki	15-16,40	15-16,40
ržane „	11-12,00	11-12,0	syno, 50 kg	3,40-3,80	4,00-5,00
lane symjo	—	—	ržana sloma	1,30-1,35	1,60-1,85
hróch, Viktor.	40-48,00	40-48,0	pšeńć. „	1,20-1,40	1,30-1,60
raps	—	—	wowsna „	1,05-1,20	1,30-1,60
pjeluški	25-26,00	25-26,00	ječna „	1,00-1,15	1,40-1,65

Drobnowikowanske płaćizny w Budyšinje.

29. junija 1929 po hamtskim postajenju.

Wšě płaćizny su po złotej hriwnje zrozymja.

Twora		najniš. płaćizny hr	najwyš. płaćizny hr
Howjaze mjaso z kosćemi	1 kg	2,20	2,40
Celace mjaso	1 „	2,40	2,80
Skopjace mjaso	1 „	2,80	3,00
Swinjace mjaso	1 „	2,40	3,00
Tukrajny swinjacy šmalc	1 „	2,80	3,20
Pšeńćna muka	1 „	0,44	0,56
Ržana muka	1 „	0,40	0,46
Khlěb	1 „	0,35	0,37
Jědźne běrny	1 „	0,10	0,12
Rajs	1 „	0,48	1,20
Hróch	1 „	0,60	1,00
Soki	1 „	0,60	1,20
Amerik. swinjacy šmalc	1 „	1,56	1,80
Sušeny połc	1 „	2,80	3,20
Dobre mloko	1 lt.	—	0,28
Jědźna butra	1 kg	3,80	4,40
„ „ wukrajna	1 „	—	—
Jeja	štuka	0,12	0,13
Jědźne buny	1 kg	0,50	0,80
Cokor drobny	1 „	—	0,60
Petrolej	1 „	—	0,40
Kamejśitne wuhlo (domj. tepj.)	1 ctr.	—	2,20
Brunicowe briketty	1 „	—	1,40

Wićne płaćizny w Budyšinje.

29. junija 1929.

Wšě płaćizny su po złotej hriwnje zrozymja.

Předmjet		najniša płaćizna	najwyša płaćizna
Pšeńca, nowa	50 kilo	10,50	11,00
Rožka, nowa	50 „	9,50	9,85
Jećmjeń nazymski	50 „	—	—
Wows nowy	50 „	9,00	9,50
„	50 „	—	—
Raps	50 „	—	—
Běrny (we wjetš. dźěłb.)	50 „	3,00	3,50
Butra	1 „	4,00	4,20
Syno, nowe	50 „	3,00	3,50
Sloma, z maš. młóć, pras.	50 „	2,00	2,80
„ „ „ k zast.	50 „	2,60	—
„ z cypami młóćena	50 „	—	3,25
Pšeńćna muka, 60%	50 „	16,50	17,50
Ržana muka, 60%	50 „	15,25	16,25
Pšeńćne wotruby	50 „	—	7,00
Ržane wotruby	50 „	—	7,30
Jeja	1 šćk.	0,12	0,13
Prosata 603 štuk	1 štk.	34,00	52,00

Na wikach so prosata srěnjo kupowachu.
Najlěpše twory so hišće wyše płaca.

Swjato-Wjaclawske swjatočnosće w Prazy.

Swjato-Wjaclawske swjatočnosće buchu dnja 23. junija sahajene. Je swjedženiskej Božej słužbu we katkezrali św. Wita, kiž wotmě swjeczeński biskop dr. Saedlak w pischitomnosći wusnamnych sastupnow knjezerstwa a zyrkwinskich wyschnosćow, mjeł ninni arzybiskop dr. Kordač. Sa ministerstwo narodn. wobaranja bě gen. Binko pischitomny. Po Božej słužbi poswjeczi biskop dr. Sedlak khorhoj Prażskich orelskich jězonych. Pisched palastom arzybiskopa wotpołoženu tuczi potom na khorhoj pischisahu.

Dop. w 11 hodź. bě swjedženiski matinej w pischitomnosći najwusnamnischich sastupjerjow swětneje a zyrkwinskeje wyschnosće. Po wuspěwanju narodneje hymny porěcza starosta „Orela“ mišr. dr. Schramek, wo wusnamje swjatočnosćow a dženiskej dobje czasa.

Přilopk.

* **Dochody Wutlich wumětkow.** Pisches schtórżbu, kotruż nětkotsi snatczi Barlinzy wumětzy pischeczisko swojemu dżekowawarskemu swjatskej wjedżensu, so wukrop, kdyż dochody nětkotsi wulku spěwarjo maja. Tak dostanu n. pisch. Michael Bohmen (wschitke dochody hromadże) na 5—600 000 hr., Tauber 6—800 000 hr. a Schlusnus 250 000 hr. na lěto. Richard Tauber je žebi samo sa spěwanje sa 3 wjeczory na Barlinskim dźiwadle „Metropol“ 37 000 hr. pominat a Bohnen sa jedyn wjeczor 2000 dollarow (t. j. 8400 hr.). — Po tajkich liczbach chże wobtkod dobre dochody měcź.

* **Paduschny póstowy sastojnik.** S Barlinsko-Lipczanskich czahow běchu so hižom dlěchi czaj póstowe pożylki, wożebje sapitane listy, zhubjowale. Sórjedu nětko kriminalna policija póstoweho rjadowarja saja, kiž běsche porjadnje Barlinsko-Lipczanski póstowy wós pischewodżał. Wola njeho namakachu zyły rjetomaż sapitanych listow, kiž běsche z póstoweho měcha wsał, so by je wotstronił. Pod zhubnym czischczenom dopokasow so sajaty wusna, so je hižom dlěschi czaj póstowe pożylki kradnył.

* **Sermja so w Alpach wotwalila.** Wutoru wjeczor so nad Meranom czežke njewjedro rozpuschczi a khěrro schkody nacżini. Wysche sanatorija Tivoli so semja wotwali a twarjenje sdżěla sahrypa. Pazientojo, je strachom sajeczi, po schodach dele khwatachu, dżěl khoda běsche pak hižom z pjerschczu pischikryty. W powschitkownym straschne nětkotsi padnychu a so lohko sranichu. Pischisenitki dżěl twarjenja a wobaj hornjej posthodaj buschtaj zhubnje wobschkodżenaj.

* **Sczěhowi indiskich powodżenjow.** Jendżelskim nowinam „Daily Telegraph“ powě so z Kalkutty, so tu tam powěsće dóschle, kiž rozsprawjeja, so su dyrbjele powodżenja Assamskeje a zwěra jene z najezežschich, domapytanjow w zyłych stawiznach Indiskeje. Nětko 30 000 ludźi dyrbjesche swoje wobydlenje wopuschczeć. W dolinje Schurma-rěki bu 1900 kwadratnych mil kraja powodżenych. Bengalske knjezerstwo je wuhlódnjenym ezekanjam dosez rajka połoko a tak czežkej katastrofie sadżewało. Każ so z privatnych stron powě, je pischi powodżenju nětkże sto człowjekow żiwjenje zhubiło.

Paradiz dundakow.

W Stuttgardże je so letża „kongres dundakow“ wotměł. Wopraudźity kongres to po prawom njebě. Sejdże drje so tam nětko stow ludźi, tola njeběchu to swjetischa żani dundakojo. Dundak sa kongresy żanehu saiima nima. W Stuttgardże so skorżesche, so so so dundakam żiwjenje dżensa pschezo czežsche a czežsche czini. Tenu tak je. Też sa dundakow su czaży ske. W prjedawschich czażach mějachu so lepje. Tehdy pschińdżechu bjes pjenjez wschudże dale. Też bjes papierow. Dżensa dyrbi człowjek porjadny paß měcź, chże-li pisches mjesh. A to je njesluba wżka.

Nětkdy bě Italska paradiz dundakow. To je so nětkole pscheměnilo. Człowjek sachwa też tu Mußolinowu ruku. Dżensa je jenoż hischcze jedyn kraj, hdżež ma so dundak derje. A to je Awstralska. Drje, dokelż je troschku wotlehana a czežko pschepucowajomna.

Hdyż awstralski dundak po nabinagym a dołhim puczu sprózny a hłódny do nějakjeho burskeho statoka pschińdże, była wón hospodźiwje pschiwitany. Staji so jemu na blido, schtož je wot jeżże hischcze swostało. Pischezo budże też kuczik sa njeho, hdżež może so w nozy wuspacź. Nasatrano wopuschczi dżakowny a potyhlujcny dwór, dóńdź wjeczor nowy sthow njenamata. Hdyż niż, potom spi pod płonym njebjom. Klima je najlepschi, a wón njetrjeba so wo swoju trowosez strachowacź. Su awstralscy dundakojo, kotriż żiwieżachu swój złóborny a słoty „jubilej“. Bjes kóżdeho mylenja. Haj, Awstralija je złabje wobydlena. Też wot poliziskow.

Směški.

„Maminka, nascha wucżetka pak je hłupa! Njeje hischcze żaneho konja widżała.“

„Ale, Ciska, to tola na nihdy njewěrju.“

„Tola, maminka, zyke wołki dyrbjachuh dżensa we schuli nischto kreslicź a tuż wón konja kreślila, a wěrisch mi, so wona njeje widżała, schto na to rjeka.“

*

„Cżehodła njewukniejeże esperanto?“ (Esperanto je wumyslena, njesynarodna rěcź.)

„Nima tola żaneho smyka! Chże-li człowjek jenu rěcź prawje nawuknyć, potom dyrbi někotre lěta w tutom kraju pschebywacź a k tomu nimam żaneje chwile.“

Sławnosće sokolskeho zlěta w Pilznje.

Sławnosće sokolskeho slěta w Pilsnje buchu dnja 23. junija sahajene. Wjedro pak njebě runje pschihódne za takle wobsehite swjatočnosće. Pilsen je krasnje wuhotjene, khorhoje smahnja je wschich domow a pschiwitanje sokołow je nanajwutrobnische. Zdyż wobydlerstwo bjerje żiwe podźěl na sławnosćach Pschi swjeczowanju na stadionje bě pschitomnych 20 000 pschihladowarjow. Swjeczowanja 2240 sokołow a 1578 sokołkow żupy Pilsenskeje pschewjedechu so jara swudomicżiwje a bźchu z radostnym sjewjenjom postupa. Pschewjedże so wulkotna narodna sjena. Wjeczor wotmě so sławnosć w mješchanskim dźiwadle w pschitomnosći najwyschschich a najwusnamnischich hosći. — Sławnosće traja dale. Kóżdy dżeń pschinjesże nowe pschekwapjenja, njepschetorhawje wuroni so wscheho hobrika móz Sokola — Tyrscheweje ideje!

Pismowstwo.

Časopis touristu“,

5. čisło, je wušło. Ma bohaty wobsah. Zawodnje čitamy nastawk dr. Ivana Houla: „Popis Krkonoš w r. 1823“. Dale nastawk prof. O. Havelka „O chatach v Boháčich“. Tutón zajimawy nastawk debja też krasne wobrazy. Dr. Józef Páta piše „Ze staré Litomyšle“. Dalša zajimawosć ma napis „Na Džumbieru“. Séhuje referat z hłowneje zhromadźizny KČST, wotmětej 19. května 1929 rano wot 8 hodź. we wulkim salu hotela „Loumica“ v Tatranské Lomnici. Je wulcy zajimawy. „Zprávy z ustředí“, „Zprávy ze žup“, podadźa směr a skutkowosć zandźenosće a přichoda — tohorunja nastawk „Směry a cile“. Nastawčk „Ochrana přirody a památek“ wot dr. Ed. Šnabela v. r. docentu českeje techniky a zpravy spod rubrikami „Ze nowin a časopisu“, „Rady — Pokyvy — Výzory, Literatura“ doskónča zajimawe čisło, kiž wukhadźa pod redaktorom V. V. Jenišku.

Haloh! Haloh!

Na třelnišco

do Budyšina su zwjeselom radwidźane samokhody přikhwatałe. Z najnowišej nowinku to wěsće je, z awtom jězdźić pře wšo dże. Tuž přikhadźejće sem a nastupće. Jězdźić směće bjez wučenja a wjedniskeho wopisma. Tu jězdźiš tam a sem a kóždy z hotowym

šofěrom je.

Scharšuchec

Skorterska jězdźerńja

Do Budyšina přišedši zetkujemy so stajnje

w Lehmanec kofejowni

na Serbskej hasy čo. 8 — telefon 3118

ﬂ konditorske twory / najlěpše napoje

kofejowe pjećwa / jědźny lód

štomowe tykancy / sokoladu

Wosebitosć: Torty

z kóždym lubym napismom k wšěm składnosćam

so hodźacy dar

Najkedźbliwišo zawalamy dla rozesłanja

We přećelnych **rumnosćach kofejownje** wšědnje popołdnju a wječor **koncert**

Fotowe projekcijowe powjetšeńske domj. kinowe | **aparaty**

a wšě wěcy za amatěrske fotografowanje. ◆ **Fotowy dom**

Richard Hutha

mějičel Arno Lehnert

w Budyšinje

na Serbskej hasy čo. 13

Wuwiwanje filmow a platow kaž też wołačhi wčzywustojnje a najspěšniše.

Mlok. a bursku butru, jejka, twarožki, pjeriznu dźiwinu, kołbasy, pleca atd. Kupuje po najwyšich dnjowych płaćiznach za hotowe pjenjezy

Aug. Viehl, zeziw. wodkhod w Dortmund

Filederstr. 32

Khěža na předań!

W přećelnym městačku Hornjeje Łužicy je moderne domske ze wobydlenjom wo 4 jstwach přihodne na předań wot Budyšina poł hodźiny z awtom. Jenož nizke napłaćenje.

Poskićenje pod **F. 36** na wud. Serb. Now.

Česćenym Serbam w Pomorcach a wokolinje dawamy z futym k wjedźenju, zo z 1. julijom přewozmu wobhhod

z wuhlom, wapnom, hnojidłami a picowadłami

hač dotal wobstejacy pod Firmu Lorenc & Kretschmer na dwórnišču w Pomorcach. Stajnje budu so prócować mojich wotběrarjow sprawnje a płaćizny hódno posłužować a prošu wo přećelne podpjeran.e.

Z počesćowanjom

Hermann Weder

Zamožity syn ratarja

25 lět stary pyta so wožeńć z dźowku ratarja 20—25 lět starej z ratarstwa wo 15—40 kórcow. Poskićenja pod **F. 37** na wud. Serb. Now.

Barlinska jěcharnja

Dżeń wotewrjenja sobotu 29. junija 1929.

KORLE SCHNEIDERA PALASTOWY HIPODROM

Najwosebniša a najrjeńša jěcharnja na třelenjach — 30 koni přenjeje rjadownje — samsna hudźbna kapała — wosobne swójbne přebywanje. Skhadźowanka wosobnych. Samsny hoscenc

Jěcharska zabawa za knjeżny knjezow a dźěći

Zastupne płaćizny: Doroscźeni 30 pj. šulerjo 20 pj. dźěći 10 pj.

Za jěchanje: khartka 40 pj. 3 khartki 1.00 hr. šulerjo 30 pj. dźěći 10 pj.

Wo přećelny wopyt prosy wobsedźeŕ

Hypotheki

na ležownosće w měsće a na wsach. **Pożćonki** na zastojnikow a kruće přistajenych z wotpłaćenjom po měsačnych dźělbach. **Kupowanje a předawanje ležownosćow a wobkhodow** kóždeje druziny. Dowěrliwe zaradźowanje a pomoc we wšěch pjenježnych należnosćach a sudniskich wěcach. Mnoho přepóznaca.

Hypothek. büro Wenzel

na Hornčerskej hasy 11 Telefon 5963

Pacholace (sepiske) kholowy, sportske košle, domjace wobleki, płokajomne wobleki

jara tunjo

Walter Nebel

na Bohatej hasy 14 na Bohatej hasy 14

Wšě družiny hnojidłow

ma stajnje na składze

Žitny dom w Kamjencu

wotnožka w Pančicach

Jan Petŕkec nasl.

mějićel E. Schulz w Khrósće

Módre pućowanske jaki

a pućowanske kholowy kupanske wobleki a čapki. Čapki za mužow a dźěći lećne wobleki muslinowe a indantrenowe, zwjerśne košle atd.

Syru wołmu

kupuje po najwyšših płaćiznach

Otto Osswald

nohajcowa fabrika

na Kamjentnej hasy

Hozpozy

po dołhej zymje posleśća čisćidł. Nócny pót a druhe je husto pśina čežkich khorošcow. Wuspěšne čisćenje w nowočasnej parnej česańišćerańi posleśćow a pjerjoćišćerni

E. Schwarz w Budyšinje

Schülertor 6 Telefon 3361

Najlěpše wupjerki a pjerjo TUNJO

Etamina 150 šěroka **65** pj.

gardiny, kromki, canki, přikrywy na sofy a diwany, bildowe přikrywy najtuńšo.

J. Erler n. Zw. Lawsk. hasy 10 rožk Krónpr. mosta

Kupuju

nowiny, akty, knihi po **4** pj **papjerowy wotpady** po **3** pj **lapy, bleše běłeho wina bleše čerwjeneho wina**

soktowe bleše, wšě druhe bleše po powyšenych dnjowych płaćiznach, **żelezo a stare metale** jenož na wupokaz wyšnosće.

Popp na Hornčerśk. hasy 61 telefon 3427.

Powjesćla

su na předań

we Wadecach čo. 7

Gramofon w khamorje nowy, z dwójnym pjerom a wijatym děrikłom, **Mužace koło** nowe, luxusowe z torpedowym samoměłhom předawa wjele pod płaćiznu

J. Klemm

w Budyšinje

na Serbskej hasy č. I.

Młoda sylna

kruwa

2 njedźeli do ćelenja na předań we **w Zdżaru čo. 6** p. Łuka

Wšitke picowidła

Žitny dom w Kamencu

wotnožka w Pančicach

Pytam

rólnej konjej, młodej abo srěnjolětnej, poenym abo po dwěmaj zahnydomne hotowe pjenjezy

Předan

sylneju bayerreju wołow do ćahanja.

Jan Wanrich, Jaworje

telefon Pančicy 5.

Stockowe motorske koło z elek. swěcu, bjez dawka wjedniskeho wopisma za 85.—r. ma na před, **Seifert,** Kajentna hasa 29

Njedźelu 30. mija 1929 su pola pjekarskeho mišra Th. **Raditzko w Kulowje** najtuńšo na płaś derje derźanej

landwirtschej

a nowy kryty

njedźelski wóz.

Hosće w Haslowje

njeju REJE.

Zastup mój 1 —, žónske —,50

Přećelnje sprosuje

Jak. Měrćin, mandźelska